

دهزگای توپژینه‌وه و بلاوکردنه‌وهی موکریانی

بو فوئندنه‌وه و داگرتنی سه‌ره‌به‌هه کتیبه‌کانی دهزگای
موکریانی سه‌ردانی مالپه‌ری دهزگای موکریانی بکه...

www.mukiryani.com

بو په‌یوه‌ندی..

info@mukiryani.com

M U K I R Y A N I
ESTABLISHMENT FOR RESEARCH & PUBLICATION

گۆڤه‌ند زنار

فهره‌نگی

فارسی - کوردی

(ش - ی)

د نانه

حه مه که ریم عارف

ده‌زگای توئیزینه‌وه و بلاوکردنه‌وه‌ی موکریانی

● (گۆڤه‌ند و زنار) فهره‌نگی فارسی - کوردی (ش - ی)

● نووسهر: حه‌مه که ریم عارف

● نه‌خشه‌سازی ناوه‌وه: طه حسین

● پینچنین: رزگار حه‌ساری

● به‌رگ: هۆگر صدیق

● چاپی یه‌که‌م: ۲۰۰۷

● ژماره‌ی سپاردن: (۳۹۱)

● تیراژ: ۷۵۰ دانه

● نرخ: ۷۵۰۰ دینار

● چاپخانه: چاپخانه‌ی خانی - دهۆک

● زنجیره‌ی کتیب (۲۲۳)

هه‌موو مافیکی بۆ ده‌زگای موکریانی پارتیزاوه

مالپهر: www.mukiryani.com

ئیمه‌یل: info@mukiryani.com

ش

ش - حر (ش-Ş):

پیتی شازده‌یه‌می ئه‌لفبای فارسییه و به (شین) ده‌خوینریتته‌وه و به حه‌ساوی (ئه‌بجه‌د) به‌رانبه‌ر به ژماره (۳۰۰) سیسه‌ده.

ش - ضمیر (ش-Ş): مانای ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نی و ده‌ک: کاغز = کاغه‌زی ئه‌و.

شائبه - ا.فا (شائیه - şa'ibe): خه‌وش، گومان، له‌وتاوی، گه‌رد.

شائق - ا.فا (شائیخ - şa'ix): نارده‌زوومه‌ند، که‌سیتک تاسه‌ی بکری.

شانک - ص.ع (شائیک - şaik): درکاوی، تیک ئالاو، درکار.

شاب - ص.ع (شاب - şab): گه‌نج، لاو، خورت.

شاباش - ا.فا (شاباش - şabaş): شاباش، پاره‌پولنی که له زه‌ماوه‌ندا به شایه‌ر بدری بیان به‌سه‌ریووکدا هه‌لبدری.

شابانک - ا.فا (شابانه‌ک - şabanek): جوژه رووه‌کیکه بز ده‌رمان به‌کاردی.

شابرغان - ا.فا (شابرغان - şaburxan): پولا.

شاپیزک - ا.فا (شاپیزه‌ک - şabîzek): جوژه رووه‌کیکه.

شاپکا - ا.فا (شاپکا - şapka): شه‌پقه، جوژه کلایکی قه‌راغداره..

شاپو - ا.فا (شاپو - şapû): شه‌پقه. شاپور -

ا.مر (شاپور - şapûr): شازده، کوری شا.

شاپورگان - ا.مر (شاپورگان - şapûrgan): پولا.

شات - ا.ع (شات - şat): مه‌ر، (به‌ک مه‌ر چ به‌ران بی‌وچ مه‌ر).

شاتل - ا.فا (شاتیل - şatil): جوژه دانه‌ویله‌به‌که بز ده‌رمان ده‌شیت.

شاتون - ا.فا (شاتون - şatûn): ده‌سکی پیستون.

شاخ - ا.فا (شاخ - şax): لقی دره‌خت، به‌ش، شاخ و قوچی هه‌ندی له‌ه‌یوانات.

شاخ - ا.فا (شاخ - şax): پیاله‌ی شه‌راو خوارده‌وه، جاران له‌شاخی گاو که‌رگه‌ده‌ن بیان عاج پیاله‌یان دروست ده‌کرد.

شاخابه - ا.مر (شاخابه - şaxabe): که‌نداو، رووبار، جوگه‌ی بچووک که له‌رووبار بیان ده‌ریا جیابیتته‌وه.

شاخ آهو - ا.مر (شاخی ئاهو - şaxi ahû): که‌وان، به‌لبندانی شتیک که وه‌ده‌ست هینانی مه‌حال بی.

شاخ بیشاخ - ص.مر (شاخ بیشاخ - şax

bişax): جوړاو جوړ، شه‌ره‌قوچ، پیکدا هه‌لشاخانی دوو که‌س.

شاد-بن - ا.مر(شاخ بون - saxbun): لقی درهخت.

شاخچه - ا(شاخ چه - saxçe): بوختان، شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخدار - ص.فا(شاخدار - saxdar): گیانله بهرانی شاخدار (بهران و گاو که له کیوی).

شاخ در آوردن - مص.ل(شاخ دهر ناکه ردهن - sax der averden): سه رسورمان، حهیرمان، شاخ دهرکردنی گیانله بهران.

شاخ زدن - مص.م(شاخ زدهن - sax zeden): لقی دهرکردنی درهخت، شه ره قوچکردن، قوچانی.

شاخسار - ا.مر(شاخسار - saxsar): ترویکی لقی و پوچی درهخت، لقی و پوچی.

شاخشانه - ا.مر.شاخ شانه - saxşane): هه ره شه، شاخی گا یان بهران و شانه (ئهوزاری دره زده).

شاخص - ص.ا.ع(شاخیش - saxis): بهرز، پیای چاوگه وره ی چاو تیژ، سه عاتی هه تاوی، هه لئزاده و دیار.

شاخک - ا(شاخک - saxek): شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخل - ا(شاخول - saxul): جوژه دانه و تله به که له ماش دهچی و ده کوی به نان.

شاخ و بال - ا.مر(شاخ و بال - saxû bal): لقی و پوچی درهخت.

شاخ و برگ - ا.مر(شاخ و برگ - sax û berg): لقی و پوچی، شاخ و بال نان له قسه و باسان.

شاخور - ص(شاخقه - sax ver): شاخدار، پوچی لقی و پوچی.

شاخور - ا(شاخور - saxûr): شاخور، کوره، کوره گیوره، کوره خشت سوورکردنه وه.

شاخه - ا(شاخه - saxe): لقی درهخت، لقی جوگه و رووبار، دهسته.

شاخین - ص.ن(شاخین - saxîn): درهختی پوچی لقی و پوچی.

شاد - ص.شاد - sad): به که یف، بیخ هم، خو شحال، دلخوش، شاد.

شاداب - ص.مر(شاداب - sadab): تیرو، پاراو، تهرو تازه، ناودار.

شادان - ص(شادان - sadan): شادمان، دلخوش، خو شحال، به که یف، بیخ هم.

شادانج - ا(شادانج - sadanec): شادانه.

شادباد - ا.مر(شادباد - sadbad): ناهه نگیکی کونی موسیقی تیرانییه.

شادباش - ا(شادباش - sadbaş): پیروزیایی، شاباش، (پارهدان به شایه رو چاوشان یان پاره هه لئان به سهر بووک و زاوادا).

شادبهر - ص.مر(شادبهر - sadbehr): خو شحال، سوودمه ند له خوشی دنیا، که سیتیک به شی له خوشی و شادی دنیا زوری.

شادخ - ص.ع(شادخ - sadix): مندال، لاو، وردیلله و ناسکو تهرو تازه.

شادخو - ص.مر(شادخو - sadxû): دلخوش، شادمان، به که یف و به ده ماخ.

شادخاب - ا.مر(شادخاب - sadxab): خهوی خوش، خهوی شیرین، شه کره خه و.

شادخوار - ص.فا(شادخوار - sadixar): شه رابخور، شاد، شادمان، خوشگوزهران، سوژانی، رووسی.

شادخه - ص.ا.ع(شادخه - sadixe): سپیتی ته ویلی ته سپ، که گه بیبیتته سه ره قه پوزی.

شادخی - ص.ن(شادخی - sadixî): خه لکی شادخ (ناوی گوندیکی نزیکی به لخ) ه.

شادریان - ا(شادریان - sadurban): سه راهه رده، خیتوتی گه وره.

شادروان - ا(شادورقان - sadurvan): سه راهه رده، دیوانی میرو سولتanan، فه رشی نه خشین و گرانبه ها، چادر.

شادروان - ص.مر(شادرهقان - sadrevan): ره حمه تی، خوالیخوشبوو، وشه ی ریزه بو مردووان.

شاخ بن - ا.مر(شاخ بون - saxbun): لقی درهخت.

شاخچه - ا(شاخ چه - saxçe): بوختان، شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخدار - ص.فا(شاخدار - saxdar): گیانله بهرانی شاخدار (بهران و گاو که له کیوی).

شاخ در آوردن - مص.ل(شاخ دهر ناکه ردهن - sax der averden): سه رسورمان، حهیرمان، شاخ دهرکردنی گیانله بهران.

شاخ زدن - مص.م(شاخ زدهن - sax zeden): لقی دهرکردنی درهخت، شه ره قوچکردن، قوچانی.

شاخسار - ا.مر(شاخسار - saxsar): ترویکی لقی و پوچی درهخت، لقی و پوچی.

شاخشانه - ا.مر.شاخ شانه - saxşane): هه ره شه، شاخی گا یان بهران و شانه (ئهوزاری دره زده).

شاخص - ص.ا.ع(شاخیش - saxis): بهرز، پیای چاوگه وره ی چاو تیژ، سه عاتی هه تاوی، هه لئزاده و دیار.

شاخک - ا(شاخک - saxek): شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخل - ا(شاخول - saxul): جوژه دانه و تله به که له ماش دهچی و ده کوی به نان.

شاخ و بال - ا.مر(شاخ و بال - saxû bal): لقی و پوچی درهخت.

شاخ و برگ - ا.مر(شاخ و برگ - sax û berg): لقی و پوچی، شاخ و بال نان له قسه و باسان.

شاخور - ص(شاخقه - sax ver): شاخدار، پوچی لقی و پوچی.

شاخور - ا(شاخور - saxûr): شاخور، کوره، کوره گیوره، کوره خشت سوورکردنه وه.

شاخه - ا(شاخه - saxe): لقی درهخت، لقی جوگه و رووبار، دهسته.

شاخین - ص.ن(شاخین - saxîn): درهختی پوچی لقی و پوچی.

- شادروان مروارید** - ا. مر (شادورقانی مورقارید - şadûrvani murvarîd): یه کیته له و سی تاوازی که باره د داینبوو و بۆ خوسره و پهریزی لیده دا.
- شادروز** - ص. مر (شادروز - şadrûz): به خته وهر، به بهخت.
- شادزیستن** - مص. ل (شادزیستن - şadzîsten): به خووشی ژیان، خووشترینی، خووشگوزهرانی.
- شادکار** - ص. مر (شادکار - şadkar): شادمان، دلخووش، به که یف، بی خه م.
- شادکام** - ص. مر (شادکام - şadkam): کامه ران، دلخووش، شادمان.
- شادکامی** - ا. مص (شادکامی - şadkamî): کامه رانی.
- شادگونه** - ا. مر (شادگونه - şadgûne): دۆشهک، پشتی، جبه، عه با، گزرنی بیژ (تافره ت).
- شادمان** - ص (شادمان - şadman): دلخووش، خووشحال، شاد، شادمان.
- شادمانه** - ص (شادمانه - şadmane): ناههنگی خووشی و شادی.
- شادمند** - ص. مر (شادمند - şadmend): دلخووش، به که یف و به ده ماخ.
- شادناک** - ص. مر (شادناک - şadnak): خووشحال، پیچه وانهی خه مناک.
- شادنچ** - ا (شاده نهج - şadenec): به ردیکی نیسک ئاسایه، جارن بۆ مالیجه ی چاویه شه به کار دههات.
- شادنه** - ا (شاده نه - şadene): جوژه به ردیکی نیسک ئاسایه ..
- شادوان** - ا (شادوقان - şaduvan): سه راپه رده، دیوانی میرو پاشایان.
- شادورد** - ا (شادقه رد - şadverd): خه رمانه ی مانگ، تهختی پاشایه تی، ناوی ناههنگیکی مۆسقیایه.
- شادیانه** - ق. ص (شادیانه - şadyane): مزگینی، ناههنگ و که یفی شادی.
- شادیچه** - ا (شادیچه - şadiçe): تهختی نووستن، لیفه، جبه، بالاپوش.
- شادی فزا** - ص. فا (شادی فزا - şadî feza): شادیزا، زیادکه ری شادی.
- شادی گرای** - ص. فا (شادی گرای - şadî giray): شادیگێر، نه هلی که یف و شادی.
- شادی گستر** - ص. فا (شادی گستر - şadî guster): مایه ی که یف و خووشی.
- شادی مرگ** - ا. ص (شادی مرگ - şadî merg): شامه رگ، مردن له خووشیا.
- شاذ** - ص. ع (شاز - şaz): دهگمه ن، تاقانه، نایاب، ریزه پهر.
- شار** - ا (شار - şar): شار، بینای بهرز، ریگه ی به رین، شارپگه.
- شار** - ا (شار - şar): شال، قوماشیکی زۆر ناسک و رهنگینه که زیاتر ژنان دهیکه نه جلویه رگ.
- شار** - ا (شار - şar): بالنده یه کی ره شه وه کو تووتی قسان دهکات.
- شار** - ا (شار - şar): ناوی کۆنی پاشایانی گورجستان بووه.
- شارب** - ا. فا. ع (شاریب - şarib): شه رابخۆر، مه یخۆر، بخۆره وه.
- شارب** - ا. ع (شاریب - şarib): سمیل.
- شاربن** - ا. فر (شاربون - şarbun): نه خووشبیه کی حه یواناته.
- شاربین** - ا (شاربین - şarbîn): جوژه درهختیکه له جوژی سنۆیه ریان سه رو.
- شارح** - ا. فا. ع (شاریه - şarih): شه رحکار، شرۆقه کار، راقه که ر.
- شارد** - ا. فا. ع (شارید - şarid): رهقی، یاخی، لاسار، هه لاتوو، سه رکیش.
- شارده** - ا. فا. ع (شاریده - şaride): رهقی، یاخی، سه رکیش (بۆمی).

شاریدن - مص.ل (شاریدن - şarîden): رزانی
 ناو له سه‌رهوه بۆ خوارئ.

شاس - ص.ع (شاسس - şass): لاواز، وشک،
 به‌دخوو، به‌د ته‌بیعه‌ت.

شاسپرم - ا (شاسپه‌رم - şasperem): ریحانه.

شاست - ا (شاست - şast): که‌وده‌ن، گه‌وج،
 چپ‌رگ، میسه‌سی، چرک.

شاسع - ص.ع (شاسیع - şasi): دوور، دووره
 ولات.

شاسعه - ص.ع (ساسیئه - şasi'e): دوور،
 دووره ولات، (بۆمئ).

شاسی - ا.فر (شاسی - şasî): چوارچیتوه،
 به‌ده‌ن، شاسی ئوتومبیل.

شاش - ا (شاش - şaş): میز، پیتشاو.

شاش - ا.ع (شاش - şaş): شاش، جزره
 شه‌ده‌یه‌کی ئالدوزیبه له‌سه‌ر ده‌کرئ.

شاش بند - ا.مر (شاش بند - şaş bend):
 نه‌خۆشی میزگیران.

شاشدان - ا.مر (شاشدان - şaşdan): میزئدان،
 موسئدان، ته‌نه‌که‌یه‌ک یان قاپچ که میزی تی
 بکرئ.

شاشدن - مص.ل (شاشیدن - şaşiden):
 میزتن، میزکردن.

شاش زدن - مص.ل (شاشزده‌ن - şaşzedden):
 پیتدامیزتن.

شاشک - ا (شاشه‌ک - şaşek): ره‌بابه،
 ئامپرتیکی موسیقایه، سوتسکه.

شاشنگ - ا (شاشه‌نگ - şaşeng): سوتسکه.

شاشو - ص (شاشو - şaşû): میزن، منالیک به
 خۆیدا بمیژئ، که‌سیتک له‌خه‌ودا میز به‌خۆدا بکات.

شاشه - ا (شاشه - şaşe): میز.

شاشی - ص.ن (شاشی - şaşî): خه‌لکی شاش
 (که‌ ناوی کۆنی شاری تاشقه‌ند بوو).

شاشیدن - مص.ل (شاشیدن - şaşîden):
 میزتن، رزان و رۆبیشتنی ناو.

شارژ - ا.فر (شارژ - şarj): بار، چارچ، پایه،
 وزه‌ی پاتری، پله‌وپایه.

شارژدافیر - ا.فر (شارژدافیر - şarjdafir):
 کاردار، ماموری سیاسی، جیگری وه‌زیر.

شارسان - ا (شارسان - şarsan): شارستان.

شارستان - ا (شاریستان - şaristan):
 شارستان، باژئیر.

شارشک - ا (شاره‌شک - şareşk): ره‌بابه،
 ئامپرتیکی موسیقایه.

شارع - ا.ف.ع (شاریع - şari): شه‌رعکار،
 ریتوئین، خودان شه‌رع، په‌یداکه‌ری ریتی ئاین.

شارع - ا.ع (شاریع - şari): شه‌قام، خیابان،
 ریگه، جاده.

شارف - ص.ع (شاریف - şarîf): کۆن (شه‌رابی
 کۆن)، که‌سیتک چی وای نه‌مابیی بۆ پایه‌ی
 شه‌ریفی.

شارفه - ص.ع (شاریفه - şarife): وشتری
 میچکه‌ی پیرو له‌رو لاواز، ئامانی شه‌رابی وه‌کو
 گۆزه‌و کویه‌و خه‌مری.

شارق - ا.ف.ع (شاریع - şarîx): هه‌تاو،
 پرشنگذار، تابان.

شارک - ا (شاره‌ک - şarek): بالنده‌یه‌کی ره‌شه
 وه‌کو تووتی قسه‌ ده‌کات.

شارلاتان - ص.فر (شارلاتان - şarlatan):
 فیتلباز، بیبار، لاتنی شاران، شه‌لاتی.

شارمار - ا.مر (شارمار - şarmar): شمار،
 ماری گه‌وره، هه‌زیا، نه‌ژدیها.

شارو - ا (شاروو - şarû): جوژه‌ بالنده‌یه‌کی
 ره‌شه وه‌کو تووتی قسه‌ ده‌کات.

شاروان - ا (شارقان - şarvan): سه‌راپه‌رده،
 دیوانی میرو سولتاتان، چادر.

شاره - ا (شاره - şare): سه‌روه‌ستتکی گه‌وره‌یه
 که‌ پیاوانی هیندی له‌سه‌ری ده‌که‌ن، چارشیتوئیکی
 ته‌نکه‌ ژنانی هندی به‌کاری دپین.

شاره - ا.ع (شاره - şare): که‌لوپه‌ل، جلوه‌رگ،
 جوانی و جه‌مال.

شافی - ا.ف.ع. (شافی - şafi): شیفا به خش، دهرمانی که نه خویش پیتی چاک بیسته وه، بنج بر (وهلامی بیچ چهندو چون)..

شافیدن - مص.ل. (شافیدن - şafiden): که وتن، خزین.

شاق - ص.ع. (شاغ - sax): دژوار، نه سستم، قورس، زهحمت، کاری سهخت و دژوار.

شاقول - ا.ع. (شاغول - şaxûl): شاقول، شاول.

شاقه - ص.ع. (شاغغه - şaxxe): کاری قورس و زهحمت، دژوار، سهخت.

شاک - ا.شاک - şak): سابرین، تهگه، نیری.

شاک - ا.ع. (شاک - şak): به گومان، گومانکار، گوماندار.

شاکار - ا.شاکار - şakar): بیگار، سوخره، کاری خوری.

شاکر - ا.ف.ع. (شاکیر - şakir): سوپاسگوزار، شوکرانه بژیر.

شاکری - ا.ع. (شاکیری - şakirî): کریگرته، خولام، نۆکه ر.

شاکله - ا.ع. (شاکیلله - şakile): شیوه و روخسار، ریچکه و ریپاز، نیاز، پیویستی، لا، خالیگه.

شاکله - ا.شاکیلله - şakile): تووی فهرهنگی.

شاکمند - ا.شاکمند - şakmend): لباد.

شاکمی - ا.ف.ع. (شاکمی - şakî): دهم به گله بی، قهره شکات، زار به سکالا.

شاگرد - ا.ص. (شاگرد - şagird): قوتابی.

شاگردانگی - ا.مر. (شاگردانگی - şagir danegî): شاگردانگی، پاردهیک که کریار به ناوی به خشیش بیدات به شاگردی دوکان.

شاگردانه - ق.ص. (شاگردانه - şagirdane): شاگردانه، وهکو شاگردان، شاگردان ناسا.

شال - ا.شال - şal): شال، جۆره کوتالیگه، پشتین، شاشک.

شاشیه - ا.ع. (شاشیه - şaşiye): جۆره تهربووشیکه که له میسرو هه ندئ ولاتی دیدا له سهر ده کری.

شاطر - ص.ع. (شاطر - şatir): شاطر، نانهوا، نان پیوه دهر، چالاک، زیرهک، سهر قافلله ی کاروانی پاشایان.

شاطی - ا.ع. (شاتی - şatî): رهخ، قهراخ، که ناری روویارو دهریا.

شاع - ص.ع. (شاع - şa'): ئاشکرا، پهراگه نده، هاوبه ش.

شاعر - ا.ف.ع. (شائیر - şa'ir): ههستیار، هه لبه ستوان، هۆزانتان، شاعیر.

شاعرانه - ق.ص. (شائیرانه - şa'irane): شاعیرانه، شاعیر ناسا.

شاعره - ا.فا. (شائیره - şa'ire): ههستیار، هه لبه ستوان (بۆمی).

شاعی - ا.ص.ع. (شائی - şa'î): دوور، به شی هاوبه ش.

شاغل - ا.ف.ع. (شاغیل - şaxil): کار و پیشه یه که مروث مژول بکات، مژولکار، سه رقالتکار.

شاغول - ا.ع. (شاغول - şaxûl): شاول، نهوزاریکه بو تاقیکردنه وهی خواری و راستی دیوارو پایه به کاردئ.

شاغوله - ا.شاغوله - şaxûle): گولینگ و ریشوی شاشک و شه ده.

شاف - ا.شاف - şaf): شاف.

شافع - ا.ف.ع. (شافیع - şafi'): تکاکار، شه فاعه تکار.

شافیعی - ص.ن.ع. (شافیعی - şafi'î): یه کیکه له چوار مهزه به که ی نه هلی سوننهت و دهرتیه پال نه بو عه بدوللا محمه دی کوری ئیدریس که یه کیکه له ئیمامانی نه هلی سوننهت.

شافیعیه - ا.ص.ع. (شافیعییه - şafi'îye): مهزه بی شافیعی.

شافه - ا.شافه - şafe): شاف.

شامپو - ا.فر (شامپو - şampû): شامپوی قش شتن.

شامپیون - ص.فر (شامپیون - şampîyûn): قاره‌مان، پالنه‌وان، براوه‌ی پیشبرکن، زیره‌قان.

شامخ - ص.ع (شامیخ - şamix): به‌رز، بلند، لووتبه‌رز، خو‌په‌سه‌ند، روح زل، به‌ده‌عیبه.

شامخه - ص.ع (شامیخه - şamixe): به‌رز، بلند، روحزل، (بو‌مئ).

شامگاه - ا.مر (شامگاه - şamgah): ئیواره وه‌خته، مه‌غریب.

شامگاهان - ا.مر (شامگاهان - şamgahan): ئیواران، مه‌غریبان.

شامل - ا.فا.ع (شامیل - şamil): همه‌گیر، به همه‌مو که‌سیکر اگه‌یین.

شامه - ا.ع (شامه - şamme): هه‌ستی بو‌نکردن (که‌پوو).

شامه - ا (شامه - şame): له‌چک، سه‌ری‌پوشی ژنان، په‌رده‌ی ناسک وه‌کو په‌رده‌ی دل.

شامی - ص.ن (شامی - şamî): خه‌لکی شام (ولاتی سوریا).

شامی - ا (شامی - şamî): کوبه‌ی شام، جو‌ره خواردنیکه.

شامیانه - ا (شامیانه - şamiyane): سه‌راپه‌رده، سابات، چه‌تر.

شان - ض (شان - şan): ئه‌وان.

شان - ا (شان - şan): شان و شه‌وکه‌ت، ریزو حورمه‌ت.

شان - ا (شان - şan): شان‌ه‌ی می‌ش هه‌نگ، پلووره هه‌نگ.

شان‌تاژ - ا.فر (شان‌تاژ - şantaj): فروفیل، حیل‌ه وه‌واله، بیده‌نگ کردنی که‌سیک به‌وه‌ی هه‌ره‌شه‌ی ئاشکراکردنی نه‌ینیه‌کانی لیبکری.

شانندن - مص.م (شانندن - şanden): شپکردن، شان‌کردنی قش.

شالده - ا (شالوده - şalude): بناغه، بناغه‌ی دیوار و ته‌لاران، هیم، به‌ره‌ت.

شال سنجد - ا (شال سینجه‌د - şal sined): زه‌یتونی تال.

شالم - ا.ع (شاله‌م - şalem): گه‌فی کی‌وی، دانی جو‌ره گیایه‌که له جو‌باریکتره‌و تامی زور تاله.

شالنگ - ا (شاله‌نگ - şaleng): رایه‌خی که له ژیر فهرش و رایه‌ختین دیبه‌وه رایخری.

شالنگی - ا.ص (شاله‌نگی - şalengî): موتاب، که‌سیک که موو بو‌ختیوه‌ت و ئه‌و شتانه برتسی.

شالوده - ا (شالوده - şalûde): بناغه، بناخه، هیم، به‌ره‌ت، نه‌خشه، پلوت.

شالهنگ - ا (شالهنگ - şal heng): بارمته، سه‌رکیش، لاسارو بزئو، فیل و ده‌هو ئاژاوه.

شالی - ا (شالی - şalî): چه‌لتووک، برنجی که‌نه‌کراو.

شالی پایه - ا.مر (شالی پایه - şalî paye): مه‌ره‌زه.

شالی زار - ا.مر (شالی زار - şalî zar): مه‌ره‌زه، کی‌لگه‌ی برنج.

شالی کار - ا.ص (شالی کار - şalî kar): مه‌ره‌زه‌وان، که‌سیک که برنج بچیتنی.

شام - ا (شام - şam): هه‌وه‌لی شه‌و، سه‌ره‌تای شه‌و که دنیا تازه تاریک ده‌بی، خواردنی ئیواره، ژهمی ئیواران.

شاماخ - ا (شاماخ - şamax): جو‌ره هه‌رزنیکه.

شاماخ - ا (شاماخ - şamax): به‌رکوشه، سوخمه‌ی مه‌مک، مه‌مکدان، مه‌مک لغ.

شاماک - ا (شاماک - şamak): سوخمه، مه‌مکدان، به‌رکوشه، به‌ره‌له‌بینه.

شامپانی - ا.فر (شامپانی - şampanî): جو‌ره شه‌راییکه که له باشترین جو‌ری تری دروستی ده‌کن، شامپانی.

شاه انجیر - ا.مر (شاه ئهنجیر - şah encîr): شاههنجیر، ههنجیری زۆر چاک، ههنجیری وهزیری.

شاهانه - ق.ص (شاهانه - şahane): شاهانه، وهکو پاشایان، شائاسا.

شاهانی - ا (شاهانی - şahanî): شاهانی، جۆره ترتیبهکه.

شاهباز - ا.مر (شاهباز - şahbaz): شاباز، بازی سپی.

شاهبال - ا.مر (شاهبال - şahbal): شاپهر، گهورهترین پهری بالی بالنده.

شاهبالا - ا.مر (شاه بالا - şah bala): برا زاوا.

شاهبانک - ا (شاهبانکه - şahbanek): جۆره رووهکتیکه.

شاه بلوط - ا.مر (شاه بهلوت - şahbelût): جۆره درهختیکه، شابهروو.

شاه بندر - ا.ص (شاه بهندهر - şahbender): بهندهری گهوره، سهروک بازرگانان، باجگر.

شاهبو - ا.مر (شاهبو - şahbû): شابۆن، بۆنی عهنبهر، مسک.

شاه بیت - ا.مر (شاه بهیت - şah beyt): شابهیت، بهیتی که له هه موو بهیتهکانی غهزله یان قهسیده باشترو رهوانتر بی.

شاهپهر - ا.مر (شاهپهر - şahper): شاپهر، شابالی مهل.

شاهپهرم - ا (شاه پهره - şahperem): رهشه ریحانه.

شاه پسند - ا.مر (شاه پهسهند - şah pe-send): شاپهسن، جۆره گولیککی جوانه و رهنگی زۆری ههس.

شاهپور - ا.مر (شاهپور - şahpûr): کوری شا، سازاده.

شاه تره - ا.مر (شاه تره - şah tere): شاتهپه، جۆره رووهکتیکه بۆ ده زمان دهکار دهبرئ.

شاهتوت - ا.مر (شاه توت - şah tût): شاتوو، جۆره درهختیکه، گاتوو، تووه سووره.

شانندن - مص.م (شانندهن - şanden): دانیشانندن.

شانزده - ا (شانزده - şanzde): ژماره شانزده (۱۶).

شانس - ا.فر (شانس - şans): بهخت، بهغبال، تالچ، شانس.

شانک - ا (شانکه - şanek): زیقهتۆره، چیکلدانه، سیقلدانه.

شانکر - ا.فر (شانکر - şankr): ناگره، زامی سیفلیس.

شانه - ا (شانه - şane): شان.

شانه - ا (شانه - şane): شانهی قژ داهیتان.

شانه - ا (شانه - şane): شانهی مییش ههنگ، پلۆوره ههنگ.

شانهبین - ا.ص (شانهبین - şanebîn): فالگرهوه، فالچی.

شانهسر - ا.مر (شانهسر - şane ser): جۆره بالندهپهکه، شانسهسر، پهپوسلیمانی.

شانهگر - ا.ص (شانهگر - şaneger): شانسهساز، کهسهی شانسه دروست بکات.

شانی - ا (شانی - şanî): جۆره دراویکی کۆنه له خۆراساندا باو بووه.

شانیدن - مص.م (شانیده - şanîden): دانیشانندن.

شاه - ا.ص (شاه - şah): گهوره، پاشا، سولتان، فهردمانرهوا.

شاه اسپرغم - ا.مر (شاه ئیسپه رگه - şah isperxem): رهشه ریحانه.

شاه اسپرم - ا.مر (شاه ئیسپه ره - şah isperem): ریحانه.

شاه افسر - ا.مر (شاه ئهفسه - şah efser): گوله تاج، جۆره رووهکتیکه.

شاه انجم - ا.مر (شاهی ئهنجوم - şahi encum): خۆر، ههتاو، شانهستیره.

- شاه تیر** - ا.مر (شاه تیر - *šahâtîr*): کاریته، دیرهک، شاتیر.
- شاهجان** - ص.ن (شاهجانی - *šahcanî*): له قه بیگه له زهمانی سه نجه ریاشای سه لجوقیدا به شاری (مهرو) دراوه.
- شاه چینی** - ا.مر (شاه چینی - *šah çînî*): شیله گیایه که له چین دهروئ و یو درمان به کار دی.
- شاهد** - ا.ف.ع (شاهید - *šahid*): شایهت، گه واهیچی، ماشوق، دلبر، دلدار.
- شاه دارو** - ا.ص (شاه داروو - *šahdarû*): شهراب، شادهرمان، باشتترین درمان.
- شاه داماد** - ا.ص (شاه داماد - *šah damad*): زاوا، تازه زاوا.
- شاهدانه** - ا.مر (شاه دانه - *šah dane*): شادانه، جوړه گیایه که.
- شاهد باز** - ص.فا (شاهید باز - *šahid baz*): جوان باز، (له گه ل کور یان ژندا)، هه تیویاز، ژن باز.
- شاهد پرست** - ص.فا (شاهید پرهست - *šahid perest*): دلبر پرهست.
- شاهدخت** - ا.مر (شاهدوخت - *šahduxt*): کیزی شا، شازاده خانم.
- شاه درخت** - ا.مر (شاه دیرهخت - *šah dirext*): دهختی سنویه.
- شاهدوش** - ص.مر (شاهیدقهش - *šahid veş*): جوان.
- شاهده** - ا.فا (شاهیده - *šahide*): جوان، دلبر.
- شاهراه** - ا.مر (شاهراه - *šahrah*): شاری، جاده، شه قامه ری.
- شاه رش** - ا.مر (شاه رهش - *šahreş*): پیتوانه یه که به دریتی ههردوو بال.
- شاهرگ** - ا.مر (شاهرگ - *šahreg*): شادهمار، دهماری مل.
- شاهرود** - ا.مر (شاهروود - *šahrûd*): رووباری
- گه وره، جوړه سازتیکه.
- شاهزاده** - ا.مر (شاهزاده - *šahzade*): شازاده، فهرزندی شا، کوری پاشا.
- شاه زنگ** - ا.مر (شاهی زنگ - *šahi zeng*): تاریکی شهو، شهو، شهو ده زنگ.
- شاه زیره** - ا.مر (شاه زیره - *šah zîre*): شازیره، زیره، (جوړه گیایه که).
- شاه سپرغم** - ا.مر (شاه سپهرغم - *šha siperxem*): ریتخانه.
- شاه سپرم** - ا. (شاه سپهرم - *šah siperem*): ریتخانه.
- شاه سوار** - ص.مر (شاه سفار - *šah sevar*): سوارچاک، سوارخاس.
- شاهسون** - ا.خ (شاه سهفن - *šah seven*): گاردی تایبه تی شاهه باس، ناوی عیلتیکی گه وره ییترانه.
- شاه فش** - ص (شاه فهش - *šah feş*): شائاسا، وهکوشا.
- شاه فتر** - ا.مر (شاه فنهتر - *šah fener*): شاسپرینگ، ده بلی توتومبیل.
- شاهق** - ص.ع (شاهیغ - *šahix*): بهرز، بلند.
- شاهقه** - ص.ع (شاهیغه - *šahixe*): بهرز، بلند، شاخی بهرز.
- شاهکار** - ص.مر (شاهکار - *šahkar*): شاکار، کاری گه وره و پر هونه.
- شاهگان** - ص (شاهگان - *šahgan*): شاهانه، پاشایانه.
- شاهمات** - ا.مر (شاه مات - *šah mat*): کش مات (له گه موی شه تره نچدا).
- شاه ماهی** - ا.مر (شاه ماهی - *šahmatî*): جوړه ماسیبه کی بچووی ده ریایه.
- شاهنامه** - ا.مر (شاهنامه - *šahname*): کومه له کتیبیک بهو ناوه هه ن که سه ربورو سه رگوزه شته ی پاشایانی ئیرانی به پرخشان یان هونراوه تۆمارکردوو و شانامه که ی فیردهوسی که بریتیه له شهست هزار بهیت، یه کتیکه له و

شانامانهو له خانهای داستانه هه ره به ناوبانگه کانی دنیا داده نری.

شاهنای - امر (شاهنای - şahnay): زورنا، زرنا.

شاهندن - مص. ل (شاهه نندن - şahenden): پارتیزکردن له خراپه و کهچره وی.

شاهنده - ص. فا (شاهه ننده - şahende): چاکه کار، دروستکار.

شاهنشاه - ا. ص (شاهه نشاه - şahenşah): شای شاهان، پاشای گه وره.

شاه نشین - ا. مر (شاه نشین - şah nişîn): شانشین، شوینی دانیشتنی شا، کورسی پاشایه تی.

شاهوار - ص (شاهوار - şahvar): شایسته ی شا، شتی چاک و گرانبه ها.

شاهورد - ا (شاه قهرد - şah verd): خه رمانه، خه رمانه ی مانگ.

شاهوش - ص (شاه قهش - şahveş): شاتاسا، وه کوشا.

شاهول - ا (شاهول - şahûl): شاوول، شاقولی به نا.

شاهی - ا. مص (شاهی - şahî): پاشایه تی، فه رمانپه وایه تی.

شاهی - ا (شاهی - şahî): جوړه دراویکی ئیرانییه.

شاهی - ا (شاهی - şahî): ته په تیزه، جوړه سه وزه به که.

شاهیدن - مص. ل (شاهیدن - şahîden): پاشایه تی کردن، سه ره ری کردن، خواناسی.

شاهیده - ا. فا (شاهیده - şahîde): چاکه کار، دروستکار، پارتیزکار له خه راپه.

شاهین - ا (شاهین - şahîn): شه هین، جوړه بازیکه.

شاهین - ا (شاهین - şahîn): شایه ن، زمانه ی ته رازوو.

شایان - ص (شایان - şayan): شایان، لایه ق،

شایسته، هه ژ.

شایستن - مص. ل (شایسته ن - şayisten): شایسته بوون، لایه ق بوون، هه ژ بوون.

شایع - ص. ع (شایه - şayî): قاو، بلاو، ناشکرا، بانگه شه، ده نگۆ.

شایعه - ا. ع (شایه - şayî'e): ده نگۆ، گوتگوتک، قومی قومی، بانگه شه، هه والی بلاوه بوو (راست یان درۆ)، مقۆ مقۆ.

شایگان - ص (شایگان - şaygan): شایسته، لایه ق، هه ژ، هه ر شتتیکه چاک و گرانبه ها، بیتگار.

شایگان - ا (شایگان - şaygan): جوړه قافیه و سه روایه کی شیعرییه.

شایورد - ا (شای قهرد - şayverd): خه رمانه، خه رمانه ی مانگ.

شاییدن - مص. ل (شاییدن - şayîden): شایسته بوون، هه ژ بوون.

شامت - مص. ع (شه تامه ت - şe'amet): شوومی، به دبه ختی، نه گبه تی، به دپومی.

شان - ا. ع (شه ئن - şe'n): کاروبار، کاری گه وره، پله وپایه، شان و شکۆ.

شئون - ا. ع (شوئون - şu'ûn): کاروباران.

شپ - ا (شپ - şeb): شه و، له روژتاواوه تا روژته لات.

شپ - ا. ع (شپ - şebb): زاخ.

شباب - مص. م (شه باب - şebab): جه وان بوون، له بالق بوونه وه تا سی سالی، هه وه ئی هه ر شتتیک.

شباب - ا. ع (شه باب - şebab): لاوان، گه نجان، جه وانان، خورتان.

شباب - ا (شباب - şibab): جوړه رووه کپیکه.

شبابیر - ا. ع (شه بابیر - şebabîr): شه بیپوران.

شباروز - ا. مر (شه بارووز - şebarûz): شه و روژ، هه میشه، به رده وام.

شباشب - ق (شه باشب - şebaşeb): شه وانه، شه واوشه و، له شه ودا.

تاقکه ره.

شباط - ا.ع (شوبات - şubat): مانگی شوبات (۲).

شب افروز - ص.فا (شهب ئه فروز - şeb efrûz): هه شتیکی له شه ودا بدره وشیتته وه، مانگ، گوله ئه ستیره.

شباک - ا.ع (شیباک - şibak): تۆر، کۆمه له ده زگایه کی هاو په یوه ستو هاو شتیه له کاردا.

شبال - ا.ع (شیبال - şibal): بیچووه شیران.

شبالنگ - ا.ع (شه باله نگ - şebaleng): نیچیر.

شبان - ا.ع (شهبان - şeban): شهوان.

شبان - ا.ص (شهبان - şeban): شوان، شوانکاره، شقان.

شبان - ا.ع (شوببان - şubban): لاوان، گه نجان، نهوجه وانان.

شعب انبوی - ا.مر (شهب ئه نبوی - şeb enbûy): شه بوؤ (گیایه کی بۆن خوشه).

شب اندر روز - ق (شهب ئه ندره روز - şeb ender rûz): شه و رۆژ، ۲۴ ساعات.

شبانروز - ا.مر (شهبانروز - şebanrûz): شه و رۆژ.

شبان فریب - ا.مر (شهبان فه ریب - şeban ferîb): بالنده په که، شوان هه له خه له تینه.

شبانگاه - ا.مر.ق (شهبانگاه - şebangah): کاتی شه وئ، شوتینی شه وی چوار پی و په زان.

شبانگاه - ا.مر (شهبانگاه - şebangah): شوتینی شه وانیه یه ز.

شبانه - ص.ن (شهبانه - şebane): شه وان، شه ومه نه، جلی شه و، شیو، شه رابج له شه و بخوریتته وه.

شبانه - ا.ص (شهبانه - şebane): شوانکاره، شوان، په زه وان.

شبانه روز - ا.مر (شهبانه روز - şebane rûz): شه و رۆژ، ۲۴ ساعات، هه میسه.

شباویز - ا.مر (شه باقییز - şebavîz): تاق

شباته - ا.مص (شه باهت - şebahet): لیکچوون، پیک شوبهان.

شباهنگ - ا.مر (شه باهنگ - şebaheng): بولبول، ئه ستیره ی به یانی، ئه ستیره ی کاروان کۆزه، ددانی ماشوقه، ته ویله ی ولاخان.

شباهنگام - ا.مر (شه باههنگام - şebahengam): کاتی شه وان.

شب باره - ص.مر (شهب باره - şeb bare): ناشقه شه و، ژنی سۆزانی و خراب.

شب بازه - ا.مر (شهب بازه - şeb baze): شه مشه مه کویره.

شب بازی - ا.مر (شهب بازی - şeb bazî): فروقیل، نیره نگ و سبهر بازی، بوو که له بازی.

شب برات - ا.مر (شهبی به رات - şebi berat): شه وی به رات، شه وی پازده ی مانگی شه عبان.

شب بو - ا.مر (شهب بوو - şeb bû): گولی شه بوؤ.

شب پره - ا.مر (شهب پهره - şeb pere): شه مشه مه کویره.

شب پوش - ا.مر (شهب پوش - şeb pûş): لیتفه، جلی شه و، چه رچه ف، له چکیک که شه وان له سه ر بکری.

شب پوی - ص.فا (شهب پوی - şeb pûy): شه ورؤ.

شب پیما - ص.فا (شهب په یما - şeb pey-ma): که سیتک شه وره وی بکات، شه ونخوونی و بیتقه راری، عاشقی ناکام و بیتقه رار.

شبت - ا.ع (شیبیت - şibt): دالان، راره وی سه رگیراو.

شبت - ا.ع (شیبیت - şibit): شویت، (رووه ک).

شب تاب - ص.فا (شهب تاب - şebtab): هه شتی به شه و بدره وشیتته وه، مانگ، گوله ئه ستیره.

شب تاز - ا.مص (شهب تاز - şeb taz): شه به بخون، شه و په لامار.

شوبات (۲).

شب افروز - ص.فا (شهب ئه فروز - şeb efrûz): هه شتیکی له شه ودا بدره وشیتته وه، مانگ، گوله ئه ستیره.

شباک - ا.ع (شیباک - şibak): تۆر، کۆمه له ده زگایه کی هاو په یوه ستو هاو شتیه له کاردا.

شبال - ا.ع (شیبال - şibal): بیچووه شیران.

شبالنگ - ا.ع (شه باله نگ - şebaleng): نیچیر.

شبان - ا.ع (شهبان - şeban): شهوان.

شبان - ا.ص (شهبان - şeban): شوان، شوانکاره، شقان.

شبان - ا.ع (شوببان - şubban): لاوان، گه نجان، نهوجه وانان.

شعب انبوی - ا.مر (شهب ئه نبوی - şeb enbûy): شه بوؤ (گیایه کی بۆن خوشه).

شب اندر روز - ق (شهب ئه ندره روز - şeb ender rûz): شه و رۆژ، ۲۴ ساعات.

شبانروز - ا.مر (شهبانروز - şebanrûz): شه و رۆژ.

شبان فریب - ا.مر (شهبان فه ریب - şeban ferîb): بالنده په که، شوان هه له خه له تینه.

شبانگاه - ا.مر.ق (شهبانگاه - şebangah): کاتی شه وئ، شوتینی شه وی چوار پی و په زان.

شبانگاه - ا.مر (شهبانگاه - şebangah): شوتینی شه وانیه یه ز.

شبانه - ص.ن (شهبانه - şebane): شه وان، شه ومه نه، جلی شه و، شیو، شه رابج له شه و بخوریتته وه.

شبانه - ا.ص (شهبانه - şebane): شوانکاره، شوان، په زه وان.

شبانه روز - ا.مر (شهبانه روز - şebane rûz): شه و رۆژ، ۲۴ ساعات، هه میسه.

شباویز - ا.مر (شه باقییز - şebavîz): تاق

شبر - ا.ع (شهبهر - şebber): ناوی چه زرتی
حه سهن و حوسه یین که هندی جار پیغه مبه
(د.خ) وای ناو دهبردن.

شبراق - ا.ع (شبراق - şibrax): جلی شرو
دراو، سیپال، شپرتو.

شبرم - ا.ع (شبرم - şibrem): جوړه رووه کپکی
کیتیبه.

شبرنگ - ص.مر (شهب رنگ - şebreng):
تاریک، رهش، ئه سپی رهش، گولیکی رهش،
بهردیکی رهش.

شبرو - ص.فا (شهب رهو - şebrew): شه وره و،
شه ویتدار، خواناس، حهس حهس، شه وگر،
داروغه، دز، ریگر، جهرده.

شب زنده دار - ص.فا (شهب زنده دار - şeb
zindedar): شه ویتدار، که سیک به شه و
نه خه وئ، (بژ عیبادهت یان شتی دی).

شبست - ص (شبیست - şibist): ناپه سند،
دزیتو، ناحز، ناشیرین.

شبستان - ا.مر (شه بیستان - şebistan):
خه و تنگی شه و، حه رمسره، به شی سهرگیرای
مزگه و تین گه وره، میجراب.

شبع - مص.ع (شبه - şeb): تیربون، تیری.
شبعان - ص.ع (شبعان - şeb'an): تیر.

شبقاره - ا.مر (شبقاره - şeb xare): ناغه لی
شه وانه ی پوزان.

شب فرخ - ا.مر (شهبی فره خ - şebi ferex):
ناوی ناوازیکه له سی ناوازه که ی باربه د.

شب فروز - ص.فا (شهب فروز - şeb furûz):
هر شتی شه و روناک یکاته وه، چرا، مانگ،
مؤم، گوله ئه ستیره، ئه ستیروک.

شبق - مص.ع (شهبه غ - şebex): بهر به تاو،
ناره زو و کردنی گان، ئالوشی.

شب قدر - ا.مر (شهبی غه در - şebi xedr):
شه ویکلی مانگی رهمه زانه که شه و ی عیبادهت و
پارانه و هیه، قورئان لهم شه و هدا بؤ پیغه مبه
هاتوته خواری، ئهم شه و به ته وای دیار نیبه

شبچراغ - ا.مر (شهب چراغ - şeb çrax):
گه وه هری به دره و شه، گه وه هری ناودارو پرشنگدار.
شبچراغک - ا.مر (شهب چراغک - şeb
çraxek): گوله ئه ستیره.

شب چره - ا.مر (شهب چره - şeb çere):
شه و چره، ناجیل و میوه که له شه و نشینی دا
بخوری، له ودرگی شه و ی پوزان.

شب چک - ا.مر (شهبی چه ک - şebi çek):
شه و ی بهرات، شه و ی پازده ی شه عبان.

شبح - ا.ع (شهبه ه - şebeh): تاپو، تارمایی،
شه به نگ.

شبخانه - ا.مر (شهبخانه - şebxane):
شه و خانه، خانویه که ده رویشان شه و ی تیا
بگوزرین.

شب خسب - ا.ص (شهب خسب - şebxusb):
شه و خه و.

شب خواب - ا.ص (شهب خاب - şeb xab):
شه و خه و، رابواردنی شه و انه له گه ل سوزانیاندا.

شبخوان - ا.ص (شهب خان - şebxan):
بولبول، هوزار.

شب خوش - (شهب خوش - şeb xûş): شه و
به خیر، شه و باش، (به تاییه تی له کاتی
دو عاخوازیدا به شه و).

شب خون - ا.مر (شهبخوون - şebxûn):
شه به یخون، هیرشی له نکاوی شه و انه.

شبخیز - ص.فا (شهبخیز - şebxîz):
شه و ههستان، شه و بیداری بؤ نویتو عیبادهت.

شبدر - ا.ع (شهبدر - şebder): چه ودر، جوړه
رووه کپکیه.

شبدیز - ا.ص (شهبدیز - şebdîz): شه و
رهنگ، بهر هنگی شه و، شه و دیز؛ ناوی ئه سپه که ی
خوسره و په رویزه که رهش بوو.

شبر - ا.ع (شبر - şibr): بست،.

شبر - ا.ع (شهر - şebr): زه و جین، ماره بی.

شبر - ا.ع (شهبهر - şeber): به خشین، خیر،
چاکی، چاکه.

شب مانده - ص.مر (شهب مانده -
 (şebmande): شه و مه نه، شه و به ساره، شه وی،
 بهیات.

شب نامه - ا.مر (شهب نامه - şebname):
 شه و نامه، به یا نامه ی یاساغ که به نهی نی و به
 شه وان بلا و بکریته وه.

شب نشینی - ا.مص (شهب نشینی -
 şebnişinî): میوانی شه و پیکه وه دانیشن،
 شه و نشینی.

شب نم - ا.مر (شهب نم - şebnem): شه و نم،
 ناو نگ، شه قنه م، خونا ف، سیخوار.

شب نما - ص.فا (شهب نما - şebnema):
 ههر شتی به شه و بدره و شیتته وه و روناکی بدات،
 لابه ری تاریکی.

شب نهه - ا.ص (شهب نهه - şebnihe):
 گه نجی زیرو خشل که له ژیر زه ویدا ته قهت بکری.

شبور - ا.ع (شهبور - şebûr): شه بیور، بوقی،
 که ره نا.

شبوط - ا.ع (شهبوت - şebût): جوره
 ماسیبه که.

شبه - ا.ع (شهبه - şibh): چون یه ک، هاوشیوه،
 وه ک، میناک.

شبه - ا.ع (شهبه - şebeh): مسی زه رد، جوره
 به ردیکی ره شی بریقه داره.

شبه - ا.ع (شهبه - şebeh): جوره رووه کیکه.
شبهات - ا.ع (شهبهات - şubuhât): گومان و
 دوودلی، شتی نامه علوم بی و نه توانری حوکمی
 له سه بدری.

شب هنگام - ا.مر (شهب هنگام - şeb
 هنگام): کاتی شه وی، شه وه کی.

شبهه - ا.ع (شهبهه - şubhe): گومان.

شبی - ا.ص (شهبی - şebî): بیجامه ی شه و،
 جلی خه وتن.

شب یار - ا.مر (شهب یار - şebyar): شه کراو.

شب یازه - ا.مر (شهب یازه - şeb yaze):
 شه مشه مه کویره، شه مشه.

ده لپن یه کیکه له شه وانی ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۳،
 ۲۵ و ۲۷ ی رده مه زان.

شبک - ا (شهبک - şibk): ته شی، نیسری
 ته شی.

شبک - ا.ع (شهبک - şebek): تۆر.

شبکار - ص.مر (شهبکار - şebkar): شه و کار،
 کریکاریک به شه و کار بکات.

شب کلاه - ا.مر (شهب کلاه - şeb kulah):
 شه و کلاو، کلاوی سوک که شه و یان له کاتی
 خه و تندا له سه ر بکری.

شبکور - ص.مر (شهبکور - şebkûr):
 شه و کویر، که سیک به شه و نه بی نی.

شبه کوک - ص (شهب کوک - şebkûk):
 ده رویش، هه ژار، قه له نده ر، ده رویشی له شه و
 بچیتته شوپنیکی به رزو دوعای خیر بو خه لکی
 بکات و سه ده قه وهر بگری.

شبه که - ا.ع (شهب که - şebeke): تۆر،
 په نجه ره و کلاو روژنه ی کون کون، تۆری جاسوسی.

شبه کیه - ا.ع (شهب کیه - şebekiye): په رده ی
 چاو.

شبه گاه - ا.مر (شهب گاه - şebgah): شه و گاه،
 شه فین، جتی حه وانه وه ی شه وانه ی ناژه لان.

شبه گاه - ا.مر (شهب گاه - şebgah): کاتی
 شه وی، شه وه کی.

شبه گرد - ص.فا (شهب گرد - şebgerd):
 شه و گهر، حه س حه س، پاسه وان، دز، ریگر،
 گه ران له شه ودا، مانگ.

شبه گز - ا.ص (شهب گز - şebgez): گه نه.

شبه گون - ص (شهب گون - şebgûn): تاریک،
 ره ش وه کو شه و، گه وه هری شه وچرا.

شبه گیر - ا.مر (شهب گیر - şebgîr): کاتی
 به ره به بیان، سه فهر له دوا ی نبوه شه وه وه.

شبه ل - ا.ع (شبه ل - şibl): بیچوه شیر، بیچوه
 شیری که بتوانی راو بکات.

شبه لی - ص.ن (شبه لی - şiblî): ناوی گوندیکه،
 خه لکی شبه لی (ناوی گوندیکه).

شتاء - ا.ع (شیتا - şita): زستان.
شتاب - ا.مص (شیتاب - şitab): لهز، پهله، خیرا.
شتاپان - ص.فا (شیتاپان - şitaban): کهسپک به پهله ری بکات یان کار بکات.
شتاب زده - ص.مر (شیتاب زده - şitab zede): پهله پهل، ههله پهله.
شتابکار - ص.فا (شیتابکار - şitabkar): پهله په لکهر.
شتابگر - ص.فا (شیتابگر - şitabger): پهله کار.
شتابگرفت - مص.ل (شیتاب گیرفتن - şitab girften): پهله کردن، گورپه ستنه وه.
شتابیدن - مص.ل (شیتابیده - şitabîden): پهله کردن، لهز کردن.
شتات - مص.ع (شهتات - şetat): پهراگه نده بوون، بلاو بوونه وه، تهرته وهرته بوون.
شتات - ص.ع (شهتات - şetat): پهراگه نده، په رت و بلاو.
شتافتن - مص.ل (شیتافتن - şitaften): پهله کردن، لهز کردن، عه جهله کردن.
شتاک - ا (شیتاک - şitak): لقی درهخت، لقی تازه.
شتانگ - ا (شیتالانگ - şitaleng): پاژنه ی بچی.
شتام - ص.ع (شهتتام - şettam): جوین فروش، دهم پیس، زمان پیس.
شتر - مص.ع (شهتر - şetr): برین، پارچه پارچه کردن.
شتر - ا.ع (شهتر - şeter): هه لگه رانه وه ی پیلوی چاو، که موکوری.
شتر - ا (شوتور - şutur): وشتر، حوشتر، دهقه هان.
شتریار - ا.مر (شوتوربار - şuturbar): وشتریار، باری وشتریک.

شبیبی - ا (شه بیبی - şebîbî): جوړه رووه کیکه.
شبیخون - ا.مر (شه به یخون - şebeyxûn): شه به یخون، هیرشی له نکاوی شه وانه بوسه ر دژمن، شه و بگير.
شبینه - ص.ن (شه بینه - şebîne): شه وانه، خواردنی شه و مهنه، به یات.
شبیه - ص.ع (شه بیه - şebîh): وهک، هاوشیوه، میناک.
شپاشاپ - ا (شه پاشاپ - şepaşap): شه په شه پ.
شپش - ا (شپیش - şipiş): نه سپی، دایکی رشک.
شپشاپ - ا (شه پشاپ - şep şap): شه په شه پ.
شپشپ - ا (شه پ شه پ - şep şep): شه په شه پ.
شپشک - ا (شپشهک - şipşep): نه سپی نارد.
شپشه - ا (شپیششه - şipişe): نه سپی.
شپل - ا (شپیل - şipl): فیکه کیشان.
شپلت - ا (شپیلت - şiplet): فیکه لیدان.
شپلیدن - مص.ل (شپیلیده - şiplîden): فیکه کیشان.
شپوختن - مص.م (شپپوختن - şipûxten): رشتن.
شپیل - ا (شپیل - şipîl): فیکه .
شپیلیدن - مص.م (شه پیلیده - şepîlîden): گوشین.
شت - ا (شهت - şet): هه زرت، جه ناب.
شت - مص.ع (شهتت - şett): پهراگه نده بوون، په رته وازه بوون، بلاو بوونه وه.
شت - ص.ع (شهتت - şett): پهراگه نده یی، په رته وازه یی.
شتا - ص (شیتا - şita): کهسپک که فراښ یان چیتستی نه خوارد بچی، ناشتا.

- شتریان** - ا.ص (شوتوریان - şutur ban): ساره‌وان، وشتره‌وان، شوانی ده‌قه‌هان.
- شتریه** - ا (شه‌تره‌به - şetrebe): ناوی ئەم مانگایه‌یه که له کلپله و دمنه‌دا به‌فیلێ دمنه به ده‌ستی شیر کوژرا.
- شترچران** - ص.فا (شوتور چهران - şutur çeran): شوانی ده‌قه‌هان، وشتر له وه‌پین.
- شترخار** - ا.مر (شوتورخار - şutuxar): وشترالوک، عاگول، وشتر خۆزکه.
- شترخان** - ا.مر (شوتورخان - şutur xan): خانی وشتران، ته‌ویله‌ی وشتران.
- شترخو** - ص.مر (شوتورخو - şuturxû): دل‌په‌ش، رغن، کینه له دل، به‌سه‌برو هه‌وسه‌له.
- شتردار** - ص.فا (شوتور دار - şutur dar): ساره‌وان، وشتره‌وان.
- شتردل** - ص.مر (شوتوردیل - şutur dil): دل‌په‌ش، رغن، بوغزن، ترسنۆک.
- شترغار** - ا.مر (شوتور غاز - şutur xaz): جۆره گیایه‌که.
- شتر قریانی** - ا.مص (شوتور غوریانی - şutur qurbanî): وشتر کوشتنه‌وه بۆ قوریانی.
- شترک** - ا (شوتوره‌ک - şuturek): بی‌چوووه وشتر، شه‌پۆلی ده‌ریا، خیزاو.
- شترکین** - ص.مر (شوتورکین - şutur kîn): وشترکینه، رغن، بوغز له‌زگ، پۆرغز.
- شترگاو** - ا.مر (شوتور گاف - şutur gav): زه‌رافه.
- شترگریه** - ا.مر (شوتور گوریه - şutur gurbe): دوو شتی نه‌گونج‌او وه‌کو وشتره‌و پشپله، وشتره‌و قاپ قاپ.
- شترگلو** - ا.مر (شوتورگه‌لو - şutur gelû): گه‌لی بۆ ئاو، گونج، ره‌هه‌ند.
- شترگیا** - ا.مر (شوتور گییا - şutur giya): وشترالوک، عاگول، وشترخۆزکه.
- شترماب** - ص.مر (شوتورمه‌تاب - şutur meab): که‌سیک وشتر ئاسا خاو بی له هه‌لس و که‌وتیا.
- شتر مرغ** - ا.مر (شوتور مورخ - şutur murx): وشتر مر.
- شتر مور** - ا.مر (شوتور مور - şutur mûr): وشتر مر.
- شترنج** - ا (شه‌تره‌نج - şetrenc): شه‌تره‌نج.
- شتروار** - ق.ص (شه‌تورقار - şutur var): وشتر ئاسا.
- شتروان** - ا.ص (شوتورشان - şuturvan): ساره‌وان، وشتره‌وان.
- شتک** - ا (شپته‌ک - şitek): پرژه‌ی ئاو.
- شتکار** - ا (شه‌تکار - şetkar): زه‌وی کینل‌دراوی تۆدوراو.
- شتل** - ا (شه‌ته‌ل - şetel): پاره‌یه‌ک که قوماربازی براوه وه‌کو به‌خشیش بیدات به‌ خاوه‌ن مال یان که‌سانی دیکه.
- شتلم** - ا (شوتولوم - şutulom): زۆر، سته‌م، زولم، داد و بیداد، هات و هاوار.
- شتم** - مص.ع (شه‌تم - şetm): جوین، جویندان، جماندان، دوژین.
- شتوی** - ص.ن.ع (شه‌تقی - şetvî): زستانه، زستانی.
- شته** - ا (شه‌ته - şete): جۆره میروویه‌که له گه‌لای دارو دره‌خت و گیاده‌داو ده‌یخوات.
- شته** - ا (شه‌ته - şete): ئەنگور، ترێ، خۆراکی شه‌ومه‌نه، به‌یات.
- شتی** - ص.ع (شه‌تا - şeta): په‌راگه‌نده.
- شتیت** - ص.ع (شه‌تیت - şetît): کاری په‌راگه‌نده‌و پچر پچر.
- شج** - مص.ع (شه‌جج - şecc): شکاندن سهری که‌سیک، شه‌فکردنی ئاوی ده‌ریا له‌لایه‌ن که‌شتییه‌وه.
- شجاج** - مص.ع (ششجاج - şicac): سهری یه‌کدی شکاندن.
- شجاج** - ا.ع (ششجاج - şicac): برینی سه‌ر.

سهری شکابیت، سهرشکیاگ.
شجیدن - مص.ل (شه جیدهن - şecîden):
 ساردبوونهوه، سهرمابوون، تهزین.
شجیع - ص.ع (شه جیع - şecî): دلیر، نازا،
 دلاوه، بویر.
شجیعه - ص.ع (شه جیئه - şecî'e): ژنی نازا،
 شیرهن.
شع - مص.ع (شه ه - seh): به خیل بوون،
 به خیلی، چروکی، رژدی.
شع - ص.ع (شه ه - seh): پیسکه، رژد،
 ده سنوقاو.
شحاح - ص.ع (شه هاه - şehah): چاوچنوک،
 ته ماعکار، رژد، دهست نوقاو.
شحرور - ا.ع (شوهوور - şuhrûr): شالوور،
 ریشولهی رهش، گاوانی سیا.
شحم - ا.ع (شه هم - şehm): پیوو چهوری،
 غهزو بهز.
شحمه - ا.ع (شه همه - şehme): پارچه
 پیویک، پارچه بهزیک.
شحنة - ا.ع (شیهنه - şihne): داروغه،
 پزلیس، پاسهوانی شار، حوكممداری سهریازی.
شحوم - ا.ع (شوهوم - şuhûm): غهزوبهز.
شحیح - ص.ع (شه هیه - şehîh): چاوچنوک،
 ته ماعکار، ده سنوقاو، پیسکه، رژد.
شحیم - ص.ع (شه هییم - şehîm): قهلهو،
 تیکسمپراو.
شخ - ا (شه خ - şex): شاخی ناژهلان، لقی درهخت.
شخ - ا.ص (شه خ - şex): لوتکهی چییا،
 ترژیکی شاخ، زهوی رهقو ناهه موار، بتهو.
شخ - ا (شوخ - şux): چلک، هی لهش یان
 جلو بهرگ).
شخار - ا (شه خار - şexar): نوشادر.
شخال - ا (شه خال - şexal): رووشاو.
شخالیدن - مص.م (شه خالیدهن - şexalîden):
 رووشاندن.

شجار - مص.ع (شبیجار - şicar): شه پرکردن،
 ناحه زبکردن.
شجار - ا.ع (شبیجار - şicar): داری که ژاوه،
 شه وژهن، شه ویهن، داری له ژووره وه به پشستی
 ده رگاوه بنری، پشستکؤل.
شجاع - ص.ع (شوجاء - şuca): نازا، دلیر،
 بویر، دلاوه، جوره ماریکی باریکه، تیره مار.
شجاعت - مص.ع (شه جائهت - şeca't):
 نازایه تی، دلیری.
شجام - ا (شه جام - şecam): سهرمای تووش
 که درهختان وشک بکات.
شجانیدن - مص.م (شه جانیدهن -
 şecanîden): ساردکرنه وه، ته زاندن.
شجر - ا.ع (شه جر - şecr): کوتایی دهم.
شجر - ا.ع (شه جهر - şecer): دارو درهخت.
شجره - ا.ع (شه جهره - şecere): یهک دار،
 یهک درهخت.
شجعاء - ا.ع (شوجئه ناء - şuce'a):
 دلاوه ران، دلیران، بویر و نازایان.
شجعان - ا.ع (شوجئان - şuc'an): دلیران،
 دلاوه ران.
شجعه - ص.ع (شه جهئه - şece'e): دلیران.
شجلیز - ا (شه جلیز - şecîlz): سهرمای تووش،
 توشک، که لواز، ته شله خه، جه وهره.
شجم - ا.ع (شه جه م - şecem): له ناوچوون،
 فهوتان.
شجن - ا.ع (شه جه ن - şecen): خه م، خه فته،
 کول و کزقان، که سهر، لق.
شجون - ا.ع (شوجوون - şucûn): خه مان،
 خه فته و په ژاران.
شجون - مص.ع (شوجون - şucûn): خه مین
 بوون، دلته نگ بوون.
شجه - ا.ع (شه ججه - şecce): برینی سهر،
 زامی سهر.
شجیع - ص.ع (شه جیع - şecîc): که سیتک

شخونه - ا(شه خانه - sexane): ئه و گپه سپیواژهی له نهجیامی راخوشینی ئهستیرانه وه ده بیئرئ.

شخاییدن - مص.م(شه خاییدن - sexayîden): رووشاندن، برین کردن.

شخسار - ا.مر(شه خسار - sexsar): بهرده لآن، چره دارستان، زهوی رهقه نو ناهه موار.

شخسار - ا.ص(شه خسار - sexsar): چره دارستان، بهرده لآن.

شخش - ا(شه خیش - sexis): بالنده به کی چکۆله ی دهنگخۆشه.

شخش - ص(شه خش - sexş): کۆن، شپ، جلی کۆن و شپ.

شخش - ا.مص(شه خش - sexş): خزین، کهوتن.

شخشانیدن - مص.م(شه خشانیدن - sexşanîden): خزاندن، خزین.

شخشه - ا.ع(شه خشه خه - sexşexe): خشه خش.

شخشیدن - مص.ل(شه خشیدن - sexşîden): خزین.

شخشیده - ا.مف(شه خشیده - sexşîde): خزین.

شخص - ا.ع(شه خس - sexs): کهس، تارمایی له دووره وه، کاراکتهر.

شخکاسه - ا(شه خکاسه - sexkase): ته رزه، ته رزه، ته گر، شه ونم، خوناڤ.

شخ کمان - ص.مر(شه خ که مان - sexkeman): تیره ندازی که که وانی قایی هه بی، به هیز، توکمه.

شخل - ا(شه خل - sexel): ناله و فریاد و هاوار، فیکه.

شخلیدن - مص.ل(شه خلیدن - sexlîden): رووشاندن، بریندار کردن.

شخم - ا(شوخم - suxm): شوو، زهوی کبیراو.

شخن - ا(شه خه ن - sexen): رووشاو، بریندار.

شخودن - مص.ا(شه خوودن - sexûden): رووشاندن، بریندار کردن، به نینۆک هه لکه نندن.

شخوص - مص.ع(شوخوس - suxûs): به رزیون، هه لاتنی ئهستیره، چاونه نوقان، چاونه تروکاندن.

شخول - ا(شه خوول - sexûl): هاوار، ناله و فریاد، فیکه.

شخولیدن - مص.ل(شه خوولیدن - sexûlîden): فیکه کیشان.

شخولیده - ا.مف(شه خوولیده - sexû lîde): ژاکاو، سیس بوو.

شخیدن - مص.ل(شه خیدن - sexîden): خزین، کهوتن له شویتیکه وه، ژاکان، سیس بوون.

شخیر - ا.ع(شه خیر - sexîr): پرخه پرخ.

شخیش - ا(شه خیش - sexîs): بالنده به کی چکۆله ی خوشئاوازه.

شخیص - ص.ع(شه خیسه - sexîse): پیای که ته، به که لهش، پیای گه وره.

شخیصه - ص.ع(شه خیسه - sexîse): که سایه تی دیار.

شخیل - ا(شه خییل - sexîl): هاوار، ناله، فیکه.

شخیلیدن - مص.ل(شه خییلیدن - sexîlîden): رووشان، بریندار بوون.

شدد - مص.ع(شه دد - şedd): قایم کردن، به هیز کردن، هه لاتنی خۆر، راکردن، په لاماردان.

شدداید - ا.ع(شه داید - şeda'id): ناخۆشی، تهنگانه، کاره سات.

شدداد - ع(شیداد - şidad): توند، سهخت، مکووم، بهرز.

شدداد - ا.خ(شه دداد - şeddad): شه دادی کوپی عاد.

شددت - ا.مص(شیددته - şiddet): ناخۆشی، تهنگانه و سهختی ژیان.

شذق - ا.ع(شه دخ - şedx): لالغاوه، رهخی دۆل

شخانه - ا(شه خانه - sexane): ئه و گپه سپیواژهی له نهجیامی راخوشینی ئهستیرانه وه ده بیئرئ.

شخاییدن - مص.م(شه خاییدن - sexayîden): رووشاندن، برین کردن.

شخسار - ا.مر(شه خسار - sexsar): بهرده لآن، چره دارستان، زهوی رهقه نو ناهه موار.

شخسار - ا.ص(شه خسار - sexsar): چره دارستان، بهرده لآن.

شخش - ا(شه خیش - sexis): بالنده به کی چکۆله ی دهنگخۆشه.

شخش - ص(شه خش - sexş): کۆن، شپ، جلی کۆن و شپ.

شخش - ا.مص(شه خش - sexş): خزین، کهوتن.

شخشانیدن - مص.م(شه خشانیدن - sexşanîden): خزاندن، خزین.

شخشه - ا.ع(شه خشه خه - sexşexe): خشه خش.

شخشیدن - مص.ل(شه خشیدن - sexşîden): خزین.

شخشیده - ا.مف(شه خشیده - sexşîde): خزین.

شخص - ا.ع(شه خس - sexs): کهس، تارمایی له دووره وه، کاراکتهر.

شخکاسه - ا(شه خکاسه - sexkase): ته رزه، ته رزه، ته گر، شه ونم، خوناڤ.

شخ کمان - ص.مر(شه خ که مان - sexkeman): تیره ندازی که که وانی قایی هه بی، به هیز، توکمه.

شخل - ا(شه خل - sexel): ناله و فریاد و هاوار، فیکه.

شخلیدن - مص.ل(شه خلیدن - sexlîden): رووشاندن، بریندار کردن.

شخم - ا(شوخم - suxm): شوو، زهوی کبیراو.

شخن - ا(شه خه ن - sexen): رووشاو، بریندار.

- یان دەریا. **شدکار** - (شیدکار - şidkar): جووتکار، زهوی کیتلراوی تۆو دراو.
- شدکیس** - (شه دکیس - şedkîs): کۆلکه زتپینه، په لکه زتپینه، زهردینه و سمینه، رهنگین که وان.
- شدن** - مص.ل (شوده - şuden): بوون، رویشتن، تیپه ربوون.
- شده** - ص.مف (شوده - şude): بوو، تیپه ربوو، روپیوو.
- شدن** - ا.ع (شده - şeden): دره ختیکه له یاسه مین ده چیت.
- شدو** - مص.ع (شه دوو - şedû): شیعر خوتندنه وه به ئاوزه وه.
- شدو** - ا.ع (شه دو - şedû): تۆزیک له ههر شتیکی زۆر.
- شده** - (شیده - şide): هۆنراوه، ملوانکه ی هونراوه، ریشو، گولینگ.
- شده بند** - ا.ص (شوده به ند - şude bend): رۆژنامه نووس، میترو نووس.
- شدیار** - (شودیار - şudyar): شوو، زهوی جووتکار، وهرد.
- شدید** - ص.ع (شه دید - şedîd): توند، قایم، مکووم، به هیتز.
- شدیده** - ص.ع (شه دیده - şedîde): توند، قایم.
- شر** - مص.ع (شهر - şer): خراپه کردن، به دکاری.
- شر** - ص.ع (شهر - şer): به دکار، خراپه کار، به دکرده وه.
- شراء** - مص.ع (شیراء - şira'): کپین و فروشتن.
- شراب** - ا.ع (شهراب - şerab): خواردنه وه، مه ی.
- شراب** - ص.ع (شهراب - şerab): مه ی خوۆر، به شه ره ف بوون، گه وره بوون.
- شهراب خوۆر، که سیتک زۆر بخواته وه.
- شرابخانه** - ا.مر (شهرابخانه - şerabxane): مه یخانه، مه یکه ده.
- شرابخوار** - ص.فا (شهرابخار - şerabxar): شهراب خوۆر.
- شرابدار** - ا.ص (شهرابدار - şerabdar): ساقی.
- شراب زده** - ص.مر (شهراب زده - şerab zede): که سیتک شهراب لیتی دابی و له بهر چاوی که وتیج.
- شرابساز** - ص.فا (شهرابساز - şerabsaz): شهرابساز، دروستکه ری شهراب.
- شرابه** - ا.ع (شهرابه - şerabe): ریشوو گولینگ.
- شرابی** - ص.ع (شهرابی - şerabî): سه قا، شهراب فروش.
- شرافم** - ا.ع (شهرافیم - şerazim): چهند که سیتکی که م.
- شرار** - ا.ع (شهرار - şerar): پزبسکی ناگر، پریشکی ناگر.
- شرارت** - مص.ع (شهرارت - şeraret): خراپه کردن، فیتنه گپری، به دکرداری.
- شراره** - ا.ع (شهراره - şerare): پزبسکی ناگر.
- شراست** - مص.ع (شهراسه ت - şeraset): به دکاری، خراپه کردن، قه رقه شه کردن، ناکۆکی.
- شرایش** - ا.ع (شهرایشیر - şeraşir): سه راپای که سیتک.
- شرع** - ا.ع (شیراء - şira'): باده وان، به ریا، چارۆکه ی گه می باناژۆ.
- شرعی** - ا.ص (شیرائی - şira'î): وشتری مل دریتز.
- شرعی** - ا.ص (شورائی - şura'iy): نیتزه ی راست و دریتز.
- شرافت** - مص.ع (شهرافه ت - şerafet): به شه ره ف بوون، گه وره بوون.

- شرافتمند** - ص. مر (شهرافه قه‌مند - şerafetmend): ره‌سهن و نه‌جیم، نابروومه‌ند..
- شرافتمندانه** - ق. ص (شهرافه قه‌ندانه - şerafetmendane): نابروومه‌ندانه، سه‌ره‌رزانه.
- شراک** - ا. ع (شیراک - şirak): قه‌یتانی قونده‌ره، پووشی باران خواردوو.
- شران** - ص. فا (شوران - şurran): باران، شوپه‌شوری ناوی ره‌وان.
- شراحت** - مص. ع (شهراهت - şerahet): ناره‌زووکردنی خواردن، چلیسی و چاوبرسیتی، نه‌وسنی چا و چنۆک.
- شرایط** - ا. ع (شهرایط - şerayît): هه‌لومه‌رجان.
- شرایع** - ا. ع (شهرایع - şerayî): ئایینی پیغه‌مبه‌ران.
- شرایین** - ا. ع (شهرایین - şerayîn): شاده‌ماران.
- شرب** - ا (شهرب - şerb): جوړه که‌تانیکی ناسک و جوانه له کوندا ده‌کرا به کراس و شاشک.
- شرب** - مص. ع (شورب - şurb): خواردنه‌وه.
- شربت** - ا. ع (شهریت - şerbet): شهریه‌تی میوه، ده‌رمان.
- شربه** - ا. ع (شهره‌به - şerebe): هه‌ره‌تی گه‌رما، تونیتی.
- شربین** - ا (شهرین - şerbîn): دره‌ختیکه له جوړی سنۆهر، بان سه‌رو، داری پسته.
- شرب** - ا (شیرپ - şirp): شلپ، شتی بکه‌ویتته ناو ئاو یان سه‌ره‌وی و شلپه‌ی بی.
- شرپا** - ا (شیرپا - şirpa): تایفه‌یه‌کی بودایین له ده‌وربه‌ری هیمالایا و نیقریست ده‌ژین.
- شرتی** - ص. عا (شیرتی - şirtî): ژنی جرین و کاری ناریک و پیتک.
- شرح** - مص. ع (شهرج - şerc): کوک‌ردنه‌وه،
- به‌ده‌ست هینانی شتی، تیکه‌ل کردنی شهراب له‌گه‌ل ئاودا.
- شرح** - ا. ع (شهرج - şerc): جوړ، ده‌سته، گروپ، ئاوه‌رو.
- شرح** - مص. م. ع (شهره - şerh): شهرج کردن، شروقه‌کردن، راقه، روونکردنه‌وه.
- شرحه** - ا. ع (شهره - şerhe): پارچه گوشت.
- شرح** - ا. ع (شهرخ - şerx): بنج و بناوان، هاوتا، هه‌وله‌لی لاوی.
- شرمه** - ا. ع (شیرزیمه - şirzime): ده‌سته‌یه‌کی که‌م له خه‌لکی، که‌میکی که‌م، پارچه‌یه‌ک.
- شرر** - ا. ع (شهره‌ر - şerer): پزیسکی ناگر.
- شرریار** - ص. فا (شهره‌ریار - şerer bar): شتی ناگری لی هه‌ستی، شتی پزیسکی لی بییته‌وه، پزیسکه‌ار.
- شرفه‌شان** - ص. فا (شهره‌رفه‌شان - şerer feşan): هه‌ر شتی پزیسکی ناگری لی بییته‌وه.
- شرزدک** - ا (شیریزده‌ک - şirizdek): گزیژ.
- شرزه** - ص (شهرزه - şerze): توندو تیژ، توره، په‌شم و غه‌زهب.
- شرس** - مص. ع (شهره‌س - şeres): دری، به‌دخوبی.
- شرس** - ص. ع (شهریس - şeris): به‌دخودر.
- شرشر** - ا (شورشور - şurşur): شوپه‌شوری ناو، ده‌نگی باران، ده‌نگی سؤلاف و تافگه.
- شرشره** - ا (شورشوره - şur şure): تافگه‌ی بچووک، قه‌لبه‌ز.
- شرط** - مص. ع (شهرت - şert): مه‌رج دانان.
- شرط** - ا. ع (شهرت - şert): قه‌رار، په‌یمان، مه‌رج.
- شرط** - ا. ع (شهرت - şeret): نیشانه، ئاوه‌رو‌ی بچووک، ره‌شه خه‌لک، سه‌رداری قه‌وم.
- شرطه** - ا. ع (شورته - şurte): شهرت و په‌یمان، پاسه‌وان، پاسه‌وانی شار.

شرطیه - ص.ن (شهرتیبیه - şertiye): کارتیک به ند بیج به مهرجه وه، رسته ی مهرجی.

شرع - ا.ع (شهره - şer): ریچکه، ریباز، تاین، دین.

شرعی - ص.ن.ع (شهرئی - şer'î): هر شتی له گه ل حوکمی شهرعدا بگونجی.

اهل شرع - ا.ع (مهلی شهره - ehli şer): قازی، پسپور له زانست و کاروباری تاین.

شرعت - ا.ع (شیرته - şir'et): عورف و عادهت، تاین، وهک، میناک.

شرعه - ا.ع (شیره - şir'e): ژتی که وان، ژتی ساز.

شرف - ا.مص.ع (شهرهف - şeref): ئاپروو، شکو، گهره بی، شوینی بهرز.

شرف - ا.ع (شوروف - şuruf): نزیک.

شرف - ا.ع (شوردهف - şuref): بالکونه، بهله کونه، بانیزه.

شرفاء - ا.ع (شوردهفاء - şurefa): پیاماقولان، گهره پیوان، پایه بهرزو نه جیمان.

شرفات - ا.ع (شهرهفات - şerfat): بانیزه، بالکونه.

شرفاک - ا.ع (شهرفاک - şerfak): دهنگی پی، هر دهنگیکی هیواش.

شرفالنگ - ا.ع (شهرفالهنگ - şerfaleng): دهنگی پی، هر دهنگیکی هیواش.

شرفانگ - ا.ع (شهرفانگ - şerfang): دهنگی پی.

شرفه - ا.ع (شورفه - şurfe): هیوان بهله کونه، بانیزه.

شرفه - ا.ع (شهرهفه - şerefe): مؤرده ی سهر دیوار.

شرفه - ا.ع (شورفه - şurfe): باشترین و هه لبرآرده ترین به شی دارایی.

شرفه - ا.ع (شهرهفه - şerfe): دهنگی پی، هر دهنگیکی هیواش.

شرفیاب - ص.فا (شهره فیاب - şerfyab): که سیک شهرهف و شانازیبه کی پی بیری.

شرفیابی - ا.مص (شهره فیابی - şerfyabî): موشهرهف بوون، گه بیینه خزمه تی که سیک کی گهره.

شرق - مص.ع (شهرغ - şerx): رۆژه لات، شوینی هه لاتنی خۆر، خۆر هه لات.

شرق اقصی - ا.مص (شهرغی نه غسا - şerxi exsa): رۆژه لاتنی دوور.

شرق اوسط - ا.مص (شهرغی نه وسهت - şerxi ewset): رۆژه لاتنی ناقین.

شرقراق - ا.ع (شهره غراغ - şerexrax): دارکونکهره.

شرق شناس - ا.ص (شهرغ شیناس - şer'x şinas): رۆژه لاتناس، شاره زاله وه زعو حالو زمانو داب و نهریتی میلله تانی رۆژه لات.

شرك - ا.ع (شهرهک - şerek): زیپکه.

شرك - ا.ع (شیرک - şirk): کفر، شهریک په یادکردن بۆ خودا.

شرك - ا.ع (شهرهک - şerek): داو، داوی راورکردنی بالتندان.

شركاء - ا.ع (شوره کاء - şureka): شهریکان، هاوبه شان.

شرکت - مص.ع (شیرکته - şirket): شراکتهت، کۆمپانیای شهریکی، کۆمپانیای هه مه جور هه به.

شرم - ا.ع (شهرم - şerm): شهرم، هه لچوون، ناموس، ئامیری زاوژی، چه یا.

شرم - ا.ع (شهرم - şerm): شهله گه ی دهریا، گیای زۆرو چر.

شرم - ا.ع (شهرم - şerm): که لی نهرمه ی که پوو.

شرم الود - ص.مص (شهرم ئالوود - şerm alûd): شهرمه زار.

شرم آور - ص.فا (شهرم ئافهر - şerm aver): مایه ی شهرمه زاری.

شرطیه - ص.ن (شهرتیبیه - şertiye): کارتیک به ند بیج به مهرجه وه، رسته ی مهرجی.

شرع - ا.ع (شهره - şer): ریچکه، ریباز، تاین، دین.

شرعی - ص.ن.ع (شهرئی - şer'î): هر شتی له گه ل حوکمی شهرعدا بگونجی.

اهل شرع - ا.ع (مهلی شهره - ehli şer): قازی، پسپور له زانست و کاروباری تاین.

شرعت - ا.ع (شیرته - şir'et): عورف و عادهت، تاین، وهک، میناک.

شرعه - ا.ع (شیره - şir'e): ژتی که وان، ژتی ساز.

شرف - ا.مص.ع (شهرهف - şeref): ئاپروو، شکو، گهره بی، شوینی بهرز.

شرف - ا.ع (شوروف - şuruf): نزیک.

شرف - ا.ع (شوردهف - şuref): بالکونه، بهله کونه، بانیزه.

شرفاء - ا.ع (شوردهفاء - şurefa): پیاماقولان، گهره پیوان، پایه بهرزو نه جیمان.

شرفات - ا.ع (شهرهفات - şerfat): بانیزه، بالکونه.

شرفاک - ا.ع (شهرفاک - şerfak): دهنگی پی، هر دهنگیکی هیواش.

شرفالنگ - ا.ع (شهرفالهنگ - şerfaleng): دهنگی پی، هر دهنگیکی هیواش.

شرفانگ - ا.ع (شهرفانگ - şerfang): دهنگی پی.

شرفه - ا.ع (شورفه - şurfe): هیوان بهله کونه، بانیزه.

شرفه - ا.ع (شهرهفه - şerefe): مؤرده ی سهر دیوار.

شرفه - ا.ع (شورفه - şurfe): باشترین و هه لبرآرده ترین به شی دارایی.

شرفه - ا.ع (شهرهفه - şerfe): دهنگی پی، هر دهنگیکی هیواش.

- شرمجا** - ا.مر (شهرمجا - şermça): قوز، کير.
- شرمزد** - ص.مر (شهرم زهد - şerm zed): شهرمه زار، خجل.
- شرمسار** - ص.مر (شهرمسار - şermsar): شهرمه زار.
- شرمگاه** - ا.مر (شهرمگاه - şermgah): قوز، کير.
- شرمگن** - ص (شهرمگن - şermgin): شهرمه زار، خجل.
- شرمگين** - ص (شهرمگين - şermgîn): شهرمه زار.
- شرمناک** - ص (شهرمناک - şermnak): شهرمه زاری.
- شرمنده** - ص (شهرمنده - şermende): شهرمه زار.
- شرمين** - ص (شهرمين - şermîn): شهرمين، شهرمه زار.
- شرنگ** - ا (شهرهنگ - şereng): ژهر، گوژالک، کاله که مارانه، تهلله سیف.
- شروانی** - ص.ن (شهرقانی - şervanî): خه لکی شهروان، ویلايه تیکه له باشووری رۆژه لاتی قه ققاز.
- شروج** - ا.ع (شوروج - şurûc): ناوهرۆ.
- شروح** - ا.ع (شوروه - şurûh): راقه و شروقان.
- شروود** - ص.ع (شهرود - şerûd): رهوینه وه، ترسان و هه لاتن، ناواره، هه لاتوو.
- شورور** - ا.ع (شورور - şurûr): خراپی، به دکاری.
- شروط** - ا.ع (شوروت - şurût): هه لومه رجان.
- شروع** - مص.ع (شوروو - şurû): ده ستپیکردن.
- شروق** - مص.ع (شوروو - şurûx): هه لاتنی رۆژ.
- شروور** - ا.مر (شیروقیر - şirû vir): قسه ی هه لهق و مه لهق، قسه ی بی سه روبه ر.
- شهره** - مص.ع (شهرهه - şereh): ته ماعکاری، چاوچنۆکی، نهوس و چیلتسی.
- شهره** - ص.ع (شهریه - şerih): زۆر خۆر، چاو برسی، چاوچنۆک.
- شهری** - ا.ع (شهرای - şera): زیپکه.
- شهری** - ا.ع (شهرای - şera): کاله که مارانه، تهلله سیف، گوژالک.
- شهریان** - ا.ع (شهریان - şiryân): شاده مار، ده ماری خوینبه ر له دلوه و بۆ له ش.
- شهریب** - ا.ص (شهریب - şerîb): ئاری خواردنه وه، خواردنه وه، شهریب له ئاو خواردنه ودا.
- شهریح** - ا.ص.ع (شهریح - şerîc): هاوشیه، داری که کهوانی لیدروست بکه ن.
- شهریح** - ا.ع (شورهیه - şureyh): ناوی پیاویکه که له زهمانی عومه ردا قازی کوفه بووه، ده لین به فیتی عویه یدوللا زیاد فتوای داوه که حوسه یینی کوری عه لی له خه لیفه ی وهخت یاخی بووه، بۆیه واجبی موسلمانانه به گژیا بچنه وه. جا له م رووه وه هه ر قازیبه ک به پیچه وانیه هه ق فتوا بدات به و کارابه ده شوپه یترئ.
- شهریحه** - ا.ع (شهریهه - şerîhe): پارچه ی گوشت، توئی، توئش.
- شهریدن** - مص.ل (شوریده ن - şurrîden): رژیانی ئاو به شوره شورده وه.
- شهریر** - ص.ع (شهریر - şerîr): به دکار، دز، شهرانی، شهرخواز.
- شهریر** - ص.ع (شهریر - şirîr): شهرانی، له قه بی ئیبلسه.
- شهریطه** - ا.ع (شهریطه - şerîte): شهرانی، به دکار، شهرخواز، (بۆم).
- شهریعت** - ا.ع (شهریعت - şerî'et): رتیاز، رتیچه، مه زه ب، ئابین، شهریعت.
- شهریعه** - ا.ع (شهریعه - şerî') : شوینی ئاو خواردنه وه، شوینی ئاو پرکردن له رووبار.
- شهریف** - ص.ع (شهریف - şerîf): پایه به رز،

میر، گهوره، ئابروومەند.

شریک - ص.ع (شەریک - şerîk): شەریک، هاوبەش.

شست - (شەست - şest): ژماره (۶۰).

شست - (شەست - şest): پەنجە کەلە، کەلەمۆست.

شست - (شەست - şest): قولابی ماسیگرتن، داو، کەمەند.

شست آویز - ا.ص (شەست ئاقییز - şest avîz): جۆره ئەشکەنجەپەکە، کە تاوانبار بە هەردوو کەلەمۆستی پێ هەلۆاسن.

شستک - (شەستەک - şestek): هەر شتیک لە شتیوی کەلەمۆستی دەست بێ.

شستگانی - (شستگانی - şistganî): بناغه، تەمەل، بنەما، بناخە، هێم، بنەرەت.

شستگر - ا.ص (شەست گەر - şestger): تیرئەنداز، کەواندار.

شستق - م.ص (شوستەن - şusten): پاک کردنەوه، شوشتن.

شویندە - ا.فا (شویەندە - şûyende): بشۆر، شۆرەر.

شستە - ا.مف (شوستە - şuste): شۆردراو.

شستن - م.ص.ل (شستەن - şisten): دانیشتن، روژنیشتن.

شستى - ص.ن (شەستى - şestî): شتى له قامكى گهوره بچى، پالیت.

شسع - ا.ع (شیسە - şis'): قەیتانی پیتلاو، مالی کەم، زەوی تەنگ و کەم.

شش - (شیش - şîş): ژماره (۶) شەش.

شش - (شوش - şuş): سى، سىپەلک، سىپەلاک.

شش انداز - ا.ص (شیش ئەنداز - şîş endaz): تاوڵەچى، مانگی چوارده، مزرۆکە (هیلکە و پیاژ).

شش بانو - ا.مر (شیش بانو - şîş banû):

شەش ئەستپەرەى زوحەل، مشتەرى، مەریخ، زوهره، عەتاردو مانگ.

شش بندان - ا.مر (شیش بەندان - şîş bendan): جۆره رووه کیکه.

شش پر - ا.مر (شیش پەر - şîşper): گورزی ناسنى شەش پالو، دار دەستی ئەستووری کورتى سەر توپزی شەش پەر.

شش پستان - ص.مر (شوش پیستان - şuş pistan): ژنى کە مەمكى گەورەو چرچ بێ، ژنى پیر.

شش پستان - ص.مر (شیش پیستان - şîş pistan): دێلەسەگ، (جنیوه بە ژنان دەدرئ).

شش تا - ا.مر (شیش تا - şîş ta): شەش تار، هەر سازى شەش ژتى هەبێ.

شش جەت - ا.مر (شیش جیبهت - şîş cihet): شەش دەر، شەش لا، (باشوور، پاکوور، روژههلات، روژتاوا، سەر، خوار) شەش نالی.

شش خاتون - ا.مر (شیش خاتون - şîş xatûn): مانگ و پینج ئەستپەرە.

شش خان - ا.مر (شیش خان - şîş xan): خپۆه تی خری، چادری بازنەبی، پەردە، سەرپەردە.

شش دانگ - ا.مر (شیش دانگ - şîş dang): تیتکرای مەلک، هیتستری پشت پان و چوار پەل قەوی.

ششدر - ا.مر (شیش دەر - şîş der): شەش نالی، پاش و پیتش، سەرو خوار، راست و چەپ.

ششدر فنا - ا.مر (شیش دەری فەنا - şîş deri fena): دنیای فانی.

شش روزن - ا.مر (شیش روزەن - şîş rewzen): دنیا، مانگ، پینج ئەستپەرە.

شش سەری - ا.ص (شیش سەری - şîş serî): زتیری خالیسه، تەلای تەواو عەیار.

شش سو - ا.مر (شیش سو - şîş sû): شەش نالی، شەشدر، شەشلا.

شطر - ا.ع (شه تر - setr) : نیوهی شتیک، بهش، پارچه یهک.

شطرنج - ا.ع (شیترنج - šitrenc) : شه ترنج.

شطط - مص.ع (شه تت - šetet) : دهرچوون له سنووری خو، دوورکهنه و تنه وه له ههق، سته م کردن، زولم کردن.

شطن - ا.ع (شه تن - šeten) : رستی درنژ، پهت.

شطور - ا.ع (شوتور - šutûr) : نیوه، بهش، پارچه.

شطورط - ا.ع (شوتوت - šutût) : شه تان، شه تاوان.

شعائر - ا.ع (شه ئائیر - še'a'ir) : نیشانان، ری و رسم و سرووتی ئایینی.

شعاب - ا.ع (شئاب - šî'ab) : دۆل، دۆلان.

شعار - ا.ع (شئار - šî'ar) : دروشم، عادهت، داب، په نهان و تاشکرا، رپچکه و ریباز.

شعاریر - ا.ع (شه ئاریر - še'arîr) : شاعیرۆکان، خه یاری ورد.

شعاع - ا.ع (شوئا - šu'a) : تیشک، تیرۆژ.

شعب - ا.ع (شوئب - šu'eb) : لق.

شعب - ا.ع (شه ئب - še'b) : گهل، میللهت.

شعب - ا.ع (شئب - šî'b) : دۆل، ئاوه رۆ، تیره.

شعباء - ص.ع (شه ئباء - še'ba) : ژنی ناوشان پان.

شعبان - ا.ع (شه ئبان - še'ban) : مانگی هه شته می سالی کۆچی (مانگی پیتش ره مه زان).

شعبزه - ا.ع (شه ئبه زه - še'beze) : تهر دهستی، فیلبازی، نیره نگ، سیحر، جادوو، ته له که بازی.

شعبه - ا.ع (شوئبه - šu'be) : لق، لقی درهخت، جۆگهی ئاو که له رووبار جیا بیته وه، دهسته، لقی دایه ریهک، شه له گه.

شعث - ا.ع (شه ئهس - še'es) : کاری بی سهره بهرو شتواو، قژی لوول.

ششصد - ا (شیش سه د - šiš sed) : ژماره (۶۰۰).

شش طاق - ا.مر (شیش تاغ - šiš tax) : سه راه پرده، خپوهتی گهره ی شه ش گۆشه.

شش عروس - ا.مر (شیش ئه رووس - šiš erûs) : مانگ و پینج ئه ستیره ی.

شش گوشه - ا.مر (شیش گوشه - šiš gûşe) : شه ش گۆشه، ده مانچه.

شش لو - ا.مر (شیش لوو - šiš lû) : شه ش لو، (هه ر کاغه زیکه شه ش خالی قوما ر).

شش لول - ا.مر (شیش لول - šiš lûl) : ده مانچه ی شه ش خۆر.

شش لیک - ا (شیش لیک - šiš lîk) : تکه، گۆشتی له شیش دراوی برژاو.

شش ویش - ا.مر (شیش ویش - šišû biş) : شه ش ویش، له فکر و خه یالان رۆچون.

شش و پنج - ا.مر (شیش و پهنج - šišû penc) : شه ش و پینج له تاو له دا، قوما ر، هه رشتی له بهر فه و تان دابن.

شصت - ا (شه ست - šest) : ژماره (۶۰) شه ست.

شط - ا.ع (شه تت - šett) : شهت، رووباری گهره که برژیتته ده ریا وه.

شطاح - ص (شه تنه اه - šettah) : چاو قایم، بی شهرم، له جیهانی سۆفی گه ریدا به که سیک دهوتری که قسه ی خیلافی شهرع بکات، یان وشه یه لیک به کار بینن که به روا لهت خیلافی شهرع بی، وه کو (انا الحق) که یه حوسه یینی کوری مه نسووری جه لاج.

شطار - ص.ع (شوتتار - šuttar) : زیره کان، زیتهل، بی باک.

شطارت - مص.ع (شه تارهت - šetaret) : بیباکی، زیره کی، دلره شی.

شطحیات - ا (شه ته هیات - šethîyat) : شه لتویه لت، قسه یه لیک که به روا لهت پتچه وانه ی شهرع بی.

شعوی - ص.ع (شوئوبی - şu'ûbî): که سیتیک به چاوی سووک پروانیتته عه‌ره‌بو له نا عه‌ره‌ب به زیاتریان نه‌زانتی.

شعوییه - ا.ع (شوئوبییه - şu'ûbiye): ده‌سته‌ی شو‌عو‌بییان که به بالابوونی عه‌جه‌م به‌سه‌ر عه‌ره‌بدا قاییل بوون. له زه‌مانی ئەمه‌و‌بییه‌کاندا عه‌ره‌بییان له قه‌ومه‌کانی دی به زیاتر ده‌زانی و ده‌یانویست میلله‌تانی دی له هه‌موو روویه‌که‌وه بکهن به پاشکۆی عه‌ره‌ب، جا ئەوانه‌ی به‌مه‌ رازی نه‌بوون ده‌بوغزیتیران، بۆیه گروپیتیک که زۆریه‌یان ئیترانی بوون دژی ئەمه‌ وه‌ستانه‌وه‌و به‌وانه‌یان ده‌گوت شو‌عو‌بییه . .

شعوژه - ا.ع (شه‌ئشه‌زه - şe'veze): نیتیره‌نگ، جادوو، ته‌له‌که‌بازی.

شعور - مص.ع (شوئور - şu'ûr): زانین و تیتگه‌بیشتن، هه‌ست کردن، فام و تیتگه‌بیشتن.

شعیر - ا.ع (شه‌ئیر - şe'îr): جۆ.

شعیره - ا.ع (شه‌ئیره - şe'îre): یه‌ک دانه جۆ، ده‌نکی جۆ.

شعیره - ا.ع (شه‌ئیره - şe'îre): نیشانه، رێ و ره‌سم و سرووتی نایینی.

شغ - (اشه‌غ - şex): شاخ، لق، شاخی گا که ناوی بکۆلن و شه‌رابی تیا بخونه‌وه.

شغا - (شه‌غا - şexa): تیردان، جیتگه‌ی تیری که‌وان.

شغار - مص.ع (شیغفار - şixar): شاربه‌ده‌رکردن، له شاروه‌ده‌رنان.

شغار - ا.ع (شیغفار - şixar): جۆره‌نیکا‌حیتیک بووه له جاهیلییه‌تدا باوی بووه‌و پاشان پیغه‌مبه‌ر چه‌رامی کردوو، ژنبه‌ژن.

شغاف - ا.ع (شه‌غاف - şexaf): په‌رده‌ی دل، نه‌خۆش‌بیه‌که‌ تووشی په‌رده‌ی دل ده‌بی.

شغال - (شه‌غال - şexal): چه‌قه‌ل، تۆری.

شغال - ص.ع (شه‌غغال - şexxal): پرئیش، پرکار.

شغب - مص.ع (شه‌غه‌ب - şexeb): فیتنه هه‌لگب‌ساندن، ئاژاوه‌گیرێ.

شعر - ا.ع (شیئر - şî'r): هۆنراوه، هۆزان، هه‌له‌سه‌ست.

شعر - ا.ع (شه‌ئر - şe'r): قش، موو، پرچ (بو مرۆف و گیانله‌به‌ریش).

شعراء - ا.ع (شوئه‌راء - şu'era'): شاعیران، هۆزانقانان، هه‌له‌سه‌ستوانان.

شعراء - ص.ع (شه‌ئراء - şe'ra'): ئافره‌تی تووکن.

شعراء - ا.ص.ع (شه‌ئراء - şe'ra'): مئیش و مه‌گه‌سانتی که له چوار پیتیان بوووکیتن، قه‌ره‌بالغی، شوینی چره‌ دارستان، به‌لای سه‌خت.

شعرانی - ص.ع (شه‌ئرانئ - şe'ranî): تووکن.

شعرباف - ا.ص (شه‌ئرباف - şe'rba'f): که‌سیتیک قوماش له موو یان ئاوریشم ده‌چنی.

شعورور - ا.ص (شوئورور - şu'rûr): شاعیرۆک، شاعیری زۆر لاواز و بی‌توانا.

شعری - ا.ع (شیئرا - şî'ra): دوو خوشک، ناوی دوو ئەسه‌تیره‌یه به فارسی دوو خوشکیان پی ده‌گوتری.

شعشع - ص.ع (شه‌ئشه‌ء - şe'se'): رووناکی پۆتین، رووناک که‌روه، رووناکی به‌خش.

شعشعان - ص.ع (شه‌ئشه‌ئان - şe'se'an): درپژ، ناسک، سوک، پرشنگذار، خۆش ته‌بیعه‌ت.

شعشعه - مص.ع (شه‌ئشه‌ئه - şe'se'e'): ئاو‌کردنه شییر یان شه‌ه‌راب، پرشنگذار، بلا‌بوونه‌وه‌ی تیشک.

شعف - مص.ع (شه‌ئه‌ف - şe'ef): دل‌خۆش بوون، خۆش‌حالبوون، دل‌خۆشی، شادمانی.

شعله - ا.ع (شوئله - şu'le): شوله، مه‌شخه‌ل، تیشک، رۆشنایی، زمانه (ئاگر)، بلئسه.

شعله‌ور - ص.مر (شوئله‌قه‌ر - şu'lever): به‌گر، شوعله‌دار، بلئسه‌دار.

شعواء - ص.ع (شه‌ئشاء - şe'va'): بلاو، په‌راگه‌نده، ناو به‌ناو، (تالانی ناو به‌ناو به‌رده‌وام).

شعوب - ا.ع (شوئوب - şu'ûb): میلله‌تان، گه‌لان.

شهباعهت، تکاکردن، داواکردنی عهفویان
 کۆمهک له کهسێک بۆ کهسێکی دی.
شفاعتگر - ص.فا (شهفائه تگه-
 şega'etger): شهفاعة تکاکر، تکاکار.
شفاف - ص.ع (شهففاف - şeffaf): روون و
 ساف (وهکو شووشه و بلور).
شفانه - ا.ع (شهفانه - şefane): جۆره بالندهیه که.
شفاه - ا.ع (شيفاه - şifah): لیوان.
شفت - ص (شهفت - şeft): ئهستوور، قه به،
 ناهه موار، ههزان.
چوب شفت - ا.مر (چوب شهفت - çûb şeft):
 داردهستی ئهستووری نه تاشراو.
شفتالو - ا.مر (شهفتالوو - şeftalû): قۆخ.
شفتان - ا.ع (شهفته تان - şefetan): لیوان،
 ههردووک لیو.
شفتاهنگ - ا.ع (شهفتاهنگ - şeftaheng):
 ئامیرتیکی زهړهنگه ریبیه.
شفتراک - ا.ع (شيفته رهک - şifterek): گیایه که
 ده لێن ده رمانه، خاکشیر.
شفتراک - ا.ع (شهفته رهنگ - şeftereᅅg): شلیتر
 (رووهک).
شفته - ا.ع (شيفته - şifte): عهیران.
شفتی - ص.ن (شهفتی - şeftî): خه لکی شهفت
 (گوندیکی ناوچهی فومه نه).
شفر - ا.ع (شوفر - şufr): قهراخ، رهخی پیتلوی
 چاو که برژانگی لی ده پوی.
شفره - ا.ع (شهفره - şefre): شفره، ئاسنیتیکی
 دهسکداری ده پمانی تیژه بۆ چه رم برین، نه شتهر.
شفسف - ا.ع (شهفسف - şefş): ئه و قامیش یا داره
 باریکه ی هه لاجان لۆکه ی پیت شی ده که نه وه و کۆ
 ده که نه وه.
شفساهنج - ا.ع (شهفساهنج - şefşahenc):
 ئامیرتیکی زهړهنگه ریبیه، که وانی هه لاجی، مشتیه
 هه لاجی، کوتکی هه لاجی.
شفسف - ا.ع (شهفسفه - şefşef): رهگ و ریشه ی
 درهخت، لق و پۆی خوارو خیتچ.

شغبناک - ص.مر (شهغه بناک - şexebnak):
 پڕناژاوه، ئاژاوه چی.
شغر - ا.ع (شهغه ر - şexer): رهقبوونی پیتستی
 ناو له پ له ئه نجامی زۆر کارکردندا.
شغر - مص.ع (شهغه ر - şexr): پیت هه لپیرینی
 سهگ بۆ میزتن، ده رکردنی کهسێک له شار.
شغریغر - ص (شهغه ر بهغه ر - şexer bexer):
 ته رته و وه رته، په رته وازه.
شغریبه - ا.ع (شهغه ریبیه - şexrebîye):
 پاشقول گرتن، هونه رتیکی زۆر انبازیبیه.
شغز - مص.ع (شهغه ز - şexz): فیتنه نانه وه،
 ئاژاوه گپران، سه رکیشی کردن، یاخی بوون.
شغف - مص.ع (شهغه ف - şexef):
 شهیدابوون، هه ز لی کردن، به رزترین راده ی ئاشق
 بوون.
شغل - ا.ع (شوغل - şuxl): شول، کار، پیشه.
شغم - ص.ع (شهغه م - şexim): ته ماعاکار،
 چاو چنۆک.
شغه - ا.ع (شهغه - şexe): رهقبوونی پیتستی ناو
 له پ له ئه نجامی کارکردنی زۆردا.
شف - ا.ص.ع (شهغه ف - şeff): جلی ناسک،
 په رده ی ته نک، که م و کوری، فه زل و هونه ر.
شفا - ا.ع (شهفا - şefa): رهخ، که نار، قهراغ،
 لیوار.
شفاء - مص.ع (شيفاء - şifa'): چاکبوونه وه له
 نه خۆشین.
شفا بهخش - ص.فا (شيفابهخش - şifa bexş):
 شفا ده ر، (پزیشک یا ن ده رمان که نه خۆش چاک
 بکاته وه).
شفا جرف - ا.مر.ع (شهفا جوروف - şefa curuf):
 رهخ، که ناری دۆل یا ن هه وزو گۆلا و.
شفاخانه - ا.مر (شيفاخانه - şifaxane):
 نه خۆشخانه، خهسته خانه.
شفا دارو - ا.مر (شيفاداروو - şifadarû):
 ده رمانی شفا ده ر، مۆرفین، بهنگ، بهنج.
شفا عت - مص.ع (شهفائه ت - şefa'et):

شفشفه - ا(شهفشهفه - şefşefe): لقی راست و ناسک، شوش و باریک، شووشه زیترو زیوی له قالب کراو.

شفع - ا.ع(ششفء - şef'): جووت، ژماره‌ی جووت.

شفعاء - ا.ع(شوفهئا - şufe'a'): شفاعه تکاران.

شفعه - ا.ع(شوفئه - şufe'): هه‌قی هاوسپیه‌تی، هه‌قی شه‌ریکایه‌تی.

شفعه - ا.ع(شوفئه - şuf'e'): شیتیه‌تی، چاو.

شفق - ا.ع(شفهغ - şefex): زه‌رده‌په‌ری ئیواران، روژ، شه‌فه‌ق.

شفق - ا.ع(شفهغ - şefex): میه‌ره‌بان، ترس، گهنده‌ی هه‌ر شتتیک.

شفقت - ا.ع(شه‌فه‌ت - şefexet): میه‌ره‌بان، دل‌سۆزی، دل‌نهرمی.

شفک - ص(شه‌فه‌ک - şefek): بی‌هونه‌ر، نه‌زان، ئه‌بله، خو‌تیری، کۆنه، بی‌که‌لک.

شفل - ا(شه‌فهل - şefel): سمی و شتریان‌فیل.

شفلج - ا(شه‌فلج - şeflec): جوژه‌رووه‌کیتکه.

شفنن - ا.ع(شیفنن - şifnîn): جوژه‌کو‌تیریکه، قومری، شینه‌شاوه.

شفوده - ا(شوفوده - şufûde): هه‌فته، روژانی هه‌فته له شه‌مه‌وه تا هه‌ینی.

شقوق - ص.ع(شه‌فوغ - şefû'x): میه‌ره‌بان، دل‌سۆز، به‌به‌زی.

شفوی - ص.ن(شه‌فه‌قی - şefevî): زاره‌کی.

شفه - ا.ع(شیفه - şife): لیتو.

شفهی - ص.ن(شه‌فه‌هی - şefehî): زاره‌کی، ئه‌و پیتانه‌ی به‌لیتو ده‌گوترین.

شفییر - ا.ع(شه‌فییر - şefîr): قه‌راخی پیتلوی چاو که برژانگی لی‌درووی.

شفیع - ص.ع(شه‌فیع - şefî'): شفاعه‌تکار، خودان هه‌ق.

شفیعا - ا(شه‌فیئا - şefî'a): جوژه‌خه‌تتیکه فارسییه، خه‌تی شکسته، ناوی خو‌شنوسپتکه که خه‌تی شکسته‌ی باش نووسپوه.

شفیف - ص.ع(شه‌فیف - şefîf): رو‌شن، هه‌رشتی روون بی‌وه‌کو شووشه‌و بلوور، هه‌ر شتتیکه ته‌نک و ناسک.

شفیف - ا.ع(شه‌فیف - şefîf): هه‌ره‌تی سه‌رما، بای سارد، هه‌ره‌تی گه‌رما.

شفیق - ص.ع(شه‌فیغ - şefîx): میه‌ره‌بان، دل‌سۆز، به‌رحم، میه‌ره‌بان، دل‌نهرم.

شق - مص.ع(شه‌غ - şexx): درز، شه‌ق.

شق - ا.ع(شه‌غ - şexx): شه‌ق، درز، سپیده، نیوه‌ی هه‌ر شتتیک.

شق - ا.ع(شیغ - şixx): لا، که‌نار، ره‌خ، نیوه‌ی به‌ده‌ن، لایه‌کی به‌ده‌ن.

شقا - مص.ع(شه‌غاء - şexa'): به‌دبه‌خت بوون، کل‌ولی، سیاچاره، دامای.

شقاخ - مص.ع(شیغاغ - şixax): دوو به‌ره‌کی، ناکۆکی، ناحه‌زیکردن، شه‌رو دژمنایه‌تی.

شقاخ - ص.ع(شیغاغ - şixax): دوو به‌ره‌کی، ناکۆکی، ناته‌بایی.

شقاقل - ا(شه‌غاغول - şexaxul): جوژه‌رووه‌کیتکه، گزر، گیزه‌ری کیتی.

شقاقلوس - ا(شه‌غاغیلوس - şexaxilûs): گانگین.

شقاوت - مص.ع(شه‌غاهت - şexavet): به‌دبه‌خت بوون، نه‌گبه‌تی، به‌دبه‌ختی، کل‌ولی و دامای.

شقایق - ا.ع(شه‌غایغ - şexayîx): گولاله.

شقایق - ا.ع(شه‌غایغ - şexayîx): خوشکان، لاجانگ، ژانی لاسه‌ر.

شقایق دریایی - ا.مر(شه‌غایغی ده‌ریایی - şexayîxi deryayî): جوژه‌مه‌رجانیتکه له بنکی ده‌ریایاندا هه‌یه.

شقراء - ص.ع(شه‌غراء - şexra'): ژنی سوور و سپی، زه‌ری.

شفشفه - ا(شهفشهفه - şefşefe): لقی راست و ناسک، شوش و باریک، شووشه زیترو زیوی له قالب کراو.

شفع - ا.ع(ششفء - şef'): جووت، ژماره‌ی جووت.

شفعاء - ا.ع(شوفهئا - şufe'a'): شفاعه تکاران.

شفعه - ا.ع(شوفئه - şufe'): هه‌قی هاوسپیه‌تی، هه‌قی شه‌ریکایه‌تی.

شفعه - ا.ع(شوفئه - şuf'e'): شیتیه‌تی، چاو.

شفق - ا.ع(شفهغ - şefex): زه‌رده‌په‌ری ئیواران، روژ، شه‌فه‌ق.

شفق - ا.ع(شفهغ - şefex): میه‌ره‌بان، ترس، گهنده‌ی هه‌ر شتتیک.

شفقت - ا.ع(شه‌فه‌ت - şefexet): میه‌ره‌بان، دل‌سۆزی، دل‌نهرمی.

شفک - ص(شه‌فه‌ک - şefek): بی‌هونه‌ر، نه‌زان، ئه‌بله، خو‌تیری، کۆنه، بی‌که‌لک.

شفل - ا(شه‌فهل - şefel): سمی و شتریان‌فیل.

شفلج - ا(شه‌فلج - şeflec): جوژه‌رووه‌کیتکه.

شفنن - ا.ع(شیفنن - şifnîn): جوژه‌کو‌تیریکه، قومری، شینه‌شاوه.

شفوده - ا(شوفوده - şufûde): هه‌فته، روژانی هه‌فته له شه‌مه‌وه تا هه‌ینی.

شقوق - ص.ع(شه‌فوغ - şefû'x): میه‌ره‌بان، دل‌سۆز، به‌به‌زی.

شفوی - ص.ن(شه‌فه‌قی - şefevî): زاره‌کی.

شفه - ا.ع(شیفه - şife): لیتو.

شفهی - ص.ن(شه‌فه‌هی - şefehî): زاره‌کی، ئه‌و پیتانه‌ی به‌لیتو ده‌گوترین.

شفییر - ا.ع(شه‌فییر - şefîr): قه‌راخی پیتلوی چاو که برژانگی لی‌درووی.

شفیع - ص.ع(شه‌فیع - şefî'): شفاعه‌تکار، خودان هه‌ق.

- شقرق** - ا.ع (شه غی راغ - sexirax): دارکونکه ره.
- شقرت** - ا.ع (شو غرت - şuxret): زهری، سورو سپی.
- ششقه** - مص.ع (شه غشه غه - sexşexe): دهنگی و شتر، هاوارکردنی و شتر، نالینی مهلو بالنده.
- ششقه** - ا.ع (شیغشیغه - şixşixe): که فچه پینی و شتر.
- شقوق** - ا.ع (شو غوغ - şuxûx): شق، درز.
- شقه** - ا.ع (شیغه - şixxe): شه قار، هه رشتی به دریتی له ناوه راسته وه شه فکرا بی.
- شقه** - ا.ع (شو غغه - şuxxe): دووری، سه فهری دوور، رتیگه ی دوورو دریتژ، سه فهری دژوار و نارحه ت.
- شقی** - ص.ع (شه غی - şexî): به دبه خت، نه گبه ت، کلؤل.
- شقیق** - ص.ع (شه غیغ - şexîx): برا، شتی له ناوه راستا شق کراو، له تکر او.
- شقیقه** - ا.ع (شه غیغه - şexîxe): ژانی نیوه سه ر، لاجانگ، خوشک.
- شک** - ا.ع (شه ک - şek): قه له باچکه، قه له بازه له، قشقه ره.
- شک** - مص.ع (شه کک - şekk): گومان کردن.
- شک** - ا.ع (شه کک - şekk): مه رگه مووش، درزی بچووک له ئیسقاندا.
- شکار** - ا.ع (شیکار - şikar): نیچیر.
- شکارا فکن** - ص.فا (شیکار نه فکه ن - şikar efken): راوچی زور چاک، نیچیرقان.
- شکارچی** - ا.ص (شیکارچی - şikarçî): راوچی، راقه فان، نیچیرقان.
- شکارستان** - ا.مر (شیکاریستان - şikaristan): راوستان، جی راو، راوگه.
- شکارگاه** - ا.مر (شیکارگاه - şikargah): جی راو، راوگه.
- شکارگر** - ا.ص (شیکارگر - şikarger): راوچی، راقه فان، نیچیرقان.
- شکاریدن** - مص.م (شیکاریدهن - şikarîden): راوکردن.
- شکاشک** - ا.ع (شه کاشه ک - şekaşek): شه په شه پ، ته په ته پ، دهنگی پی له ریکردندا.
- شکاعی** - ا.ع (شو کوائی - şuka'î): کنگره که رانه.
- شکاف** - ا.ع (شیکاف - şikaf): درز، شق، کلآفه ئاوریشم.
- شکافانیدن** - مص.م (شیکافانیدهن - şikafanîden): شه قارکردن، شق کردن.
- شکافتن** - مص.م (شیکافتنهن - şikaften): شق کردن، دراندن.
- شکافه** - ا.ع (شیکافه - şikafe): ئهو چوکلّه یان ئیسکه بچووکه ی سازی پی ده ژهنرئ.
- شکافه زن** - ا.ص (شیکافه زهن - şikafezen): سازهن.
- شکافییدن** - مص.ل (شیکافییدهن - şikafîden): قه له شانندن.
- شکاک** - ص.ع (شه ککاک - şekkak): به گومان، گومان داری.
- شکاکین** - ا.ع (شه ککاکین - şekkakîn): گومان داران.
- شکال** - ا.ع (شیکال - şikal): پیوه نندی ولاخان، پی به سستی ولاخان.
- شکاندن** - مص.م (شیکانندهن - şikanden): شکاندن.
- شکانک** - ا.ع (شه کانه ک - şekane k): زیقه توره، چینه دان، چیکل دان.
- شکاونه** - ا.ص (شیکافه نه - şikavene): زهوی هه لکه نندن.
- شکاویدن** - مص.م (شیکافییدهن - şikavîden): زهوی کؤلین.
- شکاونده** - ا.فا (شیکافه نده - şikavende): زهوی هه لکه نه.

- گورشکاونه** - ا.فا (گورشیکاڤنه - گورشیکاڤنه - گورشیکاڤنه): گورشیکاڤنه، کفن دز.
- شکایت** - مص.ع (شیکاڤهت - şikayet): سکالا کردن، گله‌یی کردن، گازانده کردن، کوروزانه وه.
- شکایت گستر** - ص.فا (شیکاڤهت گوسته - şikayet guster): به گله‌یی، که‌سیتک له هه‌موو شویتتی و لای هه‌موو که‌سیتک هه‌ر گله‌یی بکات، خوژش گله‌یی، قهره‌شکات.
- شکر** - (شه‌که‌ر - şeker): شه‌کر.
- شکر** - (شیکه‌ر - şiker): راووشکار، راوچی، شکین وهک (دژمن شکین).
- شکر** - مص.ع (شوکر - şukr): سوپاس کردن، شوکر کردن.
- شکراب** - ا.مر (شیکراب - şikrab): زیزبوونی دووکه‌س، شه‌کراو.
- شکرافشان** - ص.فا (شیکه‌ر شه‌فشان - şiker efsan): زمان شیرین، قسه‌خۆش.
- شوکران** - مص.ع (شوکران - şukran): شوکرانه بژیری، شوکر کردن.
- شوکراندا** - ص.مر (شیکه‌ر شه‌ندا - şikerenda): هه‌ر شتی شه‌کری تی کرایی.
- شوکرانه** - (شوکرانه - şukrane): سوپاسگوزاری، شوکرانه.
- شوکرادام** - ا.مر (شیکه‌ر بادام - şiker badam): زه‌رده‌لووی و شک کراوی به‌ناوکه‌ باده‌م، باده‌می و شک، لیتو چاوی دل‌به‌ر.
- شوکر بار** - ص.فا (شیکه‌ر بار - şiker bar): شه‌کر ریت، زۆر شیرین، شتی شه‌کری لئ برژی.
- شوکر برگ** - ا.مر (شیکه‌ر به‌رگ - şiker berg): شه‌کر له‌مه، جۆره شیرینییه‌که.
- شوکر بووره** - ا.مر (شیکه‌ر بووره - şiker bûre): کولپچه‌ی ناو به‌ناوکه‌ باده‌م و پسته، جوژی شیرینییه.
- شوکر پاره** - ا.مر (شیکه‌ر پاره - şiker pare): شیرین وه‌کو شه‌کر، زه‌رده‌لووی زۆر شیرین، پارچه شه‌کر.
- شکرپا** - ص.مر (شیکه‌ر پا - şiker pa): له‌نگ، شهل.
- شکر پنیر** - ا.مر (شیکه‌ر په‌نیر - şiker penîr): شه‌کر په‌نیر.
- شکر تیغال** - ا.مر (شیکه‌ر تیغال - şiker tîgal): جۆره رووه‌کیکی درکاوییه.
- شکر چش** - ا.مر (شیکه‌ر چه‌ش - şiker çêş): شه‌کر چه‌ش، شتیکی شیرین بۆ نمونه بچه‌ژری.
- شکر چین** - ا.ص (شیکه‌ر چین - şiker çîn): شه‌کر خۆز، قسه‌خۆش.
- شکر خا** - ص.فا (شیکه‌ر خا - şiker xa): شه‌کر خۆز.
- شکر خند** - ا.مر (شیکه‌ر خه‌ند - şiker xend): شه‌کر خه‌ن، شه‌که‌رخه‌ن.
- شکر خواب** - ا.مر (شیکه‌ر خاب - şiker xab): خه‌وی خۆش و شیرین، خه‌وی سپیدان.
- شکر خوار** - ص.فا (شیکه‌ر خار - şiker xar): شه‌کر خۆز.
- شکر خیز** - ا.ص (شیکه‌ر خیز - şiker xîz): شویتنی به‌شه‌کر، شویتنی پر شه‌کر، نه‌ی شه‌کرستان، شه‌کرزار.
- شکر دن** - مص.م (شیکه‌ر دن - şikerden): شکار کردن، شکاندن.
- شکر نده** - ا.فا (شیکه‌ر نده - şikernde): راوچی.
- شکر ده** - ا.مف (شیکه‌ر ده - şikerde): راوکر، تیکشکاو، شکاو.
- شکر ریز** - ا.ص (شیکه‌ر ریز - şiker rîz): گریانی شادی، هل‌ناوچی، ناوازی دل‌گیر، نوقلین که به‌سه‌ر بوو کدا هل‌ل‌بدری.
- شکر شکن** - ص.فا (شیکه‌ر شیکه‌ن - şiker şiken): شه‌کر خۆز، قسه‌ شیرین، زمان خۆش.
- شکر فیدن** - مص.ل (شیکه‌ر فیدنه - şiker fîden): خزین، نوچدان، سه‌رسمدان، نسکودان، هل‌ل‌نووتان، رده‌ت بردن.

شکیاگ، شکیاو، شکاو.
شکست و مکست - ص. مر (شیکهست و مه‌کهست - şikest û mekest): شکاو، زولفی پر پیچ.
شکسته بال - ص. مر (شیکسته‌بال - şikeste bal): شکسته‌بال، بال شکیاگ، لواز، بی توانا.
شکسته‌بسته - ص. مر (شیکسته‌بسته - şikste beste): شکاوی پیکه‌وه به‌ستراو.
شکسته‌بند - ا. ص (شیکسته‌بند - şikste bend): که‌سیک که ئیسقانی شکاو بگریته‌وه، جه‌راج.
شکسته‌حال - ص. مر (شیکسته‌حال - şikste hal): پە‌ریشان حال، نه‌گبەت، به‌دبه‌خت، هه‌ژارو ده‌ستکورت.
شکسته‌خاطر - ص. مر (شیکسته‌خاطر - şikstexatr): مه‌لولول، ره‌نجاو، دلشکاو.
شکسته‌دل - ص. مر (شیکسته‌دیل - şikstedil): دلشکاو، ره‌نجاو، نائومی‌د، ملکه‌ج.
شکسته‌زبان - ص. مر (شیکسته‌زه‌بان - şikstezeban): لاله‌په‌ته، زمانگیر.
شکسته‌نفسی - ا. مص (شیکسته‌نفسی - şikste nefsi): ته‌وازوع، خاکی، بی‌فیزی.
شکشک - ا (شه‌کشه‌ک - şekşek): شه‌په‌شه‌پ، ته‌په‌ته‌پ (ده‌نگی پی به‌ده‌م رژیشتنه‌وه).
شکفتن - مص. ل (شیکوفته‌ن - şikuften): شکۆفه‌کردن، پشکوتن، پیکه‌نین.
شکفه - ا (شیکوفه - şikufe): شکۆفه، گول خونچه.
شکفیدن - مص. ل (شیکوفیده‌ن - şikufiden): کرانه‌وه‌ی خونچه، شکۆفه‌کردن، بزه‌کردن، پیکه‌نین.
شکک - ا (شه‌که‌ک - şekek): ته‌موره، ته‌په‌ته‌پی پی له‌ رژیشتنا.

شکرفنده - ا. فا (شیکه‌ر فینده - şiker finde): نوچبردوو، ره‌تبردوو.
شکرفند - ا. مر (شیکه‌ر غه‌ند - şiker xend): جوړه رووه‌کیکه.
شکرک - ا (شیکه‌ره‌ک - şikerek): شه‌کرناسا.
شکرگر - ا. ص (شیکه‌رگره‌ر - şiker ger): چه‌لواچی، شیرینی ساز.
شکرگزار - ص. فا (شوکر گوزار - şukur guzar): شوکرانه‌ بژیر، قسه‌خوش.
شکرگفتار - ص. مر (شیکه‌رگوفتار - şikerguftar): شیرین زمان، قسه‌خوش.
شکرلب - ص. مر (شیکه‌رله‌ب - şiker leb): شه‌کر لیبو، شیرین زمان، سی لیبو.
شکره - ص. مر (شیکه‌ره - şikere): هه‌ر بالنده‌یه‌ک راو بکات وه‌ک: بازو هه‌لۆو شاهین.
شکریدن - مص. م (شیکه‌ریده‌ن - şikerîden): راوکردن، شکارکردن.
شکریزه - ا (شه‌که‌ریزه - şekerîze): جوړه مره‌بایه‌که.
شکرین - ص. ن (شیکه‌رین - şikerîn): شه‌کر ئاسا، شیرین.
شکست - ا. مص (شیکه‌ست - şikest): شکان، دۆران، زیانکردن.
شکست خوردن - مص. ل (شیکه‌ست خورده‌ن - şikest xurden): تی‌شکان، هه‌لاتن له‌به‌ر دژمن، شکست هینان، دۆران.
شکست خورده - ا. مف (شیکه‌ست خورده - şikest xürde): دۆراو، شکاو، هه‌لاتوو.
شکست دادن - مص. م (شیکه‌ست داده‌ن - şikest daden): راوانان، شکانندن، به‌زانندن.
شکستان - مص. م. ل (شیکه‌سته‌ن - şikesten): شکان، شکانندن.
شککنده - ا. فا (شیکه‌نه‌نده - şikenende): شکینەر، به‌زینەر.
شکسته - ا. مف (شیکه‌سته - şikeste):

په هلوکه ردهن - (şikem çarpehlû kerdên): زۆر خواردن به پراډه یه که زگ گه و ره و چوارگوشه بیهی.

شکم خوار - ص. فا (شیکه م خار - şikem xar): زۆرخۆر، پرخۆری.

شکم دار - ص. فا (شیکه م دار - şikem dar): ورگن، زۆرخۆر.

شکم درد - ا. مر (شیکه م دهر د - şikem derd): ژانه زگ، سک ئیشه.

شکم ران - ص. فا (شیکه م ران - şikem ran): پرخۆر، حه بی عمه م.

شکم روش - ا. مر (شیکه م ره فیش - şikem revîş): زگ رۆیین، سکچوون، به له فییره.

شکم روه - ا. مر (شیکه م ره شه - şikem reve): زگ رۆیین، سک چوون.

شکم گنده - ص. مر (شیکه م گونده - şikem gunde): گه دگن، ورگن، زگ زل.

شکم مو - ص (شیکه م مو - şikem û): زۆرخۆر، پرخۆر، چلتیس.

شکم وار - ا. مر (شیکه م فار - şikem var): ژهمیتک، به قه د سکیتک (به سکیت تیرو به ده برسی).

شکن - (شیکه ن - şiken): چرچ و لۆج، زولفی لوول و پرینج، شکان (له شه را)، به زین.

شکنج - (شیکه نج - şikenc): فییل و ده هۆو حیهله، چین و پیچی زولف، شه شکه نج.

شکنجه - (شیکه نجه - şikence): شه شکه نج، تازار.

شکنجیدن - مص. م (شیکه نجیدهن - şikencîden): شه شکه نجه دان، تازاردان، عه زابدان، نوقورچ گرتن.

شکند - (شیکه نند - şikend): کرم، کرمیتکی سووری درێژه له شوینی ته ردا په پيدا ده بی.

شکنه - (شیکه نه - şikene): لار و له نجه، نازو عیشوه.

شکل - ا. ع (شه کل - şekl): وهک، هاوشیتوه، ده موچاو، رووخسار، فۆرم، شه کل، وینه.

شکل - مص. ع (شه کل - şekl): سه روپۆر کردن بۆ وشه.

شکلاء - ص. ع (شه کلاء - şekla'): سوروسپی، سپی مه بله وسور، ژنی که چاوی نامال سور بی.

شکلات - ا. فر (شوکلوات - şukulat): چکلیت، جقلاته.

شکل پزیر - ص. فر (شه کل په زیر - şekl pezîr): ته وهی شیتوه روخساریک وه برگی، قالب په زیر.

شکلک - (شه کلکه - şeklek): لاسایی کردنه وه به ده م و چاو برۆ، ده مه لاسکی.

شکله - (شیکه له - şikle): تیلماسک، قاز، کووزی کاله ک.

شکم - (شیکه م - şikem): ورگ، زگ، سک.

شکم بند - ا. مر (شیکه م به نند - şikem bend): که مه ریه نند، که مه ریه نندی پان له قوماشی زبرو ته ستور تا ورگ گه و ره نه بی.

شکم بنده - ص. مر (شیکه م به ننده - şikem bende): به ندهی زگ، زۆر خۆر، نانه زگ.

شکمبه - (شیکه مبه - şikembe): گه دگ، ورگ.

شکم پاره - ا. مر (شیکه م پاره - şikem pare): جۆره گیایه که خۆرسک له خاشکیر ده چی و له کۆنا بۆ ده رمان به کار هاتگه.

شکم پایان - ا. مر (شیکه م پایان - şikem payan): زینده و رانی که له سه ر ماسولکه ی سکی خۆ ده رۆن، هیلکه شه ی تانۆکه.

شکم پرست - ص. فا (شیکه م په ره ست - şikem perest): نهوسن، چلتیس، زۆرخۆر، زگدرباگ.

شکم پرور - ص. فا (شیکه م په رقه ر - şikem perver): چلتیس، زۆر خۆر، زگدرباگ.

شکم چار په لۆکردن - مص. ل (شیکه م چار په لۆکردن - şikem çarpehlû kerdên): زۆر خواردن به پراډه یه که زگ گه و ره و چوارگوشه بیهی.

- شکوات** - ا.ع (شه که فات - शेकेवत) : سکالا ، گازانده و گلهیی ، شکات .
- شکوب** - ا (شوکووب - शेकुоб) : دهسته سپ ، ده سرۆکه ، ده سرۆک .
- شکوخ** - ا.مص (شوکووخ - शेкуох) : نوچدان ، هه لئووتان ، ساتمه دان ، نسکۆدان ، خزین .
- شکووخیدن** - مص.ل (شکووخیدن - शेкуохиден) : ترسان ، ساتمه دان ، هه لئووتان ، سه ره سمدان ، ره تبردن .
- شکووخنده** - ا.فا (شکووخنده - शेкуохинде) : خزبو ، نوچ بردوو .
- شکور** - ص.ع (شه کور - शेкур) : شوکرانه برژیر ، سوپاسگوزار ، پیژان و منه تبار .
- شکور** - ص.ع (شه کور - शेкур) : ده هه نده ، به خشیار ، یه کیکه له سیفه ته کانی یه زدان .
- شکوف** - ص.فا (شیکوفا - шифа) : پشکوتوو .
- شکوفتن** - مص.ل (شیکوفتن - шифтен) : پشکوتووون .
- شکوفه** - ا (شیکوفه - шифе) : شکۆفه ، قوزی ژن .
- شکوفیدن** - مص.ل (شیکوفیدن - шифиден) : پشکوتووون .
- شکوفنده** - ا.فا (شکوفنده - шифинде) : مایه ی پشکوتوتن .
- شکوک** - ا.ع (شوکوک - शेкук) : گومانان .
- شکوه** - ا.ع (شه کفه - शेке) : سکالا ، گلهیی ، نه خووشی .
- شکوه** - ا (شوکوه - शेкуе) : شکۆ ، شان و شه وکه ت ، گه وره یی .
- شکوه** - ا (شیکوه - шифуе) : ترس ، هه راسانی .
- شکوه مند** - ص (شوکوه مه ند - шекуе мнд) : خاوه ن شکۆ ، پایه بهرز ، پایه دار .
- شکوهنج** - ا (شیکوههنج - шифуе нс) : شگال - ا (شه گال - शेгал) : چه قه ل .
- شکوهه** - ا (شوکوهه - शेкуее) : پله و پایه ، جوانی و جه مال .
- شکوهیدن** - مص.ل (شوکوهیدن - шекуеиден) : گه وره یی کردن .
- شکوهنده** - ا.فا (شکوهنده - шекуеинде) : گه وره یی نوین .
- شکوهیدن** - مص.ل (شیکوهیدن - шифуиден) : ترسان .
- شکوهنده** - ا.فا (شیکوهه نده - шифуинде) : ترساو .
- شکوی** - مص.ع (شه کفا - शेкува) : گله یی کردن ، گازانده کردن .
- شکه** - ا (شوکوه - शेкуе) : شه وکه ت ، شکۆ ، شان و شه وکه ت .
- شکه ییدن** - مص.ل (شیکوه ییدن - шифуиден) : نیگه ران بوون ، ترسان ، شله ژان .
- شکیب** - ا (شه کیب - шекиб) : سه پرو نارام ، چه و سه له .
- شکیبا** - ص.فا (شه کیبا - шекиба) : به سه بر ، به چه و سه له ، هیئدی و هیمن .
- شکیبیدن** - مص.ل (شه کیبیدن - шекибиден) : سه بر کردن ، نارام گرتن .
- شکیش** - ا (شه کیش - шекиш) : جه وال ، ته لیس .
- شکیفتن** - مص.ل (شه کیفتن - шекифтен) : سه برگرتن ، سه روتن ، نارام گرتن ، ئۆقره گرتن .
- شکیل** - ا.ع (شه کیل - шекил) : جوان ، خووش قهد و بالا ، که فی خورتناوی لالغاوه ی نه سپ .
- شکیل** - ا (شیکیل - шифил) : حیل ، فیل ، نیرهنگ ، پیوه ن .
- شکینه** - ا (شه کینه - шекине) : که ندوو ، کوپه ی گه وره بو دانه ویتله .
- شگا** - ا (شه گا - शेга) : تیردان .
- شگال** - ا (شه گال - शेгал) : چه قه ل .

شاپسوی - (شه لپوی - şelpûy): دهنگی هیواش، دهنگی پین له نهرمه رۆبیندا.

شلتاق - ات (شه لتاغ - şeltax): کیشه و قه رقه شه، ههراو ههنگامه، زیدهگافی و نهههقی، دهههقه.

شلتوک - (شه لتوک - şeltûk): چه لتوک، برنجی نه کوتراو، برنجی کره نه کراو.

شلتوک کاری - امص (شه لتوک کاری - şeltûk karî): مه رهزه کاری.

شلتسه - (شه لته - şelte): زیلبدان، سه رانگوتیلک، گوفهک، سوپکه وان، سه ره نوپلکه.

شلجم - (شه لجه م - şelcem): شیلیم.

شلخته - ص (شه لخته - şilexte): ژنی ته مه ل و نارپیک و پیک.

شلخته - (شه له خته - şelexte): له قه.

شلغم - (شه لغه م - şelxem): شیلیم.

شلغم با - امر (شه لغه م با - şelxem ba): شه له مین، ترخینه.

شلغم فرنگی - امر (شه لغه م فره نگی - şelxem ferengî): سیوی بن عهرد، (بو ترشیات)

شلف - (شه لف - şelf): سۆزانی، قه حبه، ژنی به دکار.

شلفینه - (شه لفیینه - şelfîne): قوز، شهرم.

شلفیه - (شه لفییه - şelfiye): قوزی ژن، ژنی سۆزانی و قه حبه، داوین ته ر.

شلق - مص.ع (شه لغ - şelx): لیدانی که سیک به جه لده.

شلك - (شه لک - şelk): زهروو، زالوو.

شلك - (شیلک - şilk): قوری رهشی لینج که تیای بچه قی.

شلكک - (شیلکهک - şilkek): شه له گه.

شلل - مص.ع (شه له ل - şelel): گۆج بوون، وشکیوونی دهست.

شلم - (شه له م - şelem): ترخینه، شه له مین.

شگال - (شوگال - şugal): زوخال، رهژوو، خه لووز، زوغال.

شگال - (شیگال - şigal): کونی قوول، چال، بییر.

شگالیو - (شوگالیف - şugalîv): ئه وهی له سه ره پشکووی تاگر بییرژینری (له نان و گوشت و...).

شگرد - (شیگرد - şigird): ته کنیکی کار، ریبا، ریچکه، ته کنیک.

شگرف - ص (شیگه رف - şigerf): دهگمه ن، بیی هاوتا له چاکی و جوانیدا، سه بیر، نایاب.

شگفت - ا.ص (شیگفت - şigift): سه بیر، عه حیب، په رجوو (بو پیغه مبه ر).

شگفتن - مص.ل (شیگوفته ن - şiguften): پشکووتن، گۆلکردن.

شگفتیدن - مص.ل (شیگیفته ن - şigiftiden): حه یرمان، ته عه جوب کردن.

شگون - (شوگون - şugûn): به خیر، فه ردار، پیتمه ند.

شل - ص (شول - şul): نهرم، شل، سستو بیی توانا.

شل - (شیل - şil): نیهی کورت، کورته ریم.

شل - (شه ل - şel): ران.

شل - ص (شه ل - şell): که سیک که دهستی عه بیدار بیی و له کار که وتبیی، گۆج.

شلاقه - ص.ع (شه للافه - şelafe): ژنی بیی حه یا، ژنی به دکار، سۆزانی.

شلاق - ا.ع (شه للاغ - şellax): قامچی، شه لاق، توره کهی ده رۆزه کاران، نه خشه ی بچووک.

شلال - (شیلال - şilal): ته قه لی درشت.

شلال - ا.ع (شیلال - şilal): قهومی په راکه نده.

شلال - ا.ع (شه للال - şellal): سؤلاف، تافگه، تافیته، هه لدیر.

شلپ - (شیلپ - şilip): شلپ، شلپه ی ئاو، شتی بکه ویتته ئاوه وهو شلپه ی بیی.

شلیمر - (شه لیر - şelîr): جۆره درهختیکه بهریکی ناسکو شیرینی ههیه له زهرده لوو دهچن.

شلیک - (شه لیلیک - şillîk): دهنگی دهستدریژی تفهنگ یان تۆپیاران.

شلیک کردن - مص (شیللیک کهردن - şillîk kerden): تفهنگ تهقاندن، یان تۆپ تهقاندن.

شلیل - (شه لیل - şelîl): جۆره درهختیکه.

شلیل - ا.ع (شه لیل - şelîl): ئاوه پۆ له دۆل و شیودا، شیو، دۆل.

شلیل - ا.ع (شه لیل - şelîl): جۆره جلیکی شه ره له ژیره وه له بهر دهکری.

شم - (اشوم - şum): جۆره سۆلئیکه.

شم - ا.مص (شهم - şem): ره وینه وه و ئالۆزبوون، خاپاندن.

شم - (اشهم - şem): نینۆک، ناخوون، نوخان، نینۆکی دهست یان پی.

شم - مص.ع (شهمم - şemm): بۆنکردن.

شما - ض (شوما - şuma): راناوی دووهم کهسی کۆ (ئپوه)، وهکو ریز لیتان بۆ دووهم کهسی تاکیش به کار دیت.

شماقت - مص.ع (شه ماتت - şematet): شادبوون به خهم و پهژاره ی خه لکی، خۆشبوون به خهم و رهنجی خه لکی، شکامی بردن، سه رزه نشت.

شماخ - (شه ماخ - şemax): مه مک لغ، سوخمه ی مه مک.

شماخ - ص.ع (شه ماخ - şemmax): زۆر بهرز، سه رفراز، لووتبهرز، خۆپه سه ندی و لووتبه رزی.

شمار - (شومار - şumar): ژماره.

شماردن - مص.م (شوماردهن - şumarden): ژماردن.

شمارش - ا.مص (شوماریش - şumarîş): ژماردن.

شماس - ا.ص.ع (شه ماس - şemmas): شه ماسه؛ (پله یه کی کتیسایی یه له قه شه

شلماب - ا.مر (شه له ماب - şelemab): شیلماو، شیلمی کولیو.

شلمک - (شه له مک - şelemek): جۆره رووه کییکه.

شلمیز - (شه له میز - şelemîz): جۆره رووه کییکه.

شلنگ - (شه له نگ - şeleng): ههنگاوی ههراو،

شلوار - (شه لفار - şelvar): پانتۆل.

شلواربند - ا.مر (شه لفار به ند - şelvar bend): بهنده خوین، دۆخین.

شلوغ - (شولوغ - şulûx): ئاپورای خه لک، قه ره بالغی، ههراوزه نا، ئاژاوه، ههراو ههنگامه، ههیشه ت.

شلوک - (شه لئوک - şelûk): زهروو، زالوو.

شله - (شوله - şule): شله، شۆریا، شۆریا برنج.

شله - (شیلله - şille): جۆره قوماشیکی که تانی ناسکی سوورباوه.

شله - (شولله - şulle): زیلدان، گوڤه ک، سوورکه وان، سه ره نوئلکه.

شله - (شولله - şulle): قوزی ژن، ئه و په رۆیییه ی که ژنان له کاتی بی نوژییدا هه لیده گرن، په رۆی بی نوژی.

شله - (شه له - şele): قه ساس، تۆله، خوین کردنه وه.

شله زرد - ا.مر (شوله زهرد - şule zerd): هه ریسه، سه مه نی.

شله قلمکار - ا.مر (شوله قه له مکار - şule qelemkar): هه ریسه، سه مه نی.

شلیاق - (شه لیاق - şelyax): سیکوچکه ی ئاسن.

شلیته - (شه لپته - şelîte): جۆره جلیکی ژنانه یه، سوخمه.

شلیدن - مص.ل (شه لیدهن - şelîden): شه لین.

نزمتره).
شماع - ا.ص.ع (شهماء - şemma):
 مؤمساز، مؤمفرۆش، شه مالک.
شماغنده - ص (شه ماغنده - şemaxende):
 بۆگه ن، ههر بۆگه نيبهك، به تاييه تى ژنى كه بۆنى
 له شى ناخۆش بى.
شمال - ا.ع (شيمال - şimal): لای چهپ،
 به دىوم، شووم، باى شه مال.
شماله - ا (شه ماله - şemale): مؤم، شه مالک،
 جۆره برنجيکه.
شمام - ا.ص.ع (شه مام - şemmam):
 شه مامه، زۆر به بۆن، كه سيك زۆر بۆن بكا.
شمامسه - ا.ع (شه ماميسه - şemamise):
 شه ماسان.
شمامه - ا.ع (شه مامه - şemmame):
 شه مامه، چرادان.
شمان - ص.فا (شه مان - şeman): ترسان،
 ههراسان، پهریشان، نيگه ران.
شمانیدن - مص.م (شه مانيدن -
 şemanîden): پهریشان کردن، راوانان،
 ترساندن.
شمايل - ا.ع (شه ماييل - şemayil): شيوه و
 روخسار، تهيع و سروشت.
شماپانزه - ا.فر (شه مپانزى - şempanzi):
 شماپانزى، جۆره مه ميونتيكى بى كلكى مرۆف
 ئاسايه.
شمخال - ا (شه مخال - şemxal): شه مخال،
 جۆره تفه نكيكى كۆنه، سه ر تۆپ.
شمد - ا (شه مه د - şemed): توولى ته نك كه
 هاوينا ن به خۆيدا ده دن، توول.
شمد - ا (شه مه د - şemed): نانى سپى.
شمر - ا (شه مهر - şemer): چهوز، گۆلاو.
شمردن - مص.م (شومورده ن - şumurden):
 ژماردن.
شمرنده - ا.فا (شومه رنده - şumernde):
 ژميربار، كه سيك كه شتان بژميرى.

شمرده - ا.مف (شومورده - şumurde):
 ژميردارو، هيتواش هيتواش.
شمرش - ا.مص (شوموريش - şumuriş):
 ژماردن.
شمريدن - مص.م (شوموريدن -
 şumurîden): ژماردن.
شمس - ا.ع (شه مس - şems): هه تاو، خۆر،
 رۆژ.
شمسه - ا (شه مسه - şemse): نه خش و
 نيگارى سه رجل، گولا به تون، جلكى گولده و زى
 كراو.
شمش - ا (شيمش - şimş): زى پرو زى وى تو او هى
 له قالب كراو.
شمشاد - ا (شيمشاد - şimşad): دار يکه.
شمشادقد - ص.مر (شيمشادغه د -
 şimşadxed): بالا به رزو راست وه كو دارى
 شمشاد.
شمشادگون - ص.مر (شيمشادگون - şimşad
 gûn): شمشاد رهنگ، سه وزى جوان وه كو گه لای
 شمشاد.
شمشار - ا (شيمشار - şimşar): لقى تازه و
 ناسكى دارى شمشاد كه زولقى دل به رى بى
 ده شيوه يتن.
شمشه - ا (شيمشه - şimşe): مه سته ر.
شمشير - ا (شه مشير - şemşîr): شمشير.
شمشيربازى - ا.مص (شه مشيربازى - şemşîr
 bazî): شمشير بازى (جۆره وه رزشيکه، ياساو
 ريساوى تاييه تى خۆى هه يه).
شمشيرزدن - مص.م (شه مشير زه دن - şemşîr
 zeden): شه ره شمشير.
شمشيرساز - ا.ص (شه مشيرساز - şemşîr
 saz): شيرگه ر، شيرساز.
شمشير کشیدن - مص.م (شه مشير كه شيدن -
 şemşîr keşîden): شير راکيشان و
 ده ره يتان له كيلان به مه به ستنى شه ر.

شموم - ص.ع (شه مووم - şemûm): بۆنخۆش، بۆنکەر.

شمه - ا.ع (شه مه - şemme): بۆن، بۆنى كه م، تۆزى.

شمه - ا (شيمه - şime): فرۆ، سه ر شير.

شمیدن - مص.ل (شه ميدهن - şemîden): ترسان، هه لاتن، بورانه وه، بۆن کردن.

شمنده - ا.فا (شه مه نده - şemende): بۆنکەر، ترسینه ر، راونه ر.

شمیز - ا.فر (شيميز - şimîz): كراس، په روه نده، فايل، دۆسيه.

شميله - ا.ع (شه ميله - şemîle): ته بيعه ت، سروشت، خوو.

شميم - ا.ص.ع (شه ميم - şemîm): به رز، بلند، بۆن خۆش.

شمين - ص (شه مين - şemîn): بۆنخۆش.

شن - ا (شين - şin): لم، چه و، قوم، زيخ.

شنا - ا (شينا - şina): مه له.

شناخت - ا.مص (شيناخت - şinaxt): عيلم و مه عريفه ت، حالى بوون و تيگه ييشتن، ناسين و ناشنايى، زانين.

شناختن - مص.م (شيناخته ن - şinaxten): زانين، ناسين، دۆستايه تى کردن، ئيعتراف کردن.

شناسنده - ا.فا (شيناسه نده - şinasende): ئه وه ي كه سيك يان شتيك بناس، زاناو ناگادار.

شناسا - ص.فا (شيناسا - şinasa): ده رك كەر، ناگادار.

شناسايى - ا.مص (شيناسايى - şinasayî): ناشنايى، ناگايى، مه عريفه ت، عيلم.

شناخته - ص.مف (شيناخته - şinaxte): زانراو، ناسراو.

شنار - ا (شينار - şinar): مه له.

شنار - ا.ع (شه نار - şenar): نه نگ، خه وش، عه يب و عار، شووم، به دتوم، ريسوايى.

شناسا - ص.فا (شيناسا - şinasa): شاره زا، زانيار، فامكار.

شمشيرگر - ا.ص (شه مشيرگره - şemşîr ger): شيرگر، شيرساز.

شمشير ماهى - ا.مر (شه مشير ماهى - şemşîr mahî): جۆره ماسييه كى ده رباييه ده نوكتيكي دريژى شير ناساي هه يه.

شمط - ا.ع (شه مه ت - şemet): به هارات.

شمع - ا.ع (شه م - şem): مۆم، قوتيله چرا، ديلكۆي ئوتومبيل.

شمعدان - ا.مر (شه مئدان - şem'dan): مۆمدان، شه مالكدان.

شمعدانى - ا.مر (شه مئداني - şim'danî): جۆره رووه كيكه، شه مداني.

شمغند - ص (شه مغه ند - şemxend): بۆنى ناخۆش، ژنى كه له شى بۆنى لى بين.

شمقمق - ص.ع (شه مه غمه غ - şemexmex): دريژ، شادمان.

شمل - ا (شه مه ل - şemel): جۆره پيتلاويكه.

شمل - ا.ع (شه مه ل - şemel): باي شه مال، كه م.

شمال - ص.ع (شيملال - şimlal): تيژره و، وشترى ره وان.

شملق - ص.ع (شه مه لغ - şemlex): ژنى به دخوو.

شمله - ا.ع (شه مه له - şemle): عه با، چارشپو.

شمليد - ا (شه مليد - şemlid): جۆره گيايه كه.

شمن - ا (شه مه ن - şemen): بته په رست، راهبى بودايى (عينوانتيكى تاينبى بوداييه).

شمند - ا (شه مه ند - şemend): بته په رست.

شمندر - ا.ع (شه مه نده ر - şemender): چه وه نده ر، چۆنه ر.

شمنده - ا.فا (شه مه نده - şemende): ترساو، له هۆش چوو، هه لاتوو.

شموس - ص.ع (شه موس - şemûs): چه مووش.

شمول - مص.ع (شومول - şumûl): گرتنه وه.

- شناساندن** - مص.م (شیناساندن) - شناساندن. (شیناساننده) : ناشناکردن، ناساندن.
- شناساننده** - ا.فا (شیناساننده) : ناشناکردن، ناسیتنه.
- شناسنامه** - ا.مر (شیناسنامه) : شناسنامه.
- شناسییدن** - مص.م (شیناسییدن) - شناساندن.
- شناعت** - مص.ع (شهنائهت) : ناشیرین بوون، لومه کردن، تانه لیدان، سه رزه نیشترکردن.
- شناگر** - ص.فا (شیناگر) : مهله وان.
- شنان** - ا (شینان) : جوره گیایه که وهک ساپوون به کاردیت، نه سپوون.
- شناو** - ا (شیناف) : مهله.
- شناور** - ص (شیناقر) : مهله وان.
- شناوری** - ا.مص (شیناقره ری) : مهله وان.
- شناه** - ا (شیناه) : مهله.
- شنایع** - ا.ع (شهنای) : به دی، کارتن ناشیرین، هه له و خه تایان، فیتنه، گهنده لیبیان.
- شنب** - ا (شونب) : گومه ز، قوبیه.
- شنبید** - ا (شهنبه د) : شه م، رژی یه که می هه فته.
- شنبیلید** - ا (شهنبه لید) : جوره گیایه که.
- شنبیله** - ا (شهنبه لیله) : گیایه که.
- شنبه** - ا (شهنبه) : شه م، رژی یه که می هه فته موسلمانان.
- شنج** - ا (شهنج) : ران، که فه ل، زهوی سهخت و ناهه موار، لوته کیتو.
- شنجار** - ا (شهنجار) : جوره رووه کیتکه.
- شندرغاز** - ا.مر.عا (شیندیرغاز) - şindir
- xaz** : پاره یه کی که م و ناچیز.
- شندف** - ا (شهندهف) : ته پل، دهه ول.
- شنزار** - ا.مر (شینزار) : قومه لان، قوملاخ، شویتنی قوم و لمی زور بی.
- شنع** - مص.ع (شونه) : کارئی به ناشیرین دیتن، کاریک به ناشیرین زانین.
- شنع** - ص.ع (شهنی) : ناشیرین، خراپ.
- شنعت** - ا.مص.ع (شونئهت) : ناشیرینی، خراپی.
- شنغار** - ا (شونغار) : شمقار، مه لیکه له تیره ی هه لویان و له باز جوانتره.
- شنف** - مص.ع (شهنف) : دژمنایه تی و هه قریکی کردن.
- شنف** - ا.ع (شهنف) : گواره.
- شنفتن** - مص.م (شینوفتهن) : ژنه وتن، بیستق.
- شنق** - مص.ع (شهنق) : له سیداره دان، له قه ناره دان، خه نه قانندن.
- شنق** - ا.ع (شهنق) : تابار، جه وال، خه رار، ته لیس.
- شنکش** - ا.مر (شین کهش) : خرماشه یه کی دهستییه، بو پاک کردنه وه هه موارکردنی باخچه.
- شنگ** - ص (شهنگ) : شوخ و شهنگ، جوان.
- شنگ** - ا (شینگ) : شنگ، جوره رووه کیتکه.
- شنگار** - ا (شینگار) : جوره رووه کیتکه.
- شنگرف** - ا (شهنگرف) : سلفوری جیه.
- شنگرف گون** - ص.مر (شهنگرف گون) - şengerf gûn : به رهنگی سلفوری جیه، سووریاو.

- شنگرگ** - (شه نگرگ - şengurg): سه‌ری ته‌شی، یان سه‌ری نه‌ستوونی خیتوت.
- شنگل** - ص (شه نگول - şengul): جوان، شوخ، سه‌رخوش، سه‌رمه‌ست.
- شنگله** - (شه نگوله - şengule): ریشوی په‌رده یان میزه‌ر، هیشوی جو یان گه‌نم یان خورما.
- شنگلیل** - (شه‌نگه‌لیل - şengelîl): زه‌نجه‌فیل.
- شنگویر** - (شه‌نگقیر - şengvîr): زه‌نجه‌فیل.
- شنگینه** - (شه‌نگینه - şengîne): دارگاران، گلاکوکت.
- شنل** - (شینیل - şinil): شانیتیل، جوړه پالتویه‌که، ساقو.
- شنوا** - ص. فا (شه‌نه‌فا - şeneva): گوهدار، گوپگر.
- شنوانیدن** - مص. م (شه‌نه‌فانیدن - şenevanîden): به‌گویی گه‌یاندن، مه‌به‌ستیک گه‌یاندن گویی که‌سپیک.
- شنواننده** - ا. فا (شه‌نه‌فاننده - şenevanende): که‌سپیک شتی بگه‌به‌نیتته گویی که‌سپیک.
- شنوایی** - (شه‌نه‌فایی - şenevayî): یه‌کیکه له‌پینج هه‌سته‌که، (هه‌ستی بیستان).
- شنوایی سنج** - ا. مر (شه‌نه‌فایی سه‌نج - şenevayî senc): نامیری نه‌ندازه‌گرتنی پله‌ی ده‌نگ.
- شنودن** - مص. م (شونوودن - şunûden): بیستان، ژنه‌فتن.
- شنوسه** - (شینوسه - şinûse): پژمین، ناروشک، پشمین، کژین.
- شنویدن** - مص. م (شینه‌فیدن - şinevîden): بیستان.
- شنه** - (شه‌نه - şene): ئاواز، ده‌نگی نای، حیلای نه‌سپ، نه‌فردت و نه‌حلت.
- شنیدن** - مص. م (شه‌نیدن - şenîden):
- بیستان**، ژنه‌فتن.
- شنونده** - ا. فا (شه‌نه‌فنده - şenevende): گوهدار، گوپگر.
- شنوا** - ص. فا (شینه‌فا - şineva): بیسه‌ر.
- شنیده** - ا. مف (شه‌نیده - şenîde): بیستراو.
- شنیع** - ص. ع (شه‌نی‌ء - şenî'): ناشیرین، به‌د، نا‌په‌سند، سامناک.
- شو** - (شه‌و - şew): شه‌و.
- شو** - (اشوو - şû): شوو، میترد.
- شوا** - (شیشا - şiva): نه‌ستووری چه‌رمی ده‌ست (ناو له‌پ).
- شوا** - ا. ع (شیشا‌ء - şiva'): گوشت یان هر شتیکی پرژاو.
- شوائب** - ا. ع (شه‌فائب - şeva'ib): عه‌یب، گهرد، گومان، خه‌لتوخه‌وش.
- شوارد** - ا. ع (شه‌فارید - şevarid): ده‌گمهن و غه‌ریب.
- شوارع** - ا. ع (شه‌فاری‌ء - şevari'): شه‌قلمان.
- شواطئ** - ا. ع (شه‌فاتی - şevatî'): که‌ناران.
- شواظ** - ا. ع (شه‌فاز - şevaz): هاوارو جنیتو، زمانه‌ی ناگر، گپیک که‌بی دوو که‌ل‌بی.
- شواغل** - ا. ع (شه‌فاغیل - şevaxil): پرکاری، سه‌رقالی، مژوله‌مه‌نی، پزگالی.
- شوال** - ا. ع (شه‌فقال - şevval): مانگی شه‌وال.
- شوالیه** - ا. فر (شیشالییه - şivalîye): سوارچاک، نه‌جیب زاده، جوامیر، خاوه‌ن پله‌وپایه‌ی فه‌خری، نه‌جیمزاده‌یه‌ک که‌له‌ده‌سته‌ی سوارچاکانی سه‌ده‌کانی نا‌فین قبول کرابی.
- شوامخ** - ا. ع (شه‌فامیخ - şevamix): به‌رزیبان.
- شوان** - ا. ص (شه‌فان - şevan): شوان، په‌زه‌وان، شقان، شوانکاره.
- شواهد** - ا. ع (شه‌فاهید - şevahid): شایه‌تان، به‌لگه‌کان.

- شواہق** - ا.ع (شہ فہاہیغ - şevahix):
بہر زایبان.
- شواہین** - ا.ع (شہ فہاہین - şevahîn): کوئی شاہین (جڑوہ بازیکہ).
- شوب** - مص.ع (شہوب - şewb): ناویتہ کردن، تییکہل کردن.
- شویان** - ا.ص (شویان - şûban): شوان، پەزەوان.
- شویک** - ا (شویک - şûbek): دارووکہ، ئەو دارەى تە پەلئى پە دەکوتن، تیرۆک، دارى دەستى ئینزیبات.
- شوبین** - ص.ن (شوبین - şûbîn): دارین.
- شوخی** - ا (شوخی - şûx): چلک، چلکی لەش، چلکی کە لپەل.
- شوخی** - ص (شوخی - şûx): حەنە کچی، قسە خویش، سوعبە تچی، شاد، خویشحال، شوخی و شەنگ، زیتەل.
- شوخی چشم** - ص.مر (شوخی چشم - şûx çəşm): چاوقایم، روودار، بئى حەیا.
- شوخی طبع** - ص.مر (شوخی تەب - şûxteb): حەنە کچی، خویش تەبیعیەت.
- شوخیگین** - ص (شوخیگین - şûxgîn): چلکن.
- شود** - ا (شیفید - şivid): شویت.
- شودر** - ا (شەودەر - şewder): لیفە، عەبا، نوینی شەو، جلی شەو.
- شور** - ص (شور - şûr): سوئیر، بەخوئ، زۆر خوئی، شور.
- شور** - ا (شور - şûr): ئازاوە، فیتنە، هەراو، هەنگامە.
- شور** - ا (شور - şûr): ئاھەنگیکی موسیقاییە.
- شور** - ا.ع (شەور - şewr): راویژکردن، راویژ، رادەربەین، شېرەت.
- شورابە** - ا.مر (شورابە - şûrabe): شۆراو، ئاوی شور، ئاوی سوئیر، فرمیسک.
- شورانندن** - مص.م (شورانندن - şûranden):
- ھارپوژاندن، ئازاوە نانەوہ، ھارپوژاندنی خەلک.
- شورانندە** - ا.فا (شورانندە - şûranende): ئەوہى کەسێک بورووژیتى.
- شورانگیز** - ص.فا (شورئەنگیز - şûrengîz): ئازاوە گێژ، فیتنە چى.
- شوربا** - ا.مر (شوربا - şûrba): شوربا.
- شوربخت** - ص.مر (شوربخت - şûr bext): بئى بەخت، نەگبەت، بئى تالچ.
- شوربوم** - ا.ص (شوربوم - şûrbûm): شۆرەکات، شامات، شۆرەزار، شۆراخ.
- شورپا** - ص.مر (شورپا - şûrpa): پەى زەن، کەر یان ئەسپ و ھیتەر کە لە رۆبیشتندا پەلى لە یەک بدات.
- شورپوشت** - ص.مر (شورپوشت - şûrpuşt): سەرکیشى، یاخى، شەرانی.
- شورچشم** - ص.مر (شورچشم - şûr çəşm): چاوپیس.
- شورسان** - ا.مر (شورسان - şûrsan): شۆرەکات، شۆرەزار، شامات.
- شورستان** - ا.مر (شورستان - şûristan): شۆرەزار، شامات، شۆراخ.
- شورش** - ا.مر (شورش - şûrş): یاخى بوون، ئالۆز بوون، ئازاوە، پەرشانى، فەرتەنە نانەوہ.
- شورگەز** - ا.مر (شورگەز - şûrgez): جۆرە درەختیکی گەزە.
- شورگیاه** - ا.ص (شورگیاه - şûrgîyah): گیای سوئیر.
- شورم** - ا (شورم - şûrem): کیو، شاخ، جەوہل، چیا.
- شورمور** - ا.مر (شورمور - şûrmûr): ھەراو، ھەنگامە، مېروولەى وردو لاواز.
- شورو** - ا.فر (شورو - şivrû): کارژۆلە، پیتستی کارژۆلە.
- شوروا** - ا.مر (شورفا - şûrva): شۆربا، شۆروا.
- شوروغوغا** - ا.مر (شوروغوغا - şûrûxewxa): ھات و ھاوار، فیتنە ئازاوە، ھەراو فەرتەنە.

شوره - ا(شوره - şûre): جۆره نمه کیتکه له دروستکردنی بارووتدا به کاردی، مادهی بارووت، شۆره.

شوره زار - ا.مر(شوره زار - şûrezar): شۆره کات، شۆراخ، شامات، شۆره زار.

شوره سه - ا.مر(شورهی سه - şûrey ser): قریژی سه.

شوره گز - ا.مر(شوره گهز - şûregez): دره ختیکیه.

شوری - ا.ع(شورا - şûra): ئه نجوومه ن (کۆمه لیک بۆ راویژ کۆبینه وه).

شوریدن - م.ص.ل(شوریدن - şûrîden): ههستان، رابوون، هاروژان، کوده تاکردن، ئاژاوه بهرپاکردن.

شوریده - ص.مف(شوریده - şûrîde): په ریشان، هاروژاو، دیوانه، شهیداو عاشق.

شوریدگی - ا.مص(شوریدهگی - şûrîdegi): په ریشانی، ئالۆزی، شهیدایی.

شوریده بخت - ص.مر(شوریده بخت - şûrîde bext): بی بهخت، نه گبهت، بی یه غبال، بی تال، بی شانس، دوومۆر.

شوریده حال - ص.مر(شوریده حال - şûrîde hal): شیواو، په ریشان، تیکچوو.

شوریده خاطر - ص.مر(شوریده خاطر - şûrîde xatir): په ریشان، په شیتو، شیواو.

شوریده دماغ - ص.مر(شوریده دماغ - şûrîdedemax): دین، شیت، دیوانه، په شیتو.

شوریده رنگ - ص.مر(شوریده رنگ - şûrîde reng): رهنگ په ریوو، خه مبار، شیواو.

شوریده روزگار - ص.مر(شوریده روزگار - şûrîde rûzgar): بیینهوا، هه ژار، بی سهروهت و سامان.

شوریده سه - ص.مر(شوریده سه - şûrîde ser): بی ئارام، نه سهروهت، په ریشان، په شیتو.

شوریده کار - ص.مر(شوریده کار - şûrîdekar): بی سهروهت، ناریکی و پیتیک، که سیتیک که کاره کانی شیواو ناریکی بی.

شوریده گونه - ص.مر(شوریده گونه - şûrîde gûne): وهکو شیتان، شیت ئاسا.

شوریده مغز - ص.مر(شوریده مغز - şûrîde mexz): دیوانه، دین، شیت، ماخۆلان.

شوشه - ا.فر(شوشه - şûşe): جادهی هه موارو چه ورپژ، جادهی ریک و پیتیک، راسته ریکا، شه قامه ری.

شوشتری - ص.ن(شوشتری - şûşterî): خه لکی شوشتر، سنعتهی شوشتر.

شوشک - ا(شوشک - şûşek): ره بابه.

شوشکه - ا(شوشکه - şûşke): جۆره شمشیریکه.

شوشو - ا(شوشو - şûşû): هه رزن.

شوشه - ا(شوشه - şûşe): زیروزیوی تواوهی له قالب کراو، شوشه سۆل، وردهی هه ر شیتیک.

شوط - ا.ع(شهوت - şewt): قوناغ، هه ر ته وافیکی دهوری کابه، هه ر سه له فیکه ئه سب.

شوغ - ا(شوغ - şûx): ئه و پیسته سهخت و ئه ستورهی که له ئه نجامی کاردا له ناو له پ پهیدا ده بی.

شوغا - ا(شهوغا - şewxa): ئاغه لی شه وانهی په زان.

شوغار - ا.مر(شهوغار - şewxar): شهوغار، شوینی شه وانی په ز.

شوقاژ - ا.فر(شوقاژ - şûfaž): شوقاژ، جۆره هیسته ریکه له جیاتنی سۆیا به کاردی.

شوفیر - ا.فر(شوفیر - şûfir): شوفیر.

شوغ - م.ص.ع(شهوغ - şewx): تاسه کردن، ئاره زوو کردن، هه زکردن.

شوک - ا.ع(شهوک - şewk): درک.

شوک - ا.فر(شوک - şûk): جه زره به، ته کانی خیرا، حاله تیکه له نکاودا تووشی مرۆف ده بی و

شوره - ا(شوره - şûre): جۆره نمه کیتکه له دروستکردنی بارووتدا به کاردی، مادهی بارووت، شۆره.

شوره زار - ا.مر(شوره زار - şûrezar): شۆره کات، شۆراخ، شامات، شۆره زار.

شوره سه - ا.مر(شورهی سه - şûrey ser): قریژی سه.

شوره گز - ا.مر(شوره گهز - şûregez): دره ختیکیه.

شوری - ا.ع(شورا - şûra): ئه نجوومه ن (کۆمه لیک بۆ راویژ کۆبینه وه).

شوریدن - م.ص.ل(شوریدن - şûrîden): ههستان، رابوون، هاروژان، کوده تاکردن، ئاژاوه بهرپاکردن.

شوریده - ص.مف(شوریده - şûrîde): په ریشان، هاروژاو، دیوانه، شهیداو عاشق.

شوریدگی - ا.مص(شوریدهگی - şûrîdegi): په ریشانی، ئالۆزی، شهیدایی.

شوریده بخت - ص.مر(شوریده بخت - şûrîde bext): بی بهخت، نه گبهت، بی یه غبال، بی تال، بی شانس، دوومۆر.

شوریده حال - ص.مر(شوریده حال - şûrîde hal): شیواو، په ریشان، تیکچوو.

شوریده خاطر - ص.مر(شوریده خاطر - şûrîde xatir): په ریشان، په شیتو، شیواو.

شوریده دماغ - ص.مر(شوریده دماغ - şûrîdedemax): دین، شیت، دیوانه، په شیتو.

شوریده رنگ - ص.مر(شوریده رنگ - şûrîde reng): رهنگ په ریوو، خه مبار، شیواو.

شوریده روزگار - ص.مر(شوریده روزگار - şûrîde rûzgar): بیینهوا، هه ژار، بی سهروهت و سامان.

شوریده سه - ص.مر(شوریده سه - şûrîde ser): بی ئارام، نه سهروهت، په ریشان، په شیتو.

- هېڅی له بهر دهبړئ. کشتوکال.
- شوکا** - ص.ع (شهوکا - şewka): جلی زیر.
- شوکار** - ص (شهوکار - şewkar): شهوکار، شهوگر، دزی شهوان.
- شوکت** - ا.ع (شهوکت - şewket): شان و شهوکت، گه وره یی، فهروشکۆ، مه زنی.
- شوکران** - ا (شهوکهران - şewkeran): جوړه رووه کیکي ژهرداره.
- شوکل** - ا (شوکهل - şûkel): سهری ته شی، سهره ته شی.
- شوکه** - ا (شوکه - şûrke): بوته.
- شوگاه** - ا.مر (شوگاه - şewgah): شهوگار، شونینی شهوانی په ز.
- شول** - ا.ع (شهول - şewl): پاشماوهی ئاو له دهولکدا، پیاوی سوکه لهی چاپووک.
- شولا** - ا (شهولا - şewla): خه رقه ی دهر ویشی، په لاس.
- شولان** - ا (شهولان - şewlan): که مه ند.
- شولک** - ا (شولک - şûlek): سهره ته شی، ئه سپی خوشبه ز، تیزرۆ.
- شولم** - ا.ع (شهولم - şewlem): شیلیم.
- شوله** - ا (شهوله - şewle): زبلدان، سوپکه وان، گوفه ک، سهره نوبلکه.
- شولیدن** - مص.ل (شولیدن - şûlîden): چه یرمان، ئالۆزیوون، شپوان، ماندووبوون.
- شولیده** - ص.مف (شولیده - şûlîde): چه یران، سه رسام، ئالۆز، په ریشان، داماو.
- شوم** - ا.ص.ع (شوم - şûm): شووم، به دیوم، نه حس، ناموباره ک، به دفه ر.
- شومان** - ا.انگل (شومان - şoman): به رتیه به ری نمایش.
- شومیز** - ا (شومیز - şûmîz): زهوی شووبراو، زهوی کپلراوی ئاماده بو کشتوکال، کشتوکال.
- شومیزیدن** - مص.م (شومیزیدن - şûmîzîden): شووبرین، کپلانی زهوی بو
- شونیز** - ا (شونیز - şûnîz): ره شکه.
- شوها** - ص.ع (شهوها - şewha): ژنی ناشیرین و روگرژ، شووم، ناموباره ک، جوان.
- شوهر** - ا (شهوههر - şewher): میترد، پیاوی به ژن، پیاوی ژندار.
- شوهردار** - ص (شهوههردار - şewherdar): میتردار، به میترد، شوودار، به شوو.
- شوی** - ا (شوی - şûy): شوو، میترد.
- شوی** - ص.ع (شهفی - şevî): گوتشتی برژاو، بریان، ههر شتیکی برژاو.
- شوید** - ا (شیشید - şivîd): شویت، گیایه کی بوخو شه ده خوری.
- شویدی** - ا (شیشیدی - şivîdî): جوړه رووه کیکه له شویت ده چیت.
- شوی دیده** - ص.مر (شوی دیده - şûy dîde): بیتوژن.
- شوییدن** - مص.م (شوییدن - şûyîden): شویتن، شوژدن.
- شه** - ا (شه - şeh): شا،
- شه** - ا (شوه - şûh): وشه به که بو نه فرهت و بوغزاندن.
- شهاب** - ا.مر (شههاب - şehab): ئاوه گل.
- شهاب** - ا.ع (شیهاب - şihab): ئه و گره سپیوازه ی له راخوشینی ئه ستیره دوست ده بی، شوعله، گری ئاگر، ئه ستیره، ئه ستیره ی روژن.
- شهادت** - مص.ع (شه هادت - şehadet): گه واهی دان، شایه تی دان، شایه تان هینان، شه هیدبوون، کوژران له رای په زنداندا.
- شهادت نامه** - ا.مر (شه هادت نامه - şehadet name): شایه تی نامه، گه واهی نامه.
- شهام** - ا.ع (شیهام - şiham): وریا، چلاک، پیاوی پیاوانه، دلیر، جوامیر، زیره کی، نازا.
- شهامت** - مص.ع (شه هامهت - şehamet): دلیری، گه وره یی، گه وره یی و فه رمانه وایی.

- شهبانه** - ق.ص (شههانه - şehane): پاشایانه .
- شهب** - ا.ع {شوهوب - şuhub}: وشکه سال، ره شهبه لهک، سوپا و له شگری قورس و چه کدار.
- شهباء** - ص.ع (شههباء - şehba): بازو، بازگ، رهش و سپی، سوپا و له شگری قورس و پپ چهک، ره شه سال، وشکه سال.
- شهباز** - ا.مر (شههباز - şehbaz): جوانباز، (چ نیتروچ می).
- شهبال** - ا.مر (شههبال - şehbal): شابال، شاپه پ.
- شهبالا** - ا.مر (شهه بالا - şe bala): برا زاوا.
- شهبانو** - ا.ص (شههبانو - şehbanû): ژنی شا، ژنی مه لیک.
- شهبندر** - ا.ص (شههبه ندر - şehbender): شابه ندر.
- شهبهر** - ا.مر (شههبهر - şehper): شاپه پ، شابال.
- شهبترج** - ا.مر (شههبترج - şehterec): شاتهره، شاترنج.
- شهد** - ا.ع (شههد - şehd): ههنگوبین.
- شهداء** - ا.ع (شوهدهاء - şüheda): شههبیدان، گه شمردهبیان.
- شهدانج** - ا.مر (شههدانهج - şehdanec): شادانه، جوژه گیابه که.
- شهر** - (شههر - şeh): شار.
- شهر** - ا.ع (شههر - şeh): مانگ.
- شهرارا** - ص.فا (شههرئارا - şehrara): رازینه ره وهی شار.
- شهراشوب** - ص.فا (شههرئاشوب - şehrašub): ناژاوه گیتی شار، که سیتک له جوانی و چالاکیدا فیتنه ی شار بی.
- شهربان** - ا.ص (شههربان - şehrbân): شارهوان، فهرماره وای شار، بهریتوبه بهری گشتی ناسایش.
- شهربانی** - ا.مر (شههربانی - şehrbânî):
- دایه ره ی ناسایش.
- شهر بند** - ا.مر (شههره بند - şehrbend): قولله و قهلاتی شار، حساری شار، شوروی دهوری شار، زیندانی، که سیتک له گه مارژدابی.
- شهرت** - مص.ع (شوهرت - şuhret): دهرکه وتن، دیارکه وتن، مه نشور بوون جا چ به خرابی و چ به چاکی، شوژرت په پیدا کردن، به نامی.
- شهرتاش** - ص.مر (شههرتاش - şehrtaş): هاوشاری، خه لکی بهک شار.
- شهردار** - ا.ص (شههردار - şehrdar): سهروکی شارهوانی.
- شهرداری** - ا.مر (شههرداری - şehrdarî): دایه ره ی شارهوانی.
- شهرروا** - ص.مر (شههره روا - şehrrava): زیتروزیوی خالیسه و باوی شار.
- شهرسازی** - ا.مص (شههرسازی - şehrsazî): ناوه دانکردنه وهی شار، بونیاتنانی شار، ناوه دانکردنه وهی نوژنه ی شار.
- شهرستان** - ا.مر (شههریستان - şehristan): شاری گه وره به شاروچکه و گونده کانیبه وه.
- شهرک** - (شههرک - şehrek): شاروچکه، شاری بچووک.
- شهرگردان** - ص.مر (شههرگهردان - şehrgerdan): زیندانیبهک بزریسوکردن به شاردا بگیتردی.
- شهرروا** - ا.مر (شههر روا - şehrrava): پاردهیک که نرخ ی راسته قینه ی که متر بی له نرخ ی نیسمی خوی.
- شهرود** - ا.مر (شههرود - şehrûd): جوژه سازتیکی کوئه، هه نوکه به کار نایهت (له عوود دهچیت).
- شهروزه** - ا.ص (شههروزه - şehrûze): گه دایهک ههر روژهی له به شیتیکی شارا بسووریتته وهی گه دایی بکات.
- شهره** - ص (شوهره - şühre): نامی، مه نشور، به ناویانگ، ناودار.

شهلیده - ص. مف (شههلیده - şehlîde):
پهرته‌وازه، پهرت و بلاو.

شهم - ص. ع (شهم - şehm):
پیساوانه، زیرهک، چالاک، دلیر، سه‌روهر و
فهرمانیره‌وا، جوامیر.

شهمات - ا. مر (شهمات - şehmat): کش
مات (یاری شه‌ترنج).

شهننا - ا. مر (شهننا - şehna): زوپنا.

شهنناز - ا (شهنناز - şehnaz): ناوازیکی
مؤسیقی تیرانییه.

شهنشاه - ا. ص (شههن شاه - şehn şah):
گه‌ورده‌ی شایان، شاهنشا.

شهنشه - ا. ص (شههن شهه - şehen şeh):
شاهنشا.

شهنگانه - ا (شههن گانه - şehen gane):
تاونگ، تهرزه، شوشه سۆل.

شهوات - ا. ع (شههفات - shevat): هه‌واو
هه‌وه‌س، ناره‌زوی نه‌فس، هه‌وه‌سبازی، گانهک،
تامه‌زرۆی گان.

شهوار - ص (شههفار - şehvar): شتی چاک و
گرانیه‌ها که لایه‌قی شایین.

شهوان - ص. ع (شههفان - şehvan): گانهک،
تامه‌زرۆی گان.

شهوانی - ص. ع (شههفانی - şehvani):
هه‌وه‌سباز، گانهک.

شهوت - مص. ع (شهه‌قت - şehvet): له‌زه‌ت
خواستن، ناره‌زووکردنی له‌راده‌به‌ده‌ر.

شهوت الود - ص. مف (شههقت تالوود -
şehvet alûd): گاناوی، به‌تالۆش.

شهوت انگیز - ص. فا (شههقت نه‌نگیز -
şehvet engîz): ناره‌زوو بزۆین.

شهوت بار - ص. فا (شههقت بار -
şehvetbar): نه‌وه‌ی ناره‌زوی لی بیاری.

شهوت پرست - ص. فا (شههقت پهره‌ست -
şehvet perest): گانهک، گاناوی،
هه‌وه‌سباز، به‌تالۆش.

شهرهء آفاق - ص. مر (شوه‌ری ئافاغ - şührey
afax): ناودار له هه‌موو دنیا‌دا.

شهرهء عالم - ص. مر (شوه‌ری ناله‌م - şuhrey
alem): ناودار له گشت جیهان‌دا.

شهریار - ا. ص (شه‌هریار - şehryar): میری
شار، میر، فهرمانیره‌وای شار.

شه‌ریده - ص. مف (شه‌هریده - şehride):
په‌راگه‌نده، پهرت و بلاو، پان و پلی‌شاوه،
په‌ریشان.

شهریر - ا (شه‌هریر - şehrîr): مانگی شه‌شه‌می
سالی خورشیدی.

شهریور - ا (شه‌هریوره‌ر - şehriver): مانگی
شه‌شه‌می سالی هه‌تاوی.

شهریورگان - ا. مر (شه‌هریوره‌رگان -
sherivergan): جه‌ژتیکه له چواره‌مین رۆژی
هه‌بقی شه‌هریوره‌دا له تیرانی کۆنا ده‌گتیردا.

شهریه - ص. ن. ع (شه‌هرییه - şehriye):
مانگانه، مووچه‌ی مانگانه.

شهزاده - ا. مر (شه‌هزاده - şehzade): منالی
شا، شازاده.

شهبسوار - ص. مر (شه‌هسه‌فار - şehsevar):
شاسوار، سوارچاک.

شهکار - ص. مر (شه‌هکار - şehkar): شاکار،
کاریک که هونه‌ری تیدا کرابین، کاری پر هونه‌ر.

شهلاء - ص. ع (شه‌هلاء - şehla): نافرته‌تی
چاوپه‌شی تامال شینی دل‌فین.

شه‌لنگ - ا (شه‌هله‌نگ - şehleng): شال
باف، کرچن.

شهله - ا (شه‌هله - şehle): گوشتی زۆر چه‌ور،
چه‌وربی گوشت.

شهله - ص. ع (شه‌هله - şehle): پیره‌ژن، ژنی به
سالاجوو.

شهله - ا. ع (شوهله - shuhle): چاوشین.

شه‌لیدن - مص. ل (شه‌هلیده‌ن - shelhîden):
پهرت بوون، بلاو بوونه‌وه، په‌راگه‌نده‌بوون.

- شهوت ران** - ص.فا (شه هفت ران - sehvat
ran): ناره زوو پهرست.
- شهود** - ا.ع (شوهود - şuhûd): شایه تان.
- شهود** - مص.ع (شوهود - şuhûd): دیتنی شتیک، ناماده بوون، دهرکه وتن.
- شهور** - ا.ع (شوهور - şuhûr): مانگان.
- شهورق** - مص.ع (شوهووع - şuhûx): ههستان.
- شهبه** - ا (شهبه - şihe): حیل، حیلله ئه سپ.
- شهی** - ص.ع (شه هی - şehî): خوازله لۆک، له زه تخواز.
- شهید** - ص.ع (شه هید - şehîd): یه کتیکه له ناو دکانی خوا، ئه وهی هیج شتیک له عیلمی په نهنان نبیه، شایهت، شه هید بوون له رای خوا.
- شهیده** - ص.ع (شه هیده - şehîde): کوژراو له رای په زنداندا.
- شهیر** - ص.ع (شه هیر - şehîr): نامی، مه نشور، ناودار، ناسراو.
- شهیق** - مص.ع (شه هیخ - şehîx): زهره ی نیره کهر، هه ناسه کیشان.
- شهین** - ص.ن (شه هین - şehîn): شاهانه.
- شیاب** - مص.ع (شییاب - şiyab): ئاوتیه کردن، تیکه ل کردن.
- شیاد** - ص (شه ییاد - şeyyad): رییاکار، فیل باز، ساخته چی.
- شیار** - ا (شییار - şiyar): رووشاو، کیتلراو، شوپراو.
- شیاریدن** - مص.م (شیارییدن - şiyarîden): شو و برینی زهوی، جووت کردنی زهوی.
- شیاطین** - ا.ع (شه یاتین - şeyatîn): به دخویانی که خه لکی بو خراپه کاری و به دره وشتی هانده دهن.
- شیاع** - مص.ع (شییاء - şiya'): بهر تیکردن، پهیره وی کردن، بره و سه نندن.
- شیاع** - ا.ع (شییاء - şiya'): دهسته چیل، دهنگی شمشال، خه بهرئی که بلاو بوو بیتته وه.
- شیاف** - ا.ع (شییاف - şiyaf): شاف.
- شیان** - ا (شییان - şiyân): دره ختیکه.
- شیان** - ا (شییان - şiyân): پاداشت.
- شیانی** - ا (شییانی - şiyânî): جوړه دراوتیکی زترو زیو بووه له کونا له خوراسان باوی بووه.
- شیاه** - ا.ع (شیاه - şiyah): په زان.
- شی** - ا.ع (شه ی - şeyî): شت.
- شیب** - ا (شیب - şîb): شیو، نشیو، قامچی.
- شیب** - مص.ع (شه یب - şeyb): پیروون، ئه ختیار بوون.
- شیا** - ص (شیا - şîba): شیواو، په شیو، دتیوانه، ئه ژدیها.
- شیبان** - ص.فا (شیبان - şîban): پهریشان.
- شیبان** - ا.ع (شه یبان - şeyban): یه کتیکه له مانگه کانی زستان (کانوونی یه که م).
- شیبان** - ا.خ (شه یبان - şeyban): ناوی تیره یه کی عه ره به.
- شیبانیدن** - مص.م (شیبانیدن - şibanîden): خه له تاندن، له رزاندن، هه ویرکردن، شتیواندن.
- شیب پالا** - ا.مر (شیب پالا - şîbpala): خلته پالیو، سوزگی.
- شیبه** - ا.ع (شه یبه - şeybe): ریتخانه ی کرمانی، جوړه روه کتیکه.
- شیبیدن** - مص.ل (شیبیدن - şîbîden): له رزین، جولان، ناشق بوون، توره بوون.
- شیبنده** - ا.فا (شیبنده - şîbende): له رزینهر، تیکه لکهر.
- شیبان** - ص.فا (شیبان - şîban): پهریشان، تووره، توړاو.
- شیسی** - ا (شیسی - şîpsî): پلایس، مقاش.
- شیپور** - ا (شه یپور - şeypûr): شه یپور، زورنا.
- شیپورچی** - ا.ص (شه یپورچی - şeypûrçî): شه یپور ژهن.
- شیتک** - ا (شه یتره ک - şeyterek): شاته ره.

دلواهر، دلیر، نازا، کەسێک شێر بدا بە عاردیدا.
شیریا - ا.مر (شیریا - şîrba): شیرەوا، شیرو برنج.
شیریان - ا.ص (شیریان - şîrban): شێرهوان.
شیربچه - ا.مر (شیربچه - şîrbeçe): منالانی
 پێشەنگ.
شیربرفی - ا.ص (شیری بەرفی - şîri berfî):
 شێره‌فرینه.
شیربرنج - ا.مر (شیربیرنج - şîrbirinc): شیر
 برنج، شیرەوا.
شیربها - ا.مر (شیربها - şîrbeha): شیربایی.
 شیربێنجە - ص.مر (شیربێنجە - şîrbence): بە
 چنگ وەکو شێر، بەهێز وەکو شێر.
شیربێنیر - ا.مر (شیربێنیر - şîrpenîr): جۆره
 گیایەکی خۆرسکە.
شیرج - ا.شیرج (شیرج - şîrec): رۆن گەرچەک.
شیرجە - ا.مر (شیرجە - şîrce): خۆه‌لدانە ناو
 ناو بە سەرا، زەرگ.
شیرچرخ - ا.مر (شیری چرخ - şîri çerx):
 بورجی شێر.
شیرچنگ - ص.مر (شیرچەنگ - şîr çeng):
 بەهێز، بە چنگ وەکو شێر.
شیرخاشاک - ا.مر (شیرخاشاک - şîr xaşak):
 شیلە ی جۆره گیایە کە.
شیرخشت - ا.مر (شیرخیششت - şîrxîşt):
 شیلە ی جۆره گیایە کە.
شیرخشک - ا.مر (شیری خوشک - şîri
 xuşk): شیری وشک، شیری تۆز.
شیرخوار - ص.فا (شیرخار - şîrxar): مندالی
 شیرەخۆره.
شیرخوارگاہ - ا.مر (شیرخارگاہ - şîrxar
 gah): دایەنگە، شوینی منالانی شیرەخۆره.
شیردان - ا.مر (شیردان - Şirdan): سکۆلە ی
 بەرخ و کارژۆلە و مەر.
شیردرفش - ا.مر (شیری دیردرفش - şîri direfş):
 شێری سەر عەلەم.

شیخ - ا.ع (شیه - şîh): جۆره روو کێکە.
شیخ - ص.ع (شە یخ - şeyix): پیرەمێرد،
 گەورە ی قەوم، رتیبەر، شێخ، زانا.
شیخک - ا.شە یخەک - (şeyxek): شێخۆکە،
 کۆلکە شێخ، شێخە رووتە.
شیخوخت - مص.ع (شە یخوختە -
 şeyxûxet): پیربوون، پیری.
شیخون - ص.ع (شە یخون - şeyxûn): شێخ،
 پیاوی پیر، پیاوی زۆرهان.
شیخە - ص.ع (شە یخە - şeyxe): پیرەژن.
شیخە - ص.ع (شە یخە - şiyexe): پیران.
شید - ا.شید (شید - şîd): خۆر، روناھی، رۆشنایی،
 روونایی.
شید - ا.ع (شید - şîd): هەر شتێ دیواری پێ
 کە فەمال بکری (کەچ و تەر اوو قسل و...)
شیدا - ص (شە یدا - şeyda): شە یدا، ناشق،
 دیوانە، شیت، شیت و شە یدا.
شیدز - ا.شیدز (شیدز - şîzer): یەزدان، خوا، خولای.
شیر - ا.شیر (شیر - şîr): شێر.
شیر - ا.شیر (شیر - şîr): شێره ی ناو، بەلوووعە.
شیر - ا.شیر (شیر - şîr): شیر (شیری خوار دنە وە).
شیر - ص.ع (شە ییر - şeyir): راوێژکار،
 شیرەتکار، وەزیر، جوان.
شیرابە - ا.مر (شیرابە - şîrabe): شیلە یە کە لە
 قەدی هەندی روو دکان دەتکی.
شیراز - ا.شیراز (شیراز - şîraz): خەستە، تۆراغ، دۆی
 لە توورە کە کریاگ.
شیرازە - ا.شیرازە (شیرازە - şîraze): جزیبەندی کتیبان
 کە ئەم سەر و ئەو سەری دەچنری، شیرازە.
شیرازەبەند - ا.ص (شیرازەبەند - şîrazebend):
 شیرازەبەند، شیرازەچن.
شیرافکن - ص.فا (شیرئەفکەن - şîrefken):
 دلیر، نازا، پیاوی دلیر و نازای وەها کە شێر بدا
 بە عاردیدا.
شیراوژن - ص.فا (شیر ئەوژن - şîr ewjen):

- شیردل - ص. مر (شیردیل - şîr dil): شیردل، نازا، بویر، رهشید، عه‌گید.
- شیردوش - ا. ص (شیردوش - şîrdûş): شیردوش.
- شیرده - ص. فا (شیردیہ - şîrdih): شیردهر (حه‌یوان بیان مرؤث).
- شیرزا - ا. ص (شیرزا - şîrza): هه‌رشتیک شیرزیاد بکات (خواردن یاده‌رمان...).
- شیرزاد - ص. مر (شیرزاد - şîrzad): بیچووه شیر، نازا، دلاوهر.
- شیرزد - ص. مر (شیرزده - şîrzed): منالی شیریه که‌م خوارد بی، ژهمبرده، شیرمرده.
- شیرزن - ص. مر (شیرزن - şîrzen): شیرهن، ژنی نازاو دلیر.
- شیرزنه - ا. مر (شیرزنه - şîrzene): داریکه شیریان دوی بی تیکده‌دهن.
- شیرزور - ص. مر (شیرزور - şîrzûr): به‌هیزو توانا وه‌کو شیر، نازاو بویر.
- شیرژیان - ا. ص (شیری ژبیان - şîri jıyan): شیریه تووره، شیریه درنده.
- شیرسار - ا. ص (شیرسار - şîrsar): وه‌کو سه‌ری شیر.
- شیرسگ - ص. مر (شیرسه‌گ - şîrseg): سه‌گی در وه‌کو شیر.
- شیرسوار - ا. ص (شیرسه‌فار - şîrsevar): خۆر.
- شیرشادروان - ا. مر (شیری شادورفان - şîri şadurvan): وینه‌ی شیرکه له‌سه‌ر په‌رده کیشرابی.
- شیرشزه - ص. مر (شیری شهرزه - şîri şerze): شیریه تووره و درنده.
- شیرشکار - ص. فا (شیرشیکار - şîrşikar): نازا، دلیر، پیاوی که شیر راو بکات، راوچی شیر.
- شیرشکری - ا. ص (شیرشیکه‌ری - şîr şikerî): ره‌نگی سپی نامال زهره، شه‌که‌ری.
- شیرعلم - ا. مر (شیری نه‌له‌م - şîri elem): شیریه عه‌له‌م، وینه‌ی شیر له‌سه‌ر نالاو به‌یداخ.
- شیرفش - ص (شیرفه‌ش - şîrfeş): شیرناسا.
- شیرفهم کردن - مص. م (شیرفه‌هم که‌رده‌ن - şîrfehm kerden): شیر تیگه‌یاندن، گه‌وج حالی کردن.
- شیرقلاب - ا. مر (شیر غوللاب - şîr xullab): قولابی پشتین که ره‌سمی شیریه له‌سه‌ر کرابی.
- شیرک - ا. ص (شیره‌ک - şîrek): شیریه بی‌کوله، که‌سی نازا و به‌جه‌رگ.
- شیرک - ا (شیره‌ک - şîrek): شیله‌ی تلیاک.
- شیرکچی - ا. ص (شیره‌کچی - şîrekçi): مه‌یخانه‌چی، عه‌ره‌قرووش.
- شیرکخانه - ا. مر (شیره‌کخانه - şîrekxane): مه‌یخانه، شوینی کیشانی تلیاک.
- شیرکردن - مص. م (شیرکه‌رده‌ن - şîr kerden): دنه‌دان، زات وه‌به‌رنان، هاندان.
- شیرگردون - ا. مر (شیری گه‌ردون - şîri gerdûn): بورچی شیر، هه‌تاو، خۆر.
- شیرگجشک - ا. مر (شیر گونجیشک - şîr guncişk): باشوکه، باشو، واشه.
- شیرگی - ص (شیره‌گی - şîregî): تلیاک، که‌سپیک که له‌سه‌ر کیشانی شیله‌ی تلیاک راهاتی.
- شیرگییا - ا. مر (شیرگییا - şîr giya): شیله‌یه‌کی سپیبه که له‌لاسکی هه‌ندئ گیادا هه‌یه.
- شیرگیر - ص. فا (شیرگیر - şîrgîr): شیرگیر، دلیر، نازا، به‌هیز، مه‌ست.
- شیرلان - ا. مر (شیرلان - şîrlan): شیرلان، شوینی شیریه زۆری.
- شیرمال - ا. ص (شیرمال - şîrmal): نانیه له شیر بسوری.
- شیرمان - ص (شیرمان - şîrman): به‌جه‌رگ، می‌رخاز، شیره‌پیاو، شیر ناسا.

شیله به که له رهگی گباوه بۆ قه‌دی ده‌چیت.
شیره‌خانه - ا.مر (شیره‌خانه - şîrexane):
 مه‌یخانه، شوپنی شیره کیشان (تلیاک).
شیره‌کش - ص.فا (شیره‌کش - şîrekeş):
 شیره‌کیش، شیله‌ی تلیاک خۆر.
شیره‌معهده - ا.مر (شیره‌ی میئده - şîrey
 mi'de): شیله‌ی گه‌ده، لیکاوی گه‌ده.
شیریاخت - ا.مر (شیریاخت - şîryaxet):
 شیروخه‌ت، تیروپشک، جۆره قوماریکه.
شیرین - ص.ن (شیرین - şîrîn): ههر شتی
 تامی قه‌ند یان شه‌کری هه‌بێ، وه‌کو شیر.
شیرین بیان - ا.مر (شیرین به‌یان - şîrîn
 beyan): جۆره رووه‌کیتکه (به‌له‌ک) ده‌لێن بۆ
 ده‌رمان ده‌شیت، عه‌ره‌ب (عرق السوس) ی پێ
 ده‌لێن.
شیرین ده‌ن - ص.مر (شیرین ده‌ه‌ن - şîrîn
 dehen): دهم و لیسو جوان، شیرین زمان،
 قسه‌خۆش.
شیرین زبان - ص.مر (شیرین زه‌بان - şîrîn
 zeban): دهم و له‌بز شیرین، زمان شیرین.
شیرین سخن - ص.مر (شیرین سوخه‌ن - şîrîn
 suxen): قسه‌خۆش.
شیرین شمایل - ص.مر (شیرین شه‌مایل - şîrîn
 şemayîl): ره‌زا شیرین.
شیرینک - ا (شیرینه‌ک - şîrînek): زیپکه،
 جۆره رووه‌کیتکه، جوانه‌زنه.
شیرین کار - ص.مر (شیرین کار - şîrîn kar):
 سیحریاز، جادووگه‌ر، هه‌نه‌کچی و قسه‌خۆش،
 که‌سێک که کاری جوان و پڕ هونه‌ر بکات.
شیرین گوار - ص.مر (شیرین گو‌فار - şîrîn gu-
 var): به‌تام و له‌زه‌ت، خۆش.
شیرینی - ا (شیرینی - şîrînî): شیرینی.
شیرینی پز - ا.ص (شیرینی په‌ز - şîrînî pez):
 شیرینی ساز، وه‌ستای دروستکردنی شیرینی،
 هه‌لواچی.

شیرماهی - ا.مر (شیرماهی - şîr mahî): جۆره
 ماسییه‌کی گه‌وره‌ی ده‌ریاییه، شیر ماسی.
شیرمرد - ص.مر (شیرمرد - şîrmerd):
 شیره‌پیاو، ئازا، دلیر.
شمرغ - ا.مر (شیری مورغ - şîri murx):
 شیری مر، کینایه‌یه له‌شتی نایاب، شتی که نه‌بێ
 چونکه مر شیری نییه.
شیرمست - ص.مر (شیرمه‌ست - şîrmest):
 به‌رخ یا کارژوله‌یه‌ک شیری زۆر خواردبێ و مر
 بووبێ.
شیرمه‌گس - ا.مر (شیرمه‌گس - şîrmegeş):
 جال‌جالۆکه، چونکه راوی میتش ده‌کات.
شیروا - ا.مر (شیرفا - şîrva): شیره‌وا، شیرو
 برنج، شیر برنج.
شیروار - ق.ص (شیرفار - şîrvar): شیرئاسا.
شیروانی - ص.ن (شیرفانی - şîrvanî):
 خه‌لکی شیروان.
شیروانی - ا (شیرفانی - şîrvanî): جۆره
 خێوه‌تیککی چوارگۆشه‌یه، شیروانی.
شیروخورشید - ا.مر (شیرو خورشید - şîrû
 xûrşîd): شیرو خورشید، نیشانه‌ی ره‌سمی
 ده‌وله‌تی ئێرانه که بریتییه له‌ وینه‌ی شیریککی
 راوه‌ستاوی شمشیر له‌ ده‌ستی راستاوه‌تاوه له
 پشتیبه‌وه ده‌دره‌وشی.
شیروخورشید سرخ - ا.مر (شیرو خورشیدی
 سورخ - şîrû xûrşîdi surx): شیرو
 خورشیدی سور، ناوونیشانه‌ی کۆمه‌له‌وه‌ ده‌زگای
 خێرخوازی ئێرانه.
شیروش - ص (شیرقه‌ش - şîr veş): شیرئاسا،
 ئازا، به‌ جه‌رگ.
شیرونه - ا (شیرونه - şîrûne): گه‌رمه‌ژنه،
 زیپکه، ورده زیپکه.
شیره - ا (شیره - şîre): خۆشاوی میوه.
شیره‌تریاک - ا.مر (شیره‌ی تریاک - şîrey
 tiryak): شیله‌ی تلیاک.
شیره‌خام - ا.مر (شیره‌ی خام - şîrey xam):

شیطان - ا.ع (شہیتان - şeytan): روحی چہ پہل و موزیر، یاخی، لاسار، دیو، ٹہریمہن، بہ باوہری موسلمانان شہیتان فریشتہ بوو، چونکہ کرنوشی بڑ تادہم نہ برد ترؤ کرا، ٹہویش کہوتہ گومراکردنی خہلکی.

شیطرہ - ا (شہیتہرہ - şeytere): شاتہرہ، شادانہ.

شیطنت - مص.ع (شہیتہنہت - şeytenet): زؤلیہتی، سہرکیشی کردن، بہدکاری و دووروی و بہدہزرکردن.

شیع - ا.ع (شییہ - şîye): پہرہوان و یارانہ کہسیک، دؤستان و لایہنگرانہ کہسیک.

شیعہ - ا.ع (شیئہ - şî'e): دارودہستہیہکی موسلمانان کہ باوہریان بہ خیلافہتی راستہوخوی عہلی کوری ٹہبی تالیب و کورہکانی ہس، ٹہمانہش چہند تاقم و دہستہیہکن لہوانہ: شیعی دوازده ٹیمامی کہ باوہریان بہ خیلافہتی راستہوخوی عہلی و ہر یازده کورہکی یہک لہ دوا ی یہک ہہیہ.

شیعیہی ٹیسماعیلی بہ یان باتنیی یان حہوت ٹیمامی... لہلای ٹہوان مالباتی ٹیمامان لہ محہمدی کوری ٹیسماعیلدا تہواو دہبی، ہرودہا گروپی زہیدیہ کہ باوہریان بہ ٹیمامہتی زہیدی کوری ٹیمام زہینہل عابدین دوا ی بابی ہہیہ.

شیعی - ا.ع (شیئی - şî'î): یہک شیعیہ.

شیفتن - مص.ل (شیفتن - şîften): عاشق بوون، شہیدابوون، حہیرمان.

شیفتہ - ص.مف (شیفتہ - şifte): شہیدا، عاشق، حہیران، سہرسام، سہرگردان.

شیک - ص.فر (شیک - şîk): شیک، جوان، ناسک، خشکوک.

شیک پوش - ص.فا (شیک پوش - şîk pûş): شیک پوش، کہسیک کہ ہمیشہ جلکی نوی و جوانی لہ بہر بی.

شیکران - ا (شہیکہران - şeykeran): جزوہ رووہکیکہ.

شیرینی خوران - ا.مر (شیرینی خوران - şîrînî xûran): شیرینی خواردہوہ.

شیز - ا (شیز - şîz): عہبہنووس.

شیشعان - ا (شیشہتان - şîşe'an): جزوہ داریکہ لہ تیرہی دارگہز.

شیشک - ا (شیشہک - şîşek): رہبابہی چوار تار، نامیتریکی مؤسیقیہ.

شیشک - ا (شیشہک - şîşek): شہکہنیر.

شیشکی - ا.عا (شیشہکی - şîşekî): وشہیہکہ وہکو (ترحتو).

شیشلہ - ص (شیشہلہ - şîşele): شلوشاو، سست و خاو، بی ہیز.

شیشلیک - ا (شیشلیک - şîşlîk): شیشہکہباب، قیمہی لہ شیش دراو، کہباب.

شیشم - ا (شیشوم - şîşum): رہبابہ.

شیشو - ا (شیشو - şîşû): سوٹسکہ.

شیشہ - ا (شیشہ - şîşe): شووشہ، نامیتریکی مؤسیقیہ.

شیشہباز - ص.فا (شیشہباز - şîşebaz): فیلباز، حیلہکار، جادووباز.

شیشہبر - ا.ص (شیشہبور - şîşe bur): جامچی، شووشہبر.

شیشہکار - ا.ص (شیشہکار - şîşekar): شووشہساز، جامچی.

شیشہگر - ا.ص (شیشہگر - şîşeger): شووشہگر.

شیشہگرخانہ - ا.مر (شیشہگرخانہ - şîşeger xane): کارگہی شووشہسازی.

شیشہگردان - ص.فا (شیشہگردان - şîşegerdan): فیلباز.

شیشہگردن - ص.مر (شیشہگردن - şîşegerden): بی ناوہز، گپیل، کہودہن، گہوج.

شیشیک - ا (شیشیک - şîşîk): سوٹسکہ، بالداریکی گوشت خووشہ.

شیوخ - ا.ع (شویوخ - şuyûx): پیران
شیوخیت - مص.ع (شویوخییهت - şuyuxîyet): پیربون.
شیوشه - ا (شویوشه - şuyûşe): شوشه‌ی زتیر و زیو، لوله‌ی زتیر و زیو.
شیوع - مص.ع (شویوء - şuyû): بلا و بونه‌وه، ناشکرا بون، خوبا بون.
شیون - ا (شیقهن - şiven): شیوهن، شین و شه‌پۆر و گریان.
شیوه - ا (شیقه - şive): یاسا و ریتسا، رتیچکه و رتیاز، دابونه‌ریت، ناز و نوز، فروفیتل.
شیوه‌گر - ص.فا (شیقه‌گر - şiveger): حیل‌کار، خودان شتیه و شتواز، دل‌به‌ری نازفرۆش و لیتزان له عه‌شقا ریدا.
شیویدن - مص.ل (شیقیدهن - şivîden): شتیوان، تیکه‌ل بوون، په‌شتیوان
شیهم - ا.ع (شه‌یهه‌م - şeyhem): سیخور.
شیهه - ا (شیهه - şihe): حیل‌له‌ی ئەسپ، کورژنی ئەسپ.

شیلات - ا (شیلات - şilat): شوتنی که له ره‌خی ده‌ریادا بۆ راهه ماسی دروست بکری.
شیلان - ا (شیلان - şilan): سفره‌ی میرو و گه‌وره‌پیاوان، کاتی فراقین، خۆراک.
شیلان - ا (شیلان - şilan): شیلان، (رووه‌ک).
شیلیم - ا.ع (شه‌یله‌م - şeylem): جۆره گیایه‌که.
شیلنگ - ا.انگل (شیله‌نگ - şileng): سۆنده.
شيله - ا (شيله - şile): ئاودر.
شيله - ا (شه‌یله - şeyle): جۆره رووه‌کیتکه.
شيله - ا.ع (شيله - şile): فروفیتل.
شیلینگ - ا.انگل (شیلینگ - şilîng): شیلینگ (جۆره پارده‌که).
شیم - ا (شیم - şim): جۆره ماسیبه‌که.
شیم - ص.ع (شیم - şim): خالدار.
شیم - ا.ع (شیهه‌م - şiyem): خووخده، دابونه‌ریت.
شیماء - ص.ع (شه‌یماء - şeyma): ژنی خالبه‌روو، ژنی خالدار.
شیمه - ا.ع (شیمه - şime): خوو، ته‌بیعه‌ت، عاده‌ت.
شیمی - ا.فر (شیمی - şimî): زانستی کیمیا.
شیمیایی - ص.ن (شیمیایی - şimyayî): کیمیایی.
شیمی دان - ص.فا (شیمی دان - şimîdan): زانا له بواری کیمیادا، کیمیازان.
شین - مص.ع (شه‌ین - şeyn): خراپی، به‌دی، خه‌وش.
شیو - ا (شیف - şiv): شیو، دۆل.
شیوا - ص (شیفا - şiva): ره‌وان، سواری ره‌وان.
شیوایی - ا.مص (شیفایی - şivayî): فه‌ساحه‌ت، ره‌وانبیتژی، روونی و ره‌وانی، به‌دهم و زمان.
شیوانیدن - مص.م (شیفانیده‌ن - şivanîden): شتیواندن، تیکه‌ل کردن.

ص

ص - حر (ص - s):

پیتی هه قده یه می نه لقیای فارسییه و به (صاد) ده خوینتریتته و به به حساوی نه بجه ده کاته (۹۰).

صائب - ا.ف.ع (سائب - sa'ib): راست و دروست، ههق.

صائح - ا.ف.ع (سائیه - sa'ih): هاوارکهر.

صائحیه - ا.ف.ع (سائیهه - sa'ihē): شین و شه پز، شین و گریان له سهر مردوو، شینگیر.

صائد - ا.ف.ع (سائید - sa'id): راوچی، شکارچی.

صانغ - ا.ف.ع (سائیغ - sa'ix): زهره نگر، نالتونچی.

صائم - ا.ف.ع (سائیم - sa'im): رۆژو و گ، به رۆژوو، رۆژو و قان.

صائمیه - ا.ف.ع (سائیمه - sa'ime): رۆژو و گ، (بۆمی).

صائن - ا.ف.ع (سائین - sa'in): نیگابان، پاریزهر.

صاب - ا.ع (ساب - sab): ههر گیایهک یان درهختیک که لاسکه که ی یان لقه که ی بشکیننه و هه ماده یه کی شیرناسای لی دهریچی، شیله.

صابئه - ا.ع (سائبیه - sabie): سوبی، گروپتیکی نایینییه که رتوره سم و سروتیان

تیکه له یه که له یه هودییه ت و مه سیحیه ت. مه لبه ندی نه سللی سوییه کان کلده ی کۆن بووه و به نه هلی کتیب حه ساو کراون و له قورئاندا ناویان هاتوو.

صابئین - ا.ع (سابئین - sabi'in): سوییه کان.

صابر - ا.ف.ع (سابیر - sabir): به سه بر، به حه و سه له، یه کیکه له ناوه کانی یه زدان.

صابون - ا.فر (سابوون - sabûn): سابون (بۆ خوشتن و جل شتن و...) به کاردی.

صابون پز - ا.ص (سابوون پز - sabûn pez): سابوونچی، سابون ساز، سابوونکهر.

صابون پزخانه - ا.مر (سابوون پزخانه - sabûn pezخانه): کارگه ی سابوونسازی.

صابونی - ص.ن (سابوونی - sabûnî): سابوونچی، سابونفرۆش.

صابونیه - ا.ع (سابونیه - sabûniye): سابوناقه لی، گیایه که له ناوا که ف ده کات، نه سپون.

صابی - ا.ص.ع (سابی - sabî): به پره وی مه زه بی سوبی، نه وه ی له ناینی خزیه وه بچیتته سهر ناینیکی دی.

halet): ئه‌وه‌ی حاله‌تی هه‌بێ، که‌سه‌ی که تاسه‌و که‌لکه‌له‌و شه‌وق و شه‌ق و هه‌لچوونی هه‌بێ.

صاحب خانه - ا.ص (ساهیپ خانه-sahib xane): خاوه‌ن ماڵ، مالی خوا، خانه‌خوێ، مالخۆ.

صاحب خبر - ص.مر (ساهیپ خه‌به‌ر-sahib xeber): ئاگادار، هه‌والنێر، رۆژنامه‌نووس، په‌یامنێر، په‌رده‌دار، سه‌فیر.

صاحب خرد - ص.مر (ساهیپ خیره‌د-sahib xired): ئاقل، به‌ ئاوه‌ز، ئاوه‌زار.

صاحب خیر - ص.مر (ساهیپ خه‌یر-sahib xeyr): خه‌یره‌ومه‌ند، چاکه‌کار.

صاحب درد - ص.مر (ساهیپ ده‌رد-sahib derd): ئازادار، ده‌رده‌مه‌ند، مسه‌یبه‌تدیده.

صاحب دعوت - ص.مر (ساهیپ ده‌ئفه‌ت-sahib de'vet): خودان بانگه‌وازی ئاینی یان سیاسی، نازناوی ئه‌بو موسلیمی خوراسانی بووه.

صاحب دل - ص.مر (ساهیپ دیل-sahib dil): به‌جه‌رگ، سۆفی، خواناس، خودان سۆز.

صاحب دلخ - ص.مر (ساهیپ ده‌لخ-sahib delx): خه‌رقه‌پۆش، سۆفی شریۆش.

صاحب دولت - ص.مر (ساهیپ ده‌وله‌ت-sahib dewlet): ده‌وله‌مه‌ند، مالدار، به‌ یه‌غبال، به‌ به‌خت.

صاحب دیوان - ص.مر (ساهیپ دیشان-sahib dīvan): سه‌رۆکی دیوان، وه‌زیر، سه‌هرکاری خه‌زینه، خه‌زنه‌دار، شاعیریک که دیوانی هه‌بێ.

صاحب رای - ص.مر (ساهیپ ره‌ئی-sahib reî): خودان راو هزری راست و دروست.

صاحب سر - ص.مر (ساهیپ سیر-sahib sir): مه‌حره‌می راز، رازگر، نه‌یتی پارتیز.

صاحب سریر - ص.مر (ساهیپ سه‌ریر-sahib serîr): خودان ته‌ختی پاشایه‌تی.

صائبین - ا.ع (صائبین-sabi'în): سوپیه‌کان (په‌یره‌وانی مه‌زه‌بی سوپیی).

صاحب - ا.ف.ع (ساهیپ-sahib): خاوه‌ن، یاوه‌ر، دۆست، هاو‌نشین، خودان شت، په‌زدان.

صاحب اختیار - ص.مر (ساهیپ ئه‌ختیار-sahib ixtiyar): عینوان و له‌قبتیکی زه‌مانی قاجاریه‌کان بوو، به‌پرتیز.

صاحب اسرار - ص.مر (ساهیپ ئه‌سرار-sahib esrar): رازدار، پارێزه‌ری نه‌یتی، رازگر.

صاحب افسر - ص.مر (ساهیپ ئه‌فسه‌ر-sahib efser): خاوه‌ن تاج، تاجدار.

صاحب امتیاز - ا.ص (ساهیپ ئه‌متیاز-sahib imtiyaz): خاوه‌ن ئه‌متیاز: (هی کارخانه‌ی بیان رۆژنامه‌و بلاوڤۆکان...).

صاحب برید - ص.مر (ساهیپ به‌رید-sahib berîd): خودان پۆسته، جاران به‌و که‌سه ده‌گوترا که رووداوه‌کانی شارێکی ده‌نوو‌سییه‌وه‌و به‌ قاسیدا بۆ پاشای ده‌نارد.

صاحب ترجمه - ص.مر (ساهیپ ته‌رحمه‌ه-sahib terceme): که‌سێک که ژینامه‌ی بنووسنه‌وه.

صاحب تصرف - ص.مر (ساهیپ ته‌سه‌روف-sahib teseruf): خاوه‌ن؛ که‌سێک هه‌قی ده‌ستکاری و ده‌ست وه‌ردانی له‌ شتێک یان کاریکدا هه‌بێ، پیرتیک که بتوانی حاله‌تێک له‌ مورید وه‌رگیرته‌وه یان پیتی بدات.

صاحب جاه - ص.مر (ساهیپ جاه-sahib cah): خودان پله‌و پایه، خودان شانوشه‌وه‌که‌ت، رتیزدار.

صاحب جاهی - ا.مص (ساهیپ جاهی-sahib cahî): پایه‌ی خاوه‌ن شکۆ، پایه‌به‌رزی.

صاحب جمع - ص.مر (ساهیپ جه‌م-sahib cem): مامۆری کۆکردنه‌وه‌ی باج و خه‌راج (سه‌رده‌می مه‌غۆله‌کان).

صاحب حالت - ص.مر (ساهیپ هاله‌ت-sahib

صاحب شرع - ا. مر (ساهییب شهرء - sahib) : خودان پلهو پایهی گه وره (دهوله تی یان له شگری).

صاحب نسق - ص. مر (ساهییب نه سه خ - sahib) : داروغه، ماموری پاراستنی نه من و ناسایش.

صاحب نظر - ص. مر (ساهییب نه زهر - sahib) : خودان رهئی راست و دروست، زانا، سوئی، جوان په رست.

صاحب نفس - ص. مر (ساهییب نه فهس - sahib) : به دم و نفوس، پیاوچاک، که سی که دو عای گیرایی.

صاحبه - ص. فا. (ساهییبه - sahibe) : هاوړی، ژن.

صاحبی - ا. ص. (ساهییبی - sahibî) : ساحیبی، جوړه تزییه کی دنک دریتی سور رهنگه، جوړه جلیکی ناوری شمی خهت خهته.

صادر - ا. ف. ا. ع. (سادییر - sadir) : دهرچوو، نه وکالایانه ی له ولاتی که وه بو ولاتی کی دی ده چیت.

صادع - ا. ف. ا. ع. (سادیء - sadi) : میانچی، ناویژویان، داوهر، قازی.

صادق - ا. ف. ا. ع. (سادیغ - sadix) : راستگو، راست و دروست، ناشکرا.

صادقانه - ق. ص. (سادیغانه - sadixane) : راستگوئیانه، به راستی و دروستی.

صادقه - ا. ف. ا. ع. (سادیغه - sakixe) : راستگو (بو می).

صارم - ص. ف. ا. ع. (ساریم - sarim) : شمشیری برنده، شتری دړنده، پیاوی دلیر، نازا.

صاع - ا. ع. (ساء - sa) : پیتوانه یه که به رانبه ر به سی کیلو گرامه.

صاعد - ا. ف. ا. ع. (سائید - sa'id) : بالاړه و.

صاع ستان - ص. فا. (ساء سیستان - sa' sitan) : هه ژارو بیته واکه له جه ژنی ره مه زاندا سه ده قه و سه رفتره له خه لکی وه ر بگری.

صاحب شرع - ا. مر (ساهییب شهرء - sahib) : خودان شهرع، یاسادانه ر، پیغه مبه ری ئیسلام.

صاحب عزا - ص. مر (ساهییب نه زا - sahib) : خودان تازییه، تازییه دار، پرسه دار، عه زادار، نه زیه تبار.

صاحب غار - ا. ص. (ساهییبی غار - sahibi) : خودان غار، نازناوی نه بویه کره که ده گه ل پیغه مبه ردا چوو غاری هه را.

صاحب غرض - ص. مر (ساهییب غه ره ز - sahib) : خودان مه به ست، غه ره زدار، فیتنه گیری.

صاحب فراش - ص. مر (ساهییب فیراش - sahib) : نه خویشی له جیدا که وتوو، که فته کار، له ش به بار.

صاحبقران - ص. مر (ساهییب قیران - sahib) : که سیک له کاتی له دایکبونی دا جوړه یه کانگیری به که له نیوان نه ستییراندا رو بدات که نه مه نیشانه ی شانسدارییه، صاحبقران نازناوی هه ندی له پاشایانی ئییرانی بووه به مانای خویش تالچ ها تووه.

صاحب قلم - ص. مر (ساهییب غه له م - sahib) : خودان قه له م، نووسه ر، نه هلی قه له م.

صاحبقیاس - ص. مر (ساهییب غییباس - sahib) : خودان رهئی، خودان بوچوون.

صاحب کار - ص. مر (ساهییب کار - sahib) : خودان کار، کار فه رما.

صاحب کلاه - ص. مر (ساهییب کولا ه - sahib) : تاجدار، پاشا.

صاحب مال - ص. مر (ساهییب مال - sahib) : دو له مه ند، زهنگین، ده سترپو، بووه، دارا.

صاحب مرده - ص. مر (ساهییب مرده - sahib) : خاوه ن مردوو، خیتومرده.

صاحب منصب - ا. ص. (ساهییب مه نسه ب - sahib) :

صاع سر - ا.مر (سائی سهر - sa'iser) : سهر فیتره، زهکاتی سهر فیتره.
صاعقه ا.ع (سائیغه - sa'ixe) : هه وره بروسکه، هه وره تریشقه.
صاعقه اسا - ص.مر (سائیغه ئاسا - sa'ixe asa) : بروسکه ئاسا، وهکو هه وره بروسکه.
صاغانی - ص.ن.ع (ساغانی - saxanî) : خه لکی ساغان که (گوندیک بووه له مهره).
صاغر - ص.ع (ساغیر - saxir) : پیایوی بووده له، به زولم رازی.
صاف - ص.ع (ساف - saf) : بی غهل و غهش، پاک، تهخت، هه موار، ساف.
صافات - ا.ع (سافات - saffat) : ریزه ستووان، فریشته تین ریزه ستوو.
صافکاری - ا.مص (صافکاری - safkari) : صافکردن، راستکردنه وه، هه موارکردن.
صافه - ص.ع (صافه - saffe) : وشترین ریز به ستوو.
صافی - ص.فا.ع (صافی - safi) : پالوتنه، پاک، بی غهل و غهش.
صافی درون - ص.مر (صافی درون - safi derun) : به ویژدان، دلپاک، دهروون پاک.
صافی دل - ص.مر (صافی دل - safi dil) : دلپاک، بی کهرب و کینه.
صافی شدن - مص.ل (صافی شوده - safi şuden) : پاک بوونه وه، ساف بوون.
صافییه - ص.ع (صافییه - safiye) : سهرزه مینتی که خه لکه که ی کزچیان کرد بی یان مردین و میراتگریکیان له دوا به جی نه مایج.
صالح - ص.ع (صالیه - salih) : چاکه کار، پیایوی باش، شایسته، صالحان.
صالحه - ا.فا (صالیهه - salihe) : نافرته تی باش و صالحان، نافرته تی چاکه کار.
صامت - ا.ص.ع (صامیت - samit) : بیدهنگ، زترو زیو.

صانع - ا.فا.ع (سانیع - sani) : سنعه تکار، پیشه وهر، خوی مزین، پیشه ساز.
صب - مص.ع (سهب - sabb) : رشتن، رشتنی ناو.
صبا - ا.ع (سهبا - seba) : بای سهبا، بایه کی فینک و خوشه.
صبا - ا.ع (سیبا - siba) : مندالتیتی.
صباء - مص.ل.ع (سهبا - seba) : ناره زوو کردنی مندالتیتی و گهمه وازی.
صباح - ا.ع (سهبا - sebah) : به یانی، به ره به بیان، سپیده، سهره تای روژ.
صباح - ص.ع (سیبا - sibah) : ده مرچاو سپی، جوان، رو خوش.
صباحت - مص.ع (سهبا هت - sebahet) : بوون به خودانی جوانی، جوان بوون، جوانی، خشکویی.
صبار - ص.ع (سهبار - sebbar) : زور به سهر، به حه و سه له.
صبار - ا.ع (سویبار - subbar) : تهر هندی.
صباغ - ا.ع (سیباغ - sibax) : بو، سبوغ، بو باغ.
صباغ - ص.ع (سهباغ - sebbax) : رهنگ ساز، خومچی، دروژن.
صباقت - ا.مص.ع (سیباغهت - sibaxet) : بو یا خچیتی، رهنگ پتزی، خومچیتی.
صبان - ص.ع (سهبان - sebban) : سابوونچی، سابوون ساز، سابوون فروش.
صباوت - ا.ع (سهبا هت - seba vet) : مندالتیه تی.
صبایا - ا.ع (سهبا یا - sebay) : کیژولان، کچولان.
صبح - ا.ع (سویه - subh) : به یانی، سهره تای روژ، سپیده.
صبح اسا - ص.مر (سویه ئاسا - subh asa) : وهکو سپیده، روون وهکو سپیده، کازبو.

- صبحانه - ا.مر (سویهانه - subhane): تاشت،
قاوه‌لشی، خواردنی بهیانی، ژهمی بهیانیان.
صبح پسین - ا.مر (سویهی په‌سین - subhi
pesin): بهیانی ته‌واو.
صبح خوان - ص.فا (سویه خان - subh xan):
بولبول، مه‌لنیک که بهیانیان بخوتینی.
صبح خیز - ص.فا (سویه خیز - subh xîz):
که‌سیتیک که بهیانیان زوو له خه‌و رابی.
صبحدم - ا.مر (سویه دم - subh dem):
دهمه‌و بهیان، کازیوه، ئه‌له‌ند.
صبحدمان - ق (سویه ده‌مان - subh deman):
به‌ره‌به‌یانیان.
صبح رو - ص.مر (سویه رو - subh rû): روو
سپی وه‌کو بهیان، ده‌موچاو روون و سپی.
صبح سعادت - ا.مر (سویهی سه‌ئادت - subhi
se'adet): سه‌ره‌تای خوشبختی.
صبح فام - ص.مر (سویه فام - subh fam):
رؤشن وه‌کو سپیده.
صبحگاه - ا.مر (سویه گاه - subh gah):
به‌ره‌به‌یان، سپیده، کازیوه.
صبح گاهان - ق.مر (سویه گاهان - subh gahan):
به‌ره‌به‌یانیان.
صبح وار - ص.مر (سویه وار - subh var):
سپیده‌ئاسا، سپی و رووناک.
صبح وش - ص.مر (سویه شه‌ش - subh veş):
سپیده‌ئاسا، رووناک.
صبر - مص.ل.ع (سه‌بر - sebr): ته‌حه‌مول،
سه‌برکردن، به‌حه‌سه‌له‌ بوون.
صبر - ا.ع (سبیر - sibr): هه‌وری سپی، قه‌راغی
شتتیک، ئه‌ستووری شتتیک.
صبر - ا.ع (سه‌بیر - sebir): جوړه گیایه‌که.
صیغ - مص.م.ع (سه‌یغ - sebx): خومکردن،
ره‌نگ کردن، بۆیه کردن، نوقوم کردنی ده‌ست له
ئاودا، ته‌عمید کردن (له‌ ئاو هه‌لکیشان).
صیغ - ا.ع (سییغ - sibx): ره‌نگ، بۆیه،
- پیتخوری شله.
صبغه - ا.ع (سیبغه - sibxe): ره‌نگ، بۆیه،
خوم، دین و ئاین.
صبت - ا.مص (سه‌بشه‌ت - sebvét):
هه‌رزه‌کاری، مندالتیتی.
صبح - ا.ع (سه‌بوه - sebûh): سپیده‌زوو،
شه‌رابی سوزو بخوریتته‌وه، ناننی که سوزو بخوری.
صبور - ص.ع (سه‌بوور - sebûr): به‌سه‌بر، به
حه‌وسه‌له.
صبوره - ص.ع (سه‌به‌وره - sebûre): گیراو
له‌سه‌ر قه‌تل.
صبی - ا.ع (سه‌بی - sebî): مندال، مندالتی
بچووک، کورک.
صبیان - ا.ع (سویان - subyan): مندالان.
صبیح - ص.ع (سه‌بیح - sebîh): جوان،
خشکوک، ره‌نگ و روو سپی و جوان.
صبیحه - ص.ع (سه‌بیحه - sebîhe): ژنی
جوان، ره‌نگ و روو سپیکه‌له‌ی جوان.
صبیحه - ا.ع (سه‌بیحه - sebîhe): سوزو،
سپیده، کازیوه، به‌ره‌به‌یان، ئه‌لند.
صبیر - ص.ع (سه‌بیر - sebîr): به‌سه‌بر،
گه‌ورده‌ی قه‌وم.
صبیه - ا.ع (سه‌بییه - sebîye): کچۆله.
صح - مص.ع (سوه - suhh): چاک‌بوونه‌وه (له
نه‌خۆشی)، راست و دروست‌بوونی کاریک یان
هه‌والتیک.
صحائف - ا.ع (سه‌هائیف - seha'if): نامه و
نووسراوان، کتیبان.
صحاب - ص.ا.ع (سیه‌باب - sihab):
هاووشین، هاووتیان، یاران پیغه‌مه‌بر.
صحابت - مص.ل.ع (سه‌هابت - sehabet):
هاووتیاتی کردن، دۆستایه‌تی کردن، هاوده‌می.
صحابه - ص.ا.ع (سه‌هابه - sehabe): یاران،
هاووتیان، هانیشینان، هاوده‌مان، یاران
پیغه‌مه‌بری ئیسلام.
صحابی - ص.ن.ع (سه‌هابی - sehabî): هه‌ر

صفه - ا.ع (سه هفه - sehfe): قاپ، ده فر، نامان.

صحن - ا.ع (سه هن - sehn): ناوه ندی حه وشه، ناوه ندی سه را، قاپ، په رداخ.

صحنه - ا.ع (سه هنه - sehne): زه وی هه موار، شوتینی به رین و کراوه، شوتینی نواندنی شانؤ نامه.

صحنه ساز - ص.فا (سه هنه ساز - sehne saz): که سیک که زه مینه پؤ نمایش ساز بکات.

صحنه سازی - ا.مص (سه هنه سازی - sehne sazi): کاری سه هنه ساز، نمایشکاری.

صحو - مص.ل.ع (سه هف - sehv): وه هوش هاتنه وه له مه سستی، ساف بوونی ئاسمان، سامال بوون.

صحنون - ا.ع (سوهون - suhûn): سه حه نان، قاپین گه وره، نامانان.

صحیح - ص.ع (سه هیه - sehîh): دروست، راست، تهن دروست، سه حه ت.

صحیفه - ا.ع (سه هیفه - sehîfe): روژنامه، کاغه ز، کتیب، نامیلکه، بلا قو ک، گه لای زه ردی خه زان، روخساری ئاشق.

صخر - ا.ع (سه خر - sexr): تاته به رد، تاشه به رد، گاشه به رد، تاویر، که قر.

صخره - ا.ع (سه خره - sexre): تاویر، که قر، گابه رد.

صخور - ا.ع (سوخور - suxûr): که قران، تاویران.

صد - ا.ع (سه د - sed): ژماره (۱۰۰).

صدد - مص.م.ع (سه دد - sedd): گپیراندنه وه، نه هیشتن، له رودا وه ستان.

صدا - ا.ع (سه دا - seda): بانگ، بانگ کردن، ده نگدانه وه، ده نگ.

صدارت - مص.ل.ع (سیدارته - sidaret): سه ره ک وه زیران، سه دری ئه عزم، له سه روودانیشتن.

صداسنج - ا.مر (سه داسه نج - seda senc): ده نگپتو، نامیری ئه ندازه گیری له ره ی ده نگ.

موسلمانئی پیغه مبه ری دی بی و ماوه یه ک یاوه ری و هاو نشینی و هاوده می کرد بی.

صحایبه - ص.ن.ع (سه هایبیه - sehâbiye): هه ر ژنیک فریای هاوده می پیغه مبه ر که وت بی.

صحاح - ا.مص.ع (سه هاه - sehah): تهن دروستی، ساغله م، ساغ، بی عیب، پاک.

صحاح - ص.ع (سه هاه - sehah): راست و دروست، بی که م و که سر.

صحاری - ا.ع (سه هاری - sehârî): سارا، دهشت، بیابان.

صحاف - ص.ع (سه ههاف - seh haf): سه حاف، ئه وه ی به رگ و جزوبه ندی کتیبان بکات، مه سحف فروش.

صحاف - ا.ع (سیهاف - sihaf): گولاو.

صحبان - ص.ع (سوهبان - suhban): هاو ری، یارو یاوه ر، هاو نشین، هاو دم (پو کؤ).

صحبت - مص.ل.ع (سوهبه ت - suhbet): هاو رتیباتی کردن، هاو ده می کردن، قسه کردن.

صحت - مص.ل.ع (سیههت - sihhet): چاک بوونه وه، ساغله م بوون، هه ستانه وه له نه خوشی.

صحراء - ا.ع (سه هراء - sehra): دهشت، سارا، بیابان، چوئی بی ئاوو گیا.

صحراگرد - ص.فا (سه هراگه رد - sehra gerd): بیابانگه ر، سارانشین.

صحرانشین - ص.فا (سه هرانیشین - sehраниشین): چادر نشین، سارانشین، ژیبانی بیابان و ژیر چادران.

صحرائورد - ص.فا (سه هرا نه شه رد - sehra neverd): بیابانگه ر، ئه سپی تیژره وی بیابان بی.

صحراوات - ا.ع (سه هرافات - seh ravat): سارا یان، بیابانان.

صحراوی - ص.ن.ع (سه هرافی - seh ravî): بیابانی، جو ره گورگیتی مرؤ قخوره.

صحف - ا.ع (سوهوف - suhuf): کتیبان، روژنامه.

صداع - ا.ع (سوداء - suda^۳): ژانه سهر، سهر نیشه.

صداق - ا.ع (سیداغ - sidax): ماره بی.

صداق - مص.ع (سیداغ - sidax): دۆستایه تی کردن.

صدافت - ا.مص (سه داغ هت - sedaxet): دۆستایه تی گیانی به گیانی، دۆستایه تی دل سۆزانه.

صدام - ا.ع (سیدام - sidam): ژانی نیوه سهر، (شه قیقه).

صدبرگ - ا.ص (سه به رگ - sed berg): گوله باخ، گولی گولاو، گولتیک په ری زۆر بی.

صدپا - ا.مر (سه دپا - sedpa): هه زار بی، میروویه که پیی زۆره.

صدتو - ص.مر (سه دتوو - sedtû): سه د توئ، سه دلا، هه رشتی لۆج و تویی زۆر بی.

صدد - ا.ع (سه دد - seded): روویه روو، نیازو مه به ست.

صدر - ا.ع (سه در - sedr): سینگ، سه روو، لای سه رووی مه جلیس، پیشه وا.

صدر اعظم - ا.مر (سه دری نه نژدم - sedri e^۳ zem): سه رهک وه زیران.

صدر مجلس - ا.مر (سه دری مه جلیس - sedri meclis): سه رووی مه جلیس.

صدر نشین - ص.فا (سه در نیشین - sedir nişin): که سیک له سه رووی مه جلیس دابنیشی، پیشه وا.

صدره - ا.ع (سودره - sudre): سینگ، سه رووی سینهی مرؤف، سوخمه، تی شپرت، به رکۆشه.

صد شاخ - ص.مر (سه د شاخ - sed şax): سه د پارچه، پارچه پارچه.

صدع - مص.ع (سه د - sed^۳): درز بردن، ناشکرا کردن، درز، شق، دهسته، گروپ.

صدغ - ا.ع (سودغ - sudx): لاجانگ، جانگن.

صدف - ا.ع (سه دف - sedef): چانه وه ریکی نهرمه لبقه به له ناودا دهژی، له ناوقاوغیکی قایم دایه پیی ده لئین سه دف یان گویتچکه ماسی.

صدف وش - ص.مر (سه دف شه ش - sedef veş): سه دفه ئاسا، وه کو سه دفه، مینا سه دفه.

صدق - مص.ع (سیدغ - sidx): راستگووتن، راستی و دروستی.

صدقاء - ا.ع (سوده غاء - sudexa^۳): برادران، هاوړتیان.

صدقات - ا.ع (سه ده غات - sedexat): سه ده قه و خیر.

صدقه - ا.ع (سه ده غه - sedexe): شتی که له رای خوا به هه ژاران بدرئ، سه ده قه.

صدقه - ا.ع (سه ده غه - sedxe): ماره بی.

صدقیانی - ص.ن (سه ده یانی - sedxeyani): خه لکی سه ده غه یان (گوندیککی سه ر با شاری خوی) به.

صدگان - ا.مر (سه دگان - sedgan): پیتوانه به که، نیومه نی ته بریزی.

صدگان - ا.مر (سه ده گان - sedegan): سه دان.

صدم - مص.ع (سه دم - sedm): پیکدادان، دوو شت به توندی به یه کدا بدهن.

صدمه - ا.ع (سه دمه - sedme): نازار، مسیبه ت، پیکه وتنی دووشت یه ک جار، ئاسیو.

صدور - ا.ع (سودور - suhûr): سینگ.

صدور - مص.ع (سودور - sudûr): ناشکرا بونی کاریکو روودانی کاریک، گه رانه وه، گه راندنه وه.

صدوع - ا.ع (سودو - sudû^۳): شق، درز.

صدوق - ص.ع (سه دوغ - sedûx): زۆر راستگو، که سیک هه همیشه راست بلئی.

صدید - ا.ع (سه دید - sedîd): چلک و زوخوا، کیم و زوخ.

صدیغ - ا.ع (سه دی - sedî^۳): سپیته،

صداع - ا.ع (سوداء - suda^۳): ژانه سهر، سهر نیشه.

صداق - ا.ع (سیداغ - sidax): ماره بی.

صداق - مص.ع (سیداغ - sidax): دۆستایه تی کردن.

صدافت - ا.مص (سه داغ هت - sedaxet): دۆستایه تی گیانی به گیانی، دۆستایه تی دل سۆزانه.

صدام - ا.ع (سیدام - sidam): ژانی نیوه سهر، (شه قیقه).

صدبرگ - ا.ص (سه به رگ - sed berg): گوله باخ، گولی گولاو، گولتیک په ری زۆر بی.

صدپا - ا.مر (سه دپا - sedpa): هه زار بی، میروویه که پیی زۆره.

صدتو - ص.مر (سه دتوو - sedtû): سه د توئ، سه دلا، هه رشتی لۆج و تویی زۆر بی.

صدد - ا.ع (سه دد - seded): روویه روو، نیازو مه به ست.

صدر - ا.ع (سه در - sedr): سینگ، سه روو، لای سه رووی مه جلیس، پیشه وا.

صدر اعظم - ا.مر (سه دری نه نژدم - sedri e^۳ zem): سه رهک وه زیران.

صدر مجلس - ا.مر (سه دری مه جلیس - sedri meclis): سه رووی مه جلیس.

صدر نشین - ص.فا (سه در نیشین - sedir nişin): که سیک له سه رووی مه جلیس دابنیشی، پیشه وا.

صدره - ا.ع (سودره - sudre): سینگ، سه رووی سینهی مرؤف، سوخمه، تی شپرت، به رکۆشه.

صد شاخ - ص.مر (سه د شاخ - sed şax): سه د پارچه، پارچه پارچه.

صدع - مص.ع (سه د - sed^۳): درز بردن، ناشکرا کردن، درز، شق، دهسته، گروپ.

صدغ - ا.ع (سودغ - sudx): لاجانگ، جانگن.

گۆزهوه، زیتیناس.
صرافت - ا.ع (سیرافهت - sirafet): کاری
 سهرافی، پیشه‌ی سهرافی.
صرام - ا.ع (سورام - suram): به‌لاو دژواری و
 گیرۆده‌یی دژوار، پیاوی بی باک له شه‌ردا.
صرام - ا.ص.ع (سه‌رام - seram): چه‌رم
 فرۆش، سیرمه فرۆش، پیسته فرۆش.
صرامت - مص.ع (سه‌رامهت - seramet):
 تیشوون، برنده‌بوون، نازایه‌تی، دلیری، بیباکی،
 برنده‌یی،
صرح - ا.ع (سه‌ره - serh): کۆشک، بالاخانه،
 قه‌سر، ته‌لار.
صرد - ا.ص.ع (سه‌رد - serd): سه‌رد، سه‌رما،
 کویتسانی به‌رز، زۆزانی بلند.
صرد - ا.ع (سوره‌د - sured): باشوکه، واشه.
صردان - ا.ع (سوره‌دان - suredan): دوو
 ده‌ماری ژیر زمان.
صرر - ا.ع (سوره‌ر - surer): پریاسکه، کیسه‌ی
 پارو پول، کیسه‌ی زیتو زیوان.
صرصر - ا.ص.ع (سه‌رسه‌ر - serser): بای
 توندی سارد، ئه‌سیبی تیشره‌و.
صرصر - ا.ع (سورسور - sursur): سیسرک.
صرصرتک - ص.مر (سه‌رسه‌رتکه -
 sersertek): تیشره‌و، خو‌شبه‌ز.
صرصور - ا.ع (سورسور - sursur): سیسرک.
صرع - مص.ع (سه‌ره - ser³): دوو تاکی ده‌رگا،
 به‌زه‌ویدادان.
صرع - ا.ع (سیره - sir³): هاوتا، به‌رانبه‌ر،
 جۆر.
صرع - ا.ع (سه‌ره - ser³): فنی.
صرعدار - ص.مر (سه‌رئدار - ser³dar): فیدار،
 په‌رکه‌مدار.
صرع زده - ص.مر (سه‌ره زده - ser³ zede):
 فیدار.
صرعی - ص (سه‌رئی - ser³î): فیدار.

به‌ره‌به‌یان، سه‌ر تویتژی شیری سارده‌وه‌بوو، نیوه‌ی
 هه‌ر شتیکی دوو له‌ت بوو.
صدیغ - ص.ع (سه‌دیغ - sedîx): پیاوی لاوازی
 بی توانا، منالی هه‌وت رۆژه.
صدیق - ص.ع (سه‌دیغ - sedîx): یارو دۆست،
 براده‌ری میه‌ره‌بان و دل‌سۆز.
صدیق - ص.ع (سیدیغ - sidîx): پیاوی زۆر
 راستگو، له‌قه‌به‌ی یه‌که‌م خه‌لیفه‌ی ئیسلام
 ئه‌بو‌به‌کره، که‌سیک که‌گوتارو کرداری یه‌ک بی.
صدیقه - ص.ع (سه‌دیغه - sedîxe): ژنی
 میه‌ره‌بان و دل‌سۆز.
صدیقه - ص.ع (سیدیغه - siddîxe): ژنی
 زۆر راستگو، نازناوی فاتیمه‌ی کیژی پیغه‌مبه‌ری
 ئیسلامه.
صراح - ص.ع (سه‌راه - serah): هه‌رشتیکی
 خالیسه‌و بی غه‌ل و غه‌ش.
صراح - مص.ع (سیراه - sirah): ناشکرا
 گۆتن، ناشکرا گۆبی، قسه‌له‌روویی، راشکاوی.
صراحت - مص.ع (سه‌راههت - serahet):
 راشکاوی.
صراحی - ا (سوراهی - surahî): تونگه‌ی
 شه‌راب، سوراحی.
صراحیه - ا.ع (سوراهییه - surahîye):
 شه‌رابی خالیسه، قسه‌ی روون و له‌روو.
صراحیه - ا.ع (سوراهییه - surahhîye):
 سوراحی، تونگه‌ی شه‌راب، گۆزه‌ی شه‌راب.
صراخ - ا.ع (سوراخ - surax): فریاد، هه‌راو
 هوریا، هاوارو بانگ.
صرار - ص.ع (سه‌رار - serar): هاوارکه‌ر.
صرراط - ا.ع (سیرات - sirat): رتیگه‌ی راست،
 پردی سیرات (پردیکی زۆر دریتوو باریکتر له
 مووه‌و به‌سه‌ر دۆزه‌خدایه که‌رۆژی قیامهت ده‌بی
 به‌سه‌ریدا بپه‌رنه‌وه تا بگه‌نه به‌هه‌شت.
صراع - مص.ع (سیراء - sira³): زۆران گرتن،
 ململانی، زۆره‌بانن، رکابه‌ری.
صراف - ص.ع (سه‌راف - seraf): سه‌راف، پارو

- صرف- مص.ع(سهرف- serf):** گه پاننده وه، ره تکرده وه، خهرج کردنی پاره، گؤرینه وهی پاره به پاره، جیاوازی نیتوان نرخی واقعی پاره و نرخی که له بازاری کرین و فرؤشتندا دهیکات.
- صرف- ا.ع(سهرف- serf):** گه پانی روژگار، چه رخی زه مانه.
- صرف- ا.ع(سهرف- serf):** سهرف و نه خو، گهردان، ریزمان.
- صرف- ص.ع(سیرف- sirf):** خالیسه، بین غه ل و غه ش، شه رابی خالیسه.
- صرف شدن- مص.ل(سهرف شوده- serf şuden):** خهرج بوون، سهرف بوون، به کار بردن.
- صرف کردن- مص.م(سهرف که رده- serf kerden):** خهرج کردن، سهرف کردن.
- صرفه- ا.ع(سهرفه- serfe):** میروویه که که گوايه ژنان پیاوی پی ده به ستنه وه، سوودو قازانج و فایده، ره زیلی، ده سترگرتنه وه له خهرجیدا.
- صرفه بردن- مص.ل(سهرفه بورده- serfe burden):** قازانج کردن، سوود بینین، پیشکوتن، ده دست پیشکهری کردن.
- صرفه جو- ص.فا(سهرفه جو- serfe cû):** قنیا تکار، به قنیات، پاشه کهوت کردن.
- صرفی- ص.ع(سهرفی- serfî):** شاره ز له زانستی (سهرف) دا.
- صرلاب- ا(سورلاب- surlab):** ئوسترلاب،
- صرم- مص.م(سهرم- serm):** برین، برینی قسه ی که سیتک، برینی شتیتک.
- صرم- ا.ع(سیرم- sirm):** جماعت، کؤمه لیک خه لک، گه ره که خانویه ک.
- صرم- ا.ع(سهرم- serm):** چه رم، پیستی خوشه کراو، سیرمه.
- صرنایه- ا.ع(سورنایه- surnaye):** زورنا،
- صرود- ا.ع(سرود- surûd):** سهرده سیران، کویستانان، زؤزانان.
- صرورف- ا.ع(سورورف- surûf):** چه رخی
- روژگار، رووداو قه و ماوان، واریقات.
- صره- ا.ع(سوره- sure):** پریاسکه، کیسه ی پاره، کیسه ی زیترو زیو، کیسه و که مهر.
- صریح- ص.ع(سهریه- serîh):** ناشکرا، بین په رده، رتیک و راست، رووبه روو، به راشکاو ی، بین پیچو په نا.
- صریحه- ص.ع(سهریه- serîhe):** ناشکرا، بین په رده.
- صریر- مص.ل.ع(سهریر- serîr):** هاوار کردن، دهنگی قه لثم، له کاتی نووسین، خورهی ناو.
- صریح- ص.ع(سهری- serî):** که ووتوو، که ووتوو له سهر عاردی، لیدراو.
- صریمت- مص.ل.ع(سهریمت- serîmet):** عه زیمت، سووربوون له سهر کارتیک، برینی کارتیک.
- صریمه- ا.ع(سهریمه- serîme):** بروانه (سهریمت).
- صعاب- ص.ع(سیئاب- si'ab):** دژواریان، گیروگرتان، ئاسته نگان.
- صعالیک- ص.ا.ع(سه ئالیک- se'alîk):** سالوک، سالوکان، دز، رتیگر، ئیبوز.
- صعب- ص.ق.ع(سه ئب- se'b):** قورس، سه خت، دژوار، گرفت.
- صعبوب- ص.ع(سوئیبوب- su'bûb):** دژوار، قورس، زه حمهت، ئه سته م، گرفت.
- صعبه- ص.ع(سه ئبه- se'be):** دژوار، سه خت، قورس، ژنی توندو سهر کیش.
- صعتر- ا.ع(سه ئتهر- se'ter):** زه عتهر، گیایه که ده خوری.
- صعتری- ص.ن(سه ئتهری- se'terî):** پیاوی به خشنده، دلاوا، چابوک، ئازا، بویر.
- صعداء- ا.ع(سه ئداء- se'da):** مه شه قهت، دژواری، گرفتاری.
- صعداء- ا.ع(سوئهداء- su'eda):** هه ناسه ی سهرد، ئاهی دریتژ، هه ناسه ی دریتژ که له ماندویتتی بیان خه فه ته وه هه لئقولتی.

- صعور** - ا.ع (سوئور - su' rûr): شیله‌ی وشکه‌وه‌بووی دره‌خت.
- صععه** - ا.ع (سه‌ئسه‌ئه - se' se'e): جموجول و شله‌ژان، ناوی گیایه‌که.
- صعق** - مص.ل.ع (سه‌ئخ - se' x): له‌خوچوون، بوورانه‌وه، له‌هویشچوون.
- صعقه** - مص.ل.ع (سه‌ئغه - se' xe): له‌خوچوون، هه‌وره‌تریشقه، بریسکه.
- صعلوک** - ا.ص.ع (سه‌ئلوک - se' lûk): ئیببوز، هه‌ژار، قه‌له‌نده‌ر، ده‌رویش، دز، ریگر، چه‌ته.
- صعوبت** - مص.ع (سوئوبه‌ت - su' ûbet): دژواربوونی کار، گرفتاریوون، دژواری، زه‌حمه‌ت، مه‌ینه‌ت.
- صعود** - مص.ل. (سوئود - su' ûd): سه‌رکه‌وتن، به‌ره‌و به‌رزی چوون.
- صعوه** - ا.ع (سه‌ئقه - se' ve): هه‌ر بالنده‌یه‌کی بچووک‌ی به‌ئه‌ندازه‌ی چۆله‌که‌که‌ که‌ بخوئین، کلاونه، کلاوکوره، فشه‌کلاونه.
- صعید** - ا.ع (سه‌ئید - se' id): گل، خول، قه‌بر، گۆر، ریگه، زه‌وی راستانی و رووته‌ن.
- صغائر** - ص.ع (سه‌غائیر - sexa' ir): ورد، بچووک، گوناھی بچووک، ورده‌گوناهان.
- صغار** - ص.ع (سیغار - sixar): بچووکان، منالان، زارۆکان.
- صغار** - مص.ع (سه‌غار - sexar): زه‌لیل بوون، زه‌بوونی.
- صغار** - ص.ع (سوغار - suxar): ورد، بچووک.
- صغارت** - مص.ل.ع (سه‌غاره‌ت - sexaret): بچووک بوون، وردبوون، زه‌بوون بوون، خواری.
- صغانه** - ا. (سه‌غانه - sexane): چه‌قه‌وانه.
- صغانی** - ص.ن. (سه‌غانی - sexanî): چه‌قه‌وانه به‌ده‌ست.
- صغر** - مص.ع (سیغهر - sixer): بچووک بوونه‌وه، زه‌لیل بوون، بچووک‌ی، مندالی.
- صغراء** - ص.ع (سوغراء - suxra'): بچووک
- (بو می).
- صغران** - مص.ع (سوگران - suxran): بچووک بوون، زه‌لیل بوون، چاوه‌خوار بوون، خوژ له زه‌رده‌ی خوژاوا، زه‌رده‌په‌ر.
- صغران** - ص.ع (سوگران - suxran): بچووک، ورد، هوور.
- صغری** - ص.ع (سوغرا - suxra): بچووکتر (بو می).
- صغو** - مص.ع (سه‌غف - sexf): ئاره‌زووکردن.
- صغیر** - ص.ع (سه‌غیر - sexîr): بچووک، هه‌رزه‌کار، هه‌تیبوو.
- صغیره** - ص.ع (سه‌غیره - sexîre): بچووک (بو می).
- صف** - ا.ع (سه‌فف - seff): ریز،
- صفاء** - مص.ل.ع (سه‌فاء - sefa'): پاکبوون، بی‌غله و غه‌شبوون، پاک‌ی، روونکی، ره‌ونه‌ق، خوئشی و خویره‌می.
- صفائح** - ا.ع (سه‌فائیه - sefa' if): شمشیری پان، تاته‌به‌ردی پان، رووی هه‌ر شتییک که‌ پان بی.
- صفات** - ا.ع (سیفات - sifat): خه‌سه‌له‌تان، خو، سیفه‌تان، سوخته.
- صفاح** - ا.ع (سیفاه - sifah): لا، روخسار، روومه‌ت، پانایی شمشیر.
- صفاح** - ص.ع (سه‌ففاه - seffah): زۆر به‌خشنده، لی‌بورده، چاوپۆشیکار له‌خه‌تاو گوناح،
- صفار** - ص.ع (سه‌ففار - seffar): مسگر، قازانپاکه‌ر.
- صفاق** - ا.ع (سیفاغ - sifax): کراس به‌ز، ناو په‌نچک.
- صفاکردن** - مص.م. (سه‌فا‌که‌رده‌ن - sefa kerdn): شادی کردن، ئاشتی کردن، سازش کردن.
- صفاوت** - مص.ع (سه‌فاهه‌ت - sefavet): به‌شیربوونی و شتر، ساف بوون و بی‌غله و غه‌ش بوون.

صفاوی - ص.ن (سه فراوی - sefravî): تونده ته بیعت، تونده میزاج، تووره.

صفت - مص.ل (سوفرت - sufret): زهر دیبون، زهردی.

صف شکن - ص.فا (سهف شیکه - sef شکن) (siken): سه فدر، سه فشکین، نازا، دلیر، ریز شکینی دژمن له شهردا.

صف شیکوف - ص.فا (سهف شیکوف - sef شکن) (şikûn): شکینه ری ریزی دژمن له شهردا، نازا، دلیر.

صفاص - ا.ع (سهف ساف - sef saf): درهختی بی.

صفاص - ا.ع (سهف سهف - sef sef): دهشت، راستانی، دهشتی هه موارو بی گیا.

صفاص - ا.ع (سوف سوف - suf suf): چۆله که، پاساری، چیشکه، مه لووچک.

صفاص - مص.ع (سهف - sef): زلله لیدان، شه په زلله، ته وقات.

صفاص - ا.ع (سهفته - sef'e): زلله، شهقه زلله، شه په لآخ، شهق.

صفاص - ا.ع (سوفف - suff): هه یوان، شانشین، سابات، به ریپلایی.

صفاص - مص.ع (سهفغ - sefx): دهست له دهستدانی دوو کهس یان زیاتر له کرپین و فروشتندا یان له بهیعه تدا.

صفاص - ا.ع (سهفغ - sefx): تاکی ده رگا، لا، رووی کیو.

صفاص - ا.ع (سهفغه - sefxe): فروشتن، په یمانی فروشتن، دهست له دهستدان وه کون نیشانه ی ره زامه ندی له فروشتن و مامه له دا.

صف کشیدن - مص.ل (سهف که شیده - sef کشیدن) (keşîden): ریز به ستن.

صفن - ا.ع (سهفن - sefen): پیستی گون، کیسه ی گوتان.

صفن - ا.ع (سهفن - sefen): سفره، تویشو، تویش به ره.

صفاهان - ا (سیفاهان - sifahan): شاری ته سهفهان، ناوی ناهه نگیکی موسیقای تیرانه.

صفا یا - ا.ع (سهفایا - sefaya): دارخومای پیر بهر، وشتی به شیر.

صفت - مص.ع (سیفته - sifet): وهسف کردن، وتنی چۆنیه تی که سیفک یان شتیک.

صفاص - مص.ع (سهف - sefh): بوردن، چاوپوشی کردن له گوناح و خه تای که سیفک.

صفاص - ا.ع (سهفح - sefh): لا، قهراخی هه شتیک، روخسار، روومهت، پانایی شمشیر.

صفاص - ا.ع (سهفهات - sefihat): رووپه لیتن، روو، رووی هه شتیک، لاپه ره ی کتیب، به ره پیر.

صفاص - ا.ع (سهفه د - sefed): به خشش، قهیدوزنجیر، کۆت و زنجیر.

صفاص - ص.فا (سهف ده - sefder): ریز شکین، سه فدر، شکینه ری ریزی له شکر، نازا، دلیر، نازناوی عه لی کوری ته بی تالیب.

صفاص - ا.ص.ع (سیفر - sifr): (.)، هیج.

صفاص - ا.ع (سهفه ر - sefer): مانگی دووه می عه ره بی، مانگی سهفه ر.

صفاص - ا.ع (سهفه ر - sefer): برسیتی، نه خویشی زهردویی.

صفاص - ا.ص.ع (سهفراء - sefra): زهرد رهنک (بۆمی)، سهفرا، زراو، زرافک، زالی، کیسه ی زهرداو.

صفاص - ص.فا (سهفرا بور - sefra bur): سهفرا بر، تهوه ی سهفرا کهم بکاته وه، (شاتوو زهرداو کهم ده کاته وه).

صفاص - ص.مر (سهفرا زده - sefra zede): دووچار به سهفرا.

صفاص - ص.فا (سهفرا شیکه - sefra شکن) (siken): سهفرا شکین، خواردنیک یان ده رمانیک که سهفرا نه په لئی.

صفاص - مص.م (سهفرا که رده - sefra کردن) (kerden): توپه بوون، رشانه وه.

که‌سیک، که‌سیک بروسکه لیبی بداو له هوش
بچن، رویشتن، گه‌رانه‌وه له خیر و چاکه.

صقع - ا.ع. (سوغع - ²sux): نکال، گۆشه‌ی
زه‌وی.

صقل - مص.ع. (سه‌غل - sexl): مشت و
مالدان.

صقلب - ا.خ. (سه‌غلب - sexleb): نه‌ژادی سلافت.

صقلی - ص.ن.ع. (سه‌غلی - sexlî): خه‌لکی
سه‌قیلییه (دورگه‌ی سیسیل).

صقور - ا.ع. (سوغور - ²suxûr): جۆره‌ی بازتیکه.

صقیل - ص.ع. (سه‌غیل - sexîl): مشت و
مالدراو، شمشیری له‌هه‌ساندراو.

صک - ا.ع. (سه‌کک - sekk): قه‌واله، چهک.

صک - مص.ع. (سه‌کک - sekk): لیدان،
کوتان، لیدان و کوتانی به‌زه‌بر.

صکاک - ا.ع. (سیکاک - sikak): قه‌واله‌و
چهک (بۆکۆ).

صکاک - ص.ع. (سه‌ککاک - sekkak): قه‌واله
نوس، چهک نوس.

صل - ا.ع. (سیلل - sill): جۆره‌ی ماریکی زه‌ردی
باریکه، شمشیری برنده، به‌لاو ناخوشی.

صلاء - ا.ع. (سیلاء - ³sila): ناگری گه‌وره،
ناگری خۆگه‌رم کردنه‌وه، بانگه‌واز.

صلاب - ا. (سوللاب - sullab): ئوسترلاب.

صلابت - مص.ل.ع. (سه‌لابه‌ت - selabet):
توندوتۆل بوون، ره‌قبوون، پایه‌داری، درشتی.

صلابه - ا. (سوللابه - sullabe): قولابی
قه‌سابی.

صلات - ا.ع. (سیلات - silat): په‌یوه‌ندی، چاکه
کردن، په‌خشش، خه‌لات، چاکه‌وخیر دهره‌ق به
که‌س و کار.

صلات - ا.ع. (سه‌لات - selat): نوپژ.

صلات کشیدن - مص.م. (سه‌لات که‌شیده‌ن -

selat keşîden): سه‌لاکردن.

صلاح - مص.ع. (سیلاه - silah): ناشتی کردن،

صفو - ا.مص.ع. (سه‌فف - sefv): هه‌لبژارده،
دل‌سۆزی له‌دۆستایه‌تیدا، خالیسه.

صفوان - ا.ع. (سه‌فوان - sefvan): به‌ردی ساف
و لوس، هه‌ساو، رۆزی سامال و بی‌هه‌ور، رۆزی
سایه‌قه و سه‌رما.

صفوت - ا.ص. (سه‌فثه‌ت - sefvot):
هه‌لبژارده، پاک و بی‌غه‌ش، خالیسه.

صفوف - ا.ع. (سوفوف - sufûf): ریزان.

صفه - ا.ع. (سوفه - suffe): هه‌یوان، شانشین.

صفی - ص.ع. (سه‌فی - sefi): هه‌لبژارده،
دۆستی گیانی به‌گیانی.

صفیحه - ا.ع. (سه‌فیحه - sefihe): شمشیری
پان، به‌ردی پان، رووی هه‌ر شتیکی پان.

صفیر - ا.ع. (سه‌فیر - sefir): فیکه، فیکه‌نه.

صفیراء - ا.ع. (سوفه‌یراء - sufeyra): جۆره
دره‌ختیکه.

صفیرزدن - مص.ل. (سه‌فیر زه‌ده‌ن - sefir
zeden): فیکه‌کیشان.

صفیه - ص.ع. (سه‌فییه - sefiye): وشتری زۆر
به‌شیر، خورمای پر به‌ر.

صقار - ا.ع. (سیقار - sixar): بالنده‌ی
گۆشتخۆر، باز، شاهین و...

صقال - مص.م.ع. (سیغال - sixal):
مشتومال‌دان، جه‌لادان، جه‌لایی کردن.

صقال - ص.ع. (سه‌غغال - sexxal):
مشتومال‌ده‌ر.

صقالیه - ا.ع. (سه‌غالییه - sexualibe): ره‌گه‌زی
سلاقی، نه‌ژادی سلاقی، سه‌گلاوی، سه‌گی ناوی.

صقالت - ا.مص.ع. (سیغاله‌ت - sixalet): مشت
و مالدراو.

صقال گرفتن - مص.ل. (سیغال گیریفته‌ن - sixal
giriften): مشت و مال‌گرتن.

صقر - ا.ع. (سه‌غهر - sexer): بالنده‌یه‌که‌له
جۆری باز، راو ده‌کات، واشه.

صقع - مص.ع. (سه‌غع - sex²): به‌عاردادانی

ناشتی، سازش کردن، ناشتبوونه وه.

صلاح - مص.ل.ع (سه لاه - selah): چاکه کردن، خپرو چاکی کردن.

صلاح اندیش - ص.فا (سه لاه نه ندیش - selah endîş): خپرخواز، ناشتی خواز.

صلاح دید - مص (سه لاه دید - selah dîd): خپر خواستن، ناشتی خواستن، دروستیبینی.

صلاحیت - مص.ل.ع (سه لاه هییه ت - selahîyet): سه لاه هییه ت، شایسته بوون، نه هلییه ت.

صلاحیت دار - ص.فا (سه لاه هییه تدار - selahîyet dar): شایسته بو نه نجامدانی کاریک.

صلایه - ا.ع (سه لایه - selaye): به ردی پان و هه موار که دهرمان یان شتی دی له سه ر بسوونه وه.

صلایه کردن - مص.م (سه لایه که رده ن - selaye kerden): سووینه وهی دهرمان یان شتیکی دی له سه ر به رد یان له ها وه ندا.

صلب - مص.م.ع (سه لب - selb): له میخه دان، له خاچدان، دهرهینانی چه وری و موخ له نیسقان، برژانی گوشت.

صلب - ا.ع (سولوب - sulub): چه لپیا، خاچ.

صلب - ص.ع (سولب - sulb): توند، به هییز، قایم، درشت، برپردی پشت، که مه ر.

صلوب - ا.ع (سولوب - sulbûb): زورپنا.

صلبوت - ا.ع (سه لبوت - selbût): روژی له خاچدانی هه زه ته تی عیسا، نه و روژی هه ینبیه ی که عیسا یان تیدا له خاچدا.

صلبیه - ا (سولبیه - sulbîye): سپینه ی چاو.

صلت - ا.ع (سه یله ت - silet): په یوه ندی، به خشش، خه لات.

صلت - ا.ص.ع (سه لت - selt): نیوچه وانی پان، شمشیری تیژی مشتومالدارو، پیاوی دلپرو به کار.

صلح - ا.ع (سوله - sulh): ناشتی.

صلحاء - ا.ص.ع (سوله ها - suleha):

چاکه کاران، صالحان.

صلح جو - ص.فا (سولح جوو - sulh cû): ناشتی خواز.

صلح جویی - ا.مص (سوله جویی - sulh cûyî): ناشتی خوازی.

صلح کردن - مص.م (سوله که رده ن - sulh kerden): سولح کردن، مه سه له تکرده ن، ناشتی کردن.

صلح گونه - ا.مر (سوله گونه - sulh gûne): ناشتی کاتی، مه یله و ناشتی.

صلحنامه - ا.مر (سولهنامه - sulh name): په یان نامه ی ناشتی نیوان دوو لایه نی شهر، ناشتینامه.

صلصال - ا.ع (سه لسال - selsal): گل، قوری خوشه کراو بو دروستکردنی سوآله ت و گوزه و دیزه.

صلصل - ا.ع (سولسول - sul sul): کوکو، ته ویلی نه سپ، موی سپی پشتی نه سپ، په رداخی بچووک.

صلصله - مص.ع (سه له سه له - selsele): زرینگه ی زه نگوله یان خشل، یان جله و.

صلع - مص.ع (سه له - sele): رووتانه وهی سه ر.

صلعاء - ص.ع (سه لئا - sel'a): بیابانی رووته ن و بن گیا، ژنی که قژی سه ری پروتیتته وه.

صلعان - ص.ع (سولئان - sul'an): سه ر رووتانوان.

صلعه - ا.ع (سه لئه - sel'e): پییشه سه ر که رووتابیتته وه.

صلف - مص.ع (سه له ف - selef): لاف لیدان، خو هه لکیشان، شول هه لکیشان.

صلفه - مص.ع (سه لیفه - selife): ژنی که میژد مه یلی نه داتتی.

صلم - مص.ع (سه لم - selm): له بنا برینی شتیک، برینی گوئی یان که پوو.

صلماء - ص.ع (سه لما - selma): ژنی که گوئی له بنا براین.

ده‌نگدانه‌وه، ده‌نگی پیتکادانی چه‌ک و ناسنجاو، سه‌دای پیتکادانی شمشیران.

صم - ص.ع (سومم - summ): که‌ر، گوئی کپ.
صماء - ص.ع (سه‌مما - semma): ژنی که‌ر، سه‌خت و قایم.

صمات - مص.ع (سومات - sumat): بیده‌نگ بوون، بیده‌نگی، خاموشی.

صماخ - ا.ع (سیمماخ - simax): ناو گوئی، کونی گوئی.

صمان - ا.ع (سومان - summan): که‌ران.

صمان - ا.ع (سه‌مان - semman): زه‌وی به‌رده‌لان و ره‌قن.

صمت - مص.ع (سه‌مت - semt): خاموش بوون، بیده‌نگ بوون.

صمد - ص.ع (سه‌مه‌د - semed): سه‌روه‌ر، پایه‌دارو بئ پیتویستی، په‌نای موحتاجان، هه‌میشه، نه‌وه‌ی هه‌موو که‌س ئاتاجی و بیسه، یه‌کیتکه له‌سیفه‌ته‌کانی یه‌زدان.

صمصام - ا.ع (سه‌مسام - sem sam): شمشیری پرنده، تیغی تیز، شمشیریک که نه‌چه‌می.

صمخ - ا.ع (سه‌مخ - semx): شوکه، که‌تیره.

صمم - مص.ع (سه‌مه‌م - semem): که‌ر بوون، که‌ری، گوئی گرانی.

صموت - مص.ع (سوموت - sumût): بیده‌نگ بوون.

صموت - ص.ع (سه‌موت - semût): بیده‌نگ کپ و کپ.

صمیم - ص.ع (سه‌میم - semîm): جه‌رگه‌ی گهرما، هه‌ره‌تی سه‌رما، ته‌شخه‌له، پاک و بئ غه‌ش، دل‌سوزی، ناخی دل.

صمیمانه - ق.ص (سه‌میمانه - semîmane): دۆستانه، دل‌سوزانه.

صناج - ص.ع (سه‌نناج - sennac): چه‌نگژهن، ده‌فژهن.

صنادید - ا.ع (سه‌نادید - senadîd): پی‌اوی

صلوات - ا.ع (سه‌له‌فات - selevat): نوئیژ، سه‌لاوات، درود.

صلوات - ا.ع (سه‌له‌فات - selevat): که‌نیسه‌ی جوان.

صله - مص.ع (سه‌یله - sile): په‌یوه‌ندی که‌سایه‌تی، خیر و چاکه‌کردن، زرینگه‌ی زه‌نگول یان خشل.

صلی - ا.ع (سه‌لا - sela): ناگر، ناگری زۆر، چیلکه‌و چه‌وئیل.

صلیب - ا.ع (سه‌لیب - selîb): چه‌لیپا، خاچ، داری عیسا.

صلیب - ص.ع (سه‌لیب - selîb): له‌خاچ‌دراو.

صلیب - ا.ع (سه‌لیب - selîb): وینه‌یه‌کی فه‌له‌کییه.

صلیب سرخ - ا.مر (سه‌لیبی سورخ - selîbi surx): ریک‌خراویکی نی‌وده‌وله‌تییه بو.

کۆمه‌کین گشتی به‌ولتان و میلله‌تانی لیتقه‌وماو.

صلیب شکسته - ا.مر (سه‌لیبی شیکه‌سته - selîbi şikeste): چه‌لیپای شکاو، نه‌مه

نیشانه‌ی ره‌سمی حکومتی نازیسانی ئەلمانیا بوو.

صلیبی - ص.ن.ع (سه‌لیبی - selîbî): عیسایی، مه‌سیحی، فه‌له.

جنگهای صلیبی - ا.مر (جه‌نگهای سه‌لیبی - cenghay selîbî): نه‌و شه‌رانه‌یه که له

سه‌ده‌ی یازده‌و تا ئاخ‌ر و ئۆخری سه‌ده‌ی سیتزده‌ی

زایینی له‌نیوان له‌شکریسانی مه‌سیحی و موسلماناندا روویدا، مه‌سیحیان له‌ولتانی

ئه‌وروپاوه‌چهند که‌ره‌تیک به‌مه‌به‌ستی گرتنی (بیت المقدس) هیرشیان کردو چونکه نیشانه‌ی

خاچ به‌جل و به‌رگ و به‌یداخ و ئالاکانیانه‌وه بوو به‌سه‌لیبیان ناویان ده‌رکرد نه‌و شه‌رانه‌ش به‌ناوی شه‌رتن سه‌لیبی ناویان ده‌رکرد.

صلیح - ص.ع (سه‌لیه - selîh): سالح، چاکه‌کار.

صلیل - مص.ع (سه‌لیل - selîl): زره،

- گهوره، نازا، دلیر، بای توند، سه‌رمای تووش.
صنادیق - ا.ع (سه‌نادیغ - senadîx): سه‌ندوق، سه‌ندوقان.
صناع - ا.ع (سه‌نوننا - sunna'): سه‌نعه‌تکاران.
صناعات - ا.ع (سه‌ینائات - sina'at): سه‌نعه‌تان.
صناعت - ا.ع (سه‌نائه‌ت - sena'et): سه‌نعه‌ت، هونه‌ر، پیشه، کار.
صناعی - ص.ن.ع (سه‌ینائی - sina'î): ده‌ستکرد، دروستکراو.
صنایع - ا.ع (سه‌نای - senayî'): سه‌نعه‌تان، کاری ده‌ستی ناسک، هه‌ر سه‌نعه‌تی ورده‌کاری و هونه‌ری تیا به‌کاری.
صنچ - ا.ع (سه‌نج - senc): چه‌نگ، جو‌ره نامی‌تیکی مؤسیقییه.
صندل - ا.ع (سه‌ندهل - sendel): جو‌ره رووه‌کینکه، سؤل، نه‌عل.
صندلی - ا.ع (سه‌ندلی - sendelî): کورسی.
صندوق - ا.ع (سه‌وندوغ - sundûx): باول، دؤلاب، قاسه، سوندوق، که‌ژاوه.
صندوقچه - ا.ع (سه‌ندوقچه - sendûxçe): سوندوقی بچووک، سوندوقوکه.
صندوقچه‌سر - ا.ع (سه‌ندوغچه‌ی سییر - sendûxçey sîr): رازگر، که‌سیک نه‌یینی که‌سیک بزانی و بیپاریزی، مه‌حره‌می راز.
صندوقخانه - ا.ع (سه‌ندوغخانه - sendûxhane): شوینی سه‌ندوقان، په‌ستو.
صندوقدار - ا.ع (سه‌ندوغدار - sundûxdar): به‌رپرسی قاسه، خه‌زانه‌دار.
صندوقه - ا.ع (سه‌ندووغه - sundûxe): سونوقی بچووک، قه‌فه‌زه‌ی سینه.
صندید - ص.ع (سه‌ندید - sendîd): نازا، دلیر، سه‌رمای تووش.
صنع - م.ص.ع (سه‌ون - sun'): دروستکردن،
- چاکه، رزق و رۆزی.
صنعت - ا.ع (سه‌نئه‌ت - sen'et): سه‌نعه‌ت، کاری پر هونه‌ر.
صنعتکار - ص.ع (سه‌نئه‌تکار - sen'etkar): نه‌هلی سه‌نعه‌ت، سه‌نعه‌تکار.
صنعتگر - ص.ع (سه‌نئه‌تگه‌ر - sen'etger): ده‌ست ره‌نگین، نه‌هلی هونه‌ر، سه‌نعه‌تگه‌ری.
صنف - ا.ع (سه‌ینف - sinf): جو‌ر، پیشه، ده‌سته (ده‌سته‌ی قه‌سابان).
صنم - ا.ع (سه‌نم - senem): له‌ فارسیدا به‌ مانای دل‌به‌ری جوانیش ده‌گوتری.
صنم‌کده - ا.ع (سه‌نم‌کده - senem kede): بتخانه.
صنم‌گر - ا.ع (سه‌نم‌گه‌ر - senem ger): بتساز، بتتاش.
صنو - ا.ع (سه‌ینف - sinv): دوو بیان چه‌ند دره‌خت‌یک که له‌ یه‌ک ره‌گ و ریشه‌ن، برا، کوپ.
صنوان - ا.ع (سه‌ینقان - sinvan): دوو دره‌خت که له‌ یه‌ک بنج و ره‌گ بن.
صنوبر - ا.ع (سه‌نه‌وبه‌ر - senewber): سنوبه‌ر (دره‌خت).
صنوبری - ص.ن.ع (سه‌نه‌وبه‌ری - senew berî): سه‌نه‌وبه‌ری (هه‌ر شتی وه‌کو سه‌نه‌وبه‌ر قسوجه‌کی بی).
صنوج - ا.ع (سه‌ونوج - sunûc): چه‌نگان، (نامی‌تری مؤسیقا).
صنوف - ا.ع (سونوف - sunûf): ده‌سته، پیشه، جو‌ر، (سنفی بازرگانان).
صنیع - ص.ع (سه‌نی - senî'): دروستکراو، په‌روه‌رده‌کراو، تیژکراو (شمشیر)، چاکه، که‌سی وه‌ستاو مه‌علان له‌کاری خو‌دا.
صنیعه - ا.ع (سه‌نیئه - senî'e): چاکه، په‌روه‌رده‌ی ده‌ستی که‌سیک.
صواب - ص.ع (سه‌قصاب - sevab): راست و دروست، هه‌ق.

صوابدید - مص. (سه‌فابدید - dâd sevab):
 دروستی بینی، مؤلّت، شیرت.
صواب - ا.ع (سه‌فاهییب - sevhâb): ژن،
 هاوړی، هاوتشین، هاوډم.
صوارم - ا.ع (سه‌فاریم - sevarim): نازایان،
 دلیران، شیرزی درنده.
صواع - ا.ع (سوقاء - suva'): جام، جامی
 گه‌ورده‌ی ناو خوارنده‌وه.
صواعق - ا.ع (سه‌فائیخ - seva'ix): هه‌وره
 تریشقه، هه‌وره بروسکه.
صواع - ص.ع (سه‌فقاغ - sevvax): دروژن،
 فیشالباز.
صواع - ا.ع (سوقفاغ - suvvax): زه‌رنگه‌ر،
 نالتوونچی.
صواف - ص.ع (سه‌فثاف - sevvaf): خوری
 فرۆش.
صوافی - ا.ع (سه‌فافی - sevfâfi): نه‌و به‌شه
 ده‌ستکه‌وته‌ی به‌پیغه‌مبه‌رو ئیمام ده‌درا که له هه‌موو
 ده‌ستکه‌وته‌کانی دی چاکتر بووه، مولکی خالیسه.
صوالجه - ا.ع (سه‌فالجه - sevalice): گۆچان،
 دار عاسای پاشایی، نه‌و دار ده‌سته‌ی پاشا
 به‌ده‌سته‌وه‌ی ده‌گریت.
صوام - ص.ع (سه‌فام - sevam): زه‌وی وشکی
 بی ناو.
صوام - ا.ع (سوقفام - suvvam): به‌رۆژووان،
 رۆژووانان.
صوام - ص.ع (سه‌فام - sevvam): که‌سیک
 که زۆر رۆژوو بگری.
صوامع - ا.ع (سه‌فامی - sevami'): دیری
 ره‌به‌نان، کوچی ده‌رویشان.
صوان - ا.ع (سوفان - suvan): کۆمه‌دی،
 سه‌ندوقی جلکان یان کتیبان.
صوب - ا.ع (سه‌وب - sewb): لا، راست،
 دروست، به‌ر.
صوبه - ا.ع (سویه - sûbe): ولات، ناوچه،
 عه‌ماری دانه‌ویله.

صوت - ا.ع (سه‌وت - sewt): ده‌نگ، ناواز.
صور - ا.ع (سوقهر - suver): وینه.
صور - ا.ع (سورر - sûr): بۆقی، شه‌پیوور.
صورت - ا.ع (سورته - sûret): روو، روخسار،
 دیم، شتیوه، په‌یکه‌ر، وینه.
صورت ارا - ص.فا (سورته ارا - sûret
 ara): نیگارکیش، شتیوه‌کار.
صورت افرین - ص.فا (سورته تافه‌رین - sûret
 aferîn): وینه‌کیش، داهینه‌ر، نه‌فرانه‌ر.
صورت برداشتن - مص.م (سورته به‌رداشته‌ن -
 sûret berdaşten): وینه‌گه‌رتنه‌وه،
 له‌به‌رگرتنه‌وه، لیسته‌کردن بۆ که‌ل و په‌ل و کالایان.
صورت بستن - مص.ل (سورته به‌سته‌ن - sûret
 besten): وینه‌گرتن، قالب‌گرتن، شتیوه‌گرتن،
 له‌گین بوون، ویناکردن.
صورت بند - ص.فا (سورته به‌ند - sûret
 bend): وینه‌گر، شتیوه‌کار، نیگارکیش.
صورت بین - ص.فا (سورته بین - sûret
 bîn): رواله‌ت بین، که‌سیک هه‌ر رواله‌تی دیار
 بدینی و گوئی به‌ناخ و دیوی ناوه‌وه نه‌دا.
صورت پزیر - ص.فا (سورته په‌زیر - sûret
 pezîr): له‌گین، شتی بشی نه‌نجام بدری.
صورت پرست - ص.فا (سورته په‌رست -
 sûret perest): عاشقه نیگارو نیگارکیشی،
 نه‌وه‌ی حه‌زی له‌روو رووخساری جوانه.
صورت حال - ا.مر (سورته‌تی هال - sûreti
 hal): به‌یان حال.
صورت حساب - ا.مر (سورته‌هی حساب - sûret
 hisab): لیسته‌ی حیسابات.
صورتخانه - ا.مر (سورته‌تخانه - sûret xane):
 بتخانه، شوتنی که‌ وینه‌و بتی زۆری تپدایی.
صورت دادن - مص.م (سورته‌داده‌ن - sûret
 دادن): نه‌نجامدانی کاریک، ته‌واوکردنی

کارټیک، دهرهټناني شتټیک به شټپوهټهک.
صورت ذهنی - ا.مر(سوورتهټی زېهنی) - sùreti

(Zihnî): وټنهټی زهټبنی، وټنهټی کهسهټیک یان شتټیک که له زهټیندا دروست بیټی.
صورت ساز - ص.فا(سوورتهټ ساز) - sùret (saz): وټنهټگر، نیگارکټیش، شټپوهکار.

بهټیانیان.
صورتیم شټبی - ا.مر(سووری نیم شهټبی) - sùri (nîm şebî): ټاهونالهی نیپوه شهوان.

صورت ظاهر - ا.مر(سوورتهټی زاهیر) - sùreti (zahir): رووی دیار، روالهټتی ټاشکرا، ټهوهی له بهرچاوهو به چاو دهټبیرټی.

صوری - ص.ن(سووری) - sùri: زاهیری، روالهټتی.

صورتک - ا.ع(سوورتهټهک) - sùretek: وټنهټی بچووک، پهټکه روک، پهټکه رچه.
صورتکار - ا.ص(سوورتهټکار) - sùret kar: وټنهټگر، نیگارکټیش.

صوغ - مص.ع(سهوغ) - sewx: روچوونی ټاو به زهټویدا، دارټشتن (بوټنووسین و قالبهټه زټپرو زیو)، هاوتا، داهټتان، ټهفرانندن.

صورتکده - ا.مر(سوورتهټ کهده) - sùret (kede): پېشانگهټی نیگارکټیشی، شوټنی نهټخو و نیگاران، نیگارستان، نیگارگه، بټخانه.

صوف - ا.ع(سووف) - sùf: خوری، خوری مهټر.
صوف پوش - ص.فا(سووف پوش) - sùf pûş: پهټشمینهټه پوش، خورپټپورش، کهسهټی که جلی پهټشمی لهټهر بکات. (سوټفی).

صورتکردن - مص.م(سوورتهټ کهردهټن) - sùret (kerden): وټنهټکټیشان، نیگارکردن.

صوفی - ا.ص.ع(سووفی) - sùfî: سوټفی، کهسهټیک که پهټرهوی رټیبازی سوټفیکهټری بکات.

صورتکش - ص.فا(سوورتهټ کهش) - sùret (keş): وټنهټکټیش، شټپوهکار، نیگارساز.

صوفیانه - ق.ص(سووفیانه) - sùfiyane: سوټفیانه، سوټفی ټاسا.

صورتگر - ص.مر(سوورتهټگهټر) - sùret ger: وټنهټگر، شټپوهکار، نیگارساز.

صوفیگری - ا.مص(سووفیگهټری) - sùfîgerî: سوټفیکهټری، سوټفیاتی.

صورتگرفتن - مص.ل(سوورتهټ گیرټفتهټن) - sùret giriften: سهټرگرتنی کارټیک یان مامهټلهټیهک، سهټرگرتن.

صوفی وش - ص.مر(سووفی ټهش) - sùfîveş: سوټفی ټاسا، سوټفیانه.

صورت مجلس - ا.مر(سوورتهټی مهټجلس) - sùreti meclis: ټهټنجوومهټنیک.

صوفیه - ا.ع(سوټفییه) - sùfiye: ټهټهلی تهټریقهټ، ټهټهلی سوټفیکهټری.

صورت ناپذیر - ص.مر(سوورتهټ ناپهټزیر) - sùret napezîr: مهټحال، له گوین نهټهاتوو.

صول - مص.ل(سهول) - sewl: پهټلاماردان، هټپرش برندن، ههټلمهټ.

صورت نگار - ص.فا(سوورتهټ نیگار) - sùret (nigar): وټنهټگر، نیگارکټیش، شټپوهکار.

صولت - مص.ل(سهولهټ) - sewlet: ههټلمهټ، هټپرش کردن و پهټلاماردان، سهټتوهټ و دهټسهټلات.

صورتی - ص.ن(سوورتهټی) - sùretî: بهټرهټنگی دهټموچاو، گوشتی.

صولج - ا.ع(سهولهټج) - sewlec: زیوی خالیسه و بیټهټش.

صورتصباگی - ا.مر(سووری سوټبهټگاهی) - sùri (sewme'): پهټرستهټگی رهټبهټنان، دټیری رهټبهټنان، خانهټقا.

صولجان - ا.ع(سهولهټجان) - sewlecan: گوچان، عاسای پاشایهټتی.

صوم - مص.ل(سهوم) - sewm: روژوووگرتن، بهټروژووووبوون.

صومع - ا.ع(سهومهټ) - sewme': پهټرستهټگی رهټبهټنان، دټیری رهټبهټنان، خانهټقا.

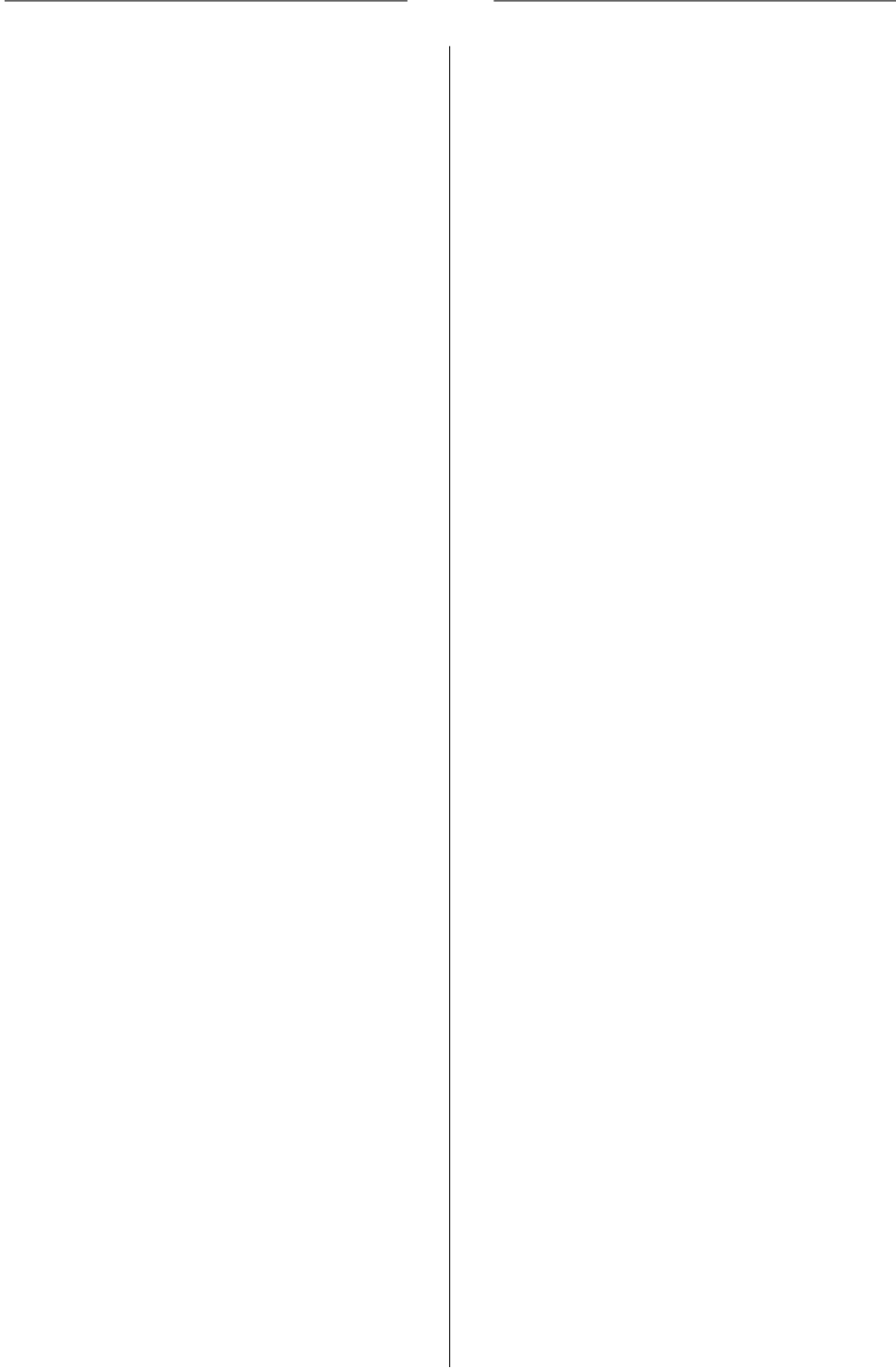
صورتی - ص.ن(سوورتهټی) - sùretî: بهټرهټنگی دهټموچاو، گوشتی.

صومع - ا.ع(سهومهټ) - sewme': پهټرستهټگی رهټبهټنان، دټیری رهټبهټنان، خانهټقا.

صورتصباگی - ا.مر(سووری سوټبهټگاهی) - sùri

- صومعگی** - ص.ن (سهوممه‌ئه‌گی -
 (sewme'egî): دیرنشین.
- صومعه** - ا.ع (سهوممه‌ئه - sewme'e): شوینی
 بهرزیان چیا که عیباده‌تکار بۆ عیباده‌ت لیتی
 بپینیتته‌وه، په‌رستگه‌ی ره‌به‌ن له‌سه‌ر شاخ، دیر،
 خانه‌قا.
- صومعه‌دار** - ص.مر (سهوممه‌ئه‌دار - sewme e
 (dar): ره‌به‌ن، خواپه‌رستی خودان دیر.
صومعه‌نشین - ص.فا (سهوممه‌ئه‌نشین -
 (sewme 'e nişin): دیرنشین، دانیشتن
 له دیر بۆ خوا په‌رستی.
- صون** - مص.ع (سهون - sewn): پاراستن.
- صه** - ا.ع (سهه - seh): بیتده‌نگ به، وس به،
 ده‌مت داخه.
- صهبا** - ص.ع (سهه‌با - sehba'): سوروسپی
 تیکه‌ل، شه‌رابی سورباوی تری.
- صهر** - ا.ع (سیهر - sihr): خزمایه‌تی،
 که‌سایه‌تی، زاوا، می‌ردی کچ، می‌ردی خوشک.
- صهروج** - ا.ع (سه‌هروج - sehrûc): چیمه‌نتۆ؟
- صهریج** - ا.ع (سه‌هریج - sehrîc): گۆلاو،
 چه‌وزی ئاو، ته‌نکه‌ر.
- صهوه** - مص.ع (سه‌ههف - sehv): زۆر ده‌وله‌مه‌ند
 بوون.
- صهوه** - ا.ع (سه‌ههفه - sehve): پشتی ئه‌سپ،
 لوتکه‌ی چیا، گۆلاو.
- صهیل** - ا.ع (سه‌هیل - sehîl): حیل‌ه‌ی ئه‌سپ.
- صهیون** - ا.خ (سیه‌هیون - sihyûn): ناوی
 کی‌تویکه‌ له‌ باشووری رۆژاوا‌ی ئۆرشه‌لیم که
 مزگه‌وتی ئه‌قساو گومه‌زی سه‌خره‌ له‌وینده‌رن،
 هه‌ندی جار به‌ ئۆرشه‌لیم - ش ده‌گوتری سیه‌هیون.
- صهیونیت** - ا.ع (سیه‌هیونیه‌ت - sihyuniyet):
 بزاقی ده‌سته‌یه‌کی جوله‌که‌ بوو که له‌ سه‌ده‌ی ۱۹ ی
 زایی‌نیدا به‌ر له‌ دامه‌زاندنی ده‌وله‌تی ئیسرائیل
 ده‌ستی پیکردو ئامانجیان دامه‌زاندنی
 حکومه‌تیکی جوله‌که‌ بوو له‌ فه‌له‌ستین.
- صیاح** - مص.ع (سییاه - siyah): هاوار،
 گازی، هاوار کردن، فیغان کردن.
- صیاح** - ص.ع (سه‌ییاه - seyyah): که‌سیتک
 زۆر هات و هاوار بکات.
- صیاد** - ص.ع (سه‌ییاد - seyyad): نیچیرقان،
 نیچیره‌وان، راوچی.
- صیادله** - ا.ع (سه‌یادله - seyadile):
 ده‌رمانفروشان، ده‌رمان سازان، گیاناس.
- صیارفه** - ا.ع (سه‌یاریفه - seyarife):
 سه‌رافان.
- صیاغ** - ص.ع (سه‌ییاغ - seyyax): فیشالباز،
 درۆزن، زه‌رنگه‌ر.
- صیاغ** - ا.ع (سو‌ییاغ - suyyax): زه‌رنگه‌ر،
 ئالتونچی.
- صیاغت** - ا.مص.ع (سییاغه‌ت - siyaxet):
 زه‌رنگه‌ری، پیشه‌ی ئالتونچیتی.
- صیام** - ا.ع (سییام - siyam): رۆژووان،
 رۆژووگر، به‌رۆژوو.
- صیانت** - مص.م.ع (سییانه‌ت - siyanet):
 پاراستن.
- صیت** - ا.ع (سیت - sît): ناوونابانگی باش،
 شۆره‌تی چاکه.
- صیحه** - مص.ع (سه‌یههه - seyhe): هاوارکردن،
 بانگکردن.
- صید** - مص.م.ع (سه‌ید - seyde): راوکردن،
 شکارکردن.
- صید حرم** - ا.مر (سه‌یدی هه‌ره‌م - seydi he-
 rem): راوی هه‌ره‌م، گیانله‌به‌ری که له
 ده‌ورو به‌ری که‌عه‌به‌ی راوکردنی هه‌رامه.
- صیدگر** - ص.مر (سه‌یدگه‌ر - seydgêr):
 راوچی، نیچیرقان، شکارچی.
- صیدلانی** - ص.ع (سه‌یده‌لانی - seydelanî):
 عه‌تار، ده‌رمانفروش، ده‌رمانساز.
- صیدله** - ا.ع (سه‌یده‌له - seydele):
 ده‌رمانخانه، ئه‌جزاخانه.
- صیرفی** - ص.ع (سه‌یره‌فی - seyrefî):
 سه‌راف.

صیوروت - مص.ع (سه یروورته -
 seyreûret): گۆران له حاله تیکه وه بو
 حاله تیکه دی، دۆخگۆرکی به رهو باشی.
صیسه - ا (سیسه - sîse): نامیریکه تانویوی
 تهونی پی ریک دهخری، هه سارو په ناگه، قهلا،
 په ناگه، شاخی گاو که له کتوی.
صیغ - ا.ع (سییغه - sîyex): هه شتی له
 قالددا دابریژری، دارشتن (بو وشه یان زترو زیو
 یان هه شتیکی دی)، شتوه، شه کل.
صیغه - ا.ع (سییغه - sîyxe): دارشتن،
 داهیتان، نه فراندن، ژنی به سیغه، ژنی کاتی
 به پیتی مه رج و حوکمی تاییه تی.
صیغهره - ص.فا (سیغهره - sîxerew): ژن
 یان کچیک به سیغه شوو به پیاو تیک بکات.
صیغه سازی - ا.مص (سیغه سازی - sîxe
 sazî): گهردان سازی وشه به پیتی یاساو ریسای
 زمان.
صیف - ا.ع (سه یف - seyf): هاوین، تاوسان،
 وه رزی گه رما.
صیفی - ص.ن.ع (سه یفی - seyfi): هاوینه،
 هاوینی، کشتوکالی هاوینه.
صیفی کار - ا.ص (سه یفی کار - seyfi kar):
 زه رعاتی هاوینه وهک: (کاله کو شوتی و خه یارو
 باینجان و بامی و ته ماته).
صیقل - ص.ع (سه یغه ل - seyxel): مشت و
 مالدهری شمشیر و چه قوو ئاوینه و نه و شتانه.
صیقل گر - ص.فا (سه یغه ل گه ر - seyxel
 ger): سیقالکار، که سیک که کانزایان مشت و
 مالدهدات، چه رخی..

ض

ض - حر (ض-ز):

پیتی ههژده به می ئه لغبای فارسییه، که به (ضاد) ده خوتنریتته وهو به هه ساوی ئه بجه ده کاته (۸۰۰)، ئه م پسته تاییه ته به زمانی عه ره بی و له زمانی فارسیدا نییه.

ضائر - ا.ف.ع. (زائیر - zair): موزیر، زیان گه به نهر، زیان ره سین.

ضابط - ا.ف.ع. (زابت - zabit): پارێزه، حاکم، فه رمانه وه، پیشه نگ، ئه فسه ر، به هیز، هوشیار.

ضابطه - ا.ف.ع. (زابتیه - zabite): پارێزه (بۆ می)، یاسا، رتسا، زه بت و ره بت.

ضابی - ا.ع. (زابی - zabî): ژبله مۆ.

ضاجر - ص.ع. (زاجیر - zecir): بیزار، دلته نگ، بین ئارام له خه مباریدا، نیگه ران.

ضاجع - ا.ص.ع. (زاجئی - zacî): پیاو که له سه ر لا خه و تبین، پیری په ککه وته، پیچی روبرار بیان شیو.

ضاجعه - ا.ص.ع. (زاجیئه - zacî): ریزگی روبرار، په زین فره.

ضاحک - ا.ف.ع. (زاهیک - zahik): دهم به پیکه نین، هه وری به بریسکه.

ضاحکه - ا.ف.ع. (زاهیکه - zahike): ددانی پیشه وه، ددانی که له کاتی پیکه نیندا دهریکه وی.

ضاحی - ا.ف.ع. (زاهی - zahî): بهرز، دیارو ئاشکرا، ئه وهی هه تاو بیگاتی.

ضاحیه - ا.ف.ع. (زاهییه - zahiye): دوروبه ری شار، بهرز، ئاشکراو دیار.

ضار - ا.ف.ع. (زار - zar): موزیر، زیان به خش، زیان ره سین.

ضارب - ا.ف.ع. (زاریب - zarib): شهوی زۆر تاریک، شوینی نزم و هه موار که دره ختی لی بی.

ضارع - ص.ع. (زاریع - zari): خاکی، رام، باریک و بنیس، له رولاواز.

ضارور - ا.ع. (زاروور - zarûr): پیوستی، زه وری.

ضاروراء - ا.ع. (زاروراء - zarûra): پیوستی، قاتی، ته نگانه.

ضاروره - ا.ع. (زارره - zarûre): ئاتاجی، پیوستی، زیان.

ضاری - ا.ص.ع. (زاری - zarî): گیانله به رانی درنده و گۆشتخۆر وه کو شیرو به ورو گورگ، تانجی، موزیر، زه ردار، هۆف.

ضاغط - ا.ف.ع. (زاغیت - zaxît): گوشارکار، نیگابان.

ضاغوط - ا.ع. (زاغوت - zaxût): مۆته که، میژده زمه، شه وه، کابوس، شه وگ.

ضال- ص.ع (زالل - zall): گومرا، ناواره، ری هه‌له کردوو، ویتل.

ضاله- ص.ع (زالله - zalle): گومرا، ناواره، ری هه‌له کردوو (بۆمی).

ضامر- ص.ع (زامیر - zamir): لاواز، له‌ر، داله‌گۆشت، ناوقه‌د باریک، ئەندام باریک، وردیله.

ضامن- ص.ع (زامین - zamin): که‌فیل، پابه‌ند، زهمانه‌تکار، دابینکه‌ر.

ضایع- ص.ع (زایع - zayi): زایه، بیتهوده، بی که‌لک، گوم، پشت گوی خراو.

ضایعه- ص.ع (زایئه - zayi'e): زایه، بیتهوده، له که‌لک که‌وتوو، فه‌وتاو (بۆمی).

ضایق- ص.ع (زایغ - zayix): ته‌نگ.

ضب- ا.ع (زبب - zebb): مارمیلکه، بزین، مژک.

ضب- ا.ع (زبب - zebb): رق و کینه‌ی له دلدا په‌نهان، دلپه‌شی.

ضباب- ا.ع (زباب - zebab): ته‌مومژ، ته‌متومان.

ضبار- ا.ع (زوبار - zubar): کتیبان، نیزبارة، فایل.

ضباط- ص.ع (زببات - zebbat): ئه‌رشییفکردنی ئه‌وراقی دایه‌ره له فایل و په‌روه‌نداندا.

ضباط- ا.ع (زوببات - zubbat): پارتیزه‌ران، حاکمان، ئه‌فسه‌ران، به‌هیزان.

ضباع- ا.ع (زیبیا - ziba): که‌متاران، قه‌متاران، که‌متیاران.

ضبان- ا.ع (زوببان - zubban): مارمیلکان، بزین مژه‌کان.

ضبط- مص.ع (زه‌بت - zebt): گرتن، پاراستن، مه‌حکه‌م کردن، زه‌بت و ره‌بت.

ضبط صوت- ا.مر (زه‌بتی سه‌وت - zebti sewt): ریکۆردەر، ته‌سجیل.

ضیع- ا.ع (زه‌بع - zeb): که‌متار، قه‌متار.

ضیع- ا.ع (زه‌بوء - zebu): وشکه‌سال، نه‌هاته‌سال.

ضبعان- ا.ع (زیبشان - zib'an): نیره‌که‌متیار.

ضبعانه- ا.ع (زیبشانه - zibane): منی که‌متیار، ما که‌متیار، ده‌له که‌متار.

ضیه- ا.ع (زه‌بیه - zebbe): مارمیلکه‌ی مییبه، شکۆفه‌ی خورما به‌ر له پشکوتن و گول کردن.

ضج- مص.ع (زه‌جج - zecc): بانگ و هاوار له ترسان.

ضجاج- مص.ل.ع (زوججاج - zucac): هاوارکردن، نالین و هاوارکردن له ترسا.

ضجاج- ا.ع (زیجاج - zicac): شیله‌ی دره‌خت، که‌تیرا.

ضجاج- ا.ع (زه‌ججاج - zeccac): عاج، شه‌لفه‌ی فیل، جۆره‌ موروو به‌که.

ضجر- مص.ل.ع (زه‌جهر - zecer): بی قه‌راری کردن، نالین، دلته‌نگ بوون، دلته‌نگی، بیتزاری، بیته‌راری.

ضجر- ص.ع (زه‌جیر - zecir): مه‌لول، دلته‌نگ، بی نارام، بی ئۆقره، بیتزار.

ضجرت- ا.ع (زوحرت - zucret): خه‌م، خه‌فەت، بی ئۆقره‌یی، دلته‌نگی، مه‌لولی.

ضجور- ص.ع (زه‌جور - zecur): زۆر دلته‌نگ، بی ئۆقره، زۆر بیتزارو بیتتاقه‌ت.

ضجه- ا.ع (زه‌ججه - zecce): هات و هاواری خه‌لکی، شین و زاری، بانگ و هاوار.

ضجیح- ص.ع (زه‌جیح - zecic): بانگ و هاوار له ترساندا، غه‌لپه‌غه‌لپ.

ضجیع- ص.ع (زه‌جیع - zecic): هاوجیگه، هاوخه‌و.

ضجیعه- ص.ع (زه‌جیئه - zeci'e): هاوخه‌و (بۆمی).

ضحاء- ا.ع (زه‌ها - zeha): نزیککی نیوه‌رۆ، که‌رۆژ بگاته‌ نزیککی نیوه.

ضال- ص.ع (زالل - zall): گومرا، ناواره، ری هه‌له کردوو، ویتل.

ضاله- ص.ع (زالله - zalle): گومرا، ناواره، ری هه‌له کردوو (بۆمی).

ضامر- ص.ع (زامیر - zamir): لاواز، له‌ر، داله‌گۆشت، ناوقه‌د باریک، ئەندام باریک، وردیله.

ضامن- ص.ع (زامین - zamin): که‌فیل، پابه‌ند، زهمانه‌تکار، دابینکه‌ر.

ضایع- ص.ع (زایع - zayi): زایه، بیتهوده، بی که‌لک، گوم، پشت گوی خراو.

ضایعه- ص.ع (زایئه - zayi'e): زایه، بیتهوده، له که‌لک که‌وتوو، فه‌وتاو (بۆمی).

ضایق- ص.ع (زایغ - zayix): ته‌نگ.

ضب- ا.ع (زبب - zebb): مارمیلکه، بزین، مژک.

ضب- ا.ع (زبب - zebb): رق و کینه‌ی له دلدا په‌نهان، دلپه‌شی.

ضباب- ا.ع (زباب - zebab): ته‌مومژ، ته‌متومان.

ضبار- ا.ع (زوبار - zubar): کتیبان، نیزبارة، فایل.

ضباط- ص.ع (زببات - zebbat): ئه‌رشییفکردنی ئه‌وراقی دایه‌ره له فایل و په‌روه‌نداندا.

ضباط- ا.ع (زوببات - zubbat): پارتیزه‌ران، حاکمان، ئه‌فسه‌ران، به‌هیزان.

ضباع- ا.ع (زیبیا - ziba): که‌متاران، قه‌متاران، که‌متیاران.

ضبان- ا.ع (زوببان - zubban): مارمیلکان، بزین مژه‌کان.

ضبط- مص.ع (زه‌بت - zebt): گرتن، پاراستن، مه‌حکه‌م کردن، زه‌بت و ره‌بت.

ضبط صوت- ا.مر (زه‌بتی سه‌وت - zebti sewt): ریکۆردەر، ته‌سجیل.

ضراء - ا.ع (زهراء - zera') : زیان، خه سارهت، ناخوشی، قاتی، تنگانه، لیتقه و ماوی.

ضرائب - ا.ع (زهرائیب - zerayib) : باج و خه راجان، جۆرو نهوع.

ضرائح - ا.ع (زهرائیه - zeraih) : مه زاران، مه زارگان، گۆزو قه بران، گلکۆیان، مه پقه دان.

ضرائر - ا.ع (زهرائیر - zerair) : کوپیران، نابینایان، زه لیلان، مزمه عیلان.

ضراب - مص.ل (زیراب - zirab) : به شه ر هاتن، شه ره شمشیر.

ضراب - ص.ع (زهراب - zerrab) : که سیتک که سکه لیتدات.

ضرابخانه - ا.ع (مر زه رابخانه - zerabxane) : شوپنی سکه لیدان.

ضراح - مص.ع (زیراه - zirah) : له قه لیدان، لوشکه لیدانی چاره وی، جووته وه شانندن.

ضرار - مص.م.ع (زیرار - zirar) : زه ره رگه بیانندن، زیان گه بیانندن به یه کتر.

ضرارت - مص.ل.ع (زه رارت - zeraret) : نابینا بوون، نابینایی.

ضراط - مص.ل.ع (زیرات - zirar) : تپین، تر که نندن.

ضراط - ص.ع (زه رات - zerat) : تپ که ن.

ضراعت - مص.ل.ع (زه راءت - zera'et) : پارانه وه، کورپووزانه وه، لالانه وه.

ضراغم - ا.ع (زه راغیم - zeraxim) : شیران، شیرانی درنده.

ضرام - ا.ع (زیرام - ziram) : چیلکه، دهسته چیله.

ضراوت - مص.ل.ع (زه راءت - zeravet) : حه سود بوون، چاوچنۆک بوون، خوگرتن، راهاتن له سه ر شتی.

ضرب - مص.م.ع (زه رب - zerb) : لیدان، که رت (×).

ضربیات - ا.ع (زه ربیات - zerebat) : لیدان، جه زره به.

ضحاک - ص.ع (زه ههک - zehhak) : زۆرخه ن.

ضحایا - ا.ع (زه هایا - zehaya) : قوریانیا ن.

ضحک - مص.ل.ع (زیهک - zihk) : پیکه نین، خه نینه، خه نستن.

ضحکه - ا.ع (زه هکه - zehke) : یهک پیکه نین، خه نینه یهک.

ضحکه - ص.ع (زه هکه - zuhke) : گه پچار، که سیتک که خه لکی پیتی پیکه نن.

ضحکه - ص.ع (زه هکه - zuheke) : که سی به خه لکی پیکه نن.

ضحو - ا.ع (زه هف - zehv) : چیشته نگاو.

ضحوک - ص.ع (زه هوک - zehûk) : زۆرخه ن.

ضحوه - ا.ع (زه هفه - zehve) : چیشته نگاو، چیشتان.

ضحی - ا.ع (زه ها - zuha) : چیشتان، خۆر، هه تاو، چیشته نگا.

ضحیه - ا.ع (زه هییه - zehîye) : چیشته نگاو، مه ری قوریانی.

ضحام - ص.ع (زه خام - zuxam) : گه وره، به که له ش، قه له و، نه ستور.

ضحام - ص.ع (زه خام - zixam) : نه ستور و قه به.

ضحامت - مص.ل.ع (زه خامت - zexamet) : قه به بوون، قه له و بوون، نه ستور بوون.

ضحم - ص.ع (زه خم - zexm) : گه وره، قه به، قه له و، نه ستور، زه به لاج، که ته.

ضحیم - ص.ع (زه خیم - zexîm) : نه ستور، قه به، گه وره، زه لام.

ضد - ص.ع (زیدد - zidd) : دژ، ناساز، ناکۆک، نا ته با، پیچه وانه.

ضدید - ص.ع (زه دید - zedîd) : دژ، ناکۆک، هاوتا.

ضر - مص.ع (زه ر - zer) : زه ره ر گه بیانندن، زیان، مه زه رت.

- ضربان** - مص.ل.ع (زهره بان - zereban):
لیدان، لیدانی دل.
- ضربت** - ا.ع (زهره ت - zerbet): یهک لیدان.
- ضربخانه** - ا.ع (زهره خانه - zerbxane): شوتنی له سکه دانی زترو زیو.
- ضرب خوردن** - مص.ل.ع (زهره خوردن - zerb xûrdn): نازار دیتن، جه زهره خواردن.
- ضرب خورده** - ص.مف (زهره خورده - zerb xûrde): لیدراو، جه زهره خواردوو.
- ضرب دیدن** - مص.ل.ع (زهره دیدن - zerb dîden): نازار دیتن.
- ضرب دیده** - ص.مف (زهره دیده - zerb dîde): جه زهره دیتوو، نازار پیتگه بیوو، جه زهره دیده.
- ضرب زدن** - مص.م.ع (زهره زدهن - zerb zeden): لیدان، لیدانی که سیتک.
- ضرب گرفتن** - مص.م.ع (زهره گیریفتهن - zerb giriften): ته پیل ژهن، ته پیل لیدان.
- ضربه** - ا.ع (زهره - zerbe): یهک لیدان، یهک زهره، برین، زام.
- ضربی** - ا.ص.ع (زهری - zerbî): جورده تاق بیان گومه تیکه که به که ریوچ بچنری، ناوازیک که به ته پیل لی بدری، نامیتری زهری: دهفو دههؤل و ته پیل و دونبک.
- ضرو** - ا.ع (زهره - zerer): زهره، زیان.
- ضروزدن** - مص.م.ع (زهره زدهن - zerer zeden): زیان لیدان، خه سارهت لیدان.
- ضروکشیدن** - مص.ل.ع (زهره که شیدهن - zerer keşîden): زهره کردن، خه سارهت کردن، زیان کردن.
- ضرس** - ا.ع (زیرس - zirs): ددانی هارهر، کاکیله، بارانی که م، گردی ناهه موار که سه رکه وتنی زه حمت بی.
- ضرس** - ص.ع (زهریس - zeriş): تونده تبعهت، پیماوی سه فهر کردوو جه ننگ جه ربین،
- به دخوو.
- ضربه** - ا.ع (زهرته - zerte): تر، تریک.
- ضرع** - ا.ع (زهره - zer): مه مک، گوانی مهرو مانگا.
- ضرع** - ا.ع (زیره - zir): هاوتا، وه کویه ک، چوونیه ک.
- ضرع** - مص.م.ع (زهره - zer): رامکردنی نه سپ، لالانه وهو پارانه وهو کووو وزانه وه.
- ضرعام** - ا.ع (زیرغام - zirxam): شیر، پیماوی نازا، دلاوه، بویر.
- ضرعم** - ا.ع (زهرغه م - zexem): شیر، شیری درنده.
- ضرم** - مص.ع (زهره م - zerm): هه لایسانی ناگر، برسی بوونی زور.
- ضرم** - ا.ع (زیرم - zirm): جورده دره ختیکی بوں خوشه.
- ضرم** - ا.ع (زهریم - zerim): بیتچوه هه لؤ.
- ضروب** - ا.ع (زوروب - zurûb): لیدان، (بو کؤ)، جور.
- ضروب** - ص.ع (زهروب - zerûb): لیدهر.
- ضروور** - ص.ع (زهرور - zerûr): زهرور، پیتویست.
- ضرورات** - ا.ع (زهرورات - zerûrat): پیتداویستیان.
- ضرورت** - ا.ع (زهرورته - zerûret): پیتداویستی، شتی که پیتویست پیتی بی.
- ضروری** - ص.ع (زهروری - zerûrî): زهروری، پیتویست.
- ضروریه** - ص.ع (زهروریه - zerûriye): ههر شتی زهروری و پیتویست بی.
- ضروس** - ا.ع (زوروس - zurûs): ددانی هارهر، کاکیله.
- ضروع** - ا.ع (زوروه - zurû): گوان، گوانان.
- ضره** - ا.ع (زهره - zere): پیتویستی، مه مک، هه وئ.

ضغث - ا.ع (زیغس - zixs): چه پکه گیای ته پرو و شک پیئکه وه، نالوزکاو، کاری تیکه ل و پیکه ل و نیوه چل.

ضغط - مص.م.ع (زهغت - zext): گوشین، لیدان، ته نگاو کردن، پاله په ستو، گوشار.

ضغطه - ا.ع (زوغتته - zuxte): دژواری و تهنگی و گوشار، ره نجو زه حمهت، مه شه قهت، ناچاری، ناچار کردن.

ضغن - مص.م.ع (زهغنه - zexen): رق هه لگرتن له که سیک، کینه، رک کین.

ضغن - ا.ع (زیغن - zixn): رق، کینه، که رب.

ضغینه - ا.ع (زهغینه - zexîne): رق، کینه، که رب.

ضفادغ - ا.ع (زهفادی - zefadi): قورباقان، بوخان.

ضفدع - ا.ع (زهفده - zefde): بوق، قورباقه.

ضفیر - ا.ع (زهفیر - zefîr): رستی له مو بادراو، تهنگی کورتان، که ناری ده ریا، چه پکه قژی هژنراو، گیسوی هژنراو.

ضفیره - ا.ع (زهفیره - zefîre): پرچ، که زی.

ضل - ا.ع (زهلل - zell): گومرا.

ضلال - مص.ل.ع (زهلال - zelal): گوم بوون، گوم کردنی ری، گومرا بوون.

ضلالت - مص.ل.ع (زهلالهت - zelalet): گومرا بوون.

ضلت - ا.ع (زهللهت - zellet): سه رسامی، سه رگهردانی، چه یرمان، دامامی.

ضلع - ا.ع (زیل - zil): لا، لایه کانی چوارگوشه، په راسوو.

ضلل - ا.ع (زهلهل - zelel): گومرایی، ناوی که به بن تاویران بان دره ختاند پرواتو تاو لیتی نه دات.

ضلوع - ا.ع (زلو - zulû): لا، په راسووان.

ضلول - ص.ع (زهلول - zelûl): گومرا،

ضلیع - ص.ع (زهلیع - zelî): پیسوی که ته و به هیز، پیسوی که په راسووه کانی قابیم و به هیز بی.

ضرب - ا.ص.ع (زهرب - zerîb): لیدر، ده ستوه شین، به زهر، هاوتا، جوړ، لیدراو.

ضریبه - ا.ع (زهریبه - zerîbe): سروشت، خو، عادهت، خه سلتهت، باج و خهراج، لیدراو به شمشیر.

ضریح - ا.ع (زهریح - zerîh): گوز، قهیر، نه و گومه زهی بو گوز ده کری، مه رقه د، مه زارگه، گلکو.

ضریر - ص.ع (زهریر - zerîr): کویر، نابینا، له پرو لاواز، نه خویش و لاواز.

ضریره - ص.ع (زهریره - zerîre): کوزه، نابینا (بو می) ژنی نه خویش و لاواز.

ضریع - ص.ع (زهریع - zerî): ژنی مه مک گه وره، مه ری گوان گه وره.

ضریع - ا.ع (زهریع - zerî): په رده یه کی ناسکی سه ر ئیسقانه.

ضریع - ا.ع (زهریع - zerî): گیایه کی بو ن ناخوشه، درکی دار خورما، داری و شک.

ضریم - ا.ع (زهریم - zerîm): سوتاو، ناگر.

ضعاف - ص.ع (زیاف - ziaf): لاوازان، بی توانا، له پرو لاوازو سست.

ضعف - مص.ل.ع (زهئف - ze'f): سست بوون، بی جورم، که نم نمود، بی توانا بوون.

ضعف - ص.ع (زیئف - zi'f): دوو چه نانه، دوو به رانبر، دوو هینده.

ضعفاء - ص.ع (زوئفا - zuefa): لاوازان، بی جورمان، بی توانایان، که نم نمودان.

ضعیف - ص.ع (زهئیف - zeîf): لاواز، سست، بی توانا، بی ده سلات، بی جورم.

ضعیف چزان - ص.فا (زهئیف چیزان - zeîf çizan): لاواز کوژ، نه وهی بی توانا و لاوازان نازار بدات.

ضعیفه - ص.ع (زهئیفه - zeîfe): زه عیفه، نافرتهی سست و بی ده سلات.

ضعفان - ا.ع (زهغائین - zexain): که رب و کینه،

ضلیل - ص.ع (زلیل - zelîl): گومرا.
ضلیل - ص.ع (زیلیل - zillîl): زۆر گومرا.
ضم - مص.م.ع (زهمم - zemm): کۆکردنهوه، خړکردنهوه، خړکردنهوهی چهند شتییک له یهک شوتندا، بۆر دانان بۆ وشه.
ضمائر - ع (زهمائیر - zemair): ویژدان، ناخ، باتین، راناو.
ضمائم - ص.ع (زهمائیم - zemaim): پاشکۆیان.
ضمام - ا.ع (زهماد - zmad): زامبیه ند، (په پۆیهک که زامی پین بیهستن)، مهره می له برینان بنری، مهره می سهر برین.
ضمار - ا.ع (زیمار - zimar): په نهان، سامانی په نهان، سامانی که له دهست چوو بپ و ئومیدی که پانهوهی نه بپ، قهرزو به لیتی که پشتی پین نه به ستری.
زمان - مص.م.ع (زهمان - zeman): زامن کردن، که فیلی کردن، زهمانهت کردن.
زمانت - مص.ل.ع (زهمانهت - zamanet): دووچاربوون به نه خۆشییهکی دایی که جار به جار توندی بکات و بیته مایه کی که وتنی نه خۆش له جیگه دا، بوون به که فیلی، زهمانهت کردن که سیک.
ضممر - ص.ع (زهممر - zemr): پیایوی خۆش نه ندای ناو قهد باریک.
ضممر - ا.ع (زومور - zumur): داله گۆشتی، لاوازی.
ضمره - ص.ع (زهمره - zemre): ژنی خۆش قیافه ی ناو قهد باریک.
ضمن - ا.ع (زیمین - zimn): دهروون، ناوهوه، ناو، ناوی شتییک، میان، (له میانی قسه دا).
ضمن - ص.ع (زهمین - zemin): نه خۆشی له جیگه دا که وتوو، زهمینگیر، ناشق.
ضمور - مص.ع (زومور - zumûr): له رو داله گۆشت بوون، پوکانه وه.
ضمه - ا.ع (زهمه - zemme): بۆر، بۆری سهر حهرفان.

ضمیر - ا.ع (زهمیر - zemîr): زهمیر، ویژدان، ناخ، راناو: لکاو، جیا.
ضمیم - ص.ع (زهمیم - zemîm): هاوری، پاشکۆ.
ضمیمه - ص.ع (زهمیمه - zemîme): هاوری، پاشکۆ.
ضمین - ص.ع (زهمین - zemîn): زامن، که فیلی، نه خۆشی زهمینگیر.
ضنائن - ا.ع (زهنائین - zenain): شتی نیایب و ناوازه و گران به ها که له بهر دهگمهنی نه درئ به که سی دی، شتی زۆر تایبهت و دهگمهن.
ضنین - ص.ع (زهنین - zenîn): به غیل، چروک، رژد، ناکهس به چه، هه تیوچه.
ضوابط - ا.ع (زه قابییت - zevabit): یاساو ریتسا، زهبت و رهبتان.
ضواحک - ا.ع (زه قاهییک - zevahik): ددانین پیتشه وه که له ده می پیکه نیندا دهرده که ون.
ضواحی - ا.ع (زه قاهی - zevahî): ئاوه دانی دهر و بهری شار، بهرز، ئاشکراو دیار، خوویا.
ضوارب - ا.ع (زه قاریب - zavarib): تاریکه شهو، شوینی نرم و هه مواری چره دارستان.
ضواری - ا.ص.ع (زه قاری - zavarî): گیانله بهرانی درنده ی وهک: شیرو بهورو گورک و... هۆقان.
ضوء - ا.ع (زه وه - zew³): نور، روناکی، رۆشنایی، روناھی.
ضوزاء - ا.ع (زه وزاء - zewza³): هه راو زهنا، هه راو ههنگامه، هات و هاوار، ژاوه ژاو.
ضمور - ا.ع (زه ومهر - zewmer): جوره گیایه که، ریتحانه.
ضموران - ا.ع (زه ومهران - zewmeran): ریتحانه، نه عتا.
ضیها - ص.ع (زه یها - zeyha³): ژنی نه زۆک، ژنی که مه مک و شیریه نه بپ، دهشتی رووته نی بپ گیا، قاقی، وشترالوک.

ضیاء - ا.ع (زیبا - 'ziya): نور، روشنائی، روناهی.

ضیاع - مص.ل.ع (زهیا - 'zeya): له ناوچوون، زایه بوون، فهوتان، گومبوون.

ضیاع - ا.ع (زیبا - 'ziya): زهوی به پیت و بهر دهکت.

ضیاع - ص.ع (زیبا - 'ziya): زایه بوو، له دهست چوو، له ناوچوو، فهوتاو.

ضیاعم - ا.ع (زهیاغیم - 'zeyaxim): شیرین درنده.

ضیافت - مص.ل.ع (زییافت - 'ziyafet): چوونه میوانی، میوانداری.

ضیاگستر - ص.فا (زییگوسته - 'ziyaguster): روشنائی به خش، روشنائی دهر.

ضیعات - ا.ع (زهینات - 'zeyat): زهوی و زاری کشتوکالی به پیت و بهر دهکت.

ضیعت - ا.ع (زهیشهت - 'zeyet): زهوی و ناوی کشتوکالی، زهوی به پیت، پیشه ی پیاو.

ضیغم - ا.ع (زهیغم - 'zeyxem): شیر.

ضیف - ا.ع (زهیف - 'zeyf): میوان، میقان.

ضیق - مص.ل.ع (زیغ - 'zix): تهنگ بوون، دهست نوقان، رهزیل بوون، بهغیلی، پیسکه یی.

ضیق - ص.ع (زهییغ - 'zeyyix): تهنگ، تهسک.

ضیغت - ا.ع (زهیهغهت - 'zeyexet): زهیهغهت، دهستکورتی، ههژاری، بی نه وایی.

ضیم - ا.ع (زهیم - 'zeym): ستهم، زولم، جهفا.

ضمیران - ا.ع (زهیمه ران - 'zeymeran): ریجاننه.

ضیوف - ا.ع (زویوف - 'zuyûf): میوانان، میقانان.

ط

ط- حر (تا- T):

- طائله** - ا.ع (تائيله - taile): توانا، سود، فہزل، کینہ، دژمنایہ تی.
- طائی** - ص.ن.ع (تائی - ta'i): سہر بہ قہبیلہ ی تایی کہ حاتمہ می تایی لہ وان بوہ.
- طاب** - ص.ع (تاب - tab): پاک، خوش، پاکیزہ، حلال.
- طاباق** - ا.ع (تاباغ - tabax): تابوگ، خستی سورہ و کراو، کہریوچ.
- طابخ** - ا.فا (تابیخ - tabix): ناشچی، شیوکر، تایی توند.
- طابرائی** - ص.ن. (تابیرانی - tabirani): خہلکی تابران (کہ ناواییہ کی سہر بہ توسی خوراسانہ).
- طابع** - ا.فا (تابی - tabi): چاپکار، چاپچی، خو، سروشت، تہ بیعت.
- طابع** - ا.ع (تابی - tabi): خہتم، موسستیلہ، مؤز، تہ مغہ، پول.
- طابق** - ا.ع (تابغ - tabex): تاوہ، کہریوچی گہورہ.
- طاجن** - ا.ع (تاجین - tacin): تاوہ.
- طاحن** - ا.فا (تاہین - tahin): گای خہرمان کوت، ناش.
- پیتی نوزدہ بیہ می ٹہ لہ فبای فارسییہ، کہ بہ (تا) دہ خویتریتہ و ہ بہ حساوی ٹہ بیجہ دہکاتہ (۹)، ٹہم پیستہ تاییہ تی زمانی عہرہ بیہ و لہ چہ ند وشہ بیہ کی فارسیشدا لہبری (ت) بہ کار ہاتگہ.
- طائر** - ا.فا.ع (تائیر - tair): پالندہ، فرندہ، تہیر، مہل، پلہ و ہر.
- طائرہ** - ا.فا.ع (تائیرہ - taire): تہ یارہ، فرۆکہ، بالہ فہر.
- طائش** - ص.ع (تائیش - taiş): سوک و سہلیم، بی ٹہقل، سہ خیف، سہرہرۆ، ٹہقل سوک، ملہور.
- طائع** - ص.فا (تائی - tai): گوٹرایہل، موتیع.
- طائف** - ص.فا (تائیف - taif): تہ وافکار، کہ سیک بہ دہوری شوٹنی کدا بگہرئ، شہوگہر، حہ سحہس.
- طائفہ** - ص.فا (تائیفہ - taife): توافچی (بؤمی)، تاییہ فہ، تیرہ، دہستہ، کؤمہ لہ خہلکیک کہ دابو نہریت و خووخدہو ٹاکارو مہزہبو ٹاینیان یہک بی.
- طائفی** - ص.ن. (تائیفی - taifi): خہلکی تائف، (کہ شاریکہ لہ حیجاز).
- طائل** - ا.ع (تائیل - tail): فہزل، فایدہ، سوود، دہولہ مہندی.

طاس لغزنده - ا.مر(تاسی له غزنده - tasi lexzende): تاسی لوس، تاسی مسین، کاسه ی مس.

طاع - ص.ع(تاء - ta'): گوپرایه ل، ملکه ج،

طاعات - ا.ع(تائات - ta'at): تاعهت و عیبادهت، خواپه رستی.

طاعت پیشه - ص.مر(تاعهت پیشه - ta'et piše): نه وهی تاعهت و عیبادهت بکا به پیشه ی خوی.

طاعت ور - ص.مر(تائت فه ر - ta'et ver): موتبع، گوپرایه ل، تاعهت پیشه.

طاعم - ص.فا(تائیم - ta'im): خورده، خوش خوراک، حال باش له خوردو خوراکدا.

طاعن - ا.فا.ع(تائین - ta'in): سهرزه نشستکار، تانه لیدهر، نیزه وه شین.

طاعون - ا.ع(تائون - ta'un): نه خوشبیه کی خه ته رناک و کوشنده یه، تاعون، چاوه قووله.

طاغوت - ا.ع(تاغوت - taxût): بت، سه نهم، زالم، سه رکیتش، ههر په رستراویکی غه یره ز یه زدان، ته عه داکار.

طاغی - ا.فا.ع(تاغی - taxî): زالم، یاخی، سه رکیتش، سته مکار.

طاغیه - ا.فا.ع(تاغیه - taxîye): یاخی (بو می)، زور زالم، گونه سه نه، که وده ن، له خزیایی، بیدادی، هه وره بروسکه.

طافح - ص.فا.ع(تافییه - tafih): پراوپر، کدیل، لیپوپیژ، مهستی مهستی بی ناگا.

طافحه - ص.فا.ع(تافییه - tafihe): بروانه (طافح)، ههر شتیکی وشک.

طاق - ا(تاغ - tax): تاق، میچی به که وانه، (تاقی ناسمان).

طاق - ص(تاغ - tax): تاک، یهک دانه، بی وینه.

طاق - ا.ع(تاغ - tax): جبه.

طاق - ا(تاغ - tax): داو، یهک تالی پهدت،

طاحنه - ا.فا(تاهینه - tahine): ددان، که لبه.

طاحون - ا.ع(تاهون - tahûn): ناش، ناسیباو.

طارف - ا(تاریف - tarif): سامانی تازه به ده ست هاتوو.

طارفه - ا.ع(تاریفه - tarife): مالی زور که تازه به ده ست هینرابی.

طارق - ا.فا(تاریخ - tarix): نه وهی به شه و پروات، ههر شتی به شه و دهریکه وی، دز، فالچی، نه ستیره ی به یانی.

طارقه - ا.فا.ع(تاریغه - tarixe): قه و ماو، به لا، که سوکاری پیباو.

طارم - ا(تارم - tarem): خیتوت، سه راه رده، گومه ز، خانووی دارین، ته یمان، قامه میو، ناسمان.

طارمی - ا(تارمه می - taremî): ته یمان، موچه ره ی به رده م هه یوان یان ده وری باخچه و...

طارونی - ا.ع(تارونی - tarûni): جوړه جلیکی حه بره.

طاری - ا.فا.ع(تاری - tari'): رووداویکی له پر، شتیکی ناوهخت، رووداویکی له نکاو، که سیک له پر بی یان په یدا بی.

طاریه - ا.فا.ع(تارییه - tariye): به لاو پیشهاتی له پر.

طاس - ا(تاس - tas): تاس، کاسه ی مسی.

طاس - ص(تاس - tas): سه ری رووتاوه به هو ی که چهل یان شتیکی دی.

طاس - ا(تاس - tas): زاری نه ردین.

طاسباز - ص.فا(تاسباز - tasbaz): که سیک زارین بکات، قومارکردن به زار، حیلله باز.

طاس بین - ص.فا(تاسبین - tasbîn): فالگره وه به تاس.

طاسک - ا.فا(تاسک - tasek): تاسی بچووک، له رزانه ی زپ یان زیو، زه نگوله ی زپ یان زیو که له ملی نه سپ بکری، زاری نه ردین.

طاس کباب - ا.مر(تاس که باب - tas kebab): تاس که بابی، جوړه خواردنیکه به گوشت و په تاته و پیازو به هارات دروست ده کرت.

طالبی - ص.ن.ع (تالیسی - talibî): ساداتی نه‌وهی عه‌لی کورپی نه‌بی تالیب یان نه‌وهی جه‌عفر و عه‌قیل-ی برای.

طالبی - ا (تالیسی - talibî): جۆره گوندۆره‌یه‌که توکله‌که‌ی زهردیکی کوز کوزه (حه‌وت مانگی).

طالع - ص.ف.ع (تالیه - talih): مرۆژی به‌دکردوه، خراب، تاوانکار، به‌دکار، به‌دعه‌مهل.

طالسان - ا (تالیسان - talisan): جۆره عه‌بایه‌که، جیه.

طالع - ا.ف.ع (تالیء - tali'): تالچ، به‌خت، یه‌غبال، شانس، مانگی نوی.

طالع بین - ص.ف.ع (تالیء بین - tali' bîn): به‌خت گره‌وه، فالگره‌وه، فالچی.

طالع مند - ص.م.ع (تالیء مه‌ند - tali' mend): به‌شانس، به‌به‌خت، شانسدار.

طالع میمون - ص.م.ع (تالیئی مه‌یون - tali'i meymûn): به‌ختی چاک.

طالق - ص.ع (تالیخ - talix): ژنی ته‌لاقدراو.

طالیقون - ا (تالیغون - talixûn): هه‌فت جۆش.

طامات - ا.ع (تامات - tammat): رووداوی گه‌وره و به‌لای قورس، ویردو قسه‌ی سو‌فیان، وراوه‌ی هه‌ندی له سو‌فی و ده‌رویشان، په‌سلان، روژی قیامه‌ت.

طامح - ص.ع (تامیه - tamih): ژنی سه‌رکیش، ژنی چاو له‌ده‌ر، ژنی چاو له‌وه‌پین، ژنی چاوباشقال، به‌رز.

طامع - ا.ف.ع (تامی - tami'): ته‌ماعکار، چاوچنۆک، حه‌سوود، به‌ته‌ماع.

طامعه - ا.ف.ع (تامیه - tami'e): ژنی ته‌ماعکار، چاوچنۆک، قرچۆک، رژد.

طامور - ا.ع (تامور - tamûr): تۆمار.

طامه - ا.ع (تامه - tamme): به‌لا، به‌لای هه‌ره گه‌وره، قیامه‌ت، روژی په‌سلان.

چه‌پکیک قژ، چه‌پکیک ریحانه، ده‌ستییک جل.

طاق ابرو - ا.م.ع (تاغی نه‌برو - taxi ebrû): تاغی برۆ، که‌وانی برۆ.

طاق ارزق - ا.م.ع (تاغی نه‌زره‌غ - taxi ezrex): ئاسمان، تاغی ئاسمان.

طاقباز - ا.م.ع (تاغباز - taxbaz): له‌سه‌ر گازی پشت، به‌پشتا خه‌وتن، به‌پشتا پال که‌وتن.

طاقهت - ا.م.ع (تاغه‌ت - taxet): تاغه‌ت، هیزوتوان، سه‌برو حه‌وسه‌له.

طاقهت زدا - ص.ف.ع (تاغه‌ت زه‌دا - taxet zeda): تاغه‌ت به‌ر.

طاقهت شکن - ص.ف.ع (تاغه‌ت شیکه‌ن - taxet şiken): تاغه‌ت به‌ر، تاغه‌ت پروکین، تاغه‌ت شکین.

طاقهت فرسا - ص.ف.ع (تاغه‌ت فه‌رسا - taxet fersa): تاغه‌ت به‌ر، نه‌وه‌ی که‌ تواناو تاغه‌ت بیات.

طاقچه - ا (تاغچه - taxçe): تاغی بچووک له دیواردا.

طاقدیس - ا.ص (تاغدیس - taxdîs): تاغی ئاسا.

طاق نصرت - ا.م.ع (تاغی نوسره‌ت - taxi nusret): تاغی سه‌رکه‌وتن، تاغییکه که‌ له جه‌ژنان یان له پیشوازی پاشایاندا داده‌نری.

طاق نما - ا.م.ع (تاغ نه‌ما - taxnema): هه‌یوانی بچووک به‌رده‌م ئۆده.

طاق و طرم - ا.م.ع (تاغ و تورم - taxû turm): فه‌روشکو، هیزش و کشانه‌وه‌و خو‌ناندن، تاغاو تریق.

طاقه - ا.ع (تاغه - taxe): داو، تال، هه‌ودا، چه‌پکی ریحانه، ده‌ستییک جل، یه‌ک داوی په‌تییک.

طاقی - ا (تاغی - taxî): جۆره کلاییکه.

طالب - ا.ف.ع (تالیب - talib): خوازبار، داواکار، قوتابی.

پاک، ژنی پاک و بی عیب و عار.
طایر - ا.ف.ع. (تایر - tayîr): تیر، بالنده، فرنده.
طایفه - ا.ع. (تایفه - tayîfe): تیره، دسته.
طب - مص.م.ع. (تیب - tib): چاره کردن، درمان کردن، مالیجه کردن به دهن و دروون.
طبابت - ا.ع. (تیباہت - tibabet): پیشه‌ی پزشکی، پزشکی، درمان کردن و جوری مالیجه‌ی نه‌خوشینی جوراوجور.
طباخ - ص.ع. (ته‌بیاخ - tabax): ناشچی، چیشته‌گر.
طباخت - ا.ع. (تیباخت - tibaxet): ناشچیتی، چیشته‌جیتی، پیشه‌ی چیشته‌چی.
طباخه - ا.ع. (تویاخه - tubaxe): کف و چهوری سهری مه‌نجه‌ل.
طباطبا - ا.ع. (ته‌باته‌با - tebateba): نازناوی نیسماعیل کوری نیبراهیمه که کوری حه‌زرتی نیمام حه‌سهن بووه ساداتی ته‌باته‌بائی ده‌چنه‌وه سهر نه‌و.
طباع - ا.ع. (تیبا - tîba): سروشت، ته‌بیعه‌ت، خو.
طباع - ص.ع. (ته‌بیا - teba): چاپکار، ته‌مغه‌چی، شمشیرساز، گۆزه‌گر، خودان ته‌بیعه‌تی زیره‌ک.
طباعت - ا.ع. (تیبا‌ت - tîba't): پیشه‌ی چاپ کردن، هونه‌ری چاپ، شمشیرسازی.
طباق - مص.م.ع. (تیباغ - tibax): پی‌نگرتنی دوو شت، به‌رائه‌ر، سنعه‌تیک‌ی شیعبیه.
طبال - ص.ع. (ته‌ببال - tebbal): ته‌پل‌ژن، ده‌هۆل‌کوت.
طبایع - ا.ع. (ته‌بای - tebayî): ته‌بیعه‌ت، سروشت، خو.
طبیعی - ص.ن.ع. (ته‌بایئ - tebayî'î): جزره فله‌سه‌فه‌به‌ک بوو که ته‌بیعه‌تی به‌خولق‌تینه‌ری جیهان ده‌زانی.

طاووس - ا.ع. (تافوس - tavûs): مه‌لیکه له جۆری مریشک، به‌په‌ره‌جوانه‌کانی به‌ناوبانگه، نیره‌که‌ی کلکیکی دریتی چه‌تری ره‌نگاو ره‌نگی هه‌یه، په‌ره‌کانی له‌هه‌وه‌لی هاویندا ده‌وه‌ری و پاشان ده‌روپته‌وه، میبه‌که‌ی له‌سالی سیبه‌مدا هیلکه ده‌کات، له‌سالی‌کدا ۴-۶ هیلکه ده‌کات و نزیکه‌ی یه‌ک مانگ له‌سه‌ر هیلکه‌کانی ده‌که‌وه‌ی و بی‌چوه‌کانی که‌بوون به‌سج مانگ ئیدی نیرو میان ده‌ده‌که‌وه‌ی، له‌سج سالی‌دا بالق ده‌بن و ناماده ده‌بن بۆ جووتیون، نیره‌که‌ی له‌سج سالی‌دا نه‌شونمای په‌ری کلکی ته‌واو ده‌بی، نه‌سلی نه‌م مه‌له له‌هندوستان و مالیزیه، له‌سه‌ده‌کانی ناخین‌دا ده‌وله‌مه‌ندانئ نه‌وروپا له‌میوانداریبه به‌شکۆکانی خۆباندای گۆشتی تاووسیان داده‌نا، به‌لام گۆشته‌که‌ی زۆر خۆش و به‌تام نیبه، تاووس پتر له‌به‌ر جوانیبه‌که‌ی و بۆ جوانی له‌کۆشک و باخه تایه‌تیبه‌کاندا به‌ختیو ده‌که‌ن و نزیکه‌ی ۳۰ سال ده‌ژی، هه‌ندئ که‌س راگرتنی تاووس له‌ماله‌وه به‌شورم ده‌زانن، ده‌لین تاووس باعیسی و ده‌رنانی ئادم و حه‌وا له‌به‌هه‌شت بووه.
طاووس پیکر - ص.مر. (تافوس په‌یکه‌ر - tavûs peyker): نه‌ندام جوان و ره‌نگین وه‌کو تاووس.
طاووس خرام - ص.مر. (تافوس خورام - tavûs xuram): تاووس ره‌فتار.
طاووس وار - ق.ص. (تافوس قار - tavûs var): تاووسانه، چوون تاوس، تاوس ئاسا.
طاووسی - ص.ن. (تافوسی - tavûsî): تاوسی، سه‌وزی زترین، جزره جلیکی ره‌نگینه، ره‌نگین وه‌کو ره‌نگی په‌ری تاوس.
طاووسی - ا.ع. (تافوسی - tavûsî): ده‌وه‌نیکه لقی باریکی سه‌وز باوو گه‌لای باریک و ساده و گولی زه‌ردی بۆن خۆشی هه‌یه، له‌گولی ئاقاقیا ده‌چی.
طاووسی - ص.ن. (تافوسی - tavûsî): ظاهر - ص.ع. (تاهیر - tahir): پاک، پاکژ.
طاهره - ص.ع. (تاهیره - tahire): پاکژ، ژنی

طبخ - مص.م.ع (ته‌بخ - tebx): خواردن لینان.
طبرانی - ص.ن.ع (ته‌به‌رانی - teberanî):
 خه‌لکی شاری ته‌به‌ریه‌ی شام.
طبرخون - ا (ته‌به‌رخون - teber xûn):
 عه‌نناب، سنجو، سرینچک، سوره‌بی.
طبرزد - ا (ته‌به‌ر زهد - teber zed): قه‌ند یان
 نه‌باتی ره‌ق، قه‌ندی کولاو، جوّره رووه‌کینکه.
طبرزین - ا.مر.ع (ته‌به‌رزین - teberzîn):
 ته‌ورزین.
طبرسی - ص.ن.ع (ته‌به‌رسی - tebersî):
 خه‌لکی ته‌به‌رستان (مازندهران).
طبری - ص.ن.ع (ته‌به‌ری - teberî):
 ته‌به‌رستانی.
طب‌تاب - ا.ع (ته‌بتاب - tebtâb): قاشو.
طب‌طبه - مص.ع (ته‌بت‌به‌به - tebtbe):
 ته‌په‌ته‌پی پی‌له کاتی غارداندا، دهنگی سیلاو،
 شلپو هووی پیکادانی شه‌پۆلان، دهنگی قامچی.
طبع - مص.م.ع (ته‌ب‌ء - teb'): مؤزکردن،
 مؤزکردنی نووسراو، چاپکردن.
طبع - ا.ع (ته‌ب‌ء - teb'): سروشت.
طبع‌ازما - ص.فا (ته‌بع‌ازما - teb' azma):
 شاعیرتیک که ته‌بعی خوئی تاقتی بکاته‌وه،
 شاعیرتیک که قه‌ریحه‌وه سه‌لیقه‌ی خوئی
 بجه‌ربیتنی.
طبق - ا.ع (تیبخ - tibx): به‌رانبه‌ر.
طبق - ا.ع (ته‌به‌غ - tebx): ته‌به‌ق، قاپی
 چیش خواردن یان میوه.
طبقات - ا.ع (ته‌به‌غات - tebxat): چین، پله.
طبقچه - ا.مر (ته‌به‌غچه - tebxçe): قاپی
 بچووک، ته‌به‌قوکه.
طبقری - ا (ته‌بقه‌ری - tebxerî): ته‌به‌قنی که
 میوه یان شتی دی بکرتته سه‌ر بؤ فروشتن.
طبق‌کش - ص.فا (ته‌به‌غ‌کش - tebx keş):
 ته‌به‌ق‌کش، که‌سپک که میوه له ته‌به‌ق بکات و
 بیخاته سه‌ر سه‌رو له جیبه‌که‌وه بؤ جیبه‌کی دی
 به‌ری.

طبغه - ا.ع (ته‌به‌غه - tebex): پله، چین،
 ده‌سته، نه‌ژم، چینه‌کانی زه‌وی.
طبغه‌بندی - ا.مص (ته‌به‌غه‌به‌ندی - tebexe
 bendî): ریزه‌بندی، چین به‌ندی.
طبیل - ا.ع (ته‌بیل - tebl): ته‌پیل، ده‌هۆل.
طبیل‌خوار - ص.فا (ته‌بیل‌خار - tebl xar): زۆر
 خۆر، مفتته‌خۆر.
طبیل‌زن - ص.فا (ته‌بیل‌زن - tebl zen):
 ده‌هۆل‌کوت، ده‌هۆل‌ژهن.
طبلیک - ا.ع (ته‌بله‌ک - teblek): ته‌پل‌تۆکه،
 ته‌پل‌تی بچووک.
طبیل‌نواز - ص.فا (ته‌بیل‌نه‌فاز - tebl ne-
 vaz): ده‌هۆل‌ژهن.
طبيله - ا.ع (ته‌بله - teble): ته‌پل‌تی بچووک،
 سه‌ندوقوکه، قوتی یان شووشه که عه‌تر فروش
 بۆنی خوشی تی بکات.
طبن - ا.ع (توبن - tubn): ته‌نبوره، ته‌موره،
 عود.
طبن - مص.ل.ع (ته‌به‌ن - teben): زیره‌ک بوون،
 زیره‌کی، دانایی.
طبن - ص.ع (ته‌بین - tebin): زیره‌ک، هوشیار،
 زانا.
طبول - ا.ع (توبول - tubûl): ده‌هۆلان.
طبی - ا.ع (توب‌ی - tubî): سه‌ری گوانی
 چواربیتیان و ده‌کو ماین و ماکه‌رو گیانله‌به‌رانی درنده.
طبیب - ا.ص.ع (ته‌بیب - tebib): پزشک،
 دکتور.
طبیبانه - ق (ته‌بیبانه - tebibane):
 پزشکانه، وه‌کو پزشکان.
طبیبه - ا.ص.ع (ته‌بیه - tebîbe): پزشکی
 ژن، دکتوره.
طبیخ - ص.ع (ته‌بیخ - tebîx): هه‌رشتیکی
 کولتینراو یان سوره‌وه‌کراو.
طبیعت - ا.ع (ته‌بیعت - tebî'et): سروشت،
 ته‌بیعت، میزاج، فیتره‌ت.

- طبیعت شناس** - ص.فا (ته بیئته شیناس - (tebi'et şinas): ته بیعه تناس، پزشکی زیرهک.
- طبیعی** - ص.ن.ع (ته بیعی - tebi'î): پسپور له ته بیعه تدا، زاتی، فیتری، خۆرسک.
- طبیعیون** - ص.ن.ع (ته بیییون - tebi'îyûn): ئەوانهی ته بیعه تیان به سه رچاوهی خهلق داناوه.
- طحال** - ا.ع (ته هال - tehal): سپل، فاته رهش.
- طحان** - ص.ع (ته هان - tehan): ئاشه وان، لووینه، ئارد فرۆش.
- طحانت** - ا.م.ص.ع (تی هانته - tihanet): ئاشه وان، لووینه بی، ئارد فرۆشی.
- طحاوی** - ص.ن.ع (ته هاقی - tehavî): ته حاوی، خه لکی ته حاوه (که گوندیکه له میسر).
- طحلب** - ا.ع (توهلب - tuhleb): قه وزه، گفژ، گوو قورباقه، جله شینهی سه ر ئاو.
- طحن** - م.ص.ع (ته هن - tehn): هارین، هارینی گه نم یان دانه ویتلهی دی.
- طحین** - ا.ع (ته هین - tehîn): ئارد.
- طر** - ا.ع (تور - tur): لا، هم موو، گشت.
- طرائد** - ا.ع (ته رائید - tera'id): نیجیران،
- طرائف** - ا.ع (ته رائیف - tera'if): شتی تازه نوئ، شتی سوکو و ناسکو و گرانبه ها، نوکته و قسهی به تویکل.
- طرائق** - ا.ع (ته رائیق - teraix): ریگه، ریچکه و ریبازان.
- طرابیل** - ا.ع (ته رابیل - terabîl): مناره، بینای بهرز، بهردی گه وره، لوتکهی شاخان، نیشانه یهک که له دووره و به دینری، دیر.
- طرات** - ا.ع (تورات - turrat): په رچهم، په راویتز، ریشوی سه رو پیچ.
- طراح** - ص.ع (ته راه - terrah): نیگار کیش، شتیه کار.
- طراد** - ا.ع (تیراد - tirad): کورته رم، نیتزهی کورت.
- طراد** - م.ص.ع (تیراد - tirad): هتیرش کردنه سه ر یه کدی، په لاماردانی یه کدی، راوانی یه کدی.
- طراد** - ص.ع (ته راد - terad): که شتی جهنگی تیژره و، زور خیرا.
- طراده** - ص.ع (ته راده - terrade): که شتی جهنگی تیژره و، عه له م، ئالا، به پیداخ، ژنی به دعه مه ل.
- طرار** - ا.ع (تیرار - tirar): په رچهم، په راویتز، ریشوی شه ده.
- طرار** - ص.ع (ته رار - terar): گیرفان بر، کیسه بر، دز، جه ربه زه، ته رده ست.
- طراز** - ا.ع (تیراز - tiraz): په راویتزی جل، کارگهی حه ریرچنی.
- طرازیدن** - م.ص.ع (ته رازیده - terazîden): رازاننده وه، ریچک خستن.
- طرازنده** - ا.ف.ص.ا (ته رازنده - terazende): ریچک خه ر، رازینه ره وه.
- طرازیده** - ا.م.ف.ع (ته رازیده - terazîde): رازاوه، نو سراو.
- طراف** - ا.ع (تیراف - tiraf): چادری مشه ما، چادری چه رم.
- طرافت** - م.ص.ل.ع (ته رافته - terafet): تازه بوون، نوئی بوونه وه.
- طراق** - ا.ع (تیراغ - tirax): پارچهی ئاسن یان پۆلا که پان بکریته وه و کلاو خود یان سپه ری لئ دروست بکه ن.
- طراق** - ا.ع (ته راغ - terax): تراق، تاق، (دهنگ).
- طراقا طراق** - ا.م.ع (ته راغاته راغ - teraxa terax): تراق تاق، تاق تراق، (دهنگ).
- طراوت** - م.ص.ل.ع (ته راقته - teravet): ته رو تازه بوون، ته رو تازه بی و پاروی.
- طرب** - م.ص.ل.ع (ته ره ب - tereb): شاد بوون، شادی و شادمانی.
- طرب اباد** - ا.م.ع (ته ره ب ئا باد - tereb abad): شوتنی ته ره ب و شادی، جیتی به زم و خوشی.

- طرب ارا** - ص.فا (تەره ب ئارا - tereb ara):
گەرم كەرى كۆرى بەزم و شادى.
- طرب اشيان** - ا.م.ر (تەره ب ئاشيان - tereb aşyan):
لانەى شادى و بەزم.
- طرب افزا** - ص.فا (تەره ب ئەفزا - tereb efza):
گەرمكەرى شادى.
- طربال** - ا.ع (تيربال - tirbal):
منازه، بيناي بهرز، تاوتيرى لوتكهى چيا، عهله م بيان نيشانه يەك له دووره بدينرئ، دير.
- طرب انگيز** - ص.فا (تەره ب ئەنگيز - tereb engîz):
بەزم و روژين، ئەوهى ببيتە باعيسى بەزم و شادى.
- طربخانه** - ا.م.ر (تەره بخانه - terebxane):
شويتى بەزم و شادى.
- طرب خيز** - ص.فا (تەره ب خيز - tereb xîz):
شويتى كە شادى بيتى، شويتى بەزم ئاودر.
- طرب رود** - ا.م.ر (تەره ب رود - tereb rûd):
جۆره ئامبىرتكى ژيدارى مؤسقىيه.
- طرب سرا** - ا.م.ر (تەره ب سەرا - tereb sera):
بەزم خانە.
- طرب شكار** - ص.فا (تەره ب شىكار - tereb şikar):
ئەوهى ببيتە مايەى بەزم و شادى.
- طربگاه** - ا.م.ر (تەره بگاه - tereb gah):
تەره بگه، شويتى عەيش و نوش، جيتى بەزم و شادى.
- طربناک** - ص.م.ر (تەره بناک - tereb nak):
شادمان، خۆشحال، بە كەيف و بە دەماخ.
- طربنامه** - ا.م.ر (تەره بنامه - tereb name):
نامە يەك كە باسى كەيف و شادى بکات، نامە يەك كە خويتندنهوهى كەيف بەخش بى.
- طربيل** - ا.ع (تيربيل - tirbîl):
جەنجەر.
- طرب** - م.ص.ع (تەره - terh):
دوورخستنهوه، دەرکردن، لەباربردنى پز، پيشنيازکردن، نەخشە، بابەت.
- طرب افکندن** - م.ص.م (تەره ئەفكەندن - terh efkenden):
نەخشەدانان، بناغەدان.
- طرح بندى** - ا.م.ص (تەره بەندى - terh bendî):
نەخشەكيتشى، ريكخستنى شەقامان.
- طرح ريختن** - م.ص.م (تەره ريختن - terh rixten):
نەخشەرشتن، بناغەدانان.
- طرح كردن** - م.ص.م (تەره كەردن - terh kerden):
توردان، توردان، دەرکردن، نەخشەرشتنى شتى يان كارتىك.
- طرح كش** - ص.فا (تەره كەش - terh keş):
ويتنه كيتش، شيوه كار، بەزيوو، بەستەزمان، زەبوون.
- طرخان** - ا.ع (تورخان - turxan):
سەرۆك، سەرودر.
- طرد** - م.ص.ل.ع (تەرد - terd):
دەركردن، وەدەرنان، شاربه دەرکردن.
- طرد** - ا.ع (تورەر - turer):
پەرچەمان، ريشوى شاشك، پەراويتى جل.
- طرز** - ا.ع (تەرز - terz):
تەرز، شيوه و شيوه، جۆر، ريتچكە، رتسا.
- طرسوسى** - ص.ن (تەرسوسى - tersûsî):
خەلكى تەرسوس (كە شارپكە لە ئاسيائى بچوك).
- طرطوسى** - ص.ن (تەره توسى - teretûsî):
تەره توسى (ناوى شارپكە لە شام).
- طرتوشى** - ص.ن (تورتوشى - turtûşî):
تورتوشى، خەلكى تورتوش (ناوى شارپكە لە ئەسپانيا).
- طرف** - ا.ع (تەره ف - teref):
كەنار، كۆتايى.
- طرف** - ا.ع (تەره ف - terf):
چاو، گۆشهى چاو، قازانچ و سوود، روانين لە گۆشهى چاوهوه.
- طرف** - ص.ع (تيرف - tîrf):
نەجيم زاده، رەسەن، ئەسڵزاده، وەجاخزاده، ئەسپى رەسەن.
- طرف** - ا.ص (تورەف - turef):
قەسەى خۆش و تازە، نوكتە، حەنەك، نۆياو، تازە.

- طرف** - ا.ع (تورف - turf): خوین که دهزیتته ناو چاو، چاو تروکاندن.
- طرف** - ا.ع (تترف - terf): داوین، کسوتایی، گوشه و که نار، داوینی کراس، که مهربه ند.
- طرفاء** - ا.ع (ترفاء - terfa): دارگه ز.
- طرفدار** - ص.فا (تترفدار - terefdar): لایه نگر، په نا، پاریزه ر.
- طرفگاه** - ا.مر (تترف گاه - terf gah): دنیا، جیهان، گیتی.
- طرفگیر** - ص.فا (تترفگیر - teref gîr): لایه نگر، پاریزه رو په نا، پشت و په نا، گوشه گیر.
- طرفه** - ا.ع (تترفه - terfe): په له خوینی که دهزیتته ناو چاو، چاو ترکاندن.
- طرفه** - ا.ع (تترفه - terfe): نه ستیره په که له شپوهی شپردا.
- طرفه** - ا.ص.ع (تورفه - turfe): ههرشتیکی نوئی و باش، نوئی او، حنهک، نوکته.
- طرفین** - ا.ع (تترفهین - terefeyin): دوولا، دوو که نار.
- طرق** - ا.ع (توروخ - turux): ریگیان.
- طرق** - مص.م.ع (تترغ - terx): لیدان، لیدان به کوتهک، لیدانی ده رگا، فالگرته وه به به رد، میزکردنی و لآخ به پیوه له ناو تاودا.
- طرقاق** - ا.تورغاق - turxax): پاسدار، چاودیر، پاسه وان.
- طرلان** - ا.ت (تترلان - terlan): شاباز، جوانی دلرفین، تترلان، جوان چاکی دلرفین.
- طرمح** - ص.ع (تیریمماه - tirimmah): پیای گه وره ره چه له ک و مهنشورو ناودار، پیای دوورین.
- طرنب** - ا.تورونب - turunb): په لامارو هه لاتن و خوئواندن.
- طروب** - ص.ع (توروب - terûb): پیای به زمگترو شادیهین.
- طروق** - مص.م.ع (توروخ - turûx): هه لاتنی نه ستیره، له ده رگادان، لیدان.
- طروق** - ص.ع (توروخ - turûx): ریبهوار، ریوان.
- طره** - ا.ع (توره - turre): نیوچه وان، په رجه م، ریشوی شاشک، په راویز، پالدمی جل.
- طرهبازی** - ا.مص (توره بازی - turrebazi): گه مبه کی مندالانه، شپروخته.
- طری** - ص.ع (تهری - terî): ته پرو تازه، به دهماغ، پاراو.
- طریان** - ا.ع (تیریان - tirîyan): خوان، سفره، خوانچه، نامان، نامانی نان خواردن.
- طریح** - ص.ع (تهریه - terîh): کوه و توو، توژکراو.
- طریخ** - ا.ع (تهریخ - terîx): جوړه ماسیبه کی بچوکه سویر ده کری، ماسی ساردین.
- طرید** - ص.ع (تهرید - terîd): نیچیر، ده رگراو، راونراو، هه لاتنو، نه وهی له دوا کی که سیتی کی دی له دایک بین، روژی درتیز.
- طریدان** - ا.ع (تهریدان - terîdan): شهوو روژ.
- طریده** - ص.ع (تهریده - terîde): نیچیری راونراو، و شتریان مه ری دزراوی ناوه کی.
- طریر** - ص.ع (تهریر - terîr): کوپی تازه خه تی دای.
- طریف** - ص.ع (تهریف - terîf): غه ریب، ده گمن، سهیر، ههر شتیکی تازه.
- طریفه** - ص.ع (تهریفه - terîfe): حنهک، نوکته، ههر شتیکی غه ریب و ده گمن، قسه ی چاک و توکلدار.
- طریق** - ا.ع (تهریخ - terîx): ریگه.
- طریقته** - ا.ع (تهریفته - terîxet): ریبازی نه هلی سؤفیکه ری، تهریقته.
- طریقه** - ا.ع (تهریغه - terîxe): رهوت و ریباز، حالت، مه زب.
- طرز** - ا.ت (ته زهر - tezer): ته لار، قه سر، کوشک، مالی زستانه، زستانه هوار.
- طس** - ا.ع (تسس - tess): ته شت.

- طساس** - ص.ع (تسسساس - tessas): تهشتساز، تهشتفرۆش.
- طست** - ا.ع (تست - test): تهشت.
- طسق** - ا.ع (تسغ - tesx): جۆره خهراجيکه له کۆنا له سهر ههر بره زهوييه کي کشتوکالي وهرده گيرا.
- طسوج** - ا.ع (تسوج - tesûc): جۆره پاره يه ک بووه.
- طشت** - ا.ع (تشت - tešt): تهشت.
- طعام** - ا.ع (تهتام - te'am): خوارده مه ني، خۆراک.
- طعان** - مص.م.ع (تيعان - ti'an): نيزه له يه کدی دان، نيزه دان له يه کتری.
- طعان** - ص.ع (تهئان - te'an): سه رزه نشتکار، نيزه نه نداز، عه ييگر، تانه ليدنه.
- طعم** - ا.ع (تهئم - te'm): تام، چيژ.
- طعم** - ا.ع (توئم - tu'em): چه شه، خوارده مه ني، رزق و رۆزی.
- طعمه** - ا.ع (توئم - tu'me): چه شه، خۆراک، رزق و رۆزی.
- طعن** - مص.م.ع (تهئن - te'n): تانه ليدان، عه يپ لي دۆزينه وه، سه رزه نشت کردن، لۆمه کردن.
- طعن آميز** - ص.م.ع (تهئن تاميز - te'n amîz): تانه تاميز، لۆمه تاميز، گازانده ناميز.
- طعن کردن** - مص.م.ع (تهئن که رده ن - te'n kerden): تانه ليدان، لۆمه کردن، ئاژنکردن.
- طعنه** - ا.مص.ع (تهئه - te'ne): جيگه ي نيزه له به دندا، سه رکۆنه کردن، يه ک ليدانی نيزه، تانه و ته شه، ئاژن.
- طعنه زدن** - مص.م.ع (تهئه زه دهن - te'ne zeden): سه رکۆنه کردن، ئاژنکردن، تانه ليدان، لۆمه کردن، ليدان.
- طعوم** - ا.ع (توؤم - tu'ûm): تام و چيژ.
- طغات** - ا.فا.ع (توغات - tuxat): زالمان، سته مکاران، گهر دنکيشان، سه رکيشان، له خهت
- دهرچوون.
- طغام** - ص.ع (تهغام - texam): ناکه س به چه، سپله و هه تييوچه، خويپي.
- طغامه** - ص.ع (تهغامه - texame): گه وج، گه لحو، خويپي.
- طغان** - ا.ت.ع (توغان - tuxan): ته پلان، شاپاز.
- طغراء** - ا.ع (توغراء - tuxra'): توغرا، جۆزه ئيمزا و مۆريکه جاران له لايه ن حوكميرانان و سولتان و پاشايانه وه به کار دههات.
- طغرائي** - ص.ع (توغرائي - tuxra'î): توغرانوس، (مۆرو ئيمزا هه لکه ن).
- طغرانويس** - ص.فا.ع (توغرانويشيس - tuxraniwîs): ماموري که له هونه ري دروست نووسيني خه تي که وانه يي توغرا دا وه ستابووه و به رپرسی ئه و ئيشه بووه.
- طغرل** - ا.ت.ع (توغريل - tuxril): بالنده يه که له جۆري بازو شه هين، ته پلان، ناوي چند پاشايه کي سه لجوقي بووه.
- طغيان** - مص.ل.ع (توغيان - tuxyan): سه رکيشي کردن، ياخي بوون، له راده درچوون، هه ستاني ناوي ده ريا، يان رووبار، گهر دن کيشي.
- طف** - ا.ع (تفف - teff): لا، که نار، قه راغ، شوپيني به رز، زه وي به رز.
- طفال** - ا.ع (توفال - tufal): قورو سياني وشکه وه بوو، چلپاو، تلپه.
- طفال** - ص.ع (تيفال - tifal): نه رم و ناسک، ناسک و نازدار.
- طفاهه** - ا.ع (ته فاهه - tefave): پوش و په لاش، که فاوي سه ر منه جه ل، که في سه ر ناو، خه رمانه.
- طفره** - ا.ع (ته فره - tefre): باز ره قه.
- طفل** - ا.ع (تيفل - tifl): مندال، بيتجو، نه وزاد، زارۆک.
- طفل** - ص.ع (ته فل - tefl): نه رم و ناسک، ناسک و نازدار.

طفل - ا.ع (تہفہل - tefel): باران، تاریکی، بولیتلی ٹیوارئ.

طفلك - ا (تيفلهك - tiflek): مندالی بچووك، بو خوشه ويستى و بهزه بيش به كاردئ، به سته زمان!

طفولت - مص.ل.ع (توفولهت - tufûlet): نهرم و ناسك بوون، منداليه تى.

طفوليت - ا.ع (توفولييهت - tufûliyet): منداليتى.

طفيل - ا.ص.ع (توفهيل - tufeyl): ميوانى ناوهخت، ميئل.

طفيلي - ص.ن.ع (توفه يلى - tufeyli): مشه خور، پارازيت، ههر روه كيك يان گيانله بهريك له سهر روهك يان گيانله بهريكى دى بئى، سهر يارى خهلكى دى.

طق - ا.ع (تهغ - tex): دهنكى پيكا دانى دوو شتى رهق، تهق.

طقطقه - مص.ع (تهغهغه - textexe): تهغه تهفكردن، دهنكى سمى ولاخ.

طل - ا.ع (تهلل - tell): نهرمه بارانى كه م، شه ونم، نم باران.

طل - ص.ع (تهلل - tell): پيره ميبرد، شتى جوان.

طلا - ا (تيلاء - tila): زيترو، تهلا.

طلاء - ا.ع (تيلاء - tila): قيير، دهرمانى له شوتينى بدرئ، شهرباب.

طلاب - ا.ع (توللاب - tullab): خوازياران، قوتابيبان.

طلاق - مص.ل.ع (تهلاغ - telax): جيابوونه وهى ژن و ميبرد ليكدى، دهست ليكبهردان، تهلاق.

طلاقت - مص.ل.ع (تهلاغهت - telaxet): فه ساحهت، رووكرانه وه، زمان رهوان بوون، رهوانزمانى.

طلائنامه - ا.مر (تهلائغنامه - telaxname): تهلائقنامه، نهو كاغهزهى جورى تهلاقى تيبا

تؤمارده كرى.

طلاكار - ا.ص (تيلاكار - tilakar): كه سى كه كارى زيترو بكات، زيتركار، زيتركفت، تهلاكفت.

طلاكردن - مص.م (تيلاكهردهن - tila kerdn): چهوركردن، تى هه لسوون، پيدامالين.

طلاكوب - ص.فا (تيلاكوب - tilakûb): تهلاكار.

طلال - ا.ع (تيلال - tilal): نم باران، شه ونم، تاونگ، خوناش.

طلاوت - ا.مص.ع (تيلافهت - tilavet): شادمانى، خوشى، چاكى.

طلايع - ا.ع (تهلاى - telayi): پيشه نگان، پيشرهوانى له شكر، سهر قافله.

طلايه - ا (تهلايه - telaye): پيشه نگانى سويا، دهسته سهر يازيك كه له پيشه وه بنيرد رين تا تاقييبى وه زع و حالى دژمن بكات، سهر قافله، پيشرهو.

طلايه - ا.ع (تولايه - tulaye): دهرمانى له لهش بمالري، ههر شتى له شتى هه لسورئ.

طلايه دار - ص.فا (تهلايه دار - telayedar): فه رماندهى پيشرهوان، ديدهوان، سهر قافله چى، سهرؤكى جله و دارانى سويا.

طلب - مص.م.ع (تهلهب - teleb): ويستن، داوا كردن، قهرز.

طلب - ا.ص.ع (تيلب - tilb): داواكار، خوازيبينيكهر، خوازيار، داخواز.

طلب - ا.ع (تهلهب - teleb): داواكار.

طلب - ا.ع (توللهب - tulleb): داواكاران، خوازياران.

طلب - ا.ع (تهلوب - telub): خوازهلوك، داواكار.

طلب - ا.ع (تولب - tulb): گروه، دهسته يهك، كومه له يهك، فه وجييك له له شكرتيك، جه ماعه تيكي.

طلباء - ا.ع (توله باء - tuleba): داواكاران، خوازهلوكان، سووربوون له سهر داوا كردن.

طلبکار - ص.فا (تهله بکار - telebkar): که سیتیک که داوای قهرزی خوی بکاته وه، داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبه - ا.ع (تهله به - telebe): قوتابی، فهقی، زانستخواز، فیترخواز.

طلبیدن - مص. (تهله بیدن - telebîden): داواکردن، خواستن.

طلبنده - ا.فا (تهله به نده - telebende): داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبیده - ا.مف (تهله بیده - telebîde): خوازارو، ویستراو.

طلح - ا.ع (تهله - telh): شکوفه‌ی خورما.

طلحه - ا.ع (تهلهه - telhe): جوره دره ختیکه.

طلسم - ا.تیلیسم (tilism): تهلیسم، جادوو، دوعای جادووگهر، گهردن به ندی زیری لهسه ر نووسراو.

طلع - ا.ع (تهله - tel): شکوفه، شکوفه‌ی خورما، شوینی بهرز، نه اندازه و بر، دیدگا.

طلعت - ا.ع (تهلهت - tel'et): دیدار، بینین.

طلق - ا.ع (تهلخ - telx): جوره کانهزایه که، ناسنجاو.

طلق - ص.ع (تیلخ - tilx): حه لال، رهوا، تایبته، شتی که کهس له گه لتدا شه ریک نه بی.

طلق - ا.ع (تهلخ - telx): ژانی مندالبوون.

طلق - ص.ع (تهلیخ - telix): نازاد، رهها، رووخوش، دم به پیکه نین، زمان رهوان.

طلقا - ص.ا.ع (توله غا - tulexa): نازادان، رههایان، زمان پاراو، پاراو زمان، زمان زان.

طم - ا.ع (تیمم - timm): ئاو، ده‌ریا، ژماره‌ی ژور، سه‌یر، عه‌جیب، نه‌سپی چاک.

طماطم - ا.ع (ته‌ماتیم - tematim): ته‌مات، باینجانی سور.

طماع - ص.ع (ته‌مما - temma): ته‌ماعکار، چاوچنوک، رژد، پیسکه، به ته‌ماع.

طمائینه - مص.ل.ع (تومه‌ئینه - teme): ته‌ماع کردن.

tume'nîne: دلنیا بوون، نارام گرتن، خاترجه‌م بوون، نه‌رخایه‌ن بوون، ناسوده‌بوون.

طمث - مص.م.ع (ته‌مس - tems): بی‌بن کردن، بی‌نوئیزبوونی ژن، درینی په‌رده‌ی کچینی، کونکردن.

طمس - مص.م.ل.ع (ته‌مس - tems): له‌ناویردن، شاردنه‌وه‌و ته‌پس کردن.

طمطام - ا.ع (ته‌متمام - temtam): ناوه‌ندی ده‌ریا، ناوه‌راستی ده‌ریا.

طمطراق - ا.ع (تومتوراغ - tum turax): هپرش و په‌لامار و پاشه‌کشه، شان و شه‌وکه‌ت، خوئواندن، ده‌بده‌به، شکو، جه‌لال.

طمع - مص.ل.ع (ته‌مه‌ء - teme): ته‌ماعکاربوون، چاوچنوک بوون، ئومیدو ناره‌زوو.

طمع - ص.ع (ته‌می‌ء - temi'): ته‌ماعکار، چاوبرسی، چاوچنوک.

طمع‌ء - ا.ع (تومه‌ئا - tume'a): ته‌ماعکاران، چاوچنوکان، رژدان.

طمع برداشتن - مص.ل.ع (ته‌مه‌ء به‌رداشته‌ن - teme' ber dašten): ازه‌پینان له ته‌ماعکاری، ئومیدبیربوون، ته‌رک‌کردنی به‌غیلی.

طمع بردن - مص.ل.ع (ته‌مه‌ء بورده‌ن - teme' burden): ته‌ماح‌کردن.

طمع بریدن - مص.ل.ع (ته‌مه‌ء بوریده‌ن - teme' buriden): ئومیدبیربوون، ته‌رک‌کردنی ته‌ماع.

طمع بستن - مص.ل.ع (ته‌مه‌ء به‌سته‌ن - teme' besten): ته‌ماح‌کردن.

طمع داشتن - مص.ل.ع (ته‌مه‌ء داشته‌ن - teme' dašten): به‌ته‌مابوون، ته‌ماع‌کردن، چاوچنوک بوون.

طمع‌کار - ص.فا (ته‌مه‌ئکار - teme' kar): ته‌ماح‌کار، ته‌ماعکار، رژد، چاوچوو، چاوچنوک.

طمع کردن - مص.ل.ع (ته‌مه‌ء که‌رده‌ن - teme' kerden): ته‌ماح‌کردن.

طلبکار - ص.فا (تهله بکار - telebkar): که سیتیک که داوای قهرزی خوی بکاته وه، داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبه - ا.ع (تهله به - telebe): قوتابی، فهقی، زانستخواز، فیترخواز.

طلبیدن - مص. (تهله بیدن - telebîden): داواکردن، خواستن.

طلبنده - ا.فا (تهله به نده - telebende): داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبیده - ا.مف (تهله بیده - telebîde): خوازارو، ویستراو.

طلح - ا.ع (تهله - telh): شکوفه‌ی خورما.

طلحه - ا.ع (تهلهه - telhe): جوره دره ختیکه.

طلسم - ا.تیلیسم (tilism): تهلیسم، جادوو، دوعای جادووگهر، گهردن به ندی زیری لهسه ر نووسراو.

طلع - ا.ع (تهله - tel): شکوفه، شکوفه‌ی خورما، شوینی بهرز، نه اندازه و بر، دیدگا.

طلعت - ا.ع (تهلهت - tel'et): دیدار، بینین.

طلق - ا.ع (تهلخ - telx): جوره کانهزایه که، ناسنجاو.

طلق - ص.ع (تیلخ - tilx): حه لال، رهوا، تایبته، شتی که کهس له گه لتدا شه ریک نه بی.

طلق - ا.ع (تهلخ - telx): ژانی مندالبوون.

طلق - ص.ع (تهلیخ - telix): نازاد، رهها، رووخوش، دم به پیکه نین، زمان رهوان.

طلقا - ص.ا.ع (توله غا - tulexa): نازادان، رههایان، زمان پاراو، پاراو زمان، زمان زان.

طم - ا.ع (تیمم - timm): ئاو، ده‌ریا، ژماره‌ی ژور، سه‌یر، عه‌جیب، نه‌سپی چاک.

طماطم - ا.ع (ته‌ماتیم - tematim): ته‌مات، باینجانی سور.

طماع - ص.ع (ته‌مما - temma): ته‌ماعکار، چاوچنوک، رژد، پیسکه، به ته‌ماع.

طمائینه - مص.ل.ع (تومه‌ئینه - teme): ته‌ماع کردن.

- طمع گسستن** - مص.ل. (تهمهء گوسه ستهن - teme' gusesten): ئومئید بریوون، ده سته بر داربوونی ته ماح.
- طمیس** - ص.ع. (ته میس - temîs): کۆره، کویر، نابینا.
- طمیم** - مص.ل.ع. (ته میم - temîm): نهرمه روئین، نهرمه غاردان، ئه سپی ره هوان، جوژه قوماشیکی نایابه.
- طناب** - (ته ناب - tenab): ته ناف، پهت، کندر، رست، گوریس.
- طناب باز** - ص.فا. (ته ناب باز - tenab baz): ته ناف باز، په تراز، پالنه وان بازی و به سه ره په تی رایه لکراو رویشتن و هونه نوینی.
- طناب خور** - ا.مر. (ته ناب خور - tanabxûr): قولی (بو بیر ده گوئی).
- طنابیر** - ا.ع. (ته نابیر - tenabîr): ته مبور.
- طناجیر** - ا.ع. (ته ناجیر - tenacîr): پاتیل، پاتیل.
- طناز** - ص.ع. (ته نناز - tennaz): به نازو عیشوه، به فیزو ده عیه.
- طنافس** - ا.ع. (ته نافیس - tenafis): رایه خ، چه سیر، فهرش، قالی، مافور.
- طنان** - ص.ع. (ته ننان - tennan): بناف و دهنگ، ناودار، مهنشور.
- طنب** - ا.ع. (توب - tunb): پهت، گوریسی درتیز، په تی به ستنی ختوهت و سه راهه ردان، ده ماری له ش، رهگی درهخت.
- طنبار** - ا.ع. (تینبار - tinbar): ته مور.
- طنبور** - ا.ع. (تونبور - tunbûr): ته نبور، نامیتریکی موسیقایه له سن تار ده چیت.
- طنبوری** - ص.ن. (تونبوری - tunbûrî): ته نبورژهن.
- طنبی** - (ته نه بی - tenebî): ته لار، هوّدهی گه وره.
- طنجیر** - ا.ع. (تینجیر - tincîr): پاتیل، پاتیل.
- طنز کردن** - مص.م. (تهنز که ردهن - tenz kerden): تهوس پی کردن، گالته پیکردن، نازکردن و خوئواندن.
- طنطنه** - مص.م.ع. (ته نته نه - tentene): ته نته نه، سه نسه نه، بزه م بزه م، دهنگی تارو ته بور.
- طنفسه** - ا.ع. (ته نفه سه - tenfese): دوشهک، رایه خ، چه سیر، فهرش، قالی، مافور.
- طنین** - مص.ل.ع. (ته نین - tenîn): ویزه ویزی میش و مه گه سان، دهنگی زهنگ و ناقوسان، وژه وژی ناو گوئی.
- طنین انداز** - ص.فا. (ته نین نه انداز - tenîn en-daz): نه وهی وژه وژ دروست بکات.
- طوائف** - ص.فا.ع. (ته فائیف - teva'if): جماعت، گروپ، ده سته، تایفه، تیره.
- طوائل** - ا.ع. (ته فائیل - teva'il): ده وه مه ندی، کینه، دژمنی.
- طوابع** - ا.فا.ع. (ته قابی - tevabi'): سروشت، چاپکار، موّور، پول، ههر شتی نیشانه یه کی پی لیبدری، خه تم، موسیله.
- طوابق** - ا.ع. (ته فابیح - tevabix): تاوه، که ره پوچی گه وره.
- طواحن** - ا.ع. (ته فاهین - tevahin): که لبه، ددانی هارپر.
- طواحن** - ا.ع. (ته فاهین - tevahîn): ناش، ناسیاوان.
- طوارف** - ا.ع. (ته فاریف - tevarif): مالی تازه و ده دست هاتوو، سه روته و سامانی له پرو زور.
- طوارق** - ا.ع. (ته فاریح - tevarix): قه و ماو، به لا.
- طواشی** - ص.ع. (ته فاشی - tevaşî): چه سیو، گونده ره هینراو، خواجه سه را.
- طواغی** - ا.ع. (ته فاعی - tevaşî): یاخی و سه رکیشان.
- طواغیت** - ا.ع. (ته فاعیت - tevaşît): زالمان، سته مکاران، سه نه م و بتان.
- طواف** - مص.ل.ع. (ته فاف - tevaf): ته و اف، سوړانه وه به ده وری شتیتکدا، تواف کردنی که عبه.

طوپیک - (توتی یهک - tûtî yek): توتی بچکۆله.

طوطی وار - ق.ص (توتی ڤار - tûtî var): توتیانه، توتی ئاسا.

طوع - مص.ل.ع (تهو-ء - tew): گوتراپه ل بوون، به گوی کردن، به ناره زوی خوت، ناره زومندانه، به حهزو ویستی خو.

طوع - ص.ع (تهو-ء - tew): گوتراپه ل.

طوف - مص.ل.ع (تهوف - tewf): تواف کردن، سورانهوه به دوری شتیکدا، تواف کردنی کابه.

طوفان - مص.ل.ع (تههفان - tevefan): تواف کردن، سورانهوه به دوری شتیکدا.

توفان - ا.ع (توفان - tufan): توفان، بارانی زور، لافاوئ که شوپنیک زور غهرق بکات.

طوفان خیز - ص.فا (توفان خیز - tûfan xîz): شوپنیک که توفانی لی ههستی.

طوفان رسیده - ص.مف (توفان رسیده - tûfan resîde): کهسیک یان شتیک که توفان لیی دای.

طوفان زا - ص.فا (توفان زا - tûfan za): نهوی بیته باعیسی توفان.

طوق - ا.ع (تهوغ - tewx): تهوق، ئالقه ی له ئاسن، گهوهی دوری ملو گهردن، گهردن بهند، چه مه ره، بازنه.

طوقه - (تهوغه - tewxe): نه لقه ئاسا، تهوق ئاسا، گهوه.

طول - مص.ل.ع (تول - tûl): درپشوبون، درپش.

طول - ا.ع (تهول - tewl): توانا، دهوله مه ندی، بهرزی، فراوانی.

طولانی - ص.ع (تولانی - tûlanî): درپش، دوورو درپش.

طول دادن - مص.م (تول دادن - tûl دادن): تول پیدان، درپشه پیدان، دواختن.

طول کشیدن - مص.ل (تول که شیدن - tûl که شیدن): درپشه کیشان.

طواف - ص.ع (تههڤاف - tevraf): کهسیک تهواف زور بکات، به قالی گهروک.

طوال - ص.ع (تههڤال - tival): درپشان.

طوال - ص.ع (تههڤال - tevval): زور درپش.

طوالع - ص.ا.ع (تههڤالی-ء - tevali): مانگی نوئ، دهه کهوتن و هه لانتی نه ستیره، بهخت، بههبال، چاره نووس.

طوالق - ص.ا.ع (تههڤالیغ - tevalix): ته لاقدر اووان.

طوامیر - ا.ع (تههڤامیر - tevamîr): تومار، نامه، دهفتهر، نامه ی درپش.

طواویس - ا.ع (تههڤاویس - tevavîs): تاووسان.

طوبی - ص.ع (توبا - tûba): پاکتر، چاکتر.

طوبی - ا.ع (توبا - tûba): شادی، خیر و خوشی، خوش به حالت، بهههشت، ناوی درهختیکه له بهههشت، خنی له خوت.

طود - ا.ع (تهود - tewd): کیتو، کیتوی مه زن، چیبای گهوره.

طور - ا.ع (تهور - tewr): حال، نه اندازه، جور، راده.

طور - ا.ع (تور - tûr): کیتو، کیتویکه له نیمچه دورگی سینا که هه زه تی موسا دهچوه سهری بو مونا جات و کیتوی تورو کیتوی موسا و کیتوی سینا و توری سینین-شی پی ده لپن.

طوسک - (تووسهک - tûsek): جووره رووه کیتی دیکداره.

طوسی - ص.ن (تووسی - tûsî): خه لکی توس (که شاریکی کونی خوراسانه و له ئاژاوهی مه غولاندا ویران بو، و گوره کهی فیردهوسی له وینده ره).

طوسی - (تووسی - tûsî): رهنگی خو له میتشی، کهوه بی، سهوزی سپیواژ، جووره شالیکه.

طوطی - ا.ع (توتی - tûtî): توتی، به کیکه له و بالندانه ی که ده توانی هه ندی وشه فیر بی و بیلیته وه.

طی - مص.م.ع. (تهی - tey): نامه نووسین، پینچانه‌وه، شاردنه‌وهی کارتیک، ری کردن، له‌میان، تهی کردن، گه‌ران.

طی - ا.خ.ع. (تهی - teyî): ناوی تییره‌یه‌کی عه‌ره‌به که حاته‌می تایی له‌وان بووه.

طیار - ص.ع. (ته‌بیار - teyyar): ته‌یار، چوست و چالاک، تیژره‌و، فرۆکه‌وان.

طیار - ا.ع. (ته‌بیار - teyyar): زمانه‌ی تهرازوو، جوژه که شتیبه‌کی تیژره‌وه.

طیارات - ا.ع. (ته‌بیارات - teyyarat): فرۆکه، جوژه دهرامه‌ت و باج‌یک بووه له سه‌رده‌می ئیلخانانی مه‌غولدا له خه‌لکی وهرگیراوه، وهک: ئەو مولک و مال‌ه‌ی میرات گری نه‌بووه، مالتی له به‌رتیلخۆر گیراوه، یان له که‌سانێ که مالتی پاشایان دزیوه، وهرگیراوه.

طیاره - ا.ص.ع. (ته‌بیاره - teyyare): فرۆکه، که شتی تیژره‌و.

طیاش - ص.ع. (ته‌بیاش - teyyaş): پیایوی ئەقل سوک، حولولی، سه‌ره‌رۆ، مله‌هور.

طیاف - ا.ع. (تیاف - tiyaf): تاریک و روونی شه‌و، مۆته‌که.

طیالیس - ا.ع. (ته‌یالیس - teyalîs): جوژه جلیتکه، عه‌با، ته‌یله‌سان.

طیان - ا.ص.ع. (ته‌ییان - teyyan): گلکار، گه‌چکار، که‌سێک که کاری قورکاری و گه‌چکاری بێ.

طیب - م.ل.ع. (تیب - tîb): سه‌لال بوون، ره‌وابوون، پاک بوون، به‌تام بوون، بۆن خو‌شبوون.

طیب - ص.ع. (ته‌ییب - teyyib): پاک و خاوین، باش، سه‌لال، ره‌وا.

طیبات - ص.ع. (ته‌ییبات - teyyîbat): پاک و خاوینان، سه‌لال و ره‌وا، قسه‌ی چاک و خو‌ش.

طیبت - مص.ل.ع. (تیبه‌ت - tibet): به‌تام بوون، خو‌ش بوون، سه‌لال بوون، بۆن خو‌ش بوون.

طیبه - ص.ع. (ته‌یبه‌ه - teyyîbe): پاک و خاوین، سه‌لال و ره‌وا، قسه‌ی باش و خو‌ش.

طولی - ص.ع. (تولا - tûla): درتیژتر.

طولیاب - ا.مر.ع. (تول یاب - tûlyab): دام و ده‌زگایه‌ک بووه بۆ دیارکردنی سه‌نت و به‌رزی ئەستیران، درتیژی پیو.

طومار - ا.ع. (تومار - tûmar): تو‌مار، نامه‌ی درتیژ، ده‌فته‌ر.

طوی - ا.ع. (ته‌قا - teva): کونده‌ی ئاو، برسیتی.

طوی - ا.ع. (تیقا - tiva): شتی دوولایی، شتی دووانی و تیک ئالو.

طوی - ا.ع. (ته‌قی - tevî): سه‌عاتیک له شه‌و، پشته‌واره‌یه‌ک.

طویت - ا.ع. (ته‌قیبه‌ت - tevîyet): نیبه‌ت، بیس، دهررون، راز و باتین، نه‌ینی، ئەندیشه‌ و هزره‌ خه‌یال.

طویس - ا.ع. (توقه‌یس - tûveys): تاووسۆکه، تاووسی بچووک.

طویل - ص.ع. (ته‌قیل - tevîl): درتیژ، به‌رز.

طویله - ص.ع. (ته‌قیله - tevîle): ژنی درتیژ، داوی گه‌ردن به‌ند، گورسیک چوار پایانی پی به‌سترتیه‌وه، ته‌ویله، ئاخو‌ر.

طه - ا.ع. (تاها - taha): ناوی سه‌وره‌تی بیسته‌می قورئانه که ۱۳۵ ئایه‌ته‌وه له مه‌که‌که هاتۆته خواری.

طهارت - مص.ل.ع. (ته‌هاره‌ت - tehareet): پاکبوونه‌وه، تارات گرتن، ده‌ستنو‌یژ شتن، غوسل ده‌رکردن، پاک.

طهر - مص.ل.ع. (توهر - tuhr): پاک بوونه‌وه، پاکبوونه‌وه‌ی ژن له سه‌یز، ماوه‌ی پاک‌ی ژن، ماوه‌ی نیوان دوو سه‌یز.

طهره - ا.مص.ع. (توهره - tuhre): پاک، خاوینی، ته‌میزی.

طهور - مص.م.ع. (ته‌هور - tehûr): پاک کردنه‌وه، ته‌هاره‌ت کردن، هه‌ر شتی بی‌به‌ باعیسی پاک‌ی و خاوینی (وه‌کو ئاو).

طهیر - ص.ع. (ته‌هیر - tehîr): پاک، خاوین.

- طیت** - ا.ع (تییهت - tiyet): زهمیر، دل و دهروون، باتین، نییهت و نیاز، پیوستی.
- طیر** - مص.ل.ع (تهیر - teyr): فرین، هه لفرین.
- طیر** - ا.ع (تهیر - teyr): بالنده، فرنده.
- طیران** - مص.ل.ع (تهیران - teyeran): فرین، بازدان، هه لفرین.
- طیره** - ا.ع (تهیره - teyre): په شم و غه زه ب، سووکی، نه قل سووکی.
- طیره** - ا.ع (تیره - tîre): هه ر شتی فالی خرابی پی بگیریتهوه، دلته نگ، شهرمه زار، نارحه تی، بیقه راری.
- طیش** - مص.ل.ع (تیش - teys): بی نه قل بوون، سووک بوون، په شم و غه زه ب.
- طیطوی** - ا.ع (تیته فا - titeva): جوړه مه لیککی ده ریاییه.
- طیف** - مص.ل.ع (تهیف - teyf): تاپو، هاتنی تاپو و تارمایی له خه ودا، شه به ج، خه یالاتی بوون، شه به نگ.
- طیف** - ا.ع (تهیف - teyf): شیتی، غه زه ب، وه سوو سه و خه یالات، شه به نگ.
- طیف سنج** - ا.مر (تهیف سهنج - teyf senc): شه به نگ پیو.
- طیف نما** - ا.مر (تهیف نه ما - teyf nema): شه به نگ نما، شه به نگ نوین.
- طیفور** - ا.ع (تهیفور - teyfûr): ته یروتو، بالنده، په رنده.
- طیلس** - ا.ع (تهیلهس - teyles): جبه، عه با، جوړه شانیتیکه به شاندا ده درئ.
- طیلسان** - ا.ع (تهیلهسان - teylesan): جبه، عه با، جوړه شانیتیکه به شاندا ده درئ.
- طین** - ا.ع (تین - tîn): گل، قور.
- طینت** - ا.ع (تینهت - tînet): ته بیعهت، خیلقهت، سروشت، خو، نیهاد.
- طیور** - ا.ع (تویور - tuy ûr): بالندان.
- طیهوج** - ا.ع (تهیهوج - teyhûc): سووسکه، سووتسکه، سووتسک.

ظ

ظ- حر (ظ-Z):

ظباء - ا.ع (زبیا - ziba): ناسک، ناسکان، مامز.

ظبی - ا.ع (زهبی - zebî): ناسک، مامز، که ژال.

ظبیات - ا.ع (زهبیات - zebayat): ناسکان، مامزان.

ظبیه - ا.ع (زهبیه - zebye): ناسکه.

ظرائف - ص. (زهرائف - zeraif): زیره کان، حه نه کچیان، شیرین زمانان، سوعبه تچی، خوش ته بیعت، ناسک و جوان، زانا و دانا.

ظراف - ص.ع (زیراف - ziraf): زیره ک، دانا.

ظراف - ص.ع (زوراف - zuraf): زیره ک، زانا.

ظرافت - مص.ل.ع (زهرافت - zerafet): زیره ک بوون، کارامه بوون، خوش میزاج، جوانی و قوزی، خوش ته بیعت.

ظریاء - ا.ع (زیریا - zirba): رسک، جرحه کویره، راسو.

ظرف - ا.ع (زهرف - zerf): هه شتیک که شتی تی بکری، پاکه ت، زهر ف، قاپ.

ظرف - ص.ع (زوروف - zuruf): زیره ک، خوش میزاج، شیرین زمان، حه نه کچی، جوان و قوز، زهریف، به دارو بارو خوش هه یکهل.

پیتی بیسته می نه لفبای فارسییه، که به (ظا) ده خوئیریتته وه، به حه ساوی نه بجه د ده کاته (۹۰۰) نه م پیسته تایه ته به زمانی عه ره بی و له زمانی فارسیدا نییه.

ظافر - ا.ف.ع (زافیر - zafir): زه فهرمه ند، سه رکه و توو.

ظالم - ا.ف.ع (زالیم - zalim): زالم، زوردار، سته مکار، جه فاکار.

ظالمانه - ق.ص (زالیمان - zalimane): زالمانه، سته مکارانه.

ظاهر - ص.ع (زاهیر - zahir): دیار، ناشکرا، خوبا.

ظاهرپرست - ص.فا (زاهیرپه ره ست - zahir perest): رواله تپه روه، که سیک که رواله تی دیاری مه به ست بی و گوئی به ناخ و ده روون و باتین نه دا، رواله تبار.

ظاهرساز - ص.فا (زاهیرساز - zahir saz): ریاکار، نه وهی دیوی ده ره وه نیشان بدات و خه لکی هه لخه له تینی.

ظاهره - ص.ع (زاهیره - zahire): دیارده.

ظئر - ا.ع (زیر - zi'r): دایه ن، نه و ژنه ی شیر ده دا به مندالی خه لکی.

- ظرفاء** - ص.ع (زورفاه - zurefa'): زهریفان.
- ظرفیت** - مص (زهرفیهت - zerfiyet): گرتن، تامادهگی، توانا، قابلییهت.
- ظروف** - ص.ع (زوروف - zurûf): زهریفان.
- ظروف** - ا.ع (زوروف - zurûf): نامان، زهرفی زهمان و شوین، ناوہلفرمانی کات و شوین.
- ظریف** - ص.ع (زهریف - zerîf): زیرهک، خوش تہبیعت، قوؤو زهریف، زمان شیرین.
- ظریفه** - ص.ع (زهریفه - zerîfe): خشکوک، زهریفو جوان، ژبرو زیرهک، خوشتہبیعت.
- ظعمائن** - ا.ع (زہنائین - ze'ain): کہژاوه، کہژاوان.
- ظعن** - مص.ل.ع (زہئن - ze'n): رویشتن، کوچ کردن.
- ظعن** - ا.ع (زوتن - zu'n): کہژاوه.
- ظعینه** - ا.ع (زہئینہ - zeîne): کہژاوه.
- ظفر** - مص.ل.ع (زہفر - zefer): سہرکہوتن، بہمرآز گہیشتن.
- ظفر** - ا.ع (زوفر - zufr): نینوک، ناخون، نوخان، نویخان.
- ظفره** - ا.ع (زہفره - zefere): زیادہگوشتی گوشہی چاو کہ بہرہ بہرہ دہبیتہ ہؤی نابینایی.
- ظفیر** - ص.ع (زہفیر - zefîr): زہفرمہند، ہمہمیشہ سہرکہوتوو.
- ظل** - ا.ع (زیلل - zill): سایہ، سیبہر، سایک، پہنا.
- ظلال** - ا.ع (زیلال - zilal): سیبہران، پہنایان.
- ظلال** - ا.ع (زہلال - zelal): ٹہوہی سیبہر لہ کہسیک یان شتتیک بکات، سایہدار.
- ظلام** - ا.ع (زہلام - zelum): تاریکی، بولیلتی ٹیوارٹی.
- ظلام** - ا.ع (زیلام - zilam): زولم، ستہم.
- ظلام** - ص.ع (زہلام - zellam): پوزولم، زور ستہمکار.
- ظلام** - ا.ع (زوللام - zullam): زالممان،
- ستہمکاران.
- ظلامہ** - ا.ع (زولامہ - zulame): ٹہوہی بہزور لہ کہسیک و ہرہگیری.
- ظلف** - ا.ع (زیلف - zilf): سم، سمی شہقی و ہک سمی مہرو بزنو مانگا و ٹاسک.
- ظلف** - ا.ع (زیلف - zilf): ہہژاری، ٹاتاجی، دہستکورتی، دژواری مہعیشہت.
- ظلل** - ا.ع (زولہل - zulel): سیبہران.
- ظلم** - مص.ل.ع (زولم - zulm): زولم کردن، ستہم کردن، بیدادیکردن.
- ظلم** - ا.ع (زولہم - zulem): تاریکی.
- ظلماء** - ا.ص (زہلما - zelma): تاریکی، زور تاریک.
- ظلمات** - ا.ص.ع (زولومات - zulumat): زولومات، تاریکستان، پیشینان پیمان و ابو کہ زولومات، ٹہو سہری زہویبہ و لہوتندہر سہرچاویہک ہہیہ ہہر کہس لہ ٹاوی ٹہو سہرچاویہہ بخواتہوہ نہمری و دہدست دیتنی؛ بڑیہ بہو سہرچاویہہ دہگوترا ٹاوی حہیات. دہلین ٹہسکہندہر بہ پیری ٹاوی حہیاتہوہ چوو، بہلام پیتی نہگہیی و خدر پیغہمبہر لہ ٹاوی ٹہو سہرچاویہہی نوشی و ژبانی نہمری بہدست ہینا، جوگرافیانووسانی کون بہ جہمسہری باکووریان دہگوت زولومات چونکہ ماوہی شہش مانگ لہوتندہر ہہر تاریکہ.
- ظلمانی** - ص.ن (زولمانی - zulmani): تاریک. زور تاریک.
- ظلم پیشہ** - ص.مر (زولم پیشہ - zulm pîşe): زوردار، زولمکار، ستہمکار.
- ظلمت** - ا.ع (زولہت - zulmet): تاریکی.
- ظلمت فزا** - ص.فا (زولہت فزا - zulmet feza): زیادکہری تاریکی.
- ظلمتکدہ** - ا.مر (زولہت کہدہ - zulmet kede): تاریکی خانہ، دنیا.
- ظلمہ** - ا.ع (زہلہمہ - zeleme): ستہمکاران، زورداران، جہفاکاران.

ظهار - مص.ل.ع (زیهار - zihar): پشتگرتنی یه کدی، پشتیوانی کردن له یه کدی، ته لاقی بیتزاری، نه وه به که پیاو به ژنه که ی بلتی تو وه کو دایکمی، به مهش له پیاوه که حه رام دهبی تا که فاره نه دات، نه و ژنه حه رامه له و پیاوه.

ظهار - ا (زوهار - zuhar): په ری مریشک که له بال جیا نه بوو بیته وه.

ظهارت - مص.ع (زه هارت - zeharet): پشت نه ستور بوون.

ظهاره - ا.ع (زیهاره - zihare): روی جل، پیچه وانه ی نه سته ری.

ظهر - ا.ع (زهر - zuhr): نیوه ری، نیچه ری.

ظهر - ا.ع (زه ر - zehr): پشت.

ظهرنویسی - ا.مص (زه رنیقیسی - zehr nivîsî): نووسینی پشتی چهک یان قه واله.

ظهور - ا.ع (زوهور - zuhûr): پشتان.

ظهور - مص.ل.ع (زوهور - zuhûr): ناشکرا بوون، به دیار که وتن، خوبا بوون.

ظهیر - ص.ع (زه هیر - zehîr): یارو یاوهر، پشت و پشتیوان، پشت نه ستور.

ظهیره - ص.ع (زه هیره - zehîre): پشتیوان.

ظهیره - ا.ع (زه هیره - zehîre): نیوه ری.

ظیان - ا.ع (زه ییان - zeyyan): هه نگوبن، یاسه مینی کینوی، یاسه مه نی زهر.

ظلوف - ا.ع (زلوف - zulûf): سم، سمانی دوو شهق.

ظلول - ا.ع (زلول - zulûl): سایه، سیبه ران.

ظلم - ص.ع (زه لوم - zelûm): پر زلم، سته مکار، زوردار.

ظله - ا.ع (زوله - zulle): سیبه ردار، سابا.

ظلیف - ص.ع (زه لیف - zelîf): زه لیل، زه بوون، کاری سهخت و دژوار.

ظلیل - ص.ع (زه لیل - zelîl): سیبه ردار، سایه دار.

ظلیل - ص.ع (زه لیل - zelîl): میتگی پر دارو درهخت.

ظلم - ص.ع (زه لیم - zelîm): مه زلم، سته مدیده.

ظلم - ا.ع (زه لیم - zelîm): وشترمری نیره.

ظلمه - ا.ع (زه لیمه - zelîme): شتی به زور له که سیک سه ترا بی.

ظماء - مص.م (زه ماء - zema'): تینوو بوون، تینوتی.

ظن - مص.ل.ع (زه نن - zenn): گومان کردن، تومه تبار کردن.

ظنائن - ا.ع (زه نائن - zenain): تومهت، که میتک له شتی.

ظنان - ص.ع (زه ننان - zennan): به دگومان، لاواز که نه کری پشتی پی به ستری.

ظن - ا.ع (زینن - zinen): تومهت، که م له زور.

ظنون - ا.ع (زونون - zunûn): گومانان.

ظنه - ا.ع (زیننه - zinne): تومهت، که میتک له شتی.

ظنین - ص.ع (زه نین - zenîn): گومان لیکراو، تومه تبارکراو.

ظواهر - ع (زه هاهیر - zevahir): ناشکرا، دیارده.

ظهائر - ا.ع (زه هائیر - zehair): پشتیوانان، نیوه ری.

ع

ع- حر (e, a, i, u):

پیتی بیست و یه که می نه لقبای فارسییه که به (عین) دهخونریته وه به حساوی نه بجهد دهکاته (۷۰) نه پیتته تاییه ته به زمانی عهره بی و له زمانی فارسیدا نییه.

عائیب - ص.ع (عائیب - aib): عه بیگیر، عه بیدار

عائش - ا (عائیس - a'is): شیر.

عائد - ا.فا (عائید - aid): گه راه، که سیتیک که عیاده تو سهردانی نه خوش بکات، درامه ت، سود.

عائدات - ا.فا (عائیدات - aidat): درامه تان، سهردانی نه خوش، چاکی و میره بانی و عه تا و به خشش و مه نفه عه ت.

عائده - ا.فا.ع (عائیده - a'ide): سهرده ری نه خوش، چاکی و میره بانی.

عائذ - ا.فا.ع (عائیز - aiz): په نا بۆ هینان، په ناهینه ر.

عائزه - ا.فا.ع (عائیزه - aize): په ناهینه ر، بیچووی تازه له دایکبوو، (ئاسک و ماین و و شتر).

عائش - ا.فا.ع (عائیش - aiş): ژیاو، خوشگوزهران و حال.

عائق - ا.فا (عائیغ - aix): کۆسپ، به ره له ست.

عائل - ص.ع (عائیل - ail): موه تاج، ده رویش، فه قیر، قه له ندر، ده سگورت.

عائله - ا.ع (عائیله - aile): خانه واده، خیزان، عیال، مال و مندال.

عابث - ا.فا.ع (عابیس - abis): بیهوده کار، که سیتیک کاری بیهوده بکات.

عابد - ا.فا.ع (عابید - abid):

خواپه رست، عیباده تکار.

عابدانه - ق (عابیدانه - abidane): خواپه رستانه، وه کو خوا په رستان، خواپه رست ئاسا.

عابد فریب - ص.فا (عابید فریب - abid frîb): عابید خه له تین، زۆر جوان و دلرفین که خوا په رست له ری در بکات.

عابده - ا.فا (عابیده - abide): ژنی خواپه رست، ئافره تی خواپه رست.

عابیر - ا.فا.ع (عابیر - abir): راگوزار، ریبوار، ریبوار.

عابره - ا.فا.ع (عابیره - abire): ئافره تی ره و ته نی، ریبوار، خانمی ریبوار.

عابس - ص.ع (عابیس - abis): عه بووس، گرژو مؤن.

عائق - ص.ع (ئاتیخ - atix): ئازاد، له کۆبلایه تی خه له سیسو، شه رابی کۆنه، شه رابی چاک.

عائق - ا.ع (ئاتیخ - atix): نیوان شان و مل، قه لاندۆش، قه لاندۆشکان.

عائقه - ا.ع (ئاتیخه - atixe): که وانی کۆنه ی سوورخن.

عاتک - ص.ع (ئاتیک - atik): جوان چاک، جوان خاس، دلآواو به خشنده، شه رابی خالیسه.

عاتکه - ا.ص.ع (ئاتیکه - atike): که وانی سوورباو، که وانی تک له کۆنیدا سوور هه لگه پرابی، ژنی بۆنخۆش.

عاج - ا.ع (ئاج - ac): ئیسکی ددانی فییل.

عاجز - ص.ع (ئاجیز - aciz): بی توانا، پیر، نو قستان، ماندوو، نه خۆش، کوپتر، نابینا.

عاجز آمدن - مص.ل (ئاجیز نامه دهن - aciz ameden): بی توانا بوون، نه خۆش که وتن، ماندوو بوون، بیتاقه ت بوون.

عاجزانه - ق.ص (ئاجیزانه - acizane): لاوازانه، بیتاقه تانه، زه بوونانه.

عاجز ماندن - مص.ل (ئاجیز مانده ن - aciz manden): ماندوو بوون، لاواز بوون، زه بوون بوون.

عاجز نواز - ص.فا (ئاجیز نه فاز - aciz nevaz): خه سته لاوین، تیمار که ری زه بوونان، لاوینه ری په ککه و تووان، خه مخۆری لاوازو بی توانایان.

عاجزوار - ق (ئاجیز فار - aciz var): زه بوونانه، زه بوون ئاسا.

عاجل - ا.فا.ع (ئاجیل - acil): خپرا، له ز، په له، په له کار، چالاک، زوو، گورج.

عاجله - ا.فا.ع (ئاجیله - acile): ناپایه دار، فانی، ئەم دنیا یه، ژبانی نا پایه دار، عومری فانی.

عادت - ا.ع (ئادته ت - adet): خووخده، داب و نه ریت، خو، ری و ره سمان، ئاکارو خده.

عادت زنانه - ا.مر (ئادته تی زه نانه - adeti zenane):

zenane: عاده تی مانگانه ی ژنان، چه یز، بی نوپۆبوونی ژنان.

عادت دادن - مص.م (ئادته ت داده ن - adet daden): فیتیر کردن، راهینان، خو پت گرتن.

عادت داشتن - مص.ل (ئادته ت داشته ن - adet داشتن): خوو گرتن، راهاتن.

عادت شدن - مص.ل (ئادته ت شوده ن - adet suden): عاده بوون، بی نوپۆبوون، به باو بوون، به عاده ت بوون.

عادت کردن - مص.ل (ئادته ت که رده ن - adet kerden): راهاتن، خوو پتوه گرتن، راهاتن له سه ر شتی یان کاری.

عادت گرفتن - مص.ل (ئادته ت گیریفته ن - adet giriften): خوو پت گرتن، راهاتن.

عادل - ا.فا.ع (ئادیل - adil): دادگهر، راست، دروست، دادپه روه ر.

عادلانه - ق.ص (ئادیلانه - adilane): دادپه روه رانه.

عادله - ا.فا (ئادیله - adile): دادپه روه ر.

عادی - ا.فا.ع (ئادی - adî): دژمن، ده ست دریتکار، سه تمکار، دز، شپتر، جه رده.

عادی - ص.ن.ع (ئادی - adî): داب و نه ریتی باو، ئاسایی، سانای.

عادی - ص.ن.ع (ئادی - adî): قه ومی عاد-ی کوری نوح.

عادیات - ص.ن.ع (ئادیات - adiyat): به لاو ناخۆشی، دژمنایه تی و شه ر، دووری، ده ستریتکاری، زیده گاشی.

عادیه - ا.ص.ع (ئادییه - adîye): دووری، توندی و توپه بی.

عادیه - ا.ص (ئادییه - adîye): ئەسپ یان وشتری ره هوان، گروپی ئاماده و ته یار بۆ شه ر.

عاذر - ا.فا.ع (ئازیر - azir): عوزر خواز، ته وازۆخواز.

عاذر - ا.ع (ئازیر - azir): جیتی زام و برین،

عائق - ص.ع (ئاتیخ - atix): ئازاد، له کۆبلایه تی خه له سیسو، شه رابی کۆنه، شه رابی چاک.

عائق - ا.ع (ئاتیخ - atix): نیوان شان و مل، قه لاندۆش، قه لاندۆشکان.

عائقه - ا.ع (ئاتیخه - atixe): که وانی کۆنه ی سوورخن.

عاتک - ص.ع (ئاتیک - atik): جوان چاک، جوان خاس، دلآواو به خشنده، شه رابی خالیسه.

عاتکه - ا.ص.ع (ئاتیکه - atike): که وانی سوورباو، که وانی تک له کۆنیدا سوور هه لگه پرابی، ژنی بۆنخۆش.

عاج - ا.ع (ئاج - ac): ئیسکی ددانی فییل.

عاجز - ص.ع (ئاجیز - aciz): بی توانا، پیر، نو قستان، ماندوو، نه خۆش، کوپتر، نابینا.

عاجز آمدن - مص.ل (ئاجیز نامه دهن - aciz ameden): بی توانا بوون، نه خۆش که وتن، ماندوو بوون، بیتاقه ت بوون.

عاجزانه - ق.ص (ئاجیزانه - acizane): لاوازانه، بیتاقه تانه، زه بوونانه.

عاجز ماندن - مص.ل (ئاجیز مانده ن - aciz manden): ماندوو بوون، لاواز بوون، زه بوون بوون.

عاجز نواز - ص.فا (ئاجیز نه فاز - aciz nevaz): خه سته لاوین، تیمار که ری زه بوونان، لاوینه ری په ککه و تووان، خه مخۆری لاوازو بی توانایان.

عاجزوار - ق (ئاجیز فار - aciz var): زه بوونانه، زه بوون ئاسا.

عاجل - ا.فا.ع (ئاجیل - acil): خپرا، له ز، په له، په له کار، چالاک، زوو، گورج.

عاجله - ا.فا.ع (ئاجیله - acile): ناپایه دار، فانی، ئەم دنیا یه، ژبانی نا پایه دار، عومری فانی.

عادت - ا.ع (ئادته ت - adet): خووخده، داب و نه ریت، خو، ری و ره سمان، ئاکارو خده.

عادت زنانه - ا.مر (ئادته تی زه نانه - adeti zenane):

شوتینبرین، گوی نادهمی.

عاذر - ا.خ. (نازهر - azer): ناوی پیاویکه ده‌لین به‌بی ئیمانی مردوووه هه‌زرتی عیسا پاش چل روژ زیندووویی کردۆته‌وهو ئیمانی هیناوه.

عاذل - ا.ف.ع. (نازیل - azil): لۆمه‌که‌ر، سه‌رزه‌نشته‌که‌ر، به‌گله‌یی.

عاذله - ا.ف.ع. (نازیله - azile): ژنی به‌گله‌یی.

عاز - ا.ع. (ناز - ar): عه‌یبه‌و نه‌نگ، ریسوایی، شه‌رمه‌زاری، فه‌زیه‌ت.

عازیه - ص.ع. (نازیبه - aribe): عازده‌بی ره‌سه‌ن.

عارض - ا.ف.ع. (ناریز - ariz): پیتشه‌ت، ئه‌وه‌ی که پیتش بی‌و زوو بروات، عه‌رزکار، ته‌ختی ده‌موچاو، چاره، روخسار، روو، شکاتکار، رووداو، قه‌وماو.

عارض شدن - مص.ل. (ناریز شوده‌ن - ariz şuden): روودان، سکالا‌کردن، دادخوازی کردن.

عارضه - ا.ف.ع. (ناریزه - arize): شتی که پیتش بی، پیتشه‌ت، رووداو، قه‌وماو، نه‌خۆشی، به‌لا، رووداوی چاوه‌روان نه‌کراو، پیتوستی.

عازنی - ص.ع. (ناریزی - arizî): نا پایهدار، ره‌وته‌نی.

عازنی - ا.مص. (ناریزی - arizî): نواندنی له‌شکر، له‌شکر نووسی.

عازنین - ا.ع. (ناریزه‌ین - arizeyn): هه‌ردوو رووی ده‌موچاو، هه‌ردوولای چاره، هه‌ردوو لای رووخسار.

عارف - ا.ف.ع. (ناریف - arif): دانا، به‌سه‌برو هه‌وسه‌له، خواناس، هه‌کیمی ره‌بانی، سوّفی، ده‌لین عارف که‌سپکه بۆیه خوا ده‌په‌رستت چونکه شایسته‌ی عیباده‌ته، نه‌ک به‌ئومیدی پاداشت یان له‌ترسی سزا.

عارفانه - ق.ص. (ناریفانه - arifane): عارفانه، به‌شبه‌ی عارفان.

عارفه - ا.ف.ع. (عاریفه - arife): ئافره‌تی پشوو درپۆ به‌سه‌بر، ناسراو، به‌خشش، چاکه، کرده‌وه‌ی

چاک.

عاری - ص.ع. (ناری - arî): رووت، بی‌جل و به‌رگ.

عاریه - ص.ع. (نازیبه - arîye): رووت (بوّمت).

عاریه - ا.ع. (نازیبه - arîye): به‌ئهمانه‌ت، شتی به‌ئهمانه‌ت وه‌ریگیری و پاشان بدریتته‌وه.

عاریت سرا - ا.مر. (نازیبه‌ت سه‌را - arîyet sera): دنیای فانی،

عاریتی - ص.ن. (نازیبه‌تی - ariyetî): ئیبه‌تی، ئهمانه‌تی، ئه‌وه‌ی پایهدار نه‌بی وه‌کو عومر، شتی به‌ئهمانه‌ت وه‌ریگیری.

عازر - ا.خ. (نازهر - azer): ناوی پیاویکه ده‌لین به‌بی ئیمانی مردوووه پاش چل روژ هه‌زرتی عیسا زیندووویی کردۆته‌وهو ئه‌وجا ئیمانی هیناوه.

عازف - ا.فا. (نازیف - azif): ژنه‌ر، نه‌واژهن، سازژهن، گۆرانی بیژ.

عازم - ا.ف.ع. (نازیم - azim): که‌سپیک که عه‌زمی کارتیک بکات، به‌نیاز.

عاس - ص.ع. (عاس - ass): هه‌سه‌حه‌س، شه‌وگه‌ر، پاسه‌وان.

عاشر - ا.ف.ع. (ناشیر - aşir): ده‌یه‌گ‌گر، ده‌یه‌م، ده‌یه‌مین.

عاشره - ا.ف.ع. (ناشیره - aşire): ده‌یه‌م، (بوّمت)، به‌شی قومار.

عاشق - ا.ف.ع. (ناشیخ - aşix): ناشق، شه‌یدا، دلدار.

عاشقانه - ق.ص.ع. (ناشیخانه - aşixane): ناشقانه، ناشق ئاسا، وه‌کو ناشقان.

عاشقبا - ا.مر. (ناشیغبا - aşixba): ترپشک، مه‌رگه‌یه‌ک که سرکه یان ئاوی لیمۆ تی کرایی.

عاشق باره - ص.مر. (ناشیغ باره - aşix bare)

(bare): ماشوقتی که ناشقی خوئی زۆر خووش بوی، ناشقیه‌رست، ناشقبا.

عاصی - ا.فا.ع. (ئاسی - asî): یاخی، سه رکیش، گوناچار.

عاصیه - ا.فا.ع. (ئاسییه - asîye): ژنی یاخی، سه رکیش، گوناچار.

عاضد - ا.فا.ع. (ئازید - azid): یارمه تیدهر، پشتیوان.

عاطر - ص.ع. (ئاتیر - atir): بۆن خوۆش، عه تر دۆست، که سیک به رده وام عه تر له خوۆ بدات.

عاطف - ا.فا.ع. (ئاتیف - atif): وه رچه رختنه ر، میبه ربه بان، سۆزدار.

عاطفه - ا.فا.ع. (ئاتیفه - atife): سۆزو به زه بی، په یوه ندی خزمایه تی و که سایه تی.

عاطل - ص.ع. (ئاتیل - atil): بی شت، بیهوده، بی کاروبار، ژنی بی ملوانکه.

عاطله - ص.ع. (ئاتیله - atile): ژنی بی زپرو زیوو خشل.

عافی - ا.فا.ع. (ئافی - afî): عه فووکار، چاوپۆشیکار له گوناھ، لیبورده.

عافیت - ا.مص.ع. (ئافییه ت - afiyet): ته ندروستی، سه لامه تی، ساغی، رزگاری، خواناسی.

عافیت خواه - ص.فا.ع. (ئافییه ت خاه - afiyet xah): سه لامه تی خواز، عافییه تخواز.

عافیت خواهی - ا.مص.ع. (ئافییه ت خاهی - afiyet xahî): عافییه تخوازی، سه لامه تخوازی.

عاق - ا.فا.ع. (ئاغ - ax): سه رکیش، داک و باب ره نجین، که سیک که داک و بابی بره نجین و به دره فتاریبان ده گهل بکات، به گوینه که ری باب و داک.

عاقب - ا.فا.ع. (ئاغیب - axib): جینگری که سیک دی.

عاقبت - ا.ع. (ئاغیبه ت - axibet): ئاقیبه ت، ئه نجام، ئاکام.

عاقبت اندیش - ص.فا.ع. (ئاغیبه ت اندیش - axibet endîş): دوور ئه ندیش، دوورین، ئاخربین، ئه وه دی بیر له ئه نجامی کاران بکاته وه.

عاشق پیشه - ص.مر.ع. (ئاشیغ پیشه - aşix pîşe): ئاشق پیشه، که سنج که ئاشقینی کردین به پیشه.

عاشق کش - ص.فا.ع. (ئاشیغ کوش - aşix kuş): ئاشق کوژ، دلدار کوژ، ماشقه یه ک که زولم له ئاشقی خوۆ بکات.

عاشق کشی - ا.مص.ع. (ئاشیغ کوشی - aşix kuşî): ئاشق کوژی، کاری ئاشق کوشتن.

عاشق نواز - ص.فا.ع. (ئاشیغ نه فواز - aşix nevaz): ئاشق لاپین، مه عشوقی که ئاشقی خوۆ بلاوین و له گه لیا به لوتف بی، ئاشقیه روه ر.

عاشق وش - ص.مر.ع. (ئاشیغ فه ش - aşix veş): ئاشقانه، ئاشق ئاسا.

عاشقه - ا.فا.ع. (ئاشیغه - aşixe): ئافره تی ئاشق.

عاشوراء - ا.ع. (ئاشوراء - aşûra): روژی ده یه می مانگی عاشورا، ئه و روژی هه زره تی حوسه بی کوری عه لی تیدا شه هید بوو له که ره لا.

عاشوروا - ا.مر.ع. (ئاشوروا - aşûrva): ئه و شو ربایه ی له روژی ده ی مانگی محه ره ما ده کرى به نه زر، هه ربه سه.

عاصر - ا.فا.ع. (ئاسیر - asir): که سیک که تری یان میوه دی بگوشیت و ئاوه که ی بگری.

عاصره - ا.فا.ع. (ئاسیره - asire): گووشه ر، ئاوگری میوه (به گوشین).

عاصف - ص.ع. (ئاسیف - asif): خوار، چه ماوه، که چ، توند، بای توندو تووش، باهوۆز.

عاصفه - ص.ع. (ئاسیفه - asife): ره شه با، باهوۆز، گه رداو، بای توندو تووش.

عاصم - ا.فا.ع. (ئاسیم - asim): پاریزه ر، که سنج له هه له و خزین بتگرتنه وه.

عاصمه - ا.فا.ع. (ئاسیمه - asime): پایته ختی ولات.

- عاقبت بخیر** - ص.مر(ئاغیبهت بیخه‌یر -
 axibet bi xeyr): ناخرخیر، ئه‌وه‌ی ئه‌نجامی
 کار یان ژبانی باش بئ.
- عاقبت نگر** - ص.فا(ئاغیبهت نیگه‌ر -
 axibet niger): ئاقیبهت ئه‌ندیش، ئاخربین، ئه‌وه‌ی
 پروانیتته ئه‌نجامی کار.
- عاقبت نگر** - ا.مص(ئاغیبهت نیگه‌ری -
 axibet nigerî): ئاقیبهت روانی، ئاخربینی،
 ئاقیبهت ئه‌ندیشی.
- عاقده** - ا.فاع(ئاغید - axid): گریده‌ر، په‌یمان
 به‌ستن، حیج به‌جیتکاری ماره‌ پرینی به‌سیغه، په‌یمان
 به‌ستن.
- عاقه** - ص.ع(ئاغیر - axir): نه‌زۆک، ژنی
 نه‌زۆک، قسر، ئه‌ستتور.
- عاقه‌رخا** - ا(ئاغیر غه‌رخا - axir xerxa):
 جوژه گیایه‌که.
- عاقل** - ص.ع(ئاغیل - axil): ئاقل، به‌ ئاوه‌ز،
 دانا و هوشیار و زیره‌ک، ئاقدار.
- عاقلان** - ق.مر(ئاغیلانه - axilane): ئاقلانه،
 ژیرانه، زیره‌کانه.
- عاقل فریب** - ص.فا(ئاغیل فه‌ریب - axil
 ferîb): ئاقل خه‌له‌تین.
- عاقله** - ص.ع(ئاغیله - axile): ژنی ئاقل و
 زانا، خوتین به‌ها.
- عاقول** - ا.ع(ئاغول - axûl): پیچ و ده‌ورانی
 روبار، ده‌شتیج کاکه‌ی به‌کاکه‌ی که‌ رتی تیدا
 ده‌رنه‌کری، کاری نادیارو تیکه‌ل و پیکه‌ل،
 وشترالوک.
- عاکف** - ا.فاع(ئاکیف - akif): گوشه‌گیر،
 خه‌لوه‌نشین، له‌ جیهانی عیرفاندا به‌ که‌سیتیک
 ده‌گوتری ده‌ستبه‌رداری دنیا بئ و هه‌ر خه‌ریکی
 خواپه‌رستی بئ.
- عالم** - ا.فاع(ئالیم - alim):
 زانا، دانا.
- عالم** - ا.ع(ئاله‌م - alem): جیهان، دنیا،
 گیتی، روژگار.
- عالم ارا** - ص.فا(ئاله‌م ئارا - alem ara):
 عالمه‌م ئارا، ئارایشته‌گری جیهان.
- عالم اشوب** - ص.فا(ئاله‌م ئاشوب - alem
 aşûb): عالمه‌م شیتوین، ئه‌وه‌ی خه‌لکی شه‌بدای
 جوانی خۆی بکات.
- عالم افروز** - ص.فا(ئاله‌م ئه‌فروز - alem
 efrûz): روژشکه‌ری جیهان.
- عالم امر** - ا.مر(ئاله‌می ئه‌مر - alemi emr):
 جیهانی فریشه‌ت.
- عالم امکان** - ا.مر(ئاله‌می ئیمکان - alemi
 imkan): ئه‌وه‌ی غه‌یره‌ز زاتی خواپه‌.
- عالم بالا** - ا.مر(ئاله‌می بالا - alemi bala):
 ئاسمان.
- عالم برزخ** - ا.مر(ئاله‌می به‌رزخ - alemi
 berzex): شوینی روحان له‌ کاتی مردنه‌وه تا
 قیامه‌ت.
- عالم جان** - ا.مر(ئاله‌می جان - alemi can):
 دنیای روحان، دنیا، ئه‌م دنیا، عالم.
- عالم جبروت** - ا.مر(ئاله‌می جه‌به‌رووت - alemi
 ceberût): دنیای قودرته‌ت و عه‌زه‌مه‌تی
 په‌زدان.
- عالم جسمانی** - ا.مر(ئاله‌می جسمانی - alemi
 cismanî): جیهانی جسمانی، دنیای
 ته‌بیعه‌ت و ماده‌.
- عالم حس** - ا.مر(ئاله‌می هیس - alemi his):
 جیهانی هه‌ست.
- عالم خاک** - ا.مر(ئاله‌می خاک - alemi
 xak): دنیا، جه‌سه‌دی ئاده‌می.
- عالم خلق** - ا.مر(ئاله‌می خه‌لخ - alemi
 xelx): بوونه‌وه‌ران و زینده‌وه‌ران، عالمه‌می
 جسمانی.
- عالم دیگر** - ا.مر(ئاله‌می دیگه‌ر - alemi
 diger): ئه‌و دنیا، قیامه‌ت، په‌سلان، روژی
 په‌سلانی.

عالین - ا.ع (ئالهمین - alemîn): جیهانان، گیتییان.

عالی - ص.ع (ئالی - alî): بلند، بهرز، گهوره، بهقدهر، هیژا، یهکیکه له ناوهکانی یهزدان.

عالیات - ص.ا.ع (ئالییات - alîyat): بهرزو بلندو پیروژ.

عالی اواز - ص.مر (ئالی ئاقازه - alî avaze): خوشخوان، دهنگخوش، گۆرانی بیژ، ناودار، بهنامی، مهنشورو بناث و دهنگ.

عالی تبار - ص.مر (ئالی تبار - alî tebar): وهچاخزاده، نهجیمزاده، خانهدان.

عالیجاه - ص.مر (ئالی جاه - alî cah): پایه بهرز، شکۆدار.

عالی جناب - ص.مر (ئالی جهناب - alî cenab): دهرگای بهرز، وشهی ریزه به کهسانی خودان پلهو پایهی بهرز دهگوتری.

عالی رتبه - ص.مر (ئالی روتبه - alî rutbe): فهرمانده بیین پله بهرز.

عالی شاخ - ص.مر (ئالی شاخ - alî şax): لقی بهرز، درهختیک که لقی بهرزین.

عالی شان - ص.مر (ئالی شان - alî şan): پایه بهرز، خاوهن شان و شکۆ، (لهقه بی پاشایانه).

عالی قدر - ص.مر (ئالی غهدر - alî xedr): قهدرگران، بهقه درو حورمهت، پایه بهرز.

عالی گهر - ص.مر (ئالی گوهر - alî gûher): پاک نهژاد، رهسن رهچه لهک، شهریف نهژاد.

عالی مرتبه - ص.مر (ئالی مه رته به - alî mertebe): پایه بهرز.

عالی مقام - ص.مر (ئالی مه غام - alî mexam): پایه بهرز.

عالی مقدار - ص.مر (ئالی میغدار - alî mixdar): قهدرگران، گهوره، مهزن، هیژا.

عالی نسب - مص.مر (ئالی نه سه ب - alî neseb): وهچاخزاده، رهسن و پاکنه ژاد.

عالم ذوق - ا.مر (ئالهمی زهوغ - zewx): دنیای شادمانی و خویشی.

عالم سفلی - ا.مر (ئالهمی سوفلی - suflî): ئەم دنیا، زهوی.

عالم شهادت - ا.مر (ئالهمی شه هادهت - şehadet): ئەم دنیایه ی که له بهر چاوه و ههستی پیده کری، جیهانی ماددیات.

عالم صغیر - ا.مر (ئالهمی سه غیر - sexîr): دنیای بچووک، مرۆف، بهددهنی مرۆف که دنیایه کی بچووکه.

عالم علوی - ا.مر (ئالهمی ئولفی - ulvî): جیهانی بالا، ئاسمان.

عالم غیب - ا.مر (ئالهمی غه یب - xeyb): جیهانی پیوار، ئەو دنیا، قیامهت، پهسلان.

عالم قدس - ا.مر (ئالهمی غودس - xuds): عالهمی خوابی، دنیای خوابی.

عالم کبیر - ا.مر (ئالهمی که بیر - kebîr): گهردوون، هه موو دنیا.

عالم لاهوت - ا.مر (ئالهمی لاهوت - lahût): دنیای خواوهندی، جیهانی سه رمه دی.

عالم معنی - ا.مر (ئالهمی مه ئنا - me'na): هه ر شتتیک په یوه ست بی به ماناو چه قیقه ته وه.

عالم ملک - ا.مر (ئالهمی مولک - mulk): دنیای بوون، ئەم دنیایه.

عالم ملکوت - ا.مر (ئالهمی مه له کووت - melekût): عالهمی جه به رووت.

عالم ناسوت - ا.مر (ئالهمی ناسوت - nasût): دنیای ماددیات، دنیای سروشتی و مه ترالی، دنیای فانی، ئەم دنیا.

عالمیان - ا.ع (ئالهمییان - alemîyan): جیهانیان، هه موو خه لکی جیهان.

- عاليه - ص.ع (ثالييه - alîye): بهرز، بلتد.
- عالي همت** - ص.ع (ثالي هيمت - alî himmet): جوامير، به خشنده، به هيمهت.
- عام** - ا.ف.ع (ثامم - amm): گشتي، همموان، هممه گير، عوام، رهش و روت و نه خوئينده وار.
- عام** - ا.ع (ثام - am): سال.
- عامد** - ا.ف.ع (ثاميد - amid): به ثانقهست، مه به ستدار.
- عامر** - ا.ف.ع (ثامير - amir): ناوهدان كهره وه، دانشتوي خانو، ناوهداني، ناوايي.
- عامره** - ا.ف.ع (ثاميره - amire): ناوهدانكهره وه، ناوهدان و بهرقه رار.
- عامري** - ص.ع (ثاميري - amiri): سه ر به تيره ي بهني عامر (كه تيره يه كي عه ربه).
- عامل** - ا.ف.ع (ثاميل - amil): كريتكار، پالنه، والي، فه رمانتره وا.
- عامله** - ا.ف.ع (ثاميله - amile): كريتكار، پالنه.
- عامه** - ا.ف.ع (ثاممه - amme): گشت، همموو خه لكي، عه وامي خه لك.
- عامه پسند** - ص.ع (ثاممه په سهند - amme pesend): په سندي هممووان، هممه په سهند، شتي له لايهن همموو خه لكييه وه په سند بي.
- عامي** - ص.ع (ثاميي - ammî): عه وامي خه لكي، نه خوئينه وارو ره شوكي، ئومي.
- عامي** - ص.ع (ثاميي - ammî): نابينا، كه سيك كه ربي خوئي نه زاني.
- عاميان** - (ثاميان - amîyan): عه وامي خه لكي، خه لكي ره شوكي و نه خوئينه وار.
- عاميانه** - ق.ص (ثاميانه - amîyane): وه كو عه واما، ئوميانه.
- عانات** - ا.ع (ثانات - anat): ماكهر، ره وه كهره كيتوي، توو كه بهر، بهر.
- عاند** - ا.ف.ع (ثانيد - anid): سه رسه خت، شه راني، كه چره و، كه سيك له ربي راست
- لايدات.
- عانه** - ا.ع (ثانه - ane): ماکهر، تووکه بهر، بهر.
- عاني** - ص.ع (ثاني - anî): به خسيير، به ندي، ملكه چ، زهليل و زه بوون.
- عانييه** - ص.ع (ثانييه - anîye): به خسيرو به ندي و گيروده.
- عاهات** - ا.ع (ثاهات - ahat): خه وش و عه يب، به لا و ناره خه تي، دژواري و سه ختي و ته نگانه، فه سادكار.
- عاهر** - ص.ع (ثاهير - ahir): زينكار، داوئين پيس.
- عاهل** - ص.ع (ثاهيل - ahil): ژني بي مييرد، پاشاي گه وره، شاهانشا.
- عايق** - ا.ف.ع (ثايغ - ayîx): ته گه ره، كو سپ، به ره ه لست، ماده ي نه گه يه نه ر.
- عبا** - ا.ع (ثبا - eba): عه با.
- عباب** - مص.ع (ثباب - ebab): ناو خوار دنه وه.
- عباب** - ا.ع (ثوباب - ubab): لافاوي گه وره، شه يو لي ده ربا، پيل.
- عباد** - ا.ع (ثيباد - ibad): كزبله، به نده.
- عباد** - ا.ع (ثوباد - ubbad): عيباده تكاران، خواپه رستان.
- عبادت** - مص.ع (ثيبادهت - ibadet): تاغه تگردن، خواپه رستن، ملكه چ كردن.
- عبادتخانه** - ا.ع (ثيبادهتخانه - ibadet xane): په رستگه، شويني تاغهت.
- عبادتكار** - ص.ع (ثيبادهتكار - ibadetkar): خواپه رست، عيبادهتكار.
- عبادتگاه** - ا.ع (ثيبادهتگاه - ibadetgah): په رستگه، شويني خواپه رستي، شويني عيبادهت.
- عبادت نما** - ص.ع (ثيبادهت نما - ibadet numa): خواپه رستي رباكار، كه سيك هه ر بو ناو عيبادهت بكات و خوئي پتوه باباد.

عبادید - ا.ع (ئه بادید - ebadîd): دهسته و تاقمی پهرته وازه، رتیگای دوور.

عبادید - ا.ع (ئه بادید - ebadîd): دهسته و تاقمی پهرته وازه، رتیگای دوور.

عبار - ص.ع (ئه بیبار - ebbar): لیکده ره وهی خهون، راقه که ری خهون.

عبار - ص.ع (ئه بیبار - ebbar): لیکده ره وهی خهون، راقه که ری خهون.

عبار - ص.ع (ئه بیبار - ebbar): رتیوار، رتیوان.

عبارت - مص.م.ع (ئیبارت - ibaret): لیکدانه وهی قسه یان خهون، دهر پین، شتیوازی دهر پین.

عبارت - ص.ع (ئیبارت - ibaret): پهن دگیب، که سیک به دیتنی شتی عیبرهت وهر بگری.

عبارت - ص.ع (ئیبارت - ibaret): به توانا له دهر پیندا، که سیک که به جوانی مه بهستی خوی دهر پری.

عبارت - ص.ع (ئیبارت - ibaret): پهن دگیب، که سیک که به جوانی مه بهستی خوی دهر پری.

عبارت - ص.ع (ئیبارت - ibaret): عیبارت نارا،

عباس - ص.ع (ئه بیاس - ebbas): رووگرژ، شیریی بیشه.

عباس - ص.ع (ئه بیاس - ebbas): رووگرژ، شیریی بیشه.

عباسی - ا.ع (ئه باسی - ebaaî): دراویکی باوی سه رده می شا عه باسی گه وره بووه.

عباسی - ا.ع (ئه باسی - ebaaî): دراویکی باوی سه رده می شا عه باسی گه وره بووه.

عبث - مص.ع (ئه بهس - ebes): کاری بیتهووده، بیتهووده بی.

عبث - مص.ع (ئه بهس - ebes): کاری بیتهووده، بیتهووده بی.

عبد - ا.ع (ئه بد - ebd): بهنده، کویله، غولام، بهندهی خوا، مرؤث به گشتی.

عبدل - ا.ع (ئه بددل - ebdel): کویله، بهنده، بهنی.

عبده - ص.ع (ئه بهده - ebede): خواپهرستان، عیباده تکاران.

عبده - ص.ع (ئه بهده - ebede): خواپهرستان، عیباده تکاران.

عبر - ا.ع (ئیبه - iber): پهن دو دهرسان.

عبرانی - ص.ع (ئیبرانی - ibranî): عیبرانی، جولکه، زمانی جولکه که.

عبرانی - ص.ع (ئیبرانی - ibranî): عیبرانی، جولکه، زمانی جولکه که.

عبرانیون - ص.ع (ئیبرانیون - ibranîyûn): عیبرانیان.

عبرانیون - ص.ع (ئیبرانیون - ibranîyûn): عیبرانیان.

عبرانییه - ا.ع (ئیبرانییه - ibranîye): زمانی عیبری، زمانی جولکه که.

عبرتی - ا.ع (ئیبرهت - ibret): پهن دو دهرس، عیبرهت وهر گرتن له خه لکییه وه.

عبرتی - ا.ع (ئیبرهت - ibret): پهن دو دهرس، عیبرهت وهر گرتن له خه لکییه وه.

عبرت - ص.ع (ئیبرهت - ibret): پهن دو دهرس، عیبرهت وهر گرتن له خه لکییه وه.

عبرت - ص.ع (ئیبرهت - ibret): پهن دو دهرس، عیبرهت وهر گرتن له خه لکییه وه.

عبرت - ص.ع (ئیبرهت - ibret): پهن دو دهرس، عیبرهت وهر گرتن له خه لکییه وه.

عبرت - ص.ع (ئیبرهت - ibret): پهن دو دهرس، عیبرهت وهر گرتن له خه لکییه وه.

عبل - ا.ع (ئه بـل - ebel): هەر گه لایه کی لولی باریک وه کو گه لای دارگه ز.

عبودت - مص.ع (ئوبوودت - ubûdet): عه بـدایه تی کردن، عیباده تکردنی خوا، خواپه رستن.

عبودیت - مص.جع (ئوبوودییه ت - ubûdiyyet): خواپه رستن، گوتپرایه لی، ملکه چی، به نـدایه تی کردن.

عبور - مص.ل.ع (ئوبور - ubûr): رت بوون، تپپه ربوون، په رینه وه.

عبور - ا.ع (ئه بور - ebûr): دوو خوشک، دوو ئه ستپیه سیوه یل.

عبوس - مص.ل.ع (ئوبوس - ubûs): مۆن بوون، رووگرژکردن، چاره به یه کادان.

عبوس - ص.ع (ئه بوس - ebûs): زۆر رووگرژ، توره و تپۆ، مۆن.

عبهـر - ص.ع (ئه بهـر - ebher): گۆشتن، قه له و، خۆش هه یکه ل.

عبهـر - ا.ع (ئه بهـر - ebher): نیتـرگیز، یاسه مین.

عبید - ا.ع (ئه بید - ebîd): به نـده و کۆیلان.

عبید - ا.ع (ئوبید - ubeyd): عه بدی بچووک، عه بدۆکه، به نـده ی بچووک.

عبیر - ا.ع (ئه بـیر - ebîr): عه بـیر، بۆنی خۆش، بۆنی خۆشی پیکهاتوو له مسک و گولاو و سه نـده ل و زافه ران.

عبیراگین - ص.مر (ئه بـیرناگین - abîr agîn): عه بـیر نامیز، تیکه ل به عه بـیر.

عبیرالا - ص.مر (ئه بـیرالا - ebîr ala): ئاویتته به عه بـیر.

عبیرامیز - ص.مر (ئه بـیر نامیز - ebîr amîz): ئاویتته به عه بـیر.

عبیرسـرشت - ص.مر (ئه بـیر سـیریشـت - ebîr sirişt): ئاویتته به عه بـیر.

عبیرفشان - مص.فا (ئه بـیر فـیشان - ebîr fişan): هه هه قی کردن، فیزکردن.

fişan: عه بـیر پرژتین.

عتائق - ص.ع (ئه تائـیغ - etaix): کۆنـینان، دپـیرنان.

عتاب - مص.ل.ع (ئیتاب - itab): گله بی کرن، توپه بوون، سه رزه نشت کردن.

عتابی - ص.ن.ع (ئه تتابـی - ettabî): جۆره کوتالتیکه له کۆنا له گه ره کی عه تابـیه ی به غدا دروستکراوه ئیدی ئه و ناوه ی وه رگرتوه.

عتاد - مص.ع (ئه تاد - etad): ناماده بوون، ناماده بی، حازر بوون.

عتاد - ا.ع (ئه تاد - etad): ئه وزارو که ره سته ی چه نـگ، عه تاد.

عتاق - مص.ل.ع (ئه تاغ - etax): ئازادبوونی به نه، رزگاربوونی به نـده له ته وقی کۆیلایه تی.

عتاق - ا.ص.ع (ئوتاغ - utax): شه رابی کۆنی گه راره ی نایاب.

عتاهیه - ا.ص (ئه تاهیهـه - etahîte): ئه قـل سووک، بی ئه قـل، گومرای بی ئاوه ز.

عتبات - ا.ع (ئه ته بات - etebat): مه رقه دو مه زاره پیرۆزه کان.

عتبه - ا.ع (ئه ته به - etebe): ده رگا، ئاستانه، سه رده رانه.

عترت - ا.ع (ئیتـرت - itret): زورپه ت، نه وه نه تیره، مالبات، عه شره ت.

عتق - مص.ل.ع (ئیتـغ - itx): ئازادبوون، رزگاربوونی به نـده له ته وقی کۆیلایه تی، شه رده ف و گه وره بی و نه جابه ت و ئازادی.

عتقا - ا.ع (ئوته غا - utexa): هه لپژاردی هه ر شتتیک، ئه سپی ره سه ن، شه رابی کۆن و خالیسه و نایاب.

عتل - ص.ع (ئوتـول - utûl): زۆرخۆر، سه رکیش، تونده ته بیعه ت، سته مکار، موزپ.

عتم - ا.ع (ئوتوم - utum): زه یتونی کپوی.

عتو - مص.ع (ئوتوف - utuv): زولم کردن، نه هه قی کردن، فیزکردن.

عبل - ا.ع (ئه بـل - ebel): هەر گه لایه کی لولی باریک وه کو گه لای دارگه ز.

عبودت - مص.ع (ئوبوودت - ubûdet): عه بـدایه تی کردن، عیباده تکردنی خوا، خواپه رستن.

عبودیت - مص.جع (ئوبوودییه ت - ubûdiyyet): خواپه رستن، گوتپرایه لی، ملکه چی، به نـدایه تی کردن.

عبور - مص.ل.ع (ئوبور - ubûr): رت بوون، تپپه ربوون، په رینه وه.

عبور - ا.ع (ئه بور - ebûr): دوو خوشک، دوو ئه ستپیه سیوه یل.

عبوس - مص.ل.ع (ئوبوس - ubûs): مۆن بوون، رووگرژکردن، چاره به یه کادان.

عبوس - ص.ع (ئه بوس - ebûs): زۆر رووگرژ، توره و تپۆ، مۆن.

عبهـر - ص.ع (ئه بهـر - ebher): گۆشتن، قه له و، خۆش هه یکه ل.

عبهـر - ا.ع (ئه بهـر - ebher): نیتـرگیز، یاسه مین.

عبید - ا.ع (ئه بید - ebîd): به نـده و کۆیلان.

عبید - ا.ع (ئوبید - ubeyd): عه بدی بچووک، عه بدۆکه، به نـده ی بچووک.

عبیر - ا.ع (ئه بـیر - ebîr): عه بـیر، بۆنی خۆش، بۆنی خۆشی پیکهاتوو له مسک و گولاو و سه نـده ل و زافه ران.

عبیراگین - ص.مر (ئه بـیرناگین - abîr agîn): عه بـیر نامیز، تیکه ل به عه بـیر.

عبیرالا - ص.مر (ئه بـیرالا - ebîr ala): ئاویتته به عه بـیر.

عبیرامیز - ص.مر (ئه بـیر نامیز - ebîr amîz): ئاویتته به عه بـیر.

عبیرسـرشت - ص.مر (ئه بـیر سـیریشـت - ebîr sirişt): ئاویتته به عه بـیر.

عبیرفشان - مص.فا (ئه بـیر فـیشان - ebîr fişan): هه هه قی کردن، فیزکردن.

عجانز - ا.ص.ع (ئه جائيز - ecaiz): پيره ژن، پيره ميتردان.

عجاب - ص.ع (ئوجاب - ucab): ههر شتي مایه ی سه سامی بی.

عجاج - ا.ع (ئه جاج - ecac): گهردوبا، تۆزوبا، ته پو دوو کهل.

عجاج - ص.ع (ئه جاج - ecac): گه لحو، که ودهن، هه تپوچه.

عجاج - ص.ع (ئه ججاج - accac): دهم به هاوار، به ناویانگ.

عجال - ا.ع (ئيجال - ical): پيچکه، تايه، چهرخ.

عجاله - ا.ع (ئيجاله - icale): عه جهله، په له، کارئ که به په له بکری، خواردنی که به په له بو میوان ناماده بکری.

عجاله - ف (ئه جاله تن - ecaleten): جارئ، ئیستا، ههر ئیستا.

عجان - ا.ع (ئيجان - ican): که فهل، سمت، گهردن، ژیرچه ناگه.

عجان - ص.ع (ئه ججان - eccan): گه وج، هه ویرشیل.

عجب - ا.مص.ع (ئوجب - ucb): خو په سندی، روح زلی، عوجب زلی، به خو نازین.

عجب - مص.ل.ع (ئه جهب - eceb): سه رسورمان، چه په سان.

عجز - مص.ل.ع (ئه جز - ecz): ناتوانایی، ماندوو بوون.

عجز - ا.ع (ئه جوز - ecûz): پاشکو، پاشهل، سمت، نیوه ی دوو می به یته شیعر.

عجزه - ص.ع (ئه جهزه - eceze): که نفت، پیرو په که که و تووان، لاوازو بی توانایان.

عجل - ا.ع (ئيجل - icl): گۆلک، گوپره که.

عجل - ا.ع (ئه جهل - ecel): پیچکه، چه رخی ناو، تايه.

عجلان - ص.ع (ئه جلان - eclan): تیزپره و، خیرا، بله ز.

عته - مص.ل.ع (ئه تهه - eteh): که م ئه قل بوون، چه سوودی و چاو چنۆکی، سه رگه ردان بوون.

عتیب - ا.ع (ئیتیب - itîb): عیتاب، گله یی، زیزی، سه رزه نشت، لۆمه، تۆران.

عتید - ص.ع (ئه تید - etîd): حازرو ناماده، به که له ش، زه لام.

عتیده - ا.مص.ع (ئه تیده - etîde): پاکه ت یان سه ندوقچه ی بۆن و هه موو ئه وزارتیکی ئارایش.

عتیره - ا.ع (ئه تیره - etîre): مه ریکه که عه ره به کان له سه رده می جاهلییه تدا له مانگی ره چه بدا بو بته کانی خو یان سه ر ده پری، مه پری قوریانی.

عتیق - ص.ع (ئه تیغ - etîx): کۆنینه، دیرینه، نایاب و ده گهن، به نده ی نازادکراو.

عتیقه - ص.ع (ئه تیغه - etîxe): کۆنینه (بو می).

عشار - مص.ل.ع (ئیسار - isar): نوچدان، نسکو، خزین، سه ره سمدان.

عشار - ا.ع (ئیسار - isar): کۆسپ، ته گه ره، شه ری، به لا، تالوکه.

عشر - مص.ل.ع (ئه سر - esr): نوچدان، نسکو، خزین، ره تیردن.

عشرات - ا.ع (ئه سه رات - eserat): نوچدانان، خزینان.

عشرت - ا.مص.ع (ئه سه رت - esret): خزین، نوچدان، نسکو، جه نگ، هه له و سه هوان.

عثمان - ا.ع (ئوسمان - usman): بیتچوو ه سوئیسکه، مار، توله مار، ناوی پیاوانه.

عشور - مص.ع (ئوسوور - suûr): دۆزینه وه، به ده ست هینانی شتیکی، زانینی کارتیکی یان نه پنییه ک.

عشور - ص.ع (ئه سوور - esûr): که سیتیکی زۆر بخزی، یان زۆر ساتمه بکات.

عجائب - ص.ا.ع (ئه جائیب - ecaib): شتین سه بیر.

عجیبه - مص.ع. (ئه جیبه - ecîbe): سه یرو عه جیب.

عجیج - مص.ع. (ئه جیج - ecîc): بانگ کردن.

عجین - ا.ع. (ئه جین - ecîn): هه ویر، شیلراو.

عد - مص.م.ع. (ئه دد - edd): ژماردن.

عدات - ص.ع. (ئودات - udat): دژمنان، نه یاران، ناحهزان.

عداد - ا.ع. (ئیداد - idad): هاوتا، هاوشان، حهریف، هاوړک، ریز.

عدالت - مص.ل.ع. (ئه دالهت - edalet): دادوهریون، عدالهت.

عدالت پیشه - ص.مر. (ئه دالهت پیشه - edalet pîşe): دادپیشه، دادوهر.

عدالتخانه - ا.مر. (ئه داله تخانه - edalet xane): عه داله تخانه، دادگا.

عدالت گستر - ص.فا. (ئه دالهت گوسته - edalet guster): دادوهر، دادپهروهر.

عداوت - مص.ع. (ئه دافهت - edavet): دژمنایهتی، نه یاری.

عدت - ا.ع. (ئودهت - uddet): پینداویستی ژبان، که رهسته و چه کو تهقه مه نی شه.

عدد - ا.ع. (ئه ددهد - eded): ژماره.

عددی - ص.ن.ع. (ئه ددهدی - ededîy): ژماره بی، شتی به ژماره بفرۆشریت.

عدس - ا.ع. (ئه دهس - edes): نیسک.

عدسک - ا.ع. (ئه دهسهک - edesek): جوړه گیایه که.

عدسه - ا.ع. (ئه دهسه - edese): هاوینه، عه دهسه.

عدسی - ا.ع. (ئه دهسی - edesî): به شتیکی چاوه که له پشتی بیلبله ی چاوه ویه.

عدسی - ا.ع. (ئه دهسی - edesî): شوژیای نیسک، نیسکه وا.

عدل - مص.ل.ع. (ئه دل - edl): دادکردن، هه قدان.

عجله - مص.ل.ع. (ئه جهله - ecele): په له کردن، له زکردن.

عجله - ا.ع. (ئیکله - icle): گویره که ی می، هیزه ی رۆن، تۆیشه به ره، چه رخی ئاو.

عجله - ا.ع. (ئه جهله - ecele): پیچکه ی عاره بانه، چه رخ و دۆلابی ئاو.

عجله - ا.ع. (ئوجلله - ucle): خواردنی به په له ئاماده بکری.

عجم - ا.ع. (ئه جهم - ecem): غه یره عه ره ب، نا عه ره ب، ولاتی ئیران.

عجم - ص.ع. (ئوجم - ucm): لال، که سیتک که زمان بگری، زمانگیر، زمانخوار.

عجم - ا.ع. (ئه جم - ecm): بنه وانی کلک، کلینچک.

عجماء - ص.ع. (ئه جماء - ecma): ژنی زمانگیر، حیواناتی به سته زمان.

عجموات - ص.ع. (ئه جمافات - ecmavat): چوار پتیانی بی زمان.

عجمت - مص.ع. (ئوجمهت - ucmet): زمانگرتن.

عجمی - ص.ن.ع. (ئه جهمی - ecemî): نا عاره ب، که سیتک نه توانی مه به سستی خوئی ده بری، نابه له دو گیل و غافل.

عجن - مص.م.ع. (ئه جن - ecn): هه ویر شیلان.

عجوز - مص.ل.ع. (ئوجوز - ucûz): پیروون، په ککه و تن.

عجوز - ص.ع. (ئه جووز - ecûz): پیروه ژن، پیروه میترد.

عجول - ص.ع. (ئه جوول - ecûl): په له کهر، که سیتک کارتیک به په له ئه نجام بدات، په له کار، له زکار.

عجول - ا.ع. (ئوجوول - ucûl): گویره کان.

عجولانه - ق.ص. (ئه جولانه - ecûlane): عه جولانه، به په له و خیرایی.

عجیب - ص.ع. (ئه جیب - ecîb): عه جیب، سه یر، سه رسوهرینه ر.

ته لاقدر او نابج شوی تیا بکاته وه، ژماره بیهک
خه لکی.

عدید - ا.ص.ع (ئه دید - edîd): چه ندین،
ژماره بیهک، ژمیر دراو، بهش.

عدیده - ا.ص.ع (ئه دیده - edîde): زۆر،
چه ندین، ژمیر دراو.

عدیل - ص.ع (ئه دیل - edîl): هاوتا، بهران بهر.

عدیم - ص.ع (ئه دیم - edîm): نابوت، نایاب،
نه ماو.

عذاب - ا.ع (ئه زاب - ezab): نازار،
ئه شکه بجه، عه زاب، ئه زیهت.

عذاب - ص.ع (ئیزاب - izab): سازگار، خوښ و
به له زهت.

عذار - ا.ع (ئیزار - izar): روخسار، ردین که
تازه هاتبیت، جی ره شمسه ی و لاج به سه رو
که لله به وه.

عذاری - ا.ع (ئه زارا - ezara): پاکیزه، کیژ،
دویت، که نشک.

عذب - ص.ع (ئه زب - ezb): سازگار، خوښ،
شیرین، به له زهت.

عذب - ا.ع (ئه زب - ezeb): لق و پوی
درهخت، به نی ته رازوو.

عذر - مص.ل.ع (ئوزر - uzr): ته وازو خواستن،
عوزر خواستن، خوښ بوون له که سیتک غوزر
هیتانه وه، بیانوو، به هانه.

عذراء - ص.م (ئه زراء - ezra): گه وه هری
نه سمر او، کچ، پاکیزه، دویت.

عذر آوردن - مص.ل.ع (ئوزر ئافه ردهن - uzr
averden): عوزر هیتانه وه، داوای بووردن.

عذر پذیر - ص.فا (عوزر په زیز - uzr pezîr):
عوزر په زیز، ئه وه دی عوزرو بیانوو ان قه بول بکات.

عذر خواستن - مص.ل.ع (ئوزر خاسته ن - uzr
xasten): عوزر خواستن، داواکردنی به خشین.

عذر خواه - ص.فا (ئوزر خاه - uzr xah):
به هانه خواز، که سیتک عوزر بینیته وه و داوای
لیبوردن بکات.

عدل - ص.ع (ئه دل - edl): راست و درست و
بهران بهر، هاوتا، چوون یهک، که سیتک که شایه تی
قه بول بی.

عدل - ا.ع (ئیدل - idl): هاوتا، بهران بهر له
سهنگو کیشدا، تایه کی بار.

عدلاء - ص.ع (ئوده لاء - udela): هاوتایان،
بهران بهران.

عدل گستر - ص.فا (ئه دل گوسته ر - edl
guster): دادپهروه ر.

عدله - ص.ع (ئه ده له - edele): که سانییک که
شایسته ی شایه تی دان بن له حوزوری قازی دا،
که سانییک به شایهت قه بول بکرتین.

عدلیه - ا.ع (ئه دلییه - edliyye):
عه داله تخانه، دادگه.

عدم - مص.ع (ئه دم - edem): نه بوون، نابوت
بوون، نه هلیزم.

عدن - مص.ل.ع (ئه دن - edn): ناکنجی بوون له
شوینیکدا، به هه شتی عه دن، مانه وه ی یه کجاره کی
له شوینیکدا.

عدو - ا.ص.ع (ئه دووڤ - eduvv): دژمن،
نه یار.

عدوان - مص.ل.ع (ئودوڤان - udvan):
دژمنایه تی کردن، زولم کردن له که سیتک.

عدویند - ص.فا (ئه دووڤ به ند - eduvv
bend): دژمنگیر، که سیتک دژمن یه خسیر بکاو
بیگری.

عدول - مص.ل.ع (ئودوول - udûl): گه رانه وه،
وازهیتان، چاوپوشین.

عدول - ص.ع (ئودوول - udûl): که سانییک
شایه تیان قه بول بی، هه ق دهره وان.

عدومال - ص.فا (ئه دوو مال - edûmal): دژمن
به زین، دژمن شکین، دژمن شیل.

عدوی - ا.ع (ئه دقا - edva): ته نینه وه،
سیرایه تکردنی نه خوښی، زنده گافی.

عده - ا.ع (ئیدده - idde): رۆزانی بی نویتزی
ژن، ئه و ماوه به ی که ژنی میرد مردوو یان

عراق - ا.ع (ئیراغ - irax): کہناری روویار یان دهریا.

عراقیب - ا.ع (ئیراغب - eraxîb): دهماری سهرووی پاژنه، ریگه‌ی پیچا و پیچی ناهه‌مواری ناو شساخان، یان که‌ناری روویاران، فیئل، نیردنگ، درۆزن و بی وهدو به‌لین.

عرامت - مص.ع (ئیرامهت - eramet): گهنده‌ل بوون، له‌ناوچوون.

عرافین - ا.ع (ئیرانین - eranîn): بییشه، نیزار، لانه‌ی شیرو که‌متیارو گورگان.

عرایس - ا.ع (ئیرایس - erayîs): بووکان.

عرایض - ا.ع (ئیرایز - erayîz): سکالا، عهریزه، عهرزو حال.

عرایک - ا.ع (ئیرایک - erayîk): نه‌فس، ته‌بیعهت، سرووشت، خوو.

عرب - ا.ع (ئیره‌ب - ereb): عاره‌ب.

عربات - ا.ع (ئیره‌بات - eribat): عاره‌بانه، گاری، گالیسکه.

عربانه - ا.ع (ئیره‌بانه - eribane): عهره‌بانه، گالیسکه.

عربده - ا.مص.ع (ئیره‌ده - erbede): به‌دخوویی، به‌د ره‌فتاری، به‌د مه‌ستی، شه‌رنگیزی نه‌عره‌ته و هاوار.

عربده‌جو - ص.فا (ئیره‌ده‌جو - erbede cû): شه‌رانی، ناژاوده‌چی، به‌دمه‌ست، فیلباز.

عربده‌جویی - ا.مص (ئیره‌ده‌جویی - erbede cûyî): به‌دمه‌ستی، ناژاوده‌چیتی، شه‌رخوازی، فیلبازی.

عربون - ا.ع (ئیره‌بوون - erebûn): بی‌عانه، پییشه‌کی سه‌ودا.

عربه - ا.ع (ئیره‌به - erebe): عهره‌بانه، گالیسکه، گاریه.

عربی - ص.ن.ع (ئیره‌بی - erêbî): عهره‌ب، له‌قه‌ومی عهره‌ب، زمانی عاره‌وی.

عربییه - ص.ن.ع (ئیره‌بییه - erêbîyye): زمان و که‌لتووری عهره‌ب.

عذرخواهی - ا.مص (ئوزر خاهی - uzrxahî): عوزرخوازی.

عذر داشتن - مص.ل (ئوزر داشته‌ن - uzr dašten): بیانوو هه‌بوون، بی نوئیژبوون (بوژن).

عذر نیوش - ص.فا (ئوزر نه‌یوش - uzr neyûş): عوزر په‌زیر، که‌سیک که عوزر قه‌بول بکات.

عذره - ا.مص.ع (ئوزره - uzre): به‌کارهت، کچیتی.

عذره - ا.ع (ئوزره - uzre): په‌رچم، کاکۆل.

عذره - ا.ع (ئوزیره - ezire): گو، دهرگا.

عذق - ا.ع (ئیزغ - izx): لقی دره‌خت که ورده لقی هه‌بی، هیشوو، بۆل، هیشووی خورما، یان تری.

عذوبت - مص.ل (ئوزوبه‌ت - uzûbet): زولال و سازگار، (بو شهراب یان ناو)، خویش و به‌له‌زهت.

عرابی - ا (ئیرابی - erabî): عاره‌بی بیابان نشین.

عراجین - ا.ع (ئیراجین - eracîn): بنجی بۆلی خورما، لقی هیشووی خورما.

عراده - ا.ع (ئیراده - erade): جوژه توپیتی کۆنه بو‌هاویشتنی به‌رد له‌جنگدا به‌کار هاتوو، مه‌نجه‌نیق.

عرار - ا.ع (ئیرار - erar): نیترگی کیتی.

عرارته - ا.مص.ع (ئیرارته - eraret): به‌دخوویی، سه‌ختی، گه‌ورده‌یی.

عراضه - ا.ع (ئورازه - uraze): دیاری، ده‌ست و دیاری.

عراف - ص.ع (ئیراف - eraf): لیزان، فالچی، جادوو‌گر، سیحر باز، غه‌یب زان، ئه‌ستیره‌ناس.

عرافته - مص.ل.ع (ئیرافته - erafet): لیزانی، دانابوون، بوون به‌په‌رتوه‌به‌رو خودان کار، که‌وتنه‌ته‌گبیری کاری خه‌لکی، دهم سپیتی.

عرافته - ا.مص.ع (ئیرافته - irafet): لیزانی، فالچی، غه‌یبزانی، دکتوری، ئه‌ستیره‌ناسی.

عرضگاه - ا.مر(ئه‌رزگاه - erzgah): مه‌یدانی
عه‌ره‌زاتی له‌شکراییان، شوتینی نمایش کردنی
شتتیک، مه‌یدانی دیتن و سه‌رژمیت‌کردنی سوپاییان.
عرضه - ا.ع(ئورزه - urze): هی‌ممت، لیا‌قه‌ت،
غیره‌ت، توانا.
عرضه - ا.ع(ئه‌رزه - erze): نما‌یش، نیشاندان.
عرع‌ر - ا(ئه‌رئه‌ر - erer): زه‌ره‌ی نیره‌که‌ر، سه‌رین.
عرع‌ر - ا.ع(ئه‌رئه‌ر - erer): دره‌ختی عه‌رع‌ر.
عرف - ا.ع(ئورف - urf): چاکی و جوام‌پیری،
داب و نه‌ریت، خووخده.
عرف - ا.ع(ئورف - urf): پۆینه‌ی که‌له‌شپیر،
شه‌پۆلی ده‌ریا، پیتل، شوتینی به‌رز، یالی ئه‌سپ.
عرف - ا.ع(ئه‌رف - erf): بۆن، بۆنی خو‌ش.
عرفاء - ا.ع(ئه‌رفاء - urefa): پیاوانی
عارف، سو‌فیان، زانایان.
عرفات - ا.ع(ئه‌رفات - erefat): شوتینی
حاجیان له‌نزیکی مه‌که.
عرفان - مص.ع(ئیرفان - irfan): ناسینی خوا،
خواناسی.
عرفج - ا.ع(ئه‌رفج - erfec): جو‌ره‌ رووه‌کی‌که.
عرفه - ا.ع(ئه‌رفه - erefe): ناوی کی‌توتیکه
نزیکی مه‌که، حاجییان له‌رۆژی مانگی قورباندا
له‌وینده‌ر ده‌وه‌ستن.
عرق - ا.ع(ئه‌رغ - erex): جواناو، عاره‌قه‌ی
له‌ش، عه‌ره‌قی خواردنه‌وه، مه‌ی، خو.
عرق - ا.ع(ئیرغ - irx): ره‌گ و ریشه.
عرق جوش - ا.مر(ئه‌رغ جووش - erex cûş):
گه‌رمه‌ژنه.
عرق‌چین - ا.مر(ئه‌ره‌ق چین - erex çîn):
عه‌ره‌ق چین، کلاو.
عرق خور - ص.فا(ئه‌رغ خور - erex xûr):
عاره‌قخۆر، مه‌ی خو‌روه.
عرق سوز - ا.مر(ئه‌رغ سووز - erex sûz):
سو‌تانه‌وه‌ی پی‌ستی له‌ش له‌ئه‌نجامی
عه‌رق‌کردنه‌وه‌ی زۆر.

عرج - مص.ل.ع(ئه‌ره‌ج - erc): له‌نگیون،
له‌نگین، شه‌لین.
عرج - ص.ع(ئورج - urc): له‌نگ، شه‌ل.
عرجاء - ص.ع(ئه‌رجاء - erca): ژنی له‌نگ،
می‌بینه‌ی شه‌ل.
عرجاء - ا.ع(ئه‌رجاء - erca): که‌متیار.
عرجان - ص.ع(ئورجان - urecan): له‌نگان،
شه‌لان.
عرجون - ا.ع(ئورجون - urcûn): لقی هی‌شووه
خورما.
عرس - ا.ع(ئیرس - irs): هاوسه‌ر (ژن بی‌یان
پیاو).
عرس - ا.ع(ئورس - urs): زه‌ماوه‌ند، داوه‌ت و
شاهیان، گو‌قه‌ند، سو‌بیر.
عرش - ا.ع(ئه‌رش - erş): عه‌رش، ته‌خت،
خپوه‌ت، سابات، میچ، سا‌بیته، قه‌سر.
عرشه - ا.ع(ئیرشه - ireşe): زه‌مین‌ه‌ی سه‌ربانی
که‌شتی.
عرصات - ا.ع(ئه‌ره‌سات - eresat): رۆژی
قیامه‌ت و سارای مه‌حشه‌ر، گو‌ره‌پان.
عرصه - ا.ع(ئه‌رسه - erse): مه‌یدان، هه‌وشه،
مه‌یدانی به‌رده‌م ئه‌پارتمان.
عرض - مص.ع(ئه‌رز - erz): ئاشکرا‌کردن،
خستنه‌پوو، نیشاندان.
عرض حال - ا.مر(ئه‌رزی هال - erzi hal):
عه‌رزو‌حال، سکا‌لانامه.
عرض - ا.ع(ئه‌رز - erz): پان، پانی.
عرض - ا.ع(ئیرز - irz): نه‌فس، خود، به‌ده‌ن،
جه‌سته، ناموس و ئاپرو، ره‌گ و ره‌چه‌له‌کی‌ک که
مرۆف شانا‌زی پی‌توه‌ بکات.
عرض - ا.ع(ئه‌رز - erz): کالا، که‌لوپه‌ل.
عرض - ا.ع(ئه‌ره‌ز - ercz): کالا، که‌لوپه‌ل،
نیشانه‌کانی نه‌خۆشی، شتی کاتی و ناپایه‌دار.
عرض - ا.ع(ئورز - urz): مله‌ی کی‌تو، ناوه‌نده‌ی
ده‌ریا، لا، رۆخ، که‌نار.

- عرقگیر- ص.فا (نهره غ گیر- erex gîr):
 نهدی ناوی میوه و رووه کان بگری، فانیله ی
 ژیره وه.
- عرق مدنی- ا.مر (نیرغی مه دهنی- irexî
 medenî): جزره گرمیکه له له شدا پیدا
 ده بی.
- عرقناک- ص.مر (نهره غناک- erexnak):
 ناره قاوی.
- عرقوب- ا.ع (نورغوب- urxûb): ده ماریکی
 نه ستوره له سه رووی پاژنه وه، ریگهی پیچاوی پیچ
 له ناو شاخ یان که ناری رووبار، فروفیل، پیای
 درۆزنی بی وه عدو به لئین.
- عرقیه- ا.ع (نهره غیبیه- erexîye): ناره قچن،
 کلای ژیره میزه یان عه مامه.
- عرم- ا.ع (نهریم- erim): بارانی توند، به نداو،
 لافاویکی گه وره بوو که نزیکه ی سه دهی دووه می
 پیش زابین له نزیکه ی شاری سه باه هه ستاو
 به نداوی مه نره بی رووخان و بووه مایه ی
 له ناو چوونی ده ولته تی سه باه.
- عرم- ا.ع (نهره م- erem): ره شی تیکه ل
 به سپی، جیزی گه نم، خه رمانی سور.
- عرم- ا.ع (نهره م- erem): گوشت و چهوری
 بنی مه نجه ل.
- عرن- ا.ع (نهرن- eren): گوشتی کولاو،
 نه خوشیبیه که له پایینی ده ست و پاشووی چاره وی
 ده دا.
- عرنین- ا.ع (نیرنین- irmîn): که پوو، ئیسکی
 درشتی که پوو، سه ره تای هه رشتیک، گه وره و دم
 سپی قه وم.
- عروبیت- مص.ع (نوروبه ت- urûbet):
 عه ره بایه تی، قسه کردن به عه ره بی.
- عروبه- ا.ع (نهرویه- erûbe): رۆژی هه یینی.
 عروبیت- مص.ع (نوروییه ت-
 urûbiyyet): عه ره بایه تی، قسه کردن به زمانی
 عه ره بی.
- عروج- مص.ع (نوروج- urûc): سه رکه وتن،
 به رزبونه وه، چوونه به رزی.
- عروج- مص.ع (نوروج- urûc): له نگین،
 شه لین.
- عروس- ا.ص (نهرووس- erûs): بووک، نارین.
 عروسانه- ق.ص (نهرووسانه- erûsane):
 بووک ئاسا.
- عروس پس پرده- ا.مر (نهروسی پهس پرده-
 erûsi pes perde): جزره رووه کیکه.
- عروس ده ریایی- ا.مر (نهرووس ده ریایی-
 erûs deryayî): جزره گیسانله به ریکه له قرژال
 ده چیت و بو گوشته که ی راو ده کری.
- عروسک- ا.ا (نهرووسه ک- erûsek): جزره
 مه نجه نیکتیکی بچوکه له کونا به رد یان ناگریان
 پی ده ها و بیسته سه ر دژمن.
- عروسک- ا.ا (نهرووسه ک- erûsek): بووکه
 شووشه، بووکله، وه لکان.
- عروض- ا.ع (نهرووز- erûz): کیشی هۆنراوه،
 عه روز، گوته، ریگهی ناو شاخان.
- عروض- ا.ع (نهرووز- urûz): کالا، که لوه پهل.
 عروضی- ص.ع (نهرووزی- erûzî): عه روز
 زان، شاره زا له زانستی عه روز.
- عروف- ص.ع (نهرووف- erûf): زور زانا.
 عروق- ا.ع (نورووغ- urû`x): ده مار، ره گان.
 عروق شعریه- ا.مر (نورووغ شه نرییه- urûx
 şe`riye): باریکه ده مار، ورده ده مار، ده زووله
 ره گ.
- عروه- ا.ع (نورقه- urve): ده سک، ده سکی
 مه سپینه، مالی گرانبه ها، نه وه ی جیی متمانه بی.
- عری- ا.ع (نهره- ara): لا، که نار، مه یدان،
 ده رگا.
- عری- ا.ع (نهره- era): سه رما، هه ره تی
 سه رما، جه رکه ی سه رما، جه وه ره، ته شخه له.
- عری- ا.ع (نهری- erîy): پای سارد.
 عریان- ص.ع (نوریان- uryan): رووت.
 عریس- ا.ص (نهریس- erîs): زاوا، زاقا.

عیسریبه به مانای عهزیزی خوا دیت، له قه بی ئیبلیسسه بهر له تۆ کردنی، ئەم ناوه له ئەدەبیاتی فارسیدا به مانای شەیتان ماوه تەوه.

عزال - ا.ع (ئیزال - izal): سستی، خاوی، لاوازی.

عزب - ص.ع (ئەزەب - ezeb): عازەب، خرت. **عزب خانە** - ا.مر (ئەزەبخانە - ezebxane): مالتیک چەند عازەبی تێدابێ.

عزب دەفتەر - ا.مر (ئەزەب دەفتەر - ezeb defter): کەسێک له دەفتەر و نووسینگە هیساباتدا کارێکی تایبەتی نەبێ.

عزت - مص.ل.ع (ئیززت - izzet): سەر بەرزبوون، ریزداربوون، عیزەت و سەر بەرز.

عزرائیل - ا.ع (ئیزرائیل - izraîl): عزرائیل، فریشتە هی مەرگ.

عزل - مص.ع (ئەزل - ezi): کە ناخست، یەک لا کردنەوه، جیا کردنەوه، لە سەر کار لادان.

عزلت - ا.مص.ع (ئوزلەت - uzlet): دوورە پەرتیزی، گوشە نشینی، کونجگری.

عزلت گزیدن - مص.ل.ع (ئوزلەت گوزیدەن - uzlet guzîden): هەلبژاردنی گوشەگیری، دوورە پەرتیزی.

عزم - مص.ع (ئەزم - ezm): عەزم، ویستان، عەزمکردن، سوور بوون لە سەر کارێک.

عزوبت - مص.ل.ع (ئوزوبەت - uzûbet): رەبەنی، عازەبایەتی، بێ ژن بوون، بێ میێرد بوون، تەنیا بوون.

عزی - ا.ص.ع (ئوززا - uzza): ژنی بە پرتزو سەر بەرز، ناوی بێتیکێ تیرە قورەیش بووه بەر له پەیدا بوونی ئیسلاام.

عزیز - ص.ع (ئەزیز - ezîz): هێژا، بە پرتز، بە قەدر، قورس و گران، تازیز.

عزیمت - مص.ل.ع (ئەزیمەت - ezîmet): سوور بوون لە سەر کارێک، ویستان، روویشتن بەرەو مەبەستیک.

عزیمه - ا.ع (ئەزیمه - ezîme): دوعا و پیردیک

عریس - ا.ع (ئیریس - irîs): شوینی شیر، لانهی شیر، جیتی خەوی شیر.

عریش - ا.ع (ئەریش - erîş): کەپر، خێوەت، داربەست، قائیمە میو.

عریشه - ا.ع (ئەریشه - erîşe): کەژاوه.

عریض - ص.ع (ئەریض - erîz): پان.

عریضه - ص.ع (ئەریزه - erîze): سکالا، عەرزو حال.

عریف - ص.ع (ئەریف - erîf): دانا، شارەزا، دەم سپی قەوم.

عریکه - ا.ع (ئەریکه - erîke): نەفس، خود، تەبیعەت، سروشت، خوو.

عریم - ا.ع (ئەریم - erîm): دژواری و بەلا، ناخۆشی و تەنگانە.

عرین - ا.ع (ئەرین - erîn): بێ شە، چرە دارستان، لانهی شیر و گورگ و کەمتیار.

عز - مص.ل.ع (ئیز - izz): سەر بەرز بوون، گەورەیی، ریزداری.

عزاء - مص.ل.ع (ئەزاء - eza): سەبرکردن، سەبر و تەحەمول لە ماتەم و ئەو مسیبه تانە هی دینه پیتش، تازیە، پرسە، ماتەم.

عزائم - ا.ع (ئەزائیم - ezaim): وێرد و دوغایەک کە لە سەر نهخۆش بختی بێ مەبەستی چاک بوونەوه، ویست و عەزمی نەگۆر.

عزاب - ص.ع (ئوززاب - uzzab): رەبەن، پیسای بێ ژن، پیسا و یان ئافرەتی بێ کەس و تەنیا.

عزاخانە - ا.مر (ئەزاخانە - ezaxane): پرسەخانە، شوینی کە پرسە هی لی دابیری.

عزادار - ص.مر (ئەزادار - ezadar): تازیەبار، پرسەدار.

عزاداری - ا.مص (ئەزاداری - ezadarî): تازیەباری، پرسەداری.

عزاز - ص.ع (ئیزاز - izaaz): عەزیزان، ریزداران، هێژایان.

عزازیل - ا.ع (ئەزازیل - ezazîl): وشە یەکی

له سهر نه خوڅش بخوټنرې به مهبه ستي چاكيوونه وه، ويستي پايه دارو نه گورې.

عساكر - ا.ع (ئه ساكير - esakîr): له شكران، سوپايبان.

عسجد - ا.ع (ئه سجد - esced): زيتي، گه وهه رين مينا: ياقوت و مرواري و ...

عسر - مص.ل.ع (ئوسر - usr): دژواربون، ناسته نگو و ناخوڅي و تهنگانه.

عسرت - ا.مص.ع (ئوسره ت - usret): دژواري، تهنگانه، دهستكورتې، بچ نه وايي.

عسس - ا.ع (ئه سس - eses): شه و گهر، حه سحس، پاسه واني شه و.

عسطوس - ا.ع (ئه سه تووس - esetûs): ناوي دره ختيكه له حه يزه ران ده چيت، سه روكي نه سرانيان.

عسكر - ا.ع (ئه سكه ر - esker): له شكر، سوپا، سه ريباز.

عسكري - ص.ن (ئه سكه ري - eskerî): له شكرې، سوپايي.

عسكري - ص.ن (ئه سكه ري - eskerî): خه لكي عه سكه ر (شاريكي كوټي خوزستانه).

عسل - ا.ع (ئه سل - esel): هه نگوين.

عسلي - ص.ن.ع (ئه سه لي - eselî): هه نگويني، زه ر دباو، زه ر د و ه كو هه نگوين.

عسير - ص.ع (ئه سير - esîr): سه خت، زه حمه ت، دژوار، ناسته نگو.

عش - ا.ع (ئوشش - usş): هيتلانه، هيتلين.

عشا - ا.مص.ع (ئه شسا - eşa): شه و كوټري.

عشاء - ا.ع (ئيشاء - işa'): عيشا، هه وه لي شه و.

عشاء - ا.ع (ئه شاء - eşa'): شام، شيو، خواردني ټيواري.

عشائر - ا.ع (ئه شائير - eşair): عه شه رتان، هوژوتيره، خټل، عيتل.

عشار - ا.ص.ع (ئه ششار - eşşar): ده يه كگير.

عشاق - ا.ع (ئوششاغ - usşax): ناشقان، شه يدايان، يه كتيكه له ۱۲ مه قامه كه ي مؤسوقي ئيراني.

عشاوت - ا.مص.ع (ئه شاقه ت - eşavet): شه و كوټري.

عشب - ا.ع (ئوشب - uşb): گيا، گياي ته ر.

عشبه - ا.ع (ئوشبه - uşbe): يه ك گيا.

عشر - ا.ع (ئه شر - eşr): ده، ژماره (۱۰).

عشر - ا.ع (ئوشر - uşr): ده يه ك.

عشرات - ا.ع (ئه شه رات - eşerat): ده يان.

عشرت - ا.مص.ع (ئيشره ت - işret): دؤستي، تتيكه لاوي، رابواردن.

عشرتخانه - ا.مر (ئيشره تخانه - işretxane): شوټني عه يش و نوش، جيتي رابواردن.

عشرون - ا.ع (ئيشرون - işrûn): بيست، ژماره (۲۰).

عشره - ا.ع (ئه شه ره - eşere): ده، ژماره ده.

عشرين - ا.ع (ئيشرين - işrîn): بيست، ژماره بيست.

عششق - مص.ل.ع (ئيششغ - işx): خوڅشو بستن، دلداري كردن، ناشقيټني، نه قيټني، نه قيټنداري.

عشق افرين - ص.فا (ئيشغ ئافه رين - işx aferîn): نه وه ي به جواني خوڅي نه شق دروست بكات، نه وه ي به جواني خه لكي عاشقي خوڅي بكات.

عشقباز - ص.فا (ئيشغ باز - işxbaz): ناشقيټني، نه شقبازي، ناشق پيشه.

عشق ورزیدن - مص.ل (ئيشغ فه رزیده ن - işx verzîden): نه شقبازي كردن، ناشقيټني كردن، دلداري كردن.

عشقه - ا.ع (ئه شه غه - eşexe): لا ولاو.

عشماء - ص.ع (ئه شماء - eşma'): دوو ره نكي تتيكه ل، زه وي پر توژو خوڅل، دره ختيك كه له توژو خوڅلدا وشك بووي.

عصام - ا.ع (ئیسام - isam): دەسک، دەسکی گۆزه یان دۆلکه، قولف.

عصب - ا.ع (ئەسەب - eseb): رهگ، دەماری ئەعساب.

عصب - مص.ع (ئەسب - esb): بەستن و توندکردن، پیچان و بادان، میزەر، شاشک، عەمامە.

عصب - ا.ع (ئوسەب - useb): دەستە، گەلە، پۆل.

عصبه - ا.ع (ئەسەبە - esebe): خزم و خوتیش، خزمی باوک.

عصبه - ا.ع (ئەسەبە - esebe): لا و لاو.

عصبی - ص.ع (ئەسەبی - esebîy): پشتیوانی کردن له کەسێک یان شتێک.

عصبی - ص.ن.ع (ئەسەبی - esebî): تورەو توندەتەبیعت.

عصبیت - ا.ع (ئەسەبیەت - esebîyyet): پەرۆشی و پابەندی له رادەبەدەر بۆ شتێک یان کەسێک یان نەتەوێک.

عصر - ا.ع (ئەسر - esr): عەسر، دوا نیوەرۆ تا ئیوارێ، رۆژگار، سەردەم.

عصر - مص.ع (ئەسر - esr): گوشین، گوشینی شتێک بۆ گرتنی ئاوەکە یان شیلەکە ی.

عصرانه - ا.ع (ئەسرانه - esrane): عەسرەخواردن.

عصص - ا.ع (ئوس ئوس - us'us): کلینچکە، دوا مۆرەغە ی پشت.

عصفر - ا.ع (ئوسفور - usfur): جۆره گۆلنیکە.

عصفور - ا.ع (ئوسفور - usfûr): تەیری بچووکتەر له کۆتر، چۆلەکە، پاساری، چیشکە.

عصمت - ا.مص.ع (ئیسەمت - ismet): داوین پاک، خۆ پارێزی له گوناخ و خەتا.

عصور - ا.ع (ئوسور - usûr): سەردەم و رۆژگار، دەورو زەمانان.

عصی - ص.ع (ئەسیی - esîy): عاسی، یاخی.

عشواء - ص.ع (ئەشقا - eşva): شەو کوێر، مێچکە و شترتیک کە بەردەم خۆی نەبینی، تاریکی، جۆره خورما یەکە.

عشور - ا.ع (ئوشور - uşûr): دەیان.

عشوه - ا.ع (ئەشقه - eşve): تاریکی، چوارەکی هەوێ شەو، شیو، شام.

عشوه - ا.ع (ئیشقه - işve): کاری نادیار، نازو عیشو.

عشوهگر - ص.فا (ئیشقهگر - işveger): بەنازو عیشوکار.

عشی - ا.ع (ئەشی - eşîy): عیشا، ئیوارە، هەوێ شەو.

عشیر - ا.ع (ئەشیر - eşîr): دەیهک.

عشیر - ا.ع (ئەشیر - eşîr): تیره، کە سوکار، قەوم و قیلە.

عشیره - ا.ع (ئەشیره - eşîre): عەشیرهت، قەوم و قیلە، کە سوکار.

عشیق - ص.ع (ئەشیق - eşîx): عاشق، دلدار.

عص - ا.ع (ئەسا - esa): دار عاسا، دار دەست.

عصائب - ا.ع (ئەسائیب - esaîb): کۆمەڵە خەلکیک، عەمامە، میزەر.

عصابه - ا.ع (ئیسابه - isabe): گروپتیک، دەستە یەک، میزەر، شاشک، عەمامە.

عصات - ا.فا.ع (ئوسات - usat): یاخیان، سەرکیشان، گوناخکاران.

عصار - ا.ع (ئیسار - isar): باهۆز، سەردەم.

عصار - ا.ع (ئوسار - usar): شیلە.

عصار - ص.ع (ئەسسار - essar): کەسێک کە شیلە ی شتێک بگرێ.

عصاره - ا.ع (ئوساره - usare): شیلە، خۆشاو، ئاوی میوه.

عصاص - ا.ع (ئەسائیس - esais): کلینچکە، کۆتایی برپە ی پشت، دوا مۆرەغە.

عصافیر - ا.ع (ئەسافیر - esafîr): پاساری و چۆلەکان و چیشکە یان.

عصی - ا.ع (ئوسی - usî) : دار دهستان.
عصیان - ا.مص.ع (ئیسیان - isyan) : یاخی بوون، سه‌ریتیچی .
عصیان گر - ص.فا (ئیسیان گهر - isyan ger) : یاخی، سه‌ریتیچیکار، سه‌رکیشی گهر، گوناچکار.
عصیب - ا.ع (ئیسب - esîb) : باسترمه .
عصیده - ا.ع (ئیسیده - esîde) : جوره شیرینییه که، گاهی.
عصیر - ا.ع (ئیسیر - esîr) : شیله، خوڤاوی میوه.
عصیره - ا.ع (ئیسیره - esîre) : شیله، ناوی میوه.
عضاد - ا.ع (ئیزاد - izad) : بازویه‌ند، داسولکه.
عضاده - ا.ع (ئیزاده - izade) : یاریده‌دهر، قه‌راخی ریگه، لاشیپانه‌ی ده‌رگا، گونیا.
عضاه - ا.ع (ئیزاه - izah) : دره‌ختی گه‌وره‌ی درکدار.
عضد - ا.ع (ئیزود - ezud) : بازوو، له‌سه‌ری شانوه تا تانیشک، یارو یاوهر.
عضد - ص.ع (ئیزد - ezd) : یارمه‌تی دان، هاوکاریکردن، یارو یاوهر و هاوکار.
عضلات - ا.ع (ئیزلات - ezelat) : ماسولکه.
عضله - ا.ع (ئیزله - ezele) : ماسولکه‌کان.
عضو - ا.ع (ئوزف - uzv) : ئه‌ندام، ئه‌ندامی له‌ش یان ئه‌ندامی کۆمه‌ل.
عطاء - ا.مص.ع (ئتاء - eta) : به‌خشش.
عطابخش - ص.فا (ئتا به‌خش - etabexş) : به‌خشنده، سه‌خی، دلاوا، ده‌ستکراوه.
عطار - ص.ع (ئتتار - ettar) : عه‌تر فرۆش، که‌سپیک که‌ده‌رمان و شتتین بۆن خوڤ بفرۆشیت.
عطارد - ا.ع (ئوتارید - utarîd) : بچوکترین و نزیکترین ئه‌ستیریه له‌خۆر، له‌ماوه‌ی ۸۸ رۆژدا جارێک به‌ده‌وری خۆرداو جارێک به‌ده‌وری خۆیدا ده‌سورپته‌وه.
عطاس - مص.ل.ع (ئوتاس - utas) : پزمین، کژین.
عطاش - ص.ع (ئیتاش - itaş) : تینووان.
عطاش - ا.ع (ئوتاش - utaş) : نه‌خوڤوشی تینویتی، دهم و شک بوون.
عطاف - ا.ع (ئیتاف - itaf) : ئامرازی په‌یوه‌ندی، میبه‌رو مه‌حه‌به‌ت.
عطاف - ا.ع (ئیتاف - itaf) : شمشیر، عه‌با، په‌شته‌مال.
عطالت - مص.ل.ع (ئتالت - etalet) : بیتکاربوون، بیتکاری، ده‌ستبه‌تالی.
عطایا - ا.ع (ئتایا - etaya) : دیاری و به‌خشش.
عطب - مص.ل.ع (ئته‌ب - eteb) : تورده‌بوون له‌که‌سپیک، له‌ناوچوون، شکان، په‌که‌فتن.
عطب - ا.ع (ئوتوب - utub) : په‌موو، لۆکه.
عطر - ا.ع (ئیتتر - itr) : عه‌تر، بۆنی خوڤ.
عطر اگین - ص.مر (ئیتتر ئاگین - itr agîn) : ئاویتته به‌عه‌تر، عه‌تر ئامیز.
عطر امیز - ص.مف (ئیتتر ئامیز - itr amîz) : بۆن خوڤ، ئاویتته به‌عه‌تر.
عطر بیز - ص.فا (ئیتتر بیز - itr bîz) : عه‌تر پزتین.
عطر پاش - ص.فا (ئیتتر پاش - itr paş) : عه‌تر پزتین، گولاو پزتین.
عطر دان - ا.مر (ئیتتر دان - itr dan) : عه‌تر دان، گولاو دان.
عطر سا - ص.فا (ئیتتر سا - itr sa) : بۆن خوڤ.
عطسه - ا.ع (ئته‌سه - etese) : پزمه.
عطش - مص.ل.ع (ئته‌ش - eteş) : تینووبوون، تینویتی.
عطشان - ص.ع (ئتشان - etşan) : تینوو.
عطشانه - ص.ع (ئتشانه - etşane) : ژنی تینوو.
عطف - مص.ل.ع (ئتف - etf) : داشکان به‌لای شتتیکدا، ئامرازی په‌یوه‌ندی، میبه‌رو سوژ.

- عطف** - ا.ع (ئیتف - itf): لا، قهراخ، رهخ، که نار.
- عطفه** - ا.ع (ئهتفه - etfe): میرووی ئهفسون، میروویه که ژنان پیوانی پی ئهفسون دهکن.
- عطفه** - ا.ع (ئیتفه - itfe): دارتیک که لقی تریبی پیتدا هه لواسری.
- عطل** - مص.ل.ع (ئهتل - etel): بی خشلمانی ژن، لات بوونی پیوا.
- عطل** - ص.ع (ئوتول - utul): پیای بی مال و حال، ژنی بی خشل.
- عطلت** - ا.مص.ع (ئوتلهت - utlet): بیتکاری.
- عطن** - ا.ع (ئهتهن - eten): پهچه و شتر، ئاغه لی پهزان، له نزیکی ئاو.
- عطور** - ا.ع (ئوتور - utûr): عه تران، بۆنان.
- عطوف** - مص.ل.ع (ئوتوف - utûf): سۆزداری کردن، مایل بوون به لای شتیکیدا.
- عطوف** - ص.ع (ئهتوف - etûf): میهره بان، به بهزیبی و چاکه کار.
- عطوفت** - ا.مص (ئوتوفهت - utûfet): میره بان و مه چه بهت.
- عطیات** - ا.ع (ئهتییات - etîyat): دیاری و به خشیشان.
- عطیف** - ص.ع (ئهتیف - etîf): نهرمه ژنی گوپرایه ل.
- عطیفه** - ا.ع (ئهتییفه - etîyfe): که وان.
- عطیه** - ا.ع (ئهتییه - etîye): به خشش، دیاری.
- عظائم** - ص.ع (ئهزائیم - ezaim): کاری گرینگ، پیشهاتی زۆر ئهسته م و ناخوش.
- عظات** - ا.ع (ئیزات - izat): په ند و وه عز.
- عظام** - ص.ع (ئووزام - uzzam): مه زن، که و ره.
- عظام** - ص.ع (ئیزام - izam): مه زنان.
- عظام** - ا.ع (ئیزام - izam): ئیسقان، سوقان.
- عظت** - ا.ع (ئیزهت - izet): په ند، ئامۆژگاری، وه عزو ئامۆژگاری وه عزدا بهر.
- عظم** - مص.ل.ع (ئیزم - izem): که و ره بوون، گران قه دری، که و ره بی، مه زناتی.
- عظم** - ا.ع (ئهزم - ezm): ئیسقان، ئیسک، سوقان.
- عظما** - ص.ع (ئوزه ما - uzema): مه زنان، که و ره پیوان.
- عظمت** - ا.مص.ع (ئهزه مهت - ezemet): که و ره بی، مه زنایه تی.
- عظمی** - ص.ع (ئوزما - uzma): که و ره تر، مه زنتر، هره که و ره.
- عظیم** - ص.ع (ئهزیم - ezîm): که و ره، مه زن، مه زنایه تی.
- عظیمه** - ص.ع (ئهزیمه - ezîme): کاری گرینگ، پیشهاتی زۆر ناخوش و ئهسته م.
- عفاء** - مص.ل.ع (ئهفاء - efa): له ناوچوون، خاک، باران، نه مان و سه رگوم بوون.
- عفاء** - مص.ل.ع (ئیفاء - ifa): چاک کردنه و دی نه خوشی.
- عفائف** - ص.ع (ئهفائف - efaif): ژنی خواناس و داوین پاک.
- عفات** - ا.ف.ع (ئوفات - ufat): عه فوکه ران، چاوپۆشی کار له هه له و خه تاو گوناج، میوانان، خوازیارانی رزق و رۆزی.
- عفار** - ا.ع (ئهفار - efar): نانی وشک، نانی بی پیخۆر، دهسته چيله.
- عفاریت** - ا.ع (ئهفاریت - efarît): دلره ش، ئینکار، بوونه و هری دزیوو به دو سامناک.
- عفاف** - مص.ل.ع (ئهفاف - efaf): دوورکه و تنه وه له حه رام، داوین پاک، پارێزکردن له خراپه، خواناسین.
- عفاف** - ا.ع (ئیفاف - ifaf): ده و، ده رمان.
- عفت** - مص.ل.ع (ئیفهت - iffet): پارێزکردن له خراپه، دوورکه و تنه وه له حه رام، خواناسین، ته رکردنی هه وه سبازی و شاهه ترانی.
- عفج** - مص.ع (ئهفج - efc): لیدان، لیدان به دار بیان شتی دی، گانکردن، قوونه گان.

عفج - ا.ع (ئەفەج - efec): ریخۆلە.

عفریت - ا.ع (ئیفیریت - ifrît): دېو، غول، ئەھریمن، دلرەش.

عقص - ص.ع (ئەفیس - efis): تال، تورت، تفت.

عفص - ا.ع (ئەفس - efs): داری مازوو.

عفن - مص.ع (ئەفەن - efen): بۆگە نیسون، خراپیون، بۆن تینگەران.

عفن - ص.ع (ئەفین - efin): گەنیو، بۆگەن بوو.

عفو - مص.ع (ئەفف - efv): بەخشین، لیبووردن، چاوپۆشین لە گوناحی کەسیک.

عفوپیشە - ص.ع (ئەفف پیشە - efvpîşc): عەفوکار، بەخشەر.

عفوصت - ا.مص (ئوفووسەت - ufûset): تفت و تال.

عفونت - مص.ع (ئوفونەت - ufûnet): گەنین، چلککردن، بۆگە نیبون.

عفونی - ص.ع (ئوفونی - ufûnî): چلک کردن و بۆگەن بوون.

عفیف - ص.ع (ئەفیف - efiif): پاک، خواناس، پارێزکاری لە کاری خراپە و ھەرام، داوین پاک.

عفیفە - ص.ع (ئەفیفە - efiife): ژنی خواناس و داوین پاک.

عقا - ا.ع (ئەقئا - ixa'): دەرووبەری مال، ھەوشە.

عقائد - ا.ع (ئەقائید - exaid): باوەڕ، ئایین، ریتاز، ئیدولوژییا.

عقائیم - ص.ع (ئەقائیم - exaim): ژنانی نەزۆک.

عقاب - مص.ع (ئەقبا - ixab): سزادان، ئەشکەنجەدان.

عقاب - ا.ع (ئوغاب - uxab): ھەلۆ،

عقاب - ا.ع (ئەقبا - ixab): کۆسپان، ملە، رینگە سەختی کۆتستانی.

عقابیل - ا.ع (ئەقبایل - exabîl): تەنگانە،

سەختی و ناخۆشی، پاشماوەی نەخۆشی یان دژمنایەتی.

عقابین - ا.ع (ئوغابەین - uxabeyîn): دوو ھەلۆ، فەلاقە.

عقار - ا.ع (ئەقار - exar): مۆلک، خانووبەرە، زەوی و زاری کشتوکالی.

عقار - ا.ع (ئوغار - uxar): کالائو ناو مال، شەراب، مەی.

عقار - ا.ع (ئەقار - exxar): درەخت، دەوا، دەرمانی گیایی.

عقارب - ا.ع (ئەقاریب - exarîb): دوو پشکان، کۆلاژدەمان، تەنگانە.

عقاگیر - ا.ع (ئەقاگیر - exaxîr): گیاییین دەرمانی.

عقال - ا.ع (ئەقجال - ixal): پەتیکە ئەژنۆی و شتری پێ دەبەستری، عەگال کە عەرەبان لەسەری دەکەن.

عقب - ا.ع (ئەقبا - exîb): پاژنە ی پێ، پشتنەسەر، نەوہ.

عقبات - ا.ع (ئەقبات - exebat): کۆسپان، رینگە سەخت و تووشی ناو شاخان.

عقب افتادە - ص.ع (ئەقبا ئوفا تادە - exib uftade): پاشکەوتوو، ئەوہی لە کارو کاسبیدا بیان لە زانست و ھونەردا لە خەڵکانی دی دواکەوتیب.

عقبان - ا.ع (ئەقبا - ixban): ھەلۆیان.

عقب گەرد - ا.مص (ئەقبا گەرد - exib gerd): پاشکەوتوو، گەرانەوہ یۆ پاشەوہ، بەرەو پاش چوون، لە زاراوہی سوپاییدا وەرچەرخان یۆ پاشەوہ.

عقب ماندە - ص.ع (ئەقبا ماندە - exib mande): پاشکەوتوو، دواکەوتوو، لە رووی ئەقلا و بەدەنییەوہ.

عقب نشینی - ا.مص (ئەقبا نیشینی - exeb nişînî): پاشەکشێ.

عقبول - ا.ع (ئوغبول - uxbûl): تهنگانه، سهختی، پاشماوهی نهخووشی یان دژمنایهتی، تامبیسکه.

عقبه - ا.ع (ئهغهبه - exebe): کۆسپ، تهگهره، رینگهی سهختی کویستانی، ملهی چیا، رکه.

عقبی - ا.ع (ئوغبا - uxba): سزا، ئاقیبهت و کۆتایی ههر کاریک، رۆژی پهسلانی، ئاخیر زهمان.

عقد - مص.ل.ع (ئهغد - exd): بهساتن، گرتدان، بهستنی ئههدو پهیمان، مارهکردن.

عقد - ا.ع (ئیغد - ixd): خهناوکه، گهردن بهند، ملوانکه، کۆ ئهستیرهیهکی پرشنگداره، پهروین.

عقد - ا.ع (ئوغده - uxed): گرتی دهرونی، عهزرتی دل، (نهخووشی دهروونی).

عقدنامه - ا.ع (ئهغدنامه - exd name): ژننامه، قهوالهی هاوسهریتی، زهوجیننامه.

عقدده - ا.ع (ئوغده - uxde): گرتی، گرتی دهرونی، داخی دل، عهزرتی دل.

عقدده گشا - ص.فا (ئوغده گشا - uxde guşa): چارهسازی گرفتار، گرتیکردوه.

عقیر - مص.ع (ئهغیر - exi): بریندار کردن، نهزۆکبونی ژن، برینی دهست و لاقی وشر.

عقیر - ا.ع (ئهغیر - exi): ناوهند، جهرگه، مال، ناوهندی مال، شوینی ههوار خستنی قهوم، کۆشکو تهلار، بینای بهرزو بلند، درزو بهینی دوو شت.

عقرب - ا.ع (ئهغرب - exreb): کۆلاژدم، دوو پشکه، بورجی ههشتهم.

عقربا - ا.ع (ئهغربا - exreba): دووپشکی می.

عقربک - ا.ع (ئهغربک - exrebek): کۆلاژدمی بچووک، نهخووشییه که له سههری پهنجه و نینوکان دهداو دهبیته مایه کی کهوتنی نوخان.

عقربه - ا.ع (ئهغربه - exrebe): کۆلاژدمی مییه، میلی سهعات.

عقص - مص.ع (ئهعس - exs): بادانی قژی سهر.

عقص - مص.ع (ئهعس - exes): بهخیل بوون، بهدخوو بوون.

عقق - ا.ع (ئهغهغ - exex): قهشقهله، قهله باجکه، قهله بازکه.

عقل - مص.م.ع (ئهغل - exl): دهرککردن، حالی بوون، تی گهیشتن، فامین.

عقل - مص.م.ع (ئهغل - exl): بهساتن، بهساتن و کردنهوهی لاقی وشر.

عقل - ا.ع (ئوغهل - uxel): پهتی که لهدهست و پین بیهستری.

عقل - ا.ع (ئوغهل - uxel): پین بهندی وشر.

عقلاء - ص.ا.ع (ئوغهلاء - uxela): ئاوهزاران، ئاقلان، دانایان.

عقلانی - ص.ن.ع (ئهغلانی - exlanî): ئهقلانی.

عقله - ا.مص (ئهغله - exle): زمانگرتن.

عقله - ا.ع (ئوغله - uxle): عهگال، پت، پهتی که له دهست و پین بیهستری.

عقلی - ص.ن.ع (ئهغلی - exli): ئهوهی بهزهبری ئهقل دهرک بکری.

عقم - مص.ل.ع (ئوغم - uxqm): نهزۆکبوون، قسریبوون.

عقماء - ص.ع (ئوغهماء - uxema): نهزۆکان، ئه و پیاوانه می منالیان نهپی.

عقوبت - ا.ع (ئوغوبهت - uxûbet): سزا، ئهشکهنجه.

عقود - ا.ع (ئوغود - uxûd): پهیمان و بهلین، گرتی بهست و مامهله، گهردن بهندان.

عقور - ص.ع (ئهغور - exûr): گازگیر (سهگ و ئه و شتانه)، قهپگر.

عقوق - مص.م.ع (ئوغوغ - uxûx): ئازاردانی داک و باب، لاساری کردن.

عقبول - ا.ع (ئوغبول - uxbûl): تهنگانه، سهختی، پاشماوهی نهخووشی یان دژمنایهتی، تامبیسکه.

عقبه - ا.ع (ئهغهبه - exebe): کۆسپ، تهگهره، رینگهی سهختی کویستانی، ملهی چیا، رکه.

عقبی - ا.ع (ئوغبا - uxba): سزا، ئاقیبهت و کۆتایی ههر کاریک، رۆژی پهسلانی، ئاخیر زهمان.

عقد - مص.ل.ع (ئهغد - exd): بهساتن، گرتدان، بهستنی ئههدو پهیمان، مارهکردن.

عقد - ا.ع (ئیغد - ixd): خهناوکه، گهردن بهند، ملوانکه، کۆ ئهستیرهیهکی پرشنگداره، پهروین.

عقد - ا.ع (ئوغده - uxed): گرتی دهرونی، عهزرتی دل، (نهخووشی دهروونی).

عقدنامه - ا.ع (ئهغدنامه - exd name): ژننامه، قهوالهی هاوسهریتی، زهوجیننامه.

عقدده - ا.ع (ئوغده - uxde): گرتی، گرتی دهرونی، داخی دل، عهزرتی دل.

عقدده گشا - ص.فا (ئوغده گشا - uxde guşa): چارهسازی گرفتار، گرتیکردوه.

عقیر - مص.ع (ئهغیر - exi): بریندار کردن، نهزۆکبونی ژن، برینی دهست و لاقی وشر.

عقیر - ا.ع (ئهغیر - exi): ناوهند، جهرگه، مال، ناوهندی مال، شوینی ههوار خستنی قهوم، کۆشکو تهلار، بینای بهرزو بلند، درزو بهینی دوو شت.

عقرب - ا.ع (ئهغرب - exreb): کۆلاژدم، دوو پشکه، بورجی ههشتهم.

عقربا - ا.ع (ئهغربا - exreba): دووپشکی می.

عقربک - ا.ع (ئهغربک - exrebek): کۆلاژدمی بچووک، نهخووشییه که له سههری پهنجه و نینوکان دهداو دهبیته مایه کی کهوتنی نوخان.

عقربه - ا.ع (ئهغربه - exrebe): کۆلاژدمی مییه، میلی سهعات.

عکس - مص.ع (ئه کس - eks): پیچیه‌وانه‌کردن، ناوه‌ژووکردن، وینه‌گرتن.

عکس برداری - ا.مص (ئه کس به برداری - eks berdarî): وینه‌گری.

عکعک - ا. (ئه ک ئه ک - ekek): قشقه‌له، قه‌له‌بازکه.

عکنه - ا.ع (ئوکنه - ukne): چینه‌گوشتی له سه‌ریه‌کی ورگ له‌به‌ره قه‌له‌وی، جوژه گیایه‌که.

عکه - ا. (ئه ککه - ekke): قه‌له‌باچکه، قشقره، قه‌له‌بازکه.

علاء - مص.ل.ع (ئه لاء - 'ela): به‌رزبونه‌وه، پایه‌په‌رزبون، به‌قه‌در بوون.

علاق - ا.ع (ئه لائیک - elaix): دۆستایه‌تی، په‌یوه‌ندی، مه‌حه‌به‌تی له‌دله‌وه، خو‌شه‌ویستی، هه‌ر شتیکی مرۆف دلی پیوه‌ی بی له‌مال و ژن و مندال.

علائم - ا. (ئه لائیم - elaim): عه‌لامه‌ت، نیشانه، زناکان.

علات - ا.ع (ئیلالات - illat): نه‌خۆشی، بیانوو، هۆ، سۆنگه، به‌هانه.

علاج - مص.م.ع (ئیللاج - ilac): ده‌رمان‌کردن، چاره‌کردن.

علاج پزیر - ص.فا (ئیللاج په‌زیر - ilac pezir): چاره‌په‌زیر، له‌چاره‌هاتوو.

علاف - ا.ص.ع (ئه‌لاف - ellaf): عه‌لاف، که‌سێک که‌کاوجۆو گه‌نم و ئه‌و شتانه‌بفرۆشیت.

علاقه - مص.ع (ئه‌لاغه - elaxe): خو‌شویستن، خو‌شویستنی به‌دل، په‌یوه‌ندی، دۆستایه‌تی، مه‌حه‌به‌ت.

علاقه - ا.ع (ئیللاغه - ilaxe): په‌تتیک که‌شتی پیوه‌هه‌لواسن، په‌تی که‌وان، په‌تی شمشیر، میوه‌یه‌ک که‌به‌داره‌وه‌بی.

علاقه‌بند - ا.ص (ئیللاغه به‌ند - ilaxe bend): که‌سێک که‌داو و قه‌یتان له‌ناوریشم دروست بکات، که‌سێک که‌ده‌زوو و ناوریشم و قه‌یتان بفرۆشیت.

عقول - ا.ع (ئوغل - uxûl): ئاقلان، که‌کیمان، فه‌یله‌سوفان، ئاوه‌زداران.

عقول - ص.ع (ئه‌غول - exûl): ئاقل و دانا.

عقوه - ا.ع (ئه‌غغه - exve): مه‌یدان، که‌هوشه، ده‌ورویه‌ری مال.

عقیب - ص.ع (ئه‌غیب - exîb): پاش، شتیکی له‌دوای شتیکی تره‌و بی، پاشکۆ.

عقیده - ا.ع (ئه‌غیده - exîde): باوه‌ری، ئیمان، ریتاز، ئایدیۆلۆژیا.

عقیر - ص.ع (ئه‌غیر - exîr): پیایوی وه‌جاغ کوتر، پیایوی که‌منالی نه‌بی، ماندوو و بریندار.

عقیق - ا.ع (ئه‌غیق - exîx): عه‌قیق، نگین.

عقیقه - ا.ع (ئه‌غیغه - exîxe): قژی منالی ساوا، ئه‌وه‌یه‌که‌له‌رۆژی که‌هوته‌می له‌دایکبونی مندالداو له‌کاتی تاشینی قژیدا، ده‌کریته‌قوربانی.

عقیل - ص.ع (ئه‌غیل - exîl): پیایوی سه‌نگین و ئاقل.

عقیله - ص.ع (ئه‌غیله - exîle): ژنی سه‌لارو سه‌نگین، گه‌وره‌وه‌سه‌رداری قه‌وم، هه‌ر شتیکی به‌نرخ.

عقیم - ص.ع (ئه‌غیم - exîm): نه‌زۆک،

عکار - ص.ع (ئه‌ککار - ekkar): پیایوی به‌هه‌لمه‌ت له‌شه‌را.

عکاز - ا.ص (ئوکاز - ukkaz): گوچان، دار ده‌ستی قه‌شه.

عکاس - ا.ص (ئه‌ککاس - ekkas): وینه‌گر، ره‌سمچی.

عکاش - ا.ع (ئوککاش - ukkaş): جال‌جالۆکه‌ی نیر.

عکاشه - ا.ع (ئوککاشه - ukkaş): جال‌جالۆکه، مالی جال‌جالۆکه.

عکرش - ا.ع (ئیکریش - ikrîş): جوژه گیایه‌که.

عکرمه - ا.ع (ئیکریمه - ikrime): کۆتری میچکه.

علف بر- ا.م. (ئه له ف بور- elef bur): نامیریکه له چه شنی داس بو گیا درون.

علف چر- ا.ص (ئه له ف چهر- elef çer): گیاخۆر.

علف خرس- ا.م. (ئه له فی خیرس- elefi xirs): گیا یه کی در کایه بیه.

علف خوار- ص.فا (ئه له ف خار- elef xar): گیاخۆر، پاوه ن، له وه درگه.

علفزار- ا.م. (ئه له فزار- elef zar): شوینین گیا ی زۆربین

علف گریه- ا.م. (ئه له فی گوریه- elefi gurbe): جۆره رووه کیکه.

علفه- ا.ع (ئه له فه- elefe): ئه وه ی له زه مانن جارانا پاشایان له خواردن و پیداو یستی دیکه بو پیشوازی سه فیبران و هاو ده لانیان و لاخه کانیان ناماده بیان ده کرد.

علق- ا.ع (ئه له غ- elex): خوین، خوینن مه ییوو، زه روو، خوینن سو رو خه ست، قوړی بلکیتنه دهسته وه.

علق- ا.ع (ئیلغ- ilx): هه ر شتیکی چاک و گرانبه ها.

علقم- ا.ع (ئه له غه م- elxem): گوژا لک، کاله که مارانه، ته حله سیف.

علقمه- مص.ل.ع (ئه له غه مه- elxeme): تالیبون.

علقه- ا.ع (ئولغه- ulxe): ئه شق و خو شه ویستی و دل پیوه بوون، چه زلینگردن.

علقه- ا.ع (ئه له غه- elexe): زه روو، نو تغه بیان پز که هیشتا له شتیوه ی په له خویننکی خه ست دایه ..

علک- ا.ع (ئیلک- ilk): بنیشت، جاجک.

علک خاییدن- مص.م. (ئیلک خاییدن- ilk xayîden): بنیشت جوون، هه رزه بیژی.

علک خای- ص.فا (ئیلک خای- ilk xay): بنیشت جوو، بیته ده ویتز.

علاقه مند- ا.ص (ئیلاغه مه ند- ilaxe mend): په یوه نندار، دو ستدار.

علالا- ا.ع (ئه لالا- elala): هه را هه را، ها توهاوار.

علام- ا.ع (ئه لام- elam): عه لامه ت، نیشانه، زناک.

علام- ص.ع (ئه للام- ellam): زانا، دانا، زۆر زانا، یه زدان.

علامات- ا.ع (ئه لامات- elamat): نیشانان، زناکان.

علامت- ا.ع (ئه لامه ت- elamet): زناک، عه لامه ت، نیشانه، ئالا، به پداخ.

علامت گزاری- ا.مص (ئه لامه ت گوزاری- elamet guzarî): دانانی نیشانه له که ناری ریگا بیان له سه ر سنوو رو مه رزان، نیشانه دانان، هو مدانان، زناکدانان.

علامه- ص.ع (ئه للامه- ellame): زۆر دانا، هه رشان، به ره وان.

علامی- مص.ع (ئولامی- ulamîy): هوشیار، زیره ک، زه بن روون.

علامی- ص.ع (ئه للامی- ellamî): پیاوی زۆر زانا و هو شه مند.

علان- مص.م.ع (ئیلان- ilan): ئاشکرا کردن، ده ربین، ئاشکرا کردنی دژمنایه تی.

علانی- ص.ع (ئه لانی- elanî): که سیپک که کاروباری ئاشکرا ب، پیاوی ناسراو و دیار.

علانیه- مص.ل.ع (ئه لانییه- elanîye): ئاشکرا بوون، دیار بوون.

علاوه- ا.ع (ئیلافه- ilave): سه ربار.

علت- ا.ع (ئیلله ت- illet): نه خوشی، ده غه زاری، هو، بیانوو.

علج- ا.ص.ع (ئیلج- ilc): که ر، که ری کیتی قه له وو به هیسز، پیاوی که ته ی به هیسزی نا مو سلمان، گا ور.

علف- ا.ع (ئه له ف- elef): گیا، گیا ی سه وز، خو راکن چوار پایان.

علل - ا.ع (ئیلل - ilel): هۆ، بیانوو، سۆنگه، نهخۆشی.

عللا - ا.ع (ئهلهلا - elela): ههلهلا، ههراوهوریا، ههراو ههنگامه، غهلهپهغهلهپ.

علم - ا.ع (ئهلهم - elem): ئالا، بهیداخ، ناوی شۆرته، سهرداری قهوم، ناودار.

علم - مص.ل.ع (ئیللم - ilm): زانین، یهقینکردن.

علماء - ا.ع (ئولهماء - ulema'): زانایان، هزرقانان.

علمدار - ا.ص (ئهلهمدار - elemdar): ئالادار، نیگابانی ئالا، ئالاههنگر، کهسیتیک که له ناو سوپادا ئالا بهدهست بی.

علم شدن - مص.ل.ع (ئهلهم شودهن - elem şuden): مهنشور بوون، ناوداریبوون، شۆرته پیداکردن.

علم غیب - ا.مر (ئیللمی غهیب - ilmi keyb): غهیبزانی.

علم کردن - مص.م.ع (ئهلهم کهردهن - elem kerden): راستکردن، بهرزکردن، ههنگردن.

علن - مص.ع (ئهلهن - elen): ناشکرا بوون.

علن - ص.ع (ئهلهین - elin): ناشکرا، خوبا.

علمی شدن - مص.ع (ئهلهنی شودهن - eleni şuden): ناشکرا بوون.

علمی کردن - مص.ع (ئهلهنی کهردهن - eleni kerden): ناشکرا کردن.

علو - ا.ع (ئیللف - ilv): بهرزترین و باشترین شت، بهرز، بالا، شوینی بهرز.

علو - مص.م.ع (ئولووف - uluv): بلندی، بهرزبوونهوه، گهورهبوون، پایه و پله بهرزبوون.

علوفه - ا.ع (ئولوفه - ulûfe): ئالف، ئالیکی و لاخان له کاو جۆو گیاو...

علوفه - ا.ع (ئهلوفه - elûfe): ئالیکی چوارپیتیان.

علوق - ا.ع (ئهلوغ - elûx): مههرگ، دهدرد و بهلا.

علوک - ا.ع (ئولوک - ulûk): جۆره رووهکیکه.

علوم - ا.ع (ئولوم - ulûm): زانستان.

علوی - ص.ن.ع (ئولفی - ulvî): بهرزایی، سهه به جیهانی بالا.

علوی - ص.ن.ع (ئهلهفی - elevî): سهه بهه عهلی، له نهوهی عهلی، نهوه نه تیرههی حهزرتی عهلی کوری ئه بی تالیب.

علویان - ص.ن.ع (ئهلهفییان - elevîyan): سادات، خه لکانیک که له نهوه نه تیرههی حهزرتی عهلی بن ئه بی تالیب.

علویون - ص.ن.ع (ئهلهفییون - elevîyyûn): عهله و بییان.

علویه - ص.ن.ع (ئیلقییه - ilvîyye): بهرز، بلندی، ئهستیره بهرزهکان: زوحه ل و مشتیری و مه ریخ.

علویین - ص.ن.ع (ئهلهفیین - elevîyyin): جه ماعتی عهلی، عهله و بییان.

عله - ا.ع (ئیلله - ille): هۆ، بیانوو، سۆنگه، نهخۆشی.

علی - حر.ع (ئهلا - ela): حهرفی جه، ژیر.

علی - ا.ع (ئولا - ula): بهرز، بلندی، قهدر، شهرف، گه ورهیی، مه زنایه تی.

علی - ص.ع (ئهلیی - eliy): بهرز، بلندی، پایه بهرز، قه درگران، شه ریف، ناوی یه که م ئیمامی شیعه یه.

علیا - ص.ع (ئولیا - ulya): بهرزتر، بهرزو بالا.

علیاء - ا.ص.ع (ئهلیاء - elya'): شوینی بهرز، لوتکه ی چیا، ئاسمان.

علیا حضرت - ا.مر (ئولیا هه زرت - ulya hezret): نازناوی مه لیکه ی ولاته، دایکی پاشا، ژنی پاشا.

علیق - ا.ع (ئهلیغ - elîx): ئالیک، خواردنی ولاخ.

علل - ا.ع (ئیلل - ilel): هۆ، بیانوو، سۆنگه، نهخۆشی.

عللا - ا.ع (ئهلهلا - elela): ههلهلا، ههراوهوریا، ههراو ههنگامه، غهلهپهغهلهپ.

علم - ا.ع (ئهلهم - elem): ئالا، بهیداخ، ناوی شۆرته، سهرداری قهوم، ناودار.

علم - مص.ل.ع (ئیللم - ilm): زانین، یهقینکردن.

علماء - ا.ع (ئولهماء - ulema'): زانایان، هزرقانان.

علمدار - ا.ص (ئهلهمدار - elemdar): ئالادار، نیگابانی ئالا، ئالاههنگر، کهسیتیک که له ناو سوپادا ئالا بهدهست بی.

علم شدن - مص.ل.ع (ئهلهم شودهن - elem şuden): مهنشور بوون، ناوداریبوون، شۆرته پیداکردن.

علم غیب - ا.مر (ئیللمی غهیب - ilmi keyb): غهیبزانی.

علم کردن - مص.م.ع (ئهلهم کهردهن - elem kerden): راستکردن، بهرزکردن، ههنگردن.

علن - مص.ع (ئهلهن - elen): ناشکرا بوون.

علن - ص.ع (ئهلهین - elin): ناشکرا، خوبا.

علمی شدن - مص.ع (ئهلهنی شودهن - eleni şuden): ناشکرا بوون.

علمی کردن - مص.ع (ئهلهنی کهردهن - eleni kerden): ناشکرا کردن.

علو - ا.ع (ئیللف - ilv): بهرزترین و باشترین شت، بهرز، بالا، شوینی بهرز.

علو - مص.م.ع (ئولووف - uluv): بلندی، بهرزبوونهوه، گهورهبوون، پایه و پله بهرزبوون.

علوفه - ا.ع (ئولوفه - ulûfe): ئالف، ئالیکی و لاخان له کاو جۆو گیاو...

علوفه - ا.ع (ئهلوفه - elûfe): ئالیکی چوارپیتیان.

- میژه، سه‌روپیچ، که‌شیده.
عمایت - ا.مص (ئه‌مایه‌ت - emayet):
 گومرای، خۆسه‌ری.
عمد - مص.ل.ع (ئه‌مد - emd): ئه‌نجامدانی
 کاریک به ئه‌نقه‌ست.
عمد - ا.ع (ئومود - umud): کۆله‌کان،
 عه‌مودان، ئه‌ستونان.
عمد - ا.ع (ئه‌مه‌د - emed): که‌له‌ک، جۆزه
 قه‌باغیکه، کۆمه‌له‌ دارتکی پیکه‌وه به‌ستراو بو
 په‌رینه‌وه له ئاو.
عمده - ا.ع (ئومده - umde): کۆله‌که،
 پشتیوانه، شتی زۆرو سه‌ره‌کی، جومله.
عمده فروش - ص.فا (ئومده فروش - umde
 furûş): جومله فروش.
عمر - ا.ع (ئومر - umr): ته‌مه‌ن، ماوه‌ی ژیان،
 عومر.
عمر - ا.ع (ئه‌مر - emr): عمر، ته‌مه‌ن.
عمرات - ا.ع (ئومورات - umurat): حه‌جی
 عومره.
عمران - ا.مص.ع (ئومران - umran):
 ئاوه‌دانی.
عمرانی - ص.ن.ع (ئیمرانی - imranî): ناوی
 مامی په‌یامبه‌رو باوکی حه‌زرتی عه‌لی بووه.
عمرگاه - ص.فا (ئومرگاه - umrkah): هر
 شتی عه‌مر کورت بکات بیان که‌م بکات.
عمره - ا.ع (ئومره - umre): حه‌جی بچووک،
 عومره.
عمری - ا.ع (ئه‌مرا - emra): شتی که‌سیک
 بیدا به‌یه‌کیتی دی که‌ تا له ژیاندا بی سوودی
 لی وه‌ر بگری.
عم زاده - ا.مر (ئه‌م زاده - em zade): نامۆزا،
 پس مام، کوره‌مام.
عمش - ا.ع (ئه‌مه‌ش - emesh): چاوکزی
 چاوپروش.
عمشاء - ص.ع (ئه‌مشاء - emsha'): ژنی
 چاوکزی پروشایی.
- علیق** - ا.ع (ئولیه‌غ - ullyex): توترک،
 توورک.
علیل - ص.ع (ئه‌لیل - elîl): نه‌خۆش، ده‌غه‌زار.
علیله - ص.ع (ئه‌لیله - elîle): ژنی نه‌خۆش،
 ده‌رده‌دار.
علیم - ص.ع (ئه‌لیم - elîm): هزرخان، زانا.
علیون - ص.ع (ئیلیون - ilîyûn): به‌رزی،
 به‌ررتترین په‌لی به‌هه‌شت.
علیه - ص.ع (ئیللیه - illîye): پایه‌به‌رز،
 ئه‌هلی به‌رزی و بالایی.
علیه - ص.ع (ئه‌لییه - ellîye): ژنی پایه‌به‌رز،
 سه‌ریه‌رز.
علی هذا - ق.ع (ئه‌لا هازا - elahaza): به‌م
 پیتییه، به‌گوته‌ی ئه‌مه.
عم - ا.ع (ئه‌مم - emm): مام، ئاپ، هاپۆ.
عماء - ا.ع (ئه‌ماء - ema'): هه‌وری به‌رز،
 هه‌وری به‌باران.
عمائم - ا.ع (ئه‌مائیم - emaim): عه‌مامان،
 میژه‌ران، شاشکان، که‌شیده‌یان.
عمات - ا.ع (ئه‌مات - emmat): پور، میمک،
 پلک.
عماد - ا.ع (ئیماد - imad): کۆله‌که،
 پشتیوانه، بینای به‌رز.
عمار - ص.ع (ئومار - ummar):
 ئاوه‌دانکه‌ره‌وان، ئاڤاکاران.
عمار - ص.ع (ئه‌عمار - emmar): پیای
 به‌دین و ئیمان، به‌سه‌برو به‌هه‌لویتست.
عمارت - مص.م.ع (ئیماره‌ت - imaret):
 ئاوه‌دان کردن، بیناکردن.
عماری - ا.ع (ئه‌ماری - emarî): که‌ژاوه،
عما قریب - ق.ع (ئه‌مما غه‌ریب - emma
 xerîb): به‌م زووانه، پاش ماوه‌یه‌کی که‌م، له‌م
 نزیکانه..
عمال - ا.ع (ئومال - ummal): کرێکاران.
عمامه - ا.ع (ئیمامه - imame): شاشک،

- عمق** - ا.ع (ئومغ - umx): قولایی.
- عمل** - مص.ع (ئهمهل - emel): کارکردن، دروستکردن.
- عمل کرد** - ا.مر (ئهمهل کهرد - emel kerd): کارو ئه نجامی کار.
- عمله** - ا.ع (ئهمهله - emele): عه مهله، کرپکاران، کرپکاری بیناو دیوار.
- عمو** - (ئهمو - emû): مام، ئاپ، هاپۆ.
- عمود** - ا.ع (ئهمود - emûd): ستوون، پایه، کۆله که، گورزی ئاسن، سهروهرو گه وهدی قهوم.
- عموم** - مص.ع (ئوموم - umûm): گشتاندن، گشت له گشت، عام، هه موو بوون.
- عمه** - ا.ع (ئهمه - emme): پور، خوشکی باوک.
- عمی** - ا.مص.ع (ئهما - ema): کویری، نابینایی.
- عمی** - ص.ع (ئهمی - emî): کۆره، نابینا، مزمه عیل.
- عمی** - ص.ع (ئوما - uma): کویران، نابینایان.
- عمیاء** - ص.ع (ئهمیاء - emya): ژنی کویر.
- عمیان** - ص.ع (ئومیان - umyan): نابینایان، کویران.
- عمید** - ا.ص.ع (ئهمید - emîd): گه وره، سهروهرو، سهردار، سهروک، دهم سپی قهوم.
- عمیق** - ص.ع (ئهمیغ - emîx): قوول،
- عمیم** - ص.ع (ئهمیم - emîm): زۆر، تهواو، گشت له گشت، لاپ.
- عناء** - مص.ع (ئهناء - ena): ره نجه کیشان، زه حمه تکیشان، ماندوو بوون.
- عناپ** - ا.ع (ئونناپ - unnab): جـۆره دره ختیکه، عه نناپ.
- عناپ** - ا.ص.ع (ئهنناپ - ennab): ترئ، فرۆش.
- عناپ گون** - ص.مر (ئونناپ گون - unnab)
- gûn**: سوور وه کو عه نناپ.
- عناد** - مص.ل.ع (ئیناد - inad): یاخی بوون، سه رکیشی کردن، شه رکردن.
- عنادل** - ا.ع (ئهنادیل - enadil): بولبولان، شالووران، جوړه په کی کاکۆلداره.
- عناصر** - ا.ع (ئهناسیر - enasîr): ره گه زان.
- عناق** - مص.ع (ئیناغ - inax): دهست له ملکردنی په کدی، دهست له ملاتی.
- عناق** - ا.ع (ئهناغ - enax): دره دوه لای، نا ئومیدی، کاری سهخت.
- عناق** - ا.ع (ئهناغ - enax): کارژۆله، کاریک که له سال که متر بی.
- عناقید** - ا.ع (ئهناغید - enaxîd): هیشووان، بۆلان.
- عناکب** - ا.ع (ئهناکیب - enakîb): جالجانۆکان، داپیروۆشکان.
- عنان** - ا.ع (ئینان - inan): ره شمه، هه وسار،
- عنان تافتن** - مص.ل.ع (ئینان تافتنه - inan taften): گه رانه وه، روو وه رگ پیران، ماندوو بوون.
- عنان کشدن** - مص.م.ع (ئینان که شهیدن - inan kesîden): جله و راکیشان، وه ستاندنی ئه سپ، وه ستاندنه وه.
- عنایت** - مص.ل.ع (ئینایهت - inayet): بایه خدان به شتی یان کاری، پاراستن.
- عنپ** - ا.ع (ئینهب - ineb): ترئ، ئه ننگور، هه ننگور.
- عنبر** - ا.ع (ئهنبر - enber): شابۆن، ماده په کی بوۆن خوۆشی که وه بیبه له ناو سکی ماسی عه نه ردا دروست ده بی.
- عنبراکین** - ص.مر (ئهنبر ئاگین - enber agîn): عه نه راوی، ئاو پته به عه نه بر، پر له عه نه بر.
- عنبرالود** - ص.مف (ئهنبر ئالوود - enber alûd): تیکه له به عه نه بر، عه نه راوی.
- عنبربار** - ص.فا (ئهنبربار - enber bar): بوۆن

عنزه - ا.ع (ئه نه زه - eneze): كورتته رم، بيله قان، كورتته نيتزه.
عنصر - ا.ع (ئونسور - unsûr): ره گهن، ئه سل.
عنصره - (ئه نسه ره - ensere): جه ژنيكي نه سرانيانه.
عنصل - ا.ع (ئونسل - unsul): پيازي كيتوي.
عننه - م.ص.ع (ئه نئه نه - en'ene): دركاندني همزه له شيوه ي عه يندا، له گيترانه وده دا ده گوتري، (روي عن فلان عن فلان عن فلان...)، شهرح و به ياني شكو و شانازي باويا پيران به ريز.
عنف - ا.م.ص.ع (ئونف - unf): زه برو زهنگ، توندو تيژي.
عنفوان - ا.ع (ئه نفوان - unfuwan): هه وه لي لاوي، هه وه لي ههر شتيك، هه ردت، تاف.
عنق - ا.ع (ئونق - unûx): گهر دن، مل، ئه ستو.
عنقاء - ا.ص.ع (ئه نغاء - enxa): سيمرخ، ژني گهر دن دريژ، دهر د و به لاو تهنگانه.
عن قريب - ق.ع (ئه ن غه ريب - en xerîb): به و زوانه، به و زويي.
عنقود - ا.ع (ئونقود - unxûd): هيشوو، بؤل.
عنكب - ا.ع (ئه نكب - enkeb): جالجالو كه ي نيره، داپيرو شك.
عنكبوت - ا.ع (ئه نكه بوت - enkebût): جولا ته نه، جالجالو كه، داپيرو شك.
عنكبه - ا.ع (ئه نكه به - enkebe): جولا ته نه ي مي، داپيرو شك.
عنوان - ا.ع (ئينفان - invan): سه رنات، سه رنامه، عينواني كتتيب، ئه دهرس.
عنود - م.ص.ع (ئونود - unûd): گه رانه وه، هه لگه رانه وه له هق، گرتنه به ري رتي چهوت.
عنود - ص.ع (ئه نوود - enûd): شه راني، كه لله شق، گه راره له ري.
عنيد - ص.ع (ئه نيد - enîd): سه ر سه خت، هه لگه راره له هق، شه راني، ناكلوك.

خوش وه كو عه نهر.

عنبريو - ص.مر (ئه نهر بوو - enber bû): ههر شتي بوني عه نهر ي لي بي.

عنبرچه - ا.مر (ئه نهر چه - enber çe): جوړه خشليكي ژنانه يه، پاكه تتيكي بچووكي زيتي يان گه وه هر كه ژنان عه نهر يان تيده كړدو له مليان ده كړد.

عنبردان - ا.مر (ئه نهر دان - enber dan): عه نهر دان، شتي كه عه نهر ي تي بكهن.

عنبرسوز - ا.مر (ئه نهر سوز - enber sûz): قاپي كه عه نهر ي تيا بسووتين.

عنبرفام - ص.مر (عه نهر فام - enber fam): ها وره نكي عه نهر.

عنبرين - ص.ن (ئه نهر ين - enberîn): بوڼ خوش وه كو عه نهر.

عنبرينه - ص.ن (ئه نهر ينه - enberîne): گه رديه نديكه له عه نهر دروست ده كراو له مل ده كرا.

عنيس - ا.ع (ئه نهر س - enbes): شير.

عنبيه - ا.ع (ئينه بييه - inebîye): به شتيكي چاو.

عنت - م.ص.ل.ع (ئه نه ت - enet): گيتره ده بوون، له ناوچوون، فهوتان.

عنتر - ا.ع (ئه نته ر - enter): خه ره نكي، ميشه كه رانه، جوړه مه يوني كه.

عنتره - م.ص.ع (ئه نته ره - entere): دليري نواندن له شه ردا.

عنجد - ا.ع (ئه نجه د - enced): جوړه گيايه كه.

عند - ق.ع (ئيند - ind): لا، نزيك، (ناوه لفرماني كات و شويته).

عندليب - ا.ع (ئه نده ليب - endelîb): عه نده لي، بولبول، هوزار، شالوور.

عندم - ا.ع (ئه نده م - endem): جوړه گيايه كه.

عنز - ا.ع (ئه نز - enz): بز، بز نه كيوي، ماسويسي كه.

عنزه - ا.ع (ئه نه زه - enze): بز.

ئاوی دەریا لیبی دابن و نرخى شکابن.
عواصف - ا.ع. (ئەفاسیف - evasif): گەرداوی،
 باهۆز، تۆزوبا، بای توند، رەشەبایان.
عواصم - ا.ع. (ئەفاسسیم - evasim):
 پایتەختان، پیتتەختان.
عواطف - ا.ع. (ئەفاتیف - evatif): سۆز.
عواطل - ا.ع. (ئەفاتیل - evatil): ژنی بى
 خشل و زبیر و زیو.
عواف - ا.ع. (ئوئاف - uvaf): گیانلەبەرێک که
 شپەر بە شەو راوی بکات، دەستکەوت.
عوافی - ا.ع. (ئەفافی - evafî): تەندروستی،
 سەلامەتی، ساغڵەمی.
عواقب - ا.ع. (ئەفاغیب - evaxib): ئاقیبەتان،
 ئاکامان.
عواقد - ا.ع. (ئەفاغید - evaxid): گریدەران،
 پەیمانکاران.
عواقر - ا.ع. (ئەفاغیر - evaxir): نەزۆکان،
 ئەستێوران.
عواقیل - ا.ع. (ئەفاغیل - evaxîl): عەگۆل،
 وشترالوک، پیتچو دەوران و شەپۆلی دەریا، دەشتی
 کاکى بە کاکى بى رینگە.
عوالم - ا.ع. (ئەفالم - evalim): جیهانان،
 جیهانی لاهوت، ناسوت، مەلەکووت،
 جەبەرۆت.
عوالی - ص. (ئەفالی - evalî): بەرز، بەرزى.
عوام - ا.ع. (ئەفام - evam): عەوام، عەوامى
 خەلک، ئۆمیان، رەشو رووتان.
عوام فریب - ص. ف. (ئەفام فریب - evam
 ferîb): عەوام خەلەتین، ئەوەی رەشو رووتان
 بخەلەتینى.
عوام فریبى - ا.مص. (ئەفام فریبى - evam
 ferîbî): عەوام خەلەتینى.
عوامل - ا.ع. (ئەفامیل - evamil): کریکاران،
 گاجووتان.
عوان - مص. ع. (ئیفان - ivan): یاریدەدان.

عنیزه - ا.خ. ع. (ئونەیزە - uneyze): تیرەبەکی
 عەرەبە لە هۆزی بەنى ئەسەد.
عنیف - ص. ع. (ئەنیف - enîf): توندوتیژ، تورەو
 ترۆ، زەبرکار.
عنین - ص. ع. (ئینین - innîn): پیاوی نەتوانی
 گان بکات.
عواء - ا.ع. (ئوئواء - uva'): لوورەى گورگ و
 لوورەى سەگ.
عواء - ص. ع. (ئەفئواء - evva'): سەگى زۆر
 بحەپى، زۆرەپ.
عوائد - ا.ف. ع. (ئەفائید - evaid): کەسێک
 سەرى نەخۆش بەت، چاکى و مېهرەبانى.
عوائق - ا.ع. (ئەفائىغ - evaix): کۆسپ و
 تەگەرەن، گرفتارى رۆژگار که مرۆف مژۆل بکات.
عوائق - ا.ع. (ئەفائىغ - evatix): نىوان شان و
 مل، قەلاندۆش، قەلاندۆشکان.
عواتک - ص. ع. (ئەفاتیک - evatik): کۆنە
 کەوان، ژنانى بۆنخۆش.
عواجز - ص. ع. (ئەفاجیز - evaciz): نەخۆشان،
 پیران، نابینایان، نوغستانان، پەککەوتووان.
عواد - ا.ع. (ئوئواد - uvvad): گەراوان،
 دەرامەت و دەستکەوتان، سەر دەرانى نەخۆش.
عوادی - ص. ا.ع. (ئەفادی - evadî): کۆسپ و
 تەگەرەین رۆژگار، گرفتارى و سەرەشەى رۆژگار.
عواذل - ا.ع. (ئەفازیل - evazil): ژنی بە
 گەلی و گازانده.
عوار - ا.ع. (ئیفار، ئەفار، ئوفار - ivar, evar,
 uvar): عەیب و عار، جلی دپاو.
عوارض - ا.ع. (ئەفاریز - evariz): رووداو
 پیتشەات و نەخۆشى، باج و خەراجى نائاسایی.
عوارف - ا.ع. (ئەفاریف - evarif): ژنانى پشوو
 درپژو بە سەبرو حەوسەلە، چاکەکاران.
عواری - ص. ع. (ئەفاری - evarî): رووت و
 قووت،
عواریه - ص. ع. (ئەفارییه - evarîye): کالایەک

- عوان** - ا.ص.ع (ئه فان - evan): میانه سال، یاران، خزمه تکاران.
- عوانی** - ص.ع (ئه فانی - evanî): یه خسیس، دیل، بهنده، گیرنده و گرفتار.
- عوج** - ا.مص.ع (ئیقه ج - ivec): خواری، چهوتی، کهچی، گپری، شلهلی.
- عوجاء** - ص.ع (ئه و جا - ewca): کهچ، خوار، چهوت، گپری.
- عود** - مص.ل.ع (ئه ود - ewd): گه پانه وه، زقرین.
- عود** - ا.ع (ئود - ûd): نامیری عود، لقی براوهی درخت، دار، چل.
- عودت** - م.ل.ع (ئه وده ت - ewdet): گه پانه وه، هاتنه وه، زقرینه فته.
- عود سوز** - ا.مر (ئود سوز - ûd sîz): مه قلی، قاپیک که عودی تیا بسوتین.
- عوذ** - مص.ع (ئه وز - ewz): په نا بردن، (په نا به خوا).
- عور** - مص.ل.ع (ئه فهر - ever): نابینا بوون، کوره بوون، کوپر بوون، بهک چاوبوون.
- عور** - ص.ع (ئور - ûr): یه که له چا، رووت و قووت.
- عوراء** - ص.ع (ئه وراء - ewra): ژنی یهک چا، ناشیرین و دزیتو، قسهی ناشیرین، کاری قورو دزیتو.
- عورات** - ا.ع (ئه ورات - ewrat): ژنان، نافرته تان.
- عوران** - ص.ع (ئوران - uran): کوپران.
- عورت** - ا.ع (ئه ورت - ewret): عه ورت، شهرمی ژن و پیاو، نافرته.
- عورتینه** - ص.ن (ئه ورتینه - ewretîne): ره گزی میتینه.
- عوژ** - مص.ل.ع (ئه فه ز - evez): که مبوون، پیتوبستی بوون، دهستکورت بوون.
- عوسج** - ا.ع (ئه و سه ج - ewsec): جوژه رووه کیتکه.
- عوض** - ا.ع (ئیقه ز - ivez): له بری، له جیاتی، له باتی.
- عوعو** - ا. (ئه و ئه و - ew ew): چه په چه پی کسوک.
- عوف** - ا.ع (ئه وف - ewf): کار و کوشش، میوان، بهخت، شیری بیسه، گورگ، که له شیر.
- عول** - ا.ع (ئه ول - ewl): قووت و سه رچاوهی ژبان، گریان به دهنگی بهرز.
- عول** - ا.مص.ع (ئیقه ل - ivel): پشت به ستان و یارمه تی خوازی.
- عون** - ا.ع (ئه ون - ewn): یارمه تی، کومه ک، هاریکاری، پشتیوان.
- عویل** - ا.ع (ئه قیل - evîl): گریان به دهنگی بهرز.
- عهد** - مص.م.ع (ئه هد - ehd): پاراستن، وه سیت کردن، وه عز دادن، ناموزگاری کردن، په میان به ستان، نه هد کردن.
- عهد جدید** - ا.مر (ئه هدی جه دید - ehdi cedîd): په یمانی نوی، نه و کتیبه پیرزانهی که پاش مه سیح نووسراون، ئینجیل.
- عهد قدیم** - ا.مر (ئه هدی غه دیم - ehdi xedîm): په یمانی دیرین، نه و کتیبه پیرزانهی پیش مه سیح نووسراون، تهورات.
- عهده** - ا.ع (ئه هده - uhde): زه مانته، که فالت، په یمان، سزا، عوذه.
- عهده دار** - ص.فا (ئه هده دار - uhdedar): په یماندار، که سیک په یمان یان به لینی دابی.
- عهن** - ا.ع (ئیهن - ihn): خوری مه، خوری رهنگ کراو.
- عهود** - ص.ع (ئه هود - uhûd): په یمان و به لیتان.
- عهید** - ص.ع (ئه هید - ehîd): کون، دیرینه، هاو په یمان، هاو عه سر.
- عیاب** - ا.ع (ئیاب - iyab): جانتا، عه یب و شهرم.

عیان - مص.ع. (ئییان - iyan): دیتن به چاو، دیار، نه‌وهی بدینترئ، به‌رچاو.

عیانی - ص.ع. (ئیانی - iyanî): شایهت، شایه‌تیتک نه‌وهی به چاو ده‌ییینی بیلتی.

عیب - ا.ع. (ئه‌یب - eyb): خراپی، شهرم، عه‌یب، به‌دناوی، ریسوایی، خه‌وش.

عیب - ا.ع. (ئییه‌ب - iyebe): جانتا، جانتای جلوه‌رگ، عه‌یب، خه‌وش.

عیب بین - ص.فا. (ئه‌یب بین - eyb bîn): که‌سیتک عه‌یبی خه‌لکی ببینی و له قاوی بدات.

عیب پوش - ص.فا. (ئه‌یب پوش - eyb pûş): عه‌یب پوش، که‌سیتک که عه‌یبیهی خه‌لکی ببوشیت و باسی نه‌کات.

عیب جو - ص.فا. (ئه‌یب جو - eyb cû): که‌سیتک له دووی عه‌یبی خه‌لکی بی و له قاوی بدات.

عیب دار - ص.مر. (ئه‌یب دار - eyb dar): عه‌یبدار، خه‌وشدار.

عیبناک - ص.مر. (ئه‌یبناک - eyb nak): خاوه‌ن عه‌یب، عه‌یبدار، به‌دناو، ریسوا، گونا‌حکار.

عیبه - ا.ع. (ئه‌یبه - eybe): جانتا، ساک، زه‌میله‌ی چه‌رمی، عه‌یبه.

عیث - مص.ع. (ئه‌یس - eys): گه‌نده‌ل کردن، له‌ناودان، زیان پی گه‌یاندن.

عیشمی - ا.ع. (ئه‌یسه‌می - eysemiy): که‌ره کتبی.

عیشوم - ا.ع. (ئه‌یسوم - eysûm): که‌متیار، فییل.

عید - ا.ع. (ئید - id): جه‌ژن.

عیدان - ا.ع. (ئیدان - idan): دار، چیلکه، چوکلان.

عیدگاه - ا.مر. (ئیدگاه - idgah): نه‌و شوتنه‌ی نو‌یژی جه‌ژنی لی بکه‌ن.

عیسوی - ص.ن. (ئیسه‌فی - isevis): په‌یره‌وانی حه‌رزته‌ی عیسا.

عیاب - ص.ع. (ئه‌یباب - eyyab): عه‌یبگۆ، زۆر عه‌یبگۆ.

عیاد - مص.ع. (ئییاد - iyyad): چونه سهردانی نه‌خۆش، گه‌رانه‌وه بۆ لای شتی یان که‌سیتک، ده‌ست پیتکردنه‌وه.

عیادت - مص.ل.ع. (ئییادته‌ت - iyyadet): چونه دیدنه‌ی نه‌خۆش، دیدنه‌ی و هه‌والپرسینی نه‌خۆش.

عیاذ - مص.ل.ع. (ئیياز - iyaz): په‌نابردن، په‌ناگرتن، په‌ناگه، په‌نا (په‌نام به‌خوا).

عیار - مص.ع. (ئیيار - iyar): عه‌یار، مه‌حه‌ک.

عیار - ص.ع. (ئه‌ییار - eyyar): چه‌رچی، گه‌رۆل، به‌ره‌للا، که‌سیتک بیته‌وده‌و بی کار هه‌ر بی و بچی، ئییز، چوست و چالاک، گورج و گۆل، دلیر، جوامیر، ته‌رده‌ست، خیرا.

عیاریشه - ص.مر. (ئه‌ییاریشه - eyyarpîşe): جوامیر و سه‌خی و چالاک.

عیارگیر - ص.فا. (ئییارگیر - iyar gir): نه‌وه‌ی عه‌یاری زینو زبو بگری.

عیار وش - ص.مر. (ئه‌ییار شه‌ش - eyyar veş): وه‌کو عه‌یار، عه‌یار ئاسا، ئییز ئاسا.

عیاش - ص.ع. (ئه‌ییاش - eyyaş): ده‌وله‌مه‌ندو خۆشگوزهران، نه‌هلی عه‌یش و نۆش.

عیافت - مص.ع. (ئییافته‌ت - iyyafet): فال گرتنه‌وه به‌پیتی فرینی بالنده.

عیال - ا.ع. (ئیال - iyal): ژن، مال و منال، که‌سوکاری یه‌ک خیزان، (ژن و می‌ردوو مناله‌کانیان).

عیال - ص.ع. (ئه‌ییال - eyyal): رویشتنی به‌لارو له‌نجه، به‌فیزو ده‌عیه.

عیالدار - ص.فا. (ئیال دار - iyal dar): خودان ژن و منال، عه‌یالدار.

عیالند - ص.مر. (ئیالمه‌ند - iyalmend): خیزاندار.

عیالوار - ص.مر. (ئیالوار - iyal var): خودان ژن و منالی زۆر، خیزاندار.

عیسی دم - ص (ئیسادهم - isa dem): عیسا نهفهس، نهوهی دهم و نفوسی وهکو عیسا بئ و مردوو زندوو بکاتهوهو نهخوش چاپکاتهوه.

عیش - مص.ع (ئیش - eyş): ژیان، ژین، گوزهران.

عیشه - ا.ع (ئیشه - işe): بارودۆخی ژیان، گوزهران.

عین - ا.ع (ئین - eyn): چاو، چاڭ، دیه، سهرچاوه، ههلبژاردهی هه ر شتیک، گهوره و سهروهی قهوم.

عیناء - ص.ع (ئیناء - eyna'): ژنی چاوگهوره، ژنی که رهشینهی چاوی درشت و جوان بئ.

عینک - ا (ئینهک - eynek): چاویلکه، عهینهک، بهرچاڭک.

عیوب - ا.ع (ئویوب - uyûb): خهوش و عهیبان.

عیوق - ا.ع (ئویوغ - eyûx): نهستیرهیهکی سوری گهشه لهلامی راستی کاکیشانهوه.

عیون - ا.ع (ئویون - uyûn): چاوان، کانی و سهرچاوان، کانیاوان.

غ

غ- حر (غ- X):

پیتی بیست و دووه می ئه لغبای فارسییه که به (غهین) دهخونریته و به حساوی ئه بجهد دهکاته (۱۰۰۰) هزار، ئه پیتته هاویه شه له نیوان زمانی فارسی و عه ره بی دا.

غائب - ص. فا (غائب - xaib): پیتوار، غایب، ناپیدا، دوور له چاو، ناماده نه بوو.

غائبانه - ق (غائبانه - xaibane): پیتوارانه، غایبانه، له حالی غایب بووندا، کارتیک که له غیابی که سیکدا بکری.

غائر - ا. فا. ع (غائیر - xair): رۆچوو، ناوی رۆچوو به زه ویدا، زهوی نزم، چال.

غائص - ا. فا. ع (غائیس - xais): چوووه ناو، ناو، چوووه ژیر ناو، ئه وهی بچیتته ژیر ده ریاوه.

غائط - ا. ع (غائیت - xait): زهوی نزم و چال، شونینی دهست به ئاو گه یاندن، گوو.

غائله - ا. ع (غائله - xaile): ئاژاوه، غایله، شهرو گه نده لی.

غائی - ص. ن. ع (غائی - xaî): غایهت، کوتایی، مه بهست، نامانج.

غاب - ا. ع (غاب - xab): جهنگه ل، بیشه، دارستان، دارستانان، لیره وار.

غاب - ا. ع (غاب - xabb): گوشتی شهومه نه،

گوشتی گه نیو، خواردنی پاشماوه، هه رزه ویتزی، هه له وه ری.

غابات - ا. ع (غابات - xabat): غابات، لیره واران، جهنگه لستان، بیشه لان، دارستانان.

غابیر - ا. فا (غابیر - xabir): رابردوو، رابوردی، کۆن، دیرین.

غابط - ا. فا (غابیت - xabit): خۆزباخواز، خۆزی خواستن به که سیک، که سوودی بردن به که سیک بی ئه وهی ئاره زووی له دهستوچوونی نیعمه تی بکری.

غابین - ا. فا. ع (غابین - xabin): که سیک له کاردا سستی بکات، حیله کار له کرپن و فروشتندا.

غابه - ا. ع (غابه - xabe): بیشه، جهنگه ل، دارستان، لیره وار، قامیشه لان، نیشه ری، کۆمه له خه لک.

غات شدن - مص. ل (غات شودن - xat şuden): له یاری نه ردا راکردن و قاپی گرتنه.

غادر - ا. فا. ع (غادیر - xadir): غه ددار، بی وه فا، خایه ن، په یمانشکین.

غادره - ا. فا. ع (غادیره - xadire): ژنی په یمان شکین و غه ددارو بی وه فاو غایه ن.

قهله‌پەش، قاره‌قار، قراندن.
غارغارک - ا.مر (غارغارەک - xar xarek):
 هەر شتتیک دەنگە دەنگی زۆرو ناخۆش بێ وەک:
 بێندگۆ، رادیۆو فرۆکە.
غارق - ص.ع (غاریق - xarî x): خنکاو، له
 ئاوا نەقم بوو.
غارگیلاسی - ا.مر (غارگیلاسی - xargîlasî):
 درەختتیک کیتیبه له جۆری گیتلاس و ئالوئالو.
غارنشین - ص.فا (غارنشین - xar nişîn):
 ئەشکەوت نشین.
غارو غور - ا.مر (غاروغور - xarû xûr):
 هەراو هوریا، ئاژاوه و فەرته‌نە، قۆرە قۆری زگ.
غارینغون - ا.ع (غارینغون - xarî xûn): جۆرە
 قارچکێکە له کلۆری پێرەداران دەرووی و بۆ دەرمان
 بەکار دێ.
غاز - ا.ع (غاز - xaz): قاز.
غاز - ا.ع (غاز - xaz): جۆرە دراوێکی زۆر
 بچووکه تا هەوێ سەردەمی قاجارییه‌کان
 رەواجی هەبوو.
غاز - ا.ع (غاز - xaz): پینه، دراو، درز، قاز،
 پارچە پارچە.
غاز - ا.ع (غاز - xaz): گاز.
غازایاقی - ا.مر (غازایاقی - xaza ya xî):
 جۆرە رووه‌کێکە.
غازل - ا.فا.ع (غازیل - xazil): تەشی ریس،
 ریسەر.
غازله - ا.فا.ع (غازیلە - xazile): ژنی تەشی
 ریس، بریس.
غازە - ا.ع (غازە - xaze): سوورای ژنان.
غازە رخ - ص.مر (غازە رخ - xaze rûx):
 روو سوور، کەسپیک سوورای له رووی خۆی دابێ،
 ئەوێ گۆناکانی سوور بێ وەکو سووراو.
غازی - ا.فا.ع (غازی - xazî): کەسپیک له رای
 ئایندا دژی گاوران بچەنگی، پاشای جەنگاوەر.
غازی - ا.ع (غازی - xazî): جۆرە سکه‌یه‌کی
 کۆن بووه بەرانبەر به بیست قرۆش بووه.

غادی - ا.فا.ع (غادی - xadî): شیر، ریسواری
 بەرەبەیان.
غادیات - ا.فا.ع (غادیات - xadiyat): هەور
 یان بارانی بەرەبەیان، بەرەبەیان.
غادیه - ا.فا.ع (غادیه - xadîye): بارانی
 بەرەبەیان، بەرەبەیان.
غازی - ا.فا.ع (غازی - xazî): نانیده، ناندر.
غازیه - ا.فا.ع (غازیه - xazîye): ژنی
 ناندر.
قوه‌ء غازیه - ا.مر (قوه‌ء غازیه - xuwey
 xazîye): وزه‌یه‌ک که خۆراک شیتەل بکاتەوه و
 بیکا به به‌شپیک له بەدەن.
غار - ا.ع (غار - xar): ئەشکەوت،
 شکه‌فت.
غار - ا.ع (غار - xar): جۆرە درەختیکە.
غارات - ا.ع (غارات - xarat): هێرش و
 پەلامار، هێرش بردن، تالان کردن.
غارب - ا.فا.ع (غارب - xarib): ئاوا بوو.
غارب - ا.ع (غارب - xarib): شان، سەرووی
 هەر شتتیک.
غارت - ا.ع (غارت - xaret): تالان و برۆ،
 هێرش و پەلامار.
غارت زده - ص.مف (غارت زده - xaret
 zede): تالانکراو.
غارت زدگی - ا.مص (غارت زده‌گی - xaret
 zedegî): تالانکاری.
غارتگر - ص.فا (غارتگر - xaret ger):
 تالانچی، دز، رینگەر، جەرده.
غارتیدن - مص.م (غارتیدەن - xaretîden):
 تالانکردن.
غارچ - ا.ع (غارچ - xaric): شەرابی که به‌یانیان
 بخوڕیتەوه.
غارس - ا.فا.ع (غاریس - xeris): ئەوێ
 درەخت برویتنی.
غارغار - ا.ع (غارغار - xar xar): دەنگی

غازی - ص (غازی - xazî): رستی باز، په تى باز.

غاسق - ا. ف. ع (غاسیخ - xasi x): شه و زهنگ، شه وی زور تاریک، ماری رهش، مانگ.

غاسول - ا. ع (غاسول - xasûl): سابوون، یان هه شتی که جل یان له شی پی بشون.

غاسول رومی - ا. مر (غاسولی رومی - xasûli rûmî): ده و نه نیکی درکاره.

غاش - ص (غاش - xaş): ناشق، شه یدیا، که ودهن.

غاش - ص. ف. ع (غاشش - xaşş): غه شکار، که سیک که خه لکی فریو بدات.

غاشم - ص. ع (غاشیم - xaşim): زالم، سته مکار، داگیر کهر.

غاشیه - ا. ع (غاشیه - xaşîye): پوژاک، په رده، په رده دی دل، روو پوژی زین، روژی په سلان.

غاشیه بردوش - ص. مر (غاشیه بردوش - xaşîye berdûş): گوپرایه ل و ملکه چ.

غاشیه دار - ص. ف. ا (غاشیه دار - xaşîye dar): نه ودهی زین پوژی نه سپی ناغای خوئی هه لگری.

غاشیه کش - ص. ف. ا (غاشیه کش - xaşîye keş): هه لگری زینپوژ.

غاص - ص. ع (غاص - xass): پر، چر، قه ره بالغ، پیسای موفلیس، که سیک پارو له گه روی گتیرین و نه فسه سی بو نه درئ.

غاصب - ا. ف. ع (غاصیب - xasib): زهفتکه ر، داگیر کهر، که سیک به تویری مالی که سیک دی غه سپ بکات، زهوتکار.

غاصبانه - ق (غاصبانه - xasibane): داگیر کهرانه، به شیوازی داگیر کهر، زهفتکه رانه.

غاطی - ا. ف. ع (غاتی - xatî): تاریک، داپوشه ر، پر، چرو تیکچرژاو، پوژه ر.

غاطیه - ا. ف. ع (غاطیه - xatîye): میتو که به

عاردیدا پان بوو بیته وه و دای پوژی بی.

غاغ - ا. ع (غاغ - xax): پونگه.

غاغالس - ا (غاغالیس - xaxalis): جوژه رووه کیکه.

غاغه - ا. ع (غاغه - xa xe): پونگه، قه ره بالغی زور، ئاپورهی خه لکی، هه پشه ت.

غافت - ا (غافت - xafet): جوژه رووه کیکه درکاره.

غافر - ا. ف. ا. ع (غافیر - xafir): یه کیکه له ناوه کانی یه زدان، گونا هه خش، که سیک له گوناخی که سیک بپوری.

غافل - ص. ف. ا. ع (غافیل - xafil): بی خه بهر، غافل، نا ئاگا، فهراموشکار، بی نه قل، نه زان.

غافلانه - ق. مر (غافیلانه - xafilane): نه زانانه، گیلانه، بی خه بهرانه.

غافل گونه - ص. مر (غافیل گونه - xafil gûne): نه زان ئاسا، غافل ئاسا.

غافل گیر - ص. ف. ا (غافیل گیر - xafil gir): غافلگیر، که سیک له نکاودا په لاماری که سیک بدات.

غافل وار - ص. مر (غافیل وار - xafil var): غافل ئاسا.

غاق - ا. ع (غاق - xa x): قه له ره ش.

غاک - ا (غاک - xak): کاوژ، دهنگی کاوژی حه بیوانات، ناله نال، قه قعی قه لان.

غال - ا (غال - xal): غار، موغاره، ناغله لی په زان له کینودا، لانهی چه قه ل و رتبی و...

غال - ا. ع (غالل - xall): ده شتی نزمی چره درهخت و دار.

غالالوط - ا (غالالوت - xala lût): جوژه رووه کیکه.

غالب - ا. ف. ع (غالب - xalib): زال، سه رکه و توو، زیاده، فراوان، زور.

غالب آمدن - مص. ل (غالب نامه دن - xalib ameden): سه رکه و تن، زالبوون.

غازی - ص (غازی - xazî): رستی باز، په تى باز.

غاسق - ا. ف. ع (غاسیخ - xasi x): شه و زهنگ، شه وی زور تاریک، ماری رهش، مانگ.

غاسول - ا. ع (غاسول - xasûl): سابوون، یان هه شتی که جل یان له شی پی بشون.

غاسول رومی - ا. مر (غاسولی رومی - xasûli rûmî): ده و نه نیکی درکاره.

غاش - ص (غاش - xaş): ناشق، شه یدیا، که ودهن.

غاش - ص. ف. ع (غاشش - xaşş): غه شکار، که سیک که خه لکی فریو بدات.

غاشم - ص. ع (غاشیم - xaşim): زالم، سته مکار، داگیر کهر.

غاشیه - ا. ع (غاشیه - xaşîye): پوژاک، په رده، په رده دی دل، روو پوژی زین، روژی په سلان.

غاشیه بردوش - ص. مر (غاشیه بردوش - xaşîye berdûş): گوپرایه ل و ملکه چ.

غاشیه دار - ص. ف. ا (غاشیه دار - xaşîye dar): نه ودهی زین پوژی نه سپی ناغای خوئی هه لگری.

غاشیه کش - ص. ف. ا (غاشیه کش - xaşîye keş): هه لگری زینپوژ.

غاص - ص. ع (غاص - xass): پر، چر، قه ره بالغ، پیسای موفلیس، که سیک پارو له گه روی گتیرین و نه فسه سی بو نه درئ.

غاصب - ا. ف. ع (غاصیب - xasib): زهفتکه ر، داگیر کهر، که سیک به تویری مالی که سیک دی غه سپ بکات، زهوتکار.

غاصبانه - ق (غاصبانه - xasibane): داگیر کهرانه، به شیوازی داگیر کهر، زهفتکه رانه.

غاطی - ا. ف. ع (غاتی - xatî): تاریک، داپوشه ر، پر، چرو تیکچرژاو، پوژه ر.

غاطیه - ا. ف. ع (غاطیه - xatîye): میتو که به

- غالب شدن** - مص. ل. (غالیب شوهن - xalib (şuden): سهرکه وتن، زالبون، زال گومان.
- غالب ظن** - ا. مر. (غالیب زهن - xalib zen): گومانی زال، زال گومان.
- غالب** - ق. ع. (غالیبهن - xaliben): زۆربه ی کات، به زۆری.
- غالط** - ا. ف. ع. (غالیبت - xalit): غه له تکه ر، غه له تکار، خه تاکار.
- غالظ** - ص. ع. (غالیبزن - xaliz): خه لیس، خه ست، درشت، نه ستوور.
- غالوک** - ا. (غالووک - xalûk): گلا هه ک.
- غالی** - ص. ع. (غالی - xalî): گران، گرانبه ها، زیده رۆبی.
- غالیدن** - مص. ل. (غالیبدن - xalîden): غلاندن، خلبونه وه، گینگل دان.
- غالیس** - ا. (غالیس - xalîs): جوریکه له شادانه، جوره رووه کیکه.
- غالیون** - ا. (غالییون - xaliyûn): جوره رووه کیکه بۆ ده رمان ده شی.
- غالیه** - ص. ع. (غالییه - xaliye): گران، گرانبه ها، هه ژی، بۆنیکه خوشه له مسک و عه نیه ر پیکهاتووه رهنگی ره شه و له قژ ده درئ.
- غالیه اسا** - ص. مر. (غالییه ئاسا - xaliye asa): به رهنگ و بۆی غالییه.
- غالیه اندایه** - ا. مر. (غالییه نه ندایه - xaliye endaye): نامیریکه که غالییه ی بی له شت بدرئ.
- غالیه اندوده** - ص. مف. (غالییه نه ندوده - xaliye endûde): شتی که غالییه ی لی سورایی، رهش.
- غالیه بار** - ص. فا. (غالییه بار - xaliye bar): نه وه ی وه کو غالییه بۆنی خوش بدا، بۆنخوش وه کو غالییه.
- غالیه بو** - ص. مر. (غالییه بو - xaliye bû): نه وه ی بۆنی غالییه بدا.
- غالیه جعد** - ص. مر. (غالییه جهئد - xaliye ce'd): زولفی رهش و بۆنخوش.
- غالیه خط** - ص. مر. (غالییه خهت - xaliye xet): سمیل رهش.
- غالیه دان** - ا. مر. (غالییه دان - xaliye dan): غالییه دان، زارو چالی چه ناگه ی یار.
- غالیه رنگ** - ص. مر. (غالییه رنگ - xaliye reng): رهش وه کو غالییه.
- غالیه زلف** - ص. مر. (غالییه زولف - xaliye zulf): زولف رهش و بۆنخوش.
- غالیه سا** - ص. فا. (غالییه سا - xaliye sa): غالییه ساز، عه تر فرۆش.
- غالیه ساز** - ص. فا. (غالییه ساز - xaliye saz): غالییه ساز، عه تار، عه تر ساز.
- غالیه سoden** - مص. م. (غالییه سوودهن - xaliye süden): دروستکردنی عه تر، عه تر سازی.
- غالیه فام** - ص. مر. (غالییه فام - xaliye fam): رهش وه کو غالییه.
- غالیه گون** - ص. مر. (غالییه گون - xaliye gûn): رهش وه کو غالییه، به رهنگی غالییه.
- غالیه مو** - ص. مر. (غالییه مو - xaliye mû): قژ رهشی بۆنخوش.
- غامر** - ص. ع. (غامیر - xamir): ویران، زهوی به یارو بی که لک، زهوییه ک بۆ کشتوکال نه بییت.
- غامض** - ص. ع. (غامیز - xamiz): زهوی نرم، کاری ئالۆزو نه سته م، گۆنگ، قسه ی نا مه فهم.
- غامضه** - ص. ع. (غامیزه - xamize): ئالۆزو نه سته م نا روون (بۆمی).
- غامی** - ص. (غامی - xamî): لاواز، بی توانا، له ر.
- غان** - ا. (غان - xan): جوره دره ختییکه.
- غانغرایا** - ا. (غان غه رایا - xan xeraya): گانگین.
- غانم** - ا. ف. ع. (غانیم - xanim): خودان ده سته کوهت، غه نیمه تگیر.

غبار الود - ص. مف (غوبار ئالود - xubar
 (alûd): تۆزگرتوو، خۆلاوی.
غبار - (غبار - xabaz): دار دهستی شوانان، گاران.
غباوت - مص. ل. ع (غهباقهت - xabavat):
 گهوج بوون، گیل بوون.
غیب - ا. ع (غهبه ب - xebeb): غهبغه به،
 گۆشتی ژیر چه ناگه.
غیج - مص. ع (غهبج - xebc): خوارده وهی ئاو
 به قوم قوم، ئاو خوارده وه.
غیجه - ا. ع (غیجه - xubce): به شی یهک
 خوارده وه له ئاو یان شهرباب.
غبراء - ص. ع (غهبراء - xebra): تۆزوی،
 بۆر، خاکی رهنک، زهوی.
غبس - ا. ع (غهبه س - xebes): بولیتلی
 ئیوارئ، خۆله میشی.
غبش - ا. ع (غهبه ش - xebes): تاریکی
 ناخیری شهو، بولیتلی به ربه بیان.
غبطه - مص. ع (غبسته - xibte): جۆره به غیلی
 بردنیککی حه لاله، خۆزی خواستن به دهوله مه ندی
 که سیک بی نه وهی ئاره زووی له دهست چوونی
 دهوله مه ندیبه که ی بکری.
غغب - ا. ع (غهب غهب - xeb xeb):
 غهبغه به، گۆشتی ژیر چه ناگه.
غبن - مص. م. ع (غهبین - xebn): زیان لیدانی
 که سیک له کرین و فرۆشتندا، خه له تاندن،
 زهره رکردن له کرین و فرۆشتندا.
غبوق - ا. ع (غهبوغ - xebûx): شهربابی که
 شهوان بیخونه وه، شهربابی شهو.
غبی - ص. ع (غهبی - xebî): گیل، نه زان،
 گهوج، که وده ن.
غبیراء - ا. ع (غهبیراء - xubeyra): درهختی
 سنجو.
غبین - ص. ع (غهبین - xebîn): نه قل سست،
 فریو خواردوو له سه و دادا.
غبینه - ا. ع (غهبینه - xebîne): فیل، زهره و
 زیان و هه لئه تاوی له کرین دا.

غانی - ص. ع (غانی - xanî): زهنگین،
 دهوله مه ند.
غانیه - ص. ع (غانیه - xaniye): ژنی زۆر
 جوان که به هۆی جوانیه وه پیتیستی به خشل و
 خۆ رازانه وه نه بچ، ژنی داوین پاکی به میرد.
غار - (غاغ - xav): مانگا، چیل، گا،
 گاجوت.
غاو - (غاغ - xav): ئاغه لی په زان.
غاوش - (غاغوش - xavûş): خه یاری تۆو،
 هیشووهر تری گه ییوو که بۆ تۆو هه لگیری.
غاوشنگ - ا. مر (غاغشه نگ - xav şeng):
 دارگاران.
غاوی - ا. فا (غاغی - xavî): گومراو ناهومیید.
غاویه - ا. ف. ع (غاغیه - xaviye): ژنی
 گومراو ناهومیید.
غایات - ا. ع (غایات - xayat): نامانجان،
 کۆتاییان، ئارمانجان.
غایب - ص. فا. ص (غایب - xayib): نه دیار،
 نه وی له بهر چاو نه بی، په نهان.
غایت - ا. ع (غایهت - xayet): کۆتایی،
 مه بهست، نه وه پری خواست و ئاره زوو، نه نجام،
 نامانج.
غایر - ا. ف. ع (غایر - xayir): رۆچوو، ئاوی
 بچیتته ژیر زهوی.
غایط - ا. ع (غایت - xayit): زهوی نزم و
 بهرین، گوو.
غب - مص. ع (غیب - xibb): هاتنی رۆژ نه
 رۆژ، نۆیه تی.
غب - ا. ع (غیب - xibb): ئاکام، ئاقیبهت،
 کۆتایی هه ر شتیک،
غب - ا. ع (غوب - xubb): زهوی نزم، شوینی
 وهستانی ئاو.
غببار - ا. ع (غببار - xubar):
 گهردو تۆز،
غببار خاطر - ا. مر (غببار خاطر - xubar xatir):
 دل گهرد گرتوو.

- غپک** - (غپهک - xepek): زهلی، زهلی، حه سیر دروستکردن، له بان.
- غت** - ص (غمت - xet): ئه بله ه، که وده ن، گه لحو، گیل، گه وج.
- غتفر** - ص (غوتفره - xutfer): گه وج، نه زان، گیل، به دکرده وه.
- غث** - ص (غهس - xes): له پرو لاواز، قسه ی نا دروستو بیج و بناوان.
- غشیان** - مص. ل. ع (غسه یان - xeseyan): هیتنج، دل تیک هله هاتن، رشانه وه.
- غچک** - (غیچهک - xicek): جوره که مانجه یه که.
- غد** - ص. عا (غودد - xudd): خوویست، خوین.
- غد** - ا. ع (غده - xed): سبه ی.
- غدا** - ا. ع (غده اء - xada): خواردنی نیوه رۆ، فراشین.
- غدائد** - ا. ع (غده ائید - xadaid): غوده، لوو.
- غدائر** - ا. ع (غده ائیر - xedair): گیتسوو، که زی، پرچ.
- غادات** - ا. ع (غده ات - xedat): کازیه، به ره به بیان.
- غداد** - ا. ع (غیداد - xedad): تعاونی و شتر.
- غدار** - ص. ع (غده دار - xeddar): غه ددار، زالم، سته مکار، بی وه فا، غایه ن، فریوکار، حیله باز.
- غداره** - ص. ع (غده داره - xeddare): ژنی بی وه فاو ده سته بی.
- غداره** - ا (غده داره - xeddare): حه ریه ی پان.
- غداره بند** - ص. فا (غده داره به ند - xeddare bend): غه داره به قده.
- غدد** - ا. ع (غوده د - xuded): غوده، لوو.
- غدد** - ا. ع (غده دد - xeded): تعاونی و شتر.
- غدر** - مص. ع (غده در - xedr): خیانه ت کردن، بی وه فایب کردن، په میان شکانندن، ته فرده ان، له
- خشته بردن.
- غدراء** - ا. ع (غده راء - xedra): تاریکی، شهوی تاریک.
- غداره** - ا (غده داره - xeddare): سونگی، حه ریه، قه مه.
- غدره** - ص. ع (غده دیره - xedire): تاریک، شهوی تاریک، شهوه زهنگ.
- غدریفی** - ص. ن. ع (غیدریفی - xidri fi): سهخی، جوامتیر، سهروه، گه وره، بیچوه باز، جوره سکه یه کی کونه له (بوخارا) دا باوی بووه.
- غددغد** - ا (غودغود - xud xud): قرته قرته مریشک، دهنگی مریشک.
- غددغن** - ا (غده ده غه ن - xede xen): قه ده غه، یاساغ.
- غدفیره** - ص (غودفیره - xud fere): گه وج، گیل، که وده ن.
- غدننگ** - ص (غده ده ننگ - xedeng): نه زان، گیل، گه وج، ناشیرین و نا قولا.
- غدو** - ا. ع (غودوٹ - xuduv): سبه یینی.
- غدو** - مص. ل. ع (غده دٹ - xedv): رۆبیشتنی سپیده زوو، سپیده.
- غدو** - ا. ع (غودوٹ - xuduv): به ره به بیان.
- غدوات** - ا. ع (غده ده قات - xedevat): به ره به بیان.
- غدود** - ا. ع (غودود - xudud): غوده، لوو.
- غدور** - ص. ع (غده دور - xedur): بی وه فا، ته له که باز، به فیل و ده هۆ.
- غدوه** - ا. ع (غودوڤه - xuduve): کازیه، به بیان، به ره به بیان، سپیده.
- غده** - ا. ع (غوده د - xudde): غوده، لوو.
- غدیر** - ا. ع (غده دیر - xedir): گولاو، شوتینی کوپونه وه ی باراناو له ده شتدا، ئای وه ستای پاش سیلاو.
- غدیرخم** - ا. مر (غده دیری خومم - xediri xumm): شوتنیکه له نیوان مه که وه مه دینه،

غرابیل - ا.ع (غبرابیل - xerabîl): سهرن، بیژنگ، بیژنگان.

غراچه - ص (غراچه - xeraçe): نامهرد، دهیوس، گهواد، کهسیتک ژن به گان بدا، نهزان، گهوج، گهلخۆ، قورمساغ.

غرار - مص.ل.ع (غرار - xerar): فریوخواندن، خهله تان، بی تهجره به بی.

غرار - ا.ع (غیرار - xîrar): ده می تیژی شمشیر، که سادی بازار، بی بازاری، خهوی که م.

غرار - ا (غیرار - xîrar): تهلیس، جه وائی گه وره، خه رار.

غرار - ص.ع (غره پار - xerar): فیلباز، خاپینوک، دهستی.

غرارات - مص.ل.ع (غهرارات - xerarat): هه لئه تان، ناشقیینی پاش تهجره به، نا کارامه بی.

غرار - ا.ع (غیراره - xîrare): خه رار، جه وال، رهشکه، غه ره ره کردن، ناو له زار وهردان.

غراش - ا (غراش - xeraş): روشن، برین، خه م و خه فته، پشم و غه زه ب.

غراشیدن - مص.م (غراشیدن - xeraşîden): توره بوون، شه پر کردن، توران، خه م خواندن.

غراشیده - ا.مف (غراشیده - xeraşîde): توره، توره.

غراضیف - ا.ع (غهرازیف - xerazîf): کرکراگه.

غراف - ا.ع (غیراف - xîraf): پیتوانه ی گه وره.

غراف - ص.ع (غراف - xeraf): روباری پر ناو، ته سپی ههنگاو ههراو.

غرام - ا.ع (غهرام - xeram): نه شق و شه پیدایی، عه زاب، دهر دو تازار.

غرامات - ا.ع (غهرامات - xerammat): سزا.

غرامت - ا.ع (غهرامه ت - xerammet): غهرامه ت، جهزا، سزا، زه ره رو زبان و شه پر شهق، په شیمان.

جه ژنی غه دیری خومم: ده کاته رۆژی ۱۸ ی زیلحه جه که له و رۆژه دا په یامبه ره له غه دیری خومدا عه لی به جیگری خۆی دانا.

غدیره - ا.ع (غهدیره - xedîre): پرچ، گیسوو.

غذاء - ا.ع (غیزاء - xîza): خوراک، خواندن، خوان.

غر - ص (غور - xur): قۆر، گون ناوسیاگ.

غر - ا (غیر - xîr): ره قسین و سه ما به نازه وه، سه ما به غه مزه نازه وه.

غر - ص (غهر - xer): قه حبه، ژنی به دکار، سۆزانی، نامهرد، گه واد.

غر - ا (غور - xur): بۆله بۆل له بن لیوانه وه، پرته و بۆله.

غر - ص.ع (غیر - xîr): گه نجی بی تهجره به و ناکارامه، که سیتک فریو بخوات.

غر - ا.ع (غهر - xer): درز، شهق بیان چال، جوگه له، چرچ و لۆچی جل.

غراء - ص.ع (غهراء - xera): باش، جوان، سپی و رووناک، دره خشان، سوارو ره وان و جوان.

غرائب - ص.ا.ع (غهرائیب - xeraib): شتی غه ریب و عه جیب و ده گه م.

غرائر - ا.ص.ع (غهرائیر - xerair): ژنی گه نجی بی تهجره به، بی ساوکه کان.

غرائز - ا.ع (غهرائیز - xera'iz): مه گیزه کان، سروشت، قه ریحه، نارده زووی سیکسی.

غراب - ا.ع (غوراب - xurab): قه له ره ش، ده می چه قۆ، ده می ته ور، به فر، ته رزه، جو ره که شتیبه کی چارۆکه داره.

غرابت - مص.ل.ع (غهرابه ت - xerabet): دوور بوون، دوور بوون له نیشتمان، ئالۆزبوونی وشه، ناباوبوونی شتیپک.

غرابه - ا (غهرابه - xerabe): شووشه ی گه وری گه رو ته نگی زگ گه وره.

غرابی - ا.ع (غورابی - xurabî): جو ره خورمایه که، جو ره شه کر له مه مه که.

- گرامت خواستن** - مص.ل (غهرامهت خاسته-ن - xeramet xasten): غهرامهت ویستن، خوازباری غهرامهت کردن.
- گرامت دادن** - مص.م (غهرامهت داده-ن - xeramet دادن): سزادان.
- گرامت ستاندن** - مص.ل (غهرامهت سه تانده-ن - xeramet setanden): سزاسه نندن.
- گرامت کشیدن** - مص.ل (غهرامهت که شیده-ن - xeramet keşîden): قبول کردن سزا، له نه ستوگرتنی سزا.
- گران** - ص.فا (غوران - xurran): نه راندن، بۆلاندن، به نه ره، به بۆله.
- گرانیق** - ا.ع (غهرانیغ - xeranî x): جوړه ته بیره که.
- غراورنگ** - ا.مر (غهرنه وورنگ - xer ewreng): تمختی گه ووره.
- غرب** - مص.ع (غهرب - xerb): ئاوا بوون، خوړ ئاوا بوون، خوړنشین.
- غرب** - ا.ع (غهره ب - xereb): زره دار، داری زپ، داری که بهری نه بی وهک: چنارو سپیدارو...
- غرب** - ا.ع (غهره ب - xereb): زپ، ته لا، زیو، په رداخ، مهی.
- غریاء** - ص.ع (غوره باء - xureba): غهریبان.
- غریبال** - ا.ع (غیربال - xirbal): بیژنگ.
- غریبال بند** - ص.فا (غیربال بهند - xirbal bend): بیژنگساز، وه ستای بیژنگ دروست کردن.
- غریبال کردن** - مص.م (غیربال که رده-ن - xirbal kerden): له بیژنگ دان، بیژان.
- غریبال گر** - ص.فا (غیربال گهر - xirbal ger): سهره نساز، که سیک که کاری له بیژنگدانی دانه ویله و شتی دی بی.
- غریبان** - ا.ع (غیربان - xirban): قهله ره شان.
- غریت** - مص.ع (غوربهت - xurbet): نامۆبی، غهریب بوون، دوور بوون له شاری خوخت، دووره بوون.
- ولات بوون، که وتنه غهریبی.
- غریت گرا** - ص.فا (غوربهت گهرا - xurbet gera): که سیک که زی له غهریبایه تی بی، غوربهت دوست.
- غرچه** - ا.مر (غهریه چه - xerbeçe): کوری قه چه، قه چه داک، حیزداک.
- غریله** - مص.ع (غهریه له - xerbele): له سهره نندان، له بیژنگدان، بیژان، بیژه کردن.
- غریب** - ص.ع (غهریب - xerbîb): تری ره شکه، پیره میژدیگ سهره ردینی رهش بکاته وه، زۆر رهش.
- غریبل** - ا.ع (غهریبیل - xerbîl): بیژنگ، سهره نند.
- غریبله** - ا.ع (غهریبله - xerbîle): سوردان، قون بادان، سه ما.
- غرت** - ا.عا (غورت - xurt): خوارنده وه یان ئاو که به جاری بخوریتته وه.
- غرتش** - ص.عا (غورتهش - xurteş): مل نه ستورو زۆردار.
- غرتی** - ص.عا (غیرتی - xirtî): خویری، لووسکه، حیز.
- غرچ** - ا.ع (غیرچ - xirç): چۆقه چۆقی دان، قرچه قرچی دان، جیره جیری دگان.
- غرچه** - ص.ع (غهرچه - xerçe): نامه رد، گه واد، گیل، که ودهن، قورمساغ.
- غرد** - ا.ع (غهرد - xerd): که پر، مالتیک له که سیرو قامیش دروست بکری.
- غردل** - ص.مر (غهردیل - xerdil): ترسنوک، نامه رد.
- غرده** - ا.ع (غهرده - xerde): جوړه توپیک بووه له کوندا بو هاویشتنی بهرد له جهنگدا به کار هاتووه، مه نجه نیق.
- غره** - ا.مص.ع (غهره ر - xerer): که وتنه تالوکه، که وتنه مه ترسیبیه وه.
- غره** - مص.ع (غهره ر - xerer): روو سپی بوون.

غرغر - ا. مر (غورغور - xur xur): تورپه بوون و خوته و بۆله.

غرغرکردن - م. مص. م (غورغورکهردهن - xur xur kerden): بۆله بۆل کردن، تورپه بوون.

غرغر - ا. (غیرغیر - xir xir): به کره، جه نجه پ، چه رخی ئاو.

غرغر - ا. (غیرغیر - xir xir): خره خر، دهنگی چه رخی ئاو له کاتی سووراندا.

غرغر - ا. ع. (غیرغیر - xir xir): گرگپه.

غرغره - ا. (غهرغهره - xer xre): قورقورپاگه.

غرغره - م. مص. ع. (غهرغهره - xer xere): غهرغهره، ئاو له دهم و دان وهردان.

غرغره - ا. ع. (غیرغیره - xir xire): مریشکی کیتی.

غرغشه - ا. (غهرغشه - xer xeşe): قهرقه شه، ههراو ههنگامه، گهنگه شه و دهککه.

غرف - ا. ع. (غهرهف - xeref): گیایه که بو خوشه کردنی پیست به کاردی.

غرف - ا. ع. (غورف - xuref): ژورور، هۆده.

غرفات - ا. ع. (غورفات - xurufat): ژورور، هۆده.

غرفج - ا. (غهرفهج - xerfec): دهسته چيله، ههر چیلکله و داری زوو ناگر بگری.

غرفه - ا. ع. (غورفه - xurfe): ژورور، هۆده، وه تاغ.

غرفه - ا. ع. (غورفه - xurfe): گوتلی ئاو.

غرق - م. مص. ع. (غهرهغ - xere x): غهرق بوون، خنکان له ئاودا.

غرقاب - ا. مر. (غهرقاب - xer xab): ئاوی قوول که مرؤف یان کهشتی نقوم بکات.

غرقد - ا. ع. (غهرغهد - xer xed): جزوره درهختیکه.

غر قگاه - ا. مر. (غهرغ گاه - xerx gah): جینگه غهرق بوون، نقومگه.

غرر - ص. ع. (غورره - xurer): ههلبژارده و پهسند، گهوره و دهم سپی قهوم.

غرر - ص. ع. (غیره - xirer): بین ناگاو بین تهجره به، نا کارامه.

غرزدن - م. مص. ل. (غورزدهن - xurzeden): تورپه بوون و بۆلاندن له ژیرلیتیه ووه، نه پاندن و جینیودان.

غرزدن - م. مص. م. (غورزدهن - xurzeden): خهله تاندن و دهست پرینی ژنو سوار بوونی.

غرزن - ص. مر. (غهرزن - xerzen): سۆزانی، قهچپه، ژن حیز، پیاوی ژن حیز.

غرس - ا. (غهرهس - xeres): تورپه بی، غه زه ب، توندو تیژی، تونده ته بیعه تی.

غرس - م. مص. ع. (غهرس - xers): چاندن، نه مام ناشتن.

غرس - ا. ع. (غهرس - xers): درهختی نیژراو، نه مامی چیندراو.

غرسا - ا. (غهرسا - xersa): زه نجه بیلی شامی.

غرش - ا. (غهرهش - xeres): تورپه بی، غه زه ب، تونده ته بیعه ت.

غرش - ا. مص. (غوریش - xuriş): نه پاندن، نه پنه پ.

غرش - ا. مص. (غیرش - xirş): قرۆش، جزوره سکه یه که.

غرشت - ا. مص. (غوریشت - xurişt): دهنگی سامناک، هاوارو نه پدی به سام.

غر شمار - ا. (غهرشومار - xerşumar): کیتوله لیبانی مال به کۆل، دۆم و خه رات، له خانه ی غه ربیان.

غرشیدن - م. مص. م. (غهرشیدهن - xerşîden): تورپه بوون، شه پر کردن.

غررض - م. مص. ع. (غهرهز - xerez): تاسه کردن، ئاره زوو کردن، مه به ست، پیویستی، نیشانه، غهرهز، به دنبازی، رق و کینه و نیاز خرابی.

غررضوف - ا. ع. (غورزوف - xurzûf): کرکپاگه، ئیسکی نهرم که ده خوری.

غرنبش - ا.مص (غورونبیش - xurunbîş): هات و هاواری سامناک.

غرنبه - ا. (غورونبه - xurunbe): هات و هاوار، بۆله بۆل، قسه ی رهق.

غرنبییدن - مص.ل (غورونبیدیدهن - xurunbîdne): هاوارا کردن، فریادو ههراکردن.

غرنبیده - ا.مف (غورونبیدیده - xurunbîde): هاوارا کهر، فهرته نه گتیر.

غرند - ص (غهره ند - xerend): کیژیک له شهوی په رده دا بی بن دهر چی.

غرنگ - ا. (غهره نگ - xereng): دهنگی گریه و نالین.

غرنگیدن - مص.ل (غهره نگیدیدهن - xerengîden): گریان، نالین.

غرئوق - ا.ع (غورئوق - xurnu x): بالنده په کی ده ریایی مل درئیزی لاق درئیزه.

غرئوق - ص.ع (غورئوق - xurnû x): لاوی سپیکه له ی جوان، وه له د.

غرو - ا. (غهرث - xerv): نای، زورنا.

غرو - مص.ع (غهرث - xerv): ته عه جو بکردن، سه رسام بوون.

غرواش - ا. (غهرقاش - xervaş): قهره واش، شستیکه وه کو گسک جلی پی رهنگده کړی بیان ته راوی دیواری پیده کړی.

غروب - مص.ل.ع (غوروب - xurûb): ناوا بوون، ناوا بوونی خۆرو مانگو نه ستیره.

غرور - مص.م.ل (غرورور - xurûr): خه له تانندن، به ته ما کردنی که سیک به درۆوه، مه غرور بوون، له خۆبایی بوون.

غرور - ص.ع (غهرورور - xerûr): دنیا، شتی مایه ی خه له تانندن بی، فریودهر.

غرور - ا.ع (غهرورور - xerûr): دهرمانی که غهره ره ی پی بکړی.

غرور - ا.ع (غورورور - xurûr): جوگه له، شهقی زهوی، چرچ و لۆچی جل.

غرقه - ص. (غهرغه - xer xe): خنکاو، غهرق بوو.

غرقه گاه - ا.مر (غهرغه گاه - xer xegah): تقومگه.

غرقی - ص.ع (غهرغا - xer xa): خنکاو ان، غهرق بووان.

غرم - ا. (غورم - xurm): بهرانه کیتی، مه ره کیتی.

غرم - ا.ع (غورم - xurm): سزا، جهزا، غهرامهت، زهره رو زیان.

غرما - ا.ع (غورمه ا - xurema): قهردار.

غرماسنگ - ا.مر (غهرماسه نگ - xerma-seng): ناسکه نان.

غرمان - ص.فا (غهرمان - xerman): غهمین، زیزو زویر، توره و تۆراو.

غرم تک - ص (غورم ته ک - xurm tek): تیز و ده کو بهرانه کیتی، به ده و ده کو بهرانه کیتی.

غرماج - ا. (غهرمه ج - xermec): خواردنی که به ههرزن و گوشت دروست ده کړی.

غرמידن - مص.ل (غهرمیدیدهن - xermîden): تووره بوون، جنیودان، بۆلاندن.

غرمنده - ا.فا (غهرمه نده - xermende): تووره، زویر.

غرن - ا. (غهره ن - xeren): دهنگی گریه و نالین.

غرن - مص.ل.ع (غهره ن - xeren): وشکبوونی هه ویر له قاپدا.

غرن - ص.ع (غهرین - xerîn): سست، لاوازو بی توانا.

غرنب - ا. (غورونب - xurnub): گرم، گرمه، رمبه.

غرنباغرنب - ا.مر (غورونبا غورونب - xurunba-xurunb): گرمه گرم، رمبه رمب، دهنگی په ییتا په ییتای ده هۆل.

غرنبان - ص.فا (غورونبان - xurunban): له حالی گرماندندا.

- غرورانگیز** - ص.فا (غرورور ئهنگیز - xurûr (engîz): مایه‌ی غورور له خۆبایی بوون.
- غرور جوانی** - ا.مر (غروروری جه‌فانی - xerûri (cevanî): خۆپه‌سندی هه‌رزه‌کاری، جوانه‌زمه.
- غروش** - ا.ع (غروروش - xurûş): قرۆش، جۆره سکه‌په‌که.
- غروی** - ص.ن.ع (غهره‌قی - xerevî): خه‌لکی نه‌جه‌ف.
- غره** - مص.م.ع (غیره - xirre): خه‌له‌تاندن، خه‌له‌تان، به‌ته‌ماکردنی که‌سیتیک به‌دپۆوه ده‌ستخه‌رۆکردن، فریوخواردن.
- غره** - مص.ع (غوره - xurte): جوان بوون.
- غره** - ا.ع (غوره - xurte): ئه‌سپیی قه‌شان، ئه‌سپیی ته‌وتیل مارۆ، مانگی نوێ، سه‌ره‌تای هه‌ر شتتیک، په‌که‌م رۆژی مانگی قه‌مه‌ری.
- غره** - ص.ع (غوره - xurte): هه‌لبێژارده‌و په‌سه‌ند، گه‌وره‌و ده‌م سپی قه‌وم.
- غره** - ص.ع (غیره - xirre): باړ، گه‌نجی بێ ئه‌زمونی غافل.
- غره** - ا (غوره - xurte): نه‌ره، گرم و هوێری هه‌وره‌ تریشقه.
- غری** - ص.ع (غهری - xerî): جوان، باش، بینای چاک، په‌کیکه‌ له‌ ناوه‌کانی شاری نه‌جه‌ف.
- غریب** - ص.ع (غهریب - xerîb): نامۆ، بێگانه، دووره‌ ولات، شتی سه‌پرو ناباو، وته‌ی ئالۆزو ته‌م و مژاوی و نامه‌فه‌هوم.
- غریب اشنا** - ص.مر (غهریب ناشنا - xerib (aşna): غه‌ریب دۆست، نامۆ په‌روه‌ر.
- غریبانه** - ق.ص (غهریبانه - xeribane): غه‌ریبانه، وه‌کو غه‌ریبان، نامۆ ئاسا.
- غریب پرست** - ص.فا (غهریب په‌ره‌ست - xerib (perest): ئه‌وه‌ی خه‌لکی غه‌ریبی خۆش بوێ، بیانی په‌روه‌ر.
- غریب پرور** - ص.فا (غهریب په‌ره‌ر - xerib (perver): بیانی دۆست.
- غریب حسن** - ص.مر (غهریب هوسن - xerib (husn): جوانی له‌ راده‌به‌ده‌ر.
- غریب دشمن** - ص.مر (غهریب دوشمن - xerib (duşmen): دژه‌ غه‌ریب، دژه‌ بیانی.
- غریب دوست** - ص.مر (غهریب دوست - xerib (dûst): غه‌ریب په‌روه‌ر، نامۆدۆست، غه‌واره‌ دۆست.
- غریب زاده** - ص.مر (غهریب زاده - xerib (zade): رۆله‌ی غه‌ریب، منالی کێوله‌ی و دۆم.
- غریبستان** - ا.مر (غهریبستان - xerib stan): جیبی غه‌ریبان، خانه‌ی غه‌ریبان، گۆرستان.
- غریب شمار** - ص.مر (غهریب شومار - xerib (şumar): له‌ ریزی غه‌ریبانه‌دا، قه‌ره‌ج، کێوله‌ی.
- غریب قامت** - ص.مر (غهریب قامه‌ت - xerib (xamet): به‌ژن و بالای له‌ راده‌به‌ده‌ر جوان.
- غریب کش** - ص.فا (غهریب کوش - xerib (kuş): دژه‌ غه‌ریب، ئه‌وه‌ی غه‌ریبان ئه‌زیه‌ت بدات.
- غریب گز** - ص.فا (غهریب گه‌ز - xerib gez): جۆره‌ گه‌نه‌په‌که.
- غریب مرگ شدن** - مص.ل (غهریب مه‌رگ شوه‌دن - xerib merg şuden): مردن له‌ غه‌ریبی، گۆر غه‌ریب بوون.
- غریب نواز** - ص.فا (غهریب نه‌فاز - xerib ne- (vaz): غه‌ریب په‌روه‌ر، غه‌ریب دۆست.
- غریب وار** - ق.ص (غهریب قار - xerib var): غه‌ریب ئاسا، وه‌کو غه‌ریبان.
- غریبه** - ص.ع (غهریبه - xeribe): غه‌ریبه، بێگانه، غه‌واره.
- غریدن** - مص.ل (غوریدن - xurriden): نه‌راندن، بۆلاندن، هاواری توپه‌یی.
- غرش** - ا.مص (غورش - xurş): نه‌ره.
- غرنده** - ا.فا (غورنده - xurrende): مرۆف یان گیانله‌به‌ری درنده‌ له‌ توپه‌بییدا بنه‌رتین.

غزوات - ص.ا.ع (غزوات - xuzat):
جہنگا و ہران، غہز و ہکاران.

غزار - ص.ع (غیزار - xizar): زور.

غزارت - مص.ل.ع (غہزارت - kezaret): زور
بوون.

غزال - ا.ع (غہزال - kezal): ناسک، کار
مامز، مامز، ماشوقہ یان ژنو کچی جوان.

غزال چشم - ص.مر (غہزال چشم - kezal
çeşm): مامزچاو، چاوانی جوانی و ہک چاوانی
ناسک.

غزالک - ا.ع (غہزالک - kezalek): کارمامز،
ژنی جوان.

غزالہ - ا.ع (غہزالہ - kezale): ناسک،
کارمامزی میچکھ.

غزالہ - ا.ع (غہزالہ - kezale): ہہ تاو لہ دەمی
ہہ لاتندا.

غزغان - ا (غہزغان - kez xan): قازان،
مہنجہلی چیشٹ لیتان.

غزل - مص.ع (غہزل - zezl): رستن، رستان.

غزل - مص.ع (غہزل - zezel):
جوڑہ شیعریکی دلداریبہ کہ بہیتہکانی نابی لہ
حہوت بہیت کہ مترو لہ ۱۵ بہیت زیاتر بی،
ناشقیینی.

غزلان - ا.ع (غہزلان - xizlan): ناسکان،
مامزان.

غزل خوان - ص.فا (غہزل خان - kezal xan):
موترب، گورانی بیژ، عاشق، غہزل بیژ.

غزل سرا - ص.فا (غہزل سرا - kezal
sera): غہزل بیژ، غہزل خوان.

غزل گو - ص.فا (غہزل گو - kezal gû):
غہزل بیژ، شیعری بیژی دلداری.

غزلیات - ا (غہزلیات - kezeliyat):
غہزلیات، ہہ لہست و غہزلیتین دلداری.

غزو - مص.ل.ع (غہزف - kezv): جہنگین
دہگہل دژمنی ٹایندا، جہنگی ٹاینی، جیہاد.

غریر - ص.ع (غہریر - xerir): جوانکھ، بی
تہزمون، لہ خویابی.

غریرہ - ص.ع (غہریرہ - xerire): ٹافرہتی
جوانکیلہی بی تہزمون، جہوائی کہ زو
بخہ لہ تی.

غریرہ - ا.ع (غہریرہ - xerize):
مہگیتز، سروشت، تہبیعت، قہریحہ، مہیلی
سیکسی.

غریرژنگ - ا (غہریرژنگ - xerijeng):
قورہسیان، چلپاو، چلکاو.

غریس - ا.مف (غہریس - xeris): مہر،
رویتر او، چیتراو.

غریسہ - ا.ع (غہریسہ - xerise): بنہ خورما،
نہمامی چیتراو.

غریف - ا.ع (غہریف - xerif): نہیجہزار،
قامیشہلان، بیتشہ، چرہ دارستان.

غریفج - ا (غہریفج - xerifec): قورہسییان.

غریق - ص.مف (غہریق - xerix): خنکاو.

غریم - ص.ع (غہریم - xerim): قہردار،
قہرزار، بہ مانای خاوہن قہریش دئ.

غریو - ا (غہریف - xiriv): قریوہ، ہاوارو
بانگ، نہرہ.

غریو بروردن - مص.ل (غہریف بہر ٹافہردہن -
xiriv ber averden): نہراندن، ہاوارکردن،
قربواندن.

غریوان - ص.فا (غہریفان - xirivan):
ہاوارکھ.

غریویدن - مص.ل (غہریفیدہن - xirividen):
نہراندن، ہاوارکردن و تورہبوون، قیراندن.

غزاء - ا.ع (غوززاء - xuzza): جہنگا و ہران،
غازیبیان.

غزات - ا.مص.ع (غہزات - kezat): جہنگین
دہگہل دژمنی دیندا.

غزاکردن - مص.ل (غہزاکہردہن -
kezakerden): غہزاکردن، جہنگین دہگہل
دژمنی دیندا.

غساک - ا.ع (غه ساک - xesak): خو هه لواس، لاو لاو.

غسال - ص.ع (غه سسال - xessal): که سیتک زور شت بشوات، مردوو شور.

غسالخانه - ا.مر (غه سسال خانه - xessal xane): مردوو شورخانه، غوسالخانه.

غساله - ص.ع (غه سساله - xessale): ژنی جل شور، یان مردوو شور.

غساله - ا.ع (غوساله - xusale): ناراو.

غسان - ا.ع (غه سسان - xessan): هه رته تی لای، تافی لای، ناوی تیره به کی عه ره به که له شویتیکا به هه مان ناو له یه من ده ژیان.

غسانی - ص.ع (غه سسانی - xessani): زور جوان و قوز.

غسق - ا.ع (غه سه غ - xesex): تاریکی، بولیتلی ئیوارئ.

غسک - ا.ع (غه سه ک - xesek): جوزه میروویه که، جوزه گه نه یه که.

غسل - مص.ل.ع (غوسل - xusl): غوسل ده رکردن، وسل ده رکردن، بسمیل کردن.

غسل - ا.ع (غیسل - xisl): شتی که سه رو له شی پی بشوردرئ، وه کو: ناو سابون.

غسلاء - ص.ع (غوسه لاء - xusela): شوردراو، جلی شوردراو.

غسلج - ا.ع (غه سلج - xeslec): داری دۆل.

غسلی - ص.ع (غه سلا - xesla): جلی شوردراو.

غسلین - ا.ع (غیسلین - xislîn): زیچکای له شی دۆزه خیان، ئاوئ که زوخو کیتی تیا بشورئ.

غسول - ا.ع (غه سول - xesul): ناو سابون و نه و شتانه ی که خوئ پی بشورئ.

غسول - ا.ع (غه سول - xesul): ناو سابون و نه و شتانه ی که خوئ پی بشورئ.

غسیل - ص.ع (غه سیل - xesil): شوردراو.

غزوات - ا.ع (غه زه قات - xezevat): شه پ له گه ل دژمندا.

غزوه - ا.ع (غه زه - xezve): یه ک شه پ ده گه ل دژمندا.

غزه - ا.ع (غه زه - xeze): کلینچکه.

غزی - ا.ع (غوزی - xuzi): غازی، جه نگاوه ر.

غزیر - ص.ع (غه زیر - xezir): زور، فره، مشه.

غزیره - ص.ع (غه زیره - xezire): کانی فره ئاو، وشتی به شیر، چای به روندک.

غژ - ا.ع (غیژ - xijz): گیزه ی گولله، خشه.

غژب - ا.ع (غوژب - xujb): بۆلی تری، ناوکی تری.

غژغاو - ا.مر (غه ژغاو - xej xav): گامیشی هیندی.

غژغژ - ا.ع (غیژ غیژ - xij xij): خشه خش، خشه خش جلی تازه، دهنگی پیلانو له کاتی ریکردندا.

غژغژان - ص.فا (غه ژغه ژان - xej xejan): قونه خلیسکین، خزین، خلیسکانین،

غژک - ا.ع (غیژک - xijek): جوزه که مانجه یه که.

غژگاو - ا.مر (غه ژگاو - xejgav): گامیشی هیندی.

غژم - ا.ع (غوژم - xujm): بۆلی تری.

غژم - ا.ع (غوژم - xujm): غه زه ب، تۆران، تۆره بوون و زویربوون، هیتش، گوژم.

غژیدن - مص.ل.ع (غه ژیدن - xejiden): خزین، قونه خلیسکانین، قونه خشکی.

غژیده - ا.مف (غه ژیده - xejide): خزبو، خلیسکاو، روین به خلیسکانه وه.

غسا - ا.ع (غه سا - xesa): خورمای نه ره سیوو.

غسات - ا.ع (غه سات - xesat): خورمای نه گه ییوو، فه ریکه خورما.

غساق - ص.ع (غه سساق - xessa x): بۆسارد، بۆگهن، کیتیم و زوخی دۆزه خیان، شه رابی دۆزه خیان.

- غسیله** - ص.ع (غسیله - xesîle): شۆردراو.
- غش** - مص.ل.ع (غش - xeş): غش کردن، خیانه تکریدن، فیتل کردن.
- غش** - ا.مص.ع (غیشش - xişş): خیانهت، دلرەشی، فیتل، تهخلیت.
- غش** - ا.ع (غش - xeş): بورانه وه، له خوچوون، له هۆشچوون.
- غشاه** - ا.ع (غیشاه - xişah): پهرده، ههر شتی که رووی شتی بپوشیت.
- غشاک** - ا.ع (غشاک - xeşak): بۆنی ناخۆش، بۆنی ناخۆشی ده.
- غشاوه** - ا.ع (غوشافه - xuşave): پهرده، پۆشاک، پۆشش.
- غشغریغ** - ا.ع (غیشغریغ - xiş xirix): قهرقه شه، دادویپداد، هات و هاوار.
- غشم** - مص.م.ع (غشم - xeşm): سته مکردن، زولمکردن.
- غشمیره** - مص.ع (غشمیره - xeşmere): زولمکردن، سته مکردن، تاواز.
- غشمشم** - ص.ع (غشمشم - xeşem): بئی پهروا، دیکتاتور، زۆردار، دلپیر.
- غشموم** - ص.ع (غشموم - xeşûm): سته مکار، زۆردار، داگیرکەر.
- غشوه** - ا.ع (غوشفه - xuşve): پهرده، پۆشش.
- غش** - مص.ل.ع (غشا - xeşa): بورانه وه، له هۆش چوون.
- غشیه** - ا.ع (غشیه - xeşye): بیتپۆشی.
- غصب** - مص.م.ع (غصب - xesb): زهفتکردن، داگیرکردن، داگیرکردنی شتییک به زۆر، غهسپ کردن.
- غصص** - ا.ع (غوسهس - xuses): نه وهی له قورگ بگیری و نه چیتته خواری، خه می گهرو گبیر، خه م و خهفته تی گه و ره.
- غصن** - ا.ع (غوسن - xusn): لق، پهل، لقی درهخت، پهل دی دار، چل.
- غصون** - ا.ع (غوسون - xusûn): لق و پۆیان.
- غصه** - ا.ع (غوسسه - xusse): خه م، خه می گهرو گبیر.
- غصه خوردن** - مص.ل.ع (غوسسه خوردن - xuse xûrden): خهفته خواردن، غه م خواردن.
- غصه دادن** - مص.م.ع (غوسسه دادن - xuse daden): خهفته پیدان، غه مگین کردن، زویر کردن.
- غصه پرور** - ص.فا.ع (غوسسه پهرقه ره - xusse perver): خهفته پهرور، خه میار.
- غصه دار** - ص.فا.ع (غوسسه دار - xussedar): خه مگین، خه میار، کۆقانبار.
- غصه گسار** - ص.فا.ع (غوسسه گوسار - xusse gusar): خه مخۆر، غه مگین، خهفته تبار.
- غصه ناک** - ص.مر.ع (غوسسه ناک - xusse nak): غه مناک، غه مگین، خه میار، خه مین، کۆقانبار.
- غض** - مص.م.ع (غه زز - xezz): چاوپۆشین، خوگیلکردن.
- غض** - ص.ع (غه زز - xezz): تهرو تازه، ناسک، ناسکه شکۆفه، ناسکۆله ی ده م به خه نده.
- غضا** - ا.ع (غه زا - xeza): درهختی تاغ که داره که ی قایمه و ناگره که ی زۆر ده مینتی.
- غضائر** - ا.ع (غه زائیر - xezair): سواله تیکی سه وزه بۆ چاوه زار به کار دی، قوره خو شه، تهشت.
- غضار** - ا.ع (غه زار - xazar): قوری لینج، قوری پاکی بۆن خو ش، میرویه کی سه وزه بۆ چاوه زار هه لده گیری ت.
- غضارت** - مص.ع (عه زارهت - xezaret): ده وله مند بوون، حال باش بوون، زهنگین بوون.
- غضاره** - ا.ع (غه زاره - xezare): میروویه کی سواله تی سه وزه بۆ چاوه زار هه لده گیری، کاسه ی سواله تی گه و ره.

- غضاظت** - مص.ع (غزه زهت - xezazet):
چاوپوشين، دهنګ نزم کردن، له قه درو حورمه ت
که و تن، زبلله ت، ته پو تازه بوونی گياو.
- غضب** - مص.م.ع (غزه زهب - xezeb):
توورپه بوون، تووران.
- غضب کردن** - مص.ل (غزه زهب که رده ن - xezeb
kerden): توورپه بوون، تووران.
- غضب الود** - ص.مر (غزه زهب تالود - xezeb
alûd): توورپه، پير.
- غضببان** - ص.ع (غزه زبان - xezban): توورپه،
زوير، مه نجه نيق.
- غضب انگيز** - ص.فا (غزه زهب نه انگيز - xezeb
engîz): با عيسی توورپه بوون، قين هه ستين.
- غضبانه** - ص.ع (غزه زبانه - xezbane): ژنی
توورپه و ترؤ.
- غضبناک** - ص.مر (غزه زه بناک - xezebnak):
توورپه، رق هه ستاو.
- غضبى** - ص.ع (غزه زبا - xezba): ژنی توورپه و
رقن.
- غضروف** - ا.ع (غوزروف - xuzrûf): کرکرکه،
کرکرؤکه، کرؤچه نه.
- غضنفر** - ا.ع (غزه نفه ر - xezen fer): شير،
شيری درنده، زهلامی که تهی درشت ته بييعه ت.
- غضوب** - ص.ع (غزه زوب - xezûb): توورپه و
تؤراو.
- غطاء** - ا.ع (غيتاء - xita³): په رده، سه رپوش،
روو پوش، پوشه ر.
- غطاريس** - ص.ع (غته تاريس - xetarîs):
لووتبه رز، بادى هه وا، خوويست، خوويه رست.
- غطاس** - ا.ع (غيتاس - xitas): غوسلی
ته عميد، جه ژنيکی فه لانه.
- غطاس** - ص.ع (غته تتاس - xettas): ته وهی
بچيته ژير ناوه وه، مه ليکی ده رباييه ماسيبان
ده گری.
- غطاط** - ا.ع (غته ات - xetat): جوړه قه تيبه که،
- کوپرکوپر**.
- غطريس** - ص.ع (غيتريس - Xitrîs): لووتبه رز،
خويه رست.
- غطريف** - ص.ع (غيتريف - xitrîf): سه خى،
سه روهر، گه وره، به خشنده، دلاوا، بيچووه باز.
- غطيط** - مص.ع (غته تيت - xetît): پرخان دن له
خه ودا، بوړاندنی و شتر.
- غفار** - ص.ع (غفه ففار - xeffar): زؤر
به خشنده، په کيکه له خه سه ته کانی په زدان،
به خشه رى گوناح و خه تا يان.
- غفج** - ا (غفه ج - xefc): گؤلاو، چالاو، سندانی
ناسنگه رى، شمشيرى جه وه ردار.
- غفر** - مص.ع (غفه فر - xefr): پؤشين، پؤشين و
به خشيني گونا ه.
- غفر** - ا.ع (غفه فر - xefr): پرزى جل، بيچووى
بزنه کيوى، سى نه سستيره ي بچووکه له بورجى
ته رازو ودا.
- غفران** - مص.ل.ع (غوفران - xufran): پؤشين
و به خشيني گوناح، چاوپؤشى له خه تا و گوناحى
که سيک.
- غفران پناه** - ص.مر (غوفران - xufran penah):
ره حمه تى، خوا لى خو شبوو، له سايه و په نای غوفرانى
په زندانيدا.
- غفران ماب** - ص.مر (غوفران مه ئاب - xufran
meab): ره حمه تى، مه رحوم، خوا لى خو شبوو.
- غفره** - ا.ع (غوفره - xufre): رووپوش،
رووپوشيك که رووى شتيکی پي دا پؤشرى.
- غفلت** - مص.م.ع (غفه فله ت - xeflet):
فه رامؤش کردن، له ياد بردن، نه زانين.
- غفله** - ق.ع (غفه فله ته ن - xefleten): له
ناکا ودا، له ناغا فلدا، نشکيئا.
- غفلت کردن** - مص.ل (غفه فله ت که رده ن - xeflet
kerden): غافل بوون، بي ناگاو بي خه به ر
بوون.
- غفور** - ص.ع (غفه فور - xefûr): په کيکه له
سيفه ته کانی خوا، گونا هبه خش.

- غفور** - مص.م.ع (غوفوور - xufûr): پوشین و به خشینی گوناح.
- غفول** - مص.ع (غوفوول - xufûl): له یادبردن، فهرامویشکردن.
- غفه** - ا.ع (غوففه - xuffe): ئه وهی وشتر به قه پییک هه لیگری، پاشماوه.
- غفه** - ا (غوففه - xuffe): فهروهی تیسکنی له پیستی به رخ دروستکراو.
- غفیر** - مص.م.ع (غهفیر - xefîr): خۆشبوونی خوا له گوناحی که سیتک.
- غفیر** - ا.ص.ع (غهفیر - xefîr): گهنده مووی گهردن یان ده موچاو، زۆر، فره.
- غفیله** - ا.ع (غوفه بیه - xufeyle): دوو رکاته نوپۆه له نیتوان نوپۆی ئیوارئ و شیتواندا.
- غک** - ص (غوک - xuk): کهسی کوله بالای قه له وی ناوۆلا.
- غکه** - ا (غوکه - xuke): نزره، نزره.
- غل** - مص.م.ع (غهلل - xell): تهوق له دهست و پپو گهردن کردن، تهوق خستنه گهردن یان دهست و پپی که سیتک.
- غل** - ا.ع (غولل - xull): تهوق، کوژ و زنجیر.
- غل** - ا.ع (غیلل - xill): کهرب، کینه، رق، حه سودی.
- غلاء** - مص.ل.ع (غهلاء - xela'): گران بوونی نرخ، گران بوونی نرخ دانه ویتله و هه موو نازوقه یهک، وشکه سالی و گرانی.
- غلایل** - ا.ع (غهلائیل - xelail): ژیرکراس.
- غلاب** - مص.ل.ع (غیلاب - xilab): زال بوون به سه ره که سیتکدا.
- غلات** - ص.ع (غولات - xulat): توندیره وان له باوهرتین تاینیدا، تاومه شیعیه که که عه لی دهگه بننه یله ی په یامبه ری و خوابی.
- غلات** - ا.ع (غهلات - xellat): دانه ویتلان وهک: گهنم، جو، نیسک، نوک، برنج، ههرزن، گهنه شامی.
- غلاظ** - ص.ع (غیلاز - xilaz): ئه ستور، رهق، تونده ته بیعت، دل رهق.
- غلاف** - ا.ع (غیلاف - xilaf): بهرگ، بهرگی کتیب، کیتلان: کیتلانی شمشیر، کیف.
- غلاله** - ا.ع (غیلاله - xilale): کراسی ته نک، کراس و فانیله ی ژیره وه.
- غلاله** - ا (غولاله - xulale): زولف، پرچ، کاوۆل.
- غلام** - ا.ع (غولام - xulam): کور له منالییه وه تا ههرزه کاری، کوری حیز، لوسکه، بهنده، هه تیبو، غولام و خزمه تکار.
- غلامانه** - ق.ص (غولامانه - xulamane): غولام ناسا، ئه نحامیتک که کرپار به شاگردی بدات.
- غلامباره** - ص.مر (غولامباره - xulambare): منالباز، هه تیبویاز،
- غلامبارگی** - ا.مص (غولام باره گی - xulam baregî): هه تیبویازی،
- غلام بچه** - ا.مر (غولام به چه - xulam beçe): منالی بهنده، منالی خزمه تکار، کوری کوژبه.
- غلام گردش** - ا.مر (غولام گهردیش - xulam gerdiş): راره و، کریدور، دیوار یان دالانی نیتوان حه رمه سه راهه وه.
- غلامه** - ا.ع (غولامه - xulame): که نیزی، که نیزیهک.
- غلامیت** - ا.ع (غولامییه ت - xulamiyet): به ندایه تی، کوژیلایه تی، غولا مایه تی.
- غلب** - مص.ع (غهلب - xeleb): زال بوون، سه ره که وتن.
- غلباء** - ا.ص (غهلباء - 'xelba'): باخی چرهدار.
- غلیکن** - ا (غهلبه کن - xelbeken): چه پهر، دهرگایهک له دار یان قامیش دروستبکری و مشه بهک بی.

- غلبه** - مص.ل.ع (غله به - xelege): زالبون، سه رکه وتن.
- غلبه داشتن** - مص.ل.ع (غله به داشتن - xelege dašten): زور بوون، فره بوون، زال بوون، سه رکه وتن.
- غلبه کردن** - مص.ل.ع (غله به کرده - xelege kerden): زالبون به سه ر که سیتکدا، سه رکه وتن.
- غلبه** - ا.ع (غلبه - xulbe): قهله باچکه، قشقه ره، قهلا بازکه.
- غلبه کن** - ا.ع (غلبه کن - xulbe ken): دهرگای چه په ر یان چیغی شاش.
- غلپ** - ا.ع (غولوپ - xulup): قوم، قومیک ناو.
- غلت** - ا.مص (غلت - xelt): تلدان، گیتران.
- غلت** - مص.ل.ع (غله ت - xelet): هله کردن و سه هوو کردن له حیسا بیدا.
- غلت** - ا.ع (غیلله ت - xillet): نه ستووری، تیره ی بازنه.
- غلتاق** - ا.ع (غله لتاق - xeltax): قه لتاق، داری زین، کونه په رۆ، کونه قه لتاق: پیره ژنی به د پیشینه.
- غلتان** - ص.فا (غله تان - xeltan): گیتران، خلخواردن، گلژبوونه وه، غلبوونه وه.
- غلتانندن** - مص.م.ع (غله تان دهن - xeltan den): خلخواردن، غلبوونه وه، گیتران، سوران.
- غلتاننده** - ا.فا (غله تاننده - xeltanende): گیتره، که سیتک باگردین بگیتری.
- غلتانیده** - ا.مص (غله تانیده - xeltanide): سووریتراو، گیتراو، غله وه کراو.
- غلتبان** - ا.ص (غله لته بان - xelteban): باگردین، پیایوی بی غیره تی ناله تی دهستی ژنی خوی.
- غلشن** - ص.ع (غولته شن - xulteşen): مل نه ستووری درۆزن.
- غلتهک** - ا.ع (غله لتهک - xelteck): باگردین،
- رۆله ی کوتاندنه وه ی جاده ی تازه.
- غلتهگاه** - ا.مر (غله لتهگاه - xeltgah): شوینی خوخلکردنه وه، شوینی غل بوونه وه.
- غلتهک** - ا.ع (غله لتهک - xeltenek): باگردین، رۆله.
- غلته** - ا.ع (غله لته - xelte): رۆله، باگردین.
- غلتهیدن** - مص.ل.ع (غله لتهیدن - xeltiden): خل بوونه وه، خلیتر بوونه وه، گلبوونه وه.
- غلتهنده** - ا.فا (غله لتهنده - xeltende): نه وه ی خلیتر بیته وه، خلیتر که ره وه.
- غلتهسیده** - ا.مص (غله لتهسیده - xeltide): خلیتر بوونه وه، گلژبوونه وه.
- غلج** - ا.ع (غله لچ - xelc): گری کویره، گری، گری قایم که به ناسانی نه کرتته وه.
- غلچه** - ا.ص (غله لچه - xelce): دپهاتی.
- غل خوردن** - مص.ل.ع (غیل خوردن - xil xurden): غلبوونه وه، خلیتر بوونه وه ی شتی خری وه کو توپ و گویزو...
- غل دادن** - مص.م.ع (غیل داده - xil daden): تلدان، خلکردنه وه.
- غل زدن** - مص.ل.ع (غول زده - xul zeden): قولپ دان.
- غلس** - ا.ع (غله لس - xeles): تاریکورون، تاریکی کوتایی شهو، گهردی به یانی.
- غلط** - مص.ل.ع (غله لته - xelet): غله تکریدن، هله کردن.
- غلط کردن** - مص.ل.ع (غله لته کرده - xelet kerden): هله کردن، سه هوو کردن.
- غلط انداز** - ص.فا (غله لته نه انداز - xelet endaz): فریو دهر، به هله بهر، نه وه ی که سیتک به غله لته به ری.
- غلط بین** - ص.فا (غله لته بین - xelet bin): هله بین، نه وه ی له دیتندا به هله بیجی.
- غلط پندار** - ص.فا (غله لته پیندار - xelet pindar): خه تاکار، غله لته کار.

- غلط کار** - ص.فا (غله ت کار - xelet kar): که سبک هله بکات، هله کار.
- غلط گیر** - ص.فا (غله ت گیر - xelet gîr): هله گر، نه وهی نووسینیک راست بکاته وه، نه وهی هله له قسه و نووسینی خه لکی بگری.
- غلط نامه** - ا.مر (غله ت نامه - xelet name): هله نامه، لیستی هله و راست که له کوتایی کتیباندا داده نری تا خوینهران راسته که بزائن و به هله دا نه چن.
- غلط** - مص.ل.ع (غیله ز - xilez): نه ستوور بوون، درشتبوون.
- غلطت** - مص.ل.ع (غیلزه ت - xilzet): درشتبوون، رق هله لگرتن و دژمنایه تی کردن.
- غلغل** - ا.ع (غول غول - xul xul): زاق و زبقی پهرندان، ههراو ههنگامه، قولپه قولپی ناو.
- غلغل افکندن** - مص.ل.ع (غول غول نه فکه ندهن - xul xul efkenden): ناژاوه به ریا کردن، فهرته نه نانه وه.
- غلغل در افکندن** - مص.ل.ع (غول غول دهر نه فکه ندهن - xul xul der efkenden): ههراو فهرته نه نانه وه.
- غلغل زدن** - مص.ل.ع (غول غول زدهن - xul xul zeden): قولپدانی ناوی سهر ناگر، هاتنه کول و جوشی ناو بیان ههراو شله مه نیسه کی سهر ناگر، ههراو زهنا کردن.
- غلغلستان** - مر (غول غولستان - xul xulistan): شوتنی غه لیه غه لب و ههراو هوریا ی تیدابن.
- غلغلک** - ا.ع (غول غولک - xul xulek): شهریه، تونگی ناو.
- غلغلک** - ا.ع (غیل غیلک - xil xilek): ختیلکه، ختوکه دان.
- غلغله** - ا.ع (غول غول - xul xule): ههراو هوریا، ناژاوه نانه وه، ههراو ههنگامه.
- غلغلیج** - ا.ع (غیل غیلج - xil xiliç): ختیلکه، ختوکه، ختختی.
- غلغلیچگه** - ا.مر (غیل غیلچگه - xil xiliçge): ختوکه، ختختی.
- غلغرونه** - ا.مر (غول غولونه - xul xûne): سووراوی ژنان.
- غلغ** - ا.ع (غولوف - xuluf): بهرگ، کیف، کپلان.
- غلغتی** - ا.ع (غیلغتی - xilifti): پیستی مه پریان ههراو حیوانیکی دی دهر به پیتری نه که هول بگری، گورونی پیست.
- غلغج** - ا.ع (غله فغج - xelfec): زهرده زیره، میش ههنگ.
- غلغق** - ا.ع (غله فغ - xelfe x): قه وزه، کفز، گوو قورباقه.
- غلغه** - ا.ع (غولفغ - xulfe): چهرمی سهری کپیر که سوننه تچی ده پیری.
- غلغق** - مص.م.ع (غله فغ - xelx): داخستن، دهرگاداخستن.
- غلغق** - ا.ع (غله فغ - xele x): دهرگای گه وره، قفل، کیلونی دهرگا.
- غلغق** - ص.ع (غله لیغ - xeli x): قسه ی به توتیکلی قورس که به ناسانی نه په ته فامین، که سی به دخوو تونده ته بیعه ت.
- غلگ** - ا.مص (غولله ک - xullek): ده غیلهی پاره.
- غلل** - ا.مص (غله ل - xelet): تینویه تی.
- غللمان** - ا.ع (غیلمان - xilman): غولامان، فخر.
- غللمبه** - ا.ص (غولومبه - xulumbe): قسه ی زلی نامه فهوم، ههراو شتیکی زهلام و ناهه موار، ههراو شتیکی خری.
- غللمج** - ا.ع (غیللمج - xilmec): ختوکه، ختیلکه، ختختی.
- غللمه** - مص.ع (غولمه - xulme): هاروژانی سیکسی، نالوش تیکه وتن، ناره زووی گان کردن.
- غللمبه** - ا.ص (غولونبه - xulunbe): زل و ناهه موار، خری، قسه ی قه به و قه له وی نا مه فهوم.

- غلندر** - ص (غله لهنده - xelender):
 قهله نده، دهر ویش، هه ژار، بیته وا.
- غلندوش** - ا.ع (غله لندوش - xelendûş):
 قه لاندوشکان.
- غلو** - مص.ل.ع (غولوٹ - xuluv):
 زیاده روئی، موباله غه.
- غلووا** - مص.ل.ع (غولفوا - xulva):
 زیاده روئی، هه وهلی لاوی، سه رکیشی.
- غلوط** - ص.ع (غهلوت - xelût):
 به هه له بردنی که سیک.
- غلول** - مص.ل.ع (غلولوول - xulûl):
 خیانه تکردن له دستکه وتدا، خیانه ت.
- غلول** - ا.ص.ع (غله لولول - xelûl):
 نهرم و به له زهدت، خواردن، یان خواردنه وهی زولالو سازگار.
- غلول** - ص.ع (غله لولول - xelûl):
 خایه ن، خیانه تکار.
- غلوله** - ا (غولوله - xulûle):
 هه شتیکی خیر و هکو گلژله ده زوو یان گلژله ی به ن، گلژله.
- غله** - ا.ع (غله لله - xelle):
 دهرامه تی که له کرتی خانوو و دوکانان به دست بی، دهرامه ت و حاسلاتی دانه ویتله.
- غله** - ا.ع (غولله - xulle):
 نه و په ری تینویه تی.
- غله** - ا.ع (غولله - xulle):
 گوزه ی بچووک که پاره ی تی بکه ن، ده غیله، شه ربه ی ناو.
- غله بوم** - ا.مر (غله لله بوم - xele bûm):
 کیلگه یه ک که زیاتر دانه ویتله ی لی پرویتروئی، زهوی و زاری که به روبوومه که ی پتر دانه ویتله بی، دانه ویتله زار، کیلگه ی دانه ویتله.
- غله خیز** - ص.مر (غله لله خیز - xele xiz):
 شوتینی که کیلگه و به روبوومی دانه ویتله ی زور بی، شوتینی به پیتو به ره که ت.
- غله دان** - ا.مر (غله لله دان - xelledan):
 عه ماری دانه ویتلان.
- غله دان** - ا.مر (غوله دان - xuledan):
 عه ماری دانه ویتله.
- غله زار** - ا.مر (غله لله زار - xelezar):
 دانه ویتلان، دانه ویتله زار.
- غلی** - مص.ل.ع (غله لی - xelî):
 کولان، هاتنه کول و جوش.
- غلیان** - مص.ل.ع (غله لیان - xeleyan):
 جوشان، کولان، هاتنه کول و جوش.
- غلیان** - ا (غله لیان - xelyan):
 نه رگیله، قلیان.
- غلیز** - ا (غله لیز - xelîz):
 لیکاوی ده م.
- غلیز بند** - ا.مر (غله لیز به ند - xelîz bend):
 به روانکه، به رسینه، به رکوشه.
- غلیژن** - ا (غله لیژن - xelîjen):
 قور و چلپاو، سبیاناو.
- غلیظ** - ص.ع (غله لیز - xelîz):
 نه ستور، قایم، سفت و رهق.
- غللیل** - ا.ع (غله لیل - xelîl):
 رقه به رایه تی، تینویتی، تیغه ره، تامه زر و بی دلداری.
- غللیل** - ص.ع (غله لیل - xelîl):
 تیغه ره.
- غلیو** - ا (غله لیث - xelîv):
 کولاره.
- غلیواج** - ا (غله لیواج - xelî vac):
 کولاره.
- غلیون** - ا.ع (غله لیون - xelyûn):
 قلیان، سه بیل، پایپ.
- غم** - مص.ع (غهمم - xemm):
 غهم، په ژاره.
- غم خوردن** - مص.م.ع (غهمم خوردن - xemm xurden):
 غهم خواردن، خه فته خواردن.
- غم اباد** - ا.مر (غهم تاباد - xem abad):
 غهم ناوا، شوتینی غهم و په ژاره.
- غمار** - ا.ع (غیمار - ximar):
 په راکه نده، ته نگانه، دژواری، ناسته نگ.
- غمماز** - ص.ع (غهمماز - xemmaz):
 نیشاره ت به چاوو برو، چاوی ماشوق.
- غممازک** - ا (غهممازک - xemmazek):
 پارچه دارتیکی بچووک یان ته په دژرتیکی بچووک که به

غم پرست - ص.فا (غمه پردهست - xem perest): خه مخۆر، عاشقه خه م و خه فته، ئه وهی غه می خه لکی بخوات، مشور خۆر.

غم پرور - ص.مف (غمه پرور - xem perver): غه م پرور، ئه وهی له خه م و خه فته تی بهرده و امدابی.

غمخانه - ا.مر (غمه مخانه - xemxane): خه مخانه، خانه ی خه م، دنیای فانی، دلی پر له خه م.

غمخوار - ص.فا (غمه مخار - xemxar): غه م خۆر، یارو یا وهی دلسۆزو مشورخۆر.

غمخوارگی - ص.فا (غمه خارگی - xem xaregî): دلسۆزی و میهره بانى.

غمخورک - ا.مر (غمه خورهک - xem xurek): شینه شاهۆ، شاهه.

غم خیز - ص.مر (غمه خیز - xem xîz): شوتنی به خه م.

غمد - ا (غمید - ximd): کتیلان، کیف.

غمدار - ص.فا (غمه مدار - xemdar): غه مدار، به خه م، خه مبار.

غمدان - ا.مر (غمه مدان - xemdan): خه مدان، جیگه ی خه م، دنیای فانی.

غم دیده - ص.مر (غمه دیده - xem dîde): غه مگین، کۆقانبار.

غممر - مص.م.ع (غمه مر - xemr): شتی که ئاو دایبۆش، زیاده روی له دلسۆزی و چاکه دهره ق به که سیک.

غممر - ا.ص (غمه مر - xemr): ئاوی زۆر، دهریای فره ئاو، جلی درتۆر ده لب، جوامیری و دلایلی، قهوغا، ئاپورهی خه لکی، سهخی.

غممر - ص.ع (غمومر - xumr): پیاوی نا کارامه، بئ ئه زمون، نهزان، گهوج.

غممر - ا.ع (غمیر - ximr): رق، که رب، کینه، تینوتتی.

غممر - ا.ع (غمومر - xumr): زه عفران.

په تی قولایی ماسیگیریه وهی ده به ستاو به سه ر ئاوه که وه ده وه ستی، هه ر کاتی ماسی به قسولا به که وه ببی ده که ویتته بن ئاوه که وه هه نگی ئاشکرا ده بی که ماسی به قولابه که وه بووه.

غمازه - ص.ع (غمه مازه - xemmaze): ئافه تی جوانی غه مزه چی.

غم اشام - ص.فا (غمه اشام - xem aşam): خه مخۆر، که سیک که خه م و خه فته بخوات.

غم اشیان - ا.مر (غمه تاشیان - xem aşyam): لانه ی غه م، غه مخانه، دنیا، جیهانی فانی.

غم الود - ص.مر (غمه ئالود - xem alûd): ئاوتته به خه م، خه ماوی، غه مگین، غه مین.

غمام - ا.ع (غمه مام - xemam): هه ور، هه وری سپی.

غمامه - ا.ع (غمه مامه - xemame): په لئه هه ور، گه واله.

غمان - ص (غمه مان - xeman): کۆقانبار، غه مناک، غه مگین، خه مین.

غمان - ا (غمه مان - xeman): غه مان، خه فته تان، کۆقان، که سه ر.

غمان امیغ - ص.مر (غمه مان تامیغ - xeman amîx): غه م تامیز، ئاوتته به غه م.

غم انگیز - ص.فا (غمه نه نگیز - xem engîz): غه م نه نگیز، غه ماوه ر، خه فته ته یین.

غم اور - ص.فا (غمه ئاقه ر - xem aver): غه م ئاوه ر.

غم اهنج - ص.فا (غمه ئاهنج - xem ahenc): غه م لابه ر، غه م ره یین.

غمباد - ا.مر (غمه مباد - xembad): لوی ژیر گه روو.

غم بار - ص.فا (غمه مبار - xembar): غه م ئاوه ر، خه مه یین.

غم پرداز - ص.فا (غمه پرداز - xem perdaz): غه م ره یین، خه م لابه ر.

جه‌نگاوه‌ران له جه‌نگدا، جۆش و خرۆشی دلاوه‌ران له شه‌رگه‌دا، قسه‌ی ئالۆزو نا مه‌فهوم.

غم فزا - ص.فا (غمه‌مه‌زا - xem feza):
زیادکهری خه‌م.

غمکاه - ص.فا (غمه‌مکاه - xemkah):
که‌مه‌که‌ره‌وه‌ی خه‌م، خه‌م ره‌وین، خه‌فه‌ت به‌ر.

غمکده - ا.مر (غمه‌مه‌کده - xem kede):
دنیا‌ی فانی، خانه‌ی خه‌م، خه‌مه‌خانه.

غمکش - ص.فا (غمه‌مه‌کش - xem keş):
غه‌مگین، به‌خه‌م، خه‌مبار.

غم کوفته - ص.مر (غمه‌مه‌کوفته - xem küfte):
ئه‌وه‌ی خه‌م کوتابیتی، غه‌مگین.

غمگداز - ص.فا (غمه‌مه‌گداز - xem gudaz):
غه‌م ره‌وین.

غمگسار - ص.فا (غمه‌مه‌گسار - xem gusar):
خه‌مه‌خۆرو دلسۆز، غه‌م ره‌وین، دۆست و هاوده‌م و خه‌مه‌خۆر.

غمگساری - ص.فا (غمه‌مه‌گوساری - xem gusarî):
خه‌مه‌خۆری و دلسۆزی.

غم گسپ - ص.فا (غمه‌مه‌گوسپیل - xem gusil):
خه‌م لابه‌ر، خه‌م ره‌وین.

غمگین - ص.مر (غمه‌مه‌گین - xem gin):
غه‌مگین، به‌په‌ژاره، کۆفانبار.

غمگین - ص.مر (غمه‌مه‌گین - xem gin):
غه‌مگین، خه‌مین، خه‌مبار، کۆفانبار.

غملول - ا.ع (غمه‌مه‌لول - xem lûl):
گیایه‌که وه‌کو سپیناغ.

غمم - ا.ع (غمه‌مه‌م - xem mem):
ته‌نگانه، خه‌م، سه‌رسامی و جه‌یرمان.

غمناک - ص.مر (غمه‌مه‌ناک - xem nak):
خه‌مه‌ناک، خه‌مگین، کۆفانبار.

غمنامه - ا.مر (غمه‌مه‌نامه - xem name):
خه‌مه‌نامه، نووسراویک باسی خه‌م و په‌ژاره بکات.

غمند - ص.مر (غمه‌مه‌ند - xem mend):
مه‌ند، ده‌وله‌مه‌ند له خه‌مدا، غه‌مه‌ناک.

غمره - ا.ع (غمه‌مه‌ره - xem re):
ته‌نگانه، ئاسته‌نگ، گیانه‌لا.

غمز - مص.ل.ع (غمه‌مه‌ز - xem z):
به‌چاوو برۆ، چاو هه‌له‌ته‌کاندن، دوو زمانی کردن، ئاشکرکردنی نه‌یینی که‌سیتک.

غمزدا - ص.فا (غمه‌مه‌زیدا - xem zida):
ره‌وین، خه‌م لابه‌ر.

غمزده - ص.مف (غمه‌مه‌زده - xem zede):
غه‌مبار، غه‌مگین، ماته‌مبار.

غمزدگی - ا.مص (غمه‌مه‌زده‌گی - xem zedegî):
خه‌مه‌باری، غه‌مه‌گینی.

غمزکاری - ص.مر (غمه‌مه‌زکاری - xem zekarî):
فیه‌ته‌کاری، دوو زمانی.

غمزگان - ا.ع (غمه‌مه‌زگان - xem zegan):
ئیشاره‌ت به‌چاوو برۆ، چاو هه‌له‌ته‌کاندن.

غمزه - ا.ع (غمه‌مه‌زه - xem ze):
به‌ناز، غه‌مه‌زه، یه‌ک ئیشاره‌ی چاوو برۆ، یه‌ک جار چاو هه‌له‌ته‌کاندن.

غمزه‌بازی - ا.مص (غمه‌مه‌زه‌بازی - xem ze bazî):
چاویازی.

غمزه‌زن - ص.فا (غمه‌مه‌زه‌زن - xem ze zen):
غه‌مه‌زه‌کار، چاویاز.

غمس - مص.م.ع (غمه‌مه‌مس - xem ms):
له‌ئاو هه‌له‌کیشان، له‌ئاو تقووم کردن.

غمستان - ا.مر (غمه‌مه‌ستان - xem stan):
غه‌مه‌گه، شوینی خه‌م، خه‌مه‌ستان.

غم سرا - ا.مر (غمه‌مه‌سرا - xem sera):
خانه‌ی خه‌م، خه‌مه‌خانه، دنیا‌ی فانی.

غم سنج - ص.فا (غمه‌مه‌سنج - xem senc):
غه‌مه‌گین، خه‌م پیتو.

غم سوز - ص.فا (غمه‌مه‌سوز - xem sûz):
ره‌وین، خه‌فه‌ت به‌ر.

غمض - مص.ل.ع (غمه‌مه‌ض - xem z):
چاوپۆشی کردن، خۆگیلکردن.

غمغه - مص.ع (غمه‌مه‌غه - xem xeme):
گریانی منال بو‌شیر، هاوارو نه‌عه‌رده‌ته‌ی

- غمنده** - ص. مر (غمه نده - xemende):
غهمگین.
- غم نشان** - ص. فا (غم نیشان - xem nişan): سوکنایی دهری خهم، سببوری بهخش.
- غموس** - مص. ل. ع (غموموس - xumûs): دیار نه مان، رۆچوون، تاوا بوونی ئەستیره.
- غموس** - ص. ع (غموموس - xemûs): کاری قورس و دژوار، وشتریک که ئاوسیه کهی دیار نه بی، پیاوی زۆر ئازا، سوتیدی درۆ.
- غموض** - مص. ل. ع (غموموز - xumûz): ئالۆزی و نامه فهوم بوونی قسه، نادیاربوون.
- غموضت** - مص. ل. ع (غموموزت - xumûzet): ئالۆزیوون، قسه ی به تویکل.
- غموم** - ا. ع (غموموم - xumûm): خه مان، کۆفانین.
- غمه** - ا. ع (غممه - xumme): تهنگانه، خهم.
- غمی** - ص. (غممی - xemî): غهمگین.
- غمی شدن** - مص. ل. ع (غممی شوهن - xemî şuden): خه مباریوون.
- غمی** - مص. ل. ع (غممی - xemî): بورانه وه، له خۆچوون.
- غمی** - ص. ع (غمما - xema): له خۆچوو، بوراوه، له هۆش چوو.
- غمیس** - ا. ع (غممیس - xemîs): تاریکی، تاریکی شهو، شتییک به لای خه لکه وه نادیارو نا ئاشنای، بیسه، لیپه وار، په ناو په سیوان.
- غمیصاء** - ا. ع (غممه یصاء - xumeysa): ناوی یه کییکه له ئەستیره ی دوو خوشک، دوو ئەستیره ی سووه یل.
- غمین** - ص. مر (غممین - xemîm): غهمین، غهمگین.
- غن** - ا (غن - xen): بازنگ، موچه وانه، دهستبه ند.
- غناء** - مص. ل. ع (غنه نا - xena): زهنگین بوون، دهوله مهنده بوون.
- غناء** - ا. ع (غینا - xina): گۆرانی، ستران، سروود.
- غناء** - ص. ع (غنه نا - xenna): ژنی منگن.
- غناء** - ص. ع (غنه نا - xenna): مبیروغوزاری ئاوه دان و جوان، شوینی ئاواو پردارو درهخت.
- غنایم** - ا. ع (غنه نایم - xenaim): دهستکه وت، غه نیمهت.
- غناساز** - ص. فا (غیناساز - xina saz): گۆرانی بیژ، نه واژهن، ئاهه نگیساز.
- غناگر** - ص. فا (غیناگر - xinager): گۆرانی بیژ، نه واژهن.
- غننام** - ص. ع (غنه نام - xennam): شوانکاره، مه ردار.
- غننام** - ص. ع (غنه نام - xennam): که سیک دهستکه وتی زۆر به دهست بیینی.
- غنبه** - ا (غونبه - xenbe): توربه بوون و هات و هوار.
- غنپز** - ا. ع (غونپوز - xunpuz): لاف و گه زاف.
- غنپز کردن** - مص. ل. ع (غونپوز که ردهن - xenpuz kerden): لاف لیدان و خۆ هه لکیشان.
- غنچ** - ا (غهنج - xenc): ته لیس، جه و آل، تا، خورجین.
- غنچ** - ا (غهنج - xenc): سووراو.
- غنچ** - ا (غهنج - xenc): چۆره کرمیکه له سیوو ته ماته و لۆکه و ئەو شتانه ددهات و خراپی دهکات.
- غنچ** - ص (غونچ - xunc): خونچه.
- غنچ** - مص. ع (غهنج - xenc): نازکردن.
- غنچ** - ا. ع (غونچ - xunc): ناز، عیششوه، گریشمه.
- غنچار** - ا (غهنچار - xencar): سووراو.
- غنجال** - ا. ص (غهنجال - xencal): میوه ی نه گه بیوو و کال و هک سیوو هه نارو.
- غنجر** - ا (غهنجر - xencer): سووراو.

- غنج زدن** - مص.ل (غنج زده‌دن - xenc zeden): دَل پِیوه‌بوون، تامه زرق بوون، (تامه زرقی دیداری نهوم).
- غنج‌موش** - (غنج موش - xenc mûş): قورپاقه، بۆق.
- غنججه** - (غونجه - xunce): خونچه.
- غنججه** - (غنججه - xence): ناز، عیشوه، گریشمه.
- غنججه** - (غونجه - xunçe): خونچه، پشکو، چرۆ، گولی هیشتا نه پشکوتوو.
- غنجچه پیشانی** - ص.مر (غونچه پیشانی - xençe pîşanî): ناوچه وان گرز، عه‌بووس، رووگرزو مؤن.
- غنجچه خسب** - ص.مر (غونچه خوسب - xunçe xusb): خونچه‌خه‌و، که‌سیک له‌به‌ر بی پۆشاکوی سه‌رما خۆی گرمۆله بکاو بخه‌وئ.
- غنجچه دل** - ص.مر (غونچه دیل - xunçe dil): دلته‌نگ، مه‌لوول.
- غنجچه دهان** - ص.مر (غونچه دهان - xunçe dehan): خونچه‌دهم، دل‌به‌ری جوانی دهم بچووک.
- غنجچه کبک دری** - ا.مر (غونچه‌ی که‌بکی ده‌ری - xunçey kebki dery): ناوی ئاوازیکی سی ئاوازه‌که‌ی باریه‌ده.
- غند** - ا.ص (غوند - xund): گلۆله، ده‌ستپنچکه.
- غندر** - ص.ع (غونده‌ر - xunder): لاوی قه‌له‌وی توکمه.
- غندرو** - ا.مر (غوندرود - xundrûrd): بۆقی. شه‌بیور، که‌رنا.
- غندش** - (غوندیش - xundiş): گلۆله.
- غندور** - ص.ع (غندور - xendûr): لاوی به که‌شو فشه‌وه ری بکات.
- غنده** - ا.ص (غونده - xunde): گلۆله، جالجالۆکه، داپیروشک.
- غنگ** - (غنگ - xeng): گریان و ناله‌نال، ده‌نگ.
- غنگ غنگ زدن** - مص.ل (غنگ غنگ زده‌دن - xeng xeng zeden): نالین، گریان، شین کردن.
- غنم** - مص.م.ع (غنه‌م - xenem): غه‌نیمه‌ت وهرگرتن، به‌ده‌ستکه‌وت گه‌بیشتن.
- غنم** - ا.ع (غنه‌م - xenem): په‌ز، مه‌ر.
- غنو** - ا.مص (غنو - xunû): خه‌و، وه‌نه‌وز.
- غنودن** - مص.ل (غونوده‌ن - xunûden): خه‌وتن، پالکه‌وتن، وه‌نه‌وزیرده‌نه‌وه.
- غنوده** - ا.مف (غونوده - xunûde): خه‌وتوو، ئاسوده، پالکه‌وتوو، هه‌لاژیاغ، ماندوو، مردوو، وه‌نه‌وزیرده‌.
- غنویده** - ا.مف (غونووقیده - xunû vîde): خه‌وتوو، وه‌نه‌وزیرده، ماندوو، ئاسوده.
- غنوند** - (غون قه‌ند - xunvend): شهرت و په‌یمان، عه‌هدو به‌لین.
- غنویدن** - مص.ل (غونووقیده‌ن - xunûvîden): خه‌وتن، پال که‌وتن.
- غنه** - ا.ع (غوننه - xunne): منگه.
- غنی** - مص.ل.ع (غینا - xina): ده‌وله‌مه‌ندبوون، زه‌نگین بوون، دارا بوون.
- غنی** - ص.ع (غنه‌ی - xenî): ده‌وله‌مه‌ند، زه‌نگین.
- غنیت** - ا.مص.ع (غونیه‌ت - xuniyet): زه‌نگینی، ده‌وله‌مه‌ندی.
- غنیم** - ا.ع (غنه‌نیم - xenîm): ده‌ستکه‌وتتیک له‌شه‌را له‌دژمن بگیری، ده‌ستکه‌وت.
- غنیمت** - ا.ع (غنه‌نیمه‌ت - xenîmet): ده‌ستکه‌وت، غه‌نیمه‌ت.
- غنینه** - (غنه‌نینه - xenîne): شانه‌ی میس هه‌نگ، شاره‌زه‌رده‌واله.
- غنیه** - مص.ل.ع (غونیه‌یه - xunye): ده‌وله‌مه‌ند بوون، خودان جوانی یان سامانی زۆر.

غوبنک - (غوبینهک - xûbinek): سپوون، نه سپوون، بنه گیایه کی به کفه بۆ جل شتن به کار دی.

غوت - (غوت - xût): قه لماسنگ، قۆچه قانی، بهرده قانی.

غوٹ - مص.م.ع (غهوس - xews): یاریده دان، به فریاکه وتن، له قه بی شیخ عه بدولقادی گه یلانییه، قوتب.

غوچ - ا. (غوچ - xûç): بهران.

غوچی - (غهوچی - xewçî): چال، شوینی چال و نهوی.

غور - (غور - xûr): بهرسیله، قۆره، پهسیله، هاله.

غور - مص.ل.ع (غهور - xewr): رۆچوون، رامن، دیکهت دان و تیتفکرین، چوونه بنج و بناوان، لیژی، نشیوی، هه قیقه تی شتییک.

غوربا - ا.مر (غوربا - xurba): شله یهک بهرسیله ی تی بکهن.

غورباغه - (غورباغه - xurbaxe): قورباقه، بۆق.

غورت - (غورت - xûrt): قوم.

غوررسی - ا.مص (غهور رهسی - xewr resî): چوونه بنج و بناوانی کاریک یان شتییک.

غورگاه - ا.مر (غهورگاه - xewrgah): شوینی رۆچوون.

غورمگس - ا.مر (غهورمه گهس - xewr meg-es): جۆره میشیکی سهوزی گه وره به.

غوروا - ا.مر (غورفا - xurva): شله ی بهرسیله.

غورقاشه - (غورقاشه - xurvaşe): نامیتریکه وه کو گسک جلی پیترهنگ ده کری یان ته راوی دیواری پیده کری.

غوره - (غوره - xûre): بهرسیله، هاله.

غورهبا - ا.مر (غورهبا - xûreba): شوربا یهک بهرسیله یان ناوی بهرسیله ی تی بکری.

غوری - (غوری - xûrî): قۆزی، چاپهست.

غو - (غهو، غهف، غیف - xew, xev, xiv): هاوار، گازی، قریوه، دهنگی هه وره تریشقه، دهنگی ته پل و دهۆل و زۆرنا.

غو - (غو - xû): قوو.

غوائل - ا.ع (غه فائیل - xevail): غایله، ناژاوه و شهرو گنده لی.

غوات - ص.ع (غوات - xuvat): گومراییان، سه ر لی شیواوان.

غوادیر - ص.ع (غه فادیر - xevadir): ژنانی بی وه فاو په یمان شکین.

غوادی - ص.ا.ع (غه فادی - xevadî): هه وری به یانیان، ریتیواری به به یانی.

غوارب - ا.ع (غه فاریب - xevarib): شان، شانان.

غوازل - ا.فا.ع (غه فازل - xevazil): ته شی ریمان.

غواشی - ا.ع (غه فاشی - xevaşî): په رده، پۆشاک، روپۆشی زین، په رده ی دل، رۆژی په سلانی.

غواص - ص.ع (غه فاس - xevas): ئاوباز، که سیک که ده چیتته ژیر ده ریاوه بۆ ده رهیتانی سه ده فو مه رجان و ئه و شتانه، مه لیک کی ده ریا بی ملدریژه ده چیتته ژیر ئاوه وه بۆ ماسیگرتن.

غواصه - ص.ع (غه فاسه - xevase): ژیر ده ریا بی، غه واسه.

غوالی - ص.ع (غه فالی - xevalî): بۆنیکی تیکه له له میسک و عه نه ره و رهنگی ره شه و له قژ ده درئ.

غوامض - ص.ع (غه فامیز - xevamiz): زهوی نرم، کاری ئالۆزو ئه سته م، قسه ی نامه فهوم.

غوانی - ص.ع (غه فانی - xevanî): ژنی داوین پاکی شو دار، ژنی زۆر جوان که له جوانیا پیو بیستی به خۆ رازاننده وه و خشل و زێرو زیو نه بی.

غوایت - مص.ل.ع (غه فایهت - xevayet): گومراییان، سه ر لی تیکچوون.

غوروری - ص.ن (غوروری - xûrî): خه لکی غورستان، که له نیوان هورات و غه زنه دایه.
غوز - ا (غوز - xûz): قه موری، کۆمی.
غوزک - ا (غوزک - xûzek): گۆزینگی پی، گۆزهک، قاپی پی، قوله پی.
غوزه - ا (غوزه - xûze): قۆزاخه، که لو.
غوش - ا (غوش - xûş): داریکی زۆر سه خته که تیرو ته شی و نهو بابه ته شتانه ی لئ دروست دهکن، داری غان.
غوش - ا (غوش - xûş): پاشه رۆکی حه یوانات.
غوش - ص (غوش - xûş): روت.
غوشا - ا (غوشا - xûşa): پاشه رۆکی حه یواناتی وه کو مانگاو مه رو. گولی وشکه وه بوی گنم و جۆ، غوشه.
غوشاد - ا (غوشاد - xûşad): ئاغه لی شه وانه ی مه رو مالآت.
غوشت - ص (غوشت - xûşt): روت و قوت.
غوشنگ - ا (غوشه نگ - xewşeng): دار گاران.
غوشنه - ا (غوشه نه - xûşene): گیای وشک، نه سپون، سپون.
غوشه - ا (غوشه - xûşe): گوله گنم یان جۆی وشک.
غوص - مص.ل.ع (غوص - xews): چوونه ناو، چوونه ژیر ناو.
غوص کردن - مص.ل.ع (غوص که ردهن - xews kerdn): چوونه ژیر ناو، رامان و قوولیبونه وه له کاریک، چونه ناخ و بنج و بناوانی کاریک یان شتیک.
غوط - مص.ع (غوت - xewt): چوونه ژیر ناو، چوونه ناو.
غوطه - ا.ع (غوته - xewte): چوونه ناو، سه رخسته ناو.
غوطه باز - ص.فا (غوته باز - xûte baz): غه واس، ئوباز، چوونه ناو.

غوطه ور - ص.مر (غوته قهر - xûtever): قوت خوار دوو، نه وه ی بچیتته ناو ئاوه وه.
غوطه ورشدن - مص.ل (غوته قهر شودهن - xûtever şuden): چوونه ناو ئاو، سه رخسته ناو.
غوغا - ا.ع (غوغا - xewxa): خه لکی ئاژاوه چی و ئاژاوه گیسر، قهره بالخی و ئاپورده ی خه لکی، فیتنه و ئاژاوه، قه وعا.
غوغا انگیختن - مص.ل (غوغا نه نگیختهن - xewxa engîxten): ئاژاوه هه لگیسرسان، فیتنه به ریا کردن.
غوغا برآوردن - مص.ل (غوغا بهر ئاقه ردهن - xewxa ber averden): هه راو هه نگامه نانه وه، هات و هاوار کردن.
غوغا طلب - ص.فا (غوغا ته له ب - xewxa teleb): ئاژاوه خواز، ئاژاوه گیسر.
غوغاگر - ص.فا (غوغا گهر - xewxa ger): ئاژاوه گیسر، فیتنه چی.
غوک - ا (غوک - xûk): قورباقه، بۆق.
غوک جامه - ا.مر (غوک جامه - xûk çame): کفر، قه وزه، جله شینه ی سه ر ناو.
غوک چوب - ا.مر (غوک چوب - xûk çûb): دارو هه لوک.
غوکناک - ص (غوکناک - xûknak): شویتنی که بۆقی زۆر بی، بۆقستان.
غول - ا.ع (غول - xûl): دیوه زمه، نه رده دیو، میترده زمه.
غول - ا (غول - xûl): ئاغه لی مه رو مالآت، غار.
غول اسا - ص.مر (غول ئاسا - xûl asa): دیو ئاسا.
غول پیکر - ص.مر (غول په بیکه ر - xûl peyker): که ته و زه لام وه کو غول.
غولدنک - ص.عا (غولده نگ - xûl deng): که سی زل و زه به لاح و ناقولا و ناشیرین.

غوروری - ص.ن (غوروری - xûrî): خه لکی غورستان، که له نیوان هورات و غه زنه دایه.
غوز - ا (غوز - xûz): قه موری، کۆمی.
غوزک - ا (غوزک - xûzek): گۆزینگی پی، گۆزهک، قاپی پی، قوله پی.
غوزه - ا (غوزه - xûze): قۆزاخه، که لو.
غوش - ا (غوش - xûş): داریکی زۆر سه خته که تیرو ته شی و نهو بابه ته شتانه ی لئ دروست دهکن، داری غان.
غوش - ا (غوش - xûş): پاشه رۆکی حه یوانات.
غوش - ص (غوش - xûş): روت.
غوشا - ا (غوشا - xûşa): پاشه رۆکی حه یواناتی وه کو مانگاو مه رو. گولی وشکه وه بوی گنم و جۆ، غوشه.
غوشاد - ا (غوشاد - xûşad): ئاغه لی شه وانه ی مه رو مالآت.
غوشت - ص (غوشت - xûşt): روت و قوت.
غوشنگ - ا (غوشه نگ - xewşeng): دار گاران.
غوشنه - ا (غوشه نه - xûşene): گیای وشک، نه سپون، سپون.
غوشه - ا (غوشه - xûşe): گوله گنم یان جۆی وشک.
غوص - مص.ل.ع (غوص - xews): چوونه ناو، چوونه ژیر ناو.
غوص کردن - مص.ل.ع (غوص که ردهن - xews kerdn): چوونه ژیر ناو، رامان و قوولیبونه وه له کاریک، چونه ناخ و بنج و بناوانی کاریک یان شتیک.
غوط - مص.ع (غوت - xewt): چوونه ژیر ناو، چوونه ناو.
غوطه - ا.ع (غوته - xewte): چوونه ناو، سه رخسته ناو.
غوطه باز - ص.فا (غوته باز - xûte baz): غه واس، ئوباز، چوونه ناو.

- غولک** - (اغوللهک - xûlek): ده‌غیله‌ی گۆزه.
- غول وار** - ق.ص (غولوار - xûl var): غولئاسا، وه‌کو دیتوه‌زمه.
- غوله** - (اغوله - xûle): ده‌غیله.
- غوله** - ص (غوله - xewle): بئنه‌قل، کال، نه‌گه‌بیوو، که‌وده‌ن.
- غولین** - (اغولین - xûlîn): چاوی زهق، گۆزه‌ی ده‌م پهل، گۆزه‌ی دوو ده‌سک.
- غوی** - ص.ع (غوی - xevî): گومرا، بئنه‌ریگه.
- غویشه** - (اغویشه - xevîşe): جۆره‌ی رووه‌کیکه.
- غی** - مص.ل.ع (غی - xeyy): گومرا‌بوون، که‌چره‌بوون، سه‌ر لی شتیوان، گهنده‌ل بوون، له‌ ناو‌چوون.
- غیاب** - مص.ل.ع (غیاب - xiyab): پیتوار بوون، دیار نه‌بوون، ناوا بوونی هه‌تاو.
- غیابت** - مص.ل.ع (غیابت - xiyabet): نادیار بوون، پیتوار بوون.
- غیابت** - ا.ع (غیابت - xeyabet): قه‌بر، گۆر، چال.
- غیاث** - ا.ع (غیاث - xiyas): فریاره‌س، ناویکی یه‌زدانه.
- غیار** - ا.ع (غیار - xiyar): پارچه‌یه‌کی زه‌رده، جاران جوله‌که‌کان به‌سه‌ر شانی خۆیانوه‌ده‌درو تا دیار بئنه‌که‌جوله‌که‌ن.
- غیاظ** - ا.ع (غیاظ - xiyaz): غه‌م، مه‌ینه‌ت، مه‌شه‌قه‌ت.
- غیاظ** - ص.ع (غیاظ - xeyyaz): مایه‌ی ئه‌وپه‌ری توو‌په‌یی، زۆر توو‌په‌.
- غیان** - ص.ع (غیان - xeyyan): گومرا، که‌سیتیک گه‌یرو‌ده‌ی هه‌واو هه‌وه‌سی خۆی بئنه‌.
- غیاهب** - ا.ع (غیاهب - xeyahib): تاریکی، شه‌وی زۆر تاریک، ئه‌سه‌پی ره‌ش، پیایوی گیل و سست و لاواز.
- غیب** - مص.ل.ع (غیب - xeyb): پیتوار بوون، دیار نه‌مان، دوورکه‌وته‌وه‌ له‌به‌ر چاو، په‌نه‌مان.
- غیب شدن** - مص.ل.ع (غیب شدن - xeyb şuden): پیتوار بوون، دیار نه‌مان.
- غیب کردن** - مص.ل.ع (غیب کردن - xeyb kerden): پیتوار بوون، غایب بوون، دیار نه‌مان.
- غیب گفتن** - مص.ل.ع (غیب گفتن - xeyb guften): باسکردنی غه‌یب، باسی شتی په‌نه‌مان.
- غیبی** - ص.ن.ع (غیبی - xeybî): سه‌ر به‌ جیهانی غه‌یب، ئیلاهی، خواهی.
- غیب بین** - ص.فا (غیب بین - xeyb bîn): غه‌یببین، ئه‌وه‌ی غه‌یب بدینی.
- غیبت** - مص.ل.ع (غیبت - xeybet): غایب بوون، له‌به‌ر چاو نه‌مان، غه‌یب بوونی ئیمامی مه‌هدی.
- غیبت** - مص.ل.ع (غیبت - xibet): غه‌یبه‌ت کردنی که‌سیتیک، خراپه‌گوتنی پاشمله، پاشمله‌گۆزی.
- غیبت کردن** - مص.ل.ع (غیبت کردن - xibet kerden): پاشمله‌گوتن، غه‌یبگوتنی خه‌لکی.
- غیبتگر** - ص.فا (غیبتگر - xibetger): غه‌یبه‌تچی، له‌ پاشمله‌گوتنی که‌سیتیک به‌ خراپه.
- غیبخانه** - ا.مر (غیبخانه - xeyb xane): جیهانی نا‌دیار، دنیای غه‌یب، خانه‌ی غه‌یب.
- غیب دان** - ص.فا (غیب دان - xeyb dan): غه‌یبزان.
- غیبستان** - ا.مر (غیبستان - xeyb stan): دنیای نادیار، غه‌یبستان، جیهانی غه‌یب.
- غیبگو** - ص.فا (غیبگو - xeybgû): که‌سیتیک باسی غه‌یب و نه‌تییان بکات.
- غیب نما** - ص.فا (غیب نما - xeyb nema): غه‌یب نما، نیشاندیری غه‌یب.
- غیبوت** - مص.ل.ع (غیبوت - xeybûbet): دیار نه‌مان، ناوا‌بوونی هه‌تاو.
- غیبیه** - (غیبیه - xeybe): تیردان.

غیظ - مص.م.ع (غیظ - xeyz): تورپه کردن.
غیل - مص.ع (غیل - xeyl): شیردانی ژنی سک پر به مندا، شیریک که ژن له کاتی سک پریدا پیدا به مندا.
غیل - ا.ع (غیل - xîl): چره دارستان، لیره وار، بیسه.
غیلان - ا.ع (غیلان - xîlan): غول، دتیه زمان.
غیله - ا.ع (غیله - xîle): حیل و فیل، کوشتنی ناگهانی، تیرور کردن.
غیم - ا.ع (غیم - xeym): هور، هوری به باران، تم و مز.
غیمناک - ص.مر (غیمناک - xeymnak): به هور، هوردار.
غین - ا.ع (غین - xeyn): پیتی بیست و دووه می نه لقبای فارسییه.
غین - مص.ل.ع (غین - xeyn): تینوو بوون، هور بهری ناسمان بگری، تامه زرو بوونی سیکسی.
غیو - ا.ع (غیو - xîv): قریوه، هاواری بهرز.
غیوب - مص.ل.ع (غیوب - xuyûb): دیار نه مان، غایب بوون، پتوار بوون.
غیوٹ - ا.ع (غیوٹ - xuyûs): بارانان.
غیهب - ا.ع (غیهب - xeyheb): تاریکی، شهوی زور تاریک، نه سپی رهش، پیاوی گیل و نه زان و که ودهن.

غیث - ا.ع (غیس - xeyz): باران، هوری که بیاری، گیاهک به ناوی باران پرویت.
غیچک - ا.ع (غیچک - xîçek): جور که مانجه به که.
غیداق - ا.ص.ع (غیداق - xeydax): زهوی به پیت و بهر کهت، جوامیرو سهخی و دلاوا، نهرم و ناسک و جوان، لای نهرم و نول و بهخو.
غیداقی - ص.ن (غیداقی - xeydaxî): تیریکی زور قایمه بهرد ده شکینتی له غیداق دروستکراوه.
غیر - ا.ع (غیر - xeyr): غیره، بیگانه، جگه، گوزان، غواره.
غیر - ا.ع (غیره - xîyer): خوتین بهها، گوزان.
غیران - ا.ع (غیران - xîran): غاروشکه فتان.
غیرت - مص.ل.ع (غیرت - xeyret): غیرت، غیره، ناموس پهرستی، حسودی.
غیرت افزا - ص.فا (غیرت نه فزا - xeyret efza): غیرت وروژین.
غیرت مند - ص.مر (غیرت مه ند - xeyret mend): به غیرت، غیرت دار.
غیره - ا.ع (غیره - xîre): خوتین بهها، نازووقه.
غیریت - ا.ع (غیریت - xeyriyet): جیاوازی و ناته بایی.
غیریدن - مص.ل.ع (غیریدن - xîjîden): سکه خشکی، سکه خزی.
غیسان - ا.ع (غیسان - xeysan): تافی لای، هره تی لای.
غیشه - ا.ع (غیشه - xîşe): زهل، رهشکه ی کاکیشان.
غیض - مص.ل.ع (غیض - xeyz): کهم بوونی ناو، داکشانی ده ریا، کهم، کهمبوونی نرخی کالا.
غیضه - ا.ع (غیضه - xeyze): قامیشه لان، بیسه، جه نکه ل.

ف

ف- حر (ف- F):

فابریک - ا.فر (فابریک - fabrîk): فابریقه، کارگه، کارخانه.

فاپیش - ا.فر (فاپیش - fapîş): بهره پیش.

فاتح - ا.فا.ع (فاتیه - fatih): فه تحکار، سه رکه وتوو، که سیک که شتیک بکاته وه یان ولاتیک به شه پر بگری.

فاتح شدن - مص.ل (فاتیه شوده - fatih şuden): زال بوون به سه ر دژمندا، سه رکه وتن.

فاتحانه - ق (فاتیه هانه - fatihane): سه رکه وتوو انه.

فاتحه - ا.فا.ع (فاتیه هه - fatihe): ژنی سه رکه وتوو، سه ره تای کار، سوره تی به که می قورنان.

فاتر - ص.ع (فاتیر - fatir): سست، لاواز، خاو، ناوی شله تین، شیرتین.

فاترسین - ا (فاتهر سین - fatersîn): خه رده ل.

فاتق - ا.فا (فاتیق - fatiq): شکینه ر، درز.

فاتک - ا.فا.ع (فاتک - fatik): دلیر، نازا، بیباک، له نکاودا بکوژ، له نکاودا بگیری.

فاتن - ا.فا.ع (فاتین - fatin): گومر اکار، شه یداکار، فیته گتیر، داوین پیسی.

پیتی بیست و سییه می ئه ل فبای فارسییه که به (فا) ده خوینریتته وه به سه ساوی ئه بجه ده ده کاته (۸۰).

فانت - ص.ع (فائیت - fait): له نیو چوو، له ده ست چوو، مردوو، رابردوو، تیبه ریو.

فانح - ص.ع (فائییه - faih): شتی بوئی خوش بدات.

فائده - ا.ع (فائییه - faide): فایده، سوود، قازانج.

فائز - ا.فا.ع (فائیز - faiz): رزگار بوو، سه رکه وتوو.

فائض - ا.فا (فائیز - faiz): زیاد، ئاو یک که له سه ر قاب پرژی.

فائق - ا.فا (فائیغ - faix): چاک و هه لبرارده له هه ر شتیک، زال به سه ر کاردا.

فائق آمدن - مص.ل (فائیغ نامه دهن - faix ameden): زال بوون، سه رکه وتن، بالاده ستبوون.

فائق شدن - مص.ل (فائیغ شوده - faix şuden): زال بوون، سه رکه وتن.

فائغه - ا.فا (فائیغه - faixe): ژنی زال، سه رکه وتوو، دیار.

- فاتور** - ص.ع (فاتور - fatûr): شیرتین، شله تین.
- فاتوریدن** - مص.ل (فاتوریده - fatûrîden): دووره په ریزی کردن، دوور بوون، سلکړدنه وه، ره وینه وه.
- فاجر** - ا.ف.ع (فاجیر - facir): گوناکار، تاوانکار، زیناکار، فاسق.
- فاجر** - ا.ف.ع (فاجیره - facire): ژنی به دکار، فاحیشه، قه حبه، سوزانی، رووسپی.
- فاجع** - ا.ف.ع (فاجیع - faci'): به بازار، کارساتی دلته زین، به لاهو مسیبت.
- فاجعه** - ا.ع (فاجیئه - faci'e): به لاهو، مسیبت، دهر دو خهم، کارسات، روداوو قهوماوی ناخوش.
- فاجور** - ص.ع (فاجوور - facûr): زیناکار.
- فاجه** - ا.ف.ع (فاجه - face): باویشک.
- فاحش** - ص.ع (فاهیش - fahişe): ناشیرین، دزیتو، خراپه ی له راده به دهر، ناشکرا، زور.
- غلط فاحش** - ا.مر (غله ته تی فاهیش - xeleti faheş): هله هی گه وروه ناشکرا.
- فاحشه** - ص.ع (فاهیشه - fahişe): ژنی خراپ، سوزانی، کاری زور دزیتو، گوناحی زور گه وره.
- فاحشگی** - ا.مص (فاهیشه گی - fahişegî): زیناکاری.
- فاحشه خانه** - ا.مر (فاهیشه خانه - fahişe xane): قه حبه خانه.
- فاخته** - ا.فاخته (faxte): کوکو، قومری، کوکوختی، بی بی سوو.
- فاخته گون** - ص (فاخته گون - faxte gûn): خاکی، قاوه بی، بوور، به رهنگی کوکو.
- فاخته مهر** - ص (فاخته میهر - faxte mihr): خه لکی بی وه فا، کوکو به کم وه فایی ناسراوه چونکه زوو نیره که ی ده گوری.
- فاخر** - ا.ف.ع (فاخیر - faxir): زور چاک و
- فاخیر، فه خر فرۆش، خو هه لکیش.
- فاخره** - ا.ف.ع (فاخیره - faxire): سه نگی و گرانه هاو فاخیر، ژنی خو هه لکیش.
- فاخره** - ا.فاخره (فاخیره - faxire): جوړه گیایه که جاران بو درمان به کار دهات.
- فاخریدن** - مص.م (فاخریده - faxerîden): کرپنه وه، دووباره کرپن.
- فاخور** - ا.ع (فاخور - faxûr): جوړه ریحانه به که.
- فاخیدن** - مص.م (فاخیده - faxîden): شیکردنه وه، هه لاجی کردن، جیاکردنه وه، جیاکردنه وه ی په موو له ناوکه که ی.
- فاخیده** - ا.مف (فاخیده - faxîde): شیکراوه، جیاکراوه، لوکه ی هه لاجی کراو.
- فادزهر** - ا.مر (فادزههر - fadzehr): تریاک، دزه ژهر.
- فادوسیدن** - مص.ل (فادووسیده - fadûsîden): لکان، لکانی شتیک به شتیکه وه.
- فار** - ا.ع (فار - far): مشک.
- فار** - ا.فر (فار - far): مناره ی دهریایی، فانوسی دهریایی، چرای دهریایی، چرایه که له که نارین دهریا له سهر بورجان داده نری بو رینوتینی که شتیان.
- فار** - ا.ف.ع (فار - farr): هه لاتوو، راکردوو.
- فاراب** - ا.ص (فاراب - farab): شاری فاراب.
- فارابی** - ص.ن (فارابی - farabî): خه لکی فاراب (شاریکی ترکستانه له که ناری رۆژاوی رووباری سه یحون).
- فاراد** - ا.فر (فاراد - farad): په که یه کی نه ندازه گیری.. کاره پایه.
- فارد** - ا.ف.ع (فارید - farid): په کانه، تهنیا، تاقو تهنیا، به تهنی ماو.
- فارس** - ا.خ (فاریس - faris): نه وه ی به زمانی فارسی ده ده وی.
- فارس** - ص.ع (فاریس - faris): سوارچاک، جه نگاوه ر، دلاوهر.

باشترین تریاق (بهنج).
فاره - ا.ع (فاره - fare): یک مشک.
فاره - ص.ع (فاریه - farih): چوست و چالاک، چه له‌نگ، مه‌علان، کارامه، لیزان.
فارهه - ص.ع (فاریهه - farihe): کیژ یان ژنی گهنج و جوان.
فاریاب - ا.ع (فاریاب - faryab): کشتوکال و زهرعاتی به‌راو.
فاریابی - ص.ن (فاریابی - faryabî): خه‌لکی فاریاب (که شاریکی خوراسان بووه له نزیکی به‌لخ له که‌ناری رۆژئاوای جه‌یحون.
فاریختن - مص. (فاریختن - farixten): رژان، رژاندن، داریژان.
فاریدن - مص.م (فاریدن - farîden): قووتدان.
فاز - ا.فر (فاز - faz): دیمه‌ن، قوناغ، گۆران، حاله‌ت، گۆزینی به‌ره‌به‌ره.
فاژ - ا (فاژ - faj): باویشک، ئاژاژگن.
فاژیدن - مص.ل (فاژیدن - fajîden): باویشکدان.
فاس - ا.ع (فاس - fas): ته‌شوی، پاچ.
فاسپردن - مص.م (فاسپوردن - fasipurden): پیچ سپاردنه‌وه، دووباره پیچ سپاردن.
فاستدن - مص.م (فاسیتده‌ن - fasiteden): لیح سه‌ندنه‌وه، دووباره سه‌ندنه‌وه.
فاستونی - ا (فاستوونی - fastûnî): فاسونی، جوړه قوماشیکه بوچاکه‌ت و پانتول یان کورته‌ک و شه‌روال به‌کار دی.
فاسخ - ا.ع (فاسخ - fasix): هه‌لوه‌شینه‌ری په‌یمان و عه‌قدنامه و به‌لیننامه...
فاسد - ص.ع (فاسید - fasid): خراب بوو، گه‌نده‌ل، زایه‌بوو، خراب، زه‌بوون، بۆگه‌ن، عه‌بیدار.
فاسد ساختن - مص.م (فاسید ساختن - fasid saxten): خراب کردن، گه‌نده‌ل کردن، فه‌وتاندن، عه‌بیدار کردن.

فارسی - ص.ن (فارسی - farsî): سه‌ره به نه‌ته‌وه‌ی فارس، زمانی فارسی.
فارط - ا.ع (فاریت - farit): پیششه‌رۆ به‌ره و ئاو.
فارطان - ا.ع (فاریتان - faritan): ناوی دوو نه‌ستیره‌یه.
فارغ - ا.ع (فاری - fari'): شاخه‌وان، به‌رزو بلتد، به‌رزو جوان، لوتکه‌ی چیا.
فارعه - ا.ع (فاریهه - fari'e): لوتکه‌ی چیا، قولله‌ی کیتو.
فارغ - ا.ع (فارغ - farix): که‌سیک له کار بوو بیته‌وه، ئاسوده، ئارام، بیتکار.
فارغ ساختن - مص.م (فارغ ساختن - farix saxten): ئاسوده کردن، ئارام کردن، ته‌واو کردن کارتی.
فارغ شدن - مص.ل (فارغ شوه‌ن - farix şuden): لیب‌وو نه‌وه، ده‌ست به تال بوون، ئاسوده بوون، ئارام بوون.
فارغانه - ق (فارغانه - farixane): له حالی ده‌ستبه‌تالی و ئاسوده‌بیدا.
فارغ دل - ص.م (فارغ دیل - farix dil): دل‌تیا، ئاسوده دل.
فارغ زی - ص.فا (فارغ زی - farix zî): ئاسوده‌ژین.
فارفتن - مص.م (فاروفته‌ن - faruftên): مالین، گسکدان، دووباره مالین، گسک دانه‌وه.
فارغ - ا.ع (فارغ - farix): جیاکه‌ره‌وه، نه‌وه‌ی فه‌رقی هه‌ق و ناهه‌ق بکات، جیاوازی نیوان دوو شت.
فارغه - ا.ع (فارغه - farixe): ژنی جیاکه‌ره‌وه.
فارنهایت - ا.انگل - فارین هایت - farin hayt): به‌که‌ی پله‌ی گه‌رمییه.
فاروق - ص.ع (فارووغ - farûx): جیاکه‌ره‌وه‌ی هه‌ق له ناهه‌ق، نازناوی عومه‌ری کوری خه‌تابه،

فاصل - ا.ف.ع (فاسیل - falil): سنووری نیوان دوو زهوی، سنووری نیوان دوو شت.

فاصله - ا.ف.ع (فاسیله - fasile): ماوهی نیوان دوو شت، ئه‌وهی له نیوان دوو شتدا رووبدات.

فاصله دادن - مص.م (فاسیله دادهن - fasile daden): فاسیله دان، سنوردانان له نیوان دوو شتدا.

فاصله گرفتن - مص.ل (فاسیله گیریفتهن - falile giriften): سنوردانان له نیوان خوۆ کهسیتک یان شتیکی دیدا.

فاضح - ا.ف.ع (فازییه - fazih): سپیته، ئاشکراکار، ریسواکار.

فاضل - ا.ف.ع (فازیل - fazil): زانا، خاوهن فهزل، کهسیتک له زانست و کهمالدا له خه‌لکانی دی زیاتر بئ.

فاضل اب - ا.مر (فازیل تاب - fazil ab): ئاوی زیاده که له سه‌ری رووبار یان جوگه پروات، چلکاوی گه‌ماو و مویه‌ق.

فاضلات - ا.ف.ع (فازیلات - fazilat): ژنپن خودان فهزل.

فاضلانه - ق.ص (فازیلانه - fazilane): زانایانه، هیتزایانه.

فاضلتر - ص.ت (فازیلته‌ر - fazilter): بالاتر، زیاتر، زانتر.

فاضله - ا.ف.ع (فازیله - fazile): بالا، زانا (بو می).

فاطر - ا.ف.ع (فاتیر - fatir): خولقیته‌ر، داهینه‌ر، خوی گه‌وره.

فاطمه - ا.ص.ع (فاتیمه - fatime): ژنی که مندالی خوۆی له شیر بریبیته‌وه، ناوی کچی حه‌رزته‌تی پیغه‌مبه‌ره.

فاطمی - ص.ن.ع (فاتیمی - fatimî): ئه‌ولادی حه‌رزته‌تی فاتیمه.

فاطمه‌اره - ا.مر (فاتیمه ئه‌ره - fatime ere): ناوی قاره‌مانتیکی هه‌زارو بیک شه‌ویه، ژنی زۆر بئ شه‌رم.

فاسد شدن - مص.ل (فاسید شوه‌ن - fasid şuden): بوگه‌ن بوون، خرابوون، گه‌نده‌ل بوون، فه‌وتان، عه‌بیداریبوون.

فاسق - ا.ف.ع (فاسیخ - fasix): گونا‌حکار، زیناکار، له هه‌ق لاده‌ر.

فاسقه - ا.ف.ع (فاسیغه - fasixe): ژنی به‌دکار، سۆزانی.

فاسی - (فاسی - fasi): جوژه رووه‌کیکه.

فاسیس - ا.فر (فاسیس - fasîs): دیهن، روخسار، رواله‌ت، روکار.

فاش - ص (فاش - faş): ئاشکرا، بلا‌وبوونه‌وه، کفش.

فاش شدن - مص.ل (فاش شوه‌ن - faş şuden): بلا‌وبوونه‌وه، ئاشکرا‌بوون، کفشبوون، خوبابوون.

فاش گردیدن - مص.ل (فاش گه‌ردیده‌ن - faş gerdîden): ئاشکرا‌بوون، بلا‌وبوونه‌وه، کفشبوون، خوبابوون.

فاش کردن - مص.م (فاش که‌رده‌ن - faş kerden): بلا‌وکه‌ردنه‌وه، ئاشکرا‌کردن، له‌قاودان.

فاشرا - (فاشرا - faşra): جوژه رووه‌کیکه له کۆنا بو دهرمان به‌کار ده‌هینرا.

فاشر ستین - (فاشیرستین - faşiristîn): جوژه گیایه‌که له لا‌ولاو ده‌چیت.

فاشورانیدن - مص.م (فاشورانیده‌ن - faşuranîden): هاروژاندن.

فاشیست - ص.فر (فاشیست - faşîst): په‌یره‌وی ریبازو ریچکه‌ی فاشیزم.

فاشیسم - ا.فر (فاشیسم - faşîsm): ناوی ریبازو قوتابخانه‌یه‌کی سیاسی و جوژی حکومتیک بوو که له نیوان جه‌نگی به‌که‌م و جه‌نگی دووه‌می جیهاندا له ئیتالیا حوکران بوو، و به شی‌وازیکی مله‌وران‌ه و دیکتاتوری فه‌رمانه‌وایی ده‌کرد، ئیستا پتر به‌مانای دیکتاتوری به‌کاردی.

- فاطن** - ص.ع (فاتین - fatin): زیرهک، زانا.
- فاعل** - ا.ع (فائیل - fail): کارا، بکه، کارکه، کرتیکاری قورکاری.
- فاعله** - ا.فا (فائيله - faile): بکه (بو می).
- فاغره** - ا.ع (فاغیره - faxire): جوړه رووه کیکه.
- فاغیه** - ا.ع (فاغیه - faxiye): شکوفه ی خه نه، لقی خه نه، هر شکوفه یه که بوئی خوشی.
- فافا** - ص (فافا - fafa): هر شتیک باش و جوان بی، جوان.
- فاق** - ا.ع (فاغ - fax): درزی نیوان ردینی دریز، کوپکردنی چاو، دهریونی دوومه ل.
- فاق** - ا.ع (فاغ - fax): کاسه ی پر ته عام، دهشت و تهختانی، بیابان.
- فاقد** - ا.ع (فاغید - faxid): نهوه ی که سیک یان شتیک له دهست دای، ژنی که فره زن یان میردی خوئی له دهست دای.
- فاقع** - ص.ع (فاغی - faxi'): زهردی خالیسه، زور زهرد.
- فاقعه** - ا.ع (فاغیه - faxi'e): تهنگانه، بهلا، ناخوشی.
- فاقه** - ا.ع (فاغه - faxe): نه داری، دهستکورتی، ههژاری.
- فاکتور** - ا.فر (فاکتور - faktûr): لیستی حیساب.
- فاکولته** - ا.فر (فاکولته - fakulte): زانستگه، کولج.
- فاکه** - ا.ع (فاکیه - fakih): خواوهندی میوه، میوه فروش، پیاوی هه نه کچی، قسه خوش، دهم به بیکه نین.
- فاکهانی** - ص.ع (فاکیهانی - fakihanî): میوه فروش.
- فاکهه** - ا.ع (فاکیهه - fakihe): میوه، فیقی.
- فال** - ا.فال (فال - fal): گه شیبینی.
- فال دیدن** - مص.ل (فال دیدن - fal dîden): فالگرته وه.
- فال زدن** - مص.ل (فال زدهن - fal zeden): فالگرته وه.
- فال گرفتن** - مص.ل (فال گیرفتن - fal giriften): فالگرته وه.
- فال** - ا. (فال - fal): چهنده (چهنده گویزیک) یک فال گردو.
- فالین** - ص.فا (فال بین - fal bîn): فالچی، فالگرته وه.
- فالج** - ا.ع (فالیج - falic): نیفلیج، نیفلیجی.
- فالج زده** - ا.فا (فالیج زده - falic zede): موفته لا به نیفلیجی.
- فالی** - ا.فا (فالیج - fali'x): خه رهنده، داهینر، خودا.
- فالکباز** - ا.ص (فاله کباز - falek baz): فالچی، فالگرته وه، فالچیبه که کووچه که ناران دابنیشیت و فال بوخه لکی بگریته وه.
- فالگو** - ص.فا (فالگو - falgû): فالچی، به ختگرته وه.
- فالگوش** - ا.مر (فالگوش - fal gûş): نه مه لای کورد بهردی جومعه ی پی دهگوتری، نه مه زیاتر کاری ژنه، ژنیک له رژی ۵ شه مه له سه ر جومعه له ریگایه ک یان چوار ریانیک دهوستی و به نیازی خوئی گوئی له قسه ی یه که م که س دهگری که به وینده ردا رت ده بی و به مه ش ده زانی نیازه که ی دیتته دی یان نا.
- فالگیر** - ص.فا (فالگیر - falgîr): فالچی، فالگرته وه.
- فالنامه** - ا.مر (فالنامه - falname): فالنامه، کتیبیکه که دهستور و ری و شوینی فالگرته وه ی تیدا نو سراوه.
- فالوده** - ا. (فالوده - falûde): به سته نی، دژندرمه.
- فالودج** - ا. (فالودج - falûzec): فالوده، به سته نی.

فالیز - ا (فالیز - falîz): باغ، بیستان.
فالینوس - ا (فالینوس - falînûs): شاتره.
فالیه - ا.ع (فالیه - faliye): جزره میروویه که له کونی ماراندا دهژی.
فام - پس (فام - fam): پاشگریکه پتر مانای رهنک ده دات و هک: سیاه فام، ره شباو.
فام - ا. (فام - fam): قهرز.
فامگزار - ص. فا (فامگزار - fam guzar):
 نه وهی قهرز بداته وه، قهرزدر، سهر راست.
فامیل - ا.فر (فامیل - famîl): مالبات، خیزان، خانه واده، کوانگ و ده چاخ، تیره و تایفه.
فامیلدار - ص. فا (فامیلدار - famîldar):
 که سیک له بنه ماله به کی ناوداری، و ده چاخزاده.
فانتیزی - ا.فر (فانتیزی - fantizî): خه یال،
 وه هم، وینا، زوق، فه نکاری، فانتازی.
فانتوم - ا.فر (فانتوم - fantûm): تارمایی،
 خه یال، وینهی خه یالی، شه به نگ، تاپۆ.
فانوس - ا (فانوس - fanûs): فانوس.
فانوس خیال - ا.مر (فانوسی خه یال - fanûsi xeyal):
 فانوسی خه یالی، فانوسی که له سهر شو شه که یان په رده که ی نه خش و نیگار هه بووه و به جولاندنی فانوسه که سیتبه ری نه و نه خش و نیگارانه له سهر دیواران ده رکه و توهه.
فانوس دریایی - ا.مر (فانوسی ده ریایی - fanûsi deryayî):
 فانوسی ده ریایی، فه نار، جزره فانوسی که له به نده ره کاندان له سهر بورجان دایدنن بۆ رینوینی که شتی بیان.
فانوسغه - ا (فانوسغه - fanûs`xe):
 فیشه ک، دان، رخت، فیشه کلغ.
فانه - ا (فانه - fane): پواز، نه و قالبه داری له ناو قونده ری ده نین، پشتیوانه ی ده رگا.
فانی - ا.ع.ع (فانی - fanî): ناپایه دار، شتی نه میتنی و له ناو بچی.
فانیز - ا (فانیز - fanîz): شه کر، قه ندی سپی.
فاوا - ص (فاوا - fava): شه رمه زار، ریسوا.

فاوانیا - (فاوانیا - favaniya): جزره رووه کیکه.
فایتون - ا.فر (فایتون - faytûn): عه ره بانه، گالیسکه ی چوار چهره خه.
فیات - ا.ع (فیات - fiat): گروویان، تاقمان، ده سته بیان.
فواد - ا.ع (فواد - fûad): دڼ، نه قل.
فیودال - ا.ص.فر (فیودال - fiyûdal):
 فیودال، ده ره به گ، ناغا.
فیودالیته - ا.فر (فیودالیته - fiyûdalîte):
 جزره سیسته میتکی فیودالی بوو له سه ده کانی ناقسیندا له نه وروپادا باو بوو، و فیوداله کان و خاوهن مولکه گه و ره کان بۆیان هه بوو فه رمانه وایی ره عیهت و مه سکیتانی خو بکه ن.
فیودالیسم - ا.فر (فیودالیسم - fiyûdalîsm):
 فیودالیسم، سیسته می حوکمرانی فیودالان که هه قی حوکمرانیان به سهر هه مسو کاروباری کۆمه لایه تی و سیاسی و نابووری جوتیاران و مسکیتان ه وه هه بووه.
فئه - ا.ع (فئه - fi'e): جماعت، تاقم، گرووپ، ده سته.
فبها - ع (فهبها - febiha): زۆر چاکه، باشتر.
فت - مص.ع (فتهت - fett): شکان، وردوخاش کردن، بلاو، په رت و بلاو، درز له به ردا.
فتاء - ا.مص (فتاء - feta'): لای، جهوانی، که رهم و سه خاوهت، دڼو چاو تیری.
فتائل - ا.ع (فته تائل - fatail): فتیله، پلیته، شاف.
فتات - ا.ع (فتات - futat): به رماوه، ورتکه نان، ورده و خورده ی هه ر شتی ک.
فتات - ا.ص.ع (فته تات - fetat): کچولان، کیژانی گهنج.
فتاح - ص.ع (فته تهاه - fettah): فه تحکار، پشتیوان، حاکم، داوهر.
فتادن - مص.ل (فته تادهن - fetaden): که وتن.

فتق - مص.ل.ع (فتهتخ - fetx): کرانه‌وه، دران، قوربوون.

فتق بدن - ا.مر (فتهتغ بهند - fetx bend): فتق بهند، جوړه پشتینیکی تاییه‌تیبیه خه‌لکی قور ده‌یبیه‌ستن.

فتک - مص.م.ع (فتهتک - fetk): گرتنی له ناخافلی که‌سیک، کوشتنی له‌نکای که‌سیک.

فتل - مص.م.ع (فتهتل - fetl): بادان.

فتلیدن - مص.م.ع (فته‌تلیدهن - feteliden): رشتن، شق کردن، دراندن، پهریشان کردن.

فتن - ا.ع (فیتنه - fiten): ناژاوه، تاقیکردنه‌وه، گومراکردن، کفر، نا‌حزری نیوان خه‌لکی، مه‌ینه‌ت، عه‌زاب، ناژاوه، شتیستی.

فتنه - مص.م.ع (فیتنه - fitne): گومراکردن، تاقیکردنه‌وه، ناژاوه‌دانه‌وه.

فتنه انگیختن - مص.م.ع (فیتنه نه‌نگیخته‌ن - fitne engixten): ناژاوه‌نانه‌وه، ناژاوه به‌ریاکردن.

فتنه انگیز - ص.فا (فیتنه نه‌نگیز - fitne engiz) ناژاوه‌گیتر.

فتنه‌جو - ص.فا (فیتنه‌جو - fitne cu): ناژاوه‌گیتر، فیتنه‌چی.

فتنه‌خیز - ص.مر (فیتنه‌خیز - fitne xiz): شویستی به‌ناژاوه‌و پر شه‌رو ناشوب.

فتنه‌زا - ص.مر (فیتنه‌زا - fitne za): ناژاوه‌زی.

فتنه‌شدن - مص.ل.ع (فیتنه شوده‌ن - fitne suden): شه‌یدابوون، ناشق بووون.

فتنه‌گر - ص.فا (فیتنه‌گر - fitne ger): ناژاوه‌گیتر.

فتنه‌نشان - ص.فا (فیتنه‌نیشان - fitne nisan): ناژاوه‌کوژتینه‌وه، که‌سیک ناژاوه‌بکوژتینه‌وه.

فتوت - ا.مص.ع (فوتوتوه‌ت - futuvt): تافی لاوی، جوامیری، سه‌خاوه‌ت و دلاوایی.

فتاریدن - مص.م.ع (فته‌تاریدهن - fetariden): هه‌لکه‌ندن، رشتن، پهرت و بلاوکردن، دراندن، شه‌فکردن، جیاکردنه‌وه، پهریشان کردن، په‌راگه‌نده‌کردن.

فتالنده - ا.فا (فته‌تاله‌نده - fetalende): پهریشانکه‌ر، ریژهر، پهرت و بلاوکه‌ر، په‌راگه‌نده‌کار.

فتالیده - ا.مف (فته‌تالیده - fetalide): رژاو، پهرت و بلاو، دراو، پهریشان.

فتان - ص.ع (فته‌تتان - fettan): جوان و دل‌رفین، شه‌یتان، دز، ریگر، فیتنه‌گیتر.

فتانه - ص.ع (فته‌تتانه - fettane): دل‌رفین، زور جوان، فیتنه‌گیتر.

فتاوی - ا.ع (فته‌تافی - fetavi): فتوا، رای حاکمی شه‌ر.

فتح - مص.م.ع (فته‌تھ - feth): گرتن، کردنه‌وه، سه‌رکه‌وتن، گرتنی شاریک.

فتح کردن - مص.م.ع (فته‌تج که‌رده‌ن - feth kerden): کردنه‌وه، گرتن، سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ر دژمندا.

فتحات - ا.ع (فته‌ته‌هات - fetehat): کون، که‌لین، که‌له‌به‌ر.

فتحنامه - ا.مر (فته‌ته‌نامه - feth name): نووسراویک هه‌والی سه‌رکه‌وتنی تپدا بی.

فتحه - ا.ع (فته‌تهه - fethe): سه‌ر: (نیشانه‌یه‌که ده‌خریته سه‌ر بیت).

فتدن - مص.ل.ع (فوتده‌ن - futeden): که‌وتن.

فتر - ا.مص (فته‌ته‌ر - feter): سستی، لاوازی، ساردی.

فتراک - ا. (فیتراک - fitrak): ته‌رک به‌ندی زین.

فترت - ا.ع (فته‌تره‌ت - fetret): سستی، خاوی، ماوه‌ی نیوان دوو نوره‌تی، زه‌مانی نیوان دوو پیغه‌مبه‌ر.

فتردن - مص.م.ع (فته‌ته‌رده‌ن - feterden): درپین، پهرت کردن، شه‌ق کردن.

- فتوح** - ا.ع (فوتووه - futûh): سه‌رکه‌وتنان، فه‌تخان.
- فتوحات** - ا.ع (فوتووهات - fultûhat): نه‌و شارانه‌ی به‌شهر ده‌گیرین.
- فتور** - مص.ل.ع (فوتور - futûr): نارام بوون، خاوبوونه‌وه، په‌ریشان بوون، هیئوربوونه‌وه.
- فتوره** - ا (فه‌توره - fetûre): پارچه، قوماش.
- فتون** - مص.ع (فوتون - futûn): ناژاوه‌نانه‌وه، که‌وتنه‌ناژاوه‌وه، خسته‌نه‌ناژاوه‌وه، شه‌یدا بوون، ناشق بوون.
- فتوی** - ا.ع (فه‌تفا - fietva): فتوا، رای‌زانی ناینی و حاکمی شهر ده‌بارده‌ی مه‌سه‌له‌یه‌ک.
- فتوی دادن** - مص.ل (فه‌تفادادن - fetva daden): فتوادان، رادانی‌زانی‌تاییینی له مه‌سه‌له‌ی شهرعیدا.
- فتوی پرسیدن** - مص.م (فه‌تفا پرسیدن - fetva pursîden): پرسینی رای موفتی له مه‌سه‌له‌یه‌کی شهرعیدا.
- فتوی خواستن** - مص.م (فه‌تفا خاستن - fetva xasten): پرسینی رای موفتی له مه‌سه‌له‌یه‌کی شهرعیدا.
- فته** - ا (فه‌ته - fete): بلیت، به‌رگه، گوزه‌رنامه.
- فته طلب** - ا.مر (فه‌ته‌ته‌له‌ب - fete teleb): چه‌ک خواز، سفته.
- فتی** - ا.ص.ع (فه‌تا - feta): لاو، جوامپیرو دلاوا.
- فتی** - ص.ع (فه‌تی - fetî): نو‌لاوی، نه‌وره‌سیده له ههر شتیک، نۆیه‌ره، تازه.
- فتیات** - ص.ع (فه‌ته‌یات - feteyat): کیژۆلان.
- فتیان** - ص.ع (فیتیان - fityan): لاوان، نو‌لاوان، سه‌خی ته‌بیعه‌تان.
- فتیت** - ص.ع (فه‌تیت - fetît): نانه‌ره‌ق، ورده‌نان، ورده‌و کوتراوی ههر شتیک.
- فتیدن** - مص.ل (فوتیدن - futîden): که‌وتن.
- فتیش** - ا.فر (فیتیش - fitîş): ههر شتی بیه‌رستری، وه‌کو‌بت.
- فتیشیست** - ص.فر (فیتیشیست - fitîşîst): په‌رستاری فیتیش، نه‌وه‌ی فیتیش بیه‌رستی.
- فتیشیسم** - ا.فر (فیتیشیسم - fitîşîsm): ریبازی فیتیشیسی.
- فتیل** - ص.ع (فه‌تیل - fietîl): بادراو.
- فتیله** - ا.ع (فه‌تیله - fetîle): پلټیته، فتیله.
- فتیه** - ص.ع (فیتیه - fitye): لاوی، گه‌نجیتی، لاوان، گه‌نجان.
- فج** - ص (فوج، فیج - fuc, fic): لیو شۆر.
- فج** - ا.ع (فه‌جج - fecc): ریگه‌ی به‌رینی نیتوان دوو شاخ.
- فجاء** - مص.م.ع (فوجائه - fuca'e): په‌لاماردانی له‌نکاو، کوشتی له نا‌خافل، گرتنی له ناکاوی که‌سیک.
- فجاء** - مص.م.ع (فه‌جائه - fecae): گرتنی له نکاوی که‌سیک، غافلگیرکردن، غافل کوشتن.
- فجاج** - ا.ع (فوجاج - fucac): ریگه‌ی به‌رین و ناشکرای نیتوان دوو شاخ.
- فجار** - مص.ع (فیجار - ficar): زیناکردن، رابواردنی حه‌رام، گانی حه‌رام.
- فجار** - ا.ع (فیجار - ficar): ریگه‌ی به‌رین و ناشکرای نیتوان دوو چیا.
- فجار** - ا.ع (فوججار - fucac): زیناکاران.
- فجایع** - ا.ع (فه‌جایی - fecayi): کاره‌ساتان، مسیبه‌ت و به‌لایان.
- فجر** - ا.ع (فه‌جر - fecr): کازیوه، به‌ره‌به‌یان، سپیده، نه‌له‌ند.
- فجره** - ص.ع (فه‌جهره - fecere): به‌دکاران، زیناکاران.
- فجفاج** - ص.ع (فه‌جفاج - fec fac): فشه‌که‌ر، فیشالباز، پیاوی چه‌نه‌بازو بی‌ه‌وده‌ویژ، خو‌هه‌لکیش.
- فجل** - مص.ل.ع (فه‌جه‌ل - fecel): نه‌رم و داهیتزراو، خه‌ست بوون، نه‌ستور بوون، قایم بوون.

- فجل** - ا.ع (فوجول - fucul): تور، ترپ.
- فجور** - ص.ع (فهجور - fecûr): خراپه کردن، گوناح کردن، له هق لادان، درۆ کردن، زینا کردن.
- فجور** - ص.ع (فهجور - fecûr): ژن یان پیاوی داوین پیس.
- فجه** - ا.ع (فوججه - fucce): درز، شەق، زەندۆژ.
- فجیع** - ص.ع (فهجیئە - fecî'e): به سوئی، به نازار، خەمناک.
- فجیئە** - ا.ع (فهجیئە - fecî'e): کاره سات، مسیبه تی به نازار، به لای ناخۆش.
- فجفچه** - ا (فوجفچه - fuç fuç): چپه چپ، مقۆ مقۆ، دەمگۆ.
- فحاش** - ص.ع (فهههش - fehhaş): به دخوی زمان پیس، جنیو فرۆش.
- فحاشی** - ا.مص (فهههشی - fehhaşî): جنیو فرۆشی، دەمپیسی.
- فحاص** - ص.ع (فهههاس - fehhas): کنوکزکار، که سیک زۆر بکوئیتته وه.
- فحال** - ص.ع (فیهال - fihal): فهحلان، نیران، که لان، که لیاگهل.
- فحام** - ا.ع (فیهام - fiham): رهژوان، زوغالان، خه لوزان.
- فحام** - ا.ص.ع (فهههام - fehham): رهژوو فرۆش، رهژوو کهر.
- فحاوی** - ا.ع (فههاقی - fehavî): ناوهرۆکان.
- فحت** - مص.ع (فههس - fehs): کوئینه وه.
- فحش** - مص.ل.ع (فههش - fuhs): خراپه کردنی له ئەندازه به دەر، جنیودان.
- فحشاء** - ا.ع (فههشاه - fehşa'): گوناھی گهوره، کاری زۆر دزیوو قیزهون، زینا، گانی چهرام.
- فحص** - مص.م.ع (فههس - fehs): تاقیب کردن، کوئینه وه، تهفتیش کردن.
- فحل** - ص.ع (فههل - fehl): فهحل، نیر،
- پیاوی دیارو زاناو به نامی، دیار.
- فحم** - ص.ع (فههم - fehme): رهژوو، زوخال، خه لوز.
- فحمه** - ا.ع (فههمه - fehme): یهک کلۆ خه لوز.
- فحاء** - ا.ع (فههشاه - fehva'): ناوهرۆک، کاکل، پوخته.
- فحول** - ص.ع (فهوول - fuhûl): فهحلان، که له ناوداران، نیران.
- فحولت** - ا.مص.ع (فهوولهت - fuhûlet): نیرایه تی.
- فحوم** - ا.ع (فهووم - fuhûm): خه لوزان.
- فحوی** - ا.ع (فههشا - fehva): ناوهرۆک، کاکل، مه به ستو کرۆکی قسه.
- فخ** - ل.ع (فهخ - fexx): داو، فاق، ته له.
- فخ** - مص.ل.ع (فهخ - fexx): پرخه پرخ کردن له خه ودا، پرخاندن له خه ودا.
- فخاخ** - ا.ع (فیخاخ - fixax): داو، ته له.
- فخار** - مص.ل.ع (فیخار - fixar): هاو فهخری، فهخر کردن به سه ره کدا.
- فخار** - مص.ل.ع (فهخار - fexar): نازین، فهخر کردن.
- فخار** - ا.ع (فهخار - fexxar): خۆهه لکیش، فهخر فرۆش.
- فخار** - ا.ع (فهخار - fexxar): سوالهت، کوره چی.
- فخاری** - ا.ع (فهخاری - fexxarî): سواله تفرۆش، گۆزه گهر.
- فخامت** - مص.ل.ع (فهخامت - fexamet): گه وره بوون، بهرزبوونی پله و پایه.
- فخذ** - ا.ع (فهخز - fexz): ران.
- فخذ** - ا.ع (فهخز - fexz): که سوکارو خزم و مالباتی پیاو.
- فخر** - مص.ل.ع (فهخر - fexr): نازین، فهخر کردن.

فدائی - ص.ع (فیدائی - fida'î): فیدائی، پیشمه‌رگه، گیان فیدا.

فدافد - ا.ع (فه‌دافید - fedafid): شوپینی دژوارو سه‌خت، شوپینی به‌رز، ده‌ست، زه‌وی هه‌موارو راستانی .

فداکار - ص.مر (فیداکار - fidakar): فیداکار، که‌سیتک گیان یان سامانی خوئی له رای که‌سیتکی دیدا فیدا بکات.

فداکاری - ا.مص (فیداکاری - fidakarî): فیداکاری، گیان فیدا کردن.

فدام - ا.ع (فه‌ددام - feddam): دهم به‌ند، پالتوتنکه، جرجیتتی یان په‌رۆیه‌کی ته‌نک که شله‌مه‌نی بی بیالیوری.

فدامت - مص.ل.ع (فه‌دامت - fedamet): دامان له قسه‌کردندا، گه‌وج بوون.

فدان - ا.ع (فه‌ددان - feddan): دوو گا بو جووتکردن به‌یه‌که‌وه به‌سترتین، مه‌زرا، کبیلگه، پیتوانه‌یه‌ک بووه بو پیتوانی پانتایی.

فدراسیون - ا.فر (فیدیراسیون - fidirasyûn): فیدیراسیون، به‌کیتتی چهند ولاتتیک، به‌کیتتی چهند شارتیک، به‌کیتتی چهند ده‌سته‌یه‌ک له خه‌لکی، ئه‌نجومه‌نی کارگپیری لقییک له وه‌رزش.

فدرال - ص.فر (فیدیرال - fidiral): فیدرال.

فدرالیسم - ا.فر (فیدیرالیسم - fidiralism): سیسته‌می سیاسی تیکه که به‌پیتی ئه‌وه ولاتتیک له چهند هه‌ریم و ناوچه‌یه‌کی سه‌ره‌خو پیتکدی، وه‌کو ولاته‌یه‌ک گرتوه‌کانی ئه‌مریکا.

فدرنجک - ا. (فه‌دره‌نجه‌ک - fedrencek): مپرده‌زمه، شه‌وگ، مۆته‌که.

فدرنگ - ا. (فه‌دره‌نگ - fedreng): گلاکوتک، داریکه ده‌خرتیه‌ پشتی دهرگا تا قایم بی و نه‌کرتیه‌وه، پشتکۆل.

فدره - ا. (فه‌دره - fedre): زهل، قه‌رهم، حه‌سیر، له‌بان.

فدفد - ا.ع (فه‌دغه‌د - fedfed): شوپینی سه‌خت و عاسی، شوپینی به‌رز، شوپینی ده‌شت و راستانی و هه‌موار.

فخرکردن - مص.ل (فه‌خر که‌رده‌ن - fexr kerden): خو هه‌لکیشان، به‌خونازین.

فخفره - ا. (فه‌خفه‌ره - fexfere): سوس، که‌په‌ک، کۆن، نانی کۆن و ماوه.

فخم - ا. (فه‌خه‌م - fexem): پارچه په‌رۆیه‌کی گه‌وره‌یه له‌بن دره‌ختی به‌رداردا رایده‌خه‌ن تا میوه‌که‌ی بوهرینه‌سه‌ری.

فخم - ص.ع (فه‌خه‌م - fexm): بلندپایه، پایه به‌رز، قه‌درگران، قسه‌ی خو‌ش و ره‌وان.

فخمیدن - مص.م (فه‌خمیده‌ن - fexmîden): جیاکردنه‌وه‌ی لۆکه له ناوکه‌که‌ی، شیکردنه‌وه‌ی لۆکه.

فخمنده - ا.فا (فه‌خمه‌نده - fexmende): ئه‌وه‌ی لۆکه شیکارته‌وه‌و دانه‌که‌ی لئ ده‌ربیتتی.

فخمیده - ا.مف (فه‌خمیده - fexmîde): لۆکه‌تی شیکراوه.

فخن - ا. (فه‌خه‌ن - fexen): ناو باغ.

فخوخ - ا.ع (فوخوخ - fuxûx): داو، ته‌له، فاق.
فخور - ص.ع (فه‌خوور - fexûr): نازکه‌ر، فه‌خرکه‌ر.

فخیخ - مص.ل.ع (فه‌خیخ - fexîx): پرخه‌پرخرکردن له خه‌ودا، فیشکاندنی مار.

فخیر - ا. (فه‌خیر - fexîr): مامپیز.

فخیم - ص.ع (فه‌خیم - fexîm): گران قه‌در، گه‌وره، پایه‌به‌رز.

فداء - مص.ل.ع (فیدا - fida): سه‌ریایی، به‌های سه‌ر، فدیهدان، خو‌کرینه‌وه له یه‌خسیری، پارهدان بو خو‌رزگارکردن له دیلی یان شتی دی.

فداشدن - مص.ل (فیدا شوده‌ن - fida şuden): گیان فیداکردن له رای که‌سیتک یان مه‌به‌ست و نارمانجیتک.

فداکردن - مص.م (فیدا که‌رده‌ن - fida kerden): قوربانی کردن، خو فیداکردن له پیتناوی مه‌به‌ستیتک یان که‌سیتک، گیان فیداکردن.

فداء - ا.ع (فه‌داء - feda): عه‌ماری نازووقه، عه‌ماری کاللا.

فدوی - ص. (فدهدقی - fedevî): فیدایی،
فدی - ا.ع (فیدا - fîda): ئه‌وه‌ی که یه‌خسیران له‌بری زنگاری خو‌بیدن، سه‌ر به‌ها، به‌های سه‌ر، سه‌ریایی.
فدیات - ا.ع (فیده‌یات - fideyat): فدییه، سه‌ریه‌ها، به‌های خو‌کپینه‌وه.
فدییه - ا.ع (فیدییه - fidye): فدییه، سه‌ریه‌ها، به‌های خو‌کپینه‌وه.
فذلکه - مص.م.ع (فه‌زله‌که - fezleke): به‌کو‌تایی هیتانی حیساب و لی‌بوونه‌وه لیتی، خو‌لاسه‌ی که‌لام، خو‌لاسه‌و ئه‌نجام و کو‌تایی، پوخته‌ی قسه.
فر - ا.ع (فه‌ر - fer): شان و شه‌وکته، شکو، تیشک، جوانی، ره‌ونه‌ق.
فر - ا.فر (فیر - fir): نام‌ی‌ریکه بو‌وشکه‌وه‌کردن و لوول کردنی قش، نام‌ی‌ریکه وه‌کو ته‌نور یان کوانوو که خواردنی تیا لیده‌نری.
فر - مص.ل.ع (فه‌ر - fer): راکردن، هه‌لاتن.
کروفر - ا.مر (که‌رو فه‌ر - kerrû ferr): په‌لامارو راکردن، هه‌لمه‌ت و کشانه‌وه.
فراء - ا.ع (فه‌راء - fera'): که‌ری کیتی.
فراء - ا.ع (فیراء - fira'): فه‌روه.
فراء - ا.ص.ع (فه‌راء - ferra'): فه‌روه‌فرو‌ش، په‌سته‌ک فرو‌ش.
فرا آمدن - مص.ل (فه‌را ئامه‌ده‌ن - fera ameden): هاتنه‌پیش.
فرا آوردن - مص.م (فه‌را ئافه‌رده‌ن - fera averden): به‌ده‌ست هیتان، دروستکردن.
فرا اورده - ص.مف (فه‌را ئافه‌رده - fera averde): به‌روو‌بوومی به‌ده‌ست هاتوو، دروستکراو.
فرائد - ص.ع (فه‌رائید - feraid): گه‌وه‌ه‌ری تا‌قانه، بی‌وینه، بی‌هاوتا، ده‌گه‌من.
فرائس - ا.ع (فه‌رائیس - ferais): نی‌چیر، کو‌ژراو، کو‌شته.
فرائض - ا.ع (فه‌رائیز - feraiz): فه‌رزو واجبان.
فرا افکندن - مص.م (فه‌را ئه‌فکه‌نده‌ن - fera efkenden): هیتانه‌ئارا.
فرا بافتن - مص.م (فرا بافته‌ن - fre baften): بادان، دووباره‌بادان، پیکه‌وه بادان، پیکه‌وه هونینه‌وه، درو هه‌لبه‌ستن، بوختان و ئیفته‌را.
فرا بر - ا.ع (فه‌را بر - feraber): ئه‌و به‌شه‌ی میوه که ناوکی تیدایه.
فرا بردن - مص.م (فه‌را بورده‌ن - fera burden): پیش بردن.
فرا بستن - مص.م (فه‌را به‌سته‌ن - fera besten): به‌ستن به‌چاکی، مه‌حکه‌م داخستن، توندگری دان.
فرا پایه - ص (فه‌را پایه - fera paye): پایه به‌رز، گران قه‌در.
فرا پشت - ق (فه‌را پوشت - fera puşt): له‌سه‌ر پشت.
فرا پشت کردن - مص.م (فه‌را پوشت که‌رده‌ن - fera puşt kerdên): خسته‌سه‌رشان.
فرا پوش - ص (فه‌را پووش - fera pûş): بیته‌وش، له‌هوش چوو.
فرا پیش - ق (فه‌را پیش - fera pîş): پیش، به‌رده‌م.
فرات - ا.ع (فورات - furat): ده‌ریا، ناوی شیرین و سازگار، ناوی رووباریکه به‌سوریا و عیراقدا ده‌روات، ناوی رووباریکه له‌کوردستانی تورکیاوه هه‌لده‌قولی.
فرا تر - ق (فه‌را تر - ferater): پیشتر، نزیکتر، بالاتر، به‌رتر.
فرا ترک - ق (فه‌را تره‌ک - fera terek): که‌می پیشتر، تو‌زی پیشتر.
فرا ته - ا.ع (فورا ته - furate): باسوق.
فرا چنگ - ق (فه‌را چه‌نگ - fera çeng): به‌چنگ هیتان، به‌ده‌ست هیتان.
فرا چیدن - مص.م (فه‌را چیده‌ن - fera çîden): کو‌کردنه‌وه، کیشانه‌وه.

- فراخ** - ص (فراخ - ferax): به رین، پان، زۆر، فره.
- فراخ** - ا.ع (فیراخ - firax): فره، بیچوو.
- فراخا** - ا (فراخا - faraxa): پانی، پانایی.
- فراخاستن** - مص.ل (فراخاسته - feraxasten): ههستان.
- فراخ استین** - ص.مر (فراخ ناستین - ferax astîn): دهست بلاو، دهست کراوه، به خشنده، سه خوی و جوامیر.
- فراخ اهنگ** - ص.مر (فراخ ناهنگ - ferax aheng): دوور بورد، گولله یهک که نیشانهی دوور بیچکی.
- فراخ ابرو** - ص.مر (فراخ نهبروو - ferax ebrû): رووخۆش.
- فراخبال** - ص.مر (فراخ بال - ferax bal): ئاسووده خه پال، ئاسووده دل، دهستکراوه، به خشنده و دلاوا.
- فراخبر** - ص.مر (فراخ بهر - ferax ber): سینه پان، سینگ پان.
- فراخ بوم** - ص.مر (فراخ بوم - ferax bûm): دهشتی پان و به رین.
- فراخ بین** - ص.فا (فراخ بین - ferax bîn): سینگ فراوان، فراوان بین.
- فراخ پیشانی** - ص.مر (فراخ پیشانی - ferax pişanî): تهوئیل پان، نیوچه وان پان.
- فراختن** - مص.م (فراخته - farax ten): هه لکردن، بهرزکردنهوه.
- فراخ جا** - ص.مر (فراخ جا - ferax ca): شوئینی به رین.
- فراخ چشم** - ص.مر (فراخ چشم - ferax çeşm): چاو گهوره.
- فراخ حوصله** - ص.مر (فراخ ههوسه له - ferax hewsele): به سهبرو ههوسه له، پشوودریش، به وبقار.
- فراخ دامن** - ص.مر (فراخ دامنه - ferax damen): داوئین پان، دهستکراوه.
- فراخ درم** - ص.مر (فراخ دیرم - ferax direm): پارهدار، زهنگین، دهوله مه ند، دارا، بووه.
- فراخ دست** - ص.مر (فراخ دهست - ferax dest): سه خوی، به خشنده، دلاوا، دهستکراوه.
- فراخ دستی** - ا.مص (فراخ دهستی - ferax destî): جوامیری، دهستکراوهیی، به خشندهیی، سه خاودتی.
- فراخ دل** - ص.مر (فراخ دیل - ferax dil): بی باک، زۆر خۆر.
- فراخ دوش** - ص.مر (فراخ دووش - ferax dûş): چوار شانه.
- فراخ دهن** - ص.مر (فراخ دههن - ferax de-hen): دهم پان، هه رزه ویش، چه نه باز، چه قاهه سوو، هه له وهی.
- فراخ دیده** - ص.مر (فراخ دیده - ferax dîde): چاوو دل کراوه، چاوو دل تیر، به خشنده.
- فراخ رو** - ص.فا (فراخ رهو - ferax rew): تیرزهو، دهست بلاو.
- فراخ روو** - ص.مر (فراخ روو - ferax rû): رووخۆش، دهم به پیتکه نین.
- فراخ روزی** - ص.مر (فراخ رووزی - ferax rûzî): دهوله مه ندو رزقدار، نه وهی رزقو رۆزی زۆر بی.
- فراخ زیدن** - مص.ل (فراخه زیده - ferax ezîden): خزین به ره و پیتش.
- فراخ زیست** - ص.مر (فراخ زیست - ferax zîst): زیان خۆش، نه وهی له نازو نیعمه تدا بژی.
- فراخ سال** - ص.مر (فراخ سال - ferax sal): هاته سال، سالی پر به رکهت و هه رزانی.
- فراخ سخن** - ص.مر (فراخ سوخه - ferax suxen): هه له وهی، چه نه باز، هه رزه گۆ، چه قاهه سوو، چه چناوه.

- فراخ سخنی** - ا.مص (فراخ سوخته‌نی - ferax -
 (suxenî): هه‌له‌وه‌ری، چه‌نه‌بازی.
- فراخ شانە** - ص.مر (فراخ شانە - ferax
 (şane): چوارشانە.
- فراخ شکم** - ص.مر (فراخ شیکەم - ferax
 (şikem): زگ زل، پرخۆز، زۆر خۆز.
- فراخ شلوار** - ص.مر (فراخ شەلقار - ferax
 (şelvar): پانتۆڵ دەلب، تەمبەل و تەوه‌زەل، قون
 گران.
- فراخ عیش** - ص.مر (فراخ ئەیش - ferax
 (eyş): ژین خۆش، کەسێک له نازو نیعمەتدا
 بژی.
- فراخ کام** - ص.مر (فراخ کام - ferax kam):
 خۆشحال، خۆشبهخت، کامەران.
- فراخ کندوری** - ص.مر (فراخ کەندوری - ferax
 (kendûrî): سفره گه‌وره، سه‌خی و جوامبیر،
 دەست کراوه، دلاوا.
- فراخ گام** - ص.مر (فراخ گام - ferax gam):
 هه‌نگاو هه‌راو، هه‌راو هه‌نگاو، تیژپه‌وه.
- فراخنا** - ا.مر (فراخنا - feraxna): به‌رین و
 به‌ریلاو.
- فراخ نان و نمک** - ص.مر (فراخ نان و نه‌مه‌ک -
 ferax nan û nemek): ئەوه‌ی زۆریه‌ی
 کات میوانی هه‌بێ، میواندار، فره میوان.
- فراخ نشاتن** - مص.ل (فراخ نیشیسته‌ن - ferax
 (nişisten): پان دانیشتن، دانیشتن دوور له
 یه‌ک.
- فراخ نعمت** - ص.مر (فراخ نیئمه‌ت - ferax
 (ni'met): فره نیعمه‌ت، شویتنی پر نیعمه‌ت
 بێ.
- فراخواندن** - مص.ل (فراخوانده‌ن -
 feraxanden): ناردن به شویتن کەسێکدا،
 جه‌لبکردن.
- فراخور** - ص (فراخور - feraxûr): شایسته،
 هه‌ژ، شایانی.
- فراخویش** - ق (فراخویش - feraxîş):
 له‌گه‌ڵ خۆدا.
- فراخه** - ا (فراخه - feraxe): له‌رزه، موچورکه.
- فراخیدن** - مص.ل (فراخیده‌ن - feraxîden):
 ره‌پوونی مووی له‌ش، لیکدی جیابوونه‌وه.
- فراخیگاه** - ا.مر (فراخیگاه - feraxîgah):
 شویتنی به‌رین، شویتنی که فه‌رو به‌ره‌که‌ت و
 نیعمه‌تی زۆریی.
- فرا دادن** - مص.م (فرا داده‌ن - feradaden):
 ئاراسته‌کردن، شه‌رحکردنی بابه‌تیک.
- پشت فرا دادن** - مص.م (پوشت فه‌را داده‌ن -
 puşt fera دادن): پشت تی کردن و هه‌لاتن.
- گوش فرا دادن** - مص.م (گوش فه‌را داده‌ن -
 gûş fera دادن): گوئی گرتن و ژنه‌وتن.
- فرا داشتن** - مص.م (فرا داشته‌ن - fera
 داشتن): به‌رزکردنه‌وه، ئاراسته‌کردن به‌لایه‌کدا.
- گوش فرا داشتن** - مص.م (گوش فه‌را داشته‌ن -
 gûş fera داشتن): گوئی گرتن و ژنه‌وتن.
- فرا در** - ا.مر (فرا دره‌ - fera der): پشتکۆڵ.
- فرا دست** - ق (فرا ده‌سته - fera dest):
 به‌ده‌ست، له‌ده‌ستدا.
- فرا دست آمدن** - مص (فرا ده‌سته تامه‌ده‌ن -
 fera dest ameden): به‌ده‌سته هاتن، هاتنه‌ پیش.
- فرا دست دادن** - مص (فرا ده‌سته داده‌ن -
 fera dest دادن): سپاردن، پێ سپاردن، دان به
 ده‌ستی کەسێک.
- فرا دی** - ع (فورا دا - furada): ته‌نیا ته‌نیا.
- فرا دید** - ق (فرا دید - feradîd): ئاشکرا،
 له‌به‌رچاو.
- فرا دیدن** - مص.م (فرا دیده‌ن - feradîden):
 دیتن.
- فرا دیس** - ا.ع (فرا دیس - feradîs): به‌هه‌شتان.
- فرار** - مص.ل.ع (فیرار - firar): هه‌لاتن،
 پاکردن، وایین.

فراس - ا.ع (فهراس - ferras): شیر.
فراس - ص.ع (فهراس - ferras): زور زیرهک، هوشمندی، سهرناس.
فراست - مص.م.ع (فیراسهت - firaset): دهرکردنی ناخی شتیک له ریگهی ته ماشاگردنی رواله تی نهو شته، هوشیاری، هوشمندی، زیرهکی.
فراست - مص.م.ع (فهراسهت - feraset): سوارچاکی، سواریکردن.
فراستدن - مص.م (فهراسیته‌دهن - ferasite-den): وهرگرتن، سهندن.
فراستوک - ا.ع (فهراس توک - ferastûk): په‌ره‌سیلکه، پلیسری.
فراسخ - ا.ع (فهراسیخ - ferasix): قونغان، فهرسه‌خان.
فراسر - ق (فهراسهر - feraser): سهری سهر، دهوری سهر، ژیر سهر.
فراسیون - ا.ع (فهراسیون - ferasîyûn): جوره گیایه‌که له کونا بۆ دهرمان به‌کار هاتووه.
فراش - ا.ع (فیراش - firaş): فهرش، رایخ، نوین، پیخه‌ف.
صاحب فراش - ا.مر (ساهییب فیراش - sahib firaş): نه‌خۆشی له جیدا کهوتوو.
تجدید فراش کردن - مص.م (ته‌جدیدی فیراش که‌ردهن - tecdîdi firaş kerden): دووباره ژن هینان.
فراش - ا.ع (فهراش - feraş): په‌پولان.
فراش - ص.ع (فهراش - feraş): فهرش راخهر، پۆسته‌بهر، گسکده‌ری حهره‌میتن پیروژ، فهراش، پیئسخمه‌ت.
فراشا - ا.ع (فهراشا - feraşa): موچورکه، باویشکه.
فراش باشی - ا.مر (فهراش باشی - feraş başı): فهراش باشی، سهر دهسته‌ی فهراشان.
فراشتن - مص.م (فهراش تهن - ferašten): هه‌لکردن.

فرار کردن - مص.ل (فیرار که‌ردهن - firar kerden): هه‌لاتن، راکردن، وایین.
فرار - ص.ع (فهرار - ferrar): که‌سیک زوو فیرار بکات. ته‌نیک زوو بیج به هه‌لم.
فراسیدن - مص.ل (فهرار هسییدن - fera resîden): نزیک بوونه‌وه‌ی وه‌ختی شتیک یان کاریک.
فرافتن - مص.ل (فهرار هفته‌ن - ferar reften): رویشتن.
فرارون - ص (فهراروون - ferarûn): نه‌وه‌ی ده‌چپته پیئسخ، راست، دروست، دروستکار، راستگو، چاکه‌کار، داوین پاک.
فراروی - ق (فهرارووی - fera rûy): به‌رانبه‌ر، ناسراو مه‌نشور.
فراز - ا.ع (فهراز - feraz): هه‌وراز، به‌رز، بالا.
فراز آوردن - مص.م (فهراز ئا‌ه‌رده‌ن - feraz averden): کو‌کردنه‌وه، دۆزینه‌وه، به‌ده‌ست هینان.
فراز آمدن - مص.ل (فهراز ئامه‌ده‌ن - feraz ameden): گه‌ییشتن، نزیکیبوونه‌وه، هاتنه‌وه، دهرکه‌وتن.
فرازانیدن - مص.م (فهرازانیدن - fera-zanîden): هه‌لکردن، هه‌لکردنی ئالا، به‌رزکردنه‌وه، داگیرساندن ئاگر، هه‌لایساندن ئاور.
فرازباب - ا.مر (فهرازباب - ferazyab): ئامبیری به‌رزی پیئو.
فرازیدن - مص.م (فهرازیدن - ferazîden): هه‌لکردن، به‌رزکردن، کردنه‌وه، داخستن.
فرازنده - ا.ع (فهرازنده - ferazende): به‌رزکه‌روه‌وه، هه‌لکه‌ر.
فرازیده - ا.مف (فهرازیده - ferazîde): هه‌لکراو، به‌ستراو، داخراو.
فراس - ا.ع (فهراس - feras): جوره خورمایه‌که، خورمای ره‌ش.

- فراشتوک** - ا(فهراش توک - feras̄ tûk):
په‌ره‌سیلکه، پلیسری.
- فراشخانه** - ا.مر(فهراش خانه - feras̄ xane):
فهراشخانه، ژووری فهراشان.
- فراشدن** - مص.ل(فهراشودن - feras̄suden):
وه‌ژوور کهوتن، داخل بوون.
- فراشه** - ا.ع(فهراشه - feras̄e):
په‌روانه، په‌پوله.
- فراشیدن** - مص.ل(فهراشیدن - feras̄îden):
له‌رزو بیتاقه‌تی به‌ر له‌سه‌ر هه‌لدانی تی.
- فراشیون** - ا(فهراشیون - feras̄îyûn):
جۆره رووه‌کیتکه.
- فراص** - ص.ع(فیراس - firas):
درشت، زۆر سوور، جل.
- فراض** - ا.ع(فیراز - firaz):
جل و به‌رگ، پۆشاک.
- فراض** - ص.ع(فهراز - ferraz):
شاره‌زای فهرزو واجبان.
- فراعنه** - ا.ص.ع(فهرائینه - fera'ine):
فیرعه‌ونان، ستم‌کاران، سه‌رکیشان، لوتبه‌رزان، نازناوی هه‌ر یه‌کیتکه له‌پاشایانی کۆنی میسر بووه.
- فراغ** - مص.ل.ع(فهراغ - ferax):
به‌تال بوون، ئاسوده بوون، لیبوونه‌وه له‌کارتیک.
- فراغ** - ا.ع(فیراغ - firax):
قاپ، ئامان، باده‌ی گه‌وره.
- فراغت** - مص.ل.ع(فهراغت - feraxet):
بیتاقه‌ت بوون، نیگه‌ران بوون، ئاسوده‌بوون، دلنیا بوون.
- فرافر** - ا(فهرافهر - ferrafer):
فهره‌فر.
- فرافر** - ا.ع(فورافیر - furafir):
به‌رخ، کارژوله، گویره‌که، پیباوی گه‌وج.
- فراق** - مص.ل.ع(فیراغ - firax):
جیابوونه‌وه.
- فراق** - ا.مص.ع(فهراغ - ferax):
جودایی.
- فراق زده** - ص.مر(فیراغ زده - firax zede):
جودایی کیش، هیج‌ران دیته، موفته‌لا به‌ده‌ردو نازاری جودایی.
- فراک** - ا.فر(فوراک - furak):
پشت، حیز، کریت، دزیتو.
- فراک** - ا.فر(فراک - frak):
جۆره جلیکی ره‌شی پیساوانه‌یه له‌بۆنه‌و میوانی ره‌سمی‌دا له‌به‌ری ده‌که‌ن.
- فراکسیون** - ا.فر(فراکسیون - fraksiyûn):
ده‌سته‌یه‌ک له‌ئه‌ندامانی یه‌ک حیزب، فراکسیون، به‌ش، پاژ، تاقمیتکی هاو باوهر، شکان.
- فراکشیدن** - مص.م(فهراکه‌شیدن - fera keşîden):
به‌لای خۆدا راکیشان، هه‌ل‌کیشان بۆ سه‌روه.
- فراکن** - ا(فهراکه‌ن - fera ken):
کاریتز، جوگه‌ی تازه لیتدراو، زه‌وییه‌ک که‌سیلاو هه‌ل‌یدری بئو بووی به‌که‌ندر، ئاودر.
- فراگرفتن** - مص.م(فهراکیریفته‌ن - fera girif ten):
وه‌رگرتنه‌وه، داگیرکردن، فیربوون.
- فراماسونری** - ا.فر(فهراما سونهری - ferma sûnerî):
ریتک‌خراویکه بۆچوونی خۆی هه‌یه، شانه‌و ئه‌نجوومه‌نی نه‌یتنی هه‌یه، له‌هه‌ندئ ولاتاندا به‌تایبه‌تی له‌به‌ریتانیا‌دا ریتک‌خستنی هه‌یه‌و ئه‌ندامانی ئه‌م ریتک‌خراوه‌ فراماسۆن-یان پێ ده‌گوترێ. ئامانجیان لایه‌نگرییه له‌مرۆڤه‌روه‌ری و مشت و مال‌دانی ئاکارو گه‌شه‌پیدانی فیکری خه‌لکو و هلانانی جیباو‌ازی نایینی. له‌فارسیدا (فهراموشخانه) شیان به‌م ریتک‌خراوه‌ گوتوه، ماسۆنی.
- فراмыш** - ا.ص(فهراموش - feramuş):
له‌یاد چوو، له‌بیرکراو، فهرامۆش.
- فراмышت** - ا.ص(فهراموشت - feramuşt):
له‌یادکراو، له‌بیرکراو، فهرامۆشینراو.
- فراмышت** - ا(فهراموشت - feramuşt):
له‌مستدا، ئه‌وه‌ی له‌مستتدابێ.
- فراмышکار** - ص.فا(فهراموشکار - feramuşkar):
که‌سێک زوو شت له‌بیر بکا، سست بێر.
- فراמוש شدن** - مص.ل(فهراموش شوده‌ن - feramuş şuden):
له‌بیرچوون، له‌یادچوون.

- فراموش کردن** - مص.م (فراموش کرده‌دن - feramuş kerdn): له‌بیرکردن.
- فراموش‌خانه** - ا.م (فراموش‌خانه - feramuşxane): ریکخراوی ماسؤنیهت، زندانه سامناکه‌کانی سه‌رده‌می دیکتاتؤریهت.
- فراموشکار** - ص.فا (فراموشکار - feramuşkar): سست بیر، که‌سیک زو و شت له بیر بکات.
- فراموش‌سیدن** - مص.م (فراموش‌سیدن - feramûşîden): له‌بیرکردن، له‌بیر بردنه‌وه، فراموش‌شدن.
- فرامون** - ا (فرامون - feramûn): ده‌ورویهر.
- فرامین** - ا.ع (فرامین - feramîn): فرمانان.
- فرانج** - ا.ع (فرانج - feranec): مۆتته‌که، دتیه‌زمه، شه‌وگ.
- فراند** - ا.ع (فرانید - feranid): شمشیری جه‌وه‌ردار، حه‌ریر.
- فرانسوی** - ص.ن (فرانسه‌ئی - feransevî): خه‌لکی فه‌ره‌نسا، زمانی فه‌ره‌نسی.
- فرانق** - ا.ع (فرانیق - furanix): رینونین و پیش‌ره‌وی له‌شکر.
- فرانک** - ا (فرانک - feranek): جوّره جان‌وه‌رته‌که، گوئی ره‌ش.
- فرانک** - ا.فر (فرانک - firank): جوّره پاره‌یه‌کی فه‌ره‌نسی و سوپسرییه.
- فرانم‌ودن** - مص.م (فرانم‌ودن - fera numûden): نیشان‌دان، ناشکرکردن، نواندن.
- فرانه‌ادن** - مص.م (فرانه‌ادن - feranihaden): دانان.
- فراوار** - ا (فراوار - feraver): باله‌خانه، هاوینه هه‌وار، شوینی هاوینه.
- فراوان** - ص (فراوان - feravan): فراوان، فره، زۆر، مشه.
- فراوان هنر** - ص.مر (فراوان هونه‌ر - feravan huner): فره هونه‌ر، که‌سیک هونه‌ری زۆر هاوینه، که‌پر.
- هه‌بی** - هه‌بی.
- فراورده** - ا.م (فراورده - fera verde): به‌روبوومی به‌ده‌ست هاتوو، به‌روبوومی کشتوکال بیان سنه‌ت.
- فراوند** - ا (فراوند - feravend): پشت‌کۆل.
- فراویز** - ا (فراویز - feravîz): په‌راویز.
- فراهِت** - مص.ل.ع (فراهِت - ferahet): شادبوون، شادمان بوون، بۆژانه‌وه.
- فراهم** - ص (فراهم - ferahem): ناماده، ته‌یار، گردو‌کۆ.
- فراهم آمدن** - مص.ل (فراهم آمدن - ferahem ameden): گرده‌بوونه‌وه، خریوونه‌وه.
- فراهم آوردن** - مص.م (فراهم آوردن - ferahem averden): گرده‌بوونه‌وه، خریوونه‌وه.
- فراهم شدن** - مص.ل (فراهم شدن - ferahem şuden): به‌ده‌ست هاتن.
- فراهم کردن** - مص.م (فراهم کردن - ferahem kerdn): ناماده‌کردن، به‌ده‌ست هیتان.
- فراهیختن** - مص.م (فراهیختن - ferahixten): فیرکردن، هه‌ل‌کیتشان (بۆ شمشیرو خه‌نجه‌ران).
- فراهیخته** - ص.م (فراهیخته - ferahixte): په‌روه‌رده‌کراو، ته‌ریبیت دان، په‌روه‌رده‌کراو، ته‌ریبیت دراو، هه‌ل‌کیت‌شراو، ده‌رچوو.
- فراهِید** - ا.ع (فراهِید - ferahid): به‌رخ، به‌رخۆله، بیچوی بزنه کیتی.
- فرا‌یاز** - ص.فا (فرا‌یاز - ferayaz): تصاعد (به‌رزبوونه‌وه).
- فرا‌یازی** - ا.مص (فرا‌یازی - ferayazî): تصاعدی.
- فرا‌یافتن** - مص.م (فرا‌یافتن - ferayaften): ده‌رکردن، تیگه‌بیشتن.
- فریال** - ا (فریال - ferbal): باله‌خانه، خانووی هاوینه، که‌پر.

- فریه** - ص (فهریبه - ferbih): گوشتن، قهلهو.
- فریهی** - ا.مص (فهریبهی - ferbihî): قهلهوی، گوشتنی.
- فریه شدن** - مص.ل (فهریبه شودن - ferbih şuden): قهلهو بوون.
- فریه کردن** - مص.م (فهریبه کهردهن - ferbih kerden): دابهستن و قهلهو کردن.
- فری** - ص (فهری - ferbî): قهلهو.
- فریبون** - ا (فهریبیون - ferbiyûn): جوره گیایه که، همیشهبههار.
- فرت** - ا (فهرت - fert): تان.
- فرت فرت** - ق (فیرت فیرت - firt firt): فرتته، جرت و فرت، پهله پهله.
- فرتوت** - ص (فهرتوت - fertût): زور پیسر، پهککهوته، زورهان، کهنف.
- فرت** - ا.ع (فهرس - fers): ریخی ناو زگ.
- فرج** - ا.ع (فهرج - ferec): لاجوونی غهم و پهژاره، فهبوونی دهروو، رهوینهویدی خهم.
- فرج** - ا.ع (فهرج - ferc): کون، عهورهتی ژن، شهرم، زئی، قوز.
- فرج** - ا.ع (فهرج - furec): درزان، شهقان، کونان.
- فرجاد** - ص (فهرجاد - fercad): هررفان، زانا.
- فرجار** - ا.ع (فهرجار - fircar): پرگال.
- فرجاری** - ص.ن.ع (فهرجاری - fircarî): بازنبی.
- فرجام** - ا. (فهرجام - feircam): نهنجام، ناکام، کوتایی، ناقیبهت.
- فرجام خواستن** - ص.ل (فهرجام خاستن - fercam xasten): داوای ته مییز کردنی حوکم.
- فرجامگاه** - ا.مر (فهرجام گاه - fercamgah): دوا مال، گور، قیامهت، رژی پهسلانی.
- فرجامیدن** - مص.ل (فهرجامیدن - fercamîden): به نهنجام گه بیشتن، کوتایی هاتن.
- فرجمند** - ص (فهرجمه ند - fercmend): همژی، هیژا، بهریژ، قه درگران.
- فرجه** - ا.ع (فورجه - furce): کون، دزر، دهروو، کهلین.
- فرجه** - ا.ع (فورجه - furce): خهله سین له خهم و پهژاره، شادی و خوشی پاش رهوینهویدی خهم.
- فرجی** - ا (فهرجی - ferecî): جزره جبهه کی سؤفیانه، خهرقه.
- فرچه** - ا (فهرچه - firçe): فلچه، په ره موچ، فلچه تی تراش.
- فرح** - مص.ل.ع (فهرهه - fereh): شادبوون، شادمان بوون.
- فرح** - ص.ع (فهریهه - ferih): شاد، شادمان.
- فرح افزار** - ص.فا (فهرهه ئه فزا - fereh efza): زیادکهری شادی.
- فرحان** - ص.ع (فهرهان - ferhan): شاد، به که یف، دلخوش.
- فرح انگیز** - ص.فا (فهرهه ئه انگیز - fereh engîz): مایه ی شادی.
- فرح بخش** - ص.فا (فهرهه به بخش - fereh bexş): شادی به بخش شادی هین.
- فرحت** - ا.مص.ع (فهرهت - ferhet): خوشی، شادی، مژده.
- فرحناک** - ا. (فهرهناک - ferehnak): شاد، شادمان، به که یف، مایه ی شادی.
- فرخ** - ا.ع (فهرخ - ferx): جوجه له.
- فرخ** - ص. (فهروخ - ferrux): جوان، پرشنگدار، تابان، مویارهک، پیروزو پاک.
- فرخار** - ا (فهرخار - ferxar): دیر، په رستگه، بتخانه.
- فرخاردیس** - ص.مر (فهرخاردیس - fexardîs): وهکو بتخانه، جوان و رازاوه وهک و بتخانه.
- فرخاش** - ا (فهرخاش - ferxaş): توندوتیژ، جهنگ و جیدال.

- فرخاگ** - (فهرخاگ - ferxag): مه‌خلمه، گوشتی له رونا سووره‌وه‌کراو به هیلکه‌وه.
- فرخال** - ص (فهرخال - ferxal): قژی خاو.
- فرخ پی** - ص.مر (فهروخ په‌ی - ferux pey): پی به خیر.
- فرختار** - ص.فا (فروختار - fruxtar): فرۆشبار.
- فرختن** - مص.م (فوروخته‌ن - furuxten): فرۆشتن، فرۆتن.
- فرخج** - ص (فهرخج - ferexc): ناشیرین، دزتیو، کریت، ناپاک.
- فرخجسته** - ص (فهرخوجه‌سته - ferxuceste): موباره‌ک، پیروز، گولی هه‌میشه به‌هار.
- فرخ دیم** - ا.مر (فهروخ دیم - ferux dîm): جوان، قۆز، جوان خاس.
- فرخ روز** - ا.مر (فهروخ روز - ferux rûz): ناوی ئاوازیکه له سی ئاوازه‌که‌ی باربه‌ده.
- فرخ زاد** - ص.مر (فهروخ زاد - ferux zad): خوشبه‌خت، به‌بخت، به‌شانس.
- فرخسته** - ص (فهرخه‌سته - ferxeste): کوژراوی به‌عاریدا راکیشراو، پیتشیلکراو.
- فرخ سیر** - ص.مر (فهروخ سیه‌ر - ferux siyer): ئاکار جوان، ئاکار باش.
- فرخش** - ا (فهرخش - ferexş): که‌فهل و لاتهرافی ئه‌سپ و هیتستر، سمت، پاشهل.
- فرخ شپ** - ا.مر (فهروخ شپ - ferux şeb): ناوی ئاوازیکی سی ئاوازه‌که‌ی باربه‌ده.
- فرخسته** - ا (فهرخه‌شته - ferxeşte): له‌بزینه، له‌وزینه.
- فرخ فال** - ص.مر (فهروخ فال - ferrux fal): به‌بخت، به‌خت باش.
- فرخ لقا** - ص.مر (فهروخ لیغا - ferrux lixa): جوان، خشکۆک.
- فرخمیدن** - مص.م (فهرخ میدهن - ferex mîden): شیکردنه‌وه، هه‌لاجی کردن، وردبونه‌وه له کاردا.
- فرخمیده** - ا.مف (فهره‌خمیده - fere mîde): هه‌لاجی کراو، په‌موی شیکراوه.
- فرخنج** - ا (فهرخنج - ferxenc): به‌خت، به‌ش، نسیب، تهره‌ب و خوشی.
- فرخنده** - ص (فهرخونده - ferxunde): مومباره‌ک، پیروز، باش.
- فرخنده به‌خت** - ص.مر (فهرخونده به‌خت - ferxunde bext): خوشبه‌خت، به‌تالچ.
- فرخنده پی** - ص.مر (فهرخونده په‌ی - ferxunde pey): پی به‌خیر.
- فرخنده حال** - ص.مر (فهرخونده هال - ferxunde hal): شادمان، حال باش.
- فرخنده رای** - ص.مر (فهرخونده رای - ferxunde ray): ئه‌وه‌ی راو‌بۆچوونی باشی هه‌بێ.
- فرخنده طالع** - ص.مر (فهرخونده تالیی - ferxunde tali): خوشبه‌خت، به‌تالچ، خوش یه‌غبال.
- فرخنده فال** - ص.مر (فهرخونده فال - ferxunde fal): خوشبه‌خت و ناوچه‌وان.
- فرخنده فرجام** - ص.مر (فهرخونده فه‌رجام - ferxunde fercam): ئاقیبه‌ت خیر، خوش ئاقیبه‌ت، ئاکام خیر.
- فرخ نه‌ژاد** - ص.مر (فهروخ نه‌ژاد - ferux nejad): وه‌چاغزاده، خودان ئه‌سل و فه‌سل.
- فرخو** - ا.مص (فهرخه‌و - ferxew): بژارکردنی گیاکه‌له له نینو مه‌زادا، په‌رچ کردنی لق و پۆی میوو دارو دره‌ختی دی.
- فرخواگ** - ا (فهرخاگ - ferxag): گوشتی سووره‌وه‌کراو که هیلکه‌ی به‌سه‌را بکری، هیلکه‌و قیمه‌ی سووره‌وه‌کراو، مه‌خلمه.
- فرخویدن** - مص.م (فهرخه‌فیدن - ferxevîden): برین و په‌رچکردنی لق و پۆی دره‌خت.
- فرد** - ص.ع (فهرد - ferd): تاک، تاقانه، بێ نه‌زیر، بێ هاوتا.

فرزند - (فهرزند - ferzend): فهرزن، منال، کورو کچ.

فرزندک - (فهرزندهک - ferzendek): فهرزندهک، فهرزنی بچووک.

فرزوم - ا.ع (فورزوم - furzûm): قالی قونده درو، قوماشی نه دوراو که له خووهی وه پیتیچی.

فرزه - (فهرزه - ferze): فریز، چیمه ن.

فرزین - (فهرزین - ferzîn): بهردیکی شه تره نجه.

فرژ - (فهرهژ - ferej): رهگی گیایه کی تاله، ده کولینیری و بۆ مالجهی نه خووشی گده به کار دئی.

فرس - (فورس - furs): فارس، زمانی فارسی.

فرس - ا.ع (فهرس - feres): ماین، نه سپ.

فرسان - ا.ع (فورسان - fursan): سواران، نه سپ سواران.

فرسایش - ا.مص (فهرسایش - fersayiş): سووان، کۆن بوون.

فرساییدن - ا.مص (فهرساییدن - fersayîden): سووان، رزاندن.

فرسپ - (فهرسپ - fersep): کاریته، راژه.

فرسپس - ا.فر (فورسپس - fursips): نامیریکی نه شته رگه ریبه له کاتی زایینی نا سروشتیدا مناله که ی پی دهرده ره پیتی.

فرستادن - ا.مص (فیرستادن - firistaden): ناردن، رهوان کردن، بهریت کردن، پالنان.

فرستنده - ا.فا (فیرسته نده - firistende): نیرده، یه کیتیک شتیک یان که سیتیک بۆ شوپینی بنیبری.

فرستاده - ا.مف (فیرستاده - firistade): رهوانه کراو، نیردراو، سه فیر، قاسید، په یامبه ر.

فرستوک - ا. (فهرسته سووک - ferestûk): په ره سیلکه، پلیسری.

فرسته - ص.مف (فیرسته - firiste): سه فیر، نیردراو، په یامبه ر.

فردا - (فهردا - ferda): سبه ی. به یانی، سبزی، سارا.

فردان - ص.ع (فهردان - ferdan): ته نیسا، تا قانه.

فردایین - ص.ن (فهردایین - ferdayin): سبه ی.

فردخانه - ا.مر (فهردخانه - ferdxane): چله خانه، خه لوه تخانه، ژووریکه له خانه قادا که خه لکانیک له وینده ر چله کیشی ده که ن.

فردر - ا.مر (فهردهر - ferder): پشتکۆلی ده رگا.

فردوس - ا. (فیردهوس - firdews): باغ، به هشت.

فردوس مکان - ص.مر (فیردهوس مه کان - firdews mekan): به هشتی، نه وهی له به هشتدا جیبی هه بی.

فردیت - ا.ع (فهردیبهت - ferdiyete): تاکایه تی، تاک بوون.

فردین - ا. (فهردین - ferdîn): کورت کراوهی فه روه ردین - ه.

فرز - ص (فیرز - firz): چوستو چالاک، گورج و گۆل، چابوک و چه له نگ.

فرز - ا. (فیریز - firiz): فریز، چیمه ن.

فرزام - ص (فهرزام - ferzam): شایسته.

فرزان - ص (فهرزان - ferzan): چه کیم، زانا، فهزان، ئاقل، به ناوه ز.

فرزان - ا.ع (فیرزان - firzan): بهردیکی شه تره نجه، وه زیر.

فرزانه - ص (فهرزانه - ferzane): هرزفان، زانا، ئاقل، شریف، پاک نه ژاد.

فرزجه - ا. (فهرزجه - ferzece): ریشوو، پرزۆل.

فرزد - ا. (فهرزه د - ferzed): فریز، چیمه ن.

فرزدق - ا.ع (فهرزده غ - ferezdex): گونه هه ویر، شونگه.

سپی بیان رهش، ناوکی تری، رهنگی سور.
فرصت - ا.ع (فورسهت - furset): دهرهفت، دهلیقه، فرسهت.
فرصت دادن - مص.م (فورسهت دادن - furset دادن): فورسهت پیچ دان، دهرهفت پیچ دان.
فرصت داشتن - مص.ل (فورسهت داشتهن - furset داشتن): دهرهفت هه بوون.
فرصت یافتن - مص.ل (فورسهت یافتهن - furset یافتن): دهرهفت په یاداگردن.
فرض - مص.م.ع (فهرز - ferz): سه پانندن، فهرزکردن، دیاریکردنی کاریک بو که سیتک، نه وهی یه زدان له سه مرؤقی واجب کردووه..
فرض کردن - مص (فهرز کردهن - ferz kerden): گومان کردن، گرمانه کردن.
فرضه - ا.ع (فورزه - furze): کون، که لیتن، له ننگه رگه.
فرضیه - ا.ع (فهزیه - ferziye): گرمانه.
فرط - مص.ل.ع (فهرت - fert): زیده رژی، زوری، فراوانی.
فرع - ا.ع (فهراء - fer): لق، چل، لک، تهرز.
فرعون - ا.ص (فیرونهون - fir'ewn): سته مکار، زوردار، نازناوی هه ریه کیتک له پاشایانی کونی میسر بووه.
فرغار - ص (فهغار - ferxar): ته پری ته پ.
فرغاریدن - مص.م (فهغاریدهن - ferxariden): ته پرکردن، خوساندن، شیلانی هه ویر.
فرغان - ا.ع (فهرغان - ferxan): قاپی گه وره، تهشت.
فرغانج - ا.ص (فهرغانج - ferxanec): مانگا، یان ماکه ری قه له و، هیستری قه له و.
فرغر - ا (فهرغر - ferxer): وشکه چه م، جوگه ی ناو، چال.
فرگردن - مص.م (فهرگردهن - ferxerde): خوساندن، ته پرکردن.

فرسخ - ا.ع (فهرسهخ - fersex): فهرسهخ، قوناغ، لای عه ره ب هه ر فه رسه خیتک به رانه بر سین میله، یان به رانه بر ۱۲ هه زار یارده به.
فرسک - ا.فر (فریسک - firisk): نه خشی سه ر دیواری گه چ، نه خشی و نیگاری دیواری.
فرسنگ - ا (فه رسه نگ - ferseng): فه رسه خ، پیوانه یه که به رانه بر به نزیکه ی شهش کیلومه تر.
فرسنگسار - ا.مر (فه رسه نگ سار - ferseng sar): نیشانه یه که له که ناری جاده وبان له سه ری هه ر فه رسه خیتک به به رد هه لیده چن، یان ستوونیکه به ردی بو دروست ده که ن.
فرسو دگی - ا.مص (فه رسو وده گی - fersûdegî): رزیوی، پواو، سواو.
فرسو دن - مص.م (فه رسو وده ن - fersûden): سووان، رزین، کون بوون، پووان.
فرساینده - ا.فا (فه رسایه نده - fersayende): سوویتنه ر، رزیتنه ر، کونکه ر.
فرسو ده - ا.مف (فه رسو وده - fersûde): کون و دارزاو، سواو و پوواو، دهغه زار و بی توانا.
فرش - مص.م.ع (فه رش - ferş): راخستن، داخستن، راخستنی فه رش و رایه خ.
فرش - ا.ع (فه رش - ferş): رایه خ، فه رش، به ره، مافور، نه وهی رایخری.
فرش کردن - مص.م (فه رش که ردهن - ferş kerden): راخستنی فه رش.
فرش - ا.ع (فوروش - furuş): رایه خ.
فرشتو - ا (فه ره شتوو - fereştû): په ره سیلکه، پلیسری.
فرشته - ا (فیریشه - firîste): فیریشه، په ری، مه لایه که، له بواری پیشه نگیدا به و کیژده پیشه نگانه ده گوتری که ته مه نیان ۷ - ۱۱ ساله.
فرشه - ا (فورشه - furşe): ژهک، فرو.
فوس - ا.ع (فورس - fures): دهرهفت، دهلیقه، دهرهفتی گونجاو.
فرصاد - ا.ع (فیرساد - firsad): توو، تووی

- فرغده** - ا. مف (فرغده - ferxerde): خوشاو، تهرکراو، هه لشیترلاو.
- فرغن** - ا (فرغن - fer^xen): کاریز، جوگه ی تاو که تازه هه لکه نرابین، زه وییه ک که سیلاو دری بی، تاودر.
- فرغند** - ا (فرغند - ferxend): لاو لاو، روه کی خو هه لئواس.
- فرغند** - ص (فرغند - ferxend): بۆگه ن، پیس.
- فرغول** - ا (فرغول - ferxûl): تاخیر، درهنگ.
- فرغیش** - ا. ص (فرغیش - ferxîş): جلی کۆن، داوژاو، شپ، کۆنه فوره ی چلکن.
- فرفتن** - م. ص. ل. م (فریفتهن - firiften): هه لکه تاندن، فریودان، گومر اکردن، سه ر لی شیوان، فریو خواردن.
- فرغخ** - ا. ع (فرغخ - ferfex): جۆره گیایه که.
- فرفر** - ا (فرفر - firfir): په له په ل، په په له نووسین، په په له خوتندنه وه.
- فرفروک** - ا (فرفه رووک - ferferûk): فریو کۆکه.
- فرفره** - ا (فرفریه - firfire): فریو کۆکه.
- فرفره** - ا (فرفره - ferfere): په له کاری، په له کاری له قسه کردن، نووسین، خوتندنه وه، هه ر کاریکی دی.
- فرفره** - م. ص. (فرفره - ferfere): هاوارکردن، بانگ کردن.
- فرفور** - ا (فرفور - ferfûr): سوئسکه.
- فرفور** - ا. ع (فرفور - fur fûr): به رخۆله، کارژۆله، گویره که، کوپیزگه.
- فرفه ن** - ا (فرفه هه ن - ferfehen): جۆره رووه کیتیکه.
- فرفریر** - ا (فرفریر - ferfîr): جۆره گیایه که.
- فرفین** - ا (فرفین - ferfîn): جۆره گیایه که.
- فرفیون** - ا (فرفیون - ferfiyûn): جۆره گیایه که.
- فرق** - م. ص. ع (فرغ - ferx): جیاکردنه وه.
- فرقدادن** - م. ص. م (فرغ دادهن - ferxdaden): لیک جیا کردنه وه، هه لاویردن.
- فرق** - ا. ع (فرغ - ferx): ته پلئی سه ر، ناوه ندی سه ر، ئه و خه ته ی که له ناوه راستی سه ره وه ده بیخه نه به یینی قژه وه.
- فرق** - ا. ع (فرغ - firex): گروپان، دهستان، تاقدان، تیپان.
- فرقان** - ص (فورغان - furxan): جیاکه ره وه ی هه ق له ناهه ق، قورئان.
- فرقت** - ا. م. ص. ع (فورغه - furxe): جودایی، دابران.
- فرقد** - ا. ع (فرغه ده - ferxed): گویره که، گویره که ی کتیوی.
- فرقد** - ا. خ (فرغه ده - ferxed): جووته ئه ستیره یه که، دوویرا.
- فرقدان** - ا. ع (فرغه دان - ferxedan): ئه ستیره ی دوو برا.
- فرقه** - ا. ع (فرغه - firxe): دهسته، گروپ، تاقد، تیپ.
- فرکال** - ا (فرکال - ferkal): پرگال.
- فرکانس** - ا. فر (فریکانس - firikans): فریکانس، زه بزه به، له ره.
- فرکن** - ا (فرکه ن - ferken): جوگه ی تازه، تاودر، کاریز.
- فرکند** - ا (فرکه ند - ferkend): تاودر، کاریز، جوگه ی تازه.
- فرکندن** - م. ص. م (فرکه ندن - ferkenden): هه لکه ندن، هه لکه ندنی جوگه ی تاو، کۆنه کردن.
- فرکنده** - ا. مف (فرکه نده - ferkende): هه لکه ندراو، کۆنه بوو، رزیو، ستۆک و سواو.
- فرگرد** - ا (فرگرده - fergerd): پاژتیکی کتیپ، فه سلئی کتیپ.
- فرم** - ا. (فره م - ferem): خه فه ت، په ژاره، دلته نگی.

فرمانده کل قوا - ا. مر (فرماندهی کولی غیثا -
fermandihi kuli xiva): فرماندهی
گشتی سویا، سه رکده.
فرماندهی - ا. مص (فرمان دیهی -
ferman dihi): فرماندهی، سه رکده.
فرمانروا - ص. مر (فرمان ره‌فا -
ferman reva): فرمانروا، که سیک که فرمانی پروا
دهستوری جیبه جی بکری.
فرمانفرما - ص (فرمانفرما -
fermanferma): فرمانروا، حاکم، حکومران.
فرمان گزار - ص. فا (فرمان گزار -
ferman guzar): فرمانده، سه رکده، حاکمیران،
فرمانده.
فرمان گزار - ص. فا (فرمان گزار -
ferman guzar): فرمان پوزیر، که سیک فرمان
نه انجامیدات، گوترایه‌ل.
فرمان نیوش - ص. فا (فرمان نیوش -
ferman niyûş): فرمان ژنه و، نه وهی فرمان
بژنه وی و نه انجامی بدات.
فرمان یافتن - مص. ل (فرمان یافتن -
ferman yaften): فرمان وەرگر، مردن.
فرمایش - ا. مص (فرمایش -
fermayîş): فرمایش، فرموده، دستور، نه مر.
فرم بند - ا. ص (فرم بند -
form bend): ته نزدیک، ناماده کردنی فرمان
له لایه ن کریکاری چاپخانه وه.
فرمش - ا. ص (فرمش -
fermuş): فراموش، له هورچوون.
فرمگین - ص (فرمگین -
ferem gîn): غمگین، دلته‌نگ.
فرمناک - ص (فرمناک -
feremnak): غمناک.
فرمودن - مص. م (فرمودن -
fermûden): نه مرکردن، فرمان دان،
دهستور دان، فرمودن، خولک کردن.

فرم - ا. فر (فرم - form): فرم، شیوه، قالب.
فرمالیته - ا. فر (فرمالیته - formalîte):
روالته سازی، فرمگه رایبی، ته شریفات.
فرمالیسم - ا. فر (فرمالیسم - formalism):
فرم و قالبیک که هونه رمنه ند مه بهستی
خوی پت ده بری، شیوه گه رایبی.
فرمان - ا (فرمان - ferman): فرمان،
دهستور، نه مر، حوکم، نیمزای پاشا.
فرمان بردن - مص. ل (فرمان بردن -
ferman burden): جیبه جی کردن فرمان.
فرمان دادن - مص. م (فرمان دادن -
ferman daden): نه مرکردن، حوکم کردن.
فرمانبر - ص. فا (فرمانبر - fermanber):
گوترایه‌ل، که سیک فرمان بو یه کیتیکی
دی بیات، که سیک فرمانی له که سیک
له خوی گه وره تر جیبه جی بکات.
فرمانبردار - ص. فا (فرمان بردار -
ferman burdar): گوترایه‌ل، جی به جیکاری
فرمانان.
فرمانبرداری - ا. مص (فرمان برداری -
ferman burdarî): گوترایه‌لی.
فرمان پذیر - ص. فا (فرمان پذیر -
ferman pezir): گوترایه‌ل، فرمان
پوزیر.
فرمان پذیری - ا. مص (فرمان پذیری -
ferman pezirî): گوترایه‌لی، قبولی فرمان.
فرماندار - ا. ص (فرماندار - femandar):
حاکمیرانی شار، حاکمی شار، به رتیه به
ری شاره وانی که سه به پارتیزگاره.
فرماندار نظامی - ا. ص (فرمانداری
نظامی - femandari nizamî): حاکمیرانی
سویایی، حاکمی عه سگری که له کاتی
پتویستدا له لایه ن سویا وه بو به رتیه
بردنی کاروباری شار داده نری.
فرمانده - ص. فا (فرمان دیه -
fermandih): فرمانده، نه فسه ریک که
فرمان به تاقمه سه ربازیک بدات.

جه وهه ردار، هه ریر، جوړه قوماشتیکی ئاوریشمی شه پۆلداره.

فرنگ - ا(فه رننگ - fereng): فه رننگ، ئه وروپا.

فرنگی - ص.ن(فه رننگی - ferengî): ئه وروپایی، فه رنسی، ئه جنه بی.

فرنود - ا(فه رنود - fernûd): به لگه، هه نجهت، بیانوو، به هانه.

فرنی - ا(فیرنی - firmî): فرنی، جوړه محه له بییه که.

فرنی - ا.ع(فورنی - furnî): کولپیره، زه لامی زلو نا هه موار.

فرو - پیش(فوروو - furû): پیشگره، مانای نشیوو نزمو خواره وه ده دات وهک: فروباریدن: دابارین.

فرو - ا.ع(فه رث - ferv): فه رو، جوړه په سته کیکه له پیستی گیانله بهرانی وه کورپوی و سموزه دروست ده کړی.

فروار - ا(فه رثار - fervar): باله خانه و مالی هاوینه.

فروامدن - مص.ل(فوروو نامه دهن - furû ameden): داروو خان، هاتنه خواره وه، ئاو ابوون، هه ره سه پیتان.

فرو اوردن - مص.م(فوروو ئا شه رده ن - furû averden): هیتانه خواره وه.

فروباریدن - مص.ل(فوروو باریده ن - furû barîden): دابارین، دارژان.

فرو بردن - مص.م(فوروو بوورده ن - furû burden): قووت دان، برده خواره وه، هه ل لووشین.

فرو بستن - مص.م(فوروو به سته ن - furû besten): داخستن.

دم فرو بستن - مص(دهم فوروو به سته ن - dem furû besten): دم داخستن، دم لیک نان.

چشم فرو بستن - مص(چشم فوروو به سته ن - çeşm furû besten): چاو نووقانندن.

فرمایش - ا.مص(فه رمایش - fermayiş): ئه مر، حوکم، فه رمان، ده ستوور، قسه ی پیاوی گه وره.

فرماینده - ا.فا(فه رماینده - fermayinde): فه رمانده ر، ئه مرکار.

فرموده - ا.مف(فه رموده - fermûde): فه رمووده، وتراو، ئه مرکارو.

فرموش - ا.ص(فه رموش - fermûş): فه راموش، له بییرکارو.

فرموشیدن - مص.م(فه رموشیده ن - fermûşîden): فه راموش کردن، له بییرکردن، له یاد بردن.

فرموک - ا(فه رموک - fermûk): مزراح، گلژله ده زوو یان به نی له سه ر ته شی هه لکارو.

فرمول - ا.فر(فورمول - formûl): ده ستوور، رتسا، سه رمه شق، نمونه، شتواز، ره مز.

فرمولر - ا.فر(فورمولیر - formûlir): کوی ئه و رتسا یانه ی بو دروست کردنی ده رمان به کاردی.

فرن - ا.ع(فورن - furn): فرنی.

فرناده - ا(فه رناده - fernad): بوار، به شی ته نکاوی رووبار یان ده ریا.

فرناس - ص(فه رناس - fernas): غافل، نه زان، خه الوو.

فرناس - ا.ص.ع(فیرناس - firmas): زور نازا، شیر، گه وروه سه روکی جوو تیاران.

فرنچ - ا(فورنچ - furunc): دم و قه پوز.

فرنچ - ا(فه رنچ - ferenc): مۆته که، میتردزمه، بییره قۆک، شه وگ.

فرنچ - ا(فیرینچ - firinc): چاکه تی سوپایی.

فرنچک - ا(فه رنجه ک - ferencek): کابوس، مۆته که، میتردزمه، بییره قۆک، شه وگ.

فرنچمشک - ا(فه رنچ موشک - ferenc muşk): جوړه گیابه کی بۆن خوشه له نه عنا ده چیت.

فرنند - ا.ع(فیریند - firind): شمشیری

فرود - ا. (فرود - furûd) : ژتیر، خوار.
فرود آمدن - مص. ل. (فرورود نامه‌دهن - furûd ameden) : دابه‌زین، هاتنه خواره‌وه، نشیتوو بوونه‌وه، نیشتنه‌وه.
فرود آوردن - مص. م. (فرورود ئاقه‌ردهن - furûd averden) : هینانه خواره‌وه، دابه‌زاندن.
فرود - ا. (فرورود - furûd) : جه‌مسه‌ری سالب، جه‌مسه‌ری ساردی کاره‌با.
فرود - ص. ع. (فرورود - ferûd) : ته‌نیا، تاقانه.
فروداشت - ا. مص. (فروروداشت - furûdašt) : ته‌خسیرو درتیی، نه‌نجام و کوتایی کار.
فرودست - ص. مر. (فرورودست - furûdest) : ژتیر ده‌ست، که‌ساس و زه‌بوون.
فرودگاه - ا. مر. (فرورودگاه - furûdgah) : جیبی دابه‌زین، فرۆکه‌خانه.
فروردین - ا. (فره‌رفه‌ردین - ferverdîn) : مانگی به‌که‌می سالی هه‌تاوی.
فروردین - ص. ن. (فرورودین - furûdîn) : ژتیرین، خوارین.
فرور - ا. (فه‌رفه‌ر - ferwer) : نوری ئاهورامه‌زدایی.
فرور - ص. ع. (فه‌روور - ferûr) : فییرارکار، که‌سیک زۆر رابکا و فییرار بکات.
فروردگان - ا. مر. (فه‌رفه‌ردگان - ferverd gan) : ناوی جه‌ژنیکه ئییرانیانی کۆن له پینج رۆژی هه‌وه‌لی سال یان له پینج رۆژی کوتایی سال ده‌یانگتیرا.
فروردیان - ا. مر. (فه‌رفه‌ردیان - ferverdîyan) : هه‌مان مانای فه‌رفه‌ردگان - ی هه‌یه.
فروردین - ا. (فه‌رفه‌ردین - ferverdîn) : مانگی به‌که‌می سالی هه‌تاوی، مانگی به‌که‌می به‌هار.
فروردنیگان - ا. مر. (فه‌رفه‌ردنیگان - ferverdîngan) : ده‌رۆژی کوتایی سال.

فره‌پوشیدن - مص. م. (فروروپوشیدن - furû pûşîden) : داپۆشین، فه‌شپرتن، په‌نهان کردن.
فروتابیدن - مص. ل. (فروروتابیدن - furû tabîden) : هه‌لاتنی رۆژ.
فروتن - ص. مر. (فروروتن - furû ten) : بیع هه‌وا، خاکی، بیع فیزو ده‌عیه.
فروت - ا. ع. (فروروس - furûs) : گو، ریخ.
فروج - ا. ع. (فروروج - furûc) : قوزان، کونان، شه‌رمان.
فروجستن - مص. ل. (فروروجه‌ستن - furûcesten) : بازدان، بازدانه خواره‌وه.
فروجکیدن - مص. ل. (فروروجه‌کیدن - furûcêkîden) : داچۆران، چۆرانسه‌وه، تکانه‌وه، چکانه‌وه.
فروچیدن - مص. م. (فروروچیدن - furû çîden) : ریزکردن، ته‌رتیب کردن، سازدان.
فروخ - ا. ع. (فروروخ - furûx) : جوچه‌لان، بیچووان.
فروخت - ا. مص. (فروروخت - furûxt) : فرۆخت، فرۆش.
فروختار - ص. فا. (فروروختار - furûxtar) : فرۆشیار.
فروختن - مص. م. (فروروخته‌ن - furûxten) : فرۆشتن.
فروشنده - ا. فا. (فروروشه‌نده - furûşende) : فرۆشیار.
فروخته - ا. مف. (فروروخته - furûxte) : فرۆشراو.
فروختن - مص. م. (فه‌رووخته‌ن - ferûxten) : هه‌لکردن، هه‌لایسان، به‌رزکردنه‌وه.
فروخواندن - مص. م. (فرورووخواندن - furû xanden) : خویندنه‌وه، خویندنه‌وه‌ی نووسراویک.
فروخوردن - مص. م. (فرورووخوردن - furû xûrden) : خواردن، قووتدان، هه‌ل لوشین.

فروشگاه - ا.مر (فروروشگاه - furûşgah) :
 فروشگا، فروشگه، بازار.
فروشیدن - مص.م (فروروشیدن -
 furûşîden) : فروتن، فروشتن.
فروع - ا.ع (فرووء - furû') : لق و پویان.
فروغ - ا (فورووغ - furûx) : پرتو، روشنایی،
 تیشک، پرشنگ.
فروغمند - ص (فورووغمه‌ند - furûxmend) :
 به تیشک، نورانی.
فروغمندی - ا.مص (فورووغمه‌ندی - furûx
 mendî) : نورانی، تیشکدار، پرشنگدار.
فروفرستاندن - مص.م (فورووفیرستاندن - furû
 firistaden) : ناردنه خواره‌وه، دابه‌زاندن.
فروق - مص.ع (فورووغ - furûx) :
 ناشکراپوونی ریگه، روون بوونه‌وه‌ی کارپک،
 خویابوون.
فروق - ص.ع (فه‌رووغ - ferûx) : پیای‌ی ترسنۆک.
فروق - ا.ع (فورووغ - furûx) : تیپ، ده‌سته.
فروق‌ه - ص.ع (فه‌رووغه - ferûxe) : زۆر
 ترسنۆک.
فروکردن - مص.م (فورووکه‌رده‌ن - furû kerdên)
 تی کردن، تی بردن.
فروکش - ص.فا (فورووکه‌ش - furûkeş) :
 دابه‌زین و مانه‌وه له شویتیک، وه‌ستان.
فروکش کردن - مص.ل (فورووکه‌ش که‌رده‌ن -
 furûkeş kerdên) : وه‌ستان و مانه‌وه له
 شویتیک، جله‌و راکیشان و وه‌ستان.
فروکشتن - مص.م (فورووکوشته‌ن -
 furûkuştên) : کوژانه‌وه‌ی ناگر یان چرا،
 کوژاندنه‌وه.
فروکشیدن - مص.م (فورووکه‌شیدن -
 furûkeşîden) : راکیشانی جله‌وی و لآخ و
 دابه‌زین.
فروکشنده - ص.فا (فورووکه‌شه‌نده - furû
 keşende) : شه‌رکه‌ر.

فرورفتن - مص.ل (فورووره‌فته‌ن - furû ref-
 ten) : روچوون،
فروریختن - مص.ل (فورو ریخته‌ن - furû
 rîxten) : داپژان، رژان، داپژان به‌سه‌سه‌ر
 که‌سیکدا.
فروز - ا (فورووز - furûz) : روشنایی.
فروزان - ص.فا (فورووزان - furûzan) :
 روشنا، داگیرساو، تابان، دره‌خشان.
فروزاندن - مص.م (فورووزاندن -
 furûzanden) : روشن کردن، داگیرساندن،
 دره‌وشاندن.
فروزانفر - ص.مر (فورووزانفر - furûzan
 fer) : فه‌روشکۆی دیار.
فروزش - ا.مص (فورووزیش - furûzîş) :
 هه‌لکردن، هه‌لایسان، روشنایی.
فروزشگر - ص.فا (فورووزیشگر -
 furûzîşger) : هه‌لایسینه‌ر، داگیرسینه‌ر.
فروزینه - ا (فورووزینه - furûzîne) :
 ده‌سته‌چبيله.
فروس - ا.ع (فورووس - furûs) :
 نه‌سپان.
فروستردن - مص.م (فورووسوتوردن - furû
 suturden) : سپینه‌وه، پاک کردنه‌وه.
فروسیت - مص.ع (فورووسییه‌ت - furû
 siyet) : سواری کردن، مه‌علان بوون له سواری و
 ناسینی نه‌سپدا، سوارچاکی.
فروش - ا (فورووش - furûş) : فروش.
فروشیدن - مص.ل (فورووشودن -
 furûşuden) : ئاوا بوون، دیار نه‌مان، غه‌رق
 بوون، خنکان، روچوون، نابوت بوون.
فروشستان - مص.م (فورووشوسته‌ن - furû
 şusten) : شوشتن، پاک کردنه‌وه، لابردن،
 مه‌حوکردنه‌وه.
فروشک - ا (فورووشه‌ک - furûšek) : گه‌نمه
 کوتراو، ساوهر، ساڤار، ساوار.

- فروکوفتن** - مص.م (فورووکوفتهن - furû (kuften): به زه ویدا دان، داکوتین، ته پل و دۆل کوتان.
- فروگذار** - ا.مص (فورووگوزار - furû guzar): پشت گوی خست، ته خسیرکردن، دریغی کردن، سستی و بی پروایی.
- فروگذارکردن** - مص.ل (فورووگوزارکردهن - furû guzar kerden): دریغی کردن، پشت گوی خست، ته خسیرکردن.
- فروگذاشتن** - مص.م (فورووگوزاشتهن - furû guzašten): له ده ست دان، چاوپوشی کردن، نازادکردن، ئیهمال کردن، دریغی کردن.
- فروگرفتن** - مص.م (فورووگیریفتهن - furû giriften): ده ستگیبرکردن، گرتن، داگیرکردن، دابه زاندن، هینانه خواره وه، گه مارۆدان.
- فرومالیدن** - مص.م (فوروومالیدهن - furû malîden): تمم کردن، ناگادارکردن، گوشین، پیکه وه پیچاندن.
- فروماندن** - مص.ل (فورووماندهن - furû manden): چاوه روانکردن، ماندوو بوون، هه ژار بوون، بینه و ابوون، نائومیدبوون، ره نجان، دلشکان.
- فرومایه** - ص.مر (فروومایه - furû maye): ناکه س به چه، هه تیوچه، خوتیری، بی هونه ر، زه لیل و زه بوون، سپله، به ره لالا، پیسکه، به غیل.
- فرومایگی** - ا.مص (فوروومایه گی - furû mayegî): به ره لالایی، هه تیوچه یی، ناکه س به چه یی، سپله یی.
- فرومردن** - مص.ل (فورووموردهن - furû murden): کوژانه وهی ناگر یان چرا.
- فرومولیدن** - مص.ل (فوروومولیدهن - furû mûlîden): ماته لبوون، دوکوتن، خزینه خواره وه.
- فرونت** - ا.فر (فوروونت - furûnt): پیشه وه، نیچه وان، به ره ی جهنگ.
- فروند** - ا (فه رقه ند - fervend): مهیدان، قه لا، هه سار.
- فروند** - ا (فه رقه ند - fervend): پشتکۆل، سوکانی که شستی، یه ک دانه، وه ک: یه ک دانه فرۆکه، دوو دانه فرۆکه.
- فرونشاندن** - مص.م (فوروونیشاندهن - furû nişanden): کوژاندنه وه، نارام کردنه وه، دانیشاندن، دامرکاندنه وه.
- فرونشستن** - مص.ل (فوروونیشیستهن - furû nişisten): بن نانه وه، کوژانه وه، دامرکانه وه.
- فرونگرستن** - مص.ل (فوروونیگیريستهن - furû nigiristen): روانینه خوار.
- فرونگر** - ص.فا (فوروونیگه ر - furû niger): که سیک پروانیتته خوارئ، بی باشارو بی هیمه ت.
- فرونهادن** - مص.م (فوروونه هادهن - furû nehaden): هینانه خواره وه، له خواره وه دانان، که نارخستن.
- فروهر** - ا (فه ره هه ر - ferveher): گه ردیله یه کی نوری ئهورامه زدا یه.
- فروهشتن** - مص.م (فورووهیشتهن - furû hišten): له سه ر زه وی دانان، هه لواسین، که وتته خوار، سست بوون.
- فروهشته** - ص.مف (فورووهیشته - furû hişte): هه لواسراو، له خواره وه دانراو، شوژه وه بوو.
- فروهلیدن** - مص.م (فورووهیلیدهن - furû hiliden): ره ها کردن، ته رک کردن، له زه وی دانان.
- فروهیختن** - مص.م (فورووهیختهن - furû hîxten): داکشاو، بو خواره وه راکیشان، داکیشان.
- فروهیده** - ص (فه رووهیده - ferû hîde): ئاقل، به ئاوه ز، زانا، خودان فه رو شکۆ.
- فرویدیسیم** - ا.فر (فرۆیدیسیم - furoydism): فرۆیدیزم، ریتساکانی باوه رتین زیگموند فرۆیدی ده رووناسی نه مساوییه.

فرویز - (فهرقیبیز - fervîz): پهراویز، نه و پهراویزه‌ی بۆسه‌لته و عه‌با و نه و شتانه‌ی ده‌کهن، که‌ناره‌ی جلکو پهراویزی کتیب.

فرویش - ا. (فهرقیبیش - fervîş): دره‌نگ، خه‌مساردی و بی‌موبالاتی له‌کاریکدا، غافل و پشتگویی خهر، که‌مته‌رخه‌می.

فهره - ص. (فیریبه - firih): زۆر، که‌له‌ک، مشه، فره، زیاد.

فهره - ا. (فهره - ferre): شان و شه‌وکته، هیتزو توانا.

فهره - مص. ع. (فهره - fereh): هاتنه‌جوش، له‌نجه‌ولارکردن، لووتبه‌رزی، نازو فییزکردن، فرپناخی.

فهره - ص. ع. (فهریه - ferih): به‌لاروله‌نجه، به‌نازو فیز، فرپلخ.

فهرانج - ا. (فهرانجه - ferhanec): شه‌وگ، مۆته‌که، لمۆز، لمبۆز.

فهرهخت - ا. مص. (فهرهخت - ferhext): په‌روه‌رده‌و تهریبه‌تدان.

فهرهختن - مص. م. (فهرهخته‌ن - ferhexten): تهریبه‌ت دان، په‌روه‌رده‌کردن.

فهرهخته - ص. مف. (فهرهخته - ferhexte): تهریبتندراو، په‌روه‌رده‌کراو.

فهره‌د - ا. ع. (فهره‌د - ferhed): مندالی‌قه‌له‌وو جوان.

فهره‌ست - ص. (فهره‌ست - ferhest): زۆر، مشه، فره، که‌له‌ک، سیبحرو جادوو.

فهرمند - ص. (فهره‌همه‌ند - fereh mend): به‌شکو، به‌شانو شه‌وکته، زانا و هوشیار.

فهرمند - ص. مر. (فهره‌مه‌ند - ferremend): شکۆمه‌ند، یه‌زدانی مه‌زن.

فهرنج - ا. (فهره‌نج - ferhenc): تهریبت و په‌روه‌رده‌و زانست، کوئی که‌له‌پووری رو‌شن‌بیری و زانستی و زانیاری و هونه‌رتین یه‌ک میلله‌ت (که‌له‌پووری شارستانی). قاموس.

فهرنجه - ص. (فهره‌نجه - ferhence): به

نه‌ده‌ب، ئاکارچاک.

فهرنجیدن - مص. م. (فهره‌نجه‌یدن - ferhencîden): تهریبتدان، په‌روه‌رده‌کردن.

فهرنجنده - ا. فا. (فهره‌نجه‌نده - ferhen-cende): تهریبتده‌ر، په‌روه‌رده‌کهر، نییوه‌تکهر.

فهرنجیده - ص. مف. (فهره‌نجه‌یده - ferhencîde): تهریبت دراو، په‌روه‌رده‌کراو.

فهرنگ - ا. (فهره‌نگ - ferheng): که‌له‌پووری زانستی و رو‌شن‌بیری و نه‌ده‌بی میلله‌تیک، قاموسی زمان.

فهرنگستان - ا. مر. (فهره‌نگیستان - ferhengistan): نه‌کادیمیا، نه‌نجومه‌نی بالای هزارفانان و نووسه‌رانی گه‌وره.

فهرنگ نویس - ص. فا. (فهره‌نگ نیقیس - ferheng nivîs): قاموس نووس، فهره‌نگساز.

فهرود - ا. ع. (فهره‌وود - furhûd): به‌رخوله، بیتچووی بزنه‌کتیوی.

فهروش - ا. (فهره‌شه‌ش - ferevesh): نوری ئاهورامه‌زدا...

فهرومند - ص. (فهره‌ومه‌ند - ferhû mend): نزدیک.

فهرهی - ا. مص. (فهره‌هی - ferrehî): شان و شه‌وکته‌وت، فه‌رو شکۆ.

فهرهختن - مص. م. (فهره‌یخته‌ن - ferhîxten): په‌روه‌رده‌کردن، تهریبت دان، فیتکردن.

فهری - (فهری - ferî): ئافهرین، ده‌ست خو‌ش.

فهری - ص. ع. (فهری - ferî): عه‌جیب، مایه‌ی سه‌رسامی.

فریاد - ا. (فهریاد - feryad): بانگو و هاوار، هاوارو کۆمه‌ک خوازی.

فریاد برآوردن - مص. ل. (فهریاد به‌ر ئاشه‌رده‌ن - feryad ber averden): هاوارکردن، هاواره‌یتان.

فریادخواستن - مص. م. (فهریاد خاسته‌ن - feryad-xasten): کۆمه‌ک خواستن، په‌نا بۆ هیتان.

- فرياد رسيدن - مص.م (فهرياد ره سيدةن - فرياد رسيدن): به فريا كه وتنى كه سيك، فريا كه وتن، يارمه تي دان.
- فرياد رس - ص.فا (فهرياد رهس - feryad res): فريارهس، كه سيك به دادى كه سيكدا بگات.
- فرياد رسي - ا.مص (فهرياد رهسي - feryad resî): يارمه تي و دستگيري.
- فريب - ا (فهريب - ferîb): خه له تان، فريوو، خاپاندين.
- فريب خوردن - مص.ل (فهريب خوردهن - ferîb xûrden): فريو خواردين، خه له تان.
- فريب دادن - مص.م (فهريب دادهن - ferîb da-den): فريو دان، ته فردهان، خاپاندين، خه له تاندين.
- فريبيا - ص (فهريبيا - ferîba): دلرفين، جوان.
- فريبيايندن - مص.م (فيريپيانيدنه - firibanîden): فريواندين، ته فردهان، هه له تاندين.
- فريب خوردن - مص.ل (فهريب خوردهن - ferîb xûrden): فريو خواردين، خه له تان.
- فريب خورده - ص.مف (فهريب خورده - ferîb xûrde): فريو خواردوو، خه له تاو.
- فريب دادن - مص.م (فهريب دادهن - ferîb دادن): فريودان، ته فردهان، خه له تاندين، خاپاندين.
- فريب دهنده - ص.فا (فهريب دهه نده - ferîb dehende): فريودهر، خاپينوك.
- فريبورز - ا.ص (فهريبورز - ferîburz): بالا بهرز، بهژنو بالا جوان، ناوه يو پياوان.
- فريب ساز - ص.فا (فهريب ساز - ferîb saz): حيله كار، گزيكه ر، فريودهر.
- فريش - ا.مص (فهريش - ferîbîş): فريودان، خه له تاندين، خاپاندين.
- فريبكار - ص.فا (فهريبكار - ferîbkar): فريو كار، حيله باز، خاپينوك.
- فريبكاري - ا.مص (فهريبكاري - ferîbkarî): فريو كاري، حيله بازي، فيتلبا زي.
- فريب ناك - ص (فهريبناك - ferîb nak): فريودهر، خاپينوك.
- فريبيدن - مص.م (فهريبيدنه - ferîbîden): فريودان، دهست برين، خه له تاندين.
- فريج - ا (فيريچ - firîc): فريز، چه مهن، چه مهن.
- فريد - ص.ع (فهريد - ferîd): بئ وينه، گوهه ري يهك دانه و گرانبه ها، تاك.
- فريده - ص.ع (فهريده - ferîde): ده گمهن، تاك، بئ وينه، گوهه ري يهك دانه.
- فريرون - ص (فهريرون - ferîrûn): زور چاك، ناياب، راست، داوئين پاك و دروستكار، راستگو، چا كه كار.
- فريز - ا (فيري ز - firîz): فريز، چه مهن، چه مهن.
- فريس - ص.ع (فهريس - ferîs): كوژراو، كوشته، نيچير.
- فريس - ا.ع (فهريس - ferîs): چه مهره، چه مهره يه كي دارينه به سه ري گوريسه وه ي ده به ساتن يو به سنتي بار، ثالثه، گهو، كه مه.
- فريسسه - ص.ع (فهريسسه - ferîsse): نيچير، كوشته.
- فريش - ا.ع (فهريش - ferîş): نافه رين، دهست خوش.
- فريش - ص (فهريش - ferîş): پهريشان، په را گه نده، هيترش و په لامارو تالان و پرؤ.
- فريش - ا (فيريش - firîş): پيخه ف، نوئين، رايه خ.
- فريش - ا.ع (فهريش - ferîş): فريز، چه مهن، چه مهن.
- فريش - ا.ع (فهريش - ferîş): مائيني تازه زاو.
- فريشته - ا (فيريشته - firîşte): فريشته، پهرى.
- فريضة - ا.ع (فهريضة - ferîze): فهرز، واجب.

- فریفتار** - ص.فا (فریفتار - ferîftar): فریویاز، حیلہ باز.
- فریفتگار** - ص.فا (فریفتگار - ferîftgar): فریویاز، حیلہ باز.
- فریفتگاری** - ا.مص (فریفتگاری - ferîftgarî): فریویازی، حیلہ بازی.
- فریفتن** - مص.م (فریفتن - ferîften): فریودان، خہلہ تاندن، دہست برین.
- فریبندہ** - ا.فا (فریبندہ - ferîbende): دلہر، فریودہر، فریویاز، خاپینۆک، تہ فرہدہر.
- فریفتہ** - ص.مف (فریفتہ - ferîfte): فریوخواردوو، شہ یدابوو.
- فریق** - ا.ع (فریق - ferîx): گروپ، دہستہ، تیپ، جماعت.
- فریقہ** - ا.ع (فریقہ - ferîxe): کۆمہلہ مہریتیکی ئاودکی، مہرین داپراو لہ میگہل.
- فریقین** - ا.ع (فریقین - ferîxeyin): دوو گروپی شیعہ و سونہ.
- فریواندن** - مص.م (فریواندن - ferîvanden): فریواندن، خہلہ تاندن.
- فریہ** - ا.ع (فریہ - firye): درۆ بوختان.
- فریہ** - ا.ع (فریہ - ferye): نہ فرہت، لہ عنہت.
- فزار** - ا.ع (فزار - fezar): ئہوزار.
- فزایش** - ا.مص (فزایش - fezayîş): زیاد بوون.
- فزاییدن** - مص.ل (فزاییدن - fezayîden): زیادبوون، زۆربوون.
- فزع** - ا.ع (فزع - feze): تزقین، زنۆقچوون، ہہ ترہشچوون. ترس، ہاوار، نالہ نال.
- فزودن** - مص.م (فزودن - fuzûden): زیادبوون، زۆر بوون.
- فزون** - ص (فزون - fuzûn): زۆر، مشہ، فرہ، گہلہ ک.
- فژ** - ا.ع (فژ - fe): چلک و کیم، کیم و زوخ، زووخاو.
- فژ** - ا.ع (فژ - fûj): یالی ئہ سپ.
- فژاک** - ص (فژاک - fejak): چلکن، پیس، گہ مار.
- فژاگن** - ص.مر (فژاگن - fejagîn): چلکن، پیس.
- فژگن** - ص (فژگن - fejgin): چلکن، پیس، گہ مار، کیم و زوخ.
- فژہ** - ص (فژہ - feje): گہ مار، چلکن، پیس.
- فساحت** - مص.ع (فساحت - fesahet): بہرین بوون، بہرینی، پانی.
- فساد** - مص.ل.ع (فساد - fesad): گہ ندہل بوون، لہ ناو چوون، خراب بوون، رزین، رابواردن، فیتنہ و ناژاوہ.
- فسار** - ا.ع (فسار - fesar): ہہوسار.
- فساط** - ا.ع (فساط - fussat): خیتوت، سہراپہردہ.
- فسافس** - ا.ع (فسافس - fusafis): پیشکہ، میتشوولہ، پہخشہ.
- فساق** - ا.فا (فساق - fussax): فاسقان، گوناحکاران، زیناکاران.
- فسالہ** - ا.ع (فسالہ - fusale): وردہ ئاسن، ئہ و وردہ ہی لہ کاتی برینہ وہ یان سوینہ وہ لہ ئاسن دہوہرئ.
- فسان** - ا.ع (فسان - fesan): ہہستان، ہہسان، سان، بہر دہسان.
- فسانہ** - ا.ع (فسانہ - fesane): ئہ فسانہ، حیکایہت، چیرۆکی خہ یالی.
- فسانیدن** - مص.م (فسانیدن - fesanîden): لہ ہہسان دان، سووین.
- فساییدن** - مص.م (فساییدن - fesayîden): ئہ فسوون کردن، جادوو کردن.
- فسایندہ** - ا.فا (فسایندہ - fesayînde): ئہ فسونگہر، ئہ فسون خوین، رامکہر.
- فستق** - ا.ع (فستق - fustux): فستق، پستہ.

- فستیوال** - ا. فر (فیستیوال - fistival): فیستیوال، میهره جان.
- فصحت** - ا. مص. ع (فوسهت - fushet): مهیدان، بهرین، بهرینی، راستانی.
- فسخ** - مص. م. ع (فسه سخ - fesx): هه لوه شانده وه، شکانندن، سرینه وه، ویرانکردن.
- فسرانیدن** - مص. م. (فوسورانییدن - fusuranîden): ژاکانندن، جه مه دانندن، بهستن.
- فسردن** - مص. ل. (فوسوردهن - fusrden): ژاکان، سه هژل بهستن، سیس بوون.
- فسرده** - ص. مف. (فه سورده - fesurde): ژاکاو، سیس بوو، پزمرده.
- فسطاط** - ا. ع (فوستات - fustat): خیتوت، سه راپه رده.
- فسفات** - ا. فر (فوسفات - fufat): فوسفات، نه سیدی فسفور.
- فسفر** - ا. فر (فوسفور - fufur): فسفور.
- فسق** - مص. ل. (فیسق - fix): ده رچوون له فه رمانی خوا، لادان له رتی هق، کردنی کاری ناشیرین و نارهوا، زیناکردن.
- فسقه** - ص. ا. (فه سه غه - fesexe): فاسقان، به دکاران، گونا حکاران، زیناکاران.
- فسکل** - ا. ص. (فیسکیل - fiskil): قپه، نه سپیک له مهیداندا له دواي هه موو نه سپانه وه رابکات، پیاوی خوتیریله، سیله، پاشکه وتوو.
- فسن** - ا. (فه سن - fesen): به رده سان.
- فسنجان** - ا. (فیسینجان - fisincan): شله یه که به گوشتی مریشک یان مهرو کاکله گوپزو روبه نار لیده نری.
- فسوس** - ا. (فوسوس - fusûs): نه فسوس، مه خابن، داخ، ریشخن، تهوس و توانج.
- فسوق** - مص. ل. ع (فوسوغ - fusûx): له هق لادان، یاخی بوون له فه رمانی خوا، گونا ح کردن.
- فسون** - ا. (فوسون - fusûn): حیلله، فیئل، نیرهنگ، ورته ورتی که جادو گهران له کاتی
- جادو کردندا ده بکه ن.
- فسونگر** - ص. فا. (فوسونگر - fusûnger): جادو و گهر، سیحرباز، نه فسوونکار.
- فسونگه ری** - ا. مص. (فوسوونگه ری - fusûngerî): جادو و گه ری، سیحربازی.
- فسیح** - ص. ع. (فه سیح - fesih): بهرین، شوپنی پان و بهرین.
- فسیل** - ا. ع. (فه سیل - fesîl): گه له، میگهل، ره وه نه سپ.
- فسیل** - ا. فر. (فوسیل - fusîl): ئیسکه په بکه ر.
- فسیله** - ا. (فه سیله - fesîle): گه له، ره وه، میگهل.
- فسیل** - ا. ع. (فه سیل - fesîle): خه لف، خه لئه خورما.
- فش** - (فه ش - feş): پاشگره، مانای (وهک) ده گه یه نی: وهک نه ژدیها فش: نه ژدیها ئاسا.
- فش** - ا. (فوش - fuş): قز، کاکول، یالی نه سپ.
- فش** - ا. ع. (فه شش - feşş): پیاوی گه وج، جلی زیر، په لاس، دوو زمانی.
- فشار** - ا. (فیشار - fişar): گوشار.
- فشارخون** - ا. مر. (فیشاری خون - fişari xûn): گوشاری خوتین.
- فشار خون سنج** - ا. مر. (فیشاری خون سنج - fişari xûn senc): نامیری نه اندازه گیری خوتین.
- فشاردن** - مص. م. (فیشاردهن - fişarden): گوشین.
- فشارسنج** - ا. مر. (فیشار سنج - fişar senc): گوشار پیو.
- فشارنگار** - ا. مر. (فیشار نیگار - fişar nigar): باروگراف، نامیری که بو وینه گرتنی گوشاری هه و ا.
- فشاغ** - ا. ع. (فوشاغ - fuşax): جزه گیایه که.
- فشافش** - (فه شافیش - feşafiş): دهنگی ده رچوونی په یته پته یای تیر له که مان، فیشکه فیشک.

- فشانندن** - مص.م (فه شانندن - feşanden):
رشتن، پراگنده کردن، بلا و کردنه وه.
- فشرندن** - مص.م (فه شهردن - feşerden):
گوشین.
- فشست** - ا (فیششهست - fişşest):
فیشکهای مار، هاشاندنی مار.
- فش فش** - ا (فیش فیش - fiş fiş):
فیشکهای مار، هاشاندنی مار، دهنگی فیشکه شیتته، فیچقه‌ی ئاو.
- فشقشه** - ا (فیش فیشه - fiş fişe):
فیشکه شیتته.
- فشل** - مص.ل.ع (فه شهل - feşel):
سست بوون، ترسان.
- فشل** - ص.ع (فه شل - feşl):
پیاوی ترسنوک و بی زاخ، ته مه‌ل و خاو.
- فشل** - ا.ع (فیشل - fişl):
په‌رده‌ی که ژاوه.
- فشنگ** - ا (فیشه‌نگ - fişeng):
فیشه‌ک.
- فص** - ا.ع (فوسس - fuss):
بیلبله‌ی چاو، جمگه، نه‌سل و هه‌قیقه‌ت.
- فصاح** - ص.ع (فیساه - fisah):
زمان سوار، ته‌ر زمان، قسه‌خوش، زمان ره‌وان.
- فصاحت** - مص.ل.ع (فه‌ساهت - fesahet):
زمان سواری، زمان ره‌وانی.
- فصاد** - مص.ع (فه‌سساد - fessad):
جه‌جامات کیش، خوین به‌رده‌ر.
- فصاص** - ا.ع (فیساس - fisas):
نگینان، قاشان.
- فصاص** - ا.ص.ع (فه‌سساس - fessas):
نقیمساز، نگین فروش، که‌سیتک نقیم له‌سه‌ر موستیه دابنی.
- فصال** - ا.مص.ع (فیسال - fisal):
له‌شیر برینه‌وه‌ی مندال.
- فصح** - ا.ع (فیسه - fish):
لای جوله‌که‌کان ده‌کاته جه‌ژنی یاده‌وه‌ری ده‌رچوونی جوله‌که له میسر، لای مه‌سیحیان ده‌کاته رۆژی یادی سه‌رکه‌وتنی هه‌رزه‌تی عیسا، جه‌ژنی پاک.
- فصحاء** - ص.ع (فوسه‌ها - fuseha):
تیززمانان، سوار زمانان، ره‌وان زمانان، ته‌ر زمان و قسه‌زان.
- فصد** - مص.م.ع (فه‌سد - fesd):
خوین به‌ردان، جه‌جامات کیشان.
- فصل** - مص.م.ع (فه‌سل - fesl):
جیا‌کردنه‌وه‌ی جیا‌کردنه‌وه، سولج کردن.
- فصل** - ا.ع (فه‌سل - fesl):
وه‌رز، له‌مپه‌ری نتوان دوو شت، به‌شیتک له‌کتیبیک.
- فصوص** - ا.ع (فوسوس - fusûs):
نقیمان، نگینان.
- فصول** - ا.ع (فوسول - fusûl):
فه‌سلان، وه‌رزان.
- فصیح** - ص.ع (فه‌سیه - fesîh):
به‌زمان، سوار زمان، زمان ره‌وان، قسه‌زان.
- فصید** - ص.ع (فه‌سید - fesîd):
ده‌ماری خوین لیتگراو.
- فصیده** - ا.ع (فه‌سیده - fesîde):
خورمای شیلراوی به‌خوین ئاویتته.
- فصیل** - ا.ع (فه‌سیل - fesîl):
جیا‌کردنه‌وه‌ی بی‌چووه و شتریان گوپره‌که له‌دایکی، دیواری نزمی ناو هه‌سار.
- فضاء** - ا.ع (فه‌زاء - feza):
مه‌یدان، زه‌وی پان و به‌رین، هاما‌ج.
- فضائح** - ا.ع (فه‌زائیه - fezaih):
عه‌یب و عاران، ریسواییان، به‌دناوی.
- فضائل** - ا.ع (فه‌زائیل - feza'il):
بالایی له‌زانست و زانیاریدا.
- فضاح** - ا.مص.ع (فیزاه - fizah):
ریسوایی، به‌دناوی، ناو‌زراوی، روسیایی.
- فضاح** - ص.ع (فه‌زراه - fezzah):
ثابروبه‌ر، هه‌یا به‌ر.
- فضاحت** - ا.مص.ع (فه‌زاهت - fezahet):
ریسوایی، روسیایی، ناو‌زراوی، به‌دناوی.
- فضاض** - ا.ع (فوزاز - fuzaz):
ورده‌ی شکانی شتیک.

فضال - مص.ع (فیزال - fizal): فه خرکردن به سهر یه کدا له رووی زانسته وه.

فضال - ص.ع (فه ززال - fezzal): که سیک خودان زانستی زوری.

فضاله - ا.ع (فوزاله - fuzale): پاشماوه، پاشه روک.

فضانورد - ص.فا (فه زانه قهرد - fezaneverd): ئاسمانه وان، ئه وهی به که شتی ئاسمانی سه فه ر بکات و له سنووری کیشی زه وی ده ریچی.

فضل - ا.مص.ع (فه زل - fezl): چاکی، بالایی، که مال.

فضلاء - ص.ع (فوزه لاء - fuzela'): فازیلان، زانایان، ناودارانی مهیدانی زانستان.

فضلات - ا.ع (فه زلات - fezelat): پاشماوه و زپو زیل و پیسی.

فضل پرور - ص.فا (فه زل په رقه ر - fezl perver): زانست په روه ر، که سیک که ده خزمه تی ئه هلی فه زلدایی.

فضل فروش - ص.فا (فه زل فوروش - fezl furûş): که سیک خوئی به زانست و فه زله وه بنویتی، زانست فروشی.

فضلومند - ص.مر (فه زلوومند - fezlûmend): خودان زانست و فه زیله ت، ده و له مه ند له زانستدا.

فضله - ا.ع (فه زله - fezele): پاشماوه و پیسی.

فضوح - ا.مص.ع (فوزووه - fuzûh): ریسوایی، روسیایی، به دناوی، ناو زپاوی.

فضول - ا.ع (فوزوول - fuzûl): فه زل.

فضول - ا.ع (فوزوول - fuzûl): پاشماوه ی مالی زیاده له پیویستی، ئه وه ی به شیوه ی سروشتی له به دن دپته ده ره وه.

فضولی - ص.ع (فوزولی - fuzûlî): خو هه لقورتان له کاری خه لکی، ئه وه ی کاری نابه جی و بیفایده بکات، فزولی، فه رزه و ئیژ.

فضه - ا.ع (فیوزه - fizze): زیو،

فضیح - ص.ع (فه زیه - fezhîh): رسوا، رووسیا، ئاپروتکاو، ئاپرونه ماو، ناو زپاو.

فضیحت - ص.ع - ا.ع (فه ریبه ت - fezihet): عه یب، ریسوایی، به دناوی.

فضیل - ص.ع (فه زیل - fezil): زانا، خودان فه زل و ماریفه ت.

فضیلت - ا.ع (فه زیله ت - fezilet): زانیاری، زانست.

فضیلت گستر - ص.فا (فه زیله ت گوسته ر - fezilet guster): بره و ده ری زانست و ماریفه ت، هزرغان، زانا.

فطام - ا.ع (فیتام - fitam): مندال برینه وه له شیر.

فطانت - مص.م.ع (فه تانه ت - fetanet): ده رک کردن، تی گه بیشتن، زیره ک بوون، زیره کی و بالادهستی له کاریکدا.

فطر - مص.ل.ع (فیتتر - fitr): روژوشکان، فتارکردنه وه، جه ژنی رهمه زان.

فطر - ا.ع (فوتر - futr): قارچک، کارگ.

فطرت - ا.ع (فیتره ت - fitret): سروشت، ته بیعه ت.

فطره - ا.ع (فیتره - fitre): سه ر فیتره، زه کاتیکه له روژی جه ژنی رهمه زاندا ده درن.

فطن - ص.ع (فه تین - fetin): هوشیار، زیره ک، لیزان.

فطنت - ا.مص.ع (فیتنه ت - fitnet): زیره کی، هوشیاری، دانایی، زانایی.

فطور - مص.ل.ع (فوتور - futûr): روژو شکاندن، فتارکردنه وه.

فطور - ا.ع (فه تور - fetûr): خواردنی فتار.

فطیر - ا.ص.ع (فه تیر - fetîr): شتی زو و ده رک بکری، شتی زو و به ده ست بی، نانی هه لنه هاته، جه ژنی پاک (تاییه ته به جوله که له و روژهدا نانی فه تیر ده برژیتن).

فطاطت - مص.ل.ع (فه زازه ت - fezazet): به دزمان بوون، تونده ته بیعه ت بوون، به دزمانی، درشت ره فتاری.

فطیح - ص.ع (فهزی - fezi): کاری زور
 ناشیرین، کاری له راده به دهر ناشیرین و خراو.
فطیح - ا.ع (فهزی - fezi): ئاوی زولال و سازگار.
فعال - ا.ع (فیئال - fial): کرداران، کرده وان.
فعال - ا.ع (فهئال - feal): کاری چاک، که ردم، دهستکراوه، دلّوا، جوامیتری و سه خاوه ت.
فعال - ص.ع (فهئال - fe'al): کارا، پرکار.
فعالیت - ا.مص (فهئالییهت - fe'alîyet): چالاکي، چه له نگی، کوشش و کاری زور.
فعل - ا.ع (فیئل - fi'l): کار، کردار.
فعله - ا.ع (فهئهله - fe'ele): عه مه له، کریکار، پالّه.
فغ - ا.فوغ (fux): بت، ماشوقه، دلبر.
فغاک - ص (فهغاک - fexak): نه زان، گه وج، زؤل، بیژ، حه رامزاده.
فغستان - ا.مر (فهغیستان - fexistan): بتخانه، حه رمسه راو که نینه کانی جوان.
فغفور - ا.مر (فهغفور - fexfûr): خوا، بت، کوری خوا؛ که له کؤنا له قه بی پاشایانی چین بوو.
فغند - ا.فهغه ند (fexend): ره قس، سه ما.
فغواره - ص (فهغواره - fexvare): بت ئاسا، که سیک له زور خه مباریدا یان له لوتبه رزبا قسه نه کات.
فغیاز - ا.فهغیاز (fexyaz): شاگردانه، به خشیش، مزده.
فغاح - ا.ع (فوغغاه - fuxxah): چه که ره، شکوفه، پونگه.
فغار - ا.ع (فهغار - fexar): مؤرغه ی پشت، برپه ی پشت.
فغار - ا.ع (فهغار - fexare): مؤرغه، برپه.
فغاع - ص.ع (فهغغاء - fexxa): دلرّش، گلاوو پیس.
فغاع - ا.ع (فوغغاء - fuxxa): بیره.
فغاع گشودن - مص.ل (فوغغاء گشودن -

fuxxa' guşûden: کردنه وهی سه ری بیره، قرتینه لیدان.
فغاعی - ا.ص (فوغغائی - fuxxa'î): بیره فروش.
فغاهت - مص.ع (فهغاهت - fexahet): زانا بوون له بواری بنه ماکانی شه ریعه تدا.
فغد - مص.م (فهغد - fexd): گومکردن، بزکردن، له دهستان.
فغدان - مص.م.ع (فوغغدان - fuxdan): له دهستان، گومکردن، بزکردن.
فغدر - ا.مص.ع (فهغدر - fexr): همژاری، دهستکورتی، نه داری، فه قیری.
فغدر - ا.ع (فیغدر - fixer): مؤرغه، برپه ی پشت.
فغراء - ص.ا.ع (فوغغراء - fuxera): همژاران، سو فیان، ده رویش و قه له نده ران.
فغرات - ا.ع (فیغغرات - fixerat): مؤرغه ی پشت، برپه ی پشت.
فغره - ا.ع (فیغره - fixre): یهک مؤرغه، په ره گراف، باشتین به یتی قه سیده.
فقط - ق.ع (فهغه ت - fexet): ته نیا.
فقع - ا.ع (فیغی - fix): جوړه قارچکیکه.
فغود - مص.م (فوغغود - fuxûd): گومکردن، له دهست دان.
فغه - مص.م.ع (فیغغ - fixh): زانین، پسپوژیون له شتیکدا، شاره زایی له بنه ماکانی شه رعدا.
فغها - ا.ع (فوغغها - fuxeha): زانایانی بواری شه رع.
فغید - ص.ع (فهغید - fexîd): له دهست چوو، گوم بوو.
فغیر - ص.ع (فهغیر - fexîr): همژار، دهستکورت، بینه وا.
فغیرانه - ق.ص (فهغیرانه - fexîrane): همژارانه.

- فقیره** - ص.ع (فه غیره - fexîre): هه ژار.
- فقیه** - ص.ع (فه غیه - fexîh): زانا، پسیپۆر له بواری زانستین فیهه. شاره زاله ئه حکامی شهرع، شهرع زان، مه لا.
- فقیهه** - ص.ع (فه غیهه - fexîhe): ژنی شاره زاو پسیپۆر له شهرعدا.
- فک** - مص.م.ع (فه کک - fekk): کردنه وه، جیا کردنه وهی دوو شت لیکدی، رزگار کردنی دیل، نازا کردن.
- فک** - ا.ع (فه کک - fekk): شه ویلاگه، کاژیره، شه ویله.
- فک** - ا.فر (فوک - fuk): به رازی ناوی.
- فکاهت** - مص.ل.ع (فه کاههت - fekahet): سوعبه تچیاتی، حه نه کچیاتی، سوعبه تچی و دهم به پیکه نین و قسه خۆش.
- فکر** - ا.ع (فیکر - fikr): ئه ندیشه، بیر، هزر، فیکر.
- فکز** - ا.ع (فه کز - feksz): دوو که لکیش، دوو که لکیشی موبه ق یان سوپا.
- فکل** - ا.فر (فوکول - fukul): که راویت، بۆینباخ.
- فکور** - ص (فه کور - fekûr): پیاوی به هزر و بیر، هزر مه ند، هزر فاقان.
- فکه** - ا.ع (فه ککه - fekke): کاسه و سفره ی ده رویشان، کاسه و سفره ی هه تیوان، کاسه و سفره ی هه ژاران.
- فگار** - ص (فه گار - fegar): ماندوو، زامدار، دلبرین.
- فگانه** - ا.ع (فه گانه - fegane): مندالی نه به کامی له بارچوو، مندالیک به مردوو یه تی له دایک بیی.
- فل** - ا.ع (فول - ful): نیلوفر، داری دره ختی به هی.
- فل** - ا.ع (فولل - full): گولیکی سپی بۆنخۆشه.
- فلات** - ا.ع (فولات - felat): تان، رایه لی ته ون.
- فلات** - ا.ع (فولات - felat): بیابان، سارا، ده شت.
- فلاته** - ا.ع (فولاته - fulate): باسوق.
- فلاح** - ا.مص.ع (فه لاه - felah): سه رکه وتن، رزگاری.
- فلاح** - ا.ص.ع (فه لاه - falah): فه لاج، جووتیار، جوتکار، وه رزیر.
- فلاحهت** - ا.مص.ع (فه لاههت - felahet): جووتیاربی، فه لاجهت، کاری جوت به نده.
- فلاخن** - ا.ع (فه لاهخن - felaxen): که لمانسنگ، به رده قانی، قۆچه قانی، که هنیک.
- فلاده** - ص.ع (فه لاده - felade): بیه هوده، بی سوود، قسه ی قۆزو پووج.
- فلاسه** - ا.ع (فه لاسیفه - felasife): فه یله سو فان.
- فلاسک** - ا.فر (فیلاسک - filask): زه مزه می ناو، یه خچالی بچووکی شوشه یی.
- فلاشری** - ا.فر (فه لاشیری - felashirî): نه خۆشیشیه که تووشی کرمی ناو ریشم ده بی، به تاییه تی له دوا قوتاغی ته مه نیدا، کرمه که ده مرئ و ره ش ده بیته وه. ره شه مه رگ.
- فلاکت** - ا.ع (فه لاکهت - felaket): فه لاکهت، به ده به ختی، ده ستکورتی و کویره وه ری، زۆر دژوار، ئه وه پری ته نگانه.
- فلامک** - ا.ع (فه لامهک - felamek): جۆره ئه لمانسیکه.
- فلان** - ا.ع (فلان - fulan): فلان، کاورا، یارۆ، راناوی نادیاره.
- فلانل** - ا.فر (فیلانیل - filanil): فانیه.
- فلانه** - ا.ع (فلوانه - fulane): فلان (بو ئافره تی نادیار).
- فلج** - ا.ع (فه لج - felc): قفل، کیلونی ده رگا.
- فلج** - مص.ل.ع (فه لهج - felec): ئیفلیج بوون، له کارکه وتنی ده ست یان پی یان نیسه ی به دهن، زه مین گیر بوون.
- فلخ** - ا.ع (فه لهخ - felex): سه رته تا، هه وه لی کار، ده ستپیک.

- فلخ** - مص.ع (فله لخ - felx): روونکردنه ووه ناشکرکردنی کاریک.
- فلخم** - ا (فله لم خم - felexm): بهرده قانی، قه لماسنگ.
- فلخم** - ا (فله لم خم - felxem): مشته، کوتکی هه لاجی.
- فلخمان** - ا (فله له خم مان - felexman): قوچه قانی، بهرده قانی، قه لماسنگ.
- فلخمیدن** - مص.م (فله له مییدن - felxemîden): شیکردنه ووه هه لاجی کردنی لۆکه.
- فلخودن** - مص.م (فله لخوودن - filxûden): هه لاجی کردنی په موو.
- فلخوده** - ا.مف (فله لخووده - felxûde): شیکراوه، هه لاجی کراو، په مووی پاککراو و شیکراوه.
- فلد سپات** - ا.مر (فیلد سپات - fild spat): جوړه بهردتیکه.
- فلد مارشال** - ا.فر (فیلد مارشال - fild marşal): سوپاسالار، بالاترین پله ی سوپایی له ئەلمان و ئینگلستان و هه ندی ولاتانی دی.
- فلذ** - مص.م.ع (فله لز - felz): جیاکردنه ووه، جیاکردنه ووه ی به شتیک له مال بۆ که سیتک.
- فلز** - ا.ع (فیلز - filz): جگهر.
- فلزه** - ا.ع (فیلزه - filze): پارچه یهک له جگهر یان له گوشت، به شتیک له زیترو زیوو.
- فلرز** - ا (فله لرز - felerz): پریاسکه.
- فلرزنگ** - ا (فله له رزه نگ - felerzeng): پریاسکه یهک که خواردن و شتی تی بکه نو له گه ل خۆدا بیبهن، تویتشه به ره.
- فلز** - ا.ع (فیلیزز - filizz): کانزا، ناسنجاو.
- فلس** - ا.ع (فله لس - fels): دراویکی که م به هایه، پوله که (ماسی).
- فلسفه** - ا.ع (فله لسه فه - felsefe): فله لسه فه، حیکمهت، بیرکردنه ووه رامن و قوولبوونه ووه له بوون و هه قیقیه تی شان و هۆی بوونیان.
- فلش** - ا.فر (فیلش - filş): تیر، نیتزه.
- فلشک** - ا (فیلشک - filişk): کۆزه ی بچووک، کۆزه یهک که بۆ منالان بنه خشتیری.
- فلغند** - ا (فهل غه ند - felxend): په رژین، شوره ی به دروچیل.
- فلفل** - ا (فیلفیل - filfil): بیبهه، ئیسۆت.
- فلفل بری** - ا.مر (فیل فیل فیل به یری - fil fili berî): جوړه رووه کتیکه.
- فلفل سبز** - ا.مر (فیل فیل فیل سه بز - fil fili sebz): جوړه رووه کتیکه.
- فلفل سفید** - ا.مر (فیل فیل فیل سه فید - fil fili sefid): جوړه رووه کتیکه.
- فلفل فرنگی** - ا.مر (فیل فیل فیل فه رهنگی - fil fili ferengî): جوړه رووه کتیکه.
- فلفل کبیر** - ا.مر (فیل فیل فیل که بیر - fil fili kebîr): جوړه دره ختیکه.
- فلفل مویه** - ا (فیل فیل فیل مویه - fil fil müye): ده و نیتیکی خۆ هه لواسه.
- فلق** - مص.م.ع (فله لخ - felx): شهق کردن، دوو فلیقانه کردن.
- فلق** - ا.ع (فله لغ - felx): شهق، درز.
- فلق** - ا.ع (فله لغ - felex): سپیده، شهق، درز، قلیشی چیا.
- فلقه** - ا.ع (فله لغه - felxe): نیوه ی شتتیک، لهت، پاژ، بهش.
- فلک** - ا (فله لک - felek): فه راقه، فه لاقه.
- فلک** - ا.ع (فله لک - felek): گهردون، مه داری هه ر یه کتیک له هه ساره کان.
- فلک زده** - ص.مر (فله لک زده - felek zede): داماو، کلۆل، بئ بهخت، بئ تالغ، هه ژار، بهسته زمان.
- فلکه** - ا.ع (فله لکه - feleke): فلکه، بازنه، تایه، پیچکه، هه ر شتتیک ی بازنه یی به ده وری خۆیدا بسوریتته ووه.

- فلکی** - ص.ن (فله کی - felekî):
 نەستییەرناس، پسیپۆرو زانا لە بواری گەردونناسیدا.
- فلماخن** - ا (فله ماخن - felmaxen):
 قەلماسەنگ، بەردەقانی، قۆچەقانی.
- فلنجمشک** - ا (فله نج موشک - felenc muşk):
 جۆرە گیایەکە.
- فلنجە** - ا (فله نجە - felence):
 جۆرە گیایەکە بۆ دەرمان دەشیت.
- فلوات** - ا.ع (فله فات - felevat):
 دەشتان، بیابانان.
- فلوئور** - ا.مر (فلوئوور - fulûur):
 جۆرە گازێکی زەرد رەنگە.
- فلوت** - ا.فر (فلووت - fulût):
 فلووت، ئامبێزێکی مۆسیقایە وەک نای لێدەدرێ.
- فلوت** - ا.فر (فلوت - flût):
 هێزی دەریایی وەلاتیک، کۆی کەشتیانی جەنگی و لاتیک.
- فلورن** - ا.فر (فلوورن - fulûrn):
 دراویکی ھۆلەندی و ھەندێ ولاتی تری ئەوروپایە لە ھەر ولاتیکدا بەھایەکی جیاوازی ھەیە.
- فلورە** - ا.فر (فلوورە - flûre):
 جۆرە شمشیرێکی تاییەتی شمشیربازییە.
- فلوس** - ا.ع (فلووس - fulûs):
 جۆرە دراویکی کەم بەھایە.
- فلس** - ا.ع (فلوس - fulus):
 جۆرە درەختێکی زەلامە، لە ولاتانی گەرمەسیری وەک عەرەبستان و میسر و ھندوستاندا دەروێ.
- فلوکس** - ا.مر (فلوکس - flûks):
 جۆرە گۆلیکە، بۆ جوانی لە باخچاندا دەپروێن.
- فله** - ا (فله - fele):
 ژەک، فرۆ.
- فلیو** - ص (فلیف - felîv):
 بێتھودە، بێ فایدە، بێ کەلک.
- فم** - ا.ع (فم - fem):
 زار، دەم.
- فمینیسم** - ا.فر (فیمینیسم - fimînîsm):
 لایەنگری لە ئافرەت، لایەنگری لە مافین ئافرەت، ژن تەبیەت، تەبیەت ژنانی.
- فن** - ا.ع (فەنن - fenn):
 جۆر، بەش، ھونەر، فینل، حیلە، سنعەت.
- فناء** - م.ص.ل.ع (فەنا - fena'):
 نەمان، فەنابوون، لەناوچوون.
- فناء** - ا.ع (فینا - fina'):
 حەوشە، مەیدان، گۆرەبان.
- فناپذیر** - ص.فا (فەناپەزیر - fena pezîr):
 فانی، ناپایەدار، رەوتەنی.
- فناتیسیم** - ا.فر (فەناتیسیم - fenaţism):
 لایەنگری توند لە مەسەلەتین ئابنێ یان ئەخلاقی یان کۆمەڵایەتی یان سیاسی، توندپەروی، دۆگماتیزم.
- فناتیک** - ص.فر (فەناتیک - fenaţik):
 پایەندی کوێرانە، دۆگماتیک.
- فنادق** - ا.ع (فەنادیغ - fenađix):
 ھۆتیلان، میوانخانان.
- فناز** - ا.ع (فەناز - fenar):
 مەشخەل، فانوس.
- فناستین** - ا.فر (فیناستین - finastîn):
 تارامەخش.
- فناکەدە** - ا.مر (فەناکەدە - fenakede):
 دنبا، فەناخانە.
- فنان** - ص.ع (فەننان - fennan):
 خودان ھونەر، ھونەرەمەند، کەری کتیی.
- فنج** - ا.ص (فەنج - fenc):
 فنتق، قۆری، گەورەوزل.
- فنجا** - ا (فەنجا - fenca):
 لەرز.
- فنجان** - ا (فینجان - fincan):
 فینجان.
- فنجریون** - ا (فەنجەرییون - fenceriyûn):
 جۆرە رووھ کتیکە.
- فنجنوش** - ا (فەنجنوش - fencnûş):
 ژەنگی ناسن.
- فنجیدن** - م.ص.ل (فەنجیدەن - fencîden):
 باویشکدان بە دەم خوماریبەو، خەوالویی.
- فنجیون** - ا (فەنجییون - fencîyûn):
 گیایەکی ژەھرداری گۆلژەردە.

- فند** - (فهنډ - fend): فيل، حيله، فريو، تهره، درو، نيرهنگ، فهندو فيل.
- فند** - ا.مص (فهنډ - fend): ناشوگري، نمک حرامی، سپله يی، پينه زانی، دامای، هه ژاری.
- فندق** - ا (فيندوغ - findu x): بوندق، فوندق، ميوه يه کی خړی ره شی نامال سوره له تيره ی باده م و پسته يه.
- فندق** - ا.ع (فوندوغ - fundu x): کاروانسه را، هوتيل، ميوانخانه.
- فندک** - ا (فهندهک - fendek): چه رخ، چه خماخ.
- فندر** - ا (فهنه ر - fener): فهنه ر، سپرينگ، ده بلی توتومبيل.
- فنتاس** - ا.ع (فينتاس - fintas): بوشکهي ناو خوار دهنوه له که شتيدا، بهرميل.
- فنک** - ا (فهنک - fenek): جوړه گيانداريکه له رتيوی ده چي.
- فنگ** - ا (فهنگ - feng): کرميکی سهوزه پتر له سهر گه لای گيا په پيدا ده بي، زه روو، زالو، پينهوا، ده ستکورت و هه ژار.
- فنگ** - ا (فهنگ - feng): کوژالک، ته حله سيټف، کاله که مارانه.
- فنل** - ا.فر (فينول - finul): جوړه ماده به کی کيميايي.
- فنن** - ا.ع (فهنن - fenen): لقي، لقي درهخت.
- فنونډ** - مص.ل (فنونوډن - funûden): خه له تان، ده ستخه رېوون.
- فن و فن** - ا (فين و فين - finn û fin): فيبنگه فيبنگی که پوو.
- فنومن** - ا.فر (فينومين - finûmîn): ديارده، رووداو، شتی ناياب و ده گمن.
- فنومنيسم** - ا.فر (فينومنيسم - finûminism): ديارده گه را يی (ظاهراتی).
- فنون** - ا.ع (فنون - funûn): هونه ران، سنه تان.
- فوائد** - ا.ع (فه ثائيد - fevaïd): سوودو قازانجان، فايدان.
- فوات** - مص.ل.ع (فه قات - fevat): مردن، به سهه چوونی وهختی کارتيک.
- فواتح** - ا.ع (فه قاتيه - fevatih): سهه تانگان، سهه تانگانی سوره تين قورنان.
- فواحش** - ص.ا.ع (فه شاهيش - fevahiş): خراپکاريان، روسپيان، ژتانی به دکار، سوژانيان.
- فوار** - ص.ع (فه قشار - fevvar): له کوډو جوژ، هه لقلو يو به توندي، ناوی به فواره.
- فوارس** - ص.ا.ع (فه قاريس - fevvaris): نه سپ سواران، سواران.
- فواره** - ص.ع (فه ققاره - fevvaré): فواره.
- فواصل** - ا.ع (فه قاسيل - fevasil): ماوه ی نيوان دوو شت يان زياتر.
- فواضل** - ا.ع (فه قازيل - fevazil): زانايان.
- فواق** - ا.ع (فو قاق - fuva`x): نزگه، نزگه ره.
- فواقع** - ا.ع (فه قاعی - feva xi): به لا، ته نگانه، نارچه تی.
- فواکه** - ا.ع (فه قاکيه - fevakih): ميوه، فيقی.
- فوب** - ا (فووب - fûb): فوو کردن به ده وری خوټا يان به ده وری که سيکی ديدا بو چاوی به د.
- فوت** - ا (فوت - fût): فوو کردن؛ بو هه لکردن و خو شکردنی ناگر يان کوژانه و دی چرا، فوو کردن به ده وری که سيکدا بو چاوه زار.
- فوت** - مص.ل.ع (فهوت - fewt): مردن.
- فوت** - ا.ا.نگل (فوت - fût): پي، فوت.
- فوتبال** - ا. انگل (فووتبال - fûtbal): فوتبول، ياری توپی پي.
- فوتک** - ا (فووتهک - fûtek): نای بچووک.
- فوتنج** - ا (فووتهنج - futenc): پونگه.
- فوتو** - ا.فر (فووتو - fûtû): فوتو، ويته.
- فوتوالکتريک** - ا.فر (فووتوئيلېکتریک - fûtû iliktrîk): دينه موی دروستکردنی کاره با.

فور - مص.ل.ع (فهور - fewr) : هه لئوئینی ئاو له سهه رچاوه وه، هاتنه کولی مه نجه ل و سهه رپژبوونی.

فور - ا.ع (فهور - fewr) : خیرا، زوو، بی درهنگ، بهلهز، یه کسهه.

فورامن - ا.فر (فورامین - fûramin) : کلاو رۆژنه، ورده کونی سهه بهدنی گیانله بهه ران.

فوران - مص.ل.ع (فهه ران - feveran) : هه لچوون، هه لئوئین، جمانی خوین له ده ماردا.

فورت - ا.مص.ع (فهورهت - fewret) : هه رهتی هه لچوون و توپه بوون، هه رهتی گه رما، هه لچوون.

فوردگان - ا. (فهه رده گان - feverdegan) : ناوی جه نئیکی کۆنی ئیرانیانه.

فوردیان - ا. (فهه ردییان - feverdiyan) : ناوی جه نئیکی کۆنی ئیرانییه که خه لکی ئیران له پینج رۆژی یه که می سال یان له پینج رۆژی کۆتایی سالدا ده یانگیترا.

فوردین - ا. (فهه ردین - feverdîn) : ناوی مانگیکی ئیرانییه، فهروه ردین.

فورموی - ص.مر (فورموی - fûrmûy) : موو زهرد.

فوریه - ا.فر (فیفرییه - fivriye) : دووم مانگی سالی فه رهنگی.

فوز - ا. (فوز - fûz) : لمۆز، دهه و لمۆز.

فوز - مص.ل.ع (فهوز - fewz) : سهه رکه و تن، رزگار بوون.

فوزان - ا. (فووزان - fûjan) : هاوار، نهعه رهته.

فوطه - ا.ع (فووته - fûte) : په شته مال، خاوی، فۆته، سهه ربه ست.

فوفل - ا. (فوفیل - fûfil) : جووره دره ختیکه له تیره ی دارخورما.

فوق - ق (فهوغ - few x) : بالا، سهه رو، باشتر.

فوقانی - ص.ن.ع (فهوغانی - few xanî) : بالایی، سهه روبی.

فوقس - ا. (فووغوس - fû xus) : جووره قه وه یه که له قولایی ده ربادا په ییدا ده بی.

فوتو تلسکوپ - ا.فر (فوتو تیلیسکوپ - fûtû tiliskûb) : ته لیسکۆب.

فوتوژن - ص.فر (فووتوژین - fûtû jin) : بلاجیکتۆر.

فوتوسفر - ا.فر (فووتوو سفیر - fûtû sfir) : رۆشنایی، گۆی رۆشنایی.

فوتوشیمی - ا.فر (فووتوشیمی - fûtû şimî) : لقیکی زانستی کیمیایه له کارگه ی روناکی له کارلیکی کیمیایدا ده کۆلئیته وه.

فوتوفوی - ا.فر (فووتوفوی - fûtû fûbî) : ترس له رۆشنایی.

فوتوکپی - ا.فر (فووتوکپی - fûtû kupî) : فۆتۆکۆپی، له بهه رگرتنه وه.

فوتوگراف - ا.فر (فووتوگراف - fûtû graf) : فۆتۆگراف، وینه گر.

فوتوگرافی - ا.فر (فووتوگرافی - fûtû grafi) : وینه گری.

فوتومتر - ا.فر (فووتومتر - fûtû mitr) : رۆشنایی پیو.

فوته - ا. (فووته - fûte) : په شته مالی حه مام، خاوی.

فوج - ا.ع (فهوج - fewc) : فهوج، به شتیک له سوپا.

فوج - مص.ل.ع (فهوه - fewh) : جووشان و سهه رپژبوونی مه نجه ل، رشتنی خوین له بهه ر برین، بلاو بوونه وه ی بۆنی گول یان میسک.

فود - ا. (فوود - fûd) : پۆ، تپه وه دانی تهون، هاوه لی رایه ل.

فودج - ا.ع (فهودهج - fewdec) : که ژاوه، که ژاوه ی بووک.

فودنج - ا. (فوودنج - fûdenc) : پونگه.

فور - ا. (فوور - fûr) : سووری کال، سووری ئامال زهرد.

فور - ا. (فوور - fûr) : وافور، سهه بیلی تلیاک کیشان.

فوکا - ا (فووکا - fûka): جۆره بییه که.
فوکستروت - ا. انگل (فوکستروت - foks trût): ری و رژیشتنی رتوی، جۆره سه مایه که.
فوکوس - ا. فر (فوکوس - fûkûs): جۆره قه وزه یه که له قولایی ده ریادا په یدا ده بی.
فوکان - ا (فووگان - fûgan): بلق.
فول - ا. ع (فوول - fûl): پاقله.
فول - ا. ا. نگل (فوول - fûl): فاوّل.
فولاد - ا (فوولاد - fûlad): پۆلا.
فولکلور - ا. فر (فولکلور - folklor): فولکلور، که له پوور.
فوم - ا. ع (فووم - fûm): سیر، دانه ویتله، ههر دانه ویتله یه یک بکری به نان.
فون - ا. فر (فون - fûn): یه که ی ئه ندازه گیری تونی ده نگ.
فونتیکی - ص. فر (فونیتیکی - fonitîk): فۆنه تیکی، ده نگ سازی.
فوندمانت - ا. فر (فوندمانیت - fondimanit): پایه، بناخه، بونیاد.
فونوگراف - ا. فر (فونوگراف - fûnûgraf): فۆنۆگراف، ریکۆردەر.
فوه - ا. ع (فووڤشه - fuvve): رووه کیکه ره که که ی له ره نگ ریزی و خمگه ریدا به کاردی.
فوهل - ا (فووهیل - fûhil): شوّراخ، شامات، شوّره زار.
فه - ا (فه - feh): که ردوو، سه وّل.
فه - ص. ع (فه هه - fehh): پیساوی له قسه کردندا بی توانایی.
فهاریس - ا. ع (فهاریس - feharis): پیترستان.
فهامت - م. م. ع (فه هامت - fehamet): فامین، حالی بوون، تیگه بیشتن، دهرک کردن.
فهامه - ص. ع (فه ههامه - fehame): زۆر زاناو زیرهک، زۆرفام.
فهانه - ا (فه هانه - fehane): پواز، پشتکۆل، قالبی پیتلاو.

فهد - ا. ع (فه هد - fehd): پلینگ.
فهر - ا. ع (فوهر - fuhr): جه ئینکی جوله که به.
فهیرس - ا. ع (فهیریس - fihris): پیپرست.
فهیرست - ا (فهیریس - fihrist): پیپرست.
فهیل - ص (فه هل - fehl): پهل، پان، کراوه، به رین.
فهیلوی - ص. ن (فه هله قی - fehlevî): په هله وی. زمانی په هله وی.
فهلیات - ا (فه هله قییات - fehleviyat): شتیه زاره جیا وازه کانی زمانی فارسی.
فهیم - م. م. ع (فه هم - fehm): زانین، دهرک کردن.
فهیم - ص. ع (فه هییم - fehim): زیرهک، زانا، تیترفام، له زفام.
فهیماء - ص. ع (فه هه ما - fuhema): زانا، زیرهک و ژیر، به فام.
فهماندن - م. م. ع (فه همانندن - fehmanden): فاماندن، حالی کردن، تیگه یاندن.
فه میدن - م. ص. ل (فه همیدن - fehmîden): دهرک کردن، تیگه بیشتن، په ی بردن.
فه میده - ا. م. ف (فه همیده - fehmîde): فامیده، حالی، دانا، تیگه بیشتوو.
فهود - ا. ع (فهوود - fuhûd): پلنگان.
فهه - ا (فهیه - fihe): سه ولی که شتی رانی.
فهیم - ص. ع (فه هییم - fehim): زانا، زیرهک، به فام، فامیده، تیگه بیشتوو.
فهی - ا. ع (فه ی - fey): سایه، سیتبه، پۆلی مه لان، ده ستکه وت.
فهیار - ا (فه ییار - fiyar): کار، پیشه، بیتزوو، مه گیرانی.
فه یاز - ص. ع (فه ییاز - feyyaz): جۆگه یان کانی فره ئاو، پیساوی به خشنده و دلاوا.
فه یافی - ا. ع (فه یافی - feyyafî): بیابان، ده شتی راستانی و هه موار.

- فیال-ا** (فه‌یال - feyal): سهره‌تا، زه‌وییه‌ک بوّ
یه‌که‌مجار بچیتنرئ.
- فیال-ا.ع** (فه‌ییال - feyyal): فیله‌وان، خودان
فیل.
- فیاوار-ا** (فه‌یافار - feyavar): کار، پیشه.
- فیبر-ا.فر** (فیبر - fibr): فه‌یبه‌ر، فایبه‌ر.
- فیبرین-ا.فر** (فیبرین - fibrîn): مادده‌یه‌که‌له
خویندا‌که‌یارمه‌تی مه‌یینی خوین دده‌ات.
- فیج-ا.ع** (فه‌یج - feyc): ده‌سته‌یه‌ک‌له
خه‌لگی، په‌یک، قاسید، ته‌ته‌ر، غولام.
- فیجن-ا.ع** (فه‌یجه‌ن - feycen): جوّره
رووه‌کیکه.
- فیج-مص.ع** (فه‌یه - feyh): هاته‌سال،
رؤیشتنی خوین له‌برین، جوّشانی مه‌نجه‌ل.
- فیحاء-ص.ع** (فه‌یحاء - feyha): به‌رین،
بلاو، سه‌رای‌گه‌وره، مه‌یدان.
- فیدل-ص.فر** (فیدل - fidl): وه‌فادار، به
ئه‌مه‌ه‌ک، راستو‌دروست، دروست‌په‌یمان،
پایه‌دار.
- فیر-ا** (فییر - fîyîr): ئه‌فسوس، مه‌خابن،
ریشخه‌ن.
- فیروز-ص** (فیروز - firûz): سه‌رکه‌وتوو.
- فیروزج-ا.ع** (فیروزه‌ج - firûzec): پیروژه.
- فیروزه-ا** (فیروزه - firûze): پیروژه،
به‌ردیکی شینی به‌نرخه‌به‌زوری بوّ‌نقیمی
موس‌تیلان به‌کاردئ.
- فیروزه‌فام-ص** (فیروزه‌فام - firûze fam):
پیروژه‌رنگ، شینباو.
- فیرون-ص** (فیرون - firûn): به‌رز، بالا،
راست، خواناس، داوین‌پاک.
- فیریدن-مص.ل** (فیریدن - firîden): روّیینی
به‌لاروله‌نجه، ته‌وس‌کردن، ریشخه‌ن‌کردن.
- فیرنده-ا.فا** (فیرنده - firende): لاروله‌نجه،
عیشوه‌نازکه‌ر، به‌نازو‌فیز.
- فیزسین-ا.ص.فر** (فیزسین - fizîsîn):
- پسیووری فیزیا، فیزیازان.
- فیزیک-ا.فر** (فیزیک - fizîk): فیزیا.
- فیزیکدان-ا.ص.فر** (فیزیکدان - fizîkdan):
پسیووری بواری فیزیا.
- فیزوتراپی-ا.فر** (فیزوتراپی - fizîyutirapî):
پزشک‌گه‌ری فیزیکی.
- فیزوکرات-ص.فر** (فیزوکرات - fizîyûkrat):
لایه‌نگرانی فیزوکراسی.
- فیزوکراسی-ا.فر** (فیزوکراسی - fizîyûkrasî):
تیووریه‌کی ئابووریبه
که‌لایه‌نگرانی پییان‌وايه‌سه‌روه‌تو‌سامانی
راسته‌قینه‌یان‌تاقه‌سه‌رچاوه‌ی سامانی ولات
ئاوو‌زه‌وی‌به‌روویومی‌کشتوکالیبه‌و‌زیرو‌زیو
به‌سه‌روه‌تی‌حه‌قیقی‌نایه‌ته‌ژماره‌وته‌نیا‌هون‌بوّ
ناسانکاری‌ئالووتل‌وسه‌ودا.
- فیزولوژی-ا.فر** (فیزولوژی - fizîyûlûjî):
فیزولوژی، زانستیکه‌درباره‌ی‌ته‌رزی‌کاری
ئه‌ندام‌و‌ده‌زگاکانی‌به‌ده‌نی‌گیانله‌به‌ران‌و
په‌یوه‌ندیان‌به‌یه‌کتره‌وه.
- فیزولوژیست-ص.فر** (فیزولوژیست - fizîyûlûjîst):
زانستی‌فیزیادا.
- فیزینومی-ا.فر** (فیزینومی - fizîyûnûmî):
ناوچه‌وان، روخسار، دیمه‌ن،
سیماناسی.
- فیس-ا** (فیس - fîs): فیز، غرور، ده‌حیه،
ده‌عیه، تاووس.
- فیسور-ا.فر** (فیسور - fîsûr): شه‌قی
بجووک، درز.
- فیش-ا.فر** (فیش - fiş): فیش، فیشه.
- فیشیه-ا.فر** (فیشیه - fişîye): فیشه‌دان.
- فیصل-ا.ص** (فه‌یسه‌ل - feysel): حاکم،
قازی، شمشیری‌تیژ، داوه‌ری‌له‌نیوان‌ه‌ق‌و‌نا
ه‌ه‌ق‌دا.
- فیصل‌دادن-مص.م** (فه‌یسه‌ل‌داده‌ن - feysel daden):
حه‌لو‌فه‌سل‌کردنی (کاروباران).
- فیض-مص.ع** (فه‌یز - feyz): سه‌رکردنی‌ئاو‌و

فیله - ا.ع (فیله - file): فیلی مییہ، میچکھ فیل.
فیله - ا.ع (فیہلہ - fiyele): فیلان.
فیله - ا.ع (فیله - file): تۆر، داو، پەت، سۆندە، پشته مەغزە.
فینال - ا.ص. فر (فینال - final): کۆتایی، دوا پیتشپرکیتی وەرزشی.
فیئە - ا. (فیئە - fine): جۆرە کلاویکی سادە سی پی یان سوورە کە هەندئێ لە خەلکی میسر لە سەری دەکەن، تەپوش.
فیوز - ا. انگل (فیوز - fîyûz): فیوزی کارەبا.
فیوض - ا.ع (فیووز - fuyûz): زیادە، زۆر، فەرۆ بەرەکەت، زانست و فەیزان.
فیول - ا.ع (فیوول - fuyûl): فیلان..

رۆبیشستنی، ئاوی زۆر، شتی زۆر، بەخشش، سەخاوەت.
فیضان - مص.ع (فەیهزان - feyezán): لافاو، هەستانی ئاو، سەرکردنی ئاوو لەبەر رۆبیشستنی.
فیفاء - ا.ع (فەیفاء - feyfa'): بیابانی بێ ئاو، دەشتی هەموارو بەرین.
فیکس - ص. فر (فیکس - fîks): بەرقەرار، پایەدار، نەگۆر.
فیل - ا. (فیل - fîl): فیل.
فیلبان - ا.ص (فیلبان - fîlban): فیلەوان، شوانی فیل.
فیلپا - ا. مر (فیلپا - fîlpa): جۆرە نەخۆشییە کە.
فیلتر - ا. فر (فیلتر - fîlter): فیلتر.
فیل دریاپی - ا. مر (فیلی دەریایی - fîli deryayî): جۆرە حەیانیتی وشکاو بیە.
فیلستە - ا. مر (فیلوستە - fîluste): ئیستقانی فیل، عاج.
فیلسوف - ا.ص (فەیلەسوف - feylesûf): فەیلەسوف، شارەزاو پسیۆری بواری فەلسەفە.
فیلک - ا. (فەیلەک - feylek): تیری دوو لقە.
فیلگوش - ا. (فیل گووش - fîl gûş): گۆلی زەنەق، سۆسەنی سپی.
فیلگوش - ص (فیل گووش - fîl gûş): هەر شتی وەکو گۆتی فیل بێ، گۆی پان وەکو گۆتچکە ی فیل.
فیلم - ا. فر (فیلم - fîlm): فیلمی وینەگرتن.
فیلم بردار - ص. فا (فیلم بەردار - fîlm berdar): کەسێک فیلم بگرێ، کەسێک فیلمی هەوالی یان سینەمایی بگرێ بۆ نیشاندان لەسەر شاشە ی تەلەفزیۆن یان سینەما.
فیلوار - ا.ص (فیلقار - fîlvar): فیل ئاسا، وەکو فیل.
فیلون - ا. فر (فیلون - fîllûn): جۆرە روو کێکە.

ق

ق- حر (ق- X):

پیتی بیست و چواره می ئه لغبای فارسییه و به (قاف) ده خوئینریتته وه و به حساوی ئه بجه د ده کاته (۱۰۰) ئه م پیتته له زمانی فارسی په تیدا نیبه و له و وشانه دا به کار دئ که له عاره بی بیان تورکیبه وه و ده گراون و له هه ندئ وشه ی فارسیدا له جتی غه ین و کاف به کار هاتووه.

قان- ا. (غائان- xaan): شاهنشا، پاشای گه وره، پاشایانی مه غؤل.

قاند- ا. فاع. (غائید- xaid): فه رمانده، سهردار، پیشه و او.

قائف- ا. فاع. (غائیف- xaif): قه یافه ناس.

قائل- ا. فاع. (غائیل- xail): په یقشار، قسه کهر، پیژهر.

قائم- ا. فاع. (غائیم- xaim): پایه دار، قائم، به رفه رارو جیگیر، وه ستاو، به ریا.

قائم کردن- مص. م. (غائیم کرده-ن xaim kerdn): قائم کردن، قه شارتن، مه حکم کردن.

قائم شدن- مص. ل. (غائیم شوده-ن xaim şuden): په نهان بوون، قائم بوون، مکوم بوون.

قائم- ا. ص. ع. (غائیم- xaim): نازناوی ئیمامی دوازه به می شیعه یان، ئیمامی قائم، ئیمامی زه مان.

قائم مقام- ا. ص. مر. (غائیم مه غام- xaim mexam): جیگر، که سیک بخریتته جتی که سیک دی و کاره کانی ئه و نه نجام بدات، قائمقام.

قائم- ا. ع. (غائیمه- xaime): هه ر به کیک له چوار په لی چوار پییان، ده سکی شمشیر.

قاب- ا. ع. (غاب- xab): ئه ندازه، نیوده ی که وان، نیوان ده سکی که وان و گوشه ی که وان.

قاب قوسین- ا. مر. (غابه غه وسه یین- xabe xewseyn): ئه ندازه ی دوو که وان، نزیک ی.

قاب- ا. (غاب- xab): قاپ، قاپی گه وره ی لیوار پهل، چوار چیتوه، وه ک چوار چیتوه ی عه یینه ک، وینه و ئاوینه.

قاب- ا. (غاب- xab): قاپ، جگ.

قاب باز- ص. فا. (غاب باز- xab baz): قاپین چی، که سیک گه مه ی قاپین بکات (جگ).

قاب بالان- ا. مر. (غاب بالان- xab balan): ئه و میروانه ی دوو جوت بالیان هه یه، جووته که ی سه ره وه له قه پاغ ده چیت وه کو بالی خالخالوکه.

قابس- ا. فا. (غابیس- xabis): ناگرخوژ.

قاب شور- ا. مر. (غاب شور- xab şûr): قاپ شوژ، ئیسفه نج یان پارچه په رو ی نامان شتن.

- تایفه به بوونه.
- قاج** - ات (غاچ - xaç): قاژ، کوز.
- قاچاق** - ات (غاچاغ - xaçax): قاچاغ، کارتیک به دزیسه وه بکری، کرپن و فرۆشتنی که لویه لی یاساغ.
- قاچاچی** - ا.ص.ت (غاچاچی - xaçaxçi): قاچاچی.
- قادات** - ا.ع (غادات - xadat): سه رکرده کان.
- قادح** - ا.ف.ع (غادیه - xadih): سه رزه نشتکار، ئیرادگیر، ره خنه گر، زه مکر.
- قادحه** - ا.ف.ع (غادیه - xadihe): کرمی دان، مؤریکه، خۆره.
- قادر** - ص.فا (غادیر - xadir): به هیتز، تواندار، به توانا.
- قادم** - ا.ف.ع (غادیم - xadim): پیشیره و، گه راوه له سه فەر.
- قادمه** - ا.ف.ع (غادیمه - xadime): شابالی مهل، پیتش، پیشیره و، شاپه ر.
- قاده** - ا.ع (غاده - xade): سه رکردان.
- قادره** - ا.ع (غازوره - xazûre): کاری پیس، گوناحی گه وره، زینا، تۆیبو، پیسی.
- قار** - ا.ع (غار - xar): قیر، زفت.
- قار** - ا.ف.ع (غار - xar): به رقه رار، پایه دار، جیگیر.
- قاراسیا** - ا (غاراسییا - xarasîya): ئالوئالو، هه لۆه.
- قارب** - ا.ع (غاریب - xarib): به له م، قه یاغ.
- قارچ** - ا (غارچ - xarç): کارگ، قارچک.
- قارج** - ا.ف.ع (غاریه - xarih): بریندارکهر، چوارپیته ک ددانی ته واوین.
- قارع** - ا.ف.ع (غاری - xari): لیدهر، له ده رگادر، ده رکوت، قورعه راکیش، فالگره وه به قورعه.
- قارعه** - ا.فا (غاریه - xari'e): به شی سه ره وه ی ریگه، لاریگه، قیامت، رۆژی
- قابض** - ا.ف.ع (غابیز - xabiz): ده رمانی قه بز، ده رمانی بیته مایه ی قه بز، وه رگر، بگیر.
- قابل** - ا.ف.ع (غابیل - xabil): شایسته، قه بولکار.
- قابل قبول** - ا.مر (غابیلی غوبول - xabili xubûl): باوه ر که رده نی، جینی قبولکردن.
- قابله** - ا (غابله مه - xableme): قاپله مه، مه نجمل.
- قابله** - ا.ف.ع (غابیله - xabile): ژنی شایسته، مامان.
- قابلیت** - ا.مص.ع (غابیلیت - xabilîyet): شایسته بی، ئاماده بی.
- قابوس** - ا.ص.ع (غابوس - xabûs): پیای قۆزی به ره نگو بو.
- قاپان** - ا (غاپان - xapan): قه پان.
- قاپو** - ات (غاپو - xapû): قاپی، ده روازه.
- قاپوچی** - ا.ص.ت (غاپوچی - xapûçi): ده رگاوان.
- قاپوق** - ات (غاپووغ - xapûx): سیداره، قه ناره.
- قاپیدن** - مص.م (غاپیدهن - xapîden): رفاندن، قۆستنه وه.
- قاپیده** - ا.فا (غاپه نده - xapede): رفینه ر، که سیک شتیک له دهستی که سیک یان له شونیتیک به گورجی بر فیتنی.
- قاپیده** - ا.مف (غاپیده - xapîde): رفینراو.
- قاتق** - ات (غاتیق - xatix): پیتخۆر.
- قاتل** - ا.ف.ع (غاتیل - xatil): بکوژ، کوژه ر، پیاو کوژ.
- قاتمه** - ات (غاتمه - xatme): گوریس، پت.
- قاجار** - ات (غاچار - xacar): تیژره و، تایفه به کن له ترکمانان که جماعه تیکیان له سه رده می شاعه باسی به که مدا له ته سته رتابادا ئاکنجی بوون، بنه ماله ی حوکمرانی قاجاریه له م

پهسلانې، بهلاو نه گبه تی، قهوماوی زه مانه.
قارقار - ا(غارغار - xarxar): قغه قغی
 قهله رهش.
قاروره - ا.ع(غاروره - xarûre): شووشه،
 شووشه ی شهراپ، شووشه یهک که میزی نه خووشی
 تی بکری بۆ پشکنین.
قاره - ا.ع(غاره - xare): قاره، کیشوده،
 قاره ی ناسیواو، نه وروپاوو.
قاری - ا.ع(غاری - xarî): خوینهر، قاری،
 قورنان خوین.
قازغان - ا.ت(غازغان - xazxat): قازان،
 مه نجه لی گه ووره.
قاس - ا.ع(غاس - xas): نه ندازه.
قاس - ا.ت(غاس - xas): برۆ، ههور، بۆق،
 قورباقه.
قاسانی - ص.ن(غاسانی - xasanî): کاشانی.
قاسر - ا.ف.ع(غاسیر - xasir): به ره له تست.
قاسط - ا.ف.ع(غاسیت - xasit): سته مکار،
 زالم، هه لگه رانه وه له هه ق.
قاسم - ا.ف.ع(غاسیم - xasim): دابه شکهر،
 به خشه ره وه.
قاسی - ص.ع(غاسی - xasî): بی رحم،
 دلره ق.
قاش - ا.ع(غاش - xaş): قاژ، کوز، درز،
 قه لپوزی زین.
قاش قاش - ا.مر(غاش غاش - xaş xaş): قاژ
 قاژ، بهش بهش، پارچه پارچه.
قاشانی - ص.ن(قاشانی - xaşanî): کاشانی.
قاشق - ا.ع(غاشووغ - xaşûx): که وچک،
 مراک.
قاشقک - ا(غاشووغهک - xaşuxek):
 که وچکی چکۆله.
قاص - ا.ف.ع(غاسس - xass): حیکایهت بیژ،
 چیرۆک بیژ.
قاصد - ا.ف.ع(غاسید - xasid): په یک،

ته تهر، قاسید، نامه بهر.
قاصر - ا.ف.ع(غاسیر - xasir): در بیگه ر،
 ته خسیرکار.
قاصرات - ص.ع(غاسیرات - xasirat): نه و
 ژنانه ی جگه له میردی خویمان چاویان له دوی
 پیابوتر نه بی.
قاصره - ا.ف.ع(غاسیره - xasire): ژنی که
 جگه له پیابوی خوئی چاوی له پیابوی دی نه بی.
قاصف - ا.ف.ع(غاسیف - xasif): شکینه ر،
 بای توند که دارو درهخت بشکینن، هه وره گۆله.
قاصی - ا.ف.ع(غاسی - xasî): دوور،
 دوور خه ره وه.
قاصیه - ا.ف.ع(غاسییه - xasîye): که نار،
 ریخ، لبتوار.
قاصب - ص.ع(غازیب - xazib): تیغی برنده،
 شمشیری زۆرتیژ.
قاصی - ا.ف.ع(غازی - xazî): قازی، حاکمی
 شه ر.
قابطیه - ا.ع(غاتییه - xatibe): هه موو، گشت،
 ته ف.
قاطر - ا(غاتییر - xatir): قاتر، هیستر.
قاطر - ا.ع(غاتییر - xatir): سه مغو شیله ی
 درهخت، هه ر شتیک دلۆپ دلۆپ بچکی.
قاطرچی - ا.ص(غاتییرچی - xatirçî):
 هیستره وان.
قاطع - ا.ف.ع(غاتییه - xati): بره ر، تیژ.
قاطعه - ا.ف.ع(غاتییه - xati): بره ر، تیژ.
قاع - ا.ع(غاء - xa): دهشت.
قاعد - ا.ف.ع(غائید - xaid): دانیشتوو.
قاعدگی - ا.مص.ع(غائیدهگی - xaidegî): بی
 نویژی ژن.
قاعده - ا.ف.ع(غائیده - xaide): بنه ما،
 بناغه، بنکه، یاساو ریسا، پایتهخت یان
 گه وره ترین شاری ولاتییک، هیتم.
قاعه - ا.ع(غائه - xa'e): هه وشه، هۆل، سالۆن.

قاف - ا(غاف - xaf): ناوی کیوتیکی ئەفسانەییە کە سیمەرغ هیلانەیی لەسەر کردووە، هەندێ کەس بە سووک کراوەی قەفقازی دەزانن و هەندێکێ دی لەگەڵ وشەیی (کوف) ی پەهلەویدا کە مانای کیو دەگەیهێنێ، بەهاو ریشەیی دەزانن.

قاف تا قاف - ا.مر(غاف تا غاف - xaf ta xaf): سەرئەسەری جیهان.

قافل - ا.فا(غافیل - xafil): گەراوە لە سەفەر.

قافلە - ا.فاع(غافیله - xafîle): قافلە، کاروان.

قافلە سالار - ص.مر(غافیله سالار - xafîle salar): سەر قافلە.

قافیە - ا.ع(غافییه - xafiye): پشت مل، کوتایی شتیک، سەروا، قافیەیی شیعەر.

قافیە سنج - ص.فا(غافییه سەنج - xafiye senc): ئەندازەگری قافییه، هۆزانتان.

قاق - ا.ص.ع(غاغ - xax): قەرە، پیاوی گەوج و رووح سووک، پیاوی باریک و بنییس، ووشک و توروت.

قاخلە - ا.ع(غاغولله - xaxulle): جۆرە درەختیکە.

قاقم - ا.ع(غاغوم - xaüm): گیانلەبەرئیکی بچووکه، لە سقۆرە دەچیت و پیستەکەیی نەرم و سپییەو لە پیستی سمۆرە گرانترە، بۆ پیستەکەیی راو دەکرێ.

قال - مص.ل.ع(غال - xal): گوتن، پەیقین.

قالب - ا.ع(غالیب - xalib): قالب، بۆتە، قالبی قۆندەرە، لەش و بەدەن.

قالبتەیی کردن - مص.ل(غالیب توهی کەردەن - xalib tuhî kerdn): مردن.

قالپاق - ا.ت(غالیپاغ - xalpax): کلاو.

قالوس - ا(غالوس - xalûs): ناوی نەواپەکی کۆنی مۆسیقای ئێرانیه.

قالی - ا(غالی - xalî): قالی، مافوور، فەرش.

قالی باف - ص.فا(غالی باف - xalî baf): مافوورچن.

قالیچە - ا(غالیچە - xalîçe): قالی بچووکه، ئۆرتە.

قالیچە سلیمان - ا.مر(غالیچەیی سلیمان - xalîçey sliman): قالیچەبەک بوو کە گواپە سلیمانی کوری داود لەسەری دادەنیشت و با دەبیرد بە حەوادا.

قالی شو - ص.فا(غالی شو - xalî şû): قالی شو.

قامات - ا.ع(غامات - xamat): بەژن و بالایان.

قامت - ا.ع(غامەت - xamet): بەژن و بالا.

قامع - ا.فاع(غامیئ - xami): سەرکوکتار، بڕنە.

قاموس - ا.ع(غاموس - xamûs): دەریا، دەریای گەورە، لۆغەتنامە، فەرھەنگی زمان.

قانت - ا.فاع(غانیت - xanit): گوێراپەل و خواناس، خاکی و نوێژکەر.

قانتە - ا.فا(غانیتە - xanite): ژنی گوێراپەل و خواناس.

قانص - ص.ع(غانیس - xanis): راوچی، نێچروان، شکارچی.

قانط - ص.ع(غانیت - xanit): نائومیید، ئومییدبەراو.

قانع - ا.فاع(غانیئ - xani): قایل، بە قەناعەت، رازی بە بەشی خۆی.

قانوون - ا.ع(غانوون - xanûn): قانون، یاسا.

قانوندان - ص.ا(غانووندان - xanûn dan): یاسازان.

قانون گذار - ص.فا(غانوون گوزار - xanûn guzar): یاسادانەر، یاساپێژ.

قانی - ص.ع(غانی - xanî): سوور، زۆر سوور.

قاورد - ا(غاورد - xaverd): جۆرە حەلواپەکە.

قاف - ا(غاف - xaf): ناوی کیوتیکی ئەفسانەییە کە سیمەرغ هیلانەیی لەسەر کردووە، هەندێ کەس بە سووک کراوەی قەفقازی دەزانن و هەندێکێ دی لەگەڵ وشەیی (کوف) ی پەهلەویدا کە مانای کیو دەگەیهێنێ، بەهاو ریشەیی دەزانن.

قاف تا قاف - ا.مر(غاف تا غاف - xaf ta xaf): سەرئەسەری جیهان.

قافل - ا.فا(غافیل - xafil): گەراوە لە سەفەر.

قافلە - ا.فاع(غافیله - xafîle): قافلە، کاروان.

قافلە سالار - ص.مر(غافیله سالار - xafîle salar): سەر قافلە.

قافیە - ا.ع(غافییه - xafiye): پشت مل، کوتایی شتیک، سەروا، قافیەیی شیعەر.

قافیە سنج - ص.فا(غافییه سەنج - xafiye senc): ئەندازەگری قافییه، هۆزانتان.

قاق - ا.ص.ع(غاغ - xax): قەرە، پیاوی گەوج و رووح سووک، پیاوی باریک و بنییس، ووشک و توروت.

قاخلە - ا.ع(غاغولله - xaxulle): جۆرە درەختیکە.

قاقم - ا.ع(غاغوم - xaüm): گیانلەبەرئیکی بچووکه، لە سقۆرە دەچیت و پیستەکەیی نەرم و سپییەو لە پیستی سمۆرە گرانترە، بۆ پیستەکەیی راو دەکرێ.

قال - مص.ل.ع(غال - xal): گوتن، پەیقین.

قالب - ا.ع(غالیب - xalib): قالب، بۆتە، قالبی قۆندەرە، لەش و بەدەن.

قالبتەیی کردن - مص.ل(غالیب توهی کەردەن - xalib tuhî kerdn): مردن.

قالپاق - ا.ت(غالیپاغ - xalpax): کلاو.

قالوس - ا(غالوس - xalûs): ناوی نەواپەکی کۆنی مۆسیقای ئێرانیه.

قالی - ا(غالی - xalî): قالی، مافوور، فەرش.

- قاووت** - (غاڤووت - xavût): قاویت.
- قاهر** - ا.ف.ع (غاهیر - xahir): بالادهست، زال، بهزینهر، بهرزو بلند، بهزین.
- قاهره** - ا.ف.ع (غاهیره - xahire): زال، بالا دهست، بهزین.
- قاهقاه** - (غاه غاه - xah xah): قاقا، پیکه نین بهدهنگی بهرز.
- قایق** - (غایغ - xayix): بهلم، قایغ.
- قایقچی** - ا.ص.ت (غایغچی - xayixçî): بهلمچی، بهلمهوان، قایاغهوان.
- قایق ران** - ص.فا (غایغ ران - xayixran): بهلمهوان، بهلمههاژو، قایغران.
- قایم انداز** - ص.فا (غایم نهانداز - xayim endaz): شهترنج بازیان نهردبازی بی هاوتا.
- قایم باشک** - ا.مر (غایم باشهک - xayim başek): چاوشارکتی.
- قب** - ا.ع (غهبب - xebb): فهحل، نیسر، سهروکو و پیشهوای قوم.
- قبا** - ا.ع (غهباء - xaba): جبه، عبا، کهوا، قاپووت.
- قبائح** - ا.ع (غهبائیه - xebaih): ناشیرین، ناپهسند، قهباحت.
- قبائل** - ا.ع (غهبائیل - xebail): تیره و هوزان.
- قباب** - ا.ع (غیباب - xibab): قوبسه، گومهزان.
- قباپوستین** - ا.مر (غهباپووستین - xeba pûstîn): فرهه.
- قباچه** - ا.مر (قهباقچه - xebaçe): کورتهک.
- قباح** - ا.ع (غیباه - xibah): ناشیرین، ناپهسند.
- قباحت** - مص.ل.ع (غهباهت - xebahet): قهباحت، ناشیرین بوون، ناشیرینی له قسهدا یان له کردهدا.
- قبازه** - ا.مر (غهبازیره - xebazirih): زریتی.
- کهوا ناسا.
- قبال** - ا.ع (غیبال - xibal): بهرانبهر، رووبه پروو.
- قباله** - ا.ع (غهباله - xebale): قهواله، سهنه، ژننامه، زهوحیننامه.
- قباله پیچ** - ا.مر (غهباله پیچ - xebale pîç): قهواله پیچ، تورمه یهک یان قوماشیکی گران بهها که قهواله ی بووکی تیسوه بپیچن و له شهوی زهواهندا بوی بنیرنه مالهوه.
- قبا** - ا.ع (غوبه - xubeb): گومهزان.
- قبح** - مص.ل.ع (غوبه - xubh): ناشیرین بوون، ناشیرینی، دزبوی، کرتی.
- قبر** - ا.ع (غهبیر - xebr): قهور، گور، نارامگه، گلکۆ.
- قبراق** - ص.ت (غیبیراق - xibrax): چوست و چالاک، گورج و گۆل.
- قبرستان** - ا.مر (غهبیرستان - xebriстан): قهورستان، گورستان.
- قبرغه** - ا.ت (قهبروغه - xebruxe): قهببرغه، کهللهکه، خالیگه، تهنیشت.
- قبرکن** - ص.فا (غهببرکن - xebrken): گورکن، قهورکن، کهسیتک قهببر بۆ مردووان لییدا.
- قبره** - ا.ع (غوببهره - xubbere): کلاوکوپه، کلاونه.
- قبس** - مص.ل.ع (غهبس - xebs): ناگر گرتن له شتیکهوه، سوودیینین.
- قبس** - ا.ع (غهبس - xebes): شولهی ناگر، بلنسهی ناگر، مهشخه.
- قبض** - مص.م.ع (غهبز - xebze): گرتن، بهدهست گرتن.
- قبضه** - ا.ع (غهبزه - xebza): دهسکی شمشیر، یهک چنگ.
- قبط** - ا.ع (غیببت - xibt): تایفه یهکن له خه لکی میسر، خه لکی نه سلی میسری کون، قیببتیهکان.

قبولاندن - مص.م (غهبولاندن -
قبولاندن (xebûlanden): قایل کردن، رازبکردن.
قبه - ا.ع (غوبه - xubbe): قوبه، گومه ز، هر
 بینایهک سره که ی گومه زین.
قبیح - ص.ع (غهبیه - xebîh): ناشیرین،
 کریت، دزیتو، ناپه سند.
قبیحه - ص.ع (غهبیهه - xebîhe): ناشیرین،
 دزیتو، کریت، ناله بار، ناپه سند.
قبیط - ا.ع (غوبیه یته - xubbeyt): جزیره
 شیرینییه که به کاکله گوئیز یان باده مو پسته
 دروست ده کری.
قبیطاء - ا.ع (غوبیه یتهء - xubbeyta): جزیره
 شیرینییه که.
قبیل - ا.ع (غهبیل - xebîl): گرووپ، تاقم،
 که فیل، زامن.
قبیله - ا.ع (غهبیله - xebîle): تایفه، تیره،
 قه بیله.
قبان - ا.ع (غهبان - xepan): قه بان، تهراروو.
قپاندار - ا.ص (غهباندار - xepandar):
 قه پاندار، که سیک که باروشت له قه بان
 دده دات.
قتاد - ا.ع (غه تاد - xetad): بنه گوئین،
 دره ختیکه که تیره ی لیده گیری.
قتال - مص.ع (غیتال - xital): شه رکردن،
 جه نگین و کوشتن.
قتال - ص.ع (غه تتال - xettal): کوژهر، بکوژ.
قتل - مص.ل.ع (غه تل - xetl): کوشتن.
قتلاء - ا.ع (غوته لاء - xutela): کوژراوان.
قتلگاه - ا.مر (غه تلگاه - xetlgah): شه رگه،
 کوشتارگه.
قتله - ص.ع (غه ته له - xetele): پیوا کوژان،
 بکوژان.
قتلی - ص.ع (غه تلا - xetla): کوژراوان.
قتول - ا.ص.ع (غه توول - xetûl): بکوژ،
 کوشنده.

قبطی - ا.ع (غیبته - xibtî): زمانی کونی
 میسریان.
قبطیه - ا.ع (غیبته ییه - xibtîye):
 قوماشیکی که تانی سپییه.
قبق - ا.ت (غه بغ - xebex): قه نار، سیداره.
قبقاب - ص.ع (غه بغاب - xebxab): زور
 دروزن، چه نه باز، هه له وهر.
قبقاب - ا.ع (غه بغاب - xebxab): قاپقاپ.
قبل - ا.ع (غه بل - xebel): پیش.
قبل - ا.ع (غیبهل - xibel): لا.
قبله - ا.ع (غوبله - xuble): راموسان، ماچ.
قبله - ا.ع (غه بله - xeble): موروییه کی
 تاییه تبیه ژتانی جادوکار بو دل نه مرکردنی پیوا
 یان بو چاوه زار به کاری دین، جادوو، نه وده ی که
 جادوو گهر دلی یه کیکی بو که سیتیکی دی پی
 به ده ست بیتی.
قبیله - ا.ع (غیبیله - xible): رووگه، قبیله، نه و
 لایه ی که نوئیکه ران رووی تی ده کهن، کابه،
 قبیله ی موسلمانان تا سالی دووه می کوچی
 به یتول مه قدس بوو.
قبیله گاه - ا.مر (غیبیله گاه - xible gah):
 شوئینی قبیله، رووگه.
قبیله نما - ا.مر (غیبیله نه ما - xible nema):
 رووگه نما، قبیله نما، نامیتریکه میلی تاییه تی هه یه و
 قبیله نیشانده دات.
قبور - ا.ع (غوبور - xubûr): گوژان، قه بران،
 گلکوزبان.
قبول - مص.م.ع (غه بوول - xebûl): قه بوول
 کردن، قایل بوون، رازی بوون.
قبول شدن - مص.ل.ع (غه بوول شوده - xebûl
 şuden): قه بوول بوون.
قبول کردن - مص.م.ع (غه بوول که رده - xebûl
 kerden): قه بوول کردن.
قبول افتادن - مص.م.ع (غه بوول ئوفتاده - xebûl
 uftaden): په سند بوون، په سند کردن.

قدرانداز - ص.فا (غدهدر نه نداز - xedar endaz): که و انداریک تیری به خه سار نه چی، تیره نداز.

قدرت - مص.ل.ع (غودرهت - xudret): توانین، دهسه لات هه بوون، توانا هه بوون.

قدردان - ص.فا (غهدردان - xedr dan): قه درزان.

قدردانی - ا.مص (غهدردانی - xedr danî): قه درزانی.

قدر قدرت - ص.مر (غهدهر غودرهت - xeder xudret): به توانا و به دهسه لات، نه وهی قودرهتی به رانیهر قودرهتی قه زاو قه ده ری (بو) پاشایان ده گوتری).

قدری - ص.ن.ع (غهدهری - xedeî): قه ده ری، سه به ریچکه ی قه ده ری.

قدریه - ا.ع (غهدهریه - xederîye): تاخمین باوه ریان به قه زاو قه ده ر نییه و، هه که سه و نازاده له کارو هه لویتستی خوداو ده توانن به مه حزی ویستی خو ی هه کاریک نه نجام بدات یان نا.

قدس - مص.ل.ع (غودس - xuds): پاک بوون، پاک.

قدس - ا.ع (غودوس - xudus): پاک، به هه شت، ئورشه لیم.

قدس سره - ا.ع (غوددیسه سیروه - xuddise sirruh): گوری پاک بی، گوره که ی پر له نور بی.

قدسی - ص.ن.ع (غودوسی - xudsî): به هه شتی، پاک و موقه ده س.

قد - ا.ع (غدهک - xedek): جاوی له خوم کراو.

قدم - ا.ع (غدهم - xedem): پین.

قدم - ا.ع (غیده م - xidem): کون.

قدماء - ص.ع (غوده مء - xudema): پیشینان.

قدمت - ا.مص.ع (غوده مهت - xudemet): جورئمت، دلیری، پیشینی.

قتیل - ص.ع (غه تیل - xetîl): کوژراو، کوشیاگ.

قثاء - ا.ع (غیسا - xisa): خه یار چه مهر.

قجر - ا.ع (غه جهر - xecer): قاجار.

قچ - ا.ع (غوچ - xuç): به ران.

قچاق - ص (غوچچاغ - xuççax): توکمه و قه له و به هیتز.

قحاب - ا.ع (غیهاب - xihab): قه حبه، سوژانیان.

قحاب - مص.ل.ع (غوهاب - xuhab): کوکین.

قحبه - ص.ع (غه هبه - xehbe): سوژانی، رووسپی، ژنی داوین ته ر.

قحط - مص.ل.ع (غه هت - xeht): قاتی، وشکه سالی، گرانی و قات و قری.

قحف - ا.ع (غیهف - xihf): که لوخ، کاسه سه ر، که شکولی دارین.

قد - مص.ل.ع (غهدد - xedd): دوو له تکردن به باری دریتیدا.

قد - ا.ع (غهدد - xedd): دریتی، به ژن، بالا.

قداح - ا.ع (غیداه - xidah): تیر.

قداح - ص.ع (غهداه - xeddah): کاسه گهر، کاسه ساز.

قداست - ا.مص (غهداسهت - xedaset): پاک، پیروزی.

قدام - ا.ع (غوددام - xuddam): پیش.

قدح - ا.ع (غهده - xedeh): کاسه، پیالهی خوارده وه، گوزه.

قدح - مص.ع (غهده - xedh): تانه لیدان، سه رزه نشت کردن، ئیرادگرتن.

قدح - ا.ع (غیده - xidh): تیری بی په یکان.

قدر - مص.م.ع (غهدر - xedr): نه ندازه گرتن، بایه خ، توانا.

قدر - ا.ع (غهده ر - xeder): قه ده ر، چاره نووس، نه ندازه، توانا.

قدر - ا.ع (غیدر - xidr): مه نجه ل.

- قدمگاه** - ا.مر (غدهمگاه - xedemgah): جیتی پی.
- قدم گشادن** - مص.ل (غدهم گوشادهن - xedem guşaden): ههنگاونان.
- قدم نهادن** - مص.ل (غدهم نیهادهن - xedem nihaden): ریگردن.
- قدنا** - ص.فا (غده نهما - xed nema): بالانما.
- قدود** - ا.ع (غودوود - xudûd): بهژنو بالایان.
- قدور** - ا.ع (غودوور - xedûr): مهنجهلان.
- قدور** - مص.ع (غودوور - xudûr): توانین.
- قدوس** - ص.ع (غودووس - xuddûs): یهکتیکه له ناوهکاتی یهزدان، پاکو بی خهوش.
- قدوم** - مص.ل.ع (غودوم - xudûm): گهراوه له سدفهر، هاتنهوه.
- قدومه** - ا (غودومه - xudûme): جوژه گیایهکه.
- قدوه** - ا.ص.ع (غودقه - xudve): پیشهوا، پیشهنگ، نمونه.
- قدید** - ا.ع (غهدید - xedîd): گوشتی وشک کراوی سویرکراو، قاورمه.
- قدیر** - ص.ع (غهدیر - xedîr): به توانا، یهکتیکه له ناوهکاتی یهزدان.
- قدیس** - ص.ع (غهدیس - xiddis): پاکو بی خهوش، خواناسو ئیماندار.
- قدیسه** - ص.ع (غهدیسه - xeddise): ژنی خواناسو پاک.
- قدیم** - ص.ع (غهدیم - xedîm): دیرین، کۆن، پیشین.
- قدیمه** - ص.ع (غهدیمه - xedîme): دیرین، کۆن، پیشین.
- قذاف** - ص.ع (غهزاف - xezzaf): ههر شتیکی شتیکی بو دور پی بهاویژری، مهنجه نبق که تیرو بهردی پی بهاویژری.
- قذال** - ا.ع (غهزال - xezal): بناگوئی، پشتی مل نیوان ههر دوو گوئی.
- قذر** - ا.ع (غهزهر - xezzer): پیسی، چلک، گو.
- قذر** - ص.ع (غهزیر - xezîr): چلکن، پیس، چهپهل.
- قذف** - مص.م.ع (غهزف - xezf): بهرد تی گرتن، جنیودان، رشانهوه، بوختان بز کردن، فرپیدن.
- قراء** - ص.ع (غهراء - xera): خوش خوان، کهسپیک قورئان باش و خوش بخوینی.
- قراء** - ص.ع (غوراء - xura): قورئان خوین و عیباده تکار.
- قرائت** - مص.م.ع (غیرائت - xura'et): خویندنهوه، خویندنهوهی قورئان، کتیبو رۆژنامهوو...
- قرائتخانه** - ا.مر (غیرائتخانه - xura'etxane): شوینی خویندنهوه، هوئل، یان ژووری خویندنهوه.
- قرائح** - ا.ع (غهرائیه - xeraih): قهریحه، زهوق، تهبع، بههردی شیعر گوتن و نووسین.
- قرائن** - ص.ع (غهرائین - xerain): ژن، نیشانه و دهلیل.
- قراب** - ص.ع (غوراب - xurab): نزدیک، که سوکار.
- قراب** - ا.ع (غیراب - xirab): کیتلانی شمشیر، یان خهنجهر.
- قراب** - ا.ع (غیراب - xirab): قوربان.
- قرابادین** - ا (غهرابادین - xerabadîn): دهرمانناسی.
- قرابت** - ا.مص.ع (غهرابت - xerabet): نزدیک، خزمایه تی، که سایه تی.
- قراپین** - ا (غهرابین - xerabîn): قهره بیینه، جوژه تفهنگتیکی کورتی راوی سهرتوپه.
- قراچور** - ا.ت (غهرچور - xeraçûr): شمشیر، شمشیری دریش.
- قراح** - ا.ع (غهراه - xerch): ناوی پاکو سازگار، زهوی روتنه تی بی ناوو دارو درهخت.

قراد - ا.ع (غوراد - xurad): گهنه.

قراد - ا.ع (غوراد - xurad): گوی مه مک.

قراد - ا.ص.ع (غوراد - xerrad): مه میونه وان.

قرار - مص.ل.ع (غورار - xerar): نارام گرتن،
نؤقره گرتن، مانه وه له شویتن، پایه داری قه ولو
قه رار، به لیتن و په میان.

قرارداد - ا.مر (غورار داد - xerar dad):
به لیتن نامه، په میان.

قرارگاه - ا.مر (غورارگاه - xerargah): مال،
شوینتی داسه کنین.

قراریط - ا.ع (غوراریت - xerarfît): گواره.

قراسنقر - ا.مر.ت (غوراسونغرور -
xerasunxur): قهره قوش، شنقار، بالنده به کی
ره شیبی شکاریه، شه و.

قراسوران - ا.مر.ت (غوراسوران - xera
sûran): نه وهی به فرمانی پاشا سه رکردایه تی
گروپتیک ده کات له ریگاو بانان تا کاروانان
به سه لامه تی برؤن، قهره سواران.

قراص - ا.ع (غوراس - xiras): کولتیره، مکوم و
قایم.

قراص - ا.ع (غوراس - xurras): پونگه.

قراضه - ا.ع (غوراسه - xuraze): وردهی کانزا
که به دهم بپین و تاشینه وه ده پڑئی. زپرو زیوو و
دراوی که م.

قراط - ا.ع (غوراط - xirat): گواره، گؤشواره.

قراقروت - ا.مر (غوراوروت - xera
xurût): که شک.

قراگوزلو - ا.مر.ت (غوراکوزلوو - xera
gûzlû): چاوره شان، ناوی تایفه به که له
ده ورو به ری هه مه دان و فراهان و فارس دا ده ژین.

قرامطه - ا.خ (غورامیتته - xeramite):
قه رمه تیبه کان، گروپتیک ئیسما عیلییه که
پهیره وی حمدان کوری نه سعه س-ی ناسراو به
قه رمه ت ده که ن.

قران - ا.ع (غورنان - xuran): کتیبی ناسمانی

موسلمانانه که بریتیبیه له ۶۶۰۰ ثایه ت و ۱۱۴
سوره ت، ۸۲ سوره تی له مه که هاتؤته خواری و به
سوره تین مه کی به ناویانگن و ۳۲ سوره تیشی له
مه دینه هاتؤته خواری و به سوره تین مه دینی
به ناویانگن.

قران - مص.ع (غوران - xiran): لیک نریک
بوونه وهی دوو شت، پیکه وه گریدان، ماره کرن.

قراول - ا.ت (غوراقول - xeravul): قهره ول،
نیگابان، پاسه وان، سه ریازیک له شویتنیکدا
دابیرئ بؤ یاساولی و پاسه وان.

قراولخانه - ا.مر (غوراقولخانه - xeravulx-
ane): پاسه وانخانه، پاسگه، بنکه ی پاسه وان.

قره - ا.ع (غور - xur): کات، سه روا.

قرب - مص.ل.ع (غورب - xurb): نریک بوون،
نریک بوونه وه، نریکی.

قرب - ا.ع (غورب - xireb): کونده، جه وه نه ی
تاو.

قربان - مص.ل.ع (غوربان - xurban): نریک
بوونه وه، هه ر شتی بیسته مایه ی نریک بوونه وه له
یه زدان، نه وهی له رای خوا بکریته قوربان.

قربان - ا.ع (غوربان - xerban): ده فریک که
نریکی پر بوون بی، کیتلانی که وان.

قربانگاه - ا.مر (غوربانگاه - xurbangah):
شوینتی قوربان کردن، قوربانگه.

قربت - ا.مص.ع (غوریه ت - xurbet): نریکی،
نریکی له پله و پایه دا، نه وهی مایه ی نریک بوونه وه
بج له خوا له عیباده ت و تا عه ت و کارین چاکه.

قربوس - ا.ع (غوره بووس - xerebûs):
قه لبووسی زین.

قربیه - ا.ع (غوریه - xirbe): کونده، جه وه نه ی
تاو.

قربی - ا.ع (غوربا - xurba): خزمایه تی،
که سایه تی، خزم و که سوکار.

قره - مص.ع (غوره - xure): فیتنک بوونه وه یان
روون بوونه وهی چاو، چاو روونی، وشک بوونه وهی
فرمیتسکی چاو وه کو نیشانه ی خوشی و شادی.

قرح - ا.ع (غهره - xerh): برین، زام.
قرحه - ا.ع (غورهه - xurhe): برین، زام، ناو له.
قرد - ا.ع (غیرد - xird): مهیون.
قرده - ا.ع (غیرده - xirde): مهیونی میچکه.
قرشی - ص.ن.ع (غورهشی - xureşî): قورهیشی، له تیره قورهیش.
قرص - ا.ع (غورس - xurs): کولیچه، کولیره، مهحکه موقایم، ههتاو، مانگ.
قرسه - ا.ع (غورسه - xurse): کولیره، کولیچه.
قرض - مص.م.ع (غهرز - xerz): برین، پاداشت پیدان، شیعر گوتن.
قرض - ا.ع (غهرز - xerz): قهرز، قهرد، قهرت.
قرضدار - ص.مر (غهرزدار - xerzdar): قهردار، کهسیت قهردی خه لکی له کن بی.
قرط - ا.ع (غورت - xurt): بلتسهی ناگر، شولهی ناگر، مهشخه ل، مه مک، گواره.
قرطاس - ا.ع (غیرتاس - xirtas): کاغزه زو دهفته ران.
قرطبان - ص (غهرته بان - xerteban): باگردین.
قرطمان - ا.ع (غورتومان - xurtuman): جوره گیایه که له نیتو گه ندا دهروئ.
قرطه - ا (غورته - xurte): کراس.
قرع - مص.م.ع (غهره - xer³): لیدان، کوتان، ته قول باب، له ده رکه دان.
قرع - ا.ع (غهره - xer²): کوله که، کودی.
قرع - مص.ل.ع (غهره - xere³): وه رینی قره سهر، که چه لیبون.
قرع و انبیق - ا.مر (غهره و ئینبیق - xer³ û inbîx): نامیری دل پانندن.
قرعه - ا.ع (غهرته - xer³e): یهک لیدان.
قرعه - ا.ع (غورته - xur³e): تیروپشک، قورعه، یانه سیب، خه تمانشیر.

قرفه - ا.ع (غیرفه - xirfe): توتیکلی دار، توتیکلی هه نار، دارچین.
قرق - ا.ت (غوروغ - xurux): قورغ.
قرقاوول - ا.ت (غهرغا قوول - xerxavul): قرقاوله، بالنده به که.
قرقچی - ا.ص.ت (غوروغچی - xuruxçî): قورخچی.
قرقره - مص.ل.ع (غهرغهره - xerxere): قورهی سک، گمه ی کوتر، قوراندن، گماندن، قاقای پیتکه نین.
قرقف - ا.ع (غهرغه ف - xerxef): مه ی، شهرباب، ناوی سارد.
قرقوبی - ص.ن (غورغوبی - xurxûbî): جوره قوماشیتکه که گوايه له قورقوبی نیوان واسیت و به سرده نه هوازدا دروست کراوه.
قرقی - ا.ت (غیرغی - xirxî): باشوکه.
قرلی - ا.ع (غیربلا - xirilla): جوره مه لیتی ماسیخوره.
قرمز - ا (غیرمیز - xirmiz): قرمز، سوور، سۆر، جوره میروویه کی بچوکه.
قرمزی - ص.ن (غیرمیزی - xirmizî): قرمزی، ههر شتی رهنگی سوور بی.
قرمساق - ص.ت (غورومساق - xurumsax): گهواد، دهیوس، کهسیت ژنی خوی به گان بدات.
قرمطه - مص.ع (غهرمه ته - xermete): نووسینی وردو جوان.
قرموت - ا (غورموت - xurmût): کاو جوو تالیکی نه سپ.
قرمه - ا (غورمه - xurme): قاورمه ی گوشت.
قرمه سبزی - ا.مر (غورمه سه بزی - xurme sebzî): شله ی به گوشت و سهوزی.
قرمیسینی - ص.ن (غهرمیسینی - xermîşînî): کرماشانی، خه لکی کرماشان.
قرن - ا.ع (غهرن - xern): قهرن، یهک سه ده، سه د سال.

قره کهر - ص.مرت (غهره که ههر - xerekeher): نهمسپی قاوه بی.

قره گیله - ا.مرت (غهره گیله - xeregîle): جوره رووه کیتکه.

قره نی - ا.مر (غهره نی - xerenî): نامی پرتیکی مؤسیقایه له نهی ده چی.

قری - ا.ع (غورا - xura): گوندان، دیهاتان.

قریب - ص.ع (غهریب - xerîb): نزیک، خزم، که سوکار.

قریح - ص.ع (غهریه - xerîh): زامدار، بریندار.

قریح - ص.ع (غهریه - xerîh): ساف و زولال، ناوی زولال.

قریحه - ا.ع (غهریه - xerîhe): زهوق، تبع، به هره و توانای سروشتی له شیعر گوتن و نووسیندا.

قریر - ص.ع (غهریر - xerîr): چاو روونی.

قریر - مص.ل.ع (غهریر - xerîr): فیشکاندنی مار.

قریش - ا.ع (غورهش - xureys): قه بیله یه کی عهره به.

قریض - ا.ص.ع (غهریز - xerîz): هونراوه، شیعر، نه وهی و شتر بو کاویژکردن ده یهینیتته وه.

قریح - ص.ع (غهری - xerî): حهریف، هه فیک، پالنه وان، گهره ی قهوم، و شتری نیتره.

قرین - ص.ع (غهرین - xerîn): نزیک، هاوادم، هاوسهر.

قرینه - ص.ع (غهرینه - xerîne): ژن، نیشانه و ده لیل.

قریه - ا.ع (غهریه - xerye): گوند، دئی، ناوایی.

قز - ا.ع (غهرز - xezz): ناویشمی خاو.

قزاز - ا.ص.ع (غهرزاز - xezzaz): قهزاز، ناویشم فروش، که سیتک که کرمی ناویشم به ختیو بکات.

قرن - ا.ع (غهرن - xern): شاخ، شاخی گاو، بهران و... پرچ، گیسوی ژنان.

قرن - ا.ع (غهرن - xeren): دوو و شتر که به یه که وه به سترابن، په تیک که دوو و شتری پی به یه که وه به ساتن، تیر، په یکان، نیتره.

قرن - ا.ع (غهرن - xirn): هاوتا.

قراق - ا.ت (غورناغ - xurnax): خزمه تکار، که نیز.

قرباد - ا.ع (غورنبا - xurunbad): گیایه کی بوخوشه.

قربی - ا.ع (غهرنبا - xerenba): سیسرکه.

قرنطین - ا.ع (غهرنتین - xerentîn): قهره ننتینه، ویتستگه ی تهنروسستی، شویتیکه له مه زری ولاتاندا که ریبواران له ویتندر معاینه ده کرتین و دژی نه خوشیبه درمه کان ده کوترتین.

قرنفل - ا.ع (غهره نفل - xerenful): قه نه فل.

قرنیز - ا.ع (غهرنیز - xernîz): تیکمه ی سهر په نجه ره و ده رگا، سهرده ری.

قرنیه - ا.ع (غهره نییه - xerenîye): به شی پیشه وهی په رده ی چاو.

قروت - ا.ع (غورووت - xurût): که شک.

قروت - مص.ل.ع (غورووت - xurût): شین بوونه وه له نه نجامی جه زره به یه کدا، له ش شین بوونه وه، گووا، کوتراو.

قروح - ا.ع (غورووه - xurûh): زام، برین.

قروض - ا.ع (غورووز - xurûz): قهرزان.

قرون - ا.ع (غوروون - xurûn): قهرنان، سه ده.

قروی - ص.ن (غهره فی - xerevî): دیهاتی، گوندی، لادی.

قره - ص.ت (غهره - xere): رهش.

قره تیکان - ا.ت (غهره تیکان - xeretikan): جوره رووه کیتکه.

قره جه - ا.ت (غهره جه - xerece): ناوازیکی تییرانیبه.

به شپیک له قهرزیک که بهش بهش بدرتیه وه.
قسط - ا.ع (غوست - xust): بنه گیایه که بو دهرمان به کاردی.
قسطاس - ا.ع (غیستاس - xistas): ته رازوو.
قسطال - ا.ع (غهستال - xestal): ته پوتوزی مهیدانی جه ننگ.
قسطوره - ا.ع (غهستوره - xestûre): گونی سه گلاوی.
قسم - ا.ع (غیسیم - xism): بهش.
قسم - ا.ع (غهسم - xesem): سویتد.
قسمت - ا.ع (غیسمت - xismet): نه سیب، بهش.
قسوت - مص.ل.ع (غهسقت - xesvet): دل رهق بوون، دل رهقی.
قسوره - ا.ع (غهسقره - xesvere): لای به هیزی نازا، شیری درنده.
قسی - ص.ع (غهسی - xesî): رهق، توند، دل رهق.
قسیس - ا.ع (غیسیس - xissîs): که شیش، قه شه.
قسیم - ا.ص (غهسیم - xesîm): جوان، قوز، به خشه ره وه، دابه شکر، بهش، به شپیک له شتیکی دابه شکراو.
قش - ا.ع (غهشش - xesşş): خورمای خراپ، خاک و خؤل.
قشر - ا.ع (غیشر - xişr): پیست، توپژال، توپژ، توپکل.
قشطه - ا.ع (غهشته - xeshte): قه یماغ، سه رشیر.
قشعیره - ا.ع (غوشه ثریره - xuşe' rîre): له رزه، راست بوونی موو، رهپ بوونی مووی به دهن، موو چورکه.
قشلاق - ا.ت (غیشلاغ - xişlax): قشلاغ، گهرمه سیر.
قشلامیشی - ا.ت (غیشلامیشی - xişlamîşî): چوونه گهرمه سیر له زستاندا،

قزاق - ا.ع (غهززاغ - xezzax): پیماوی توندو توئل، سه ربازی رووسی، ناوی قه ومیتیکی تاتارییه.
قزاکند - ا.ع (غهزاگه نند - xezagend): جلیک که به ئاوریشمی خاوپرکرا بی.
قزج - ا.ع (غوزهه - xuzeh): رهنگاو رهنگ.
قزج - ا.ع (غییزه - xizh): به هارات و زهرده چه وه.
قزج - ا.ع (غزهه - xezh): میزی سهگ.
قزل - ص.ت (غیزیل - xizil): سوور، زیرو رهنگی زیترین.
قزل الا - ا.ع (غیزل ئالا - xizil ala): جووره ماسییه کی بچوکی خال خال سووره، گوشته که ی زور به له زه ته، له ئاوی شیسیریندا دهژی، له روبارانشدا هه یه.
قزلباش - ا.ع (غیزلباش - xizil baş): سه رسوور، به شپیک بوو له سوپای شا ئیسماعیلی یه که م که لایه نگری مه زه بی شیعه و پاریزه رانی دهسه لاتی سه فیه وی بوون و به بونه ی نه و کلاوه سووره که له سه ریان دهن پیتیان دهگوتن قزلباش و به ره به ره هه موو سوپا و له شگری سه فیه وی به و ناوه وه ناونرا.
قزن قفلی - ا.ع (غه زهن غوفلی - xezen xufli): قولوبی نه رماده که له بری دوگمه له به ره کی جلی ده دهن.
قس - ا.ع (غهسس - xess): قه شه، که شیش.
قساس - ص.ع (غهسساس - xessas): دوو زمان.
قسام - ص.ع (غهسسام - xessam): دابه شکر.
قسامه - ا.ع (غهسامه - xesame): ناشتی و شه و هستاندن.
قساوت - مص.ل.ع (غهساقت - xesavet): دل رهق بوون، دل رهقی.
قشب - ص.ع (غهسب - xesb): رهق، قه سپ.
قسر - مص.م.ع (غهسر - xesr): ناچار کردن.
قسط - ا.ع (غیست - xist): داد، بهش، بر،

- چون نه گه رمين .
- قشم** - ا.ع (غيشم - Xişm): ناوهرؤ، ريگه ي ناو.
- قشم** - ا.ع (غيشم - Xişm): به دن، ته بيعدت.
- قشم** - ا.ع (غشم - xeşm): گوشتي كولوي سورده و كراو.
- قشنگ** - ص (غشه ننگ - xeşeng): جوان، خشكوك، شيرين.
- قشو** - ا (غشوو - xeşû): قه شاويش، رنهك.
- قشو دس** - ا.ع (غش و دهش - xeş û deş): بگروه به رده، په لامارو هه لاتن.
- قشور** - ا.ع (غوشور - xuşûr): پييست، توپكل.
- قشون** - ا.ت (غوشون - xuşûn): له شكر، قوشه ن، سويا.
- قص** - مص.م.ع (غسس - xess): برين.
- قص** - ا.ع (غسس - xess): ئيسقاني سينگ، په راسوويه ند.
- قصائد** - ا.ع (غسائيد - xesaid): چامه يان، هونراوان، هه لبه ستان، هونرانان.
- قصاب** - ا.ص.ع (غسساب - xessab): قه ساو، قه ساب.
- قصار** - ا.ع (غسار - xesar): نه وپه ري هه ول.
- قصار** - ا.ع (غوسار - xusar): ته خسيري، دريغي.
- قصار** - ص.ع (غيسار - xisar): كورت، كوله كان.
- قصار** - ا.ص.ع (غسسار - xessar): جل شور، گازر.
- قصاره** - ا.ع (غيساره - xisaret): گازري، جلشوري، پيشه ي جل شاق و سپيكر دنه و ه ي جل.
- قصاره** - ا.ع (غوساره - xusare): مالي، گه و ر ه ي ه سار دار، بن بيژنگ.
- قصارى** - ا.ع (غوسارا - xusara): نه وپه ري هه ولدان، كوتايي كار.
- قصاص** - مص.م.ع (غيساس - xisas): قه ساس، توئه، كوشتني بكوژ له جياتي كوژراو.
- قصاص** - ا.ص.ع (غسساس - xessas): حيكايه ت بيژ، چيروكفان.
- قصاب** - ا.ع (غيساء - xisa'): قسه .
- قصب** - مص.م.ع (غسه ب - xesb): برين.
- قصب** - ا.ع (غسه ب - xeseb): قاميش، جلي كه تان، ناي.
- قصبا** - ا.ع (غسبا - xesba'): قاميشه لان، نه يجه زار.
- قصبات** - ا.ع (غسه بات - xesebat): ديهاتي گه و ر ه، شاروچكه .
- قصب انجير** - ا.ع (غسه ب نه انجير - xeseb encîr): هه انجيري وشكه و ه كراوي به په ته و ه كراو.
- قصب پوش** - ا.ع (غسه ب پوش - xeseb pûş): كه تان پوش، نه و ه ي جلي كه تاني له به ري ي .
- قصبچه** - ا (غسه بچه - xesebçe): قوماشي كه تان، جلي كه تان، شاروچكه يه ك.
- قصبه** - ا.ع (غسه به - xesebe): شاروچكه .
- قصبه** - ا.ع (غسه به - xesebe): يه ك دانه قاميش.
- قصد** - مص.ل.ع (غسه د - xesd): عه زم كردن، روياشتن، به نيازبون.
- قصد كردن** - مص.م.ع (غسه د كه رده ن - xesd kerdn): عه زم كردن.
- قصدير** - ا.ع (غسه دير - xesdîr): قورقوشم.
- قصر** - مص.م.ع (غسه سر - xesr): دريغي كردن، ته خسيري كردن، گرتن، ده ستبه سه ر كردن. قسكورت كردنه و ه ي نوپژ له سه فهدا.
- قصر** - ا.ع (غيسه ر - xiser): كورتبون، كورت، پيچه و انه ي دريژ، كورت ي .
- قصر** - ا.ع (غسه ر - xesr): كوشك، ته لار.
- قصرء** - ص.ع (غوسه راء - xusera'): كورت+ان= كورتان.

- قصص** - ا.ع (غیسسه‌س - xises): چیرۆکان،
حیکایه‌تان، نه‌قل و سه‌بوران.
- قصح** - ا.ع (غیسسه‌ء - xiše): قسه، کاسه‌ی
گه‌وره.
- قشم** - مص.م.ع (غسه‌م - xesem): شکان،
شکان و دوو له‌ت بوون.
- قصور** - مص.ل.ع (غوسوور - xusûr): دریغی
کردن، قسوری کردن، ته‌خسیری کردن.
- قصور** - ا.ع (غوسوور - xusûr): کۆشک و
ته‌لاران.
- قصور** - ص.ع (قوسشا - xusva): دوورتر،
دوورترین.
- قسه** - ا.ع (غیسسه - xisse): هه‌وال، قسه،
حیکایه‌ت، چیرۆک.
- قسه‌پرداز** - ص.فا (غیسسه‌په‌رداز - xisse
perdaz): حیکایه‌تبیژ، چیرۆکشان.
- قسی** - ص.ع (غسه‌سیی - xesyî):
دوور.
- قصید** - ا.ع (غسه‌سید - xesîd): قه‌سیدان،
هۆنران، هۆزانان، چامه‌یان.
- قصیده** - ا.ع (غسه‌سیده - xesîde): چامه،
جوژه شیعریکه زیاتر نامۆزگاری و حیکمه‌ت و
پالنه‌وانی و زه‌مو ستایش ده‌گرتیه خوۆ ژماره‌ی
به‌یته‌کانی له ۱۶ به‌یت زیاتره.
- قصیده سرا** - ص.فا (غسه‌سیده سه‌را - xesîde
sera): چامه‌بیژ، قه‌سیده‌وان، هۆزانقان.
- قصیر** - ص.ع (غسه‌سیر - xesîr): کورت، کول.
- قصیره** - ص.ع (غسه‌سیره - xesîre): کول،
کورت (بو می).
- قصل** - ا.ع (غسه‌سیل - xesîl): قه‌رسیل.
- قضا** - مص.ل.ع (غزه‌اء - xeza): جیبه‌جی
کردن، حوکم کردن، ره‌وانکردن، مردن، چاره‌نوس و
قه‌ده‌ر، گپ‌رانه‌وه‌ی نوێژ بیان رۆژوو به قه‌زا.
- قضات** - ا.ص.ع (غوزات - xuzat): قازییان،
حاکمانی شهرع.
- قضاوت** - مص.ل.ع (غزه‌زاهه‌ت - xezavet):
داوهری کردن.
- قضبان** - ا.ع (غوزبان - xuzban): لقی براوی
دره‌ختان.
- قضیب** - ا.ع (غزه‌زیب - xezîb): لقی دره‌خت،
لقى براوه، کبیری پییو.
- قضیه** - ا.ع (غزه‌زییه - xezîye): رووداو،
قه‌زئ، دۆز، گوتاریک که نه‌گه‌ری درۆو راستی
تبدیلین.
- قط** - مص.م.ع (غته‌ت - xett): برینی شتییک
به باری پانیدا.
- قط** - ا.ع (غیتت - xitt): پشیله، کتک،
گورپه.
- قطا** - ا.ع (غته‌تا - xeta): کورکوپ، قه‌تی.
- قطائع** - ا.ع (غته‌تائی - xeta'i): دابران
- قطائف** - ا.ع (غته‌تائف - xetaif): هه‌رشته،
له‌بزینه.
- قطاب** - ا.ع (غیتاب - xitab): به‌رک، گیرفان.
- قطاب** - ا.ع (غوتتاب - xuttab): جوژه
شیرینییه‌که.
- قطابه** - ا.ع (غوتابه - xutabe): پله‌گۆشتتییک.
- قطات** - ا.ع (غته‌تات - xetat): کورکوپ، قه‌تی.
- قطار** - ا.ع (غیتار - xitar): قه‌تار، ریز،
شه‌مه‌نده‌فه‌ر.
- قطاره** - ا.ع (غوتاره - xutare): دلۆپاو.
- قطاع** - ا.ع (غیتاء - xita): پارچه.
- قطاع** - ص.ع (غته‌تاء - xetta): برنده، زۆر تیژ.
- قطاع** - ا.ع (غوتتاء - xutta): برنده، ریگر.
- قطاف** - ا.ع (غیتاف - xitaf): کاتی میوه
چنین.
- قطب** - ا.ع (غوتب - xutb): جه‌مسهر، دوو
جه‌مسهری ساردو گه‌رمی باتری، شیخ و گه‌وره‌ی
قه‌وم.
- قطب‌نما** - ا.مر (غوتب نه‌ما - xutb nema):
قوتب نما، قیبله‌نما.

قطف - مص.ع (غہ تہف - xetef): جۆره گیایه که له سپیناغ دهجیت و دهشکرئ به خواردن، جۆره دارئیکی کینوی یه جگار سهخت و قایمه.

قطمار - ا.ع (غیتمار - xitmar): پیستیکی ته نکی بهینی خورماو ناوکه که یه تی.

قطمیر - ا.ع (غیتمیر - xitmîr): پیستی نیوان خورماو ناوکه که ی، شتی زۆر که م و بی بایه خ.

قطن - ا.ع (غوتون - xutun): په موو، لۆکه.

قطن - ا.ع (غتهن - xeten): بیخی کلکی بالنده، که مهر، کلپنچکه ی قوون.

قطرات - ا.ع (غتهفات - xetevat): قه تی، کورکور.

قطور - ص.ع (غته تور - xetûr): نه ستور، به بارست، هه وری پر باران.

قطوع - ص.ع (غته توو - xetû): زۆر تیش، پرنده.

قطوف - ا.ع (غوتوف - xutûf): رنینه وه، چینی میوه، بهرچن.

قطه - ا.ع (غیته - xite): پشیله، کتک، گوریه.

قطیع - ا.ع (غه تیئ - xitî): میتگه، به شی هه وه لی شهو، لقی درهخت، هاوتا.

قطیعه - ا.ع (غته تیئه - xetîe): دابران، جودایی، پارچه مولکئ یان زهوییه که به که سیک بسپیردرئ، تا به درامه ته که ی بژی.

قطیفه - ا.ع (غته تیفه - xetîfe): قوماشی قه یفه، خاوی گه و ره.

قصاب - ا.ع (غیئاب - xiab): کاسه ی گه و ره.

قعب - ا.ع (غهئب - xe'b): کاسه ی گه و ره.

قعبری - ص.ع (غهئبه ری - xe'berî): پیای زۆر رزۆ ره زیل و پیسکه، هه تیوچه و به دخوو.

قعبیل - ا.ع (غیئبهل - xi'bel): کارگ، قارچک.

قعبه - ا.ع (غهئبه - xe'be): عه تردان.

قعدہ - ا.ع (غهئده - xe'de): یه ک دانیشتن.

قطبین - ا.ع (غوتبهین - xutbeyn): دوو جه مسه ری باکوورو باشووری گۆی زهوی.

قطر - ا.ع (غوتر - xutr): تیره ی بازنه، ولات، لا، رهخ.

قطر - ا.ع (غهتر - xetr): باران، هه ر شتی بدلۆیی.

قطر - ا.ع (غیتر - xitr): مسی تووه.

قطرات - ا.ع (غهتهرات - xeterat): دلۆیان، تکه کان، تنۆکان.

قطران - مص.ل.ع (غته تران - xeteran): دلۆیان، تکه کردن.

قطران - ا.ع (غه تران - xetran): ماده یه کی چه وری ره شه له هه ندئ درهختی وه ک سنۆبه رو عه ره و نهو شتانه دهچکی، که تران، که تیران، ده رمائیکی ره شه له دلۆیانندی خه لوزی به رد به ده ست دپت.

قطرب - ا.ع (غوتروب - xutrub): نه زان، خویری، سپله، ترسنۆک، دز، گورگ، ناو روشنکه ره وه.

قطره - ا.ع (غه تره - xetre): دلۆپ، تکه، تنۆک، یه ک دلۆیه باران، قه تره یه ک ناو.

قطره چکان - ا.مر (غه تره چه کان - xetre çekan): قه تاره، قه تره کیش.

قط زن - ا.مر (غهت زن - xet zen): قه له م ته راش.

قطع - مص.م.ع (ته تیئ - xet'): برین.

قطع - ا.ع (غیتئ - xit'): نیزه ی پان، لقو پۆبی بردراوی دارو درهختان.

قطعنامه - ا.مر (غه تننامه - xet' name): راگه باندنی کوئی.

قطعه - ا.ع (غته ئه - xit'e): پارچه، بهش، کوپله.

قطعه - ا.ع (غه ته ئه - xete'e): پاشماوه ی دهستی براو، پارچه ی بردراو.

قطف - مص.ع (غه تہف - xetf): چینی میوه، روشاندن، کردنه وه و رفاندنی شتی.

قعر - ا.ع (غەر - xe'r): بىنك، بن.

قعاغ - ا.ع (غەئفا - xe'xa'): دهنكى چەك، خورماي وشك، تاو لەرز، ريگه‌ي دژوارو عاسي.

قعاغە - مص.ع (غەئغەئە - xe'xe'e): زپه، دهنكى پيكداداني چەك، دهنكى ددان.

قعود - مص.ل.ع (غونود - xu'ud): دانيشتن.

قعيير - ص.ع (غەئير - xe'ir): زور قوول، چال.

قف - ا.ع (غەفف - xeff): تەپەو سەھوزي وشك.

قف - ا.ع (غوفف - xuff): زەلامى خويپوي و كرىگرتە، گردو زەوي بەرز، ھەوري رەشى كيو ئاسا.

قفا - ا.ع (غەففا - xeffa): پشت، پشتەمل.

قفار - ا.ع (غيفار - xifar): چۆلەواني، بياباني وشك و برينگ.

قفال - ا.ص (غەففال - xeffal): قفل ساز.

قفر - ا.ع (غەفر - xefr): قەفرا، بياباني وشك.

قفس - ا (غەفەس - xefes): قەفەز، قەفەس، ركه.

قفسە - ا (غەفەسە - xefese): قەفەزئاسا، دەلاقە، دەلاقەي ديوار بوكتيبو شتى ديكە، رەفە.

قفسە - سينە - ا.مر (غەفەسەي سينە - xefesei sine): قەفەزەي سينگ، پەراسوويەند.

قفل - ا.ع (غوفل - xufl): قفل، كلييل.

قفل رومي - ا.مر (غوفلي رومي - xuflî rûmî): ناوي يەكئیکە لە سى ئاوازەكەي باربەد.

قفل گر - ا.ص (غوفل گەر - xuflî ger): قفل ساز، كليلساز.

قفول - مص.ل.ع (غوفول - xufûl): گەرانه‌وه، گەرانه‌وه لە سەفەر.

قفول - ا.ع (غوفول - xufûl): قفلان، كليلان.

قفە - ا.ع (غوففە - xuffe): زەمیلە، قەوشەر.

قفيز - ا.ع (غەفیز - xefîz): جوړه پيوانه يەكە بەرانبەر بە ۱۴۴ گەز.

قفيلي - ص.ع (غوفه يلى - xufeylî): برای توفه يليليه.

قفسى - ا.ع (غوغوسى - xuxusî): قازئېك لە ھەنار.

قفنس - ا (غوغنوس - xuxnus): بالئندە يەكە ئەفسانە ييبە گوايە دەنووكى پي لە كونه و ئاوازي سەپري ليتو دپتە دەري، ھەزار سال عەمر دەكات و كە تەمەنى گە ييبە كوتايي چل و چيتويكي زور خي دەكاتەو لە سەري ھەلدە نيششيت و بال ليتك دەدات تا چل و چپوئەكە گر بگريت و خوي تيا دا بسووتت، قەقنەس.

قل - ا.ص (غليل - xill): كەم.

قلاد - ا.ع (غەلائيد - xelaid): گەردانە، ملوانكە، خەناو كە (كۆ).

قلاب - ا (غوللاب - xullab): قولاب.

قلاب - ص.ع (غەلاب - xellab): ھەلگيترەو، ئەوئەي سكه‌ي قەلپ لئ بدات، تەزوير.

قلاب دوز - ص.فا (غولاب دووز - xulab dûz): گولاقدون.

قلاب سنگ - ا.مر (غوللاب سەنگ - xullab seng): قەلما سەنگ، قۆچەقاني، بەردەقاني.

قلابي - ص.ع (غەلابي - xellabî): تەزوير، قەلپ، ساخته.

قلاج - ا (غوللاج - xullac): مژي قوول لە سەبيل و دەردانەوئەي دو كەلەكەي بە شپوئەي بازنە يي.

قلاجو - ا (غەلاجو - xelaçû): كاسەي چەرمي، كاسە يەكە چەرمي بە جاران شەرابيان تيا دەخواردەو.

قلاجوري - ا (غەلاجوئەي - xela çûrî): شمشيري دريژ.

قلاد - ا.ع (غيلاد - xilad): لەواشە.

قلادە - ا.ع (غيلادە - xilade): گەردن بەند، ملوانكە، خەناو كە.

قعاغ - ا.ع (غەئفا - xe'xa'): دهنكى چەك، خورماي وشك، تاو لەرز، ريگه‌ي دژوارو عاسي.

قعاغە - مص.ع (غەئغەئە - xe'xe'e): زپه، دهنكى پيكداداني چەك، دهنكى ددان.

قعود - مص.ل.ع (غونود - xu'ud): دانيشتن.

قعيير - ص.ع (غەئير - xe'ir): زور قوول، چال.

قف - ا.ع (غەفف - xeff): تەپەو سەھوزي وشك.

قف - ا.ع (غوفف - xuff): زەلامى خويپوي و كرىگرتە، گردو زەوي بەرز، ھەوري رەشى كيو ئاسا.

قفا - ا.ع (غەففا - xeffa): پشت، پشتەمل.

قفار - ا.ع (غيفار - xifar): چۆلەواني، بياباني وشك و برينگ.

قفال - ا.ص (غەففال - xeffal): قفل ساز.

قفر - ا.ع (غەفر - xefr): قەفرا، بياباني وشك.

قفس - ا (غەفەس - xefes): قەفەز، قەفەس، ركه.

قفسە - ا (غەفەسە - xefese): قەفەزئاسا، دەلاقە، دەلاقەي ديوار بوكتيبو شتى ديكە، رەفە.

قفسە - سينە - ا.مر (غەفەسەي سينە - xefesei sine): قەفەزەي سينگ، پەراسوويەند.

قفل - ا.ع (غوفل - xufl): قفل، كلييل.

قفل رومي - ا.مر (غوفلي رومي - xuflî rûmî): ناوي يەكئیکە لە سى ئاوازەكەي باربەد.

قفل گر - ا.ص (غوفل گەر - xuflî ger): قفل ساز، كليلساز.

قفول - مص.ل.ع (غوفول - xufûl): گەرانه‌وه، گەرانه‌وه لە سەفەر.

قفول - ا.ع (غوفول - xufûl): قفلان، كليلان.

قفە - ا.ع (غوففە - xuffe): زەمیلە، قەوشەر.

قلتاخ - ا.ع. (غلتاخ - xeltax): قالتاخ، قهلباخ،
 ئه و به شه ی زین که له دار دروست ده کری.

قلچاق - ا.ت. (غلهچاغ - xelçax): بازو و به ند.

قلچماق - ص. (غولچوماغ - xulçumax):
 به هیز، زۆردار، ملهور.

قلدر - ص.ت. (غولدور - xuldur): خو سه ر،
 سته مکار، زۆردار.

قلزم - ا.ع. (غولزوم - xulzum): له کونا ناوی
 به نده ریک بووه له رهخی ده ربای سوور نژیکی
 ریزگی نیل، ده ربای رووباری گه و ره.

قلع - مص.م.ع. (غهلء - xel'): له ریشه
 ده رهیتان، هه لکی شان له ره گه وه.

قلعو قمع - مص.ع. (غهلء و غهمء - xel' û
 xem'): له ریشه ده رهیتان و له ناو بردن.

قلع - ا.ع. (غهلء - xel'): قورقوشم، جزره
 کانه یه که.

قلعه - ا.ع. (غهلئه - xel'e): قه لا، حه ساری
 به رز، قولله ی سه رکیتوان و شوینی به رز.

قلعه بیگی - ا.مر. (غهلئه به یگی - xel'e
 beygî): قه لادار، پاسه وانی قه لا، دژدار،
 دژه وان.

قلعه کوب - ص.فا. (غهلئه کوب - xel'e kûb):
 قه لاکوت، توپیک بۆ لیدانی قه لا.

قلفه - ا.ع. (غهلئه فه - xelefê): چه رمی سه ری
 کبیر که له کاتی خه ته نه دا ده بردی.

قلق - مص.ل.ع. (غهلئه لغ - xelex):
 نیگه ران بوون، شله ژان، په شیتو بوون، بچ
 ئوقره بوون.

قلق - ا.ت. (غوللوغ - xullux): به رتیل، خاوه،
 ریشوده.

قلقاس - ا.ع. (غولقاس - xulxas): جزره
 رووه کیتکه به کالی و به کولای ده خوری.

قلل - ا.ع. (غولهل - xulel): قولله و لوتکان.

قلم - ا.ع. (غهلئه لم - xelem): نامرزی نووسین:
 (قه له م، خامه، په رده موچ، قامیش...).

قلازاره - ا.ع. (غهلزاره - xelazare): قه له قاز،
 قه له باچکه، قه له بازکه.

قلاسنگ - ا.ع. (غهل لاسه نگ - xelaseng):
 قوچه قانی، به رده قانی، قه له ماسنگ.

قلاش - ص.ع. (غهل لاش - xelaş): بچووک.

قلاش - ص. (غهل لاش - xellaş): ویل،
 به ره لئا، قه له نده ر، فیلباز، ده ستی، مه یخو ر.

قلاط - ا.ع. (غولات - xulat): کورت، کو ل.

قلاط - ا.ع. (غیلات - xilat): قولله، قه لات.

قلاع - ا.ع. (غیلاء - xila'): قه لا.

قلال - ا.ع. (غیلال - xilal): قولله.

قلان - ا.ع. (غهل لان - xelan): جزره باجیکه له
 سه رده می ئیلخانیا ندا با و بووه.

قلانس - ا.ع. (غهل انیس - xelanis): کلوان.

قلاروز - ا.ع. (غهل لاقوز - xelavûz): ده لیلی
 ریگه، به له د، شاره زا، پی شپه ی له شکر،
 پی شه نگ.

قلایا - ا.ع. (غهل لایا - xelaya): قه لی، گوشتی
 سووره وه کراو.

قلب - مص.م.ع. (غهل لب - xelb): قلی کردنه وه،
 نخون کردنی شتیک، ناوه ژوو کردن، زیرو زیوی
 قه لب.

قلب - ا.ع. (غهل لب - xelb): دل، ناوه راست،
 جه رگه.

قلب شناس - ص.فا. (غهل لب شناس - xelb
 şinas): قه لپناس، ئه وه ی زیرو زیوی قه لب
 بناسی، ئه وه ی هه ق له نا هه ق جیا بکاته وه،
 که سیک که خه لکی ریاکار بناسیت.

قلبکار - ص.مر. (غهل بکار - xelbkar):
 قه لپکار، ئه وه ی زیرو زیوی یان دراوی قه لب به کار
 بینتی.

قلبگاه - ا.مر. (غهل لبگاه - xelb gah):
 ناو جه رگه، ناوه راست.

قلبه - ا.ع. (غولبه - xulbe): نیر.

قلت - مص.ل.ع. (غیلله ت - xillet): که م بوون.

- قلماش** - ص.ت (غله ماش - xelmaş):
 هه‌رزه‌وێژ، چه‌قاوه‌سوو، چه‌قه‌چناوه، هه‌له‌وه‌ر.
- قلمتراش** - ا.مر (غله له‌م تەراش - xelem teraş):
 قه‌له‌م تەراش، قه‌له‌م داده‌ر.
- قلمداد** - ص.مف (غله له‌م‌داد - xelemdad):
 چه‌ساوکراو، له‌ قه‌له‌م دراو.
- قلمدادکردن** - مص.م (غله له‌م‌داد که‌رده‌ن - xelem dad kerden):
 چه‌ساوکردن.
- قلمدان** - ا.مر (غله له‌م‌دان - xelemdan):
 قه‌له‌م‌دان، شوێنی قه‌له‌م و که‌ره‌سته‌تین نووسین.
- قلم‌ده‌ست** - ا.ص (غله له‌م ده‌ست - xelem dest):
 قه‌له‌م به‌ده‌ست، نووسەر، نیگارکێش.
- قلمدوش** - ا.مر (غله له‌م دوش - xelem dûş):
 قه‌لان‌دۆشکان، قه‌لان‌دۆش.
- قلمدوش کردن** - مص.م (غله له‌م‌دوش که‌رده‌ن - xelem dûş kerden):
 کردنه قه‌لان‌دۆش.
- قلم‌رو** - ا.مر (غله له‌م ره‌و - xelem rew):
 قه‌له‌م‌ره‌و، مه‌رزو بوومی ولاتتیک.
- قلم زدن** - مص.م (قه‌له‌م زه‌ده‌ن - xelem zeden):
 نووسین، نیگارکێشان.
- قلم‌زن** - ص.فا (غله له‌م زه‌ن - xelem zen):
 نووسەر، ئه‌هلی قه‌له‌م.
- قلم زه‌ده** - ص.مف (غله له‌م زه‌ده - xelem zede):
 نووسراو.
- قلم شدن** - مص.ل (غله له‌م شوه‌ده‌ن - xelem şuden):
 برین، قه‌له‌م کردن.
- قلم‌کار** - ا.مر (غله له‌م‌کار - xelem kar):
 نیگارکێش.
- قلم‌کاری** - ا.مص (غله له‌م‌کاری - xelemkarî):
 نیگارکێشی، کۆلێن له‌سه‌ر دار بیان کانزا.
- قلم کردن** - مص.م (غله له‌م که‌رده‌ن - xelem kerden):
 برین، قه‌له‌م کردن، برین به‌شێوه‌ی قه‌له‌م.
- قلم‌مو** - ا.مر (غله له‌م موو - xelem mû):
 فل‌چه‌ی نیگارکێشی، په‌ره‌مووچ.
- قلمه** - ا (غله له‌مه - xeleme):
 دره‌خت که‌ ده‌روپێنری.
- قلم‌در** - ا.ص (غله له‌نده‌ر - xelender):
 قه‌له‌نده‌ر، هه‌ژار، ده‌روپیش.
- قلم‌درانه** - ق.ص (غله له‌نده‌رانه - xelenderane):
 قه‌له‌نده‌رانه، ده‌روپیشانه، فه‌قیرانه.
- قلم‌سوه** - ا.ع (غله له‌نسوفه - xelensuve):
 جۆره کلاویکی درێژه.
- قلوب** - ا.ع (غولوبوب - xulûb):
 دلان.
- قلوه** - ا (غولفه - xulve):
 گورچيله.
- قلوه‌سنگ** - ا.مر (غولفه‌سه‌نگ - xulve seng):
 خړکه‌به‌رد.
- قله** - ا.ع (غولله - xulle):
 لوتکه‌ی کێوی، به‌رزترین قولله‌ی چیا.
- قله** - ا.ع (غولله - xulle):
 گۆزه، گۆزه‌ی گه‌وره بیان بچووک.
- قلیا** - ا (غله‌لیا - xelya):
 قه‌لابی.
- قلیب** - ا.ع (غله‌لیب - xelîb):
 بێر، کۆنه بێر.
- قلیح** - ا.ت (غله‌لیح - xilic):
 شمشیر.
- قلیل** - ص.ع (غله‌لیل - xelîl):
 که‌م.
- قلیه** - ا.ع (غله‌لییه - xelîye):
 گوشتی سوره‌وه‌کراو، قه‌لی.
- قمار** - ا.ع (غیمار - ximar):
 قوماڕ.
- قمار باز** - ص.فا (غیمار باز - ximar baz):
 قوماڕچی، قوماڕباز.
- قمارخانه** - ا.مر (غیمارخانه - ximar xane):
 قوماڕخانه.
- قماری** - ص.ن (غهماری - xemarî):
 شوێنیکه له هند که به‌داری عودو تاووس به‌ناوبانگه.
- قماش** - ا.ع (غوماش - xumaş):
 ورده‌و پرتکه، که‌لوپه‌لی ناو مال، کوتال و قوماش.

- قماشیر** - ا.ع (غهماشیر - xemaşîr): سه مغ، که تیره.
- قماط** - ا.ع (غیمات - ximat): قومات، قونداغه، قوناخه، قوناخه پیچ.
- قماطر** - ا.ع (غهماتیر - xematîr): دۆلابی کتیبان، پیایوی کورته بالایی نهستور.
- قمچی** - ا.ت (غهمچی - xemçî): قامچی، شلاق.
- قمح** - ا.ع (غهمه - xemh): گهنم.
- قمحدوه** - ا.ع (غهمه هدوئه - xemehduve): نیسکی پشتی سهر.
- قمحه** - ا.ع (غوممه - xumhe): زهغفران.
- قمر** - ا.ع (غهمهر - xemer): مانگ، هه یف.
- قمرآء** - ص.ع (غهمرآء - xemra): سپی، سپی تیر، تربفه ی مانگ، مانگه شه و هه یقه شه و.
- قمرورن** - ا.ع (قهمرون - xemrûn): کوللوی دهریایی، رۆبیان.
- قمره** - ا.ع (غهمره - xemre): یهک دهست قومار.
- قمری** - ا.ع (غومری - xumrî): قومی.
- قمطر** - ا.ع (غیمه تر - ximetr): دۆلابی کتیبان.
- قمطریر** - ص.ع (غهمته ریر - xemterîr): سهخت، دژوار.
- قمع** - مص.ع (غهمء - xem): سه رکوتکردن.
- قمقام** - ا.ع (غهمغام - xemxam): ژمارهی زۆر، دهریا، کهسی گهوره دلاوا، گهوره ی قوم.
- قمقمه** - ا.ع (غومغومه - xum xume): زهمزه می، مه تاره.
- قمل** - ا.ع (غهمل - xeml): نه سپی.
- قمه** - ا.ع (غیممه - ximme): ترۆپک، لوتکه، قولله.
- قمه** - ا.ع (غیمه - ximme): گروپ، تاقمه خه لکیک.
- قمه** - ا.ع (غهمه - xeme): قهمه، حهریه، نیره.
- قمیص** - ا.ع (غهمیس - xemîs): کراس، قهمیس.
- قناء** - ا.ص.ع (غهناء - xenna): کارپزکهن، جومالکار.
- قنابل** - ا.ع (غهنابیل - xenabîl): قونبه له.
- قنات** - ا.ع (غهنات - xenat): که نالی ناو، کارپز.
- قناد** - ا.ص (غهنناد - xennad): شیرینی فروش، شیرینی ساز.
- قنادیل** - ا.ع (غهنادیل - xenadîl): چرا.
- قناره** - ا.ع (غهنناره - xinnare): قهناره ی قه سا بان.
- قناری** - ا.ع (غهناری - xenarî): که ناری.
- قناص** - ا.ص.ع (غهنناس - xennas): راوچی.
- قناطر** - ا.ع (غهناتیر - xenatir): پردان.
- قناع** - ا.ع (غهنیا - xina): له چک، ده مامک.
- قناعت** - مص.ل.ع (غهنائه ت - xena'et): قنایع بوون، رازی بوون، به قه ناعت.
- قنافذ** - ا.ع (غهنافییز - xenafiz): ژینزگ، کۆمه له چه وو لم.
- قناویز** - ا.ع (غهنافییز - xenaviz): قوماشی حهریری ساده ی سوور.
- قنب** - ا.ع (غهننهب - xuneb): شادانه، گیایه که.
- قنبره** - ا.ع (غهننبره - xunbere): که لاوکوره، بالنده یه که.
- قنبیل** - ا.ع (غهننبول - xunbul): پیایوی زه لامی به هیز.
- قنبیل** - ا.ع (غهننبل - xenbel): کۆمه له که سیک، ره وه نه سپ.
- قنبله** - ا.ع (غهننبوله - xunbule): بۆمبا.
- قنبله** - ا.ع (غهننبه له - xenbele): کۆمه له خه لکیک، ره وه نه سپ.
- قنبلیله** - ا.ع (غهننبه لیله - xenbelîle): جۆزه دره ختیکه.

قنبیط - ا.ع (غوننه بیت - xunnebît) : که له رم.
قند - ا.ع (غهند - xend) : قهند، شه کر.
قنداق - ا.ت (غونداغ - xundax) : قونداغه تفته نگ، قونداغه پیچی ساوا، قومات.
قندداغ - ا.مر (غهندداغ - xend dax) : قهندداغ، ناوی گهرمو شه کر.
قنددان - ا.مر (غهنددان - xenddan) : شه کردان.
قندر - ا.مر (غوندور - xundûr) : سه گلاوی، سه گی ناوی.
قندران - ا.ع (غندهران - xenderan) : جو شانیهی شنگ.
قندس - ا.ع (غوندوس - xundus) : سه گی ناوی.
قندیل - ا.ع (غیندیل - xindîl) : قهندیل، چرای به بنه بانوه داله قاو.
قنسل - ا.ع (غونسول - xunsûl) : کونسول.
قنطار - ا.ع (غینتار - xintar) : پیوانه به کی کیشانه دهکاته نزیکه ی سه د ره تل، مالی زور.
قنطره - ا.ع (غهنتره - xentere) : پرد، پردی گه وردهی سه رو باران.
قنطوریون - ا.ع (غهنطوریون - xentûrîyûn) : گیایه که.
قنفذ - ا.ع (غونفوز - xunfuz) : ژیشیک، ژووژو، سیخور.
قنق - ا.ت (غونوغ - xunux) : ریبار، میوان.
قنقات - ا.ع (غهنقات - xenevat) : که نالان، کاریز.
قنوت - مص.ل.ع (غونووت - xunût) : ملکه چکردن بو خوا، وهستان له نویتدا، دهسته و دوعا وهستان له حوزوری خوا.
قنوط - مص.ل.ع (غونووت - xunût) : ناومید بوون، ناوومیدی.
قنوع - مص.ل.ع (غونووع - xenu') : رازی بوون به به شی خو، قانبع بوون.
قنوع - ص.ع (غهنووع - xenu') : قانبع، به قه ناعهت، رازی.
قنیع - ص.ع (غهنی - xeni') : قانبع، رازی.
قنینه - ا.ع (غینینه - xinnîne) : شوشه، سوراحی، قاپی شراب.
قنیه - ا.ع (غونییه - xunîye) : مالی به دهسته اتوو، دهسته کوهت.
قو - ا.ع (غو - xû) : قوو، بالنده.
قوا - ا.ع (غوفا - xuva) : هیز، نیرو.
قوائم - ا.ع (غهنقائیم - xevaim) : قایه، لیسته.
قوابل - ا.ع (غهنقوابیل - xevabîl) : مامان.
قواد - ص.ع (غهنقاد - xevad) : کوشنده، گهواد، قور مساخ.
قواد - ا.ع (غوفاقد - xuvad) : سه رکردان.
قوادح - ا.ع (غهنقادیه - xevadih) : خوره، کرمی ددان.
قوادیم - ا.ع (غهنقادیم - xevadim) : پیشرو، شاپه ری بالی مهل.
قوارب - ا.ع (غهنقارب - xevarib) : به له م.
قوارع - ا.ع (غهنقاری - xevari') : لا ریگه، سه رووی ریگه، قیامهت، روژی په سلاتی.
قواره - ا.ع (غوفااره - xuvare) : به شی یهک دهست جل قوماش.
قواریر - ا.ع (غهنقاریر - xevarîr) : شوشه، قاپی شراب، شوشه یهک که میزی نه خووشی تی بکری بو پشکنین.
قواس - ا.ص (غهنقاس - xevas) : که وانگهر، که وانساز.
قواصف - ا.ع (غهنقاسف - xevasif) : بای توند که دارو درهخت بشکینتی، هوره گوله.
قواخب - ا.ع (غهنقازیب - xevazib) : تیغی برنده، شمشیری زور تیژ.
قواطع - ا.ع (غهنقاتی - xevati') : تیژ، پرهر.

قنبیط - ا.ع (غوننه بیت - xunnebît) : که له رم.
قند - ا.ع (غهند - xend) : قهند، شه کر.
قنداق - ا.ت (غونداغ - xundax) : قونداغه تفته نگ، قونداغه پیچی ساوا، قومات.
قندداغ - ا.مر (غهندداغ - xend dax) : قهندداغ، ناوی گهرمو شه کر.
قنددان - ا.مر (غهنددان - xenddan) : شه کردان.
قندر - ا.مر (غوندور - xundûr) : سه گلاوی، سه گی ناوی.
قندران - ا.ع (غندهران - xenderan) : جو شانیهی شنگ.
قندس - ا.ع (غوندوس - xundus) : سه گی ناوی.
قندیل - ا.ع (غیندیل - xindîl) : قهندیل، چرای به بنه بانوه داله قاو.
قنسل - ا.ع (غونسول - xunsûl) : کونسول.
قنطار - ا.ع (غینتار - xintar) : پیوانه به کی کیشانه دهکاته نزیکه ی سه د ره تل، مالی زور.
قنطره - ا.ع (غهنتره - xentere) : پرد، پردی گه وردهی سه رو باران.
قنطوریون - ا.ع (غهنطوریون - xentûrîyûn) : گیایه که.
قنفذ - ا.ع (غونفوز - xunfuz) : ژیشیک، ژووژو، سیخور.
قنق - ا.ت (غونوغ - xunux) : ریبار، میوان.
قنقات - ا.ع (غهنقات - xenevat) : که نالان، کاریز.
قنوت - مص.ل.ع (غونووت - xunût) : ملکه چکردن بو خوا، وهستان له نویتدا، دهسته و دوعا وهستان له حوزوری خوا.
قنوط - مص.ل.ع (غونووت - xunût) : ناومید بوون، ناوومیدی.
قنوع - مص.ل.ع (غونووع - xenu') : رازی بوون به به شی خو، قانبع بوون.

ئەنجومەن، شورا، ئەنجومەنیک کە بۆ گەنگەشە و گفتوگۆ دەربارەى کارىکى گرینگ پىک بى.

قوس - ا.ع (غەوس - xews): کەوان.

قوس - ا.ع (غوس - xûs): دىرى رەبەن، شوپىنى راپوچى.

قوس قزح - ا.م.ع (غەوس غوزەھ - xews xuzeh): پەلکەرەنگىنە، رەنگىن کەمان، زەرپنە و سىمىنە.

قوش - ا.ق (غوش - xûş): باشوکە.

قوشچى - ا.ص.ت (غوشچى - xûşçî): بازدار، قوشەوان، بازەوان.

قوسرە - ا.ع (غەوسەرە - xewsere): زەمبىلەى خورما، پوشە خورما.

قوتى - ا.غوتى (غوتى - xûtî): قوتو، پاکەت.

قوتل - ا.ع (غەوغەل - xewxel): نىرەکەو.

قوتلە - م.ص.ع (غەوغەلە - xewxele): چوونە سەر شاخ.

قوتو - ا.غووغوو (غووغوو - xûxû): قوتو، بانگى کەلەباب.

قوتە - ا.ع (غوغە - xûxe): کوکو، شوپىنى بى موو لەسەرى مروت.

قول - م.ص.ل.ع (غەول - xewl): گوتن.

قول - ا. (غول - xûl): جەرگەى سوپا لە مەيدانى جەنگدا.

قولنامە - ا.م.ع (غەولنامە - xewlname): بەلگىنامەى نىوان کړيارو فرۆشيار.

قولنج - ا. (غولەنج - xûlenc): قولنج.

قولون - ا.فر (غولون - xûlûn): قولون.

قوم - ا.ع (غەوم - xewm): قەوم، تىرە، کە سوکارو خزم و خویش.

قومش - ا.ص (غومىش - xûmiş): بىرەلکەن.

قونوى - ص.ن (غونەقى - xunevî): خەلکى قونبىه (شارىکى تورکبايه).

قوه - ا.ع (غوققە - xûvve): نىرو، هىز، توانا، وزە.

قواعد - ا.ع (غەفائىد - xeval'id): ياساو رىسا.

قوافل - ا.ع (غەفائىل - xevail): قافلە، کاروان.

قوافى - ا.ع (غەفافی - xevafî): سەر واپان.

قوال - ص.ع (غەفقال - xevval): چەنەباز، زۆربلىتى، قەسەزان، زمان خوۆش، کەسىک لە مەجلىساندا بەدەنگەو شىعر بلىتى، گۆرانى بىتر.

قوالب - ا.ع (غەقالىب - xevalib): قالبان.

قوام - ا.ع (غەفام - xevam): پايدارى، ميانەرەوى، عدالەت، راستى، هەويتى و مایەى ژيان.

قوام - ا.ع (غىفام - xivam): پايدە، کۆلەکە، ئەستون، سىستەم.

قوام - ص.ع (غەفام - xevvam): فەرماندە، مېر، بە دەسلەت، دەسلەتدار.

قوانىن - ا.ع (غەفانىن - xevanîn): قانون، ياسا.

قواهر - ص.ع (غەفاهىر - xevahir): بالادەست، بەزىنەر، زال، بەرزو بلىند.

قوباء - ا.ع (غوباء - xûba): گەرى.

قوت - ا.ع (غوت - xût): رۆزى، خواردن.

قوت - ا. (غوققەت - xuvvet): قوت، هىز، توانا، تەزوو.

قوچ - ا. (غوچ - xûç): بەران.

قود - م.ص.ع (غەود - xewd): قەساس، کوشتنەوہى بکوژ، درىژى مل.

قور - ا.ت (غور - xûr): چەک.

قورچى - ا.ص (غورچى - xûrçî): چەکساز، سەرۆکى جىبەخانە.

قورخانه - ا.م.ع (غورخانە - xûrxane): قورخانە، جىبەخانە، چەک خانە.

قورباغە - ا. (غورباغە - xûrbaxe): قورباغە، بوق.

قوريلتاي - ا. (غوريلتاي - xûriltay):

قوهچی - ا.ص (غههقهچی - xehveçî) :
قاوهچی، چایچی.
قهرهخانه - ا.مر (غههقهخانه - xehve xane) :
چایخانه، قاوهخانه.
قوه خوری - ا.مر (قههقه خوری - xehve xûrî) :
فینجانی بچووکی قاوه خواردنه وه.
قوه قجری - ا.مر (غههقهی غهجهری - xehvey xecerî) :
قاوهی زهردار که سولتانی قاجاری به ناحه زانی خویان ددها.
قی - مص.ل.ع (غههی - xey) :
هه لئینانه وه، رشانه وه.
قیاد - ا.ع (غییاد - xîyad) :
هه وسار، ره شمه.
قیادت - مص.ع (غییادهت - xiyadet) :
رتبه ری کردن.
قیاس - مص.ع (غییاس - xîyas) :
ئه اندازه گرتن، پیوان.
قیاصره - ا.ع (غه باسیره - xeyasire) :
تزاران، قه رالان.
قیافه - ا.مص.ع (غییافه - xiyafe) :
سه روسیما و قه لافات.
قیافه شناس - (xiyafe şinas) :
سیمما و قه لافات ناس.
قیام - مص.ل.ع (غییام - xiyam) :
هه ستان، راپه رپن.
قیامت - ا.ع (قییامت - xiyamet) :
قیامت، رۆژی په سلانن.
قیان - ا.ع (غییان - xıyan) :
نارایشته گهر، که نیزه ک.
قی اور - ص.فا (غههی ئاثره - xey aver) :
ئه وهی بییته مایه ی رشانه وه.
قییتال - مص.م.ع (غییتال - xital) :
کوشتن، جهنگ کردن.
قیچاچی - ا.ص.ت (غیچاچی - xiçaçî) :
خه یات، دهرزی.

قوی - ص.ع (غهقی - xevî) :
به هیز.
قوی نیل - ا.مر.ت (غوی نیل - xuyil) :
سالی مه پ.
قوی پنجه - ص.مر (غهقی په نجه - xevî pence) :
به دهست و بازوو.
قوی جشه - ص.مر (غهقی جوسسه - xevî cusse) :
تیکسمرای تونگو و تۆل و به هیز.
قوی دست - ص.مر (غهقی دهست - xevî dest) :
به دهست و بازوو.
قوی دل - ص.مر (غهقی دیل - xevî dil) :
بدل، دلیر، نازا، عه گید.
قویم - ص.ع (غه قییم - xevîm) :
راست و دروست، به ژن و بالا ریک.
قوی هیکل - ص.مر (غهقی هه یکه ل - xevî heykel) :
تۆکمه و به هیز.
قهار - ص.ع (غه ههار - xehhar) :
به زین، زال، به دهست، به کیکه له ناوه کانی به زدان.
قهارمه - ا.ع (غه هاریمه - xeharime) :
قاره مانان.
قهر - مص.ع (غه هر - xehr) :
زال بوون، سه رکه وتن.
قهر کردن - مص.م.ع (غه هرکه ردهن - xehr kerden) :
زیرزوون، زویربوون، قسه دابرین.
قهرمان - ا.ص (غه هرمان - xehreman) :
دلیر، قاره مان، نازا، بویر.
قهررا - ا.مص (غه هغه را - xehxera) :
پاشه کیشه کردن، گه رانه وه بو دواوه، پاشگه زبوونه وه.
قهقهه - مص.ل.ع (غه هغه هه - xehxehe) :
پیکه نین به دهنگی بهرز، قاقا پیکه نین.
قهنز - ا.مر (غوههن دیز - xuhen diz) :
کۆنه قه لا.
قهره - ا.ع (غه هقه - xehve) :
قاوه.
قوه جوش - ا.مر (غه هقه جوش - xehve cûş) :
جهزوهی قاوه لئتان.

قیقاج - مص.ت (غیغاج - xeyxac): قیرو قاج، کهچ، خوار.

قیل - مص.ل.ع (غیل - xîl): گوتن، قسه کردن.

قیل - ا.ع (غیل - xeyl): پاشا، سه رۆک، سه روه ر.

قیلوله - مص.ل.ع (غیلوله - xeylûle): نیوره رۆ خه وتن.

قییم - ا.ص.ع (غییم - xeyim): سه رپه رشتیوارو عۆده داری کاروباری منالی هه تیو.

قیم - ا.ع (غییم - xîyem): به هایان، نرخان.

قیماق - ا (غیماغ - xeymax): سه رشیر، قه یماغ.

قیمت - ا.ع (غیمه ت - ximet): به ها، نرخ.

قیمه - ا.ص.ع (غییمه - xeyîme): سه رپه رشتیوارو عۆده داری منالی هه تیو (بۆ من).

قیمه - ا.ت (غییمه - xeyme): قیمه، گوشتی جنراوی به قیمه کراو.

قین - ا.ع (غین - xeyn): به نده، کۆیله.

قینه - ا.ع (غینه - xeyne): که نیزه ک، نارایشنگه ر.

قیود - ا.ع (غیود - xuyûd): کۆت و زنجیران.

قیوم - ص.ع (غیوم - xeyyûm): پایه دار، هه رمان، هه مییشه یی، یه کتیکه له ناوه کانی یه زدانی مه زن...

قیچی - ا (غیچی - xeyçî): قه یچی، مقه ست، دووات.

قیح - ا.ع (غیه - xeyh): کییم، زیچکاو، چلک.

قید - ا.ع (غید - xeyd): به ند، کۆت و زنجیر، پیونه ند.

قیر - ا.ع (غیر - xîr): قیر.

قیراط - ا.ع (غیرات - xîrat): نیودانگ، کیشی چوار دهنکه جۆ ۱ له سه ر پیئنجی غه رام.

قیراندود - ص.مف (غیرئه ندود - xîrendûd): له قیرگیراو، قیرمال.

قیرگون - ص.م (غیرگون - xîr gûn): قیرناسا.

قیروان - ا.ع (غیره وان - xeyrewan): کاروان، قافلّه، قه تاری ئه سپان.

قیس - ا.خ.ع (غیس - xeyS): ناوی یه کتیکه له بتنه کانی عاره ب له سه رده می جاهیله تدا.

قیسی - ا (غیسی - xeySî): قه یسی، زه رده لو، شیتلانه.

قیصر - ا.ع (غیسهر - xeyser): قه یسه ر، تزار، قه رال.

قیصران - ا (غیسهران - xeyseran): ناوی ئاهه نگیکی کۆنی مؤسیقایه.

قیصریه - ا (غیسهرییه - xeyserîye): قه یسه ری، راسته بازاری گه وره.

قیصوم - ا.ع (غیسوم - xeySûm): گیایه کی بۆن خوشه.

قیطان - ا.ع (غیتان - xîtan): قه یتان، شریت.

قیطران - ا (غیته ران - xeyteran): گیا قه یته ران.

قیطس - ا (غیته سوس - xeytus): جۆره ماسییه که.

قیظ - ا.ع (غیز - xeyz): هه ره تی گه رما، ناوه راستی هاوین، چله ی هاڤین.

قیف - ا (غیف - xîf): ره حه تی.

ک

ک - حر (ک - K):

پیتی بیست و پینجه می تهل فبای فارسییه که به (کاف) دهخوینرتتسه ووه به حه ساوی ته بجه د ده کاته (۲۰).

کائن - ا. ف. ع (کائین - kain): هه بوو، مه وجود، روودا، بوونه وهر.

کائات - ا. ع (کائیات - kainat): بوونه وهران، رووداوان.

کائنه - ا. ف. ا (کائینه - kaine): بوونه وهر (بو می).

کائوچو - ا. فر (کائوچوو - kaûçû): شیلهی هه ندی رووه کو دره ختان.

کائولن - ا. فر (کائولین - kaûlin): گلّه سورتیکی تایبه تبیه له چینی سازیدا به کاردی.

کاباره - ا. فر (کاباری - kabarê): مه یخانه، مه یکه ده، دوکانی ساردی فروش.

کاباره دانسینگ - ا. مر (کاباری دانسینگ - kabarê dansîng): بارو سه ماخانه.

کابک - ا. کابوک (kabuk): لانه می مریشک، کولانه مریشک، قه وشه ریک که به بن میچه ووه هه لوسری تا کوتران هیلانه می تیدا بکه ن.

کابل - ا. فر (کابل - kabl): په تی که شتی، کتبل، (که بو کاره با یان ته له گراف یان ته له فون له ژیر زه ویدا یان له ژیر ئاودا راده کیشری).

کابلج - ا. کابلج (kablîç): په نجه تووته می دهست یان پیچ، کلک.

کابنه - ا. کابینه (kabine): چاو، دیه، دیده، چهو.

کابوس - ا. ع (کابوس - kabûs): کابوس، میترده زمه، مۆته که، شه وگ.

کابوک - ا. کابوک (kabûk): کولانه می مریشک، زه میله می به بن میچه ووه هه لوسراو تا کوتران هیلانه می تیدا بکه ن.

کابو - ا. کابوی (kaboy): گاوان.

کابیدن - مص. م (کابیدن - kabîden): پیشکنین، تاقیب کردن، زهوی هه لکولین و گه ران به دووی شتیکدا، منه کردن.

کابیشه - ا. کابیشه (kabîşe): جزره رووه کیکه.

کابيله - ا. کابيله (kabîle): هاوه ن.

کابین - ا. کابین (kabîn): ماره می ژن له سه ر پیاو.

کابین کردن - مص. م (کابین که رده ن - kabîn kerdn): ماره کردن.

کابین - ا. فر (کابین - kabîn): کابینه، ژووری بچوک له ناو که شتیدا.

کاتالیز - ا.فر (کاتالیز - katalîz): توانای هندی مه‌واد له گۆرانکاری هاوکی‌شسه‌ی کیمیاییدا.

کاتب - ا.ف.ع (کاتب - katîb): نووسەر، ئەدیب، وێژە‌فان.

کاتد - ا.فر (کاتود - katud): جهمسه‌ری ساردی پیل.

کات کبود - ا.مر (کاتی که‌بوود - kati kebûd): سۆلفاتی مس. ئۆکسیدی مس.

کاتگوت - ا.فر (کاتگوت - katgût): جۆره داویکی نایلونه له ریخۆله‌ی بزنیان پشیله دروستده‌کری و له نه‌شته‌رگه‌ریدا بۆ دورینه‌وه به‌کاردهی.

کاتم - ا.فا (کاتیم - katim): رازدار، قایمکار، نه‌یتی کار.

کاتوره - ص (کاتوره - katûre): گیش، سه‌رگه‌ردان، چه‌یران.

کاتوزی - ا.ص (کاتوزی - katûzî): خواپه‌رست.

کاتولیک - ص.فر (کاتولیک - katûlîk): مه‌زه‌بیکێ ئایینی مه‌سیحیه که په‌یره‌وانی باوه‌ریان به‌ پاپا هه‌یه و گۆتراه‌لی ئه‌ون.

کاتر - ص.ع (کاسیر - kasir): فره، زۆر، مشه.

کاج - ا (کاج - kac): دارکاژ.

کاج - ا (کاج - kac): زله، شه‌پازله، شه‌په‌لاخ.

کاج - ص (کاج - kac): خپل.

کاج - ق (کاج - kac): کاشکی، بریا، خۆزیا.

کاجیره - ا (کاجیره - kacîre): جۆره گیایه‌که.

کاچار - ا (کاچار - kaçar): که‌لوه‌لی ماڵ.

کاچک - ا (کاچه‌ک - kaçek): ته‌پلی سه‌ر، کلۆخ.

کاچول - ا (کاچول - kaçûl): قوونباده‌ن، سووردان.

کاچه - ا (کاچه - kaçe): چه‌ناگه، کاجیر، خۆشی و شادی و ته‌ره‌ب.

کابینه - ا.فر (کابینه - kabîne): نووسینگه، ژووری کارکردن، کابینه‌ی وه‌زاره‌ت، ده‌سته‌ی وه‌زیران.

کاپ - ا. انگل (کاپ - kap): کاسی زێریان زیوکه له پیشبهرکی وه‌رزشیه‌کاندا ده‌دری به‌ براوه.

کاپ - ا.فر (کاپ - kap): پالتوی کورت، شانیل.

کاپشن - ا.فر (کاپشن - kapşîn): قه‌مه‌سه‌له.

کاپوت - ا.فر (کاپوت - kapût): قاپوت، قه‌پاغی ماتۆر، پالتاو، ساقۆ، کیفیکێ لاستیکه له کاتی گان کردندا ده‌کرێته کێر.

کاپیتال - ا.فر (کاپیتال - kapîtal): سه‌رمایه.

کاپیتالست - ا.ص (کاپیتالست - kapîtalîst): سه‌رمایه‌دار، هه‌واداری سیسته‌می سه‌رمایه‌داری.

کاپیتالسم - ا.فر (کاپیتالسم - kapîtalîsm): سه‌رمایه‌داری.

کاپیتان - ا.فر (کاپیتان - kapîtan): کاپتن، سه‌رکرده، سه‌رده‌سته، که‌شتیوان.

کاپیتولاسیون - ا.فر (کاپیتولاسیون - kapîtûlasyûn): چه‌سانه‌ی دیپلوماسی.

کات - ا (کات - kat): زاخ.

کات - ا (کات - kat): جۆره برنجیکه له شوشته‌ر ده‌چینری.

کات - ا.هن (کات - kat): جۆره که‌تیره‌یه‌که له داری که‌هیر ده‌گیرێ.

کاتابولیسیم - ا.فر (کاتابولیسیم - kata bulism): چۆنیه‌تی شی بوونه‌وه‌ی خۆراک له به‌ده‌ندا.

کاتاراکت - ا.فر (کاتاراکت - katarakt): ناوی سپی، ئاو هینانی چاو.

کاتالپسی - ا.فر (کاتالپسی - katalipsî): ئیفلیج بوونی هندی ئەندامی له‌ش، نواندنی موگناتیسی.

کاتالوگ - ا.فر (کاتالوگ - katalog): که‌ته‌لوگ، پێرستی ناویان لیستی نرخ‌ی شتان.

- کاچی** - ا(کاچی - kaçî): کاشی.
- کاچی** - ا(کاچی - kaçî): کاهی.
- کاخ** - ا(کاخ - kax): قه‌سر، کۆشک، ته‌لاری گه‌ورده‌ی چهند نهۆمی.
- کاخ نشین** - ص.فا(کاخ نشین - kax nişîn): ته‌لارنشین.
- کاخه** - ا(کاخه - kaxe): نه‌خۆشی زه‌ردووی، زه‌ردی گهنم، باران.
- کادر** - ا.فر(کادیر - kadir): چوارچێوه، چوارچێوه‌ی وێنه، ده‌سته‌ی کارگیری یه‌ک دایه‌ره.
- کادو** - ا.فر(کادوو - kadû): کادۆ، دیاری، توحفه، سه‌وقاتی.
- کادی** - ا(کادی - kadî): جۆزه‌داریکه‌له‌ دارخورما ده‌چیت.
- کازب** - ا.ف.ع(کازیب - kazib): درۆزن.
- کاذبه** - ا.فا(کازیبه - kazibe): درۆزن، (بو می).
- کار** - ا(کار - kar): پیشه، کار، جه‌نگ، کشتوکال.
- کار ازمای** - ص.فا(کار نازمای - kar azmay): کارامه، ساوکه‌دار، نه‌زموندار.
- کار ازمایی** - ا(کار نازمایی - karazmayî): ساوکه، تاقیکردنه‌وه، راهیتان و مه‌شق.
- کازموده** - ص.مف(کار نازموده - kar azmûde): ته‌جره‌به‌دیده.
- کار اشویی** - ا.مص(کار ناشویی - kar aşûbî): کارشکینی، ئالۆزکاری.
- کار افرین** - ص.فا(کار ئافه‌رین - kar aferîn): کارساز، خوا، په‌روه‌ردگار.
- کار اگاه** - ص.مر(کار ئاگاه - kar agah): که‌سێک له‌ حه‌قیقه‌ت و چۆنیه‌تی کارتیک ئاگاداری، خه‌فج، جاسوس، ئه‌من، سیخوڕ.
- کار اگاهی** - ا.مص(کار ئاگاهی - karagahî): ئاگاداری له‌ خه‌به‌ران.
- کار امد** - ص.مر(کار ئامه‌د - kar amed): کارزان، شایسته، کارامه، شاره‌زا، که‌سێک که‌ کاران به‌ چاکی ئه‌نجام بدات.
- کار اموز** - ص.فا(کار ئاموز - kar amûz): که‌سێک که‌ بچیتته‌ خولی فیتروونی کاره‌وه.
- کار اور** - ص.فا(کار ئافه‌ر - kar aver): کارزان، خودانکار.
- کارابین** - ا.فر(کارابین - karabîn): قه‌رابینا، جۆزه‌تفه‌نگتیک کورتی سه‌رتۆیه.
- کاراته** - ا.فر(کاراتی - karatî): کاراتی، جۆزه‌وه‌رزشیکه.
- کاربان** - ا.مر(کاربان - karban): کاروان.
- کاربر** - ص.فا(کاربور - karbur): که‌سێک به‌ باشی و به‌ گورجی کارتیک ئه‌نجام بدات.
- کارستن** - م.مص(کاربه‌ستنه‌ن - kar besten): به‌کاربردن، جیبه‌جی کردن.
- کاریشول** - ص.فا(کاریشول - karbişûl): کارساز، کارزان، خودانکار، ئه‌وه‌ی کارتیک به‌ چاکی ئه‌نجام بدات.
- کاربن** - ا.فر(کاربون - karbun): کاربۆن.
- کاربوراتور** - ا.فر(کاربوراتۆر - karbûrator): کابریتته.
- کاربه‌هر** - ا.مر(کاربه‌هر - karbehr): ده‌ستکه‌وت، سوودی کار.
- کاربین** - ص.فا(کاربین - karbîn): کارزان، کارامه.
- کارپرداز** - ص.فا(کارپه‌رداز - karperdaz): به‌رتۆه‌به‌ری کار.
- کارپه‌ژوه** - ص.فا(کارپه‌ژوه - karpejûh): پیشکینه‌ر، سه‌ره‌رشتیار.
- کارپیل** - ا.فر(کارپیل - karpil): به‌شی میتینه‌ی گۆل که‌ مبه‌وه‌ دروست ده‌کات.
- کارپیچ** - ا.مر(کارپیچ - karpiç): له‌فاف، سارغی.
- کارپیرا** - ص.فا(کارپیرا - karpîra): کار به‌رتۆه‌به‌ر.

دهبات، جیگری سه‌فیر.
کارداران فلک - ا.مر (کاردارانی فه‌له‌ک - kardarani felek): سهوت ئه‌سه‌ستییره گه‌رۆکه‌که.
کاردان - ص.فا (کاردان - kardan): کارزان، زیره‌ک، لیها‌توو، هونه‌رمه‌ند.
کارده‌ک - ا. (کارده‌ک - kardek): چه‌قۆی بچووک، ئامی‌تیکی کانزایی دهم پانی ده‌سکداره که له نیگارکیشیدا بۆ تیکه‌لکردن و دروستکردنی ره‌نگه‌کان به‌کارده‌ی.
کاردگر - ا.ص (کاردگره‌ - kardger): کیردساز، چه‌قۆساز
کاردیا - ا.فر (کاردییا - kardiya): زارکی گه‌ده.
کاردیده - ص.مر (کاردیده - kardîde): کارامه، به‌ئه‌زمون، جه‌نگ دیده.
کاردینال - ا.فر (کاردینال - kardînal): خه‌لیفه، مه‌تران، که‌شیشی گه‌وره، که له دوا‌ی پاپا دئ.
کاردیوگراف - ا.فر (کاردیوگراف - kardiyoğraf): ئامی‌تیکه بۆ پیتوانی لیدانی دل.
کارران - ص.فا (کارران - karran): که‌سیک کار رایبی بکات، وه‌کییل، رایبی که‌ری کاران.
کار راه انداز - ص.فا (کار راه‌انداز - kar rah endaz): که‌سیک له کار‌تیکدا کۆمه‌ک به‌یه‌کتیک بکات و کاره‌که‌ی بۆ راپه‌رتینی.
کاررس - ص.فا (کار ره‌س - kar res): که‌سیک به‌ کار‌تیک رابگات، که‌سیک کار‌تیک ئه‌نجام بدات.
کارروا - ص.مر (کارره‌شا - kar reva): شایسته بۆ کار، به‌سوود، کارساز.
کار روایی - ا.مص (کار ره‌شایی - kar revayî): شایسته‌یی، سوودمه‌ندی، کارسازی.
کارزار - ا.مر (کارزار - karzar): جه‌نگ، شه‌ر، مه‌یدانی شه‌ر، شه‌رگه.

کارت - ا.فر (کارت - kart): لیسته، کاغه‌زی قوما‌ر.
کارت پستال - ا.مر.فر (کارت پۆستال - kart postal): کارت‌ی پیرۆزبایی و بۆنان.
کارتیر - ا.فر (کارتیر - kartir): قه‌پاغی زنجیری پاسکییل، یان قه‌پاغی هه‌ندئ ئامی‌تری ئوتومبیل.
کارتیل - ا.فر (کارتیل - kartil): جاری جه‌نگ، قه‌راردادی نیوان دوو دژمن بۆ گۆرینه‌وه‌ی دیل، ئیستیلافی خودان چه‌ند کارخانه‌یه‌ک یان چه‌ند ده‌زگایه‌ک بۆ پاراستن و جی‌گی‌کردنی به‌های کالائو به‌ره‌می خو‌یان، کارتیل.
کارتین - ا. (کارتین - karten): جال‌جالۆکه، داپیرو‌شک.
کارتون - ا.فر (کارتون - karton): کارتۆن، مقه‌وا.
کارتیک - ا. (کارتیکه‌ک - kartenek): جولانه‌نه، جال‌جالۆکه، داپیرو‌شک، داوی جال‌جالۆکه.
کارث - ص.ع (کاریس - karis): کاره‌سات، مایه‌ی خه‌م و خه‌فت.
کارته - ص.ع (کارسه - karise): کاره‌سات.
کارجو - ص.فا (کارجوو - karcû): که‌سیک به‌ دوا‌ی کاردا بگه‌رئ.
کارچاق‌کن - ص.فا (کارچاق‌کون - karçax kun): که‌سیک که‌ کاری خه‌لکی رایبی بکات، ده‌لال، ناوکۆ، میانچی سه‌وداو مامه‌له.
کارخانه - ا.مر (کارخانه - karxane): کارخانه، شو‌ینی کارکردنی کر‌تیکاران.
کارخانه‌چی - ا.مر (کارخانه‌چی - karxaneçî): کارخانه‌دار، که‌سیک کارخانه‌یه‌ک به‌رتیوه‌ بیات.
کارخانه‌دار - ا.مر (کارخانه‌دار - karxanedar): خودان کارخانه، به‌رتیوه‌به‌ر یان سه‌رۆک کارخانه.
کارد - ا. (کارد - kard): کیرد، سیکارد، چه‌قۆی گه‌وره.
کاردار - ا.مر (کاردار - kardar): فه‌رمانبه‌رتیکه که‌ پاش سه‌فیر کاروباری سه‌فاره‌تخانه به‌رتیوه

- کارساز** - ص.فا (کارساز - karsaz): چاره‌ساز، زهمینه‌خوشکردن بۆکار.
- کارسان** - ا.مر (کارسان - karsan): هیزره.
- کارستان** - ا.مر (کارستان - karistan): کارگه، شویتی کار، کارو سه‌بورین که سانپیک که کاری گه‌وره‌یان کردیی.
- کارسنج** - ص.فا (کارسه‌نج - karsenc): که‌سیک کارپیک هه‌لسه‌نگیتی و تاوتویی بکات.
- کارشکن** - ص.فا (کارشیکه‌ن - karşikēn): کارشکین، بهره‌لست.
- کارشناس** - ص.فا (کارشیناس - karşinas): پسپۆز، شاره‌زا، نه‌هلی ته‌جره‌به، خودان ساوکه.
- کارشناسی** - ا.مص (کارشینیاسی - karşinasî): پسپۆزی، شاره‌زایی.
- کارپراز** - ص.فا (کار ته‌راز - kar teraz): که‌سیک که کاران بسازینی و نه‌نجامی بدات.
- کارفرما** - ص.فا (کار فه‌رما - kar ferma): خودانکار، خاوه‌نکار.
- کارفزا** - ص.فا (کار فه‌زا - kar feza): مایه‌ی سه‌ریه‌شه‌و گرفتان.
- کارک** - ا (کاره‌ک - karek): کاری بچووک.
- کارکرد** - ا.مص (کارکه‌رد - karkerd): مزی کار، کرپی کار، کارئ که نه‌نجام درایی.
- کارکرده** - ص.مص (کارکه‌رده - karkerde): کارکرده، نه‌زمووندان، کۆنه‌ی کارکردوو.
- کارکشته** - ص.مص (کارکوشته - karkuşte): کرده، کارامه.
- کارکن** - ص.فا (کارکون - karkun): کربیکار، حه‌بی عمه‌ل.
- کارکیا** - ص.مر (کارکییا - karkiya): خاوه‌ندی کار، خاوه‌ن کار، کارزان، وه‌زیر، حاکم.
- کارکیایی** - ا.مص (کارکییایی - karkiyayî): سه‌روه‌ری، پاشایی.
- کارگاه** - ا.مر (کارگاه - kargah): کارگه، کارخانه.
- کارگذار** - ص.فا (کارگوزار - karguzar): به‌کار، لیته‌اتوو له‌ کاردا، کارامه.
- کارگذاشتن** - م.مص (کارگوزاشته‌ن - kar guzašten): دانانی ده‌رگا یان چوار چیتوه‌ی ده‌رگا، دانان.
- کارگر** - ص.فا (کارگه‌ر - karger): کربیکار، کاریکه‌ر.
- کارگرشدن** - ص.فا (کارگه‌ر شوده‌ن - karger şuden): کاریکه‌ر بوون.
- کارگردان** - ص.فا (کارگه‌ردان - karger dan): که‌سیک کارپیک به‌رپتوه‌ بیات، ده‌ره‌پتیه‌ر.
- کارگوزار** - ص.فا (کارگوزار - karguzar): نوپتیه‌ر، جیتبه‌جی که‌ری کار.
- کارگوزاری** - ا.مص (کارگوزاری - kar guzarî): کارگوزاری.
- کارگوزین** - ص.فا (کارگوزین - karguzîn): نه‌وه‌ی کارپیک بۆ که‌سیک هه‌لپتیرئ.
- کارگوشا** - ص.فا (کارگوشا - karguşa): ده‌لال، ناوکۆ، که‌سیک یارمه‌تی که‌سیک بدات و کاری بۆ رایبی بکات، که‌سیک گه‌رفتی که‌سیک چاره‌سه‌ریکات.
- کارگیل** - ا.مر (کاری گیل - kari gil): کاری به‌نایی، قورکاری.
- کارمایه** - ا.مر (کارمایه - karmaye): کارمایه.
- کارمزد** - ا.مر (کارموزد - karmuzd): کرئ، هه‌قی کار.
- کارمند** - ا.ص (کارمه‌ند - karmend): فه‌رمانبه‌ر.
- کارنا ازموده** - ص.مر (کارنانا‌زمووده - karna azmûde): بئ ساوکه، ناشی، بئ نه‌زموون له‌ کاردا.
- کارنادیده** - ص.مر (کارنادیده - karnadîde): کار نه‌کرده، بئ ته‌جره‌به له‌ کاردا.
- کارنامه** - ا.مر (کارنامه - karname): سه‌ره‌ورو کرده‌ نامه‌ی که‌سیک، ژیننامه، شه‌هاده‌و کارنامه‌ی قوتایی.

کاروبار - ا. مر (کاروبار - karûbar): کشتوکال و بهر بووم.

کارورز - ص. فا (کارقره رز - karverz): مه شق کردن، که سبک که خه ریکی فیتر بوونی کارتیک یان مه شق کردن له سهر کارتیک بی.

کاروژول - ص. فا (کارقره ژول - karvejûl): سهرکار، سهر عه مه له، چاوش.

کاروکاچار - ا. مر (کاروکاچار - karû kaçar): کارو که ره سته پین کار.

کاروکر - ا. مر (کاروکهر - karû ker): مرانو مه به ست، کارو هیتر.

کاروکشت - ا. مر (کاروکشت - karûkişt): کشتوکال.

کاروکیا - ا. مر (کاروکیا - karûkiya): فهرمانه وایی، هیتر ده سله لات.

کاره - ا (کاره - kare): کوله پوش یان چیلکه، پشته واره.

کاره - ص. ن (کاره - kare): به کار، کارا.

کاره - ا. ف. ع (کاریه - karih): که سبک که رقی له شتی بی و بیکور هیتر.

کاری - ص. ن (کاری - kari): کرتیکار، پرکار، به کار، دلیر، نازا، جه نگاهه.

کاریدن - مص. م (کاریدن - karîden): چاندن، کشتوکال کرن.

کاریده - ا. مص (کاریده - karîde): چیتراو.

کاریزگر - ص. فا (کاریزگر - karîzger): کارتیکه ن.

کاریکاتور - ا. فر (کاریکاتور - karîkatûr): کاریکاتیر.

کاریکاتوربست - ا. فر (کاریکاتوربست - karîkatûrîst): کاریکاتیر ساز.

کاریگر - ص. فا (کاریگر - karîger): کرتیکار، سنعه تکار.

کاز - ا (کاز - kaz): ناغله، پشتیر، گهر.

کاز - ا (کاز - kaz): کاژ، دارسنه ویره.

کارناوال - کارنافال (karnaval): کهر نه فال، کاروانی شادی و خوشی.

کارنای - ا. مر (کارنای - karnay): کهر نه ناوشه بیوری جهنگ.

کارنگ - ص (کارهنگ - kareng): قسه زان، به زمان، زمان لوس.

کارنه - ا. فر (کارنی - karni): ده فته ری بهریاخه ل.

کاروان - ا (کارقان - karvan): کاروان، قافله.

کاروانخانه - ا. مر (کارشانخانه - karvan xane): کاروانسه را.

کاروانرو - ا. مر (کارقان رهو - karvan rew): کاروانه ری.

کاروان زن - ص. فا (کاروان زن - karvan zen): دزی که کاروانان روت بکاته وه، چه ته، ریگر.

کاروان سالار - ا. ص (کارقان سالار - karvan salar): سهرکاروان.

کاروانسرا - ا. مر (کارقان سهر - karvan sera): کاروانخانه، خان، کاروانسه را.

کاروانسرادار - ا. مر (کارقانسه رادار - karvan seradar): پاسه وانی کاروانسه را.

کاروان شادی - ا. مر (کارقانی شادی - karvani şadî): کهر نه فال.

کارشانهک - ا (کارشانهک - karvanek): کاروانه، بالنده پیه که له مرای ده چیت و دنوکیکی دریتی هس و زیاتر له گوئ تاوان دهنیشیتته وه.

کاروانکش - ص. فا (کارقان کهش - karvan keş): کاروانکیش، سهر قافله.

کاروانکش - ا (کارقان کوش - karvan kuş): جوره دهه نیکه له ناوچه پین وشک و کویتستانی ده ری.

کاروانگاه - ا. مر (کارقانگاه - karvangah): کاروانسه را.

کاروانگاه - ا. مر (کارقانگاه - karvangah): کاروانسه را.

- کازه** - ا. (کازه - kaze): ئاغه‌لی پەزان، پشتیر، که‌پر.
- کازینو** - ا. فر (کازینو - kazîno): گازینو، قومارخانه، جیتی سه‌یران و خوشی و قومار.
- کازیه** - ا. فر (کازییه - kazîye): شوتینی کاغه‌ز له‌سه‌ر میتزی دایه‌وه.
- کاژ** - ص (کاژ - kaj): خیتل.
- کاژییره** - ا. (کاژییره - kajîre): جۆره رووه‌کیکه.
- کاس** - ا. (کاس - kas): ده‌هۆلی گه‌وره، به‌راز.
- کاس** - ص (کاس - kas): رووچال، چال.
- کاس** - ا. فر (کاس - kas): گارسه، ته‌خته‌یه‌کی خانه‌خانه‌یه له چاپخانه‌دا پیته قورقوشمه‌کانی تیتدا ریز ده‌کری.
- کاس** - ا. ع. (کاس - kas): کاسه، کاسه‌ی ئاو خواردنه‌وه یان شه‌راب خواردنه‌وه.
- کاسانه** - ا. (کاسانه - kasane): بالنده‌یه‌که.
- کاسب** - ا. فا. (کاسب - kasîb): کاسبکار.
- کاسبه‌رگ** - ا. مر. (کاسبه‌رگ - kasberg): کاسی گول.
- کاست** - ا. مص. (کاست - kast): که‌موکووری، کیماسی.
- کاستانیت** - ا. فر (کاستانیت - kastanît): که‌ره‌سته‌یه‌کی مؤسیقییه.
- کاستر** - ا. فر (کاستور - kastur): سه‌گلاوی.
- کاستن** - مص. م. ع. (کاستن - kasten): که‌مبوون، که‌مکردن.
- کاهش** - ا. مص. (کاهش - kahş): که‌می، کیماسی.
- کاسته** - ا. مف. (کاسته - kaste): که‌مبوو.
- کاسج** - ا. (کاسج - kasuc): سیخو، سیچهر.
- کاسجوک** - ا. (کاسجوک - kascûk): سیخو.
- کاسد** - ص. ع. (کاسید - kasid): بئ ره‌واج، بئ بازار، بئ ره‌ونه‌ق.
- کاسر** - ا. فا. ع. (کاسیر - kasir): شکینه‌ر.
- کاسره** - ا. فا. ع. (کاسیره - kasire): شکینه‌ر (بو‌می).
- کاسک** - ا. فر. (کاسک - kask): کلاو خود، خوده‌پۆلایین.
- کاسکت** - ا. فر. (کاسکیت - kaskit): کاسکیت.
- کاسکینه** - ا. (کاسکینه - kaskîne): بالنده‌یه‌که.
- کاسمو** - ا. مر. (کاسمو - kasmû): تووکی به‌راز، مووی زبر.
- کاسنی** - ا. (کاسنی - kasnî): جۆره رووه‌کیکه.
- کاسه** - ا. (کاسه - kase): قاپی سواله‌ت، یان چینی، کاسه.
- کاسه پشت** - ا. مر. (کاسه پشت - kase puşt): کیسه‌ل، کیسو.
- کاسه درویشان** - ا. مر. (کاسه‌ی ده‌ریشان - kasey derîşan): کاسه‌ی ده‌رویشان، کاسه‌ی شکاو.
- کاسه زانو** - ا. مر. (کاسه‌ی زانو - kasey zanû): که‌شکه‌ژنو، که‌شکه‌زرانی.
- کاسه‌سر** - ا. مر. (کاسه‌ی سه‌ر - kasey ser): کاسه‌ی سه‌ر، کلنوخ، که‌پۆل.
- کاسه‌سیاه** - ص. مر. (کاسه‌سیاه - kase sîya): کاسه‌ره‌ش، به‌غیل و چروکو و پیسکه، رژد.
- کاسه‌کوزه** - ا. مر. (کاسه‌کوزه - kase kûze): کاسه و گۆزه، که‌ره‌سته‌ی ناوما‌ل.
- کاسه‌کوزه‌دار** - ا. ص. (کاسه‌کوزه‌دار - kase kûzedar): که‌سیتک له مائی خویدا کۆری قومار ساز بکات و پاره له قومار بازه‌کان و ده‌ریگری.
- کاسه‌گا** - ا. مر. (کاسه‌گا - kasega): شوتینی که له‌سه‌ری سه‌عاتانی دیاریکراوا ته‌پل و که‌ره‌نای تیتدا لئ بدری.
- کاسه‌گر** - ا. ص. (کاسه‌گر - kase ger): گۆزه‌که‌ر، گۆزه‌ساز.

- کاسه گردان** - ص. فا (کاسه گردان - kase gerdan): گه دا، ده روزه کهر، سوال کهر، پارسه ک.
- کاسه گل** - ا. مر (کاسه ی گل - kasey gul): کاسه ی گل.
- کاسه لیس** - ص. فا (کاسه لیس - kase lîs): کاسه لیس، بهر ماوه خۆز، چلئیس، گه دا، ده له چه.
- کاسه نبات** - ا. مر (کاسه نبات - kase nebat): نبات، نبات که له شتیه ی کاسه دا دابریژری.
- کاسیک** - ا. فر (کاسیک - kasîk): بالنده یه کی بچکۆله یه، ره شه، پشتی زهردیکی کال یان نارنجییه، په ره کانی جوان و گرانباییه.
- کاش** - (کاش - kaş): کاشکی، بریا، خۆزی، خۆزگه.
- کاش** - ا. ه (کاش - kaş): شوو شه.
- کاشالوت** - ا. فر (کاشالوت - kaşalût): گیانله بهر یکی زه به لاهی ده رباییه.
- کاشانه** - ا (کاشانه - kaşane): مال، مالی بچووک، مالی زستانه، هیلانه.
- کاشت** - ا. مص (کاشت - kaşt): چاندن، کشتو کال.
- کاشتن** - مص. م (کاشتن - kašten): چاندن
- کارنده** - ا. فا (کارنده - karende): چینه ر.
- کاشته** - ا. مف (کاشته - kaşte): چینه ر.
- کاشح** - ا. فا. ع (کاشح - kaşîh): دژمنی بوغز له زگو له بنه وه پر.
- کاشف** - ا. فا. ع (کاشف - kaşif): ناشکراکار، کفشکهر.
- کاشفه** - ا. فا. ع (کاشفه - kaşife): ناشکراکار، کفشکهر، فه زیحه ت و ریسوایی.
- کاشک** - (کاشک - kaşk): کاشکی، خۆزگه، بریا.
- کاشم** - ا (کاشم - kaşim): کاشمه، رووه کینه.
- کاشو** - ا. فر (کاشو - kaşû): ماده یه که له دره خستی به ناوی (کاد) هوه ده گییری و له
- چهر مسازی و ده باغ کار بییدا به کاردی.
- کاشه** - ا (کاشه - kaşe): شه خته.
- کاشی** - ا (کاشی - kaşî): کاشی.
- کاشی پز** - ا. ص (کاشی پز - kaşî pez): کاشی ساز، وه ستای کاشی.
- کاشیکار** - ا. ص (کاشی کار - kaşî kar): وه ستای دانانی کاشی.
- کاظم** - ا. فا. ع (کازیم - kazîm): له قه بی چه زه تئ ئیمام موسای کوری ئیمام جه عفه ری سادق، ئیمامی چه وته م، خاموش و بیده نگ، که سیک که توره بی خۆی بخواته وه.
- کاغ** - ا (کاغ - kax): کاویژ، دهنگی کاویژکردن، نالین.
- کاغاله** - ا (کاغاله - kaxale): جو ره گیایه که.
- کاغذ** - ا (کاغذ - kaxez): قاقه ز، کاغذ.
- کاغذ ساز** - ا. ص (کاغذ ساز - kaxez saz): قاقه ز دروستکهر.
- کاغذ سازی** - ا. مص (کاغذ سازی - kaxez sazî): کرده ی دروست کردنی کاغذ، کاری کاغذ سازی.
- کاغذین** - ص. ن (کاغذین - kaxezîn): هه رچی له کاغذ دروستکرای، قاقه زی.
- کاغذین جامه** - ا. مر (کاغذین جامه - kaxezîn came): جلکی قاقه زین، جلیک بووه له کاغذ که له کۆندا سکا لچی له بهری کردووه بهو جله وه چوو به بۆ لای حاکم تا به دادیا بگات.
- کاغنو** - ا (کاغنو - kaxnû): گوئه ستیره، جو ره کر می که.
- کاغه** - ص (کاغه - kaxe): گه و ج، گیل.
- کاف** - ا (کاف - kaf): کون، درز، شق، زهنگ.
- کاف ران** - ا. مر (کاف ران - kaf ran): قوزی ژن.
- کافیئیسم** - ا. فر (کافیئیسم - kafi'ism): نه خۆشیییه که له نه نجامی خوار دنده ی زۆری قاوه په ییدا ده بی.

- کافیئن** - ا.فر (کافیئن - kafi'in): جه وهه ری قاوه، روحی قاوه.
- کافتن** - مص.م (کافتن - kaften): شه فکردن، درزاندن، سماندن.
- کافنده** - ا.فا (کافنده - kafende): درزینه، درزیه، سمینه.
- کافته** - ا.مف (کافته - kafe): درزردو، شه قبردو، سمینراو.
- کافر** - ا.فاع (کافیر - kafir): بی دین.
- کافرانه** - ق.ص (کافیرانه - kafirane): کافرانه، به شیوازی کافران.
- کافردل** - ص.مر (کافیردیل - kafir dil): زالم، زۆردار، دلرهق، دلرهش، بی رحم.
- کافرستان** - ا.مر (کافیرستان - kafiristan): کافرستان، مه لبه ندی کافران.
- کافرکیش** - ص.مر (کافیرکیش - kafirkîş): بی دین، بی مه زب.
- کافر نعمت** - ص.مر (کافیر نیئمهت - kafir ni'met): نهک حه رام، ناشوکور، ههق نه ناس.
- کافر نهاد** - ص.مر (کافیر نیهاد - kafir nihad): گاور سروشت.
- کافره** - ا.فا (کافیره - kafire): ژنی کافر.
- کافیشه** - ا.کافیشه (kafîşe): جوژه رووه کینکه.
- کافور** - ا.کافور (kafûr): دهرمانیکی سپیی بۆنخۆشه له هه ندی گیای تایبه تی و داری کافور ده گیریت.
- کافور گون** - ص.مر (کافورگون - kafûr gûn): سپی، سپی وه کو کافور.
- کافورمو** - ص.مر (کافورمو - kafûr mû): که سیک مووی سپی بووی.
- کافه** - ا.فاع (کافه - kaffe): هه موو، هه مووان، گشت، تهف.
- کافه** - ا.فر (کافی - kafi): قاوه خانه، چاخانه.
- کافه تریا** - ا.مر (کافی تیریا - kafitiriya): ته نک.
- کافتیریا، شوینی خواردن و خواردنه وه.
- کافه رستوران** - ا.مر.فر (کافی رستوران - kafi ristûran): شوینی خواردن و خواردنه وه.
- کافی** - ا.فاع (کافی - kafî): کافی، بهس، ئیدی، زیاده.
- کافیلو** - ا.کافیلو (kafilû): رووه کینکه.
- کاک** - ا.کاک (kak): کاک، بیلبیله ی چاو، ههر شتیکی وشکو باریکو ناو به تال، نووکی زمان.
- کاکا** - ا.کاکا (kaka): براگه وه، نوکه رو غولام.
- کاکائو** - ا.فر (کاکائو - kaka'o): دره ختی کاکاو.
- کاکتوس** - ا.فر (کاکتوس - kaktûs): دره ختی که، کاکتوس.
- کاکره** - ا.کاکره (kakere): گیاه که له پونگه ده چیت.
- کاکول** - ا.کاکول (kakûl): کاکول.
- کاکولی** - ا.کاکولی (kakulî): بالنده کی بچووکه میرووان ده خوات.
- کاکنه** - ا.کاکنه (kakene): جوژه گیاه که.
- کاکو** - ا.کاکوو (kakû): خالو، لالو، برای دایک، کاکویه.
- کاکوتی** - ا.کاکوتی (kakûtî): جوژه گیاه کی بۆنخۆشه له ماستو دۆ ده کری.
- کاکل** - ا.کاکل (kagel): جوژه نه یجه یه که له ناو ناودا ده روئ، زهل.
- کال** - ا.کال (kal): ناودر، گولای گه وه.
- کال** - ص (کال - kal): خوار.
- کال** - ص (کال - kal): کال، میوه ی کال و نه گه بیوو، کرچ.
- کالا** - ا.کالا (kala): کاله، کهره سته ی ناو مال، تفاق مال.
- کالار** - ا.کالار (kalar): تاته به ردی پان و ته نک.

- کالاشکن** - ا. مر (کالا شیکهن - kala şiken):
جۆره شیرینییه که .
- کالامین** - ا. مر (کالامین - kalamîn): بهردی سورمه، کله سوبحانی.
- کالب** - ا (کالیب - kalib): قالب.
- کالباس** - ا (کالباس - kalbas): باسترمه.
- کالبد** - ا (کالبود - kalbud): قالب، بهدهن، لهش.
- کالبد شکاف** - ص. فا (کالبود شیکاف - kalbud şikaf): توتیکار، هه لدرینی جهستهی مردوو به مه به سستی زانینی هۆی مردنه که ی.
- کالبد شناس** - ص. فا (کالبود شیناس - kalbud şinas): پسپۆر له بواری توتیکاری.
- کالبدگر** - ا. ص (کالبودگر - kalbud ger): په یکه رساز، نیگارگیش.
- کالبدگشایی** - ا. مص (کالبودگوشایی - kalbud guşayî): توتیکاری، هه لدرینی جهستهی مردوو بۆ زانینی هۆی مهرگه که ی.
- کالج** - ا. انگل (کالیج - kalic): کۆلیج.
- کالجار** - ا (کالجار - kalcar): مه ره زه، برنجه جار، چه لتوو کجار.
- کالجوش** - ا. مر (کالجوش - kalcûş): که شکاو.
- کالری** - ا. فر (کالوری - kalurî): په که یه کی پیتوانه ی گهرمایه .
- کالری متر** - ا. مر. فر (کالوری میتر - kalurî mitr): نامیری نه ندازه گیری راده ی وزه و گهرمای بهدهن، گهرما پیتو.
- کالسه** - ا (کالیسه - kaliske): گالیسه که، عه ره بانه .
- کالفتن** - مص. ل (کالوفتهن - kaluften): په ریشان بوون.
- کالفته** - ا. مف (کالوفته - kalufte): په ریشان.
- کالك** - ص (کاله ک - kalek): کال، کرچ، نه گه بیوو.
- کالم** - ا. ص (کالوم - kalum): بیوه زن، ژنی میتره مرده یان ته لا قدر او.
- کالنج** - ا (کالینج - kalinc): گۆش، گفیشک، گوهریژ.
- کالنجار** - ا (کالینجار - kalincar): شه رگه، مه یدانی شه ر، شه رو شوژ.
- کالنجه** - ا (کالینجه - kalince): کوکوختی.
- کالوج** - ا (کالوج - kalûc): په نجبه توتوته، قامکی چوک.
- کالوج** - ا (کالوج - kalûc): کۆتر، که و.
- کالوخ** - ا (کالوخ - kalûx): که وهر، ته ره په کی گه لا پانه ده خوری.
- کالوس** - ص (کالوس - kalûs): سست، گیل، نه زان.
- کالوسک** - ا (کالوسه ک - kalûsek): پاقله .
- کالوش** - ا (کالوش - kalûş): مه نجبه لی چیشیت لیتان، که شکاو.
- کالونی** - ا (کالونی - kalûnî): زه عته ر.
- کاله** - ا (کاله - kale): که لویه ل.
- کاله** - ص (کاله - kale): کال، میوه ی نه گه بیوو.
- کاله** - ا (کاله - kale): کاسه ی دار بیان سوآله ت.
- کاله** - ا (کاله - kale): گۆل، گۆلی زه رعاع.
- کاله دان** - ا. مر (کاله دان - kaledan): سه به ته .
- کالی** - ا. ع (کالی - kalî): بیعانه، قهرز، قهرز تیک که دوا بکه وئ، پاسه وان.
- کالیبر** - ا. فر (کالیبر - kalîbr): تیره ی زارکی لووله، تیره ی لووله ی تۆپ.
- کالیدن** - مص. ل (کالیدهن - kalîden): شیتوان، ئالۆزان، هه لاتن، دوور که و تنه وه.
- کالیده** - ص. مف (کالیده - kalîde): ئالۆز کاو، شیتواو.
- کالیس** - ا. فر (کالیس - kalîs): پیاله، جام، کاسه ی گۆل.

- کالیو- ص (کالیف - kalîv): گهوج، کهودهن، سه‌رگه‌ردان.
- کالیورنگ- ص (کالیفره‌نگ - kaliv reng): سه‌رگه‌ردان، گیتژ، گهوج.
- کام- ا (کام - kam): کام، مه‌لاشو، مرازو مه‌رام و خوژیا.
- کام- ا (کام - kam) نه‌سپون.
- کامالا- ا. فر (کامالا - kamala): جوژه رووه‌کیتکه.
- کامانکار- ا. انگل (کامانکار - kamankar): جوژه ئوتومبیلیکی گه‌وره‌یه زیاتر له سوپادا به‌کاردی.
- کام بخش- ص. فا (کام به‌خش - kam bexş): مرازه‌بخش، مراژده‌ر.
- کام به‌خشی- ا. مص (کام به‌خشی - kam bexşî): به‌ئاوات گه‌یاندن، سه‌خاوه‌تو دلاوایی.
- کامبرین- ا. ص. فر (کام برییه‌ن - kam briyen): به‌که‌م قوناعی پینج قوناعی هه‌وه‌لی زه‌وی ناسی.
- کامپیوتر- ا. انگل (کامپیووتر - kampiyûter): کۆمپیووتر.
- کام جستن- مص. م (کام جوسته‌ن - kam custen): هه‌ولدان بۆ گه‌ییشته‌نه مرازو نارده‌زوو.
- کامجو- ص. فا (کامجو - kamcû): عه‌ودالی عه‌یش و عوشه‌ت، رابواردن خواز.
- کام راندن- مص. ل (کام راندن - kamranden): خوش‌گوزه‌راندن، خوش‌گوزه‌راندن.
- کامران- ص. فا (کامران - kamran): کامه‌ران، خوش‌گوزه‌ران، به‌مرازگه‌بیشتوو.
- کامرانی- ا. مص (کامرانی - kamranî): خوش‌به‌ختی، کامه‌رانی، به‌ختیاری.
- کامروا- ص. مر (کامره‌فا - kamreva): که‌سپیک به‌مه‌رامی خوژی گه‌بی بی، که‌سپیک به‌
- کامی دل بژی، خوش‌به‌خت، به‌خته‌وه‌ر.
- کامروایی- ا. مص (کام ره‌فایی - kamrevayî): به‌ئاوات گه‌بیشتن، به‌خته‌وه‌ری.
- کامفر- ا. فر (کامفر - kamfr): کافور.
- کامکار- ص. فا (کامکار - kamkar): کامه‌ران، به‌خته‌وه‌ر.
- کامکاری- ا. مص (کامکاری - kamkarî): کامه‌رانی، به‌خته‌وه‌ری.
- کام گرفتن- مص. ل (کام گیریفته‌ن - kamgiriften): به‌ئاوات گه‌بیشتن،
- کامل- ص. ع (کامیل - kamil): ته‌واو، لاپ، بچ که‌مو کووپی.
- کامل عیار- ص. مر (کامیل ئیار - kamil iyar): ته‌واو عه‌یار، لاپ، زی‌پرو زی‌پوئ که عه‌یاری ته‌واو بی.
- کاملیا- ا. فر (کامیلیا - kamiliya): گوئی کامیلیا، ده‌وه‌نیککی گوئه.
- کاملین- ا. فر (کامیلین - kamilîn): جوژه رووه‌کیتکه.
- کامن- ص. ع (کامین - kamin): شاراهه، نادیار، په‌نهان، وه‌شارتی.
- کام ناکام- ق (کام ناکام - kam nakam): ناچار، بمانه‌وئ و نه‌مانه‌وئ.
- کامنولت- ا. مر. انگل (کامون فیلس - kamon vils): نه‌و ولاتانه‌ی به‌رژه‌وه‌ندی هاوبه‌شیان ده‌گه‌ل به‌ریتانیا هه‌یه، کۆمۆنوتیلس.
- کامور- ص (کامشه‌ر - kamver): کامه‌ران، به‌خته‌وه‌ر.
- کامه- ا (کامه - kame): کام، مراز، ئاوات، نارده‌زوو.
- کامه- ا (کامه - kame): مه‌رجان.
- کامیاب- ص. فا (کامیاب - kamyab): به‌ئاوات گه‌بیشتوو، به‌خته‌وه‌ر.
- کامیار- ص. مر (کامیار - kamyar): کامه‌ران، شادمان، به‌خته‌وه‌ر.

- کامیون** - ا.فر (کامیون - kamyûn):
ئوتومبیلی باری، لۆزی.
- کامیونیت** - ا.فر (کامیونیت - kamyûnit):
پیکاب.
- کان** - ا.فر (کان - kan):
مه‌عدهن، کان.
- کانی** - ص.ن (کانی - kanî):
مه‌عدهنی، کانزایی.
- کانا** - ص (کانا - kana):
گه‌وج، که‌وده‌ن.
- کاناپه** - ا.فر (کاناپه - kanape):
قه‌نه‌فه، مۆتیله.
- کاناز** - ا.فر (کاناز - kanaz):
بنجی هیتشووهر خورما.
- کانال** - ا.فر (کانال - kanal):
که‌نال، کاریز، ئاوهرۆیه‌کی گه‌وره که له نیوان دوو ده‌ریا بکرتته‌وه و له‌وینده‌روهه که‌شتی تی بیهری.
- کانتور** - ا.فر (کانتور - kantûr):
به‌شی ژمیریاری نووسینگه‌یه‌ک یان دایه‌ره‌یه‌ک.
- کاندیدا** - ا.فر (کاندیدا - kandîda):
که‌سییک بۆ نوینه‌رایه‌تی خه‌لکی له په‌رله‌ماندا یان کارو پۆستیکه‌کی دی بیالیتوری.
- کانسیر** - ا.فر (کانسیر - kansir):
سه‌ره‌تان، شیریه‌نجه.
- کان شناس** - ص.فا (کان شناس - kan şinas):
پسپۆر له بواری کانداه (مه‌عدهن) کانگه‌ناس، کانزانا.
- کان شناسی** - ا.مص (کان شناسی - kan şinasî):
کانگه‌ناسی، کانگه‌زانی، کانزانی.
- کانفت** - ا.فر (کان فیت - kan fit):
جۆره شیرینییه‌که.
- کانگورو** - ا.فر (کانگورو - kangûrû):
که‌نغهر.
- کانوا** - ا.فر (کانوا - kanva):
شلله‌ی خوری یان به‌ن که جل و بلوژی زستانه‌ی پی ده‌چن.
- کانور** - ا.فر (کانور - kanûr):
که‌ندووی دانه‌وتله.
- کانون** - ا.ع (کانون - kanûn):
کوره، ناگردان، کوانوو، ئوجاخ.
- کانون** - ا.ع (کانون - kanûn):
مانگی ساله (کانوونی یه‌که‌م، کانوونی دووهم).
- کانیرو** - ا.فر (کانیرو - kanîrû):
ده‌وه‌نپکه له سماق ده‌چیت.
- کاو** - ا.فر (کاو - kav):
کیتراو، هه‌لکۆتراو.
- کاو** - ا.فر (کاو - kav):
رتستی قوما.
- کاو** - ا.فر (کاو - kava):
جۆره دره‌ختیکه.
- کاوک** - ص (کاوک - kavak):
کلۆره‌دار، به‌تال، ناو به‌تال، پوچهل.
- کاوالیه** - ا.فر (کاوالیه - kavalye):
سه‌ریازی سواره، پیاوئیک له میوانداری و سه‌مادا به‌شداری له‌گه‌ل ژنیکدا بکات.
- کاو** - ص.فا (کاو - kavan):
هه‌لکۆلینی زه‌وی و گه‌ران به‌ دووی شتدا، کۆلینکاری.
- کاو** - ا.مص (کاو - kavîş):
ته‌نقیب و پشکنین.
- کاوک** - ص (کاوک - kavek):
پووک، پووج، ناو به‌تال، کلۆر.
- کاوکاو** - ا.فر (کاوکاو - kav kav):
پشکنین، گه‌ران، حه‌فرکاری.
- کاونه** - ا.فر (کاونه - kavune):
میتروویه‌که له زهرحات و بیستان ده‌دات و ده‌یفه‌وتین.
- کاووک** - ا.فر (کاووک - kavûk):
هیلانه‌ی مریشک.
- کاویدن** - ا.مص (کاویدن - kavîden):
پشکنین، منه‌کردن، گه‌ران، حه‌فرکاری.
- کاو** - ا.مص (کاو - kavş):
پشکنین، گه‌ران، منه‌کردن، حه‌فرکاری.
- کاو** - ص.فا (کاو - kavan):
پشکنه‌ر، حه‌فرکار.
- کاویش** - ا.فر (کاویش - kavîş):
مه‌نجه‌لی مانگا دۆشین، مه‌نجه‌لی ماست یان دۆ.
- کاوین** - ا.فر (کاوین - kavîn):
ماره‌یی ژن.

- کاه** - ا(کاه - kah): کا .
- کاهانیدن** - مص.م(کاهانیده - kahanîden): که مکردنه وه .
- کاهدان** - ا.مر(کاهدان - kahdan): کادین، لژده، عه ماری کا .
- کاه دریغ** - ص.مر(کاه دریغ - kah dirîx): ئه سپی لاتنی لاواز که کاو جۆیه که ی پی خه سار بی .
- کاهریا** - ا.مر(کاهریا - kahruba): کاره با .
- کاهش** - ا.مر(کاهیش - kahiş): که م، له که می دان .
- کاهکشان** - ا.مر(کاه که شان - kah keşan): که شکه لان، ریگه ی کاکیشان .
- کاهگ** - ا.مر(کاه گیل - kahgil): قورپک کای تی کرابی بۆ که فمال و سه ر سواغ و ئه و شتانه، کاکل .
- کاهل** - ص.ع(کاهیل - kahil): پیر، بی توانا .
- کاهل** - ا.ع(کاهیل - kahil): شان، نیوان هه ردوو شان .
- کاهن** - ص.ع(کاهین - kahin): غه یب زان، پله یه کی ناینییه لای میسرانی کۆن و جووله که و مه سیحیان .
- کاهنگان** - ا(کاهه نگان - kahengan): ریگه ی کاکیشان، که شکه لان .
- کاهو** - ا(کاهوو - kahû): کاهوو، خاس .
- کاهیدن** - مص.ل(کاهیده - kahîden): که م بوون، که مبوونه وه، لاواز بوون .
- کاهش** - ا.مص(کاهیش - kahiş): که می، کیماسی، له که می دان .
- کاهنده** - ا.فا(کاهه نده - kahende): که مکهرده وه .
- کاهیده** - ا.مف(کاهیده - kahîde): که مکراو، که مبوو .
- کاییب** - ص.ع(که ئیب - ka'îb): غه مگین، دلشکاو، په ریشان .
- کئیر** - ا(که ئیر - keîr): نه خوشتی حه ساسییه ت .
- کب** - ا(کوب - kub): گوپ، ناو دهم .
- کبائر** - ا.ع(که بائیر - kebair): گونا هین گه وره .
- کباب** - ا(که باب - kebab): گوشتی برژاو .
- کبابه** - ا(که بابه - kebabe): ده وه نپیکه له جۆری رووه کی بیبه ران .
- کباده** - ا(که بادده - kebbade): نامپیریکی وه رژی کۆنه .
- کبار** - ص.ع(کوبار - kubar): گه وره .
- کبار** - ص.ع(کیبار - kibar): گه وره، مه زنان .
- کبار** - ص.ع(کوببار - kubbar): گه وره، زۆر گه وره .
- کبارت** - مص.ع(کوبارده ت - kubaret): گه وره بوون، گه وره بی .
- کباره** - ا(که باره - kebare): قه رتاله، سه به ته ی میوه چنین و گواستنه وه .
- کباش** - ا.ع(کیباش - kibaş): به ران .
- کبال** - ا(که بال - kebal): په تیک له لیفی خورما دروست بکری .
- کبت** - ا(که بت - kebt): میش هه نگ، زه رده واله .
- کبت** - مص.ع(که بت - kebt): ره زیل کردن، ریسوا کردن، وه درنانی دژمن به تو په بی .
- کبتر** - ا(که بته ر - kebter): کۆتر .
- کبج** - ا(که بچ - kebc): تف، ئاوی زار .
- کبج** - ا.ص(که بچ - kebc): که ری کلک بریاگ .
- کبچه** - ا(که بچه - kebçe): که وگیر، که وچک، مراک .
- کید** - ا(که بد - kebd): له حیم، چه سپ .
- کید** - ا.ع(که بید - kebid): جگه ر، ناو جه رگه، دور .
- کید** - ا.ع(که به د - kebed): ورگ زلی، ره نچدان .

کبداء - ا.ع (که بیداء - kebda): ناوه ندی
 ئاسمان، ده ستار، که وائیتیک که مشتوو ده که ی پر به
 ده ست بیخ.

کبر - ا.ع (که بر - kebr): زه رده شتی، په پیره وانی
 زه رده شت، ئەم ناوه پاش سهره ه ل دانی ئیسلام به
 ملی زه رده شتیاندا درا، گاور.

کبر - ا.ع (که بر - keber): جۆره رووه کپیکه.

کبر - ا.مص (کبیر - kibr): خو نواندن،
 خو بیستی، گه وره بی.

کبر - ا.مص (کبیر - kiber): گه وره بوون،
 پیر بوون.

کبرا - ا.فر (کوبرا - kobra): جۆره ماریکی
 ژه هرداره.

کبراء - ا.ص (کوبراء - kubra): گه وره ،
 مه زن.

کبره - ا.ع (که بره - kebre): قه تماغه ی زام،
 ئەستور بوونی پیستی ناو له پ، له زۆر
 کارکردندا.

کبریاء - ا.ع (کبیریا - kibriya): گه وره بی،
 عه زه مه ت.

کبریت - ا.ع (کبیریت - kibrît): گوگرد، زپری
 سوور، یاقوت.

کبز - ا.ص (که بز - kebz): زل، توکمه.

کبس - ا.مص ل.ع (که بس - kebs): که بس،
 په ستانه وه، پرکردنه وه ی بیر.

کبست - ا.ع (که بست - kebest): کاله که مارانه،
 ته حله سینف، گوژالتک.

کبستو - ا.ع (که بستو - kebestû): گوژالتک.

کبسون - ا.ع (که بسون - kebsûn): گزنیزه، جۆره
 گیایه که.

کبش - ا.ع (که بش - kebs): بهران، گه وره و
 ده مرستی قوم.

کبک - ا.ع (که بک - kebk): که و.

کبکه - ا.ع (که بکه به - kebkebe): پۆله
 سواریک، کۆمه له خه لکیک، شان و شکۆو
 گه وره بی.

کبکنجیر - ا.ع (که بکه نجیر - keb kencîr):
 بالنده یه که، پۆر.

کبل - ا.ع (که بل - kebel): که ول، پۆستین، فه روه.

کبوتر - ا.ع (که بوتهر - kebûter): کۆتر.

کبوترخان - ا.ع (که بوتهرخان - kebûterxan):
 کۆترخانه، ئەو شوتینه ی کۆتران
 هیتلانه ی تیا بکه ن.

کبوتر نامه بر - ا.ع (که بوتهری نامه بهر -
 debûteri nameber): کۆتری نامه بهر.

کبود - ا.ص (که بود - kebûd): شین،
 وه نه وشه بی توخ.

کبودان - ا.ع (که بودان - kebûdan): رووه که،
 ره شکه.

کبودر - ا.ع (که بودر - kebûder): کرمیکی
 بچو وکی ناوییه.

کبوده - ا.ص (که بوده - kebûde): داری
 راست و به رزو بی بهر، وه کو سپیدارو چنار.

کبوس - ا.ص (که بوس - kebûs): چه فت،
 ناراست، که چ، خوار.

کبوک - ا.ع (که بوک - kebûk): کۆتر، کوکوختی.

کبه - ا.ع (که به - kubbe): هه ر شتی که له که و
 به رز بوو بیتنه وه.

کبی - ا.ع (که بی - kebbî): مه میون.

کبیستا - ا.ع (که بیستا - kubîta): جۆره شیرینییه که
 به کاکله گوپزو باده مو پسته دروستده کری.

کبیتک - ا.ع (که بیتک - kubeytek):
 نامیتریکه به رداشی پی تیژ ده کرتنه وه.

کبیث - ا.ص (که بیس - kebîs): بوگهن،
 گوشتیک خراب و بوگهن بووین.

کبید - ا.ع (که بید - kebîd): جگهر، ناو جه رگه،
 ناوه ند.

کبیر - ا.ص (که بیر - kebîr): گه وره، زل،
 مه زن.

کبیره - ا.ص (که بیره - kebîre): گه وره،
 گوناوه تین مه زن.

کت - ا.فر (کۆت - kot): پەراسوو، دەندە.

کتاب - ا.ع (کە تائیب - ketaib): دەستەپەک لە لەشکر، بەردەنووس، نووسراوی سەرەرد یان دیوار.

کتاب - ا.ع (کیتاب - kitab): کتیب، نووسراو، پەرتووک.

کتاب - ا.ع (کوتتاب - kuttap): قوتابخانە، مەکتەب، فێرگە.

کتاب - ا.ع (کوتتاب - kuttap): نووسەران.

کتابت - مص.ل.ع (کیتابەت - kitabet): نووسین.

کتابخانە - ا.مر (کیتابخانە - kitabxane): کتیبخانە.

کتارە - ا.ع (کە تارە - ketare): حەرە، سونگی، غەدارە.

کتالە - ا.ع (کە تالە - ketale): حەرە، سونگی، غەدارە.

کتام - ا.ع (کە تام - ketam): کەپر، خانووی بچووکی هاوینە لە دارو هەژگ دروستکراو.

کتان - ا.ع (کە تتان - kettan): کەتان، جۆرە رووھکێکە.

کتب - ا.ع (کوتوب - kutub): کتیبان، پەرتووکان.

کتبە - ا.ع (کە تەبە - ketebe): نووسەران.

کتخ - ا.ع (کە تەخ - ketex): کەشک.

کتەر - ا.ع (کە تەر - keter): بێل.

کتران - ا.ع (کە تران - ketran): قەتران.

کتەرە - ص. (کە ترە - ketre): دپاو، قسە قۆزو بێ مانا.

کتیری - ا.ع (کیتیری - kitrî): کتیری.

کتف - ا.ع (کیتف - kitf): شان.

کتک - ا.ع (کوتەک - kutek): کوتەک، دارگاڤان، گلاکوتک.

کتک زدن - مص.م. (کوتەک زەدەن - kutek zeden): لێدان.

کبیس - ا.ع (کە بیس - kebîs): جۆرە خورمایەکە، جۆرە خشلیکە، خشلیکی ناو بۆشە کە بە ماددەبەکی بۆن خۆش پری دەکەن.

کبیسە - ا.ع (کە بیسە - kebîse): سالی کە بیسە، ئەو سالە کە ژمارە ی رۆژەکانی ۳۶۶ رۆژ بێ، ئەمەش هەر چوار سال جاریک دووبارە دەبیتهوه.

کبیکە - ا.ع (کە بیکە - kebîke): جۆرە گیایەکە، گۆنپێژە.

کپ - ا.ع (کوب - kup): ناو دەم، شووشە ی گەورە ی زار تەنگ بۆ سەرکە یان شەراب، قەرپە.

کپان - ا.ع (کە پان - kepan): قەپان.

کپچە - ا.ع (کە پچە - kepçe): کە فگیڕ.

کپر - ا.ع (کە پەر - keper): کە پەر.

کپسول - ا.فر (کە پسول - kepsûl): تەرەقە، تۆم دانی رووھک، حەبی کە پسول، (دەرمان).

کپک - ا.ع (کە پەک - kepek): کە روو، کەرگ.

کپنک - ا.ع (کە پەنەک - kepenek): فەرەنجی، کە پەنک (پیش باران کە پەنک).

کپور - ا.ع (کوبور - kupûr): جۆرە ماسیپە کە لە بەحری خەزەردا زۆرە.

کپە - ا.ع (کە پە - keppe): تاس، تاسیکە بۆ گل و قور لە بیناکاریدا بە کار دێ.

کپە - ا.ع (کوبە - kuppe): قوبە، کە لە کە.

کپی - ا.ع (کە پی - kepî): مە یوون.

کپی - ا.فر (کوبی - kopî): کوبی، لە بەر گرتنەوه.

کپیدن - مص.ل.ع (کە پیدەن - kepîden): خەوتن، نووستن، رفاندن.

کپیست - ا.فر (کوبیست - kopîst): کوبی کار.

کپیە - ا.فر (کوبیە - kopîye): قوبی، لە بەر نووسینەوه.

کت - ا.ع (کە ت - ket): شان، تەخت، تەختی پاشایی، کە نال، کارتیز.

کت - ا.فر. (کۆت - kot): کۆت، پالتۆی پیاوانە یان ژنانە.

- کتک** - ا.ص (که تهک - ketek): مه‌ری چکۆله، مه‌ری ده‌ست و پیچ کۆل.
- کتکار** - ا.ص (که تکار - ketkar): نه‌جار، دارتاش.
- کتکن** - ا.ص (که تکه‌ن - ketken): کارتی‌که‌ن.
- کتگر** - ا.ص (که تگهر - ketger): نه‌جار، دارتاش.
- کتل** - ا (کوتهل - kutel): ته‌په، کۆمه‌له.
- کتل** - ا (کوتهل - kutel): ئه‌سیی یه‌ده‌ک.
- کتلت** - ا.فر (کوتلیت - kutlit): قیسه‌ی سووره‌وه‌کراو.
- کتتم** - م.ص.ع (که تم - ketm): فه‌شارتن، په‌نهان کردن، شارده‌وه، پۆشین.
- کتتم** - ا.ع (که تم - ketem): رووه‌کینه‌ک.
- کتیمان** - م.ص.ع (کیتیمان - kitman): په‌نهان کردن.
- کتنبیل** - ص (که ته‌نبیل - ketenbel): پرخۆز، زۆر خۆز.
- کتو** - ا (که توو - kutû): فه‌تی، کورکوپ.
- کتو** - ا (کوتوو - kutû): قۆزاخه‌ی په‌موو.
- کتوم** - ص.ع (که تووم - ketûm): سپر قایم، رازقان، رازیوش.
- کتومت** - ق.ص (کوتوموت - kutûmut): کوتوموت، ده‌قاو ده‌ق.
- کته** - ا (که ته - kete): برنجی کولای بیج رۆن.
- کتیبه** - ا.ع (که تیبه - ketîbe): ده‌سته‌یه‌ک چه‌کدار، نووسراو، به‌رده‌نووس.
- کتیر** - ا (که تیر - ketîr): سه‌راب، تراویله‌ک، شو‌راخ.
- کتیرا** - ا (که تیرا - ketîra): که‌تیره، سه‌مخ.
- کتیران** - ا (که تیران - ketîran): فه‌تران.
- کتیم** - ا.ع (که تیم - ketîm): په‌نهان، فه‌شارتی، رازیوش.
- کشافت** - م.ص.ل.ع (که سافه‌ت - kesafet): چپوون، پیس بوون.
- کشب** - ا.ع (کوسوب - kusub): گردۆلکه‌لم.
- کشرت** - م.ص.ل.ع (که سره‌ت - kesret): زۆر بوون، زۆری، فره‌یی.
- کشیب** - ا.ع (که سیب - kesîb): گردۆلکه‌لم.
- کشیر** - ص.ع (که سیر - kesîr): زۆر، فره.
- کشیف** - ص.ع (که سیف - kesîf): چر، خه‌ست، پیس و پۆخل.
- کج** - ص (که ج - kec): که‌ج، خوار، چه‌فت، چه‌وت.
- کج** - ا (که ج - kec): ناوریشمی خاوی نه‌ته‌ناو.
- کجا** - (کوجا - kuca): نیشانه‌ی پرسیاره‌ بو جی، له‌ کوی؟ له‌ چ شوینی، که‌ی، چۆن.
- هرکجا** - (ههرکوجا - herkuca): ههر جیتییه، ههر شوینی.
- کجاوه** - ا (که جاوه - kecave): که‌ژاوه.
- کج بیل** - ا.م.ر (که ج بیل - kec bîl): خاکه‌ناس.
- کج بین** - ص.فا (که ج بین - kecbîn): خیل.
- کج رو** - ص.فا (که ج ره‌و - kec rew): که‌ج ره‌و، که‌سیک به‌رتی دروستدا نه‌روات.
- کجک** - ا (که جه‌ک - kecek): ههر ئامیتریکی ناسن یا داری سه‌رخوار، قولاپ.
- کج مچ** - ص (که ج مه‌ج - kec mec): خوارو ختیج.
- کجواج** - ص (که جفاج - kecvac): خوارو ختیج.
- کجوک** - ا (کوجوک - kucûk): پشت یه‌شه.
- کجه** - ا (که جه - kece): موستیله‌ی بیج نقیم، چه‌نه، چه‌ناگه.
- کجیم** - ا.ص (که جیم - kecîm): ناوریشم.
- کجین** - ا.ص (که جین - kecîn): جۆره‌ جلیک بووه له‌ بری لۆکه‌ ناوریشمیان تی ناخنبوه.
- کچری** - ا (کیچری - kiçrî): جۆره‌ خواردنیکی هیندییه.

کچل - ص (که چهل - keçel) : که چهل.
کچلی - ا (که چه لی - keçelî) : که چه لی.
کچول - ا (که چول - keçûl) : سووردان، قوون بادان له سه مادا.
کچوله - ا (کوچوله - kuçûle) : جۆره رووه کینکه، سهگ خنکینه.
کچه - ا (که چه - keçe) : چه ناگه، کاجیری، موسیله ی بی نگی.
کچیر - ا (که چیر - keçîr) : وه زیر، پیشه و، سه رکرده.
کحال - ا. ص. ع (که ههال - kehhal) : سورمه کار، دکتوری چاو.
کحل - ا. ع (که هل - kuhl) : کل، سورمه.
کحلاء - ص. ع (که هلاء - kehla) : ژنی چاو به کل، ژنی چاو رهش.
کحلی - ص. ع (که هلی - kuhlî) : سورمه یی، کل ساز.
کحیل - ص. ع (که هیل - kehîl) : چاو به کل.
کخ - ا (کوخ - kux) : کرم، ههر میروویه کی ورد.
کخ - ا (که خ - kex) : په یکه ری زه لام و ناقۆلا بۆ ترساندنن منال، کخه.
کخ - ا. ع (کوخ - kux) : زانایه کی ئەلمانییه له بواری نه خوشتی سیلدا
کد - ا (که د - ked) : گوند، گهرهک، مال.
کد - مص. م. ع (که دد - kedd) : ره نجدان له کارو کاسییدا.
کدام - (کودام - kudam) : کام، کتی، کتیهان.
کدبانو - ص. مر (که دبانو - ked banû) : که بیانۆ، ژنی مال، ژنی به حورمهت، که یوانۆ.
کدخدا - ا. ص (که دخودا - ked xuda) : گه وره ی گوند، میتره و پیاوی ژندار، کویتخا.
کدر - ص. ع (که دیر - kedir) : لیل، تاریکی، ژبانی ناخوشت و نارحهت.
کدرت - مص. ع (که دورهت - kuduret) :

نارحهت بوون، نارحهتی، دلته نگ بوون.
کدفت - ا (که دفت - keduft) : کاسه سه، کلۆخ، که پۆل.
کدنگ - ا (که دنگ - kedeng) : گه لاکوت، گه لا و کوتک.
کدو - ا (که دو - kedû) : کودی، کوله که.
کدوبا - ا. مر (که دوبا - kedûba) : شویری کودی.
کدواده - ا (که دواده - kedvade) : دیوار، بناخی دیوار، بنه رت، بناغه، هیم.
کدوخ - ا (که دوخ - kedûx) : چه مام، گه رماو.
کدودانه - ا. مر (که دودانه - kedûdane) : جۆره کرمیکه له ریخۆله ی مرۆقدا چی ده بی له ناوکه کوله که ده چی.
کدورت - مص. ع (که دورتهت - kudûret) : دلته نگ بوون، نارحهت بوون، لیل بوون.
کدونیمه - ا. مر (که دونیمه - kedû nîme) : کودیله ی شهرباب، کودی ناو به تالی وشکه وه کراو که شهربابی تی بکه ن.
کده - (که ده - kede) : پاشگره و ده چیتسه سه و شه و مانا که ی ده گۆری و پتر مانای شوین ده گه یه نی وهک : دانش + کده - دانشکده.
کده - ا (که ده - kude) : زمانه چکۆله، زمانه ی قفل، ددانه ی کلبل.
کدین، کدینه - ا (که دین، که دینه - kedîn, kedîne) : گه لا کوتک.
کدیور - ا. ص (که دیشه ر - kedîver) : وه رزیر، جووتیار، فه لا، کویتخا.
کدیو - ا. ع (که دیو - kudye) : ته نگانه، گه دایی، ده رۆزه.
کذا - ع (که زا - keza) : ناوا، به مجۆزه، ئه لیوا، ئه چنه و، وه سا.
کذاب - ص. ع (که ززاب - kezzab) : زۆر درۆزن.
کذوب - ص. ع (که زوب - kezûb) : درۆزن.

- کذب- مص.م.ع(کیزب- kizb): درۆکردن.
- کر- ص(که-پ- kerr): که پ، که سبک گوئی نهژنه وی، گوی کپ.
- کر- ا.ع(کوپ- kurr): پیتوانه یه که بۆ ناو.
- کر- ا(که- ker): هیتز، توانا، شینگ، مرازو مه به ست.
- کروف- ا.م(که روفه-پ- kerrû ferr): شان و شکۆ.
- کر- مص.م.ع(که-پ- kerr): هیتز کردن.
- کروف- ا.مص(که روفه-پ- kerr û ferr): په لاماردان و هه لاتن.
- کر- ا.فر(کوپ- kur): بۆقی، شه پیپور.
- کر- ا.فر(کۆز- kor): کۆرس، ئۆپرا.
- کرا- ا.ع(کیرا- kura): کری.
- کرائم- ص.ع(که رائیم- keraim): همر ئەندامیکی شه ریفی به دهن وهک: چاو، گوی و ده ست.
- کرایس- ا(که رابیس- kerabîs): جاو.
- کراییل- ا.ع(که رابیل- kerabîl): بیتزنگ، که وانی هه لاجی.
- کراتن- ا(که راته-ن- keraten): جالجالۆکه، جولانه نه، داپیرۆشک.
- کراجیدن- مص.ل(که راجیدن- keracîden): گارانندی مریشک له کاتی هیلکه داناندا.
- کرا- ا(کوراد- kurad): جلی دراو.
- کرادس- ا.ع(که رادیس- keradis): پۆله سوارتیکی گهوره، پۆله نه سپیتک.
- کرار- ا(کورار- kurar): داری ژیر دهرکه، ئاستانه ی دهرگا.
- کرار- ص.ع(که رار- kerrar): هیتز بهر له چه نگدا، ئازاو نه ترس.
- کراریس- ا.ع(که راریس- kerarîs): ده فته رۆکه، نامیلکه.
- کراز- ا(کوراز- kuraz): شهربه، گۆزه ی ناو.
- کراسه- ا(کوراسه- kurase): ده فته ر،
- نامیلکه.
- کراشیدن- مص.ل(که راشیدن- keraşîden): په ریشان بوون.
- کراشیده- ا.مص(که راشیده- heraşîde): په ریشان، په رت و بلاو.
- کرا- ا.ع(کورا- kura): پاچه، سه رویی.
- کراک- ا(که راک- kerak): کلک هه لته قیتنه، بهرگا یلکه، کلک ته قنه، کلک ته قیتنه.
- کراکر- ا(که راکه- keraker): قه له ره شکه.
- کرا- ا.انگل(کرا- kral): پشته مه له، سینگه مه له.
- کرام- ا.ع(کیرام- kiram): گهوره پیان.
- کرامت- مص.ل.ع(که رامه-ت- keramet): گهوره یی نواندن، جوامیروون، به خشنده یی.
- کرامند- ص.مر(کیرامه-ند- kiramend): به قه درو قیمه ت، گرنگ.
- کران- ا(که ران- keran): ره خی دهریا، که نار، قه راخ، رۆخ، لیوار.
- کراوات- ا.فر(کیرافات- kiravat): بۆنبیخ، که راویت، قه راویتنه.
- کراویا- ا(که راقییا- keravîya): زبهره، شازیره.
- کراه- ا(که راه- kerah): قه راخ، که نار، لیوار.
- کراهت- مص.ع(که راهه-ت- kerahet): نارازی بوون، ناپه سه ندبوون.
- کراهیت- مص.ل.ع(که راهییه-ت- kerahîyet): ناشییرین و بیتزه وه روون، ناپه سه ندی، رقداری.
- کرب- ا.ع(که رب- kerb): خه م و خه فه ت، کول و کۆقان، که سه ر و داخان.
- کریاس- ا(که ریاس- kerbas): جاو.
- کریاسه- ا(که ریاسه- kerbase): مارمیلکه، مارمیلۆک.
- کریاشه- ا(که ریاشه- kerbaş): مارمیلۆک.
- کریال- ا.ع(کیربال- kirbal): بیتزنگ، که وانی هه لاجی.

- کربت** - ا.ع (کوربهت - kurbet): خەم، حوزن، مەشەقەت.
- کرزە** - ا (کوربوزە - kurbuze): خەیارەچەمبیلە، خەپاری دزیز.
- کرسو** - ا (کەربەسو - kerbesû): مارمیلکە، مارمیلۆک.
- کریش** - ا (کەربەش - kerbeş): مارمیلۆک، مارمیلکە.
- کرین** - ا.فر (کەریۆن - kerbon): کاربۆن، ماددەیهکی وشکی رەشە، لەتەبیعەتدا بەشێوەی خەلۆزی بەردو ئەلماس دەردەکەوێ.
- کرپ** - ا.فر (کریپ - krip): جۆرە کوتالتیکی ناسکە، ئەتلەس.
- کریا** - ص (کورپا - kurpa): گیای ناسک و کورت، کۆرپە.
- کریان** - ص (کەرەپان - kerepan): لای زەردەشتیان، بە کەسانیک گوتراوە کە گوتیان بە نامۆژگاریبەکانی زەردەشت نەدەدا.
- کرپ دوشین** - (کریپ دوشین - krip dûşîn): جۆرە ئەتلەسێکە.
- کری** - ا (کورپی - kurpî): پرد.
- کرت** - ا.ع (کەرەت - keret): پەلامار لە شەپدا، جار، کەرەت.
- کرت** - ا (کەرت - kert): گۆتی زەراعات، دێراو.
- کرتاسە** - ا.فر (کیرتیا سە - kiritase): قۆناغی سینیەم لە قۆناغی دووهمی زەویناسی.
- کرتە** - ا (کەرته - kerte): گۆلی بیستان و زەراعاتان، دێراو.
- کرتە** - ا (کورتە - kurte): کراس، کورتەک، قەمسەلە.
- کریج** - ا (کەرچ - kerc): ملیوان، بەخەیی کراس، دوگمە.
- کرجفو** - ا (کەرجه فوو - kercefû): بالندەبەکە، بۆلدەرچین، کەرەوانکە، کەرپەوالە.
- کرچن** - ا (کورچەن - kurcen): کێکراگە،
- قرتینک.
- کرجی** - ا (کەرەجی - kerecî): بەلەم.
- کریج** - ا (کیریج - kirç): کووز، قاژ، قاژی شووتی یان کالەک.
- کریج** - ص (کورچ - kurç): کر، مریشکە بەکر.
- کرچک** - ا (کەرچەک - kerçek): گەنەگەرچەک، گەرچەک.
- کرچە** - ا (کورچە - kurçe): سابات، کەرپ.
- کرخ** - ص (کەرەخ - kerex): سپ.
- کرد** - ا.خ (کورده - kurd): قەومیکی ئاریاییە لە رۆژاوا ئێران و لە عێراق و لە تورکیا و لە سوریا دا دەژین و بەسەر تیرەو تایفەیهکی زۆر دا دابەش بوو.
- کردار** - ا.مص (کیردار - kirdar): کار، کردار، رەوش و ریتسا.
- کردک** - ا (کیردەک - kirdek): مەتەل و لوغز، چەوچە، لیچار، لەگەز.
- کردک** - ا (کەرەدەک - kerdek): بەش، پاژ، پاژیکی کتیب.
- کردگار** - ص (کیردگار - kirdgar): بەکار، یەکیکە لە ناوەکانی یەزدان.
- کردگر** - ص (کیردگەر - kirdger): کردگار.
- کردمند** - ص (کەرەدەمەند - kerdmend): چوست و چالاک، گورج و گۆل، توندو تیز.
- کردن** - مص.م (کەرەدن - kerdn): ئەنجامدان، کردن، جێبەجێ کردن.
- کردنگ** - ص (کەرەدەنگ - kerdeng): ئەحمەق، کەودەن، گێل، دەبەنگ.
- کردوسە** - ا.ع (کورددوسە - kurdûse): دەستەبەکی گەورە سواران، دوو ئیسک بە یەک جمگە بە یەکەوه بیهسترتین.
- کردهکار** - ص (کەرەدەکان - kerdekar): کارکرده، بەئەزمون، کارزان.
- کرزە** - ا (کورزە - kurze): دێراو، گۆلی بیستان.

- کرس** - ا(کورس - kurs): چلک، چلکی لهش
یان جل و بهرگ.
- کرسان** - ا(کهروسان - kersan): سه به ته،
ته پیکه.
- کرسب** - ا(که ره سب - kersb): که ره وز.
- کرست** - ا.ع(کوربست - kurist): مه مکدان،
که مه ره بندی پانی ژنانه.
- کرستون** - ا(که رستون - kerstûn): که پان.
- کرسف** - ا.ع(کورسوف - kursuf): په موو،
لژکه.
- کرسنه** - ا(که رسنه - kersene): گاگۆز،
رووه کیتکه.
- کرسی** - ا.ع(کورسی - kursî): کورسی،
تهختی نوستان، نه و چوارپایه ی که له زستاناندا
ئاگری دهخه نه ژتیرو لیفته ی پیدا ده دن و له دهوری
داده نیشن.
- کرش** - ا.مص(که رهش - kereş): خاپاندن،
فریو، ته فزه، ربایی.
- کرش** - ا.ع(که ریش - keriş): که رش، و رگ.
- کرشف** - ا(که رشه ف - kerşef): لژکه، په موو.
- کرشمه** - ا(کیریشمه - kirişme): گیشمه،
ناز، غمزه، ئیشارهت به چاوو برۆ، عیشوه.
- کرشیدن** - مص.م(که رشیدن - kerşîden):
فریودان، خاپاندن، ته فزه دان.
- کرع** - مص.م.ع(که ره - ker'): زار له ناوانان و
ئاو خواردنه وه.
- کرغست** - ا(که ره غه ست - kerxest): گیایه که
له سپیناخ ده چیت و ده کړی به چیت.
- کرف** - ا(کورف - kurf): قیری سوتاو، زیوی
سوتاو.
- کرفت** - ص(کیریف - kirift): پیس، چلکن،
چه پهل.
- کرفج** - ا(که ره ج - kerfec): رووه کیتکه بو
ئاگرکردنه وه زوو گر ده گرت.
- کرفس** - ا.ع(که ره فس - kerefs): که ره وز.
- کرفه** - ا(که رفه - kerfe): کاری چاک، کاری
دروست.
- کرفه گر** - ص.فا(که رفه گه ر - kerfe ger):
دروستکار، چاکه کار.
- کرفی** - ص.ن(کورفی - kurfî): خه لکی کورف
که گوندیکی شارستانی بجنورده.
- کرک** - ا(کورک - kurk): کولک، کولکه،
خوری یان په پری زۆر نه رم.
- کرک** - ا(که ره ک - kerek): که ره وانکه،
که ره وان، که ره واله.
- کرک** - ص(کورک - kurk): مریشکه به کپ.
- کرکر** - ا(کورکور - kurkur): قه یفه ی مویتله
یان بو په رده.
- کرکرانک** - ا(که ره کرانک - kerkeranek):
کرکراکه، کرتینک.
- کرکیره** - ا(کیرکیره - kirkire): کره ی ماش و
پاقله ...
- کرکیره** - ا(کیرکیره - kirkire): جۆره په رده یه که
له ته خته ی باریک و ناسک دروست ده کړی و به
دهرگا و په نجه ره وه ده کړی.
- کرکرهن** - ا(که ره کرهن - kerkerhen): جۆره
رووه کیتکه.
- کرکس** - ا(که ره کس - kerkes): سه رگه ر، داله
که ره خۆره.
- کرکفیز** - ا(که ره کفیز - kerkefîz): که فگیر.
- کرکم** - ا.ع(که ره کم - kerkem): په لکه زتیرینه،
ره نگین که وان، زه رینه و سیمینه.
- کرکم** - ا.ع(کورکوم - kurkum): زه عفهران.
- کرکن** - ا(که ره کن - kerken): دانه ویتله ی وه کو
گه نم و نوک و پاقله که به فه ریکی بیبرژتین و
بیخون.
- کرکند** - ا(که ره کند - kerkend): یاقسوت،
له عمل.
- کرکی** - ا(کورکی - kurkî): قازی قوئنگ،
قورینگ.

کرگ - ا.ع (که رگ - kerg): که رگه دهن.
کرگ اسپر - ا.مر (که رگ ئیسپهر - kerg isper): سوپه ریتک که پیستی که رگه دهنی تی گیرایی.
کرگدن - ا.ع (که رگه دهن - kergeden): که رگه دهن، حه یوانتیکی زه به لاج و به هیتزه له گامیش گه وره تره، دهره قه تی فیلبیش دی.
کرم - ا.مص.ع (که رهم - kerem): که رهم، جوامیتری، به خشنده بی، دلا وایی.
کرم - ا.ع (که رهم - kerm): میتو، داری تری.
کرم - ا.کیریم (kirim): سپی نامال زهره.
کرم - ا.کیریم (kirm): کرم، میروویسه کی بی دهست و پین و خشوکه و به دهنی ئیسکی تیدا نییه.
کرم - ا.فر (کیریم - krim): سه رتویژ، سه رشیبر، قه یماغ.
کرما - ص.ع (که رهماء - kurema): جوامیتران، سه خاوه تمه ندان، به خشندان.
کرم ابریشم - ا.مر (کیرمی ئه بریشم - kirmi ebrîşm): کرمی ئاوریشم، کرمیکه لیکاو ده کی ده بیته داوی ئاوریشم.
کرم دانه - ا.کیرم دانه (kirm dane): ده ونیکه.
کرم شیتاب - ا.مر (کیرمی شهب تاب - kirmi şeb tab): گوله ئه سستیره.
کرمک - ا.کیرمه ک (kirmek): کرم، کرمیکه له نزیک کی کژمدا دروست ده بی.
کرم کدو - ا.مر (کیرمی که دوو - kirmi kedû): کرمیکه درتیه له ریخو له ی بنیاده مدا دروست ده بی.
کرم معده - ا.مر (کیرمی میئده - kirmi mi'de): ئه سکارید.
کرمند - ص (که رهمه ند - kermend): گورج و گؤل، چوست و چالاک.
کرمینه - ا.کیرمینه (kirmîne): کرم ئاسا.
کرنا - ا.مر (که رنا - kerna): که رنا، شه بیپور.

کرنب - ا.ع (که رهنب - kerenb): که له رهم.
کرنبا - ا.مر (که رهنبا - kerenba): شله ی که له رهم.
کرنج - ا.کیره نج (kirenc): سیادانه، گوژالک.
کرنج - ا.کوره نج (kurenc): برنج.
کرنجو - ا.که رهنجو (kerencû): کاپوروس، مؤته که، شه وگ.
کرنده - ا.ص (که رهنده - kurend): ئه سپی قاوه بی کال، مه یدان ی جرید بازی.
کرنر - ا.انگل (کۆرنیر - kornir): کۆرنه ر.
کرنش - ا.کورنیش (kurniş): کړنؤش بردن، سه ردانه و اندن له به رامبه ر خه لکی گه وره دا.
کرو - ا.ص (که روو - kerû): ددانی کرمی، کلؤز.
کرو - ا.کیره و (kirew): به له م، قایغ.
کروان - ا.ع (که ره شان - kerevan): کاروانه، بالدارتیکه به قه د مریشکیک ده بی و ده نوو کی درتیه.
کروب - ا.ع (که روب - kurûb): خه م و په ژاره، کؤفانین.
کروبیون - ا.ع (که روبیون - kerûbîyûn): فرشته یین نزیک.
کروت - ص (که رووت - kurût): قه له و، توکمه.
کروور - ا.کوروور (kurûr): پینج سه د هه زار.
کروتنه - ا.که روو ته نه (kerûtene): جؤلاته نه، جالجالوکه، داپیرؤشک.
کروز - ا.کورووز (kurûz): شادی، عهیش و نؤش.
کروش - ا.ع (که رووش - kurûş): ورگ، که رش.
کروش - ا.فر (که رووشه - kurûşe): قولاب، ئه م جؤره که وانه یه [...].
کروک - ا.ص (که رووک - kurûk): سابات ی عه ربه یانه یان ئوتومبیل.

- بالنده.
- کریزی** - ص (کوریزی - kurîzî): پیسر، بالاچه ماوه، مەلینک په روپۆی وهری بی.
- کریستال** - ا. فر (کریستال - kristal): بلوور، ناوینه، شووشه.
- کریستالیزه** - ص. فر (کریستالیزه - kristalize): به بلووربوو، بلوورین.
- کریسمس** - ا. فر (کریسمس - krismis): جهژنی له دایک بوونی مەسیح که مەسیحییه کان له شهوی ۲۵ دیسامیه ردا بهریای دهکهن و به جهژنیکی تاینی دهژمیردری.
- کریشک** - ا (کیریشهک - kirişek): جورجله مریشک، پیاوی جهنگاوه.
- کریشک** - ا (کیریشهک - kerişek): که ندر، موغاره، ئەشکهوت، ههشکهفت.
- کریلا** - ا (کهریلا - kerîla): بهری گیایه که له رۆن و پیازدا سور دهکرتیه وه دهخوری.
- کریلی** - ا (کورهیلی - kureylî): گۆشهیه کی مؤسیقیایه.
- کریم** - ص. ع (که ریم - kerîm): خودان که رهم، سهخی، دلاوا، بهخشنده.
- کریه** - ص. ع (که ریه - kerîh): ناشیرین، بلح، ناپهسند، دزئو، کریت.
- کزاد** - ا. ص (که زاد - kezad): جلی کۆن و شپ.
- کوزاز** - ا. ع (کوزاز - kuzaz): وشکی و تازارو سوتانه وهی پیستی به دهن له ئەنجامی سه رمای زۆردا، کوزاز، جۆره نهخۆشبییه که.
- کوزبه** - ا. ع (کوزبوره - kuzbure): گیایه که، کژنبیره.
- کزیود** - ا. ص (که زیوود - kezbûd): کوتیخا، سه رۆک و گه وهی قهوم.
- کزرودرمی** - ا. فر (کیزرودرمی - kizrûdirmî): وشکبوونی پیستی به دهن.
- کوزف** - ا (کوزف - kuzf): قییری سووتاو، زیوی سووتاو.
- کزم** - ا (که زم - kezm): کوزده له.
- کروکر** - ا. ص (که رووکه ر - kerûker): دادگەر، دادوهر، یه کیکه له ناوهکانی یهزدان.
- کروکودیل** - ا. فر (کورو کوودیل - kurû - kûdîl): نههنگ.
- کروکی** - ا (کورووکی - kurûkî): له واری نیگارکیشیدا ئەو نیگارانه یه که رهنگی تیا به کار نایهت و ههر رهش و سپییه.
- کروم** - ا. ع (کورووم - kurûm): میو، داری تری.
- کرووم** - ا. فر (کورووم - kurûm): جۆره کانزایه که.
- کرومانیون** - ا. فر (کوروومانسیون - kurûmanyûn): رهگه زتیکی کۆنی مرۆقه که تا چاخی به ردین ژیاوه.
- کروموزوم** - ا (کورووموزوم - kurûmûzûm): کورۆمۆزۆم.
- کرونده** - ا. هند (که ره ونده - kerewnde): دره ختیکه.
- کروه** - ا (کورووه - kurûh): قۆناغیکی دوو کیلۆمه ترییه، هیلانه، مال.
- کروه** - ا (که ره شه - kerveh): به له م، قایخ، که له ک.
- کروی** - ص. ن (کوره فی - kurevî): خر وه کو توپ.
- کرویا** - ا. ع (که ره فییا - kervîya): زیره، شازیره.
- کره** - ا (که ره - kere): که ره.
- کره** - ا (کوره - kurre): جاشه که ر یان جوانوو ماین.
- کره** - ا. ع (کوره - kure): گۆ، توپ، ههر ته نیتیکی خرپه بازنه یی.
- کره** - م. ص. ع (کوره - kurh): ناپهسند.
- کریاس** - ا (کیر یاس - kiryas): ده ربار، ده رگا.
- کریج** - ا (کوریج - kuric): که پری سه ر بیستان و زه رعات.
- کریز** - ا (کوریز - kurîz): که پر، په ر وه رینی

کسب - مص.م.ع (کسب - kesb): به دست هینان، پیدا کردن.

کسب - ا.ع (کوسب - kusb): تلیهی شتیک که رونه‌کهی بگرن.

کسبه - ا.ع (کیسبه - kisbe): کاسی.

کسبه - ا.ع (کسه‌به - kesebe): کاسبکاران.

کسپرج - ا.ع (کسپه‌رج - kesperc): مرواری.

کستر - ا.ع (کسته‌ر - kester): جوړه درکبکه بو سوتانن.

کستل - ا.ع (کوسته‌ل - kustel): گوخلکه‌ره، قالوچه.

کسته - ا.ع (کوسته - kuste): دانه‌ویله‌هی کوتراو، دانه‌ویله‌یه‌ک کوترابی و هیشتا له‌کایه‌کهی جیانه‌کرا بیته‌وه.

کستی - ا.ع (کوستی - kustî): که‌مه‌ریه‌ندی پیروز، که‌مه‌ریه‌ندیکه که زه‌رده‌شتیان له پشتیان ده‌کردو له خوری مه‌ر دروسته‌کراو بریتی بوو له ۷۲ داوی پیکه‌وه هونراوو له‌سه‌ر سدره‌وه له‌به‌ریان ده‌کردو له پیسه‌وه دوو گری و له پشته‌وه دوو گرییان لی ده‌دا.

کستیمه - ا.ع (کستیمه - kestîme): وشترالوک.

کسر - مص.م.ع (کسر - kesr): شان.

کسر - ا.ع (کسر - kesr): ژیر: ___

کسروی - ص.ن.ع (کسره‌فی - kesrevî): خوسره‌وی، کیسرای.

کسره - ا.ع (کسره - kesre): ژیر: ___

کسره - ا.ع (کیسره - kisre): پارچه، پارچه‌یه‌ک له شتیکهی شکاوی ورد بوو.

کسری - ا.ع (کیسرا - kisra): به‌عه‌ره‌بی کراوی (خوسره‌وه، عه‌ره‌به‌کان به‌هر پاشایه‌کی ساسانیان گوتوه کیسرا).

کسف - مص.ل.ع (کسه‌سف - kesf): برین، مانگ گیران، یان روژ گیران.

کسک - ا.ع (کسه‌ک - kesek): قه‌له‌رشکه.

کزوغ - ا.ع (که‌زوغ - kezûx): مل، گریی مل.

کژ - ص.ع (که‌ژ - kež): خوار، ناراست، لادهر.

کژ - ص.ع (که‌ژ - kež): ناوریسمی که‌م به‌ها.

کژار - ا.ع (کوژار - kujar): چیکلدانی مریشک، سیقه‌توره.

کژاغند - ا.ع (که‌ژاغند - kejaxend): جلیکه له بری لوزکه ناوریسمی تی ده‌خن و له شه‌را له ژیره‌وه له‌به‌ر ده‌کری.

کژاوه - ا.ع (که‌ژاوه - kežave): که‌ژاوه.

کژدم - ا.ع (که‌ژدم - kejdum): کولاژدم، دوویشک.

کژدمه - ا.ع (که‌ژدمه - kejdume): برین و وه‌ره‌میکه له بیخی نیژکدا پیدا ده‌بی و زور به نازاره، به‌فره‌شینه.

کژرف - ا.ع (که‌ژرف - kejref): گیای بون ناخوش.

کژک - ا.ع (که‌ژک - kejek): قولا ب.

کژگاو - ا.ع (که‌ژگاف - kejpgav): گامیشی هیندی.

کژمه‌ژ - ص.ع (که‌ژمه‌ژ - kejmej): خوارو ختیج، چه‌وت و چه‌وتیل، چیلوچه‌فت.

کژمزیان - ص.ع (که‌ژمه‌ژ زه‌بان - kejmej zeban): لاله‌په‌ته، منالی تازه زمانی گرتی.

کژور - ا.ع (که‌ژور - kejûr): بیخی زه‌ره‌نبا‌د که تال و بون تیژه.

کژین - ا.ع (که‌ژین - kejîn): ناوریسمین.

کس - ا.ع (که‌س - kes): که‌س.

کساء - ا.ع (کیساء - kisa'): پو‌شاک، جلویه‌رگ، عه‌با.

کساد - مص.ل.ع (که‌ساد - kesad): بی‌رواج بوون، له‌رواج که‌وتن، بی‌بازار بوون.

کساردن - مص.م.ع (کوساردن - kusarden): خواردن، خه‌م خواردن، مه‌ی خواردن.

کسالت - ا.ع (که‌سالت - kesalet): بیتاقتی، سستی، ماندوویه‌تی.

- کسل** - ص.ع (که سیل - kesil) : نه خوښ، بیتاقهت، بڼه توانا.
- کسل** - مص.ع (که سئل - kesel) : ته مه لې کردن.
- کسلان** - ص.ع (که سلان - keslan) : ته مه ل، ته و زه ل، بیتاقهت، نه خوښ.
- کسمه** - ا (که سمه - kesme) : زولفی لوول.
- کسندر** - ص (که سندهر - kesender) : هه تپوچه، ناکهس به چه.
- کسنک** - ا (که سنهک - kesnek) : جوړه نالقیکه بو چه یوانات.
- کسنی** - ا (که سنی - kesnî) : جوړه رووه کیکه.
- کسوت** - ا.ع (کیسفته - kisvet) : پوښاک، جلویه رگ.
- پیش کسوت** - ا.ص (پیش که سفته - piş kesvet) : پیشه ننگ، که سټیک له بواری وهرزشکاریدا پیشینه ی هه بڼی و له پیش خه لکانی دیکه وه بڼی.
- کسور** - ا.ع (کوسور - kusûr) : شکست، شکان.
- کسوف** - مص.ل.ع (کوسوف - kusûf) : مانگ گیران، هه تاو گیران.
- کسیر** - ص.ع (که سیر - kesîr) : شکاو، شکسته.
- کسیلا** - ا (که سیلا - kesîla) : جوړه گیایه که.
- کسیله** - ا (که سیله - kesîla) : جوړه گیایه که.
- کسیمه** - ا (که سیمه - kesîme) : وشرالوک، وشرخوړکه، عاگول.
- کش** - ا (که ش - keş) : خالیگه، که له که، برک، قه برغه.
- کش** - ص (که ش - keş) : باش، جوان، خوښ.
- کش رفتار** - ا.ص (کش رفتار - keş reftar) : خوښ رفتار.
- کش** - ا (کیش - kiş) : دهنگدانی مریشکه، له گه مه ی شه تره نجد ا ناچار کردنی شایه له خانه یه که وه بچیتسه خانه یه کی
- دیکه**.
- کشاف** - ص.ع (که ششاف - keşşaf) : ناشکر اکره، که شفکار، کفشکر.
- کشاکش** - ا.مص (که شاکه ش - keşakeş) : کیشمانه کیش، راکیش و بکیش، پهت په تینی روژگار.
- کشاله** - ا (که شاله - keşale) : درتیره، درتیره و بهرده و اومی شتیک.
- کشان** - ا (که شان - keşan) : چاتول، خپوه تی یهک نه ستونی.
- کشانندن** - مص.م (که شاننده - keşanden) : راکیشان.
- کشاننده** - ا.فا (که شاننده - keşanende) : راکیشه ر.
- کشانی** - ص.ن (که شانی - keşanî) : که شانییه شاریک بووه له سه غدی سه مه رقه ند.
- کشانی** - ص.ن (کوشانی - kuşanî) : کشان، شوینی بووه له روژه لاتی ئیران که به شی روژه لاتی ئیران و نه فغانستان و ترکستانی نه مروی گرتوته وه.
- کشب** - ا (کوشب - kuşb) : تلپه.
- کشاورز** - ا.ص (کیشاقهرز - kişaverz) : فه لاج، جووتیار، وهرزیز.
- کشاورزی** - ا.مص (کیشاقهرزی - kişaverzî) : فه لاجت، جووتیاری.
- کشت** - ا.مص (کیشت - kişt) : بهروبوم، چاندن، کشتوکار.
- کشت** - ا.مص (کوشت - kuşt) : کوشتن، کوشتار.
- کشتار** - ا.مص (کوشتار - kuştar) : کوشتار، کوشتن، کوشتنه وهی مه رو مالات.
- کشتارگاه** - ا.مر (کوشتارگاه - kuştargah) : قه ساو خانه.
- کشتبان** - ا.ص (کیشتبان - kiştban) : فه لاج، جووتیار، وهرزیز.
- کشتزار** - ا.مر (کیشتزار - kiştzar) : کیلگه.

- کشتکار** - ا.ص (کیششتکار - kiştkar):
که سبک پیشه‌ی کشتوکالّ بجن.
- کشتکاری** - ا.مص (کیششتکاری - kişkarî):
کشتوکالّ کردن.
- کشتمان** - ا.مر (کیشتمان - kiştman): زهوی
چینراو.
- کشتمند** - ا.ص (کیشتمه‌ند - kiştmend):
زهوی چینراو.
- کشتن** - م.مص (کیشته‌ن - kišten): کشتوکالّ
کردن.
- کشته** - ا.مف (کیشته - kişte): چینراو.
- کشتن** - م.مص (کوشته‌ن - kušten): کوشتن،
کوشته‌وه، کوژانه‌وه‌ی چرا.
- کشته** - ا.مف (کوشته - kuşte): کوشته،
کوژراو، حه‌یوانتیک که سه‌ر بردرابن.
- کشنده** - ا.فا (کوشه‌نده - kuşende): بکوژ،
کوژهر، کوشنده.
- کشتگاه** - ا.مر (کوشته‌نگاه - kuştengah):
کوشتارگه، قه‌سابخانه.
- کشته** - ا.اکیشته - (kişte): میوه‌ی
وشکه‌وه‌کراوی وه‌ک: هه‌لوژوه‌و زه‌رده‌لو.
- کشتی** - ا.مص (کوشتی - kuştî): زوره‌بانی.
- کشتی** - ا.ا(کشتی - keştî): که‌شتی، پاپۆز.
- کشتیبان** - ا.ص (که‌شتیبان - keştîban):
که‌شتیبان، گه‌میه‌قان.
- کشتی‌گیر** - ص.فا (کوشتی‌گیر - kuştî gîr):
زۆرانباز.
- کشخ** - ا.ا(کشه‌خ - keşex): په‌تیک که‌هیتشوه
ترتیبی پیتوه هه‌لواسری تا هه‌وا وهریگری و وشک
ببینه‌وه.
- کشخان** - ص (که‌شخان - keşxan): ده‌یوس،
گه‌وواد، قه‌حبه، سۆزانی.
- کشش** - ا.مص (کوشیش - kuşiş): کوشش.
- کشش** - ا.مص (که‌شیش - keşiş): راکیشان.
- کشش** - ا.مص (کوشیش - kuşiş): کوشتن.
- کشف** - م.مص (که‌شف - keşf): کشف،
ناشکراکردن، دۆزینه‌وه، رووتکردن.
- کشف** - ا.ا(که‌شف - keşef): کیسه‌ل، کیسوو.
- کشفتن** - م.مص (که‌شفته‌ن - keşeften):
شه‌قکردن، په‌راگه‌نده‌کردن.
- کشک** - ا.ا(که‌شک - keşk): که‌شک.
- کشکاب** - ا.مر (که‌شکاب - keşkab):
که‌شکاو، دۆکه‌شک.
- کشکبا** - ا.مر (که‌شکبا - keşkba): که‌شکه‌وا،
که‌شکاو.
- کشکرک** - ا.ا(که‌شکه‌ره‌ک - keşkerek):
قشقه‌له، قشقه‌ره، قه‌له‌باچکه.
- کشکک** - ا.ا(که‌شکه‌ک - keşkek): که‌شکه‌ژنۆ،
کاسه‌ی زرانی.
- کشکله** - ا.ا(که‌شکه‌له - keşkele): جۆزه
پیتلاویکه.
- کشکنجیر** - ا.ا(کوشکه‌نجیر - kuşkencîr):
قه‌لاکوت، به‌ردتیک به‌مه‌نجه‌نیق بگیریته‌ه‌سارو
قه‌لایان.
- کشکول** - ا.ا(که‌شکول - keşkûl): که‌شکۆل.
- کشکین** - ص.ن (که‌شکین - keşkîn): نانه‌ولای
که‌شکه‌ک، نانی جۆ.
- کشمان** - ا.ا(کیشمان - kişman): زه‌رعاتی
ده‌وروبه‌ری گوند.
- کشمش** - ا.ا(کیشمیش - kişmiş): کشمیش،
میتوژ.
- کشمش** - ا.ا(که‌شمه‌که‌ش - keşmekeş):
کیشمه‌کیش.
- کشن** - ص (که‌شهن - keşen): چروپ.
- کشنیز** - ا.ا(که‌شنیز - keşnîz): گژنیز.
- کشو** - ا.ا(که‌شوو - keşû): چه‌که‌جه، چاوه.
- کشوش** - ا.ع (کوشوش - kuşûs): گیایه‌که.
- کشور** - ا.ا(کیشقه‌ر - kişver): ولات، ده‌وله‌ت.
- کشورخدا** - ا.ص (کیشقه‌ر خودا - kişver
xuda): خاوه‌ن ولات، پاشا.

- کشورز** - ا.ص (کیشقه رز - kişverz): فلاح، جووتیار، ودرزیر.
- کشورستان** - ص.فا (کیشقه رسیستان - kişversitan): ولانگیر، کیشوهر نهستین.
- کش و فش** - ا.مر (کش و فمش - keşûfeş): که شووفش، شان وشه وکته.
- کشه** - ا.که شه - (keşe): گه دا، تهنگی چواربیبان.
- کشی** - ا.که شی - (keşî): خوشی و شادی.
- کشیدن** - مص.م (که شیدن - keşîden): راکیشان، کیشان، هه لسه نگانن، جگه ره کیشان.
- کشنده** - ا.فا (که شه نده - keşende): که سیک شتیک رابکیشی.
- کشیده** - ا.مف (که شیده - keşîde): راکیشراو، کیشراو.
- کشیده** - ا.که شیده - (keşîde): زله، شه قازله، شه قازله، شه په لاج، توقات.
- کشیش** - ا.که شیش - (keşîş): که شیش، قه شهی مه سیحیان.
- کشیک** - ا.که شیک - (keşîk): کیشکچی، پاسه وان، چاودیر.
- کظم** - مص.م.ع (که زم - kezm): رفخواردنه وه، خو پاراستن له تووره بوون.
- کعب** - ا.ع (کیناب - ki'ab): پاژنه ی پی.
- کعب** - ا.ع (که تب - ke'b): قاپ، جگ، پاژنه ی پی.
- کعبتین** - ا.ع (که تبه تین - ke'beteyn): دوو زاری گه مه ی نورد.
- کعبه** - ا.ع (که تبه - ke'be): ژوور، هوّده، خانووی چوار گوشه، کابه ی موسلمانان.
- کعک** - ا.ع (که ئەک - ke'ek): کیک، جوّره شیرینییه که، چوره ک.
- کف** - ا.ع (که ف - kef): که ف.
- کف** - ا.ع (که فف - keff): دهست، ناو له پ، له پی دهست.
- کف** - مص.م.ع (که فف - keff): وهستاندن، وازهیتان.
- کفا** - ا.ع (که فا - kefa): مهینه ت، مه شه قه ت، تهنگانه، دلتهنگی، رهنج.
- کفاء** - مص.ع (کیفاء - kifa'): پاداشتدان، هاوتاو یه کسان بوون.
- کفائی** - ص.ع (که فائی - kefa'î): له شه ع دا ئه مری واجب هه ر کاتئ که سیک ئه نجامی بدات له عوّده ی که سانی دی نه میتئ.
- کفات** - ص.ع (کوفات - kufat): پیساوانی لیتها توو، به توانا، کارزانان.
- کفار** - ص.ا.ع (کوففار - kuffar): کافران، بییدینان، خوانه ناسان.
- کفاره** - ا.ع (که ففاره - keffare): که فاره، ئه وه ی له بری تاوانی دو اکه وتن له کاروباری شه ع بدرئ و گوناح بسپرتته وه.
- کفاف** - ا.ع (که فاف - kefaf): ئه و رزق و روژیبه ی به شی مروّف بکات، له قه د پیویستی بی که م و زیاد.
- کفال** - ا.ع (کیفال - kifal): جوّره ماسییه که له ده ریای خه زه ردا هه یه.
- کفالت** - مص.ل.ع (که فالت - kefalet): بوونه که فیلی که سیک، که فالت.
- کفانیدن** - مص.م.ع (که فانیدهن - kefanîden): توروکاندن، تروکاندن.
- کفایت** - مص.ل.ع (کیفایه ت - kifayet): بهس بوون، کافی بوون.
- کفت** - ا.ع (که فت - keft): شان، سه رشان.
- کفتار** - ا.ع (که فتار - keftar): که فتار، که متیار.
- کفتتر** - ا.ع (که فته ر - kefter): که مووتهر، کوتر، که وتر.
- کفتن** - مص.م.ع (که فته ن - keften): تهره کین، تروکاندن.
- کفته** - ا.مف (که فته - kefte): ترووکاو، شه قبوو.

- کفج** - ا(کهفج - kefç): که فی ناو، که فی سابوون، ناوی زار.
- کفج** - ا(کهفج - kefç): که فگیر.
- کفچلیز** - ا(کهف چه لیز - kefçelîz): سهره میکوته، که فگیری بچووک.
- کفچه** - ا(کهفچه - kefçe): که وگیر، چه مچه.
- کفچه مار** - ا.م(کهفچه مار - kefçemar): تووله مار.
- کف دریا** - ا.مر(کهف دریا - kef derya): که فی دریا.
- کفر** - مص.م.ع(کوفر - kufir): کوفر کردن، له دین دهرچوون.
- کفران** - مص.م.ع(کوفران - kufiran): کوفر کردن، باوهر نه بوون.
- کف روان** - ا.مر(کهف ره فان - kefrevan): نهو گیانله بهرانه ی به له پی پی دهر وژن، وه کو ورچ.
- کفره** - ا.ع(کهفهره - kefere): کفران.
- کفری** - ا.ع(کوفررا - kufurra): شکوفه ی خورما، خونچه ی خورما.
- کفش** - ا(کهفش - kefş): قوندهره، پیتلاو، کهوش.
- کفشدار** - ا.ص(کهفشدار - kefşdar): کهوشوان، پاسهوانی کهوشان به تایبه تی له مه زارگه کان یان له کوژی گشتیدا.
- کفشدوز** - ا.مر(کهفش دووز - kefşdûz): کهوشدروو.
- کفشدوز** - ا.مر(کهفشدووز - kefşdûz): خالخالوکه.
- کفشگر** - ا.ص(کهفشگر - kefşger): کهوشدرو و پیتلاوساز.
- کفشیر** - ا(کهف شیر - kefşîr): له حیم، چه سپ.
- کفک** - ا(کهفک - kefek): کهف، کهروو.
- کفگیر** - ا.مر(کهفگیر - kefgîr): که فگیر.
- کفگیرک** - ا(کهف گیرک - kefgîrek): نه خوشبیه کی پیسته.
- کفل** - ا.ع(کهفل - kefel): کهفل، سمت و پان.
- کفلیز** - ا(کهف لیز - keflîz): که فگیر.
- کفن** - مص.ع(کهفن - kefn): کفنکردنی مردوو.
- کفن** - ا.ع(کهفن - kefen): کفن، کراسی مردوو، خامی که له مردوو یه وه ده پینچن بو ناو قه بر.
- کفو** - ا.ع(کوفف - kufv): وهک، هاوتا، هاوسهر.
- کفور** - ص.ع(کهفور - kefûr): خوانه ناس، ناشوکور، کافر.
- کفوف** - ا(کوفوف - kufûf): دهستان.
- کفه** - ا.ع(کهففه - keffe): تاکی تهراروو.
- کفی** - ص.ع(کهفی - kefi): بهس، بهسیه تی.
- کفیدن** - مص.ل(کهفیدن - kefiden): تهره کین، تروکان، شه قبردن، درزبردن، زهنگبردن.
- کفیده** - ا.مف(کهفیده - kefîde): شه قبردگ، تهره کپور، ترووکاو، درزبردگ.
- کفیز** - ا(کهفیز - kefiz): قه فیز، په یمانه.
- کفیل** - ص.ع(کهفیل - kefil): کهفیل، زامن.
- کک** - ا.فر(کوک - kuk): خه لووزی بهردین.
- ککچه** - ا(کهکچه - kekçe): لوکه، ناوکی لوکه.
- ککژ** - ا(کهکیژ - kekij): تهره تیزه.
- ککش** - ا(کهکیش - kekiş): تهره تیزه.
- کک مک** - ا(کهک مک - kek mek): ده موچاو شملاوی.
- ککه** - ا(کهکه - keke): کخه، گوو.
- کل** - ص(کهل - kel): کهچه ل.
- کل** - ا(کهل - kel): کهل، نیتری، تهگه، ساورین، چه یوانی نیتری له بابته تی گاو بهران و بزنه کیتی و که له ناسک.
- کل** - ص(کول - kul): کهچ، خوار، چه ماوه، چه فت.

کلاک - ق.ع (کولل - kull) : هه موو، سه رانسهر، سه رجهم، ته ف.

کل - مص.ل.ع (که ل - kell) : ماندوو بوون، ته نگانه و مسیبه ت.

کلا - ا (که لا - kela) : بۆق، قورباقه.

کلا - ا.ع (که لا - kella) : نا نه خیر، وانیبیه، نه.

کلات - مص.ع (کیلاته ت - kilaet) : پاراستن، ناگاداریکردن.

کلاو - ا (که لائوو - kelaû) : بۆق، قورباقه.

کلاب - ا.ع (کیلاب - kilab) : کسوکان، سه یه ل، سه گان.

کلا برگ - ا (کولابهرگ - kula berg) : ههر گولتیک په رهی زۆری و هکو گولتی گوله به رۆژه.

کلابه - ا (که لابه - kelabe) : کلافه، کلافه ده زوو یان ناوریشم، گلۆله.

کلاپشت - ا (که لاپوشت - kelapušt) : فه ره نجی، کوله بال.

کلاپسه - ا.مر (که لا پیسه - kela pîse) : قشقه له، قه له ره شکه، نه بله ق بوونی چاو له توره بی یان له خو شیدا (بۆ وینه له کاتی گاندا).

کلات - ا (که لات - kelat) : قه لات.

کلاته - ا (که لاته - kelate) : گوندو قه لاتتی بچووک، مه زاری بچووک.

کلاجو - ا (که لاجو - kelacû) : پیاله، پیاله ی شه راب یان قاوه خواردنه وه.

کلاج - ا.انگل (کلاج - kilaç) : کلاجی ئوتومبیل.

کلارنیت - ا.فر (کیلارنیت - kilarînit) : کلارنیت، نامیرتکی موسیقایه.

کلاژ - ص (که لاژ - kelaž) : خیل، چاو چه پوختیل.

کلاژه - ا (که لاژه - kelaje) : قشقه له، قه له باچکه، قه له بازکه.

کلاس - ا.فر (کیلاس - kilas) : پۆل، پله، ریز، سنف، ده ریا.

کلاسمان - ا.فر (کیلاسمان - kilasman) : ریزه ندی، پۆلینکردن، ریتکخستن.

کلاسنگ - ا (که لاسه نگ - kelaseng) : به رده قانی، قه لمانسنگ، قۆچه قانی.

کلاسور - ا.فر (کیلاسور - kilasûr) : فایل، دوو سی.

کلاسه - ا.فر (کلاسه - klase) : پۆلینکردن، ریزه ندیکردن، خانه به ندی کردن.

کلاسیک - ص.فر (کیلاسیک - kilasîk) : ده رسی، قوتابخانه بی، به پیتی یاساو رتیسای پیشینان یه که مین قوتابخانه و شیوازی ئه ده بی که له ئه وروپادا سه ری هه لداو له ئه ده بیاتدا که وتنه لاسایی کردنه وه ی ئه ده بیاتی یۆنان و رۆم و په وه یان ده گوت ئه ده بیاتی کلاسیک، و اتا ئه ده بیاتی ک که ده بوایه و هکو ده رس و به ده رس بخو تیرئ و بکری به سه ره مه شق.

کلاش - ص (که لاش - kellaş) : ویتل، به ره تلا، مفتته خۆر، جالجالۆکه

کلاشکن - ا (که لاش که ن - kelaşken) : شه کرله مه، کینک.

کلاغ - ا (که لاغ - kelax) : قه له باچکه، قه له بازکه.

کلاغ پر - ا (که لاغ پر - kelaxper) : زه رده په ر.

کلاغ پیسه - ا.مر (که لاغ پیسه - kelaxpîse) : قه شقه له.

کلاف - ا (که لاف - kelaf) : کلافه، گلۆله.

کلافه شدن - مص.ل (که لافه شودن - kalaf şuden) : گیتربوون، سه ره گه ردان بوون.

کلاک - ا (که لاک - kelak) : ته پلئی سه ره، ناوه ندی سه ره، ده شت و بیابان، بیابانیتیک له وه رزی بارانا سه وز بی و له هاوینا وشک بی.

کلاک - ص (کولاک - kulak) : ناو به تال، پووک، پووت، پووج.

کلاک - ا (کولاک - kulak) : شه پۆلی گه ورده ده ریا.

کلاک - ق.ع (کولل - kull) : هه موو، سه رانسهر، سه رجهم، ته ف.

کل - مص.ل.ع (که ل - kell) : ماندوو بوون، ته نگانه و مسیبه ت.

کلا - ا (که لا - kela) : بۆق، قورباقه.

کلا - ا.ع (که لا - kella) : نا نه خیر، وانیبیه، نه.

کلات - مص.ع (کیلاته ت - kilaet) : پاراستن، ناگاداریکردن.

کلاو - ا (که لائوو - kelaû) : بۆق، قورباقه.

کلاب - ا.ع (کیلاب - kilab) : کسوکان، سه یه ل، سه گان.

کلا برگ - ا (کولابهرگ - kula berg) : ههر گولتیک په رهی زۆری و هکو گولتی گوله به رۆژه.

کلابه - ا (که لابه - kelabe) : کلافه، کلافه ده زوو یان ناوریشم، گلۆله.

کلاپشت - ا (که لاپوشت - kelapušt) : فه ره نجی، کوله بال.

کلاپسه - ا.مر (که لا پیسه - kela pîse) : قشقه له، قه له ره شکه، نه بله ق بوونی چاو له توره بی یان له خو شیدا (بۆ وینه له کاتی گاندا).

کلات - ا (که لات - kelat) : قه لات.

کلاته - ا (که لاته - kelate) : گوندو قه لاتتی بچووک، مه زاری بچووک.

کلاجو - ا (که لاجو - kelacû) : پیاله، پیاله ی شه راب یان قاوه خواردنه وه.

کلاج - ا.انگل (کلاج - kilaç) : کلاجی ئوتومبیل.

کلارنیت - ا.فر (کیلارنیت - kilarînit) : کلارنیت، نامیرتکی موسیقایه.

کلاژ - ص (که لاژ - kelaž) : خیل، چاو چه پوختیل.

کلاژه - ا (که لاژه - kelaje) : قشقه له، قه له باچکه، قه له بازکه.

کلاس - ا.فر (کیلاس - kilas) : پۆل، پله، ریز، سنف، ده ریا.

- کلاموش** - ا.مر(که لاک موش - kelak (mûş): جرج، رسک.
- کلال** - ا(که لال - kelal): ترۆپک، تهوقه سهه، ناوهندی سهه.
- کلال** - ا.ص(کولال - kulal): گۆزه گهر، سوالات ساز.
- کلال** - مص.ل.ع(که لال - kelal): ماندوو بوون، شه که تبوون.
- کالات** - مص.ع(که لاله ت - kelalet): ماندوو بوون، باب مردن، جهرگ سووتان.
- کلاله** - ا(کولاله - kulale): کاکۆل، په رچهم.
- کلام** - ا.ع(که لام - kelam): قسه، دهسته واژه یان رسته یه که مانای تهواو بدات.
- کلان** - ص(که لان - kelan): زۆر، فره، گه وره، مه زن، زه لام.
- کلاتر** - ص.ت(که لانتهر - kelanter): گه وره تر، کۆمیسسهه.
- کلاتر مرز** - ا.مر(که لانتهری مهرز - kelanteri merz): کۆمیسسهه مهرز.
- کلاتری** - ا(که لانتهری کلاتری - kelanteri): لقییک له دایه ره ئه من.
- کلانسال** - ص.مر(که لان سال - kelansal): پیر، زۆر گه وره.
- کلاتو** - ا(که لائوو - kelaû): جرجه کویره، رسک.
- کلاوه** - ص(که لافه - kelave): گیتژ، سهه راسیمه، حه په ساو، سهه رگه ران.
- کلاوه** - ا(که لافه - kelave): کلافه، گلۆله.
- کلاه** - ا(کولاه - kulah): کلاو.
- کلاهردار** - ص.فا(کولاه به ردار - kulah berdar): ده ستبرو کلاوچی.
- کلاهبرداری** - ا.مص(کولاه به رداری - kulah berdarî): ده سبری و کلاوچیستی، به ده ست هیتانی شتییک له ریگهی فروفتیل و خاپاندنه وه.
- کلاهوره** - ا.مر(کولاه خود - kulah xûd): کلاو خود، خوده پۆلایین.
- کلاهدار** - ص.فا(کولاه دار - kulahdar): کلاو دار، پاشا.
- کلاهرداری** - ا.مص(کولاه داری - kulah darî): پاشایه تی.
- کلاهک** - ا(کولاههک - kulahek): کلاوی بچووک، کلاوه.
- کلب** - ا(که له ب - keleb): دم، لۆز، دهنوکی مهل.
- کلب** - ا.ع(که لب - kelb): کسۆک، سهگ، صهی.
- کلب** - ا.ع(که له ب - keleb): تینوویه تی، حه سوودی، نه خۆشی هاری (سهگ یان مروفت).
- کلبتان** - ا.ع(که لبه تان - kelbetan): گاز، پلایس.
- کلبه** - ا(کولبه - kulbe): دوکان، کوخت.
- کلپتره** - ا.ص(که لپه تهره - kelpetere): قسه ی قۆزو بی مانا.
- کلت** - ا(کۆلت - kolt): کۆلت، جۆره ده مانچه یه که.
- کلته** - ص(که لته - kelte): حه یوانی پیری له کار که توو، حه یوانی کلک بریاگ، زمانگیر.
- کلشوم** - ا.ص.ع(کولسووم - kulsûm): ده موچاو خرین.
- کلج** - ا(کیلج - kilc): سه به ته یه کی گه وره یه که په یین و ته پالنه و ریخی چوار پیتیانی پی گرد ده که نه وه بۆ سووتاندن، سه به ته ی حه مامچییان.
- کلج** - ا(کولج - kulc): زولفی لوول و پیچ پیچ.
- کلجان** - ا(که لجان - kelcan): زیلاندان، سهه رهنوئیک، گوغهک، سوپرکه وان.
- کلج** - ا(کولج - kulc): کولنه نجه،
- کلچنگ** - ا.مر(کول چهنگ - kul çeng): قرژانگ، قرژال.

کلخج - (که له خج - kelexc): چلک، چلکی به دهن، قريژي.

کلدان - ص.ن (که لدان - keldan): ولات و سهر زه ميني کوني به شي باشووري ميزوپوتاميا.

کلر - ا.فر (کولور - kulur): کولور.

کلرا - ا.فر (کوليرا - kulira): نه خوښي کوليرا.

کلرات - ا.فر (کولورات - kulurat): هه موو نه سيدتي کولوریک.

کلروفرم - ا.فر (کولوروفورم - kulurûfurm): بهنج.

کلروفيل - ا.فر (کولوروفيل - kulurufil): مادهی که سکی گیا.

کلروميستين - ا.انگل (کولورومه يستين - kulurumeysitîn): جوړه دهرمانتيکه بو تيفو زور کاربگه ره.

کلز - ا (کيلز - kilz): رهگی دره خستی هه ناری کتوي.

کلس - ا.ع (کيلس - kils): قسل.

کلستروپ - ا.فر (کوليستيرول - kulistirûl): کولسترول، جوړه چه وريبه که له ميتشک و دهمارو جگه رو خوين و زراودا پيدا ده بې و هه يه.

کلسيوم - ا.فر (که لسيوم - kelsyûm): کالسيوم.

کلف - ا (که له ف - kelef): دهنوکی مهل.

کلف - ا.ع (که له ف - kelef): رهنگی رهش و سووری تيکه لالو، شملای.

کلفت - ص (کولوفت - kuluft): نه ستوور، درشت، قه به.

کلفت - ا (که له ف - keleft): دهنوکی مهل.

کلفت - ا (کولفت - kulfet): کاره کهر، کلفت - ا (کولفت - kulfet): رهنج و زه حمهت، تهنگانه، مه شه قهت.

کلفه - ا.ع (کولفه - kulfe): سووری توخ، له که ی سووری توخ، ره شی به سوور ناميته.

کلفه شنگ - ا (که له فه ه شنگ -

kelefehşeng: چلوره سه هؤل، شووشه سه هؤل، شووشه سؤل.

کلک - ا (کيلک - kilk): نه يجه، قه له می قاميش، قه له می نو سين.

کلک - ا (که له ک - kelek): نشتهر، ناگردان، مه قلی.

کلک - ص (کيلک - kilik): خيل، چاو چه پ و خيل، خيل و قبيج.

کلک - ص (که له ک - kelek): که چه ل، سهر پروتاوه.

کلک - ا (که ليک - kelik): کونده په پوو، شووم، نه حس.

کلک - ا (که له ک - kelek): جوانه گا، که له گا.

کلک - ا (که ليک - kelik): جوړه زه ليکه حه سيري ليډروست ده کن، له بان.

کلک - ا (که له ک - kelek): که له ک، چه په ری سهر کونده بو په پينه وه له ناو.

کلک - ا (که له ک - kelek): که له ک، فيل، نيږه نگ.

کلکسيون - ا.فر (کولليکسيون - kulliksiyon): کومه له، دسته، کومه له تابلویک، کومه له پولیک.

کل کل - ا (که ل - kel kel): چه نه بازی، هه رزه ويژي، له وچه يی.

کل کل کردن - مص.م (که ل که ل که رده ن - kel kel kerden): چه نه بازی کردن و سهر به شانندی به کتر.

کلکل - ا.ع (که له که ل - kelkel): سينه.

کلکم - ا (که له کم - kelkem): مه نجه نيق، رهنگين که مان، په لکه زيرينه.

کلل - ا (که له ل - kelel): په ريکه پاشايان و سهر داران و دليران له به زما يان له ره زما له ميژه ره کانين يان له کلاوه کانين ددها.

کلم - ا (که له م - kelem): که له رم.

کلم - ا.ع (که ليم - kelim): په يقان.

کلخج - ا (که له خج - kelexc): چلک، چلکی به دهن، قريژي.

کلدان - ص.ن (که لدان - keldan): ولات و سهر زه ميني کوني به شي باشووري ميزوپوتاميا.

کلر - ا.فر (کولور - kulur): کولور.

کلرا - ا.فر (کوليرا - kulira): نه خوښي کوليرا.

کلرات - ا.فر (کولورات - kulurat): هه موو نه سيدتي کولوریک.

کلروفرم - ا.فر (کولوروفورم - kulurûfurm): بهنج.

کلروفيل - ا.فر (کولوروفيل - kulurufil): مادهی که سکی گیا.

کلروميستين - ا.انگل (کولورومه يستين - kulurumeysitîn): جوړه دهرمانتيکه بو تيفو زور کاربگه ره.

کلز - ا (کيلز - kilz): رهگی دره خستی هه ناری کتوي.

کلس - ا.ع (کيلس - kils): قسل.

کلستروپ - ا.فر (کوليستيرول - kulistirûl): کولسترول، جوړه چه وريبه که له ميتشک و دهمارو جگه رو خوين و زراودا پيدا ده بې و هه يه.

کلسيوم - ا.فر (که لسيوم - kelsyûm): کالسيوم.

کلف - ا (که له ف - kelef): دهنوکی مهل.

کلف - ا.ع (که له ف - kelef): رهنگی رهش و سووری تيکه لالو، شملای.

کلفت - ص (کولوفت - kuluft): نه ستوور، درشت، قه به.

کلفت - ا (که له ف - keleft): دهنوکی مهل.

کلفت - ا (کولفت - kulfet): کاره کهر، کلفت - ا (کولفت - kulfet): رهنج و زه حمهت، تهنگانه، مه شه قهت.

کلفه - ا.ع (کولفه - kulfe): سووری توخ، له که ی سووری توخ، ره شی به سوور ناميته.

کلفه شنگ - ا (که له فه ه شنگ -

- کلمات** - ا.ع (که لیمات - kelimat) : وشه ،
وته یان، په یقان.
- کلماسنگ** - ا (که لماسه ننگ - kelmaseng) :
قه لماسنگ، قوچه قانی، به رده قانی، که هنیک.
- کلمرغ** - ا.مر (که ل مورغ - kel murx) :
سه رگه ر، سیسار که که چه له، داله که رخوره.
- کلمه** - ا.ع (که لیمه - kelime) : وشه، وته،
په یف.
- کلن** - ا (که لهن - kulen) : گلۆله په مسوی
ناماده کراو بۆرستن، گلۆله.
- کلنبه** - ا.ص (که لونبه - kulunbe) : کولیچه،
هه ر شتیکی درشت و ناهه موار.
- کلنج** - کیله ننج - kilenc) : چلک، پوخل،
عوجب و لوتبه رزی، خو هه لکیشان.
- کلنچار** - ا (کیلینچار - kilincar) : قرژانگ،
قرژال.
- کلنچار** - ا (که له نچار - kelencar) : شه روشو،
جه ننگ.
- کلند** - ا (که لهنند - kulend) : کیلی و کتومی
دارین، قازمه، قولنگ.
- کلندر** - ص (که له ندهر - kelender) : زه لامی
توکمه و زل، داری گه وره ی نه تاشراو، پشتکۆل.
- کلندیدن** - مص.م (که له ندییدن -
kelendîden) : هه لکه ندنی زهوی.
- کلنگ** - ا (که لهننگ - kuleng) : قازمه،
قولینگ.
- کلنگ** - ا (که لهننگ - kuleng) : قازمی
قولینگ، قورینگ.
- کلنل** - ا.فر (که لونیل - kulunil) : کۆلۆنیل،
سه ره ننگ.
- کلنی** - ا.فر (که لوننی - kulunî) : ولگه،
کۆلۆنی، ولاتی داگیر کراو.
- کلوب** - ا.فر (که ولوب - kulûb) : یانه،
ئه نجومه ن، کومه له.
- کلوته** - ا (که ولوته - kulûte) : کلاوی
به لۆکه خنراوی تا سه ر گوتچکان شو، کلینه.
- کلوجه** - ا (که لوجه - kulûçe) : کولیچه.
- کلوخ** - ا (که لویوخ - kulûx) : که سته ک، سنده،
هیچک.
- کلوخ انداز** - ص.فا (که لویوخ ئه نداز - kulûx
endaz) : که سته ک ئه نداز، که سته ک هاو یژ.
- کلوخه** - ا (که لویوخه - kulûxe) : که سته ک
ناسا.
- کلوس** - ا (که لوس - kulûs) : ئه سپیک که چاو
و لمۆزی سیبی بی و به شوومی ده زانن.
- کلوک** - ا.ص (که لووک - kelûk) : پارچه
که رپوچ، سواله ت.
- کلوک** - ا.ص (که لووک - kelûk) : مندال، کوری
بچووک.
- کلول** - ا (که لول - kelûl) : گاگۆز، پۆلکه.
- کلول** - مص.ل.ع (که لولول - kulûl) :
شه که تیبون، ماندوویبون، سستیبون.
- کلون** - ا (که لون - kulûn) : کیلی و کتومی
ده رگای دار.
- کلوند** - ا.ص (که لهنند - kelvend) : زرکه تال،
خه یار، خه یاری تۆو.
- کلوه** - ا.ع (که لوه - kulve) : گورچیه.
- کله** - ا (که له - kuleh) : کلاو.
- کله** - ا (که له - kelle) : که لله، کۆلۆخ، که پۆل،
سه ر، سه ری مروث.
- کله** - ا (که له - kulle) : کاکۆل.
- کله** - ا.ع (که لیله - kille) : په رده، روپوش،
کولله.
- کلی** - ا (که لی - kulî) : ده ف، دایه ره.
- کلی** - ا (که لی - kulî) : گولی، خوژه.
- کلی** - ا.فر (که لی - kulî) : به سته، به سته یه ک به
پۆستدا بنیتردی.
- کلی** - ص.ن.ع (که لیلی - kullî) : هه مسو،
گشتی، ته ف.
- کلیاس** - ا (کیلیاس - kilyas) : ده ربار، به ر
مالان، ناو دهستی سه ریان.

کلیاوه - ص (که لیاغه - kelyave): کهر، گیت، سه رگه ردان، گهوج، نه حمه ق، که ودهن.

کلیتین - ا.ع (کولیه ته یین - kulyeteyn): جووته گورچیله.

کلیچه - ا (کولیکه - kulîçe): کوله نجه.

کلیچه - ا (کولیکه - kulîçe): کولیکه، نان، کولتیره.

کلید - ا (که لید - kelîd): کلید.

کلیدان - ا (که لیدان - kelîdan): قفل، کولتوم.

کلیز - ا (که لیز - kelîz): زهرده زیره، ژه ننگه سووره، زهرده واله، سیره مووزه.

کلیزدان - ا.مر (که لیزدان - kelîzdan): شاره زهرده واله، شاره سیره مووزه.

کلیزه - ا (که لیزه - kelîze): گوزه، جهره.

کلیسا - ا (کلیسا - kilisa): کلیسا، په رستگه ی مه سیحیان.

کلیشه - ا.فر (کلیشه - kilîşe): کلیشه.

کلیک - ص (که لیک - kelîk): خیل و قیچ.

کلیک - ا (که لیک - kilîk): توتو، قامکه چکوله ی دهست یان یی.

کلیک - ا (که لیک - kelîk): کونده په پوو، بایه قوش، چوغد.

کلیل - ص.ع (که لیل - kelîl): ماندوو، دلشکاو، بی توانا، که سیک چاوی باش نه بیینی.

کلله - ا (که لیله - kelîle): ناوی رتوبیه که که داستانی وی له کتیبی که لیله و دینه دا نووسراوه.

کلیم - ص.ع (که لیم - kelîm): نازناوی چه زره تی موسایه، هاوودم.

کلیمی - ص.ن (که لیمی - kelîmî): په پیره وانی چه زره تی موسا، جووله که.

کلینیک - ا.فر (که لینیک - kilînik): نه خویشخانه، دهرمانخانه، تیمارستان.

کلیواژ - ا (که لیفاژ - kelîvaj): کولاره ی جوجگ خۆز.

کلیون - ا (کولیسون - kulyun): جلی حهوت رهنگ، دتوجامه.

کلیه - ا.ع (کولیه - kulye): گورچیله.

کلیه - ا.فر (کولیه - kulye): گهردنبه، ملوانکه، گهردانه، خه ناوکه.

کم - ص (که م - kem): که م، قیچک، که میتک، برهک.

کم - ا.ع (کوم - kumm): قوئی کراس.

کم - ا.ع (که مم - kemm): بر، نه ندازه، گورم.

کما - ا (کوما - kuma): که ما.

کما - ق.ع (که ما - kema): ههروه ها، ههروه سا، هه رته چنه و، هه ر نه لیوا.

کما - ا.فر (کوما - kuma): نه خویشی شه که ره، فنی لیها تن، بوورانه وده، مهستی و بیتهوشی.

کما بیش - ق (که ما بیش - kemabîş): که م تا زۆر، که م دابیتیک.

کما - ا.ع (که مه - keme): دۆمه لان.

کماج - ا (کوماج - kumac): سه موون، کولتیره.

کماج خیمه - ا.مر (کوماجی خیمه - kumacî xeyme): کوماجی ره شمال.

کماجدان - ا.مر (کوماجدان - kumacdan): مه نجه لی مسی گه وره، له ننگه ری.

کما دیریوس - ا (که ماده ریوس - kemaderyûs): جوژه رووه کیتکه.

کماس - ا (که ماس - kemas): گوزه ی سواله تی زارپهل، کاسه ی دارین، که شکۆل.

کماشیر - ا (کوماشیر - kumaşîr): سه مغی که ره وزی کیتی، که تیره.

کمال - مص.ل.ع (که مال - kemal): ته و او بوون، لاپ.

کماله - ص (کوماله - kumale): خوارو ختیچ، چه فتوچیل.

کمان - ا (که مان - keman): که وان.

کمانچوله - ا.مر (که مانچوله - kemançûle): کیفی که وان.

- کمانچه** - ا(که مانچه - kemañçe): که وانۆکه، نامیترتیکی مؤسیقاییه.
- کماند** - ا.فر(کومانند - kummand): فرمان، راسپاردن.
- کماندار** - ص.فا(که ماندار - kemandar): تیره‌نداز.
- کماندان** - ا.مر(که ماندان - kemandan): تیردان، سه‌نوقی که‌وان.
- کماندان** - ا.فر(کومانندان - kummandan): فرمانده، سه‌رکرده، قوماندان.
- کماندو** - ا.فر(کوماندوو - kummandû): کوماندۆ.
- کمان رستم** - ا.مر(که مان رستمه - keman rustem): سیمینه و زه‌پینه، کۆلکه‌زیرینه، په‌لکه‌ره‌نگینه.
- کمانگر** - ص.فا(که مانگره - kemanger): که‌وانساز، وه‌ستای دروستکردنی که‌وان.
- کمان گروهه** - ا.مر(که مان گورووه - kuman gurûhe): که‌وانی گلاهیک.
- کمانگیر** - ص.فا(که مانگیر - kemangîr): تیره‌نداز، که‌واندار.
- کمانه** - ا(که مانه - kemane): که‌وان ناسا.
- کماهه** - ا(کوماهه - kumahe): بازو به‌ند، دوعا، چاوه‌زار.
- کمبزه** - ا(کومبوزه - kumbuze): میوه‌ی کال و نه‌گه‌بیوو، کرچ.
- کمبود** - (که مبود - kembûd): که‌م بوون، که‌می، که‌م هیتنان له ژماره‌دا بیان له کیشانه‌دا.
- کم بها** - ص.مر(که‌م به‌ها - kem beha): بی‌نرخ، که‌م نرخ.
- کمبیزه** - ا(کومبیزه - kum bîze): زرکه کاله‌ک، خه‌یاری گه‌وره‌و زه‌رد.
- کمپ** - ا.فر(که‌مپ - kemp): ئۆردوگا، خپوه‌نگه، که‌مپ.
- کمپانی** - ا.فر(کومپانی - kumpanî): کۆمپانی، کۆمپانی، کۆمپانیا.
- کمپرس** - ا.فر(کومپریس - kumpris): که‌ماده.
- کمپرسور** - ص.فر(کومپریسه‌ر - kumpriser): کۆمپریسه‌ر، مه‌نگه‌نه.
- کمپلیت** - ص.فر(کومپلیت - kumplit): کۆمپلیت، ته‌واو، لاپ.
- کمپلیکس** - ص.فر(کومپلیکس - kumplik): جۆراو جۆر، تیکه‌لاو، کۆمه‌لیتک ماده‌ی نزدیک له یه‌کدی.
- کمپوت** - ا.فر(کومپوت - kumpût): مره‌بای میوه‌ی له‌قوتو کراو.
- کمپوزیتور** - ا.فر(کۆمپۆزیتۆر - kompotzîtor): ناوازدانه‌ر.
- کمپوزیسیون** - ا.فر(کومپۆزسیون - kompozisyûn): تیکه‌له، پیکه‌هاته‌ی شتان، داهیتان.
- کمپیر** - ص(که‌مپیر - kempîr): پیری به‌سالاجو، ژنی زۆر پیر.
- کمپیوتر** - ا.نگل(که‌مپیوتته‌ر - kempîuter): کۆمپیوتته‌ر.
- کمتر** - ص.ت(که‌مته‌ر - kemter): که‌متر.
- کمترین** - ص.ت(که‌مته‌رین - kemterîn): که‌مترین.
- کمثری** - ا.ع(کومه‌سرا - kummesra): هه‌رمی.
- کم خونیی** - ا.مر(که‌م خونیی - kemxûnî): که‌م خونینی.
- کمدی** - ا.فر(کومودی - kummudi): کۆمه‌دی، سه‌ندووق.
- کم دل** - ص.مر(که‌م دیل - kem dil): ترستۆک، بی‌زات.
- کمدی** - ا.فر(کۆمیدی - komidî): کۆمیدی، نمایشی خه‌نده‌دار، نووسینی خه‌نده‌دار.

- كمدین** - ص. فر (كۆمیدیهن - komidiyen):
ئەكتەرىك كە لە نایشنامەین كۆمیدی دا یاری
بكات.
- كمر** - ا (كەمەر - kemer): پشت، كەمەر.
- كمرا** - ا (كەمرا - kemra): حەیارە، تەویلەى
چوارپیتیان، كەمەریەند، گومرا.
- كمریستان** - مص. ل (كەمەر بەستەن - kemer
besten): كەمەر، پشت بەستن، نامادەبوون بۆ
كارىك.
- كمریستە** - ص. مف (كەمەریەستە - kemer
beste): نۆكەر، خزمەتكار، تەیار، سازو
ئامادەى خزمەت.
- كمربند** - ا. مر (كەمەریەند - kemer bend):
پشتین، قەبوەن.
- كمەرچین** - ا. مر (كەمەرچین - kemerçin):
جلیك لە ناوەرەستدا چیندار بێ.
- كمەرشكن** - ص. فا (كەمەر شیکەن - kemer
şiken): كەمەرشكین، پشتشكین، كارى زۆر
قورس، كارىك هیندە قورس بێ بنیادەم لە
عۆبەى نەبەت.
- كەمەرکش** - ا. ص (كەمەرکش - kemerkeş):
پیاوی ئازاو عەگیدو بویر، سەرى چیا.
- كمەرگاھ** - ا. مر (كەمەرگاھ - kemergah): جیبى
پشتین.
- كم رو** - ص. مر (كەم روو - kemrû): شەرمەن،
بە شەرم، بێ روو.
- كمرى** - ص. ن (كەمەرى - kemerî): ئەسپى ناو
قەد بارىك، ناو قەدى.
- كمزن** - ص (كەمزن - kemzen): بێ یەغبال،
كەسێك هەمیشە لە قومارا بدۆرئ.
- كمسال** - ص. مر (كەم سال - kemsal): لاو،
گەنج، خورت، خرت.
- كمسكم** - ا (كەمەسك - kemesk): تۆراخ.
- كمك** - ا (كۆمەك - kumek): كۆمەك،
ھاوكارى.
- كم كم** - ق (كەم كەم - kem kem): كەم كەم،
نەختە نەختە، تۆزە تۆزە.
- كم كم** - ا (كۆم كۆم - kum kum): دەنگى
قولینكى بێر هەلەكەن.
- كمل** - ا. ع (كەمەل - kemel): لاپ، تەواو، بێ
كەم و زیاد.
- كملكان** - ا (كەمەلكان - kemel kan):
جۆگەى بچووك.
- كملى** - ا (كەملى - kemlî): جلى خورى زبر.
- كمند** - ا (كەمەند - kemend): پەت، پەتى
دریژ، حەبلى ئەستورورو درێژ كە بۆگرتنى مرۆف
یان حەبوان بەكار دئ، كەمەند.
- كمون** - مص. ع (كۆمۆن - kumûn):
پەنھانبوون، دیارنەمان، پیتواربوون.
- كمون** - ص. فر (كۆمۆن - kommûn): ھاوبەش،
گشتى، كۆمۆنە.
- كمونیست** - ص. فر (كۆمۆنیست - komûnist):
كۆمۆنیست، شیوعى، پەپرەوى كۆمۆنیزم.
- كمونیسم** - ا. فر (كۆمۆنیسم -
kommûnîsm): كۆمۆنیزم، رتیبازى
سوسیالیستى.
- كمه** - مص. ل. ع (كەمەه - kemeh): كۆتیربوون،
نابینابوون، شەوكۆتیرى.
- كمى** - ا (كەمى - kemî): كەمەن، بۆسە.
- كمى** - ص. ع (كەمى - kemî): ئازا، دلپیر،
عەگید، كەسێك جلى شەرى لەبەر بێ، خودە لەسەر.
- كمیاب** - ص (كەمیاب - kemyab): ھەر شتى
كەم بێ و بە ئاسانى دەستتەكەوى، دەگمەن.
- كمیت** - ا. ع (كۆمەیت - kumeyt): ئەسپى
كۆیت، شەراب، رەشى ئامال سوور.
- كمیت** - ا. ع (كەمیەت - kemmiyet):
چەندى.
- كمیتە** - ا. فر (كۆمیتە - komîte): كۆمیتە،
لیژنە.
- كمیچه** - ا (كەمیچه - kemîçe): گولە
ئەستیرە، كەمانچە.

- کمیژ** - (کومیز - kumîz): پیشاو، میز.
کمیساریا - ا.فر (کومیساریا - kommisariya): که لانتتیری.
کمیسر - ا.فر (کومیسسر - kômîser): سهداروځه، داروځه باشی، که لانتتیر.
کمیسیون - ا.فر (کومیسسیون - kommi-syûm): دهسته، نه نجومه ن.
کمیگ - ص.فر (کومیک - komîk): کومیدی، نه کتیر بیان نووسه ری کومیدی.
کمییل - ا.ع (کومسه یل - kumeyl): کورت کراوه ی کامیله، نازناوی یه کیکه له یاوه رانی چه زره تی عه لی کوری نه بی تالیب.
کمین - ا.ع (که مین - kemîn): که مین، بۆسه.
کمین - ص.ن (که مین - kemîn): که مترین.
کمینگاه - ا.مر (که مینگاه - kemîngah): جیتی که مین.
کمیننه - ص.ن (که میننه - kemîne): که متر، که مترین، بی به ها.
کین - ا.کین (kin): ته قه لی، ته قه لی درومان.
کنا - ا.کنا (کنا - kena): مهرز، سنوور، که نار.
کنا - ص.فا (کونا - kuna) بکه ر.
کنانس - ا.ع (که نائیس - kenais): کلئیسان.
کنار - ا.که نار (kenar): قه راغ، ره خ، که نار، لیوار.
کنار - ا.کونار (kunar): کونار: دره ختیکه.
کنارنگ - ا.ص (کونارنگ - kunareng): حاکم، والی، خونکار، فهرمانه وا.
کناره - ا.که نار (kenare): که نار، ره خ، قه راخ.
کناره گرد - ص.فا (که نار ه گرد - kenare gerd): که نار ه گیر، دووره په ریز.
کناره گرتن - مص.ل (که نار ه گیر فته ن - kenare giriften): که نار گرتن، دووره په ریز بوون.
کناره گیر - ص.فا (که نار ه گیر - kenaregîr): قیتار.
- گۆشه گیر**، دووره په ریز، ته ریگ بوون.
کناز - ا.که ناز (kenaz): بن و بیخی بۆلی خورما.
کناس - ا.ع (کیناس - kinas): لانه ی ئاسک، چه شارگه ی ئاسک.
کناس - ص.ع (که ناس - kennas): کوچه مال، که ناس، زیلرئیز.
کناغ - ا.کوناغ (kunax): داوی ئاوریشم، جۆلاتنه، داپیرۆشک.
کناک - ا.که ناک (kenak): زگ به شه.
کنام - ا.کونام (kunam): له وه رگه ولانه، لانه ی گیانله به رانی درنده.
کنانه - ص (که نانه - kenane): کوزه.
کنانه - ا.ع (کینانه - kinane): تیردان.
کنایه - مص.ع (کینایه - kinaye): وشه یه ک بۆ مانای چه قیقی خۆی به کار نه هینری. توانج پۆشی، وه ک «سیاکاسه» که مه به ست له به غیل و پیسکه یه.
کنب - ا.که نه ب (keneb): رووه کیکه، شادانه.
کنبوره - ا.که نبوره (kenbûre): فیل و حیل، ته له که بازی.
کنبیره - ا.کونبیره (kunbîze): زرک، کرچ، کاله کی نه گه بیوو.
کنتاک - ا.فر (کۆنتاک - kontak): ته ماس.
کنترات - ا.فر (کۆنترات - kontrat): قه ار داد، به لئندان، په یمانامه، قه ولنامه، قۆنته رات.
کنتراست - ا.فر (کۆنتراست - kontrast): کۆنتراست، جیاوازی هه ست و بیرو ره نگان.
کنترباس - ا.فر (کونترباس - kontrbas): چه لو، ئامیرئیکی مۆسیقایه.
کنترول - ا.فر (کۆنتروۆل - kontrol): کۆنتروۆل، ته فتیش.
کنترلر - ا.فر (کۆنتروۆلۆر - kontrolor): موفه تیش، تیتسی، بلیت بری شانۆ، سینهمماو قیتار.

- کنج** - (کونج - kunc): گۆشه، کونج، قانچه، چرچ و لۆچ، قوژبن.
- کنج** - (کهنج - kenc): زمانه چکۆلهی مرۆف.
- کنج** - ص (کهنج - kenc): به که له ش، تۆکمه و زهلام.
- کنجار** - ص (کهنجار - kencar): تلپه.
- کنجد** - (کونجید - kuncîd): رووه کیکه، کونجی.
- کنجده** - (کونجیده - kuncide): عه نزه رووت.
- کنجک** - ص (کونجهک - kunccek): تازه، نوئ، جوانه.
- کنجک** - (کهنجهک - kencek): ناروه و هند، دره ختیکه.
- کنجکاوا** - ص. فا (کونجکاوا - kuncakav): کونجکاوا، کونکۆکار، به دیقهت و ورد، کۆله.
- کنجول** - ص (کونجول - kuncul): که چوکۆل.
- کنجه** - (کینجه - kince): جوړه تکه به کی گۆشته.
- کنجه** - ص (کونجه - kunce): که ری کلک بریاک.
- کنجه** - ا. فر (کونجه - konce): مۆلهت، مادونی، ئیجازه.
- کنجیده** - (کونجیده - kuncîde): تلپه.
- کنخت** - (که نهخت - kenext): جه وهه ری شمشیر، شمشیری ئاودار.
- کند** - ص (کوند - kund): هیواش و له سه رخۆ، چه قۆی تیغکول.
- کند** - (کوند - kund): کۆته رهداری قهوی و گه وره.
- کند** - ص (کوند - kund): نازا، دلیر، عه گید، قاره مان، پاله وان.
- کند** - (که ند - kend): قه ند.
- کندا** - ص (کوندا - kunda): فه یله سوف، پیتۆل، زانا، په ندیار، سیحریاز، دلیری و نازیه تی.
- کنداگر** - ص (کونداگر - kundager): پیتۆل، په ندیار، زانا، دلیر، نازا.
- کندامویه** - ا. مر (کوندامویه - kunda mûye): موسی ماده رزاد، موویه ک له کاتی له دایکی وونی منالا له به ده نییدا بن.
- کنداور** - ص (کونداوره - kunda ver): جه نگا وهر، عه گید، نازا.
- کنداوری** - ا. مص (کونداوری - kundaverî): دلیری، گه وری بی.
- کندر** - (کوندور - kundur): جوړه که تیره به کی بۆنخۆشی هه ندی دره خته.
- کندر** - (که ندهر - kender): شار.
- کندر رومی** - ا. مر (کوندور رومی - kundur rûmî): خا و ره، مه سه ته کی، سه مگی کی بۆنخۆشه له هه ندی دره خت و رووه کان ده گیری.
- کندرو** - ص. فا (کوندروه - kundrew): خا و ره، پیچه وانه ی تیر ره و.
- کندز** - (کون دیز - kundiz): کۆنه قه لا.
- کندس** - (کوندوس - kundus): جوړه رووه کیکه.
- کندش** - (کوندیش - kundîş): گۆله په موسی ئاماده بۆ رستق، ده ستی پیچه که په موو.
- کندک** - (کوندهک - kundef): ورتکه نان.
- کندلان** - (که ندولان - kendulan): خیه وتی گه وره، سه راپه رده.
- کندمند** - ص. (که ندمه ند - kendmend): ویرانه، خه رابه، عه ماره تی داروخابی و ویران بووی.
- کندن** - مص. م (که ندهن - kenden): هه لکه ندن، چه کاندن، لیک کردنه وهی دوو شتی پیکه وه چه سپاو.
- کنده** - ا. فا (که نه نده - kenende): هه لکه ن، که سیک شتی که له شوینی هه لکه نی.
- کنده** - ا. مف (که نده - kende): هه لکه نراو، چی له قکراو.

کندو - ا(که-ندوو - kendû) : شانەى
ميشەنگان.

کندواله - ص(کوندفاله - kundvâle) : لاوى
بههيتز.

کندوره - ا(که-ندوره - kendûre) : سفرهى
چهرمى گه وره.

کندوکاو - ا.مص(که-ندوکاو - kendûkaw) :
ليکولينه وه، توژينه وه، پشکينين

کندوکوب - ا.مص(که-ندوکوب - kendûkûb) :
ناژاوه، فەرتنه، هەلکەندن و کوتانەوه.

کندوله - ا(که-ندوله - kendûle) : شانەى ميش
هەنگ.

کندە - ا(کونده - kunde) : کوته رەدار،
پارچه دارى ئەستور.

کندە زانو - ا.مر(کوندهى زانو - kundey
zanû) : سەرى ئەژنۆ، کەشکەژنۆ، سەرى زرانى.

کندەکارى - ا.مص(که-ندەکارى - kendeکاری) :
که-ندەکارى، که-ندنى نهخس و نيگار له دار.

کندەورس - ا.مر(که-ندەورس - kendeورس) :
کەندەورس : که-ندوله-ند، که-ندو قۆرت.

کنز - ا.ع(که-نز - kenz) : گەنج، خەزنه.

کنز - ا(که-نەز - kenez) : بن و بيخى هيشوى
خورما.

کنسرت - ا.فر(کونسيرت - kunsirt) :
ناهەنگيکى مۆسيقى که به ناميرى جياوازی مۆسيقا
به شپوهى هاوئاھەنگ لي بدرى، کۆنسيرت.

کنسرتو - ا(کونسيرتوو - kunsirtû) : کۆنسيرتۆ،
ناهەنگيکى مۆسيقا به له بابەتى سەمفونيا.

کنسرسیوم - ا.فر(کونسورسيوم -
kunsursiyum) : کۆمپانیا به کی گه وره ی له
چه ند کۆمپانیا به کی پيک هاتوو.

کنسرو - ا.فر(کونسيرف - kunsirv) : مرهبا،
مرهباى قوتو.

کنسرواتوار - ا.فر(کونسيرفاتوار -
kunsirvatûar) : خویندنگه ی تاييه ت به
مۆسيقا يان شانۆ.

کنسک - ص(کينيسک - kinisk) :
قرچۆک، رەزىل، رژد، پيسکه.

کنسول - ا.فر(کونسول - kunsûl) : کونسول،
نوینەرى دەولەت له شارێكى پيگانه دا که ئەركى
به كاروبارى هاوولانينانى خویدا گه بيشته.

کنسول گرى - ا(کونسول گه رى -
kunsûlgerî) : کونسولخانه، ئوفيسى
کونسول.

کنسولتاسيون - ا.فر(کونسول تاسيون -
kunsûl tasyûn) : گەنگەشە، راپۆژو تەگبیر.

کنسوليار - ا.مر(کونسوليار - kunsûlyar) :
جيتگرى کونسول.

کنش - ا.مص(کونيش - kuniş) : کار، کردار،
ئيش.

کنشت - ا(کونيشت - kunişt) : دپير،
ئاته شگه ده، په رستگه ی مه سيحيان، په رستگه ی
جوله کان، کلنيسا.

کنشتو - ا(که-نه شتوو - keneştû) :
ئەسپوون.

کنفاله - ص(کينغاله - kinxale) : منالباز،
هەتیبواز.

کنف - ا(که-نه ف - kenef) : جۆره رووه کيکە.

کنف - ا.ع(که-نه ف - kenef) : سايه، بالى
مەل، قەراخ، که نار، ليتوار، رەخ.

کنفت - ص(کينيفت - kinift) : چلکن، پيس،
زايه، شەرمەزار.

کنفدراسيون - ا.فر(کون فيدراسيون -
kunfidirasyûn) : کۆنفيدراسيون، په کيتيبى
چه ند ناوچه به ک که به هه موويان يه ک دەولەت
پيک به يين، به لام هه ر يه کيک له و ناوچانه
خۆببونى داخلى خۆى هه ي.

کنفرانس - ا.فر(کونفرانس - kunfrans) :
کۆنفرانس، وتارپيژى، کۆبوونه وه دەربارەى
مه سه له يه ک.

کنک - ص(کينیک - kinik) : گويزى سهخت،
رژد، رەزىل، ئالچاخ، پيسکه.

- کنکاش** - ا. (که نکاش - kenkaş) : گه ننگه شه، راویژو ته گبیر.
- کنکاشستان** - ا. مر (که نکاشیستان - kenkaşistan) : نه نجومه نی راویژکاران، شونینی راویژو ته گبیران.
- کنکور** - ا. فر (کونکور - kunkûr) : قهره بالغی و خرپونه وهی کومه لیک که بۆ یهک شونین بچن، هاونا هه نگی، هاوکاری، پیئشبرکی، هه فرکی، تاقیکردنه وه.
- کنگ** - ا. ص (که نگ - keng) : بال، بالی مهل، چل، لقی درخت، سایه.
- کنک** - ا. ص (کینگ - king) : بی شه رم، لووسکه، کوری به هه یکه ل.
- کنگر** - ص (کونگور - kungur) : گه دای پیر، روو، ده رۆزه چی روودار، کونده په پوو.
- کنگر** - ا. (که نگه - kenger) : کنگر.
- کنگر فرنگی** - ا. مر (که نگه فره نگی - kenger ferengî) : جۆره سه وزه به که ده خوری.
- کنگره** - ا. (کونگوره - kungure) : مۆره ی سهر دیوار.
- کنگره** - ا. فر (کونگره - kungre) : کۆنگره.
- کنگری** - ا. (کینگیری - kingirî) : جۆره سازتیکه له هندوستاندا باوه.
- کنند** - ا. (که نه ند - kenerd) : جۆره بیتلیکی سهر که چه درکی پی هه لده که نن، پاچ.
- کنو** - ا. (که نه و - kenew) : جۆره رووه کیتکه.
- کنوچه** - ا. (که نه وچه - kenewçe) : گیایه کی بۆنخۆشه.
- کنود** - ا. مص. ع (کونود - kunûd) : ناشوگری کردن، کفری نیعمه ت.
- کنود** - ص. ع (که نوود - kenûd) : ناشوگر، یاخی، به دمه کی، به غیل.
- کنودانه** - ا. مر (که نوودانه - kenûdane) : شادانه.
- کنور** - ا. (که نوور - kenûr) : که ندووی دانه ویله، شانیه میئش هه ننگ.
- کنور** - ا. (کونور - kunûr) : هه وره تریشقه.
- کنوز** - ا. ع (کونوز - kunûz) : گه نج، که نز، خه زنه.
- کنوزه** - ا. (که نووزه - kenûze) : په مووی خۆشه کراو.
- کنون** - ق (کونون - kunûn) : ئیستا، نهۆ، نها، هه نووکه، ئیره ننگه.
- کنه** - ا. (که نه - kene) : گه نه.
- کنه** - ا. (کوننه - kunne) : سابات، سیبهر، ئاسمانی سهر ده رگای ماله وه، پلیته ی چرا.
- کنه** - ا. ع (کونه - kunh) : جه وه هر، ئه سل، حه قیقه ت و ئه نجامی شتیک.
- کنی** - ا. ع (کونا - kuna) : کونیه، له قه ب، نازناو.
- کنی** - ا. ص. ع (که نیی - kenî) : هاو له قه ب، دوو کهس له قب و کونیه یان وه کو یهک بی.
- کنیاک** - ا. فر (کونیاک - kunyak) : کونیاک، جۆره خواردنه وه به کی گرانبه هایه.
- کنیز** - ا. ص (که نیز - kenîz) : که نیزه ک، کاره کهر، قهره و اش.
- کنیزک** - ا. ص (که نیزه ک - kenîzek) : که نیزی منالکار، کهم ته مهن.
- کنیس** - ا. ع (که نیس - kenîs) : په رستگه ی جووله کان.
- کنیسه** - ا. ع (که نیسه - kenîse) : کلئسا، په رستگه ی مه سیحییان.
- کنیه** - ا. ع (کونیه - kunye) : له قه ب، نازناو.
- کو** - (کوو - kû) : ئامرازی پرسیار، کوا.
- کو** - ص (که و - kew) : زیره ک، به ئاوه ز، دلیر، قاره مان.
- کوار** - ا. (که قار - kevar) : سه به ته ی میوه، قهرتاله، به رچه.
- کوارتت** - ا. فر (کوئارتیت - kuartit) : به ره مه میک که بۆ چوارساز یان چوار نه واژهن دروستکرا بی.

کوبیده - ا.مف (کوبیده - kûbîde): کوتراو، لیتدراو.

کوبیسم - ا.فر (کوبیسم - kûbîsm): کوبیزم، جوڑه نیگارکیشییه که که له لایه ن بیکاسووه داهینراوه.

کوبین - ا (کوبین - kûbîn): گه لا کوتک.

کوپاره - ا (کوپاره - kûpare): گاهه ل.

کوپال - ا (کوپال - kûpal): برؤکراوه ی مل نه ستور، نه ستون، گورز.

کوپیک - ا (کوپیک - kûpik): کوپیک، پارهی باوی روسی.

کوپله - ا (کوپله - kûpele): شکوفه، کاکول، قفل، قوبیه.

کوپن - ا.فر (کوپن - kûpun): کوپن، بهش. **کوپه** - ا.فر (کوپه - kûpe): جوڑه گالیسکه یه که، فارگون.

کوت - ا (کوت - kût): که له که، کومه له، کومه له بهرد.

کوتار - ا (کوتار - kûtar): دالان.

کوتاه - ص (کوتاه - kûtah): بچووک، مندال، کورت، دریغی و ته خسیر.

کوتوال - ا (کوتوال - kûtval): پاسه وانی قه لا، دژوان.

کوتوله - ص (کوتوله - kûtûle): کوله بالا، شه موله، گرگن.

کوته - ص (کوته ه - kûteh): کورت، کول.

کوثر - ا.ع (که وسهر - kewser): هه شتتیک ی زور و فره و که له که بوو، که سی گه وری به خشنده و خیرخواز، ناوی روبراتیکی به هه شته.

کوچ - ا (کوچ - kûç): کونده په بوو، پایه قوش، جوغد.

کوچ - ص (کوچ - kûç): خیل و قیچ.

کوچ - ا (کوچ - kûç): کوچ، تایفه و مالبات.

کوچ - ا (کوچ - kûç): ناوی تایفه یه که بووه.

کوارتز - ا.فر (کوارتز - kuartz): بهردیکه له بلور ده چیت.

کوارث - ا.ع (که قاریس - kevaris): کاره سات، به لا و مسیبه ت، ویشوومه.

کواز - ا (که قاز - kevas): گوزه.

کواز - ا (که قاز - kevaj): تانه، سه رزه نشت، شوخی، سوعبه ت، گالته.

کواسر - ا.ع (که قاسیر - kevasir): بالنده تین شکاری.

کواش - ا (کواش - kuvaş): جور، تهرز، تهرج.

کواعب - ص.ع (که قائب - kuvaib): ژنانی مه مک هه نار.

کواکب - ا.ع (که قاکیب - kevakib): نه ستیران، هه ساره کان.

کوالیدن - مص.ل (کوالیدن - kuvalîden): نه شوفا کردن، گه شه کردن، پاشه که وت و کؤکرنه وه.

کوئیور - ا.فر (کوئیور - kuiver): مس.

کوب - ا.ع (کوب - kûb): گوزه، جام.

کوب - ا (کوب - kûb): بازار، تاسیو، شیشی لیتخوینی فیل.

کوب - ا (کوب - kûb): شه ش پالو، هه شت گوشه.

کوبال - ا (کوبال - kûbal): برؤکراوه و مل نه ستور، گورز، نه ستون.

کوبش - ا.مص (کوبش - kûbiş): کوتان.

کوبل - ا (کوبل - kûbel): شکوفه، خونچه، پونگه.

کوبن - ا (کوبن - kûben): چه کوش.

کوبه - ا (کوبه - kûbe): چه کوش، کوته ک.

کوبیدن - مص.م (کوبیدن - kûbîden): کوتین، لیدانی شتتیک به چه کوش یان بهرد.

کوبنده - ا.فا (کوبنده - kûbende): که سیتیک شتتیک بکوتی، کوته ر، لیده ر.

- کوچاندن** - مص.م (کوچاندن - kûçanden):
کوچاندن، دهر کردن، ره تاندن، تاراندن.
- کوچک** - ص (کوچهک - kûçek): گچکه، بچووک، بویچک.
- کوچک ابدال** - ص.مر (کوچهک ئه ابدال - kûçek ebdal): له ناو جماعه تی موریداندا، موریدئی له وانی تر بچووکتر بی، دهر ویشه چکۆله.
- کوچکین** - ص.ت (کوچهکین - kûçekîn): بچووکترین، وردترین.
- کوجولو** - ص (کوجولوو - kûçûlû): زۆر بچووک، مندالی بچووک، بچکۆله.
- کوچه** - ا (کوچه - kûçe): کۆلانی تهسک.
- کوچیدن** - مص.ل (کوچیدن - kûçîden): کۆچ کردن.
- کوخ** - ا.ع (کووخ - kûx): کوخته، کوخ.
- کود** - ا (کودد - kûd): خهрман، پهیین.
- کودین** - ا.فر (کودیین - kûdîyn): روحی ئه فیوون، جه وهه ری ئه فیوون.
- کودتا** - ا.فر (کودیتا - kûdita): کوده تا.
- کودره** - ا (کودره - kûdere): جۆره مراویبه که.
- کودرست** - ا.مر (کودرست - kûdrust): له زمانی رووه کناسیدا به و رووهک و گیایانه ده گوتری که به پهیین ده روین.
- کودک** - ص (کوددهک - kûdek): مندال، کچ یان کوری مندال.
- کودکانه** - ق.ص (کوددهکانه - kûdekane): منالانه.
- کودکستان** - ا.مر (کوددهکیستان - kûdekistan): زارۆکستان، باخچه ی ساوایان.
- کودن** - ص (که ودهن - kewden): که ودهن، گه لۆ، گه وج، گیل.
- کور** - ص (کوور - kûr): نایینا، کویر، کۆره.
- کوراب** - ا.مر (کوراب - kûrab): شۆره زار، شۆراخ، تراویله که.
- کورار** - ا.فر (کورار - kûrar): ماده به کی ژه هرداره له هه ندی گیوا و رووه کان ده گیریت.
- کورالین** - ا.فر (کورالین - kûralîn): جوړی خه نه تیلکه و قه وزه ی ده ریاییه.
- کوران** - ص.فر (کوران - kûran): ته زوی کاره با، هاتنی ناو، ره وان.
- کورانه** - ق (کورانه - kûrane): کویرانه.
- کورباطن** - ص.مر (کورباتین - kûrbatin): دلپهش، کالقام.
- کوربخت** - ص.مر (کوربخت - kûrbext): کلسۆل، بهخت کویر، به ده بخت، بی شانس، نه گبهت.
- کور دیپلماتیک** - ا.فر (کور دیپلوماتیک - kûrdiplumatîk): کۆی دیپلوماتیکارانی ولات له پایته ختی ولاتیکی دی.
- کور دین** - ا (کور دین - kûrdîn): په لاس، شرو شیتال.
- کورس** - ا (که هرس - kevers): قشری لوول، چلکی له ش یان جلو به رگ.
- کورس** - ا.فر (کورس - kûrs): راکردن، پیشبۆکی، کتیبۆکی.
- کورک** - ا (که ورهک - kewrek): زیبکه.
- کور کورانه** - ق (کور کورانه - kûr kûrane): کویرانه.
- کور گیاه** - ا.مر (که هه ر گیاه - kever gîyah): دره ختی که له دار گوتیز ده چی.
- کورمار** - ا.مر (کورمار - kûrmar): کویره مار، جۆره مارتیکی بی ژه هره، میرووان ده خوات.
- کورو کبود** - ص.مر (کورو که بود - kûrû kebûd): تاریک و نوتهک، ناشییرین و ناپه سند.
- کور** - ا (کوره - kûre): کووره، ناگردان، کووره ی که رپوچ و گه ج و سوالهت، کووره ی ناسنگه ران.

کوره - ا(کوره - kûre): ناوچه، شار، شارستان.

کوره ده - ص.مر(کوره دهه - kûredeh): کویره دی.

کوره راه - ص.مر(کوره راه - kûrerah): کویره پی، توله ری ناهه موارو عاسی.

کوریدور - ا.فر(کووریدور - kûrîdûr): دالان، راپه و.

کوریزا - ا.فر(کوریزا - kûrîza): هه لامهت، په سبو، سه رما بوون.

کوز - ا.ص(کوز - kûz): قه مور.

کوزر - ا(کوزر - kûzer): کوزه ر.

کوزگک - ا(کوزگه ک - kûzegek): گوزیله، گوزهی بچوک.

کوزه - ا(کوزه - kûze): گوزه.

کوژ - ا.ص(کوژ - kûj): قه مور، کۆم، کوور.

کوژپشت - ص.مر(کوژ پشت - kûj puşt): قه مور، پشت کوور.

کوژه - ا.ص(کوژه - kûje): گویدریژی سپی.

کوس - ا(کوس - kûs): ده هۆل، دۆل.

کوس - ا(کوس - kûs): کۆست، جه زه به.

کوستن - م.ص(کوستن - kûsten): کوتان، نازاردان، ره نجاندن، نه زیهت دان.

کوسج - ص.ع(کوسج - kûsec): پیاوی کۆسه، کۆسه ماسی.

کوسک - ا(کفیسک - kevisk): پاقله.

کوسن - ا.فر(کوسن - kûssin): سه رین، بالیف، سه نیا، سه رینگه.

کوسه - ص(کوسه - kûse): کۆسه، پیاویک ته نیا چه ناگهی ته نکه مویه کی هه بی و رومه ته کانی بی مووین.

کوسه پرنشین - ا.مر(کوسه به رنشین - kûse ber nişîn): ناوی جه ژیتیکه له کۆنا باوبوه،

له هه وه لی مانگی نازه ردا پیاویکی کۆسه بیان سواری که ر ده کردو ئه و پیاوه باوه شیتیکی به

دهسته وه ده گرت و خۆی باوه شین ده کرد و دادو بیدادی له ده ست گه رما ده کرد و خه لکی به فرو تاویان پیدا ده کردو له هه ر دوکانیک شتیککی وه ر ده گرت، کۆسه وه وی.

کوسه ماهی - ا.مر(کوسه ماهی - kûsemahî): کۆسه ماسی، جۆره ماسیه کی گه وری دپه.

کوشا - ص.فا(کوشا - kûşa): کۆشکار، هه ولده ر.

کوشاد - ا(کوشاد - kûşad): جۆره رووه کپیکه.

کوشش - ا.مص(کوشش - kûşîş): کۆشش، هه ولده ر.

کوشک - ا(کوشک - kûşk): کۆشک، قه سر.

کوشنه - ا(کوشنه - kûşne): قیست.

کوشیدن - م.ص.ل(کوشیدن - kûşîden): تپیکۆشان، هه ولده ر.

کوف - ا(کوف - kûf): کوند، کونده په پوو، جوغد، بایه قوش.

کوفت - ا(کوفت - kûft): نازار، نه زیهت، نه خۆشی سفلیس.

کوفتن - م.ص.ل(کوفتن - kûften): شتیک به به رد بیان شتیککی دی بکوتن و وردی بکه ن نه زیهتدان، نازاردان.

کوفته - ا(کوفته - kûfte): کفته.

کوفجان - ا(کوفجان - kûfcan): قه فه ز، جیی ته نگ.

کوفشانه - ا.ص(کوفشانه - kûfşane): جۆلا.

کوفی - ص.ن(کوفی - kûfî): خه لکی شاری کوفهی عیراق، خه تی کوفی.

کوفیه - ا.ع(کوفیه - kûfiye): چه فی، جه مه دانی.

کوک - ا(کوک - kûk): ته قه لی درشت به ده ست تاپاشان به مه کینه بیدورون، کۆک.

کوک زدن - م.ص.م(کوک زده ن - kûk zeden): ته قه ل لیدان.

- کوککردن** - مص.م (کوک که ردهن - kûk kerden): کۆک کردن و هاوئاهاهه نگانندی نامیرین مؤسیقا، کۆک کردن و میقاتکردنی ساعات.
- کوک شدن** - مص.ل (کوک شودهن - kûk şuden): توورپه بوون.
- کوک** - ا (کوک - kûk): کاهوو.
- کوکا** - ا.فر (کوکا - kûka): جۆره درهختیکه.
- کوکائین** - ا.فر (کوکائین - kûkain): مادهیه که که له درهختی کوکا دهگیرین، کۆکائین.
- کوکب** - ا.ع (که وکه ب - kewkeb): نه سستییره، هه ساره.
- کوکبه** - ا.ع (که وکه به - kewkebe): پۆله سوارتیک، تاقمه خه لکیک، فهرو شکۆ، نه سستییره.
- کوکتیل** - ا.انگل (کوکتیل - kûktîl): کۆکتیل، خواردنه وهی تیکه ل.
- کوکله** - ا (که وکه له - kewkele): شان به سه ر، په پوه سلیمانکه، په پله سلیماننه.
- کوکن** - ا (کوکهن - kûken): بایه قوش، کونده په پوو.
- کوکنار** - ا (کوکنار - kûknar): خه شخاش، گولی تلیاک، قۆزاخه ی تلیاک.
- کوکو** - ا (کوکوو - kûkû): کوکوختی.
- کوکو** - ا (کوکوو - kûkû): هیلکه و سه وزه و په تاته ی سوره وه کراو.
- کوکوز** - ا (کوکوز - kûkûz): جۆره قوماشیکی ته نک و ناسک بووه.
- کول** - ا (کول - kûl): کۆل، شان.
- کول** - ا (کول - kûl): گۆل، هه وز، گۆلاو، شوینی که ناویکی که می تیا وه ستابن، کۆل.
- کول** - ا (که هه ل - kevel): که و ل، پۆسین، فهروه.
- کول** - ص (کول - kûl): کول، نه سپی خاو، خیل و قیج، کونده په پوو.
- کول** - ا (که هه ل - kevel): بۆری گه وهی چیمه نتۆ که ده خریته ناوه رۆی که نالی ناو تا که ناله که نه نیشیت.
- کولاب** - ا.مر (کولاب - kûlab): گۆلاو، هه وز، کۆلی ناو.
- کولاک** - ا (کولاک - kûlak): تۆفان، شه پۆلی ده ریا.
- کولخ** - ا (کولخ - kûlex): گولخه ن، توون، ناگردان.
- کولر** - ا.انگل (کولر - kûler): فینک که ره وه، نامیری فینک که ره وهی هه وای ئوتاغ.
- کولک** - ا (که وله ک - kewlek): سه به ته یه کی بچوو که که ژنانی دپهاتی له پای خه په ک دایده نین و گۆله به نی تی ده که ن.
- کولنج** - ا (کولنج - kûlenc): قۆلنج.
- کولنگ** - ص (کولنگ - kûleng): لووسکه، حیز، قونده ر.
- کولون** - ا.فر (کولون - kûlûn): قۆلۆن.
- کوله** - ا (کوله - kûle): کۆل، کۆله بار، چال.
- کوله** - ص (که وله - kewle): خوارو خیج.
- کوله خس** - ا.مر (کوله خه س - kûlexes): رووه کیکه.
- کولی** - ا (که ولی - kewlî): کیه ولی، قه ره ج.
- کولیت** - ا.فر (کولیت - kûlît): نه خووشی قۆلۆن.
- کولیدن** - مص.م (کولیدهن - kûlîden): هه لکه ندن، شوو کردنی زه وی، هه لکۆلینی زه وی.
- کوم** - ا (کوم - kûm): سه وزه ی که ناری هه وز یان رو بار.
- کومش** - ا.ص (کومش - kûmiş): بیره ه لکه ن، کاریز که ن، قومش لیدهر.
- کومه** - ا (کومه - kûme): که پری له لق و پژی درهخت دروستکراو.
- کون** - ا (که هه ن - keven): درهختیکه، گه وه ن.
- کون** - ا.ع (که ون - kewn): بوون، گه ردون.

کونده - ا(که‌قنه‌نده - kevende): ره‌شکه‌ی کاکیشان، زرکه‌کاله‌ک.
کوه - ا(کووه - kûh): کیتو، چیا، شاخ، جه‌وه‌ل.
کوه - ا.ع(کووقشه - kûve): کون، کلاو رۆژنه.
کوهان - ا(کووهان - kûhan): کۆپه‌وانه‌ی وشتر، کۆپاره، لوور.
کوهپایه - ا.مر(کووهپایه - kûhpaye): بناری کیتو، پایینی چیا، داوینی شاخ.
کوهج - ا(کووهج - kûhec): گۆیژ.
کوهسار - ا.مر(کووهسار - kûhsar): کۆجار، کۆسار.
کوهستان - ا.مر(کووهیستان - kûhistan): کویتستان، شوینتی کیتوی زۆری، ولاتی شاخ وداخ.
کوه کاف - ص.فا(کووه کاف - kûh kaf): کیتوپر، کیتوکه‌ن.
کوهکان - ا.ص(کووهکان - kûhkan): کیتوکه‌ن.
کوهکن - ا.ص(کووهکن - kûhken): کیتوکه‌ن، نازناوی فه‌هادی ناشقی شیرینه.
کوه‌نورد - ص.فا(کووه نه‌قهرده - kûh neverd): شاخه‌وان.
کوهه - ا(کووهه - khûhe): به‌رزی، قه‌لپوسی زین، شه‌پۆلی ناو.
کوی - ا(کوی - kûy): گه‌ره‌ک، شاپی.
کویج - ا(کووقیج - kûvic): گۆیژ.
کویر - ا(که‌قییر - kevir): شو‌راخ، شوینتی شو‌ره‌کات، سه‌راب، تراویلکه، شو‌ره‌زار.
کویز - ا(که‌قییز - kevîz): کونج، قورنه، سوچی مال، گۆشه، قانچه.
کویژ - ا(که‌قییژ - kevîj): گۆیژ، گوهریژ، بلج، بلت، گقییش.
کویستان - م.مص(کووقیسته‌ن - kûvîsten): کوتین، کوتینی دانه‌ویله‌و شتی دی.
کویسته - ا.مص(کووقیسته - kûvîste): کوتراو.
کویش - ا(که‌قییش - kevîs): گادۆش، ده‌فری که مانگای تیا ده‌دۆشن.
که - ا(کووه - kûh): کیتو، شاخ، چیا، جه‌وه‌ل.
که - ا(کهه - keh): کا.
که - ص(کیه - kih): چکۆله.
کها - ص(که‌ها - keha): شه‌رمه‌زار.
کههاب - ا.مر(که‌هاب - kehab): زه‌مادیک له کاو گیای ده‌رمانی دروست بکری و له زام و برینی حه‌یوانات بنری.
کهانت - ا.مص.ع(کیه‌انته - kihanet): غه‌یب زانی، غه‌یبگۆیی، پیشه‌ی کاهینی.
کهید - ا.ص(کوهبود - kuhbud): کیتونشین، خواپه‌رستییک له کیتودا مالوچکه‌یه‌کی بو خواپه‌رستی دروست کردب.
کهیل - ص(که‌هیل - kehel): نه‌زان، گه‌وج.
کهتاب - ا(که‌هتاب - kehtab): پروانه (که‌هاب).
کهتر - ص.ت(کیه‌ته‌ر - kihter): بچوو‌کتر.
کههر - ص(که‌ههر - keher): ئه‌سپی سوری مه‌یله‌و ره‌ش.
که‌ریا - ا.مر(که‌هروبا - kehruba): کاره‌با.
که‌ریای سیاه - ا.مر(که‌هروبا‌ی سیاه - kehrubay siyah): جو‌ره‌ زوخالیکی قایم و بریقه‌داره.
که‌ره - ا(که‌هره - kehre): کارزۆله‌ی شیرخۆز.
که‌سار - ا.مر(کووه‌سار - kuhsar): کۆسار.
کهستان - ا.مر(کووه‌یستان - kuhistan): کیتویستان، کویتستان، زۆزان.
که‌سه‌له - ص(که‌هسه‌له - kehsele): گه‌وج، نادان، نه‌زان، گیل.
که‌ف - ا.ع(که‌هف - kehf): شکه‌فت، ئه‌شکه‌وت، غار، په‌ناگه.
کهکان - ا.ص(کووه‌که‌ن - kûhken): کیتوکه‌ن.

کونده - ا(که‌قنه‌نده - kevende): ره‌شکه‌ی کاکیشان، زرکه‌کاله‌ک.
 کوه - ا(کووه - kûh): کیتو، چیا، شاخ، جه‌وه‌ل.
 کوه - ا.ع(کووقشه - kûve): کون، کلاو رۆژنه.
 کوهان - ا(کووهان - kûhan): کۆپه‌وانه‌ی وشتر، کۆپاره، لوور.
 کوهپایه - ا.مر(کووهپایه - kûhpaye): بناری کیتو، پایینی چیا، داوینی شاخ.
 کوهج - ا(کووهج - kûhec): گۆیژ.
 کوهسار - ا.مر(کووهسار - kûhsar): کۆجار، کۆسار.
 کوهستان - ا.مر(کووهیستان - kûhistan): کویتستان، شوینتی کیتوی زۆری، ولاتی شاخ وداخ.
 کوه کاف - ص.فا(کووه کاف - kûh kaf): کیتوپر، کیتوکه‌ن.
 کوهکان - ا.ص(کووهکان - kûhkan): کیتوکه‌ن.
 کوهکن - ا.ص(کووهکن - kûhken): کیتوکه‌ن، نازناوی فه‌هادی ناشقی شیرینه.
 کوه‌نورد - ص.فا(کووه نه‌قهرده - kûh neverd): شاخه‌وان.
 کوهه - ا(کووهه - khûhe): به‌رزی، قه‌لپوسی زین، شه‌پۆلی ناو.
 کوی - ا(کوی - kûy): گه‌ره‌ک، شاپی.
 کویج - ا(کووقیج - kûvic): گۆیژ.
 کویر - ا(که‌قییر - kevir): شو‌راخ، شوینتی شو‌ره‌کات، سه‌راب، تراویلکه، شو‌ره‌زار.
 کویز - ا(که‌قییز - kevîz): کونج، قورنه، سوچی مال، گۆشه، قانچه.
 کویژ - ا(که‌قییژ - kevîj): گۆیژ، گوهریژ، بلج، بلت، گقییش.
 کویستان - م.مص(کووقیسته‌ن - kûvîsten): کوتین، کوتینی دانه‌ویله‌و شتی دی.

- کھکشان** - ا.مر (کھکھکشان - keškeşan): کاکیشان، کھشکھلان، رتگهی کادز، رتی حاجیان.
- کھل** - ص.ع (کھهل - kehl): پیاوئیک تهمه نی له نیوان ۳۰-۵۰ سال بچ، واته پیاو بی تهمون.
- کهن** - ص (کوهن - kuhen): کونه، دیرینه.
- کهن دژ** - ص (کوهن دژ - kuhen dij): کونه قهلا، دنیا.
- کهنسال** - ص.مر (کوهنسال - kuhen sal): پیر، به تهمه ن، تهمه ندار.
- کهنه** - ا.ع (کھه نه - kehene): کاهینان.
- کهنه** - ص (کوهنه - kuhne): کونه، دیرینه.
- کهور** - ا (کھوور - kehûr): دره ختیکه.
- کهورف** - ا.ع (کوهوف - kuhûf): شکهفتان، شهشکه وتان.
- کھولت** - مص.ل.ع (کوهولت - kuhûlet): پیربوون، پیری.
- کھیر** - ا (کھیر - kehîr): حه ساسیه ت، هه و.
- کھین** - ص (کھین - kihîn): بچوک، بچوکتز.
- کی** - حر (کھی - key): کھی؟
- کی** - حر (کی - kî): کی؟
- کی** - ص (کھی - key): عینوانی پاشایانی کهایانی وه کو که یخوسره و، کھی قویاد، کھی کاوس، پاشای گه وره، شاهنشا.
- کی** - مص.م.ع (کھی - key): داغکردن، داغکردنی پیستی به دن به شیشی سوره و کراو.
- کیا** - ا.ص (کیا - kiya): گه وره، خاوه ن، خودان، خوا، پاشا، مهرزه وان، حوکمران.
- کیایی** - ص (کیایی - kiyayî): گه وره بی، فرمانر وایی.
- کیاخن** - ا (کھیاخن - keyaxen): نهرمی، نارامی.
- کیاده** - ص (کیاده - kiyade): ریسوا، به دناو، ناوزراو، بی ناپرو.
- کیار** - ا (کیار - kiyar): تهمه لی.
- کیارا** - ا (کھیارا - keyara): خهم و په ژاره، بیزار، تاسه، بیژوو.
- کیارنگ** - ص (کھیارنگ - keyareng): پاک، خاوین، ناسک، رهنگی پاک و خاوین.
- کیازند** - ص (کیازند - kiyazend): خاوه ن شکو، پاشای مهن.
- کیاست** - ا.مص (کییاسه ت - kiyaset): زیره کی، هوشیاری.
- کیاگن** - ص (کھیاگن - keyagin): ناهه موار، درشت.
- کیال** - ص.ع (کھیال - keyyal): پیوانه کهر.
- کیان** - ا (کھیان - keyan): پاشای گه وره، ناوی زنجیره یه ک پاشایانی ئیرانی دواي پیشدا دیبه کانه.
- کیان** - ا (کویان - kuyan): خیتوه ت، خیتوه تین خه لکی سارانیشین.
- کیان** - مص.ل.ع (کییان - kiyân): بوون، ته بیعت، په یدا بوون.
- کیانا** - ا (کییانا - kiyana): ته بیعت، جه و هری ههر شتیک.
- کیانیدن** - مص.م (کیانیدن - kibanîden): خوارکردن، که چکردن، لادان.
- کییدن** - مص.ل (کییدن - kîbîden): له ری لادان، که چرین، گهراندنه وه.
- کیبند** - ا.فا (کیبند - kîbende): لادهر، له ری دهرچوو، گومرا.
- کیپ** - ص (کیپ - kîp): پر، تهژی،
- کیچ** - ص (کیچ - kîç): په راکه نده، په ریشان، که م، هیتواش.
- کیخ** - ا (کیخ - kîx): ریپزقی چاو.
- کیخسروی** - ص.ن (کھی خسروه تی - keyxusrevî): که یخوسره و، یه کیتک بووه له پاشایانی کهایانی و کوری سیاوه ش بووه، ناوی یه کیتک له سی ناوازه کھی باربه د بووه.

- کید** - ا.ع (که یید- keyd): حیلە، فیل، تەلە که. کیز- ا (کیز- kîz): لباد.
- کیس** - ا (کیس- kîs): چرچ و لۆج.
- کیس** - ا.ع (کیس- kîs): کیسه، تورره که.
- کیس** - ص.ع (که ییس- keyyis): زیره که، هوشیار.
- کیسان** - ا.ع (که یسان- keysan): غه در، بیتوه فایی.
- کیسنه** - ا (کیسنه- kisene): به نی له سه ر ته شی هه لکراو.
- کیسه** - ا (کیسه- kîse): کیسه.
- کیسه بر** - ص.فا (کیسه بور- kîsebur): گیر فانی.
- کیسه داران** - ا.مر (کیسه داران- kîse daran): ئەو گیانله به رانه ی له ژیر سکیان کیسه هه یه و بیتچوره کانی خو بانی تیا په روه رده ده که ن، کیسه داران.
- کیسه ی صفرا** - ا.مر (کیسه ی سه فرا- kîsey sefra): زراو، کیسه ی زه رداو.
- کیسه کشیش** - ا.مر (کیسه که شیش- kîse keşîş): جو ره رووه کیتکه.
- کیش** - ا (کیش- kîş): دین، نایین.
- کیش** - ا (کیش- kîş): جو ره قوماشیکی که تانه، له چکی ژن.
- کیش** - ا (کیش- kîş): تیردان.
- کیغ** - ا (کیغ- kîx): ریپۆقی چاو.
- کیف** - ا.ع (کیف- kîf): کیف، جزدان.
- کیف** - ا.ع (که یف- keyf): چۆن؟
- کیفر** - ا (که یفر- keyfer): سزا.
- کیفر** - ا (که یفر- keyfer): به ردیکه له کۆنا له سه ر دیواری بورج یان قه لا داده ترا تا کاتی دژمن نزیک بوایه ته وه بیده ن به سه ریدا.
- کیفر** - ا (که یفر- keyfer): قاپی شیرو ماست.
- کیفر خواست** - ا.مر (که یفر خاست- keyfer xast): ئیدیعانامه ی دادستان.
- کیفیت** - ا.ع (که یفیه ت- keyfiyet): چۆنیه تی.
- کیک** - ا (که یک- keyk): کیتج.
- کیک** - ا (که یک- keyk): بیلبله ی چاو.
- کیک** - ا.انگل (که یک- keyk): کیک.
- کیکیز** - ا (که یکیز- keykîz): ته ره تیزه.
- کیل** - ص (کیل- kîl): خواری خیتج.
- کیل** - ا (کییل- kiyel): گۆژ، گفیش.
- کیل** - ا.ع (کیل- keyl): پیتوانه.
- کیلو** - ا.فر (کیلوو- kîlû): کیلو، به مانای هه زار دی.
- کیلوگرم** - ا.مر.فر (کیلوگیرام- kîlû giram): هه زار گرام.
- کیلومتر** - ا.فر (کیلومیتتر- kîlû mitr): هه زار مه تر.
- کیله** - ا.ع (که یله- keyle): په یمانه، پیتوانه.
- کیماک** - ا (که یماک- keymak): قه یماغ، سه رشیر، سه رتوتیژ، سه رتو.
- کیماک** - ا (کیماک- kîmak): که ژوو، که ژگ.
- کیمخت** - ا (کیموخت- kîmuxt): پیتستی خو شه کراوی نه سپ یان ولاخ.
- کیما** - ا (کیما- kîmya): کیما.
- کیماگر** - ص.فا (کیمیماگر- kîmyager): که سیک خه ریکی زانستی کیمای.
- کیمای** - ص.ن (کیمای- kîmyayî): کیمای.
- کین** - ا (کین- kîn): کینه، قین، قینه به رایه تی، بوغز.
- کین ایرج** - ا.مر (کین ئیره ج- kîn irec): نا هه نکیتی موسیقایه.
- کین سیاوش** - ا.مر (کین سیاوش- kîn siyaveş): ناوی به کیتکه له سی ناوازه که ی باربه د.

کینونت - مص.ل.ع (کهینونتهت - keynûnet):
بوون.

کینه - ا (کیینه - kîne): کهرب و کینه، رق و بوغز.

کینهتوز - ا (کینهتوز - kîne tûz): رغن، تولهئهستین.

کینه ور - ص (کینهفهه - kînever): بوغزن، بهدخوا.

کیوان - ا (کهیفان - keyvan): کهیوان، نهستیرهیهکی گهپۆکه، (زوحهل)

کیوسک - ا.فر (کییوسک - kiyusk):
دوکانوچکهی سهه شۆستهه و قهراخ ریگا بۆ
رۆژنامهفرۆشی و نهو شتانه، کوشک.

کیهان - ا (کهیهان - keyhan): جیهان، دنیا، گیتی، رۆژگار.

کیهان خدیو - ص.مر (کهیهان خدیف - keyhan
xdîv): پاشای گهوره، پاشای عالم.

کیی - ص.ن (کهیی - keyî): پاشایی.

گ

گ- حر (گ- g):

پیتی بیست و شه‌می ئه‌لفبای فارسییه که به (گاف) ده‌خونیریتسه‌وه، ئه‌م پیسته له زمانی عه‌ره‌بیدا نییه‌وه، له‌ه‌ساوی ئه‌بجهدا له‌جیاتی کاف به (۲۰) ده‌ژمیردری.

گاباردین - ا.فر (گاباردین - gabardîn):
گه‌به‌ردین، جۆره‌ قوماشیکه.

گاباره - ا (گاباره - gabare): گاهل، غارو
ئه‌شکه‌وتی ناو‌شاخان.

گات - ا (گات - gat): کۆنتترین و پیرۆزترین
به‌شی ئاقیستا، گاتا، به‌که‌مین نه‌زمی ئیترانییه که
له‌ دێر زه‌مانه‌وه‌ه‌ ماوه‌ته‌وه‌وه‌ به‌شی سه‌ره‌کی
قسه‌کانی زه‌رده‌شته‌وه‌ بریتیییه له‌ ۱۷ فه‌سل و
۲۳۸ پارچه‌یان ۸۹۶ به‌یت.

گار - (گار - gar): پاشگروه، ده‌چیتته‌ سه‌ر و شه‌وه
به‌ زۆری مه‌نای بکه‌ری ده‌داتنی، وه‌ک:
(پروردگار).

گار - ا.فر (گار - gar): ویستگه‌ی قیتار.

گاراژ - ا.فر (گاراژ - garaj): گه‌راج، مۆلگه،
شوینی راگرتنی ئوتومبیلان.

گارد - ا.فر (گارد - gard): گارد، پاسه‌وان.

گاردن پارتی - ا.فر (گاردین پارتی - gardin
partî): ئاهه‌نگ و سه‌یران له‌ باخدا،
سه‌یرانگه.

گارسن - ا.فر (گارسون - garsun): گارسۆن،
پیشخزمه‌تی میوانخانان، شاگرد، بۆی.

گارسه - ا (گارسه - garse): کاس،
سه‌ندوقیکی خانه‌خانه‌یه که له‌ چاپخاناندا پیتی
قورقوشمی تیدا ریز ده‌که‌ن.

گارمون - ا (گارمون - garmûn): جۆره
سازیکه. ئامیریکی مۆسیقایه.

گاری - ا (گاری - garî): گاری، گالیسکه،
پایتۆن، عه‌ره‌بانه، ناپایه‌دار.

گاز - ا (گاز - gaz): ددان، گاز.

گازگرفتن - مص.م (گازگیرفتنه - gazgiriften):
گازگرتن، قه‌پگرتن، ددان پیتدا چه‌قاندن.

گاز - ا (گاز - gaz): گاز، پلایس.

گاز - ا (گاز - gaz): پوواز.

گاز - ا.فر (از - gaz): شاشی برین پیچان،
شاش.

گاز - ا.فر (گاز - gaz): هه‌وا، غاز، غازی
سوتاندن.

گازور - ا.ص (گازور - gazur): گازر، قه‌سار،
جلشۆر.

گازرک - ا.ص (گازوره‌ک - gazurek):
گازرۆکه، کلک ته‌قینه، کلک هه‌لته‌کینه.

- گازرگاه** - ا.مر (گازورگاه - gazurgah):
جلشورخانه، گازرخانه.
- گازوئیل** - ا.فر (گازوئیل - gazu'îl): گازوایل،
رؤنی دیزل.
- گازولین** - ا.فر (گازولین - gazûlîn): گازولین،
گازوایل.
- گاستروسکوب** - ا.فر (گاستروسکوب -
gastrûskûp): نامیتریکه بؤ دیتنی دیواری
ناوهوی گده، نازور.
- گاشتن** - ص.م (گاشتن - gašten): گپراندهوه.
- گال** - ا. (گال - gal): شه قلداق، ئه و ریخه
به ژیر دوگی مه پروه وشک ده بیته وه، قوژاخه
په موو، چه قه ل، فریو.
- گال** - ا.فر (گال - gal): نه خو شیبیه کی پیسته،
گری.
- گالینگ** - ا. (گالینگ - galbeng): گیایه که له
ناو گه نم و جوذا ده روئ و ژه هرداره.
- گالری** - ا.فر (گالری - galurî): گالری،
پیشانگای تابلو نیگارن، دالانی دیتو
سه رگراو.
- گالش** - ا. (گالش - galiş): گاو ان، شوانی
چیلان.
- گالش** - ا.فر (گالش - galuş): پیلای
لاستیک، کهوشی لاستیکین.
- گالن** - ا.فر (گالن - gallun): گالتن.
- گالین** - ا.فر (گالین - galin): سلفوری قورقوشم.
- گالوانومتر** - ا.فر (گالوانومتر -
galvanûmitr): نامیتریکه بؤ نده اندازه گیری
رادهی ته زووی کاربا.
- گاله** - ا. (گاله - gale): جه و آل، گتوله په موو.
- گالی** - ا. (گالی - galî): پووشی برنج بؤ
دروستکردنی سه رکلاوو سه به ته.
- گالیدن** - مص.ل (گالیدن - galîden):
هه لاتن، فیرار کردن، دوورکه و تنه وه.
- گالینگور** - ا. (گالینگور - galîngûr): جوژه
مقه وایه کی مشه ماییه پتر بؤ بهرگی کتیبان.
- گالیوم** - ا.فر (گالیوم - galliyûm): جوژه
کانزایه کی ده گمه نه له ۳۰ پلهی گه رمییدا
ده توتیته وه.
- گام** - ا. (گام - gam): پین، ههنگاو، شهقاو.
- گام** - ا.فر (گام - gam): ههشت نۆته کهی
مؤسیقا بهرین.
- گامبوزیا** - ا.فر (گامبوزیا - gambûzya):
جوژه ماسیبه کی بچوکه له شی ده گاته پینج
سانتیمه تر.
- گامیت** - ا.فر (گامیت - gamit): هه ر شانه به کی
زاوژی روک یان گیانله بهران.
- گام زدن** - مص.ل (گام زدن - gam zeden):
ههنگاونان، ریکردن.
- گامزن** - ا.فا (گامزن - gamzen): ریبوار،
ته تر، قاسید، ئه سپی تیژره وه.
- گان** - ا. (گان - gan): پاشگره ده چپته سه ر وشه و
مانای تازه دروستده کات، وهک: (رایگان -
خو زایی).
- گاوا** - ا. (گاوا - gav): چیل، مانگا، چیر.
- گاواب** - ا.مر (گاوا - gavab): قه ووزه،
کفز، گوی قورباقه.
- گاو اهن** - ا.مر (گاوا - gav ahen):
گاسن و هه و جار، قوره مه.
- گاو باز** - ص.فا (گاوا - gav baz): گاباز.
- گاو بان** - ا.ص (گاوا - gav ban): گاو ان،
شوانی چیلان.
- گاو بند** - ص.فا (گاوا - gav bend):
خودان گاجوت، گابه ندی، که سیک جووتن گای
هه بی و به دانی به شیک له زهوی یه کیکی دیدا
کشتوکال بکات.
- گاو بندی** - ا.مص (گاوا - gav bendî):
گابه ندی.
- گاو پروین** - ا.مر (گاوا - gavi):
که لووی گاجوت.
- گاو پیسه** - ا.مر (گاوا - gavpîse): گای
به لک.

- گاوپیگر** - ص. مر (گاف پیکر - gav peyker): گاپه پیکر، زهلام وهکو گا، ناوی گورزه کهی فهرهیدوون بووه که لهسه ری گاچووه.
- گاوچران** - ص. فا (گاف چهران - gav çeran): گاوآن.
- گاوچشم** - ص. مر (گاف چهشم - gav çeşm): چاو گه وره، کهسپیک چاوی گهش و درشت بی، جوړه پونگه یه که.
- گاوخانی** - ا. مر (گاف خانی - gav xanî): چهوزی گه وره، گۆلوی گه وره.
- گادول** - ص. مر (گاف دیل - gav dil): ترسنوک، بی ئه قل، بی ئاوهز.
- گادوم** - ا. مر (گاف دوم - gav dûm): بۆقی، شه بیوور.
- گادوش** - ا. مر (گاف دوش - gav dûş): گادۆش، دهفری گه وره ی چیلدۆشین.
- گاورس** - ا. (گافهرس - gavers): زیوان، مرۆر.
- گاورسه** - ا. (گافهرسه - gaverse): ههر شتیکی ورد.
- گاورسه کاری** - ا. مر (گافهر سه کاری - gaver sekarî): ورده کاری له زه رنگه ریدا به تایبه تی له موستیله دا.
- گاورنگ** - ا. ص (گاف رینگ - gav reng): گورزی گران، وهکو سه ری گا.
- گاوزبان** - ا. مر (گاف زه بان - gav zeban): گیایه که له زمانه گا دهچیت.
- گاوزمین** - ا. مر (گافی زه مین - gavi zemîn): گا له سه ر پشتی ماسییه و زهوی له سه ر شاخی گایه، ئه مه خه یال و باوه ری پیشینان بووه.
- گاوزهره** - ص. مر (گاف زهره - gav zehre): ترسنوک، سلوک.
- گاو سار** - ا. ص (گاف سار - gavsar): گا سه ر، گورزی گران، گا ئاسا.
- گاو سر** - ا. ص (گاف سه ر - gav ser): گورز.
- گاو شنگ** - ا. مر (گاف شه نگ - gav şeng): دارگارآن.
- گاشیر** - ا. (گاف شیر - gavşîr): جوړه رووه کیکه.
- گامیش** - ا. (گاف میش - gav mîş): گامیش.
- گاو یال** - ا. فر (گاف یال - gavyal): گیانله به رتیکی ده ریایی زه لامه و نه ههنگی هیندی بیی دهگوتری.
- گاوین** - ا. (گافی زه ن - gavi zen): شتیکه له زه ردینه ی هیلکه دهچچ و له زراوی چیلدا ده رده هینری.
- گاه** - (گاه - gah): پاشگره، ناوی کات و ناوی شوتنی پی دروست دهکری وهک: شامگاه - ئیواره وهخته، کشتارگاه - کوشتارگه: قه ساوخانه.
- گاه** - ا. (گاه - gah): کات، وهخت، گاف.
- گاه** - ا. (گاه - gah): شوتن، تهختی پاشایی، بوته ی زه رنگه ری.
- گاهبار** - ا. (گاهبار - gahbar): ههر به کیک له شهش جهژنی سال له ئیرانی کوندا.
- گاهگیر** - ص. فا (گاهگیر - gahgîr): غافلگیر، ئه سپیک جار جار بره ویتته وه.
- گاهنامه** - ا. مر (گاهنامه - gahname): سالتنامه.
- گاهنبار** - ا. (گاهنبار - gahenbar): ناوی شهش جهژنه که له ئیرانی کوندا له کاتی جیاوازی سالتدا بهریا دهکران، ههروه ها دهلین ناوی ئه و شهش روژه شه که یه زدان دنیای تیا خولتقاندووه.
- گاهواره** - ا. (گاهواره - gahvare): بيشکه، لانکه، گافاره.
- گبر** - ا. (گبر - gebr): زه رده شتی، پهیره وی زه رده شت، ئه م ناوه پاش ئیسلام به زه رده شتییه کان گوتراوه، گاور.
- گبر** - ا. (گه بر - geber): جوړه به ردیکه مه نجه ل و کاسه و دیزه ی لیدروست دهکن.
- گبرک** - ا. (گه برک - gebrek): زه رده شتی، گاور.

گدازنده - ا.فا (گودازنده - gudazende):
توتینه ره وه.

گداخته - ا.مف (گوداخته - gudaxte):
تواوه.

گدار - ا (گودار - gudar):
بهست، بوار.

گدارو - ص.مر (گه داروو - gedarû):
گه داروو، رووقایم له گه داییدا.

گدازش - ا.مص (گودازیش - gudaziş):
توانه وه، بوهرژین.

گدازشگر - ص.فا (گودازیشگر - gudazişger):
کله سیتیک شتیتیک بتوتینتیه وه.

گدازیدن - م.مص (گودازیده - gudazîden):
تواندنه وه، بوهرژی کرن.

گدست - ا (گیدهست - gidest):
بست، وژه.

گدک - ا (گه دک - gedek):
گیبه.

گدوک - ا (گه دوک - gedûk):
له می چیا.

گزار - ا.مص (گوزار - guzar):
په پینه وه، بوار، گوزه رگا.

گزاردن - م.مص (گوزاردن - guzarden):
دانان، دانانی شتیتیک له جییهک، تیپه پین، په راندنه وه.

گزاره - ا.مص (گوزاره - guzare):
په پینه وه، ناوه رۆو بوارو گوزه رگا، تیپه پین له شوتینیکه وه.

گزر - ا.مص (گوزهر - guzer):
په پینه وه، بوار، شوتینی په پینه وه.

گذر کردن - م.مص (گوزهر کرده - guzer kerden):
تیپه پین و په پینه وه له شوتینیکه وه.

گذرا - ص.فا (گوزه را - guzera):
تیپه پین، په پینه وه.

گذراندن - م.مص (گوزهراندن - guzerandn):
په راندنه وه، کارتیک به نه انجام گه یاندن.

گذراننده - ا.فا (گوزهرانه - guzeranende):
کله سیتیک کارتیک نه انجام بدات، په پینه ره وه.

گیرگه - ا (گه بورگه - geburge):
جۆره وهرزشیکی کۆنی ئیرانییه.

گبز - ص (گه بز - gebz):
قایم، نهستور، به هیتز.

گبست - ا (گه بهست - gebest):
جۆره روه کیکه.

گپ - ا (گه پ - gep):
په یف، واژه، قسه، وشه.

گپ زدن - م.مص (گه پ زده - gepzeben):
قسه کردن، په یقین، ناخواتن.

گپر - ا (گه پر - gepr):
خه فتان، جۆره جلیکی شه پ،

گپی - ا (گه پی - gepî):
مه میون.

گت - ص (گه ت - get):
گه وره، مه زن، هه ژی.

گتر - ا.فر (گیتتر - gitr):
شتیتیک له زهنگال ده چیت، به له ک پیچ

گجسته - ص (گوجهسته - guceste):
گه مارو چه په ل، پیس، نه فهدت لیکراو.

گچ - ا (گه چ - geç):
گه چ،

گچ بری - ا.مص (گه چ بوری - geç burî):
گه چکاری، دروستکردنی نه خش و نیگار به گه چ له بن میچ و قه دی دیوار.

گچک - ا (گه چک - geçek):
که مانچه.

گچ کار - ا.ص (گه چکار - geçkar):
وهستای گه چکاری، کله سیتیک سپیکاری خانوان بکات.

گچ کاری - ا (گه چ کاری - geçkarî):
سپیکاری، گه چکاری.

گچه - ص (گه چچه - geççe):
کله سیتیک نه توانی به رهوانی قسه بکات.

گدا - ص (گه دا - geda):
گه دا، سوالکهر، ده رۆزه کهر، پارسهک، هه ژارو نه دار.

گداختن - م.مص (گوداخته - gudaxten):
تواندنه وه به زهبری گه رمی.

گدازش - ا.مص (گودازیش - gudaziş):
توانه وه، بوهرژین.

- گذرگاه** - ا. مر (گوزهرگاه - guzergah): گوزهرگا، جیتی ره تیبون، جیتی په پینه وه، بواری.
- گذرنامه** - ا. مر (گوزهرنامه - guzer name): پاسپورت.
- گذشت** - ا. مص (گوزهرشت - guzešt): ره تیبون، په پینه وه، چاوپوشی، عه فوکردن و به خشین.
- گذشتن** - مص. ل (گوزهرشتهن - guzešten): گوزهرکردن، په پینه وه، تی په پینی رۆژگار، به خشین و عه فوکردن، چاوپوشین.
- گر** - حر (گهر - ger): نه گهر، گهر، گهره.
- گر** - (گهر - ger): پاشگره ده چیتته سهر وشه و ماناکهی ده گۆرۆ و مه به سستی تازه به ده سته وه ده دات وهک: ناهن + گر - ناهنگر = ناسنگهر.
- گر** - ا (گهر - ger): نه خووشی پیسته، گهر، گهری.
- گر** - ا (گور - gur): گر، شوله، مه شخه ل، بلتسه ی ناگر.
- گرا** - ا. ص (گهرا - gera): بهنده، غولام، ده لاک، حه جاما تکیش.
- گراز** - ا (گوراز - guraz): بهراز، ودراز.
- گراز** - ا (گوراز - guraz): کهردوو.
- گرازه** - ا (گورازه - guraze): بهراز، بهراز، ناسا.
- گرازیدن** - مص. ل (گورازیدن - gurazîden): لارو له نجه و خو نواندن، ریکردن به نازو فیزه وه.
- گرازنده** - ا. فا (گورازنده - gurazende): خه رامان، ریکردن به نازو عیشوه و فیزه وه.
- گراس** - ا (گوراس - guras): بابۆله، پاشماوه ی خوژاک.
- گراسه** - ا. فر (گوراسه - gurase): دهرزن.
- گراشیدن** - مص. ل (گهراشیدن - geraşîden): په ریشان بوون، په راگنده بوون.
- گرافومتر** - ا. فر (گرافومیتتر - grafumitr): نامیتریکه بو نه اندازه گیری گۆشه و قوژبنان له نه خسه گرتندا، گۆنیا.
- گرافیت** - ا. فر (گیرافیت - girafît): جوژه خه لوزیکه بهرده بو دروستکردنی قه له می رهش به کار دئی.
- گرافیک** - ا. فر (گیرافیک - girafîk): گرافیک.
- گرامافون** - ا. فر (گیرامافون - giramafûn): گرامافون.
- گرامر** - ا. فر (گیرامهر - giramer): ریزمان، ده ستوری زمان.
- گرامی** - ص (گیرامی - giramî): نازین، هیژا، قه درگران، ریزدار، هه ژی.
- گران** - ص (گهران - geran): گران، قورس، سه نگی، به نرخ.
- گران** - ا (گوران - guran): مه لۆ.
- گرانبار** - ص. مر (گه رانبار - geranbar): مروث بیان گیسانله بهر که باری گرانی به سه ره وه بی، دره ختی پر میوه، ژنی سکپر.
- گرانبها** - ص. مر (گه رانبه ها - geranbeha): گرانبایی، پرپه ها.
- گرانپایه** - ص. مر (گه رانپایه - geranpaye): پایه بهرز، پایه بلند.
- گرانجان** - ص. مر (گه رانجان - geran can): گرانجان، زۆر پیرو زورهان، همژارو دهغه زارو له گیان وهرس، پیسکه، سه رسهخت و عیناد.
- گراند** - ص. فر (گیراند - girand): مهزن، گهوره، شکۆدار.
- گراندوک** - ا. فر (گیراندوک - giran dûk): له قه بیته که هه ندئ له شازاده کانی نه ورو پای رۆژه هلات هه یانبوه، له قه بی شازاده کانی مالباتی پاشایه تی رووسیا بووه، گه وره میر.
- گراند هتل** - ا. فر (گیراند هوتیل - girand hutîl): میوانخانه ی گه وره.
- گرانسایه** - ص. مر (گه ران سایه - geransaye): خودان پله و پایه، پایه بهرز.
- گرانسر** - ص. مر (گه رانسهر - geranser): خوچه سندن، خو سهر، لووتبهرز.

- گران سرشت** - ص.مر(گه‌ران سیریشث - geran (sirışt): ته‌مه‌ل، خاو، سه‌نگین، به‌ویقار.
- گرافایه** - ص.مر(گه‌ران مایه - geran (maye): تازیز، گرانبه‌ها، به‌قه‌در.
- گرانی** - ا.مص(گه‌رانی - geranî): گرانی، پیچ‌ه‌وانه‌ی هه‌رزانی.
- گرانیکاه** - ا.مر(گه‌رانیکاه - geranî gah): چه‌قی قورساییی.
- گرانیت** - ا.فر(گیرانیت - giranît): جوژه به‌ردیکی زۆر سه‌خته، گرانیت.
- گرانیتیک** - ص.فر(گیرانیتیک - giranîtîk): له‌ره‌گه‌زی به‌ردی گرانیت.
- گراور** - ا.فر(گیرافور - giravûr): وینه‌یان نه‌خشه به‌خریتته سه‌ر زنگ و بوچاپ ناماده بکری.
- گراه** - ا.مص(گه‌راه - gerah): سه‌مت، شه‌باهت.
- گراهش** - ا.مص(گه‌راهیش - gerahiş): هه‌رشبردن، ئاره‌زوو کردن.
- گرایستن** - مص.ل(گه‌راییستن - gerayisten): ئاره‌زوو کردن، هه‌رشبردن، ساتمه‌کردن، نسکو، که‌وتن، خزین.
- گراییدن** - مص.ل(گه‌راییدن - gerayîden): ئاره‌زوو کردن، هه‌رشبردن، ساتمه‌کردن، نسکو، که‌وتن، خزین.
- گربال** - ا(گه‌ریال - gerbal): بیژنگ.
- گریز** - ص(گوربوز - gurbuz): جه‌ریه‌زه، دلیر، زیره‌ک، حیه‌باز.
- گریزی** - ا.مص(کوروبوزی - gurbuzî): زیره‌کی، دلیری، فیتلبازی، جه‌ریه‌زه‌یی.
- گریه** - ا(گوریه - gurbe): کتکه‌نیر، نیره‌پشیله، گوریه.
- گریه‌بید** - ا.مر(گوریه‌بید - gurbebîd): دره‌ختیکی بو‌نخوشه.
- گریه‌سان** - ا.ص(گوریه‌سان - gurbesan): گوریه‌تاسا.
- گریه‌وحشی** - ا.مر(گوریه‌ی شه‌هشی - gurbey vehî): گوریه‌ی کیسوی، جوژه گوریه‌یه‌کی کیسویه له‌پشیله‌ی مالی گه‌وره‌تره‌و درنده‌یه.
- گرچی** - ص.ن(گورچی - gurcî): خه‌لکی گورجستان، له‌تیره‌ی گورج، زمانی گورج.
- گرچ** - ا(گه‌رچ - gereç): گه‌ج.
- گرختن** - مص.ل(گوربخته‌ن - gurixten): ره‌قین، هه‌لاتن، وایین.
- گرد** - ا(گه‌رد - gerd): گه‌رد، توژ، غوبار.
- گرد** - ص(گیرد - gird): هه‌ر شتتیک خریان بازنه‌یی، ده‌وربه‌ر.
- گرد** - ص(گورد - gurd): قاره‌مان، نازا، دلیر، دلاوه‌ر، عه‌گید، پالنه‌وان.
- گردا** - ص.فا(گه‌ردا - gerda): که‌سپیک بسورپیتته‌وه، گه‌ریده.
- گرداب** - ا.مر(گیرداب - girdab): گه‌رته‌نگ، گه‌رته‌وا، کیتجاو، گه‌رته‌وا.
- گرداس** - ص(گورداس - gurdas): سته‌مکار، زالم.
- گردافشانی** - ا.مص(گه‌رد نه‌فشانی - gerd (efşanî): بلا‌وبونه‌وه‌ی گه‌رده‌ی گول.
- گرداگرد** - ا.مر(گیرداگیرد - girdagird): ده‌وربه‌ر، ده‌وراو ده‌ور،
- گردامدن** - مص.ل(گیرد نامه‌ده‌ن - gird (ameden): گوردبونه‌وه، خه‌رپونه‌وه، کۆبونه‌وه، کۆمبوون.
- گرداوردن** - مص.م(گیرد ئافه‌رده‌ن - gird (averden): گرد کرده‌وه، که‌له‌که‌کردن.
- گرداوری** - ا.مص(گیرد ئافه‌ری - gird averî): گرد کرده‌وه، خه‌رپونه‌وه، گردو‌کوژ.
- گردان** - ا.جم(گوردان - gurdan): پالنه‌وانان، سی‌فه‌وجی سوپا.
- گردان** - ص.فا(گه‌ردان - gerdan): خولاوه، که‌سپیک بسورپیتته‌وه، گه‌ریده.

- گرداندن** - مص.م (گهرداندهن - gerdanden): گييران به دهوري شتتيکدا، سووراندنه وه، چهرخاندن، گۆپين.
- گراننده** - ا.فا (گهراهنده - geranende): وه رسووريتنه ر، وهرچه رختنه ر، گۆپه ر، بگۆر.
- گردانیا** - ا. (گهردانیا - gerdaniya): ناوی نه وایه کی مؤسیقایه.
- گردباد** - ا.مر (گيردباد - girdbad): گه رده لولول، بابه لیسک، باهۆز، گيژه لوكه.
- گردبان** - ا. (گورده بان - gurdeban): کۆپاره ی و شتر.
- گردبر** - ا.مر (گيردبور - girdbur): نامیتریکه دارتاشان داری یچ کون ده کهن، دریل، بورمه.
- گردبرگرد** - ا.مر (گيردبره گيرد - gird ber gird): ده وراو ده ور، ده ورو به ر.
- گربگ** - ا. (گوربه ک - gurbek): گوربه ی چکۆله، پشیلۆک، کتکه نیر.
- گردبندن** - ا.مر (گه رده بندهن - gerd benden): گه رده بند، خه ناوکه، ملوانکه.
- گردر** - ا. (گه رده ر - gerder): زهوی سهخت و هه ورازو نشیتو.
- گردران** - ا.ص (گيردران - girdran): رانی گۆشتن و قه له و، بیخی ران، گرده ی ران.
- گردسوز** - ا.ص (گيرد سووز - gird sūz): چرا لامپا، لاله.
- گردش** - ا.مص (گه رديش - gerdiş): گه ران، سوورانه وه، خولانه وه.
- گردشگاه** - ا.مر (گه رديشگاه - gerdişgah): سه يرانگه، شوتینی سه يران و گه ران و خۆشی.
- گردک** - ا. (گيرده ک - girdek): خيیه وتی بچووک، په رده ی بووک.
- گردکان** - ا. (گيرده کان - girdekan): گوتیز، گرده کان.
- گردکردن** - مص.م (گيرد که ردهن - girdkerden): کۆکردنه وه، خپرکردنه وه، به ده ست هیتان.
- گردگاه** - ا.مر (گيردگاه - gird gah): که مهر، پشتتینه، خالیگه.
- گردگرفتن** - مص.م (گيرد گيريفتهن - gird giriften): ده ورگرتن، ئابلوقه دان، گه مارۆدان.
- گردگیر** - ص.فا (گوردگیر - gurd gîr): قاره مان، ئازا، ره شید، عه گید، پاله وان گیر.
- گردگیر** - ص.فا (گه ردگیر - gerd gîr): نه وه ی گه رده و غویاری شتتيک بگری، گه ردگیر، تۆزگر.
- گردماه** - ا.مر (گيردماه - gird mah): مانگی چواره، مانگی لاپ، روخسارو چاره ی خي.
- گردمشت** - ا.مر (گيردموشت - gird muşt): کۆله مست، مشت.
- گردن** - ا. (گه ردهن - gerden): مل، گه ردهن.
- گردنا** - ا. (گه رده نا - gerdna): هه ر شتتيک به ده وری خۆیدا بسوریتته وه، شیشی که باب، تکه ی گۆشتی به شیشه وه گراو، که له سه ر ئاگر هه لگيپرو داگيپری بکه ن، مزراح، مزراق، گيزگيزه.
- گردناک** - ص (گه رده ناک - gerdnak): تۆزاوی، گه رده بار.
- گردنامه** - ا.مر (گيردنامه - girdname): ته لیسسم و دو عایه که که هه نديئ که س ده رباره ی خه لکانتيکی خۆشه ويست ده يکه ن تا ليبيان دوور نه که ويته وه و سه فته نه کات.
- گردنان** - ا. (گه رده نان - gerdenan): نه ستویان، ملان، سه ران و سه وره ران و گه رده نکيشان.
- گردن بند** - ا.مر (گه رده ن به ندهن - gerden bend): گه رده انه، گه رده نخ، ملوانکه، خه ناوکه، ميخه که بندهن.
- گردن شخ** - ص.م (گه رده ن شه خ - gerden şex): گه رده نکيش، مه غروور، له خۆیایی، فرناخ، خۆپه سند، ئازا، دلپير.
- گردن فراز** - ص.فا (گه رده ن فه راز - gerden feraz): سه رفرز، سه ره رز.

- گردنکش** - ص.فا (گهردهن کەش - gerden keş): یاغی، سه‌ریه‌رز، سه‌رک‌یش، گهردن‌کش.
- گردنگ** - ص (گهرده‌نگ - gerdeng): گه‌واد، قورمساغ، گه‌وج، گیل.
- گردنگاه** - ا.مر (گهرده‌نگاه - gerdengah): گهرده‌نه، بستوی کیتو، زینو.
- گردنگل** - ص (گهرده‌نگل - gerden gel): قورمساغ، گه‌واد، ده‌یوس.
- گردن نهادن** - مص.ل (گهرده‌ن نیهادن - gerden nihaden): ملدان، گوت‌پایه‌لی کردن، ملکه‌چکردن.
- گردنه** - ا (گهرده‌نه - gerdene): بستوی کیتو، زینو، گهرده‌نه، ریتگه‌ی سه‌خت و پیتچاو پیتچی ناو کیتوان.
- گردو** - ا (گیردو - girdû): گوتیز، گرده‌کان.
- گردون** - ا (گهرردوون - gerdûn): چه‌رخ، ههر شتی به ده‌وری خۆی یان به ده‌وری ته‌وه‌ریتکدا بسوو‌ریتته‌وه، تاسمان، گهرردوون.
- گردون سا** - ص.فا (گهرردوون سا - gerdûn sa): ئه‌وه‌ی سه‌ر له فه‌له‌ک بسوئ.
- گردونه** - ا (گهرردوونه - gerdûne): عه‌ره‌بانه، کالیسکه.
- گرده** - ا (گورده - gurde): گورچيله.
- گرده** - ا (گیرده - girde): ههر شتیکی خړو بازنه‌یی، کولتیره‌ی خړ.
- گرده** - ا (گهرده - gerde): نیگارکیشی، وینه یان نووسین که له‌به‌ری بگیریته‌وه، کۆبی.
- گرده** - ا (گهرده - gerde): گهردی نیره‌ی گول.
- گرده‌بان** - ا (گورده‌بان - gurdeban): کویه‌وانه‌ی وشتر، کۆپاره، لوور.
- گرده‌گاه** - ا.مر (گورده‌گاه - gurde gah): شوتینی گورچيله له به‌ده‌ندا.
- گردیدن** - مص.ل (گهردیده‌ن - gerdîden): گه‌وان، سوورپانه‌وه، گۆزان.
- گردش** - ا.مص (گهردیش - gerdîş): گه‌شت و گه‌ران، گه‌شتیاری.
- گوز** - ا (گورز - gurz): گورز، تۆیز.
- گوزش** - ا.مص (گهرزیش - gerziş): گله‌یی، گازانده، کوپووزانه‌وه، گریان، تۆیه.
- گوزمان** - ا (گهروزمان - geruzman): عه‌رش، سپهر، تاسمان، قه‌لغان.
- گوزن** - ا (گهرزن - gerzen): تاج، دواخ.
- گوزه** - ا (گهرزه - gerze): ماری گه‌وره، چه‌زیا، نه‌ژدیه‌ها.
- گوزه** - ا (گورزه - gurze): گورز، تۆیز.
- گوزیدن** - مص.ل (گهرزیده‌ن - gerzîden): گله‌یی کردن، تۆیه‌کردن.
- گوست** - ص (گهره‌ست - gerest): مه‌ستی، مه‌ست، سیبا مه‌ست، به‌دمه‌ست.
- گوستن** - مص.ل (گیرسته‌ن - giristen): گریان، گیرستن.
- گورسنه** - ص (گوریسنه - gurisne): برسی.
- گرفت** - ا.مص (گیرفت - girift): گله‌یی، سزا، چه‌زا، تانه‌و سه‌رز نه‌شت.
- گرفتار** - ص (گیرفتار - giriftar): گیرۆده، دیل، ده‌ستگیرکراو، ده‌سته‌سه‌ر.
- گرفتن** - مص.م (گیریفته‌ن - giriften): سه‌ندن، به‌ده‌ست هیئان، وه‌رگرتن.
- گیرنده** - ا.فا (گیرنده - girende): وه‌رگر، دل‌پفین.
- گرفته** - ا.مف (گیریفته - girifte): به‌ده‌ست هاتوو، دلته‌نگ و دلگیراو، گیراو.
- گورگ** - ا (گورگ - gurg): گورگ.
- گورگ** - ص (گهرگ - gerg): چه‌یوانی گړوئ.
- گورگ اشتی** - ا.مر (گورگ ناشتی - gurg aşî): گورگه‌ ناشتی، ناشتیبه‌ درۆزنه، ناشتیبه‌ درۆینه، ناشتی رواله‌تی.
- گورگاو** - ا (گورگاڤ - gurgav): جۆزه پیتلاوتیکه.

- گرگ بند** - ص (گورگ بهند - gurg bend): گبروژدهو دیل و دهست و پئی بهستراو.
- گرگر** - ا. ص (گه رگه - gerger): تهختی پاشایی.
- گرگسار** - ص (گورگسار - gurg sar): گورگ ئاسا.
- گرگین** - ص (گه رگین - gergîn): حه بیوانی گروئی.
- گرگینه** - ا (گورگینه - gurgîne): جوژه پۆسیبیکه، فهروه.
- گرم** - ص (گه رم - germ): گه رم.
- گرم** - ا (گورم - gurm): کوفان، خه م و په ژاره، دلته نگی، زام و زوخواو.
- گرم** - ا (گورم - gurm): گه رده مل، بیخی ئه ستو.
- گرم** - ا. فر (گیره م - girem): گرام.
- گرما** - ا (گه رما - germa): گه رما.
- گرما به** - ا. مر (گه رما به - germabe): گه رماو، حه مام.
- گرماسنج** - ا. مر (گه رما سهنج - germa senc): گه رما پیو، ئامبیری ئه ندازه گیری راده ی گه رما.
- گرماگرم** - ق (گه رما گه رم - germagerm): گه رماو گه رم.
- گرماوه** - ا. مر (گه رما فه - germave): گه رماو، حه مام.
- گرماخانه** - ا. مر (گه رما خانه - germxane): شوینی گه رم.
- گرم رو** - ص. فا (گه رم ره - germ rew): تیژره، خوشبه ز.
- گرمسیر** - ا. مر (گه رمسیر - germ sîr): گه رمه سیر، شوینی گه رم، قشلاخ، زستانه وار.
- گرمک** - ا (گه رمه ک - germek): جوژه کاله کیکه زو ده گات، گه رمه.
- گرماگه** - ا. مر (گه رما گه - germgah): شوینی گه رم، نیوه پۆ.
- گرمیخ** - ا. مر (گورمیخ - gurmîx): بزمار، میخ.
- گرناد** - ا. فر (گریناد - grinad): نارنجوک.
- گرنج** - ا (گورینج - gurinc): گرنج، چرچ و لۆج.
- گرنج** - ا (گورینج - gurinc): چهل توک.
- گرنجار** - ا. مر (گورینجار - gurincar): مه رزه، برنجزار.
- گرنج بشیر** - ا. مر (گورینج بیشیر - gurinc bişîr): شیره و، برنج به شیر.
- گرو** - ا (گیروه - girew): گره و، ره هن و بارمته.
- گرو** - ا (گیروو - girû): قه یاغ، که له ک.
- گرو** - ا. فر (گیریف - giriv): مانگرتنی کرتیکاران بۆ که م کردنه وه ی سه عاتی کار.
- گروپ** - ا. فر (گروپ - grûp): گروپ، دهسته، تاqm، ره شه ک.
- گروزیل** - ا. فر (گروزیل - grûzil): ئه نگوری فه رده نگی، تریی فه ره نه نگی.
- گروش** - ا. مص (گیره قیش - gireviş): باوه رکردن، ئیمان هیتان.
- گروگان** - ا. ص (گروگان - grûgan): بارمته.
- گروگر** - ا. ص (گه روو گه ر - gerûger): دادوهر، یه کیکه له ناوه کانی یه زدان.
- گروه** - ا (گروه - gurûh): گروپ، دهسته، تاqm، پۆل، ره شه ک.
- گروهان** - ا (گورووهان - gurûhan): دهسته، له واری سوپا بییدا دهسته یه ک سه ربازی ۱۴۰ - ۱۷۰ نه فه ربیه، فه وچ.
- گروه بان** - ا. ص (گورووه بان - gurûhban): سه ر دهسته، به رپرسی فه وچ، سه ربازی ده ره جه دار، که متر له ئه فسه ر.
- گروهه** - ا (گورووهه ر - gurûher): گلا هه ک.
- گرویدن** - مص. ل (گیره قیدن - girevîden): باوه رکردن، باوه ر هیتان.

- گرویده** - ا.مف (گیره‌فیده - girevîde):
 باوه‌پهاورودوو.
- گره** - ا (گیریه - girih): گری.
- گره** - ا (گروه - gurûh): گروهپ، دهسته.
- گره‌گشا** - ص.فا (گیریه گوشا - girih guşa):
 گریکه‌روهه، نه‌وهی گزفتی که‌سیک چاره‌سه‌ر بکات.
- گرهه** - ا (گروهه - gurûhe): گلا‌هه‌ک.
- گری** - ا (گه‌ری - gerî): پیوانه، گه‌ز.
- گری** - ا (گه‌ری - gerî): گه‌پی.
- گریال** - ا (گه‌ریال - geryal): نامی‌تیکه له کونا له‌بری سه‌عات به‌کار هاتوو.
- گریان** - ص.فا (گه‌ریان - geryan): گریان، گیرستن.
- گریاندن** - م.مص (گه‌ریاندن - geryanden):
 گریاندن، خسته‌گریان، به‌گریان خستن.
- گریاننده** - ا.فا (گه‌ریاننده - geryanende):
 که‌سیک، که‌سیک بگریتن، هه‌ر شتیک مایه‌ی گریان بی.
- گریبان** - ا (گیربان - girîban): یه‌خه، ملیوان.
- گریپ** - ا.فر (گریپ - grîp): هه‌لامه‌ت و په‌سیف و نه‌نفلونزا.
- گریچ** - ا (گوریچ - gurîç): که‌پر.
- گریختن** - م.مص (گوریختن - gurîxten):
 ره‌فین، هه‌لاتن، راکردن، وا.
- گریزنده** - ا.فا (گوریزنده - gurîzende):
 که‌سیک له دهستی که‌سیک را بکات.
- گریز** - ا.مص (گوریز - gurîz): هه‌لاتن، فیرارکردن، وایین.
- گریز زدن** - م.مص (گوریز زده‌دن - gurîz zeden):
 له کاتی قسه‌کردن یان نووسیندا له بابه‌تیکه‌وه بچیته سه‌ر بابه‌تیکه‌ی دی.
- گریزان** - ص.فا (گوریزان - gurîzan): هه‌لاتوو.
- گریزاندن** - م.مص (گوریزاندن - gurîzanden):
 راوانان.
- گریزیا** - ص.م (گوریزیا - gurîzpa): بی‌نوقره، جی‌نه‌گیر، ناپایه‌دار، فیراری، هه‌لاتوو.
- گریزگاه** - ا.مر (گوریزگاه - gurîzguh): شوینی گونجاو بۆ‌هه‌لاتن.
- گریس** - ا.فر (گیریس - girîs): گریس.
- گریستن** - م.مص (گیریسته‌ن - girîsten):
 گریان، گیرستن.
- گرینده** - ا.فا (گیریه‌نده - giriyende):
 گریه‌که‌ر، چاوبه‌گریه، گریبنوک.
- گریسنگ** - ا (گه‌ریسه‌نگ - gerîseng): چال، که‌ندپ.
- گریغ** - ا.مص (گوریغ - gurîx): وایین، هه‌لاتن، ره‌فین.
- گریفون** - ا.فر (گیریفون - girîfûn): جزره سه‌گیکی تووکنه.
- گریم** - ا.فر (گیریم - girîm): نارایشتی ده‌موجاوی نه‌کنه‌ر به‌شپوهیه که له که‌سیکی دی بچی.
- گریواره** - ا (گیریشاره - girîvare): گه‌ردنبه‌ن، خه‌ناوکه، ملوانکه، میخه‌کبه‌ند.
- گریوان** - ا (گیریشان - girîvan): یه‌خه، ملیوان.
- گریوان** - ا (گیریشان - girîvan): گه‌ری.
- گریوه** - ا (گه‌ریشه - gerîve): ته‌په، گه‌ردنه‌ی کینو، زینو، بستوی شاخ.
- گریه** - ا.مص (گیریه - girye): گریه و زاری، فرمیسک رشتن.
- گرییدن** - م.مص (گیرییدن - girîyiden):
 گریان، گیرستن.
- گژ** - ا (گه‌ز - gez): گه‌ز، به‌رانبه‌ر به ۱۶ گری.
- گژ** - ا (گه‌ز - gez): جزره شیرینیبه‌که، گه‌زۆ.
- گژا** - ا (گه‌زا - geza): گازگرتن، قه‌پگرتن.
- گزار** - ا (گوزار - guzar): نه‌شته‌ری حه‌جامات‌کیش، که‌له‌شاخ گرتن.
- گزار** - ا (گوزار - guzar): پۆرتیت، سکیچ.
- گزاردن** - م.مص (گوزاردن - guzarden):
 نه‌نجامدان.

- گزارش** - ا.مص (گوزاریش - guzariş): گوزارشت، دهرپین و شه رح و شرؤقهی مه به سستیک یان هه و الیتک.
- گزار شگر** - ص.فا (گوزاریشگر - guzarişger): لیتکده ره وهی خه وه، گوزارشکار، هه و الدهر، میتوونوس، دیرؤکنوس.
- گزاره** - ا.مص (گوزاره - guzare): گوزارشت، هه و ال، سالوخ، نه انجامدان.
- گزاریدن** - مص.م (گوزاریدن - guzarîden): نه داکردن، جیبه جیتکردن.
- گزارف** - ص (گزارف - gizaf): زؤر، فره، بیتهوده، قسهی بی تام.
- گزاک** - ص (گزاک - gezak): گه زین.
- گزان** - ص.فا (گه زان - gezan): گازگر، قه پگر.
- گزانگین** - ا.مر (گه ز نه نگه بین - gez engebîn): گه زؤی بنه گه ز، شیرینی بنه گه ز، گه زگوله، گه زؤی دارمازو.
- گزایدن** - مص.م (گه زاییدن - gezayîden): گه زین، قه پ لیدان، قه پ گرتن، گاز لئ گرتن.
- گزایش** - ا.مص (گه زایش - gezayîş): نازار پی گه یاندن.
- گزاینده** - ا.فا (گه زایه نده - gezayende): نازار گه یه نهر.
- گزر** - ا (گه زهر - gezer): گتیه ره.
- گزر** - ا (گوزیر - guzir): چاره، عیلاج.
- گزردن** - مص.م (گوزیردن - guzirden): چاره کردن.
- گزش** - ا.مص (گه زیش - geziş): گه ستن.
- گزهک** - ا (گه زهک - gezek): مه زه، چه ژ، ده رفه تی له بار بو کارتیک، سه رما.
- گزلیک** - ا.ت (گیزلیک - gizlîk): چه قسو، قه له مبر.
- گزمازک** - ا (گه زمازهک - gezmazek): گه زؤو، مازؤو.
- گزمه** - ا.ص (گه زمه - gezme): حه سحه س، شه و گهر، پاسه وان.
- گزن** - ا (گه زهن - gezen): شفره.
- گزند** - ا (گه زه ند - gezend): نازار، ئاسیو، رهنج.
- گزنه** - ا (گه زنه - gezne): رووه کیتکه له گوئی روبارو روخانان ده پوئ.
- گزیته** - ا (گیزیته - gizyet): جزیه، زهریبه و باجیتک بووه کاتی خؤی موسلمانان له گاوران و نه هلی زیمه یان وهر گرتوه، سه رانه.
- گزیدن** - مص.م (گه زیدن - gezîden): گه ستن، قه پ لیتگرتن، پتیه دان، گه زین.
- گزنده** - ا.فا (گه زنده - gezende): حه یوان یان میتروویهک که مرؤف بگه زئی یان پتیه یی بدا.
- گزیده** - ا.مف (گه زیده - gezîde): گه زراو، پتیه دراو.
- گزیدن** - مص.م (گوزیدن - guzîden): هه لیتاردن، به گه ن کردن.
- گزیده** - ا.مف (گوزیده - guzîde): هه لیتارده.
- گزیر** - ا (گوزیر - guzîr): چاره، مالیجه.
- گزیر** - ا.ص (گیزیر - gizîr): گزیر، به رده سستی کویتخا دی.
- گزیردن** - مص.م (گوزیردن - guzîrden): چاره کردن، مالیجه کردن.
- گزیرش** - ا.مص (گوزیریش - guzîriş): چاره گه ری.
- گزین** - ا (گوزین - guzîn): هه لیتاردن.
- گزینش** - ا.مص (گوزینیش - guzîniş): هه لیتاردن.
- گزینه** - ص (گوزینه - guzîne): هه لیتارده.
- گژار** - ا (گوزار - gujar): چیکلدانی مه ل، زیفه تنوره، جیقلدان.
- گس** - ص (گه س - ges): تامی تفت و تورت.
- گساردن** - مص.م (گوساردن - gusarden): خواردن، خواردنه وه، غه م خواردن، مه ی خواردنه وه.

- گسارنده** - ا.فا (گوساره‌نده - gusarende): بخور، نوشیایک.
- گست** - ص (گه‌ست - gest): ناشیرین، بلح، دزیو، کریت.
- گستاخ** - ص (گوستاخ - gustax): دلیر، بی‌په‌روا، بی‌ته‌دهب، روودار.
- گستاخانه** - ق.ص (گوستاخانه - gustaxane): دلیرانه، بیباکانه.
- گسترانیدن** - مص.م (گوسته‌رانیدن - gusteranîden): راخستن، پانکردنه‌وه، تنک کردن.
- گستراننده** - ا.فا (گوسته‌راننده - gusteranende): پانکه‌روهه، بلاوکه‌روهه.
- گستردن** - مص.م (گوسته‌ردن - gusterden): راخستن، بلاوکردنه‌وه، فهرشکردن.
- گسترنده** - ا.فا (گوسته‌رنده - gusterende): که‌سیک شتییک رایخات.
- گسترده** - ا.مف (گوسته‌رده - gusterde): راخراو، بلاوکر او.
- گسترش** - ا.مص (گوسته‌ریش - gusteriş): بلاوکردنه‌وه، راخستن.
- گسته** - ص (گه‌سته - geste): ناشیرین، ناعه‌ز، ته‌رسه‌قول.
- گستین** - مص.م (گوسیسته‌ن - gusisten): داپران، پچران، لیک جیاکردنه‌وه، لیک‌ترازان.
- گسته** - ا.مف (گوسیسته - gusiste): پچراو، لیک پراو.
- گسلاندن** - مص.م (گوسییلاندن - gusilanden): پچراندن، براندن، داپراندن.
- گسلاننده** - ا.فا (گوسییلاننده - gusilanende): پچرینه‌ر، که‌سیک داوی بیچری.
- گسلیدن** - مص.م (گوسییلیدن - gusilîden): پچران، داپران، بران، ترازان.
- گسلیده** - ا.مف (گوسییلیده - gusilîde): پچراو، براو، داپراو، ترازاو.
- گسنه** - ص (گوسنه - gusne): برسی.
- گسیختن** - مص.ل (گوسیخته‌ن - gusixten): پچران، بران، ترازان.
- گسیخته** - ا.مف (گوسیخته - gusixte): پچراو، ترازو.
- گسیل** - ا.ص (گوسییل - gusîl): ره‌وانه‌کردن، ناردن.
- گسیل کردن** - مص.م (گوسییل که‌ردن - gusîl kerden): ناردن، ره‌وانه‌کردن.
- گشاد** - ا.مص (گوشاده - guşad): کراوه، گوشاد، فراوان، فرهه، ناواله، ده‌لب.
- گشادن** - مص.م (گوشاده‌ن - guşaden): کردنه‌وه، ناواله‌کردن، ره‌ها کردن.
- گشایش** - ا.مص (گوشایش - guşayiş): به‌رینی، ره‌هایی، پیچیه‌وانه‌ی ته‌نگی.
- گشانیده** - ا.فا (گوشانییده - guşanîde): بکه‌روهه، وازکه‌ر.
- گشاده** - ص.مف (گوشاده - guşade): کراوه، واز.
- گشادگی** - ا.مص (گوشاده‌گی - guşadegî): فراوانی و به‌رینی، کراوه‌یی.
- گشادنامه** - ا.مر (گوشادنامه - guşad name): نامه‌ی کراوه، حوکم و فه‌رمان، دیباجه‌ی کتیبان.
- گشاده‌زبان** - ص.مر (گوشاده‌زبان - guşade zeban): قسه‌په‌وان، په‌یقره‌وان.
- گشت** - ا.مص (گه‌شت - gešt): گه‌شت و گه‌ران.
- گشت** - ق (گیشته - gišt): گشت، هه‌موو، خری، ته‌ف.
- گشتا** - ا (گوشتا - gušta): به‌هه‌شت.
- گشتن** - مص.ل (گه‌شته‌ن - gešten): گه‌ران، سوورانه‌وه، ته‌ماشاکردن.
- گشتی** - ا.ص (گه‌شتی - geštî): ده‌وریتی، پاسه‌وانان.

- گشسب** - ا.مر (گوشه سب - guşesb): ئه سب.
- گشن** - ص (گه شه ن - geşen): چره دارستان، دره خستی پر لق و پۆ، ئاپوراو قه ره بالغی خه لک.
- گشن** - ص (گوشین - guşîn): لاو، پیاوانه، نیر، تۆوی دارخورمای نیر.
- گشنی** - ا.مص (گوشنی - guşnî): جووتگیری، جووتیوننی حه بیوانی نیرو می، گهردی خورمای نیر بکرتته خورمای میوه تا به ریگری.
- گشنیز** - ا (گه شنیز - geşnîz): گزنیزه.
- گشودن** - م.مص (گوشوده ن - guşûden): کردنه وه، ره ها کردن.
- گشوده** - ا.مف (گوشوده - guşûde): کراوه، واز.
- گفتار** - ا.مص (گوفتار - guftar): په یقین، گوتار، ناخافتن.
- گفتگو** - ا.مص (گوفتوگو - guftugû): وتووێژ، گفتگو، دان و سان، هه فیه یقین.
- گفتن** - م.مص (گوفته ن - guften): قسه کردن، په یقین، ناخاوتن.
- گوینده** - ا.فا (گوینده - guyende): قسه کهر، گوینده.
- گفت و شنید** - ا.مص (گوفت و شه نید - guftû şenîd): گفتگو، وتووێژ، هه فیه یقین.
- گل** - ا (گول - gul): گول.
- گل** - ا (گیل - gil): قور، گل، حه ری.
- گل** - ا (گه ل - gel): گه روو، گه رده ن، قورگ، ئه وک.
- گل** - ا.انگل (گول - gol): گول.
- گلاب** - ا.مر (گولاب - gulab): گولاو، ناوی گول، گولاڤ، به رکم.
- گلابپاش** - ا.مر (گولابپاش - gulab paş): گولاو پیژین، گولاودان.
- گلابتون** - ا (گولابتون - gulabtûn): گولابه تون، گولاباتون، گولاڤدون.
- گلابدان** - ا.مر (گولابدان - gulab dan): گولاودان، گولاو پیژین.
- گلابگیر** - ا.ص (گولابگیر - gulabgîr): گولاوگر، که سیتک که ناوی گول بگیر.
- گلابه** - ا.مر (گیلابه - gilabe): سیاناو، قوراو، چلباو.
- گلابی** - ا (گولابی - gulabî): گولاوی، هه رمی.
- گل اتشی** - ا.مر (گولی ناته شی - guli ateşî): گوله باخ، گولاسۆر.
- گلج** - ا (گلج - gulac): جۆره شیرینییه که.
- گل ادیسی** - ا.مر (گولی ئیدیسی - guli idrîsî): گولتیکی زۆر جوانی هیشوییه، به زۆری له گولداندا به خیتو ده کری.
- گل اذین** - ا.مر (گول نازین - gul azîn): ته زری وهستانی گول به سه ر قه د یان چله وه.
- گل استکانی** - ا.مر (گولی ئیستیکانی - guli istikanî): جۆره گولتیکه هه م له ده شت هه به وه هه م له مالداهه خیتو ده کری، جۆری گوله که له شتیوه ی پیاله یان زهنگوله دایه.
- گل افشان** - ص.فا (گول ئه فشان - gulefşan): گول وهشان.
- گلاله** - ا (گولاله - gulale): گولاله.
- گلان** - ا (گولان - gulan): جۆریکه له نانه چه وره.
- گل اندام** - ص.مر (گول ئه ندام - gul en-dam): گول ئه ندام، به ده ن ناسک وه کو گول، ژنییک به ده نی نهرم و ناسک وه کو په ره ی گول بی.
- گلاندن** - م.مص (گه لاندن - gelanden): ته کاندن، ته کاندنی دارو درهخت تا به ره که ی برژی.
- گلاره** - ا.مر (گیلاڤه - gilave): قوراو، سیاناو، چلباو، سیانکه.
- گلاویز** - ص.مر (گه لافیز - gelavîz): ناویزان، داله قاو، داهیلدراو، هه لئاسراو.

گلچهره - ص.مر(گولچههره - gul çehre):
گول روو، جوان، خشکوک.

گلچین - ص.فا(گول چین - gul çîn):
هه لئبارده، گولبئزیر، که سیتیک گول بچنی.

گل ههنا - ا.مر(گولی ههنا - guli hena):
گولنه خه نه، گیایه که.

گلخان - ا.مر(گولخان - gulxan): ناگردان،
توون.

گلخانه - ا.مر(گولخانه - gulxane): گولخانه،
شوئینی تایبته له مالدا یان له باخچه دا بو
به ختیکردنی گول.

گلخن - ا.مر(گول خه ن - gulxen): توونی
حه مام، گولخانه، ناگردان.

گلخنی - ا(گولخه نی - gulxenî): تونچی
حه مام.

گل خنجری - ا.مر(گولی خه نجهری -
gulixencerî): گولی خه نجهری، جوره
رووه کیتکه.

گلخوار - ص.فا(گیل خار - gil xar): گلخور،
منالیک گل بخوات.

گلخواره - ا(گیلخاره - gil xare): جوره
کرمیکه.

گلدان - ا.مر(گولدان - guldân): گولدان،
ئینجان، مه رکان.

گلدسته - ا.مر(گول دهسته - gul deste):
مناره ی مزگه وتان.

گلدوزی - ا.مص(گول دووزی - gul dûzî):
گولدوزی، نه خش و نیگاری به ناوریشم چنراوی
سه ر قوماش.

گلرخ - ص.مر(گولروخ - gul nux): گول روو،
روومهت وهک گول، جوان.

گلرنگ - ص.مر(گولرنگ - gul reng):
گولقام، وهکو گول، گولرنگ.

گل ریزان - ا.مر(گول ریزان - gul rîzan):
گولباران، گولبارانکردنی بووک و زاوا له
زه ماوه ندا، یا گولبارانکردنی پاله وان له زورخانه دا.

گلاویزشدن - مص.ل(گه لافیز شوه دن - gelaviz
şuden): به گز به کدا چوون، دهست نانه به خه ی
یه کتر.

گلایدر - ا.انگل(گلایدیر - glaydir): فرۆکه ی
بی ماتور.

گیلایل - ا.افر(گیلایول - gilayûl): جوره
گولیکه.

گیلایه - ا.ا(گیلایه - gilaye): گله یی، گازنده،
سکالا.

گیلام - ا.مر(گولبام - gulbam): بانگی بهرز،
چارو جاردان.

گیبانگ - ا.مر(گول بانگ - gulbang):
بانگی بهرز.

گیبانگ مسلمانی - ا.مر(گولبانگی موسولمانی -
gulbangi musulmanî): بانگ و سه لای
موسولمانان.

گیلبرگ - ا.مر(گول بهرگ - gul berg): په ری
گول.

گیلبن - ا.مر(گول بون - gul bun): ده وهن و
داری گول، بنجکی گول، بنه گول.

گیلبند - ا.ص(گولبه ند - gulbend): باغه وان،
گولبه ن، قوماشیک گولداره، چه لینک.

گیلبول - ا.افر(گولبول - gulubûl): خرۆکه ی
خوئین (سوورو سپی).

گیل بهمن - ا.مر(گولی بهه من - guli behmen):
گولی بهه من، گولیک سپیبه، بنجه که ی درکاو ی و
په ره کانی درپژه، له جه نگه ل و کیتوان ده روئ و له
زستانداو له ناو به فردا گول ده کات، بنجه که ی له بنجی
گتیزه ده چی.

گیلپر - ا.مر(گول په ر - gulper): جوره گیایه که.

گل پیرا - ا.ص(گول پیرا - gul pîra):
باخه وان، گولنه وان، گولپه روه ر.

گل جعفری - ا.مر(گولی جه نفه ری - guli
ce'ferî): گولنه جافه ری.

گل چای - ا.مر(گولی چای - guli çay):
گولنه باخ، گولاسوور.

- گل ریشه** - ا. مر (گول ریشه - gul rişe): جوړه گولټیکه.
- گلزار** - ا. مر (گولزار - gulzar): گولزار، گولستان، شونښ گولی زوری لیروابین.
- گل زرد** - ا. مر (گولی زرد - guli zerd): گولته زهره.
- گلست** - ص (گلهست - gelest): زور مهست، مهستی مهست، سیامهست.
- گلستان** - ا. مر (گولستان - gulistan): گولزار، گولستان.
- گل سورخ** - ا. مر (گولی سورخ - guli surx): گولته باغ.
- گل سرسید** - ا. مر (گولی سرسیده - guli ser sebed): گولی سهر سه به ته، گولی جوان و هله لېژارده، که سی هله لېژارده و تازیز.
- گل سرنگون** - ا. مر (گولی سر نیکوون - guli sernigûn): بخوردی مریه م، گولته مریه م.
- گل سفید** - ا. مر (گیلی سفید - gili sefid): گلی سپی، قسلی سپی.
- گل سنگ** - ا. مر (گول سینگ - gul seng): قریشه به رد، خه نه تیلکه، قه وزه، کفشز، گووقورباقه.
- گل سوری** - ا. مر (گولی سوری - guli sûrî): گولته باخ، گولاسور، گولی محمه دی.
- گلشکر** - ا. مر (گولشه کهر - gul şeker): دهرمانیکه له په ری گولته باخ و شه کر دروست ده کری.
- گلشن** - ا. (گولشنه - gulşen): گولشنه، گولزار، باخی گولان، گولستان.
- گل صدتومانی** - ا. مر (گولی سهد تومانی - guli sed tûmanî): گولټیکه، گولته باتمانی.
- گل عذار** - ص. مر (گول نه زار - gul ezar): روو گول، روو چون گول.
- گلغهر** - ا. مر (گولغهر - gulxer): نهرمه موسی ژیره وه، کولک.
- گلغنده** - ا. مر (گول غونده - gul xunde): گولته لوکه، په موسی شیکراوه دی گولته کراو.
- گلف** - ا. انگل (گولف - golf): جوړه وهرزشیکه به داروگو ته نجام ده دری.
- گلنم** - ص. مر (گولنم - gulfam): گولنم، گولته ننگ.
- گلفه شنگ** - ا. (گول فه هشه ننگ - gulfehşeng): ستالاکتایت، سیخه سه هؤل.
- گلخند** - ا. مر (گولخند - gul xend): گول و شه کر.
- گلک** - ا. (گوله ک - gulek): گولټوک، گیاکه لته یه که له بیستانان ده و روکی، تانه و سه زه نشت.
- گلکار** - ا. ص (گولکار - gulkar): باغه وان، گولته وان، خمچی.
- گلکار** - ا. ص (گیلکار - gilkar): گلکار، که سیک له بینا کاریدا کاربکات.
- گل کاغذی** - ا. مر (گولی کاغذی - guli kaxezi): گولی قاقه زی، گولی له کاغذ دروست کراو.
- گل گاوزبان** - ا. مر (گولی گافزه بان - guli gav zeban): گولی زمانه گا.
- گلکوبی** - ا. مص (گول کوبی - gulkûbî): پیشیلکردنی گولان، گهشت و گهران له نیو گول و گولزاردا.
- گل کیپر** - ا. انگل (گول کیپر - gul kîper): گولچی.
- گلگشت** - ا. مر (گول گهشت - gulgeşt): گهشت و گهران له نیو گول و گولزاردا.
- گل گلاب** - ا. مر (گولی گلاب - guli gulab): گولته باخ،
- گل گندم** - ا. مر (گول گه ندوم - gul gendûm): جوړه گولټیکه، گولته گه نمیشی بین ده گوتری.
- گلگون** - ص. مر (گولگون - gul gûn): سوور، وه کو گول.

- گلگونه** - ا.ص (گولگونه - gul gûne):
سوراو، گولرنگ، نالگونه.
- گلگیر** - ا.مر (گولگیر - gul gîr):
مه قاشیکه بۆگرتنی زمانه ی شه م.
- گلگیر** - ا.مر (گیلگیر - gil gîr):
قایشیکه له چارلغی ئوتومبیل دهنری تا قوری تایه کان بگری.
- گل ماهور** - ا.مر (گولی ماهور - guli mahûr):
جۆره گولیکه.
- گلمر** - ا.گولمر (gulmer):
نیزه یه کی تیربووه.
- گل مریم** - ا.مر (گولی میریم - guli miryem):
گولیکه سپی بۆن خوشه.
- گل مژه** - ا.مر (گول مژه - gul muje):
قیچکه سلاوه.
- گل مهره** - ا.مر (گیل مهره - gil muhre):
گلاهدک، گلاهدک.
- گل میخ** - ا.مر (گول میخ - gul mîx):
گول میخ، جۆره میخیکه، بزمار ی زل، میخنجیر.
- گل میمون** - ا.مر (گولی مهیون - guli meymûn):
دهموچاوی مهیون دهچی.
- گل مینا** - ا.مر (گولی مینا - guli mîna):
گوله مینا.
- گلنار** - ا.مر (گلنار - gulnar):
هه ناری کیتی.
- گلنارگون** - ص.مر (گلنارگون - gulnar gûn):
سور رهنگ، وه کورهنگی گلنار، گولهنار رهنگ.
- گلناک** - ص (گیلناک - gilnak):
قوراوی.
- گلنگین** - ا.مر (گولهنگه بین - gulengebîn):
ماجومیکه به گولهباخ و ههنگوین دروست ده کری، پهره ی گولهباخ و ههنگوین تیکه ل ده کری و ده کولینری.
- کلن گدن** - ا.مر (گهله ن گیدن - gelen giden):
میله پینان و بردنی تفهنگ.
- گل نوش** - ا.مر (گول نوش - gulnûş):
نه وایه کی کونی موسیقای ئیرانییه.
- گلو** - ا.مر (گهلوو - gelû):
گه روو، نهوک، قورگ.
- گلوند** - ا.مر (گهلووبه ند - gelûbend):
گهردنبن، گهردانه، ملوانکه، خهناوکه.
- گلونده** - ص.مر (گهلووبه نده - gelûbende):
زۆر خۆر، پرخۆر، زگدریاگ.
- گلوندی** - ا.مص (گهلووبه ندی - gelûbendî):
پر خۆری، فره خۆری.
- گلوت** - ا.فر (گولوت - gulût):
زورنا.
- گلوز** - ا.مر (گهلووز - gelûz):
فندق.
- گلو سوز** - ص.فا (گهلو سوز - gelûsûz):
شیرین، نهوه ی گهروو بسووتیتیتته وه.
- گلو سید** - ا.فر (گولوسید - gulûsîd):
گلو سید، گلو سیدان له سی توخمی کیمیاپی کاربون و هایدروجن و ئوکسیژن پتیک دیت.
- گلوکوز** - ا.فر (گولوکوز - gulûkuz):
ماده ی شه کر که به شتیه ی سروشتی له زۆریه ی میوه کانداهیه.
- گلوکزید** - ا.فر (گولوکوزید - gulûkuzîd):
گلوکزید.
- گلوگاه** - ا.مر (گهلوگاه - gelû gah):
قورگ، گهروو.
- گلوله** - ا.مر (گولوله - gulûle):
گولله ی تفهنگ، گولله ده زوو یان په موو.
- گلوند** - ا.مر (گهله نده - gelvend):
رسته ههنجیرو کاکله گوتزو نهو شتانه که به دیاری بۆ که سیک بنیردری.
- گله** - ا.گیله (gile):
گله یی، سکالاو دهربرینی دلته نگی.
- گله** - ا.گله (gele):
گله، میگهل، دهسته، گروو.
- گلهار** - ا.هن (گلهار - gulhar):
نیلوفر دهچیته.

گمارنده - ا.فا (گومارنده - gumarende):
که سیتک که یه کیتک له سهه کاریتک دابنئ.

گماشته - ص.مف (گوماشته - gumaste):
که سیتک له لایهه یه کیتکه وه له کاریتک دامه زرتیرابئ.

گمان - ا (گومان - guman): گومان، مه زنده، وه هم.

گمانه - ا (گومانه - gumane): گومان، مه زنده.

گمانیدن - مص.م (گومانیدن - gumanîden):
گمان کردن، خه یالکردن، مه زنده لیدان.

گمراه - ص.مر (گومراه - gumrah): گومراه، سهه لئ شتواو، رئ ونکهه، که سیتک له رتئی راست و دروست لایدابئ، وئیل، که چه وو.

گمرک - ا (گومروک - gumruk): گومروک، نهو باجهی که له سهه سنوور له کالای هاتوو یان رژیشتوو وهرده گیریئ.

گمست - ا (گه مه ست - gemest): جوره بلووریتکی زهره یان سووره، جوره جه واهتیریتکی هه رزان به هایه.

گمنام - ص.مر (گومنام - gumnam): گومناو، که سیتک ناودار نه بیئ.

گمیختن - مص.م (گومیختن - gumîxten):
تیکه ل کردن، ناویتنه کردن، میزتن، ریتن.

گمیز - ا (گومیز - gumîz): پیشاو، میز.

گمیزیدن - مص.ل (گومیزیدن - gumîzîden):
میزن، ریتن.

گن - (گین - gin): پاشگره ده چیتته سهه وشه و مانای تازهی لئ دروست ده کات وهک: اندوه + گن - اندوهگن = خه مگین.

گناه - ا (گوناه - gunah): کاری خراو، سهه ریتچی، عاسی بوون.

گناهکار - ص.فا (گوناهاکار - gunahkar):
گوناهکار، خه تاکار.

گنبد - ا (گونبده - gunbed):
گومهت، گومهز.

گله بان - ا.ص (گه له بان - geleban): شوان، شقان، شوانکاره.

گله دار - ا.ص (گه له دار - geledar): خودان مینگه ل، که سیتک ک مینگه له په زی هه بیئ.

گله گزار - ص.فا (گیله گزار - gile guzar):
به گله بیئ.

گله مند - ص (گیله مه ند - gile mend):
گازانده کار، گله بییکهه.

گل یخ - ا.مر (گول یه خ - gulyex): دره ختیتکی کورته بالایه، گه لاکانی گه وره و پان و نووک تیژن، گولئ زهره و بزوخوش - وه له زستاندا ده پیشکوی، بزیه پیتی تیژن گولئ یه خ.

گلیزه - ا (گیلیزه - gilîze): گوزه، شه ربه، گوزه له.

گیلسرین - ا.فر (گیلیسیرین - gilîsirîn):
گیلسرین.

گیلسین - ا.فر (گیلیسین - gilîsîn): جوره رووه کیتکی خه له لواسه.

گیلیکوزین - ا.فر (گیلیکوزین - gilîkujîn):
نشاسته ی حیوانی.

گیلیگر - ا.ص (گیلیگر - gilîger): گلکار، به نا.

گلیم - ا (گه لیم - gelîm): گلیم، په لاس، به رهی ساکار.

گلین - ص.ن (گیلین - gilîn): گلین، شتن له گل دروستکرایئ.

گلین - ا.ت (گه لین - gelîn): بووک، نارین، وه وی.

گم - ص (گوم - gum): ون، بز، په نهان، گم، گوم.

گم - ا.فر (گومم - gumm): که تیره.

گماردن - مص.م (گوماردهن - gumarden):
دانان، دامه زانندن که سیتک له سهه کاریتک.

گماشتن - مص.م (گوماشتهن - gumasten):
دانانی که سیتک له سهه کاریتک، دامه زانندن.

گنجفه - (گه نجیفه - gencife): کاغه زی قومار.

گنج نامه - ا.مر (گه نج نامه - genc name): کاغه زیتیک که شوینی فه شیرتنی گه نجی تیدا تومار کرابی.

گنجور - ص (گه نجور - gencûr): خودان گه نج، خه زنده دار.

گنجوی - ص.ن (گه نجی - gencevî): خه لکی شاری گه نجی، گه نجیوی.

گنجی - (گه نجی - gence): تاق، دؤلابچه.

گنجیدن - مص.م (گونجیدن - guncîden): جی کردنه وهی شتیک له شوینی یان له ناو شتیکی دی.

گنجیده - ص.مف (گونجیده - guncîde): جی بؤ کراوه، جی بووه.

گنجینه - (گه نجینه - gencîne): شوینی گه نج و شتین گرانبه ها، گه نجینه، خه زینه.

گند - (گه ند - gend): بؤگه ن.

گند - (گوند - gund): گون، گونی سه گلاوی.

گند - (گوند - gund): سوپا، له شکر، قوشه ن.

گندا - ص (گوندا - gunda): زانا، سه کیم، په ندیار، پیستول، فه یله سوف.

گندا - ص (گندا - genda): بؤگه نیوو.

گنداب - ا.مر (گه نداب - gendab): گه نداو، گه ناو، شوینی که ناوی لی وه ستایی و بؤگه ن بووی، بؤگه ناو.

گندانن - مص.م (گه نداندن - gendanden): بؤگه ناندن.

گنداور - ص (گوندن افه - gund aver): دلیر، نازا، عه گید.

گندزدا - ص.فا (گه ندزده - gendzeda): هر دهرمانیک بونی ناخوش یان میکرو ب لابه ری، بؤن بره.

گندک - (گه ندک - gendek): گؤگرد، بارووت.

گندله - ص (گوندوله - gundule): خری، گلؤله.

گنبدی - ا.ص (گونبه دی - gunbedî): خیتوه تی بچووک، گومه زی.

گنج - (گه نج - genc): گه نج، خه زنه زیرو زیو، (نه مال م دهوی نه گه نجی دنیا...).

گنج باداورد - ا.مر (گه نجی باد ناقه رد - genci bad averd): گه نجی تۆزوبا، گه نجیک بی ره نج و زحمه ت به ده ست هاتیی، ناوی په کیک له گه نجی کانی خوسره وی په رویز بووه، ناوی نه وابه کی باربه د بووه.

گنج - ا.مص (گونج - gunc): شوین، قه باره، ناماده گی، توانای گرتن.

گنجار - (گونجار - guncar): سووراو.

گنجانندن - مص.م (گونجانندن - guncanden): جی بؤ کردنه وه، جی کردنه وهی شتیک له شوینی یان له نیوان شتی، گونجانندن.

گنجاننده - ا.فا (گونجاننده - guncanende): که سیک که جینی شتیک بکاته وه، گونجینه، جی که ره وه.

گنجانیده - ا.مف (گونجانیده - guncanîde): گونجینراو، جی کراوه.

گنجایش - ا.مص (گونجایش - guncayış): فراوانی، گونجایش، جی گه بوونه وه.

گنجبار - ا.مر (گه نجبار - gencbar): گه نجدان، گه نجینه، خه زینه.

گنجبان - ا.ص (گه نجبان - gencban): گه نجیوان، خه زنده دار، پاسه وانی گه نج.

گنج خانه - ا.مر (گه نج خانه - genc xane): گه نجخانه، گه نجینه، خه زینه.

گنجدان - ا.مر (گه نجدان - gencdan): گه نجینه، خه زینه، گه نجخانه.

گنج سوخته - ا.مر (گه نجی سوخته - genci sũxte): ناوی په کیکه له گه نجی کانی خوسره وی په رویز، ناوی نه وابه که له سی نه وابه که ی باربه د.

گنجشک - (گونجشک - guncişk): چۆله که، پاساری، مه لویچک.

- گندم** - ا (گه ندوم - gendum): گه نم.
- گندمگون** - ص. مر (گه ندومگون - gendum gûn): گه نمرونگ.
- گندمه** - ا (گه ندومه - gendume): بالووک.
- گندنا** - ا (گه ندنا - gendna): سه وزه په که به کالی و به کولای ده خوری.
- گندناى کوهى** - ا. مر (گه ندناى کوهى - gendnay kûhî): گه ندناى کپى، سه وزه په کى کتوبیه.
- گنده** - ص (گه ننده - gunde): گه وره، گونکه هه ویر، کفته، گلۆله په موو.
- گنده** - ص (گه ننده - gende): بۆگه ن.
- گنده پیر** - ص، مر (گه ننده پیر - gendepîr): پیری زورهان، که نفت.
- گندیدن** - مص. ل (گه ندیده - gendîden): بۆگه نیوون، گه نین.
- گندیده** - ص. مف (گه ندیده - gendîde): بۆگه نیوو.
- گندیدگی** - ا. مص (گه ندیده گی - gendîdegî): بۆگه نی.
- گنگ** - ص (گونگ - gung): لال.
- گنگ** - ا (گونگ - gung): کونج.
- گنکار** - ا. ص (گونکار - gunkar): ماری که تازه کاژی فری دابن.
- گنگل** - ا (گه نگه ل - gengel): شوخی، خه نهک، گالتنه و گه پ.
- گنگلاج** - ص (گونگلج - gunglac): زمانگیر، که سیتک له قسه کردنا زمانى بگیتی، لاله په ته.
- گنهکار** - ص. فا (گونه هکار - gunehkar): گوناحکار، خه تاکار.
- گنه گنه** - ا (گه نه گه نه - gene gene): جوړه دره ختیکه له نه مریکای لاتیندا ده روئ.
- گو** - ص (گه و - gew): دلیر، قاره مان، پالنه وان، عه گید، نازا، گه وره.
- گو** - ا (گو - gû): گو، گوئی قاشوانی، توپ، توپی یاریکردن، قوچیه.
- گو** - ص (گه و - gew): قوول.
- گوا** - ص (گوا - guva): گه واه، شایه د.
- گواتر** - ا. فر (گواتر - gwatr): لوی ژیر گه روو گه ردن.
- گواچو** - ا (گواچو - guvaçu): دیلانن، هه رزه انی، له یلووک.
- گوارا** - ص. فا (گوارا - guvara): هه ر خواردنن یان خوارنده و هیه که به تام و له زهت بی و سووک و زوو هه رس بی.
- گواردن** - مص. ل (گواردهن - guvarden): باش هه رس بوون، هه رس بوونی خواردن له گه ده دا.
- گوارش** - ا. مص (گواریش - guvariş): پرۆسه ی هه رس بوونی خوړاک و گورانی له نیو گه ده و ریخۆله کان.
- گوارشت** - ا. مص (گواریشت - guvarişt): هه رس.
- گوارون** - ا (گوارون - guvarûn): گه ری.
- گواره** - ا (گه فاره - gevare): گاهل، گاران.
- گواره** - ا (گه فاره - gevare): لانکه، بییشه که، گافاره.
- گواز** - ا (گه فاز - gevaz): دار گاران.
- گواژه** - ا (گه فازه - gevaje): تانه، سه رزه نشت، شوخی، گالتنه و گه پ.
- گواش** - ا (گواش - guvaş): تهرز، ره وش.
- گوال** - ا (گه فال - geval): جه وال، خه رار، ته لیس.
- گوالیدن** - مص. ل (گوالیده ن - guvalîden): نه شوفا کردن، گه شه کردن، کو کردنه وه، حر کردنه وه.
- گوالیده** - ا. مف (گوالیده - guvalîde): گه شه کردوو، چه که ره کردوو.
- گوان** - ا (گه فان - gevan): نازا، پالنه وان، قاره مان.

گوردان - ا.مر (گوردان - gurdan): گوردان، قهبرستان.

گوردین - ا. (گوردین - gurdîn): گلیم و پهلّاس، جلیکی خوری زیره ههژاران له بهری ده کهن، په لّاس.

گورزا - ص.مر (گورزا - gurza): گورزاد، شه موله، بسته بالّا، کورته بالّا.

گورستان - ا.مر (گورستان - guristan): قهورستان، گورستان.

گورشکاونه - ا.ص (گورشیکاڤنه - gûrşikavene): که سیک به شه و گوپ هه لّدا ته وه و کفنی مردوو بدزی، کفندز.

گورکن - ا.ص (گورکهن - gûrken): گور هه لّکن، گوپ هه لّکنه (گیانله بهریکه له ورج ده چت لی چو و کتره، بۆ خۆی له ژیر زه ویدا کون لی ده دا به رۆژ له وینده دهحه سیته وه و شه وان بۆ راو وه ده ده که وئ.

گورگا - ا. (گه فورگا - gevûrga): دهه ژل.

گورماست - ا.مر (گورماست - gûrmast): خهسته، تۆراغ.

گوریل - ا.فر (گوریل - gûril): غوریل، جزره مه میونیکه له به شه ده چیت.

گوز - ا. (گه وز - gewz): گوپز، گرده کان.

گوزغه - ا. (گه وزه غه - gewzexe): قوزاخه لی، لۆکه.

گوزگانی - ا. (گه وزگانی - gewzganî): سه ختیان.

گوزگند - ا.مر (گه وزگه ند - gewzgend): هه لّۆزه ی وشکه وه کراو که کاکله گوپزی تی کرابی. گوپز ناخن.

گوزن - ا. (گه فه زن - gevezzen): گاکیتی، که لّه کیتی.

گوزینه - ا. (گه وزینه - gewzîne): شیرینییه که به کاکله گوپز دوستی ده کهن، گوپزینه.

گوساله - ا. (گوساله - gûsale): گۆلک، گوپزه که.

گوانجی - ص (گه فانجی - gevancî): سهردار، دلیر، پالّه وان، سوپاسالار.

گوانگله - ا. (گوئه نگله - gûengle): دوگمه، قویچه.

گواه - ص (گوفاه - guvah): شایه د، گه واه، گه واهیده ر.

گواهی نامه - ا.مر (گوفاهی نامه - guvahî name): شه هاده نامه، کارنامه ی ته و او کردنی خویندن.

گویاره - ا. (گه وباره - gewbare): گاکه ل، گایه ل.

گوجه - ا. (گه وجه - gewce): عه لۆکه، هه لّۆزه، ئالوجه.

گوجه فرنگی - ا.مر (گه وجه فره نگی - gewce ferengî): ته ماته، باینجانه سووره.

گود - ص (گه ود - gewd): قوول.

گوداب - ا. (گوداب - gudab): شله ی گوشت و برنج به سرکه وه.

گودال - ا. (گه ودال - gewdal): شوینی قوول، چال، بیر.

گودرن - ا.فر (گودرون - gûdrun): قه تران.

گودره - ا. (گه وده ره - gewdere): جوژه مراوییه که، گوپزه که.

گوده - ا. (گه وده - gewde): گورچيله.

گور - ا. (گور - gûr): گوپ، گلکۆ، ساراو بیابان.

گور - ا. (گور - gûr): که ره کیتی، زیترا.

گوراب - ا. (گوراب - gurab): گوژه وی.

گوراب - ا.مر (گوراب - gurab): سه راب، تراویله که، زه وی شوړه کات که له دووره وه وک تاو بنوینی.

گوراب - ا.مر (گوراب - gurab): گومه زی سهر گوپز.

گورخانه - ا.مر (گورخانه - gurxane): گوړخانه، قه وورستان، نارامگه، شوینی قه بران.

- گوساله ء سامری** - ا.مر (گوساله ی سامیری - *gûsaley samirî*): گوپره که یه که پیماویکی ئیسرایلی به ناوی سامیری له زیر دوستی کردو له دیار نه ماننی چه زره تی موسادا خه لکی بۆ په رستنی نه و گوپره که یه هاندا.
- گوسفند** - ا (گوسفه ند - *gûsfend*): مه ی.
- گوسفندکشان** - ا.مر (گوسفه ندکشوشان - *gûsfend kuşan*): جه ژنی قوربان.
- گوش** - ا (گوش - *gûş*): گوپچه که.
- گوش** - ا.مص (گوفیش - *gûviş*): گوتار، گوتن.
- گوش** - ا (گوش - *gûş*): خواوه ندی پارتیره ی چوارپیتیان، ناوی رژژی چواره می هه ره هه یفتیکی هه تاوی.
- گوشاد** - ا (گوشاد - *gûşad*): جوړه رووه کیتکه.
- گوشاسب** - ا (گوشاسب - *gûşasb*): خه ون، خه وی خویش.
- گوشانه** - ا (گوشانه - *gûşane*): گوشه، قورنه، قوژین، سوچ.
- گوش بر** - ص.فر (گوش بور - *gûşbur*): گوی بر، خاپینۆک، که سیتک به فروفیل شتیک له که سیتک وه ریگری.
- گوشت** - ا (گوشت - *gûşt*): گوشت.
- گوشت** - ا.مص (گوفیشت - *gûvişt*): گوته، گوتار، په یف.
- گوشتابه** - ا.مر (گوشتابه - *gûştabe*): گوشتاو.
- گوشتخوار** - ص.فا (گوشت خار - *gûşt xar*): گوشتخۆر، گیانلبه رانی که ته نیا له سه ره گوشت بزین.
- گوشت ربا** - ا.مر (گوشت روبا - *gûşt ruba*): کۆلاره.
- گوشت فروش** - ا.ص (گوشت فروش - *gûşt furûş*): که ساو، گوشت فروش.
- گوشت کوب** - ا.مر (گوشت کوب - *gûşt kûb*): گوشت کوت، ساتوری قه ساوان، داریکی تاییه ته که گوشتی کولای پی ده کوتن.
- گوش خزک** - ا.مر (گوش خه زک - *gûş xezek*): هه زارپن.
- گوش خواباندن** - مص.ل (گوش خاباندهن - *gûş xabanden*): گوی خه واندهن، سه برکردن و چاوه نۆزکردنی ده رفه ت.
- گوش داشتن** - مص.ل (گوش داشتهن - *gûş daştên*): گوپگرتن، ژنه وتن.
- گوش زده** - ا.مص (گوش زده - *gûşzed*): به گوپدادان، وه بی ره هینانه وه، گوتنی قسه یه که به که سیتک به مه به سستی ناگادار کردنه وه ی.
- گوش گرفتن** - مص.ل (گوش گیربفتنه - *gûşgiriften*): گوی گرتن، به قسه کردنی که سیتک.
- گوشمالی** - ا.مص (گوشمالی - *gûşmalî*): گوی راکیشان.
- گوش ماهی** - ا.مر (گوش ماهی - *gûşmahî*): گوپچه که ماسی، سه ده ف.
- گوشن** - ا.مص (گوفیشن - *gûvişn*): په یف، قسه، گوته.
- گوشواره** - ا.مر (گوشواره - *gûşvare*): گواره.
- گوشوار** - ا.مر (گوشوار - *gûşvar*): گوی ئاسا، گوشه ی هه یوان، کونجی ژوور.
- گوشه** - ا (گوشه - *gûşe*): گوشه، سوچ، کونج، قورنه، قوژین.
- گوشه دار** - ا.ص (گوشه دار - *gûşedar*): گوشه دار، سوچدار، قسه ی تانه نامیز.
- گوشه گیر** - ص.فا (گوشه گیر - *gûşegîr*): گوشه گیر، دووره په رتیز.
- گوشیدن** - مص.ل (گوشیدهن - *gûşîden*): گوی گرتن.
- گوگار** - ا (گوگار - *gûgar*): گوخلینه، قالونچه ی ریخ گلین.
- گوگرد** - ا (گوگرد - *gûgird*): گوگرد.
- گول** - ص (گول - *gûl*): گیل، نه زان، حبله و فیل.

- گول زدن** - مص (گول زده‌دن - gûl zeden): فریودان، له خشته‌بردن، خاپاندن.
- گول خورردن** - مص (گول خورده‌دن - gûl xûrden): فریو خواردن.
- گولانج** - (گولانج - gûlanc): جۆره شیرینییه‌که.
- گولخن** - (گولخه‌ن - gûlxen): ناگردانی گهرماش، تونی هه‌مام.
- گوله** - (گوله - gûle): گۆزه‌ی ئاو خوارده‌وه، شهریه.
- گون** - (گون - gûn): جۆر، رهنگ، وه‌کوپاشگر به‌کارده‌ی و مانای تازه دروست ده‌کات.
- گون** - (گه‌فهن - geven): گه‌وه‌ن، گه‌ون.
- گونگون** - ص. مر (گونگون - gûnagûn): جۆراوجۆر، رهنگاوپرهنگ.
- گوننه** - (گوننه - gûne): گۆنا، گووپ، تهرز، جۆر.
- گوننی** - (گوننی - gûnî): گوننی.
- گونیا** - (گونیا - gûnya): گۆنیا، نامیتریکی نه‌ندازه‌یییه.
- گوه** - (گوفه - gûve): پواز.
- گوهه** - (گه‌وهه‌ر - gewher): نه‌ژاد، گه‌وهه‌ر، به‌ردی به‌نرخه‌ی وه‌ک مرواری و نه‌لماس و یاقوت و ...
- گوهه‌ری** - ص. ن (گه‌وهه‌ری - gewherî): ره‌سه‌ن، پاک نه‌ژاد، گه‌وهه‌ر نیشان، گه‌وهه‌ر فروش، جه‌واهیتر فروش.
- گوهه‌رین** - ص. ن (گه‌وهه‌رین - gewherîn): جه‌واهیترنیشان.
- گوی** - (گوی - gûy): گۆ، دوگمه، قۆپچه.
- گویا** - ص. فا (گویا - gûya): قسه‌که‌ر، وه‌ک بلایی، زاهیری، گوایه.
- گویش** - ا. مص (گویش - gûyîş): گوتن، ده‌فۆک، شپوه‌زار.
- گویک** - (گویه‌ک - gûyek): گۆ، قۆپچه.
- گه** - (گه‌ه - geh): گاه، جار.
- گه‌بهد** - ا. ص (گه‌هبود - gehbud): سه‌راف، خه‌زنه‌دار.
- گه‌هر** - (گه‌وه‌هر - gûher): نه‌سل و فه‌سل، ره‌سه‌ن، گه‌وه‌هر، جه‌وه‌هر.
- گه‌هن** - (گه‌ه‌هن - gehzen): شفره.
- گه‌گاه** - ق (گه‌ه‌گاه - gehgah): جارجار.
- گه‌گیر** - ص. فا (گه‌ه‌گیر - gehgîr): غافلگیر، نه‌سه‌پیک له نکاودا پره‌ویتته‌وه.
- گه‌نبار** - (گه‌ه‌نبار - gehenbar): ناوی شه‌ش جه‌ژنی سالانه‌ی کۆنی ئیترانه.
- گه‌واره** - (گه‌ه‌واره - gehvare): لانکه، بی‌شکه، گا‌فاره.
- گیا** - (گییا - giya): گیا.
- گیاغ** - (گییاغ - giyax): گیا.
- گیاه** - (گییاه - giyah): گیا.
- گیاه شناسی** - ا. مص (گیاه شناسی - giyah şinasî): گیاناسی.
- گیپا** - ا. (گیپا - gîpa): گیپه، جۆره خواردنی‌که.
- گیتار** - ا. فر (گیتار - gîtar): گیتار، نامیتریکی مؤسیقایه.
- گیتی** - (گیتی - gîti): گیتی، جیهان، دنیا، رۆژگار.
- گیتی ارا** - ص. فا (گیتی ارا - gîti ara): جیهان ارا، رازینه‌ره‌وه‌ی عالم، خوا.
- گیتی فروز** - ص. فا (گیتی فروز - gîti furûz): رۆشنکه‌ره‌وه‌ی جیهان.
- گیتی نورد** - ص. فا (گیتی نورد - gîti neverd): جیهانگه‌ر.
- گیچ** - ص (گیچ - gîç): گیترو ویتز، سه‌رگه‌ردان، بئ هۆش.
- گیجگاه** - ا. مر (گیجگاه - gîcgah): لاجانگ، جانگی.

- گیرا** - ص.فا (گیرا - gîra): دل‌رفین، دل‌گیر.
- گیراندن** - مص.ل (گیراندهن - gîranden): داگیرساندن.
- گیرک** - ا (گیرهک - gîrek): دوولقه‌ی کاره‌با.
- گیرودار** - ا.مر (گیرودار - gîrûdar): ناژاوه، هه‌راوه‌نگامه، گرفتاری.
- گیره** - ا (گیره - gîre): تهرقه.
- گیس** - ا (گیس - gîs): گیسو، پرچ.
- گیشه** - ا.فر (گیشه - gîşe): ده‌لاقه، په‌نجه‌ره‌ی بچووک.
- گیلاس** - ا (گیلاس - gîlas): گلاس، په‌رداخ.
- گیلاس** - ا (گیلاس - gîlas): گیل‌اس (میوه)
- گیلک** - ا (گیلهک - gîlek): دپهاتی، مسکین.
- گیلکی** - ص.ن (گیله‌کی - gîlekî): زمانی خه‌لکی گیلان.
- گیلی** - ص.ن (گیلی - gîlî): خه‌لکی گیلان.
- گیمه** - ا.فر (گییومه - giyyume): جوت که‌وانه‌ی بچووک «...».
- گین** - (گین - gîn): پاشگره‌وهک: شرم+گین-- شرمگین.
- گیوتین** - ا.فر (گییوتین - giyyutîn): نام‌تیریکه بۆسه‌ریپینی مرۆف، ملیپه‌رتین، ئەم نام‌تیره له سالی ۱۷۹۲ ز له فه‌رنسا به‌کاره‌یترا.
- گیوگان** - ا.ص (گیشه‌گان - gîvegan): گیو، مالباتی گیوان.
- گیوه** - ا (گیشه - gîve): گیوه، کلاشی بن‌چهرم.
- گیوه‌باف** - ا.ص (گیشه‌باف - gîvebaf): کلاشکەر، کلاشچن.
- گیوه‌دوز** - ا.ص (گیشه‌دووز - gîve dûz): کلاش درو.
- گیه** - ا (گییه‌ه - gîyeh): گیا، .
- گیهان** - ا (گه‌یهان - geyhan): جیهان، گیتی، دنیا.

ل

ل - حر (L - L):

- لات** - ص (لات - lat): لات و لهویر، ههژارو بیته وا.
- لات** - ا.ع (لات - lat): ناوی بتییک بووه که عه ره ب بهر له ئیسلام په رستوویانه.
- لاتار** - ا.فسر (لاتار - latar): بهخت تاقیکردنه وه.
- لاتکس** - ا.فسر (لاتیکس - latiks): شیلوی تایبه تی رووه کان.
- لاتو** - ا (لاتو - latû): نه رده وان، پاچینه، په یژه، قالدومه.
- لاج** - ص (لاج - lac): رووت، دپله سه گ، بهرتیل.
- لاجرعه** - ق.ع (لاجعه رته - lacer'e): خواردنه وه یه کبینه.
- لاجرم** - ق.ع (لاجهره م - lacerem): ناچار.
- لاجورد** - ا (لاجشه رد - lacverd): به ردیکی شینی ناسمانییه.
- لاچی** - ا (لاچی - lacî): هیل.
- لاحد** - ا.فا.ع (لاهیید - lahid): گوره له کن، قه ور هه لکن.
- لاخط** - ا.فا.ع (لاهییز - lahiz): ته ماشاکه ر، بیته ر.
- پیتی بیست و هه و ته می ئه لقیای فارسییه به (لام) ده خوینرته وه، له هه ساوی ئه بجه دا ده کاته (۳۰).
- لا** - ا (لا - la): توئ و نیوان، له توئی کتیبه که دا دامنا، له نیوان کتیبه که دا دامنا.
- لا** - ع (لا - la): نه خیر، نه.
- لابالی** - ص.ع (لائیوبالی - laubalf): خه مسارد، بیباک، بی موالات.
- لاقل** - ق.ع (لائه غه ل - laexell): لایه نی که م، به لای که موه.
- لائح** - ص.ع (لائیه - laih): ئاشکرا، دیار، خویا.
- لائحه** - ا.ع (لائیهه - laihe): لایحه، نووسراو، لیستی هه ساو، نامه ی تیروته سه ل.
- لائم** - ا.فا.ع (لائیم - laim): لومه که ر، گازانده که ر، سه رزه نشتکار.
- لائمه** - ا.ع (لائیمه - laime): لومه، سه رزه نشت، گازانده.
- لابراتور** - ا.فر (لابوراتور - laburatûr): تاقیگه.
- لابه** - ا.مص (لابه - labe): کوروزانه وه و لالانه وه، گریه و زاری، ریاکاری.
- لابیدن** - مص.ل (لابیدن - labîden): زاری کردن، کوروزانه وه، داوا کردن، پارانده وه.

لاظه - ا.فا.ع (لاهیزه - lahize): چاو، چه‌م، چه‌و.
لاحق - ا.فا.ع (لاهیغ - lahix): میوه‌یه‌ک پاش میوه‌یه‌کی دی بگات.
لاحقه - ا.فا.ع (لاهیغه - lahixe): پاشکۆ.
لاحول - ا.ع (لاهلول - lahwil): هیٚز و ده‌سه‌لات هه‌ر بۆ خویابه.
لاخ - (لاخ - lax): پاشگره وه‌ک سنگ + لاخ - سنگلاخ = به‌رده‌لان.
لاخشته - ا (لاخیشته - laxište): جوړه خوړاکیکی هه‌رشته‌یه، شوٚنی لوس و خز.
لاخه - ا (لاخه - laxe): پینه، پارچه.
لاخه‌دوز - ا.ص (لاخه‌دووز - laxedûz): پینه‌دۆز، پینه‌چی.
لاد - ا (لاد - lad): دیبا، هه‌وریشم، قوماشی نرم و ناسک.
لاد - ا (لاد - lad): دیوار، دیواری گل، چینه‌دیوار، ته‌مه‌ل و بناغه.
لادن - ا (لادهن - laden): گولٚیکی زه‌ردی بۆنخۆشه.
لاده - ص (لاده - lade): بیٚ ناوه‌ز، گه‌وج، بیٚ نه‌قل، گیل، گه‌لجۆ.
لارنژیت - ا.فر (لاره‌نژیت - larenjît): ناوسانی قورگ و ژئیه‌کانی گه‌روو.
لارو - ا.فر (لاروف - laruv): میروو، کرم.
لازم - ا.فا.ع (لازیم - lazim): جیگیرو پایه‌دار، واجب و پئیویست.
لازوق - ا.ع (لازووغ - lazûx): مه‌ره‌م و له‌زگه‌ی سه‌ریرین.
لاژورد - ا (لاژفهرد - lajverd): به‌ردٚیکی شینی ئاسمانییه.
لاس - ا (لاس - las): میٚچکه‌ی هه‌ر گیانله‌به‌رٚیک، دٚله‌سه‌گ، ئاوریشمی خاو.
لاس زدن - م.ص (لاس زده‌دن - las zeden): چه‌یوانی نٚیر دوای میٚچکه بکه‌وٚی، ده‌ست هٚینان به‌ گۆنای ژن یان کچ‌دا.
لاستیک - ا.فر (لاستییک - lastîk): تایه‌ی ئوتومبیل.
لاسکوی - ا (لاسه‌که‌فی - lasekevî): بالنده‌یه‌کی چکۆله‌ی خوشتاوازه.
لاسیما - ع (لاسیبه‌ما - lasiyema): نه‌خازما، به‌تاییه‌تی، نه‌مازه، نه‌خاسمه.
لاش - ا (لاش - laş): لاشه، مردار، له‌ش، له‌رو لاوازو زه‌بوون.
لاش - ا (لاش - laş): تالان و برۆ.
لاش کردن - م.ص (لاش که‌رده‌ن - laşkerden): تالان کردن، به‌تاییه‌تی خوړاک-ی وه‌کو میوه‌و شتی سه‌ر سفره.
لاشبرگ - ا.مر (لاشبه‌رگ - laşberg): گه‌لای رزیو، گه‌لای له‌ دار رژاوو وه‌ریو.
لاشخور - ا.ص (لاشخور - laşxûr): سه‌رگه‌ر، داله‌که‌رخۆره، سیسارکه‌که‌چه‌له.
لاشه - ا (لاشه - laşe): که‌لاک، لاشه.
لاشئ - ص.ع (لاشه‌یی - laşey): ناچیز، هٚیج.
لاطائل - ص.ع (لاتائیل - latail): بیٚفاییده، بیٚتهوده، بیٚ سوود، بیٚ که‌لک.
لاعب - ا.فا (لائیب - la'ib): یاریکه‌ر، وازیکه‌ر.
لاعلاج - ق.ع (لائیلج - la'ilac): بیٚ ده‌رمان، ناچار.
لاعن - ا.فا (لائین - lain): جنٚیوهر، نه‌فره‌تکار.
لاعیه - ا.ع (لائیه - laiye): جوړه رووه‌کٚیکه.
لاغ - ا (لاغ - lax): شوخی، حه‌نه‌ک، گالته‌و گه‌پ.
لاغر - ص (لاغر - laxer): له‌رولاواز، باریک و بنٚیس.
لاغیه - ا.ع (لاغیه - laxiye): قسه‌ی بیٚ سه‌رویه‌ر.
لاغیه - ا (لاغیه - laxiye): جوړه رووه‌کٚیکه.

لاستیک - ا.فر (لاستییک - lastîk): تایه‌ی ئوتومبیل.
لاسکوی - ا (لاسه‌که‌فی - lasekevî): بالنده‌یه‌کی چکۆله‌ی خوشتاوازه.
لاسیما - ع (لاسیبه‌ما - lasiyema): نه‌خازما، به‌تاییه‌تی، نه‌مازه، نه‌خاسمه.
لاش - ا (لاش - laş): لاشه، مردار، له‌ش، له‌رو لاوازو زه‌بوون.
لاش - ا (لاش - laş): تالان و برۆ.
لاش کردن - م.ص (لاش که‌رده‌ن - laşkerden): تالان کردن، به‌تاییه‌تی خوړاک-ی وه‌کو میوه‌و شتی سه‌ر سفره.
لاشبرگ - ا.مر (لاشبه‌رگ - laşberg): گه‌لای رزیو، گه‌لای له‌ دار رژاوو وه‌ریو.
لاشخور - ا.ص (لاشخور - laşxûr): سه‌رگه‌ر، داله‌که‌رخۆره، سیسارکه‌که‌چه‌له.
لاشه - ا (لاشه - laşe): که‌لاک، لاشه.
لاشئ - ص.ع (لاشه‌یی - laşey): ناچیز، هٚیج.
لاطائل - ص.ع (لاتائیل - latail): بیٚفاییده، بیٚتهوده، بیٚ سوود، بیٚ که‌لک.
لاعب - ا.فا (لائیب - la'ib): یاریکه‌ر، وازیکه‌ر.
لاعلاج - ق.ع (لائیلج - la'ilac): بیٚ ده‌رمان، ناچار.
لاعن - ا.فا (لائین - lain): جنٚیوهر، نه‌فره‌تکار.
لاعیه - ا.ع (لائیه - laiye): جوړه رووه‌کٚیکه.
لاغ - ا (لاغ - lax): شوخی، حه‌نه‌ک، گالته‌و گه‌پ.
لاغر - ص (لاغر - laxer): له‌رولاواز، باریک و بنٚیس.
لاغیه - ا.ع (لاغیه - laxiye): قسه‌ی بیٚ سه‌رویه‌ر.
لاغیه - ا (لاغیه - laxiye): جوړه رووه‌کٚیکه.

- لاف** - (لاف - laf): فشسه، گراف، خوّه لکیشان.
- لافزډن** - مص (لاف زدهډن - laf zeden): لاف لیدان، خوّه لکیشان.
- لافیدن** - مص. ل (لافیدن - lafiden): لافلیدان، خوّه لکیشان.
- لافنده** - ا. فا (لافنده - lafende): فشسه کهر، لاف لیدهر، فیشالچی.
- لافیس** - ص. فا (لافیس - laxis): ئیرادگیر، عه بیگر، هه له گر.
- لافید** - ص. ع (لافید - laxeyd): بی به ندو بار، بی سهرویهر، بی موبالات.
- لاک** - (لاک - lak): لاک، دهرمانیکه بۆ کوژانه وهی خهت و ئه و شتانه به کاردی، جا سووری هه یه و سپی هه یه.
- لاک** - (لاک - lak): کاسه ی دارین، تهشت.
- لاک پوشت** - ا. مر (لاک پوشت - lak pušt): کیسه ل، کیسو.
- لاکتوز** - ا. فر (لاکتوز - laktûz): قه ندی شیر که به ریژه ی له ۶۵٪ له ههر لیتر تکدا هه یه.
- لال** - ص (لال - la) : لال، که سیک زمان بگری و نه توانی باش قسه بکات. زمانگیر.
- لال** - (لال - la) : له عل، سوور.
- لالا** - ا. ص (لالا - lala) : له له، سه ریهرشتیاری مندال.
- لالاء** - ا. ع (له لاء - le'la') : ئه و به پری شادمانی، رووناکي چرا.
- لالس** - (لالس - lales) : جوژه قوماشتیکی ئاوریشمی ناسک و سووره.
- لالک** - (لالک - lalek) : پیتلاو، کهوش، پۆپنه ی که له شیر.
- لالکا** - (لالکا - laleka) : پیتلاو، کهوش.
- لالنگ** - (لالنگ - laleng) : ورتکه نانانی گه دایی، ئه و بهرماوه و خوژاکه ی که خه لکی هه ژار له میوانی دا له گه ل خو ده بیه نه وه.
- لاله** - (لاله - lale) : چرا لاله.
- لاله** - (لاله - lale) : گوئی لاله، گولاله، میلاقه.
- لاله رخ** - ص. مر (لاله رخ - lale rux) : روو وه کو گوئی لاله، لاله روخسار.
- لاله زار** - ا. مر (لاله زار - lalezar) : لاله زار، شوپنچ گوئی لاله ی زور بی.
- لالهستان** - ا. مر (لاله سیستان - lalesitan) : لاله زار.
- لاله عباسی** - ا. مر (لاله ئه باسی - laleebasî) : لاله عه باسی، جوژه گوئی که.
- لاله عذار** - ص. مر (لاله ئیزار - laleizar) : لاله روخسار، روو چون گولاله.
- لاله فام** - ص. مر (لاله فام - lalefam) : سووره وه کو لاله، بهرهنگی لاله، لاله رهنگ.
- لالهوشان** - (لاله قه شان - laleveshan) : چه شنه گیانله بهرانیکی دهریاییه که به ده نیان له لاله ده چیت،
- لام** - ا. فر (لام - lam) : وهرقه هی ناسکی کانزایی.
- لام** - ا (لام - lam) : چاوه زار
- لام** - (لام - lam) : خه رقه ی دهرژیسی، خشل و زتیرو زیوو، که مه ربه ند، لاف و گه زاف
- لاما** - ا. فر (لاما - lama) : وشتری بی کۆپه وانه که له ئه مریکای لاتیندا هه یه.
- لاما** - (لاما - lama) : مه لای بودایی
- لامائیسسم** - ا. فر (لامائیسسم - lamaism) : رتیبازیکی ئایینی بوداییه،
- لامان** - (لامان - laman) : فریو. درۆ، لاف و گه زاف، ریشخه ن، گورج و گوئ، چوست و چالاک،
- لامانی** - ا. ص (لامانی - lamanî) : ریاکاری، ههرزه و پیژی، بی ئیمانی، درۆ
- لامپ** - ا. فر (لامپ - lamp) : گلۆپ،
- لامپا** - (لامپا - lampa) : چرا، لامپا.

- لامچه** - (لامچه - lamçe): چاوهزار
- لامح** - ص فا (لامیه - lamih): دره وشاوه، دیار، خویا.
- لامحاله** - ق.ع (لامه هاله - lamehale): ناچار،
- لامذهب** - ص.ع (لامه زهه ب - lamezheb): لامه زه ب، بی دین، بی ایمان و باوهر
- لامسه** - ا.ع (لامیسه - lamise): ههستی که له پینج ههسته که مرۆف که به هویه وه گهرمی و ساردی و زبری و نهرمی شتان دهرک دهکری.
- لامع** - ص.ف.ع (لامی - lami): دره خشان، تابان.
- لامعه** - (لامیئه - lami'e): دره وشاوه، مه لاشوی منال.
- لامک** - (لامهک - lamek): نهو دهستماله ی له سه ر شاشک یان کلاو ده به ستری.
- لامی** - (لامی - lamî): جوړه که تیره به کی زهردی بوخوښه، سیکوتین.
- لان** - (لان - lan): چال، قوژت، نه شکهوت، موغاره.
- لان** - (لان - lan): بی وه فایی، بی حه قیقه تی.
- لانجین** - (لانجین - lancîn): کاسه ی گه وره، ته شتی گلین.
- لانندن** - مص.م (لاندهن - landen): گلاندن، جولاندن، ته کاندان.
- لانولین** - ا.فر (لانولین - lanûlîn): ماده به کی چه وره له خوری مه ر ده گبیری و بو هه ندی دهرمان به کار دی.
- لاننه** - (لاننه - lane): لانه، هیلانه، هیلین، شاره زهرده والته.
- لاننه** - ص (لاننه - lane): ته مه ل، بیکاره، بی مویالات.
- لاو** - (لاو - lav): ته راو، ته راو بو سپی کردنی دیوار به کار دی.
- لاو** - (لاو - lav): کوروزانه وه، لالانه وه، ریاویژی.
- لاو** - (لاو - lav): له دهست چوو.
- لاوشدن** - مص.ل (لاو شودن - lavşuden): له دهست چوون.
- لاوشدن** - مص.ل (لاو شودن - lav şuden): له دهست چوون.
- لاوشیر** - (لاوشیر - lav şîr): جوړه که تیره به کی بو ناخوښه.
- لاوک** - (لاوکه - lavek): مه نجه ل، ته شت، ته شتی هه ویر شیلان.
- لاوه** - ا.مص (لاوه - lave): زاری، گریان.
- لاه** - (لاه - lah): میچکه ی هه ر حه یوانیک.
- لاهورت** - ا.ع (لاهورت - lahût): زانستی که دهر باره ی باوهر تین په یوه دست به خوایی و خوداناسی.
- لاهوره** - (لاهوره - lahûre): قازی کاله ک یان شوتی، لووز، لویز.
- لاهیجی** - ص.ن (لاهیجی - lahîcî): خه لکی لاهیجان، لاهیجانی.
- لاهی** - (لاهی - lay): نهو قورده ی له قاپدا یان له جوگه دا یان له حه وزدا بن ده نیتته وه و ده نیشیت، تلپه ی شهراب، خلته ی شهراب.
- لایق** - ص.ع (لایق - layix): لایه ق، شایسته، هه ژ، شایان.
- لایه** - (لایه - laye): توئی. لۆ. نه سته پری جلک، چینی زهوی.
- لاییدن** - مص.ل (لاییدن - layîden): نالین، هه رزه گوتن.
- لالی** - ا.ع (له تالی - lealî): مروارییان.
- لئام** - ص.ع (لیئام - liam): پیسکه، له گامان، هه تیوچه، ناکه س به چه، خویری.
- لئامت** - مص.ع (له ئامت - leamet): پیسکه یی، ده له چه یی، ناکه س به چه یی، خویری.
- لؤلؤ** - ا.ع (لؤلؤ - lu' lu'): مرواری، یاقوت.

- لوم** - مص.ع (لوم - lu'um): هه تیوچه یی، سپله یی.
- لئیم** - ص.ع (له ئیم - le'im): سپله، هه تیوچه، له گام.
- لب** - (له ب - leb): لیتو، که نار، لیتوار، ږخ، قه راخ.
- لب** - ا.ع (لوبب - lubb): کاکله، کرۆک، خالیسه، نه قلی خالیسه ی دوور له هه گهردیک..
- لبا** - ا.ع (لیبه - libe'): ژهک، فرۆ.
- لباب** - ا.ص.ع (لوباب - lubab): کاکله، کرۆک، هه لیتوارده و پوخته ی هه شتیک.
- لباچه** - (له باچه - lebaçe): جبه.
- لباد** - (لوباد - lubad): نیری سه ملی گاجوتان.
- لباد** - ا.ع (له بباد - lebbad): قاپوتی لباد، فهره نجی، لباد فرۆشی.
- لباده** - ا.ع (لوباده - lubbade): جبه، عه با.
- لباس** - ا.ع (لیباس - libas): جلو بهرگ، پۆشاک.
- لباسات** - (لباسات - libasat): حیلله، حیلله گه ری.
- لباشه** - (له باشه - lebaše): له واشه، ئامیریکه له کاتی ناکردنی و لاخی بهرزده له ده مو قه پوژی ده به ستان.
- لباقت** - مص.ل.ع (له باغهت - lebaxet): له باقهت، زیرهک بوون، زمان ته ری، ته بیعهت نهرمی.
- لبالب** - ص.مر (له باله ب - lebaleb): لیتواو لیتو، لیتو ریژ.
- لبان** - ا.ع (لیبان - liban): شیردان.
- لبان** - ا.ع (لوبان - luban): سنه و بهر.
- لب تخت** - ا.مر (له ب تهخت - leb text): قاپی پهل، قاپی قه راخ تهخت.
- لبث** - مص.ل.ع (له بیس - lebis): وهستان، هه لوهسته کردن.
- لبخ** - ا.ع (له بهخ - lebox): داریکه له داری چنار ده چیت.
- لبخند** - ا.مر (له بهخه ند - leboxend): زهرده خه نه، بزه.
- لبد** - ا.ع (له بهد - lebed): کولک و مووی پرو تیتکئالاو.
- لبد** - ا.ع (لیبد - libd): خوری و مووی پروویتیکه وه نوساو، نهرمه زین.
- لبد** - ا.ع (لویهد - lubed): نه وه ی بهرده وام له ماله وه بیج و نه چیتته سه فهر، مال و سامانی زۆر.
- لبدیس** - ا.ص (له بدیس - lebdîs): لیتو ناسا.
- لبریز** - ص.مر (له ب ریز - lebrîz): پر، لیتو ریژ، لیتوان لیتو.
- لبس** - ا.ع (لیبس - libs): پۆشاک، جل و بهرگ، کهل و پهل.
- لبس** - مص.ع (له بس - lebs): به سه هوو بردن.
- لب شگری** - ص.مر (له به شیکه ری - lebsikerî): سی لچ.
- لبق** - مص.ع (له بهغ - lebox): زیرهک بوون، مه علان بوون، ته بیعهت نهرمی، ره وان بیژ.
- لبق** - ص.ع (له بیغ - lebox): ده م ته ری، زیرهک، مه علان، ته بیعهت نهرم.
- لب گزه** - ا.مص (له ب گزه - leboxgeze): لیتو گه ستان له زۆر په شیمانیدا.
- لب گزیدن** - مص.م (له ب گه زیدهن - leboxgeziden): لیتو گه ستان، په شیمان بوون.
- لبلاب** - ا.ع (له بلاب - leblab): لاولاو.
- لبن** - ا.ع (له بهن - leban): شیر، شیر ی ژن، شیر ی گیانله بهر.
- لبنگ** - (له بهنگ - leboxeng): مۆریانه.
- لبو** - (له بوو - leboxû): چه وه نه ری کولاو.
- لبه** - (له به - leboxe): لیتو ناسا، لیتوار، قه راغ، ږخ.
- لبیب** - ص.ع (له بیب - leboxîb): به ئاوه ز، ئاقل، ژیر.

- لییدن** - مص. ل (له بییدن - lebîden): هه له وه پری کرن، لاف و گه زاف لییدن.
- لییس** - ا.ع (له بییس - lebîs): هاوتا، جلیتیک له بهر زۆر له بهرکردن کۆن بووی.
- لییش** - ا (له بییش - lebîş): له واشه ی تاییه ت به نالکردنی ولاخی به رزه.
- لییک** - ا.ع (له ببیهیک - lebbeyk): وه لامدانه وه به قبول، داواکه ت قه بول ده کم.
- لبینا** - ا (له بینا - lebîna): ناوی نه وایه کی کۆنی مۆسیقایه.
- لپ** - ا (لوپ - lup): گووپ، گۆنا.
- لپه** - ا (له پیه - leppe): له تکه، له تکه نوک.
- لت** - ا (له ت - let): زله، له ت و په ت.
- لتارژی** - ا.فر (لیتارژی - litarjî): له خوچوون، جوړتیک له خه وی موگناتیسی.
- لت انبار** - ص. مر (له ت نه انبار - let enbar): زۆر خوژ، زگدریاگ.
- لت انبان** - ص. مر (له ت نه انبان - let enban): پرخۆر، زۆر خوژ، فره خوژ.
- لتره** - ص (له تره - letre): کۆنه، دراو.
- لتره** - ا (لوترا - lutra): زمانتیک که چهند که سبیک بو خو دروستی بکه و قسه ی پی بکه تا خه لکی لیبیان تی نه گات.
- لتکو** - ا (له تکوو - letkû): دره خستیکه له دره خستی هه لۆژه ده چی.
- لتکه** - ا. مر (لوتکه - lutke): به له م، قایخ.
- لته** - ا (له تته - lette): په رۆ کۆن.
- لته چین** - ا. ص (له تته چین - lette çin): که سبیک په رۆ کۆنه له کوچه و کۆلانا بچنیتته وه.
- لثام** - ا.ع (لیسام - lisam): ده مامک.
- لشه** - ا.ع (لیسه - lise): پوک، گوشتی بیخی ددان.
- لج** - ا (له ج - lec): له قه، شقی، شاپ.
- لج** - مص.ع (له جج - lecc): عینادی کردن، شه پرکردن، رکگرتن.
- لجاج** - مص.ع (له جاج - lecac): شه پرکردن، سه سه ختی کردن.
- لجاجت** - مص.ع (له جاجه ت - lecacet): شه پرکردن، عینادی کرن، رکگرتن.
- لجالو** - ا (له جالو - lecalû): رووه کیتیکه.
- لجام** - ا.ع (لیجام - licam): لغاو.
- لجهاز** - ص. مر (له جهاز - lecbaz): شه رانی، سه سه سخت، چاوقایم.
- لجج** - ا.ع (لوجه ج - lucec): ده ریا، زه ریا، ناو ده ریا، قه ره بالغی.
- لجلاج** - ص.ع (له جلاج - leclac): زمانگیر.
- لجن** - ا (له جه ن - lecen): سیاناو، سیانکه، قوراو، چلپاو.
- لجنه** - ا.ع (له جنه - lecne): لیژنه، نه نجوومه ن.
- لجوج** - ا.ع (له جوج - lecûc): شه رانی، عیناد، سه سه سخت.
- لجه** - ا.ع (لوجه ج - lucec): ده ریا، ئاپوژای خه لکی، قه ره بالغی.
- لجین** - ا.ع (لوجه یین - luceyn): زیو.
- لجین** - ا.ع (له جین - lecîn): که فی زاری وشتر، گه لای وه ریبو، یا گه لای وردکراوی تیکه لکراو به نارد بو ئالفی وشتر.
- لج** - ا (له ج - lec): روخسار، چاره، روو، دیم.
- لچ** - ص (لوچ - luç): رووت.
- لچهر** - ص (له چهر - leçer): له چهر، قهرچۆک، رژد، ره زیل، چکووس، رکن و په لپگر.
- لچک** - ا (له چک - leçek): له چک، ده سمالی سنی گوشه که ژنان له سه ری ده کهن.
- لحاظ** - ا.ع (لیهاز - lihaz): گوشتی چاو.
- لحاظ** - مص.م.ع (لیهاز - lihaz): روانین به تبه لی چاو.
- لحاف** - ا.ع (لیهاف - lihaf): لیتفه.
- لحام** - ا.ع (لیهام - liham): له حیم کردن.
- لحام** - ا.ص.ع (له ههام - lehham): قه ساو، گوشتفرۆش.

- لجد** - ا.ع (لههد - lehd): قه‌ور، گۆز، ئهلجد.
- لجظه** - ا.ع (لههزه - lehze): چاوتروکانیك، روانین به تیلهی چاو، به‌کدهم.
- لجم** - ا.ع (لههم - lehm): گۆشت.
- لجن** - ا.ع (لههن - lehn): ئاواز، نه‌وا، ئاهه‌نگ.
- لجوم** - ا.ع (لهووم - luhûm): گۆشت (کۆ).
- لحيان** - ا.ع (لیهیان - lihyan): ئاوی که‌م، که‌ندر، ئاودر.
- لحيان** - ص.ع (لههیان - lehyan): پی‌اوی ردین دریش.
- لحيانی** - ص.ع (لیهیانی - lihyanî): پی‌اوی ریش.
- لحیف** - ا.ع (لیهیف - lihîf): لیف، لیف، لیفه.
- لحیم** - ص.ع (لههیم - lehîm): گۆشتن، له‌حیم.
- لحیه** - ا.ع (لیهیه - lihye): ردین، ریش.
- لخ** - ا.ع (لوخ - lux): زهل.
- لخا** - ا.ع (له‌خا - lexa): پی‌لاو، که‌وش.
- لخت** - ص.ع (لوخت - luxt): رووت و عوریان.
- لخت** - ا.ع (له‌خت - lext): پارچه، له‌ت و په‌ت.
- لخته** - ا.ع (له‌خته - lext): پارچه، به‌ش.
- لخج** - ا.ع (له‌خج - lexc): نه‌سپوون، قه‌لیا.
- لخچه** - ا.ع (له‌خچه - lexçe): بل‌تسه‌ی ئاگر، مه‌شخه‌ل، پشکۆ.
- لخشان** - ص.ع (له‌خشان - lexşan): لیک‌خشین، خزین.
- لخشک** - ا.ع (له‌خشک - lex şek): چیشتی هه‌رشته، شوینی خز.
- لخشه** - ا.ع (له‌خشه - lexşe): بل‌تسه‌ی ئاگر، شوله‌ی ئاگر، مه‌شخه‌ل.
- لخشیدن** - ص.ع (له‌خشیدن - lexşîden): خزین، نسکۆ، ساقه‌دان، هه‌لتوتان.
- لخشنده** - ا.ع (له‌خشنده - lex şende): که‌سیک بخزین، خزبو.
- لخلخ** - ص.ع (له‌خلخ - lex lex): لوخه‌ لوخ، له‌رو لاواز، بئ شنگ و توانا.
- لخلخه** - ا.ع (له‌خ له‌خه - lex lexe): تیکه‌له‌یه‌ک له‌شتی بۆن خو‌ش وه‌کو: مسک و عه‌نبه‌رو کافور.
- لخم** - ص.ع (لوخم - luxm): گۆشتی نه‌رمه‌ی بئ چه‌وری و ئیسقان.
- لخنیس** - ا.ع (له‌خنیس - lexnîs): جـۆزه رووه‌کیتکه.
- لد** - ص.ع (له‌دد - ledd): دژمنی سه‌ر سه‌خت.
- لد** - ا.ع (له‌دد - ledd): جه‌وال، خه‌رار، ته‌لیس.
- لدغ** - مص.ع (له‌دغ - ledx): پی‌توده‌دان، مار پی‌تودی داوه.
- لدغه** - ا.ع (له‌دغه - ledxe): به‌ک پی‌توده‌دان.
- لدن** - ق.ع (له‌دوون - ledûn): لا، کن، لایه‌ن، نک.
- لدود** - ص.ع (له‌دود - ledûd): دژمنی سه‌ر سه‌خت.
- لدات** - ا.ع (لیدات - lidat): ها‌وزاد، پی‌تکه‌وه له‌ دایکبوون، ها‌وزا، ها‌وسونج.
- لدى** - ق.ع (له‌دا - leda): له‌کاتی.
- لدیغ** - ص.ع (له‌دیغ - ledîx): پی‌توده‌راو، ماران که‌سته.
- لذا** - ع.ع (لیزا - liza): له‌به‌ر ئه‌مه، بۆیه، جا...
- لذات** - ا.ع (له‌زات - lezzat): له‌زه‌ت، له‌زه‌تان.
- لذاذ** - ص.ع (لیزاز - lizaz): به‌له‌زه‌ت، خو‌ش.
- لذاذت** - مص.ع (له‌زازه‌ت - lezzat): خو‌شبوون، به‌تام و له‌زه‌ت بوون.
- لذت** - ا.ع (له‌ززه‌ت - lezzet): له‌زه‌ت، خو‌شی، به‌تامی، هه‌ستکردن به‌ خو‌شی.
- لذع** - مص.ع (له‌زه - lez): ئازاردان به‌قسه، سوتان به‌ ئاگر.
- لذیذ** - ص.ع (له‌زیز - lezîz): به‌له‌زه‌ت، خو‌ش، به‌تام.

- لر** - (لور - lur) : لور، بهر خوله، مران، ناره زوو، مه به ست.
- لر** - (لهر - ler) : لهرو لاواز، جوگه، ئاودر، ئاوه درۆ، باخه ل و بن باخه ل.
- لرد** - (لهرد - lerd) : مه يدانی ته سپ تاودان، مه يدان، سارا، دهشت و بيابان.
- لرد** - (ليرد - lird) : بن نشينی شله مه نی، تليه.
- لرد** - ا. انگل (لورد - lurd) : لورت، نازناو يکيه له نينگلستاندا به خه لکانی پایه بهرز ده درا.
- لرز** - ا. مص (لهرز - lerz) : لهرز، لهرزين له سه رما، لهرزو تا.
- لرزان** - ص. فا (لهرزان - lerzan) : به له رزه، لهرزين، لهرزيو.
- لرزاندن** - مص. م (لهرزاندهن - lerzanden) : لهرزاندن، جوولاندن.
- لرزانه** - ا. فا (لهرزانه نده - lerzanende) : ته کانه در، لهرزينه ر، هه ژينه ر.
- لرزانهک** - (لهرزانهک - lerzanek) : جه لی، جوړه خواردين يکيه وه کو محه له بی.
- لرزیش** - ا. مص (لهرزیش - lerziş) : لهرزين.
- لرزیه** - ا. مص (لهرزه - lerze) : لهرز، لهرزه، جووله.
- لرزهنگار** - ا. مر (لهرزه نيه گار - lerzenigar) : لهرزه پیتو، ريخته ر: (نامير يکيه بو پیتوانی بوومه له رزه).
- لرزیدن** - مص. ل (لهرزیدهن - lerzîden) : لهرزين، جوولان.
- لرزنده** - ا. فا (لهرزنده - lerzende) : شتيک بله رزی.
- لرزان** - ص. فا (لهرزان - lerzan) : لهرزيو.
- لرزاق** - ا. ع (ليرزاغ - lizax) : له زگه، گان.
- لرژب** - ا. ع (له زيب - lezib) : که م.
- لرژع** - ص. ع (له زيچ - lezic) : لينج.
- لزوجت** - ا. مص (لوزووجهت - luzûcet) : لينجی.
- لزم** - مص. ع (لوزووم - luzûm) : واجب بوون.
- لزير** - ص (له زير - lezîr) : زيرهک، هوشمه ند، زانا.
- لز** - ا. فر (لوژ - loj) : لوچ، ژوور يکي چکوله ی تاييه ته له شانۆيان له سينه مادا.
- لژم** - ا. (له ژم - lejem) : قوره سيان، چلپاو، قوراو، سياناو.
- لژن** - ا. (له ژن - lejen) : چلپاو، سيانکه.
- لژیون** - ا. فر (ليژیون - lijiûn) : جوړه ته قسيم به ندييه کی سوپاييه.
- لژیون دنور** - ا. مر (ليژیون دنور - liji`ûn) : بوناپورت له سالی ۱۸۰۲ ز بو هاندانی خزمه تگوزارانی سوپايی و مه ده نی داينا.
- لژیونر** - ا. فر (ليژیونير - lijiûnnir) : سه ربازی ليژیوون.
- لس** - ص (له س - les) : سست، بی هه ست، ته مه ل، ژاکاو، سيسه وه بوو.
- لسان** - ا. ع (ليسان - lisan) : زمان، زوان.
- لست** - ص (له ست - lest) : به هیز، قايم، توکمه.
- لسع** - مص. ل. ع (له س - les) : پیتوه دان، پیتوه دانی دوو پشک.
- لسن** - مص. ل. ع (له سن - lesen) : زمان پاراو، زمان رهوان، رهوانی بیژ.
- لسن** - ص. ع (له سین - lesîn) : زمان رهوان، به زمان.
- لش** - ا. ص (له ش - leş) : له ش، لاشه، ته مه ل، بیکاره.
- لش** - ا. (لوش - luş) : چلپاو، قوراو، سياناو.
- لشاب** - ا. مر (لوشاب - luşab) : شویتنی ناوی لی بوهستی و گیاو قامیشی لی بروی، زه لکاو.

- لشتن** - مص.م (لیشتن - lišten): لسته‌وه، لیسانه‌وه.
- لشک** - ا (له‌شک - leşk): شه‌ونم، خوناف، شه‌ونمچی که زه‌وی سپی بکات.
- لشک** - ص (له‌شک - leşk): په‌رۆ، پارچه، دراو.
- لشکر** - ا (له‌شکه‌ر - leşker): له‌شکر، قوشه‌ن.
- لشکر شکوف** - ص.ص (له‌شکه‌ر شیکوف - leaşker şikûf): له‌شکر شکیین، ئازاو دلاوهر.
- لشکرگاه** - ا.مر (له‌شکه‌رگاه - leşker gah): له‌شکرگه، شوینی له‌شکر له‌جه‌نگدا.
- لشکری** - ص.ن (له‌شکه‌ری - leşkerî): له‌شکری، سویایی.
- لشن** - ص (له‌شه‌ن - leşen): نهرم، هم‌سوار، ساده‌و بی‌نه‌خش و نیگار.
- لص** - ا.ع (لیس - liss): دز.
- لطفائف** - ا.ع (له‌تائف - letaif): نوکته، جه‌نه‌ک و سوعبه‌ت.
- لطائم** - ا.ع (له‌تائیم - letaim): میسک، عه‌تر، بازاری عه‌تر فرۆشان.
- لطفافت** - ا.مص (له‌تافه‌ت - letafet): نهرمی و ناسکی، جوانی، قسه‌ی نهرم و باش.
- لطام** - مص.م (لیتام - litam): ده‌مانچه به‌یه‌کتره‌وه نان.
- لطف** - مص.ل (لوتف - lutf): نهرمی نواندن، میهره‌بانی کردن، چاکی، میهره‌بانی.
- لطف** - ا.ع (له‌تف - letef): چاکه، نهرمی، دیاری.
- لطم** - مص.م.ع (له‌تم - letm): زلله‌ لیدان، ده‌مانچه پیکه‌وه‌نان، ئازاردان.
- لطمه** - ا.ع (له‌تمه - letme): زلله، شه‌پازلله، ئازار، لیدان.
- لطیف** - ص.ع (له‌تیف - letîf): نهرم و ناسک، میهره‌بان، جوان، خوش‌ته‌بیعه‌ت.
- لطیفه** - ص.ع (له‌تیفه - letîfe): نوکته، جه‌نه‌ک.
- لطیمه** - ا.ع (له‌تیمه - letîme): مسک، عه‌تر، بازاری عه‌تر فرۆشان.
- لعاب** - ص.ع (لوتاب - lu'ab): لیکی دهم.
- لعاب** - ص.ع (له‌تتاب - le'ab): وازیکه‌ر.
- لعان** - مص.م.ع (لیئان - li'an): به‌له‌عنه‌تکردنی یه‌کدی، حاشاکردن له‌یه‌کدی.
- لعان** - ا.ع (لیئان - li'an): نه‌فرت، نه‌عله‌ت.
- لعب** - مص.ع (له‌ئب - le'b): یاری کردن، سوعبه‌ت کردن، شوخی کردن.
- لعبت** - ا.ع (لوتبته - lu'bet): بازیچه، بووکله‌ه، دلپه‌رو ماشوقه‌ی جوان.
- لعل** - ا.ع (له‌ئل - le'l): له‌عل، به‌ردیکی به‌نرخه‌ له‌یاقوت ده‌چیت.
- لغن** - مص.ع (له‌ئن - le'n): نه‌فرین، ده‌رکردن، جنیودان.
- لعنت** - ا.ع (له‌ئنه‌ت - le'net): نه‌عله‌ت، نه‌فرت، یه‌کجار نه‌فرت کردن، جوین و تووک و نه‌فرین.
- لعوق** - ا.ع (له‌ئووغ - le'ûx): ئه‌وه‌ی به‌ زمان بلیتسریته‌وه، ده‌رمانیک بمژئی، که‌مترین بره‌ خواردن.
- لعین** - ص.ع (له‌ئین - le'în): نه‌فرت لیتکراو، ترۆکراو، حاشالییکراو.
- لغ** - ص (له‌غ - lex): سه‌ری بی‌موو، که‌چه‌ل، سارای وشک و برینگ، زه‌وی قاقی.
- لغ** - ص. (له‌غ - lex): له‌ق.
- دهان لغ** - ا.ص (ده‌هان له‌غ - dehan lex): ده‌مشر، که‌سیتک نه‌ییتی نه‌پاریزی.
- لغات** - ا.ع (لوغات - lu'xat): زمانان، وشه، په‌یقان.
- لغام** - ا (لیغام - lixam): لغاو.
- لغت** - ا.ع (لوعه‌ت - luxet): وشه، په‌یث، زمان.

لفظ - ا.ع (له فز - lefz): بیژه، واژه، وشه، قسه، په یف.

لفظه - ا.ع (له فزه - lefze): یهک بیژه، واژه.

لفیف - ا.ص.ع (له فیف - leffif): ناو پته و تیک نالو، دارودره ختی چرو تیک نالو، نا پورابهک له یهک شوتین کو بوینه وه.

لقاء - مص.م.ع (لیغاء - lixa'): دیده نی، دیمانه، به کتر دیتن، روو، روخسار.

لقاح - مص.ع (له غاه - lexah): ناوس بوون، تووی دره ختی خورمای نیر بکر تته خورمای میتوه.

لقاح - ا.ع (لیغاه - lixah): تو ماوی نه سپ یان وشتر، وشتری تازه زاوی پر شیر.

لقاط - ا.ع (لوغات - luxat): نهو گولانه ی له پاش دره و جی ده مینتی و هیشوکهران ده یچننه وه.

لقاطه - ا.ع (لوغات - luxate): شتیکی بی بایه خ که له زه ویدا که و تیی.

لقب - ا.ع (له غب - lexeb): له قه ب، ناوی شوهرت، نازناو.

لقلاق - ا.ع (له غلاغ - lexlax): له ق له ق، حاجی له قله ق.

لقلق - ا.ع (له غله غ - lexlex): له قله ق.

لقلقه - ا.ع (له غله غه - lexlexe): بیهوده گویی، هه له وه پری.

لقم - ا.ع (لوغم - luxem): پاروو، تیکه، لوقمه.

لقمه - ا.ع (لوغمه - luxme): لوقمه، تیکه، پاروو.

لقوه - ا.ع (له غقه - lexve): خوار بوونی دهم و دهم و لیتو.

لقیه - مص.ع (لوغیه - luxye): دیدار کردن، پیشوازی کردن.

لک - ا.ع (لهک - lek): وراوه، قسه ی بیهوده، ورتنه.

لک - ص (لهک - lek): پیسکه، گه و ج.

لک - ا.ع (لهک - lek): سه د هزار له شتیکی.

لغز - ا.ع (لوغه ز - luxez): لوغز، مه تهل، چه و چه.

لغزاندن - مص.م (له غزاندن - lexzanden): خزاندن، سوراندن، خلیسکاندن.

لغزش - ا.مص (له غزیش - lexziş): خزین، خلیسکان، سوران.

لغزیدن - مص.ل (له غزیده ن - lexziden): خزین، نسکودان، نوچدان، هه لتوتان.

لغزنده - ا.فا (له غزنده - lexzende): جیی خز، خزینه ر.

لغزان - ص.فا (له غزان - lexzan): له حالی خزیندا، خزیو، نوچبردو.

لغسر - ص.مر (له غسر - lexser): سه رلووس، که چه ل.

لغو - مص.ل.ع (له غف - lexv): قسه ی بیهوده کردن، له غوه، خه تا، هه شتیکی بیفایده.

لغوب - مص.م.ع (لوغووب - luxûb): ماندوو بوون، شه که تبوون.

لغونه - ا. (لوغوونه - luxûne): نارایش، نارایشت.

لغوی - ص.ع (لوغه فی - luxevî): زه مانه وان.

لف - مص.م.ع (له فف - leff): پیچانه وه، لوول دان، هه لکردن.

لفاح - ا.ع (لوففاه - luffah): جوړه رووه کیکه.

لفافه - ا.ع (لیفاه - lifafe): شتیکی له سه رشتیکی هه لیکری، له فافه.

لفت - ا.ع (لیفت - lift): شیل، چیل.

لفتره - ص (له فتره - leftere): سپله، خو پری، له چه ر.

لفج - ا.ع (له فج - lefc): لیتو نه ستور و ده کو لیتو و شتر، لچ، لچ و لیتو.

لفجن - ص (له فجن - lefcin): لچن، لچ نه ستور.

لفچه - ا.ع (له فچه - lefçe): لیتو نه ستور، لچ گه و ره، قه پوزی مه ر.

- لک** - (لهک - lek): که تیره، لاک، سیکوتین.
لک - (لهک - lek): لهکه، پهله، داغ و خال.
لک - ص (لوک - luk): نهستوور، گه وره، ههر شتیکی خپ.
لکا - (لهکا - leka): ساختیان، جوړه پیتلاوټیکه، پیتاو.
لکات - ص (لهکات - lekat): هه رزه، هیچ و پوچ، سوزانی، ژنی به دکار، قه حبه.
لکام - ص (لوکام - lukam): بی نه دهب، بی شهرم، بی حه یا، زلیخیز.
لکانه - (لهکانه - lekane): باستورمه، کپیری پیاو.
لکک - ل (لیکهک - likek): هه لووژهی ترش.
لکل - (لیکهک - likel): ههر می.
لکلک - (لهک لهک - lek lek): قسه ی هه لهق و مه لهق.
لکلک - (لیک لیک - lik lik): دؤلاش.
لک لک - (لهک لهک - lek lek): لهق لهق، حاجی له قلهق.
لکلک - ا.ع (لوک لوک - luk luk): کورت، کول، وشتیری قه لهوی کورته بالا، لؤقه ی نه سپ و ههر چاره و ټیبهک.
لکن - ا.ع (لاکین - lakin): به لام، لین.
لکنت - مص.ل.ع (لوکنهت - luknet): زمانگرتن.
لک و پک - ا.مر (لهکوپهک - lekû pek): که رهسته ی ناو مال له قاپ و قاچاخ و هیربار.
لک و پک - ص (لوکوپوک - lukûpuk): ناهه مووار، نه تاشراو، نه ستوور.
لکوموتیو - ا.فر (لوکوموتیو - lukômûtîv): مه کینه ی قیتار.
لکه - (لهککه - lekke): خال، داغ، پهله.
لکهن - (لهکهن - lekhen): روژوگرتنی هندیبیان.
لکین - (لوکین - lukîn): لباد.
- لگ** - (لهگ - leg): رهنج، مهینهت، به ند، زیندان.
لگام - (لیگام - ligam): لغاو، هه وسار، لغاش.
لگد - (لهگد - leged): لهقه، شاپ، جووته.
لگدکوب - ص.مف (لهگه دکوب - leged kûb): تی هه لدر او، بهر ششاپ دراو، پیشیلکراو، پایمالکراو.
لگن - (لهگن - legen): لهگن، ته شتی دهست و جل شورین.
لگور - (لهگور - legûr): تیره یه کی بیابان نشینه له ده و روبه ری هورات و سیستان.
لگومین - ا.فر (لیگومین - ligûmîn): پروتینی ناو دانه و ټیله ټین وهک نیسک و نوک و لوتیا.
لله - ا.ص (لهله - lele): لهله، نوکهری زاروک به خټیکهر.
لله - ق.ع (لیل لاه - lillah): له رای خوا، بو ره زای خوا.
لم - ا.مص (لهم - lem): پالدا نه وه.
لم - (لیم - lim): حیل، فیل، تهردهستی له کارتیکدا.
لما - (لهما - lema): سرکه ی تری.
لماز - ص.ع (لهماز - lemmaz): دوو زمان، به دگؤ.
لالم - ص (لهماله م - lemalem): لیوان لیو، لیو رتیز.
لمتر - ص (لهمتور - lemtur): گوشتن، قه لهو، ناهه مووار، قه به، تمه ل و ته وه زهل.
لمح - مص.ع (لهمه - lemeh): ته ماشاگردنی به دزی و خیرا، درهوشانه وهی کاره یا یان نه ستیره.
لمحه - ا.ع (لهمهه - lemhe): ته ماشاگردنیکی بله ز.
لمز - مص.ع (لهمز - lemz): لؤمه گردنی که سیک، عه بیدار گردنی که سیک، نیشاره گردن به تیله ی چاو و گوتنی شتیکی.

- لمس** - ص (له مس - lems): نهرم و سست، بیخال، شل و شاو.
- لمس** - مص.ع (له مس - lems): ساوین، دست مالین به شتیکیدا.
- لمشک** - ا (لیمیشک - limışk): ماستی که شیرو خوبی تی بکن و بیکنه نانه ولا.
- لمع** - مص.ل.ع (له م - lem): درهوشانه وه، رووناک بوون.
- لمع** - ا.ع (لومه - lume): چهپکه گیایه کی وشکی ناو گیای تهر، ناپورای خه لکی، په له ی سپی موی سپی، نیوان موی رهش.
- لمعان** - مص.ل.ع (له مه ان - leme'an): درهوشانه وه.
- لمعه** - ا.ع (لومه - lum'e): په له ی سپی، پرتو.
- لمیدن** - مص.ل (له میدن - lemîden): پالذانه وه.
- لنب** - ص (لونب - lunb): وله، قه له و، نهرم و شل وه کو کولیره ی گرم و تازه.
- لنبنان** - ص (له نبنان - lenban): پیره ژنی قه ویده.
- لنبر** - ا.ص (له نبر - lenber): قه له و، سمت و که فله.
- لنبک** - ص (لونبک - lunbek): قه له و، نهرم و شل، وله ناسا.
- لنبوس** - ا (لونبوس - lunbûs): ناوی دهم.
- لنبه** - ص (لونبه - lunbe): قه له و، نهرم و شل.
- لنت** - ا.انگل (لینت - lint): مشه ما، سارغی.
- لنتیر** - ا.فر (لنتیر - lentir): فانوس.
- لنچ** - ا (لونچ - lunc): لیج و لیو.
- لنچ** - ا (لینچ - linc): هیشووی تری که هیچی پتیه نه ماب، داری هیشووه تری.
- لنچ** - ا.مص (له نچ - lenc): لارو له نجه.
- لنجه** - ا.مص (له نجه - lence): لارو له نجه، نازو عیشووه.
- لنجه** - ا (لونجه - lunce): لیو، چه نه.
- لنجه کردن** - مص.م (لونجه که ردهن - lunce kerden): چه نه لیدان دهر باره ی نرخی شتیکیک پاش برانه وه ی موعامه له.
- لنچیدن** - مص.م (له نچیدن - lencîden): لارو له نجه کردن، له ریشه دهرهیتان.
- لند** - ا (له ند - lend): کور، کاو رای پیوا، کتیر.
- لند** - ا (لوند - lund): بؤلاندن له ژتیر لیوانه وه.
- لندلند** - ا (لوند لوند - lund lund): خوته خوت و بؤلّه بؤل.
- لند لند کردن** - مص.ل (لوند لوند که ردهن - lund lund kerden): پرتاندن، بؤلاندن، خوتاندن.
- لندره** - ا (له ندره - lendere): جوړه کوتالیک بووه.
- لندهور** - ص (له ندهور - lende hûr): زه لامی توکمه و که ته.
- لندیدن** - مص.ل (لوندیدن - lundîden): بؤلاندن، پرتاندن، خوتاندن.
- لنف** - ا.فر (لینف - linf): پتیکهاته ی خوتین به بیخ خړوکه ی سور.
- لنگ** - ص (له نگ - leng): شهل، له نگ.
- لنگ** - ا (لینگ - ling): لنگ، لاق، لاقی مرؤث له بیخی رانه وه تا سه ری قامکین پی.
- لنگ** - ا (لونگ - lung): په شته مال.
- لنگاک** - ا (له نگاک - lengak): قسه ی رهق، قسه ی ناشیرین.
- لنگر** - ا (له نگه ر - lenger): ناسن و زنجیری قورس بو ویستانی گه میبه ده خریتیه دهریاوه.
- لنگر** - ا (له نگه ر - lenger): سبینی گه وره که قاپه خواردنی له سه ر داده نری و بو میوانان دهری، له نگه ری.
- لنگرگاه** - ا.مر (له نگه ر گاه - lengergah): شوتنی له نگه رگرتن و وه ستانی که شتی.
- لنگوته** - ا (لونگوته - lungûte): په شته مالی بچووک بو داپوشینی عه وره ت.

- لنگه** - ا (لینگه - linge): تاک، پیچچه وانه‌ی جووت، یهک تاي بار، یهک تاکه پیتلاو.
- لنگیدن** - مص.ل (له‌نگیدهن - lengîden): شه‌لین، له‌نگین.
- لو** - ا (له‌و - lew): لیو.
- لو** - ا (له‌و - lew): جوژه شیرینیبه‌که.
- لو** - ا (له‌و - lew): ته‌په.
- لو** - ا (له‌و - lew): زراو، زه‌رداو، زالی، سه‌فرا.
- لو** - ع (له‌و - lew): نه‌گهر.
- لوا** - ا.ع (لیفا - liva): نالا، ئوستان، ستان.
- لواتح** - ا.ع (له‌فائیه - levaih): نووسراو، نامه‌ی تیرو ته‌سه‌ل، لیستی حه‌ساو.
- لواتم** - ا.ع (له‌فائیم - levaim): لوم‌ه‌و سه‌رزه‌نشتان.
- لواحظ** - ا.ع (له‌فاهیز - levahiz): چاوان.
- لواحق** - ا.ع (له‌فاهیح - levahix): پاشکویان.
- لواش** - ا (له‌فاش - levaş): جوژه نانیتکی زۆر ته‌نکه، له‌واشه.
- لواشک** - ا (له‌فاشه‌ک - levaşek): نانه‌قه‌یسی.
- لواشه** - ا (له‌فاشه - levaş): له‌واشه، له‌واشه‌ی تایبته به نالکردنی ولاخی به‌رزه.
- لواط** - مص.م.ع (لیفات - livat): منالبازی، هه‌تیوگاین.
- لواف** - ص.ع (له‌فشاف - levvaf): به‌ره‌چن، گلیم چن.
- لوالوا** - ص (له‌فاله‌فا - levaleva): پیایوی سووک و چرووک، ره‌زیل، سپله.
- لوام** - ص.ع (له‌فشام - levvam): خویش گله‌یی، لوم‌ه‌کار.
- لوامع** - ص.ع (له‌قامی - levami): دره‌وشاوان.
- لوم** - مص.ع (لوموم - lu'um): هه‌تیوچه‌یی، له‌گامی، خویتیتی.
- لوبلیا** - ا.فر (لوبیلیا - lûbilya): جوژه گولیتکه.
- لوبیا** - ا (لوبییا - lûbiya): لوبیا.
- لوت** - ا (لوت - lût): خواردن، خۆراک.
- لوت و پوت** - ا (لوت و پوت - lût û pût): خواردن و ته‌حامی هه‌مه‌ جوژ.
- لوت** - ص (لووت - lût): روت و عوژیان، بیابانی وشک و برینگ.
- لوتو** - ا.فر (لوتو - lûtû): قوماریکه له‌بابه‌تی دونبه‌له.
- لوٹ** - مص.م.ع (له‌وس - lews): له‌وتان، له‌وتاندن.
- لوچ** - ص (لوچ - lûç): خیل و قیچ.
- لوح** - ا (له‌وه - lewh): ههر شتیتیک ته‌خت و پان بی، له‌وحی نووسین.
- لوخ** - ا (لووخ - lûx): جوژه زه‌لینکه حه‌سیری لئ دروست ده‌کری، له‌بان.
- لوده** - ا (له‌وده - lewde): سه‌به‌ته‌ی گه‌وره، سه‌به‌ته‌ی میوه چنن.
- لوده** - ص (له‌وده - lewde): شوخ و خویش ته‌بیعت، حه‌نه‌کچی.
- لودی** - ص (لوودی - lûdî): به‌غیره‌ت، جوامیتر، رهند، بی‌باک، دلاوا.
- لور** - ا (لور - lûr): لۆر.
- لور** - ا (لور - lûr): سیلاو، لافاو، ناودر.
- لورانک** - ا (لوورانکه - lûranek): ده‌به‌ی رۆن.
- لورک** - ا (لوورکه - lûrek): که‌وانی هه‌لاجی.
- لورکند** - ا.مر (لوورکه‌ند - lûrkend): ناودر، ناودرکه، نه‌و جینگه‌به‌ی ناو دایدیریبی.
- لوره** - ا (لووره - lûre): ناودرکه.
- لوری** - ا (لووری - lûrî): بی‌شهرم، بی‌حه‌با، قهره‌ج، کتیوله‌ی.
- لوری** - ا (لووری - lûrî): گولی.
- لوز** - ا.ع (له‌وز - lewz): بادهم.
- لوزتین** - ا.ع (له‌وزه‌ته‌ین - lewzeteyn): لوی گه‌روو.

- لوزی** - ا.ص (لهوزی - lewzî): بادامی، به شتیوهی بادام، چوارگۆشهی هاوتهریب.
- لوزینه** - ا.ص (لهوزینه - lewzîne): لهوزینه، پاقلهوا.
- لوژ** - ا.فر (لوژ - lûj): عه‌ره‌بان‌یه‌کی چکۆله‌یه له‌سه‌ر به‌فر خلیسکانی پی ده‌کری.
- لوس** - ص (لوس - lûs): ریاکاری، ماستاویچه‌تی، مه‌رایبی که‌ر.
- لوسانه** - ا.فر (لوسانه - lûsane): زمانلووسی، مه‌رایبی کردن.
- لوستر** - ا.فر (لوستر - lûstr): چلچرا، سوره‌یا.
- لوسمی** - ا.فر (لوسمی - lûsimî): شیریه‌نچه‌ی خوتین.
- لوسیدن** - م.ص (لوسیدن - lûsîden): مه‌رایبی کردن.
- لوسیون** - ا.فر (لوسیون - lûsyûn): سپرتۆ، ته‌نترۆک.
- لوش** - ا.فر (لوش - lûş): سیاناو، قوراو، چلچاوا.
- لوش** - ص (لوش - lûş): دهم‌خوار.
- لوشاره** - ا.فر (لوشاره - lûşare): ناودرکه.
- لوشانه** - ص (لوشانه - lûşane): چه‌ورو شیرین، لوقمه‌ی چه‌ورو شیرین، قسه‌ی خوژ و دلگیر.
- لوط** - ا.ع (له‌وت - lewt): عه‌با، پیاوی گورج و گۆل.
- لوطی** - ص (لوطی - lûtî): جوامی‌ر، دلاوا، به‌غیره‌ت، رهند، بیباک.
- لوعت** - ا.م.ص (له‌وته‌ت - lew'et): تاسه، بیته‌راری، بیتارامی، سووتان له‌عه‌شقدایان له‌خه‌مدا.
- لوغ** - ا.م.ص (لوغ - lûx): دۆشین، نۆشین.
- لوغیدن** - م.ص (لوغیدن - lûxîden): دۆشین، نۆشین.
- لوف** - ا.ع (لوف - lûf): گیایه‌که.
- لوفرض** - ع (له‌وفوریز - lewfuriz): گرمیان.
- لوک** - ا.ص (لوک - lûk): وشتره‌نییره‌ی بارکیش.
- لوک** - ص (لوک - lûk): زه‌بون، بی‌توانا، گۆج و ئیفلیح، ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر زرانی و ده‌ست پروات.
- لوک** - ا.ص (لوک - lûk): لا‌ولاو، جوړه‌رووه‌کیکی خو‌ه‌له‌ئاسه.
- لوکس** - ا.فر (لوکس - lûks): هه‌ر شتیکی جوان، زۆر جوان و نایاب.
- لوکه** - ا.فر (لوکه - kûke): ناردی گه‌نم یان جو، لۆکه، په‌مووی بژارکراوی ده‌نک لیده‌ره‌یتراو.
- لوکیدن** - م.ص (لوکیدن - lûkîden): لۆقه‌کردنی ئه‌سپ و ولاختین به‌رزه، به‌چوار چنگۆله‌رۆیین.
- لول** - ص (لول - lûl): به‌ده‌ماغ، چالاک، سه‌رمه‌ست، بی‌شهرم، بی‌حه‌یا.
- لولا** - ا.فر (له‌ولا - lewla): ئه‌نجامه‌ی ده‌رگا، دوولا.
- لولا** - ع (له‌ولا - lewla): ئه‌گه‌رنا.
- لولاگر** - ا.ص (له‌ولاگر - lewlager): ئه‌نجامه‌ساز، ئه‌نجامه‌فرۆش.
- لولئین** - ا.فر (لولئین - lûleîn): لولینه، ئاقتاوه‌ی گۆل.
- لولب** - ا.ع (له‌وله‌ب - lewleb): برغ‌وو سه‌موونه.
- لولو** - ا.فر (لولو - lûlû): داهۆل، شتیکی سامناک که‌مندالی پی بترسین، شتی خه‌یالی بو ترساندنی مندا، وه‌ک: شه‌وله‌بان، نایشه‌گۆتدرتیز.
- لوله** - ا.فر (لوله - lûle): هه‌ر شتیکی لوله‌کی ناو بوژ، بوژی ناو.
- لوله‌نگ** - ا.فر (لوله‌ه‌ینگ - lûlehing): لولینه، ئاقتاوه‌ی گۆل.
- لولی** - ا.ص (لولی - lûlî): کیه‌ولی، قه‌ره‌ج، لاوی جوان خاسی زیته‌له‌ی گۆرانی بیتز.
- لولیدن** - م.ص (لولیدن - lûlîden): لولول خواردن، جمانی خه‌لک، جوولان.

- لوم** - مص.ع (لهوم - lewm): لومه کردن، سه‌رزه‌نشست کردن.
- لومیر** - ا.فر (لومیر - lûmîr): پرتو، تیشک، پرشنگ.
- لون** - ا.ع (لهون - lewn): رنگ، جور.
- لوند** - ص (لهفند - lewend): رووسی، سوزانی، قه‌جبه، داوین تهر، ژنی خؤفرۆش
- لوید** - ا (لهفید - levîd): مه‌نجه‌لی مسی گوره، قازان.
- لویر** - ا (لهفیر - levîr): ته‌په.
- لویش** - ا (لهفیش - levîş): له‌واشه، له‌واشه‌ی تاییه‌ت به نالکردنی و لاخی به‌رزه.
- له** - ص (لیه - lih): کوتراو، نهرم بوگ، پلیشاوه.
- له کردن** - ص (لیه کرده‌دن - lih kerdn): کوتان و نهرم کردنی گوشت و میوه‌و ته‌و شتانه.
- له** - ا (لهه - leh): شه‌راوی ته‌نگور.
- له** - ا (لهه - leh): جوره دره‌ختیکه.
- لهات** - ا.ع (لههات - lehat): زمانه چکۆله.
- لهاشم** - ص (لهه‌اشوم - lehaşum): زه‌بوون، ناشیرین و خراو.
- لهب** - ا.ع (لهه‌ب - leheb): بلتیسه، گر، زمانه‌ی ئاگر، گه‌رده‌لوول.
- لهبان** - مص.ع (لهه‌بان - lehban): گرسه‌ندنی ئاگر، بلتیسه سه‌ندنی ئاگر، هه‌ره‌تی گه‌رما، تینوویه‌تی.
- لهبه‌له** - ص (لهه‌به‌له - lehbele): گه‌وج، گیل، نه‌زان.
- لهجه** - ا.ع (لهه‌جه - lehce): جوری قسه‌کردن، زمان، شپوه‌زمان.
- لههر** - ا (لهه‌هر - leher): مه‌یخانه، شه‌راو‌خانه، قه‌جبه‌خانه.
- لهف** - مص.ل.ع (لهه‌ف - lehef): خه‌مبار بوون، خه‌ف‌ت خواردن، عه‌زه‌رت‌خواردن.
- لهف** - ا.ع (لهه‌ف - lehf): ته‌فسوس، خه‌م و په‌ژاره.
- لهنج** - ا (لهه‌نج - lehenc): ته‌و به‌رده‌ی قه‌سار جلی له‌سه‌ر ده‌شوات، هه‌ستان، تات.
- لهنه** - ص (لهه‌نه - lehene): گه‌وج، گیل، بی، ته‌ده‌ب، تات، به‌رد.
- لهنه** - ا.ع (لهونه - luhne): دیاری، سه‌وقاتی، به‌رکۆل (خواردن).
- لهو** - مص.ل (لهه‌ف - lehv): یاری کردن، هه‌ر شتی مایه‌ی سه‌رگه‌رمی بی، گان کردن.
- لهی** - ا (لهیهی - lihî): مؤله‌ت، ئیزن.
- لهیب** - ا.ع (لهه‌یب - lehîb): گر، بلتیسه‌ی ئاگر.
- لهیدن** - مص.ل (لهیه‌یدن - lihîden): پلیقانه‌وه‌ی میوه.
- لهیده** - ص.مف (لهیه‌ده - lihîde): پلیشاوه.
- لهیف** - ص.ع (لهه‌یف - lehîf): خه‌مگین، دل به‌حه‌سره‌ت.
- لیاقت** - مص.ل.ع (لیاغه‌ت - liyaxet): شایسته‌بوون، لایه‌ق بوون.
- لیالی** - ا.ع (له‌یالی - leyalî): شه‌وان.
- لیان** - ص (له‌بان - leyan): تابان، دره‌خشان، پرشنگدار.
- لیبیرال** - ص.فر (لیبیرال - lîbiral): لیبیرال، نازادیخواز.
- لیبیرالیسم** - ا.فر (لیبیرالیسم - lîbiralîsm): رتیبازی نازادیخوازی، لیبیرالیزم.
- لیت** - ع (له‌یته - leyte): کاشکن، خۆزیا، بریا.
- لیتر** - ا.فر (لیتر - lîtr): لیت، قاپیتک.
- لیتک** - ص (لیته‌ک - lîtek): لات، بی، سه‌روبه‌ر، موفلیس.
- لات** - ا (لات - lat): نوکه‌ر، غولام، که‌نیزه‌ک.
- لیته** - ا (لیته - lîte): شله‌ی پاینجان.
- لیث** - ا.ع (له‌یس - leys): شی‌ری نی‌ره، جال‌جالتۆکه، داپیرۆشک.
- لیج** - ص (لیج - lîç): تهر، ئاو مژیو.

- لیج شدن** - مص. ل. لیج شودن - (lîç şuden):
تهربوون، خووسان.
- لیچار** - ا. (لیچار - lîçar): مرهبا، قسه‌ین هه‌له‌ق و مه‌له‌ق.
- لیخن** - ا. (لیخن - lîxin): قرتیره‌به‌رد، جوره قارچکیکه.
- لیدر** - ا. فر. (لیدر - lîder): پیشه‌وا، سه‌رۆکی حیزب، سه‌رکرده.
- لیر** - ا. فر. (لیر - lîr): پاره‌ی ئیتالییه.
- لیرت** - ا. (لیرت - lîret): کلاو خود، خوده پۆلایین.
- لیره** - ا. (لیره - lîre): لیبه، جوره پاره‌یه‌کی باوی تورکیا و ئینگلیستانه.
- لیز** - ص. (لیز - lîz): زه‌وی ته‌رو خز.
- لیزخوردن** - مص. ل. (لیزخوردن - lîzxurden): خزین، نوچدان.
- لیزابه** - ا. مر. (لیزابه - lîzabe): لیکاو.
- لیزم** - ا. (لیزم - lîzum): نهرمه‌که‌وان.
- لیزول** - ا. فر. (لیزول - lîzûl): دهرمانیکه له بابه‌تی دیتۆل.
- لیزیدن** - مص. ل. (لیزیدن - lîzîden): خزین، خلیسکان، نوچدان، سووران.
- لیسانس** - ا. فر. (لیسانس - lîsans): زانستنامه، شه‌هادی به‌کالوریوس.
- لیسانسیه** - ص. فر. (لیسانسیه - lîsansîye): هه‌لگری زانستنامه‌ی به‌کالوریوس.
- لیست** - ا. فر. (لیست - lîst): پیتست، لیست، لیسته‌ی هه‌ساو یان ناو.
- لیسک** - ا. (لیسه‌ک - lîsek): هیلکه شه‌یتانۆکه، قاقله‌جنۆکه، هه‌له‌زۆن.
- لیسه** - ا. (لیسه - lîse): یه‌کتیکه له ئافه‌ته‌کانی دره‌ختی به‌رداری میوه.
- لیسیدن** - مص. م. (لیسیدن - lîsîden): لستنه‌وه.
- لیسنده** - ا. فا. (لیسنده - lîsende): لیتسه‌روه.
- لیف** - ا. (لیف - lîf): لفته، کیسه‌ی خوشتن.
- لیف** - ا. ع. (لیف - lîf): تۆتکلی دارخورما.
- لیفه** - ا. (لیفه - lîfe): دۆخین، به‌نده‌خوین.
- لیقه** - ا. ع. (لیقه - lîxe): ده‌زوو یان ئاوریشمی له مه‌ره‌که‌ب هه‌لکیشراو.
- لیک** - ا. (لیک - lîk): لئ، به‌لام.
- لیکور** - ا. فر. (لیکور - lîkûr): جوره شه‌رابیکی به‌تام و بۆن و شیرینه.
- لیگامان** - ا. فر. (لیگامان - lîgaman): ئه‌و ده‌مارانه‌ی ماسۆلکان پتیکه‌وه ده‌به‌ستی.
- لیل** - ا. ع. (له‌یل - leyl): شه‌و، شه‌ف.
- لیله** - ا. ع. (له‌یله - leyle): یه‌ک شه‌و.
- لیمو** - ا. (لیمو - lîmû): لیمۆ.
- لیمون** - ا. فر. (لیمون - lîmûn): لیمۆ.
- لیمونات** - ا. فر. (لیمونات - lîmûnad): لیمۆناد، نۆشابه‌یه‌کی غازداره که به‌ ئاوی لیمۆ شه‌ربه‌تی شه‌کر دروستی ده‌کن.
- لیمونیت** - ا. فر. (لیمونیت - lîmûnît): کلۆئاسن.
- لین** - ص. ع. (له‌یین - leyyin): نهرم، نیان.
- لینت** - مص. ل. ع. (لینه‌ت - lînet): نهرم بوون.
- لینیت** - ا. فر. (لینیت - lînyît): جوره زوخالتیکی به‌ردی خاوه.
- لیو** - ا. (لیف - lîv): هه‌تاو، خۆر، رۆژ.
- لیوان** - ا. (لیشان - lîvan): په‌رداخ، گلاس.
- لیوتنان** - ا. فر. (لیوتینان - lîwtinan): یاریده‌ده‌ر، جیتگر.
- لیوک** - ا. ص. (لیشه‌ک - lîvek): فه‌رخ، زلیز، لووسکه.
- لیولنگ** - ا. (لیف له‌نگ - lîv leng): که‌شک، که‌شکیش برای دۆیه.
- لیوه** - ص. (لیقه - lîve): خاپینۆک، مه‌راییکار، ده‌له‌چه‌یی، گه‌وج، گیتل.
- لیوگی** - ا. مص. (لیقه‌گی - lîvegî): ده‌له‌چه‌یی، مه‌رابی کردن، هه‌رزه‌ویتی.

م- حر (م - m):

پیستی بیست و هه شته می نه لقبای فارسییه که به (مییم) ده خوینرتیه وه، به حه ساوی نه بجه ده دکاته (۴۰).

ما- ض (ما - ma): راناوی یه کهم که سی کویه، نیمه.

ماء- ا.ع (ماء - ma'): ناو.

مانت- ص.ع (مائیت - mait): نزیکه مهرگ.

مانج- ص.ع (مائیح - maic): به شه پؤل، شه پؤلدار، پیلدار.

مانده- ا.ع (مائیده - maide): خوان، خوانچه، خوانی پر خوراک، خوارده مهنی.

مانه- ا.ع (میئه - mie): سهد.

مابون- ص (مابوون - mabûn): قوندهر، حیز، دوودکی.

مابین- ق.ع (مابهین - mabeyn): نیوان.

مات- ص (مات - mat): سه رگه ردان، مه بهوت، لهوازی شه تره نچ دا به شاده گوتری که گرفتار بی و چاری نه مینتی.

مات- ص.فر (مات - mat): مات، تاریک، لیتل.

ماتادر- ا.فر (ماتادور - matadur): گاباز،

گابازیک که له مهیداندا گایه که بکوژی، که سی به نیحتوبار.

ماحت- ا.ع (ماتهت - mateht): مه قعه د، قوون.

ماترنگ- ا (ماتورهنگ - matureng): مار میلوک.

ماتریالیست- ص.فر (ماتیریالیست - matiryalist): مادی، په پرهوی ریبازی مه تیریالیزم.

ماتریالیسم- ا.فر (ماتیریالیسم - matiryalîsm): فه لسه فهی مادی.

ماتریس- ا.فر (ماتریس - matrîs): قالبین پیتین قورقوشم له چاپخانه دا.

ماتم- ا (ماتم - matem): عه زاداری، پرسه، تازیه.

ماتم پرسی- ا.مص (ماتم پرسی - matem prî): سه رخوشی، دلدانه وه.

ماتم دیده- ص.مر (ماتم دیده - matem dfide): تازیه بار، پرسه دار، عه زابار، عه زادار.

ماتم زده- ص.مر (ماتم زده - matem zede): عه زادار، نه زیه تبار، غه مگین، پرسه دار.

ماتمکده- ا.مر (ماتم که ده - matem kede): شوینی تازیه و پرسه، مالی به خه م و په ژاره.

- ماتیک** - ا.فر (ماتیک - matîk) : ماتیک، سووراوی لیو.
- ماج** - ا.ماج (mac) : مانگ.
- ماج** - ص.ع (ماج - macc) : که سیک له پیریا بیان له بهر ههر هویه کی دی ئاو به ده مییه وه نه وه سستی.
- ماجد** - ص.ع (ماجید - macid) : گه وره، به خشنده، جوامیر، دلاوا، خوش ته بیعت.
- ماجده** - ص.ع (ماجیده - macide) : ژنی مه زن، ژنی سه لار و سه نگی.
- ماجرا** - ا.ع (ماجره - macera) : رووداو، پیشهات.
- ماجراجو** - ص.فا (ماجره راجوو - maceracû) : ئاژاوه خواز، ئاژاوه چی.
- ماچ** - ا.ماج (maç) : ماچ، راموسان.
- ماچوچه** - ا. (ماچوچه - maçûçe) : قاپتیکی بچووی لوله داره ده زمانی پی له دهوی مندال ده کن.
- ماچه** - ص (ماچه - maçe) : ماچه، میچکه.
- ماهی** - ا.فا.ع (ماهی - mahî) : سپینه، مه حوکه ره وه، له ناو بهر.
- ماخ** - ص (ماخ - max) : زیروی قه لپ، خه لکی پیسکه و سپله.
- ماخچی** - ا.ص (ماخچی - maxçî) : نه سپی دووردهگ، ره گیکی عه ره بی بی و ره گیکی هی دی بی.
- ماخور** - ا. (ماخور - maxûr) : مه یخانه، قومارخانه، خه رابات.
- ماخولیا** - ا. (ماخولیا - maxuliya) : مالیخولیا، ماخولان.
- مادام** - ق.ع (مادام - madam) : مادامه کی، مادام.
- مادام** - ا.فر (مادام - madam) : مه دام، خانم، خاتون.
- مادح** - ا.فا.ع (مادیه - madih) : ستایشکار، پیا ه لدر.
- مادر** - ا. (مادر - mader) : دایه، دایک.
- مادر اندر** - ا.مر (مادر نه ندر - mader ender) : باوه ژن، زردایک.
- مادر بزرگ** - ا.مر (مادر بوزورگ - mader buzurg) : داپیره، دایه گه وره، نه نک، دایکی باوک، دایکی دایک.
- مادر دخت** - ا. (مادر دخت - mader duxt) : رووه کیکه.
- مادر زاد** - ص.مر (مادر زاد - mader zad) : جمک، لفانه.
- مادگی** - ا.مص (ماده گی - madegî) : نه ندای میینه ی گول.
- ماد موازل** - ا.فر (ماد موازل - madmuazil) : کیژه خان.
- مادندر** - ا.مر (ماده ندر - madender) : باوه ژن، زردایک.
- مادون** - ص.ع (مادون - madûn) : ژنیر ده ست.
- ماده** - ص (ماده - made) : می، میینه، ماچه، میچکه.
- ماده** - ا.ع (ماده - madde) : هه وین و نه سلی هه شتیک، هه شتیک بو شاییه ک بگری و کیشی هه بی و به شتیه ی وشک، بیان ته یان گاز بی.
- ماده تاریخ** - ا.مر (ماده ی تاریخ - maday tarîx) : به یتیک یان نیوه به یتیک که کوی پیته کانی به حه ساوی نه بجه د بکاته میژووی روداویک.
- مادی** - ص.ن (مادی - madî) : سه زه مینی ماده کان که نازربایجان و عیراقی عه جه می ده گرتوه.
- مادی** - ا. (مادی - madî) : جۆگایه ک بیان که نالیک له رووبار جیا بگریته وه بو ئاودانی بیستان و زهرعات.
- مادی** - ص.ن (مادی - maddî) : مه ترالیست.

- مادیان** - (مادییان - madiyan): ماین.
- مادینه** - ص.ن. (مادینه - madîne): میینه، می.
- مار** - (مار - mar): مار.
- مار** - ا.ف.ع. (مار - mar): ریوار، روتته نی.
- مارا سپند** - ا.مر. (مار ئه سپه ند - mar espend): ناوی فریشته یه که، روژی بیست و نویه می هه مانگیکی هه تاوی.
- مارافسا** - ص.فا. (مارئه فسا - mar efsa): مارگر، که سیک مار ئه فسون بکات، یان ماران گهسته به ئه فسوون چاره سهر بکات.
- مارپیچ** - ا.مر. (مارپیچ - mar pîç): پیچاوپیچ، بادراو، مارپیچ، لوله ی دریزی قلبیان ناوی.
- مارچ** - ص.ع. (مارچ - maric): بلتیه ی ناگر، گری بن دوو که لئی ناگر.
- مارچوبه** - ا.مر. (مارچوبه - marçûbe): مارچوبه، گیایه که.
- مارد** - ص.ع. (مارید - marid): سه رکیش، گهردنکیش، عاسی، بهرز، قوچ.
- ماردارو** - ا.مر. (ماردارو - mardarû): جوژه رووه کینکه.
- ماری** - ص. (ماری - mardî): سوور.
- مارزبان** - ا.مر. (مارزهبان - marzeban): گیایه که بو دهرمان ده شیت.
- مارزنگی** - ا.مر. (مارزنگی - marzengî): ماری زهنگولدار.
- مارس** - ا.فر. (مارس - mars): مانگی سیبیه می سالی فه رهنگی.
- مارس** - ا.فر. (مارس - mars): مه ریخ.
- مارس** - (مارس - mars): مه رس، له گه مه ی نه ردیندا مه رس به دوو ده ست حه ساو ده کری.
- مارسار** - ص.مر. (مارسار - marsar): هاوشیوه ی سه ری مار.
- مارسانان** - ا.مر. (مارسانان - marsanan): له تیره ی ماران.
- مارستان** - ا.مر. (مارستان - maristan): نه خو شخانه.
- مارش** - ا.فر. (مارش - marş): رتورؤیشتنی ریک و پیکی سه ریزان، سرودی حه ماسی که سه ریزان به ریکردنه وه هاوئا ههنگ له گه ل ههنگاوناندا بیلین، مارش، سرود.
- مارشال** - ا.فر. (مارشال - marşal): سوپاسالار، سه ردار.
- مارعینکی** - ا.مر. (مارئه بنه کی - mar eynekî): جوژه ماریکی ژه هرداره.
- مارفش** - ص.مر. (مارفه ش - marfeş): مار ئاسا، چوون مار، وه کو مار.
- مارقشیشا** - (مارغه شیشا - marxeşîşa): دهرمانیکه له کونا بو چاویه شه به کار هاتوه.
- مارک** - ا.فر. (مارک - mark): پارهی ئه لمانیه.
- مارک** - ا.فر. (مارک - mark): مارکه، نیشانه، مارکه ی تاییه تی کارخانه یه که یان کومپانیایه که له سه ر به ره مه کانی چاپ بکری یان هه لکه ندری.
- مارکاژ** - ا.فر. (مارکاژ - markaj): زه لکاو.
- مارکسیست** - ص.فر. (مارکسیست - marksîst): رتیبازی مارکسیزم.
- مارکسیسم** - ا.فر. (مارکسیسم - marksîsm): ریچکه ی کارل مارکس، ریچکه یه که له بواری سیاست و ئابووری که مارکس دامه زرتنه ری بوو و یاساو رتساکانی سوسیالیزمی زانستی شروقه ده کات.
- مارکی** - ا.فر. (مارکی - markî): ئه مه له قه بی نه جیم زاده کانی ئه وروپا بووه، عینوانیکه له نیوان دؤک و کؤنتدا.
- مارکیز** - ا.فر. (مارکیز - markîz): مارکی - (بو ژن).

- مارکیوا** - (مارکیفا - markîva) : رووه کیکه .
- مارگرزه** - ا. مر (ماری گهرزه - mari gerze) : ماری گهره، جوره ماریکی سه زله .
- مارگريت** - ا. فر (مارگوریت - margurit) : گولی مینا .
- مارگياه** - ا. مر (مارگياه - margiyah) : مارچپوه، گیایه که .
- مارگیر** - ا. ص (مارگیر - margîr) : مارگر، که سیک مار به زندوویه تی بگری .
- مارمالاد** - ا. فر (مارمالاد - marmalad) : مرهبا، جلی .
- مارماهی** - ا. مر (مارماهی - marmahî) : جوره ماسییه که له مار دهچی، مارماسی .
- مارمولک** - ا. (مارمولک - marmûlek) : مارمیلک، مارمیلوک .
- مارنه** - ا. (مارنه - marine) : شنگ .
- ماره** - ا. (ماره - mare) : نامار، تومار، دهفته ری حه ساو .
- ماره** - ا. (ماره - mare) : میروو .
- ماری** - ص (ماری - marî) : کوژراو، کوشیاک، له ناوچوو .
- ماز** - ا. (ماز - maz) : درز، قه له شت، چین چین .
- مازاد** - ا. ع (مازاد - mazad) : له پیویستی زیاتر .
- مازالاق** - ا. ت (مازالاق - mazalax) : مزراح .
- مازیون** - ا. (مازهیون - mazeryûn) : دهوه نیکه .
- مازن** - ا. (مازن - mazen) : مؤره غه ی پشت، ئیسکی برپه ی پشت .
- مازندری** - ص. ن (مازندهری - mazenderî) : خه لکی مازندهران، مازندهرانی .
- مازو** - ا. (مازو - mazû) : مازو، جوره بهریکی داربه پرووه، مازی .
- مازوت** - ا. فر (مازوت - mazût) : نهوتی رهش، گازویل .
- مازه** - ا. (مازه - maze) : پشته مه غزه، برپه ی پشت، مؤره غه ی پشت .
- مازوخیسیم** - ا. فر (مازوخیسیم - mazûxism) : نه خوشی حه زی نازاردان، مازوشییه ت، مازوخیه ت .
- ماژ** - ا. (ماژ - maj) : خوشی، ئاسوده یی، عه ییش و عوشره ت، خوش رابواردن .
- ماژور** - ا. فر (ماژور - majur) : یاوهر، میچه ر، جه نه رال .
- ماژیک** - ص. فر (ماژیک - majîk) : سیحر ئامیز، جادووی، عه جیب و غه رب .
- ماساژ** - ا. فر (ماساژ - masaj) : مشت و مال، شیلان .
- ماست** - ا. (ماست - mast) : ماست .
- ماستبا** - ا. مر (ماستبا - mastba) : ناشتی ماست .
- ماست بند** - ا. ص (ماست به ند - mast bend) : که سیک که ماست هه وین بکات .
- ماستینه** - ا. ص (ماستینه - mastîne) : نانه ولای ماست یان دۆ، دۆیه ک که شویتی تیداب .
- ماسک** - ا. فر (ماسک - mask) : ده مامک .
- ماسکه** - ا. ص. ع (ماسیکه - masike) : جلّه وگیر، هیزی جلّه وگرتنی هه له و گوناح .
- ماسوچه** - ا. (ماسوچه - masûçe) : کۆتره کتبی .
- ماسوره** - ا. (ماسوره - masûre) : لوله ی باریک و کورت، ماسوره ی مه کینه ی درومان، میکوک، لوله ی تفه نگ .
- ماسه** - ا. (ماسه - mase) : لم، قوم .
- ماسیدن** - مص. ل (ماسیدن - masîden) : مه یین، ماسین .
- ماسیده** - ا. مف (ماسیده - masîde) : مه بیو، ماسیاگ، ماسیو .
- ماش** - ا. (ماش - maş) : ماش .

- ماش دارو** - ا. مر(ماش داروو - maşdarû):
جۆره گیایه کی خۆرسکه بۆ درمان ده بی.
- ماشرا** - ا(ماشهرا - maşera): په نه مان و
ئاوسان، زیبکه.
- ماشطه** - ا. ع(ماشیته - maşite): ژنی
ئارایشته گهر.
- ماشو** - ا(ماشوو - maşû): هیله ک، والا بیژ.
- ماشور** - ص(ماشوور - maşûr): ههر شتتیک
بچه ناو به که وه، شتی تیک ئالاو.
- ماشوره** - ا(ماشوره - maşûre): لاسکی ناو
بۆشی گیای وه کو قامیش، گهرده نی سپی
ماشوقه.
- ماشه** - ا(ماشه - maşe): ماشه، ماشه ی
تفه نگ.
- ماشى** - ا. ف. ع(ماشى - maşî): رتیوار، رتیوان،
پیاده.
- ماشین** - ا. فر(ماشین - maşîn): مه کینه،
ئوتومبیل، ماشین.
- ماشینیست** - ا. ص. فر(ماشینیست -
maşînîst): که سیک که به مه کینه کار بکات
یان مه کینه دروست بکات، مه کینه چی،
میکانیکى.
- ماشینیسیم** - ا. فر(ماشینیسیم - maşînîsm):
میکانیزم.
- ماضى** - ا. ف. ع(ماضى - mazî): رابوردوو،
گوزه شته.
- ماعداء** - ا(مائه دا - maeda): جگه له، خینژی.
- ماعز** - ا. ع(مائیز - maiz): بز، پیستی بز.
- ماعون** - ا. ع(مائون - maûn): ئاو، باران،
ده فرو ئامانان، چاکه، گوپرایه لی.
- ماغ** - ا(ماغ - max): جۆره مراوییه که پهره کانی
ره شه.
- ماغ** - ا(ماغ - max): ته م، مژ، دومان.
- ماغگون** - ص(ماغگون - maxgûn): رهش
وه کو مروی (ماغ)، رهش، تاریک.
- مافوق** - ص. ع(مافه و غ - mafewx): بالا،
بالا تر، بالادست.
- ماکارونی** - ا. فر(ماکاروونی - makarûnî):
ههرشته ی فهرهنگی، ماکه روونی.
- ماکت** - ا. فر(ماکت - makit): ماکیت،
نمونه.
- ماکر** - ا. ف. ا. ع(ماکیر - makir): فریودهر،
خاپینۆک، مه کریاز.
- ماکروفاژ** - ا. فر(ماکروفاژ - makrûvaj):
خړۆکه ی سپی خوتین.
- ماکزیموم** - ا. فر(ماکزیموم - makzîmûm):
لایه نی زۆر، بهر زترین نه اندازه.
- ماکو** - ا(ماکو - makû): مه کۆ.
- ماکول** - ص(ماکول - makûl): زۆر خۆر.
- ماکول** - ا. فر(ماکول - makûl): په له، له که.
- ماکیان** - ا(ماکیان - makiyan): مریشکی
مالی، مامر.
- ماکیاولیسیم** - ا. فر(ماکیاویلیم - maky
vilîsm): میکاویلیم، سیاسه تیکه دور له
ههر رتیسایه کی ئه خلاقى و له رای مه به ستدا ههر
ناره وایه که به ره واده زانی، دامه زرتنه ری ئه م رتیاز
نوو سه رو سیاسه توانی ئیتالیایی میکاویلیم
۱۴۶۹ - ۱۵۲۷ کتیبی تیکی له و باره یه وه
نوو سیوه ..
- ماگنولیا** - ا. فر(ماگنولیا - magnûliya):
دره ختتیکى هه همیشه سه وزی گول جوانی به بۆنی
زهرد یان ئه رخه وانیه.
- مال** - ا. ع(مال - mal): دارایی، سامان و مال.
- مالاریا** - ا. فر(مالاریا - malarîya):
مه لاریا، نۆیه تی.
- مالامال** - ص. مر(مالامال - malamal): لیوان
لیتو، پراوپر، لیتوپر.
- مالانک** - ا(مالانک - malanek): شلیتر.
- مالت** - ا. فر(مالت - malet): فهریکه جۆ.
- مالت** - ا. فر(مالت - malt): نه خۆشی تی.

- مالح** - ص.ع (مالیه - malih): سویر، شور، زور خوی.
- مالدار** - ص.مر (مالدار - maldar): زهنگین، دهوله مه‌ند.
- مالش** - ا.مص (مالیش - maliş): مشت و مالدان.
- مالشگر** - ص.فا (مالیشگر - malişger): ده‌لاک، مشت و مالچی، ده‌لاکی گه‌رماو.
- مالک** - ص.ع (مالیک - malik): خاوه‌ن.
- مالک الخزین** - ا.مر.ع (مالیکوله‌زین - malikul hezîn): شینه شاهۆ، غه‌مخوره، شاقه، شاقه‌شین، شاهه، شاهۆ.
- ماله** - ا (male - ماله): ماله‌ی گه‌چکاری و سپیکاری.
- مالیا** - ا (مالییا - maliya): جوړه درختیکه.
- مالیات** - ا (مالیات - maliyat): باج، خه‌راج، زه‌ریبه.
- مالیخولیا** - ا (مالیخولیا - malîxûliya): ماخولان، ماخولان.
- مالیدن** - مص.م (مالیدن - malîden): مشت و مالدان.
- مالنده** - ا.فا (مالینده - malinde): که‌سپیک که‌شتیک به‌شوینتیکدا بمانی.
- مالیده** - ص.مف (مالیده - malîde): شت پیدایا مالدراو.
- مالیه** - ا.ع (مالیه - maliye): دارایی.
- مام** - ا (مام - mam): دایک.
- ماما** - ا (ماما - mama): دایک.
- ماماچه** - ا (ماماچه - mamaçe): مامان، مامان.
- مامان** - ا (مامان - maman): دایکه (به‌زمانی منال):
- مامک** - ا (مامک - mamek): دایکه.
- ماموت** - ا.فر (ماموت - mamût): جوړه چه‌یوانیکی زه‌یه‌لاحي له‌ناوچووی فیل ناسایه، دایناسور.
- مامیران** - ا (مامیران - mamîran): جوړه گیایه‌کی له‌چه‌شنی زه‌رده چه‌وه‌یه.
- مان** - ا (مان - man): مال، که‌ره‌سته‌ی ناومال.
- مان** - ا (مان - man): هاوتا، نه‌زیر.
- مان** - ض (مان - man): راناوی یه‌که‌م که‌سی کز.
- مانا** - ا (مانا - mana): هاوتا، وه‌ک.
- مانتو** - ا.فر (مانتو - mantû): جلی ده‌لب که له‌سه‌ر جلی دیبه‌وه له‌به‌ر بکری، مانتو، شانیل.
- مانداب** - ا.مر (مانداب - mandab): شوینتی که‌ ناوی تی و ده‌مینتی و بوگه‌ن بکات.
- ماندگار** - ص.فا (ماندگار - mandgar): پایه‌دار، نه‌گوزر، جیگیر.
- ماندن** - مص.ل (ماندن - manden): باقی بوون، مان، مانه‌وه، وه‌ستان.
- مانده** - ا.مف (مانده - mande): ماوه، نه‌گوزر، جیگیر.
- ماندن** - مص.ل (ماندن - manden): وه‌ک یه‌ک بوون.
- ماندولین** - ا.فر (ماندولین - mandûlîn): نامیرتیکي مؤسیقایه له‌سه‌ی تار ده‌چیت و هه‌شت ژتی هه‌یه و به‌سه‌ری قامکان و نینوک لیده‌دری.
- مانده** - ص (مانده - mande): ماندوو، شه‌که‌ت.
- ماندگی** - ا.مص (مانده‌گی - mandegî): ماندوو‌یه‌تی، شه‌که‌تی.
- مانژ** - ا.فر (مانژ - manj): فیربوونی نه‌سپ سواری، شوینی تایبه‌تی بو‌په‌روه‌ده و مه‌شقدانی نه‌سپ.
- مانع** - ا.فا.ع (مانی - mani): به‌ره‌لست، کوسپ، له‌مپه‌ر.
- مانکن** - ا.فر (مانوکن - manuken): کچی جوان که له‌موغازه و دروینگه‌کاندا هه‌موو جوړه جلیکی ژنانه له‌به‌ر بکات تا به‌مشته‌ری نیشان بدات، په‌یکه‌ری مرقفی له‌داریان پلاستیک له‌موغازه‌کاندا جلی له‌به‌ر بکه‌ن بو‌نیشاندانی فزومی جله‌کان. جسم.

ماه بام - ق (ماه بیماه - mahbimah):
مانگ به مانگ، مانگانه.

ماهپاره - ا.ص (ماهپاره - mahpare):
پارچه‌یک له مانگ، خشکوک و جوان وهکو
مانگ.

ماه پروین - ا.مر (ماه پرفین - mahpervîn):
رووه‌کیتکه له تیره‌ی زه‌نجه‌فیل.

ماهتاب - ا.مر (ماه تاب - mahtab):
مانگ، مانگاشهو، تاف هه‌یف، تریفه، ماتاو.

ماهچه - ا (ماهچه - mahçe):
سه‌ری ئالا که به‌زیر یان زیو له شیوه‌ی هه‌یفوکدا دروست بکری،
هه‌یفک، هه‌یفوک.

ماهر - ص.مر (ماهییر - mahir):
مه‌علان، لیتها‌توو، کارامه، زیره‌ک.

ماهرخ - ص.مر (ماه روخ - mah rux):
جوان و شه‌نگ وهکو مانگ، روو مانگ.

ماه روزه - ا.مر (ماهی روزه - mahi rûze):
مانگی رهمه‌زان، مانگی رۆژوو گرتن.

ماه سیما - ص.مر (ماه سیما - mah sîma):
مانگ، سیما مانگ، سیما وهکو مانگ.

ماه‌گانه - ق (ماه‌گانه - mahgane):
مانگانه.
ماه گرفت - ا.مص (ماه گیره‌فت - mahgireft):
مانگ گیران.

ماه گرفتگی - ا.مص (ماه گیره‌فته‌گی - mahgireftegî):
مانگ گیران.

ماه‌نامه - ا.مر (ماه‌نامه - mahname):
مانگ‌نامه، گو‌فاریک که مانگانه ده‌ریچن.

ماه نخشب - ا.مر (ماهی نه‌خشه‌ب - mahi nexşeb):
مانگیکه که موقه‌نه‌ع که له زه‌مانی
خه‌لافه‌تی مه‌هدیدا داوای خوابه‌تی ده‌کرد، له
نه‌خشه‌ب که شارپک بووه له نیوان جه‌یحون و
سه‌مه‌رقه‌ندا، دروستی کردبوو و هه‌موو شه‌ویک له
چالیکه‌وه ده‌رده‌هات و له ئاسۆی نه‌خشه‌بدا
ده‌رده‌که‌وت. جا ئه‌م مانگه: (ماه سیام، ماه
کاشغر، ماه‌کش، ماه چاه‌کش و ماه مقنع و ماه
مزور) شی پی‌گو‌تراوه.

مانگ - ا (مانگ - mang):
مانگ، هه‌یف.

مانند - ا. (مانه‌ند - manend):
هاوتا، چوون یه‌ک، میناک.

مانور - ا.فر (مانوئر - maûvr):
مانۆر.

مانورک - ا (مانووره‌ک - manûrek):
کلاو‌کویره، بالنده‌یه‌که.

مانومتر - ا.فر (مانومیتتر - manûmitr):
ئامیتری ئه‌ندازه‌گیری گوشاری هه‌لم و گاز.

مانوی - ص.ن (مانیوی - manivî):
مانه‌وی، په‌په‌وانی ئاینی مانوی شیوه‌کار که له زه‌مانی
شا‌پووری یه‌که‌مدا ئیدیعای پیغه‌مه‌رایه‌تی کردو
کتیبی‌کی به‌ناوی ئه‌رژه‌نگ داناو ئاینه‌که‌ی
تیکه‌له‌یه‌ک بوو له باوه‌پین زه‌رده‌شت و یه‌هودی و
مه‌سیحی.

مانیدن - مص.ل (مانیدن - manîden):
هاوشپه‌بوون.

مانیکور - ا.فر (مانیکوور - manikûr):
بو‌یه‌ی نینۆک، که‌سیک ده‌ست ئارایش‌ت بکات.

مانیتیت - ا.فر (مانیتیت - manîtit):
ئۆکسیدی موگناتیسی.

مانیتیزور - ا.فر (مانیتیبیزور - manîtizûr):
که‌سیک یه‌کیتک به‌زه‌بری هه‌یزی موگناتیسی خۆی
بخه‌وینن.

مانیتیسیم - ا.فر (مانیتیسیم - manîtîsm):
هه‌یزی جازیبه‌ی به‌ده‌نی مرۆف، موگناتیسی مرۆفانی.

ماورد - ا.مر (ماقه‌رد - maverd):
گولاو.

ماه - ا (ماه - mah):
مانگ، هه‌یف.

ماه‌اب - ا.مر (ماه‌اب - mah ab):
مانگی ئابان.

ماهار - ا (ماهار - mahar):
داریکی بچووکه ده‌خه‌رتسه‌په‌ری که‌پوری وشتره‌په‌تی پی‌توه
ده‌به‌ستان.

ماهانه - ق (ماهانه - mahane):
مانگانه، مووچه‌ی مانگانه.

ماه‌پرکوهان - ا.مر (ماه‌به‌رکوهان - mah berkûhan):
ناوی نه‌وایه‌که له سی نه‌واکه‌ی باربه‌د.

ماه نو - ا. مر (ماه نهو - mahnew) : مانگی نوئ، مانگی په کشه وه.
ماهو - ا (ماهوو - mahû) : دار دست.
ماهو - ا (ماهوو - mahû) : نارایشته.
ماهوار - ص. مر (ماهفار - mahvar) : مانگ ناسا، چوون مانگ.
ماهواره - ا. مر (ماهقاره - mahvare) : مانگی دستکرد.
ماهویدانه - ا. مر (ماهویدانه - mahûb dane) : جوره رووه کیکه.
ماهوور - ا (ماهوور - mahûr) : زهوی هه ورازو نشیو، زهوی نا هه موار، دۆلی ناوچیا یان.
ماهوور - ا (ماهوور - mahûr) : ناهه نگیکی مؤسبقای ئیرانییه.
ماهوور - ا (ماهوور - mahûr) : گولیکه.
ماه وش - ص. مر (ماه قهش - mahveş) : وهکو مانگ، زور جوان.
ماهه - ا (ماهه - mahe) : برمه، درتلی شت کون کردن.
ماهی - ا (ماهی - mahî) : ماسی، ماسی جوری زوری هه یه.
ماهیا به - ا. مر (ماهی یابه - mahiyabe) : جوره خوار دنیکیه له ماست دروست ده کری.
ماهی ازاد - ا. مر (ماهی نازاد - mahi azad) : جوره ماسییه که درتلی له شی ده گاته مه ترتیک و گۆشتیکی سووری چهوری به تامی هه س و له ده ریادا ده ژی.
ماهیا نه - ق (ماهیا نه - mahyane) : مانگانه، مووچه ی مانگانه، بیتوژی ژنان.
ماهی برقی - ا. مر (ماهی بهرغی - mahî berxî) : جوره ماسییه که، له جیاتی هیلکه بکات ده ژی، جوره ته زوویه کی کاره بایی له به ده نییدا هه س.
ماهیت - ا. ع (ماهیهت - mahiyet) : ماهیهت، جوهه هه، هه قیقتهت و ته بیعهت و سروشتی هه شتیک، گه وهه ری شت.
ماهی تابه - ا. مر (ماهی تابه - mahî tabe) : تاوه ی ماسی سور کرده وه یان هه شتیک دیکه.
ماهیهجه - ا (ماهیهجه - mahîçe) : ماسوولکه.
ماهی خاویار - ا. مر (ماهی خاویار - mahî xavyar) : ماسی خاویار، جوره ماسییه کی ده ریایی گه وره یه که درتلی ده گاته پینج مه تر، ده موو لموزی درتیه، ددانی نییه، کلکی دوو لقانه ی نایه کسانه، میبه که ی نیکه ی سئ ملیون هیلکه ده کات و هیلکه کانی گه له ک به سوود پر خوراکن و خاویاری پی ده گوتری، هیلکه کانی له سکی ده رده هیتری و پاک ده کرتنه وه له قوتوی سه رداخراو ده نری.
ماهیخوار - ا. مر (ماهی خار - mahîxar) : ماسیگره، بالنده یه که، سه قاقوش.
ماهی دودی - ا. مر (ماهی دوودی - mahî dûdî) : جوره ماسییه که زیاتر ده برتتری.
ماهی سفید - ا. مر (ماهی سهفید - mahî sefîd) : جوره ماسییه که، سپیه ماسی.
ماهی شیم - ا. مر (ماهی شیم - mahî şîm) : ماسییه کی سپی خالداره.
ماهی قزل الا - ا. مر (ماهی غیزل نالا - mahî xizl ala) : جوره ماسییه که زیاتر له ئاری شیرین دا ده ژی.
ماهی کولی - ا. مر (ماهی کولی - mahî kûlî) : جوره ماسییه کی ورده، له قوتو ده نری و ساردینی پی ده لتین.
ماهیگیر - ا. ص (ماهی گیر - mahîgîr) : ماسیگر، که سیک که راوه ماسی بکات.
ماهی مرو - ا. مر (ماهی مروو - mahî murû) : جوره ماسییه کی گه وره یه.
مایچه - ا (مایچه - mayçe) : ماسوولکه.
مایع - ص. ع (مایع - mayî) : شل، تواوه.

ماه نو - ا. مر (ماه نهو - mahnew) : مانگی نوئ، مانگی په کشه وه.
ماهو - ا (ماهوو - mahû) : دار دست.
ماهو - ا (ماهوو - mahû) : نارایشته.
ماهوار - ص. مر (ماهفار - mahvar) : مانگ ناسا، چوون مانگ.
ماهواره - ا. مر (ماهقاره - mahvare) : مانگی دستکرد.
ماهویدانه - ا. مر (ماهویدانه - mahûb dane) : جوره رووه کیکه.
ماهوور - ا (ماهوور - mahûr) : زهوی هه ورازو نشیو، زهوی نا هه موار، دۆلی ناوچیا یان.
ماهوور - ا (ماهوور - mahûr) : ناهه نگیکی مؤسبقای ئیرانییه.
ماهوور - ا (ماهوور - mahûr) : گولیکه.
ماه وش - ص. مر (ماه قهش - mahveş) : وهکو مانگ، زور جوان.
ماهه - ا (ماهه - mahe) : برمه، درتلی شت کون کردن.
ماهی - ا (ماهی - mahî) : ماسی، ماسی جوری زوری هه یه.
ماهیا به - ا. مر (ماهی یابه - mahiyabe) : جوره خوار دنیکیه له ماست دروست ده کری.
ماهی ازاد - ا. مر (ماهی نازاد - mahi azad) : جوره ماسییه که درتلی له شی ده گاته مه ترتیک و گۆشتیکی سووری چهوری به تامی هه س و له ده ریادا ده ژی.
ماهیا نه - ق (ماهیا نه - mahyane) : مانگانه، مووچه ی مانگانه، بیتوژی ژنان.
ماهی برقی - ا. مر (ماهی بهرغی - mahî berxî) : جوره ماسییه که، له جیاتی هیلکه بکات ده ژی، جوره ته زوویه کی کاره بایی له به ده نییدا هه س.

مايل - ص.ع (مايل - mayil): لار، خوار به لايه كدا، داشكان به لايه كدا، نارەزوو مەندی.

مايندر - ا.م (مايه ندر - mayender): زردايك، باوهژن، باجي.

مايو - ا.فر (مايوو - mayyû): مايۆ، دەرپيئي مەلە.

مايه - ا (مايه - maye): ئەسل و بونيادي هەر شتيك، هەويتن، دەرمانتيكه بۆ جلە و گييري له نهخوشي له مروف دەرئ، سەرچاوه.

مايه دار - ص (مايه دار - mayedar): خودان سەرمايه و شت.

مايه زني - ا.م (مايه زهني - maye zenî): کوتان.

مايه كوبي - ا.م (مايه كوبي - maye kûbî): کوتان دۆي نهخوشي.

مايه ور - ص (مايه فەر - maye ver): ساماندار، سەرمايه دار.

مايي - ا.م (مايي - mayî): لوتبه رزي، خۆبستي، خۆبهرستي.

ماپ - ا.ع (مهئاب - meab): گهړانه وه، جيئي گهړانه وه.

مات - ا.ع (ميئات - miat): سه دان.

مائر - ا.ع (مهئاسير - measîr): چاكه و كرده وي په سند كه له كهسيك بيمينيته وه.

مائم - ا.ع (مهئاسيم - measim): تاوانان، خه تايان.

مؤائم - ص.ع (مؤئاسيم - muasim): خاوو ته مه ل له رۆبيشتندا.

مؤاخات - م.ص.ل.ع (مؤئاخات - muaxat): دۆستايه تي و براي ته تي كردن.

ماخذ - ا.ع (مهئاخيز - meaxiz): سه رچاوه و ژيديران.

مؤاخذه - م.ص.م (مؤئاخهزه - muaxeze): سزادان، عهيب گرتن، ئيرادگرتن، گله بي كردن.

مادب - ا.ع (مهئاديب - meadîb): خوانان، داوهت و خوان رازانه وه.

ماذن - ا.ع (مهئازين - meazîn): مناره، شويئي بانگدان، شويئي بانگ و سه لا.

مارب - ا.ع (مهئاريب - mearib): مه به ست و نياز.

ماكل - ا.ع (مهئاكيل - meakîl): خوراکان.

مؤاکله - م.ص.ل.ع (مؤئاكه له - muakele): هاوخزاک، پيئكه وه نان خواردن.

مال - ا.ع (مهئال - meal): ئاقيبهت، جيئي گهړانه وه، گهړانه وه، نه نجام.

مال انديش - ص.فا (مهئال نه نديش - meal endîş): ئه نجام بين، كهسيك نه نجامي كار ليئك بداته وه و بييري ليئيكاته وه.

مالف - ا.ع (مهئاليف - mealif): ئولفهت، مهحه بهت، دۆستايه تي.

مؤالفهت - م.ص.ل.ع (مؤئاله فهت - mualefet): هاده مي و دۆستايه تي كردن، راهاتن و هؤگربوون له گه ل كهسيكدا، ئولفهت گرتن.

مؤانست - م.ص.ل.ع (مؤئانه سهت - muaneset): هاوده مي گرتن، هؤگربووني كهسيك.

مؤيد - ا.م (مؤئهبه د - muebbed): ئه به دي، هه ميشه بي، جاويداني.

مؤتلف - ا.فا.ع (مؤئته ليف - mu'telif): ئولفهت گرتوو، سازاو.

مؤتم - ا.ع (مهئتمم - me'tem): شويئي كۆبوونه وه ي خه لكي، كۆزي پرسه و تازه باري.

مؤتمر - ا.ع (مؤئته مهر - mu'temer): كۆنگره.

مؤتمن - ص.ع (مؤئته مه ن - mu'temen): كهسيكي جيئي متمانه بي و ئه مين بي.

مؤثر - ا.فا (مؤئته سير - mu'essir): كاريگه ر، كهسيك كاريگه ر بي.

مؤثم - ص.فا (مؤسيم - mu'sîm): كهسيك بۆ گوناه هانديرئ، كهسيك بخريته گوناه وه.

مأثور - ا.م.ف.ع (مهئسور - me'sûr): قسه ي نهسته ق، په ندي پيشينان.

- مأثوم** - ص.ع (مهئسووم - me'sûm):
گوناحکار.
- ماجوج** - ا.ع (مهئجوج - me'cûc):
بوونه وه ریتیکی تهفسانهیی کورته بالاییه له مرؤث دهچی.
- ماجور** - ا.مف (مهئجور - me'cûr):
گیرو، کریگرته.
- ماخذ** - ا.ع (مهئخهز - me'xez):
میتود، پهیرهو.
- مؤخر** - ا.ع (موئهخهر - mu'exer):
پاشه.
- ماخوژ** - ا.مف (مهئخووز - me'xûz):
وه رگیرو.
- مؤدب** - ا.مف (موئهدهب - mu'eddeb):
تهربیت دراو، به ئهدهب، به تهربیت.
- ماده** - ا.ع (مهئدهبه - me'debe):
خواردن، خون و نان.
- مؤدی** - ا.فا (موئهدی - mu'eddî):
ئه وهی شتییک بدات.
- مؤذن** - ا.فا.ع (موئهززین - mu'ezzin):
موهزین، بانگدهر.
- مئذنه** - ا.ع (میئزهنه - mi'zene):
شوتینی بانگدان.
- مأذون** - ا.مف.ع (مهئزوون - me'zûn):
ئیزندراو، مؤله تدرارو.
- مؤسس** - ا.فا.ع (موئهسیس - mu'esis):
دامه زرتینهر.
- مؤسسسه** - ا.مف.ع (موئهسهسه - mu'sese):
دامه زراو، دهزگا.
- مؤکد** - ا.مف.ع (موئهککهده - mu'ekked):
تاکیدکراو، مکوم و قایم.
- ماکل** - ا.ع (مهئکهل - me'kel):
خواردمه نی.
- ماکول** - ا.مف.ع (مهئکول - me'kûl):
خوراو.
- مألف** - ا.ع (مهئلهف - me'lef):
خه لک پی راهاتوو.
- مؤلف** - ا.فا (موئه للیف - mu'ellif):
دانهر، کتیبنووس.
- مؤلف** - ا.مف.ع (موئه للهف - mu'elef):
دانراو، کتیب، پهرتووک.
- مؤلم** - ا.فا (موئلیم - mu'lim):
نازار، پرژان.
- مألوف** - ا.ع (مهئلووف - me'lûf):
گرتوو، باو.
- مأمن** - ا.ع (مهئمنه - me'men):
شوتینی ئه مین.
- مؤمن** - ص.فا.ع (موئمین - mu'min):
ئیماندار، باوه پردار.
- مأمور** - ا.مف.ع (مهئموور - me'mûr):
مامور، فه رمانبهر، ئه مرپیئکراو.
- مأمول** - ا.مف.ع (مهئمول - me'mûl):
کراو، ئومیدکراو.
- مأموم** - ا.مف.ع (مهئمووم - me'mûm):
که سیک که له نوئژدا چاو له پیش نوئژ بکات.
- مأمون** - ا.مف.ع (مهئموون - me'mûn):
په نادراو، بی ترس.
- مؤنث** - ص.ع (موئه نهس - mu'enes):
ئافرهت، میینه.
- مأنوس** - ا.مف.ع (مهئنوس - me'nûs):
هؤگر.
- مأوف** - ا.مف.ع (مهئوف - me'uf):
ئیدراو، ئافه تدیده.
- مئونت** - ا.ع (مهئونهت - me'UNET):
نازووقه، قوت.
- مأوی** - ا.ع (مهئئا - me'va):
ماوا، په ناگه.
- مؤید** - ا.فا.ع (موئه ییید - mu'eyyid):
تهئیدکهر، پشتیوانی کردن، پشتیوانیکار.
- مؤید** - ا.مف.ع (موئه ییهده - mu'eyyed):
تهئیدکراو.
- مأیوس** - ا.مف.ع (مهئیسوس - me'yûs):
نائومید، بی هیوا، بی ئومید، ئومید براو.

- مباح** - ا.مف.ع (موباه - mubah):
 حلال‌الکراو، جایز، حلال، ره‌وا.
- مباحث** - ا.ع (مه‌باهیس - mebahis): باسان، جیتی باس و لیکوئینه‌وه، توژینه‌وه.
- مباحشه** - مص.ل.ع (موباهه‌سه - mubaheese): گفتوگوکردن، قسه‌و باسکردن له‌گه‌ل یه‌کتريدا.
- مباد، مبادا** - (مه‌باد، مه‌بادا - mebad, mebada): نه‌بادا، خوانه‌که‌ران، نه‌وه‌کا.
- مبادرت** - مص.ل.ع (موباده‌رت - mubderet): ده‌ست پیشکه‌ریکردن.
- مبادله** - مص.م.ع (موباده‌له - mubadele): گۆرینه‌وه.
- مبادی** - ا.ع (مه‌بادی - mebadî): سه‌ره‌تا، پره‌نسیپ.
- مبار** - ا (مه‌بار - mebar): گیپه.
- مبارات** - مص.ل.ع (موبارات - mubarat): بیزاربوون له‌یه‌کتر، ده‌ست هه‌لگرتن له‌یه‌کدی.
- مبارز** - ص.فا.ع (موباریز - mubariz): جه‌نگاوهر، خه‌باتکار.
- مبارزه** - مص.ل.ع (موباره‌زه - mubareze): شه‌رکردن، جه‌نگین، خه‌بتین، له‌ریزه‌هاتنه‌ده‌ر یۆ شه‌ر.
- مبارک** - ص.ع (موباره‌ک - mubarek): به‌به‌ره‌که‌ت، موباره‌ک، پیروژ.
- مباسطه** - مص.ل.ع (موباسه‌ته - mubasete): رووخوشی نواندن، رووخوش.
- مباشر** - ص.فا.ع (موباشیر - mubaşir): کارگوزار، سکریتیر.
- مباشرت** - مص.ل.ع (موباشه‌ره‌ت - mubaşeret): نه‌نجامدانی کارتیک به‌ده‌ستی خۆت، گان‌کردن، خه‌وتن له‌گه‌ل ژندا.
- مباعدت** - مص.م.ع (موبائه‌ده‌ت - mubaedet): دوور که‌وتنه‌وه.
- مبال** - ا.ع (مه‌بال - mebal): شوینی پیشاو، جیتی میزکردن.
- مبالات** - ص.ل.ع (موبالات - mubalat): بایه‌خ دان به‌کارتیک، بیرکردنه‌وه له‌کارتیک.
- مبالغ** - ا.ع (مه‌بالیغ - mebalix): بر، گوژم، مه‌بله‌غ، نه‌ندازه‌یه‌ک له‌دراو.
- مبالغه** - مص.ل.ع (موباله‌غه - mubalexe): زیاده‌رویی، کۆشش کردن ل کارتیکدا.
- مبانی** - ا.ع (مه‌بانی - mebanî): ساختمانان، بینایان.
- مباهات** - مص.ل.ع (موباهات - mubahat): فه‌خرکردن، نازین، خۆه‌لکیشان، فریخی.
- مباهله** - مص.م.ع (موباهه‌له - mubahele): نه‌فهرتکردن له‌یه‌کدی.
- مباهی** - ص.ع (موباهی - mubahî): فه‌خرکه‌ر، فریخی.
- مبایعه** - مص.م.ع (موبایه‌ئه - mubaye'e): کرپن و فروشتن، سه‌وداو مامه‌له.
- مباینت** - مص.ل.ع (مبایه‌نه‌ت - mubayenet): لیتک جودابونه‌وه، ناکوژ بوون له‌گه‌ل یه‌کدیدا.
- مبتدا** - ا.مف.ع (موبته‌ده‌ء - mubtede'): ده‌ست پیکار، رتیگه، سه‌ره‌تا.
- مبتدع** - ا.فا.ع (موبته‌دی - mubtedi'): داهینه‌ر، بیدعه‌تکار، فلیقان.
- مبتذل** - ا.مف.ع (موبته‌زل - mubtezel): ســـــــــواو، بازارپی، زۆرو بوژ، بی‌بایه‌خ، له‌به‌رچاوکه‌وتوو، جه‌له‌بی.
- مبتزر** - ص.ع (موبته‌تته‌ر - mubetter): کلک بریاگ، وه‌چاغ کویر.
- مبتکر** - ا.فا.ع (موبته‌کی - mubtekir): داهینه‌ر، فلیقان.
- مبتلا** - ا.مف.ع (موبته‌لا - mubtela): موفته‌لا، گیرۆده‌ی به‌لا و مه‌ینه‌ت، گرفتار.
- مبتنی** - ا.فا.ع (موبته‌نی - mubtenî): بیناکه‌ر.
- مبتهج** - ا.فا.ع (موبته‌هیج - mubtehic): شادمان، خۆشحال.

- میشوث** - ا.مف.ع (مه بسوس - mebsûs): په راگه نده، بلا و بووه، په رش و بلاو.
- مبخت** - ا.ع (مه بهه س - mebhes): باس، جیتی باس و لیکولینه وه، باس و کوه، کورته باس.
- مبدا** - ا.ع (مه بده - mebde'): سهره تا، ریشگه، هژ، پره نسیب.
- مبدع** - ا.ف.ع (مویدی - mubdi'): داهینه، فلیشان، که سیک که شتیک که شف بکاو بدوژینه وه.
- مبدل** - ا.مف.ع (مویه ددهل - mubeddel): گور او.
- مبذر** - ا.مف.ع (مویه ززیر - mubezzir): ده ست بلاو، که سیک به خوړایی پاره خه رج بکات، ده سیاد.
- مبذول** - ا.مف.ع (مه بزول - mebzûl): به خشراو.
- مبدا** - ا.مف.ع (مویه را - muberra): ته بری بوو، پاک له تومهت.
- مبرات** - ا.ع (مه برات - meberrat): خیر، چاکه، به خشیش، به رات.
- مبرت** - مص.ل.ع (مه برهت - meberret): چاکه کردن، به گویندنی دایک و باوک.
- مبجح** - ا.ف.ع (مویه ریج - muberrih): نازاردهر.
- مبهد** - ا.ف.ع (مویه رید - muberrid): فینک که ره وه، سهر دکه ره وه.
- مبزه** - ا.ع (مه بره ز - mebrez): ناو ده ست، شونینی میز کردن، میز تنگه.
- مبرز** - ا.ف.ع (مویه ریز - muberriz): ناشکرا، خوبا، دیار، زال، سهر که وتوو.
- مبرخش** - ص.مف (مویه رغه ش - muberxeş): رازاوه به رنگی جوړاو جوړ، رنګاو رنګ، رنګین.
- مبزع** - ص.مف.ع (مویه رغه - muberxe'): پینه کراو، ده ما مکدار.
- مبم** - ا.ف.ع (مویریم - mubrim): پیاوی له گامی پیسکه، بیزار کهر، هه رزه گو.
- مبم** - ا.مف.ع (مویرم - mubrem): بنجیر، مکوم، قایم.
- مبمور** - ا.مف.ع (مه بروور - mebrûr): پاک و بی غه ل و غه ش، چاکه دیتوو، پیاوی که گوی رایه لئی کردنی قبول بکری.
- مبهن** - ا.مف.ع (مویه رهن - muberhen): ناشکرا، به لگه دار.
- مبسم** - ا.ع (مه بسیم - mebsim): ددان، ددانی پیته وه.
- مبسوط** - ا.مف.ع (مه بسوت - mebsût): کراوه، راخراو، شهرح و شرفه کراو.
- مبشیر** - ا.ف.ع (مویه شیر - mubeşir): مؤددهر، مزگینی دهر.
- مبصر** - ا.ف.ع (مویسیر - mubsir): نیگابان، بینهر.
- مبصر** - ا.ف.ع (مویه سسیر - mubessir): روژشکه ره وه، روونکه ره وه، به سیرت.
- مببخه** - ا.ع (مه بته خه - mebtexe): بیستان، شونینی چاندنی کاله ک، کاله ک زار.
- مبطل** - ا.ف.ع (مویتیل - mubtil): به تال که ره وه، پوچه لکه ر.
- مبعث** - ا.ع (مه بته س - meb'es): روژی ناردنی پیغه مبه که روژی ۱۷ مانگی ره جبه بووه.
- مبعوث** - ا.مف.ع (مه بئوس - meb'ûs): نیردراو، نوینه ر.
- مبغض** - ا.مف.ع (مویه غه ز - mubxez): بوغزینراو، ناپه سه ند.
- مبغوض** - ا.مف.ع (مه بغووز - mebxûz): بوغزینراو.
- مبیل** - ا.ف.ع (مویبیل - mubill): فرمیسکاوی، شتی برژی، شتی شتیک ته بکات.
- مبیل** - ا.فر (مویل - mubl): مؤبیله، پیویستی نیو مال له قه نه فه وو کورسی و میزو هه موو شتیکی ته خته.

- مبلغ** - ا.ع (مهبلهغ - meblex) : سنوورو کۆتایی شتییک، گوژم، بریک (بو پاره).
- مبلغ** - ا.ف.ع (مویه للیغ - mubellix) : ته بلیغکار، که سیتیک هه والی یان خه وه ری به که سیتیک بگه یه نی.
- مبلول** - ص.ع (مه بلول - meblûl) : شیدار، ته پ.
- مبنی** - ا.ع (مه بنا - mebna) : بنه ما، ره گ و ریشه، بناغهو بونیان.
- مبنی** - ا.م.ع (مه بنی - mebnî) : بیناکراو.
- مبهم** - ص.م.ع (مویه هم - mubhem) : گۆنگ، ئالۆز، نا مه علوم، کاری داخراو.
- مبهوت** - ص.م.ع (مه بهوت - mebhût) : حایر، سه ره گردان، واقورماو، حه یرماو، مات.
- مبیت** - ا.ع (مه بیت - mebît) : مال، خه و تنگه، ژووری نووستا، شوتینی خه و تن.
- مبیز** - ا.ع (مه بیز - mebiz) : هیلکه دان، شوتینی هیلکه کردنی مریشک، کولانه.
- مبیز** - ا.ف.ع (مویه بیز - mubeyyiz) : که سیتیک سپی پۆشایی، سپیکه ره وه ی جل، گازر.
- مبیزه** - ا.ع (مویه بیزه - mubeyyize) : ژنی که مندالی سپی بی، جماعه تی له په یره وانی موقه نه ع که جلی سبیبان له به رد ده کرد.
- مبیع** - ا.م.ع (مه بی - mebi) : فرۆشراو، کپ دراو.
- مبین** - ا.ف.ع (مویه بین - mubîn) : روونکه ره وه.
- مبین** - ا.ف.ع (مویه بین - mubeyyin) : به یانکار، ئاشکراکار.
- مبین** - ا.م.ع (مویه بین - mubeyyen) : ئاشکراکارو، به یانکارو.
- متاب** - مص.ل.ع (مه تاب - metab) : گه رانه وه له گوناح، تۆیه کردن.
- متابع** - ا.ف.ع (موتابی - mutabi) : موتابه عه کار، که سیتیک به دوو شتاندا بچی، په ی جو، په یره و، په یگیر.
- متابعت** - مص.ل.ع (موتابه عه ت - mutabe't) : په یره و ی کردن، په یگیر بکردن.
- متاجر** - ا.ع (مه تاجر - metacir) : تیجاره تخانه، شوتینی تیجاره ت.
- متارکه** - مص.م.ع (موتاره که - mutareke) : ده ست لیکدی به ردان، ده ست لیکدی هه لگرتن، زویر بوون.
- متازوئر** - ا.فر (میتازوئر - mitazuir) : هه ر گیانله به بریک به دهنی له یه ک خانه پتر پیتک هاتینی.
- متاع** - ا.ع (مه تا - meta) : کالاو که لویه ل.
- متاعب** - ا.ع (مه تائب - meta'ib) : سه ریه شه و ماندوو بوون.
- متافیزیک** - ا.فر (میتافیزیک - mitafizik) : میتافیزیک.
- میتال** - ا.فر (میتال - mital) : کانزا.
- میتامورفوز** - ا.فر (میتامورفوز - mit-amûrfûz) : گۆزانی شیوه، به دگۆران، میتامورفوز.
- میتان** - ا.فر (میتان - mitan) : گازیکی بی رهنگ و بوو بی تامه و له هه و سوو کتره.
- میتانت** - مص.ل.ع (مه تانه ت - metanet) : مکومبوون، قایمبوون.
- میتاثر** - ا.ف.ع (موته نه سیر - mute'essir) : نه سه ر په زتیر، غه مگین.
- میتاخر** - ا.ف.ع (موته نه خخیر - mute'exxir) : پاشکه و توو، دوآکه و توو.
- میتادب** - ص.ف.ع (موته نه ددیپ - mute'eddib) : ته ریبه ت دراو، نه دهب دراو، به نه دهب.
- میتاژی** - ص.ف.ع (موته نه ززی - mute'ezzi) : نه زیه تدیده، ئازار چه شتوو.
- میتاسف** - ص.ف.ع (موته نه سیسف - mute'essif) : غه مگین، نه سه فبار، کۆقانبار.
- میتاسی** - ص.ف.ع (موته نه سسی - mute'essi) : په یره و ی کار، دلنه وایی کردن.
- میتاکد** - ص.ف.ع (موته نه ککید - mute'ekkid) : مکوم و قایم، دلنیا.

- متالم** - ص. ف. ا. ع. (موتته ئه لیم - mute'elim): نازار دیده.
- متاله** - ص. ف. ا. ع. (موتته ئه للیه - mute'ellih): که سیک به زانستی ئیلاهیاته وه خه ریک بی، خواناس، خواپه رست، عیباده تکار.
- متامل** - ص. ف. ا. ع. (موتته ئه میل - mute'emil): راماو، که سیک له فکران رابچی و رامینتی.
- متانی** - ص. ف. ا. ع. (موتته ئه ننی - mute'ennî): له سه رخۆ، هیدی، هیم، هیتور.
- متاهل** - ص. ف. ا. ع. (موتته ئه هه میل - mute'ehhil): خیزاندار، خودان ژن و عیال.
- متبادر** - ص. ف. ا. ع. (موتته بادیر - mutebadir): دهست پیشکهر، شتیک له پر به بیرا بیت.
- متباعد** - ص. ف. ا. ع. (موتته بائید - mutebaid): دوور له یه کدی، دووری.
- متباین** - ص. ف. ا. ع. (موتته بایین - mutebayîn): لیکدی جیابووه وه، جیاواز، پتجه وانیه یه کدی.
- متبهر** - ص. ف. ا. ع. (موتته به هه بیر - mutebehhir): زۆر زانا، که سیک له زانستیک دا زۆر شاره زایی.
- متبختر** - ص. ف. ا. ع. (موتته به ختیر - mutebextir): که سیک به نازو عیشوه ری بکات، به خۆفشین.
- متبرک** - ص. ف. ا. ع. (موتته به ریک - mutebrrik): به خترو به ره کهت، موباره ک، پیروژ.
- متبرم** - ص. ف. ا. ع. (موتته به ریم - muteberrim): مه لوول، داماوو پر نازار.
- متبسم** - ص. ف. ا. ع. (موتته به سسیم - mutebessim): روو به خه نده، دهم به یزه.
- متبلور** - ص. ف. ا. ع. (موتته به لقییر - mutebelvir): به بلوور بوو.
- متبوع** - ا. م. ف. ع. (مه تبووه - metbû): په پیره وی کراو.
- متتابع** - ا. ف. ا. ع. (موتته تابی - mutetabi): لیکدا لیکدا، په یتا په یتا، ئه وه ی دوا به دوا ی که سیک دی پروات.
- متتبع** - ا. ف. ا. ع. (موتته ته بیی - mutetebbi): په یگیر، موتالاکار.
- متجاسر** - ا. ف. ا. ع. (موتته جاسیر - mutecasir): جه ساره ت کار، جه ساره ت کرده.
- متجانس** - ص. ف. ا. ع. (موتته جانیس - mutecanis): هاو ره گه ز، گونجاو، سازاو، شیلگیر.
- متجاوز** - ص. ف. ا. ع. (موتته جا قییز - mutecaviz): ته جاوزکار، زیده گافی.
- متجاهر** - ص. ف. ا. ع. (موتته جاهیر - mutecahir): که سیک به ئانقه ست کاری خۆی ئاشکرا بکات.
- متجاهل** - ا. ف. ا. ع. (موتته جاهیل - mutecahil): که سیک خۆی له گیلی بدات.
- متجدد** - ص. ف. ا. ع. (موتته جه ددید - muteceddîd): نوپگهر، نوپخواز.
- متجر** - ا. ع. (مه تجهر - metcer): بازرگانی.
- متجره** - ا. ع. (مه تجیره - metcire): شوینی تیجاره ت، تیجاره ت خانه.
- متجسس** - ا. ف. ا. ع. (موتته جه سیس - mutecessis): شوفا ر، سیخور، جاسووس.
- متجلی** - ا. ف. ا. ع. (موتته جه للی - mutecellî): خۆیا، ئاشکرا، روناک، دیار، دره خشان.
- متجمع** - ص. ف. ا. ع. (موتته جه جمی - mutecemmi'): کۆبووه وه، خرپووه وه.
- متجمل** - ص. ف. ا. ع. (موتته جه جمیل - mutecemmil): ئاسووده حال، رازاوه.
- متجنب** - ا. ف. ا. ع. (موتته جه ننیب - mutecennib): دووره په رتیز، دوور.
- متجند** - ا. ف. ا. ع. (موتته جه ننید - mutecennid): له شکری، سوپایی.
- متحاب** - ص. ف. ا. ع. (موتته هاب - mutehab): دۆستایه تی و مه هه به ت.

- متحارب** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌اریب - muteharib): شه‌رکه‌ر، شه‌ر به‌ریاکه‌ر.
- متحاشی** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌اشی - mutehaşı): ته‌ریک، دووره‌ په‌ریژ.
- متحاکم** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌اکیم - mutehakim): په‌نابردنه‌ به‌ر حاکم، چوونه‌ دادگا.
- متحتم** - ا.م.ف.ع (موت‌ه‌ه‌تیم - mutehettim): واجب و لازم، پی‌ویست، گه‌ره‌ک.
- متحجر** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌جیر - mutehəcir): ره‌قبوو، به‌ به‌رد بوو، که‌قراو.
- متحد** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌هید - muttehid): په‌کگرتوو.
- متحذر** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌زیر - mutehezzir): به‌ حه‌زه‌ر، سل، دووره‌ په‌ریژ، به‌ پارژ.
- متحرک** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌ریک - muteherrik): بزوز، جوولاو.
- متحری** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌ری - muteherrî): ته‌حه‌ری کار، ته‌فتیش، که‌سیک له‌شتی بگه‌ری.
- متحسر** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌س‌سیر - mutehessir): حه‌سره‌ت خواردوو، دل به‌ حه‌سره‌ت.
- متحصن** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌س‌سین - mutehessin): که‌سیک له‌ په‌نای که‌سیکدا بی، که‌سیک له‌ قه‌لاو شوینی قایم‌دا بی، که‌سیک په‌نای وه‌به‌ر جیبه‌ک بردبی.
- متحف** - ا.م.ف.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌ف - muthef): به‌خشراو.
- متحفظ** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌ففیز - muteheffiz): حیفرکار، زه‌بین روشن، وریاو زیره‌ک، به‌پارژوو سل.
- متحقق** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌غ‌غیغ - mutehexxix): هاتگه‌دی، به‌ حه‌قیقه‌ت بوون.
- متحلل** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌لیل - muhellil): تواوه، حه‌لال بوون و پاکبوونه‌وه‌ به‌دانی که‌فاره.
- متحلی** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌لی - mutehellî): رازاوه، که‌سیک خوی براژیتیتته‌وه، خودان خشل.
- متحمل** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌م‌میل - mutehemmil): ته‌حه‌مول کار، باره‌لگر، به‌سه‌به‌ر.
- متحیر** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌بیر - muteheyyir): سه‌رگه‌ردان، حه‌یرماو، داماو.
- متخاصم** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌اسیم - mutexasim): دوژمنکاری، دژایه‌تی، ناحه‌زو نه‌یاری په‌کدی.
- متخذ** - ا.م.ف.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌ه‌ز - muttexez): گبیراو.
- متخصص** - ص.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌ه‌سیس - mutexsessis): پسپوزو شاره‌زا له‌ کاریکدا، تایبه‌تکار.
- متخلخل** - ص.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌ه‌خلیل - mutexelxil): په‌یوه‌ست نه‌بی.
- متخلص** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌ه‌لیس - mutexellis): ته‌خه‌لوس، له‌قه‌بی شاعیری، نازناو.
- متخلف** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌ه‌لیف - mutexellif): خیلافکار، پاشکه‌وتوو.
- متخلق** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌ه‌لیغ - mutxelix): که‌سیک خووی خوی بگورئ و له‌گه‌ل که‌سیکی دپدا هاو خوو بی.
- متخیل** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌خ‌ه‌بیل - mutexeyyil): خه‌یال‌باز، که‌سیک خه‌یال بکات.
- متد** - ا.فر (میتود - mitud): میتود، شتواز، ریباژ، ریچکه.
- متداخل** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌داخیل - mutedaxil): تیکرژاو.
- متدارک** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌داریک - mutedarik): ده‌رکه‌ر.
- متداعی** - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ه‌دائی - muteda'î): دوو ته‌ره‌فی شه‌رو ده‌عوا.

متردد - ا.فا.ع (موتهره ددید - mutereddîd):
هاموشوکه، دوو دل، رارا.
مترس - ا.مه تهرس - (meters): داهول.
مترس - ا.فر (میتریس - mitris): ماشوقه،
ژنی نا رسمی پیاو.
مترسل - ا.فا.ع (موتهره سسیل -
muteressil): نامه نووس، سکر تیر.
مترشح - ا.فا.ع (موتهره ششیه -
mutereşşih): ناو ده لاندن، ناو ده لاین.
مترصد - ا.فا.ع (موتهره سسید -
muteressid): چاوه پروان، رهسه دکار.
مترقب - ا.فا.ع (موتهره غغیب -
muterexxib): چاوه پروان، چاودیر.
مترقی - ا.فا.ع (موتهره غغی - muterexxî):
تهره قی خواز، که سیک روو له تهره قی بی.
مترنم - ا.فا.ع (موتهره ننیم - muterennim):
گوزانی بیژ، گمه ی کوتر.
مترو - ا.فر (میتروو - mitru): میترو، قیناری
ژیر زه مین.
متروپل - ا.فر (میترو وپول - mitrûpûl):
پایته خت، حاکم نشین، په یوه ندی ولایتیک به
مؤنویوله کانی خویه وه.
متروک - ا.مف.ع (مه ترووک - metrûk):
تهرک کراو، به جی هیلراو.
مترهب - ا.فا.ع (موتهره ههیب -
muterehhib): عیباده تکار، ترسیته ر.
متریک - ص.فر (میتریک - mitrîk): مه تری.
متزاید - ا.فا.ع (موتهره زاید - mutezayîd): زور
بووگ.
متزعز - ا.فا.ع (موتهره زه زئی - muteze'zi):
لهق، جوولاو.
متزلزل - ا.فا.ع (موتهره زه لزلیل - mutezelzil):
لهق، به جووله، دوو دل، لهرزوک.
متزوج - ا.فا.ع (موتهره قشیح - mutezevvic):
ژن خاستگ، ژندار، زه وجیو.

متداول - ا.فا.ع (موتهره داویل - mutedavil):
باو، شتییک ده ستاو ده ست بکات.
مترج - ا.فا.ع (موتهره ریج - mutederic):
پله پله، که سیک یان شتییک به ره به ره پیش
بکه وئی.
متولوزی - ا.فر (میتولوزی - mitulûzî):
میتولوزی، ریچکه ی لیکولینه وه ی زانستی،
مه نتیقی زانستی.
متدین - ا.فا.ع (موتهره دین - mutedeyyin):
به دین، ئیماندار، خواپه رست.
متذکر - ا.فا.ع (موتهره زه ککیر - mutezekkir):
بیرخه ره وه، که سیک شتییک وه بیر بینیتته وه.
متذلل - ا.فا.ع (موتهره زه للیل - mutezellil):
زه لیل و زه بوون.
متر - ا.فر (میتر - mitr): مه تر، پیتوانه یه که
ده کاته ۱۰۰ سم.
مترادف - ا.فا.ع (موتهره رادیف - muteradif):
هاوریز، شتییک له دوا ی شتییک تروه بی، له
زمانا به وشه تین هاومانانو هاومه به سستی به کدی
ده گوتری.
متراژ - ا.فا.ع (میتراژ - mitraj): له مه تر دان،
ئه ندازه گیری به مه تر.
متراکب - ا.فا.ع (موتهره راکیب - muterakib):
که له کبوو، که له که بووی له سه ر یه ک،
متراکم - ا.فا.ع (موتهره راکیم - muterakim):
تویه لبوو، کومه ل.
مترالیوز - ا.فر (میترال یوز - mitralîyûz):
مه تره لوز، شه ست تیر.
متربص - ا.فا.ع (موتهره به بیس -
muterebbis): چاوه پروان.
مترتب - ا.فا.ع (موتهره تتیب - muterettib):
به ته رتیب و ریک و پیک.
مترجم - ا.فا.ع (موتهره رجیم - mutercim):
وه رگیر، ته رجومان، پاچقه کار.
مترجم - ا.فا.ع (موتهره رجه م - mutercem):
ته رجه مه کراو، وه رگیر دراو، پاچقه کراو.

- مترهد** - ا.ف.ع (موتزههید - mutezehid):
تهرکه دنیا، عیباده تکهر، خواناس.
- مترین** - ا.ف.ع (موتزهیین - mutezeyyin):
رازاهه.
- متسابق** - ا.ف.ع (موتاسابیغ - mutasabix):
پیشبرکیتوان.
- متساقط** - ا.ف.ع (موتہ ساغیت - mutesaxit):
کهوتگ.
- متسالم** - ا.ف.ع (موتہ سالیم - mutesalim):
ناشتی خواز، ناشتی کار.
- متساوی** - ا.ف.ع (موتہ سافی - mutesavî):
بهرا تبهه، به کسان.
- متسع** - ا.ف.ع (موتہ سهه - muttese):
پانتایی، بهرین.
- متشائم** - ا.ف.ع (موتہ شائیم - mutesaim):
ره شیین.
- متشابه** - ا.ف.ع (موتہ شابییه - mutesabih):
چوون بهک، لیکچوو.
- متشابهات** - ا.ع (موتہ شابییهات - mutesabihat):
لیکچوو، قسه یهک بهدرکه وخوازه بیته به بیان کردن و دوو مانای هه بی.
- ایات متشابهات** - ا.مر (نایاتی موتہ شابییهات - ayati mutesabihat):
بیرتییه لهو نایه تانهی که مانایان بۆ هه موو کهس مه علوم نه بی.
- متشاعر** - ا.ف.ع (موتہ شائیر - mutesa'ir):
شاعر باز، شاعیرنمایی، نه وهی خوئی به شاعیر بزانی.
- متشاغل** - ا.ف.ع (موتہ شاغیل - mutesaxil):
که سیک خوئی به کاریکه وه مژۆل بکات.
- متشاکل** - ا.ف.ع (موتہ شاکیل - mutesakil):
هاوشیوهی یه کدی.
- متشبیث** - ا.ف.ع (موتہ شه بییس - mutesebbis):
ته شه بوزکار، که سیک چنگ له شتی گیر بکات و خوئی پیوه هه لواس.
- متشبه** - ا.ف.ع (موتہ شه بییه - mutesebbih):
چوون یه کدی.
- متشبت** - ا.ف.ع (موتہ شه تیت - mutesetit):
په راگه نده.
- متشخص** - ا.ف.ع (موتہ شه خیس - mutesexxis):
که سایه تی گه و ره و دیار.
- متشعر** - ا.ف.ع (موتہ شه ری - muteseri):
پهیره وچی شه رع، که سیک باوه ری به تابن و شه ریعت بی.
- متشرف** - ا.ف.ع (موتہ شه ریف - muteserif):
خانه دان و شه ریف.
- متشکر** - ا.ف.ع (موتہ شه ککیر - mutesekkir):
سویاسگوزار، شوکرانه بژتیر.
- متشکل** - ا.ف.ع (موتہ شه ککیل - mutesekkil):
شه کلپه زتیر، پیکهاتگ.
- متشکی** - ا.ف.ع (موتہ شه ککی - mutesekki):
سکالا کهر، گله بی کهر، گله مه ند.
- متشمر** - ا.ف.ع (موتہ شه مییر - mutesemmir):
ته یارو ناماده بۆ کارتیک، ته یارو ناماده، که سیک قۆلی لیته لمالی بی بۆ کارتیک.
- متشننج** - ا.ف.ع (موتہ شه ننچ - mutesennic):
هه ره هۆبه کی دی بله رزی.
- متشهی** - ا.ف.ع (موتہ شه ههی - mutesehhi):
ناره زوودار.
- متشعیع** - ا.ف.ع (موتہ شه ییی - muteseyyi):
شیهه گه ری، شیهه گه ر، پهیره وی مه زه بی شیعه.
- متصادف** - ا.ف.ع (موتہ سادیف - mutesadif):
رووبه پروو بوونه وه.
- متصادم** - ا.ف.ع (موتہ سادیم - mutesadim):
پیکدادان.
- متصاعد** - ا.ف.ع (موتہ سائید - mutesa'id):
چوونه به رزی، به رزبووه وه.

- متصالح** - ا.فا.ع (موتہ سالیہ - mutesalih) : ناشتیکار، سازشکار.
- متصدی** - ا.فا.ع (موتہ سہ ددی - muteseddî) : سکر تیر، بہر پیوہ بہری کاریک.
- متصرف** - ا.فا.ع (موتہ سہ پریف - muteserrif) : کہ سیک کہ تہ سہ روف بہ مالیک یان مولکی بکات.
- متصفح** - ا.فا.ع (موتہ سہ ففیہ - muteseffih) : ٹوہی دہروانی تہ روالہ تی شتیک، روانینی خیرا و روتہ نی، ہلڈانہ و ہدی بہرہ پین بلاقوکان بہ خیرایی.
- متصل** - ا.فا.ع (موتہ سیل - muttesil) : پیوہ ست، زنجیرہ و دوا بہ دوا ی یک، پیتا پیتا.
- متصنع** - ا.فا.ع (موتہ سہ ننی - mutesenni) : کہ سیک ہونہ رو سنعہ تیکی ہہ بی، کہ سیک بہ شیوہیہ کی دہستکرد چاکہ نوینی بکات.
- متصور** - ا.فا.ع (موتہ سہ فقیر - mutesevvir) : کہ سیک شتیک لہ خہ یالی خویدا وینا بکات.
- متصور** - ا.مف.ع (موتہ سہ فقیر - mutesevver) : وینہ کراو.
- متصوف** - ا.فا.ع (موتہ سہ فقیر - mutesevvif) : سو فی.
- متصوفہ** - ا.فا.ع (موتہ سہ فقیر - mutesevvife) : ٹہ ہلی تہ سہ وف، سو فیان.
- متصید** - ا.فا.ع (موتہ سہ یید - muteseyyid) : ٹاشقہ راو.
- متصید** - ا.ع (موتہ سہ یید - muteseyyed) : راوگہ، جیتی راو.
- متضاد** - ا.فا.ع (موتہ زادد - mutezadd) : دژ یہک (سنعہ تیکی شیعر بیہ)، دژا یہ تی، ناکوکی.
- متضاعف** - ا.فا.ع (موتہ زائیف - muteza'if) : دوو چہ نانہ، دوو چہ ندان.
- متضرر** - ا.فا.ع (موتہ زہریر - mutezerrir) : زہرہ رمنڈ، زہرہ پچ گہ بیوو.
- متضرع** - ا.فا.ع (موتہ زہری - mutezeri) : کہ سیک بیاری تہ و ہو بلالیتہ و ہ.
- متضعف** - ا.فا.ع (موتہ زہ ئیف - muteze'if) : کہ سیک دوو چاری لاوازی و سستی بی.
- متضمن** - ا.فا.ع (موتہ زہ مین - mutezemmin) : سزادر، گرتہ و ہ.
- متطابق** - ا.فا.ع (موتہ تابیح - mutetabix) : جوت، بہرانیہر.
- متطاول** - ا.فا.ع (موتہ تافی - mutetavi) : گوپراہل و بہ گوٹکہر.
- متطبیب** - ا.فا.ع (موتہ تہ بیب - mutetebbib) : کہ سیک زانستی پزیشکی خویندی و خہریکی کاروباری پزیشک گہری بی.
- متطرف** - ا.فا.ع (موتہ تہ ریف - muteterrif) : گزشہ گیری و دورہ پہر تیزو لہ خہ لک دور.
- متطرق** - ا.فا.ع (موتہ تہ ریخ - muteterix) : رینوین، پیشپہرہو.
- متظاہر** - ا.فا.ع (موتہ زاہیر - mutezahir) : روالہ ت نما، ہاوپشت، روالہ تبار.
- متظلم** - ا.فا.ع (موتہ زہ لیم - mutezellim) : زولم لیکراو، دادخواز، کہ سیک شکات لہ کہ سیک دی بکات.
- متعادل** - ا.فا.ع (موتہ ئادیل - mute'adil) : ہاوہزن، ہاوسہ نگ، بہرامبہر، چونبہک.
- متعارض** - ا.فا.ع (موتہ ئاریز - mute'ariz) : ناکوکی، ناتہ با، دوو کس یان دوو شت دژی یہک بن.
- متعارف** - ا.فا.ع (موتہ ئاریف - mute'arif) : باو، ٹاسایی، دوو کس یان زیاتر لہ گہل یہ کدا ٹاشنا بن، یہ کتر ناسین.
- متعاقب** - ا.فا.ع (موتہ ئا غیب - mute'axib) : تاقیبکار، کہ سیک لہ دوا ی کہ سیکہ و ہ پروات.
- متعال** - ص.ع (موتہ ئال - mute'al) : بہرزو بلند، زور بہرز، یہ کیکہ لہ سیفہ تہ کانی خوا.

متعسر - ا.ف.ع (موتنه ئه سسیر - mute'essir): دژوار، سهخت، ئه سته م، ناسته نگ.

متعسف - ا.ف.ع (موتنه ئه سسیف - mute'essif): ملهور، زالم.

متعشق - ا.ف.ع (موتنه ئه ششیغ - mute'eşşix): ئاشق، که سیتک که سیتی خوش بوئ.

متعصب - ا.ف.ع (موتنه ئه سسیب - mute'essib): که سیتک زور په یوه سستی کاریک بی، ده مارگیر.

متعظ - ا.ف.ع (موتنه ئه ییز - mute'iz): په ند وەرگر، که سیتک په ند قبول بکات، وده عز په زتر.

متعفن - ا.ف.ع (موتنه ئه ففین - mute'effin): بوگه ن.

متعقل - ا.ف.ع (موتنه ئه غغیل - mute'exxil): ئاقل، هو شمه ند.

متعلق - ا.ف.ع (موتنه ئه للیغ - mute'ellix): په یوه ست، ئاو یزان.

متعلقه - ا.ف.ع (موتنه ئه للیغه - mute'ellixe): عیال، ژن.

متعلم - ا.ف.ع (موتنه ئه للیم - mute'ellim): قوتابی، که سیتک زانست یان هونه ر له که سیتکه وه فیریی.

تمعمد - ا.ف.ع (موتنه ئه ممید - mute'emmid): که سیتک به ئانقه ست کاریک بکات.

تمعیق - ا.ف.ع (موتنه ئه میغ - mute'emmix): که سیتک به قوولی بیر بکاته وه.

تمعمل - ا.ف.ع (موتنه ئه ممیل - mute'emmil): به هه وئ له کاردا.

متعنت - ا.ف.ع (موتنه ئه ننییت - mute'ennit): موزیر، ئه وهی خو از یاری زه لیلی که سیتک بی.

متعالی - ا.ف.ع (موتنه ئالی - mute'alî): پایه به رز.

متعامل - ا.ف.ع (موتنه ئامیل - mute'amil): خه لکانیک پینگه وه موعامه له ی کرین و فروتن بکه ن.

متعاون - ا.ف.ع (موتنه ئافین - mute'avin): ها و کارو کومه ککاری یه کدی.

متعاهد - ا.ف.ع (موتنه ئاهید - mute'ahid): ها و په یمانی.

متعب - ا.ع (مه تهب - met'eb): ماندوو یه تی، ره نج، هه ر شتیک مرؤف بخاته ماندوو یه تیبه وه.

متعبد - ا.ف.ع (موتنه ئه ببید - mute'ebbid): خوا په رست، عیباده تکار.

متعسر - ا.ف.ع (موتنه ئه سسیر - mute'essir): زمانگیر، که سیتک هه لئوتی.

متعجب - ا.ف.ع (موتنه ئه ججیب - mute'eccib): سه رسام، سه په ساو، واقورماو.

متعدد - ص.ع (موتنه ئه ددید - mute'eddid): زور، فره، مشه.

متعدی - ا.ف.ع (موتنه ئه ددی - mute'eddî): زوردار، ته عه داکار، فرمانی تیپه ر.

متعذر - ا.ف.ع (موتنه ئه ززیر - mute'ezzir): دژوار، ناسته نگ، که سیتک عوزرو بیانوو بینیته وه.

متعرب - ا.ف.ع (موتنه ئه ربیب - mute'errib): عه ره بی نا ئه سل، به عه رب بوو.

متعرض - ا.ف.ع (موتنه ئه ریز - mute'erriz): که سیتک ری له که سیتک بگری یان ده ست دریزی بکاته سه ر.

متعرف - ا.ف.ع (موتنه ئه رریف - mute'errif): ناسین خواز، که شف خواز.

متعزز - ا.ف.ع (موتنه ئه ززیز - mute'ezziz): نازیزو هیژا.

- متعند** - ا.فا.ع (موتئه نئید - mute'ennid):
درو عیناد، شهرانی و سهرسهخت.
- متعود** - ا.فا.ع (موتئه فقید - mute'evvid):
راهاتوو.
- متعه** - ا.ع (موتئه - mut'e):
راباردن، ژنی بو ماوهیه کی دیاریکراوو به مهرجی تاییه تی بخوازی، مهرجه کانی موتعه ئه وهیه که ماوه که دیاری بکری، چونکه نه گهر ماوه که دیاری نه کری دهبی به ماره کردنی همیشیه یی، ههروه ها دهبی ماره ییه که دیاری بکری دهن ماره برینه که به تال دهبته وه. جیاوازی موتعه و ماره برینی همیشیه یی ئه وهیه که له موتعه دا نه فقه و ته لاق نییه، به لام له ماره برینی همیشیه پیدا هه یه..
- متعهد** - ا.فا.ع (موتئه هه هید - mute'ehhid):
که سیک ئه هه دو په پمان بیهستی، که سیک کاری له ئهستی بگری، عۆده دار.
- متعین** - ا.فا.ع (موتئه ئه یین - mute'eyyin):
دیارو ئاشکرا، خه لکی مه زن و دهوله مهنه.
- متغابن** - ا.فا.ع (موتئه غابین - mutexabin):
زیامه ند، زهره رمه ند، زیان لیکدی دان.
- متغایر** - ا.فا.ع (موتئه غاییر - mutexayyîr):
جیا لیکدی، دژی یه کدی، نه یار.
- متغذی** - ا.فا.ع (موتئه غه ززی - mutexezzî):
نان خواردوو.
- متغلب** - ا.فا.ع (موتئه غه لیب - mutexellib):
سه رکه وتوو، زال.
- متغنج** - ا.فا.ع (موتئه غه ننج - mutexennic):
به نازو عیشوه.
- متغیر** - ا.فا.ع (موتئه غه بییر - mutexeyyîr):
ئالۆزو توره، شتی یان که سیک که بگۆری، حاله تی گۆران.
- متفاحش** - ا.فا.ع (موتئه فاهیش - mutefahiş):
دهم پیس، جنیودهر، جنیوفروش.
- متفاخر** - ا.فا.ع (موتئه فاخر - mutefaxir):
نازین، خو هه لکیش، به خو نازین، به خو فشین، فرناخ.
- متفادی** - ا.فا.ع (موتئه فادی - mutefadî):
که سیک خو ی له که سیک بیاریزی، خو پاریز.
- متفاوت** - ا.فا.ع (موتئه فاقت - mutefavit):
جیاواز.
- متفتت** - ص.ع (موتئه فته تیت - mutefettit):
وه ریو، هه لوه ریو، پرواو.
- متفجع** - ا.فا.ع (موتئه فجه جعی - mutefeccî):
کۆست که وتوو، موسیبه تدیده.
- متفحص** - ا.فا.ع (موتئه فسه هه ییس - mutefehhis):
چوونه بنج و بناوان، پشکینه ر.
- متفرج** - ا.فا.ع (موتئه فره یج - muteferic):
کراوه، دهرچوون له تنگانه، ته ماشافان.
- متفرد** - ا.فا.ع (موتئه فره رید - muteferrid):
ته نیا.
- متفرس** - ا.فا.ع (موتئه فره ریس - muteferris):
سوارچاک، نۆزین و وردبوونه وه له شتیکی بو تیگه یشتنی.
- متفرع** - ا.فا.ع (موتئه فره ری - muteferri):
لق لق بوو، شتی لقی لی بیته وه، ته رزدار.
- متفرعن** - ا.فا.ع (موتئه فره ئین - mutefer'in):
خو یست، خو یه رست، لووتیه رزی.
- متفرق** - ا.فا.ع (موتئه فره ریغ - muteferrix):
په راگه نده و دوور له یه کدی.
- متفطن** - ا.فا.ع (موتئه فره تین - mutefettin):
زیره ک، هوشیار.
- متفق** - ا.فا.ع (موتئه فته فیغ - muttefix):
یه کگرتوو، ریک له سه ر شتیکی.
- متفقه** - ا.فا.ع (موتئه فته غغیه - mutefexxih):
شاره زا، له زاستی شهرع و فیه هدا.
- متفکر** - ا.فا.ع (موتئه فته ککییر - mutefekkir):
هزرقان، بیرمه ند، بیریار.
- متفنان** - ا.فا.ع (موتئه فته نن - mutefennin):
هونه ربا، فه نیاز.
- متقابل** - ا.فا.ع (موتئه غابیل - mutexabil):
به رانه ر، رو به رووی یه کدی.

- متقدم** - ا.فا.ع (موتہ غادیم - mutexadim): رابردوو، دیرینه، پیشین.
- متقارب** - ا.فا.ع (موتہ غاریب - mutexarib): نزدیک له یه کدی.
- مقارن** - ا.فا.ع (موتہ غارین - mutexarin): قهرین و هاوتای یه کدی.
- مقاضی** - ا.فا.ع (موتہ غازی - mutexazi): خوازبار، داواکار.
- مقاطر** - ا.فا.ع (موتہ غاتیر - mutexatir): شتییک که دلۆپ دلۆپ بتکن.
- مقاطع** - ا.فا.ع (موتہ غاتیعی - mutexati): یه کتریر، دوو هیلی یه کتریر.
- متقاعد** - ا.فا.ع (موتہ غائید - mutexa'id): خانه نشین.
- مقال** - ا.فا.ع (میتغال - mitxal): خامی سپی.
- مقابل** - ا.فا.ع (موتہ غه بییل - mutexebbil): قایل، که سییک کارتییک قبول بکات.
- مقدم** - ا.فا.ع (موتہ غه ددیم - mutexeddim): پیشکه وتوو، پیشینان.
- مقرب** - ا.فا.ع (موتہ غه ریب - mutexerib): نزدیک خواز.
- مقلب** - ا.فا.ع (موتہ غه لیب - mutexellib): رار، دهغل، هه لپه رست، خاپینۆک، دهغه لکار.
- مقلد** - ا.فا.ع (موتہ غه لید - mutexellid): که سییک ملوانکه ی له مل کردین، که سییک کارتییک له نه ستۆ گرتین.
- مقن** - ص.ع (موتہ غه ن - mutxen): مکوم، قایم.
- مقوم** - ا.فا.ع (موتہ غه قشیم - mutexevvim): گران بایی.
- مقی** - ا.فا.ع (موتہ غی - muttexi): عیباده تکار، خواپه رست، چاکه کار.
- متک** - ا.ع (موتک - mutk): ترنج.
- متکائر** - ا.فا.ع (موتہ کاسیر - mutekasir): که سییک مال و سهروه تی له که سییکی دی زیاترین.
- متکائف** - ا.فا.ع (موتہ کاسیف - mutekasif): چریوو، خهست بوو.
- متکافی** - ا.فا.ع (موتہ کافی - mutekafi): به رانبهر، یه کسان، چون یهک، هاوسه ننگ.
- متکامل** - ا.فا.ع (موتہ کامیل - mutekamil): تهواو، بئ کهم و زیاد.
- متکا** - ا.ع (موتته که - muteke): پشتی، شتییک پشتی پیوه بدهی، شتییک پالی پیوه بدهی، بالیف، سه رین.
- متکیر** - ا.فا.ع (موتہ که ببیر - mutekebbir): لووتبه رز، خۆیه سند، له خۆبایی، فوئاخ.
- متکسر** - ا.فا.ع (موتہ که سسییر - mutekessir): زۆریوو، فره بووگ.
- متکدی** - ا.فا.ع (موتہ که ددی - mutekkedî): سوالکه ر، گه دا، ده رۆزه که ر، پارسه ک.
- متکیرر** - ا.فا.ع (موتہ که ریر - mutekerrir): دوو باره، کرده یان گوته ی دوو باره.
- متکسر** - ا.فا.ع (موتہ که سسییر - mutekessir): شکسته، شکیاگ.
- متکفل** - ا.فا.ع (موتہ که فیل - mutekeffil): که سییک کارتییک بگریته نه ستۆ، که سییک که زامن و عۆبه داری کارتییک بیت.
- متکلف** - ا.فا.ع (موتہ که للیف - mutekellif): که سییک کارتییک بگریته نه ستۆ خۆی بخاته نه زبته وه.
- متکلم** - ا.فا.ع (موتہ که لیم - mutekellim): قسه که ر، په یثگۆ.
- متکون** - ا.فا.ع (موتہ که قشین - mutekevvin): هاتوو ه تارا، په یدابوو.
- متکی** - ا.فا.ع (موتته کی - muteki): پالده روه، که سییک پشت به یه کیکی دی ببه ستی.
- متل** - ا.ع (مه تل - metel): مه تل، داستان، حیکایه ت.
- متلازم** - ا.فا.ع (موتته لازیم - mutelazim): وابه سته، پیکه وه به ستراو.

- متلاشی** - ا.فا.ع (موتله لاشی - mutelaşî):
لیک دابراو، شیرازه پچراو، پهراگه نده، له نیوچوو.
- متلاصق** - ا.فا.ع (موتله لاسیغ - mutelasix):
پیکه وه چه سپ.
- متلاطم** - ا.فا.ع (موتله لاتییم - mutelatim):
شه پوولی هه لچووی تیکچرژاوی دهریا، دهمانچه پیکه وه نان.
- متلاخی** - ا.فا.ع (موتله لاغی - mutelaxî):
یه کانگیر.
- متلالی** - ا.فا.ع (موتله له ئیل - mutele'li):
تابان، دره وشاوه، دره خشان.
- متلبس** - ا.فا.ع (موتله له بییس - mutelebbis):
جل له بهر کردوو.
- متلذذ** - ا.فا.ع (موتله له ززیز - mutelezziz):
له زهت بردوو، به له زهت، که سیک له زهت له شتی به ری.
- متلف** - ا.فا.ع (موتلیف - mutlif):
که سیک شتی که نیو به ری و زایه ی بکات.
- متلک** - ا.فا.ع (مه ته له ک - metelek):
ته وس و قسه ی به توتیکل،
- متلون** - ا.فا.ع (موتله له ققین - mutelevvin):
ده مده می، حول حولی، هه لپه رست، واز وازی.
- متلهب** - ا.فا.ع (موتله له هه ییب - mutelehhib):
گرگرتوو، بلتیه سه ندوو.
- متلهف** - ا.فا.ع (موتله له هه ییف - mutelehhif):
غه مین، غه مگین، که سیک که خه م یخوات.
- متم** - ا.فا.ع (موتیم - mutimm):
ته واو که ر.
- متمائل** - ا.فا.ع (موتله ماسیل - mutemasil):
چون به ک، هاوشیوه، شتی که وه کو شتی کی دی بی.
- متمادی** - ا.فا.ع (موتله مادی - mutemadî):
دریژ، به دریژا، هه میشه بی، به رده وام.
- متمارض** - ا.فا.ع (موتله ماریز - mutemaliz):
که سیک به درووه خوئی نه خوش بخت.
- متمازج** - ا.فا.ع (موتله مازیج - mutemazic):
نامیته بوون، ناویته بووگ.
- متماس** - ا.فا.ع (موتله ماس - mutemas):
ته ماسکار.
- متماسک** - ا.فا.ع (موتله ماسیک - mutemasik):
سه ختگیر، خو په رست.
- متمایز** - ا.فا.ع (موتله مایز - mutemayiz):
جیاواز.
- متمایل** - ا.فا.ع (موتله مایل - mutemayil):
لار، خوار بوو، که سیک مایلی شتی بی.
- متمتع** - ا.فا.ع (موتله متتی - mutemetti):
به رخوردار، که سیک سوود له کاریک یان شتی که بدینی، سو دمه ند.
- متمثل** - ا.فا.ع (موتله مه سسیل - mutemessil):
هاو وینه.
- متمدن** - ا.فا.ع (موتله مه ددین - mutemeddin):
شارنشین، شاری تهریبت دراو.
- متمرد** - ا.فا.ع (موتله مه رید - mutemerrid):
یاخی، سه رکیش، خو سه ر.
- متمزق** - ا.فا.ع (موتله مه ززیغ - mutemezziz):
پارچه پارچه، شروور، دراو.
- متمسک** - ا.فا.ع (موتله مه سسیک - mutemessik):
چنگ پیوه گرتوو.
- متمشی** - ا.فا.ع (موتله مه ششی - mutemeşî):
رئیوار، ریوان.
- متمکن** - ا.فا.ع (موتله مه ککین - mutemekkin):
نیشته جی، جیگیر، جیگیربوو، ده وله مه ندو دارا.
- متملق** - ا.فا.ع (موتله مه للیغ - mutemellix):
زمان لوس، ده مته ر، رباگو، ماستاوجی، چاپلوس.
- متملک** - ا.فا.ع (موتله مه للیک - mutemellik):
خودان شت، ملکار.
- متمم** - ا.فا.ع (موتله ممیم - mutemmim):
ته واو که ر.

- متمنی** - ا.فا.ع (موتنه مننی - mutemennî):
 تهمه ناکار، هیوادار، ناواتخواز.
- متمنیات** - ا.ع (موتنه مننیات - mutemenniyat):
 ئاوات و ئاره زووان.
- متموج** - ا.فا.ع (موتنه مته قشچیج - mutemevvic):
 شه پۆلدار، پیلدار.
- متمول** - ا.فا.ع (موتنه مته قشیل - mutemevvil):
 خودان سه رووت و سامان، زهنگین، دهوله مند.
- متمهد** - ا.فا.ع (موتنه مه ههید - mutemehhid):
 به توانا.
- متمیز** - ا.ع (موتنه مییز - mutemeyyiz):
 جیاوازو دیار.
- متن** - ا.ع (مه تن - metn):
 پشت، ناوه روک، زهوی بهرز، دهق.
- متناز** - ا.فا.ع (موتنه نازی - mutenazi):
 دوو کهس له شهرو کیشه دابن.
- متناسب** - ا.فا.ع (موتنه ناسب - mutenasib):
 دوو کهس یان دوو شت ته باو گونجاو بن.
- متناقض** - ا.فا.ع (موتنه ناغیز - mutenaxiz):
 ناکوک، ناته با.
- متناوب** - ا.فا.ع (موتنه نا قیب - mutenavib):
 به نۆره، یهک له دوی یهک.
- متناول** - ا.فا.ع (موتنه نا قیل - mutenavil):
 وهرگری شتیک، بخۆر.
- متناوم** - ا.فا.ع (موتنه نا قیم - mutenavim):
 کهس و خۆی بنوینی که نووستوه.
- متناهی** - ا.فا.ع (موتنه نا هی - mutenahî):
 به کۆتا هاتگ، ئه وهی دوا یی هه بی و بگاته کۆتایی.
- متنبه** - ا.فا.ع (موتنه نه بیبه - mutenebbih):
 بیدار، له خه ورا بوو، وریا و هوشیار.
- متنبی** - ا.فا.ع (موتنه نه بی - mutenebbî):
 کهس یک که داوی پیغه مه رایه تی بکات.
- متنزل** - ا.فا.ع (موتنه نه زبیل - mutenezzil):
 دابه زبوو، هاتگه خوار.
- متنزه** - ا.ع (موتنه نه زهه - mutenezzeh):
 سهیرانگه، باخ و پارک.
- متنسک** - ا.فا.ع (موتنه نه سسیک - mutenessik):
 عیباده تکار، دیندار، خواناس.
- متنعم** - ا.فا.ع (موتنه نه ئیم - mutene'im):
 خودان نیعمهت، کهس یک له نازو نیعمهتو له زه تی ژیان بهر خوردار بی.
- متنفذ** - ا.فا.ع (موتنه نه ففیز - muteneffiz):
 به دهسه لات، دهسترو، دهسه لاتدار.
- متنفر** - ا.فا.ع (موتنه نه ففیر - muteneffir):
 بیزار، کهس یک نه فرهت له کهس یک دی بکات.
- متنفس** - ا.فا.ع (موتنه نه ففیس - muteneffis):
 گیاندار، زیندوو، هه ناسه دار.
- متنمیر** - ا.فا.ع (موتنه نه مییر - mutenemmir):
 توره، به خوته و پۆله، به دخوو.
- متنور** - ا.فا.ع (موتنه نه قشیر - mutenevvir):
 منه ودر، روشنبیر.
- متنوع** - ا.فا.ع (موتنه نه قشیی - mutenevvi):
 جوراو جور.
- متواتر** - ا.فا.ع (موتنه قشایر - mutevatir):
 په ی دهر په ی.
- متوارد** - ا.فا.ع (موتنه قارید - mutevarid):
 بیری یک یان چه مکیک له یهک کاتدا به می شک و خه یالی دوو که سدا بی، په ی دهر په ی.
- متواری** - ا.فا.ع (موتنه قاری - mutevarî):
 په نهان، شار او ه، سه ره له گرتوو، دهر به دهر، پیتوار.
- متوازن** - ا.فا.ع (موتنه قازین - mutevazin):
 هاوسه نگ، به رانه ر.
- متوازی** - ا.فا.ع (موتنه قازی - mutevazî):
 هاوته ریب.
- متواصل** - ا.فا.ع (موتنه قاسیل - mutevasil):
 پی کفه به ستر او.
- متواضع** - ا.فا.ع (موتنه قازی - mutevazi):
 بی هه و، خاکی.

- متواطئ** - ا.فا.ع (موتہ فاتی - 'mutevatî'): سازش کردن، ریک که و تن ده گهل یه کدیدا، سازشکار.
- متوافق** - ا.فا.ع (موتہ فافیغ - 'mtevafix'): ریکه و تن له گهل یه کدا، سازان له گهل یه کدا.
- متوالی** - ا.فا.ع (موتہ فالی - 'mtevalî'): په یا په ی، یهک له دووی یهک.
- متوج** - ا.م.ف.ع (موتہ فقهج - 'mtevec'): تاج له سهر نراو، تاجدار.
- متوجه** - ا.فا.ع (موتہ فقهججیه - 'mteveccih'): که سیک روو له شتی بکات.
- متوحد** - ا.فا.ع (موتہ فقه ههید - 'mtevehhid'): ته نیا.
- متوحش** - ا.فا.ع (موتہ فقه ههیش - 'mtevehhiş'): ترساو، شوینی ویرانه و چؤل.
- متورط** - ا.فا.ع (موتہ فهریت - 'mteverit'): گیروده، گرفتار به کاریکی قورسه وه، تیکه و تن.
- متورع** - ا.فا.ع (موتہ فهری - 'mteverri'): عیباده تکار، خواپه رست.
- متورم** - ا.فا.ع (موتہ فهریم - 'mteverrim'): په نه ماو، ناوساو، ماسیاگ.
- متوسط** - ا.فا.ع (موتہ فقه سسیت - 'mtevevssit'): ناوهند، ناوهنجی.
- متوسع** - ا.فا.ع (موتہ فقه سسی - 'mtevevssi'): به ویسعت، فراوانبوو.
- متوسل** - ا.فا.ع (موتہ فقه سسیل - 'mtevevssil'): که سیک دهسته و داوینی که سیک دی بی.
- متوشح** - ا.فا.ع (موتہ فقه ششیه - 'mtevevssih'): حه مایل.
- متوض** - ا.ع (موتہ فزه - 'mtevezze'): شوینی دهست نوئژگرتن.
- متوطن** - ا.فا.ع (موتہ فته تنین - 'mtevettin'): ناکنجی، که سیک له شاری ناکنجی بی و نه وینددر بکا به وهته نی خوی.
- متوفر** - ا.فا.ع (موتہ فقه ففیر - 'mteveffir'): زؤرو فرهو مشه، نه وهی هه موو کات و کاری خوی بو کاریک تهرخان بکات.
- متوفی** - ا.م.ف.ع (موتہ فقه فی - 'mteveffi'): مردوو، مردگ.
- متوقد** - ا.فا.ع (موتہ فقه غید - 'mtevevexid'): هه لگیرساو، هه لایساو.
- متوقع** - ا.فا.ع (موتہ فقه غعی - 'mtevevexxi'): که سیک چاوه نؤری شتی بی له که سیک.
- متوقف** - ا.فا.ع (موتہ فقه غغیف - 'mtevevexxif'): راوه ستاو، وسیاک.
- متوکل** - ا.فا.ع (موتہ فقه ککیل - 'mtevevkkil'): که سیک ته وه کول به خوا بکات، پشت به ستگ به خولا.
- متولد** - ا.فا.ع (موتہ فقه للید - 'mtevellid'): له دایک بوو.
- متولی** - ا.فا.ع (موتہ فقه للی - 'mtevellî'): سه رپه رشتییار، که سیک کاریکی پی سپیترابی.
- متون** - ا.ع (موتون - 'mutûn'): دهق، ناوه رؤک، تیکست.
- متوهم** - ا.فا.ع (موتہ فقه ههیم - 'mtevevhhim'): که سیک دوو چاری وه هم و خه یال بوو بی.
- مته** - ا (مه تته - 'mette'): دریلی دارتاشی.
- متهاجم** - ا.فا.ع (موتہ هاجیم - 'mtehacim'): هیرشهر، په لاماردر، هه لمه تهر.
- متهافت** - ا.فا.ع (موتہ هافیت - 'mtehafit'): کون و رزیو، گیایهک که خوی به شته کانی ده و روبه ریبه وه هه لواسی، قهره بالعی په یا په ی.
- متهاون** - ا.فا.ع (موتہ هاقین - 'mtehavin'): که سیک له کاریکدا سستی و دریغی بکات.
- متهتک** - ا.فا.ع (موتہ هه تیک - 'mtehettik'): که سیک باکی به ریسوایی نه بی، بیعار.

- متهدج** - ا.فا.ع (موتدهه ججید -
 muteheccid): كه سیک شه و تا بهر به بیان
 خه ریکی نویتزو عیبادهت بی.
- متهم** - ا.مف.ع (موتته هم - muttehem):
 تومه تبار.
- متهور** - ا.فا.ع (موتدهه فقیر - mutehevvir):
 بی باک، بی ترس، دلیر، گوساخ.
- متیقظ** - ا.فا.ع (موتدهه غغیز -
 muteyexxiz): بیدار و هوشیار.
- متیقن** - ا.فا.ع (موتدهه غغین -
 muteyexxin): دلنیا، به دهر له گومان.
- متیل** - ا.میتیل - (mitil): متیلی لیتفه و
 سهرین.
- متیمن** - ا.فا.ع (موتدهه مین -
 muteyemmin): به بهر کهت، مویارهک،
 که سیک له بیومن و بهر کهت بگه ری.
- متین** - ص.ع (مه تین - metin): مه حکم، قایم.
- متینگ** - ا.فر (میتینگ - miting):
 کویونه وی فراوان بوی باسی مه سه له تین
 کومه لایه تی میتینگ.
- مساب** - ا.مف.ع (موساب - musab): پاداش
 و هرگرتوو.
- مشابه** - ا.ع (مه سابه - mesabe): پایه، شونی
 خریونه وی خه لکی، نه ندازه.
- مساخیل** - ا.ع (مه ساغیل - mesaxil): میسقال.
- مسال** - ا.ع (میسال - misal): نمونه، چونیهک،
 نه ندازه، فرمان، حوکم، قه ساس.
- مسالب** - ا.ع (مه سالیب - mesalib): عیب و
 عاران، کم و کورپیان.
- مسانه** - ا.ع (مه سانه - mesane): میزندان،
 کیسه میز له به دهنی مرؤفدا.
- مسانی** - ا.ع (مه سانی - mesani): ژتی
 دووه می عود، قورئان، نایه تین قورئان، سوره تی
 فاتیحه.
- مسیبت** - ا.فا.ع (موسبیت - musbit): جیگیر،
 بهر قه راکهر.
- مشیبت** - ا.مف.ع (موسبته - musbet):
 جیگیر کراو، بهر قه راکراو.
- مشیخال** - ا.ع (میشخال - misxal): میسقال.
- مشخب** - ا.ع (میشغب - misxeb): کونکره،
 دریل، دریلی دارتاش.
- مشخیل** - ا.فا.ع (موسغیل - musxil): گران
 پهو، گرانبار، ژنی دوو گیانی که له سهر رؤژو و
 وهختی زایین بی.
- مشخوب** - ا.مف.ع (مه سخوب - mesxub):
 کونکراو.
- میشل** - ا.ع (میسسل - misl): وهک، هاوتا،
 چمان، میناک، هاو وینه.
- میشل** - ا.ع (مه سسل - mesel): قسه، په ندی
 پیشینان.
- میشل** - ا.ع (موسول - musul): بهها..
- میشلت** - ا.ع (موسه له س - muselles):
 سیگوشه.
- میشله** - ا.ع (موسله - musle): نافهت،
 نه شکه نجبه، شیواندنی جه سته، وهکو گوی برین و
 لیتوپرین و... .
- میشمر** - ا.فا.ع (موسمیر - musmir): درهختی
 بهردار.
- میشمن** - ا.مف.ع (موسه مهن - musemmen):
 هه شتگوشه.
- میشمن** - ا.مف.ع (موسه مهن - musemmen):
 نرخ بؤ دانراو.
- میشنوی** - ص.ع (مه سنه فی - mesnevî):
 مه سنه وی، جوژه شیعریکه که هه ردوو نیوه
 بهدته کهی قافیهای هه بی و قافیهای نیوهی دووه می
 وهکو قافیهای نیوهی به کم بی وهکو شیعره کانی
 شانامه ی فیردهوسی و مه سنه وی مه ولانا
 جه لاله دین.
- میشنی** - ا.ع (مه سه نا - mesena): ژتی دووه می
 عود، دوو دوو.
- میشنی** - ا.مف.ع (موسه ننا - musenna): دوو
 بهر انبهر، دوو دوو.

- مثنویہ** - ا.ع (مہ سوویہ - mesûbe): پاداشت، جہزای کاری چاکہ.
- مٹول** - مص.ل (موسول - musûl): لہ خزمہ تا ویستان، نامادہ بیون لہ بہر دہم.
- مٹوی** - ا.ع (مہ سٹا - mesva): قہ رارگہ، مہ نزل، شویتن.
- مٹیل** - ا.ص.ع (مہ سیل - mesîl): ہاوش پیوہ، و ہک، میناک.
- مچ** - (مہ ج - mec): مانگ، گوتیار، (راوی)، گپتہ رہوہ.
- مچ** - ا.ع (مہ جج - mecc): ماش.
- مجاب** - ا.م.ف.ع (موجاب - mucab): جواو کریاگ، و ہلامدراو، بہر سقدراو.
- مجاج** - ا.ع (مہ جاج - mecac): بۆلی وشکہ وہ بیوی خورما، درہ ختی خوار بیوگ.
- مجاج** - ا.ع (موجاج - mucac): لیک اوای دہم، تاوی زار.
- مجاجہ** - ا.ع (موجاجہ - mucace): تف، لیک.
- مجادل** - ا.ف.ع (موجادیل - mucadil): شہ پانی، شہ پرکەر.
- مجادلہ** - مص.ل (موجادلہ - mucadele): گینگہ شہ، موجادلہ، شہ رو دژمنایہ تی کرن.
- مجاجبہ** - مص.م.ع (موجازہ بہ - mucazebe): قہرقہ شہ، کیشمانہ کیش.
- مجاجرات** - مص.ل.ع (موجارات - mucarat): پتیکہ وہ رویشتن، قسہ کردن دہ گہل پہ کدیدا.
- مجاجری** - ا.ع (مہ جاری - mecarî): کونج، رہہ نند، تاوہ روؤ.
- مجاجز** - ا.م.ف.ع (موجاز - mucaz): رہوا، مؤلہ تدر او.
- مجاجز** - ص.ع (مہ جاز - mecaz): خوازہ.
- مجاجزات** - مص.م.ع (موجازات - mucazat): سزادان.
- مجاجعہ** - ا.ع (مہ جائہ - meca'e): برسیتی، گرانی، نہ ہاتہ سال، قات و قری.
- مجال** - ا.ع (مہ جال - mecal): شویتنی جولانہ وہ، شویتنی جہولہ کردن.
- مجالس** - ا.ع (مہ جالیس - mecalis): مہ جلیسان، ئہ نجوومہ نان.
- مجالس** - ا.ف.ع (موجالیس - mucalis): ہاوشین.
- مجالسہ** - مص.ل.ع (موجالہ سہ - mucalese): ہاوشینی کردن، پتیکہ وہ دانیشتن.
- مجامع** - ا.ع (مہ جامی - mecami): شویتنی خرپیونہ وہ، شویتنی گرد پیونہ وہی خہ لک، ئہ نجوومہ نان.
- مجامعت** - مص.م.ع (موجامہ تہ ت - mucame't): پتیکہ وہ گرد پیونہ وہ، پتیکہ رازان، گان کردن، نووستن لہ گہل ژندا.
- مجاملہ** - مص.ل.ع (موجاملہ - mucamele): زمان تہ پری و رووخوشی، ہہ لئسوکہ و تکردنی خوش، رووخوشی.
- مجان** - ص.ع (مہ ججان - meccan): موفت، خۆرایی، بہ لاش.
- مجان** - ا.ع (مہ جان - meccann): مہ تال، قہ لغان، سپہر.
- مجانب** - ا.ف.ع (موجانیب - mucanib): دوورہ پہر تیز، گوشہ گیر.
- مجانبہ** - مص.ل.ع (موجانہ بہ - muca-nebe): دووری کردن.
- مجانس** - ا.ف.ع (موجانیس - mucanis): ہاورہ گہز.
- مجانست** - مص.ل.ع (موجانہ سہ ت - mucaniset): ہا و رگہز بوون.
- مجانین** - ص.ع (مہ جانین - mecanîn): شیتان، دینان.
- مجاویہ** - مص.م.ع (موجا قہ بہ - mucavebe): و ہلامدانہ وہی پہ کتر، بہر سقدان.
- مجاور** - ا.ف.ع (موجا قیر - mucavir): ہاوسی، ہامسا، ہاوسا، دراوسی، ہاومال.

- مجاورت** - مص.ل.ع (موجاؤه رت) -
mucaveret: هاوسیتی کردن، هامسایه تی.
- مجاولت** - مص.ل.ع (موجاؤه لهت) -
mucavelet: جهوله کردن، زؤرانبازی نیوان
 دوو کس به مه به سستی سه رکه وتن وده دست
 هیتان.
- مجاهد** - ا.فا.ع (موجاهید) -
mucahid: کوششکار، که سیتیک دژی دژمن بجه نگی،
 جه نگاوه ر.
- مجاهره** - مص.ل.ع (موجاهره) -
mucahere: ناشکر کردن، قسه کردن به دهنگی بهرز، جنیودان،
 دژمنایه تی کردن، شه رکردنی رووبه پروو.
- مجاهز** - ا.فا.ع (موجاهیز) -
mucahiz: حریرف له قوماردا، حریرف له گه مه ی نهر دیندا،
 که سیتیک که کهره سته ی کارتیک فه راهم بکات.
- مجاهل** - ا.ع (مجاهیل) -
mecahil: نه زانین.
- مجبور** - ا.مف.ع (مه جبور) -
mecbûr: ناچار، مه جبور.
- مجتبی** - ا.مف.ع (موجته با) -
mucteba: هه لئارده و په سندکراو.
- مجتث** - ا.مف.ع (موجته س) -
muctes: له
 ریشه دهره تیرا، هه لکه ندراو.
- مجتعم** - ا.فا.ع (موجته می) -
muctemi': گردبوونه وه.
- مجتعم** - ا.ع (موجته مه) -
mucteme': کۆمه ل، کۆمه لگه، جقات.
- مجتنب** - ا.فا.ع (موجته نیب) -
muctenib: دووره په رتیز، به پارتیز.
- مجتهد** - ا.فا.ع (موجته هید) -
muctehid: کوششکار، زانایه ک که له زانستی فیه قهدا
 گه بییته پله ی ئیجته بهاد و مه سه له تین شرعی له
 قورئانه وه هه لئینجی.
- مجد** - ا.ع (مه جد) -
mecd: گه وره یی، شکۆ،
 جوامیری.
- مجد** - ا.فا.ع (موجیدد) -
mucidd: کوشا.
- مجداف** - ا.ع (میجداف) -
micdaf: سه ول.
- مجدد** - ا.مف.ع (موجه دده) -
mucedded: تازه کراوه، نوژهن.
- مجدر** - ا.مف.ع (موجه ددهر) -
mucedder: ده موجاو کونج، ئاوه له دار.
- مجدود** - ص.ع (مه جدوود) -
mecdûd: به ختیار، کامه ران.
- مجدور** - ص.ع (مه جدوور) -
mecdûr: شایسته، لایه ق، ئاوه له دار، ده موجاو کونج.
- مجدوب** - ا.مف.ع (مه جزووب) -
meczûb: رفیتراو، راکیتشراو.
- مجدور** - ا.مف.ع (مه جزوور) -
meczûr: ژماره ی جه زردار.
- مجدوم** - ا.مف.ع (مه جزووم) -
meczûm: گول، نه خوشی گولی.
- مجرب** - ا.مف.ع (موجه ره ب) -
mucerreb: پیای کارامه و به ته جره به، ته جره به کراو.
- مجرد** - ا.مف.ع (موجه رده) -
mucered: روت و عؤربان، ته نیا، سه لت، ره به ن، پیای
 بی ژن.
- مجرف** - ا.ع (میجره ف) -
micref: بیتل،
 خاکه ناز.
- مجرگ** - ا. (مه جهرگ) -
mecerg: بینگاری،
 سوخه.
- مجرم** - ا.فا.ع (موجرم) -
mucrim: تاوانبار،
 خه تاکار، تاوانکار.
- مجروح** - ا.مف.ع (مه جرووه) -
mecrûh: بریندار، زامدار.
- مجرور** - ا.مف.ع (مه جروور) -
mecrûr: وشه به ک که کۆتاییه گه ی «ژتیر» بی.
- مجره** - ا.ع (مه جره) -
mecere: کاکیشان.
- مجری** - ا.ع (مه جرا) -
mecra: ئاوه رۆ، کونج،
 ره هه ند.
- مجری** - ا.مف.ع (موجرا) -
mucra: ره وان
 کراو، جی به جیکراو.
- مجری** - ا. (میجری) -
micrî: سه ندوقی بچوک،
 قاسه ی بچووک.

- مجری** - ا.فا.ع (موجرا - mucra): که سیک کارتیک نه نجام بدات، جیبه جیکار.
- مجزا** - ا.مف.ع (موجه ززه - mucezze): جیاکراوه، بهش بهشکراو.
- مجس** - ا.ع (مه جسه سس - mecess): شوتینی ددهست پیداهیتان، سینه.
- مجسم** - ا.مف.ع (موجه سسه م - mucessem): بدرجه سته.
- مجسمه** - ا.مف.ع (موجه سسه مه - mucesseme): په بیکه ر.
- مجصص** - ا.مف.ع (موجه سه سس - muceses): گه چکاری، نه خش و نیگاری به گه چ دروست کریاک.
- مجصص** - ا.فا.ع (موجه سیس - mucessis): گه چکار.
- مجعد** - ا.مف.ع (موجه ئه د - muce''ed): قژی لولول.
- مجعل** - ا.مف.ع (مه جئول - mec'ul): ساخته، قه لپ، ته زویر.
- مجلد** - ا.مف.ع (موجه لله د - mucelled): کتیبی جه لدرکراو، بهرگ تیبگیراو.
- مجلس** - ا.ع (مه جلیس - meclis): مه جلیس، شوتینی دانیشتن، شوتینی کویونه وهی خه لکی.
- مجلل** - ا.مف.ع (موجه لله ل - mucellel): هیژا، ریزدار، بهشکۆ، بهشان و شه و کهوت.
- مجله** - ا.ع (موجه لله - mucelle): گۆفار.
- مجمجه** - مص.م.ع (مه جمجه - mecmece): مقۆمقۆ، گوتگوتگ، نووسینی پر هله و بین سه روبه ر.
- مجمر** - ا.ع (میجمه ر - micmer): ناگردان، بخوردان، مه قلی.
- مجمز** - ص.ع (موجه میز - mucemmez): وشتر سوار.
- مجمع** - ا.ع (مه جمه - mecme): شوتینی خریونه وه، نه جمه من، کۆر، جقات.
- مجمعه** - ا.ع (مه جمه ئه - mecme'e): شوتینی خریونه وهی خه لک، بیابانی وشک و برینگ، سینی گوره که قاپی خواردنی له سه ر دابنری.
- مجمل** - ا.مف.ع (موجه مل - mucmel): پوخته، خۆلاسه، کورته، قسه یه ک که پیتوبستی به شرح و شرفه و درپژه هه بی.
- مجموع** - ا.مف.ع (مه جمو و - mecmu'): کۆ، کۆکراوه.
- مجموعه** - ا.مف.ع (مه جمو ئه - mecmu'e): کۆکراوه، شتین له یه ک شوتین کۆکراوه.
- مجن** - ا.ع (میجه ن - micenn): سپهر، قه لغان، مه تال.
- مجنون** - ص.ع (مه جنون - mecnun): دین، شیت.
- مجنی** - ا.مف.ع (مه جنی - mecnî): که سیک که تاوانی لیکرای.
- مجوز** - ا.فا.ع (موجه قشیز - mucevviz): نیبجازه دهر.
- مجوس** - ا.ع (مه جوس - mecus): ناگرپهرست، هه تاو پهرست، گاور.
- مجوف** - ا.مف.ع (موجه قفه ف - mucevvef): ناویوش، ناو به تال، هلو.
- مجون** - مص.ل.ع (موجوون - mucun): درشت و بی باک بوون، بی شهرمی، چاوقایی.
- مجهز** - ا.مف.ع (موجه هه هز - mucchhez): ئاماده کراو، ته یارکراو.
- مجهل** - ا.ع (مه جهل - mechel): بیابانی کاکي به کاکي، ونگه یه ک که مرۆف رینی لی دهر نه کات.
- مجهود** - ا.مف.ع (مه جهود - mechud): کۆشش، کاروته قه للا.
- مجهول** - ا.مف.ع (مه جهول - mechul): نادیار، گومناو، نه ناسراو.
- مچی** - مص.ل.ع (مه چی - mecî): هاتن.
- مجیب** - ا.فا.ع (موجیب - mucib): جواد دهره وه.

- مجید** - ص.ع (مهجید - mecîd): مهزن، به شکو، شهریف، ریزدار، پایه بهرز.
- مجیر** - ا.ف.ع (موجیر - mucîr): په نادر، فریاره س.
- مجیز** - ا.ف.ع (موجیز - mucîz): روخسه ت دهر، وهلی و سه ریه رشتیاری هه تیو.
- مچ** - ا.م.ع (موج - muç): مه چه کی ده ست، قوله بی.
- مچاچنگ** - ا.م.ع (مه چاچه نگ - meçaçeng): شتی که له کیری پیاو ده چی که له چه رم دروستیان ده کرد.
- مچاله** - ص.ع (موچاله - muçale): شتی که له ناو ده ستدا بگوشری و گرموله و چرچ و لۆچ بی.
- مچ پیچ** - ا.م.ع (موج پیچ - muç piç): مه چه ک پیچ.
- مچک** - ا.م.ع (مه چه ک - meçek): نیسک، ماش.
- مچول** - ص.ع (موچول - muçûl): خشکوک، جوان.
- مچه** - ا.م.ع (مه چه - meçe): جوژه گیایه کی خوړسکه له سپیناخ ده چیت و ده کرتته چاوی شله و ده خوړی.
- مچیدن** - م.ع.ل (مه چیدن - meçîden): رویششتنی به نازو عیشوه، له نجه کردن له رویششتنا.
- محابات** - م.ع.ل (موهابات - muhabat): حیواندن، هاوکاری کردن، لایه نگرتن.
- محابیر** - ا.ع (مه هابیر - mehabir): مه ره که بدان.
- محابیس** - ا.ع (مه هابیس - mehabis): چه پسخانه.
- مجاجر** - ا.ع (مه هاجیر - mehacir): ده وراو ده وری گوند، ده وریه ری گوندو مال.
- مجاجه** - م.ع.ل (موجاجه - muhacce): شهر، هه نجه ت هیتانه وه، دژمنایه تی کردن.
- محادسه** - م.ع.ل (موهادسه - muhadese): گفتوگو کردن، هه قبه یشین.
- محاذاات** - م.ع.ل (موهازات - muhazat): بهرانبه ره یه ک قه رار گرتن.
- محاذی** - ا.ف.ع (موهازی - muhazî): بهرانبه ره، روویه روو.
- محراب** - ا.ف.ع (موهاریب - muharib): جه نگا وهر.
- محرابه** - م.ع.ل (موهاره به - muharebe): جه نگی له گهل یه کدیدا.
- محرارم** - ا.ع (مه هاریم - meharim): مه حره مان، که سوکاری نزیک که ماره بیان لیکدی نه بهت.
- محراریب** - ا.ع (مه هاریب - meharîb): میحراب، مینبه ره، میحر او.
- محاسب** - ا.ف.ع (موهاسیب - muhasib): ژمیریار.
- محاسبه** - م.ع.م (موهاسه به - muhasebe): حیساب کردن له گهل که سیکدا، لیتیپچانه وه.
- محاسن** - ا.ع (مه هاسین - mehasin): چاکه.
- محاشی** - ا.ع (مه هاشی - mehaşî): چه شو.
- محاصره** - م.ع.م (موهاسه ره - muhasere): گه ماروژدان، ئابلتوقه دان.
- محاضر** - ا.ع (مه هازیر - mehazir): مه حزه ره.
- محاضره** - م.ع.ل (موهازه ره - muhazere): بابه تیکی ئه دهبی یان زانستی له کوژیکدا بخرتته بهر باس و لیکوئینه وه و پرسسیارو وه لام، موحازه ره.
- محاظ** - ا.م.ع (موهات - muhat): ده ورگیر او.
- محافظة** - ا.ف.ع (موهافیز - muhafiz): نیگابان، پاسه وان.
- محافظة** - م.ع.م (موهافه زه ت - muhafezet): پاراستن، پاسه وانی کردن.
- محفافل** - ا.ع (مه هافیل - mehafil): کوژ، ئه نجومهن.
- محاق** - ا.ع (موهاغ - muhax): تاخرو ئوخری مانگی عه ره بی، سی رۆژی کوژتایی مانگی عه ره بی که مانگ نابینری.

- محاکات** - مص.م.ع (موهاکات - muhakat):
حیکایهت کردن، لاسایی کردنه وه، گیترا نه وه.
- محاکم** - ا.ع (مه‌هاکیم - mehakim): دادگا.
- محاکمه** - مص.ل.ع (موهاکمه - muhakeme): موهاکمه مه، دادگاییکردن.
- محال** - ص.ع (مه‌هال - mehal): مه‌حال.
- محال** - ا.مف.ع (موهال - muhal): هه‌واله کراو.
- محال** - ا.ع (مه‌هال - mehall): شویتن، شویتنان، محله.
- محامات** - مص.م.ع (موهامات - muhamat): پشتیبوانی کردن، به‌ره‌قانی کردن له که‌سیک.
- محامی** - ا.ف.ع (موهامی - muhamî): نه‌وقات، پاریزه‌ر.
- محاوره** - مص.ل.ع (موهاقره - muhavere): گفتوگو کردن، وه‌لامدانه‌وه‌ی به‌کتر، دیالوگ کردن.
- محاوله** - مص.ل.ع (موهاقله - muhavele): حیلله کردن بۆ که‌بیشتن به‌مه‌به‌ست، تیژ روانین به‌ره‌و شتیپک.
- محب** - ا.ف.ع (موهییب - muhibb): دوستدار، هه‌زکردن له چاکه.
- محبت** - ا.مص.ع (مه‌هه‌بیهت - mehebbet): خو‌شه‌ویستی، مه‌حه‌به‌ت.
- محبیره** - ا.ع (می‌هه‌به‌ره - mihbere): مه‌ره‌که‌بدان.
- محبس** - ا.ع (مه‌هه‌س - mehbes): زیندان، هه‌پس‌خانه.
- محبیل** - ا.ع (مه‌هیل - mehbel): ماوه‌ی سکپری ژن.
- محبیل** - ا.ع (مه‌هیل - mehbil): منال‌دان.
- محبوب** - ا.مف.ع (مه‌ه‌بووب - mehbûb): خو‌شه‌ویست، ماشوق.
- محبویه** - ا.مف.ع (مه‌ه‌بوویه - mehbûbe): دل‌به‌ر، خو‌شه‌ویست، ماشوقه.
- محبوس** - ا.مف.ع (مه‌ه‌بووس - mehbûs): هه‌پس کراو، زیندانی.
- محت** - ص.ع (مه‌هت - meht): ره‌ق و سه‌خت، رۆژی گهرم، پی‌اوی ئاقل.
- محتاج** - ص.ع (موهتاج - muhtac): موحتاج، ده‌ست‌کورت.
- محتاط** - ص.ع (موهتات - muhtat): به‌پاریز، سل.
- محتال** - ا.ف.ع (موهتال - muhtal): حیلله‌گهر، فیتلباز.
- محتاله** - ا.ف.ع (موهتاله - muhtale): حیلله‌باز.
- محتبس** - ا.مف.ع (موهته‌به‌س - muhtebes): هه‌پس کراو.
- محتجب** - ا.ف.ع (موهته‌جیب - muhtecib): حیجابدار، په‌نهان و گو‌شه‌گیر.
- محتد** - ا.ع (مه‌هتید - mehtid): نه‌سل و فه‌سل، نه‌ژاد و نه‌سه‌ب.
- محترز** - ا.ف.ع (موهته‌ریز - muhteriz): به‌پاریز.
- محترف** - ا.ف.ع (موهته‌ریف - muhterif): پیشه‌وهر، خودان پیشه.
- محترق** - ا.ف.ع (موهته‌ریغ - muhterix): گرگرتوو.
- محترم** - ا.مف.ع (موهته‌ره‌م - muhterem): به‌ریز، ریژدار، هه‌ژی.
- محتسب** - ا.ف.ع (موهته‌سیب - muhtesib): هه‌ساو بۆ کراو، دارو‌غه، کو‌تخا، پاسه‌وان.
- محتشم** - ا.ف.ع (موهته‌شه‌م - muhteşem): تو‌ره، به‌هیا.
- محتضر** - ا.مف.ع (موهته‌زه‌ر - muhtezer): نه‌خوش‌تیپک له گیانه‌ل‌لادابج.
- محتضر** - ا.ف.ع (موهته‌زیر - muhtezir): شارنشین.
- محتقر** - ا.مف.ع (موهته‌غهر - muhtexer): سووک، بووده‌له، خو‌تیرله.

- محتکر** - ا.فا.ع (موهته کیر - muhtekir):
مونژوپول، که سییک دانه ویله و نازووقه یان کالای دی عمار بکات و هه لی بگری تا به نرخی گران بیفرۆشیتته وه.
- محتلم** - ا.فا.ع (موهته لیم - muhtelim):
خه ونبین، شه یسانی بوون.
- محتمل** - ا.مف.ع (موهته مهل - muhtemel):
له گوین، له گین، له وهیه، رهنکه، شایهت.
- محتوم** - ا.مف.ع (مههتوم - mehtûm):
ده بی.
- محتوی** - ا.فا.ع (موهته طی - muhtevî):
شتیک شتیکی دی تیا بن، ناوهرۆک، ناواخن.
- محراب** - ا.ع (میهراب - mihrab):
سه روی مه جلیس، شوینی وهستانی پیش نویش، میحرابی مزگهوت (مزگهوت روخواه میحرابی ماوه).
- محرک** - ا.ع (میهراک - mihrak):
نا میبری جوولاندن و بزواندن.
- محرر** - ا.فا.ع (موهه ریر - muherrir):
نازادکه ر، نووسه ر.
- محرز** - ا.مف.ع (موهه ز - muhrez):
به ده ست هیتراو، وهرگیراو.
- محررض** - ا.فا.ع (موهه ریز - muherriz):
هانده ر، دنده ر.
- محررف** - ا.فا.ع (موهه ریف - muherrif):
که سییک که قسه یه ک بگۆزی.
- محررف** - ا.مف.ع (موهه رهف - muherref):
ته حریف کراو، گۆردراو، شیواندراو.
- محررق** - ا.فا.ع (موهه ریغ - muhrix):
سوتینه ر.
- محررق** - ا.فا.ع (موهه ریغ - muherrix):
سووتینه ر، ئه وهی بیته مایه ی تینویتی.
- محررخ** - ا.مف.ع (موهه رهغ - muherex):
سووتاو.
- محرره** - ا.مف.ع (موهه رهغه - muhrex):
دهسته چيله، قوربانی سووتاو.
- محرک** - ا.فا.ع (موهه ریک - muherik):
دنده ر، هانده ر، جوولینه ر.
- محررم** - ا.ع (مهه ره م - mehrem):
که سوکاری به یه ک حرام، که سوکاری نریک که ماره یان لیکدی نه یهت.
- محررم** - ا.فا.ع (موهه ریم - muhrim):
که ئیحرامی به ستی.
- محررم** - ا.ع (موهه ره م - muherrem):
موحه ره م، مانگی به که می سالی کۆچی، بزیه موحه ره می پیگوتراوه چونکه عه ره ب شه ریان له م مانگه دا به حرام زانیوه.
- محررمات** - ا.ع (موهه ره مات - muherremat):
مه حره م، حرامان.
- محررمانه** - ق.ص (مهه ره مانه - mehremane):
به نه یی، به دزی، به په نهانی.
- محرور** - ا.مف.ع (مهه ره وور - mehrûr):
بوگ.
- محرروس** - ا.مف.ع (مهه ره روس - mehrûs):
پاریزراو، ناگاداری کراو، پاسکراو.
- محرروسه** - ا.مف.ع (مهه ره روسه - mehrûse):
پاریزراو.
- محرروق** - ا.مف.ع (مهه ره روغ - mehrûx):
سووتاو، سوتیاگ.
- محرروم** - ا.مف.ع (مهه ره روم - mehrûm):
مه حروم، بن بهش، ناومید.
- محرزون** - ا.مف.ع (مهه ره زون - mehzûn):
غه مگین، خه مین، که سه ردار.
- محسن** - ا.فا.ع (موهسین - muhsin):
چاکه کار.
- محسوب** - ا.مف.ع (مهه سه ووب - mehsûb):
ژمیردراو، چه ساوکراو، چه ساو بو کریاگ.
- محسود** - ا.مف.ع (مهه سه وود - mehsûd):
چه سودی پی براو.
- محسوس** - ا.مف.ع (مهه سه وسوس - mehsûs):
هه ست پیکراو.

محفل - ا.ع (مهفیل - mehfil):
شویتنی خربوونه وهی دۆستان، کۆر، ئه نجومه ن،
جقات.

محفور - ا.مف.ع (مهففور - mehfûr):
هه لکه نراو، کلۆر، مافوور.

محفوظ - ا.مف.ع (مهففوز - mehfûz):
پارێزراو.

محفوف - ا.مف.ع (مهففوف - mehfûf):
ده وردراو، ده وگرگراو.

محفه - ا.ع (میهه فیه - miheffe): تهختی
رهوان، تهختیکه له که ژاوه ده چی بۆ ده وژوور
پیتکردنی نه خویش.

محق - ا.فا.ع (موهیغ - muhixx): خودان
ههق، ههقدار، کهسیتیک که ههق بهو بی.

محقر - ا.مف.ع (موهه غهه - muhexxer):
بچووک، سووک.

محقق - ا.مف.ع (موهه غهه غ - muhexxex):
وهدی هاتگ.

محقق - ا.فا.ع (موهه غهغیغ - muhexxix):
ته حقیقکار.

محقق - ا.مف.ع (مهفوغ - mehxûx):
شایسته، وهدی هاتگ.

محک - ا.ع (مییهک - mihek): سهنگی
مهحهک، بهردیکه زیرو زیوی پیدایه دین و
عه یاره که ی دیاری ده که ن.

محکم - ص.ع (موهکه م - muhkem):
مکووم، قایم.

محکمت - ا.ع (موهکه مات - muhkemat):
ئهو ئایه تانه ی که مانایان روون و ئاشکرایه و
پیتوستیان به ته ئویل و شرۆقان نییه.

محکمه - ا.ع (مههکه مه - mehkeme):
دادگا.

محکوک - ا.مف.ع (مههکووک - mehkûk):
تاشراو، زراو.

محکوم - ا.مف.ع (مههکووم - mehkûm):
مه حکوم، حوکمدراو.

محشر - ا.ع (مههشه ر - mehşer): جیتی
خربوونه وهی خه لکی، رۆژی په سالانێ، رۆژی
حه شر.

محشور - ا.مف.ع (مههشور - mehşûr):
هاوده م، له یه کدی خربوونه وه.

محشی - ا.مف.ع (موهه ششا - muheşşa):
په راوتیز بۆ نووسراو، کتیبیتیک په راوتیزی بۆ
نووسرا بێ.

محصل - ا.فا.ع (موهه سسیل - muhessil):
قوتابی، کهسیتیک شتیکی به ده دست هیتابێ.

محصله - ا.فا.ع (موهه سسیله - muhessile):
قوتابی (بۆ مێ).

محسن - ا.مف.ع (موهه سه ن - muhsen):
پیای ژندار.

محسنه - ا.مف.ع (موهه سه نه - muhsene):
ژنی شوودار.

محصور - ا.مف.ع (مههسور - mehşûr):
شوره، هه سار بۆ کراو.

محصول - ا.مف.ع (مههسول - mehşûl):
به رووبووم، به رهه م.

محصولن - ا.مف.ع (مههسون - mehşûn):
پارێزراو.

محض - ص.ع (مههز - mehş): خالیسه و پاکژ،
بێ غه ش، پاک.

محضر - ا.ع (مههزه ر - mehşer): ده رگا،
شویتنی نووسینی قه واله و سه نه دان، تو مارگه ی
قه واله و سه نه دان، تو مارو فتوانامه.

محط - ا.ع (مههه ت - mehett): ویستگه،
شویتنی دابه زین و لادان، مه نزل، بارئه نازی قافلّه و
کاروان.

محظور - ا.مف.ع (مههزوور - mehşûr):
قه دهغه، یاساغ، ناره و، هه رام.

محظوظ - ا.مف.ع (مههزووز - mehşûz):
خۆشه خت، به خته وه ر.

محفظه - ا.ع (مههفه زه - mehfeze): جانتای
دهستی، ئه وهی شتی تیا هه لگیری، جزدان.

- محل** - ا.ع (مهه‌لل - mehell): شوین، شوینی لادان و دابه‌زین.
- محل** - ا.ف.ع (موهیل - muhill): نه‌ودی پایه‌ندی حه‌رام بیان نه‌هدو په‌یمان نه‌بج.
- محللات** - ا.ع (مهه‌للات - mehellat): شوین، گه‌ره‌کان.
- محلپ** - ا.ع (مهه‌لب - mehleb): شوینی شیر دۆشین.
- محلپ** - ا.ع (میله‌ب - mihleb): قایی شیردۆش.
- محلپ** - ا.ع (مه‌لب - mehleb): جوژه دره‌ختیکه.
- محلل** - ا.ف.ع (موهه‌لیل - muhellil): حه‌لال‌کهر، نه‌و که‌سه‌ی ژنی سیج ته‌لاقه‌ ماره ده‌کاته‌وه تاپاشان ته‌لاقه‌ بدات و میتردی یه‌که‌می بیخوازیتنه‌وه، ماره به‌ جاش.
- محلوج** - ا.م.ف.ع (مه‌هلوج - mehlûc): په‌مووی هه‌لاجی کراو.
- محلول** - ا.م.ف.ع (مه‌هلول - mehlûl): شتیپک له‌ شله‌یه‌کدا توینرا بیته‌وه.
- محلله** - ا.ع (مه‌هه‌لله - mehelle): گه‌ره‌ک، کۆلان.
- محللی** - ا.م.ف.ع (موهه‌للا - muhella): رازاوه به‌ خشل، خه‌ملیتراو.
- محمد** - ص.ع (موهه‌مه‌د - muhemmed): خوژ ته‌بیعه‌ت، سوپاسگوزار، که‌سیپک سوخه‌تین چاکی فره‌بی، ناوی په‌پامبه‌ری ئیسلامه، ستایشکه‌ر.
- محمل** - ا.ع (مه‌همیل - mehmil): که‌ژاوه.
- محمود** - ا.م.ف.ع (مه‌همود - mehmûd): ستایش کراو.
- محمول** - ا.م.ف.ع (مه‌همول - mehmûl): هه‌لگیراو، له‌ کۆل کراو.
- محموم** - ا.م.ف.ع (مه‌هموم - mehmûm): تادار، که‌سیپک تای لیته‌تبی.
- محن** - ا.ع (میهنه - mihen): مه‌ینه‌تان، به‌لاو دهرد.
- محنت** - ا.ع (میهنه‌ت - mihnet): به‌لا، خه‌م و په‌ژاره، مه‌ینه‌ت.
- محو** - مص.م.ع (مه‌هف - mehv): سپینه‌وه، له‌نیویردن، نه‌هیشتن.
- محور** - ا.ع (میبه‌هر - mihver): ته‌وه‌ر، تیره.
- محوطه** - ا.ع (موهه‌فقه‌ته - muhevete): حه‌سار، حه‌وشه، شووره، شوینی دیواری له‌ ده‌ورکرایج.
- محول** - ا.ف.ع (موهه‌فقیل - muhevvil): گۆرینکار، یه‌کپیکه له‌ سیفه‌ته‌کانی یه‌زدانی مه‌زن.
- محول** - ا.م.ف.ع (موهه‌فقه‌ل - muhevvel): گۆردراو، هه‌واله‌کراو.
- محیر** - ا.ف.ع (موهه‌ییر - muheyvir): مایه‌ی سه‌رسامی، سه‌رسامکه‌ر.
- محیص** - ا.ع (مه‌هیس - mehîs): رزگاری، خه‌له‌سین.
- محیط** - ا.ف.ع (موهیت - muhît): بازنه، ژینگه.
- محیل** - ا.ف.ع (موهیل - muhîl): هه‌واله‌کهر، چاره‌کهر، حیل‌باز.
- محبی** - ا.ف.ع (موهیی - muhyî): زندوو که‌ره‌وه.
- مخ** - ا.م.ع (موخ - mux): ره‌شمه‌ی قورس که‌ بکریته‌ سه‌ری نه‌سپ و هیستری چه‌تون و چه‌موش، ناگر، زه‌رده‌واله، داری خورما.
- مخ** - ا.ع (موخ - muxx): می‌شک، موخ، ده‌ماغ، موخی ئیسقان.
- مخابه‌ره** - مص.م.ع (موخابه‌ره - muxabere): قسه‌کردن به‌ ته‌له‌گراف بیان ته‌له‌فۆن، خه‌به‌ردان، خه‌به‌ر وهرگرتن.
- مخاتله** - مص.م.ع (موخاته‌له - muxatele): یه‌کدی فریودان.
- مخادع** - ا.ع (موخادی - muxadi): سه‌ندوقخانه.
- مخادع** - ا.ف.ع (موخادی - muxadi): حیل‌باز، خاپینۆک، فیل‌باز.

- مخادعه** - مص.م.ع (موخاده‌ته - muxade'e):
یه کدی خه‌له تاندن.
- مخاذیل** - ا.ص.ع (مه‌خازیل - mexazîl):
زه‌بوون، که‌ساس، داماو.
- مخارج** - ا.ع (مه‌خاریج - mexaric): شوتنی
ده‌رچوون، خه‌رجیبات و سه‌رفکردن.
- مخاریق** - ا.ع (مه‌خاریخ - mexarîx):
جوامیران، خه‌لکی دلاوا، سه‌خاوه‌تمه‌ندان.
- مخازن** - ا.ع (مه‌خازین - mexazin):
عه‌مار، مه‌خزن، کوگا.
- مخاصم** - ا.فا.ع (موخاسیم - muxasim):
شه‌رانی، شه‌رکه‌ر.
- مخاصمه** - مص.ل.ع (موخاسه‌مه - muxaseme):
شه‌رکردن، دژمنایه‌تی کردن.
- مخاض** - ا.ع (مه‌خاز - mexaz): ژانی زابین.
- مخاط** - ا.ع (موخات - muxat): چلم.
- مخاطب** - ا.مف.ع (موخات‌ب - muxateb):
دوینراو.
- مخاطبه** - مص.ل.ع (موخات‌به - muxatebe):
یه‌کتر دوواندن.
- مخاطر** - ا.فا.ع (موخاتیر - muxatir):
که‌سیک خوئی بخاته خه‌ته‌ره‌وه.
- مخاطر** - ا.ع (مه‌خاتیر - mexatir):
خه‌ته‌ران، مه‌ترسیبان.
- مخاطره** - مص.ع (موخات‌ره - muxatere):
خو‌خستنه خه‌ته‌رو مه‌ترسی.
- مخافت** - مص.ل.ع (مه‌خافت - mexafet):
ترسان.
- مخالب** - ا.ع (مه‌خالیب - mexalib):
چنگ، نینوکان، چرنوکان.
- مخالصت** - مص.ع (موخاله‌سه‌ت - muxaleset):
دوستایه‌تی کردن، بی‌غهل و
غه‌ش.
- مخالطه** - مص.ع (موخاله‌ته - muxalete):
تیکه‌لیوون، تیکه‌لی کردن.
- مخالف** - ا.فا.ع (موخالیف - muxalif):
ناکوک، نه‌یار.
- مخالفت** - مص.ل.ع (موخاله‌ف‌ت - muxalefet):
دژایه‌تی کرن، سه‌رپیچی کرن.
- مخانیق** - ا.ع (مه‌خانیخ - mexanix):
قه‌لاده، ملوانکه، گه‌ردانه.
- مخاوف** - ا.ع (مه‌خاقیف - mexavif):
شتانه‌ی باعسی ترس بن.
- مخایل** - ا.ع (مه‌خایل - mexayîl):
سه‌ر قافل‌ه‌ی باران، نیشانه.
- مخیر** - ا.فا.ع (موخبیر - muxbir):
هه‌والده‌ر، سالوخده‌ر، هه‌والدز.
- مخیر** - ا.ع (مه‌خبیر - mexber):
ده‌روونی، که‌س، ناخ.
- مخبط** - ص.ع (موخه‌بیه‌ت - muxebbet):
شیتوکه، که‌سیک که‌ته‌قلی ته‌واو نه‌بی.
- مخت** - ا.مف.ع (موخت - muxt):
ته‌ماداری، ئومیده‌واری.
- مختار** - ص.ع (موختار - muxtar):
سه‌رپشک، نازاد، خودان ئیختیار، هه‌ل‌بژارده.
- مختال** - ص.ع (موختال - muxtal):
خو‌په‌سه‌ند، لوتبه‌رز.
- مخترع** - ا.فا.ع (موخته‌ری - muxteri):
داهینه‌ر.
- مخترع** - ا.مف.ع (موخته‌ره‌ء - muxtere):
داهینه‌راو.
- مختص** - ا.مف.ع (موخته‌س - muxtes):
تایبه‌ت، پسپوژ.
- مختصر** - ا.مف.ع (موخته‌سه‌ر - muxteser):
کورت و موخته‌سه‌ر.
- مختفی** - ا.فا.ع (موخته‌فی - muxtefi):
په‌نه‌ان، شاراوو نادیار، کفن دز، پیوار.
- مختل** - ا.مف.ع (موخته‌لل - muxtell):
په‌ریشان، شتووا، سست و بی‌که‌لک.
- مختلس** - ا.فا.ع (موخته‌لیس - muxtelis):
دز.

- مختلس** - ا.مف.ع (موخته لهس - muxteles): دزراو.
- مختلط** - ا.فا.ع (موخته لیت - muxtelit): تینکرژاو، تیکه لاو.
- مختلف** - ا.فا.ع (موخته لیف - muxtelif): جیاوازیکه، جۆراو جۆر، رهنگاو رهنگ، جیاواز.
- مختتق** - ا.فا.ع (موخته نیغ - muxtenix): خنکینه ر.
- مختوم** - ا.مف.ع (مهختوم - mextûm): مۆزکراو، نهنجام دراو، به نهنجام گه بیشتوو.
- مختون** - ا.مف.ع (مهختون - mextûn): خهته نه کراو.
- مخچه** - ا. (موخچه - muxçe): دهماغه چکۆله.
- مخدر** - ا.فا.ع (موخه ددیر - muxeddir): سپکه ر، به نهجکه ر.
- مخدرات** - ا.ع (موخه ددهرات - muxedderat): ژنانی پۆشته و حیجابدار.
- مخدرات** - ا.ع (موخه ددیرات - muxedd): (rat): به رنگ دهرمانی بیتهوشکه ر، وهک هرۆیین و کۆکابین..
- مخدره** - ا.مف.ع (موخه ددهره - muxeddere): ژنی پۆشته.
- مخدع** - ا.ع (مهخده - mexde): ژووری بچووک له ناو ژووری گه وردها، سه ندوقخانه.
- مخدوس** - ا.مف.ع (مهخدوش - mexdûş): رووشاو.
- مخدوم** - ا.مف.ع (مهخدووم - mexdûm): خزمه تکرار، سه روه ر، کهسیک غولام و نوکهری هه بی.
- مخده** - ا.ع (میخه دده - mixedde): پشتی، سه رین، بالیف، سه نیا.
- مخدول** - ا.مف.ع (مهخزوول - mexzûl): سه ر شوپ، نائومید.
- مخراق** - ص.ع (میخراغ - mixrax): پیایوی دلاواو قۆز، جوامیر.
- مخرب** - ا.فا.ع (موخه ریب - muxerrib): ویرانکار، خراپکار.
- مخرج** - ا.ع (مهخره ج - mexrec): جیتی ده رچوون.
- مخرق** - ا.ع (مهخره غ - mexrex): بیابانی وشک و برینگ، دهشتی کاکي به کاکي.
- مخرق** - ا.فا.ع (موخه ریغ - muxerrix): زۆر درۆزن.
- مخرقه** - ا.ع (مهخره غه - mexrexe): درۆ، بوختانچی.
- مخروط** - ا.مف.ع (مهخرووت - mexrût): تاشراو، خه راتی کراو، شتیویه کی نه ندازه بیسه له وینه ی که لله شه کر.
- مخزن** - ا.ع (مهخزن - mexzen): عه مار، مه خزن، کۆگا.
- مخزوم** - ا.مف.ع (مهخزووم - mexzûm): که پوی کونکراو.
- مخصوص** - ا.مف.ع (مهخسسووس - mexsûs): تاییه تی.
- مخضرم** - ص.ع (موخه زره م - muezrem): پیایوی خه ته نه نه کراو، ره شتیگ که باوکی سیبی بی، کهسیک هه رده و زه مانی جاهلیهت و ئیسلامی دی بی، ده و راننده،
- مخطط** - ا.مف.ع (موخه تتته ت - muxettet): خهت خهت، خه تدار، موقه له م.
- مخطی** - ا.فا.ع (موختی - muxtî): خه تاکار، کهسیک له سه ر ریگه ی هه له و باوه ری نادره ست بی.
- مخفف** - ا.فا.ع (موخه ففیف - muxeffif): سووک که ره وه.
- مخفف** - ا.مف.ع (موخه ففه ف - muxeffef): سووک کراوه.
- مخفوض** - ا.مف.ع (مهخفوز - mexfûz): دابه زینراو، دابه زیو، نزم بوو.
- مخفی** - ص.ع (مهخفی - mexfî): شاراره، په نهان.

- مخل** - ا.فا.ع (موخیل - muxill): ناژاو هگیتر، گهنده لکار.
- مخلب** - ا.ع (میخله ب - mixleb): چنگ، چرنوک، نینوکی بالندان.
- مخلخل** - ا.ع (موخهل خهل - muxel xel): شوتینی خرخال له پیتدا، کونکراو.
- مخلد** - ص.ع (موخه لله د - muxelled): ههرمان، نهمر، جاویدان، هه همیشه.
- مخلص** - ص.ع (موخلیس - muxlis): دلسوز، دؤستی پاک و بی ریا و بی غه و غهش.
- مخلص** - ا.ع (مه خله س - mexles): ریگهی رزگاری، ریگهی خه له سان.
- مخلص** - ا.مف.ع (موخله س - muxles): پاک بووه ده.
- مخلصه** - ا.ع (موخه لله سه - muxellese): جوړه رووه کیتکه بو درمان به کار دئ.
- مخلع** - ص.ع (موخه لله ء - muxelle): پیایو سست و بی توانا.
- مخلف** - ا.فا.ع (موخلیف - muxlif): نهوهی که سیک بکات به جی نشینی خوئی، که سی وده عده به خیلاف، رووه کیتک دووباره گه لای دهر کرد بیتته وه، کوتری په ر له پی، کوری جوان.
- مخلف** - ا.مف.ع (موخه لله ف - muxellef): له پاش به جیماو، پاشمه نه.
- مخلوط** - ا.مف.ع (مه خلوت - mexlût): ناویته، تیکه ل.
- مخلوع** - ا.مف.ع (مه خلوه ء - mexlû): که سیک له مه قامی خوئی که وتبج، لیکه وتوو، هه لکه ندر او.
- مخلوق** - ا.مف.ع (مه خلوه غ - mexlûx): خولقیتر او، ناقریده.
- مخلی** - ا.مف.ع (موخه للا - muxella): شوتینی خالی، خالی کراو.
- مخمر** - ا.فا.ع (موخه میمر - muxemmir): ته خمیرکار، هه وینکار.
- مخمر** - ا.مف.ع (موخه ممر - muxemmer): ته خمیرکار، هه وینکار.
- مخمس** - ا.مف.ع (موخه ممه س - muxemmes): پینج خسته کی.
- مخمسه** - مص.ع (مه خمسه سه - mexmese): برسیتی له راده به دهر، رهنج و زه حمت، گیر زده بوون و گرفتاری، قهرقهش، گیره و کیشه، دهر دو نهرک.
- مخمل** - ا.ع (مه خمه ل - mexmel): مه خمه ل، مه خمه ر، قوماشیکی نهرمی توکنه.
- مخملک** - ا.ع (مه خمه له ک - mexmelek): نه خوشبیه کی درمه، زیاتر تووشی مندالان ده بی.
- مخمور** - ا.مف.ع (مه خمور - mexmûr): مه ست، خومار.
- مخنث** - ص.ع (موخه ننه س - muxennes): پیایو نه توار ژنانه، نیره موک، پیایو خراب و دلپهش، موخه نه ت.
- مخنق** - ا.فا.ع (موخه ننیغ - muxennix): خنکیتنه ر.
- مخنق** - ا.فا.ع (موخه ننه غ - muxennex): خنکیتنراو، شووتینی په ت له گهر دنی له سیدار ددراو.
- مخنقه** - ا.ع (میخنه غه - mixnexe): ملوانکه، گهر دنیهن، میتخه کبه ند، خه ناوکه.
- مخنوق** - ا.مف.ع (مه خنوه غ - mexnûx): خنکیتنراو.
- مخوف** - ص.ع (مه خوف - mexûf): ترسناک، مایه ی ترس.
- مخیدن** - مص.ل (مه خیده ن - mexîden): خزین، جمین، جوولان.
- مخیده** - ا.مف (مه خیده - mexîde): جوولاو، جماو، خزبو.
- مخیر** - ص.ع (موخه ییه ر - muxeyyer): خاوه ن ئیختیار، هه لبر زارده.
- مخیز** - ا.ع (مه خیز - mexîz): مامیز.
- مخیط** - ا.ع (میخیه ت - mixyêt): دهرزی، گوزه رگه، دلپوان، سوژن.

- مخيط** - ا.مف.ع (مهخيت - mexit): دوراو.
- مخيله** - ا.ع (مهخيله - mexîle): هه وري بارانی پيتوهي، خه يال.
- مخيله** - ا.ع (موخه بيله - muxeyyile): وزه خه يال و وينا.
- مخيم** - ا.ع (موخه بيه م - muxeyyem): خپوهنگه، هويه.
- مد** - ا.م.ع (مه د - med): تهل، پرد، رۇژى شه شه مى هه ره هيفتيكى هه تاوى.
- مد** - مص.ع (مه دد - medd): دريژکردن، لافاوو هه ستانى تاوى ده ربا.
- مد** - ا.ع (مه دد - medd): نيشانه يه كه له سه ره ئه لفي دريژداده نري.
- مد** - ا.فر (مود - mud): مۇد، مۇدى رۇژ، سه ليقه، شپواز، شپوه.
- مداجات** - مص.ع (موداجات - mudacat): مودار او دل راگرتنى دژمن و شارده وهى دژمنايه تى.
- مداح** - ص.ع (مه دداه - meddah): ستايشكار.
- مداخل** - ا.ع (مه داخيل - medaxil): جيتى داخل بوون.
- مداخله** - مص.ع (موداخله - mudaxele): خو هه لقورتانندن له كارى كه ستيك.
- مداد** - ا.ع (ميداد - midad): خامه، قه له مى رهش، قه له م ره ساس، ميداد.
- مدار** - ا.ع (مه دار - medar): خولگه، شونى خولانه وه و سورانه وه.
- مدارات** - مص.ل.ع (مودارات - mudarat): مدارا، دل راگرتن، رهفتار كرن ده گه ل كه ستيكدا به نه رمى، نه رمى نواندن.
- مدارج** - ا.ع (مه داريج - medaric): پله، پاچينه، قالدومه، نه رده وان، په يژه.
- مدارس** - ا.ع (مه داريس - medaris): قوتابخانان.
- مداعبه** - مص.ل.ع (مودائه به - muda'ebe): شوخى كردن، سوعبه تكرن، گه مه كردن.
- مدافع** - ا.فا.ع (مودافى - mudafi): داکوژيكار، كه ستيك شتيك پال پيتوهنى ره تى بكا ته وه.
- مدافعه** - مص.م.ع (مودافه نه - mudafe'e): سينگ له بهر سينگ نان، يه كتر دورخستنه وه، لايه نگرتنى كه ستيك.
- مدافه** - مص.ل.ع (موداغه - mudaxxe): وردبيني كردن، وردى و ديقه ت له حيسابدا.
- مدال** - ا.فر (ميدال - midal): ميدال، مه داليا، نيشانه.
- مدالسه** - مص.ع (موداله سه - mudalese): تهره دان، خاپانندن، فريودان و زولم كردن.
- مدام** - ا.ع (مودام - mudam): مهى، شه راب، بارانى به رده و ام، هه ميشه.
- مداوات** - مص.م.ع (موداقتات - mudavat): ده رمانكرن، ماليجه كردن.
- مداولت** - مص.ل.ع (موداقتله ت - mudavelet): سووران.
- مداوم** - ا.فا.ع (موداقتيم - mudavim): به رده و ام.
- مداومت** - مص.م.ع (موداقتله مه ت - mudavemet): ده و ام دان، دريژه دان.
- مداهنه** - مص.ل.ع (موداهنه - mudahene): فريودان، خاپانندن، دوروويى كردن، زمانلووسى.
- مدايح** - ا.ع (مه داويه - medayih): مه دح و ستايشان.
- مداين** - ا.ع (مه داين - medayîn): شاران، ناوى شارى ته يسه فون بووه.
- مدبر** - ا.فا.ع (مودبير - mudbir): پاشقه رۇ.
- مدبر** - ص.مف.ع (مودبه ر - mudber): به دبه خت.
- مدبر** - ا.فا.ع (موده ببير - mudebbir): ته گبيركه ر، چاره كهر.
- مدبوغ** - ا.مف.ع (مه دبوغ - medbûx): پيستی خو شه كراو، پيستی ده باغى كراو.

- مدت** - ا.ع (موددهت - muddet): کات و وهختی دیاریکراو، کات.
- مدثر** - ا.فا.ع (مودهسسیر - mudessir): پوخته، کهسینک خوئی له عه باو جل و بهرگه وه پیچابن.
- مدح** - مص.م.ع (مهدهه - medh): ستایش کردن، مهحتکردن.
- مدخل** - ا.ع (مهدهل - medxel): دهرگا، شوینی چونه ژووره وه، دهروازه.
- مدخل** - ص.ع (مودخهل - mudxel): هه تیوچه، له گام، زړکوپ.
- مدخنه** - ا.ع (میدخنه - midxene): ناگردان، مهقتی، کوانگ.
- مدخول** - ا.م.ف.ع (مهدهخول - medxûl): تیخراو، کهسینک نهقتی تیک چوبویی.
- مدد** - ا.ع (مهدهد - meded): کومهک، یارو یاوهر، هاوکاری، فریارهس.
- مددکار** - ص.فا (مهدهدکار - mededkar): کومهک کار، یار، یاوهر، دوست و هاوکار.
- مدر** - ا.ع (مهدهر - meder): کلو کهستهک، گوند.
- مدر** - ا.فا.ع (مودیر - mudirr): دهرمان یان هر خواردنیک که پیشاو زیاد بکات.
- مدرپ** - ا.م.ف.ع (مودههپ - muderreb): مهشقدراو، نهزموندار، کارامه، گرفتاری بهلا.
- مدرج** - ا.ع (مهدهرج - medrec): شوینی رژیشتان و تی پهرین، ری و ریباز، مهزهپ.
- مدرج** - ا.م.ف.ع (مودههرج - mederrec): پله پله.
- مدرج** - ا.ع (مودهرج - mudrec): تومار، کتیب، نامه، پیکه وه پیچراو.
- مدرجه** - ا.ع (مهدهجه - medrece): هر رینگه و هویهک بؤ ودهست هینانی پایه و پلهی بهرتر بگیریته بهر.
- مدرس** - ا.ع (میدرهس - midres): کتیبیک دهرسی لهسهه بگوتریته وه، شوینی دهرس گوته وه.
- مدرس** - ا.فا.ع (مودههیس - muderis): ماموستا، دهرسکار.
- مدرسه** - ا.ع (مهدهسه - medrese): قوتابخانه، شوینی وانه گوته وه.
- مدرک** - ا.ع (مهدهرک - medrek): کات و شوینی دههک کردن، بهلگه، قهواله، سه نه د.
- مدرک** - ا.فا.ع (مودریک - mudrik): زیرهک، هوشیار، زووحالی.
- مدرکات** - ا.ع (مودریکات - mudrikat): پیچ ههسته که.
- مدرکه** - ا.فا.ع (مودریکه - mudrike): دههکهر، زیرهک، هوشیار، زووحالی.
- مدرن** - ص.فر (مودیرن - mudirn): نوئی، تازه، هاوچهرخ، مؤدی رۆژ.
- مدرنیسم** - ا.فر (مودیرنیسم - mudirnîsm): شیوازی نوئی.
- مدروس** - ص.ع (مهدهروس - medrûs): کۆن و رزیو، شیت و دتیوانه.
- مدعو** - ا.م.ف.ع (مهدهدئوف - med'uv): دههه تکرار، بانگکراو.
- مدعی** - ا.م.ف.ع (موددهئا - mudde'a): ویستراو، ئاره زوو، داواکراو.
- مدعی** - ا.فا.ع (موددهئی - mudde'î): داواکه ر.
- مدغم** - ا.م.ف.ع (مودغهه - mudxem): دوو پیت بچنه ناو یهک و ببن به یهک پیت.
- مدفع** - ا.ع (مهدهفه - medfe): شوینی کۆبوونه وهی ئاو، ئاوهرۆی ئاو، کونج، رههه ند.
- مدفع** - ا.ع (میدفه - midfe): توپ، مه تره لۆز.
- مدفوع** - ا.م.ف.ع (مهدهفووه - medfû): گوو، پیسی.

مدون - ا.مف.ع (موده قشهن - medevven):
کۆکراوه و تۆمارکراو، ئەو شیعرانەى لە دیواندا
کۆکرا بیتەوه.

مدهش - ا.فا.ع (مودهیش - mudhiş):
سەرسامکەر، شتی مایه‌ی سەرسامی بێ.

مدهوش - ا.مف.ع (مهدهوش - medhûş):
سەرسام، سەرگەردان، گیتۆ، حەیرماو، بیتۆش.

مدهون - ا.مف.ع (مهدهون - medhûn):
چەرکراو، پێستی دهاغی کراو، چەرمی رەنگ
کراو.

مدیاتور - ا.فر (میدیاتور - midyatûr):
پیتا، میانجی.

مدیح - ا.ع (مه‌دیخ - medîh):
شیعریکه. جزیره ستایش،

مدیحه - ا.ع (مه‌دیحه - medîhe):
مه‌حت. ستایش.

مدید - ص.ع (مه‌دید - medîd):
به‌حریتی شیعرییه. درێژ، ناوی

مدیر - ا.فا.ع (مودیر - mudîr):
که‌سیک کاریک به‌رێوه بیات، به‌رێوه‌به‌ر،

مدیست - ا.فر (مودیست - mudîst):
مۆدساز.

مدینه - ا.ع (مه‌دینه - medîne):
شار.

مدیوم - ا.فر (میدیوم - midyûm):
چاره.

مدیون - ص.ع (مه‌دیون - medyûn):
قه‌ردار، قه‌رزار.

مذاب - ا.مف.ع (موزاب - muzab):
تواوه.

مذابح - ا.ع (مه‌زابیح - mezabih):
قه‌ساوخانه.

مذاق - ا.ع (مه‌زاغ - mezax):
تام، چه‌ژ، شۆینی هه‌ستی تامکردن.

مذاکره - مص.ع (موزاکه‌ره - muzakere):
گفتوگۆ له‌سه‌ر شتییک.

مذاهب - ا.ع (مه‌زاهیب - mezahib):
مه‌زه‌بان، ئایینان.

مدفن - ا.ع (مه‌دفهن - medfen):
شوینی ناشتن، گۆرستان، قه‌ورستان.

مدفون - ا.مف.ع (مه‌دفون - medfûn):
نیتراو، به‌خاک سپێردراو.

مدقق - ا.فا.ع (موده‌غغیح - mudexxix):
به‌دیقه‌ت، وردبێن.

مدقوق - ا.مف.ع (مه‌دغووغ - medxûx):
باریک و بنیس، تێداو، کوتراو.

مدل - ا.ع (مودیلل - mudill):
ده‌لیل، رینۆین، که‌سیک باوه‌رو متمانه‌ی به‌خۆی هه‌بێ.

مدل - ا.فر (مودیل - mudil):
مۆدیل، نمونه، سه‌رمه‌شتی.

مدلس - ا.فا.ع (موده‌للیس - medellis):
خاپینۆک، عه‌وام خه‌له‌تین، که‌سیک که‌عه‌یبی
خۆی یان عه‌یبی کالای خۆی وه‌شیرێ.

مدلل - ا.مف.ع (موده‌للل - mudellel):
قسه‌کردن به‌هه‌نگه‌وه.

مدلول - ا.مف.ع (مه‌دللول - medlûl):
ماناو، چه‌مک و ده‌لاله‌ت، رینۆینی کراو.

مدلهم - ص.ع (مودله‌هیم - mudlehim):
ره‌ش، تاریک، شه‌وی تاریک، تاریک و نوته‌ک.

مدموغ - ا.مف.ع (مه‌دمووغ - medmûx):
که‌سیک سه‌ری شکابێ و زیان به‌میشکی که‌یبی
بێ، که‌وج، ده‌به‌نگ، که‌وده‌ن، که‌لۆ.

مدن - ا.ع (مودون - mudun):
شاران.

مدنگ - ا (مه‌ده‌نگ - medeng):
کلیل، په‌ره‌ی قفل، پشتکۆل، کلۆمی ده‌رگا،
کیتۆن.

مدنی - ص.ن.ع (مه‌ده‌نی - medenî):
شارستانی.

مدور - ص.ع (موده‌قشهر - medevver):
خړو بازنه‌یی، جزیره شیعریکه که به شیوه‌ی بازنه‌یی
ده‌نووسرێ و ده‌شیت له‌هه‌ر وشه‌یه‌کییه‌وه ده‌ست
پێ بکه‌ی و ببخۆتیبیه‌وه.

مدوز - ا.فر (میدوووز - midûz):
جزیره گیانه‌وه‌ریکی مه‌رجانی بزۆزه.

مذیل - ا.ع (موزه ییهل - muzeyyel) :
 کراسی شور، کتیبی پاشکوی هبی.
مر - ا.ع (مهر - mer) : نامازی په یوه ندییه
مر - ا.ع (مهر - mer) : حه ساو، ژماره.
مر - ص.ع (مور - murr) : تال، شوکوی
 درهخت.
مر - مص.ع (مهر - merr) : تپه پین، رویشتن
 و تپه پین به سهر شتی کدا.
مراء - مص.ل.ع (میراء - mira') : شه رکردن،
 به گژ به کدا چوون.
مرات - مص.م.ع (مورانات - mura'at) :
 نیشان دانی پیچه وانهی واقع، ریا کردن.
مراتی - ا.ع (موراتی - mura'i) : ریاکار، خو
 نوین.
مرابه - مص.م.ع (مورابه هه - murabehe) :
 پاره دان به قازانج.
مراض - ا.ع (مهرابیز - merabiz) : ناغه لی
 شه وانهی پوزان، ماواو لانه ی شترو گورگ...
مرابط - ا.ع (مهرابیت - merabit) : شوینی
 به ستنه وهی نه سپ و هیسترو کهر و شترو...
مرابطه - مص.ل.ع (مورابه ته - murabete) :
 ناگاداری کردن، په یوه ندی هه بوون.
مرات - ا.ع (مهرات - merrat) : کهرت، جار.
مراتب - ا.ع (مهراتیب - meratib) : پله و پایه،
 کهرت و جارن.
مراتع - ا.ع (مهراتی - merati') : له ودرگه،
 پاوه نان.
مراتی - ا.ع (مهراسی - meras'i) : شیوه نامه،
 سهر دولکه، لاوانه وه.
مراجع - ا.ع (مهراجی - meraci') : مهرجه عی
 تایی، نهو زانا تاینیانه ی که خه لکی له مه سه له
 شه رعیه کاند چاویان لیده کن، سه رچاوه..
مراجع - ا.ع (موراجی - muraci') :
 ژنیک پاش مهرگی میرده کهی بو مال باوکی
 بگه رپته وه.

مذبح - ا.ع (مه زبه هه - mezbeh) : کوشتارگه،
 جیی قوربانی کردن.
مذذب - ا.ع (موزه بزب - muzebzib) :
 دوو دل و رار، بوختانچی و دوو روو.
مذبح - ا.ع (مه زبو هه - mezbuh) :
 سه رپراو.
مذکر - ص.ع (موزه ککه ر - muzekker) :
 پیاو، نیرینه.
مذکر - ا.ع (موزه ککیر - muzekkir) :
 وه بیرهنه وه، واعیز، وه عز داده ر.
مذکور - ا.ع (مه زکوور - mezkur) :
 ناوبراو.
مذل - ا.ع (موزیل - muzill) : زه لیلکه ر.
مذلت - مص.ل.ع (مه زه لته - mezellet) :
 زه لیل بوون، ریسوا بوون، ره زیلبوون.
مذمت - مص.م.ع (مه زه مه ت - mezemmet) :
 زه م کردن، خراپه گوته ی که سیک یان شتیک.
مذموم - ا.ع (مه زمووم - mezmum) :
 زه مکر او،
مذنب - ص.ع (موزنیب - muznib) :
 گونا هکار.
مذنب - ص.ع (موزه ننه ب - muzenneb) :
 کلکدار.
مذهب - ا.ع (مه زه ه ب - mezheb) : ری و
 رتیاز، تاینزا.
مذهب - ا.ع (موزه هه ب - muzehheb) :
 زه رکفت، شتی له ناوی زپو گیرایی.
مذهبات - ا.ع (موزه هه بات - muzehhebat) :
 هه وت قه سیده ی عه ره بی بووه که له زه منانی
 جاهیلیه تدا له دوا ی هه وت قه سیده
 هه لواسرا وه که وه هاتوون.
مذی - ا.ع (مه زبی - mezi) : ناوی که له زاری
 هه وز یان کارتیز بووات، نهو ناوه ی که به دهم یاری
 کردنه وه له گهل ژندا له کتیری پیاو دیت و له شی
 پیو بیس نابیی و پیویست به غوسل دهر کردن
 ناکات..

- مراجعت** - مص.ع (موراجه‌تت - murace'tet): گه رانه‌وه، پیداجوونه‌وه.
- مراحل** - ا.ع (مهراهيل - merahil): قوناغان.
- مراحم** - ا.ع (مهراهيم - merahim): ميهره‌بانيان.
- مراد** - ا.مف.ع (موراد - murad): مراد، مراد، ويستراو.
- مرادف** - ا.ف.ع (موراديف - muradif): ريز، نهو شتانه‌ی به‌ريز دين، وشه‌تين هاومانانا.
- مراړ** - ا.ع (ميراړ - mirar): جار، جارار.
- مراز** - ا.ع (موراز - muraz): جوړه گيايه‌کی دپکنه.
- مراړت** - مص.ل.ع (مه‌راړت - meraret): تالبوون.
- مراړه** - ا.ع (مه‌راړه - merare): سه‌فرا، زراو، زالی.
- مرازيه** - ا.ع (مه‌رازيه - merazibe): مه‌رزووان، پاسه‌وانی سنوور.
- مراس** - مص.م.ع (ميراس - miras): چاره‌کردن.
- مراسله** - مص.ل.ع (موراسله - murasele): نامه ناردن بو‌یه‌کدی، نامه‌کاری.
- مراسم** - ا.ع (مه‌راسيم - merasim): ری و ره‌سمان، دابونه‌ريتان.
- مراش** - ا. (مه‌راش - meraş): رشانه‌وه.
- مراشد** - ا.ع (مه‌راشيد - meraşid): ريگه‌ييين راست و دروست.
- مراسد** - ا.ع (مه‌راسيد - merasid): روانگه.
- مراعات** - مص.ل.ع (مورائات - mura'at): ره‌چاو‌کردن، ربعايه‌تکردي يه‌کتر، مه‌داراکردنی يه‌کدی، دلپراگرتنی يه‌کدی، پاراستنی شتيک.
- مراعی** - ا.ع (مه‌رائی - mera'î): پاوان و له‌وه‌رگه.
- مراغه** - ا.ع (مه‌راغه - meraxe): شوپنی گه‌وزینی چاره‌وی، گه‌وزانگه، گه‌وزينگه.
- مرافعه** - مص.ل.ع (مورافه‌ته - murafe'ce): شکايه‌ت بردنه لای حاکم يان قازی، مورافه‌عه، شه‌رو ده‌عوا.
- مرافقت** - مص.ل.ع (مورافه‌غه‌ت - murafexet): بوونه هاوړی و ره‌فيق، هاوړی و هاوسه‌فه‌ر بوون.
- مراقب** - ا.ف.ع (موراغيب - muraxib): چاو‌ديتر، نيگابان، پاسه‌وان.
- مراقبت** - مص.م.ع (موراغه‌به‌ت - muraxebet): چاو‌ديتری کردن، پاسه‌وانی کردن.
- مراقد** - ا.ع (مه‌راغيډ - meraxid): مه‌رقده، مه‌زار، گلکو، قهور، نارامگه.
- مراکب** - ا.ع (مه‌راکيب - merakib): هه‌رشتی بو سواړی بشتی.
- مراکيز** - ا.ع (مه‌راکيز - merakiz): چه‌ق، چه‌قی بازنه، بنکه، باره‌گا، مه‌لنه‌ندان.
- مراال** - ا.ت (مه‌رال - meral): ناسک، مامز.
- مرام** - ا.ع (مه‌رام - meram): مران، نامانج، ناوات.
- مران** - ا.ع (موران - murran): دره‌ختيکه لقه‌کانی راست و دريژو گريگرتيه، نيژه‌ی لی دروست ده‌کن.
- مراوح** - ا.ع (مه‌راويه - meravih): باوه‌شپن، پانکه.
- مراوده** - مص.ل.ع (موراقه‌ده - muravede): هاتوچو کردنی که‌سيک.
- مراهق** - ا.ع (موراهيغ - murahix): هه‌رزه‌کار، کوړی تازه‌بالق.
- مراهم** - ا.ع (مه‌راهيم - merahim): مه‌ره‌م، هه‌توان، مه‌لحه‌م.
- مراهنه** - مص.ع (موراهنه - murahene): گره‌و کردن، مه‌رجکردن له پيششپرکيتی نه‌سپ تاودانی.
- مرايا** - ا.ع (مه‌رايا - meraya): ناوپنه، خو دیک، گوزگی، نه‌ينک.

مرتبط - ص.ع (مورته بیت - murtebit):
پیتکه وه به ستر او.

مرتبه - ا.ع (مورته به - mertebe): پله و پایه.

مرتجع - ا.فا.ع (مورته جی - murteci): کوزه
په رست.

مرتجل - ا.مف.ع (مورته جهل - murtecel):
شیعری راسته و خوؤ بی وهستان بگوتری،
قسه یه ک بی بیرکردنه وه بکری، راسته و خوؤ
سه ریپتی.

مرتجی - ا.فا.ع (مورته جی - murteci):
نومیده وار.

مرتد - ص.ع (مورته دد - murtedd): له دین
وه رگه راو.

مرتسم - ا.مف.ع (مورته رسم - murtesem):
نه خش و رسم له سه ر کراو.

مرتشی - ا.فا.ع (مورته شی - murteşi):
به رتیل خوؤ.

مرتضی - ص.ع (مورته زا - murteza):
هه لیزارده، په سندکراو، خوشحال و شادومان.

مرتع - ا.ع (مورته ء - merte): پوان،
له وه رگه، میترگ، سه وزه زار.

مرتعب - ا.فا.ع (مورته ئیب - murte'ib):
ترساو.

مرتعی - ا.فا.ع (مورته ئیش - murte'ış):
له رزیو.

مرتفع - ا.فا.ع (مورته فی - murtefi): بهرز،
چیا، بهرزایی.

مرتک - ا (مورته ک - murtek): جه وه هری
قورقوشم.

مرتکب - ا.فا.ع (مورته کیب - murtekib):
که سیک کاریک نه نجام بدات یان گونا حیک
بکات.

مرتکز - ا.فا.ع (مورته کیز - murtekiz):
جیگیر، بهرقه رار، شتیک له جیی خوؤ بی.

مرتکو - ا (مورته کو - merteku): چوله که،
پاساری، مه لویچک.

مرء - ا.ع (مورء - mer): پیانو

مرات - ا.ع (مورئات - mer'at): دیهن

مرات - ا.ع (مورئات - mir'at): گوزگی،
خودیک، ناوینه، نه پینک.

مراه - ا.ع (مورئه - mer'e):
ژن، نافردت.

مرئوس - ا.ع (مورئوس - mer'us): که سیک
له بهر دهستی که سیکدا کار بکات، فه رمان بهر،
کار مه ند.

مرئی - ا.ع (مورئا - mer'a): جییه ک شتیکی
لیوه بدینری.

مرئی - ا.ع (مورئی - mer'i): بینراو، دیار،
خویا، بهرچاو.

مربا - ا.ع (موربه ا - murebba):
په روه رده کراو، ته ریبت دراو، مره با، میوه یه ک له
شیله ی شه کدا کولینرابی.

مربض - ا.ع (موربیز - merbiz): شوینی
چه وانه وه ی چاره وه ی و گاهل و په زان.

مربط - ا.ع (موربیت - merbit): جیی
به ستنه وه ی چاره وه ی.

مربع - ص.ع (موربه به ء - murebbe):
چوارگوشه.

مربوب - ا.مف.ع (موربوب - merbûb):
په روه رده کراو، به نده و غولام.

مربوط - ا.مف.ع (موربوت - merbût):
به ستر او.

مربی - ا.فا.ع (موربه بی - murebbi):
په روه رده کار.

مرتاض - ص.ع (مورتاز - murtaz):
چله کیشی به مه به سستی رام کردن و په روه رده کردنی
نه فس، نه فسکوژی به مه به سستی خوا په رستی و
عیباده ت.

مرتب - ا.مف.ع (مورته تب - muretteb):
ریک خراو، ریکو پیک کراو.

مرتبان - ا (مورته بان - merteban): قاپی
چینی.

- مرتھن** - ا.مف.ع (مورتھن - murtehen): بارتھ، رھنکراو.
- مرثیہ** - ا.ع (مہر سیبہ - mersiye): شیعری شین و لاوانہوہ، سہر دولکھ.
- مرج** - مص.م.ع (مہرج - merc): ہہراو ہہنگامہ بہریاکردن، گہندہ لئی و نیگہرانی بہریاکردن.
- مرج** - ا.ع (مہرج - merc): میترگ، لہوہرگہ، پاوان، سہوززار.
- مرجان** - ا.ع (مہرجان - mercan): مہرجان، زیندہوہریتیکی دہریبیبیہ، مرواری.
- مرجانہ** - ا.ع (مہرجانہ - mercane): یک مہرجان، مرواری بچووک.
- مرجب** - ص.ع (مورہججہب - murecceb): سامدار، گہورہو شکژدار، بہشان و شہوکھت.
- مرجج** - ا.مف.ع (مورہججہہ - murecceb): تہفزیل پیدان.
- مرجع** - ا.ع (مہرجیہ - merci): سہرچاوہ، شوتینی گہرانہوہ.
- مرجل** - ا.ع (میرجلہل - mircel): مہنجہل، قازانی گہورہ.
- مرجمک** - ا.ع (مہرجومہک - mercumek): نیسک.
- مرجو** - ا.مف.ع (مہرجوٹ - mercuv): ٹومیدہوار، ہیوادار، ناواتہخواز.
- مرجوع** - ا.مف.ع (مہرجوہ - mercu): گہراوہ، وہلامی نامہ، وہلامنامہ.
- مرجوع** - ا.مف.ع (مہرجووم - mercûm): بہردبارانکراو، نہفرہت لیتکراو، وہدہنراو، سہنگ واران کراو.
- مرح** - مص.ل.ع (مہرہہ - mereh): شادبوون، رڈانی فرمیسیک لہ چاو، لہنجہکردن بہ نازوہ.
- مرح** - ص.ع (مہریہ - merih): شادمان.
- مرحب** - ا.ع (مہرہب - merheb): مہرحہبا، پیشوازی گہرم، جتی گوشادہ، بہ ہانتت سہغلہت نیم.
- مرحلہ** - ا.ع (مہرہلہ - merhele): قسوناغ، مہنزل.
- مرحمت** - ا.ع (مہرہمہت - merhemet): میہربانی، سوزو رھم.
- مرحوم** - ا.مف.ع (مہرھووم - merhûm): مہرحوم، رھمہتی، خوالیخوش بوو.
- مرخ** - ا.ع (مہرخ - merx): داریک زوو ناگر بگری، دہستہچیلہ.
- مرخشہ** - ص (مہرہخشہ - merexşe): نہحس، شوم، بہدیتوم.
- مرخص** - ا.مف.ع (مورہخخہس - murexxes): روخسہتدراو، نازادکراو، مہرہخہس کراو، ہہرزانکراو.
- مرخم** - ا.مف.ع (مورہخخہم - murexxem): کلک بریباگ، شتیتیک کہ دواییہکہیان پری بی، زہوی بہ مہرمہر فہرشکراو.
- مرد** - ا.ع (مہرد - merd): پیساو، دلیرو نازاو پیباوانہ.
- مرداء** - ا.ع (مورہداء - mureda): خوازباران.
- مرداب** - ا.ع (مورداب - murdab): گوٹاوی وہستاو، چلباو.
- مرداد** - ا.ع (مورداد - murdad): مانگی پیتنجہمی ہہتاوی.
- مردار** - ا.ص (موردار - murdar): مردار، مرداروہ بوو، گیانلہبہری مردار کہ سہر نہبرایی.
- مردار خور** - ص.فا (موردار خور - murdarxûr): مردارخور، کہ لاکخور.
- مردار سنگ** - ا.ع (موردار سنگ - murdar seng): جہوہری قورقوشم، مردہسہنگ، مہرداسہنگ.
- مرداس** - ا.ع (میرداس - mirdas): سہر.
- مردافکن** - ص.فا (مہردٹہفکھن - merd efken): بہہیتزو بازوو.
- مردانہ** - ص.ن (مہردانہ - merdane): پیباوانہ، مہردانہ.

- مردد** - ص.ع (موردهدد - mureded): دو دل، سرگهردان، پارا.
- مردک** - ا (مهردهک - merdek): پیاوی چکۆله، بۆره پیاو.
- مردم** - ا (مهردوم - merdum): مهردم، خه لکی، بیلبیلهی چاو.
- مردم ازار** - ص.فا (مهردوم نازار - merdum azar): زالم، کهسیک خه لکی نازار بدات، موزیر.
- مردمخوار** - ص.فا (مهردوم خار - merdum xar): بنیادهم خۆز.
- مردم دار** - ص.فا (مهردوم دار - merdum dar): مرۆف دۆست، مرۆفپهروه.
- مردمسار** - ص.مر (مهردوم سار - merdum sar): مرۆف ناسا، مرۆفانه.
- مردم شناسی** - ا.مص (مهردوم شیناسی - merdum şinasî): نهنتیروپولوژی، کۆمه لئاسی.
- مردمک** - ا (مهردومک - merdumek): رهشینهی چاو، بیلبیلهی چاو.
- مردم گزا** - ص.فا (مهردوم گزا - merdum geza): زالم، زۆردار، نازاردهری خه لکی، موزیر، **مردمه** - ا (مهردومه - merdume): بیلبیلهی چاو.
- مردن** - مص.ل (موردهن - murden): مردن، مهرگ.
- مردنگی** - ا (مهردهنگی - merdengî): فانۆسی گه وهی شوشهیی که سه رو بنی کراوهییه و مۆم یان چرای تیدا داده نهن.
- مردود** - ا.مف.ع (مهردود - merdûd): رهت کراوه، رهفزکراو، دهرنه چوو.
- مرده** - ا.ع (مهردهه - merede): سه رکیشان، شهقاوه و لهخۆ رازیان.
- مرده** - ص (موردهه - murde): مردوو، مردگ، فهوتیاگ.
- مردهدل** - ص.مر (موردهدیل - murededil): دللمردوو، خه مبار، مه لوول، که ساس.
- مرده ریگ** - ا.مر (موردهریگ - murde rîg): میراتی، نه وهی له پاش مردگ به جی ده میتی.
- مرده شو** - ا.ص (موردهشو - murde şû): موردو شۆز.
- مرز** - ا (مهرز - merz): مهرز، سنوور، سه رحه د، ئاقار.
- مرز** - ا (مورز - murz): قوون، کونی قوون.
- مرزبان** - ا.ص (مهرزبان - merzban): مهرزه وان، پاسه وانی سنوور.
- مرزدار** - ا.ص (مهرزدار - merzdar): مامووری سویایی که بۆ پاسه وانی سنووری ولات دابنری.
- مرزدارى** - ا.ا (مهرزدارى - merzdarî): دایه ره ی گاردی سنوور.
- مرزغان** - ا (مهرزغان - merzexan): گۆرستان، قه ورسان.
- مرزنگوش** - ا (مهرزنگوش - merzengûş): گیایه کی بۆنخۆشه له ریحانه ده چیت، مهرزنجوش.
- مرزو** - ا (مهرزوو - merzû): زه و بیسه ک بۆ زه راعت ناماده کرابی.
- مرزوبوم** - ا.مر (مهرزوبوم - merzû bûm): خاک و ولات، مهرزو بوم.
- مرزوق** - ا.مف.ع (مهرزووغ - merzûx): به خته وهر، رزقدراو، سه ره به رزق.
- مرزه** - ا (مهرزه - mereze): گیایه که به کالی و به کولاوی ده خوری.
- مرزیدن** - مص.م (مهرزیدن - merzîden): گان کردن، جووتبوون.
- مرزش** - ا.مص (مهرزیش - merziş): گان.
- مرزنده** - ا.فا (مهرزنده - merzende): گانکه ر.
- مرزیده** - ا.مف (مهرزیده - merzîde): گانده ر، گایراو.

- مرس** - ا.ص (مه‌ره‌س - meres): میوه‌ی میخوش، مزر.
- مرس** - مص.م.ع (مه‌رس - mers): له‌ئاوکردنی ده‌رمان و به‌دهست سوینه‌ودی تا له‌ئاوه‌که‌دا‌حلل بی‌ و بتوتینه‌وه.
- مرس** - ص.ع (مه‌ریس - meris): پیاوی به‌ ته‌جره‌به‌و کارامه.
- مرس** - ا (مه‌ره‌س - meres): په‌ت، په‌تی که‌ له‌ ملی سه‌گ بکری.
- مرس** - ا.فر (مورس - murs): گیانله‌به‌ریکی گوانداره‌ له‌ وشکایی و له‌ ده‌ریادا‌ ده‌ژی، گیانله‌به‌ریکی وشکاوینه.
- مرس** - ا (مورس - murs): ناوی داهینه‌ریکی ئە‌میرکاییه‌ که‌ له‌ سالی ۱۸۳۵ یه‌که‌م نامیری ته‌له‌گرافی دروست کردو ئە‌لفبایه‌کی تاییه‌تی بو‌ دانا که‌ به‌ ئە‌لفبای مۆرس به‌ناویانگه‌.
- مرسل** - ا.مف.ع (مورسه‌ل - mursel): نیردراو، په‌یام هین.
- مرسه‌له** - ا.مف.ع (مورسه‌له - mursele): نیردراو، هه‌ل‌واسراو، گه‌ردنبه‌نی درێژ که‌ بکه‌وتیه‌ سه‌ر سینگ و به‌رۆک.
- مرسووم** - ا.مف.ع (مه‌رسووم - mersûm): نامه، فه‌رمان، ده‌ستوور، نامه‌و فرمانیک که‌ له‌لایه‌ن والی یان حاکمه‌وه‌ نووسرابین، ری و ره‌سم و داب و نه‌ریت و خووخده‌.
- مرش** - مص.م.ع (مه‌رش - merş): روشاندن، زه‌وییه‌ک باران روشاندبیتی.
- مرشع** - ا.ع (میرشه‌ه - mirşeh): عه‌ره‌فگیر، لبادی که‌ له‌ ژیر زینه‌وه‌ ده‌خرتیه‌ سه‌ر پشتی ئە‌سپ تا ئاره‌قه‌ی ئە‌سپه‌که‌ هه‌لمژئی، نه‌رمه‌زین.
- مرشع** - ا.مف.ع (موره‌ششه‌ه - mureşşeh): په‌روه‌ده‌و ناماده‌کراو بو‌ کاریک، پالتیوراو.
- مرشد** - ا.ف.ع (مورشید - murşid): رتبه‌ر، ریتوتین، ده‌لیل، پیشانده‌ری ریتی راست.
- مرصاد** - ا.ع (میرساد - mirsad): روانگه‌، شوینی دیده‌وان، هه‌شارگه‌.
- مرصد** - ا.ع (مه‌رسه‌د - mersed): روانگه‌، هه‌شارگه‌.
- مرصع** - ا.مف.ع (موره‌سه‌ه - muresse): جه‌واهیر نیشان.
- مرصوص** - ا.مف.ع (مه‌رسووس - mersûs): مکوم، قایم، به‌یه‌که‌وه‌ په‌یوه‌ست.
- مرض** - ا.ع (مه‌ره‌ز - merez): نه‌خوشی، نه‌ساغی.
- مرضات** - مص.ل.ع (مه‌رزات - merzat): خوشحال بوون به‌ که‌سێک.
- مرضع** - ا.ف.ع (مورزی - murzi): ژنی که‌شیر به‌ مندال بدات، دایه‌ن.
- مرضی** - ا.ع (مه‌رزا - merza): نه‌خوشان، نه‌ساغان.
- مرضی** - ا.مف.ع (مه‌رزی - merzî): ئە‌وه‌ی مایه‌ی ره‌زامه‌ندی و په‌سند بی.
- مرطوب** - ص.ع (مه‌رتوب - mertûb): ته‌ر، نمدار.
- مرعز** - ا.ع (میرئیزز - mir'izz): سوی نه‌رمی بز، مه‌ره‌ز.
- مرعش** - ا.ع (مه‌ره‌ش - mer'eş): کۆتری به‌ره‌زفیر.
- مرعشی** - ص.ن (مه‌ره‌ش - mer'eşî): خه‌لکی مه‌رعش (شاریکه‌ له‌ تورکیا).
- مرعوب** - ا.مف.ع (مه‌رئوب - mer'ûb): ترسینراو، ترساو، تۆقیو.
- مرعی** - ا.ع (مه‌رئا - mer'a): له‌وه‌رگه‌، پاوه‌ن، میزگ، سه‌وزه‌زار.
- مرعی** - ا.مف.ع (مه‌رئی - mer'î): ره‌چاوکراو، له‌به‌رچاوگیرو، مداراکراو.
- مرغ** - ا (مورغ - murx): بالنده‌، هه‌ر گیانله‌به‌ریک په‌رو بالی هه‌بی و بفری.
- مرغ** - ا (مه‌رغ - merx): چیمه‌ن، فریز، میزگ.
- مرغابی** - ا.مر (مورغابی - murxabî): مراوی، سۆنه‌.

- مرغانه** - ا(مورغانه - murxane): هیلکه مر.
- مرغ چمن** - ا. مر(مورغی چه من - murxi çemen): بولبول.
- مرغ حق** - ا. مر(مورغی هه غ - murxi hex): کونده په پوو، بایه قوش، کوند.
- مرغ خانگی** - ا. مر(مورغی خانه گی - murxi xanegî): مریشکی مالتی.
- مرغزار** - ا. مر(مورغزار - merx zar): چه من، سه وززار، میترگوزار.
- مرغزن** - ا(مه رغ زن - merxzen): قهورستان، گوزستان.
- مرغزی** - ص. ن(مه رغه زی - merxezî): مه روزی.
- مرغسانان** - ا. مر(مورغ سانان - murx sanan): نه و گواندارانه ی وه کو بالنده هیلکه ده کن.
- مرغ سحر** - ا. مر(مورغی سه هر - murxi seher): بولبول، شالور، که له شیر.
- مرغ سقا** - ا. مر(مورغی سه غا - murxi sexa): سه قاقوش، ماسیگره.
- مرغ سلیمان** - ا. مر(مورغی سوله یمان - murxi suleyman): په پوه سلیمانکه، شانسه سر، په پله سلیماننه.
- مرغ شاخدار** - ا. مر(مورغی شاخدار - murxi şaxdar): جوړه بالنده یه که به نه ندازه ی مامری ناسایی ده بی و گوزشته که ی زور به له زه ته.
- مرغ شب اویز** - ا. مر(مورغی شهب نا قییز - murxi şeb avîs): کونده په پوو، بایه قوش.
- مرغ عیسی** - ا. مر(مورغی ئیسا - murxi isa): شه مشه مه کویره.
- مرغک** - ا(مورغک - murxek): بالنده ی بچووک، گرۆلی کراس.
- مرغ مگس** - ا. مر(مورغی مه گه س - murxi meges): بالنده یه که میروان ده خوات.
- مرغوا** - ا(مورغوا - murx va): فالی خراب، شوم، نه فرین، تووک.
- مرغوب** - ا. مف. ع(مه رغوب - merxub): په سندو ویستراو، شتتیک ره غبه تی له سه ربی، په سندو ره و اجدار.
- مرغول** - ا. ص(مه رغول - merxûl): زولفی لول و پیچاو پیچ.
- مرفق** - ا. ع(میرفه غ - mirfex): ثانیسک، قانونانیسک.
- مرفق** - ا. ع(مه رفه غ - merfex): ناوده ست.
- مرفوع** - ا. مف. ع(مه رفو ع - merfû): بهر زکراو، وشه ی عه ره بی که کوتا بیبه که ی بزوتنی بوژی له سه ربی.
- مرفه** - ص. ع(مورده ففه ه - mureffeh): ناسوده حال و خوشگوزهران.
- مرفین** - ا. فر(مورفین - murfîn): روحی تلیاک، جه وه هری تلیاک.
- مرق** - ا. ع(مه ره غ - merex): شوږیا، مه ره گه، گوزشتاو، نافه تیکه له کشتوکال و بیستان ددها (شیرینه) ..
- مرق** - مص. م. ع(مه ره غ - merx): نیتزه لیدان، هه لکه ندنی خوری له پیست، خوری و پیستی بوژگه نیو.
- مرقات** - ا. ع(میرغات - mirxat): پاچینه، نه رده وان، په یژه، قالدومه، پله کانه.
- مرقد** - ا. ع(مه ره د - merxed): خه وتنگه، مه رقه د، گلکو، نارامگه، گوز.
- مرقشیشا** - ا(مه ره شیشا - merxeşîşa): بهردی سه خت و قایم.
- مرقع** - ا. مف. ع(مورده غغه ع - murexxe): پینه کراو.
- مرقم** - ا. ع(میرغه م - mirxem): قه له م، هر نامیرتیک پی بنوسری.
- مرقوم** - ا. مف. ع(مه رغووم - merxûm): نووسراو، خه تدار.
- مرقومه** - ا. مف. ع(مه رغوومه - merxûme): نووسراو، نامه.

- مرقومه** - ا.مف.ع (مه‌رغوممه - merxûme): نووسراو، نامه.
- مرکب** - ا.ع (مه‌رککه‌ب - merkkeb): هه‌ر شتی بۆ سوار بوون بئشی.
- مرکب** - ا.مف.ع (موره‌ککه‌ب - murekkeb): مه‌رکه‌ب، تیکه‌لاو، تهنج له دوو ره‌گه‌ز یان زیاتر پتیکه‌تیب، جه‌هلی موره‌ککه‌ب، نه‌زانینج، که‌سه‌که‌ه‌خۆی په‌ی پچ نه‌بات و خۆی به‌ زاناو دانا بزانی که‌ له‌م حاله‌ته‌دا جه‌هل و نه‌زانیه‌که‌ه‌ی ده‌کاته‌ بچ تاگایی و نه‌زانی له‌لایه‌ک و په‌ی نه‌بردن به‌ نه‌زانیه‌که‌ه‌ی خۆی له‌لایه‌کی دی.
- مرکبات** - ا.ع (موره‌ککه‌بات - murekkebat): پتیکه‌ته‌کان.
- مرکز** - ا.ع (مه‌رکه‌ز - merkez): چه‌ق، باره‌گا، مه‌ل‌به‌ند.
- مرکن** - ا.ع (میرکه‌ن - mirken): ته‌شت، ته‌شتی هه‌ویر شیلان، یان ته‌شتی کولکردن.
- مرکوب** - ا.مف.ع (مه‌رکوب - merkûb): چاره‌وئ و ولاختین سواری.
- مرکور** - ا.فر (میرکور - mirkûr): جیوه.
- مرکور کرم** - ا.فر (میرکور کوروم - mirkûr kûrrum): ده‌رمانتیکه.
- مرکوز** - ا.مف.ع (مه‌رکوز - merkûz): جیگیر، چه‌قگیر، به‌رقه‌رار، مکوم و قایم.
- مرگ** - ا.مه‌رگ - merg): مردن، مه‌رگ، نه‌مان، فه‌وتان.
- مرگ ارزان** - ا.مر (مه‌رگ ئه‌رزان - merg erzan): شایسته‌ی مردن، شایانی کوشتن.
- مرگا مرگ** - ا.مر (مه‌رگا مه‌رگ - merga merg): مردنی به‌ کۆمه‌ل ئیدی به‌هۆی نه‌خۆشی درمه‌وه‌بێ یان به‌هۆی گرانی و برسیتتی و قاتوقریبه‌وه.
- مرگبار** - ص.فا (مه‌رگبار - mergbar): مایه‌ی مردن و مه‌رگ، مه‌رگبار.
- مرگ موش** - ا.مر (مه‌رگ موش - merg mûş): مه‌رگه‌مووش، ده‌رمانی مشک کۆژ.
- مرگو** - ا.مورگوو - murgû): چۆله‌که، پاساری، مه‌لوپچک.
- مرگ و میر** - ا.مر (مه‌رگ و میر - mergû mîr): مردنی به‌ کۆمه‌ل.
- مرمت** - مص.م.ع (مه‌ره‌مه‌ت - meremmet): نۆژه‌نکردنه‌وه، پرکردنه‌وه، چاک کردنه‌وه.
- مرمد** - ص.ع (مورمه‌دد - murmedd): چاوتیشاو، که‌سیتک چاوی بیه‌شیت.
- مرمر** - ا.مه‌رمه‌ر - mermer): مه‌رمه‌ر.
- مرمکی** - ا.مر (مورمه‌ککی - murimekkî): شیرهی دره‌ختیکێ تایبه‌تیبه‌ بۆ ده‌رمان به‌کاردی.
- مرموز** - ا.مف.ع (مه‌رموز - mermûz): ره‌م‌زار، په‌نه‌مان، شتی که‌ له‌ نیوان دوو که‌سدا به‌ ئاماژه‌ دیاری بکری.
- مرو** - ا.فر (موروو - murû): جۆره‌ ماسیبه‌که‌ له‌ ده‌ریاکانی باکووردا هه‌یه.
- مرو** - ا.مه‌رث - merv): گیایه‌کی بۆن خۆشه‌.
- مروا** - ا.مورقا - murva): دو‌عای ختیر.
- مروارید** - ا.مه‌رفارید - mervarîd): مرواری، مه‌رجان.
- مروازاد** - ا.مه‌رث ئازاد - merv azad): گیایه‌که‌.
- مروای نیک** - ا.مورقشای نیک - muvay nîk): ناوی به‌کیتکه‌ له‌ سی نه‌واکه‌ی باربه‌د.
- مروت** - ا.مص (موروقشه‌ت - muruvvet): جوامبیری، مرۆف دۆستی، پیاوه‌تی، مه‌ردایه‌تی، دلته‌رمی، دلا‌وایی.
- مروج** - ا.ع (موروج - murûc): می‌رگان، سه‌وزه‌زاران، می‌رغوزاران.
- مروج** - ا.فا.ع (موره‌قشیج - murevvic): ره‌واجده‌ر، هه‌ره‌میتن کار.
- مروح** - ا.ع (میرقه‌ه - mirveh): باوه‌شین، پانکه‌.
- مروخوش** - ا.مه‌رقشوخوش - mervxûş): رووه‌کیتکه‌.

- مرود** - ا. (مورود - murûd): هر مین، گولای.
- مرود** - ا.ع (میرقه‌د - mirved): کل چپوک، میلی سورمه.
- مرور** - مص.ل.ع (مورور - murûr): ره تیبون، رژیشتن و تیبپه ریبون، خویندنه و و چاوپیداخسانی خیرای کتیب و نووسراوان.
- مروزی** - ص.ن.ع (مهرقه‌زی - mervezî): خه لکی (مهرو).
- مروسیدن** - مص.ل.ع (موروووسیده‌ن - murûsîden): راهاتن له سهر شتیک، خوو گرتن به شتیکه وه، موماره سه کردن.
- مروسیده** - ا.مف (موروووسیده - murûsîde): راهاتو، خوینده گرتو، موعتاد.
- مروش** - ا.ع (موروش - murûş): جیی رووشان.
- مروع** - ص.ع (موره‌قشه - murevve): ترسناک، که سیک ترسی له دلدا بی.
- مروق** - مص.ل.ع (موروغ - murûx): له دین درچوو.
- مروق** - ا.مف.ع (موره‌قشه‌غ - murevvex): شه رابی ساف و بئ غه‌ل و غه‌ش، پالتیوراو.
- مروی** - ا.مف.ع (مهرقی - mervî): شتی بگیتیردیتته وه.
- مره** - ا.ع (مهره - merre): یهک جار، یهک که رت، یهک گلته، یهک چهل.
- مره** - ا.ع (موره - mure): تال، که سی زور دهست نوقاوی پیسکه.
- مرهم** - ا.ع (مهرهم - merhem): هه توان، مهرهم، مه‌لحم، هه درمانی له زام بنری.
- مرهون** - ا.مف.ع (مهرهون - merhûn): بارمته، دهسه سهر، بهر هندر او.
- مری** - ا.ع (مهری - merî): گه روو، قورگ، نهوک.
- مری** - ص.ع (مهری - merî): خووش، به تام، بهله زهت.
- مهریخ** - ا.ع (مهریخ - merîx): نه سیتیره به که.
- مرید** - ا.فا.ع (مورید - murîd): خوازبار.
- مرید** - ص.ع (مه‌رید - merîd): دل‌پهش و شه رانی، سه رکیش، شه قاوه.
- مریض** - ص.ع (مه‌ریز - merîz): نه خووش، نه ساغ، ده‌ده دار.
- مریضه** - ص.ع (مه‌ریزه - merîze): نه خووش، نه ساغ (بو می).
- مز** - مص.م.ع (مه‌زز - mezz): مژین، مژینی شتیک.
- مزر** - ص.ع (موزز - muzz): مزر، ترش و شیرین، میتخوش.
- مزابل** - ا.ع (مه‌زابل - mezabil): زبلدانان، گوته کان، سه رانگویتلکان، سورکه وانان.
- مزابنه** - مص.م.ع (موزابه‌نه - muzabene): گوتره فروشی، کرین و فروشتن به گوتره.
- مزاج** - ا.ع (می‌زاج - mizac): سروشت و ته‌بیعت، مجیز، ناویتته، شه رابی ناوتیکراو.
- مزاج** - ا.مف.ع (موزاه - muzah): لایراو، بیانوو پریاگ، لادراو.
- مزاج** - مص.ل.ع (میزاه - mizah): گه پجاری، سوعبهت کردن، شوخی کردن، گالته کردن.
- مزاج** - ص.ع (مه‌زاه - mezzah): شوخی باز، سوعبهتچی، حه‌نه کچی.
- مزاحت** - ا.مص.ع (موزاهت - muzahet): شوخی، سوعبهت، حه‌نهک.
- مزاحم** - ا.فا.ع (موزاهیم - muzahim): مایه‌ی زه‌حمهت، میتل، سه‌رقال‌که‌ر.
- مزاحمت** - مص.ع (موزاهه‌مت - muzahet): نه‌زهت دان، سه‌رقال‌کردن.
- مزاد** - مص.م.ع (مه‌زاد - mezad): مه‌زات، مه‌زاد، مه‌زاد کردن، زیاد کردن.
- مزار** - ا.ع (مه‌زار - mezar): گلته‌کو، زیاره‌تگه، گور، مه‌رقه‌د.
- مزارع** - ا.ع (مه‌زاری - mezari): مه‌زایان، کیلگه‌یان.

- مزارعه** - مص.م.ع (موزاره‌ئه - muzare'e):
پتیکه‌وه کشستوکال کردن به پیتی قه‌رارداد و رتیکه‌وتنی دیاریکراو.
- مزاریب** - ا.ع (مه‌زاریب - mezarîb): مه‌رزوم، ناو‌پتژ.
- مزال** - ا.ع (مه‌زالل - mezall): شو‌پینی خلیسکاتی، خلیسکگه.
- مزامیر** - ا.ع (مه‌زامیر - mezamîr): نای، زورنا، سروود و گورانی که به نای لئ بدرئ.
- مزامیر داود** - ا.م.ع (مه‌زامیری داوود - mezamîri davud): ئەو دو‌عاو سروودو شیعرا‌نه‌ی که داود پیغهمیهر سۆزه‌ی ده‌کردن و به هه‌موویان زه‌بوور پتیک دین.
- مزواجت** - مص.م.ع (موزاقه‌جه‌ت - muzavecet): ئیزدیواج، زه‌وجین، شو‌وکردن، ژنه‌پتان.
- مزاوالت** - مص.ل.ع (موزاقه‌له‌ت - muzavelet): سه‌رقال بوون به کاریک‌ه‌وه، مومارسه‌کردنی کاریک.
- مزا‌یا** - ا.ع (مه‌زا‌یا - mezaya): خالی، ئیجایی، چاک.
- مزایده** - مص.م.ع (موزایه‌ده - muzayede): موزایه‌ده، شت فروشتن به موزایه‌ده، واته کریاران دین و پاره له‌سه‌ر یه‌کتر زیاد ده‌کن، تا شته‌که له‌سه‌ر نرخیک ده‌گیرسیتته‌وه و کریاریک ده‌بیات.
- مزب‌له** - ا.ع (مه‌زبه‌له - mezbele): سو‌رکه‌وان، گوفه‌ک، سه‌رانگو‌تلیک، سه‌ره‌نو‌تلیک، زب‌لدان.
- مزبور** - ا.م.ع (مه‌زبور - mezbûr): ناما‌ژه بو‌کراو، ناوبراو، نووسراو.
- مزج** - مص.م.ع (مه‌زه‌ج - mezc): تیکه‌ل کردن، ناو‌پتته کرن.
- مزج** - ا.ع (مه‌زج - mezc): هه‌نگوین، باده‌می تال.
- مزجات** - ص.ع (موزجات - muzcat): که‌م، کیم، خراب، بی‌قه‌در.
- مزح** - مص.ل.ع (مه‌زه‌ - mezh): شو‌خی کردن، سو‌عبه‌تکردن، گالته‌کردن.
- مزخرف** - ا.م.ع (موزه‌خرف - muzexref): قسه‌ی هه‌له‌ق و مه‌له‌ق و بی‌بنج و بناوان و درۆی ئەوتو‌تکه‌ وه‌ترابیتته‌وه له‌ راست بی‌جیت، قه‌لب، ساخته.
- مزد** - ا.ع (موزد - muzd): کرئ، مز، هه‌قه‌ده‌ست.
- مزد‌ا** - ا.ع (مه‌زدا - mezda): مه‌زدا، دانای بی‌هاوتا، په‌روه‌ردگار.
- مزد‌هم** - ا.ف.ع (موزده‌هیم - muzdehim): قه‌ره‌بالغ، هه‌پشه‌ت.
- مزدگی** - ص.ن.ع (مه‌زده‌گی - mezdekî): په‌په‌روانی (مه‌زده‌ک) که له‌ زه‌مانی قوبادی پاشای ساسانیدا ئابینتیکی به‌و ناوه‌وه داهیتنا که بنه‌مای ئابینه‌که له‌سه‌ر بنه‌مای سوسبالیزمی ئابووری و یه‌کسانی خه‌لکی بوو، لایه‌نگرانیتیکی زۆری په‌یدا‌کردو ته‌نانه‌ت قوبادیش به‌گه‌لیان که‌وت به‌لام گه‌وره‌کانی ئیران دژایه‌تیبیان کردو ئاقبیه‌ت له‌ سه‌ره‌تای ده‌سه‌لاتی ئەنه‌وشیرواندا له‌گه‌ل چه‌ندین هه‌زار که‌س له‌ په‌په‌روانیدا کوژرا.
- مزدوج** - ا.ف.ع (موزده‌فج - muzdevic): زه‌وجبو، ژندار، پیاو‌دار.
- مزدوج** - ا.م.ع (موزده‌فج - muzdevec): جووت بو‌وگ، جو‌ره‌ شیعریک‌ه.
- مزدور** - ص.ع (موزدو‌ور - muzdûr): کریکار، که‌س‌تیک به‌کرئ کار بو‌ یه‌کیکی دی بکات، به‌کریگیروا.
- مزد‌ه** - ا.ع (موزده‌ - muzde): کرئ، مز، هه‌قه‌ده‌ست.
- مزدیس‌ن** - ص.فا.ع (مه‌زدیه‌سن - mezdyesn): خواپه‌رست، یه‌زدان په‌رست.
- مزدیس‌نان** - ص.فا.ع (مه‌زدیه‌سنان - mezdyesnan): خواپه‌رستان، یه‌زدان په‌رستان.
- مزدیس‌نی** - ا.ع (مه‌زدیه‌سنی - mezdyesni): خواپه‌رستی.
- مزراب** - ا.ع (میزراب - mizrab): مه‌زریب، مه‌رزوم، ناو‌پتژ.
- مزارق** - ا.ع (میزراغ - mizrax): کورته‌رم، نیتزه‌ی کو‌ل، درباشه.

- مزرعه** - ا.ع (مه زرهه - mezre'e): مه زرا، کینلگه.
- مزروع** - ا.مف.ع (مه زروء - meZRû'): چیتراو، چاندراو.
- مزعفر** - ا.مف.ع (موزه ففر - muze'fer): خوراکیک زه عفهرانی تی کرایی.
- مزمع** - ا.ع (مه زمه - meZ'em): جیتی ته ماع، کاریک جیتی متمانه و باوه پ نه بی.
- مزموم** - ا.مف.ع (مه زموم - mezkûm): هه لامه تگرتوو، په سبوگر تک.
- مزکی** - ا.مف.ع (موزه ککا - muzekka): پاکه وه بووگ، مالی زه کاتی درایی.
- مزکی** - ا.ف.ع (موزه ککی - muzekkî): زه کاتدر، پاک که ره وه.
- مزگ** - ا (مه زگ - meZg): باده مه تال، چه قاله.
- مزگت** - ا (مه زگیت - meZgit): مزگه وت، په رستگه ی موسولمانان.
- مزلت** - ا.مص (مه زیلله ت - meZillet): شویتی خلیسک، خلیسکان و که وتن، خزین.
- مزلف** - ص (موزه لله ف - muzellef): زولفدار، کوریک زولفی دانایی.
- مزله** - ا.ع (مه زلله - mezelle): شویتی خلیسکان، خزگه.
- مزمار** - ا.ع (میزمار - mizmar): نای، زورنا.
- مزمزان** - ص.فا (مه زمه زان - meZmezan): مژین، چه شتن، چیژهر، مژهر، مژلیدهر.
- مزمزه** - ا.مص (مه زمه زه - meZmeze): چه شتنی تامی شتیک.
- مزممل** - ا.مف.ع (موزه مهمل - muzemmel): به گلیم پیچراو، که سیک خوی به جله وه پیچایی.
- مزمین** - ا.ف.ع (موزمین - muzmin): کون، دیرینه، نه وه ی زه مائیتی زوری به سه را بوری بی.
- مزمور** - ا.ع (مه زمور - meZmûr): سروود.
- مزن** - ا.ع (موزن - muzn): هه وری ته پرو باراناوی، ته رزه.
- مزوجه** - ا.ع (موزه فقه جه - muzevvece): جوره کلاویکه که ناواخنی لؤکه یان بؤ ده کردو له سه ریان ده کرد.
- مزرور** - ا.مف.ع (مه زورور - meZûr): زیاره تکرارو.
- مزرور** - ا.ف.ع (موزه فقشیر - muzevvir): دروزن، ساخته چی، ته زویرکار.
- مزرور** - ا.مف.ع (موزه فقشهر - muzevver): ته زویرکارو، قه لب.
- مزروره** - ا.مف.ع (موزه فقهره - muzevvere): خواردنی بی گؤشت و چه وری که بؤ نه خؤش دروست بکری.
- مزوله** - ا.ع (میزقه له - mizvele): سه عاتی هه تاوی.
- مزه** - ا (مه زه - meze): تام، چه ژ، چیژ، سووکه خواردن بؤ به رکول.
- مزیت** - ا.مص.ع (مه زیبه ت - meZiyet): شتیک یان چه ند شتیک ی باش له که سیکدا هه بی و له یه کیتی دیدا نه بی.
- مزید** - مص.م.ل.ع (مه زید - meZîd): زیاد بوون، زیاد کردن.
- مزیدن** - مص.م (مه زیدن - meZîden): مژین، چه شتن.
- مزنده** - ا.فا (مه زنده - meZende): مژن، مژلیدهر، گؤزه ی ناو.
- مزیده** - ا.مف (مه زیده - meZîde): مژراو.
- مزیف** - ا.مف.ع (موزیه ف - muzeyyef): پاره ی قه لب.
- مزیل** - ا.فا.ع (موزیل - muzîl): لاهر، لادهر.
- مزین** - ا.ف.ع (موزه یین - muzeyyîn): نارایشته کر، خه ملتیکار.
- مزیین** - ا.مف.ع (موزه یین - muzeyen): نارایشته کارو، رازاوه.

مساس - مص.م.ع (مه‌ساس - mesas): دست پیداسون، دست پیدامالین، دست پیداهیتان.
مساعد - ا.ف.ع (موسائید - musa'id): هابوازو، یاریده‌در، یارو یاودر.
مساعدت - مص.م.ع (موسائدهت - musa'edet): کۆمهک کردن، هاوکاریکردن.
مساعی - ا.ع (مه‌سائی - mesa'î): هول و کۆششان.
مساغ - ا.ع (مه‌ساغ - mesax): گوزهرگا، بوار.
مسافت - ا.ع (مه‌سافهت - mesafet): دووری، دریتی ریگه، ماوهی نیوان دوو شوین.
مسافر - ا.ف.ع (موسافیر - musafir): ریبوار، ریبوان، نُؤغریار.
مسافرت - مص.ل.ع (موسافرهت - musaferet): سه‌فه‌رکردن، رۆبیشتن له شویتیکه‌وه بو شویتیکی دی.
مساق - مص.ع (مه‌ساغ - mesax): رادانی چاره‌وی و میگه‌ل و...
مساکن - ا.ع (مه‌ساکن - mesakin): خانوگه‌ل، مالان.
مساکن - ا.ع (مه‌ساکن - mesakîn): هه‌ژاران، بینه‌وایان، ده‌ستکورتان.
مسالح - ا.ع (مه‌سالیه - mesalih): شویتنی ترسناکی ودها که چهک و چه‌کداری بخوازی.
مسالک - ا.ع (مه‌سالیک - mesalik): ریگه و بانان، ریچکه و ریبازی سیاسی، ته‌ریقه‌تی ثابینی.
مسالت - مص.ل.ع (موساله‌مهت - musalemet): ناشتی کرن، ناشته‌وایی.
مسام - ا.ع (مه‌سامم - mesamm): نه و ورده کونانه‌ی پیستی به‌دهن که ناره‌قه‌ی لیوه ده‌ردی.
مسامحه - مص.ل.ع (موسامه‌هه - musamehe): مداراکردن، نه‌رمی نواندن، دل راگرتن، چاوپۆشی کردن، به‌نه‌رمی کارکردن.

مژدگانی - (مژده‌گانی - mujdeganî): مژدانه، مژگینی، نوقلا‌نه.
مژده - (مژده - mujde): هه‌والی خویش، خه‌به‌ری خویش، مژده.
مژگان - (مژده‌گان - mujegan): برژانگ، برژۆل، مژه.
مژمه‌ژ - (مه‌ژمه‌ژ - mej mej): خه‌ره‌نگیز، میشه‌که‌رانه.
مژو - (مه‌ژوو - mejû): نیسک.
مژه - (مژه - muje): برژانگ، برژۆل.
مس - (میس - mis): مس.
مس - ص (مه‌س - mes): گه‌وره.
مس - مص.م.ع (مه‌سس - mess): ده‌ست پیداهیتان، ده‌ست پیداسون، لیکدی خسانی دوو شت، شیتایه‌تی.
مساء - ا.ع (مه‌ساء - mesa'): ئیبواره، ئیفار.
مسائت - مص.ل.ع (مه‌سائت - mesa'et): گومانبردنی خراب، کردارو گوتاری خراب و ناشیرین، خراپه کردن.
مسائل - ا.ع (مه‌سائیل - mesa'il): پرس و مه‌سه‌له‌کان.
مسابقه - مص.ع (موسابه‌غه - musabexa): پیشبرکی.
مساجد - ا.ع (مه‌ساجید - mesacid): مزگه‌وتان.
مساح - ص.ع (مه‌سسا‌ه - messah): زه‌وی پیو.
مساحت - مص.م.ع (میساههت - misahet): نه‌ندازه‌گرتنی زه‌وی، پیوانی زه‌وی، پانتایی.
مساخط - ا.ع (مه‌ساخت - mesaxit): مایه‌ی تووره‌بوون.
مسارح - ا.ع (مه‌ساریه - mesarih): شانۆ.
مسارعت - مص.ل.ع (موساره‌تهت - musare'tet): له‌ز کردن، په‌له کردن، پیش‌گرتنه‌وه‌ی به‌کدی.

مسامرت - مص.ل.ع (موسامهرهت - musameret): شه‌ونشینی و حیکایه‌تکردن.

مسامع - ا.ع (مه‌سامی - mesami): گوی، گویچکان.

مسامیر - ا. (مه‌سامیر - mesamîr): بزماران.

مساند - ا.ع (مه‌سانید - mesanid): پله‌وپایه، پشته‌وانه، نه‌ودی پالی پیئوده‌دی.

مساوات - مص.ل.ع (موساقتات - musavat): به‌رامبه‌ر بوون، یه‌کسان بوون، یه‌کسانی.

مساومت - مص.ع (موساقته‌مهت - musavemet): سه‌وداگردن و موعامه‌له‌کردن، سازشکردن.

مساوی - ا.ع (مه‌ساقی - mesavî): خراپه، کردارو گوفتاری به‌دوخه‌راو.

مساوی - ص.ع (موساقتی - musavî): به‌رانبه‌ر، یه‌کسان.

مساهرت - مص.ع (موساههرهت - musaheret): شه‌ونشینی، کۆرو مه‌جلیسی شه‌وانه.

مساहेله - مص.ع (موساهه‌له - musahele): نه‌رم و نیانی له‌ره‌فتارا، ئاسانگرتن.

مساهمت - مص.ع (موساهه‌مهت - musahemet): به‌شداریکردن.

مسئلت - مص.م.ع (مه‌سه‌له‌ت - mes'elet): خواستن، داواکردن.

مسئله - ا.ع (مه‌سه‌له - mes'ele): پیئوستی، داوا.

مسئول - ا.مف.ع (مه‌سه‌ئول - mes'ul): لیئیرسراو، به‌رپرس.

مسئولیت - ا.ع (مه‌سه‌ئولیه‌ت - mes'uliyet): به‌رپرسیاریتی.

مسیب - ا.فا.ع (موسه‌بیب - musebbib): هۆکار، سه‌به‌بکار، باعیس، مایه.

مسیح - ا.فا.ع (موسه‌ببیه - musebbih): که‌سیک سوپحانه‌للا بکات، سوپحانه‌للاگۆ.

مسیحه - ا.ع (موسه‌ببیه - musebbihe): قامکی شاده.

مسیع - ص.ع (موسیه - musbe): منالیک به‌هوت مانگان له‌دایک بووبی، منالیک دایکی مردبی و ژنیک دی شیری دای.

مسیع - ا.مف.ع (موسیه - musebbe): هتگۆشه، هتگۆشه.

مسیعه - ا.ع (مه‌سبه‌ئه - mesbe'e): شوینی گیانله‌به‌رانی دپنده.

مسیوق - ا.مف.ع (مه‌سبوغ - mesbûx): پیئشینهدار، رابردوودار، دیرینه‌دار.

مست - ص (مه‌ست - mest): مه‌ست، سه‌رخۆش، خومار.

مست - ا (موست - must): گله‌یی، خه‌م و په‌ژاره.

مستاجر - ا.فا.ع (موسته‌ئجیر - muste'cir): کرچی، که‌سیک مال یان دوکان یان شتی دی به‌کری بگری.

مستاجر - ا.مف.ع (موسته‌ئجیره - muste'cere): کری ئیجار، ده‌رامه‌تی ئیجار.

مستاصل - ا.مف.ع (موسته‌ئسه‌ل - muste'sel): له‌ریشه‌ده‌ره‌ئیراو، له‌بن و بیخه‌وه‌ه‌لکه‌نراو، بیئنه‌وا، هه‌ژار.

مستانس - ا.فا.ع (موسته‌ئینس - muste'nis): هۆگر، خوو پیئوه‌گر.

مستانف - ا.فا.ع (موسته‌ئنیف - muste'nif): ده‌ست پی‌که‌ره‌وه، تی‌هه‌لچوونه‌وه.

مستبید - ا.فا.ع (موسته‌بید - mustebid): ملهور، دیکتاتۆر.

مستبدع - ا.مف.ع (موسته‌بده‌ء - mustebde'): داھیتراو.

مستبشر - ا.فا.ع (موسته‌بشیر - mustebşir): شادمان، که‌یف خۆش، به‌ده‌ماخ.

مسامرت - مص.ل.ع (موسامهرهت - musameret): شه‌ونشینی و حیکایه‌تکردن.

مسامع - ا.ع (مه‌سامی - mesami): گوی، گویچکان.

مسامیر - ا. (مه‌سامیر - mesamîr): بزماران.

مساند - ا.ع (مه‌سانید - mesanid): پله‌وپایه، پشته‌وانه، نه‌ودی پالی پیئوده‌دی.

مساوات - مص.ل.ع (موساقتات - musavat): به‌رامبه‌ر بوون، یه‌کسان بوون، یه‌کسانی.

مساومت - مص.ع (موساقته‌مهت - musavemet): سه‌وداگردن و موعامه‌له‌کردن، سازشکردن.

مساوی - ا.ع (مه‌ساقی - mesavî): خراپه، کردارو گوفتاری به‌دوخه‌راو.

مساوی - ص.ع (موساقتی - musavî): به‌رانبه‌ر، یه‌کسان.

مساهرت - مص.ع (موساههرهت - musaheret): شه‌ونشینی، کۆرو مه‌جلیسی شه‌وانه.

مساहेله - مص.ع (موساهه‌له - musahele): نه‌رم و نیانی له‌ره‌فتارا، ئاسانگرتن.

مساهمت - مص.ع (موساهه‌مهت - musahemet): به‌شداریکردن.

مسئلت - مص.م.ع (مه‌سه‌له‌ت - mes'elet): خواستن، داواکردن.

مسئله - ا.ع (مه‌سه‌له - mes'ele): پیئوستی، داوا.

مسئول - ا.مف.ع (مه‌سه‌ئول - mes'ul): لیئیرسراو، به‌رپرس.

مسئولیت - ا.ع (مه‌سه‌ئولیه‌ت - mes'uliyet): به‌رپرسیاریتی.

مسیب - ا.فا.ع (موسه‌بیب - musebbib): هۆکار، سه‌به‌بکار، باعیس، مایه.

مسیح - ا.فا.ع (موسه‌ببیه - musebbih): که‌سیک سوپحانه‌للا بکات، سوپحانه‌للاگۆ.

مستحسن - ا.مف.ع (موسسته هسهن - mustehsen): چاک و پهسند.

مستحضر - ا.فا.ع (موسسته هزیر - mustehzir): ناماده کهر، ناگادارو په خه بهر.

مستحفظ - ا.فا.ع (موسسته هفیز - mustehfiz): نه زبه رکهر، نیگابان، پاریزهر.

مستحق - ص.ع (موسسته هغغ - mustehexx): ههژ، شایسته، شایانی.

مستحکم - ا.مف.ع (موسسته هکهم - mustehkem): مکوم، مه حکهم، قایم.

مستحل - ا.مف.ع (موسسته ههلل - mustehell): حه لال کراو، به حه لال زانراو، ره واکراو.

مستحیل - ص.ع (موسسته هیل - mustehîl): مه حال، ته نیک بۆ ته نیک دی گۆرابی.

مستخبر - ا.فا.ع (موسسته خبیر - mustexbir): خه بهر گبیر، عه ودالی خه بهر، که سیک له دووی هه واتیکی بی.

مستخدم - ا.مف.ع (موسسته خدهم - mustexdem): خزمه تگوزار، پیش خزمه ت.

مستخرج - ا.فا.ع (موسسته خریج - mustexric): ده رهینه ر.

مستخرج - ا.مف.ع (موسسته خرجه - mustexrec): ده رهینه ر.

مستخف - ا.مف.ع (موسسته خه فف - mustexeff): که ساس و زه بوون و سوک و سه لیم.

مستخلص - ا.مف.ع (موسسته خلهس - mustexles): خه له سیو، رزگار بوو، نازاد بوو.

مستدام - ا.مف.ع (موسسته دام - mustedam): بهر ده وام، پایه دار، بهر قه رار.

مستدبر - ا.فا.ع (موسسته دبیر - mustedbir): بهر ته گبیر، که سیک که ده روانیته ناکامی کار.

مستدرک - ا.مف.ع (موسسته درهک - mustedrek): ده رک کراو، لاچوونی وه هم و به سه هوچوون.

مستبصر - ا.فا.ع (موسسته بسیر - mustebisir): خودان به سیره ت، خودان فیکرو رهئی، که سیک بیه وی کاریک ناشکرا بکات.

مستبعد - ا.مف.ع (موسسته بئه د - musteb'ed): دوور، دوور خراوه، شتی که دوور بیته بهرچاو.

مستتر - ا.مف.ع (موسسته تهر - musteter): شاراو، قه شارتی.

مستتم - ا.فا.ع (موسسته تیمم - mustetim): ته واکهر.

مستثنی - ا.مف.ع (موسسته سنا - mustesna): له ریز په رینراو، له ریز ده رهینه ر، هه لا ویردکراو، ریز په ر.

مستجاب - ا.مف.ع (موسسته جاب - mustecab): گبیرا، که سیک دعای گبیرابی.

مستجد - ا.فا.ع (موسسته جدید - musteccid): تازه که ره وه.

مستجد - ا.مف.ع (موسسته جه د - musteced): تازه کراوه.

مستجلب - ا.فا.ع (موسسته جلب - musteclib): جه لب کهر، جه لب کراو، ها ورده.

مستجمع - ا.فا.ع (موسسته جمی - mustecmi'): که سیک به هه موو ناواتیکی گه بی بی.

مستجیر - ا.فا.ع (موسسته جیر - mustecîr): نه مانخواز، په ناخواز، په ناهه نده، په نابرده.

مستجیز - ا.فا.ع (موسسته جیز - mustecîz): ئیزنخواز، مؤله تخواز.

مستحب - ا.مف.ع (موسسته هه ب - mustehebb): په سندو چاک، کاریک کردنی پاداشتی له سه ر بی و نه کردنی گوناح نه بی.

مستحث - ا.فا.ع (موسسته هیسس - mustehiss): دنه در، هاندر.

مستحدث - ا.مف.ع (موسسته هدهس - mustehdes): نو باو، تازه په یدا.

- مستدعی** - ا.فا.ع (موسسته دئی - musted'î) :
خواریار، داواکار، کهسیک شتیک داوا بکات.
- مستدل** - ا.فا.ع (موسسته دیلل - mustedill) :
دهلیل و بهلگه خاز.
- مستدل** - ا.مف.ع (موسسته دلل - mustedell) :
سه لیتر او به بهلگه.
- مستدیر** - ا.فا.ع (موسسته دیر - mustedîr) :
خپ، باز نه بی.
- مستتر** - ا.فا.ع (موسه تیر - musettir) :
په نه انکار.
- مستراح** - ا.ع (موسسته راه - musterah) :
تاو دهست خانه.
- مسترخی** - ص.ع (موسسته رخى - mustexî) :
نهرم و خاو، داهیزراو.
- مسترد** - ا.مف.ع (موسسته ردد - musteredd) :
وهرگیراوه.
- مسترسل** - ا.فا.ع (موسسته رسیل - mustersil) :
داهیزراوو نهرم و خاو، رامکر، خاکی و خوش
ته بیعت.
- مسترشد** - ا.فا.ع (موسسته رشید - mustersîd) :
عه وائی ریی راست، هیدایهت خواز.
- مسترضع** - ا.فا.ع (موسه رزی - musterzi) :
شیره خوزه.
- مسترق** - ص.ع (موسسته ره غغ - musterexx) :
نهرم و ناسک، لاواز، نوقستان.
- مستریح** - ا.فا.ع (موسسته ریح - musterîh) :
ناسوده بی خواز، ئیسراحت خواز.
- مستزاد** - ا.مف.ع (موسسته زاد - mustezad) :
زیاده کریباگ، چوره شیعریکه که له کوتابی هر
نیوه به بیتیکدا چند وشه یه کی زیاد له کیشی
خوی دینه وه.
- مستسعد** - ا.فا.ع (موسسته سئید - mustes'id) :
به خته وهری خواز، شادمانی خواز،
- مستسعد** - ا.مف.ع (موسسته سئهد - mustes'ed) :
به خته وهر بوو، شادمان بوو.
- مستسقی** - ا.فا.ع (موسسته سغی - mustesxî) :
خواریاری ناو، کهسیک داوای ناوی خواردنه وه
بکات.
- مستشار** - ا.مف.ع (موسسته شار - musteşar) :
راویژکار، شیره تکار.
- مستشرف** - ا.فا.ع (موسسته شریف - musteşrif) :
هه لکراو، به رزی، زال، کهسیک
چاودیری شتی بکات.
- مستشرق** - ا.فا.ع (موسسته شریغ - musteşrix) :
روژ هه لاتناس.
- مستشفی** - ا.ع (موسسته شفا - musteşfa) :
نه خوشخانه، خسته خانه.
- مستشفی** - ا.فا.ع (موسسته شفی - musteşfî) :
شه فاخواز، ساغله می خواز.
- مستشیر** - ا.فا.ع (موسسته شیر - musteşîr) :
کهسیک راویژ به کهسیکی دی بکات.
- مستضعف** - ا.مف.ع (موسسته زئهف - mustez'ef) :
بی توان، نه قل سووک.
- مستضی** - ا.فا.ع (موسسته زئی - mustezî) :
رووناکی خواز.
- مستتاب** - ص.ع (موسسته تاب - mustetab) :
پاک و خاوین.
- مستترف** - ص.ع (موسسته ترهف - mustetref) :
تازه، نوئی، سه بیر، خوش، عه جیب.
- مستطیر** - ص.ع (موسسته تیر - mustetîr) :
دره خشان، بلاو.
- مستطیع** - ص.ع (موسسته تی - mustetî) :
به توانا، توانادار.
- مستطیل** - ص.ع (موسسته تیل - mustetîl) :
لاکیشه.
- مستظرف** - ا.مف.ع (موسسته زرف - mustezref) :
زهریف دروستکرا بی.
- مستظهر** - ا.فا.ع (موسسته زهیر - mustezhir) :
پشت و په ناخواز.

- مستظهر** - ا.مف.ع (موسسته زهره - mustezher): نه‌وی به که‌سیک یان شتیک پشت قایم بی.
- مستعار** - ا.مف.ع (موسسته‌ئار - muste'ar): خوازراو.
- مستعان** - ا.مف.ع (موسسته‌ئان - muste'an): که‌سیک داوای کومه‌کی لئ بکری.
- مستعجل** - ا.فا.ع (موسسته‌ئجیل - muste'cil): به‌له‌ز، به‌په‌له.
- مستجعل** - ا.مف.ع (موسسته‌ئجیل - muste'cel): په‌له، خیرا.
- مستعد** - ا.فا.ع (موسسته‌ئیدد - muste'idd): ناماده، ته‌پار.
- مستعرب** - ا.فا.ع (موسسته‌ئرب - muste'rib): که‌سیک لاسایی عه‌رب بکاته‌وه.
- مستعربه** - ص.ع (موسسته‌ئربه - muste'ribe): عه‌ربه‌ئیرا، به‌عه‌رب بو، عاره‌بی نائه‌سل.
- مستعصم** - ا.فا.ع (موسسته‌ئیسیم - muste'sim): په‌ناپه‌ر.
- مستعفی** - ا.فا.ع (موسسته‌ئفی - muste'fi): که‌سیک واز له‌کارو خزمه‌ت بینئ، خوازباری عه‌فو.
- مستعلی** - ا.فا.ع (موسسته‌ئلی - muste'li): به‌رز.
- مستعمره** - ا.مف.ع (موسسته‌ئمه‌ره - muste'mere): ولگه، کولونی، ولاتی داگیرکراو له‌لایه‌ن بیگانه‌وه.
- مستعمل** - ا.مف.ع (موسسته‌ئمه‌ل - muste'mel): به‌کار هاتگ، به‌کار هینراو.
- مستعیر** - ا.فا.ع (موسسته‌ئیر - muste'ir): تاق و ته‌نیا، خوازبار.
- مستعین** - ا.فا.ع (موسسته‌ئین - muste'in): هاوکاری خواز، خوازباری کومه‌ک.
- مستغاث** - ا.مف.ع (موسسته‌غاس - mustexas): که‌سیک په‌نای بۆ برابئ، هانا بۆ براو.
- مستغرب** - ا.فا.ع (موسسته‌غریغ - mustexrix): زۆر سه‌رقال، غه‌رق له‌ئاوا.
- مستغفر** - ا.فا.ع (موسسته‌غفیر - mustexfir): که‌سیک تویه و ئیستیغفار بکات.
- مستغل** - ا.مف.ع (موسسته‌غهل - mustexell): زه‌وییه‌ک به‌روبوومی لئ هه‌لگیرئ، خانوو یان دوکان به‌کری بدرئ، هه‌ر مولکیک دهرامه‌تی هه‌بی.
- مستغنی** - ا.فا.ع (موسسته‌غنی - mustexni): زه‌نگین، ده‌وله‌مه‌ند، دارا، بووه.
- مستغیث** - ا.فا.ع (موسسته‌غیس - mustexis): کومه‌ک خواز، که‌سیک داوای کومه‌ک و فریاره‌س بکا.
- مستفاد** - ا.مف.ع (موسسته‌فاد - mustefad): نه‌وی مه‌فهوم و مه‌علوم بووه، سوود لئ وه‌رگیراو.
- مستفسر** - ا.فا.ع (موسسته‌فسیر - mustefsir): روونکردنه‌وه خواز.
- مستفید** - ا.فا.ع (موسسته‌فید - mustefid): سوودمه‌ند، فایده‌خواز.
- مستفیض** - ا.فا.ع (موسسته‌فیز - mustefiz): که‌سیک داوای فه‌یز بکات.
- مستقیح** - ا.مف.ع (موسسته‌غبه‌ه - mustexbeh): کریت و ناشیرین و ناپه‌سند، قیزه‌وه‌ر، قیزه‌ون.
- مستقبل** - ا.مف.ع (موسسته‌غبه‌ل - mustexbel): تاینده، بانه‌روژ، دها‌تگ.
- مستقبل** - ا.فا.ع (موسسته‌غبیل - mustexbil): پیشوازیکه‌ر.
- مستقر** - ا.مف.ع (موسسته‌غهر - mustexer): جیگیر، نارام، سه‌قامگیر.
- مستقل** - ا.فا.ع (موسسته‌غیلل - mustexill): سه‌ریه‌خۆ.
- مستقیم** - ص.ع (موسسته‌غیم - mustexim): راست.

- مستکیر** - ا.فا.ع (موسسته کبیر - mustekbir):
خۆویست، خۆ په سندن، فیز زل.
- مستکره** - ا.مف.ع (موسسته کره - mustekreh):
ناپه سندن، ناپه چی.
- مستکفی** - ا.فا.ع (موسسته کفی - mustekfi):
کیفایه تخواز.
- مستگر** - ص (موسسته گر - mustger):
ره نجاو، دلشکاو.
- مستلز** - ا.فا.ع (موسسته لیزز - mustelizz):
له زه تخواز.
- مستلزم** - ا.فا.ع (موسسته لزیم - mustelzim):
پتویست.
- مستلقی** - ا.فا.ع (موسسته لغی - mustelxi):
په پشتاخه و توو، راکشاو له سهر پشت.
- مستمر** - ا.فا.ع (موسسته میر - mustemir):
به رده وام، هم همیشه.
- مستمری** - ص.ن.ا (موسسته مییری - mustemiri):
مووچه ی مانگانو به رده وام.
- مستمسک** - ا.فا.ع (موسسته مسیک - mustemsik):
که سیک شتی بگری، گیره، بگری.
- مستمسک** - ا.مف.ع (موسسته مسهک - mustemsek):
ده ساوتیز، به لگه نامه.
- مستمع** - ا.فا.ع (موسسته میی - mustemi):
گویدیز، گوهدار، گوئیگر.
- مستمهلح** - ص.ع (موسسته ملهه - mustemleh):
سویر، ئە کین، شۆر.
- مستمملک** - ا.مف.ع (موسسته ملهک - mustemlek):
مولکی خۆی.
- مستمند** - ص (موسسته مند - must mend):
پینه وا، غه مین، به گله یی.
- مستنبط** - ا.مف.ع (موسسته نبهت - musten-
bet):
دهر هینراو، هه لئینجراو، دهرک کراو.
- مستنبط** - ا.فا.ع (موسسته نبیت - mustenbit):
هه لئینجهر، دهرک کهر.
- مستنبه** - ا.فا.ع (موسسته ن بهه - mustenbih):
هۆشیار، به ناگا، عه و دالی هه و الان.
- مستنجد** - ا.فا.ع (موسسته نجید - mustencid):
کۆمهک خواز، دلیر و نازا.
- مستنجم** - ا.فا.ع (موسسته نجیم - mustencim):
رووناکی خواز، روناک و پرشنگذار.
- مستند** - ا.مف.ع (موسسته نهد - mustened):
شتی که پشتی پی به ستری، به لگه و سه نه دان.
- مستنصر** - ا.فا.ع (موسسته نسیر - mustensir):
داواکاری هاوکاری و کۆمهک، کۆمهک خواز.
- مستنطق** - ا.فا.ع (موسسته نتیغ - tix muste):
یه کتیک که سیک بینیتته دوان.
- مستنکر** - ا.فا.ع (موسسته نکهر - mustenker):
نه ناسراو، نکولی لئیکراو، کاریک به ناشیرین و نارپه و هریگری، گومناو.
- مستنکف** - ا.فا.ع (موسسته نکیف - mustenkif):
کاریک له رووی غورو خۆ په سندیبه وه.
- مستنیر** - ا.فا.ع (موسسته نیر - mustenir):
رووناک، رووناکی خواز.
- مستوجب** - ا.فا.ع (موسسته وجیب - mustewcib):
شایسته، ههژ، شایانی.
- مستوحش** - ا.فا.ع (موسسته وهیش - mustewhis):
دلته نگ و ره نجاو، ترساو، ترسیاگ.
- مستودع** - ا.فا.ع (موسسته ودی - mustewdi):
ئه وهی شتییک به ئە مانهت دابنی.
- مستوده** - ا.مف.ع (موسسته وده - mustewde):
ئه مانهت دانرابی.
- مستور** - ا.مف.ع (مه ستور - mestur):
پۆشراو، پۆشته، داوین پاک.
- مستوره** - ا.مف.ع (مه ستوره - mesture):
ژنی داوین پاک و خواناس.
- مستوفی** - ا.فا.ع (موسسته وفی - mustewfi):
هه قوه رگر، ژمیرباری خه زینه.

- مستولی** - ا.فا.ع (موسته ولی - mustewlî): زال، که سبک به ته‌اوی دست به‌سهر شتیکدا بگری.
- مستوی** - ص.ع (موسته‌فی - mustevî): راست و دروست، به‌رانیه‌رو همه‌موار.
- مسته** - ا (موسته - muste): چه‌شه، غم و په‌ژاره.
- مستهام** - ص.ع (موسته‌هام - musteham): شه‌یدا، چه‌یران، سه‌رسام.
- مستهان** - ص.ع (موسته‌هان - mustehan): سه‌رزه‌نشترکراو، ئیهانه‌کراو.
- مستهجن** - ص.ع (موسته‌هجن - mustehcen): ناشیرین، ناجۆر، کریت، ناپه‌سند.
- مستهزه** - ا.فا.ع (موسته‌هزی - mustehzi): ته‌وسچی، گالته‌جاری.
- مستهیل** - ا.فا.ع (موسته‌هیلل - mustehill): مانگی نوئی، رووی گه‌شاهه له خویشیا، هه‌وری به باران و سه‌رده‌تای باران، ده‌ستپیک.
- مستهلهک** - ا.مف.ع (موسته‌هلهک - mustehlek): ئیکسپایه‌ر، له که‌لک که‌وتوو.
- مسجد** - ا.ع (مه‌سجید - mescid): مزگه‌وت، په‌رستگه‌ی موسولمانان.
- مسجع** - ا.مف.ع (موسه‌ججه‌ء - musecce): قسه‌ی سه‌روادار.
- مسجل** - ا.مف.ع (موسه‌ججه‌ل - museccel): تۆمارکراو، قه‌واله‌ی مؤرکراوی ره‌سمی.
- مسجل** - ا.فا.ع (موسه‌ججه‌یل - museccil): تۆمارکهر، قازی که قه‌واله بنوسیت و مۆری بکات.
- مسجود** - ا.مف.ع (مه‌سجود - mescûd): کری‌نۆش بۆ براو.
- مسجور** - ا.مف.ع (مه‌سجور - muscûr): مرواری هۆندراوه، ده‌ریای پرتاو، پرو لیتواو لیتو.
- مسجون** - ا.مف.ع (مه‌سجون - mescûn): چه‌پس، زبندانی، به‌ندی.
- مسح** - مص.ع (مه‌سه - mesh): سپرین، پاک کردنه‌وه، ده‌ست هینان به‌پیشی سه‌رو رووی پیتیان له کاتی ده‌ست‌نوێژ شتندا.
- مسح** - ا.ع (میسه - mish): په‌لاس، عه‌بایان جلی زبرو دپ.
- مسحور** - ا.مف.ع (مه‌سه‌هور - meshûr): جادوو لیکراو، سیح‌ر لیکراو، خه‌له‌تاو، خه‌له‌تینراو.
- مسحوق** - ا.مف.ع (مه‌سه‌هوغ - meshûx): هاردراو، پیشیلکراو، پلیشاوه.
- مسخ** - مص.ع (مه‌سخ - mesx): به‌د گۆران، مه‌سخ، میتامۆرفوس.
- مسخر** - ا.مف.ع (موسه‌خخه‌ر - musexxer): رام و گوتیرایه‌ل، به‌کاره‌یتراو، گیراو.
- مسخره** - ص.ع (مه‌سخه‌ره - mesxere): گه‌پجاری.
- مسخت** - ا.ع (مه‌سخه‌ت - mesxet): ئه‌وه‌ی بیته‌ مایه‌ی توورده‌یی.
- مسخن** - ا.مف.ع (موسه‌خخین - musexxin): گه‌رم‌که‌ر.
- مسخوط** - ا.مف.ع (مه‌سخوت - mesxût): بیتراو.
- مسخول** - ا.مف.ع (مه‌سخول - mesxûl): لا‌وازو خوێریله، بنیس.
- مسد** - ا.ع (مه‌سه‌د - mesed): رست، په‌ت، گوریس.
- مسدد** - ص.ع (موسه‌ده‌ده - musedded): راست و دروست.
- مسدس** - ص.ع (موسه‌ده‌ده‌س - museddes): شه‌ش گۆشه، شه‌ش لا.
- مسدود** - ا.مف.ع (مه‌سدود - mesdûd): به‌ستراو، داخراو.
- مسرت** - مص.ع (مه‌سه‌ره‌ت - meseret): شادبوون، شادمانی.
- مسرجه** - ا.ع (مه‌سه‌رجه - mesrece): چرادان، پایه‌ی چرا.

مسکن - ا.فا.ع (مه سکه - mesken) : مال، شوپنی نیشته جی بوون، جیتی ناکنجی بوون.
مسکن - ا.فا.ع (موسه ککین - musekkin) : نارام به خش، نازار شکین.
مسکنت - ا.مص.ع (مه سکه نهت - meskenet) : هه ژاری، بیته وایی، فه قیری.
مسکوت - ا.مف.ع (مه سکوت - meskût) : بیته دنگ کراو، خاموش کراو.
مسکون - ا.مف.ع (مه سکون - meskûn) : ناوهدان، شوپنی خه لکی تیدا بی.
مسکه - ا (مه سکه - meske) : کهره.
مسکین - ا.ص.ع (میسکین - miskîn) : هه ژار، بیته وای، قه له ندر، به له نگاز.
مسگر - ا.ص (میسگر - misger) : مسگر.
مسلم - ص.ع (موسه لله - muselleh) : چه کدار.
مسلمه - ا.ع (مه سلمه - meslehe) : شوپنی خه تهر که پیویست بکا چه کت پی بی، شوپنی دیده وان.
مسلمخ - ا.ع (مه سلمه خ - meslex) : کوشتارگه، قه سا و خانه.
مسلسل - ا.مف.ع (موسه لسه ل - muselsel) : ره شاش، زنجیره، جلی ری ری، قزلی لوول و پیچا و پیچ.
مسلمت - ص.ع (موسه لته - musellet) : زال، سه رکه و توو.
مسلمک - ا.ع (مه سلمه ک - meslek) : ریگه، ریبا.
مسلم - ص.ع (موسولیم - muslim) : موسولمان.
مسلم - ا.مف.ع (موسه لله م - musellem) : باوهر کرده، ته سلیم بوو، قبول کراو، سه لماو.
مسلمان - ص (موسه لمان - muselman) : موسولمان.
مسلمه - ص.ع (موسولیمه - muslime) : زنی موسولمان، نافرته موسولمان.

مسرح - ا.ع (مه سره - mesreh) : شانۆ، له وه ریگه، پاوان، قه دهغه.
مسرح - ا.ع (میسره - misreh) : شانهی قژ.
مسرع - ا.فا.ع (موسری - musri) : خیرا، له ز، په له کهر.
مسرف - ا.فا.ع (موسریف - musrif) : دهست بلاو، ویله خه رج.
مسروو - ا.مف.ع (مه سروو - mesrûr) : شاد، خو شحال، به که یف.
مسروو - ا.مف.ع (مه سروو - mesrûx) : دزراو.
مسری - ص (موسری - musrî) : نه خو شتی درم.
مسسطح - ا.مف.ع (مه سه تته ه - musetteh) : تهخت و پان و هه موار.
مسطر - ا.مف.ع (موسه تته ر - musetter) : نووسراو، کاغزی خهت خهت.
مسطره - ا.ع (مه سته ره - mestere) : راسته.
مسطور - ا.مف.ع (مه ستووو - mestûr) : نووسراو.
مسطوره - ا (مه ستووو ره - mestûre) : نمونه، نمونه ی کالا که له شوپنی که وه بو شوپنی کی دی بنیوردی.
مسعود - ص.ع (مه سئوود - mes'ûd) : بهخته وه، کامه ران، شادمان.
مسعی - ا.ع (مه سئا - mes'a) : کوشش، هه ول و ته قه لالا.
مسخت - ا.ع (مه سغه ت - mesxet) : شوپنی که و تن، که و تنگه.
مسختی - ا (مه سغه تی - mesxetî) : مه سکه ت، جوژه شیرینی و کیکیکه.
مسختف - ا.مف.ع (موسه غغه ف - musexxef) : سه رگیرا، بنمیچدار.
مسکت - ا.فا.ع (موسکیت - muskit) : بیته دنگ کهر.
مسکر - ا.فا.ع (موسکیو - muskir) : سه رخو شکه ر.

- مسلوب** - ا.مف.ع (مهسلوب - meslûb): رفیتراو، به یار، هه لکه تراو.
- مسلوخ** - ا.مف.ع (مهسلوخ - meslûx): حیوانی که پیستی گورایی، گوراو.
- مسلوک** - ا.مف.ع (مهسلوک - meslûk): گیراوه بهر.
- مسلول** - ص.ع (مهسلول - meslûl): سیلاوی، دوو چاری سیل.
- مسما** - ا (موسمه - musemma): خواردنی چهور.
- مسمار** - ا.ع (میسما - mismar): میخ، بزمار.
- مسمط** - ص.ع (موسمهت - musemmet): حکومتی که رت نه کرتسه وه و ناره زایی لهسه نه بی، مرواری له داو و هه لکیشراو، جوژه شیعریکه و ده کو چوار خسته کی، پینج خسته کی و شهش خسته کی و... هتد.
- مسمع** - ا.ع (میسمه - misme): گوی، گویچکه.
- مسمن** - ص.ع (موسمین - musmin): قه لهو.
- مسمن** - ص.ع (موسمهت - musemmen): خواردنی چهور، چهور.
- مسموع** - ا.مف.ع (مهسموع - mesmû): بیستراو.
- مسموم** - ا.مف.ع (مهسموم - mesmûm): زه هراوی بووگ.
- مسمی** - ا.مف.ع (موسمه - musemma): ناونراو، مه علوم، دیاریکراو.
- مسن** - ا.ع (میسه ن - misenn): به رده سان، هه سان، سان، ههستان.
- مسن** - ص.ع (موسین - musinn): به ته مه ن، پییر.
- مسنه** - ا.ع (مهسنه - mesned): پله و پایه، پشتیوانه، شتی پشتی پیوه بده، شتی پالی پیوه بدری.
- مسنه** - ا.مف.ع (موسنه - musned): دراوه پال.
- مسنن** - ا.فا.ع (موسه نین - musennin): دانساز، دکتری ددان.
- مسوار** - ا (میسشار - misvar): مس ناسا، کانتزایه که له مس و کانتزایه کی دی پیک هاتین.
- مسواک** - ا.ع (میسفاک - misvak): مسواک، ددان شور، فلچه ی ددان شوری.
- مسود** - ا.فا.ع (موسه فقید - musevvid): رهشکه ره وه، نووسه ر.
- مسوده** - ا.ع (موسه فقه ده - musevvede): رهشکوس.
- مسونغ** - ا.مف.ع (موسه فقه غ - musevvex): هه لال کراو، ره واکراو.
- مسهیل** - ا.فا.ع (موسه هیل - musehil): ده زمانی عمه ل، ده زمانی زگچوون.
- مسیح** - ص.ع (مه سیه - mesih): چهور کراو به پونی پیروز، له قه بی حه زه تی عیسا.
- مسیحانفس** - ص.ع (مه سیهانه فس - mesiha nefes): نه وه ی هه ناسه و نه فه سی و ده کو عیسی هه بی که مردوو زیندوو بکاته وه.
- مسیر** - مص.ع (مه سیر - mesir): رویشتن، شوتنی سه یرو سیاحت، شوتنی سه یران و گه یران.
- مسیل** - ا.ع (مه سیل - mesil): ناوه رۆ.
- مشاء** - ص.ع (مه ششاء - meşsa): که سپیک که زور ریگه بکات، دوو زمان، حکمت مشاء: حیکمه تی نه رستو چونکه نه رستو بابه ته کانی خوی به ده م ریکردنه وه ده رده بیری بویه به په یره وانی وی ده گوترا مه شائی.
- مشائیم** - ا.ع (مه شائیم - meşaim): شووم، نه حس، به ووم، به دتوم.
- مشابه** - ص.ع (موشابیه - muşabih): لیکچوو، وه کو یه ک.
- مشابهت** - مص.ل.ع (موشابهت - muşabehet): لیکچوون، به یه کتر شو بهان.
- مشاجره** - مص.ع (موشاجره - muşacere): شه ر، قه رقه شه.

- مشاجه** - مص.ع (موشاججه - muşacce): شه پرکردن و شکاندنی سه ری یه کتر.
- مشار** - ا.مف.ع (موشار - muşar): ناماژه بؤکراو.
- مشارب** - ا.ع (مهشاریب - meşarib): خواردنه وه.
- مشارع** - ا.ع (مهشاری - meşari): شوپنی ناو خواردنه وه.
- مشارف** - ا.ع (مهشاریف - meşarif): بهرزی.
- مشارفت** - مص.ع (موشارهفت - muşarefet): فه خرکردن به سه ری یه کتر به شهره ف و گوره بی، ناگادار بوون له شتتیک.
- مشارق** - ا.ع (مهشاریغ - meşarix): رۆژه لات، خۆرهللات.
- مشارک** - ص.ع (موشاریک - muşarik): به شدار.
- مشارکت** - مص.ل.ع (موشارهکت - muşareket): به شداریکردن، شهریک بوون.
- مشاش** - ا.ع (مهشاش - meşaş): هه نگوین، هه نگفین.
- مشاش** - ا.ع (موشاش - muşaş): زهوی نهرم، نه فهس، هه ناسه، خوو.
- مشاش** - ا.ع (موشاش - muşaş): سه ری ئیسقانی نهرم که بتوانی بجوری و بخوری، ریگه یهک چهو ریژ بی.
- مشاشه** - ا.ع (موشاشه - muşaşe): پروانه موشاش.
- مشاطه** - ص.ع (مهششاته - meşşate): نارایشته کهری ژنان.
- مشاع** - ص.ع (موشاء - muşā): مولکیک هاویهش بی له نیتوان کومه له که سیکدا، به ره لالا.
- مشاعر** - ا.ع (مهشائیر - meşā'ir): ههستان، جیتی عیباده تی حاجیبیان، شوپنی قوربانی کردن، قوربانگه.
- مشاعره** - مص.ع (موشانه ره - muşā'ere): شیعری خوتندنه وه به رانبهر به یه کتر تا بزانی کئی شاعیرتره یان شیعری زۆرتی له به ره.
- مشاعل** - ا.ع (مهشائیل - meşā'il): چرادان، چرا، مه شخه ل.
- مشاغل** - ا.ع (مهشاغیل - meşaxil): کاروکاسبی و مه شغه لهت، مژوول و سه رقالی.
- مشافهه** - مص.ع (موشافه هه - muşafehe): قسه کردن ده گه ل یه کتریدا.
- مشاق** - ا.ع (مهشاغ - meşaxx): مه شه قهت و رهنج و زهحمهت.
- مشاق** - ص.ع (مهششاغ - meşşax): مه شقدهر، راهینه ر، ته علیمده ر، خیرانوس.
- مشاکل** - ا.ع (مهشاکیل - meşakil): زهحمهت، نه سته م و گرفتان.
- مشاکل** - ص.ع (موشاکیل - muşakil): هاوشیوه، هاو شه کل.
- مشاکله** - مص.ع (موشاکه له - muşakele): لیکچوون.
- مشام** - ا.ع (مهشامم - meşamm): که پوو، لووت، دفن.
- مشاور** - ا.ف.ع (موشاقیر - muşavir): راویژکهر، رایزن، شیره تکار.
- مشاوره** - مص.ع (موشاقه ره - muşavere): راویژکردن به یه کدی.
- مشاهد** - ا.ع (مهشاهید - meşahid): شوپنی ناماده بوونی خه لکی، مه زارو نارامگه ی یه کتیک له ئیمامان.
- مشاهده** - مص.ع (موشاهه ده - muşahede): ته ماشا کردن، روانین، دیتن.
- مشاهره** - مص.ع (موشاهه ره - muşahere): دیاریکردنی مووچه به مانگانه، کریی مانگانه، مووچه ی مانگانه.
- مشایخ** - ا.ع (مهشایخ - meşayix): شیخان.
- مشایع** - ا.ف.ع (موشایع - muşayî): به ریژکهر، که سیک بچیته به ریژکردنی که سیک.
- مشایعت** - مص.ع (موشایه ته - muşaye't): که سیکدا رۆیین، به ریژکردنی میوان.

- مشایم** - ا.ع (مهشایم - meşayim): منالذان، یزدان.
- مشئوم** - ص.ع (مهشئوم - meş'ûm): شوم، نه حس، به ووم، به دئیوم.
- مشیع** - ا.مف.ع (موشیه - muşbe): تیروپر، تیروبو، تیروتهسهل.
- مشبک** - ا.مف.ع (موشه ببهک - muşebek): کونکون، تۆرئاسا.
- مشبه** - ا.مف.ع (موشه ببهه - muşebbeh): لیچوو.
- مشت** - ا (موشت - muşt): مست، مستیک گهنم.
- مشت** - ا (میشت - mişt): جوگهی ئاو.
- مشتاسنگ** - ا.م (موشتاسهنگ - muştaseng): قوچهقانی، بهردهقانی، قهلماسنگ.
- مشتاق** - ص.ع (موشتاغ - muştax): نارهزوومه ند، تاسهبار.
- مشتبه** - ص.ع (موشته بیه - muştebih): تیکهل و پیکهل و نامه فهوم و نامه علوم.
- مشتد** - ص.ع (موشته دد - muştedd): به هیتز، توند، مکوم.
- مشترهک** - ا.مف.ع (موشته رهک - muşterek): هاوبهش.
- مشت رند** - ا.م (موشت رهند - muşt rend): رندهی دهستی، رندهی دارتاشی.
- مشتیری** - ا.ف.ع (موشته ری - muşterî): کپیار.
- مشتیری** - ا.خ (موشته ری - muşterî): ئهستیرهی موشته ری، ژوبیتهر.
- مشت زن** - ص.فا (موشت زن - muşt zen): بوکسباز.
- مشتعل** - ا.فا.ع (موشته ئیل - muşte'il): هه لایساو، گرگرتنگ.
- مشتغل** - ا.فا.ع (موشته غیل - muştexil): سرگرمی کار، مژوول.
- مشتق** - ا.مف.ع (موشته غ - muştex): وشه یهک له وشه یهکی دیکه وه وهرگیرایی و دروست کرابی، جبابوگه وه.
- مشتکی** - ا.مف.ع (موشته کا - muşteka): شکایهت لیکراو.
- مشتکی** - ا.فا.ع (موشته کی - muşteki): شکایه تکهر.
- مشتلق** - ا (موشتلوغ - muştlux): مژدانه.
- مشتمال** - ا.مص (موشت مال - muşt mal): شیلان به دهست.
- مشتمل** - ا.فا.ع (موشته میل - muştemil): شتییک بگریته وه.
- مشتنگ** - ص (موشته نگ - muşteng): دز، ریگر، جهرده.
- مشتواره** - ا (موشتشاره - muşt vare): مست ئاسا، رندهی دارتاشی، مستیک له شتییک.
- مشتوک** - ا (موشتوک - muştûk): فیلهتری جگهره.
- مشته** - ا (موشته - muşte): مشتته، مشتوو.
- مشتهر** - ا.مف.ع (موشته ههر - muşteher): به ناویانگ، شۆره تدار، مه نشور، ناودار.
- مشتههی** - ا.مف.ع (موشته ها - muşteha): ناره زوو کراو، په سندهو خوازراو، مایه ی جهز.
- مشتههی** - ا.فا.ع (موشته هی - muştehî): ناره زوودار، خودان جهزو ناره زوو.
- مشتی** - ا (موشتی - muştî): جوژه قوماشتیکی ئاوریشمی تهنک و ناسکه.
- مشجر** - ا.ع (مهشجره - meşcer): دارستان.
- مشجر** - ا.مف.ع (موشه ججهر - muşeccer): درهخت دار، شوینی درهختی لی روینرایبی.
- مشحون** - ا.مف.ع (مهشهوون - meşhûn): پربوو، تژی.
- مشخته** - ا (موشه خته - muşexte): جوژه شیرینییه که.

- مشخص** - ا.مف.ع (موشه خخه س - muşexxes): دیاریکراو.
- مشدد** - ا.مف.ع (موشه ددهد - muşedded): مکوم کراو، قایم کراو، پییتی شه ددهدی له سهر بی.
- مشرب** - ا.ع (مه شره ب - meşreb): جیبی ئاو خوار دنه وه، زهوق و ئاره زوو هه وای نه فس.
- مشریه** - ا.ع (میشریه به - mişrebe): شهریه ی ئاو خوار دنه وه، جام یان هه ر شتی ئاوی پی بخوریتته وه.
- مشرع** - ا.ع (مه شره ء - meşre'): جیبی ئاو خوار دنه وه.
- مشریف** - ا.فا.ع (موشریف - muşrif): بهرز، که سیک له بهرزیه وه زال بی به سهر که سیک یان شتی کدا.
- مشرّف** - ا.ع (موشرفه ف - muşref): شوینی بهرز.
- مشرّف** - ا.مف.ع (موشره رف - muşerref): گه و ره پایه بهرز.
- مشرق** - ا.ع (مه شریخ - meşrix): خور هه لات، رۆژ هه لات.
- مشرک** - ص.ع (موشریک - muşrik): که سیک شهریک بۆ خوا په یدا بکات.
- مشروب** - ا.مف.ع (مه شرووب - meşrûb): مه شروب، خوار دنه وه، هه ر خوار دنه وه په ک.
- مشروح** - ا.مف.ع (مه شرووه - meşrûh): شرفه کراو، راقه کراو.
- مشروط** - ا.مف.ع (مه شرووت - meşrût): مه رجدار، مه رج بۆ دانراو.
- مشروطه** - ا.ع (مه شرووته - meşrûte): حکومه تی یاساو پایه ندی قانون، دهوله تی خودان په رله مان بی و نوینه رانی میلله ت چاودیری کاروباری دهوله ت بکه ن.
- مشروع** - ا.مف.ع (مه شروو ء - meşrû'): رهوا، حه لال.
- مشط** - ا.ع (موشت - muşt): شان، شانی.
- مشعب** - ا.ع (مه شته ب - meş'eb): ریگه.
- مشعبذ** - ا.فا.ع (موشه ئبیز - muşe'biz): سپهریاز، ته رده ست، ته له که باز.
- مشعر** - ا.فا.ع (موشئیر - muş'ir): ناگادار که ره وه.
- مشعر** - ا.ع (مه شئهر - meş'er): دره ختی سیبهر دار، شوینی قوریانی، هه ست.
- مشعشع** - ص.ع (موشه شنه ء - muşe'se'): سیبهری په راگه نده و ته نک، ته نکه سیبهر، روشن، دره خشان، دره وشاوه، پرشنگدار.
- مشعل** - ا.ع (مه شئه ل - meş'el): چرادان، چرا، مه شخه ل.
- مشعوف** - ص.ع (مه شئووف - meş'uf): خوشحال، که یفخوش، دلخوش، دلدار.
- مشغله** - ا.ع (مه شغه له - meşxele): که سیک مژولی کارو کاسی بی.
- مشغول** - ا.مف.ع (مه شغول - meşxûl): مژول، سه رقال، پژگال.
- مشفق** - ا.فا.ع (موشفیخ - muşfix): دلسوز، میبهره بان، به به زه بی.
- مشق** - مص.ع (مه شغ - meşx): مه شقکردن، راهینان.
- مشقت** - مص.ع (مه شه غغه ت - meşexxet): ره نج و هه ول و ته قه لا، مه یینه ت، زه حمه تکیشان.
- مشک** - (میشک - mişk): میسک، عه تریکی بۆن خوشه له ناوکی ئاسکی میسک ده رده هینری.
- مشکات** - ا.ع (میشکات - mişkat): چرادان، شوین دانانی چرا.
- مشکل** - ا.ص.ع (موشکیل - muşkil): زه حمه ت، ئه سته م، کاری سه خت و دژوار، گیر و گرفت.
- مشکل** - ا.مف.ع (موشه ککه ل - muşekkel): شه کلگرتوو، شپوه گرتوو، پیکه اتوو.
- مشکو** - (موشکوو - muşkû): حه ره مسه را، بتخانه، باله خانه، کوشک، کوچک.

- مشکور** - ا.مف.ع (مہشکور - meşkûr):
سوپاسکراو، ستایش کراو، پسندکراو.
- مشکوک** - ا.مف.ع (مہشکووک - meşkûk):
ٹوہی مایہی گومان بی، گومان لیکراو،
گومانبار، نالوزو نادیار.
- مشگ** - ا (مہشگ - meşg): مہشکہ.
- مشگ بید** - ا.م (موشک بید - muşg bîd):
جوڑہ رووہ کیچکہ.
- مشگچہ** - ا (میشکچہ - mişgçe): جوڑہ
گولہ باخیتکہ.
- مشگدانہ** - ا (میشگدانہ - mişgdane): جوڑہ
دانہ ویتلہ یہ کہ بہ ٹہندازہی نیسکیچکہ و لہ
پزیشکگہ ریدا بہ کار دیت، ناوی نہ وایہ کی
بارہ دہ.
- مشگدم** - ا (موشگدم - muşgdem):
بالندہ یہ کی رشی زور دہنگخوشہ.
- مشگفام** - ص (میشگفام - mişgfam):
رہش.
- مشگمالی** - ا (موشگمالی - muşgmalî):
ٹاہہنگیتی موسیقایہ.
- مشگی** - ص (میشگی - mişgî): رہش.
- مشگیچہ** - ا (مہشگیچہ - meşgîçe):
مہشکہ ی بچووک.
- مشگیزہ** - ا (مہشگیزہ - meşgîze):
کیسہ یہ کی بچووکہ بہ سہر پیرہی ہندئ گیواوہ
ہہ یہ.
- مشگین** - ص.ن (میشگین - mişgîn): رہش،
ٹوہی بوئی میسک بدات.
- مشمئز** - ا.ف.ع (موشمئیز - muşme'iz):
بیزار، رھقیو.
- مشمش** - ا.ع (میشمیش - mişmiş): قہیسی،
شیلانہ، زہردللو.
- مشمشہ** - ا (میشمشہ - mişmişe):
نہ خوشبیبہ کی درمہ.
- مشمع** - ا.مف.ع (موشمہمہ - muşemme):
مشہ ما.
- مشمول** - ا.مف.ع (مہشمول - meşmûl):
شتیک، شتیک بیگریتہ وہ.
- مشموم** - ا.مف.ع (مہشموم - meşmûm):
بوئکراو، ٹوہی بہ بوئ بناسریتہ وہ ہہستی پی
بکری.
- مشنج** - ا (میشہنج - mişenc): میشتیکی
سہوز باوہ.
- مشنگ** - ص (مہشہنج - meşeng): دز،
ریگر، چہ تہ.
- مشنگ** - ا.مف.ع (مہشہنج - meşeng):
لہ و تاو، ٹاوتہ، ناخالیس.
- مشورت** - ا.مص.ع (مہشقرہت -
meşveret): راویژو تہ گبیر، رابیزہنی،
شیرہ تکاری.
- مشوش** - ا.مف.ع (موشہ قشہش -
muşevveş): تیکہ ل و پیکہ ل، پیریشان،
نالوز، بی سہروہر.
- مشوق** - ا.ف.ع (موشہ قشغ - mûşevvix):
ٹارہ زو بزوتین، بہ شہوق و زہوقہین.
- مشہد** - ا.ع (مہشہد - meşhed): مہزار،
مہرقہدی نیمامان.
- مشہود** - ا.مف.ع (مہشہود - meşhûd):
رؤژی ہہینی، رؤژی پہ سالانئ، بینراو، ٹوہی
بدینرئ، ٹوہی ببہ شایہ لہ سہری.
- مشہور** - ص.ع (مہشہور - meşhûr): ناودار،
ناسراو، بہ ناوبانگ، بہ نامئ.
- مشہی** - ا.ف.ع (موشہ ہہی - muşehhî):
ٹارہ زو بزوتین، ئیشتیا بزوتین، شہوہت بزوتین،
ہہوہس بزوتین.
- مشی** - مص.ل.ع (مہشی - meşî): رویشتن،
ریکردن.
- مشیانہ** - ا.خ (مہشیانہ - meşyane): حہوا،
یہ کہم ٹافرہ تی خولقتیراو.
- مشیہ و مشیانہ** - ا.خ (مہشیہ و مہشیانہ -
meşyew meşyane): ٹادہ و حہوا (بہ پتی
ٹاینی زہردہشتی).

- مشیب** - مص.ل.ع (مه‌شیب - meşîb):
پیربوون، پۆرسییی بوون.
- مشیت** - مص.ع (مه‌شیهت - meşîyet):
ویستان، ئیرادهو خواستی یه‌زدان.
- مشیخه** - ا.ع (مه‌شیخه - meşîxe): پیران.
- مشید** - ا.مف.ع (مه‌شید - meşîd): گه‌چکاری
کراو، قایم و به‌رز، سپیکاریکراو.
- مشید** - ا.مف.ع (موشه‌ییه‌د - muşeyyed):
به‌رز، مکوم و قایم و پته‌و، هه‌لکراو.
- مشیر** - ا.فا.ع (موشیر - muşîr): ئاماژه‌کەر،
راویژکەر.
- مشیمه** - ا.ع (مه‌شیمه - meşîme): مندالندان،
پزدان، یه‌لاش.
- مشیمییه** - ا.ع (مه‌شیمییه - meşîmîye):
په‌رده‌یه‌کی ناسکی ره‌شه له ناو چاودا.
- مص** - مص.م.ع (مه‌س - mes): مژین.
- مصائب** - ا.ع (مه‌سائب - mesa'ib): به‌لاو
لیقه‌ومان.
- مصاب** - ا.مف.ع (موساب - musabb):
موسیبه‌تبار، راست و دروست و نه‌نگیوه.
- مصاب** - ا.ع (مه‌ساب - mesabb): ریژگه.
- مصابه** - مص.ع (موسابه‌ره - musabere): سه‌بر
کردن، زال بوون به‌سه‌ر که‌سێکدا به‌سه‌پرو ته‌حه‌مول.
- مصایح** - ا.ع (مه‌سایح - mesabîh): چرایان.
- مصاحب** - ا.فا.ع (موساهیب - musahib):
یارو هاو‌ده‌م، هاو‌پئی.
- مصاحبه** - مص.ع (موساهبه - musahebe):
گفتو‌گۆکردن، هه‌قیه‌یه‌یین.
- مصاحف** - ا.ع (مه‌ساحیف - mesahif):
قورعان، مسحه‌ف، کتیبی چکۆله.
- مصادر** - ا.ع (مه‌سادییر - mesadir):
سه‌رچاوان، ژێده‌ران.
- مصادره** - مص.ع (موساده‌ره - musadere):
ده‌ست به‌سه‌راگرتنی مائی که‌سێک به‌ زۆر،
داگیرکردن.
- مصادف** - ا.فا.ع (موسادیف - musadif):
یه‌کتر دیتن، به‌رووی یه‌کدا ته‌قین.
- مصادفه** - مص.ع (موساده‌فه - musadefe):
دیتنی که‌سێک.
- مصادقه** - مص.ع (موساده‌غه - musadexe):
دۆستایه‌تی کردن، بوونه‌ دۆست.
- مصادم** - ا.فا.ع (موسادیم - musadim):
که‌سێک یان شتێک به‌ر که‌سێک یان شتێکی
دی بکه‌وئی و زیانی پئی بگه‌یه‌نئ، ئاسیو
ره‌سین.
- مصادمه** - مص.ع (موساده‌مه - musademe):
لیکتردان، پیکدادان.
- مصارعت** - مص.ع (موساره‌ئه‌ت - musare'tet):
زۆره‌بانی، زۆران گرتن.
- مصارف** - ا.ع (مه‌ساریف - mesarif):
مه‌سره‌ف، خه‌رج، شوینی سه‌رفکردن و خه‌رجکردن.
- مصاریح** - ا.ع (مه‌ساری - mesarî'):
تاکی ده‌رگا، نیوه‌ی یه‌ک به‌یته‌ شیعر.
- مصاص** - ا.ع (موساس - musas): راز،
نه‌یینی، خالیسه‌ی شتیک.
- مصاعب** - ا.ع (مه‌سائب - mesa'ib): کیشه‌و
دۆخه، دژواری و گرفتاریان، ئه‌سپیک پشته
نه‌بوویی، سواری نه‌بوویی.
- مصاف** - ا.ع (مه‌ساف - mesaf): مه‌یدانی
شه‌ر، ریز به‌ستان.
- مصافحه** - مص.ع (موسافه‌هه - musafehe):
ته‌وقه‌کردن، ده‌ست گوشتینی یه‌کتر.
- مصالح** - ا.ع (مه‌سالیه - mesalih):
به‌رزه‌وندی و قازانجان، که‌ره‌سته‌و تفاق.
- مصاح** - ا.فا.ع (موسالیه - musalih): ئاشتی‌کەر.
- مصالحه** - مص.ع (موساله‌هه - musalehe):
ناشتی کردن.
- مصانع** - ا.ع (مه‌سانی - mesani'): کارخانان.
- مصاروله** - مص.ع (موساقه‌له - musavele):
هێرش و په‌لاماردانی یه‌کدی، هه‌لمه‌تبردن.

- مصاهرت** - مص.ع (موساهره رت - musaheret): خزمایه تی کردن له ریگه ی ژن و ژنخواز بیبه وه.
- مصاید** - ا.ع (مه سایید - mesayîd): داو، ته له، که رهسته ی راو کردن، نامیری راو کردن.
- مصیب** - ا.ع (مه سه بپ - mesebb): ریزگه ی ناو، نه و شوینه ی که ناخی روبار ده پزیتنه دریا وه.
- مصباح** - ا.ع (میسباه - misbah): چرا.
- مصبغه** - ا.ع (مه سبه غه - mesbexe): خومخانه.
- مصبح** - ا.ف.ع (موسه ههیه - musehhih): هه له گیر، هه له چن، راستکه ره وه.
- مصبح** - ا.م.ع (موسه هه هه - musehheh): هه له چنکراو، راستکراوه.
- مصحف** - ا.ع (مه سه هف - meshef): قورعان، مه سه هف، کتیب، نه و نامه و نووسراوانه ی له یهک بهرگدا کۆکرا بئه وه.
- مصحف** - ا.ف.ع (موسه هه هیف - musehhif): که سیتک له کاتی خویندنه ودها هه ندی وشه به هه له بخوینیتنه وه و وشه که بگۆزی.
- مصحف** - ا.م.ع (موسه هه هف - musehhef): وشه یهک له کاتی نووسین یان خویندنه ودها گۆزدرابن، وهک: ره حمهت بکری بهزه حمهت.
- مصحوب** - ا.م.ع (مه سهوب - meshûb): به هاو دهم بووگ، به هاو رابووگ.
- مصداق** - ا.ع (میسداغ - misdax): که سیتک یان شتیک که شایه دی راستی و دروستی گوتنی که سیتک بی، نیشانه ی راستگۆبی، به لگه ی راستگۆبی، به لگه ی دروستی قسه.
- مصدر** - ا.ع (مه سدهر - mesder): سه رچاوه، شوینی گه رانه وه، چاوگ، له ده ستووری زمانی فارسییدا چاوگ وشه یه که که به تاو نون یان دال و نوون کۆتایی هاتبی به مه رجی هه کاتی نونه که له کۆتایی وشه که لابرأ فرمانی رابردوو دروست بی وهک: رفتن - رفت.
- مصدر** - ا.م.ع (موسه ددهر - musedder): پیشه و، که سیتک له پیشه وه بی.
- مصدق** - ا.ف.ع (موسه ددی - museddi): نه وه ی باعیسی سه ریه شه بی.
- مصدق** - ا.ف.ع (موسه ددیغ - museddix): باوه رکه ر.
- مصدق** - ا.م.ع (موسه دده غ - museddex): باوه رکه ر، سه لمینراو، ته سدیق کراو.
- مصدقه** - ا.ع (مه سدو غه - mesdûxe): راستی.
- مصدوم** - ا.م.ع (مه سدوم - mesdûm): ناسیو دیتگ، نازار چه شته.
- مصر** - ا.ع (میسر - misr): شار، ناوچه، له میهری نیوان دوو شت، سنووری نیوان دوو زهوی.
- میسران** - ا.ع (میسران - misran): کوفه و به سره.
- مصر** - ا.ف.ع (موسیر - musirr): که سیتک بی له سه شتی دابگری، سوور له سه شتیک.
- مصرع** - ا.ع (میسراء - misra): یهک تاکی ده رگ، نبوه به یتیکی شیعر.
- مصرع** - ا.م.ع (موسه ره ه - muserreh): رون و ئاشکرا بوو، ته سیرح دراو.
- مصرف** - ا.ع (مه سره ف - mesref): مه سره ف و خه رجی، شوینی سه رف کردن، بانک.
- مصرف** - ص.ع (مه سروء - mesrû): فیدار.
- مصرف** - ا.م.ع (مه سرووف - mesrûf): سه رفکراو، خاوین و خالیسه.
- مصطبه** - ا.ع (میسسته به - mistebe): سه کۆ، تهخت، شوینی تایهت که توژی له زهوی یان له ناو ژوور بهر زتربی و که سیتک له سه ری دانیشیت.
- مصطفی** - ص.ع (موسسته فا - mustefa): هه لبارده، یه کیکه له لهقه به کانی پیغه مبه ر.
- مصطکی** - ا.ع (مه سته کی - mestekî): شیریه کی هه ندی درهخته، بنیشته تال، جزره دره ختیکه.

- مصطلح** - ا.مف.ع (موسسته لهه - musteleh): وشه یهک ببی به باوو بکه ویتنه سهر زاری خه لکی و بو مه بهستی غه یره ز نه سلی خوئی به کار بیت، زار اوه.
- مصعب** - ا.ع (مه سه سئه ب - mes'eb): فحل، نه سپی که هیتشتا سواری نه بووی و پشت نه دا.
- مصعد** - ا.ع (میسه سئه د - mis'ed): قالد رمه ی کاره بایی، ناسانسور.
- مصعد** - ا.مف.ع (موسسه ئه د - muse'ed): هه لمیتراو، شله مه نییه ک که به کولاندنی بریکی ببی به هه لم و پروات و تام و رهنگی بگورئ.
- مصغر** - ا.مف.ع (موسسه غهر - musexxer): بچوک کراوه، له ده ستووری زمانی فارسیدا به ناویک ده گوترئ که نیشانه ین بچوو ککردنه وه ی (ک. چه، وای بچیتنه سهر وک: (پسرک، دریاچه، دختر) = کورپژگه، ده ریاچه، کچوله.
- مصف** - ا.ع (مه سه فف - meseff): جیتی سه ف به ساتن، مه یدانی جهنگ، شه رگه.
- مصفات** - ا.ع (میسه فات - misfat): که وگیر، پلاو پالیو، پالوتیکه، سوزگی.
- مصفی** - ا.مف.ع (موسسه ففا - museffa): سافکراو، پالیو، پالاوته.
- مصقع** - ص.ع (میسهغه - misxe'): رهوان زمان و ناودار.
- مصقل** - ص.ع (میسهغل - mixel): خوتیه و بیژی زمان سوار.
- مصقله** - ا.ع (میسهغه له - mixele): ئامپرتیک که ژهنگی شتیکی پی لادری و زاخاوی بداته وه.
- مصقول** - ا.مف.ع (مه سغول - mesxûl): مشتو مال دراو.
- مصلح** - ا.ف.ع (موسلیه - muslih): چاکه کار، پیای ههژی و ناشتیکار.
- مصلحت** - ا.ع (مه سله هت - meslehet): ههر شتی مایه ی خپرو چاکه و قازانج و ناسوده یی مرؤف بی، مه سله حهت.
- مصلوب** - ا.مف.ع (مه سلوب - meslûb): له خاچدراو.
- مصلی** - ا.ع (موسه للا - musella): جیتی نویتز کردن، نویتزگه، به رمال.
- مصمت** - ص.ع (موسمهت - musmet): بته و، ناو پرو بته و.
- مصمت** - ا.مف.ع (موسسه مهت - musemmet): بیدهنگ کراو، خاموشکراو، خاموش، بیدهنگ.
- مصمم** - ا.ف.ع (موسه ممیم - musemmim): لیتبراو، که سبک بپاری کاریکی دابی و سوور بی له سه ری.
- مصنع** - ا.ع (مه سنه - mesne'): کارگه، کارخانه، شویتنی بارانای تیدا کویتنه وه، گولا و.
- مصنف** - ا.ف.ع (موسه نیف - musennif): نووسه ری کتیب، کتیب نووس.
- مصنف** - ا.مف.ع (موسه ننه ف - musennef): کتیبی ریکخراو.
- مصنوع** - ا.مف.ع (مه سنو - mesnû'): دروستکراو.
- مصوب** - ا.مف.ع (موسه ققه ب - musevveb): ته سدیق کراو، په سندکراو.
- مصوت** - ا.ف.ع (موسه ققیت - musevvit): ده نگدار، نه وه ی به دهنگی به رز بانگ بکات.
- مصور** - ا.مف.ع (موسه ققهر - musevver): وینه گیراو.
- مصور** - ا.ف.ع (موسه ققیر - mussever): وینه گر، نیگار کیش.
- مصون** - ا.مف.ع (مه سون - mesûn): پارتیزراو.
- مصیب** - ا.ف.ع (موسیپ - musîb): راستکار، له سه ره ق.
- مصیبت** - ا.ع (موسیبهت - musîbet): به لالو خه م و ته نگانه، نسبیته.
- مصید** - ا.ع (میسیه د - misyed): داو، ههر شتییک بو راو کردن به کاری.

- مصیر** - مص.ل.ع (مه‌سیر - mesîr) : گه‌رانه‌وه،
 ناقیبه‌ت و چاره‌نووس.
- مضاء** - مص.ل.ع (مه‌زاء - meza') : برین،
 ره‌تیوون.
- مضاب** - ا.ع (مه‌زابب - mezabb) : شو‌تی‌تی
 مارمیلوکی زور بی.
- مضاجع** - ا.ع (مه‌زاجیی - mezaci') :
 خه‌وتنگان، گو‌رستان.
- مضاجعه** - مص.ل.ع (موزاجه‌ئه - muzace'e) :
 پیکه‌وه نووسن.
- مضاحکه** - مص.ل.ع (موزاهه‌که -
 muzaheke) : پیکه‌وه خه‌نین، هیتانه
 پیکه‌نین.
- مضاده** - مص.ل.ع (موزادده - muzadde) :
 دژایه‌تی کردنی یه‌ک.
- مزار** - ا.ع (مه‌زار - mezarr) : مه‌زه‌رته،
 زهره‌رو زیانان.
- مضارب** - ا.ع (مه‌زاریب - mezarib) :
 ختیوه‌تنگه.
- مضاربه** - مص.ع (موزاره‌به - muzarebe) :
 به‌گژیبه‌کداچوون، شه‌رکردن، بازرگانی کردن
 به‌پاره‌ی که‌سیتیکی دی، پاره‌دان به‌که‌سیتیکی بو
 موعامله به‌شه‌ریکی.
- مضارع** - ص.ع (موزاری - muzari') : وه‌ک
 یه‌ک، فرمانی ده‌لاله‌ت له‌ئیس‌تایان داهاتوو
 بکات.
- مضاعف** - ص.ع (موزائه‌ف - muza'ef) : دوو
 به‌رانیه‌ر، دوو چه‌نانه.
- مضاف** - ا.م.ف.ع (موزاف - muzaf) : زیاد
 کراو، دراوه‌پال.
- مضامین** - ا.ع (مه‌زامین - mezamîn) :
 ناوه‌رژکان.
- مضایق** - ا.ع (مه‌زایغ - mezayix) : گه‌لی،
 ته‌نگه، ته‌نگه‌ی هورمز.
- مضایقه** - مص.م.ع (موزایه‌غه - muzayexe) :
 ته‌نگه‌تاو کردن.
- مضبوط** - ا.م.ف.ع (مه‌زبوت - mezbût) :
 دروست، راست، بی‌ه‌له، نه‌رش‌شیو‌کراو،
 له‌به‌رکراو، مکوم و قایم، تو‌مارکراو.
- مضبه** - ا.ع (مه‌زه‌بیه - mezebbe) : جی‌گه‌یه‌ک
 مارمیلوکی زور بی.
- مضجج** - ا.ف.ع (موزیجج - muzicc) :
 ناله‌کار.
- مضجر** - ا.ف.ع (موزجیر - muzcir) : خه‌مه‌پین،
 مه‌لول‌کار.
- مضجع** - ا.ع (مه‌زجه - mezce') : خه‌وتنگه،
 گل‌کو، نارامگه.
- مضحاک** - ص.ع (میزهاک - mizhak) :
 که‌سیتیکی زور پی بکه‌نی.
- مضحک** - ا.ف.ع (موزهیک - muzhik) :
 مایه‌ی پیکه‌نین، پیکه‌نین هیتنه‌ر.
- مضحکه** - ا.ع (مه‌زه‌که - mezheke) : مایه‌ی
 پیکه‌نین.
- مضر** - ا.ف.ع (موزیر - muzir) : موزیر،
 زهره‌رگه‌یه‌نهر.
- مضراب** - ا.ع (میزراب - mizrab) : نام‌تریکی
 کانزایی بچوکه تازی پی لی دده‌دن.
- مضرب** - ا.ع (میزرهب - mizreb) : ختیوه‌تی
 گه‌وره، سه‌راه‌رده.
- مضرت** - ا.ع (مه‌زه‌رته - mezerret) : زهره‌ر،
 زیان.
- مضرس** - ا.م.ف.ع (موزره‌س - muzerres) :
 ددانه‌دار، که‌سیتیکی گرفتارو گیرورده‌ی دهردو
 به‌لایین، پیایوی کارامه‌و ته‌نگانه دیتو.
- مضروب** - ا.م.ف.ع (مه‌زروب - mezrûb) :
 لیتدراو.
- مضطرب** - ص.ع (موزترب - muzterr) : ناچار،
 گیرورده، ده‌ست‌کورت.
- مضطرب** - ا.ف.ع (موزترب - muzterib) :
 شله‌ژاو، نیگه‌ران، په‌ریشان.
- مضعف** - ا.ف.ع (موزه‌ئیف - muze'if) :
 فهرمووده‌ی لاواز، بی‌تواناکه‌ر، لاوازه‌ر.

- مضغ** - مص.ع (مهزغ - mezx): جوین.
- مضغه** - ا.ع (موزغه - muzxe): پله گوشتیک، پارو له دهمدا بچووری.
- مضل** - ا.ف.ع (موزیلل - muzill): گومراکه.
- مضله** - ا.ع (مهزله - mezelle): گومرای، شوینی که موزف ریی تبا هله بکات.
- مضمار** - ا.ع (میزمار - mizmar): شوینی رامکردنی ئه سپ، مهیدانی ئه سپ تاودانی، دوا خال که ئه سپ له پیشبرکیدا ده بی بیگاتی.
- مضمحل** - ص.ع (موزمه هیلل - muzmehill): له نیو چوو، نه ماگ.
- مضممر** - ا.م.ف.ع (موزمه ر - muzmer): په نهان و شاراو، له ویژدانا هیلراوه.
- مضمضه** - مص.ع (مهزمه زه - mezmeze): ئاو له دهم و هردان، غه رغه.
- مضموم** - ا.م.ف.ع (مهزوموم - mezmûm): کوزکراوه، وشه یهک زمه (بوزی) له سه ر بی.
- مضمون** - ا.م.ف.ع (مهزومون - mezmûn): ناوه رۆک و باهت، ناواخن.
- مضی** - ا.ف.ع (موزی - muzî): پرشنگدار، به پرتهو، روناک که ره وه.
- مضی** - مص.ل.ع (موزی - muzî): رژیشتن، ره تیبون، تیپه ریبونی رۆژگار.
- مضیف** - ا.ع (مهزیف - mezîf): شوینی میوانداری، جیی پیشسواز بیبکردنی میوانان.
- مضیف** - ا.ص (موزیف - muzîf): خانه خوی.
- مضیق** - ا.ع (مهزیغ - mezîx): جیی تهنگ، که نداو، تهنگه.
- مضیقه** - ا.ع (مهزیغه - mezîxe): تهنگانه، شوینی تهنگ.
- مطایخ** - ا.ع (مهتابیخ - metabix): موبهق، متبهخ، خواردنگه، چیشخانه.
- مطایع** - ا.ع (مهتابی - metabi): چاپخانان.
- مطابق** - ص.ع (موتابیح - mutabix): یه کسان، جووت و چون یهک.
- مطابقه** - مص.ع (موتابهغه - mutabexe): به رانبه رکردن، به رانیه رکردنی دوو شت به یه که وه، جوژه سنعه تیتیکی شیعییه.
- مطاحن** - ا.ع (مه تاهین - metahin): ئاش، ئاسیاو.
- مطار** - ا.ع (مه تار - metar): فرۆکه خانه، فرقه.
- مطاریح** - ا.ع (مه تاریه - metarih): شوینی بلاوکرده وهی توپران.
- مطارده** - مص.ع (موتاره ده - mutarede): یه کدی راوانان، په لاماردانی یه کدی.
- مطارق** - ا.ع (مه تاریح - metanrix): مه تره فان، کوته کان، میکوتان.
- مطاع** - ا.م.ف.ع (موتاء - muta): به گوپکراو، که سیتیک خه لکی گوپرایه لی بن و فه رمانی جیبه جی بکه ن.
- مطاعم** - ا.ع (مه تائیم - meta'im): خواردنگه، ریستوران، چیشخانه.
- مطاف** - ا.ع (مه تاف - metaf): شوینی ته و افکردن، شوینی سوورانوه.
- مطالب** - ا.ع (مه تالیب - metalib): باهت و مه به ستان.
- مطالبه** - مص.ع (موتاله به - mutalebe): داواکردن، داواکردنی شتیک یان هه قی خو ت له که سیتیک.
- مطالع** - ا.ع (مه تالی - metali): شوینی ده رکه وتن، شوینی هه له اتنی رۆژو مانگ و ئه ستیران...
- مطالعہ** - مص.ع (موتاله نه - mutale'e): خویندنه وهو موتالا، لیکو لینه وه، ناگادار بوون له شتیک له نه نجامی روانین و رمان.
- مطامع** - ا.ع (مه تامی - metami): جیگه ی ته ماع.
- مطواع** - ص.ع (موتاقی - mutavi): گوپرایه ل، سازگار، گونجاو، خو شده ست.

- مطابعت** - مص.م.ع (موتافهه ت-
mutave't): رازی بوون، گوئیایه لی کردن،
فه رمان بردن.
- مطای** - ا.ع (مته تافی - metavi):
پینچاوی پیچی شتی وه کو گوریس یان ریخوله.
- مطایبه** - مص.ل.ع (موتایبه - mutayebe):
سوعیه تکردن، گالته کردن.
- مطب** - ا.ع (مه تب - meteb): شوینی که
دکتور چاره سهرو دهرمانی نه خوشانی تیا بکات.
- مطبخ** - ا.ع (مه تبخ - metbex): مه تبخ،
مویه ق، ئاشخانه.
- مطبع** - ا.ع (مه تبه - metbe'): چاپخانه.
- مطبق** - ا.مف.ع (موتیه غ - mutbex): تیک
ئالو، خراوه سه ریه ک.
- مطبق** - ا.مف.ع (موتیه بیه غ - mutebbex):
جوره قوماشیکه، سه ریوشدار، قه دکراو.
- مطبقه** - ا.ع (موتیه غه - mutbixe): تای توند
که شهو رو ژو بهرت نه دا.
- مطبوخ** - ا.مف.ع (مه تبوخ - metbûx):
کولاو، له بواری دکتوریدا دهرمانیکه که بیکولتین
و شیلهی بدن به نه خوش، جوشانه.
- مطبوع** - ا.مف.ع (مه تبوع - metbû'):
چاپکراو، شتیک به ته بیعه تی مرؤف بی.
- مطجن** - ا.مف.ع (موتیه ججن - muteccen):
سوره وه کراو له تاو ددا.
- مطحنه** - ا.ع (میتیه نه - mithene): ئاش،
ناسیاو.
- مطر** - ا.ع (مه تر - meter): باران، واران
- مطرا** - ص.ع (موتیه را - muterra): تهرو تازه و
ئاودار.
- مطران** - ا.ع (مه تران - metran): مه تران،
سه روکی کاهینان.
- مطرب** - ا.فا.ع (موترب - mutrib): سترانبیژ،
نهواژهن، گورانی بیژ، سه ماکار.
- مطرح** - ا.ع (مه تره - metreh): شوینی
بلا و کرده وه وه ولدان.
- مطرده** - ا.ع (میتره د - mitred): کورته پر،
نیزه ی کول، عه له م.
- مطرده** - ص.ع (موتیه ره د - muterred): دریش،
تولانی، (روژتیکی دریش).
- مطرده** - ا.فا.ع (موتیه رید - muterrid): گشتی،
دوا به دوا ی یه ک.
- مطرز** - ا.مف.ع (موتیه ره ز - muterrez):
نه خش و نیگاردار، په راویزدار، جلکی به نه خش
و نیگار.
- مطرز** - ا.فا.ع (موتیه ریز - muterriz):
که سیک کاری نه خشاندنی جل و بهرگ بی.
- مطرف** - ا.ع (میتیه رف - mitref): جوره
جلیکه.
- مطرف** - ا.ع (موتیه رف - muterref): هوه ل و
سه رته تای شتیک، نه سپیک که سهرو کلکی رهش
یان سپی بی.
- مطرف** - ا.فا.ع (موتیه ریف - muterrif):
که سیک له په ری له شکر بدات و بجه نگی.
- مطرق** - ا.ع (میتیه رغ - mitrex): چه کوش،
کوته ک، مه تره ق.
- مطروح** - ا.مف.ع (مه تره وه - metrûh):
تورداو.
- مطرود** - ا.مف.ع (مه ترود - metrûd):
وه دهرنراو، دهرکراو.
- مطعم** - ا.ع (مه تهم - met'em): خواردنگه،
چیشخانه، ریستوران.
- مطعموم** - ا.مف.ع (مه تئوم - met'um):
خورا، خورادن.
- مطعمون** - ا.مف.ع (مه تئون - met'ûn):
تانه لیدراو، به نیزه لیدراو، سه رزه نشت کراو،
تاعوون لیدراو، ئاژنکراو.
- مطفف** - ا.فا.ع (موتیه ففیف - muteffif):
که سیک له پیوانه و کیشانه دا که م بیوی و سووک
بکیشیت.
- مطفی** - ا.فا.ع (موتفی - mutfi): کورینه روه ی
ئاگر، خاموشکه ر.

- مظلا** - ا.مف.ع (موتوله‌للا - mutella): زهرکفت، زهرکفش.
- مطلب** - ا.ع (مه‌تله‌ب - metleb): مه‌به‌ست، بایه‌ت، نارمانج.
- مطلع** - ا.ع (مه‌تله‌ء - metle): شوپینی هه‌لانتی سستیران، سه‌ره‌تای قسه، یه‌که‌مین به‌یتی غه‌زل یان قه‌سیده.
- مطلع** - ا.ف.ع (موتله‌لی - mutteli): ناگادارو شاره‌زا له کاریک.
- مطلق** - ص.ع (موتله‌غ - mutlex): نازادو ره‌ها.
- مطلقه** - ص.ع (موتله‌غه - mutellexe): ژنی ته‌لا‌قدراو.
- مطلوب** - ا.مف.ع (مه‌تلوب - metlûb): داواکراو، خوازراو.
- مطمئن** - ص.ع (موتمه‌ئین - mutme'in): دلنیاو ناسوده.
- مطمح** - ا.ع (مه‌تمه‌ه - metmeh): جپیی ته‌ماح، شوپینی چاو تی برین، جپیه یان شتی چاوی تی بپردی.
- مطموره** - ا.ع (مه‌تموره - metmûre): سه‌رداب بیان ژیر زه‌مینیک که نازوقه‌و خواره‌دمه‌نی تیدا وه‌شیردی، زیندان.
- مطموس** - ا.مف.ع (مه‌تموس - metmûs): نابینا، گوم بووگ، دوورخریاگ.
- مطواع** - ص.ع (میتثا - mitva): گوپرایه‌ل.
- مطوق** - ص.ع (موتله‌فغه - mutevvex): ته‌وقدار، ته‌وق له‌مل، گه‌ردنبه‌ن.
- مطوقه** - ص.ع (موتله‌فغه - mutevvexe): ته‌وقدار، کوتتری ته‌وق له‌مل.
- مطول** - ا.ع (موتله‌فشه‌ل - mutevvel): درپژبیدراو، درپژ.
- مطوی** - ا.ع (مه‌تثا - metva): پیچ و نه‌لقه، وه‌کو پیچ و نه‌لقه‌ی گوریس بیان ریخوله، لو.
- مطهر** - ا.ف.ع (موتله‌هیر - mutehhir): پاک‌که‌ره‌وه، پاک‌که‌ره‌وه.
- مطهر** - ا.مف.ع (موتله‌هیر - mutehher): پاک و خاوین، پاکه‌وه‌کراو.
- مطهره** - ا.ع (مه‌ته‌هره - methere): مه‌سینه، ناقتاوه.
- مطیب** - ا.مف.ع (موتله‌ییه‌ب - muteyyeb): پاکیزه‌و بوئوخوشکراو.
- مطیر** - ص.ع (مه‌تیر - metîr): باراناوی، بارانی، باران دپته، باران چه‌شتو.
- مطیر** - ا.ص.ع (موتله‌ییه‌ر - muteyyer): داری ته‌رو تازه، جوژه‌عه‌بایه‌که که وینه‌ی ته‌یرو توی تیدایه.
- مطیع** - ا.ف.ع (موتی - mutî): گوپرایه‌ل، ملکه‌ج.
- مطیعه** - ا.ع (موتییه - mutîye): هه‌ر چوار پتییه‌ک سواری بن نیدی نیر بی یان می.
- مظال** - ا.ع (مه‌زالل - meزالل): چه‌تر، خیتوت، چادری گه‌وره، سایات و که‌پر.
- مظالم** - ا.ع (مه‌زالیم - meزالیم): زولم و زور، زورداری، نه‌وه‌ی به‌ زورو غه‌در له که‌سیک داگیر بکری.
- مظان** - ا.ع (مه‌زانن - meزالن): جپیی گومان و مه‌زهنه، نرخ و به‌های کالا، شوپینی که گومانی بوونی شتیکی تیا بکری.
- مظاهر** - ا.ع (مه‌زاهیر - meزالیر): شوپینی ده‌رکه‌وتن، دیارده، جیلوه‌گا.
- مظاهر** - ا.ف.ع (موزاهیر - muzahir): پشتیوان، پاریزهر، هاویش.
- مظاهرت** - م.ص.ع (موزاهیره‌ت - muzaheret): هاویشتی کردنی یه‌ک، یارمه‌تیدان و پشتگیری کردنی یه‌کدی، رپیتوان.
- مظروف** - ا.مف.ع (مه‌زرووف - meزالوف): نه‌وه‌ی له‌قایی بکه‌ن یان بیپژنه‌ قاپه‌وه.
- مظفر** - ص.ع (موزه‌ففره - muzaffer): سه‌رکه‌وتوو.
- مظل** - ا.ف.ع (موزیلل - muzill): سبیه‌ردار، سایه‌دار، سایه‌نه‌ناز.

- مظلم** - ص.ع (موزلیم - muzlim): تاریخ و نوت‌ک، شهوی تاریخ.
- مظلمه** - ا.ع (مه‌زلیمه - mezlime): زولم، نه‌وهی به زور غه‌در له که‌سیتک داگیرکرای، زورداربیه‌ک له که‌سیتک کرای.
- مظلوم** - ا.مف.ع (مه‌زلووم - mezlûm): مه‌زلووم، زولم لیکراو، غه‌در لیکراو.
- مظله** - ا.ع (مه‌زله - mezelle): چه‌تر، سه‌یوان، خیتوه‌تی گه‌وره، که‌پرو سابات.
- مظنون** - ا.مف.ع (مه‌زنوون - meznûn): گومان لیکراو.
- مظنه** - ا.ع (مه‌زیننه - mezinne): جیتی گومان کردن، شوینتی گومانی نه‌وهی لیکری که‌شتیکی تیدایی، نرخ و به‌های کالا.
- مظهر** - ا.ع (مه‌زه‌هر - mezher): شوینتی ده‌رکه‌وتن، شوینتی ناشکرابوون، دیارده.
- مع** - حر (مه‌ئه - me'e): له‌گه‌ل، به، وه‌ک: به‌داخه‌وه.
- معاء** - ا.ع (میاء - mi'a): ریخوله.
- معابد** - ا.ع (مه‌ئابید - me'abid): په‌رستگه‌کان.
- معابر** - ا.ع (مه‌ئابیر - me'abir): بواران.
- معاتب** - ا.مف.ع (موئاته‌ب - mu'ateb): گله‌یی لیکراو، سه‌رزه‌نشت کراو.
- معاتبه** - م.م.ع (موئاته‌به - mu'atebe): گله‌یی کرن له یه‌کدی، تور‌بوون و گله‌یی کردن.
- معاجین** - ا.ع (مه‌ئاجین - me'acin): ماجوم.
- معاد** - م.ص.ل.ع (مه‌ئاد - me'ad): گه‌رانه‌وه، نه‌وه دنیا.
- معادات** - م.ص.ل.ع (موئادات - mu'adat): دژمنایه‌تی کردنی یه‌کدی.
- معادل** - ص.ع (موئادیل - mu'adil): هاوتا، هاوسه‌نگ، به‌رانبه‌ر، هاو‌کیش.
- معادله** - م.م.ع (موئاده‌له - mu'adele): هاو‌کیشه، به‌رانبه‌ر کردن، هاو‌کیش کردنی دو‌شت.
- معادن** - ا.ع (مه‌ئادین - me'adin): کانزایان، کانگیان.
- معاذ** - م.ص.ل.ع (مه‌ئاز - me'az): په‌نابردن، په‌ناگه.
- معاذیر** - ا.ع (مه‌ئازیر - me'azîr): هه‌نجه‌ت و بیانون، پاکانه، مایه‌ی عوزرخوازی.
- معارض** - ا.ع (مه‌ئاریج - me'aric): قالدومه، نه‌رده‌وان، په‌یژه، نه‌وهی پی‌دا سه‌رکه‌وی.
- معارض** - ص.ع (موئاریز - mu'ariz): نارازی، به‌رله‌تستکار.
- معارضه** - م.ص.ل.ع (موئاره‌زه - mu'areze): ملامت‌کردنی دوو‌خه‌نیم، شه‌رکردن، شکاندنی قسه‌ی که‌سیتک، توپوزسیون.
- معارف** - ا.ع (مه‌ئاریف - me'arif): نه‌هلی عیلم و زانستان، خه‌لکانی به‌نامی‌و ناودار، زانست و زانیاریان.
- معارفه** - م.ص.م.ع (موئاره‌فه - mu'arefe): یه‌کتر ناسین، ناشنایه‌تی په‌یدا کردن.
- معارک** - ا.ع (مه‌ئاریک - me'arik): شه‌ر.
- معاش** - م.ص.ع (مه‌ئاش - me'aş): ژیان، نه‌وه شته‌ی پی‌تی بژی له خواردن و خوارنده‌وه، بژیوی.
- معاشر** - ا.ع (مه‌ئاشیر - me'aşir): که‌سوکارو خزم و خویشان.
- معاشر** - ص.ع (موئاشیر - mu'aşir): هاو‌نشین، دژست و هاو‌دهم.
- معاشرته** - م.ص.ل.ع (موئاشه‌ره‌ت - mu'aşeret): پی‌تکه‌وه ژیان، دژستایه‌تی کردن و تیکه‌لاو بوون.
- معاشقه** - م.ص.ل.ع (موئاشه‌غه - mu'aşexe): ناشقینتی کردن.
- معاصر** - م.ص.ع (موئاسیر - mu'asir): هاومیژ، هاو‌چه‌رخ، هاو‌عه‌سر.
- معاصر** - ا.ع (مه‌ئاسیر - me'asir): نامیری ناو‌گرتنی میوه‌و شت، عه‌ساره.
- معاصی** - ا.ع (مه‌ئاسی - me'asî): سه‌رپیچی و خه‌تاو گوناهان.

- معاضد** - ا.ف.ع (موثا زید - mu'azid):
هاوکار، یارویا وهر، هاوبازوو.
- معاضدت** - مص.م.ع (موثا زدهدت - mu'azedet):
خستنه بازووی یه کتر، دهست له دهستکردن.
- معاطات** - مص.م.ع (موثا تات - mu'atat):
شتتیک دهست به دهست بدرتته یه کتر،
خزمه تکردن، عه تا کردن.
- معاف** - ا.م.ف.ع (موثا ف - mu'af):
عه فو کراو، به خشراو.
- معاقب** - ا.ف.ع (موثا غیب - mu'axib):
سزادهر.
- معاقب** - ا.م.ف.ع (موثا غهب - mu'axeb):
سزادراو، ثبقا بدراو.
- معاقبه** - مص.م.ع (موثا غهبه - mu'axebe):
سزادان، نازارو نه شکه نجهدان، یهک به دووی
یه کدا هاتن.
- معاقد** - ا.ف.ع (موثا غیید - mu'axid):
هاوپه ایمان.
- معاقده** - مص.ل.ع (موثا غهده - mu'axede):
نه هدهو په ایمان به ستن، سوزدان.
- معامل** - ا.ع (موثا غیل - mu'a'xil):
قهلا، کتیوی بهرز.
- معالج** - ا.ف.ع (موثا لیج - mu'aliec):
چاره کهر، عیلاجکار.
- معالجه** - مص.ع (موثا لهجه - mu'alece):
دهرمان کردن، مالیجه کردن.
- معالف** - مص.ع (موثا لیف - me'alif):
ناخوری حه یوان و چاره و تبیان.
- معالم** - ا.ع (موثا لیم - me'alim):
نیشانه، نیشانه و عه لامه تانه ی که له ریگایاندا بۆ
رتینوتینی دابرتین.
- معالی** - ص.ع (موثا لی - me'alî):
سه رفرازی، شه ردهف و
- معامل** - ا.ف.ع (موثا میل - mu'amil):
موغامه له چی، سه ودا گهر.
- معامله** - مص.ل.ع (موثا مهله - mu'amele):
کرین و فروشتن، مامه له و سه ودا کردن.
- معان** - ا.ع (مه ثان - me'an):
مه نزل.
- معاند** - ا.ف.ع (موثا ناید - mu'anid):
سهخت، نه کلۆک، عیناد، شه رکه ر، رق نه ستور.
- معاندت** - مص.ل.ع (موثا نه ددهت - mu'anedet):
کردن، مل له بهر ملنانی یه کتر، هه فرکی.
- معانفه** - مص.ل.ع (موثا نه غه - mu'anexhe):
دهست له ملی یه کتر کردن، یه کدی له باوهش گرتن.
- معانی** - ا.ع (مه ثانی - me'anî):
لقه کانی ره و انبیتی، واتاناسی.
- معاودت** - مص.ل.ع (موثا فدهدت - mu'avedet):
گه رانه وه.
- معاوضه** - مص.م.ع (موثا فزه - mu'aveze):
گوزینه وه، گوزینه وهی دوو شت له گهل یه کدا.
- معاون** - ا.ف.ع (موثا فین - mu'avin):
یاریده دهر.
- معاونت** - مص.م.ع (موثا فسه ندهت - mu'avenet):
یاریده دانی یه کتر.
- معاهد** - ا.ع (مه ناهید - me'ahid):
گه رانه وه، شویتنی که کومه له خه لکیکی لئ
کۆوه بی، یانه، شویتنی که قه راریکی تبا بدری،
په ایمان گه.
- معاهده** - مص.ل.ع (موثا هدهده - mu'ahede):
په ایمان به ستن، سویتند خواردن بۆ یه کتر، به لئین دان
به یه کتر، سوزدان.
- معایب** - ا.ع (مه ثایب - me'ayib):
خرابه.
- معایش** - ا.ع (مه نایش - me'ayîş):
مه عیشهت، ژبان، بژیوی.
- معاینه** - مص.م.ع (موثا یه نه - mu'ayene):
ته ماشا کردن، دیتن، دیتن و پشکنینی نه خوشی.
- معاییر** - ا.ع (مه ثاییر - me'ayir):
پتوانه.
- معبد** - ا.ع (مه ثبهده - me'bed):
په رستگه.

- معبد** - ا.مف.ع (موئته بید - mu'ebed): هیژا، ریگهی هه موارو قیرتاو.
- معبر** - ا.ع (میبهه - mi'ber): گوزه رگا، بوار، شوینی په رینه وه.
- معبر** - ا.فا.ع (موئته بیبر - mu'ebbir): که سیک خه ون لیک بداته وه.
- معبود** - ا.مف.ع (مه ئبوود - me'bûd): مه عبود، په رستراو.
- معتاد** - ص.ع (موئتاد - mu'tad): نالوده، خوگر به شتیکه وه، راهاتگ له سه ر شتیگ.
- معتبر** - ص.ع (موئته بهر - mu'teber): عیبه ره تگرتوو، به نیحتوبار، نه مین و جیی متمانه.
- معد** - ا.مف.ع (موئته دد - mu'tedd): له حه د درچوو، خه ملتیراو.
- معدیل** - ص.ع (موئته دیل - mu'tedil): راست، میانه روه، به رانه ر.
- معدی** - ا.فا.ع (موئته دی - mu'tedî): ته جاوزکار،
- معدز** - ا.فا.ع (موئته زیر - mu'tezir): غوزر خواز.
- معرض** - ا.فا.ع (موئته ریز - mu'teriz): به ره له ست، نارازی.
- معرضه** - ا.ع (موئته ریزه - mu'terize): رسته به که له ده رتی نه سلی بابه ت، که بو روونکردنه وه، دو عا یان توک و نه فرین له ناوه راستی رسته دا دی و ده خریتنه نیوان دوو داشه وه.
- معرّف** - ا.فا.ع (موئته ریف - mu'terif): ئیعتراف که ر.
- معترک** - ا.ع (موئته رهک - mu'terek): مه بدانی شه ی، شه رگه.
- معتز** - ا.مف.ع (موئته زز - me'tezz): عه زیزو خو شه ویست.
- معتزل** - ا.فا.ع (موئته زیل - mu'tezil): گوشه گیر، دووره په رتیز.
- معتزله** - ا.ع (موئته زیله - mu'tezile): موعتزه زیله، گروپیکی موسلمان بوو.
- معتصم** - ا.فا.ع (موئته سیم - mu'tesim): په نابه ر، ده سته و دامین بوونی که سیک، خوگرتن به شتیکه وه بو رزگار بوون.
- معتضد** - ا.فا.ع (موئته زید - mu'tezid): کومه ککه ر، دادخواز.
- معتق** - ا.مف.ع (موئته غ - mu'tex): کوپله ی نازاد کراو.
- معتقد** - ا.فا.ع (موئته غید - mu'texid): باوه ر، باوه ردار.
- معتقد** - ا.ع (موئته غه د - mu'texed): باوه ر، نه وه ی مروّف باوه ری پی پی هه به.
- معتکف** - ا.فا.ع (موئته کیف - mu'tekif): خه لوه تکیش، گوشه نشین، که سیک بو عیباده ت له مزگه وتدا یان له گوشه به کی دیدا وه مینتی.
- معتل** - ص.ع (موئته ل - mu'tel): نه خو ش، وشه به ک که پیستی بزویتی تیا بئ، پیستی بزویتن ده کاته: واو، ئه لف، یا.
- معتمد** - ا.فا.ع (موئته مید - mu'temid): که سیک متمانه به به کیتک بکات و کاریکی پی بسپیتری، متمانه که ر.
- معتمد** - ا.مف.ع (موئته مه د - mu'temed): متمانه پی کراو.
- معتنی** - ا.فا.ع (موئته نی - mu'tenî): بایه خده ر.
- معتنی به** - ص.مر.ع (موئته نابیه ی - mu'tenabihi): بایه خ پی دریاگ.
- معتوه** - ص.ع (مه توهه - me'tûh): که م ئه قل، سه رگه ردان.
- معجب** - ا.فا.ع (موئته جیب - mu'cib): خو په سن، خو ویست، خو په رست.
- معجر** - ا.ع (میئجه ر - mi'cer): له چک، سه رپوش.
- معجز** - ا.فا.ع (موئته جیز - mu'ciz): په رجو که ر، داهینه ر.

- معجزه** - ا.ع (موئجیزه - mu'cize): موجیزه، په رجو.
- معجل** - ا.فا.ع (موئججیل - mu'eccil): په له کهر، له ز.
- معجل** - ا.مف.ع (موئججهل - mu'eccl): په له لیکرا.
- معجم** - ا.مف.ع (موئجهم - mu'cem): پیتی خالدار، واژه نامه.
- معجم** - ص.ع (مهئجهم - me'cem): پیاوی هه ژبی و ده گمن.
- معجون** - ا.مف.ع (مهئجون - me'cûn): ماجوم، مه عجون، کومه له دهرمانیک تیکه ل کرابی و پیکه وه شیلرابی و کرابی به ماجون، شیلراو.
- معد** - ا.فا.ع (موئدد - mu'idd): ناماده کهر.
- معد** - ا.مف.ع (موئدد - mu'edd): ناماده کراو.
- معدل** - ا.فا.ع (موئددیل - mu'eddil): راستکه ره وه، هاو کیشکه ره وه.
- معدل** - ا.مف.ع (موئددل - mu'eddel): راستکراوه، تیکرا.
- معدلت** - مص.ل.ع (موئددیلته - mu'edilet): دادگری، داد دان.
- معدم** - ص.ع (موئدیم - mu'dim): قه له نده، هه ژار، بینه وا، موحتاج.
- معدن** - ا.ع (مهئدین - me'din): کانگه.
- معدود** - ا.مف.ع (مهئدود - me'dûd): ژمیردراو، که م.
- معدول** - ا.مف.ع (مهئدول - me'dûl): ده ستکاری کراو.
- معدوم** - ا.مف.ع (مهئدوم - me'dûm): تبعدام کریاک، له سپداره دراو، له قه ناره دراو.
- معهده** - ا.ع (میئده - mi'de): گه ده.
- معدار** - ا.ع (میئزار - mi'zar): هه نجهت و بیانوو پاکانه و عوزرخوابی.
- معدب** - ا.مف.ع (موئزه ب - mu'ezzeb): عه زاو دریاگ، نه شکه نجه دراو.
- معدرت** - ا.مص.ع (مهئزیره ت - me'ziret): پوزش، عوزرخوابی، ته وازو.
- معدور** - ا.مف.ع (مهئزور - me'zûr): عوزردار.
- معراج** - ا.مف.ع (میئراج - mi'rac): پاچینه، په یزه، قالدومه، نه رده وان، هه ر شتیک پیتی سه ر بکه وی.
- معرب** - ص.ع (موئره ب - muerreb): عه ره بیتراو.
- معربد** - ا.فا.ع (موئره بید - mu'erbid): به دخو، شه رانی، که سیک به دمه ست بی و هاوار بکات و خراپه بکات.
- معرت** - ا.ع (مهئره ت - me'erret): گوناح و به دی، تاوان.
- معرج** - ا.ع (مهئره ج - me'rec): نه رده وان، قالدومه، په یزه، پاچینه.
- معرض** - ا.ع (موئریز - mu'riz): پیشانگا، نمایشگه.
- معرف** - ا.فا.ع (موئره یف - mu'erif): ناسینه ر.
- معرفت** - مص.م.ع (موئریفه ت - me'rifet): ماریفه ت، زانست و زانیاریان، ناسین و زانینی شتیک.
- معرق** - ا.فا.ع (موئره یغ - mu'erix): مایه ی نارده قه کردنه وه.
- معرق** - ص.ع (موئره غ - mu'ereh): پیاوی داله گوشت، شه رابی ناو پته به ناو.
- معرك** - ا.ع (مهئره ک - me'rek): مهیدانی شه ر.
- معروض** - ا.مف.ع (مهئروز - me'rûz): پیشاندر او، له روو.
- معروف** - ا.مف.ع (مهئروف - me'rûf): چاکی و کاری چاکه، ناودار، ناسراو.
- معری** - ا.ص.ع (مهئره ا - mu'erra): رووت.

- معری** - ص.ن.ع (موئهری - mu'errî): خه لکی مه عه ره - ی سوریا.
- معز** - ا.ع (مه ئز - me'z): بز.
- معز** - ا.فا.ع (موئیزز - mu'izz): عه زیز و هه ئی.
- معزز** - ا.مف.ع (موئه ززه ز - mu'ezzez): هه ئزا، گران و به قه در.
- معزیم** - ا.فا.ع (موئه ززیم - mu'ezzim): نه فسونگه ر.
- معزول** - ا.مف.ع (مه عزوول - me'zûl): له کار لایراو، بیکارو گو شه گیر.
- معزی** - ا.فا.ع (موئه ززی - mu'ezzi): سه ر خو شیکه ر.
- معزی** - ا.مف.ع (موئه ززا - mu'ezza): تازیه دار، سه ر خو شی لیکراو.
- معسر** - ص.ع (موئسیر - mu'esir): هه ژار، ده ستکورت، که سی یک تووشی ده ستکورتی بووبی و نه توانی قهرزی خو ی بداته وه.
- معسر** - ا.فا.ع (موئه سسیر - mu'essir): دژوار کار.
- معسکر** - ا.ع (موئه سکه ر - mu'esker): ئوردوگا، له شکرگه .
- معسور** - ص.ع (مه ئسوور - me'sûr): دژوار.
- معشار** - ا.ع (میئشار - mi'sar): ده په ک.
- معشر** - ا.ع (مه ئشه ر - me'sher): جماعت، که س و کارو خزم و خویشان.
- معشوق** - ا.مف.ع (مه ئشووغ - me'sûx): دل به ر.
- معشوقه** - ا.مف.ع (مه ئشووغه - me'sûxe): ماشوقه .
- معصار** - ا.ع (میئسار - mi'sar): نامیتریکه بو گو شینی شتی یک تا شیله که ی بگرن، عه ساره، گوشه ر.
- معصر** - ا.ع (میئسه ر - mi'ser): عه ساره، بو گرتنی ناوی تری یان میوه ی دی.
- معصرات** - ا.ع (موئسیرات - mu'sirat): هه وری ته رو پر باران.
- معصفر** - ص.ع (موئه سفه ر - mu'esfer): زهرد، جلی زهرد.
- معصم** - ا.ع (میئسه م - mi'sem): مه چه کی ده ست.
- معصوم** - ا.مف.ع (مه ئسوم - me'sûm): که سی یک له ژیانیا گونا هی نه کردی، له گونا ح به ده ر.
- معصومه** - ا.مف.ع (مه ئسوومه - me'sûme): پاکیزه، پاک و دوور له هه ر گونا هتیک.
- معصیت** - ا.ع (مه ئسییه ت - me'siyet): گونا ح، سه ریچی.
- معضل** - ص.ع (موئزبل - mu'zil): سه خت و دژوارو ناشیرین و ناحه ز، گرفت.
- معضله** - ص.ع (موئزبله - mu'zile): دژورای، گیرو گرفت.
- معطر** - ص.ع (موئه تته ر - mu'etter): بو نخو ش.
- معطف** - ا.ع (مه ئتتف - mu'tif): گه ردن، عه با، شانیل، پالتو، پالتوی بارانی.
- معطل** - ا.فا.ع (موئه تتیل - mu'ettil): ته عتیل کار، که سی یک که نکوئی له بوونی خوا بکات.
- معطل** - ا.مف.ع (موئه تتهل - mu'ettel): بیکار.
- معطله** - ا.ع (موئه تتیله - mu'ettil): په پیره وانی مه زه بی ته عتیل، نه مانه گرو پگه لیک بوون نکوئی یان له سیفه تین یه زدان و ناوین یه زدان ده کرد.
- معطوف** - ا.مف.ع (مه ئتووف - me'tûf): وشه یه ک ببریته وه سه ر وشه ی پیش خو ی، شتی یک مایه ی بایه خ پیدان بی.
- معطی** - ا.فا.ع (موئتی - mu'tî): به خشنده .
- معظم** - ص.ع (موئزه م - mu'zem): زوریه ی شتی یک، گه وره .

- معظم** - ا.مف.ع (موئەززه- mu'ezzem):
که سیتیک که به گهوره بژمیردئ، مه زن.
- معظمه** - ا.ع (موئزه مه- mu'zeme): پیشهات و رووداوی قورس و ناخۆش، کاری گه وره.
- معظمه** - ا.مف.ع (موئەززه مه- mu'ezzeme): مه زن، گه وره (بو می).
- معفو** - ا.مف.ع (مه ئفوف- me'fuv): به خشراو، عه فوکراو.
- معقب** - ا.فا.ع (موئەغغیب- mu'exxib): ماتەل بوو، درهنگ که وتوو، دواخه ر.
- معقبات** - ا.ع (موئەغغیبات- mu'exxibat): فریشته تین رۆژ و شه و.
- معقد** - ا.ع (مه ئغید- me'xid): جمگه .
- معقد** - ا.مف.ع (موئەغغه د- mu'exxed): گرتدراو، گرتی دراو، ئالۆز، قسه ی ئالۆزو به گرتی.
- معقرب** - ص.ع (موئەغره ب- mu'exreb): خوار، که چ، چه ماوه، مه ده دکاری به هیتز.
- معقرب** - ا.ع (موئەغریب- mu'exrib): شونیتی کولژدمی زۆری.
- معقل** - ا.ع (مه ئغیل- me'xil): قه لا، په نا، بورج، کیتی به رز.
- معقود** - ا.مف.ع (مه ئغوود- me'xûd): گرتدراو.
- معقول** - ا.مف.ع (مه ئغول- me'xûl): نه وه ی ئه قل په سندی بکات، په سندی ئه قل.
- معکن** - ص.ع (موئەککه ن- mu'ekken): ورگن، که سیتیک له قه له ویدا گۆشتی ورگی چین چین که وتبیتته سه ر یه ک.
- معکوس** - ص.ع (مه ئکوس- me'kûs): ئاوه ژوو، سه ره ونخون، ژیریوان، پیچه وانه.
- معلا** - ص.ع (موئەللا- mu'ella): هه لکراو، به رزکراو، پایه به رز.
- معلات** - ا.ع (مه ئلات- me'lat): شه ره ف و سه رفرازی، گه وره یی و پایه به رزی.
- معلاق** - ا.ع (میئلاخ- mi'lax): نه وه ی که شتیکی پتوه هه لئاسری، بزمار، سنگ.
- معلف** - ا.ع (مه ئلف- me'lef): ناخوړ.
- معلق** - ا.مف.ع (موئەلله غ- mu'ellex): هه لئاسراو، ئاو یزان.
- معلق زدن** - مص.م (موئەله غ زه ده ن- mu'ellexzeden): ته قلە لیدان.
- معلقه** - ا.مف.ع (موئەلله غه- mu'ellexe): هه لئاسراو، ژنی که میترده که ی دیار نه بی و نه به میتردار هه ساو بکرتی و نه به ته لا قدراو، هه ر یه کتیک له حه وت قه سیده به ناویانگه که ی که له شاعیرانی عه ره بی سه رده می جا هیلی که له کا به دا هه لئاسرا بوون.
- معلل** - ا.فا.ع (موئەللیل- mu'ellil): به یانکه ری هو.
- معلم** - ص.ع (موئله م- mu'lem): نیشانه کراو، نیشاندار.
- معلم** - ا.ع (مه ئله م- me'lem): نه و نیشانه و عه لامه تانه ی له که نارین ریگه داده نرین بو رینویتی.
- معلم** - ا.فا.ع (موئەللیم- mu'ellim): فیتکار، مامۆستا، موعه لیم.
- معلم** - ا.مف.ع (موعەللیم- mu'ellim): ته علیم دراو، فیتکاراو.
- معلول** - ا.مف.ع (مه ئلول- me'lûl): نه خو ش و ده غه زار، شتی که به به لگه و هوکار سه لمیترا ب.
- معلوم** - ا.مف.ع (مه ئلووم- me'lûm): مه علوم، ناشکرا، زانراو.
- معلی** - ص.ع (موئەللا- mu'ella): پایه به رز، گه وره، هه لکراو.
- معما** - ا.ع (موئەما- mu'emma): مه ته ل، قسه یه ک به ره مزو هیما مه به سیتیک ده ربیری، گۆنگ.
- معمار** - ا.ص.ع (میئمار- mi'mar): ته لارکار، نه ندازیاری ته لارکاری.
- معمر** - ص.ع (موئەمه ر- mu'emmer): ته مه ن دریت، پیری به سالاجوو.
- معمم** - ص.ع (موئەمه م- mu'emmem): عه مامه له سه ر.

- معمودیه** - ا.ع (مه ئمودییه - me'mûdiye):
ری و ره سمیکی مه سیحیانه که به شیوازی
تایبه تی غوسلی منالّ ددهن.
معمور - ا.مف.ع (مه ئمور - me'mûr): ناوهدان.
معمول - ا.مف.ع (مه ئمول - me'mûl):
کارکراو، دروستکراو، ری و ره سم.
معمی - ا.ص.ع (موئه مئا - mu'emma):
مه تهلّ، لوغز، قسه یه ک به ئاسانی نه به ته حالی
بوون، گوئنگ.
معن - ص.ع (مه ئن - me'n): درپژ، کورت،
که م، زۆر.
معنبر - ص.ع (موئه نبر - mu'enber):
عه نبرین، شتی که تیکه ل به عه نبرو بوئی
خوشکراپی.
معنون - ص.ع (موئه نهن - mu'enven):
کتیبی عینواندار.
معنوی - ص.ن.ع (مه ئنه فی - me'nevî):
باتینی، حه قیقی، مه عنه وی.
معنی - ا.ع (مه ئنا - me'na): واتا، مانا،
مه به ست.
معوج - ص.ع (موئشه ج - mu'vec): چهوت،
خوار، گپیر، چه ماوه.
معوق - ا.مف.ع (موئه فقه غ - mu'evvex):
سه قهت.
معول - ا.ع (میئشه ل - mi'vel): زه ننگن،
کولینگ، پاچ، قازمه.
معول - ص.ع (موئه فقه ل - mu'evvel): جیی
متمانهو باوه ری، په نا.
معونت - ا.مص.ع (مه ئونته ت - me'unet):
هاوکاری کردن، یارمه تی دان.
معوی - ص.ن.ع (میئشه فی - mi'evî):
ریخۆله یی.
معهد - ا.ع (مه ئه هد - me'hed): یانه، شوینی
خپرونه وهی خه لکی، شوینی قه رار.
معهود - ا.مف.ع (مه ئه هود - me'hûd): کۆن،
ناسراو، بینراوو ناسراو، ئه ههد کردوو.
- معی** - ا.ع (مه ئی - me'î): ریخۆله .
معیار - ا.ع (میئیار - mi'yar):
پیتور، ئه ندازه و پیتوانه، سه نگی مه حه ک و
ته رازوو.
معیب - ص.ع (مه ئیب - me'îb): عه بیدار،
نوقستانو نا ته واو.
معیت - مص.ع (مه ئییه ت - me'îyet):
پیکه وه بوون.
معید - ص.ع (موئید - mu'îd): زیره ک، به
ئه زمون، کارامه، که سیک کاریک دووباره
بکاته وه، ئه وهی وانه بو قوتابیان دووباره
بلتته وه.
معیر - ا.فا.ع (موئه بیر - mu'eyyir):
عه یارگر، عه یارگیر، عه یب گو.
معیشیت - ا.ع (مه ئیشه ت - me'îşet): ژیان و
مه عیشه ت، ژیان و برژیوی.
معیل - ص.ع (موئیل - mu'îl): عایله دار،
خودان عیال، مندالدار، خیزاندار.
معین - ا.فا.ع (موئین - mu'în): کۆمه ک کار،
یارمه تی دهر.
معین - ص.ع (مه ئین - me'în): ناویک پروات،
ناوی پاک و ره وان.
معین - ا.مف.ع (موئه ییه ن - mu'eyyen):
دیاریکراو.
معیوب - ا.مف.ع (مه ئیوب - me'yûb):
عه بیدار، خه وشدار، نا دروست و نا ته واو.
مغ - ا.مغ.ع (موغ - mux): موغ، پیشه وای ئاینی
زه رده شتی.
مغ - ا.ص.ع (مه غ - mex): روخانه، روبار،
قول، چال.
مغابن - ا.ع (مه غابین - mexabin): باخه ل،
بیخی پان.
مغاث - ا.ع (موغاس - muxas): جزره
دره ختیکه .
مغار - ا.ع (مه غار - mexar): مه غاره،
ئه شکه وتی گه وره و قول.

- مغارس** - ا.ع (مه غاریس - mexaris): نه مامگه، نه مامجاری، شه تلجاری.
- مغارم** - ا.ع (مه غاریم - mexrim): غه رامه، سزا.
- مغازله** - مص.ع (موغازه له - muxazele): ناشقیینی ده گه ل ژاناندا، دلداری، نه فینی.
- مغازه** - ا.فر (موغازه - muxaze): موغازه، عه مار، دوکان، کوگه، مه خزن.
- مغافصت** - مص.ع (موغافه سهت - muxafeset): په لاماردان و هیرش بردنی له نکاو.
- مغاک** - ا.ص (مه غاک - mexak): کون، موغاره، شوینی چال و قوول.
- مغاکچه** - ا.ص (مه غاکچه - mexakçe): چالی بچووک، کونی بچووک، مه غاروکه.
- مغالبه** - مص.ل.ع (موغاله به - muxalebe): زالبوون به سهر به کدی دا.
- مغالطه** - مص.ع (موغاله ته - muxalete): به غه له تبردنی به کتر.
- مغالظه** - مص.ع (موغاله زه - muxaleze): دژمانیه تی کرن، بوغزاندنی به کتری.
- مغامز** - ا.ع (مه غامیز - mexamiz): غه بیت و به دگویی.
- مغامز** - ا.ع (موغامیز - muxamiz): ده لاک، ده لاکي همام.
- مغایر** - ص.ع (موغایر - muxayir): جیاواز.
- مغایرت** - مص.ع (موغایره ت - muxayeret): دژایه تی کردنی به ک.
- مغبن** - ا.ع (مه غبن - mexbin): بیخی ران.
- مغبوط** - ا.مف.ع (مه غبوت - mexbût): خوزیا بین خوازراو، هه سوودی پین براو.
- مغبون** - ا.مف.ع (مه غبون - mexbûn): فریوخواردوو له سه وداو معامه له دا، غه درلیتکراو.
- مغتبیط** - ا.فا.ع (موغته بیت - muxtebit): هه سود، خوزیا خواسته.
- مغتنی** - ا.فا.ع (موغته زی - muxtezi): نان خواردوو.
- مغتسل** - ا.ع (موغته سهل - muxtesel): غوسلخانه.
- مغتنم** - ا.مف.ع (موغته نه م - muxtenem): دهره فه تی قوزراوه.
- مغذی** - ا.فا.ع (موغه ززی - muxezzi): خواردن دهر، شتی که مه وادی خوراکی باشی تیدابین.
- مغرب** - ا.ع (مه غرب - mexrib): خوزنشین.
- مغربیل** - ص.ع (موغه ربه ل - muxerbel): هه تیوچه، ناکه س به چه، کوشتی ناوسیگ.
- مغرس** - ا.ع (مه غریس - mexris): شوینی دارچاندن، نه مامگه، نه مامجاری، شه تلجاری.
- مغرض** - ص.ع (موغریز - muxriz): غه ره زدار، به دنیا، کینه له زگ، بوغز له زگ.
- مغرف** - ص.ع (میغرف - mixref): نه سپی تیژوه، سواری تیژوه.
- مغرف** - ا.فا.ع (موغریف - muxrif): ناو هه لگرتن به مشت.
- مغرم** - ا.ع (مه غرم - mexrem): غه رامه ت، جه زا.
- مغرم** - ص.ع (موغرم - muxrem): گیروده ی قهرزو غه رامه ت، شه ی دای شتیگ.
- مغرور** - ص.ع (مه غرور - mexrûr): که سیک ته معاک بکاته هه رام، فریوخواردوو، هه لخه له تاو.
- مغز** - ا.مه غز - mexz): میتشک، موخ.
- مغز تیره** - ا.مر (مه غزی تیره - mexzi tîre): رستیکی سپیه به نه ستووری قامکی ده بی که له نیو نیسکه کانی موره غه ی پشت دایه، موخ.
- مغزل** - ا.ع (میغزل - mixzel): ته شی.
- مغسل** - ا.ع (مه غسه ل - mexsel): مرده شور خانه.
- مغسول** - ا.مف.ع (مه غسول - mexsûl): شور دراو.

- مغشوش** - ا.مف.ع (مهغشوش - mexşûş):
غش لیکراو، ناخاليسه، غه شدار.
- مغشى** - ا.مف.ع (مهغشى - mexşî):
له هوشچوون، له خوجوون، بوورانه وه.
- مغص** - ا.ع (مهغص - mexs): زگئيشه، پيچ و ژانه سک.
- مغصوب** - ا.مف.ع (مهغصوب - mexsûb):
زه وتکراو، داگيرکراو، غه سپ کراو.
- مغضوب** - ا.مف.ع (مهغضوب - mexzûb):
بهرتووړه، تووړه لى بوون.
- مغفر** - ا.ع (ميغفر - mixfer): زرتيه که له ژير کلاو خوده وه له سهر ده کړئ.
- مغفرت** - مص.م.ع (مهغفیرت - mexfiret):
چاوپوشين له گوناح و خه تاي که سيک، به خشيني گوناح.
- مغفل** - ص.ع (موغه ففهل - muxeffel):
نه زان، گيل، که م نه قل.
- مغفور** - ا.مف.ع (مهغفور - mexfûr):
خواليتخوشيو، رهمه تي.
- مغلطه** - ا.ع (مهغله ته - mexlete):
يه کيک به هه له و سه هودا به رى.
- مغلظ** - ص.ع (موغه لله ز - muxellez):
توند، سهخت.
- مغلق** - ا.مف.ع (موغله ق - muxlex):
داخراو.
- مغلوب** - ا.مف.ع (مهغلوب - mexlûb):
به زيوو، تيشکاو، خرچاو، به سته زمان.
- مغلوط** - ص.ع (مهغلووت - mexlût):
عه له تدار.
- مغلول** - ا.مف.ع (مهغلول - mexlûl):
که سيک کوت و زنجيري له گهر دن کرابى، که سيک يه جگار تينوو بى.
- مغمز** - ا.ص.ع (موغه مميز - muxemmiz):
ده لاک.
- مغمز** - ا.ع (مهغمه ز - mexmez):
شويتنى بو، تيرادگرتن و به دگويى.
- مغموم** - ص.ع (مهغموم - mexmûm):
خه مناک و غه مگين.
- مغناتيس** - ا.ع (مهغناتيس - mexnatîs):
موگناتيس.
- مغند** - ا.ع (موغوند - muxund):
دومه ل، گري له گوشتا، ههر شتى خريى.
- مغنى** - ا.فا.ع (موغنى - muxnî):
بى پيتويستى.
- مغنى** - ا.فا.ع (موغه ننى - muxennî):
موترب، گوراني بيژ.
- مغوار** - ص.ع (ميغفار - mixvar):
تالانچى و شه رکهر.
- مغيب** - مص.ل.ع (مهغيب - mexîb):
ئاو بوون، ديارنه مان، دوور بوون.
- مغيب** - ا.مف.ع (موغه ييه ب - muxeyyeb):
ئاو اکراو، دوور خراوه، په نهان کراو.
- مغيث** - ا.فا.ع (موغيس - muxîs):
فرياره س.
- مغير** - ا.فا.ع (موغير - muxîr):
په لاماردهر.
- مغير** - ا.مف.ع (موغه ييه ر - muxeyyer):
گوراو.
- مغير** - ا.فا.ع (موغه يير - muxeyyir):
بگور، مايه ي گوران، ناجيگير.
- مغيلان** - ا.ع (موغيلان - muxîlan):
درکاو ييه.
- مفاتح** - ا.ع (مه فاتيه - mefatih):
کليان.
- مفاتيح** - ا.ع (مه فاتيه - mefatîh):
کليان.
- مفاجات** - مص.ل.ع (موفاجات - mufacat):
نشکيتشايان، له پر، له پراهاتن، له نکاودا په لاماردان.
- مفاخر** - ا.ع (مه فاخير - mefaxir):
فه خران.
- مفاخره** - مص.ل.ع (موفاخهره - mufaxere):
خو هه لکيشان به سهر يه کتردا، به خو نازين، کشوفشى.

- مفارش** - ا.ع (مهفاریش - mefariş) : فهرش و رایه خان.
- مفارق** - ا.ع (مهفاریخ - mefarix) : خه تی ناوهندی سهر له ئاکامی شانکردن، مهفرهق، دووریتیان و چوار ریتیان.
- مفارت** - مص.ل.ع (موفاردهغت - mufarexet) : لیکترازان، جیابورنه وه لیکدی، جیایی و دووری.
- مفازه** - ا.ع (مهفازه - mefaze) : شوینی رزگاری و په ناگه، جیی مردن و نه مان، بیابانی و شک و بی ناو، کهویر.
- مفاسد** - ا.ع (مفاسید - mefasid) : مایه ی خرابی و گندهالی.
- مفاسات** - مص.ع (موفاسات - mufasat) : جیاکردنه وهی شتیک له شتیک، یه کاکاردنه وهی حساب.
- مفاسل** - ا.ع (مهفاسیل - mefasil) : جومگه کان.
- مفاکهه** - مص.ل.ع (موفاکهه - mufakehe) : سوعبه تکردن، شوخیکردن.
- مفاوز** - ا.ع (مهفافیز - mefaviz) : شوینی رزگاری، بیابانی و شک و بی ناو.
- مفاوضه** - مص.ل.ع (موفافهزه - mufaveze) : شهریک بوون و یه کسانانی له کاریکدا، گفتوگو کردن.
- مفاهیم** - ا.ع (مهفاهیم - mefahîm) : مانا و چه مکان.
- مفت** - ص (موفت - muft) : خوژیایی، نه وهی به به لاش دهست ده کهوئی، موفت.
- مفتاح** - ا.ع (میفتاه - miftah) : کلیل، وازکهه.
- مفتتن** - ا.مف.ع (موفته تن - mufteten) : که سبیک کهوتیته ناو فیتنه وه.
- مفتح** - ا.ع (میفته ه - mifteh) : کلیل، وازکهه.
- مفتح** - ا.ف.ع (موفه تتهیه - muftetih) : بکه ره وه.
- مفتخر** - ا.ف.ع (موفته خیر - muftexir) : شانازی کهه، فه خرکهه، خو هه لکیش.
- مفتخوار** - ص.ف.ع (موفتخار - muftxar) : موفته خوور، مشه خوور، نه وهی مالی خه لکی به خوژیایی بخوات، که سبیک کهه بی ره نج و زه حمهت شتیکی دهست بکهوئی.
- مفترس** - ا.ف.ع (موفته ریس - mufteris) : درنده، هوژ.
- مفترض** - ا.مف.ع (موفته رهز - mufterez) : فه رزکراو، واجب و لازم.
- مفترق** - ا.ف.ع (موفته ریغ - mufterix) : جیا، په راگه نده، جیا که ره وه.
- مفتری** - ا.ف.ع (موفته ری - mufterî) : بوختانکهه.
- مفتش** - ا.ف.ع (موفه تیش - muftetîş) : موفه تیش، سه ریبه رشتیار.
- مفتضح** - ص.ع (موفته زهه - muftezeh) : ریسوا، دیار.
- مفتعل** - ا.ع (موفته ئهل - mufte'el) : کاری گه وره و دژوار، کاری بی پیشینه و دهستکرد.
- مفتقد** - ا.مف.ع (موفته غهه - muftexed) : گوم بووگ، له دهست چووگ.
- مفتقر** - ص.ع (موفته غیر - muftexir) : ئاتاج، هه ژار، بیته وا.
- مفتن** - ا.ف.ع (موفه تتین - muftetin) : ئاژاوه چی، فیتنه گتیر.
- مفتن** - ا.مف.ع (موفه تنه ن - muftetten) : گیرزدهی ئاژاوه وه، شهیدا، ئاشق.
- مفتوح** - ا.مف.ع (مهفتوو ه - meftûh) : کراوه، واز، وشه یهک سه ری هه بی.
- مفتول** - ا.مف.ع (مهفتوول - meftûl) : بادراو، پیچراو.
- مفتون** - ا.مف.ع (مهفتوون - meftûn) : شهیدا، ئاشق، نه فیندار.
- مفتی** - ا.ف.ع (موفتی - muftî) : موفتی، مه لایهک فتوا بدات.

- مفحم** - ص.ع (موفههم - mufhem): خاموش
کراو، بیده‌نگ کراو، که سیتک له قسه کردندا هیچ
به‌لگه‌یه‌کی پین نه‌بین.
- مفخر** - ا.ع (مه‌فخر - mefxer): مایه‌ی فخر و
شانازی، نه‌وه‌ی شانازی پی‌وه بکری.
- مفخره** - ا.ع (مه‌فخره - mefxere): مایه‌ی
فخر و شانازی.
- مفخم** - ا.مف.ع (موفه‌خخم - mufexxem):
گه‌وره‌کراو، پیاوی مه‌زن، گران قه‌در، هه‌ژی.
- مفر** - ا.ع (مه‌فهر - meferr): مه‌فهر، رتی
هه‌لائن، جیتی راکردن.
- مفرح** - ا.فا.ع (موفه‌ریه - muferih): شادی
هین، دل‌خوش‌کهر، دهرمانی به‌هین‌کردنی دل.
- مفرد** - ا.ص.ع (موفره‌د - mufred): تاک.
- مفرش** - ا.ع (می‌فهره‌ش - mifreş): فهرش،
رایه‌خ.
- مفرط** - ا.فا.ع (موفریت - mufrit): زۆرو فره،
توندره‌وه.
- مفرغ** - ا.م (می‌فهره‌غ - mifrex): قه‌لای، قه‌لایی،
حه‌وجوش.
- مفرق** - ا.ع (مه‌فهره‌غ - merrfex): مه‌فهره‌غ،
رتیگه‌یه‌ک که رتی تری لی بی‌سته‌وه، خه‌تی
ناوه‌ندی سه‌ر که له نه‌نجامی شان‌کردنی قژ له
ناوه‌راستدا دروست ده‌بین، خه‌تی ناه‌ندی سه‌ر.
- مفرق** - ا.فا.ع (موفه‌ریخ - muferrix):
جوداکار، ته‌فریقه‌گیتی.
- مفروز** - ا.مف.ع (مه‌فروز - mefrûz):
جیاکراوه، هه‌لاویردراو، شتیک له شتیک
جیا‌بکریته‌وه.
- مفروش** - ا.مف.ع (مه‌فروش - mefrûş):
فهرش کراو، راخراو.
- مفروض** - ا.مف.ع (مه‌فروز - mefrûz):
فهرزکراو، واجب کراو، نه‌وه‌ی خوا به‌سه‌ر به‌نده‌ی
خۆیدا فهرزو واجبی کردووه.
- مفروغ** - ا.مف.ع (مه‌فروغ - mefrûx):
جیاکراوه، په‌راگه‌نده بوو.
- مفسد** - ا.فا.ع (موفسید - mufsid):
گه‌نده‌لکار.
- مفسده** - ا.ع (مه‌فسده‌ده - mefsede): مایه‌ی
گه‌نده‌لی.
- مفسر** - ا.فا.ع (مه‌فه‌سسیر - mufessir):
ته‌فسیرکار، شرۆقه‌کار.
- مفصل** - ا.ع (مه‌فصل - mefsil): جومگه.
- مفصل** - ا.مف.ع (موفه‌سسسل - mufessel):
فهل، فه‌سل‌کراو، لیک جیاکراوه، به‌شهرج و
تول و ته‌فصل، تیرو ته‌سه‌ل.
- مفضال** - ص.ع (می‌فضال - mifzal): پیاوی زۆر
زانا.
- مفضض** - ا.مف.ع (موفه‌ززه‌ز - mufezzez):
زیوکفت.
- مفضل** - ا.مف.ع (موفه‌ززه‌ل - mufezzel):
ته‌فضیل کراو.
- مفطر** - ا.فا.ع (موفتیر - muftir): رۆژوو خۆر،
رۆژو شکتین، رۆژونه‌گر.
- مفطرات** - ا.ع (موفتیرات - muftirat): نه‌وه‌ی
رۆژوی پین به‌تال بی و بشکی.
- مفطور** - ا.مف.ع (مه‌فتور - meftûr):
خولقینراو، نه‌فرتندراو.
- مفطوم** - ا.مف.ع (مه‌فتوم - meftûm):
منالی له شیر براوه.
- مفعول** - ا.مف.ع (مه‌فئول - mef'ûl): کراو،
به‌رکار، که سیتک یان شتیک کاری له‌سه‌ر کرابین.
- مفقود** - ا.مف.ع (مه‌فغود - mefxûd): گوم
کریاگ، له ده‌ست چوو.
- مفکر** - ا.فا.ع (موفه‌ککیر - mufekkir):
هزرخان، بیرمه‌ند، بیربار.
- مفلاق** - ص.ع (می‌فلاغ - miflax): ناکه‌س
به‌چه، به‌ره‌للا، بیتکاره، ده‌ستبه‌تال.
- مفلاک** - ص (می‌فلاک - miflak): ده‌ستبه‌تال،
نه‌بووه، په‌ریشان حال.
- مفلح** - ص.ع (موفلیه - muflih): سه‌رکه‌وتوو،
رزگار.

- مفلق** - ص.ع (موفلیخ - muflix): داهینه.ر.
- مفلوج** - ا.مف.ع (مهفلوج - meflûc):
ئیفلیج بوو.
- مفلوک** - ص (مهفلوک - meflûk): بهدبهختی
لات، لات پالنهوانی خوا.
- مفوض** - ا.فا.ع (موفهفقیز - mufevviz):
تهخویل کراو، کهسیک کاریک یان نه رکیتک به
یه کیکی دی بسپیری و دهسه لاتی بداتی.
- مفنی** - ا.فا.ع (موفنی - mufni): له ناویهر،
فه ناکار، فهوتینه.ر.
- مفوضه** - ا.ع (موفهفقیزه - mufevvize):
گروپیتی موسلمانانه باوه پریان وایه که تاک له
کارو کرده وهی خویدا نازاده.
- مفهوم** - ا.مف.ع (مهفهوم - mefhûm):
زانراو، فامکراو، چه مک، فامراو.
- مفید** - ا.فا.ع (موفید - mufid): سوودمه ند،
به سوود، سوود به خش.
- مفیق** - ص.ع (موفیخ - mufix):
هوشمه ند، داهینه.ر، شاعیری که قسه ی سهیر
بینیته وه.
- مقابع** - ا.ع (مهغابییه - mexabih): دزیو،
ناشیرین، کریت، جنیو.
- مقابحه** - مص.ع (موغابهه - muxabehe):
جنیودان به یه کدی، شه ره جنیو.
- مقابر** - ا.ع (موغابیر - muxabir): گۆرستان،
قه ورستان.
- مقابض** - ا.ع (مهغابیز - mexabiz): دهسک،
دهسکان.
- مقابل** - ص.ع (موغابیل - muxabil):
رووبه پروو، به رانبه.ر، له هممه.ر.
- مقابله** - مص.ع (موغابهله - muxabele):
رووبه پروو بوون، رووبه پروو کردن.
- مقاتل** - ا.ع (مهغاتیل - mexatil): جیی
کوشتن.
- مقاتل** - ا.فا.ع (موغاتیل - muxatil):
جه نگاوه.ر، شه رکهر.
- مقاتله** - مص.ل.ع (موغاتهله - muxatele):
شه رکردن.
- مقادییر** - ا.ع (مهغادییر - mexadîr):
ئه ندازه کان.
- مقاربت** - مص.ل.ع (موغاره بهت -
muxarebet): نزیکیو نه وه له یه ک، گانکردن.
- مقارن** - ص.ع (موغارین - muxarin):
هاوری، هاو ده.م.
- مقارنه** - مص.ل.ع (موغاره نه - muxarene):
لیک نزیک بوونه وه، بوون به یارو هاوری.
- مقاسات** - مص.ل.ع (موغاسات - muxasat):
ره نجکیشان، زه حمه تکیشان.
- مقاسم** - ا.ع (مهغاسیم - mexasim): جیی
دابه شکردن.
- مقاسمه** - مص.ع (موغاسمه - muxaseme):
دابه شکردنی شتتیک، سویتندانی که سیتک،
سویتند خواردن بو که سیتک.
- مقاش** - ا.ع (مهغاش - mexaş): مهقاش،
موکیش.
- مقاصد** - ا.ع (مهغاسید - mexasid):
مه بهست و مرادن.
- مقاطع** - ا.ع (مهغاتی - mexati): شوینی
برین، شوینی جودایی، کوتابی قسه، دوا بهیتی
غه زهل یان قه سیده.
- مقاطعه** - مص.ع (موغاته نه - muxate'e):
لیک دبران، برینی په یوه ندی و هاتوچو.
- مقاعد** - ا.ع (مهغائید - mexa'id): جیی
دانیشتن، قوون.
- مقال** - مص.م.ع (مهغال - mexal): قسه گوتن،
گفتوگو، گوتار.
- مقاله** - مص.م.ع (موغاله - mexale):
قسه کردن، گفتوگو، گوتار.
- مقالید** - ا.ع (مهغالیید - mexalid):
کلیان.
- مقام** - ا.ع (مهغام - mexam): شوین یان
کات، پله و پایه.

- مقام** - ا.ع (مهغام - mexam): شوپنی وهستان، جیتی پی، پایه، پله.
- مقامات** - ا.ع (مهغامات - mexamat) مه جلیس، خوتبه.
- مقامر** - ا.ف.ع (موغامیر - muxamir): قوماریاز.
- مقامره** - مص.ل.ع (موغامره - muxamere): قومارکردن، قوماریازی.
- مقامه** - ا.ع (مهغامه - mexame) مه جلیس، جیتی دانیشتن، دهسته یهک له خه لکی، خوتبه یان حکایهت یان بابه تیک که له کوژیکدا بخوینریتته وه.
- مقاود** - ا.ع (مهغافید - mexavid): جلهو، هوسار، رشمه، لغاو.
- مقاله** - مص.ل.ع (موغافه له - muxavele): قهول و قهرارکردن، گفتوگوژ کردن له گهل که سیکدا.
- مقاوم** - ا.ف.ع (موغاقیم - muxavîm): بهر هقان، بهر گر بکار، مکوم.
- مقاومت** - مص.ل.ع (موغافه مهت - muxavemet): بهر هقانی کرن، بهر گر بکردن، بهر هه لست، مکومی.
- مقایسه** - مص.م.ع (موغایه سه - muxayese): بهر اورد کردن.
- مقبره** - ا.ع (مه غبه ره - mexbere): گوژ، قه ورستان.
- مقبض** - ا.ع (مه غبه ز - mexbez): دهسک، دهسکی شمشیر و نهو شتانه.
- مقبل** - ا.ف.ع (موغبیل - muxbil): ناینده، بهر خته وه، بهر یه غبال.
- مقبوض** - ا.م.ف.ع (مه غبوز - mexbûz): گیراو.
- مقبول** - ا.م.ف.ع (مه غبول - mexbûl): قه بول کر او، په سند کر او.
- مقت** - مص.ل.ع (مه غت - mext): بیتزار بون له که سیک، بیتزاری، نه فردهت، دژمنایه تی.
- مقتبس** - ا.ف.ع (موغته بیس - muxtebis): گرگرتوو، وهرگر، سوود وهرگر.
- مقتبس** - ا.م.ف.ع (موغته بهس - muxtebes): وهرگیراو، بابه تیک که له که سیک دی وهرگیرابن و سوودی لی بینرابن.
- مقتحم** - ا.ف.ع (موغته هیم - muxtehim): بن په روا، که سیک بی بیرکردنه وه مل به کاری ترسناکه وه بنی.
- مقتدا** - ا.م.ف.ع (موغته دا - muxteda): پیشه وا، که سیک که خه لکی دووی بکهن.
- مقتدر** - ص.ع (موغته دیر - muxtedir): به توانا، توانادار.
- مقترن** - ص.ع (موغته رین - muxterin): هاوړی و هاوړل.
- مقتصد** - ص.ع (موغته سه د - muxtesed): دهسگره وه، میانه ره وه.
- مقتضب** - ا.م.ف.ع (موغته زه ب - muxtezeb): براو، شیعری به زارده کی و راسته و خو بگوتری.
- مقتضی** - ا.ف.ع (موغته زی - muxtezi): خوازبار، شایسته، موسته هق، لایه ق.
- مقتضی** - ا.م.ف.ع (موغته زا - muxteza): داوا کر او، خوازراو.
- مقتفی** - ا.م.ف.ع (موغته فی - muxtefi): شوپن پی هه لگرتنی که سیک، دوو که وتنی که سیک.
- مقتل** - ا.ع (مه غته ل - mextel): جیتی کوشتن، کوشتنگه.
- مقتنع** - ا.م.ف.ع (موغته نی - muxteni): قه ناعهت کهر.
- مقتنی** - ا.ف.ع (موغته نا - muxtena): بهر دهست هاتوو، بهر دهست هینراو.
- مقتنی** - ا.ف.ع (موغته نی - muxteni): بهر دهست هینهر.
- مقتول** - ا.م.ف.ع (مه غتول - mextul): کوژراو.
- مقحم** - ص.ع (موغته م - muxhem): لاواز، سست، خاو.
- مقدار** - ا.ع (میغدار - mixdar): په، نه ندازه، میقدار.

- مقدم** - ص.ع (میگدام - mixdam): دلاور، نازا، پیشرو.
- مقدر** - ا.مف.ع (موغه ددهر - muxedder): قه دهر، چاره نووس، نهودی له چاره نووسرابی.
- مقدرت** - مص.ل.ع (مه غدیرهت - mexdiret): توانا هه بوون، هیژو توانایی.
- مقدس** - ا.ع (مه غدیس - mexdis): شوینی پاک و خاوین و پیروژ.
- مقدس** - ص.ع (موغه ددهس - muxeddes): پاک و پاکیز، بی خهوش.
- مقدم** - مص.ع (مه غدهم - mexdem): گه رانهوه له سه فهر، کاتی هاتن.
- مقدم** - ا.فا.ع (موغدم - muxdim): پیشرو، دلیرو بویرو نازا، نه ترس.
- مقدم** - ص.ع (موغه ددهم - muxeddem): پیش، پیشرو، له پیش، له ریزی پیشه وه.
- مقدمه** - ا.ع (موغه ددیه - muxeddime): سه ره تا، پیشه کی، دهستپیک، پیشرووی له شکر.
- مقدور** - ا.مف.ع (مه غدور - mexdûr): له چاره نووسراو، تواناداری.
- مقر** - ا.ع (مه غهر - mexer): مه قهر، باره گا.
- مقر** - ا.فا.ع (موغیر - muxir): ئیعتراف کهر، دانپیانهر.
- مقراض** - ا.ع (میغراز - mixraz): قه یچی، مقهست، دوات.
- مقرب** - ا.مف.ع (موغه ره ب - muxerrebb): نزدیک خراوه، نهودی له که سیک نزدیک بوو بیته وه و پله و پایه یه کی لا په یدا کردین.
- مقرر** - ا.مف.ع (موغه ره ر - muxerrerr): قه رار دراو، جیگیرو به رقه رار بوو.
- مقرعه** - ا.ع (میغره نه - mixre'e): قامچی، شلاق.
- مقرمه** - ا.ع (میغرمه - mixreme): چه رچه فی ره نگینی نه خشین که له سه ر فهرش بیان جیگه رابخری، چه رچه ف.
- مقرنس** - ص.ع (موغه رنهس - muxrnes): میچ بیان گومه زی گه چکاری (نه خش و نیگاری به گه چ).
- مقروض** - ا.مف.ع (مه غرووز - mexrûz): بردراو، قهردار، قه رزار.
- مقروع** - ا.مف.ع (مه غرو وء - muxrû'): لیندراو، گه وروه مه زن.
- مقرون** - ا.مف.ع (مه غرون - mexrûn): نزدیک له یه کدی، په یوهست به یه که وه.
- مقره** - ا.ع (مه قهره - mexere): گۆزه ی بچوک، حه وزی بچوک.
- مقری** - ا.فا.ع (موغری - muxrî'): قورئان خوین، که سیک قورئان فیبری خه لکی بکات.
- مقسط** - ا.فا.ع (موغسیت - muxsit): دادگهر، دادپه روه ر، عادیل.
- مقسیم** - ا.فا.ع (مه غسیم - mexsim): جینی دابه شکردن.
- مقسیم** - ا.فا.ع (موغه سیم - muxesim): دابه شکهر.
- مقسیم** - ا.مف.ع (موغه سه م - muxessem): دابه شکراو، پیبای خه ماوی و جوان.
- مقسوم** - ا.مف.ع (مه غسووم - mexsûm): دابه شکراو.
- مقشر** - ا.مف.ع (موغه ششهر - muxesşer): پاک کراو.
- مقص** - ا.ع (میغهس - mixes): قه یچی، دوات، مقهست.
- مقصد** - ا.ع (مه غسید - mexsid): جینی مه بهست، مه نزل.
- مقصر** - ا.فا.ع (موغه سسیر - muxessir): ته خسیرکار، دریغی کار.
- مقصود** - ا.مف.ع (مه غسوود - mexsûd): ویستراو، مه بهستدار.
- مقصود** - ا.مف.ع (مه غسوور - mexsûr): کورترکراو.

مقصوره - ا.ع (مه غسوره - mexsûre): مالی بچوک، خه لوه تخانه، سه رای شورهدار، شوینی وهستانی ئیمام له مزگه و تدا، میحراب.

مقزی - ا.مف.ع (مه غزی - mexzî): ته و او بوو، ته و او کراو، ره و ابوو.

مقظر - ا.مف.ع (موغه تته - muxetter): دلۆپینراو.

مقطع - ا.ع (مه غته - mexte): شوینی برین، پارچه، کوتایی قسه، دوا بهیتی غه زهل بیان چامه.

مقطع - ص.ع (موغته - muxte): پیای غه ربیبی دووره کهس و کار، له کونا به که سیک ده گوترا که پاشا بیان خه لیفه پارچه زه و بیبه کی ده دایی تا به دهرامه تی نه و زه و بیبه بژی.

مقطع - ا.مف.ع (موغه تته - muxette): برادر، برار، کورت.

مقطعات - ا.ع (موغه تته تات - muxette'at): جلی کورت، هۆزانی کورت و کیش سووک.

مقطوع - ا.مف.ع (مه غتسو - mextû): بریاب، پچراو.

مقعد - ا.ع (مه غه د - mex'ed): جیتی دانیشن، کورسی، قوون.

مقعد - ص.ع (موغه د - mux'ed): نه خوشی زه مینگیب.

مقعر - ص.ع (موغه ئه - muxe'er): چال، روو چال.

مقفع - ص.ع (موغه ففه - muxeffe): سه رشور، دهست و قامک کول.

مقفل - ا.مف.ع (موغه ففهل - muxeffel): قفل دراو.

مقفی - ص.ع (مه غه ففا - mexeffa): قافیهدار.

مقل - ا.ع (موغل - muxl): شیردی دره ختیکه که له که ناره کانی دهریای عومان و هندستاندا دهری.

مقل - ص.ع (موغیلل - muxill): قه له ندر، هه ژار، دهست کورت.

مقلاد - ا.ع (میغلاد - mixlad): کلیل.

مقلاع - ا.ع (میغلاء - mixla): قوچه قانی، بهرده قانی، قه لماسنگ.

مقلب - ا.ف.ع (موغه لیب - muxelib): هه لگبیره وه، گۆره.

مقلد - ا.ف.ع (موغه للید - muxellid): لاسایی که ره وه.

مقلد - ا.مف.ع (موغه لله د - muxelled): پییشه وای نایی که خه لکی په پیره وی بکه ن، نه وه ی ملوانکه ی له گه رده ن کرابی، لاسایی کراوه.

مقلوب - ا.مف.ع (مه غلوب - mexlûb): ناوه ژوو، هه له و گپراو، ژپرو بان.

مقلوع - ا.مص.ع (مه غلوو - mexlû): که نارخراو له کار، له ره گه وه دهره پینراو، له بیخه وه هه لکی شراو.

مقله - ا.ع (موغله - muxle): چاو، سپینه و ره شینه ی چاو، ناوه ندی شتیک.

مقمر - ص.ع (موغمیر - muxmir): شه ویک که مانگه شه و بی.

مقنع - ا.ف.ع (موغنی - muxni): قانیع که ر.

مقنع - ا.ع (میغنه - mixne): له چک.

مقنع - ص.ع (موغه ننه - muxenne): ده مامکدار.

مقنن - ا.ف.ع (موغه ننن - muxennin): یاسادانه ر، یاساناس.

مقنی - ا.ع (موغه ننی - muxenni): بیره له که ن، کاریز که ن، که سیک که نالی ئاو جۆمال بکا.

مقوا - ا.ع (موغه قوا - muxevva): مقه و ا.

مقوال - ص.ع (میغقال - mixval): قسه زان، که سیک به چاکی و به روونی مه به سستی خوی دهری.

مقود - ا.ع (میغقه د - mixved): ره شمه، هه وسار، جله و.

مقوقس - ا.ع (موغه وغه س - muxewxes): ته بری ته و قدار، ناوی پاشایه که.

مقصوره - ا.ع (مه غسوره - mexsûre): مالی بچوک، خه لوه تخانه، سه رای شورهدار، شوینی وهستانی ئیمام له مزگه و تدا، میحراب.

مقزی - ا.مف.ع (مه غزی - mexzî): ته و او بوو، ته و او کراو، ره و ابوو.

مقظر - ا.مف.ع (موغه تته - muxetter): دلۆپینراو.

مقطع - ا.ع (مه غته - mexte): شوینی برین، پارچه، کوتایی قسه، دوا بهیتی غه زهل بیان چامه.

مقطع - ص.ع (موغته - muxte): پیای غه ربیبی دووره کهس و کار، له کونا به که سیک ده گوترا که پاشا بیان خه لیفه پارچه زه و بیبه کی ده دایی تا به دهرامه تی نه و زه و بیبه بژی.

مقطع - ا.مف.ع (موغه تته - muxette): برادر، برار، کورت.

مقطعات - ا.ع (موغه تته تات - muxette'at): جلی کورت، هۆزانی کورت و کیش سووک.

مقطوع - ا.مف.ع (مه غتسو - mextû): بریاب، پچراو.

مقعد - ا.ع (مه غه د - mex'ed): جیتی دانیشن، کورسی، قوون.

مقعد - ص.ع (موغه د - mux'ed): نه خوشی زه مینگیب.

مقعر - ص.ع (موغه ئه - muxe'er): چال، روو چال.

مقفع - ص.ع (موغه ففه - muxeffe): سه رشور، دهست و قامک کول.

مقفل - ا.مف.ع (موغه ففهل - muxeffel): قفل دراو.

مقفی - ص.ع (مه غه ففا - mexeffa): قافیهدار.

مقل - ا.ع (موغل - muxl): شیردی دره ختیکه که له که ناره کانی دهریای عومان و هندستاندا دهری.

مقل - ص.ع (موغیلل - muxill): قه له ندر، هه ژار، دهست کورت.

- مقول** - ا.مف.ع (مه غول - mexûl) : گوتراو، گوتار.
- مقوم** - ا.فا.ع (موغه فقیم - muxevvim) : راست کهرهوه، نهوهی خوارو خیتیچی شتیک راست بکاتهوه، هه لسه نگیتهر.
- مقوم** - ا.مف.ع (موغه فقهه م - muxevvem) : راستکراوه، هه لسه نگیترراو.
- مقوی** - ا.فا.ع (موغه فقی - muxevvî) : بهه پیکر.
- مقهور** - ا.مف.ع (مه غهور - mexhûr) : به زبو، شکست خواردوو.
- مقیاس** - ا.ع (میغیاس - mixyas) : نه اندازه، پیتهر، نامیری پیوانه یان نه اندازه گرتن.
- مقید** - ا.مف.ع (موغه بیبه د - muxeyyed) : پابه ند، له کۆت و قهیدا، کۆتکراو.
- مقیم** - ا.فا.ع (موغیم - muxîm) : که سیتیک نیشته جینی شویتنی بی، جیتیگیر.
- مقیی** - ا.فا.ع (موغه بی - muxeyy) : شتیک مایهی هیلنج و رشانهوه بی.
- مک** - ا.مص (مهک - mek) : مژین، مژتن.
- مک** - ا.مهک (mek) : نیتزهی بچووک.
- مکابه** - مص.ل.ع (موکابه ره - mukabere) : شه رکردن، ململانیج کردن، خو به گهوره نواندن.
- مکاتب** - ا.ع (مه کاتب - mekatib) : مه کتبه، شویتنی دهرس دانهوه، قوتابخانهی سه ره تایی.
- مکاتبه** - مص.ل.ع (موکاته به - mukatebe) : نامه نووسین بو یه کتر، نامه گۆرینهوه.
- مکاتبی** - ا.ع (مه کاتبی - mekatîb) : نامه.
- مکار** - ص.ع (مه کار - mekkar) : حیلله باز، فریوده ر.
- مکارم** - ا.ع (مه کاریم - mekarim) : گه وره بی، کهره م، جوامیری، دلاوایی.
- مکاره** - ا.ع (مه کاریه - mekarih) : ناپه سندیان، ته نگانه و دژواری، رهنج و مهینه ت.
- مکاره** - ا.مه کاره (mekkare) : پیشانگای سالانهی نیو دهوله تی، بازاریک له هه موو سالتیک بو ماوهی چهند روژی له ولاتیکدا بکریته وه و شماره کانی نهو ولاتنه و ولاتانی دی کالای خو یان له و بازاردها پیشان بدهن و، بفرۆشن.
- مکاری** - ا.فا.ع (موکاری - mukarî) : که سیتیک که نه سپ و وشتر و چاره و بیانی دی به کری بدات.
- مکاس** - مص.ل.ع (می کاس - mikas) : چهنه چهنی نیوان کپارو فرۆشیار له سه ر نرخی کالای.
- مکاس** - ص.ع (مه کاس - mekkas) : باج سین، خه راجگی، گومرگ نه ستین.
- مکاسب** - ا.ع (مه کاسبی - mekasib) : ده سته کوه تان.
- مکاشفه** - مص.م.ع (موکاشفه - mukasefe) : که شف کردن، ناشکر کردن.
- مکافات** - مص.م.ع (موکافات - mukafat) : پاداشت دان.
- مکافی** - ص.ع (موکافی - mukafî) : یه کسان، هاوتا، به رانبه ر.
- مکاکفت** - ا.مه کاکفت (mekakeft) : رهنج، نازار، ئافه ت.
- مکاله** - مص.ل.ع (موکاله مه - mukaleme) : قسه کردن له گه ل یه کدا، دیالوگ.
- مکامن** - ا.ع (مه کامین - mekamin) : که مین، که مینگا.
- مکان** - ا.ع (مه کان - mekan) : شوین، جی.
- مکانت** - ا.ع (مه کانه ت - mekanet) : پایه، مه قام.
- مکانفه** - مص.م.ع (موکانه فه - mukanefe) : هاوکار بکردنی یه کدی، یارمه تبدانی یه کتر.
- مکانیزه** - ا.فر (میکانیزه - mikanîze) : میکانیکی کراو، میکانیزه کراو.
- مکانیسم** - ا.فر (میکانیسم - mikanism) : ته رزی ساختمانی شتیک.

- مکانیسین** - ا.فر (میکانیسین - mikanîsîn):
پسپۆر له میکانیکدا.
- مکانیک** - ص.فر (میکانیک - mikanîk):
میکانیک، هونهری مه‌کینه سازی.
- مکاید** - ا.ع (مه‌کاید - mekayid) فیل و دهه‌ویان.
- مکایده** - مص.ل.ع (موکایده - mukayede):
فیل کردن، حیلە کردن.
- مکب** - ص.ع (موکیب - mukibb):
سه‌رنگون و سه‌ره و خوار، ئاوژوو، که‌سیک به‌زۆری سه‌ر دانه‌ویتی و سه‌یری زه‌وی بکات.
- مکبیر** - ا.ف.ع (موکه‌بیر - mukebbir):
ئه‌وه‌ی له نوێژی جه‌ماعه‌تدا بانگ ده‌دا.
- مکتب** - ا.ع (مه‌کتب - mekteb):
قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی، مه‌کتبه‌ب، شوینی نووسین، جیتی ده‌رس دان.
- مکتتم** - ا.ف.ع (موکته‌تیم - muktetim):
په‌نه‌انکار.
- مکتحل** - ص.ع (موکته‌هیل - muktehil):
که‌سیک چاوی رشتبێ، چاو به‌کل، که‌سیک که‌وتیته‌ ته‌نگانه.
- مکتسب** - ا.مف.ع (موکته‌سه‌ب - mukteseb):
وه‌ده‌ست هاتگ، به‌ده‌ست هینراو.
- مکتسی** - ص.ع (موکته‌سی - muktesi):
له‌به‌ر کردوو، پۆشته.
- مکتشف** - ا.ف.ع (موکته‌شیف - mukteshîf):
که‌سیک شتییک که‌شف و ئاشکرا بکات.
- مکتفی** - ص.ع (موکته‌فی - muktefi):
کافی، به‌س.
- مکتتم** - ص.ع (موکته‌تتم - mukettem):
پۆشراوو په‌نه‌ان.
- مکتوب** - ا.مف.ع (مه‌کتوب - mektûb):
نووسراو، نامه.
- مکتوم** - ا.مف.ع (مه‌کتوم - mektûm):
پۆشراو، شاردراره، په‌نه‌ان.
- مکث** - مص.ل.ع (مه‌کس - meks):
دره‌نگ کردن، وه‌ستان، هه‌لوه‌سته‌کردن، مانه‌وه.
- مکشار** - ص.ع (میکسار - miksar):
زۆر بلی، چه‌نه‌باز.
- مکشیر** - ص.ع (موکسیر - muksir):
ده‌وله‌مه‌ند، زه‌نگین.
- مکهل** - ا.ع (میکه‌هل - mikhel):
کل چیتوک، کلچۆڤ.
- مکعله** - ا.ع (موکه‌هله - mukhele):
کلدان، سورمه‌دان.
- مکشول** - ا.مف.ع (مه‌که‌هول - mekhûl):
چاوی به‌کل رێژراو.
- مکدر** - ا.مف.ع (موکه‌دده‌ر - mukedder):
تاریک ولیل، دلته‌نگ و خه‌ماوی.
- مکذب** - ا.ف.ع (موکه‌ززیب - mukezzib):
به‌درۆخه‌ره‌وه، نکولی کار.
- مکذوب** - ا.ع (مه‌کزوب - mekzûb):
درۆ.
- مکر** - مص.ل.ع (مه‌کر - mekr):
خه‌له‌تان، فریودان.
- مکری** - ا.مف.ع (موکه‌ری - mukerrerr):
دوو‌باره، دوو‌باره‌کراو.
- مکرم** - ص.ع (موکه‌ره‌م - mukerrem):
عه‌زیز، هیژا، مه‌زن.
- مکرمه‌ت** - ا.ع (مه‌که‌ره‌مه‌ت - mekremet):
گه‌وره‌یی، که‌ره‌م، جوامیری، دلا‌وایی.
- مکرنه** - ا.ع (مه‌که‌رنه - mekerne):
شنگ، رووه‌کیکه.
- مکروه** - ص.ع (مه‌کروه - mekrûh):
ناپه‌سند، خراب، ناره‌وا.
- مکره** - ص.ع (مه‌که‌ره - mekreh):
ناپه‌سند، بلج.
- مکرهه** - ا.ع (مه‌که‌ره‌هه - mekrehe):
هه‌ر شتیکی ناپه‌سند، ئه‌وه‌ی مرۆڤ لیتی بێزار بێ.
- مکس** - مص.ل.ع (مه‌کس - meks):
به‌ج وهرگرتن، خه‌راج وهرگرتن، مشت و مری له‌کرین و فرۆشتندا.

- مکس** - ا.ع (مهکس - meks): باج، گومرگ.
- مکسب** - ا.ع (مهکسب - mekseb): دهستکهوت.
- مکسر** - ا.ع (مهکسیر - meksir): شوینی شکست.
- مکسر** - ا.مف.ع (موکه سسه - mukesser): شکاو.
- مکسور** - ا.مف.ع (مهکسور - meksûr): شکاو، وشه یهک بزوینی «ژیر» ی هه بی.
- مکشوف** - ا.مف.ع (مهکشوف - meksûf): ناشکرا بوو، رووت، دانه پوئشراو.
- مکعب** - ا.مف.ع (موکه ئه ب - muke'eb): شهش پالو.
- مکفوف** - ص.ع (مهکفوف - mekfûf): نابینا، کوئیر.
- مکفی** - ص (مکوفی - mukfî): کیفایهت.
- مکل** - ا (مهکیل - mekil): زهروو، زالوو.
- مکلس** - ا.مف.ع (موکه لله س - mukelles): قسلدار.
- مکلف** - ص.ع (موکه لله ف - mukellef): که سیک کارو فه زمانیکی خرابیته ئه ستو، که سیک له رووی شه رعوه پئوسست بی کار تک جیبه جی بکات.
- مکلل** - ا.مف.ع (موکه لله ل - mukellel): تاج له سه ر نراو، رازیتراوه.
- مکمل** - ا.مف.ع (موکه مه ل - mukemmel): ته و او کراو.
- مکمل** - ا.مف.ع (موکه مه ل - mukemmil): ته و او کهر.
- مکمن** - ا.ع (مه کمه ن - mekmen): که مینگه، چه شارگه.
- مکنت** - ا.ع (موکنت - muknet): قودرهت، توانا.
- مکنسه** - ا.ع (میکنه سه - miknese): گسک، گزک.
- مکنف** - ا.مف.ع (موکه ننه ف - mukennef): ده وردراو، شتتیک قهره غه کانی کوکرا بیته وه وه هلدر ابیته وه.
- مکنوز** - ا.مف.ع (مه کنوز - meknûz): له گه نجینه نراو، کوکراوه.
- مکنون** - ا.مف.ع (مه کنون - meknûn): په نهان کراو، شاردراره.
- مکنی** - ا.مف.ع (موکه نا - mukena): کونیه دار، له قه بدار.
- مکو** - ا (مه کو - mekû): مه کوئی جو لایی، مه کوئی مه کینه ی خه یاتی.
- مکوک** - ا (مه کوک - mekûk): مه کو.
- مکوکب** - ا.مف.ع (موکه وه کبه - mukewkeb): نه خشینتراو به شیوه ی ئه ستیره.
- مکون** - ا.فا.ع (موکه قشین - mukevvin): هئینه ره ئارا، ئیجادکهر، دروستکهر، پیکه پینه ر.
- مکون** - ا.مف.ع (موکه قشهن - mukevven): به وجود هئینراو، ئیجادکراو، دروستکراو.
- مکی** - ص.ن.ع (مه کی - mekkî): خه لکی شاری مه که، ئه و سوره تانه ی قورئان که له مه که هاتونه ته خواری.
- مکیاز** - ص (میکیا ز - mikyaz): لووسکه، حیز، قوونده ر.
- مکیال** - ا.ع (میکیا ل - mikyal): پئوانه.
- مکیث** - ص.ع (مه کیس - mekîs): به سه بر، سه لارو سه نگین، هئیدی و به ویقار.
- مکیدن** - ا.ع (مه کیده ت - mekîdet): حیل، فیئل، فریووته فره دان.
- مکیدن** - مص.م (مه کیده ن - mekîden): مژین، مژتن.
- مکنده** - ا.فا (مه که نده - mekende): مژهر، که سیک شتتیک مژئی.
- مکیس** - ا (میکیس - mikîs): به زمی سه و او مامه له.
- مکیس** - ص.ع (موکه بیسه س - mukeyyes): زیره ک، هوئشمه ن.

- مکیف** - ا.فا.ع (موکھیف - mukeyyif):
کھیف هین، مایه کیف و خوشی.
- مکین** - ص.ع (مهکین - mekîn):
پایه، جیگیرو ئوقره گرتوو.
- مکینت** - ا.ع (مهکینت - mekînet):
نارامی، وبقار، پایه و پله.
- مکینه** - ا.ع (مهکینه - mekîne):
مژده، نامیری مژین.
- مگر** - (مهگر - meger):
مهگر.
- مگرچ** - ا.ع (مهگر مهج - meger mec):
نههنگ.
- مگس** - ا.ع (مهگس - meges):
میش، مهگس.
- مگسک** - ا.ع (مهگسهک - megesek):
بچوک، هه شتیکی له میش بچی.
- مل** - ا.ع (مول - mul):
شهراب، مهی، لوسکهی حیز.
- ملا** - ص (موللا - mulla):
مهلا.
- ملا** - ا.ع (مهله - mele):
خه لک، ناشکرا، دیار.
- ملان** - ص.ع (مهلثان - melan):
پر، تهژی.
- ملایک** - ا.ع (مهلائیک - melai'k):
مه لایه کان، فریشته.
- ملابس** - ا.ع (مهلابیس - melabis):
جل و بهرگ.
- ملابسه** - ص.ع (مولابهسه - mulabese):
تیکه ل بوونی شته کان و بهسه هوچوون.
- ملاج** - ا.ع (مهلاج - melac):
مه لاشوو.
- ملاجی** - ا.ع (مهلاجی - melaci):
په ناگه.
- ملاح** - ا.ع (میلا - milah):
خوی.
- ملاح** - ص.ع (مه للاح - mellah):
کشتیوان.
- ملاحت** - ص.ع (مه لاهت - melahet):
بوون، جوان بوون.
- ملاحت** - ا.ع (میلاحت - milahet):
کشتیوانی.
- ملاحده** - ا.ع (مه لاهیده - melahide):
خوانه ناسان، مولحیدان.
- ملاحظه** - مص.ع (مولا ههزه - mulaheze):
ته ماشا کردن، سهیرکردنی یه کدی به گوشه ی چاو، چاودیری کردن، تیبینی.
- ملاحم** - ا.ع (مه لاهیم - melahim):
داستان، شه رتیک خه لکی زوری تیا بکوژی.
- ملاذ** - ا.ع (مه لاذ - melaz):
په ناگه، قه لا.
- ملاز** - ا.ع (مه لاذ - melaz):
زمانه چکوله.
- ملازم** - ص.ع (مولازیم - mulazim):
نؤکهر، شتیکی هه میشه به شتیکی دیبه وه په یوه ست بی.
- ملازمه** - مص.ع (مولازمه - mulazeme):
له گه ل بوونی هه میشه بی.
- ملاس** - ا.ع (میلاس - milas):
چه ونه نوری شه کریان نه ی شه کهر.
- ملاست** - مص.ل.ع (مه لاسهت - melaset):
نهرم بوون، نهرمی و هه مواری.
- ملاصق** - ص.ع (مولاسیغ - mulasix):
پتیکه وه چه سپوو.
- ملاط** - ا.ع (میلات - milat):
کف مال، نه و قوره ی که دیواری پی سواغ ددهن، نه و قوره ی درزی دیواری پی سواغ ددهن، کوپرله مه، بنکشی، نه و قوره ی له سه ر چینه دیوار راده درئ تا چینی دیکه ی له سه ر روینری.
- ملاطفت** - مص.ل.ع (مولاتفت - mulatefet):
لوتف و میهره بانی کردن له گه ل که سیکدا، نهرمی و چاکی کردن، نامه.
- ملاعب** - ا.ع (مه لایب - mela'ib):
یاربگه، شوتنی وازی.
- ملاعبه** - مص.ل.ع (مولائبه - mula'ebe):
گه مه کردن پتیکه وه، گه مه کردن پیاو له گه ل ژندا.
- ملاعن** - ا.ع (مه لائین - melain):
مه ای نه علهت و نه فرهت بی.
- ملاعنه** - مص.م.ع (مولائنه - mula'ene):
نه علهت کردن یه کدی، نه علهت اندنی یه کدی.
- ملاعین** - ا.ع (مه لائین - mela'in):
لیکراوان، نه علهت لیکراوان.

- ملاغه** - (مه لاغه - melaxe): ئەسکوی، که وچکی خواردن تیکردن.
- ملاقه** - (مه لافه - melafe): متیل، چه چه ف.
- ملاقات** - مص.ع (مولاعات - mulaxat): یه کدی دیتن، دیدنه نی کردنی یه کدی.
- ملاقی** - ا.فا.ع (مولاغی - mulaxî): دیدار که ره.
- ملاک** - ا.ع (میلاک - milak): ئەسل و هه ویننی شتیک، بنه مای کاریک.
- ملاک** - ا.ع (مه لاک - melak): فریشته، مه لایه که.
- ملاک** - ا.ع (موللاک - mullak): مولکدار، خودان مولک، که سیک زهوی و زاری فرهی هه بی.
- ملال** - مص.ل.ع (مه لال - melal): بیزار بوون، بیتاقت بوون، خه م و په ژاره.
- ملائت** - مص.ل.ع (مه لالهت - melalet): بیتاقت بوون، بیزار بوون.
- ملام** - مص.ل.ع (مه لام - melam): سه رزه نشت کردن، لۆمه کرن.
- ملام** - ص.ع (مولام - mulam): لۆمه کراو، سه رزه نشت کراو.
- ملامت** - مص.م.ع (مه لامهت - melamet): سه رزه نشت کردن، لۆمه کردن.
- ملامسه** - مص.م.ع (مولامسه - mulamese): دهست هینان به یه کتردا.
- ملائکولی** - ا.فر (میلانکولی - milankûlî): مالیکولیا، ماخولان.
- ملاهی** - ا.ع (مه لاهی - melahî): مایه ی سه رگه رمی و رابواردن، شوتینی سه رگه رمی و رابواردن.
- ملایم** - ص.ع (مولایم - mulayim): مولایم، گونجاو، نارام.
- ملایمت** - مص.ع (مولایمهت - mulayemet): به نه رمی رهفتار کردن، گونجان و سازان.
- ملبس** - ا.ع (مه لبهس - melbes): جل و بهرگ، که لپهل، که لمهل.
- ملبوس** - ا.مف.ع (مه لبوس - melbûs): له بهر کراو، جل و بهرگ، پۆشاک.
- ملت** - ا.ع (میللهت - millet): ناین، په پیره وانی یهک ناین، خه لکی یهک ولات که له یهک نه ژاد بن.
- ملتئم** - ا.فا.ع (مولته ئیم - multeim): زامی یه کیگر تیبته وه و ساریژ بوو بیتته وه.
- ملتبس** - ا.مف.ع (مولته بهس - multebes): هه له و نادیار.
- ملتجا** - ا.ع (مولته جهه - multece): پشت و په نا، نیگابان، پاسه وان.
- ملتجی** - ا.فا.ع (مولته جی - multecî): په نابه ر.
- ملتحد** - ا.ع (مولته هه د - multehed): په ناگه ..
- ملتحم** - ا.فا.ع (مولته هیم - multehim): له حیم کراو، پیکه وه له حیم کراو.
- ملتحمه** - ا.ع (مولته هیمه - multehim): دیوی ناوه وه ی پیلوی چاو.
- ملتزم** - ا.فا.ع (مولته زیم - multezim): که سیک کاریک له عۆبه ی بگری.
- ملتصق** - ا.فا.ع (مولته سیغ - multesix): پیکه وه چه سپیو.
- ملتطم** - ا.فا.ع (مولته تیم - multetim): ده ربای خرۆشاوی به شه پۆلان.
- ملتف** - ص.ع (مولته فف - multeff): لیک نالو، گیای لیک پیچاو.
- ملتفت** - ا.فا.ع (مولته فیت - multefit): که سیک ناوری پاشه وه بدات.
- ملتقط** - ا.فا.ع (مولته غیت - multexit): هه لگروه، هه لپژیره ر.
- ملتقی** - ا.ع (مولته غا - multexa): خالی یه کانگیری، جیی دیدار کردن، دیدارگه ..
- ملتمس** - ا.فا.ع (مولته میس - multemis): داواکار.
- ملتمس** - ا.مف.ع (مولته مهس - multemes): داواکریاگ.

- ملتی** - ا.فا.ع (مولته فی - multevî): پیچ خواردو، لوول خواردگ، پیچاو پیچ.
- ملتهب** - ا.فا.ع (مولته هیب - multehib): هه لایساو، گرگرتوو.
- ملتهف** - ا.فا.ع (مولته هیف - multe hif): ناگری بلتیه دار.
- ملجا** - ا.ع (مه لجه - melce'): په ناگه.
- ملجم** - ا.مف.ع (مولجم - mulcem): لغاو کراو.
- ملح** - ا.ع (میلح - milh): نمک، خوئی.
- ملح** - ص.ع (مه له ه - meleh): سپی ئاو پتیه به ره ش.
- ملح** - ا.فا.ع (مولیه ه - mulihh): ئیلحاح کهر، سوور بوون له سه ر شتیک، مکور، .
- ملحد** - ص.ع (مولهید - mulhid): کافر، بین دین، خوانه ناس.
- ملحفه** - ا.ع (میله فه - milhefe): لیفه، لحتیف.
- ملحق** - ا.مف.ع (موله ه غ - mulhex): پاشکو.
- ملحم** - ا.ع (موله م - mulhem): جلی سپی ئاوریشمین.
- ملحه** - ا.ع (مه له مه - melheme): داستان، شه پتیک کوشتاری تیا زور بین.
- ملحوظ** - ا.مف.ع (مه له ووز - melhûz): بینراو.
- ملخ** - ا (مه له خ - melex): کولله.
- ملخج** - ا (مه له خج - melexç): رووه کپیکه.
- ملخص** - ا.مف.ع (موله خخه س - mulexxes): کورتته، پوخته، خو لاسه.
- ملمدم** - ا.ص.ع (میلده م - mildem): گه وچ، گۆشتن، گرانجان، ههر شتیک دوو شت پیکه وه به ستنی.
- ملدوغ** - ا.مف.ع (مه لدووغ - meldûx): پتیه دریاگ، ماران گه سته.
- ملذت** - ا.ع (مه له ززه ت - melezzet): خوشی، له زه ت، شه هودت.
- ملزم** - ا.مف.ع (مولزه م - mulzem): که سیتک کارتیکه به سه ردا درابین.
- ملزوم** - ا.مف.ع (مه لزوم - melzûm): شتیک که پیتویست بین.
- ملس** - ص (مه له س - meles): ترش و شیرین، مزر، میتخوش.
- ملصق** - ا.مف.ع (مولسه غ - mulsex): چه سپینراو، چه سپاو.
- ملطفه** - ا.ع (موله تنه فه - mulettefe): لوتف نامه، نامه ی لوتف ئامیز، ناسکه نامه.
- ملعب** - ا.ع (مه لئب - mel'eb): یاریگه، جیتی وازی.
- ملعبه** - ا.ع (میلئه به - mil'ebe): که ره سته ی وازی، وازیچه.
- ملغقه** - ا.ع (میلئه غه - mil'e'xe): که وچک، قاشوگ، مراک، .
- ملعنه** - ا.ع (مه لئه نه - mel'ene): مایه ی نه حله ت، شوینی ده ست به ئاو گه یانندن.
- ملعون** - ا.مف.ع (مه لئوون - mel'ûn): توژو کراو، به نه حله ت کراو، نفرینبار.
- ملغز** - ص.ع (مولغه ز - mulxez): قسه ی به توژو کلا و نامه فهوم، لوغزو مه تهل، گۆنگ.
- ملغم** - ا.ع (مولغه م - mulxem): ئاو پتیه ی کانزا به جیوه وه.
- ملغی** - ا.مف.ع (مولغا - mulxa): له غو کراوه، هه لوده شینراو.
- ملفوظ** - ا.مف.ع (مه لفووز - melfûz): درکیتراو، گو تراو.
- ملفوف** - ا.مف.ع (مه لفووف - melfûf): پیچراو، لوول دراو.
- ملق** - ا.ع (مه له غ - melex): دوستایه تی و لوتف و میهره بانی درؤینه، ریاکاری.
- ملقب** - ا.مف.ع (موله غغه ب - mulexxeb): له قه بدر.

- ملقنق** - ص.ع (موله غله غ- mulexlex): شله ژان، نیگه رانی، هات و هاوار.
- ملک** - ا.ع (مولک - mulk): مولک، شکوو دهسه لات و پاشایی.
- ملک** - ا.ع (مه لک - melek): فریشته، مه لایکه.
- ملک** - ا.ع (مه لیک - melik): خودان مولک، مه لیک، خاوهن دهسه لات، پاشا.
- ملک** - ا. (مولک - mulk): دانه ویتله یه که له ماش درشت تره، ده کولتینرئ و ده خورئ.
- ملک** - ا (میلک - milk): خالیکه هه ندئ جار له سهر نینوک په یدا ده بی.
- ملکات** - ا.ع (مه لکات - melekat): تواناو به هره.
- ملکت** - ا.ع (مولکته - mulket): سه لته نه ت، پاشایی.
- ملکوت** - ا.ع (مه لکوت - melekût): جیهانی فریشته و مه لایکه تان، گه وره بی و دهسه لات و شکوی ناسمانی.
- ملکه** - ا.ع (مه لکه - meleke): تواناو به هره.
- ملکه** - ا.ع (مه لیکه - melike): شاژن، شاپانو، مه لیکه، پاشای ژن.
- ملکی** - ص.ن.ع (مه لیکه - melikî): جووره کلاشیکه.
- ملل** - ا.ع (میلله ل - millel): میلله تان..
- ملل** - مص.ل.ع (مه له ل - melel): بیتزاربوون، بیتاقه ت بوون.
- ملماز** - ا (مه لماز - melmaz): خم، نه و رهنگه ی خومچیان جلی پی له خوم ده دن.
- ملمع** - ا.مف.ع (مه له مه - melemme): دره خشان، دره وشاوه، رهنگا و رهنگ.
- ململ** - ا (مه له ل - melmel): مه له ل، جووره قوماشیکه.
- ملموس** - ا.مف.ع (مه لموس - melmûs): ده دست پیداهینراو، ده دست لی سوین.
- ملنخولیا** - ا (مه له نخولیا - melenxûliya): ماخولان، مالیخولیا.
- ملنگ** - ص (مه له نگ - meleng): مه ست، سه رخوش.
- ملوان** - ا.ص (مه له فان - melevan): که شتیوان.
- ملوت** - ا.مف.ع (مه له فقهه س - melevves): له وتاو، پیس بوو، پیس، مله وهس.
- ملودرام** - ا.فر (میلوودرام - milûdram): میلودرامی، درامای به موسیقا و سه ماوه که کار له بیسه ران بکات و له زه تی لی بیین.
- ملودی** - ا.فر (میلوودی - milûdf): ناهه نگ، نهوا، ناواز.
- ملوس** - ا.فر (مه لوس - melûs): جوان، خشکوک، نهرم و جوان و ناسک.
- ملوک** - ا.ع (مولوک - mulûk): پاشایان.
- ملوک الطوائف** - ا.مر.ع (مولوکوتته فائیف - mulûkuttevaif): سه رانی عه شایر که فه رمانرپه وایی عه شیره ت و ره عبه تی خزیان ده کن.
- ملول** - ص.ع (مه لول - melûl): بیتزار، دلته نگ، بیتزار، بیتاقه ت، غه مگین.
- ملوم** - ا.مف.ع (مه لوم - melûm): لومه کراو، سه رزه نیش ت کراو.
- ملون** - ا.مف.ع (موله فقهه ن - mulevven): رهنگا و رهنگ، رهنگین.
- ملهوم** - ا.فا.ع (مولهیم - mulhim): ئیلهام به خش، ته لقین که ر.
- ملهیم** - ا.مف.ع (مولهیم - mulhem): ئیلهام کراو.
- ملهوف** - ا.مف.ع (مه لهوف - melhûf): غه مبار، دل سوژ، سته مدیده، جگه ر سوتاو، کویست که وتوو.
- ملهی** - ا.ع (میلها - milha): نه داتی له هو، هوی سه رگه رمی و رابواردن.
- ملی** - ص.ع (مه لیبی - melî): به توانا، ده وله مه ند.

- مليارد** - ا.فر (ميليارد - milyar) : هزار ميليون، يه كمليارد.
- ملياردن** - ص.فر (ميلياردن - milyar) : ملياردن، نه وهی دارایی له يه كم ميليارد پتر بڼی.
- مليح** - ص.ع (مهليه - melîh) : گهنم رهنګ، جوان، نمكدار.
- مليحه** - ص.ع (مهليه - melîhe) : ژنی جوان.
- مليک** - ص.ع (مهليك - melîk) : خودان مولک، پاشا.
- مليه** - ا (مهليه - melîle) : مهليه، زهړدوژی، نه خش و نيگاری به داوی زپرو زيو.
- ملين** - ا.فا.ع (موله بين - muleyîn) : نهرم كهر، دهرمانيتك كه گه دهو ريخو له كان نهرم بكاته وه.
- مليون** - ا.ع (ميليون - millîyyûn) : ناسيوناليستان.
- مليونر** - ص.فر (ميليونيرو - milyunir) : ميليونيز، هره كه سيك دارایی له مليوناندا بڼی.
- مات** - ا.ع (مه مات - memat) : مهرګ، مردن، زه مانى مهرګ.
- مائل** - ص.ع (موماسيل - mumasil) : هاوتا، هاووتنه، وه كو يه ك، هاموتنه.
- مائله** - مص.ع (موماسه له - mumasele) : ليكچوون.
- مارات** - مص.ل.ع (مومارات - mumarat) : شهړ كړدن، جه ننگ كړدن.
- مارست** - مص.م.ع (موماره سه ت - mumareset) : ته مرين كړدن، راهيتان.
- مازحت** - مص.ل.ع (مومازه هه ت - mumazehet) : سوعبه تكردن، شوخي كړدن.
- ماس** - ا.مف.ع (موماسس - mumass) : ليك سواو.
- ماشات** - مص.ل.ع (موماشات - mumaşat) : دل راگرتن، مودارا كړدن، ريكردن له گه له كسيكدا.
- مماطله** - مص.ل.ع (موماته له - mumatele) : خواوه خواو كړدن، ته مه لى كړدن، نه مرؤ به سبه ي كړدن، خو دزينه وه.
- ممالك** - ا.ع (مه مالياك - memalik) : مه مله كه تان.
- مماليك** - ا.ع (مه مالياك - memalik) : كويله و به نيبيان.
- ممانعت** - مص.م.ع (موممانه نه ت - mumane't) : به ره له ستي كړدن، جله وگيري كړدن، ريگرتن.
- ممتاز** - ص.ع (مومتاز - mumtaz) : هه لبراره و جياواز، زورباش.
- ممتحق** - ا.مف.ع (مومتفه ه غ - mumtehax) : زايه بوون و له ناو چوو.
- ممتحن** - ا.مف.ع (مومتفه ين - mumtehin) : تاقي كه ره وه.
- ممتحن** - ا.مف.ع (مومتفه هن - mumtehen) : تاقي كراوه.
- ممتد** - ا.مف.ع (مومتفه دد - mumtedd) : دريژ بوو، دريژه، ناوي به حريكي شيعريه.
- ممتزج** - ا.مف.ع (مومتفه زه ج - mumtezec) : ناويته و تيكه له.
- ممتع** - ا.فا.ع (مومه تتي - mumetti) : له زه ت بهر، سوودگه به نهر.
- ممتلى** - ص.ع (مومتفه لى - mumtelî) : پپ، ليتوان ليتو، ته ژى، ليتوريز، مه نته سيل.
- ممتنع** - ا.فا.ع (مومتفه نى - mumteni) : كه سيك سه ريپچي له كاريك بكات.
- ممتهن** - ص.ع (مومتفه هن - mumtehen) : ريسواو زه ليل و هيچ.
- ممثل** - ا.مف.ع (مومه سه سل - mumessel) : بهرجه سته كراو، به په ندو مه سل هيتانه وه.
- ممد** - ا.فا.ع (موميدد - mumidd) : مه ده دكار، يارمه تبه دهر.
- ممدوح** - ا.مف.ع (مه مده و - memdûh) : ستايش كراو، مه حكر او.

- ممدود** - ا.مف.ع (مه ممدود - memdûd):
دریترکراو.
- ممر** - ا.ع (مه ممر - memer): رارهو، گوزهرگه،
بوار.
- ممرز** - ا. (مه ممرز - memerz): دره ختیکه.
- ممزوج** - ا.مف.ع (مه مزوج - memzuc):
ئاویتیته، تیکه ل، شه رابی ئاویتیته به ئاو.
- ممسک** - ا.فا.ع (مومسیک - mumsik):
پیسکه، رژد، ده ستوقاو، به غیل.
- ممسوح** - ا.مف.ع (مه مسوه - memsûh):
مه سخ کراو، پیوانه کراو، پیوراو، دست
پیدا هینراو.
- ممسوخ** - ا.مف.ع (مه مسوخ - memsûx):
مه سخ بوو، به دگوزاو.
- ممشوق** - ص.ع (مه مشووخ - memşûx):
پیایو بالا به رزی باریکه له.
- ممضی** - ا.مف.ع (مه مزا - memza):
ئیمزاکراو.
- ممضی** - ا.فا.ع (مومزی - mumzî):
ئیمزاکره.
- ممقوت** - ا.مف.ع (مه مغروت - memxût):
دژمن دار، بیترزو.
- ممکن** - ص.ع (مومکین - mumkin): ئیمکان
هه یه، ده شیت، ده کری.
- مملکت** - ا.ع (مه مله کت - memleket):
مه مله کت، قه له مره وو ولاتی پاشایی.
- مملو** - ص.ع (مه ملوو - memlû): پر، پرکراو،
ته ژی.
- مملوک** - ص.ع (مه مملوک - memlûk): به نده،
غولام، نوکهر.
- مملول** - ا.ع (مه مملول - memlûl): مایه ی
بیتاقه تی، مایه ی بیزاری.
- ممنوع** - ا.مف.ع (مه ممنوع - memnû):
یاساغ، قه دهغه.
- ممنون** - ا.مف.ع (مه ممنون - memnûn):
مه ممنون، منه تبار، شوکرانه بیتر.
- مموه** - ا.مف.ع (موممه قشه ه - mumevveh):
زاخاو دراو، زهرکفت، زیوکفت، خویش روالته،
به دناخ.
- ممهده** - ا.مف.ع (موممه ههده - mumehhed):
هه موارکراو، ئاماده کراو، زه مینه خویشکراو.
- ممیز** - ا.فا.ع (موممه بییز - mumeyyiz):
جودا کهره وه.
- من** - ض (من - men): من.
- من** - ا (من - men): باقمان.
- من** - ا.ع (مه نن - menn): ئه وه ی به زدان
بیدات، ئه وه ی که سیک به یه کیکی به خشی،
که ژو.
- مناب** - مص.ع (مه ناب - menab): له بری،
ئه نجامدانی کارتیک له جیاتی که سیک.
- منابر** - ا.ع (مه نابیر - menabir): مینبه ران،
سه کویان.
- منابع** - ا.ع (مه نابی - menabi): سه رچاوان.
- منات** - ا.ع (مه نات - menat): ناوی بتیک
بووه که هه ندی تایفه ی عهره ب بهر له ئیسلام
په رستویانه ..
- منات** - ا.رو (مه نات - menat): دراوی باوی
رووسی که به رانه به کوپیکه.
- مناجات** - مص.ل.ع (موناجات - munacat):
رازو نیازکردن، رازی دلّی خوّت به که سیک
بلّی، رازو نیاز کردن له گه لّ خودا.
- مناخ** - ا.ص (مه ناخ - menax): شوینی کراوه،
شوینی ته نگ، شوینی نیشته جی بوون، نیشتمان.
- منادم** - ص.ع (مئونادیم - munadim):
هاودهم، هاونشین.
- منادمت** - مص.ل.ع (مئوناده مهت -
munademet): پیکه وه دانیشتن و
خواردنه وه، هاونشینی کردن، پیکه وه دانیشتن بو
خواردنه وه، هاوپیاله.
- منادی** - ا.فا.ع (مونادی - munadî): جاردهر،
جارچی.
- منادی** - ا.مف.ع (مونادا - munada): بانگ کراو.

- منار** - ا.ع (مه‌نار - menar): جیبی روناکی.
- مناره** - ا.ع (مه‌ناره - menare): جیبی روناکی، مناره، مناره‌ی پرستگه و مزگه‌فتان.
- منازع** - ا.ف.ع (مونازی - munazi): شه‌پرکر، هه‌قوکر، ره‌قیب.
- منازعه** - مص.ل.ع (مونازه‌ئه - munaze'e): شه‌پرکردن، ململانی‌کردن.
- منازل** - ا.ع (مه‌نازیل - menazil): مال، قو‌ناغ، مه‌نزل.
- منازله** - مص.ل.ع (مونازه‌له - munazele): دابه‌زینی دوو‌گروپ له مه‌یدانا بو شه‌پرکردن، شه‌پرکردن له‌گه‌ل حه‌ریف دا له مه‌یداندا.
- مناسب** - ص.ع (مناسبیب - munasib): هاوشه‌کل، نزیک لیتکدی، شایسته، مسته‌هه‌ق.
- مناسبت** - مص.ل.ع (موناسه‌به‌ت - munasebet): خزمایه‌تی و نزیکی هه‌بوون.
- مناسک** - ا.ع (مه‌ناسیک - menasik): جیبی قوریانی‌کردن، قوریانیگه.
- مناص** - ا.ع (مه‌ناس - menas): په‌ناگه، په‌نا، جیبی فیرار، چاره، هه‌لاتنگه.
- مناصب** - ا.ع (مه‌ناسیب - menasib): پله‌و پایه، کاری فه‌رمی.
- مناصحه** - مص.م.ع (موناسه‌هه - munasehe): یه‌کتر ناموزگاری‌کردن، نه‌سیحه‌تکردنی یه‌کدی.
- مناصفه** - مص.م.ع (موناسه‌فه - munasefe): دووله‌تکردن، دووبه‌ش‌کردنی شتتیک له‌گه‌ل که‌سیتکدا.
- مناط** - ا.ع (مه‌نات - menat): جیبی هه‌لواسین.
- مناطق** - ا.ع (مه‌ناتیغ - menatix): ده‌ه‌رو هه‌ریمان.
- مناظر** - ا.ع (مه‌نازیر - menazir): دیه‌نان، نه‌وه‌ی بکه‌ویتته به‌رچاو.
- مناظره** - مص.ل.ع (مونازه‌ره - munazere): گف‌توگوو باس‌کردن ده‌ریاره‌ی شتتیک، موجاده‌له‌کردن.
- مناع** - ص.ع (مه‌نائه - mena'et): پیسکه، به‌خیل، رژد.
- مناعت** - مص.ل.ع (مه‌نائه‌ت - mena'et): مه‌حکه‌م بوون.
- منافات** - مص.ل.ع (مونافات - munafat): یه‌کتر راوانان، یه‌کتر وه‌ده‌رنان، ململانی‌کردنی یه‌کتر.
- منافذ** - ا.ع (مه‌نافیز - menafiz): کون، ده‌لاقه، ده‌لیقه.
- منافره** - مص.ل.ع (مونافه‌ره - munafere): رق بوون له یه‌کتر، فه‌خرکردن و خو‌هه‌ل‌کیشان به‌سه‌ر به‌رانیه‌ردا.
- منافسه** - مص.ل.ع (مونافه‌سه - munafese): رق‌به‌رایه‌تی‌کردنی یه‌ک، رکابه‌ری.
- منافع** - ا.ع (مه‌نافی - menafi): سوود و به‌رزه‌وه‌ندیان.
- مناق** - ص.ع (مونافیغ - munafix): دوو روو، مونافه‌ق، نه‌وه‌ی رواله‌تی پیچه‌وانه‌ی ناخی بئ.
- مناقفه** - مص.ل.ع (مونافه‌غه - munafexe): دوو روویی‌کردن، خیانه‌تکردن لیتکدی.
- منافی** - ا.ف.ع (مونافی - munafi): وه‌ده‌رنه‌ر، نه‌فیکه‌ر، دژ.
- مناقب** - ا.ع (مه‌ناغیب - menaxib): نه‌وه‌ی مایه‌ی ستایش بئ، خه‌سله‌تین چاک و په‌سند.
- مناقشه** - مص.ل.ع (موناغه‌شه - munaxese): موناقه‌شه‌کردن، مشت و مپرکردن.
- مناقص** - ا.ع (مه‌ناغیس - menaxis): که‌م و کوریان.
- مناقصه** - مص.م.ع (موناغه‌سه - munaxese): که‌م‌کردنی نخ‌ی شتتیک.
- مناقض** - ا.ف.ع (موناغیز - munaxiz): شکیتنه‌ر، په‌یمان شکیتن، پیچه‌وانه، دژ.
- مناقضه** - مص.ل.ع (موناغه‌زه - munaxeze): پیچه‌وانه‌گوتن، پیچه‌وانه‌گزی.

- مناقله** - مص.ل.ع (موناغلهه - munaxele): قسه کردن له گهل یه کدیدا، حییکایه تکریدن بۆ یه کتری.
- مناکب** - ا.ع (مهناکیب - menakib): شان و مل.
- مناکحه** - مص.م.ع (موناکحهه - munakehe): ئیزدیواج، زهوجین، ژن ماره کردن.
- منال** - ا.ع (مهنال - menal): شوینیک سهرچاوهی قازانج و دهستکوهوت بئ.
- منام** - ا.ع (مهنام - menam): خهون، نووستن، خهوتنگه.
- منان** - ص.ع (مهنتان - mennan): چاکه کاری زۆر به خشنده، یه کیکه له ناوه کانی یه زدان.
- مناهج** - ا.ع (مهناهیج - menahic): پرۆگرام، بهرنامه، ریگه و ریچکهی روون و ناشکرا.
- مناهل** - ا.ع (مهناهیل - menahil): سهرچاوه و کانیاوان.
- مناهی** - ا.ع (مهناهی - menahî): ئه و کارانهی شهرخ نه هی لیکردوون.
- منایا** - ا.ع (مهنایا - menaya): ئه جهلان، مهرگ.
- منبت** - ا.ع (مهنبهت - menbet): جیتی روانی گیا.
- منبت** - ا.مف.ع (مونهببهت - munebbet): نه خشی بهرجهسته له سهر دار.
- منبر** - ا.ع (مینبر - minber): مینبر.
- منبسط** - ص.ع (مونهبسهیت - munbesit): خوشحال و روو به پیکه نین، پان و بهرین.
- منبع** - ا.ع (مهنبهه - menbe³): سهرچاوه، کانی، ئه سل و بنه ما.
- منبعث** - ا.ف.ع (مونهبسهیس - munbe³'is): هه لقلوئبو.
- منبک** - ا.ع (مینبک - minbek): گیایه که گسکی لیدروست ده کری.
- منبل** - ص (مهنبهل - menbel): ته من، بیکار، متمانه پئی نه کر، که سیک متمانهی پئی نه کری.
- منبل دارو** - ا.م.ع (مهنبهل دارو - menbel darû): مه لحه م، مهره م، هه توانی سهر زام و برینان.
- منبه** - ا.ف.ع (مونهببیه - munebbih): بیدار کهره وه.
- منت** - مص.ع (میننهت - mennet): منه تکریدن به سهر که سیکدا له بهر ئه وهی چاکه ی له گهل کراوه، چاکه یه ک بکه ی و به رووی ئه و که سه یدا بده تته وه و منه تی به سهر دا بکه ی، منه تکریدن، چاکه و خپیر.
- منتبه** - ا.ف.ع (مونهتبهیه - muntebih): ناگدار، وریا، بیدار و هوشیار.
- منتج** - ا.ف.ع (مونتجیح - muntic): بهر مه پین، به سوود.
- منتجب** - ا.مف.ع (مونهتجهب - munteceb): هه لبرتیر دراو و په سند، هه لبرتیر دده و په سهند.
- منتجب** - ا.ف.ع (مونهتجهیب - muntecib): هه لبرتیره.
- منتجع** - ا.ع (مونهتجهه - muntece³): له وه ریگه، شوینی بژوتین و ئاودار.
- منتخب** - ا.مف.ع (مونهتخهب - muntexeb): هه لبرتیر دراو.
- منتخب** - ا.ف.ع (مونهتخیب - muntexib): هه لبرتیره.
- منتر** - ا.م.ع (مهنتهر - menter): دوعا و ویرد بۆرام کردن، ئه فسون کراو.
- منتزع** - ا.مف.ع (مونهتزهه - munteze³): هه لکه ندر او.
- منتسب** - ا.مف.ع (مونهتسهب - munteseb): نیسبهت دراو، خزم.
- من تشا** - ا.ع (مهنتهشا - menteşa): مهنتهشا، مهنتهشه، متهشا، دار دهستی دهرویش و هه ژاران.
- منتشر** - ا.ف.ع (مونهتشهیر - munteşir): بلاو و ناشکراو پهراگه نده.
- منتصب** - ا.مف.ع (مونهتسهب - munteseb): له سه پئی و هه ستاو، ره پ.

- منتصر** - ا.فا.ع (مونتہ سیر - muntēsir):
سہرکہ و توو.
- منتصف** - ا.ع (مونتہ سہف - muntēsef):
نیوہ، نیوہی ریگہ، ناوہ راستی شتیک.
- منتظر** - ا.فا.ع (مونتہ زیر - muntezir):
چا و پروان.
- منتظم** - ا.فا.ع (مونتہ زیم - muntezim):
راست و دروست و ریخراو.
- منتعش** - ا.فا.ع (مونتہ ئیش - munte'is):
گورج و گوژ و چوست و چالاک و زیتہ ل.
- منتفع** - ا.فا.ع (مونتہ فی - muntefi):
سوودمہ ند، سوود وەرگر، قازانجیہر.
- منتفی** - ا.فا.ع (مونتہ فی - muntefi):
لہ نیوہر، دوورخہ رہوہ.
- منتقد** - ا.فا.ع (مونتہ غید - muntexid):
رہخنہ گر، سہراف.
- منتقد** - ا.مف.ع (مونتہ غہد - muntexed):
رہخنہ لیگر، ہلہسہ نگیتر، او.
- منتقل** - ا.مونتہ غیل - muntexil):
لہ شوینیکہ و ہ بوشوینیکہ دی پروات.
- منتقم** - ا.فا.ع (مونتہ غیم - muntexim):
توژہ ئہ ستین.
- منتکس** - ص.ع (مونتہ کیس - muntekis):
سہرنگون، ناوہ ڈوو، داگیر، نزمکراو.
- منتہز** - ا.فا.ع (مونتہ ہیہز - muntehiz):
ہلہ پہرست.
- منتہک** - ا.فا.ع (مونتہ ہیہک - muntehik):
ئہ تک کەر.
- منتہی** - ا.فا.ع (مونتہ ہی - muntehi):
بہ کوتابی گہ بیوو، تہ و او.
- منتہی** - ا.مف.ع (مونتہ ہا - munteha):
کوٹابی.
- منثور** - ا.مف.ع (مہ نسوور - mensûr):
پہخشان، پہرت و بلاو.
- منج** - ا.مونتہ - munc):
میشہ نگ، زہر دہ والہ،
- منج** - ا.مونتہ - munc):
توو دہنکی ہەر
گیایہک.
- منج** - ا.فا.ع (مونتہ یہ - muncih):
سہرکہ و توو، بہ تاوات گہ بیشتوو.
- منجر** - ا.مف.ع (مونتہ ہر - muncer):
راکتیشر او.
- منجز** - ا.مف.ع (مونتہ زہ - muncez):
تہ و اوکراو، ئہ نجام دراو، دہستکہ و ت.
- منجک** - ا.مہنجہک - mencek):
سیحربازی.
- منجل** - ا.ع (مینجہل - mincel):
داس.
- منجلاب** - ا.مہنجہلاب - mencelab):
چلکاو.
- منجلی** - ص.ع (مونتہ لی - munceli):
و ئاشکرا، دیارو جیلوہ دار.
- منجم** - ا.ع (مہنجہم - mencem):
ریگہی ئاشکرا.
- منجم** - ا.فا.ع (مونتہ ججیم - muncjim):
ئہ ستیرہ ناس.
- منجمر** - ص.ع (مونتہ مید - muncemid):
بہ ستہ لہک، مہ بیوو.
- منجنیق** - ا.ع (مہنجہ نیغ - mencenix):
مہنجہ نیق، ئامیتریک بووہ لہ زہمانی کوٹا لہ شہرا
بہ کار ہاتووہ و ہر دی پین ہا و پٹراوہ تہ دژمن.
- منجوق** - ا.مہنجووغ - mencûx):
سہری ئالا.
- منجی** - ا.ع (مہنجہا - menca):
شوینی نہجات، جیتی رہایی.
- منجی** - ا.فا.ع (مونتہ جی - munci):
نہجات دہر.
- منحدر** - ا.فا.ع (مونتہ دیر - munhedir):
کہ سیک لہ سہرہوہ نشیتو بیتہوہ.
- منحرف** - ا.فا.ع (مونتہ ریف - munherif):
چہ ماوہ، خواریوو، کہ چرہو، لہری لادہر.
- منحصر** - ص.ع (مونتہ سیر - munhesir):
سنووردارو دہورگیر او.

- منحط** - ص.ع (مونھه تت - munhett):
دابہ زیو، روخا،
- منحل** - ص.ع (مونھه ل - munhell):
کراوہ، لابراو، لہ نیوچوو.
- منحنی** - ص.ع (مونھه نی - munhenî):
چہ ماوہ، خوار.
- منحوت** - ا.مف.ع (مہ نہوت - menhût):
تاشراو.
- منحوس** - ص.ع (مہ نہوس - menhûs):
شوم، نہ حس، بی بہخت.
- منحول** - ا.مف.ع (مہ نہحول - menhûl):
شیعریک ہی خہ لک بی و کہ سیک بیداتہ پال
خوی، دزی ٹہدہ بی.
- منخر** - ا.ع (مینخہر - minxer):
کونو، کونو، لوت، دفناک.
- منخرم** - ص.ع (مونخہریم - munxerim):
برپاگ، لوت براو.
- منخسف** - ص.ع (مونخہ سیف - munxesif):
گیراوو تاریک، پوشر اوو دیار نہ بوو.
- منخفص** - ص.ع (مونخہ فیض - munxefiz):
نزم، کہوتنہ نزمی.
- مند** - (مہند - mend):
پاشگرہو مانای
خواہندار تیتی دہگہ یہ نی وک: خردمند.
- منداب** - ا (مہنداب - mendab):
جورہ رووہ کیتیکہ.
- مندرج** - ص.ع (موندریج - munderic):
تۆمارکراو، شاراوہ، شتیک خرابیتہ ریزو خانہ وہ.
- مندرس** - ص.ع (موندریس - munderis):
کۆن و دراو.
- مندف** - ا.ع (میندہف - mindef):
کہوانی
ہہ لاجی.
- مندک** - ص (مہندک - mendek):
کہم، بی بازار.
- مندل** - ا (مہندل - mendel):
بازنہ یہ کہ ویرد
خوانان لہ دوری خویانی دہ کیشن و لہ ناو ٹہ و
بازنہ یہ دا دادہ نیشن و ویرد یان ٹہ فسون دہ خویتن.
- مندل** - ا.ع (مہندل - mendel):
پیتلاو، داری
عود.
- مندل** - ا.ع (میندہل - mindel):
دہستہ سپ.
- مندل** - ا.فر (میندیل - mindil):
یاسایہ کہ کہ
میندل - ی رووہ کناسی نہ مساووی دہربارہی
گواسستنہ وہی ہہ ندی سیفہت لہ ناو گیوا
گیانلہ بہراندان دایہیتناوہ.
- مندمچ** - ا.ف.ع (موندمیچ - mundemic):
تیکہ ل بوون، چونہ ناو یہک، سازان.
- مندوب** - ا.مف.ع (مہندوب - mendûb):
نوینہر، ہہ لبرڈراو.
- مندور** - ص (مہندور - mendûr):
بی بہخت،
غہ مگین، بیتاقہت، بہلہ نگاز، پیسکہ.
- مندہ** - ا (مہندہ - mende):
گوزہ، گوزہ، شکاو.
- مندیل** - ا.ع (مہندیل - mendîl):
شاشک،
دہستہ سپ.
- مندز** - ا.ف.ع (مونزیر - munzir):
ترسیتنہر.
- منزجر** - ص.ع (مونزہ جیر - munzecir):
وہدہر تراو، ترسیتراو.
- منزعج** - ص.ع (مونزہ نیج - munze'ic):
بی
نؤقرہ، پهریشان، وہدہر تراو.
- منزل** - ا.ع (مہنزیل - menzil):
جیی لادان،
مال، کاروانسہرا، قوناع، مہنزل.
- منزل** - ا.مف (مونزل - munzel):
دابہ زیو.
- منزلت** - ا.ع (مہنزیلت - menzilet):
پلہ و
پایہ.
- منزوی** - ا.ع (مونزہ فی - munzevî):
گوشہ گیر، دوورہ پهریز.
- منزہ** - ص.ع (مونزہ زہہ - munezzeh):
پاک
و بی غہل و غہش، داوتین پاک، دوور لہ ہہر
بہدی و خراپیہک.
- منسحب** - ا.ف.ع (مونسہہیب - munsehib):
پاشہ کشہ کەر.
- منسد** - ص.ع (مونسہد - munsedd):
داخراو.

- منسرح** - ا.فا.ع (مونسه ریه - munserih):
 نه سپی خوشبزه.
- منسک** - ا.ع (مه نسیک - mensik): شوتنی
 قوریانی کردن، جیتی عیبادهت، ری و رسمی
 عیبادهت.
- منسلک** - ا.فا.ع (مونسه لیک - munselik):
 که سیک چوبیته ریزو ناو ریچکه و ریباژیکه وه.
- منسم** - ا.ع (مه نسیم - mensim): پی و شترو
 فیل و و شترمل، نیشانه و ریچکه و ریباژ.
- منسوب** - ا.مف.ع (مه نسوب - mensûb):
 نه سه بدار.
- منسوج** - ا.مف.ع (مه نسوج - mensûc):
 ته نراو، چنراو، جزره قوماشیکی ناو ریشمه.
- منسوخ** - ا.مف.ع (مه نسوخ - mensûx):
 نه سخکراو، ره تکراره، له بهین براو.
- منش** - ا (مه نیش - meniş): سرووشت،
 ته بیعت.
- منشا** - ا.ع (مه نشه - menşe): جیتی
 نه شوئا، شوتنی په یدا بوون.
- منشات** - ا.ع (مونشه تات - munşe'at):
 نووسراوان، نامه.
- منشار** - ا.ع (مینشار - minşar): هه ره، نه ره،
 مشار.
- منشرح** - ص.ع (مونه شه ریه - munşerih):
 روخوش و کراوه، به که یف و ئاشکراو دیار.
- منشعب** - ص.ع (مونشه ئیب - munşe'ib):
 جیابوونه وه، جیابوونه وه، دووبه ره کی، پارچه
 پارچه بوون، لق لق بوون.
- منشفه** - ا.ع (مینشفه - mişefe): خاولی.
- منشق** - ص.ع (مونشه غغ - munşexx): شق
 بردوو، درز بردوو، تهره کیو.
- منشور** - ا.ع (مه نشور - menşûr): بلاو کراوه،
 به بیان، نامه ی کراوه، فرمان، فرمانی پاشایی.
- منشویک** - ص (مینشیفیک - minşivîk):
 مه نشه ویک، لایه نیککی حیژی سوسیال دیوکراتی
 روسیا بوو.
- منشی** - ا.فا.ع (مونشی - munşî): دهست
 پیکه ر، نووسه ر، که سیک بتوانی باش نامه
 بنووسیت و بابهت براژینیتته وه.
- منصب** - ا.ع (مه نسیب - mensib): پله و پایه،
 کاری فه رمی.
- متصرف** - ا.فا.ع (موتسه ریف - munserrif):
 گه رانه وه له شوتنی تیکه وه بز شوتنی تیک، که سیک
 دهست به رداری مه به سستی خوئی بچ و چاوپوشی
 بکات.
- منصف** - ا.فا.ع (مونسیف - munsif):
 به ویزدان، به ئینساف، هه قانی، هه قپه روه ر.
- منسوب** - ا.مف.ع (مه نسوب - mensûb):
 به ریپاکراو، که سیک له کارو پایه یه ک دابنری.
- منصور** - ا.مف.ع (مه نسور - mensûr):
 پشتیوانی کراو.
- منصوص** - ا.مف.ع (مه نسوس - mensûs):
 قسه یه ک وه کو خوئی بگوتنیتته وه، دهق، دهقاو دهق.
- منصه** - ا.ع (مینسه سسه - minesse):
 کورسیبه ک که بووکی له سه ر دابنری.
- منضج** - ا.فا.ع (مونزیج - munzic):
 پی تیکه یه نه ر.
- منضد** - ا.مف.ع (مونه ززه - munezzed):
 له سه ر یه ک هه لچنراو، نوین و شت که له سه ر
 یه ک هه لچنری و ریک خرابی.
- منضم** - ص.ع (مونزه م - munzem):
 په یوه سته.
- منطبع** - ص.ع (مونته بی - muntebi):
 چاپکراو.
- منطبق** - ص.ع (مونته بیغ - muntebix):
 جووت، له سه ر یه ک دانراو، چون یه ک و به رانیه ر.
- منطقی** - ص.ع (مونته فی - muntefî):
 کوژاوه.
- منطق** - مص.ل.ع (مه ن تیغ - mentix):
 قسه کردن، مه نتیق، لژتیک.
- منطق** - ا.ع (مینته غ - mintex): که مه ریه ند،
 پشتین، پشتینه.

- منطس** - ا.فا.ع (مونتہ میس - munte mis) :
 نہستتیرہ یان چاویک کہ روناکی نہ مابئی،
 مہ حوکہ روه، نقووم بوون و ون بوون.
- منطوق** - ا.مف.ع (مہنتسوغ - mentûx) :
 گوتراو، قسہی گوتراو، روالہ تی قسہ.
- منطوی** - ا.فا.ع (مونتہ فی - muntevî) :
 گرده و ہبوو.
- منطیق** - ص.ع (مینتسیخ - mintîx) :
 قسہ روهان و ناتیق و قسہ روهان.
- منظر** - ا.ع (مہنزرہ - menzer) :
 دیہن، ٹهوهی بکہ ویتہ بہرچاو، شوتنی روانین و تہ ماشاکردن.
- منظرہ** - ا.ع (مہنزرہ - menzere) :
 دیہن جی تہ ماشاکردن، تہ مہ شاگہ.
- منظم** - ص.ع (مہونہ ززمہ - munezzem) :
 ریک و پیک، بہ تہ رتیب.
- منظور** - ا.مف.ع (مہنزرور - menzûr) :
 لہ بہرچاو گیراو.
- منظوم** - ا.مف.ع (مہنزوم - menzûm) :
 ہونراو، شتیک ہونرابیتہ وہ، شاعر.
- منع** - مص.م.ع (مہنی - meni) :
 نہ ہیشتن، قہدہ غہ کردن، پیش گرتن، قہدہ غہ کردنی کہ سیک
 لہ کاریک یان شتیک.
- منعطف** - ا.فا.ع (مہونہ تہ تیف - mun'etif) :
 چہ ماوہ، پیچ، و ہرچہ رخان.
- منعطف** - ا.ع (مہونہ تہ تہف - mun'etef) :
 پیچی روبار، ریگہ بہک پیچ بکاتہ وہ و رووہ
 شوتنیکی دی و ہرچہ رخن، و ہرچہ رخان.
- منعقد** - ا.فا.ع (مہونہ غید - mun'exid) :
 مہ بیو، پہیمانئی کہ بہ سترئی.
- منعکس** - ا.فا.ع (مہونہ کیس - munekis) :
 عہ کسکہ روه، رہنگدہ روه، پیچہ وانہ،
 ٹاوہ ژوو.
- منعم** - ا.فا.ع (مہونہ میم - mun'im) :
 نیعمہ تدر.
- منعم** - ا.مف.ع (مہونہ مہم - mun'em) :
 نیعمہت پی دریاگ.
- منعم** - ص.ع (مہونہ ٹہم - mune'em) :
 دہولہ مہند، زہنگین، دارا، بووہ.
- منغر** - ا.مف.ع (مہونہ غہس - munexxes) :
 تاریک، ناخوش، ناسازگار.
- منغمس** - ا.فا.ع (مہونہ غہ میس - munxemis) :
 لہ ٹاوا نقوم بوو.
- منفاد** - ص.ع (مینفاغ - minfax) :
 کسہی زور دہست بلاو، دہستبلاو.
- منفجر** - ا.فا.ع (مہونہ جیر - munfecir) :
 ناوی ہلہ لہ قولیوی روهان، تہ قیو، برینئی چلک و
 کینمی لی پروات.
- منفذ** - ا.ع (مہنفہز - menfez) :
 دہ لاقہ، کون، پہنجہرہ، ریگہ، شوتنی تی پیرین.
- منفرج** - ا.فا.ع (مہونہ ریج - munferic) :
 کراوہ.
- منفرد** - ص.ع (مہونہ رید - munferid) :
 تہ نیا.
- منفسخ** - ا.فا.ع (مہونہ سیخ - munfesix) :
 ہلہ ٹوہ شاوہ، لہ غوگراو، لاپراو، لہ کارکہ و توو.
- منفصل** - ا.فا.ع (مہونہ سیل - munfesil) :
 پارچہ پارچہ بوو، جیا بووہ وہ، داپراو.
- منفعت** - ا.ع (مہنفہ ٹہت - menfe'et) :
 مہنفہ عت، فایدہ، سوود، قازانج.
- منفعل** - ا.فا.ع (مہونہ ٹیل - munfe'il) :
 شہرمہ زار.
- منفق** - ا.فا.ع (مہونہ فیخ - munfix) :
 نہ فہ قہدہر، کہ سیک پارہ لہ رای خوا بدات.
- منفک** - ص.ع (مہونہ فک - munfek) :
 رزگار بوو، کراوہ.
- منفور** - ا.مف.ع (مہنفورور - menfûr) :
 ناپہسند، بیتراو، نہ فرہ تبار.
- منفی** - ا.ع (مہنفا - menfa) :
 تاراوگہ.
- منفی** - ص.ع (مہنفی - menfi) :
 نہ فیکراو، دوور خراوہ، تاراو.

- منقاد** - ص.ع (مونقاد - munxad): گوپرایه‌ل، ناراسته کراو.
- منقار** - ا.ع (مینقار - minxar): دهنوک.
- منقاش** - ا.ع (مینقاش - minxaş): نامپیری نیگار کیشی، موو کیش.
- منقبت** - ا.ع (منغه بهت - menxebet): هونه رو کاری چاک که مایه‌ی ستایش بی، مایه‌ی فخر و شانازی، باریکه ریی نیتوان دوو مال.
- منقبض** - ص.ع (مونغه بیض - munxebiz): تیک ترنجان، قوبان.
- منقع** - ا.مف.ع (مونه غغه ه - munexxeh): بژار کراو، پاک کراو.
- منقذ** - ا.فا.ع (مونغیز - munxiz): رزگار که، فریاره س.
- منقرض** - ا.فا.ع (مونغه ریز - munxeriz): له ناو چوو، شتیک نه مایی.
- منقسیم** - ا.فا.ع (مونغه سیم - munxesim): دابه شیوو، دابه شکر او.
- منقش** - ا.مف.ع (مونه غغه ش - munexxeş): نه خشیتراو.
- منقصت** - ا.مف.ع (منغه سهت - menxaset): کهم و کوری، نوستانی.
- منقضی** - ا.فا.ع (مونغه زی - munxezî): کوتایی هاتوو، له ناو چوو، ته‌واو بوو.
- منقط** - ص.ع (مونه غغه ت - munexxet): خالدار، نوقته دار.
- منقطع** - ا.فا.ع (مونغه تی - munxeti): پچراو،
- منقع** - ا.ع (منغه ه - menxe): دهریا، گولاو.
- منقل** - ا.ع (منغه ل - menxel): ناگردان، مه قلی، پیلای کونه، ریگه‌ی کورت.
- منقلب** - ا.فا.ع (مونغه لیب - munxelib): گوراو، هه لگه راوه، نالوز کواو، پهریشان، نارپه حهت.
- منقلع** - ا.فا.ع (مونغه لی - munxeli): له بنه وه هه لگه ندر او.
- منقور** - ا.مف.ع (منغه خور - menxûr): کونکراو، نه خشیتراو.
- منقوش** - ا.مف.ع (منغه خوش - menxûş): نه خشیتراو.
- منقوط** - ا.مف.ع (منغه خوت - menxût): خال له سهر دانراو.
- منقول** - ا.مف.ع (منغه قول - menxûl): نه نقل کراو، شتیک بتوانری له شوتینیکه وه بو شوتینیکی دی نه نقل بکری، گپردراوه، شتیک بگپردریتته وه.
- منقی** - ا.مف.ع (مونه غغا - munexxa): پاک کراو، بژار کراو.
- منکب** - ا.ع (منه نکیب - menkib): شان.
- منکر** - ا.فا.ع (مونکییر - munkir): نکولی کهر.
- منکر** - ص.ع (مونکه ر - munker): کاری ناشیرین، کاری ناشایسته و ناپه سه ند، کاری نارپه‌وا، کاری نا شهرعی.
- منکسر** - ص.ع (مونکه سیر - munkesir): شکاو.
- منکشف** - ص.ع (مونکه شیف - munkeşif): کهشف، دیار، روت، ناشکرا.
- منکوب** - ا.مف.ع (منه نکوب - menkûb): نه گبهت، رهنج دیده، دوو چاری نه گبه تی و به لا.
- منکوحه** - ا.مف.ع (منه نکووه - menkûhe): ژنی ماره کراو.
- منکوس** - ا.مف.ع (منه نکوس - menkûs): سه ره و ژنیر، سه رنگون، تاوه ژوو، ژنیر بان.
- منگ** - ص (منه نگ - meng): دزو ریگر، منه نگ، حؤل، گپژ، گه وج.
- منگ** - ا (منه نگ - meng): قومار، یاساو ریسا، لاف و گه زاف.
- منگل** - ص (منه نگول - mengul): دز، ریگر، چه ته.
- منگل** - ا (منه نگول - mengul): مه نهؤل، کونج، ره هه ند.

- منگله** - ا(مهنگوله - mengûle): گیزو گولینگ.
- منگنه** - ا(مهنگه نه - mengene): گیره، مهنگه نه.
- منگوله** - ا(مهنگوله - mengûle): گیزو گولینگ.
- منگیا** - ا(مهنگییا - mengiya): قومار، قومارخانه.
- منگیاجر** - ا.فا(مهنگییا گهر - mengiyager): قوبارباز، خودانی قومارخانه.
- منگیدن** - مص.ل(مهنگیده ن - mengîden): منجه منج، مینگه مینگ، قسه کردن له بن لیوانه وه.
- منز** - ا.ع(مینهن - minen): منته.
- منژ** - ا.فر(مینینژ - mininj): په رده ی میتشک.
- منژیت** - ا.فر(مینینژیت - mininjît): ئیلتیهایی په رده ی میتشک، هه وکردنی په رده ی میتشک.
- منوال** - ا.ع(مینثال - minval): شیواز، شیوه، ده زگای چینی جۆلابی.
- منوب** - ا.مف.ع(مه نوب - menûb): جیگر، بریکار، که سیک له کاریکدا جیگری که سی دی بی.
- منوچهر** - ا.ص(مه نوچیهر - menûçihir): مه نوچهر، رووخۆش، ناوه بۆ پیاوان.
- منور** - ص.ع(مونه قشهر - munevver): نووران، دره وشاوه، رووناک.
- منوط** - ا.مف.ع(مه نووت - menût): وابه سته.
- منوگام** - ص.فر(مونوگام - munûgam): یه ک ژنه، خودانی یه ک ژن.
- منوگامی** - ا.فر(مونوگامی - munûgamî): سیسته می یه ک ژنه.
- منوم** - ا.فا.ع(مه نه قشیم - munevvim): که سیک به شیوه ی موگناتیسی خه وه له یه کیک
- بخات، خه واندنی موگناتیسی، خه وینه ر، خه وه یین.
- منون** - ا.ع(مه نوون - menûn): نه جه ل، مهرگ، رۆژگار.
- منون** - ص.ع(مونه قشهن - munevven): ته نوین دار، وشه یه ک ته نوین بکری.
- منوی** - ا.مف.ع(مه نقی - menvî): به نیاز.
- منهاج** - ا.ع(مینهاج - minhac): ری ری راست، ری ری روون و ناشکرا.
- منتیهک** - ص.ع(مونتیهک - muntehik): بی ئابرو، بی په روا، نه تک که ر، هه تک که ر، دریتراو، کون کراو، په رده در.
- منهج** - ا.ع(مه نهج - menhec): ری ری راست، ری ری ناشکرا، شاری، میتۆد.
- منهدم** - ص.ع(مونهدیم - munhedim): ویران و خه رابه، داروخاو، روخاو.
- منهر** - ا.ع(مه نههر - menher): جوگه له، شوتنی ناودر.
- منهزم** - ص.ع(مونهدیم - munhezim): هه لاتوو، شکست خواردوو، له شکری به زیوو.
- منهضم** - ص.ع(مونهدیم - munhezim): خواردنی هه رس کراو.
- منهل** - ا.ع(مه نههل - menhel): سه رچاوه، کانیه ک که خه لکی ناوی لی بخۆنه وه.
- منهمک** - ا.فا.ع(مونه همیک - munhemik): سه رقال و مژولی کارتیک.
- منهوب** - ا.مف.ع(مه نهوب - menhûb): تالان کراو.
- منهوم** - ص.ع(مه نهروم - menhûm): نه وسن و تامه زرو و چلیس.
- منهی** - ا.فا.ع(مونه یی - munhî): هه والدر، په یامتیر.
- منهی** - ا.مف.ع(مه نهی - menhî): کاری خراب و نا شه رعی.
- منی** - ا.مص(مه نی - menî): من من، خو هه لکیش، غورور، خو په رستی.

- منی** - ا.ع (مهنی - menî) : توّماو، ناوی پیماو.
- منیت** - ا.ع (مونیهت - munyet) : نارده زوو، تکا.
- منیت** - ا.ع (مهنیهت - menîyet) : مهرگ، نه جهل.
- منیر** - ا.ف.ع (مونیر - munîr) : دره خشان، روناکای به خش.
- منیزی** - ا.فر (مهنیزی - menîzi) : جوّره دهرمانیکه.
- منیزیوم** - ا.فر (مهنیزیوم - menîzyûm) : مه گنیزیوم.
- منیع** - ص.ع (مهنی - menî) : سهخت و عاسی، قایم و بهرز، شوینی بهرزو قایم و تروش که به ناسانی نه یگه ییتی.
- منیف** - ص.ع (مونیف - munîf) : بهرز، گه وره، هه لکراو.
- مو** - (مهو - mew) : میتو، دره ختی میتو.
- مو** - (موو - mû) : موو، توکی به دهن، موی سمیل.
- موائد** - ا.ع (مه قائید - mevaïd) : سفره و خوانان.
- موات** - ص.ع (مه قات - mevat) : مردوو، بین گیان، زهوی وشک و به یار.
- موائقه** - مص.ع (موقاسه غه - muvasexe) : په ییمان به ستق.
- موائق** - ا.ع (مه قاسیق - mevasîx) : په ییمانان.
- مواج** - ص.ع (مه قثاج - mevvac) : پپر شه پزل، شه پزلدار.
- مواجب** - ا.ع (مه قاجیب - mevacib) : واجب و نه رکان، مووچه ی مانگانه یان سالانه، مهرگ.
- مواجه** - ص.ع (موقاجیه - muvacih) : روو به پروو.
- مواجهه** - مص.ل.ع (موقاجهه - muvacehe) : روو به پروو بوونه وه، روو به پروو بوونه وه له گه ل که سیکدا.
- مواخات** - مص.ل.ع (موخات - muvaxat) : برابیه تی و دوستایه تی، بوون به دوست و برا.
- مواد** - ا.ع (مه قادی - mevvad) : که رهسته ی خاو.
- موادعه** - مص.ل.ع (موقاده نه - muvade'e) : ناشت بوونه وه، ناشتی کردن، ده ستبه رداربوونی دژمنایه تی.
- مواربه** - مص.ل.ع (موقاربه به - muvarebe) : فیل و فیل بازی، ده ستپینی به کتر.
- موارد** - ا.ع (مه قارید - mevarid) : شوینی دابه زین، جیتی لادان، جیتی ناو خوارده وه.
- موارده** - ا.ع (موقارده ده - muvarede) : پییکه وه لادان له جتیبه کدا.
- مواریث** - ا.ع (مه قاریس - mevaris) : میرات.
- موازات** - مص.ل.ع (موقازات - muvazat) : روو به پروو بوون، به رانیه ر بوون، هاو ته ریب.
- موازنه** - مص.م.ع (موقازنه - muvazene) : به راورد کردن، هه لسه نگانندی دوو شت.
- موازی** - ص.ع (موقازی - muvazî) : روو به پروو، به رانیه ر، هاو ته ریب.
- موازین** - ا.ع (مه قازین - mevazîn) : ته رازوو، شایه ن، نه ندازه.
- مواسات** - مص.م.ع (موقاسات - muvasat) : کومه ک کردن یه ک به مال.
- مواسم** - ا.ع (مه قاسیم - mevasim) : وهرز.
- مواشی** - ا.ع (مه قاشی - mevaşî) : حه یوانات، چاره وی، مهرو مالات.
- مواشیر** - ا.ع (مه قاشیر - mevaşîr) : شوشه.
- مواصلت** - مص.ل.ع (موقاسه لهت - muvaselet) : په یوهندی کردن به یه که وه، به رده وام کردن په یوهندی.
- مواضع** - ا.ع (مه قازی - mevazî) : شویتان، جیتی گیان.
- مواضعه** - مص.ل.ع (موقازنه ت - muvaze'et) : پییکه وه ریکه وتن له سه ر کاریک.

موالات - مص.ل.ع (موثالات - muvalat):
دۆستایه تی و په یوه ندی کردن له گه ل یه کدا،
په پیره وی کردن.

موالد - ا.ع (مه قالید - mevalid): شوتینی له
دایک بوون، زئید.

موالی - ا.ع (مه قالی - mevalî): سه روه ران،
خواوه ندان، به نده و غولامان.

موالیا - ا.ع (مه قالییا - mevalîya): جزره
شيعريتک بووه که کویله و غولامان بۆ خواوه نانی
خویان گوتووه له کۆتایی ههر شيعريتک یان
به نديتکدا وشه ی (یا مه والییا) یان دوو باره
ده کرده و هکو نامه زیه ک بۆ خواوه نه کانیان.

موالید - ا.ع (مه قالید - mevalîd): فه رزه نان.

موانع - ص.ع (مه قانی - mevani): کۆسپ و
ته گهران، له مپهر.

مواهب - ا.ع (مه قاهیب - mevahib):
به خششان، نه وه ی به که سیک بیه خشری له مالی
دنیا جگه له پاره و پول.

موید - ا.ع (مه ویه د - mewbed): سه روکی
موغان، که کیم و زاناو پی شه وای روحانی
زه رده شتی.

مویدموردان - ا.ع (مه ویه دی مه ویه دان -
mewbedi mewbedan): سه روکی گشتی
مه ویه دان.

مویق - ا.ع (مه وییغ - mewbix): وه عده گه،
زیندان، ههر شتیک بی به کۆسپ و له مپهر
له نیتوان دوو شتدا.

مویز - ا.ع (مویز - mubîz): هیله ک، والا بیتر.

موت - ا.ع (مه وت - mewt): "مه رگ".

موتاب - ا.ص (موتاب - mutab): موتابیچی.

موتاسیون - ا.فر (موتاسیون - mutasyûn):
گۆزانی کۆتوپر، وه کو گۆزانی ناو له پله یه کی
گهرمی تاییه ته وه بۆ هه لم یان سه هول.

موتت - ا.فر (موتیت - mutit): سردوی نایینی.

موتور - ا.فر (موتور - mutûr): ماتۆر،
دینه مؤ.

موطات - مص.ل.ع (موثاتات - muvatat):
پیکه وه ریکه وتن له سه ر کاریک.

موطن - ا.ع (مه قاتین - mevatin): وه ته نان،
ولاتان.

مواظب - ا.ف.ع (موثا زیب - muvazib):
چاودیر، نیگابان، پاسه وان.

مواظبت - مص.م.ع (موثا زه بت - muvazabet):
چاودیری کردن، ناگاداری کردن.

مواعد - ا.ع (مه قائید - meva'id): شوتین یان
کاتی وه عدو په یان، به لینگه، سوزگه.

مواعده - مص.م.ع (موثا نه ده - muva'ede):
به لیتندان به یه کدی، وه عددان به یه کتر.

مواظ - ا.ع (مه قائیز - mevaiz): وه عزو
په ندان.

مواعید - ا.ع (مه قائید - meva'id):
وه عده گا.

موافق - ص.ع (موثا فیخ - muvafix):
رازی.

موافقت - مص.ل.ع (موثا فه غه ت -
muvafexet): رازی بوون، ریکه وتن،
گونجان، سازان.

مواعد - ا.ع (مه قاعید - mevaxid): کوانوو،
ناگردان، وه جاغ.

مواقع - ا.ع (مه قاعی - mevaxi):
شوتیان.

مواعه - مص.ل.ع (موثا غه نه - muvaxee):
شه وکردن له گه ل یه کتیکدا، گان کردن.

مواقف - ا.ع (مه قاعیف - mevaxif):
هه لویتستان، ویستگان.

مواقفه - مص.ع (موثا غه فه - muvaxefe):
وه ستان و خۆراگرتن له شه ردا.

مواقیت - ا.ع (مه قاعیت - mevaxît): وه خت،
کات، کاتی کار.

مواکب - ا.ع (مه قاکیب - mevakib): کاروان،
گروپیک سواره یان پیاده که به گه ل کاروانی پاشا
بکه ون.

- موتورسیکلکلت** - ا.فر (موتورسیکلکلت - (mûtûsiklit): ماتورسیکلکلت.
- موتی** - ا.ع (مهوتا - mewta): مردوان.
- موتق** - ص.ع (مووقه سسه غ - mûvessex): متمانه پیتکراو، جیتی باوهر و متمانه.
- موثوق** - ا.مف.ع (مه و سووغ - mewsuûx): باوهر پیتکراو.
- موج** - ا.ع (موج - mewc): شه پۆل، پیتل.
- موجان** - ص (موجان - mewcan): چاوی جوانی پر ناز، چاوی خه والئو، نیرگزی نیسه و پشکوتوو.
- موجان** - مص.ع (مه قه جان - mevecan): خرۆشان و شه پۆلدانی دهریا.
- موجب** - ا.ف.ع (موجب - mucib): باعیس، هو.
- موجبه** - ا.ع (موجببه - mucibe): کاری گهره ی چاک یان خراب که بیسته هو ی چونه به هشت یان دۆزه خ.
- موجد** - ا.ف.ع (موجد - mûcid): ئیجادکار، خولقیته ر.
- موجر** - ا.ف.ع (موجیر - mucir): که سیک مولیک به کری بدات، کریدار.
- موجز** - ص.ع (موجه ز - muciez): خو لاسه، کورته، پوخته.
- موجع** - ص.ع (موجعی - mûci): به نازار، نازارده ر.
- موجل** - ا.ع (مه وجیل - mewcil): چالنی که ئاوی تیا بوه ستی، جیتی ترس.
- موجود** - ا.مف.ع (مه وجود - mewcûd): مه وجود، هه بوو، .
- موجه** - ا.ع (مه وجه - mewce): شه پۆلیک، یهک شه پۆل.
- موجه** - ص.ع (موجه جهه - mûvecceh): خودان پله و پایه، چاک و په سند، قسه بهک یان عوزری که به به لگه به لیتیری و په سند بی.
- موچلکا** - ا (موچلکا - muçelka): سه نه د، قه والئه.
- موچول** - ص.ع (مووچول - muçûl): بچووک و جوان، ناوه بو ژنان.
- موچینه** - ا.مر (موچینه - muçîne): موکیش.
- موحد** - ص.ع (موقه ههید - muvehhid): خواناس، یه کتاپه رست.
- موحش** - ص.ع (موهیش - mûhiş): ترسناک، مایه ی خه م، خه ماوهر.
- موخوره** - ا.مر (مووخوره - mûxûre): موخۆرکه.
- مودت** - مص.ل.ع (مه قه دده ت - meveddet): ئەشق و مه حه به ت، دۆستایه تی کردن.
- موذی** - ا.ف.ع (مووزی - mûzî): نه زیه تده ر.
- مور** - ا (مور - mûr): میروله.
- مورب** - ص (موقه ره ب - mûvereb): خوار، چه ماوه، به پیچ، پیچا و پیچ، هه ر شتی سه ری خوارو که چ بی.
- مورث** - ا.ع (مووریس - mûris): باعیس، هو.
- مورث** - ا.ف.ع (موقه ریس - mûverris): نه وی میراتی له پاش جی بمینی.
- مورچال** - ا (موورچال - mûrçal): میروستان، لانه و کونی میروله، خه نه کیک که له ژیر زه مینه وه به ره و قه لاه و سه نگه ری دژمن لی بدری.
- مورچه** - ا (موورچه - mûrçe): میرووله.
- مورچه خوار** - ا.مر (موورچه خار - mûrçexar): گیانله به ریکه میروله ده خوات، نه م گیانله به ره زیاتر له نه مریکای باشوردا هه یه.
- مورچه گیر** - ا.مر (موورچه گیر - mûrçegîr): میروویه که ده فری و میرووله ده خوات.
- مورخ** - ا.ف.ع (مووقه ریخ - mûverix): میژوونوس، دیرۆکنوس.
- مورخ** - ا.مف.ع (مووقه ره خ - mûverex): نه وه ی روژو به رواو میژووی دیاریکرا بی.
- مورد** - ا.ع (مه ورید - mewrid): شوینی لادان، ری ئاو، بوار.

- مورد** - (مورد - mûrd) : مؤرد، دره ختیکه.
- مورش** - (موریش - mûriş) : دهستبه ند بیان گه رذنبه نی زهنگیانه.
- مورق** - ا.ف.ع (موقه ریخ - mûverix) : فرۆشبارو دروستکاری کاغذ، نووسه ر.
- موروث** - ا.م.ف.ع (مه وروس - mewrûs) : میراتی.
- موری** - (موری - mûrî) : لوله ی چیمه نتو بۆ زیراب.
- موریانه** - (موریانه - mûriyane) : مؤریانه.
- موز** - ا.ع (مه وز - mewz) : ده رختی مؤز.
- موزائیک** - ا.فر (موزائیک - mûzaik) : کاشی.
- موزج** - ا.ع (مه وزج - mewzec) : چه کمه.
- موزع** - ا.ف.ع (موقه ززی - mûvezzi) : دابه شکر.
- موزون** - ا.م.ف.ع (مه وزون - mewzûn) : کیشراو، هه لسه نکینراو، کیشدار، هاوسه ننگ.
- موزه** - (موزه - mûze) : چه کمه.
- موزه** - ا.فر (موزه - mûze) : موزه خانه، عه نتیکه خانه.
- موزیسین** - ا.فر (موزیسین - mûzîsîn) : مؤسیقاژان، مؤسیقاژان.
- موزیک** - ا.فر (موزیک - mûzîk) : مؤسیقا، هونه ری مؤسیقا.
- موزیکال** - ص.فر (موزیکال - mûzîkal) : مؤسیقای.
- موز** - (موز - mûj) : گزلاو.
- موزان** - ص (موزان - mûjan) : چاوی جوان و پر ناز، چاوی خومارو خه والو، نیرگیزی نیوه پشکوتو.
- موزیک** - (موزیک - mûjîk) : خه لکی دپهاتی رووسی.
- موستره** - ا.مر (موسوتوره - mûsuture) : ئوسته ره، گوپزان، تیغی سه ر تاشین و ردین تاشین.
- موسخ** - ص.ع (موسه خ - mûsex) : که مه ربه ندی مه سیحیان.
- موسخ** - ص.ع (موقه سسه خ - mûvessex) : پیس، چلکن.
- موسر** - ص.ع (موسیر - mûsir) : ده وله مه ند، زهنگین، ده سترو، دارا.
- موسع** - ص.ع (موقه سسه - mûvesse) : به رین، پان، بلاو.
- موسم** - ا.ع (مه وسیم - mewsim) : وه رز، وه خت، کات.
- موسوم** - ا.م.ف.ع (مه وسوم - mewsum) : نیشانه کراو، داغمه کراو، ناونراو.
- موسه** - (موسه - mûse) : زه رده زیپه، زه رده واله.
- موسی** - ا.ع (موسا - mûsa) : موس، گوپزانی سه ر تاشی.
- موسیچه** - (موسیچه - mûsîçe) : قومری.
- موسر** - (موسیر - mûsir) : سیری کتوی.
- موسیقار** - (موسیقار - mûsîxar) : مؤسیقا ژان، جوړه سازتیکه، بالنده یه کی ئه فسانه ییه که گوایه ده نوکی کون کونه له و کونانه وه ئاوازی جوړاو جوړ ده ردینتی.
- موسیقی** - (موسیقی - mûsîxî) : مؤسیقا.
- موسیلاژ** - ا.فر (موسیلاژ - mûsîlaj) : شیلوه سه مغی گیا.
- موسیو** - ا.فر (موسیوو - mûsiyû) : گه وره، به ریز، مسیو.
- موش** - (موش - mûş) : مشک.
- موشخ** - ا.م.ف.ع (موقه ششه ه - mûveşşeh) : حه مایه ل.
- موش خورما** - ا.مر (موش خورما - mûş xurma) : مشک خورما، خورما چه چان.
- موشک** - (موشک - mûşek) : مشک خورما، موشک، روکتیت، ساروخ.

- موشکاف** - ص.فا (موشیکاف - mûşikaf): وردبین.
- موش کور** - ا.مر (موشی کور - mûši kûr): مشکه کویره، جرجه کویره، رسک.
- موشور** - ا.ع (مهوشور - mewşûr): شووشه،
- موصل** - ا.ع (مووسیل - mûsil): شویتنی پیکهوه بهستان و گرتیدان، شویتنی گرتیدانی گوریس.
- موصل** - ا.مف.ع (موقه سسهل - mûvessel): پیکهوه بهستراو.
- موصوف** - ا.مف.ع (مهوسوف - mewşûf): وهسفرکراو، ستایش کراو، پهسند دراو.
- موصول** - ا.مف.ع (مهوسول - mewşûl): پیکهوه بهستریاگ.
- موسی** - ا.فا.ع (مووسی - mûsî): وهسیت کهر، راسپیت.
- موسی** - ا.مف.ع (مووسا - mûsa): وهسیت کراو، راسپیتدراو.
- موضع** - ا.ع (مهوزی - mewzi): شویتن، شویتنی دانانی شتیک.
- موضوع** - ا.مف.ع (مهوزو - mewzû): دانراو، بابهت.
- موطن** - ا.ع (مهوتین - mewtin): وهتهن، زید، نیشتمان.
- موظف** - ص.ع (موقه ززهف - muvezzef): وهزیفه دار، فرمانبر، کارمهند.
- موعد** - ا.ع (مهوئید - mew'id): وهعدگه، ژوان، شهرت و پیمان.
- موعظه** - ا.ع (مهوئیزه - mewize): پهندو ناموژگاری.
- موعود** - ا.مف.ع (مهوئوود - mew'ûd): وهعهده کراو، روژی قیامت.
- موفر** - ا.مف.ع (موقه ففهه - muveffer): فراوان و زور، زوکراو، زیادکراو.
- موفق** - ص.ع (موقه ففهه - muveffex): سهرکه وتوو.
- موفور** - ص.ع (مهوفور - mewfûr): فراوان، فره، زور، بئ شومار.
- موقت** - ص.ع (موقه غغهت - mûvexxet): کاتی.
- موقد** - ا.ع (موغید - mûxid): کوانوو، ناگردان، وهجاغ.
- موقر** - ص.ع (موقه غغههر - mûvexxer): پیایو ئاقل و سهنگین، کارامه و سالار، گهوره و پیایوانه.
- موقع** - ا.ع (مهوغی - mewxi): شویتنی کهوتن، شویتنی روودان، شویتنی لادان، قوناغ.
- موقف** - ا.ع (مهوغیف - mewxif): شویتنی وهستان، ویستگه، ههلویست.
- موقن** - ا.فا.ع (موغین - mûxin): پهقییندار، دلنیا.
- موقود** - ا.مف.ع (مهوغوود - mewxûd): داگیرساو.
- موقوف** - ا.مف.ع (مهوغوف - mewxûf): گیراو، تهقیف کراو.
- موقوفه** - ا.مف.ع (مهوغوفه - mew'xûfe): مولکتی که دهرامه ته کهی بو کاروبارو خیری گشتی تهرخان کرابی، وهقف کراو.
- موکب** - ا.ع (مهوکیب - mewkib): دارودهستهی پاشا له سهفهردا.
- موکت** - ا.فر (موکیت - mûkit): موکیت، کومبار.
- موکل** - ا.فا.ع (موقه ککیل - mûvekkil): کهسیت که تهوقات بو خوی بگری.
- موکل** - ا.مف.ع (موقه ککهل - mûvekkel): کهسیت کاریکی پئ سپیتدراپئ، کهسیت کرابی به وهکیل.
- موکول** - ا.مف.ع (مهوکول - mewkûl): وابهسته به کهسیکی دیبیهوه، دانراو.
- مول** - ا.مص (موول - mûl): خاوهخاو.
- مول** - ا.ص (موول - mûl): ماشوقی ژن، دهنکی ژن (واته پیایویکی دی جگه له میرده کهی) کورپیک له ماشوقی ژنیک بئ، حهرامزاده، زول.

مونوپل - ا.فر (مونوپول - mûnûpul):
مۆنۆپۆل.

مونولوگ - ا.فر (مونولوگ - mûnûlûg):
مه نه لۆگ، هه ندى نمايش كه بهك تهكتهر به ته نيا
بيته سه ر شانۆو قسه له گه ل خۆيدا بكات،
نمايشيكي كورت كه له لايه ن يهك كه سه وه ته نجام
بدرى.

مونه - ا.مونه (mûne):
تايبه ته ندى، وه كو گه رمى ناگر.

موهبت - ا.ع (مه وه بيه ت - mewhibet):
به خشش، نه وهى به كه سيك بيه خشري.

موهن - ا.فا.ع (موهين - mûhin):
لاوازكه ر، سست كه ر.

موهوب - ا.مف.ع (مه وهوب - mewhûb):
شت پي دراو، شت پي به خشاو.

موهوم - ا.مف.ع (مه وهوم - mewhûm):
وه هم و خه يال.

موهون - ص.ع (مه وهون - mewhûn):
لاواز، سست.

موى رگ - ا.مر (موى رهگ - mûy erg):
ده زولهى خوين، مولوله.

مويز - ا.مه فيز (mevîz):
ميۆژ.

مويزه - **مويزك** - ا.مه فيزهك - مه فيز -
mevîz - mevîzek):
جۆزه رووه كيكه.

مويه - ا.مص (موويه - mûye):
گره، زارى، شين.

مويه زال - ا.مر (موويهى زال - mûyey zal):
ناوى ئاهه نكيكي كو نى مۆسيقاى ئيرانييه.

موييدن - مص.ل (موييدن - mûyîden):
گريان و زارى، گريان وشيوه نكردن، شيوه ن و
زارى.

موينده - ا.فا (موويه نده - mûyende):
شيوه نكه ر.

مويين - ص.ن (موويين - mûyin):
ئه و شتهى له موو چنرابج و دروست كرابج.

مه - ص (ميه - mih):
گه و ره.

مولد - ا.ع (مه وليد - mewlid):
شوئى له دايك بوون، زيد.

مولد - ا.فا.ع (موليد - mûlid):
مامان.

مولد - ا.فا.ع (موقه ليد - mûvellid):
مامان.

مولد - ا.مف.ع (موقه لله د - muvelled):
له دايك بوو.

مولش - ا.مص.ع (موليش - mûliş):
دواخست، ماته ل كردن، درهنگ كردن.

مولع - ا.مف.ع (موله - mûle):
چلتيسى و تامه زرۆيى.

مولكول - ا.فر (موليكول - mûlikûl):
گه رديله.

مولنجه - ا.موله نجه (mulence):
ئه سپيى گه نم و ئارد.

مولو - ا.مولوو (mûlû):
زهنگ.

مولود - ا.مف.ع (مه ولود - mewlûd):
له دايك بوو.

مولوى - ص.ن.ع (مه وله فى - mewlevî):
جۆزه كلاويكى دريژ بان عه مامه يه كى بچوو كه.

مولى - ا.ع (مه ولا - mewla):
سه روه ر، گه و ره، دۆست، به نده، به ندهى ئازادكراو، خاوه ن و
گه و ره.

موليدن - مص.ل (موليدن - mûlîden):
ديركردن، درهنگ كردن، تاخير كردن، دواكه وتن،
ماته ل كردن.

موم - ا.موم (mûm):
ميۆى ههنگوين، نه و تليه بهى له پاش پالاوتنى ههنگوين ده ميئيتته وه.

مومول - ا.موومول (mûmûl):
نه خو شيبه كى چاوه.

موميا - ا.مووميا (mûmiya):
مؤميا.

مونتاز - ا.فر (مونتاز - mûntaj):
مونتاج كردن.

مونس - ا.فا.ع (مونيس - mûnis):
ها و ده م.

مونل - ا.فر (مونيل - mûnil):
كانزايه كه له سه دا ٦٠ - ٧٠٪ نيكه.

مه - ا (میہ - mih) : تہم.
مہ - مہہ (meh) : مانگ، ہہیث.
مہ - ا. فر (می - mi) : مانگی پینجہ می
 فہرہنگی.
مہاب - ا. ع (مہہاب - mehabb) : جیتی
 ہاتنی با، کونہ با.
مہایت - مص. ع (مہہایت - mehabet) :
 ترساندن، گہورہیی و شکو، شان و شہوکت.
مہابط - ا. ع (مہہابت - mehabit) : شوینی
 دابہزین، جیتی نیستنہوہ.
مہابل - ا. ع (مہہابل - mehabil) : رتی
 مندالڈان، منالڈان، رھمی ژن.
مہاجات - مص. ع (مووہاجات - mûhacat) :
 ہہجوکردنی یہکتر.
مہاجر - ا. ف. ع (مووہاجیر - mûhacir) :
 مووہاجیر، کہسیک لہ شار یان ولاتی خوئی
 پروات و لہ شار یان ولاتیکی بیگانہ نیستنہ جیتی
 بیٹی.
مہاجرت - مص. ل. ع (مووہاجرہرت -
 mûhaceret) : کوچ کرن، کوچین.
مہاجم - ا. ف. ع (مووہاجیم - mûhacim) :
 ہیرش بہر.
مہاجمہ - مص. ل. ع (مووہاجمہ -
 mûhaceme) : ہیرش کردن، ہیرش بردن.
مہاد - ا. ع (میہاد - mihad) : جینگہ، بیشکہ،
 لانکہ، زہوی نزم.
مہادات - مص. ع (مووہادات - mûhadat) :
 دیاری دان بہیہکتر.
مہادنت - مص. ل. ع (مووہادنتہ -
 mûhadene) : ناشتی کردن، سولج کردن
 لہگہل یہکدا.
مہار - ا. ع (میہار - mihar) : داریکی بچوکہ
 دہیخنہ پەرہی لوتی و شترو پەتی پیٹوہ دہہساتن،
 ہہوسار.
مہارب - ا. ع (مہہاریب - meharib) : شوینی
 راکردن و ہہلاتن.

مہارت - مص. ل. ع (مہہارت - meharet) :
 کارامہیی لہ کاریکدا، لیٹہاتوویی لہ کاریکدا،
 زیرہکی و ہستایی.
مہارشہ - مص. ل. ع (مووہارشہ -
 mûhareş) : بہیہکدا ہہلشاخین،
 ہہرہشہکردن لہ یہکدی، دژمنایہتی کردنی یہک.
مہالک - ا. ع (مہہالیک - mehalik) : جیتی
 لہناو چوون، شوینی فہوتان، تالوکہخانہ.
مہام - ا. ع (مہہامم - mehamm) : کاری
 سہخت، ٹہرک.
مہان - ا. مف. ع (مووہان - mûhan) : زہلیل
 کراو، ٹیہانہکراو.
مہانت - مص. ل. ع (مہہانت - mehanet) :
 خواریوون، لول بوون، زہلیل بوون، ریسوابوون،
 زیلہت و ریسوایی.
مہب - ا. ع (مہہبب - mehebb) : شوینی
 ہاتنی با، کونہ با.
مہبٹ - ا. ع (مہہبت - mehbet) : شوینی
 دابہزین، جیتی نیستنہوہ.
مہبل - ا. ع (موہبل - muhbel) : مندالڈان،
 رتی مندالڈان، رھمی ژن.
مہپارہ - ص. مر (مہہپارہ - mehpare) : جوان،
 خشکوک، قشت، ژن یان منالی جوانی وکو
 مانگ.
مہتاب - ا. مر (مہہتاب - mehtab) :
 مانگاشہو، تریفہی مانگ، ہہیثہشہو.
مہتابی - ا. مر (مہہتابی - mehtabî) : ہہیوان،
 بانپڑہ، بہرہدمی عیمارہت.
مہتدی - ص. ع (موہتہدی - muhtedî) :
 کہسیک رتی راستی دؤزبیتنہوہ.
مہتر - ص. ت (میہتہر - mihter) : سہرؤک و
 گہورہی قہوم.
مہتر - ا. ص (میہتہر - mihter) : مہیتہر.
مہجع - ص. ع (میہجہء - mihce) :
 غافل، گیل، ٹہوہی زوو لای ہہر کہسیک رام
 بیٹی.

مهريان - ص (ميهريان - mihrbān):
ميهريهان، دلسوژ.

مهركان - ا (ميهركان - mihrgan): مانگي
ميهري، پايز، ناوي رُوژي شازدهيه مي مانگي
ميهريه، جهژنيكي كوڙي فارسانه، كه له رُوژاني
١٦-٢١ ي مانگي ميهري بهر پايان ده كرد، دواي
جهژني نه ورُوژ گه وره ترين جهژن بووه، نه م جهژنه
له سهرده مي هه خامه نشييه كاندا باو بووه له
قوڼاغ و سهرده مه كانی دواتریشدا تا سهره له لدانی
ئيسلام هه باو بووه، پاش ئيسلاميش له زه مانى
سامانيان و غه زنه وياندا باو بووه، ئيستاش وه كو
جهژنيكي گه وره ي رُوژنييري ماوه، به عه ربه ي
ميهريه جاني پيډه گوتري.

مهركانى - ا (ميهركانى - mihrganî): ناوي
له حننيكه له سى له حنه كه ي باربه د.

مهركياه - ا. مر (ميهركياه - mihrgîyah):
جوړه گيايه كه.

مهريه - ا (موهريه - muhre): موړو، موړه غه.

مهريه داران - ا. مر (موهريه داران -
muhredaran): برپرده داران.

مهزول - ص. ع (مهزول - mehzûl): له پرو
لاواز.

مهزوم - ا. مف. ع (مهزوم - mehzûm):
به زيوو، هه لاتوو، شكست خوار دوو.

مهست - ص (مههست - mehîst):
گه وره ترين.

مهستى - ا. مر (ميهستى - mihsitî):
پيڅكها تووه له مه (گه وره) و ستي (خانم)
مهستى: خانمى گه وره.

مهسيما - ص. مر (مههسيما - mehsîma):
روو مانگ، جوان و خشكوڅك وه كو مانگ.

مهشيد - ا. مر (مههشيد - mehsîd):
مانگه شهو، تريفه ي مانگ.

مهك - مص. ل. ع (مههك - mehk):
نه رمكردنى شتيك، سووينه وه.

مهك - ا (مههك - mehk): گيايه كه.

مهجع - ا. ع (مههجه - mehce'): خه وتنگه،
جيتى خه وتن و ئيسراحت و هه وينه وه.

مهجو - ا. مف. ع (مههجوڅ - mehcûv):
هه جو كراو.

مهجوړ - ا. مف. ع (مههجوړ - mehcûr):
به جيتى هيتلاو، دووړ، چولكراو.

مهجه - ا. ع (موهجه - muhce): خوڼين، خوڼينى
دل، روح، گيان.

مهچه - ا (مههچه - mehçe): هه يقوڅك، سهرى
عه له م كه له زيتريان زبو له شيوه ي هه يقوڅك
چيډه كريت.

مهده - ا. ع (مهده - mehd): بيتشكه، لانكه.

مهده - ا (مهده - mehd): رووه كيڅكه.

مهدي - ا. مف. ع (مههدي - mehdî): هيدايت
دراو.

مهذار - ص. ع (ميهزار - mihzar): چنه باز،
هه له وهږ، هه رزه كو.

مهذب - ا. مف. ع (موهه ززه ب - muhezzeb):
به نه ده ب، پاك و بئ خه وش، خوڅ خوو.

مهري - ا (ميهري - mihr): ميهريه باني،
دوستايه تي، مه حبه ب.

مهري - ا (ميهري - mihr): خوړ، هه تاو.

مهري - ا (ميهري - mihr): مانگي هه وته مي سالي
هه تاوي. يه كه م مانگي پايز.

مهري - ا (موهري - muhr): موړ، كيسه ي
سهر به ستراو، سهر موړ.

مهري - ا. ع (مهري - mehr): ماره يي.

مهرياس - ا. ع (ميهرياس - mihras): ميكوټ،
هاوه ن.

مهرياسپند - ا. مر (مههريه سپه ند - mehr espend):
ناوي رُوژي بيست و نوپه مي هه مانگيكي هه تاوي.

مهريافزا - ص. فا (ميهريه فزا - mihr efza):
نه وه ي ميهرو مه حبه تي زوړيي.

مهريه - ا. ع (مههريه ب - mehreb): شوڼينى
راكردن.

- مهیل** - مص.ل.ع (مهیل - mehl) : به نه سپایی کارکردن، هیتنی و نه رمی.
- مهیل** - ا.ع (موهل - muhl) : ناسنجاو، قه تران و رونی زهیتون، زیچکاو.
- مهلت** - مص.م.ع (موهلهت - muhlet) : مؤله تدان، دهرقه تدان، مه دارا.
- مهلیک** - ا.ف.ع (موهلیک - muhlik) : کوشنده.
- مهلیکه** - ا.ع (مههلهکه - mehleke) : جیتی له ناو چوون.
- مهلل** - ص.ع (موهلهلل - muhellel) : چه ماوه، چه ماوه وه کو هه یثک.
- مهلهل** - ص.ع (موههل هل - muhelhel) : ناسکه شیعر، جلی ناسکی چنراو.
- مهم** - ص.ع (موهیم - muhimm) : گرنگ، کاری گه وره.
- مهمات** - ا.ع (موهیمات - muhimmat) : تامیرو که رهسته ی جهنگ، ئه رک و کاری دژوارو گرینگ.
- مهماز** - ا.ع (میهماز - mihmaz) : مامیتر.
- مهمان** - ص (میهمان - mihman) : میوان، میقان.
- مهماندار** - ص (میهماندار - mihmandar) : میواندار.
- مهمانسرا** - ا.مر (میهمانسرا - mihmansera) : میوانخانه.
- مهمانکده** - ا.مر (میهمانکده - mihmankede) : میوانسرا، میوانخانه.
- مهمان نواز** - ص.فا (میهمان نه فاز - mihman ne vaz) : میواندوست، میوانپه روره.
- مهمز** - ا.ع (میهمهز - mihmez) : مامیتر.
- مهمل** - ص.ع (موهمل - muhmel) : بیتهوده، قسه ی بیتهوده.
- مهموز** - ص.ع (مههموز - mehmûz) : وشه ی هه مزه دار.
- مهموم** - ص.ع (مههموم - mehmûm) : دلته ننگ، خه مبار.
- مهمه** - ص.ع (موهیممه - muhimme) : کار و ئه رکی دژوارو گرنگ، تامیرو که رهسته تین شه ری.
- مهیمز** - ا (میهمیز - mihmîz) : مامیتر.
- مهنا** - ص.ع (موهه ننا - muhenna) : خوش، به له زهت و سازگار.
- مهناوی** - ا (مههناقی - mehnavî) : که سیتیک له هیتزی دهر باییدا کار بکات وه کو گوروبانی سویا.
- مهند** - ص.ع (موهه ننده - muhenned) : شمشیری هیندی.
- مهندس** - ا.ص (موهه ندیس - muhendis) : ئه ندازیار.
- مهوار** - ص (مههقار - mehvar) : مانگ ئاسا، مینا هه یث.
- مهوار** - ا (مههقار - mehvar) : مانگانه، موجه و جیره یه ک که مانگه و مانگ به خه لکی بدری.
- مهوش** - ص (مههقه ش - mehveş) : جوان، مانگ ئاسا، روو مانگ.
- مهوع** - ا.ف.ع (موهه قشیی - mûhevvi) : قیژه وهر، مایه ی رشانه وه، قیژه ون.
- مهول** - ص.ع (مههول - muhul) : ترسناک، پرترس.
- مهیا** - ص.ع (موهه ییا - muheyya) : ئاماده، ته یار.
- مهیاوه** - ا (مههیاقه - mehyave) : خوراکیتیک له ماسی دروست بکری.
- مهیب** - ص.ع (مههیب - mehîb) : ترسیتنه ر، مایه ی ترس و هه بیهت.
- مهییج** - ا.ف.ع (موهه ییج - muheyyic) : هاروژیته ر.
- مهیل** - ص.ع (مههیل - mehîl) : شویتنی ترسناک، جیتی پر مه ترسی.

- مهیمن** - ص.ع (موهه‌مین - muheymin): شایه‌تی راستگۆ، نیگابان، یه‌کیتکه له ناوه‌کانی یه‌زدان.
- مهین** - ص.ن (می‌هین - mihîn): گه‌وره، گه‌وره‌تر.
- مهین** - ص.ع (مه‌هین - mehîn): مانگ ئاسا، مانگین، ناوی ژتانه.
- مهین** - ص.ع (مه‌هین - mehîn): زه‌لیل.
- مهیه‌وه** - (مه‌هیه‌فه - mehyeve): خۆراکیک به‌ماسی دروستکراوی.
- می** - (مه‌ی - mey): شه‌راب، مه‌ی.
- میادین** - ا.ع (مه‌یادین - meyadîn): مه‌یدانان.
- میامن** - ا.ع (مه‌یامین - meyamin): ده‌ستی راست، لای راست، بالی راستی مه‌یدانی جه‌نگ، به‌ره‌که‌ت و فه‌ر.
- میامین** - ا.ع (مه‌یامین - meyamîn): مویاره‌ک.
- میان** - (مییان - miyan): ناوه‌راست، که‌مه‌ر، ناوقه‌د.
- میان بالا** - ص.مر (مییان بالا - miyan bala): ده‌سته بالا.
- میان بند** - ا.مر (مییان به‌ند - miyan bend): که‌مه‌ر به‌ند.
- میانچی** - (مییانچی - miyançî): نیوانچی، پیناو، ناویژیوان.
- میانداری** - ص (مییانداری - miyandar): وه‌ستاو مامۆستاو رابه‌ر له زۆرخانه‌دا.
- میانگین** - ص.ن (مییانگین - miyangîn): موعه‌ده‌ل، تیکرا.
- میانه** - (مییانه - miyane): ناوه‌ند، ناوه‌راست.
- میانه‌رو** - ص.فا (مییانه‌روه - miyanerew): میانه‌روه.
- میانه‌سال** - ص.مر (مییانه‌سال - miyane sal): میانه‌سال، کامل، نه‌گه‌نج و نه‌پیر.
- میاه** - ا.ع (مییاه - miyah): ئاو.
- می پرست** - ص.فا.ع (مه‌ی په‌رست - mey perest): مه‌ی په‌رست، که‌سیک زۆری چه‌ز له مه‌ی بی.
- میت** - ص.ع (مه‌یت - meyt): جه‌نازه، مردوو.
- میت** - ص.ع (مه‌ییت - meyit): مردوو.
- میترا** - (میترا - mitra): فریشته‌ی میه‌رو خۆشه‌ویستی، فریشته‌ی پاراستنی راستی و به‌لین و په‌یمان، سه‌رچاوه‌ی رووناکی و تیشک، خۆر.
- میترائیسم** - (میترائیسم - mîtra'ism): خۆشه‌ویستی په‌روه‌ری، میه‌ره‌روه‌ری.
- میتولۆژی** - ا.فر (میتولۆژی - mîtûlûjî): میتولۆژی، ئه‌فسانه‌ی قاره‌مانان، زانستی لیک‌دانه‌وه‌و شروقه‌کردنی ئه‌فسانه‌ی خواوه‌ندان و قاره‌مانان.
- میتته** - ص.ع (مه‌یتته - meyte): مردار.
- میتین** - (میتین - mîtin): زه‌نگن، کولینگ، ته‌شویی به‌رد تاشین.
- میشاق** - (میساق - misax): به‌لین، په‌یمان.
- میخ** - (میخ - mîx): میخ، بزمار.
- میخانه** - ا.مر (مه‌یخانه - meyxane): مه‌یخانه، شوینی خواردنه‌وه‌ی مه‌ی.
- میختن** - مص.ل (میختن - mîxten): میزتن، میزکرن.
- میخچه** - (میخچه - mîxçe): بزماوی بچوک، میخچه‌که.
- میخ‌درم** - ا.مر (میخ‌دیرم - mîxdirem): دراو، سکه، ئامپیریک که‌ دراوی بی له‌سکه‌ بدری.
- میخک** - (میخک - mîxek): گوله‌ میخک.
- میخوار** - ص.فا (مه‌یخوار - meyxar): شه‌راپخۆر، مه‌یخۆر.
- میخوش** - ص (مه‌یخوش - meyxûş): ترش و شیرین، میخۆش، مزر.
- میخی** - ص.ن (میخی - mîxî): بزماوی، خه‌تی بزماوی.

میدان - ا(مهیدان - meydan): مهیدان، گۆزه پان، مهیدانی تهسپ تاودانی.
میده - ا.ص(مهیده - meyde): نانی گهنم.
میده سالار - ا.ص(میده سالار - mîde salar): نانه‌وا، نانکهر.
میر - ا(میر - mîr): میر، ته‌میر.
میراب - ا.ص(میراب - mîrab): میرو.
میراث - ا.ع(میراس - mîras): که‌له‌پور، میرات، ته‌وه‌ی له پاش مردوو ده‌میتنی و میراتگرانی ده‌بیهن.
میرخور - ا.ص(میرئاخور - mîraxûr): میرئاخور، که‌سپیک به‌ته‌ویلته‌ی خان و شادا راده‌گا.
میراندن - مص.م(میراندن - mîranden): میراندن، کوشتن.
میرزا - ا.ص(میرزا - mîrza): ته‌مه کورتکراوه‌ی ته‌میرزاده‌یه، ته‌مه له کؤنا له‌قه‌بی شازاده‌کان بووه له کوتابی ناویاندا به‌کار هاتووه وه‌کو محمه‌د میرزا، هه‌ندی پیاویش ته‌و له‌قه‌به‌پان له‌پیش ناوی خوینانه‌وه داناوه. پاشان مانای کؤلکه خوینته‌وارو نووسه‌رو سکریتیری وه‌رگرتووه، میرزا، میرزا بنووس.
میرشکار - ا.ص(میرشیکار - mîrşikar): گه‌وره‌ی شکارچیبان، به‌رپرسی راوچیبان.
میرغضب - ا.مر(میرغزه‌ب - mîrxezeb): میرغزه‌ب، جه‌لاد، ماموری ته‌نجامدانی حوکمی خه‌نه‌قاندن.
میروک - ا(میروک - mîrûk): میرووله.
میره - ا(مه‌یره - meyre): میرد، شوو، سه‌رۆکی خانه‌واده، سه‌روه.
میره - ا.ع(میره - mîre): تازوقه، میره، تازوخه‌ی ده‌وله‌تی، ته‌رزا.
میز - ا(میز - mîz): میز.
میزاب - ا(میزاب - mîzab): مه‌رزوم، مه‌رزیب.
میزان - ا.ع(میزان - mîzan): ته‌رازوو، ته‌ندازه.

میزبان - ص(میزبان - mzban): خانه‌خوی.
میزد - ا(مه‌یه‌زد - meyzd): مه‌جلیسی شهرباب و به‌زمی میوانی، میتری رازاوه‌ی خواردن له بوته‌پن ئاینیدا.
می زده - ص.مف(مه‌ی زده - meyzede): که‌سپیک زۆری خواردبیتته‌وه شهرباب لیبی دابی.
میزر - ا(مه‌یزر - meyzer): میزهر.
میزراه - ا.مر(میزراه - mîzrah): میزهرۆ.
میزک - ا(میزک - mîzek): میز.
میزنای - ا.مر(میزنای - mîznay): میزهرۆ.
میزه‌شناس - ا.ص(میزه‌شناس - mîzeşinas): پسپۆر له واری نه‌خۆشی میزدا.
میزیدن - مص.ل(میزیدن - mîzîden): میزتن، میزکردن.
میس - ا.ع(میس - mîs): دره‌ختیکی گه‌وره‌یه.
میسر - ا.ع(مه‌یسهر - meyser): قومار.
میسر - ا.مف.ع(مویه‌سسهر - muyesser): ئاسان، ئاسانکراو، ئاماده‌وه فه‌راهم.
میسه‌ره - ا.ع(مه‌یسهره - meysere): ده‌سته‌چه‌پ، لای چه‌پ، بالی چه‌پی مه‌یدانی جه‌نگ.
میسور - ا.مف.ع(مه‌یسور - meysûr): سه‌هل و ئاسان.
میسیون - ا.فر(میسیون - mîsyûn): شانده‌ی شانده‌ی نوینته‌رایه‌تی.
میسیونر - ص.فر(میسیونیر - mîsyûnir): ته‌ندامی شانده‌ی ئاینی، مژده‌ده‌ری ئاینی، که‌شیش.
میشن - ا(میشه‌ن - mîşen): پیتستی مه‌ری ده‌باغی کراو.
میشوم - ص.ع(مه‌یشوم - meyşûm): شووم، نه‌حس، ناموباره‌ک.
میشینه - ص.ن(میشینه - mîşîne): میگه‌له‌مه‌ری.

میدان - ا(مهیدان - meydan): مهیدان، گۆزه پان، مهیدانی تهسپ تاودانی.
میده - ا.ص(مهیده - meyde): نانی گهنم.
میده سالار - ا.ص(میده سالار - mîde salar): نانه‌وا، نانکهر.
میر - ا(میر - mîr): میر، ته‌میر.
میراب - ا.ص(میراب - mîrab): میرو.
میراث - ا.ع(میراس - mîras): که‌له‌پور، میرات، ته‌وه‌ی له پاش مردوو ده‌میتنی و میراتگرانی ده‌بیهن.
میرخور - ا.ص(میرئاخور - mîraxûr): میرئاخور، که‌سپیک به‌ته‌ویلته‌ی خان و شادا راده‌گا.
میراندن - مص.م(میراندن - mîranden): میراندن، کوشتن.
میرزا - ا.ص(میرزا - mîrza): ته‌مه کورتکراوه‌ی ته‌میرزاده‌یه، ته‌مه له کؤنا له‌قه‌بی شازاده‌کان بووه له کوتابی ناویاندا به‌کار هاتووه وه‌کو محمه‌د میرزا، هه‌ندی پیاویش ته‌و له‌قه‌به‌پان له‌پیش ناوی خوینانه‌وه داناوه. پاشان مانای کؤلکه خوینته‌وارو نووسه‌رو سکریتیری وه‌رگرتووه، میرزا، میرزا بنووس.
میرشکار - ا.ص(میرشیکار - mîrşikar): گه‌وره‌ی شکارچیبان، به‌رپرسی راوچیبان.
میرغضب - ا.مر(میرغزه‌ب - mîrxezeb): میرغزه‌ب، جه‌لاد، ماموری ته‌نجامدانی حوکمی خه‌نه‌قاندن.
میروک - ا(میروک - mîrûk): میرووله.
میره - ا(مه‌یره - meyre): میرد، شوو، سه‌رۆکی خانه‌واده، سه‌روه.
میره - ا.ع(میره - mîre): تازوقه، میره، تازوخه‌ی ده‌وله‌تی، ته‌رزا.
میز - ا(میز - mîz): میز.
میزاب - ا(میزاب - mîzab): مه‌رزوم، مه‌رزیب.
میزان - ا.ع(میزان - mîzan): ته‌رازوو، ته‌ندازه.

میعاد - ا.ع (میئاد - mî'ad): رۆژی قیامت، رۆژی پهسلانی، وعدهگه.

میعه - ا.ع (مهینه - mey'e): شۆکه.

میخ - ا.ع (میخ - mîx): ته می خهست و چر، ههور.

میقات - ا.ع (میقات - mîxat): وهخت، کات، کاتی کار.

میکا - ا.ع (میکا - mîka): جۆره بهردیکه، میکا.

میکائیل - ا.ع (میکائیل - mîkail): ناوی فریشته یه که.

میکادو - ا.ع (میکادو - mîkadû): له قه بی جارانی ئیمپراتۆرانی ژاپۆنه.

میکده - ا.ع (مه ی که ده - meykede): مه بیخانه، جیتی شهراب فرۆشتن، شوینی مه ی خواردنه وه.

میکروب - ا.ع (میکروب - mîkrûb): میکروب.

میکروبیولوژی - ا.ع (میکروبیولوژی - mîkrubiyulujî): میکروبیناسی.

میکروبیولوژیست - ا.ع (میکروبیولوژیست - mîkrubiyulujist): میکروب ناس.

میکروفون - ا.ع (میکروفون - mîkrufûn): میکروفۆن، بلندگۆ.

میکروگرافی - ا.ع (میکروگرافی - mîkrugrafî): زانستی لیکۆلینه وه ی گهردیلان.

میکرولیتیک - ا.ع (میکرولیتیک - mîkrulîtîk): بهردیک له توخمی زۆر ورده دروست بووبی.

میکرومتر - ا.ع (میکرومتر - mîkru mitr): ئامیری پیتوانه ی مه ودای زۆر بچووکی وه کو میلیمه تر.

میکرون - ا.ع (میکرون - mîkrûn): ئامیریکی زۆر بچووکه بۆ نه ندازه گیری شتی زۆر بچووک.

میکزودم - ا.ع (میکزودیم - mîkzûdim): نه خوشییه که له نه نجامی نه ره سیوی غوده ی دهره قی دروست ده بی.

میگ - ا.ع (میگ - mîg): کولله، رووبیان.

می گسار - ص.فا (مه ی گوسار - mey gusar): مه ی خۆر.

میگو - ا.ع (مه یگو - meygû): کولله ی دهریایی، رۆبیان، مه یگو.

میگون - ص (مه ی گون - meygûn): به رهنگی مه ی، سور، به رهنگی شهراب، شهرابی.

میل - ا.ع (میل - mîl): میل، کلچیتو.

میل - مص.ع (مه یل - meyl): چه مین، لار بوون، ئاره زوو کردن.

میل - ا.ع (میل - mîl): میل، پیتوانه یه که.

میلا - ا.ع (میلا - mîlad): کاتی له دایک بوون، رۆژی له دایک بوون.

میلان - مص.ع (مه یه لان - meylan): لاریبون، خواربون.

میلاو - ا.ع (میلاو - mîlav): شاگرد، شاگرد دوکان.

میل لنگ - ا.ع (میل له نگ - mîl leng): ئامیریکیه کاری پستونی ئوتومبیل ریک ده خات.

میله - ا.ع (میله - mîle): بیر، کاریز.

میلیتاریسم - ا.ع (میلیتاریسم - mîlîtarîsm): عه سه که رتاریزم، ولاتیتیک هه موو کاروباریکی له ژنیر ده سه لاتتی سوپاییاندا بی، بۆچوون و ئایدولۆژیایه که که پیتی وایه شهر گرنگترین ئهرکی نه ته وه بییه.

میلیتر - ص.ع (میلیتره - mîlîter): سوپایی، له شگری، عه سه که ری، میللیتاری، میلیشایی.

میلی گرم - ا.ع (میلی گیره م - mîlîgirem): هه زاریه کی گرام.

میلی متر - ا.ع (میلی میترا - mîlî mitr): هه زاریه کی مه تر.

میمنت - مص.ل.ع (مه یه نه ت - meymenet): موباره ک بوون، فه رو به ره که ت.

میعاد - ا.ع (میئاد - mî'ad): رۆژی قیامت، رۆژی پهسلانی، وعدهگه.

میعه - ا.ع (مهینه - mey'e): شۆکه.

میخ - ا.ع (میخ - mîx): ته می خهست و چر، ههور.

میقات - ا.ع (میقات - mîxat): وهخت، کات، کاتی کار.

میکا - ا.ع (میکا - mîka): جۆره بهردیکه، میکا.

میکائیل - ا.ع (میکائیل - mîkail): ناوی فریشته یه که.

میکادو - ا.ع (میکادو - mîkadû): له قه بی جارانی ئیمپراتۆرانی ژاپۆنه.

میکده - ا.ع (مه ی که ده - meykede): مه بیخانه، جیتی شهراب فرۆشتن، شوینی مه ی خواردنه وه.

میکروب - ا.ع (میکروب - mîkrûb): میکروب.

میکروبیولوژی - ا.ع (میکروبیولوژی - mîkrubiyulujî): میکروبیناسی.

میکروبیولوژیست - ا.ع (میکروبیولوژیست - mîkrubiyulujist): میکروب ناس.

میکروفون - ا.ع (میکروفون - mîkrufûn): میکروفۆن، بلندگۆ.

میکروگرافی - ا.ع (میکروگرافی - mîkrugrafî): زانستی لیکۆلینه وه ی گهردیلان.

میکرولیتیک - ا.ع (میکرولیتیک - mîkrulîtîk): بهردیک له توخمی زۆر ورده دروست بووبی.

میکرومتر - ا.ع (میکرومتر - mîkru mitr): ئامیری پیتوانه ی مه ودای زۆر بچووکی وه کو میلیمه تر.

میکرون - ا.ع (میکرون - mîkrûn): ئامیریکی زۆر بچووکه بۆ نه ندازه گیری شتی زۆر بچووک.

میولوزی - ا.فر (میولوزی - miyûlûzî):
به شیکه له زانستی توپکاری دهرباره‌ی ماسولکه،
ماسولکه‌ناسی.

میوه - ا (میقه - mîve): میوه،.

میوه‌نیام - ا.مر (میقه‌نیام - mîveniyam):
توپکلی هه‌ندئ روکی وه‌کو نوک و لوییا.

میهن - ا (میهن - mîhen): وه‌ته‌ن، زید،
نیشتمان، مال.

میمنه - ا.ع (مه‌مه‌نه - meymene): به‌ره‌که‌ت
و فه‌ر، لای راست، بالی راستی مه‌یدانی جه‌نگ.

میمون - ص.ع (مه‌میون - meymûn):
موباره‌ک، به‌فه‌ر.

میمون - ا (مه‌میون - meymûn): مه‌میون.

میمیگ - ص.فر (میمیگ - mîmîk):
لا‌سایی کردنه‌وه‌و ده‌مه‌لا‌سکئ، هه‌لس و که‌وت
و گو‌رانی چاره‌ی ته‌کته‌ر له کاتی ده‌وربینین له
شانوگه‌ریدا.

مین - ا.فر (مین - mîn): مین، لو‌غم.

مینا - ا (مینا - mîna): شووشه، مینای سه‌ر
ددان.

مینا - ا (مینا - mîna): گولی مینا.

مینا - ا (مینا - mîna): بالنده‌به‌که.

مینا - ا.ع (مینا - mîna): مینا، به‌نده‌ر.

مینافام - ص.مر (مینافام - mînafam):
شینباو، شین وه‌کو مینا.

میناکار - ا.ص (میناکار - mînakar):
میناساز، که‌سپک که میناکاری بکات.

مینو - ا (مینو - mînu): به‌هه‌شتی به‌رین.

مینوت - ا.فر (مینوت - mînut): ره‌ش نووس،
پیش نووس.

مینوی - ص.ن (مینیه‌قی - mînevî):
به‌هه‌شتی.

مینیاتور - ا.مر (مینیاتور - mînyatûr):
وتینه‌ی زۆر بچوک که ورده کاری تیا کرابئ، جو‌ره
نیگارکیشییبه‌کی تاییه‌تی روژه‌ه‌لانه.

مینیاتوریست - ص.فر (مینیاتوریست -
mînyatûrist): مینیاتورساز، نیگارکیشی
مینیاتورکار، که‌سپک به‌شیتوازی مینیاتور
نیگارکیشی بکات.

مینیموم - ا.فر (مینیموم - mînimûm): به‌لای
که‌مه‌وه، لایه‌نی که‌م.

میوپ - ا.فر (میوپ - miyûp):
نزیک بین، که‌سپک چاوی لا‌واز بی‌و دوور
نه‌بینئ.

eye

ن

ن- حر (ن- N):

- پیتی بیست و نۆیه می ئه لیبای فارسییه و به (نون) ده خوینرتیه و ده، به حه ساوی ئه بجه د ده کاته (۵۰).
- نا- (نا- na): پیشگره، ده چیتسه پیش وشه و مانای تازه ی لئی دروست ده کات، وهک: نادرست، ناپسند، ناتوان.
- نا- (نا- na): نای، نهی، گه روو.
- نا- (نا- na): نم، رتوبهت، تهره شوع، بۆنی ناخوشی هه ندی خۆراکی کۆن، بۆنسارد.
- نا- ا.ع (نا- na): وزه، شینگ، تاقهت و توانا، هه ناسه.
- ناارام- ص (ناارام- na aram): بی ئۆقره.
- ناازموده- ص (ناازموده- na azmûde): بی ئه زمون، بی ته جره به، باړ.
- نااشنا- ص (نااشنا- na asna): نه ناس، بیگانه.
- نائب- ص.ع (نائیب- naib): جیگر.
- نائبه- ص.ع (نائیبه- naibe): لیتقه ومان، کاره سات، بویه رو به لآو نسیبهت.
- نائح- ا.ف.ع (نائیه- naih): شینگیر.
- نائره- ا.ص.ع (نائیره- naire): ئاگری هه لایساو، فیتنه، رق و کینه و دژمنایه تی.
- نائیل- ا.ف.ع (نائیل- nail): به مه بهست گه بیوو، سوو دمه ند.
- نائم- ص.ع (نائیم- naim): نووستوو، خه وتوو، خه فتگ.
- نائمه- ص.ع (نائیمه- naime): ژنی نووستوو، مهرگ.
- ناپ- ص (ناپ- nab): پاک و بی غه ل و غه ش، نایاب.
- ناپ- ا.ع (ناپ- nab): که لیه.
- ناباب- ص (ناباب- nabab): ناپه سند، ناباو، نه گونجاو، ناشیرین.
- نابالغ- ص.ع (نابالغ- nabalix): نه بالق.
- ناباور- ص (ناباقر- nabaver): باوه رنه کرده نی، شتی قه بول نه کری.
- نابایا- ص (نابایا- nabaya): نه زه روری، ناپیویست.
- نابایست- ص (نابایست- nabayist): هه ر شتی پیتویست نه بی، ناپیویست.
- ناپت- ا.ف.ع (ناپیت- nabit): چه که ره کردوو، رواو، ورا دوو.
- ناپجا- ص (ناپيجا- nabica): نابه جی.

- نابخرد** - ص (نابیخرد - nabixred): بین تهقل، گیل، گه لحو.
- نابردار** - ص (نابوردار - naburdar): ناچار، بی سهر، بی ثوقره.
- نابرید** - ص (نابورید - naburîd): نهپردراو، خه تهنه نهکراو، سوونته نهکریاک.
- نابسامان** - ص (نابیسامان - nabi saman): بی سهر و بهر، ناپیک و پیک، شیواو.
- نابسود** - ص (نابهسوود - nebesûd): کون نهکراو، دهست لینه دراو، سهرمؤر.
- نابغه** - ص (نابیغه - nabixe): بلیمهت، هه لکه وتوو، له راده به دهر زیرهک.
- نابکار** - ص (نابیکار - nabikar): بی که لک، به دکرده وه، بی فایده.
- نابل** - ص (نابیل - nabil): تیره نداز.
- نابنوا** - ص (نابینه فا - nabineva): زابه و له ناو چوو، بیته وا.
- ناببود** - ص (نابوود - nabûd): نابوود، له ناو چوو، نه ماو، فه و تاو.
- نابردمه ند** - ص (نابوودمه ند - nabûd mend): موفلیس، هه ژار، بی حال و مال.
- نابهره** - ص (نابه ره - nabehe): پیسکه، بی خیر، زیری قه لب.
- نابهنگام** - ص (نابیهنگام - nabihingam): ناو دخت.
- نابینا** - ص (نابینا - nabîna): نابینا، کویر، که سیک که چاوی نه بینن.
- نابیوسان** - ص (نابه یوسان - nabeyûsan): نشکیفا، له نکاو، له پی، له نا غافل.
- ناپاک** - ص (ناپاک - napak): پیس، ناپاک.
- ناپاکزاد** - ص (ناپاکزاد - napak zad): حه رامزاده، زؤل، بیژی.
- نایپایدار** - ص (نایپایدار - napaydar): ناپایه دار، ره و ته نی، زوو گوزهر.
- نایپخته** - ص (نایپخته - napuxte): نه کولاو، کال، بی ته جره به، بار، خاو.
- نایدرام** - ص (نایدردام - napidram): ناپه سند، ناخوش، غه مگین، شووم، ناهه موار، نادر ووست، ناریک و پیک.
- نایدیری** - ص (نایدیره ری - napiderî): زیباب، باوه پیاره، باوه پیتره.
- نایدید** - ص (نایدید - napedîd): پیوار، نادیار، په نهان، گوم.
- نایپروا** - ص (نایپه رقا - naperva): بی په روا، چاوقایم، سهرگردان، نه ترس.
- نایپره یزگار** - ص (نایپه ره یزگار - naperhîzgar): به دکرده وه، فاسق، داوین پیس.
- نایپز** - ص (نایپز - napez): نه کولوک.
- نایپسری** - ص (نایپسری - napiserî): زیکوپی.
- نایپسند** - ص (نایپه سهند - napesend): ناپه سند، ناجوور، ناحه ز.
- نایپیدا** - ص (نایپه یدا - napeyda): نادیار، په نهان، پیوار، نه وه ی ئاشکرا نه بی، نه خوویا.
- ناتراشیده** - ص (ناتراشیده - naterashîde): نه تاشراو، ناهه موار، بی ته ربیت.
- ناتندرست** - ص (ناتهن دروست - naten drust): نه خوش، دهغه زار، نه ساغ.
- ناتنی** - ص (ناتنی - natenî): زری، برا بیان خوشک که له بهک داک و باب نه بن.
- ناتو** - ص (ناتو - natew): ناسازگار، ناتوبا، ناریک، ناکوک.
- ناتوان** - ص (ناتنه فان - natevan): نه توان، بی توانا، لاواز، به له نگازو بیته وا.
- ناتور** - ص (ناتور - natûr): ته بیع، ته بیعهت، گه وه هر، جه وه هر، سروشت.
- ناتورالیست** - ص (ناتورالیست - natûralîst): ته بیعی زان، زانا له ته بیعی اتدا.

- ناتوالیسم** - ا. فر (ناتوورالیسم - natûralîsm): په پره‌وی شتیوازی ته بیعت.
- ناجی** - ص. ف. ا (ناجیه - naciḥ): سه‌رکه و توو، سه‌رکه فتگ.
- ناجی** - ص. ع. ا (ناجی - naci'): سوودمه‌ند، خوښ، خوازباری پاوه‌ن و له‌وه‌رو له‌وه‌رگه، عه‌ودالی گیاوله‌وه‌رگه.
- ناجیم** - ا. ف. ا (ناجیم - nacim): هه‌لا‌توو، سه‌رکیتش، دره‌وشاوه.
- ناجو** - ا (ناجو - nacû): کاژ.
- ناجوود** - ا (ناجوود - nacûd): کاسه، پیاله، شه‌راب و قاپی شه‌راب.
- ناجوور** - ص (ناجوور - nacûr): نه‌گونجاو، تاکه‌و تاک.
- ناجی** - ا. ف. ا (ناجی - nacî): رزگار بوو، ده‌ریازبوو.
- ناچار** - ص (ناچار - naçar): ناچار، بیچاره، بئ‌ده‌رتان، به‌ناجاری، بیته‌وا.
- ناچخ** - ا (ناچخ - naçex): ته‌ورزیڼ، کوله‌نیزه.
- ناچرید** - ص (ناچرید - naçerîd): نه‌له‌وه‌ریو، مرؤف یان سه‌یوان که هیچی نه‌خواردبئ.
- ناچیز** - ص (ناچیز - naçîz): که‌م، هیچ، ناچیز.
- ناحق** - ص (ناهغ - nahex): درؤ، نه‌هق.
- ناحل** - ص. ع. ا (ناحیل - nehil): بنیس، لاواز، ئه‌وه‌ی نه‌خوښی یان نه‌شق یان سه‌فه‌ر لاوازی کردبئ.
- ناحی** - ص. ف. ا (ناهی - nahî): نه‌حووزان، ریزمان زان، ده‌ستورزان.
- ناحیه** - ا. ع. ا (ناهییه - nahiye): ناوچه، لا، قه‌راخ، به‌شپک له‌شارتیک.
- ناخ** - ا (ناخ - nax): ناوک.
- ناخدا** - ا. ص (ناخدا - naxuda): که‌شتیوان، ئه‌فسه‌ری هیزی ده‌ریایی.
- ناخلف** - ص. م. ر (ناخه‌له‌ف - naxelef): ناخه‌له‌ف، منالی نا‌سالح، منالی ناله‌بار، منالی خراب.
- ناخن** - ا (ناخن - naxun): نینؤک، نووخان، نویخان.
- ناخنک** - ا (ناخونه‌ک - naxunek): نینؤکی پچوک، ناخونه‌ک، خواردن له‌شتی به‌به‌ی نئجازه‌ی خاوه‌نی.
- ناخنک** - ا (ناخونه‌ک - naxunek): رووه‌کتیکه.
- ناخن‌گیر** - ا. م. ر (ناخن‌گیر - naxun gîr): نینؤک‌که‌ر.
- ناخنه** - ا (ناخونه - naxune): زیاده‌گوښتی گوښه‌ی چاو.
- ناخواست** - ص (ناخواست - naxast): داوانه‌کراو، نه‌ویستراو.
- ناخوانا** - ص (ناخوانا - naxana): خه‌تی به‌ناسانی نه‌خوینرتنه‌وه، ئومی و نه‌خوینده‌وار.
- ناخوانده** - ص (ناخوانده - naxande): نه‌خوینده‌وار، که‌سپک بئ‌ده‌وه‌ت کردن خو‌ی بکا به‌میوان.
- ناخوداگاه** - ص. م. ر (ناخوداگاه - naxûd agah): که‌سپک ناگای له‌خو‌ی نه‌بئ، نااگا، بئ‌ناگا.
- ناخوش** - ص. م. ر (ناخوش - naxûş): نه‌خوښ، ناپه‌سند، دلته‌نگ، له‌ش به‌بار.
- نادار** - ص (نادار - nadar): نه‌دار، نه‌بوو، هه‌ژار، ده‌ستکورت.
- ناداشت** - ص (ناداشت - nadaşt): هه‌ژار، نه‌بوو، نه‌دار، بئ‌شهرم.
- نادان** - ص (نادان - nadan): نه‌زان، بئ‌نه‌قل، نه‌خوینده‌وار.
- نادانسته** - ص (نادانسته - nadaniste): نادیار، نه‌زانراو، له‌رووی نه‌زانییه‌وه.
- نادختری** - ص (نادوخته‌ری - naduxterî): زرکچ.

- نادر** - ص.ع (نادیر - nadir) : دهگمهن.
- نادروست** - ص (نادوروست - nadurust) : عه‌بیدار، که‌سی بی بارو به‌دکار.
- نادره** - ص.ع (نادیره - nadire) : بی‌هاوتا، دهگمهن.
- نادم** - ص.ع (نادیم - nadim) : په‌شیمان.
- نادی** - ا.ف.ع (نادی - nadî) : یانه، بانگ‌کەر.
- نادیده** - ص (نادیده - nadîde) : نه‌بینراو، ئەوه‌ی به‌چاو نه‌بینری.
- نار** - ا (نار - nar) : هه‌نار.
- نار** - ا.ع (نار - nar) : ناگر.
- ناراست** - ص (ناراست - narast) : که‌چ، نه‌هه‌موار، نه‌هه‌ق، درۆ، خاین، ده‌غه‌ل.
- نارین** - ا.مر (نارین - narbin) : بنه‌هه‌نار.
- نارپستان** - ص (نارپستان - narpistan) : مه‌مک هه‌نار، کچ یان ژنیک مه‌مکی توندو قوت وه‌کو هه‌نار بی.
- نارجیل** - ا.ع (نارجیل - narcîl) : دره‌ختیکه، گوژی هیندی.
- نارخو** - ا (نارخو - narxû) : گولی هه‌نار.
- ناردان** - ا.مر (ناردان - nardan) : ده‌نکی هه‌نار، ده‌نکه هه‌نار.
- ناردین** - ا (ناردین - nardîn) : جوژه گولیکه.
- نارس** - ص (نارس - nares) : میوه‌ی کال، نه‌گه‌بیو، نه‌ره‌سیو.
- نارسا** - ص (نارسا - naresa) : کورت، کول، نوقوستان.
- نارستین** - ا.فر (نارستین - narsî'in) : ده‌رماناتیکه له‌بابه‌تی مؤرفین.
- نارستان** - ا.مر (نارستان - narstan) : باغی هه‌نار.
- نارکند** - ا.مر (نارکند - narkend) : هه‌نارستان، شوینی دره‌ختی هه‌ناری زۆرب.
- نارکووتیک** - ص.فر (نارکووتیک - narkûtîk) : ماده‌یه‌کی بی‌هۆشکهره وه‌کو تلیاک، نارکووتیک.
- نارکووتین** - ا.فر (نارکووتین - narkûtîn) : تلیاک.
- نارکوک** - ا (نارکوک - narkûk) : ئە‌فیوون، تلیاک.
- نارگیل** - ا (نارگیل - nargîl) : دار گوژی هیندی.
- نارمشک** - ا (نارمشک - nar muşk) : جوژه دره‌ختیکه.
- نارنج** - ا (نارنج - narenc) : نارنج.
- نارنجستان** - ا.مر (نارنجستان - narncistan) : باغی نارنج، شوینی نارنجی زۆرب.
- نارنجک** - ا (نارنجک - narencek) : نارنجک.
- نارنگ** - ا (نارنگ - nareng) : نارنج.
- نارنگی** - ا (نارنگی - narengî) : لاله‌نگی.
- نارو** - ا (نارو - narew) : حیل، فی‌ل، خیانه‌ت.
- نارو** - ا (نارو - narû) : ته‌بیریکه.
- ناروا** - ص (ناروا - nareva) : ناروا، ناپه‌سند، پاره‌ی قه‌لب.
- نارون** - ا (نارون - narven) : ناروه‌ن، ناروه‌ند، داره‌ش، داریکی بی به‌ره‌قه‌دی ره‌شه‌و لک و پۆبی جوانی هه‌یه.
- ناره** - ا (ناره - nare) : زمانه‌ی ته‌رازوو، یان قه‌پان.
- ناز** - ا (ناز - naz) : شانازی، عیشوه‌و ناز.
- نازا** - ص (نازا - naza) : نه‌زۆک، قسر.
- نازان** - ص.فا (نازان - nazan) : نازکهر، نازکردن.
- نازیالیش** - ا.مر (نازیالیش - nazbaliş) : سه‌ربنی نه‌رم که له‌ژنیر سه‌ردا داده‌نری.
- نازیو** - ا (نازیو - nazbû) : ریحانه.
- نازپرورد** - ص.مف (نازپرورد - nazperverd) : که‌سیک له‌نازو نیعمه‌تدا په‌روه‌رده‌بوو، ناز په‌روه‌رده.

نازش - ا.مص (نازیش - naziş): نازین، نازکردن.
نازک - ص (نازوک - nazuk): ناسک، نازک، تنک، باریک.
نازک اندام - ص.مر (نازوک ئەندام - nazuk endam): باریک و بالا رتیک و پتیک.
نازک بدن - ص.مر (نازوک بەدەن - nazuk beden): کەسپیک کە بەدەنی نەرم و نیان و جوان بێ.
نازک بین - ص.فا (نازوک بین - nazuk bîn): وردبین.
نازکش - ص.فا (نازکشەش - nazkeş): نازکیتش، ئەوەی نازو عیشووی کەسپیک هەلگرێ.
نازل - ا.فا.ع (نازیل - nazil): دابەزیوو.
نازله - ا.فا.ع (نازیله - nazile): بەلا، مسیبت، لبتقه و مان، کارسات.
نازنین - ص (نازینین - naziñin): نازەنین، دلرفتین، جوان.
نازیدن - م.ص.ل (نازیدەن - nazîden): نازکردن، نازین، بەخۆفشین.
نازنده - ا.فا (نازەندە - nazende): نازکەر.
نازبسم - ا (نازبسم - nazîsm): نازبزم، رتیبازی حیزبی نازی.
ناژو - ا (ناژوو - najû): دارکاژ.
ناس - ا.ع (ناس - nas): خەلکی.
ناساز - ص (ناساز - nasaz): دژ، نەگونجاو، پتتچەوانە یاسا و رتسا.
ناسازگار - ص (ناسازگار - nasazgar): ناتەبا، نەگونجاو، دژ، ناکۆک.
ناسپاس - ص (ناسپاس - nasipas): سپلە، پتت نەزان، ناشوکر.
ناسخ - ا.فا.ع (ناسیخ - nasix): بەتال کەرەوه، هەلۆهشپنەرەوه، کەسپیک نوسخە لەبەر کتتیب یان نووسینیک بگرتتەوه.
ناسره - ص (ناسره - nasere): زتیری قەلب، پارە ی عەبیدار، قسە ی کال و کرچ.

ناسزا - ا.ص (ناسیزا - nasiza): جتیو، قسە ی ناشیرین، نالایهق و ناشایستە.
ناسفته - ص (ناسوفته - nasufte): سەرمۆر، کون نەکراو.
ناسک - ص.ع (ناسیک - nasik): عابید، عیبادهتکەر.
ناسکالیده - ص (ناسیگالیده - nasigalîde): هەلنەسەنگیتراو، بێ بیرکردنەوه.
ناسوت - ا.ع (ناسوت - nasût): جیھانی مادی.
ناسور - ا.ص (ناسوور - nasûr): ناسۆر، برینێ ئاو دز بووبت و چلکی کردبێ و ئاوسابێ، برینتیکە لە گۆشە ی چاو، بنی ددان و دەوری کۆم دتت برینی تەشەنە کردوو، دومەلتی قونتیر.
ناسی - ا.فا.ع (ناسی - nasî): فەرامۆشکار، فەرامۆشکەر، لەبیرکەر.
ناسونال - ص.فر (ناسیونال - nasyûnal): نەتەوهیی، قەومی.
ناسیونالیست - ص.فر (ناسیونالیست - nasyûnalîst): نەتەوه خەواز، نەتەوهیی، نەتەوه پەرودەر.
ناسیونالیسم - ا.فر (ناسیونالیسم - nasyûnalîsm): نەتەوه پەرودەری، ناسیونالیزم، نەتەوه خەواز، میللەت پەرودەری.
ناشایست - ص (ناشاییست - našayîst): ناشایستە، ناپەسند، کریت، ناشیرین.
ناشی - ا.فا.ع (ناشی - našî): نەشوفاکەر، کبژ یان کوری هەرزەکاری نزیک لە بلوغ.
ناشئه - ا.ع (ناشئه - našî'e): هەوهلتی رۆژ، بولتتلی ئتواری.
ناشتا - ص (ناشتا - našta): برسی، کەسی برسی کە بەیانی هیچی نەخواردبێ.
ناشر - ا.فا.ع (ناشیر - našir): بلاو کەرەوه، دابەشکەر، پەخشکار.
ناشزه - ص.ع (ناشیزه - našize): ژنی گوتراوەتی میتردەکە ی نەبێ و بەدرەفتاری بکات، ناچیزه.

ناغوش - ا.مص (ناغوش - naxûş): سهرکردنه ژیر ناو، سهربردنه ژیر ناو.

ناغول - ا. (ناغول - naxûl): نهردهوان، په‌یژه، پاچینه، پیتلیکانه، هه‌وره‌بان.

ناغیست - ا. (ناغیست - naxist): جوژه دره‌ختیکه.

ناف - ا. (ناف - naf): ناوک.

نافذ - ا. ف.ع. (نافیز - nafiz): بره‌و، ره‌وان.

نافذه - ا. ف.ع. (نافیزه - nafize): کلاو روژنه، په‌نجه‌ره، ده‌لاقه.

نافر - ا. ف.ع. (نافیر - nafir): زال، سل، سلۆک.

نافرجام - ص. (نافه‌رجام - nafercam): بیته‌وده، بی‌فایده، به‌د نه‌نجام، که‌سیک که‌ تا‌قیبه‌تی کاره‌کی باش نه‌بیت.

نافرمان - ص. (نافه‌رمان - nafermani): یاخی، سه‌رکیش، خو‌سه‌ر، سه‌رپیتجیکار.

نافره‌خته - ص. (نافه‌ر هه‌خته - nafer hexte): به‌دخوو، بیت‌ته‌ر بیت، بیت‌ته‌ده‌ب.

نافع - ا.ع. (نافی - nafi): به‌که‌لک، سوودگه‌یه‌نهر، به‌سوود، سوودبه‌خش.

نافله - ا.ع. (نافیله - nafiye): به‌خشش، عیباده‌تی سوونته (واجب نه‌بیت).

نافه - ا. (نافه - nafe): ناوکی ئاسکی مسک.

نافی - ا. ف.ع. (نافی - nafi): دوورخه‌روه، نه‌فی که‌ر، ره‌تکردنه‌وه، نکۆلیکه‌ر.

ناقد - ا. ف.ع. (ناغید - naxid): نه‌وه‌ی دراوی قه‌لب و باش لیکدی جیابکاته‌وه.

ناقص - ص.ع. (ناغیس - naxis): که‌م، کیم، نا ته‌واو.

ناقصه - ص.ع. (ناغیسه - naxise): که‌م، کیم، نا ته‌واو.

ناقص - ا. ف.ع. (ناغیز - naxiz): په‌یمان شکین.

ناقل - ا. ف.ع. (ناغیل - naxil): گیره‌روه، نه‌قل که‌ر، شتی له‌ شوینیکه‌وه بو شوینیکی دی بگوازیته‌وه.

ناشکیبا - ص. (ناشه‌کیبا - naşekîba): بیت سه‌برو که‌م هه‌سه‌له.

ناشناخت - ص. (ناشیناخت - naşinaxt): نه‌ناس، نه‌ناسراو.

ناشناس - ص. (ناشیناس - naşinas): نا‌اشنا، بیگانه، نه‌ناسراو.

ناشناوا - ص. (ناشینه‌فا - naşineva): قسه نه‌ژنه‌و، بیت‌گوئی، که‌ر.

ناشو - ص. (ناشو - naşew): مه‌حال.

ناشور - ا. (ناشور - naşûr): قوماشیکی ناسکتر له‌ جاوه.

ناشی - ص. (ناشی - naşî): تازه‌کار، بیت‌ته‌جره‌به، بیت‌ته‌زمون.

ناصب - ا. ف.ع. (ناسیب - nasib): به‌ریاکه‌ر، هه‌ستینه‌ر، ئامرازی نه‌سب.

ناصبی - ص.ع. (ناسیبی - nasibî): که‌مه‌لیک بوون دژی ئیمامی عه‌لی، بت په‌رست.

ناصح - ا. ف.ع. (ناسیه - nasih): په‌ندیار، نه‌سیحه‌تکار، ئامۆژگاری که‌ر.

ناصر - ا. ف.ع. (ناسیر - nasir): یارو یاوه‌ر، پشت و پشتیوان.

ناسیه - ا.ع. (ناسییه - nasiye): ته‌ویل، هه‌نیه، تیۆل، په‌رچه‌م.

ناطق - ا. ف.ع. (ناتیغ - natîx): خه‌تیب، وتاریتۆر، قسه‌زان.

ناطور - ا.ع. (ناتور - natûr): باخه‌وان، بیستانه‌وان، پاسه‌وان.

ناظر - ا. ف.ع. (نازیر - nazir): به‌رپه‌به‌ر، سه‌رپه‌رشتیار، چاودیر، دیده‌وان.

ناظم - ا. ف.ع. (نازیم - nazim): که‌سیک کارپک یان شتیپک ریک بخت.

ناعش - ا. ف.ع. (نائیش - naiş): ژبانسه‌خش، بووژینه‌ر، فه‌ژینه‌ر.

ناعم - ص.ع. (نائیم - naim): نه‌رم و ناسک، که‌سیک له‌ نیعمه‌تدا بژی.

ناگهان - ق (ناگهان - nagehan): ناگهان، کوت و پر، له‌پر، بی‌وهخت، ناوهخت.

نال - ا (نال - nal): قامیشی باریک و ناسک و ناو به‌تال، لوله‌ی باریک.

نالان - ص (فالان - nalan): نالین.

نالش - ا.مص (نالیش - naliş): ناله نال، نال و نک، نالین.

نالہ - ا (نالہ - nale): ناله، دهنگی سوزو شیون و گریان.

نالیدن - مص.ل (نالیدن - nalîden): نالین.

نالنده - ا.فا (نالنده - nalende): ناله‌کەر، که‌سیک بنالین.

نام - ا (نام - nam): ناو، نام، ناڤ.

نام اور - ص (نام ئاڤهر - nam aver): به‌نامی، ناودار، مه‌نشور، ناسراو، نامدار، ناڤدار.

نامادری - ص (نامادری - nemaderî): زری دایک.

نامبردار - ص (نامبردار - namberdar): نامدار، ناڤدار، ناسراو، به‌نامی، ناودار، به‌ناڤوده‌نگ.

نامبرده - ص (نام بورده - namburde): ناوبراو، نیتوراو.

نامجو - ص.فا (نامجو - namcû): دلیرو نازا، عهدالی ناو شوڤت.

نامحرم - ص (نامه‌هره‌م - namehrem): نامه‌هره‌م، بیگانگه، غه‌واره.

نامدار - ص (نامدار - namdar): نامدار، ناڤدار، ناسراو، نیتودار، به‌ناویانگ، به‌نامی.

نامراد - ص (ناموراد - namurad): نامراد، به‌مراز نه‌گه‌ییوو، مه‌حروم، بی‌به‌ش.

نامرد - ص (نامهرد - namerd): نامهرد، ترسنوک، بی‌غیرت.

نامردم - ص (نامهردوم - namerdum): ناکه‌س به‌چه، هه‌تیوچه، خوڤیری، بی‌ته‌ده‌ب.

ناقله - ا.فا.ع (ناغیله - naxile): خه‌لکانیک له شویتیکه‌وه بو شویتیکه‌ی دی بگوازنه‌وه.

ناقور - ا.ع (ناغور - naxûr): شه‌ییوو، که‌رنا.

ناقوس - ا.ع (ناغوس - naxûs): ناقوس، زه‌نگی گه‌وره که له کلنساکاندا داده‌نری.

ناقوسی - ا (ناغوسی - naxûsî): ناوی ئاهه‌نگیکه‌ی کونی موسیقای ئیرانه.

ناقه - ا.ع (ناغه - naxe): وشتری میچکه.

ناقه - ص.ع (ناغیه - naxih): نه‌خوشیک تازه له نه‌خوشی هه‌ستابیتنه‌وه و هیشتا بی‌تاقت بی.

ناک - ا (ناک - nak): پاشگره، ده‌چیتنه‌سه‌ر کۆتایی و وشه‌و سیف‌ت دروست ده‌کات و ده‌ک اندوه + ناک = نه‌ندوه‌ناک: خه‌مگین.

ناک - ا (ناک - nak): له‌وتاو، غه‌شدار.

ناکام - ص (ناکام - nakam): ناکام، بی‌به‌ش، نامراد، که‌سیک به‌ئاوات و ئامانجی خو‌ی نه‌گات.

ناکح - ص.ع (ناکیه - nakih): پیای ژندار، ژنی میتردار، زه‌وجیوو.

ناکس - ص (ناکسه‌س - nakes): بی‌بار، هه‌تیوچه، ناکه‌س به‌چه، خوڤیری.

ناکس - ص.ع (ناکیس - nakis): سه‌رشوڤر، چه‌ماوه، سه‌ره‌و ژیر، ئاو‌ژوو، سه‌رنگون.

ناکیسر - ا.هند (ناکیسه‌ر - nakiser): دره‌ختیکه‌ی زه‌لامه زیاتر له دارگوڤز ده‌چیت.

ناگاه - ق (ناگاه - nagah): نشکیتفا، ناوهخت، له‌پر.

ناگرفت - ق (ناگیرفت - nagirift): له‌ناکاو، له‌پر، نشکیتفا.

ناگزیر - ص (ناگوزیر - naguzir): ناچار.

ناگزیر - ص (ناگوزیر - naguzir): ناچار.

ناگوار - ص (ناگوفار - naguvar): ناخوش، خواردنی به‌ئسانی له‌گه‌ده‌ده‌ا هه‌رس نه‌بی، نا‌گه‌وار، تام ناخوش.

ناگه - ق (ناگه‌ه - nageh): له‌پر، له‌ناکاو.

- نامزد** - ا.ص (نامزهد - namzed): که سیتیک بۆ
کارتیک له بهر چاو گیرایی، دهزگیران.
- نامور** - ص (نامشه - namver): ناقدار،
نامدار، ناودار، به نامی، بناث و دهنگ.
- ناموس** - ا.ع (ناموس - namûs): ناموس،
شهره، راز و نهیتی، حه شارگه ی راوچی، پیاوی
لیهاتوی کارامه.
- نامویه** - ص (نامویه - namûye): ژنی که
بیتوهژن نه که وتیب و هه ریه ک شوی کردیبی .
- نامه** - ا (نامه - name): نووسراو، نامه،
کتیب.
- نامهبر** - ا.ص (نامهبر - nemeber): نامهبر،
ته تهر، په پیک، قاسید.
- نامه رسان** - ا.ص (نامه رسان - nameresan):
پۆسته بهر.
- نامه سیاه** - ص.مر (نامه سیاه - name
siyah): نامه نووس، رۆژنامه نووس.
- نامی** - ص (نامی - namî): نام هرهش،
گوناحکار.
- نامه نگار** - ص.فا (نامه نگار - namenigar):
رۆژنامه نووس.
- نامی** - ص (نامی - namî): به نامی، ناودار.
- نامی** - ص (نامی - namî): نه شوفا کهر، شتی
که نه شوفا بکات.
- نامیدن** - م.ص (نامیدن - namîden):
ناوان، ناقتان.
- نان** - ا (نان - nan): نان.
- نان اور** - ص.فا (نان ئافه - nan aver): نان
په پیداکه ر بۆ مال و مندال، گه وره ی خیزان.
- نانخواه** - ا (نانخواه - nanxah): ره شکه.
- نانخور** - ص.فا (نانخور - nanxûr): نان
خۆر، مال و مندال.
- نانخورش** - ا.مر (نانخورش - nanxûriş):
ته وه ی به نانه وه بخورئ، پی خۆر.
- ناندو** - ا.فر (ناندوو - nandû): وشترمری
ئه مریکایی.
- نانکش** - ا (نانکش - nankiş): قه زوان،
قه سقه وان.
- نان کلاغ** - ا (نان که لاغ - nankelax): تۆله که.
- نانکور** - ص.مر (نانکور - nan kûr): نان
کویر، سپله، پی نه زان، کویرنان، نه که حه رام.
- نانو** - ا (نانوو - nanû): لای لایه، لانکه،
دیلاتی، جۆلانه.
- نانوا** - ا (نان فا - nanva): نانوا.
- نانیوشان** - ق (نانیوشان - naniyûşan): بیج
خه بهر، له پر، نه بیستراو.
- ناو** - ا (ناف - nav): هه ر شتیکی ناو بۆشی
دریژ، زیراب.
- ناو** - ا (ناف - nav): که شتی، که شتی جهنگی.
- ناو استوار** - ا.ص (ناف ئوستوار - nav ustovar):
ئه فسه ری هیژی ده ریایی.
- ناوانیدن** - م.ص (نافانیدن - navanîden):
چه مانه وه، ماندوو کردن، لارو له نه.
- ناویان** - ا.ص (ناف بان - nav ban):
که شتیوان، ئه فسه ری هیژی ده ریایی.
- ناویر** - ا.ص (ناقه بهر - navber): که شتیپران،
که شتیباژۆ، که سیتیک که شتی لی بخورئ.
- ناوتیپ** - ا.مر (نافتیپ - navtîp): ده سته یه ک
که شتی جهنگی هیژی ده ریایی.
- ناوچه** - ا (ناقچه - navçe): که شتی بچووکی
جهنگی.
- ناوخدا** - ا.ص (نافخودا - navxuda):
که شتیوان.
- ناودان** - ا (ناقدان - navdan): مه رزیب.
- ناودیس** - ا.مر (ناقدیس - navdîs): به شتیوه ی
که شتی، ئه و که ندو له ندانه ی له چینه کانی
زه ویدان و شتیوه بیان له که شتی ده چی.
- ناورد** - ا (ناقهرد - naverd): جهنگ، شه ر،
شه رکه.

- ناوردجو** - ص.فا (ناقه ردجوو - naverdcû):
جهنگاوهر.
- ناوردگاه** - ا.مر (ناقه ردگاه - naverdgah):
شه رگه، مهيدانی جهنگ.
- ناوس** - ا (ناقوس - navûs): گۆر، گلکۆ،
دهخمه، قهور.
- ناوسروان** - ا.ص (ناقسه رفان - navservan):
ئهفسهري هيتزي دهريايي.
- ناوشکن** - ا.مر (ناقشیکه - navşiken):
کهشتي شکن، بهلهمی جهنگی تيرپهوه که تاقیبی
کهشتي جهنگی دهکات و لیبی ددهات.
- ناوک** - ا (نافهک - navek): کهشتي بچووک،
تير، تيری که به کهوان بهاویژری.
- ناوک انداز** - ص.فا (نافهک ئه انداز - navek
endaz): تيره انداز.
- ناوگان** - ا (نافگان - navgan): کهشتیانی
جهنگی.
- ناوگرهه** - ا (ناف گورووه - navgurûh):
دوو سی دهسته کهشتي جهنگی، تیپی
دهريايي.
- ناووس** - ا (ناقوس - navûs): گلکۆ، گۆر،
دهخمه.
- ناوه** - ا (نافه - nave): تاسی قورکیشان.
- ناوهکش** - ا.ص (نافه کهش - navekes):
کرتیکاری به نایی که به تاس قور یان گهچ یۆ
وهستا بهری.
- ناوی** - ا.ص (نافی - navî): سه ریزی هیتزی
دهريايي.
- ناویدن** - مص.ل (ناقیده - navîden): راست
و چهپ کردنی کهشتی، لارو له نجه، ئه ملالو
ئه ولاکردن.
- ناو ناوان** - ص.فا (ناف ناوان - nav navan):
له نجه ولار، خه رمان.
- ناویژه** - ص (ناقیشه - navije): خه وشدار،
غه شدار، ناخالیسه.
- ناهار** - ا.ص (ناهار - nahar): برسی، ناشتا،
که سیک له به یانیسه وه نانی نه خواردی، فراقین،
نیوه رۆژه، نانی نیوه رۆ.
- ناهب** - ا.ف.ع (ناهیب - nahib): تالانچی،
تالانکهر.
- ناهیق** - ا.ف.ع (ناهیغ - nahix): سه رین، زه ره،
که رزه ر.
- ناهمتا** - ص (ناهمتا - nahemta): بی هاوتا،
بی وینه، بی هامتا.
- ناهموار** - ص (ناهموار - nahemvar):
ناهموار، که ندومه ند، پر هه ورازو نشیو، زبرو
به گری و گۆل.
- ناهنجار** - ص (ناهنجار - nahencar):
خواروخیچ، نا ههموار، ناشیرین و ناپه سه ند.
- ناهوشمند** - ص (ناهوشمند - nahûşmend):
بی ئه قل، بی ئاوه ز.
- ناهی** - ا.ف.ع (ناهی - nahî): نه هیکه ر.
- ناهید** - ا (ناهد - nahîd): ناهید، ئه ستیره ی
زوه ره.
- نای** - ا (نای - nay): نای، ئامی ریکی
مۆسیقایه.
- نای** - ا (نای - nay): قورگ، گه روو، ئه وک.
- نایاب** - ص (نایاب - nayab):
نایاب، شتی که ده ستنه که وئ، ده گمن، زۆر به
نرخ.
- نای انبان** - ا.مر (نای ئه نبان - nay enban):
هه مانه یه که له سه رتیکیبه وه نایه کیان پیوه ناوه و
چه ند کونیکتی تی کراره جا هه مانه که پر له با
ده کهن و ده یخه نه ژیر بال و له کاتی گۆرانی و
سه مادا لیبی ددهن، نای هه مانه.
- نایچه** - ا (نایچه - nayçe): نای بچووک،
لوه لوی بچووک.
- نایژه** - ا (نایژه - nayje): نای بچووک، هه ر
شتیک وه کو نای بی. لوه لوی مه سینه، هه ر
لوه لویه که نای پیدا بهردری.
- نایلون** - ا.فر (نایلون - naylûn): نایلون.

نبش - مص.ع (نهبش - nebs) : گۆر هه لکه نندن، زهوی هه لکه نندن و دهرهینانی شتیک.

نبشتن - مص.م (نهبشتهن - nebišten) : نووسین، نقیسین.

نبض - مص.ع (نهبز - nebz) : ترپه، جولانی دهمار، لیدانی دل، تل دانی دهمار.

نبض نگار - ا.فر (نهبزنگار - nebz nigar) : تامیزی ئەندازهگیری لیدانی دل، نهبزپیتو، نهبزگر.

نبع - مص.م.ع (نهبء - neb') : ههلقولینی ئاو له کانی و سهراچوان، سهراچاوه، کانی.

نبع - ا.ع (نهبء - neb') : درهختیکه سهخت تیرو کهوانی لی دهروستدهکری.

نیک - ا.ع (نهبک - nebk) : جۆگه له ئاوی زۆر باریک له روبارهوه یان له کانیهوه لاپدات.

نیل - ا.ع (نهبل - nebl) : تیر.

نبوت - مص.ل.ع (نهبشتهت - nebvét) : کول بوونی شمشیر، کهم بوونی بینایی، کزبوونی چاو، ناشیرین بوونی چروچاره، نهفرت کردن.

نبوت - ا.مص.ع (نوبوئشتهت - nubûvet) : پیغه مبهرايه تی.

نبوغ - مص.ل.ع (نوبوغ - nubûx) : دهرکهوتن، بلیمه تی.

نبوی - ص.ن (نهبهقی - nebevî) : پیغه مبهری.

نیهره - ا (نهبههره - nebehre) : پارهی قهلب، خویری، نادیارو په نهان.

نبی - ا (نوبی - nubî) : قورئان.

نبی - ص.ع (نهبی - nebî) : په یامبهر، پیغه مبهر.

نبیند - ا.ع (نهبیز - nebîz) : شهراپ، شهراپی تری، شهراپی خورما.

نبیره - ا (نهبیره - nebîre) : نهوه و نهبیره.

نبیسه - ا (نهبیسه - nebîse) : منالی، منالی نهقی.

نبیل - ص.ع (نهبیل - nebîl) : پیای نهجیم و خانه دان، زانا و هوشیار.

نیاندرتال - ا.فر (نیاندیرتال - niyandirtal) : نیاندهرتال، مرۆقی نیاندهرتال، ناوی دۆلتیکه له ئەلمانیا که له سالی ۱۸۵۶ دا له وی کاسه سهری مرۆقتیک دۆزرایهوه که دهگه پیتهوه بو پتر له ۴۰ ههزار سال له مهوبهر ناویان لیناوه مرۆقی نیاندهرتال.

نیوژن - ا.فر (نیوژین - nîyûjin) : قوئاغی دووه له سهردهمی سبیهمی زهوی ناسی.

نیون - ا.فر (نیون - niyun) : گازتیکه دهگهمن و زۆرکه مه.

نیا - ا.ع (نهبه - nebe) : ههوال.

نبائل - ا.ع (نهبائیل - nabail) : رهسه ندار، نهجیب زاده، خانه دان.

نبات - ا (نهبات - nabat) : جۆزه شهکرتیکه مینایی رهنگه.

نبات - ا.ع (نهباب - nebat) : رووهک.

نباح - مص.ل.ع (نوباھ - nubah) : وهپین، سه گور.

نباش - ص.ع (نهباش - nebbas) : کفندز.

نبالت - مص.ل.ع (نهبالهت - nebalet) : نهجیب بوون، ئوروستوکراتی بوون.

نباھت - مص.ل.ع (نهباهت - nebahet) : شوڤهت په یادکردن، زیرهکی، شهریف بوون.

نبت - ا.ع (نهبت - nebt) : رووهک، گیا.

نبد - ا.ع (نهبز - nebz) : شتی کهم.

نبراس - ا.ع (نبراس - nibras) : چرا، سه ره نیتزه.

نبرد - ا (نهبرد - neberd) : جهنگ، شهپ.

نبردناو - ا.مر (نهبرد ناھ - neberd nav) : که شتی جهنگی تیژرهو.

نبرده - ص (نهبهرده - neberde) : جهنگاوه، دلاوه، دلیر.

نپسه - ا (نهبسه - nebesse) : نهوه و نهتیره.

نبش - ا (نهبش - nebs) : که نار، قهراغی مهیدان، چوارپان.

- نبیه** - ص.ع (نهبیه - nebîh): زانا، هوشیار، زیرهک، وربا.
- نبتون** - ا.ع (نبتون - nibtûn): نبتون، یه کتیکه له ئه سستییه گه رۆکه کان.
- نت** - ا.ع (نوت - nut): نۆتهی مۆسیقا، نیشانه، پهراویز.
- نتاج** - ا.ع (نیتاج - nitac): بیتجوی حهیوانات، زایینی چواربیتیان، نهوه، نسل.
- نتایج** - ا.ع (نتایج - netayic): سه ره نجامان، ئه نجامان.
- نترس** - ص (نته رس - neters): نه ترس، بیتاک، تازا، دلیر.
- نتن** - مص.ع (نتن - netn): بۆگه ن بوون، بۆن کردن.
- نتن** - ص.ع (نتین - netin): گه نیوو، بۆنکردوو.
- نتیجه** - ا.ع (نتیجه - netice): به روبوم، ئه نجام، زاده، به ره نجام.
- نشار** - مص.ع (نیسار - nisar): وه شانندن، هه لدان، په خشان کردن، ئه وهی له زه ماوه ندا به سه ر بوک و زاوادا په خشی ده که نه وه.
- نشر** - مص.ع (نسر - nesr): بلا و کردنه وه، په خش کردن، په خشان.
- نشم** - مص.ع (نسم - nesm): ناشیرین گوتن.
- نشیر** - ص.ع (نسیر - nesîr): په رت و بلاو.
- نوج** - ا.ع (نوج - nuc): ناوی زار، گوپ.
- نجابت** - مص.ل.ع (نه جابهت - necabet): نه جیب بوون، نه سل و پاک نه ژاد بوون، خانه دان بوون.
- نجات** - مص.ل.ع (نه جات - necat): رزگار بوون، ده رباز بوون.
- نجاح** - مص.ل.ع (نه جاه - necah): سه رکه و تن، سه رکه فتن.
- نچار** - ا.ص.ع (نه جچار - necar): دارتاش.
- نچار** - ا.ع (نوجار - nuçar): ره چه له ک، نه سل و نه ژاد، ره نگ.
- نجاست** - مص.ل.ع (نه جاسهت - necaset): گلاو بوون، پیسبوون.
- نجاشی** - ا.ع (نه جاشی - necaşı): له قه بی پاشای (حه به شه) یه.
- نجباء** - ص.ع (نوجه باء - nuceba'): نه جیبان، میرزاده کان.
- نجد** - ا.ع (نه جد - necd): بان، به رزایی، زهوی به رینی به رز.
- نجدت** - مص.ل.ع (نه جدتهت - necdet): دلیر بوون، تازا بوون، مه ردا یه تی.
- نجس** - ص.ع (نه جیس - necis): گلاو، پیس، نگریس.
- نجف** - ا.ع (نه جهف - necef): گرد، به رزایی، زهوی به رز که ئاو نه یگاتن.
- نجک** - ا.ع (نه جهک - necek): ته ورزین.
- نجل** - ا.ع (نه جل - necl): کوپ.
- نجم** - ا.ع (نه جم - necm): ئه سستییه، هه ساره.
- نجمه** - ا.ع (نه جمه - necme): ئه سستییه، گیایه که.
- نچند** - ص (نه چند - necend): غه مین، ژاکاو، سه ر لی شتیواو، توره.
- نخوع** - ا.ع (نه نخوع - necûx): چرچ و لۆچی پیستی به دهن.
- نجوم** - ا.ع (نوجوم - nucûm): ئه سستییران.
- نجوی** - مص.ل.ع (نه جفا - necva): دوان به چه، چپان، رازو نیاز کردن.
- نجیب** - ص.ع (نه جیب - necîb): ره سه ن، نه جیم، خانه دان، به جه وهه ر.
- نحات** - ا.ع (نوهات - nuhat): زانایانی واری سه رف و نه خو، ریزمان زان.
- نحاریر** - ص.ع (نه هاریر - neharîr): زانا، هزرقان، زیرهک، لیتها توو.
- نحاس** - ا.ع (نوهاس - nuhas): مس، ناگر، دوو که ل، سروشت.

- نحاس** - ا.ص (نههاس - nehhas): مسگر، مسفرۆش.
- نحافت** - مص.ل.ع (نههافت - nehafet): لاواز بوون، له‌ریوون، بنیسان.
- نحر** - مص.ل.ع (نههر - nehr): سه‌ریپین، ژیکرن، کوشتنه‌وه‌ی و شتر، قوریانی کردن.
- نحیر** - ص.ع (نیهریر - nihrîr): زانا، هزرقان، زیره‌ک، هۆشمه‌ند.
- نحس** - ص.ع (نهس - nehs): شووم، به‌دیۆم.
- نحل** - ا.ع (نههل - nehl): میتیش هه‌نگ، به‌خششی بچ به‌رانبه‌ر.
- نحل** - ا.ع (نیههل - nihel): مه‌زه‌ب و دیانته.
- نحو** - ا.ع (نه‌هو - nehû): وه‌کو، میناک، ری، ریزمان.
- نحوس** - ا.ع (نوهووس - nuhûs): نه‌حس، شووم.
- نحوست** - مص.ل.ع (نوهووسه‌ت - nuhûset): شوم بوون، نه‌حس بوون، به‌ووم بوون.
- نحول** - مص.ل.ع (نوهول - nuhûl): لاواز بوون.
- نحوی** - ص.ع (نه‌هقی - nehvî): شاره‌زا له زانستی نه‌حو.
- نحیف** - ص.ع (نه‌هیف - nehîf): له‌رو لاواز، باریک و بنییس.
- نخ** - ا.ع (نخ - nex): ده‌زوو، داو.
- نخ** - ا.ع (نه‌خخ - nexx): گلیمی دریتژ.
- نخاریب** - ا.ع (نه‌خاریب - nexarîb): لانه‌ی زه‌رده‌واله، شاره‌ی زه‌رده‌واله.
- نخاس** - ا.ص.ع (نه‌خاس - nexxas): کۆیله‌ی فرۆش، ده‌لال‌یان فرۆشباری چوارپیتیان، چیتودار، چیتوار.
- نخاع** - ا.ع (نوخاء - nuxa'): مۆخ.
- نخاله** - ا.ع (نوخاله - nuxale): بن بیترنگ، که‌په‌ک و سۆس.
- نخبه** - ص.ع (نوخبه - nuxbe): هه‌لبێژارده.
- نخج** - ا.ع (نه‌خج - nexc): گزگ، گیایه‌که‌گسگی لی دروست ده‌کری.
- نخجد** - ا.ع (نه‌خجد - nexced): ئاسن.
- نخجیل** - ا.ع (نه‌خجیل - nexcîl): نو‌قورچ، نو‌قورچک، قونجورک.
- نخجیر** - ا.ع (نه‌خجیر - nexcîr): نیچیر.
- نخجیرگان** - ا.ع (نه‌خجیرگان - nexcîrgan): ناوی یه‌کێکه‌له‌سی ئاوازه‌که‌ی باربه‌د.
- نخجیرگاه** - ا.ع (نه‌خجیرگاه - nexcîrganah): راوگه، شوینی راوو شکار.
- نخجیر وال** - ا.ص (نه‌خجیرفال - nexcîr val): نیچیرقان، راوچی.
- نخجیل** - ا.ع (نه‌خجیل - nexcîl): نو‌قورچ، نو‌قورچک.
- نخراز** - ا.ع (نوخراز - nuxraz): نی‌ریبه‌ک که‌سه‌ر قافل‌ه‌ی می‌گه‌ل بچ، پی‌شه‌نگ، سه‌رگه‌له‌ی په‌ز.
- نخروب** - ا.ع (نوخروب - nuxrûb): کون، شاری می‌شه‌نگ.
- نخری** - ا.ع (نوخری - nuxrî): نۆبه‌ره.
- نخست** - ا.ع (نوخوست - nexust): یه‌که‌م، هه‌وه‌ل.
- نخست وزیر** - ا.ع (نوخوست فه‌زیر - nuxust vezîr): سه‌ره‌ک وه‌زیران.
- نخکله** - ا.ع (نه‌خکله - nexkele): گو‌تیز، گو‌تیزی زۆر ره‌ق.
- نخل** - ا.ع (نه‌خل - nexl): داری خورما.
- نخلبند** - ا.ص (نه‌خلبند - nexlbend): که‌سه‌یک له‌مۆم یان کاغه‌ز گو‌ل و دره‌ختی ده‌ستکرد دروست بکات، باخه‌وان.
- نخلستان** - ا.ع (نه‌خلستان - nexlistan): باغی دارخورما، شوینی دارخورمای زۆری.
- نخله** - ا.ع (نه‌خله - nexle): یه‌ک دار خورما.
- نخوار** - ا.ص (نه‌خوار - nexvar): ده‌زوو ئاسا.
- نخوار** - ص.ع (نیخوار - nixvar): ترسنۆک، بو‌ده‌له.

- نخوت** - ا.مص (نه خثهت - nexvet):
خۆپهرستی، لووتبه‌رزی، فشه‌که‌ر، خۆهه‌لکیش.
نخود - ا. (نه خود - nexûd): نۆک.
- نخوداب** - ا.مر (نه خوداب - nexûdab):
نۆکاوای به‌گۆشت، جۆره‌گۆشتاویکی بی‌چه‌ورییه
که‌نۆکی پاک‌کراو و برنجی له‌چاو ده‌کری و ده‌دری
به‌نه‌خۆش.
- نخودبریز** - ص.فا (نه خودبیریز - nexûd
biriz): که‌سیک نۆک ده‌ربرژینی و ده‌بفرۆشی.
نخودچی - ا.مر (نه خودچی - nexûdçi): نۆک
فرۆش.
- نخودفرنگی** - ا.مر (نه خودفره‌نگی - nexûd
ferengî): جۆره‌نۆکیکه.
- نخودی** - ص.ن (نه خودی - nexûdî): نۆک
ناسا، به‌شیه‌دی نۆک، به‌ره‌نگی نۆک.
- نخیز** - ص (نه خیز - nexîz): هیج و پوج،
ناکه‌س به‌چه، خوتیری، هه‌تیوچه، پیسکه.
- نخیز** - ا. (نه خیز - nexîz): که‌مین، هه‌شارگه،
بۆسه، شه‌تلجاری.
- نخیل** - ا.ع (نه خیل - nexîl): دارخورما،
بنه‌خورما.
- نخیلک** - ا. (نه خیلک - nexîlek): تۆله‌که.
- ند** - ا.ع (نیدد - nidd): هاوتا، ره‌قیب.
- ند** - ا.ع (نه دد - nedd): داری عود.
- نداء** - مص.ع (نیداء - nida): بانگ‌کردن،
جاری، گازی.
- نداف** - ا.ص (نه دداف - neddaf): هه‌لاج.
- ندامت** - مص.ل.ع (نه دامه‌ت - nedamet):
په‌شیمان بوون، په‌شیمانی، خه‌م و په‌ژاره.
- نداوت** - ا.مص.ع (نه داقته‌ت - nedavet):
ته‌رپوون، ته‌ری، شتیداری.
- ندب** - مص.ل.ع (نه ده‌ب - nedeb): گریان،
شیوه‌ن و گرین بو‌مردوو.
- ندب** - ص.ع (نه دب - nedb): ناسک،
نه‌جیب، روو له‌چاکه.
- ندب** - ا.ع (نه ده‌ب - nedeb): جی برین، گره‌و
و مه‌رج له‌تیره‌ندازی یان قوماردا.
- ندبه** - ا.ع (نوده‌به - nudbe): شیوه‌ن و گرین بو
مردوو، سه‌ردولکه.
- ندرت** - ا.مص.ع (نودرته‌ت - nudret):
که‌می.
- ندم** - مص.ل.ع (نه دم - nedem): په‌شیمان
بوون، په‌ژیوانی، خه‌م و په‌ژاره.
- ندماء** - ص.ع (نوده‌ماء - nudema):
هاونیشیمان، هاوده‌مان.
- ندوه** - ا.ع (نه ده‌ه - nedve): کۆر، نه‌نجومه‌ن.
- ندید** - ص.ع (نه دید - nedîd): هاوتا.
- ندیم** - ص.ع (نه دیم - nedîm): هاونشین،
هاوده‌م.
- ندیه** - ص.ع (نه دیه - nedîme): هاوده‌م.
- نذر** - مص.م.ع (نه زر - nezr): به‌لێندان به‌خیر
یان شه‌ری، ترساندن، نه‌زرکردن.
- نذر** - مص.م.ع (نوزور - nuzur): ترساندن،
تۆقاندن.
- نذیر** - ص.ع (نه زیر - nezîr): ترسینه‌ر، تۆقینه‌ر.
- نر** - ص (نه ر - ner): نیر.
- نرجس** - ا.ع (نه رجیس - nercis): گۆلی
نیرگز.
- نرخ** - ا. (نیرخ - nirx): به‌ها، نرخ، قیমে‌ت.
- نرد** - ا. (نه رد - nerd): تاوله، نه‌رد، گه‌مه‌ی
نه‌ردین.
- نرد** - ا. (نه رد - nerd): قه‌دی دره‌خت.
- نردبان** - ا. (نه رده‌بان - nerdeban): په‌یژه،
پاچینه، نه‌رده‌وان.
- نرده** - ا. (نه رده - nerde): موچه‌جهره، ته‌یمان.
- نرس** - ا.فر (نورس - nurs): په‌رستار،
په‌رستاری منداڵ یان نه‌خۆش.
- نرسک** - ا. (نه رسه‌ک - nersek): نیسک.
- نرک** - ا. (نه ره‌ک - nerec): میرویه‌کی بچووکی
قوچه‌کی خاڵداره له‌پیستی پلنگ ده‌کات.

- نرگ** - (نرگ - nerg) : ریز، پؤل، دهسته.
- نرگس** - (نرگیس - nergis) : گولی نیرگز.
- نرگسه** - (نرگیسه - nergise) : گولی که له عاج یان ئیتسقان یان گهچ به شتیوهی گولی نرگز دروست بکری.
- نرگیسی** - (نرگیسی - nergisî) : خواردنیکه له سپیناخ دروست دهکری پاش نهوهی له قاپان دهکری، زهردینهی هیلکهی بهسردا دهکری.
- نرم** - (نرم - nerm) : نرم، پیچهوانهی رفق.
- نرمال** - (نورمال - nermal) : نورمال، ناسایی.
- نرم بالگان** - (نرم باله گان - nerm balegan) : نرم بالان، نهو ماسیپانهی که باله کانیان نرمه.
- نرم بیز** - (نرم بیز - nerm bîz) : والابیز.
- نرمش** - (نرمیش - nermiş) : کهسیتیک بهدهنی نرم بیج و له وهرزشدا توانای جولانی باش بیج.
- نرم شامه** - (نرم شامه - nerm şame) : قولترین نرمه پهردهی میشک.
- نرم شانه** - (نرم شانه - nerm şane) : کهسی نرم و خاکی و گوئیرایه ل.
- نرمک** - (نرمهک - nermek) : هیواش، هیمن، لهسه رخۆ.
- نرم کامه** - (نرم کامه - nerm kame) : پهردهی مه لاشگ.
- نرم گردن** - (نرم گهردهن - nerm gerden) : خاکی، گوئیرایه ل، نرمه مرۆف.
- نرمه** - (نرمه - nerme) : ههر شتیکی نرم، پهردهی گوئی، نرمه ی گوئیچکه.
- نروک** - (نروک - nerûk) : رهگ و ریشهی گیایه که له چپاکانی کرماندا دهروئی.
- نره** - (نره - nere) : کیری پیاو، شه پۆلی ئاو، شوسته.
- نره** - (نره - nerre) : نیره، نیر، فه حل.
- نریمان** - (نریمان - nerîman) : دلیر، پالنهوان، نیر ته بیعت.
- نرینه** - (نرینه - nerîne) : نیرینه.
- نزار** - (نزار - nezar) : لاواز، ژاکاو، بنییس.
- نزاع** - (نیزاء - niza) : گفتوگو، کیشمه کیش، شهکردن.
- نزاکت** - (نزاکت - nezaket) : پاک، نهدهب، خویش رهوشتی، رهفتاری پهسند.
- نزال** - (نیزال - nizal) : هاتنه مهیدان بو شه ر.
- نزهت** - (نزهت - nezahet) : پاک بوون، دور بوون له خراپه، داوین پاک.
- نزد** - (نزد - نزد) : لا.
- نزدک** - (نزدیک - نزدیک) : نزدیک.
- نزدیک بین** - (نزدیک بین - نزدیک بین - nezdik bîn) : نزدیک بین، کهسیتیک له بهر لاوازی چاو دور نه بینتی.
- نزع** - (نزع - nez) : هه لکه نندنی شتییک له شوینتی، گیان دان، گیان کیشان.
- نزف** - (نزف - nezf) : هه لکیشانی ئاوی بیر تا وشک بکات، گرتنی خوین له لهش بههوی که له شاخه وه.
- نزل** - (نزل - nuzl) : بهخشش، بهره کهت، نهوهی بو میوان ناماده بکری، نان و خوانتی بو میوان ساز بکری.
- نزله** - (نزله - nezle) : په سیف، هه لامهت، په سیبو.
- نزم** - (نیزم - nizm) : ته مومرئی نزدیک له زهوی، بارانی نم نم.
- نزول** - (نزول - nuzûl) : دابه زین، هاتنه خواره وه، سووی پار.
- نزه** - (نزه - nezih) : پاک، بیگه رد، داوین پاک، بیج خهوش، دور له خراپه و کاری ناشایسته.

نزهت - ا.مص.ع (نوزهدت - nuzhet) : پاکى، داوین پاکى، خوشحالى، گهشت و گهړان.

نزیدن - مص.م (نهزیدهن - nezîden) : دهرهینان، دهرکیشان.

نزیل - ص.ع (نهزیل - nezîl) : میوان، خواردنى به بهرکهت.

نزیه - ص.ع (نهزیه - nezîh) : پاک، بیگهره، داوین پاک، جیى پاک و خوش و دلگیر.

نژاد - (نیژاد - nijad) : نهژاد، نهسل، رهگ و رهچلهک.

نژاد شناسی - ا.مص (نیژاد شیناسی - nijad şinasî) : نهژاد ناسی، زانستیکه دهریاره حال و نهحوال و نهسل و فهسل و دهوری میللهت و نهتهوهکانى دنیا.

نژاده - ص (نیژاده - nijade) : نهسل زاده، نهجیم و ههژى.

نژغار - (نهژغار - nejxar) : هاوار، بانگ، فریاد، نهعتهته.

نژم - (نیژم - nijm) : تهمو مژ.

نژند - ص (نهژند - nejend) : غهمین، ژاکاو، سهرگرهردان، سیسهله.

نژنگ - (نهژنگ - nejeng) : تهله، داو، قهفهز.

نژه - (نهژه - neje) : چلى درهخت، نهو دارهى ئاسمانهى خانوى پى دهپوشن، نهو ورده زپرو زیوده بهسهر بوک و زاوایدا ههلهدهدن.

نژییدن - مص.ل (نهژییدن - nejîden) : دهرکیشان.

نس - (نوس - nus) : لچ و لیو.

نسا - (نہسا - nesa) : نزار، سیبهر، نسى، سابات.

نسا - (نہسا - nesa) : لاشه، مردار، کهلاک.

نسا - ا.ع (نہسا - nesa) : دهماریکه له بهدهندا له کهمهروهه تاپاژنهیه ...

نساء - ا.ع (نیساء - nisa) : ژنان.

نسائج - ا.ع (نهسائج - nesaic) : ههر چنراویک، هوندنهوهى نووسین و رازانهوهى.

نساب - ص.ع (نهسساب - nessab) : نهسهب ناس، پسپور له بواری نهژاد و نهسل ناسیدا.

نساج - ا.ص.ع (نهسساج - nessac) : جولا، دروزن.

نساجت - ا.مص.ع (نهساجت - nesacet) : چنیکاری، جولاىی.

نساخ - ا.ع (نوسساخ - nussax) : کهسیتک نوسخه له بهر نووسین یان کتیبان بنووسیتتهوه.

نसार - (نهسار - nesar) : نسى.

نساک - ا.ع (نوسساک - nussak) : خواناسان وعیبادهتکردن.

نساب - ا.ع (نهساب - neseb) : خزمايه تى، نزیکایه تى، کهسایه تى.

نسبت - ا.ع (نیسهبت - nisbet) : خزمايه تى و کهسایه تى، پهپوهندى و عهلاقات.

نسبنامه - ا.مر (نهسهب نامه - neseb name) : سهرحهله نامه.

نسبى - ص.ن (نیسبى - nisbî) : ریژهیى.

نسبى - ص.ن (نیسبى - nisbî) : خزمايه تى و کهسایه تى.

نسپار - (نهسپار - nespar) : شویتنى که ههنگورى تیا بگوشرى و ناوهکهى بگیرى.

نستاک - (نیستاک - nistak) : پیچی سک، پیچ هاتن به سکدا.

نستر - (نهستهر - nester) : گولى نهسته رهن.

نسترن - (نهسته رهن - nesteren) : گولى نهسته رهن، گوله باخى کتوى و خوړسک.

نسترون - (نهسته رهن - nesterven) : نهسته رهن، گوله باغى کتوى.

نستعلیق - ا.مر (نهسته تلغ - neste'lîx) : ناوى جوړه خه تیکه.

نستک - (نیستهک - nistek) : په مووى شیکراوهى بهدهست پیچکه کراو.

نزهت - ا.مص.ع (نوزهدت - nuzhet) : پاکى، داوین پاکى، خوشحالى، گهشت و گهړان.

نزیدن - مص.م (نهزیدهن - nezîden) : دهرهینان، دهرکیشان.

نزیل - ص.ع (نهزیل - nezîl) : میوان، خواردنى به بهرکهت.

نزیه - ص.ع (نهزیه - nezîh) : پاک، بیگهره، داوین پاک، جیى پاک و خوش و دلگیر.

نژاد - (نیژاد - nijad) : نهژاد، نهسل، رهگ و رهچلهک.

نژاد شناسی - ا.مص (نیژاد شیناسی - nijad şinasî) : نهژاد ناسی، زانستیکه دهریاره حال و نهحوال و نهسل و فهسل و دهوری میللهت و نهتهوهکانى دنیا.

نژاده - ص (نیژاده - nijade) : نهسل زاده، نهجیم و ههژى.

نژغار - (نهژغار - nejxar) : هاوار، بانگ، فریاد، نهعتهته.

نژم - (نیژم - nijm) : تهمو مژ.

نژند - ص (نهژند - nejend) : غهمین، ژاکاو، سهرگرهردان، سیسهله.

نژنگ - (نهژنگ - nejeng) : تهله، داو، قهفهز.

نژه - (نهژه - neje) : چلى درهخت، نهو دارهى ئاسمانهى خانوى پى دهپوشن، نهو ورده زپرو زیوده بهسهر بوک و زاوایدا ههلهدهدن.

نژییدن - مص.ل (نهژییدن - nejîden) : دهرکیشان.

نس - (نوس - nus) : لچ و لیو.

نسا - (نہسا - nesa) : نزار، سیبهر، نسى، سابات.

نسا - (نہسا - nesa) : لاشه، مردار، کهلاک.

نسا - ا.ع (نہسا - nesa) : دهماریکه له بهدهندا له کهمهروهه تاپاژنهیه ...

نساء - ا.ع (نیساء - nisa) : ژنان.

- نستوه** - ص (نستوه - nestûh): پشودریژ. که سیتک ماندوو نه بی.
- نسج** - مص.ع (نہسج - nesc): تهنین، چین، چنراو، تهنراو.
- نسج** - مص.ع (نہسخ - nesx): ناوی جوړه خه تیکه، خه تی قورثانی - شی پیده گوتری. هه لوه شانده وه، له غوگردنه وه، ره تکرده وه.
- نسج** - ا.ع (نوسهخ - nusex): کوی (نسخه)، روونووس.
- نسخه** - ا.ع (نوسخه - nusxe): نووسراو، بابه تیک له بهر کتیبیک یان نووسراویکی دیکه نووسراویته وه.
- نسر** - ا (نسهه - neser): خانووی پشت له هه تاو، نس، سایه و سابات.
- نسر** - ا.ع (نهر - nesr): دال.
- نسرین** - ا (نهرین - nesrîn): گولیکی سپی ورد و بوخوشه.
- نسطور** - ا (نستور - nistûr): ناوی یه کیکه له پیسه و ایانی تاینی نه سرانییه کان که نه سفوفی قهسته نته نیه بووه له سالی ۴۴۰ ی ز. مردوو.
- نسف** - مص.ع (نہسف - nesf): روخاندنی بینا له بنه وه، دانه و پله له بیژنگ دان و پاک کردنی.
- نسق** - مص.م.ع (نہسخ - nesx): ریکخستن، هاو ئاهه ننگ کردن.
- نسق** - ا.ع (نسهغ - nesex): ریک و پیک.
- نسک** - مص.ل.ع (نہسک - nesck): عیباده تکردن، قوربانی.
- نسک** - ا (نہسک - nesck): کتیب، به شیک له کتیب، هر به شیک له بیست و یهک به شه که ی کتیبی ناویستا که له بری فهسل و پاژوه هر به شیک ناویکی تاییه تی هه یه..
- نسک** - ا (نہسک - nesck): نيسک.
- نسکبا** - ا.مر (نہسکبا - nesckba): نيسکین، نيسکه وا.
- نسل** - ا.ع (نہسل - nesl): زوریهت، وهچه، کوانگ، وهچاخ.
- نسمه** - ا.ع (نہسمه - neseme): نهفهس، روح، مروث، کویله و بهندان.
- نسناس** - ا.ع (نہسناس - nesnas): جوړه مه میونیکه، مه میونی مروث ئاسا.
- نسو** - ص (نہسوو - nesû): هه موار، ساف، ناسک.
- نسوان** - ا.ع (نيسشان - nisvan): ژنان، ئافره تان.
- نسود** - ص (نہسوود - nesûd): ساف، هه موار.
- نسوز** - ص (نہسوز - nesûz): شتی که له ئاگردا نه سوتی.
- نسی** - مص.م.ع (نہسی - nesî): فهراموش کردن، ژبیر کردن.
- نسیان** - مص.م.ع (نيسیان - nisyan): فهراموش کردن، له بیر کردن.
- نسیئه** - ا.ع (نہسیئه - nesî'e): کرین و فرۆشتن به قهرز، کرین و فرۆتن به وعده.
- نسیب** - ا.ص.ع (نہسیب - nesîb): خزم، ئهسل و فهسل.
- نسیج** - ص.ع (نہسیج - nesîc): چنراو.
- نسیجه** - ص.ع (نہسیجه - nesîce): هر شتیکی چنراو، یا تهنراو.
- نسیله** - ا (نوسيله - nusîle): میگهل، ره وه ئهسپ.
- نسیم** - ا.ع (نہسیم - nesîm): شنه با.
- نسیه** - ا (نہسیه - nesye): کرین و فرۆتن به وه وعده.
- نشاء** - مص.ع (نہشاء - neşa): نه شوغما کردن، چه که ره کردن.
- نشاب** - ا.ع (نوششاب - nuşşab): تیر،
- نشاختن** - مص.م (نیشاختهن - nişaxten): دانیشانندن.
- نشادر** - ا (نوشادور - nuşadur): کلور.
- نشاستن** - مص.م (نیشاستهن - nişasten): دانیشانندن.

نشک - (نه شک - neşk): دره خستی کاژ، ستویهر.
نشگرده - (نیشگیرده - nişgirde): شفره.
نشگنج - (نیشگونج - nişgunc): نوقورچ، نوقورچک.
نشگون - (نیشگون - nişgûn): نوقورچک.
نشل - مص.م.ع (نه شل - neşl): دزین، رفاندن، گیرفان برین.
نشل - ا.مص (نه شهل - neşel): هه لئو اسراوی، قولابی ماسی گرتن.
نشلیدن - مص.ل (نه شلیدهن - neşlîden): هه لئو اسین، چنگ دان له شتییک و خو پیتوه هه لئو اسین.
نشور - مص.ل.ع (نه شفه - neşfer): نه شوفا، رووان، چه کهره کردن.
نشوان - ص.ع (نه شفان - neşvan): مهست.
نشوء - مص.ل.ع (نوشوء - nuşû): نه شوفا کردن، رووان، چه کهره کردن.
نشور - مص.م.ع (نوشور - nuşûr): قه ژینه وه، زیندوو کردنه وه، زیندوو بوونه وهی مردووان له روژی په سلانئ.
نشوز - مص.ل.ع (نوشوز - nuşûz): سه ریچی کردنی ژن له فرمانی میتد.
نشوق - ا.ع (نه شوغ - neşûx): دهرمانیکه له که پوی ده کن، برنوتی.
نشوه - مص.ل.ع (نه شفه - neşve): سه رخوش بوون، مهست بوون، نه شئه و مهستی.
نشیب - ا.ص (نیشیب - nişîb): نشیو.
نشید - ا.ع (نه شید - neşîd): سروود.
نشیط - ص.ع (نه شیت - neşît): شادمان، که یف خویش، به ده ماغ، خوشحال.
نشیم - (نه شیم - neşîm): مال، هیلانه، هیلین، لانه، جیتی نیشته جتی بوون.
نشیمن - (نیشیمه - nişîmen): مال، نیشتمان، هیلانه.

نشاسته - (نیشاسته - nişaste): نشاسته.
نشاط - مص.ل.ع (نه شات - neşat): شادی کردن، شادی، خوشحالی.
نشان - (نیشان - nişan): نیشانه، میدال، نیشانهی تیرو گولله.
نشانندن - مص.م (نیشاندن - nişanden): دانیشاندن.
نشانه - (نیشانه - nişane): نیشانهی تیر پیتوه نان.
نشانی - (نیشانی - nişanî): نه دهرس، ناوونیشان، عینوان.
نشئی - مص.ل.ع (نه شئی - neşî): نه شوفا کردن، چه کهره کردن، رووان.
نشآت - مص.ل.ع (نه شئهت - neş'et): نه شوفا کردن، بوژانه وه، چه کهره کردن.
نشبیل - (نیشبیل - nişbîl): قولابی ماسیگرتن.
نشت - ا.ص (نه شت - neşt): دزه کردن، سیرابه تی تاو یان ناگر له شتییکه وه بو شتیکی دی.
نشته - (نیشته - nişter): نه شتهر.
نشوارر - (نیشخار - nişxar): کاویژ.
نشر - مص.م.ع (نه شر - neşr): بلاو کردنه وه، زیندوو کردنه وه، زیندوو کردنه وهی مردووان له روژی په سلانئ.
نشره - ا.ع (نه شره - neşre): به کجار بلاو کردنه وه، بلاو کراوه، بلاقوگ.
نشره - ا.ع (نوشره - nuşre): دوعاو چاوه زار.
نشست - ا.مص (نیشسهست - nişest): دانیشان، رویشتن.
نشستن - مص.ل (نیشسته - nişesten): دانیشان.
نشستگاه - ا.مر (نیشسهسته نگاه - nişestengah): جیتی دانیشان.
نشف - مص.م.ع (نه شف - neşf): خو وشک کردنه وه.

- نشیمنگاه** - ا.مر (نشیمه نگاه - nişimengah): مال، شویننی دانیشتن، نیشتمان.
- نشیمه** - ا.نشیمه (neşîme): قایشی چه رم.
- نشین** - ا.نشین (nişîn): کونی قوون، کۆم.
- نص** - ا.ع (نسس - ness): دهق، قسهی موعته بهر، قسهی روون و ناشکرا که له یهک مانا پتر هه لئه گری.
- نصائب** - ا.ع (نصائب - nesaiib): ئه و تاته بهردانهی له قهراخ جهوز داده نرتین.
- نصاب** - ا.ع (نصائب - nisab): سه رمایه، ئه و مالهی که زهکاتی لی ده که وئ، رادهی دیاریکراو له شتیک.
- نصاری** - ا.ع (نصارا - nesara): پهیره وانی ناینی مهسیحی.
- نصال** - ا.ع (نصسال - nisal): سه ره نیتزه، رم، ده می کتیرد یان شمشیر.
- نصایح** - ا.ع (نصایح - nesayih): نسحه تان، ئامۆژگاریان.
- نصب** - م.ع (نصیب - nesb): دانانی که سیک له کاریک، بهر یاکردنی شتیک.
- نصب** - ا.ع (نصب - nusb): شتی که له شویننی دابنری، په یکه ریکی ره می، بت یان په یکه که بیه رستری.
- نصح** - م.ع (نوصه - nush): ئامۆژگاری کردن، خوشه ویستی بی ریا.
- نصحاء** - ا.ع (نوصه هاء - nuseha): ئامۆژگاریکهران.
- نصر** - م.ع (نصیر - nesr): یارمه تی دان، هاوکاری کردن.
- نصرانی** - ص.ع (نصیرانی - nesranî): مهسیحی، خه لکی ناسرهی زیدی جه زه تی عیسا، پهیره وانی ناینی مهسیح.
- نصرت** - ا.ع (نوصرت - nusret): یاریده دان.
- نصف** - ا.ع (نصف - nisf): نیوه، نیو، نیمه، نیم.
- نصفت** - ا.ع (نصفت - nesefet): داد، ئینساف، عه داله ت.
- نصل** - ا.ع (نصل - nesl): سه ره نیتزه، رم، ده می کتیرد، یان شمشیر.
- نصوح** - ص.ع (نصوح - nesûh): نه سیحه تکار، ئامۆژگاریکهر، دۆستی راستگۆو بی ریا.
- نصوص** - ا.ع (نصوص - nusûs): دهق، ده قگهل.
- نصیب** - ا.ع (نصیب - nesîb): بهش، بهخت، یه غبال.
- نصیبه** - ا.ع (نصیبه - nesîbe): تاویری که نار جهوز.
- نصیح** - ص.ع (نصیح - nesîh): ئامۆژگاریکهر.
- نصیحت** - ا.ع (نصیحت - nesîhet): په ند، ئامۆژگاری.
- نصیر** - ص.ع (نصیر - nesîr): یارو یاوهر، یارمه تیدهر، هاوکاریکهر.
- نضار** - ا.ع (نضار - nizar): زیترو زیو.
- نضارت** - م.ع (نضارت - nezaret): تهرو تازه پاراو، گیاو دارو دره ختی تازه ئاودار.
- نضج** - ا.ع (نضج - nezic): گه یینی میوه، کولانی گوشت.
- نضر** - ا.ع (نضر - nezr): زیترو زیو.
- نضرت** - م.ع (نضرت - nezret): تهرو تازه بوون، پاراو بوون.
- نضیح** - ص.ع (نضیح - nezic): میوهی گه بیوو، گوشتی کولبو.
- نضیر** - ص.ع (نضیر - nezîr): جوان و تهرو تازه پاراو.
- نطاق** - ا.ع (نطاق - nitax): که مه ره به ند، نیتاق، پشتین.
- نطاق** - ص (نطاق - nettax): که سیک باش قسه بکات.

نطع - ا.ع (نَهتَه - nete³): فهرش، مشه‌ما، مشه‌مایه که جاران خه‌لکی مه‌حکوم به نیعدامیان له‌سهر داده‌نیشانندو سه‌ریان ده‌پری.

نطفه - ا.ع (نوتفه - nutfe): ئاوی ساف و پاک، ئاوی که‌م که له بنی دۆلکه یان جه‌ونه‌دا ده‌میتنی، تۆماوی پیباو یان ژن.

نطق - مص.ع (نوتخ - nutx): خوتبه‌دان، نوتقدان، قسه‌کردن.

نطوق - مص.ع (نوتووغ - nutûx): قسه‌کردن.

نطول - ا.ع (نه‌توول - netûl): ئاوپیک ده‌رمانی تیا بکولیتن و نه‌ندامپیک له نه‌ندامه‌کانی به‌ده‌نی پی بشۆردری.

نظائر - ا.ع (نه‌زائیر - nezair): هاو وینه، هاوشان، هاوتا.

نظار - ا.مص.ع (نیزار - nizar): زیره‌کی.

نظار - ا.ع (نوززار - nuzzar): به‌پتوه‌به‌ر، دیده‌وان، چاودتیران.

نظارت - ا.مص.ع (نیزاره‌ت - nizaret): زیره‌کی و سه‌رناسی.

نظارت - ا.مص.ع (نه‌زاره‌ت - nezaret): چاودتیری.

نظارگان - ا.ع (نه‌زاره‌گان - nezzaregan): ته‌ماشاشافانان.

نظاره - ا.مص (نیزاره - nizare): ته‌ماشاشاگردن، روانین.

نظاره - ا.ع (نه‌زاره - nezzare): ته‌ماشاشافانان.

نظافت - مص.ل.ع (نه‌زافه‌ت - nezafet): پاک بوون، خاوتین بوونه‌وه له چلک و پیسی.

نظام - مص.م.ع (نیزام - nizam): رتیک‌خستن، هۆندنه‌وه‌ی مرواری، رشته‌ی مرواری، رستی مرواری، ریزی دره‌خت.

نظر - مص.م.ع (نه‌زهر - nezer): روانین، ته‌ماشاشاگردن، نیگا‌کردن.

نظریازی - ا.مص (نه‌زهریازی - nezer bazi): چاوبازی، چاو له‌وه‌پاندن.

نظراء - ا.ع (نوزراء - nuzera³): هاوتایان، هاوشانان.

نظره - ا.ع (نه‌زهره - nezre): شیوه‌وه هه‌په‌ت، یه‌ک نیگا.

نظری - ص.ن.ع (نه‌زه‌ری - nezerî): تیتوری.

نظریات - ا.ع (نه‌زه‌رییات - nezeriyyat): تیتوری، بۆچوونان.

نظریه - ا.ع (نه‌زه‌رییه - nezeriyye): تیتوری.

نظم - مص.م.ع (نه‌زم - nezm): هۆندنه‌وه‌ی مرواری، هۆندنه‌وه‌ی شیعر، رازاندنه‌وه، رتیک‌خستن، وته‌ی کیش و سه‌روادار.

نظمیه - ا.ع (نه‌زمییه - nezmiyye): نه‌من، خه‌فی.

نظیر - ص.ع (نه‌زیر - nezîr): هاوتا، هاوشان، به‌رانبه‌ر.

نظیف - ص.ع (نه‌زیف - nezîf): پاک و خاوتین.

نظیفه - ص.ع (نه‌زیفه - nezîfe): پاک و ته‌میز.

نعاج - ا.ع (نیئاج - ni'ac): مه‌پ.

نعاس - ا.ع (نوتاس - nu'as): خه‌وه‌نوتکی، خه‌والوو، وه‌نوو، سه‌ره‌تای خه‌و.

نعال - ا.ع (نیئال - ni'al): نه‌علان، پایینی مه‌جلس، داوتینی مه‌جلس.

نعامه - ا.ع (نه‌نامه - ne'ame): وشترمر، تاریکی، شادی، ریتی ئاشکرا، نیشانه‌تین که‌ناری رتیکه بۆ رتینوتینی، ده‌سته‌یه‌ک له خه‌لکی، زناک.

نعت - مص.م.ع (نه‌ئت - ne't): وه‌سف کردن (به‌تایبه‌تی وه‌سفی چاکه)، ستایش کردن.

نعجه - ا.ع (نه‌ئجه - ne'ce): مه‌پ.

نعره - ا.ع (نه‌ئره - ne're): نه‌عه‌ده‌ته، هاوار، فریاد کردن.

نعش - ا.ع (نه‌ئش - ne's): جه‌نازه، تابوت، له فارسیدا، به‌خودی مردوو‌ه‌که‌ش ده‌گوتری.

نعل - ا.ع (نه‌ئل - ne'l): نه‌عل، نالچه، نالی ولاخان.

نطع - ا.ع (نَهتَه - nete³): فهرش، مشه‌ما، مشه‌مایه که جاران خه‌لکی مه‌حکوم به نیعدامیان له‌سهر داده‌نیشانندو سه‌ریان ده‌پری.

نطفه - ا.ع (نوتفه - nutfe): ئاوی ساف و پاک، ئاوی که‌م که له بنی دۆلکه یان جه‌ونه‌دا ده‌میتنی، تۆماوی پیباو یان ژن.

نطق - مص.ع (نوتخ - nutx): خوتبه‌دان، نوتقدان، قسه‌کردن.

نطوق - مص.ع (نوتووغ - nutûx): قسه‌کردن.

نطول - ا.ع (نه‌توول - netûl): ئاوپیک ده‌رمانی تیا بکولیتن و نه‌ندامپیک له نه‌ندامه‌کانی به‌ده‌نی پی بشۆردری.

نظائر - ا.ع (نه‌زائیر - nezair): هاو وینه، هاوشان، هاوتا.

نظار - ا.مص.ع (نیزار - nizar): زیره‌کی.

نظار - ا.ع (نوززار - nuzzar): به‌پتوه‌به‌ر، دیده‌وان، چاودتیران.

نظارت - ا.مص.ع (نیزاره‌ت - nizaret): زیره‌کی و سه‌رناسی.

نظارت - ا.مص.ع (نه‌زاره‌ت - nezaret): چاودتیری.

نظارگان - ا.ع (نه‌زاره‌گان - nezzaregan): ته‌ماشاشافانان.

نظاره - ا.مص (نیزاره - nizare): ته‌ماشاشاگردن، روانین.

نظاره - ا.ع (نه‌زاره - nezzare): ته‌ماشاشافانان.

نظافت - مص.ل.ع (نه‌زافه‌ت - nezafet): پاک بوون، خاوتین بوونه‌وه له چلک و پیسی.

نظام - مص.م.ع (نیزام - nizam): رتیک‌خستن، هۆندنه‌وه‌ی مرواری، رشته‌ی مرواری، رستی مرواری، ریزی دره‌خت.

نظر - مص.م.ع (نه‌زهر - nezer): روانین، ته‌ماشاشاگردن، نیگا‌کردن.

نظریازی - ا.مص (نه‌زهریازی - nezer bazi): چاوبازی، چاو له‌وه‌پاندن.

- نعلبکی** - ا(نه‌لبه‌کی - ne'lbekî) : ژیر پیاله.
- نعلبند** - ا.ص(نه‌لبه‌ند - ne'lbend) : نالپه‌ند.
- نعلین** - ا.ع(نه‌ئله‌ین - ne'leyn) : جووتیک نه‌عل.
- نعم** - ا.ع(نیئه‌م - ni'em) : نیعمه‌تان.
- نعم** - ا.ع(نه‌ئه‌م - ne'em) : وشتر و گاو مه‌ر، مالات.
- نعم** - ا.ع(نه‌ئه‌م - ne'em) : به‌لین، ئا.
- نعماء** - ا.ع(نه‌ئماء - ne'ma') : نیعمه‌ت، چاکی.
- نعمات** - ا.ع(نیئمات - ni'mat) : نیعمه‌ت.
- نعمان** - ا.ع(نوئمان - nu'man) : له‌قه‌بی ههر یه‌کیتک له‌پاشایانی حیره.
- نعمت** - ا.ع(نیئمه‌ت - ni'met) : نیعمه‌ت، ده‌وله‌مه‌ندی، رزق و روژی.
- نعماع** - ا.ع(نه‌ئناء - ne'na') : نه‌عنا، گیایه‌که بۆنخۆش.
- نعموژ** - ا(نه‌ئووژ - ne'ûz) : په‌نا به‌خوا.
- نعموظ** - مص.ل.ع(نوئووژ - nu'ûz) : هه‌ستانی کپیر، ره‌پ بوون.
- نعمومت** - ا.مص(نوئوممه‌ت - nu'ûmet) : نه‌رم و نیانی، نه‌رمی.
- نعی** - مص.ل.ع(نه‌ئی - ne'î) : هه‌والی مه‌رگ، خه‌به‌ردانی مه‌رگی که‌سیتک.
- نعیب** - مص.ل.ع(نه‌ئیب - ne'îb) : قرانی قه‌له‌ره‌ش، قراندنی قه‌له‌ره‌ش.
- نعیق** - مص.ل.ع(نه‌ئیق - ne'îx) : قراندنی قه‌ل.
- نعیم** - ا.ع(نه‌ئیم - ne'im) : نیعمه‌ت، مال، خۆشی و خۆشگوزهرانی.
- نغام** - ص(نه‌غام - nexam) : ناخۆش و ناشیرین.
- نغز** - ص(نه‌غز - nexz) : نه‌رم و ناسک، خۆش و باش، له‌به‌ردلان و جوان، کاکله.
- نغزک** - ا(نه‌غزه‌ک - nexzek) : باش، باشۆکه.
- نغل** - ا(نه‌غول - nexul) : ئاغه‌لی په‌زان، شکه‌فت.
- نغل** - مص.ع(نه‌غهل - nexel) : گه‌نده‌ل بوون، له‌ناوچوون، به‌دنی‌سازبوون، دوو زمانی، فیتنه‌گپیری، زۆل و هه‌رامزاده.
- نغم** - ا.ع(نه‌غه‌م - nexem) : چپه، ئاهه‌نگ، سرود، ئاواز.
- نغمات** - ا.ع(نه‌غه‌مات - nexemat) : ئاوازان.
- نغمه** - ا.ع(نه‌غه‌مه - nexme) : ئاوازی خۆش، سرود، ئاهه‌نگ، گۆرائی، نه‌وا.
- نغنخوا** - ا(نه‌غه‌ن‌خا - nexen xa) : ره‌شکه‌ی به‌نانه‌وه‌کردن.
- نغنغ** - ا(نه‌غه‌غ - nexnex) : کپله، پیوانه، پیوانه‌یه‌ک که‌دانه‌وتیله‌ی پین ده‌پیتورئ.
- نغوشا** - ا.ص(نیغوشا - nixûşa) : گوهدار، گوئیگر، په‌یره‌وی ئاینی مانی.
- نغوشه** - ا.مص(نه‌غوشه - nexûşe) : گوئی هه‌لخستن، بۆقه‌سه‌ی دوو که‌س.
- نغوله** - ا(نه‌غوله - nexûle) : زولف، گیسوو.
- نغیل** - ص.ع(نه‌غیل - nexîl) : گه‌نده‌ل و خراب، هه‌رامزاده، بیژو.
- نفائس** - ا.ع(نه‌فائیس - nefais) : شتی توحفه‌و گرانبه‌ها.
- نفاث** - ص.ع(نه‌فئاس - neffas) : جادوگر.
- نفاد** - مص.ل.ع(نه‌فاد - nefad) : ته‌واوبوونی کات، نه‌مان، فه‌وتان.
- نفاذ** - مص.ل.ع(نه‌فاز - nefaz) : دیواوده‌ربوون، ره‌ت بوونی گولله‌له‌نیشان، جیبه‌جی بوونی فه‌رمان، به‌رپه‌وه‌چوونی کار، جیبه‌جی بوون.
- نفار** - مص.ل.ع(نیفار - nifar) : ره‌قین، ره‌وینه‌وه، دوورکه‌وتنه‌وه.
- نفاس** - ا.ع(نیفاس - nifas) : خۆینی زه‌یستانی، ئه‌و خۆینه‌ی له‌به‌رژنی زه‌یستان ده‌پروات.

نفاست - مص.ل.ع (نه فاسهت - nefaset):
گران بوون، رهواج په یداکردن.

نفاط - ص.ع (نه ففات - neffat): نه و تفرۆش،
که سیتیک نهوت له کانه نهوت دهریبین، له کونا
دهسته یه که له سوپاییمان بوونه که ناگرو
مه شخه لیان به نهوت کردۆته وه و گرتوویانه ته
دژمن.

نفاق - مص.ل.ع (نیفاغ - nifax): دوو روویی
کردن، دووزمانی کردن.

نفاق - مص.ل.ع (نه فاعغ - nefax): رهواجی
بازار، رهونه قی په یداکردنی کرپن و فرۆتن.

نفاق - ا.ع (نیفاغ - nifax): نه فقه.

نقام - ص (نه فام - nefam): توژاوی، رهش،
ناشیرین و زه بوون و نه خوۆش.

نقایه - ا.ع (نوقایه - nufaye): گهنده، خراپ،
خاکه رۆ، پاره ی قهلب.

نفت - ا (نه فت - nef) : نهوت.

نفتالین - ا.فر (نه فتالین - neftalîn):
ئه سپه نیک.

نفتکش - ا.ص (نه فت کهش - neftkeş):
نهوت کییش، ته نکهر بیان که شستی نهوت
گواستنه وه.

نفت - مص.ل.ع (نه فس - nef) : تفکردن.

نفته - ا.ع (نه فسه - nefse): یه که تف کردن.

نفع - ا (نه فح - nefc): کاغه ز، کاغه زیک
که شتیکی له سه ر بنووسن.

نفع - مص.ل.ع (نه فح - nefh): هه لکردنی
شنه با، بلاویونه وه ی بۆن و بهرامه ی خوۆش.

نفعات - ا.ع (نه فه هات - nefehat): شنه با،
بۆن و بهرامه ی خوۆش.

نفعه - مص.ل.ع (نه فه هه - nefhe): یه کجار
هاتنی با، یه کجار بلاویونه وه ی بۆنی خوۆش.

نفع - مص.م.ع (نه فح - nefx): غرورورو
لووتبه رزی، فووتی کردن.

نفعه - ا.ع (نه فحه - nefxe): ناوسانی ورگ،
یه که فوو پیداکردن.

نفر - ا.ع (نه فر - nefer) خه لکی، یه که کهس.

نفر - مص.ل.ع (نه فر - nefr): ره قین، ره مین،
ره وینه وه، دوور که و تنه وه.

نفرت - ا.ع (نه فره ت - nefret): بیزاربوون،
دوور که و تنه وه، نه فره ت.

نفریدن - مص.م.ع (نه فریدن - nefrîden):
نه فره ت کردن، نه عله ت کردن.

نفرین - ا (نه فرین - nefrîn): تووک، جنیتو،
نه فره ت، دووعای خراپ، نه عله ت.

نفس - ا.ع (نه فس - nefes): شنه با، هه ناسه.

نفس - ا.ع (نه فس - nef) : گیان، خوین،
لهش، مرۆف، هه قیقه تی هه ر شتیکی.

نفساء - ص.ع (نه فساء - nefsa): ژنی
زه بیستان، ژنی تازه زاو.

نفت - ا.ع (نه فت - nef) : نهوت.

نفع - ا.ع (نه فء - nef) : سود، قازانج،
که لک.

نفعات - ا.ع (نه فعات - nefexat): خه رجی،
مه سره ف.

نفعه - ا.ع (نه فعه - nefexe): نه فقه، مه سره ف،
ئه وه ی بوژیانی مال و مندال سهر ف ده کری.

نفل - ا.ع (نه فل - nefl): عیباده تی که واجب
نه بی، سوننه ت، ده سته که وت، به خشش.

نفله - ص (نیفله - nifle): به هه ده رچوو،
زایه بوو.

نفوذ - مص.ع (نوفوز - nufûz): جیبه جی
کردنی فرمان و حوکم، پیکانی نیشانه و
دیواوده رکردنی.

نفور - مص.ل.ع (نوفور - nufûr): ره قین،
چوونه ده ره وه، دوور که و تنه وه.

نفوس - ا.ع (نوفوس - nufûs): خه لکی.

نفی - مص.م.ع (نه فی - nefî): نه فی کردن،
دوور خسته نه وه، وه ده رنان.

نفیر - ا (نه فییر - nefîr): بوقی، شه بیور،
نالّه وزاری، هاوار.

نفیر - مص.ع (نهفیر - nefîr): هه لاتن، راکردن، گروپینکی که متر له ده کهس.

نفیس - مص.ع (نهفیس - nefîs): مائی زۆر، توحفه و گرانیه ها.

نقاه - مص.ل.ع (نهغاه - nexa⁹): پاکبوون، خاوتین بوون.

نقاه - ا.ع (نیغاه - nixa⁹): پاکي و بیگه ردی.

نقائص - ا.ع (نهغائیس - nexais): که موکووری، عهیب و نوقستانی، کیماسی.

نقاب - ا.ع (نیغاب - nixab): رووبه ند، پیچه.

نقاب - مص.ع (نهغاب - nexxab): پیای به دهسه لات و کنوکۆکار.

نقابت - مص.ل.ع (نهغابت - nexabet): بوون به سه روک و نه قیبی قهوم.

نقاد - مص.ع (نهغاد - nexxad): جیا که ره وهی چاک له خهراپ، جیا که ره وهی پاره ی قهلب له پاره ی نه سل، ره خنه گر.

نقار - مص.ل.ع (نهغار - nexar): گفتوگو و شه یکردن، مملاتی.

نقار - مص.ع (نهغار - nexxar): که سیتیک هه موو شتیتیک له بنج و بناوان بکات، نه قار، بهرد تاش، ده ژهن، ده هۆل کوت.

نقارت - ا.ع (نیغارت - nixaret): پیشه ی نه قاری، نیگار کیشی له سه ره ته خته یان بهرد.

نقاره - ا.ع (نهغاره - nexxare): جوژه ته پلنیکه به دوو داری باریک لیده درئ.

نقاره خانه - ا.ع (نهغاره خانه - nexxare xane): شوتین که ده هۆل و ته پل و که ره نای تبا لئ بدرئ.

نقاش - مص.ع (نهغاش - nexxaş): نیگار کیش.

نقاص - مص.ع (نیغاص - nixaz): پیچه و انه گوئی، ناکۆک و بیژی.

نقاط - ا.ع (نیغات - nixat): خالان.

نقال - مص.ع (نهغال - nexxal): حیا کیهت بیژ، که سیتیک هه ره خه ریکی شت گوژانه وه بی.

نقاله - ا.ع (نهغاله - nexxale): مینقه له.

نقاوت - مص.ل.ع (نهغاهت - nexavet): پاکبوون، بیگه رد بوون، بی غه ل و غه ش بوون.

نقاوه - ا.ع (نهغاهه - nexave): هه لیزارده و پوخته ی شتیتیک.

نقاهت - مص.ل.ع (نهغاهت - nexahet): هه ستانه وه له نه خوشی، حالی بوون، ده رک کردن.

نقب - مص.م.ع (نهغب - nexb): کون کردن، کون و رینگه ی باریکی ژیر زه مینی، تونیل.

نقبا - ا.ع (نوغه باه - nuxeba⁹): نه قیبان، سه روک و گه وهی قهوم.

نقد - مص.م.ع (نهغد - nexd): جیا که رنده وهی دراوی نه سل له دراوی قهلب.

نقده - ا.ع (نهغه ده - nexede): دره ختیتیکه، گولا به تون.

نقر - مص.م.ع (نهغر - nexr): نه خش و نیگار کردن له سه ره دار یان بهرد، چینه کردنی مریشک به ده نووک و کون کردنی زهوی، لیدانی دهف به سه ره ی قامکان.

نقرس - ا.ع (نیغرس - nixris): رو ماتیزمی پی و گرتی قامکان به تاییه تی په نجه که له ی پی، ههوی جومگه کان، نقرس.

نقره - ا.ع (نوگره - nuxre): زیرو زیوی توواه، زیو.

نقره خنگ - ص.ع (نقره خینگ - nuxre xing): نه سپی زیوین، نه سپی سپی وه کو زیو.

نقش - مص.م.ع (نهغش - nexş): وینه کیشان، نیگار کیشان، نه خش کردن.

نقش بند - ص.ع (نهغش به ند - nexş bend): نیگار کیش، ناوی زنجیره یه که له سو فیانی سه ره به شیخ به هادینی نه خش به ند، ده لئین نه قش به ند گوندیتکی سه ره به بوخارا و زیدی شیخ به هادین بووه، بو به شیخ به و ناوه شو ره تی پهیدا کردووه، یان له زوری زیکو تالیله وه.

نقش بند - ص.ع (نهغش به ند - nexş bend): نیگار کیش، ناوی زنجیره یه که له سو فیانی سه ره به شیخ به هادینی نه خش به ند، ده لئین نه قش به ند گوندیتکی سه ره به بوخارا و زیدی شیخ به هادین بووه، بو به شیخ به و ناوه شو ره تی پهیدا کردووه، یان له زوری زیکو تالیله وه.

نقیصه - ا.ع (نه غیسه - nexîse) : عیب، خهوش، که مو کوری.

نقیض - ص.ع (نه غیز - nexîz) : پیچه وانه، دژ یهک.

نقیع - ا.ع (نه غیی - nexî?) : ئوی ساردو سازگار، بیبری پر ئاو.

نقیه - ص.ع (نه غیییه - nexîye) : پاک، بیبگهرد.

نقیه - ا.ع (نه غیییه - nexye) : په یف، وشه.

نک - ا.ع (نوک - nuk) : دهنوک.

نک - (نک - nek) : کورتکراوهی اینک = ئه مه.

نکاپ - ا.ع (نیکاپ - nikap) : دهستکیشی چهرم که میرشکاران له دهستی دهکن تا بتوانن بازو شه هین و... به دهسته وه بگرن.

نکاح - مص.م.ع (نیکاه - nikah) : زهوجین، شوکردن، ژن هینان.

نکاف - ا.ع (نیکاف - nikaf) : دهستکیشی چهرم.

نکاف - ا.ع (نوکاف - nukaf) : مله خوی.

نکال - ا.ع (نه کال - nekal) : سزا، ریسوایی.

نکایت - مص.م.ع (نیکایهت - nikayet) : کوشتن بیان بریندارکردنی دژمن، کولاندنه وهی برین.

نکباء - ا.ع (نه کباء - nekba?) : بای ناهه موار بو که شتی.

نکبات - ا.ع (نه کبهات - nekebat) : نه گبه تی.

نکبت - ا.ع (نه کبهت - nekbet) : نه گبهت، مسیبهت، بهلا، دامووی.

نکته - ا.ع (نوکتیه - nukte) : خال، قسه ی خویش و مایه ی دلکرانه وه و پیکه نین، نوکتیه.

نکته پرداز - ص.فا (نوکتیه پرداز - nukte پرداز) : حه نه کچی، قسه خویش، نوکتیه چی، که سیک مه به سستیک باش بگه به نئی.

نقشه - ا.ع (نه غشه - nexşe) : نه خشه.

نقص - مص.ل.ع (نه غس - nexs) : کهم بوون، که می، کهم و کوری، نوستانی.

نقصان - مص.ل.ع (نوغسان - nuxsan) : کهم بوون، کهم و کوری.

نقض - مص.م.ع (نه غس - nexz) : هه لوه شانده وه، شکانندن، ویران کردن، شکانندی به لئین و په بیان.

نقط - ا.ع (نوغهت - nuxet) : خال، خالان.

نقطه - ا.ع (نوگته - nuxte) : خال.

نقل - مص.م.ع (نه غل - nexl) : گوئزانه وه، گپزانه وه.

نقل - ا.ع (نوغل - nuxl) : نو قول، مهزه ی شه راب وه کو فستق و بادهم و... .

نقله - ا.ع (نوغله - nuxle) : قسه گپزانه وه و دووزمانی، گوئزانه وه.

نقلیه - ا.ع (نه غلییه - nexlîye) : نه قل و گوئزانه وه و بارکیشی، هؤو ئه وزارتین گوئزانه وه.

نقم - ا.ع (نیغم - nixem) : کینه.

نقمت - ا.ع (نه غیمات - neximat) : کینه کیشی.

نقمت - ا.ع (نیغمهت - nuxmet) : کینه کیشی، غه زاب، دهر دو رهنج.

نقود - ا.ع (نوغوود - nuxûd) : جیاکردنه وهی پارهی قه لپ له ره سهن.

نقوش - ا.ع (نوغووش - nuxûş) : نه خش و نیگار، نه خشه و خه رسته، سکینج.

نقول - ا.ع (نوغوول - nuxûl) : نو قول.

نقی - ص.ع (نه غی - nexî) : پاک و خاوین، بیبگهرد، هه لئزارد.

نقیب - ا.ص (نه غیب - nexîb) : گه وره و دم سپی قه وم.

نقییر - ا.ع (نه غیر - nexîr) : بانگ، دهنگ، نه خش و نیگار له سه ر دار بیان بهرد، رهگ و رهچه لهک.

- نکته‌دان** - ص.فا (نوخته‌دان - nuktedan):
خه‌لکی زیره‌ک و وریاو سه‌رناس.
- نکته سنج** - ص.فا (نوخته سهنج - nukte senc):
وردبین و زیره‌ک، تیژفام، خوش زهوق و سه‌لیقه.
- نکته‌گیر** - ص.فا (نوخته‌گیر - nukteğîr):
ٹیرادگر، عه‌پیگر.
- نکث** - مص.م.ع (نه‌کس - neks):
په‌یمان شکاندن، تیکدان و هه‌لوه‌شانندنه‌وه‌ی موعامه‌له‌ی فرۆشتن.
- نکر** - ا.مص.ع (نوکر - nukr):
زیره‌کی، کاری به‌دو ناشیرین.
- نکراء** - ا.مص.ع (نه‌کراء - nekra):
زیره‌کی، ته‌نگانه، ناشیرین و ناپه‌سند.
- نکره** - ا.ع (نه‌کیره - nekire):
گومناو، نه‌ناسراو.
- نکره** - ا.ع (نه‌کهره - nekere):
نه‌ناسراوی.
- نکژده** - ا (نه‌که‌ژده - nekejde):
شهریه‌ی ناو، گۆزه.
- نکس** - مص.ل.ع (نه‌کس - neks):
سه‌رنگون کردن، ناوه‌ژوو کردن، سه‌رداخستن، سه‌ره‌ل‌دانه‌وه‌ی نه‌خۆشی.
- نکس** - ا.مص.ع (نوکس - nuks):
سه‌ره‌ل‌دانه‌وه‌ی نه‌خۆشی.
- نکو** - ص (نیکو - nikû):
چاکی.
- نکوداشت** - ا.مص (نیکوداشت - nikûdaşt):
چاکی، چاکه‌کاری.
- نکورو** - ص (نیکوروو - nikû rû):
رووخۆشی.
- نکول** - مص.ل.ع (نوکول - nukûl):
ترسان و روو وهرگتیران له‌دژمن، خۆدزینه‌وه‌ له‌وه‌لامدانه‌وه‌ یان سویتند خواردن.
- نکوهش** - ا.مص (نیکووه‌یش - nikûhiş):
سه‌رزه‌نشست، سه‌ر کۆنه، گازانده، لۆمه.
- نکوهدیدن** - مص.م (نیکووه‌ییدن - nikûhîden):
سه‌رزه‌نشست کردن، سه‌رکۆنه‌کردن، لۆمه‌کردن.
- نکوهنده** - ا.فا (نیکووه‌نده - nikûhende):
لۆمه‌کهر، گله‌بیکه‌ر، سه‌رزه‌نشست کهر.
- نکوهدیده** - ا.مف (نیکووه‌یده - nikûhîde):
سه‌رزه‌نشست کراو.
- نکھت** - ا.ع (نه‌که‌هت - nekhet):
یه‌ک بوژکردن، بوژی زار، بوژی خوش.
- نکییر** - ا.ع (نه‌کییر - nekîr):
گۆپران، کاری سه‌خت و دژوار.
- نکیرو منکر** - ا (نه‌کیرو مه‌نکییر - nekîr û menkir):
ئه‌نکیرو مه‌نکییر، ناوی دوو فریشتنه‌ن گویاوه‌ پاش مردنی مرۆڤ ده‌چنه‌ ناو گۆژده‌که‌یه‌وه‌و پرسبیاری ئه‌و کرده‌وانه‌ی لیده‌که‌ن که له‌دنیادا کردونی.
- نگاتیو** - ص.فر (نیگاتیف - nigatîf):
نیگه‌تیف، جه‌مسهری سارد.
- نگار** - ا (نیگار - nigar):
بت، ماشوقه، مه‌حجوب، نه‌خش و نیگار.
- نگارخانه** - ا (نیگارخانه - nigarxane):
بتخانه، مال‌تیک به‌ نه‌خش و نیگار رازاپیتته‌وه، شویتن پهبیکه‌رو نه‌خش و نیگاری تیا دابنری.
- نگارستان** - ا.مر (نیگارستان - nigaristan):
پیشانگان، نه‌خش و نیگاران، وینه‌گه.
- نگارش** - ا.مص (نیگاریش - nigarîş):
نووسین، نه‌خش و نیگارکردن، وینه‌کردن.
- نگارگر** - ص.فا (نیگارگهر - nigarger):
وینه‌گر، نیگارکیش.
- نگاره** - ا (نیگارهره - nigare):
نه‌خش، وینه‌ی ده‌ستکرد.
- نگاری** - ا (نیگاری - nigarî):
ئامرازتیکی تلیاک کیشانه.
- نگاریدن** - مص.م (نیگاریدهن - nigarîden):
نووسین، نیگارکیشان.
- نگارین** - ص.ن (نیگارین - nigarîn):
ماشوقه‌ی جوان، ره‌نگین، رازاوه، نه‌خشینراو.
- نگاشتن** - مص.م (نیگاشته‌ن - nigaşten):
نووسین، نه‌خش و نیگارکردن.

- نگارش** - ا.مص (نیگاریش - nigariş): نووسین.
- نگارنده** - ا.فا (نیگارنده - nigarende): نووسەر.
- نگاشته** - ا.مف (نیگاشته - nigaste): نووسراو، نه‌خشینراو.
- نگاه** - ا. (نیگاه - nighah): نیگا، نۆزین.
- نگاه کردن** - مص.ل (نیگاه کهردهن - nighah kerden): نیگاکردن، تهمه‌شا کردن.
- نگاهبان** - ا.ص (نیگاهبان - nighahban): پاسه‌وان، چاودتیر، دیده‌وان.
- نگاهداری** - ص.فا (نیگاهدار - nighahdar): پاسه‌وان، پاریزهر، چاودتیر.
- نگاهداری** - ا.مص (نیگاهداری - nighahdarî): پاریزگاری.
- نگاهداشت** - ا.مص (نیگاهداشت - nighahdaşt): پاریزگاری، پاسه‌وانی، چاودتیری.
- نگاهداشتن** - مص.م (نیگاهداشتنه - nighahdaştên): پاراستن، راگرتن.
- نگران** - ص.فا (نیگه‌ران - nigeran): روانین، نیگاکردن.
- نگرش** - ا.مص (نیگه‌ریش - nigeriş): روانین، تهمه‌شاکردن.
- نگریدن** - مص.م (نیگه‌ریدهن - nigerîden): روانین، تهمه‌شاکردن، سه‌بیرکردن، نۆزین.
- نگریستن** - مص.م (نیگه‌ریسته‌ن - nigerîsten): تهمه‌شاکردن، نۆزین.
- نگرنده** - ا.فا (نیگه‌رنده - nigrende): بینهر، تهمه‌شاکهر، تهمه‌شاقان.
- نگران** - ص.فا (نیگه‌ران - nigeran): بینهر، چاوه‌نوار، چاو له ری، دلهر اوکی، دلهر خورپیی، نیگه‌رانی.
- نگژده** - ا. (نیگه‌ژده - nigejde): شه‌ریه‌ی ئاو خواردنه‌وه، گۆزه.
- نگوس** - ا.فر (نیگوس - nigûs): نه‌جاشی، له‌قه‌بی پاشای حه‌به‌شه.
- نگوسار** - ص (نیگوسار - nigûsar): سه‌ره‌وژتیر، سه‌رنگون، ئاوه‌ژوو.
- نگون** - ص (نیگون - nigûn): سه‌ره‌و ژتیر، سه‌رنگون، ئاوه‌ژوو.
- نگون بخت** - ص.مر (نیگون به‌خت - nigûn bext): به‌دبه‌خت، به‌شانس، به‌یه‌عبال.
- نگونسار** - ص (نیگون‌ن‌سار - nigûnsar): ده‌مه‌و قَلپ، ئاوه‌ژوو، سه‌راوژتیر.
- نگونسار** - ا. (نیگون‌سار - nigûnsar): گولی‌مریهم، په‌نجه‌خانم.
- نگهبان** - ا.ص (نیگه‌هبان - nighban): نیگابان، پاسه‌وان، چاودتیر.
- نگین** - ا. (نیگین - nigîn): نگین، تقیم، نگینی سه‌ر موس‌تیله.
- نلک** - ا. (نیلک - nilk): هه‌لۆژهی کیتیوی.
- نلم** - ص (نلم - nelm): باش، خو‌ش، جوان.
- نم** - ا. (نم - nem): شی، رتوبه‌ت، ته‌ری.
- نما** - ا. (نیمما - nima): نما، رووکار، دیوی دیارو ده‌ره‌وه‌ی شتی.
- نماء** - مص.ع (نهما - nema): زیاده‌بوون، به‌رزبوون، رووان، نه‌شوفاکردن.
- نمائم** - ا.ع (نهمائیم - nemaim): دوو زمانی.
- نماد** - ا. (نماد - nemad): نمود، نیشان، ره‌مز.
- نمار** - ا. (نمار - nemar): هیتما، ئاماژه، ره‌مز.
- نمار** - ا.ع (نیمار - nimar): پلنگان.
- نماز** - ا. (نماز - nemaz): نویتژ.
- نمازگزار** - ص.فا (نمازگوزار - nemaz guzar): نویتژکهر.
- نماک** - ا. (نماک - nemak): به‌تام، جوان، ره‌ونه‌ق و ره‌واج.
- نمام** - ص (نممام - nemmam): دوو زمان، فیتنه.

- نمایان** - ص.فا (نمایان - nemayan): دیار، ناشکرا.
- نمایانندن** - مص.م (نهممایانندن - nemayanden): نیشاندان، نواندن، ناشکراکردن.
- نمایش** - ا.مص (نهممایش - nemayiş): نیشاندان، دیمن، نمایش.
- نمایشگاه** - ا.ممر (نهممایشگاه - nemayişgah): پیشانگه، پیشانگه‌ی کالای بازرگانی یا نیشه‌سازی یا نبروبومی کشتوکالی.
- نمایشنامه** - ا.ممر (نهممایشنامه - nemayişname): شانؤنامه.
- نماینده** - ا.ص (نهماینده - nemayende): نیشاندر، نوتنه‌ر.
- نماییدن** - مص.م (نهماییدن - nemayînden): نیشاندان، نواندن.
- نمک** - ا (نهمه‌تک - nemetk): نالوئالو، گوئیز.
- نمچ** - ا (نهمچ - nemc): رتوبه‌ت، شی، ته‌ری.
- نمد** - ا (نهمه‌د - nemed): لباد.
- نمدار** - ص.فا (نهمدار - nendar): شیدار، ته‌ری.
- نمدپاره** - ا.ممر (نهمه‌دپاره - nemed pare): پارچه‌لباد.
- نمدزین** - ا.ممر (نهمه‌دزین - nemed zîn): نهمه‌زین.
- نمدمال** - ا.ص (نهمه‌د مال - nemed mal): کارگه‌چی.
- نمدیده** - ص (نهمدیده - nemdîde): شیدار، رتوبه‌تدار، شتی یا ن شوئینی که رتوبه‌تی کیشابی.
- نمدین** - ص.ن (نهمه‌دین - nemedîn): همر شتیکی له لباد دروست کرابی.
- نمر** - ا.ع (نهمیر - nemir): پلنگ.
- نمره** - ا.فر (نومره - numre): نمره، ژماره.
- نمس** - ا.ع (نیمس - nims): مشکی خورما.
- نم سنج** - ا.ممر (نهم سهنج - nemsenc): نامرزی نه‌ندازه‌گیری شی و رتوبه‌ت.
- نمش** - مص.ل (نهمش - nems): درؤکردن، دوو زمانی کردن، درؤ، دوو زمانی.
- نمش** - ا.ع (نهمه‌ش - nemeş): رهنک و خالی رهش یا ن سبی له پیستی حه‌یواناندا، نه‌بله‌ق، به‌لکه.
- نمشک** - ا (نهمه‌شک - nemeşk): سه‌رشیر، که‌ری، قه‌ماغ.
- نمط** - ا.ع (نهمه‌ت - nemet): ریچکه، ریبار، جوڑ، جوڑه‌ مافورو رایه‌ختیکی ره‌نگینه.
- نمک** - ا (نهمه‌ک - nemek): خوئی، نمک.
- نمک بحرام** - ص.ممر (نهمه‌ک بیه‌هرام - nemek biheram): نمک حهرام، سیله‌و پی نه‌زان.
- نمک پرورده** - ص.ممر (نهمه‌ک په‌ره‌رده - nemek perverde): که‌سیک به نان و نمکی په‌کیکی دی په‌رورده بووی.
- نمک خوار** - ص.فا (نهمه‌ک خار - nemek xar): نه‌وی نان و نمکی که‌سیک بخوات، خه‌لکانیک نمکی په‌کیان کردبی، که‌سانی نان و نمکیان له نیتواندا بی.
- نمکدان** - ا.ممر (نهمه‌کدان - nemekdan): خوئیدان، زاری ماشوقه.
- نمکزار** - ا.ممر (نهمه‌ک زار - nemekzar): خوئیلین.
- نمکزی** - ا (نهمه‌کزی - nemekzî): جوڑه کولیچه‌یه‌که.
- نمکسار** - ا.ممر (نهمه‌کسار - nemeksar): خوئیلین، شوپه‌کات.
- نمک سود** - ص.ممر (نهمه‌ک سود - nemek sûd): گوشت یا ن شتی دیکه که سوئر کرابی.
- نمک شناس** - ص.فا (نهمه‌ک شیناس - nemek şinas): وه‌فادار، نمک‌ناس.
- نمک فرنگی** - ا.ممر (نهمه‌ک فه‌رهنگی - nemek ferengî): سولفات.

نمونش - ا.مص (نهمونیش - nemûniş):
نواندن، نیشاندان و نمایش کردن.

نمونه - ا.ص (نهمونه - nemûne): نمونه، نا
تهواوو نوقسان و له کار که وتنگ، دزیو و
ناشیرین.

نمید - ص (نومید - numîd): نائومید، بی
هیوا، ئومید بریاگ.

نمیدن - مص.ل (نهمیدن - nemîden): مهیل و
نارهزوو به لای که سیتکا، رتوبهت وهرگرتوو.

نمیر - ا.ع (نهمیر - nemîr): ئاوی فره و خاوتین.
نمیم - ا.ع (نهمیم - nemîm): دوو زمان.

ننر - ص (نونور - nunur): که سیتک به خورایی
لای خه لکی خوی خوشه ویست بکات..

ننگ - ا (ننگ - neng): شهرم، ئابروو و
حورمهت، ریسوایی.

ننگین - ص.ن (ننگین - nengîn): خه و شدار،
عه بیدار، به دناو، ناو زپیاگ، ناشیرین و رسوا.

ننو - ا (ننو - nenû): جؤلانه، دیلانن.

ننه - ا (ننه - nene): دایه، .

نو - ص (نو - new): تازه، نوئی.

نوا - ا (نوا - neva): ئاواز، نه غمه، سه روهت
و سامان، خوراک و زاد، رهونه قو رهواج،
بارمته.

نوائب - ا.ع (نوائب - nevaib): رووداو،
کاره سات، به لا، مسیبهت.

نوائیر - ا.ع (نوائیر - nevair): دژمنایه تی،
ناگری هه لایساو، ئاژاوهی به ریا بوو.

نواب - ا.ع (نوائب - nuvvab): نوینه ران،
جینگران.

نوابغ - ص.ع (نوابغ - nevabix):
هه لکه و تئوان، بلیمه تان.

نواحی - ا.ع (نواحی - nevahî): ناوچه،
دهوروبه ری شار، یان گوند، بهش.

نواخانه - ا.مر (نواخانه - nevaxane):
زیندان، چه پسخانه، یه خسیرخانه.

نمک گیر - ص.مر (نهمهک گیر - nemek gîr):
که سیک که میتک له شتی بچه ژئی تا بزانی رادهی
خوتیه که ی چهنده، که سیک نان و نه کی یه کیتی
له بهر چاو بی.

نمک لاخ - ا.مر (نهمهک لاخ - nemek lax):
خوتلین.

نمک لان - ا.مر (نهمهک لان - nemeklan):
خوتلین.

نمک نا شناس - ص.مر (نهمهک نا شناس -
nemek na şinas): نمک حه رام، سپله، پی
نه زان.

نمکین - ص.ن (نهمهکین - nemekîn):
خوتیدار، هه لس و که وتی جوان، که سی سه نگین و
جوان.

نمکینه - ص.ن (نهمهکینه - nemekîne):
دؤ و ماستی که خوی و زیره و گزنیژهی کوتراوی تی
کرا پی.

نمل - ا.ع (نمل - neml): میرووله.

نمناک - ص (نمناک - nemnak): شیدار،
شوتنی شیدارو ته ر.

نمو - مص.ل.ع (نمو - numuv):
نه شوغما کردن، وهرار، رووان، چه که ره کردن،
سه وزبوون، شین بوون.

نمود - ا (نممود - nemûd): نمود، نیشانه،
زناک، ره مز، رهواج و رهونه ق.

نمودار - ص (نممودار - nemûdar): ئاشکرا،
دیار، به نمود.

نمودن - مص.م (نممودن - nemûden):
نواندن، نیشاندان، ئاشکرا بوون.

نموزج - ا.ع (نموزج - nemûzec): نمونه.

نموسک - ا (نموسهک - nemûsek):
سۆسک.

نموشک - ا (نموشهک - nemûşek):
سۆسک.

نموک - ا.ص (نمموک - nemûk): شیدار،
هه دهف و نیشانه، رتوبه تدار.

- نواخت** - ا.مص (نه فاخت - nevaxt): نهوازش، دلراگرتن، گونجاوو جووت.
- نواختن** - مص.م (نه فاختن - nevaxten): نهوازش کردن، لاواندنه وو دلراگرتن، سازلیدان.
- نوازند** - ا.فا (نه فازهنده - nevazende): سازژهن، موسیقارژهن، دلدهره وه، دلخوشیده ره وه، نهوازشکار.
- نواد** - ص.ع (نه فادیر - nevadir): قسه ی خوش، نوکته، پینکه نینوک.
- نواده** - ا (نه فاده - nevade): نه وه، نه وه نه تیره.
- نواد** - ا.فا.ع (نه فادی - nevadi): بانگ کهر، گازی کهر، یانه.
- نوار** - ا (نه فار - nevar): نه وار، شریتی باریک.
- نوارچسپ** - ا.مر (نه فار چهسپ - nevar çesp): کاغذی باریکی شریتی ناسا که به چاپکروی له سهری بوتل یان شتی دیکه ی بنهن.
- نوازش** - ا.مص (نه فایزش - nevaziş): نهوازش، دلراگرتن، لاواندنه وو دهست به سهردا هیتان.
- نوازشگر** - ص.فا (نه فایزشگر - nevazişger): نهوازشکار، مه رایبی کهر و دلراگر، مه داراکار.
- نوازند** - ا.فا (نه فازهنده - nevazende): نهوازشکار، دلراگر، موسیقارژهن، مه داراکار.
- نوازند** - ا.فا (نه فازهنده - nevazende): نهوازشکار، دلراگر، موسیقارژهن، سازژهن.
- نوازیدن** - مص.عم (نه فایزیدن - nevazîden): لاواندنه وه، دهست به سهردا هیتان، نهوازش کردن، دلراگرتن، ساز لیدان، موسیقار لیدان.
- نواسه** - ا (نه فاسه - nevase): نه وه، مندالی مندال، نه وه نه تیره.
- نواسیر** - ا.ع (نه فاسیر - nevasîr): ناسور.
- نواصب** - ا.ع (نه فاسیب - nevasib): دانه ران، بهر پاکه ران.
- نواصبی** - ا.ع (نه فاسی - nevasî): ته ویل، په رچهم.
- نوافذ** - ا.ع (نه فافیز - nevafiz): ده لاقه، په نجره.
- نوافل** - ا.ع (نه فافیل - nevafile): به خشش، دهستکوت، زیاده عیباده تی که واجب نه بی، سونته.
- نواقص** - ص.ع (نه فاغیز - nevaxis): که موکوپریان، کال، نه گه بیوو.
- نواقل** - ا.فا.ع (نه فاغیل - nevaxil): نهوزاری گواستنه وه، کچه ریان، خه لکانیک له شویتیکه وه بجه نه شویتیک.
- نواقیر** - ا.ع (نه فاغیر - nevaxir): بوقی، کهره نا، شه بیوو.
- نواقیس** - ا.ع (نه فاغیس - nevaxis): ناقوسان، زهنگ.
- نواگر** - ا.ص (نه فاگر - nevager): سازژهن، موسیقارژهن، موترب، گورانی بیژ.
- نوال** - ا.ع (نه فال - neval): عهتا، به خشش، نه سیب، بهش.
- نواله** - ا (نه فاله - nevale): گونکه هه ویر که به وشر بدری، بابوله، پاروو.
- نوامبر** - ا.فر (نه فامبر - nuvambri): نوچه مبر، مانگی یازده ی فهره نگی.
- نواموز** - ص.فا (نه فاموز - newamûz): تازه کار، منالی تازه چوو بیته مه کته ب.
- نوامیس** - ا.ع (نه فامیس - nevamîs): شهره ف، رازو نهیتی، ناموس، پیای لیها توو کارزان، هه شارگه ی راوچی.
- نوان** - ص.فا (نه فان - nevan): خه رامان، له نجه ولار، جووله و جولان، لقی.
- نوانخانه** - ا.مر (نه فانخانه - nevan xane): فقیرخانه، ته مه لخانه.
- نوانیدن** - مص.م (نه فانیدن - nevanîden): جولانیدن، هیتانه جول، خسته گریان و نالین.

نوحه - ا.ص (نهوهه - newhe) : شیوهن لهسه ر مردوو، شین و گریان.

نوحه‌خوان - ص.فا (نهوهه‌خان - newhexan) : شینگیتی.

نوحه‌سرا - ص.فا (نهوهه‌سرا - newhesera) : شاعیرتیک که شیعی خه‌ماوی بلتی.

نوحه‌گر - ص.فا (نهوهه‌گر - newheger) : شینگیتی، سهردولکه‌وویژ.

نوخاسته - ص.مر (نهوخاسته - newxaste) : نهوجه‌وان، تازه‌لاو، نهونیهال.

نوخیز - ص (نهوخیز - newxîz) : تازه‌هه‌لچوو، نه‌مامی تازه‌ناسک.

نود - ا (نه‌فده - neved) : ژماره (۹۰).

نودر - ص (نه‌وده‌ر - newder) : تازه‌په‌یدابوو، تازه‌کوره.

نودران - ا (نه‌وده‌ران - newderan) : شاگردانه، نه‌و به‌خشیشه‌ی دهری به شاگرد خه‌بات.

نوده - ا (نه‌وده - newde) : نه‌وه.

نور - ا.ع (نور - nûr) : رووناک، روناهی، پرشنگ، تیشک.

نور - ا.ع (نور - newr) : خونچه، شکوفه، پشکو. **نور اسپه‌بهد** - ا.مر (نورئیسپه‌هبود - nurispehbûd) : گیانی مرؤف، روح.

نوراستنی - ا.مر (نوره‌ستینی - nurestîni) : لاوازی نه‌عساب.

نورافشان - ص.فا (نورئه‌فشان - nur efşan) : بلاجیکتور.

نورافکن - ص.فا.ع (نورئه‌فکه‌ن - nurefken) : بلاجیکتور.

نورچشم - ا.مر (نوری‌چشم - nûri çeşm) : نوری چاو، فه‌رزه‌نی‌تازیز، رووناک دیده.

نوراهان - ا (نه‌وراهان - newrahan) : دیاری، سه‌وقات.

نورد - ا (نه‌فهرده - neverd) : ته‌وه‌ر، تیرؤگ، جه‌نگ و نه‌به‌رد.

نواهی - ص.ا.ع (نه‌فاهی - nevahî) : نه‌هی کار، که‌سیتیک نه‌هی له شتی بکات، هه‌ر شتیتیک له شه‌رعدا قه‌ده‌غه بی.

نویاین - ص.مر (نه‌وئاین - new ayîn) : نو‌باو، تازه‌باو.

نوئل - ا.مر (نوئیل - nuil) : جه‌ژنی له دایک‌بوونی مه‌سیح که ده‌کاته ۱۲/۲۵، کریسمیس.

نویاوه - ا.ص (نه‌ویاوه - newbave) : نو‌یهره، مندال و فه‌رزه‌ن.

نویت - ا.ع (نه‌ویه‌ت - newbet) : نو‌ره، که‌ریت، جار، ده‌فه، چهل، گله‌ت، فرسه‌ت، کات.

نویر - ا.ص (نه‌ویهر - newber) : نو‌یهره (میوه) میوه‌ی تازه بی‌گه‌بیوو.

نویهار - ا.مر (نه‌ویه‌هار - newbehar) : نه‌ویه‌هار، به‌هاری تازه.

نویهاران - ا.مر (نه‌ویه‌هاران - newbeharan) : وهرزی به‌هار، فه‌سلی به‌هار.

نویهاری - ص.ن (نه‌ویه‌اری - newbeharî) : ناوی‌ناهه‌نگیتیکی موسیقای تیرانییه.

نویا - ص (نه‌ویا - newpa) : منالیتیک تازه که‌وتیته‌سه‌ری، پیژکه.

نویان - ا (نوویان - nûpan) : سه‌به‌ته‌ی له شول دروست کراو، به‌رجه، قه‌رتاله.

نوپرداز - ص.فا (نه‌وپه‌رداز - newperdaz) : نو‌پئاوهر، داهیتنه‌ر، شاعیرتیک به شیوازی تازه شاعر بلتی.

نوترون - ا.فر (نیوترون - nutrûn) : نیوترون.

نوج - ا (نوج - nûc) : دره‌ختی کاژ، لا‌لاو.

نوجه - ا (نه‌وجه‌به - newcebe) : لا‌فاو، لیتشاو، له‌هی، سیتلاو، ئاوی‌کانی و سه‌رچاوه.

نوجوان - ص.مر (نه‌وجه‌فان - newcevan) : تازه‌لاو.

نوجه - ص (نه‌وجه - newçe) : تازه‌لاو، وهرزشکاریکی لاو که له وهرزشین کوندا له‌ژتیر ده‌ستی پاله‌وانیتیکی گه‌وره‌دا وهرزش بکات.

نوردن - مص.م (نه‌فهردهن - neverden): ته‌ی کردن.

نورده - ا.مف (نه‌فهرده - neverde): ته‌ی کراو، نووسراو.

نوردیدن - مص.م (نه‌فهردیدهن - neverdîden): ته‌ی کردن، پیچانه‌وه، نووسین، تۆمارکردن.

نوروز - ا.فر (نی‌فهرروز - nivrûz): تیک‌چونی ده‌زگای ئه‌عساب، تیک‌چونی باری ده‌روونی.

نورس - ص (نه‌وره‌س - newres): تازه‌پیچگی‌ییوو، میوه‌ی نۆبه‌ره، نه‌مام، تازه‌لاو.

نورسته - ص (نه‌وروسته - newruste): تازه‌رواو، چه‌که‌ره‌کردو، تازه‌شین بوو.

نورسیده - ص (نه‌وره‌سیده - newresîde): تازه، نوئ، تازه‌کوره، تازه‌گه‌ییوو.

نورنجه - ا (نه‌وره‌نجه - newrence): چه‌وز، گۆلاو.

نوروز - ا (نه‌وروز - newrûz): نه‌ورۆز، رۆژی نوئ، جه‌ژنیکی کۆنی میلله‌تانی ئیرانه‌وه‌ده‌که‌ویتیته رۆژی به‌که‌می به‌هاره‌وه ۳/۲۱.

نورولوزی - ا.فر (نورولوزی - nuruluzî): نورولوزی، لقیکه‌له‌پزیشکگری که‌بایه‌خ به‌ئه‌عساب ده‌دات، ئه‌عساب ناسی.

نوره - ا.ع (نوره - nure): نوره، دارو.

نورهان - ا (نه‌وره‌هان - newrehan): دیاری، سه‌وغات.

نوز - ق (نوز - nûz): تا ئیستا، هیشتا.

نوزاد - ص (نه‌وزاد - newzad): نه‌وزاد، ساوا، منالیک تازه‌له‌دایک بووی.

نوزده - ا (نوزده - nûzdeh): ژماره (۱۹) نۆزده، نۆوده.

نوز - ا (نوز - nûj): کاژ، دره‌ختی کاژ.

نوس - ا (نوس - nûs): په‌لکه‌ره‌نگینه، کۆلکه‌زێپینه، زه‌پینه‌وه‌سیمینه، ره‌نگینه‌مان، پرچی ئابشه‌وه‌فاته.

نوساز - ص (نه‌وساز - newsaz): تازه‌دروستکراو، تازه‌که‌ره‌وه.

نوسان - مص.ل (نه‌فهرسان - nevesan): نه‌وه‌ستان، جولانی شتییک له‌جیی خۆی (وه‌کو به‌ندۆلی سه‌عات).

نوسنگی - ا.مر (نه‌وسه‌نگی - newsengî): چاخی به‌ردینی تازه.

نوسه - ا (نوسه - nûse): زه‌پینه‌وه‌سیمینه، کۆلکه‌زێپینه، که‌سکو سۆر.

نوش - ا (نوش - nûş): هه‌نگوین.

نوشابه - ا.مر (نوشابه - nûşabe): ئاوی سازگارو زولال، عه‌ره‌ق، مه‌ی.

نوشاد - ص (نه‌وشاد - newşad): تازه‌زاوا.

نوشادر - ا (نوشادور - nûşadur): ئه‌مونیبا.

نوشاندن - مص.م (نوشاندن - nûşanden): پێ نۆشین.

نوشاننده - ا.فا (نوشاننده - nûşanende): پێ نۆشه‌ره.

نوشانوش - مص (نوشانوش - nûşanûş): نۆشین، خواردنه‌وه، فه‌خارن.

نوشت افزار - ا.مر (نه‌فیشته‌ئفزار - nevişt efzar): که‌ره‌سته‌تین نووسین، نووسینه‌مه‌نی.

نوشتن - ا.مر (نه‌فیشته‌ن - nevišten): نووسین.

نوشتن - مص.م (نه‌فهرشته‌ن - nevesten): ته‌ی کردن، پیچانه‌وه، نووسین.

نوش خند - ا.مر (نوش خند - nûşxend): بزه‌ی شبرین، شه‌که‌رخه‌ن.

نوش خورد - ا.مص (نوش خورد - nûşxûrd): شادخۆری، به‌له‌زه‌ته‌وه‌خواردن، خواردن به‌خۆشی و به‌له‌زه‌ته‌وه.

نوشدارو - ا.مر (نوشدارو - nûşdarû): ئه‌کسییر، به‌نج، تلیاک، مۆرفین، ده‌رمانی شفا‌به‌خش.

نوشکفته - ص.مر (نه‌وشیکوفته - newsîkufte): تازه‌پشکوتوو.

نوردن - مص.م (نه‌فهردهن - neverden): ته‌ی کردن.

نورده - ا.مف (نه‌فهرده - neverde): ته‌ی کراو، نووسراو.

نوردیدن - مص.م (نه‌فهردیدهن - neverdîden): ته‌ی کردن، پیچانه‌وه، نووسین، تۆمارکردن.

نوروز - ا.فر (نی‌فهرروز - nivrûz): تیک‌چونی ده‌زگای ئه‌عساب، تیک‌چونی باری ده‌روونی.

نورس - ص (نه‌وره‌س - newres): تازه‌پیچگی‌ییوو، میوه‌ی نۆبه‌ره، نه‌مام، تازه‌لاو.

نورسته - ص (نه‌وروسته - newruste): تازه‌رواو، چه‌که‌ره‌کردو، تازه‌شین بوو.

نورسیده - ص (نه‌وره‌سیده - newresîde): تازه، نوئ، تازه‌کوره، تازه‌گه‌ییوو.

نورنجه - ا (نه‌وره‌نجه - newrence): چه‌وز، گۆلاو.

نوروز - ا (نه‌وروز - newrûz): نه‌ورۆز، رۆژی نوئ، جه‌ژنیکی کۆنی میلله‌تانی ئیرانه‌وه‌ده‌که‌ویتیته رۆژی به‌که‌می به‌هاره‌وه ۳/۲۱.

نورولوزی - ا.فر (نورولوزی - nuruluzî): نورولوزی، لقیکه‌له‌پزیشکگری که‌بایه‌خ به‌ئه‌عساب ده‌دات، ئه‌عساب ناسی.

نوره - ا.ع (نوره - nure): نوره، دارو.

نورهان - ا (نه‌وره‌هان - newrehan): دیاری، سه‌وغات.

نوز - ق (نوز - nûz): تا ئیستا، هیشتا.

نوزاد - ص (نه‌وزاد - newzad): نه‌وزاد، ساوا، منالیک تازه‌له‌دایک بووی.

نوزده - ا (نوزده - nûzdeh): ژماره (۱۹) نۆزده، نۆوده.

نوز - ا (نوز - nûj): کاژ، دره‌ختی کاژ.

نوس - ا (نوس - nûs): په‌لکه‌ره‌نگینه، کۆلکه‌زێپینه، زه‌پینه‌وه‌سیمینه، ره‌نگینه‌مان، پرچی ئابشه‌وه‌فاته.

- نوش گیاه** - ا. مر (نوش گییاه - nûşgiyah): گیایه که بۆ دهرمان به کار دئ.
- نوش لب** - ص. مر (نوش لهب - nûş leb): شیرین لیو، که سیتک لیوی بۆ مزین خوش بی.
- نوش لبینا** - ا. مر (نوش لهبینا - nûş lebîna): ناوی نهوایه کی مؤسیقای بی کۆنه.
- نوشنجه** - ص (نوشه نجه - nûşence): نۆشین، زولال و سازگارو به له زهت.
- نوشه** - ص. م (نوشه ه - newşeh): تازه زاوا، پاشای لاو، نهو پاشا.
- نوشه** - ص (نوشه - newşe): پایه دار، نه مر، کامه ران، به خته وهر.
- نوشیدن** - مص. م (نوشیدنه - nûşîden): نۆشین، خوار دنه وه، ئاو خوار دنه وه، ههر خوار دنه وه بیه ک.
- نوشنده** - ا. فا (نوشه نده - nûşende): که سیتک ئاو بیان شتی دی بخواته وه، بنۆش، نۆشه ر.
- نوشین** - ص. ن (نوشین - nûşîn): خوش، سازگارو زولال، شیرین.
- نوشین باده** - ا. مر (نوشین باده - nûşîn bade): شه رابی ساف و زولال، ناوی نهوایه کی کۆنی ئیترانییه.
- نوشین روان** - ا. مر (نوشین ره شان - nûşîn revan): گیانی شیرین، روحی ره وان.
- نوشینه** - ص. ن (نوشینه - nûşîne): شه رابی به له زهت.
- نوع** - ا. ع (نه و - new): چو ر، چو شن.
- نوغان** - ا (نه وغان - newxan): هیلکه ی کرمی ئاوریشم.
- نوف** - ا (نوف - nûf): ولنگه، زیه له، دهنگدانه وه ی دهنگ له کیتو و چیا پاندا، لووره ی سهگ، ههراو فهرته نه، هات و هاوار.
- نوفه** - ا (نوفه - nûfe): بانگ و فریاد، ههراو ههنگامه و ئاژاوه.
- نوفیدن** - مص. ل (نوفیدنه - nûfîden): هاوار کردن، جولان، فریاد کردن.
- نوک** - ا (نوک - nûk): نوکی سوژن، دهرزی، قه له م، چه قو و شمشیر، دهنوکی مه ل.
- نوکار** - ص. مر (نهوکار - newkar): ناشی، تازه کار، تازه کار، تازه کوره.
- نوکار** - ا. ص (نهوکار - newkar): نوکهر، غولام.
- نوکیدخدا** - ص. مر (نهوکه دخودا - newked xuda): زاوا، نۆمال، تازه زاوا.
- نوکر** - ا. ص (نهوکر - newker): خزمه تکار، نوکهر، غولام.
- نوکر باب** - ا. مر (نهوکه رباب - newker bab): که سیتک له چینی نوکهران بی.
- نوکنده** - ص. مر (نهوکه نده - newkend): تازه پینگه بیوو.
- نوکیسه** - ص. مر (نهوکیسه - newkîse): نوکیسه، تازه دهوله مه نده.
- نول** - ا (نول - nûl): لچ و لیو، دهنوکی تهیر، گهر دنی سوراحی، لوله ی گوژه.
- نوم** - مص. ل. ع (نهوم - newm): نووستن، خه وتن.
- نومید** - ص (نهومید - newmîd): نائومید.
- نون** - ق (نون - nûn): ئیستا، ئیره لگه، نه ا، نهو، هه نوکه.
- نون** - ا (نون - nûn): قه دی درهخت.
- نون** - ا (نون - nûn): چالی چه ناگه.
- نون** - ا. ع (نون - nûn): شمشیر، ماسی، زونون: له قه بی یونس پیغه مبه ره.
- نوند** - ا. ص (نهفه نده - nevend): توندو تیژ، تیژقام، زیرهک، ئه سپ یان و شتری تیژره و، په یک بیان سواری تیژره و.
- نونهال** - ا. مر (نهونیهال - newnihal): نهونه مام، درهختی تازه روا بی.

- نویاز** - ص. مر (نهونییاز - newnîyaz): که سبک تازه هاتیبته مهیدانی ژیانه وه، تازه کار، ناشی.
- نویل** - ا. ف. مر (نووقلیل - nûvil): نۆقل، حیکایهت، داستانی کورت، ههوالی تازه.
- نوه** - ا (نهئه - neve): نهوه، زارۆچه.
- نوی** - ا (نیخی - nivî): قورتان.
- نویان** - ا (نویان - nûyan): میر، شازاده، فرماندهی سوپا، سهردار.
- نویج** - ا (نهقیج - nevîç): لاو لاو.
- نوید** - ا (نووقیید - nûvîd): مژده، ههوالی خوش.
- نویدن** - مص. ل (نهقیده - nevîden): گرین و نالین، لهرزین، جولان.
- نویسا** - ص. فا (نهقیسا - nevîsa): نووسهر، نقیسار.
- نوین** - ص (نهقین - nevîn): نوی، تازه.
- نویه** - ا. مص (نوویه - nûye): گریه و نالین.
- نوییدن** - مص. ل (نووقییدنه - nûvîden): گریان، نالین، شینکردن.
- نه** - حر (نه - ne): نه، نا.
- نه** - ا (نوه - nuh): ژماره نو (۹).
- نه** - ا (نیه - nih): شار، ناوایی.
- نهائی** - ص. ن (نیهائی - niha'î): کۆتایی، پایان، دوایی.
- نهاب** - ا. ع (نیهاب - nihab): تالان.
- نهاب** - ص. ع (نههاب - nehhab): تالانچی.
- نهاد** - ا (نیهاد - nihad): بونیاد، سروشت، خیلقت، دهرون، ناخ و باتین.
- نهادن** - مص. م (نیهادنه - nihaden): دانان.
- نهادنه** - ا. فا (نههاندنه - nehande): دانهر، که سبک شتیکی له شوینی دابنی.
- نهار** - ا. ع (نههار - nehar): روژ.
- نهار** - ص. ا (نههار - nehar): فراقین، برسی، ناشتا.
- نهاری** - ا. ص (نههاری - neharî): نیوه روژه، ناشتا، برسی، که سبک نانی بهیانی نه خواردبجی.
- نهار** - ا (نیهار - nihar): لاوازی، که می.
- نهاز** - ا (نوهاز - nuhaz): سهرگه لهی پهز.
- نهاز** - ا (نیهاز - nihaz): ترس.
- نهازیدن** - مص. ل (نیهازیده - nihazîden): ترسان، واهیمه کردن.
- نهازیده** - ص. مف (نیهازیده - nihazîde): ترساو.
- نهای** - ا (نیهای - nihal): نه مام، چله ریشهی یهک سآلهی دار، داری تازه رواو، داری تازه رویتراو.
- نهایه** - ا (نیهایه - nihale): شکارو راو، داریک که راوچی له شیوهی داهۆلدا دروستی بکات تانیچیره کان بترستینی و بهره و داوو ته له که برۆن.
- نهایه گاه** - ا. مر (نیهایه گاه - nihalegah): شکارگه، راوگه، که مین.
- نهایلی** - ا (نیهایلی - nihalî): جیگه، دۆشهک.
- نهایمی** - ا. ص (نههایمی - nehamî): ئاسنگهر.
- نهایمی** - ا. ع (نوههایمی - nuhamî): ره بهن (راهب)، ریگهی ئاسان.
- نهران** - ص (نیهران - nihan): په نهران، نه دیار، شاراوه، نهینی.
- نهران داشتن** - مص. م (نیهران داشتهن - nihan داشتن): په نهران کردن، فه شیرتن.
- نهرانخانه** - ا. مر (نیهرانخانه - nihanxane): خه لوه تخانه، شوینی که شتیکی تیا په نهران بکری.
- نهراندان** - ص. فا (نیهران دان - nihandan): غه یب زان.
- نهران دره** - ا. مر (نیهران دره - nihan dere): په نهران خانه، شوینی که شتی تیا وه شیردری.

نہنبدن - مص.م (نیہونبیدن -
nihunbîden): پہنہان کردن، داپوشین،
شاردنه وه.

نهنج - ا (نیہنج - nihenc): جه و آل.

نهندره - ا (نیہندره - nihendere): مه خزن،
عه مار، نہینتی خانہ.

نهنگ - ا (نہہنگ - neheng): نہہنگ،
کرو کودیل.

نهور - ا (نوهور - nuhûr): چاو، نیگا،
دیتن.

نھوض - مص.ع (نوهوز - nuhûz): راپہرین،
ہہلسان، کۆچکردن، بزوتن.

نھی - ا.ع (نوها - nuha): ئەقل، ئاوهز،
قہدغہ، کۆتایی شتیک.

نھی - مص.م.ع (نہہی - nehî): گرتن،
قہدغہ کردن، یاساخ کردن.

نھیب - ا (نہہیب - nehîb): ترس، تانہ و
تہ شہر.

نہیدن - مص.م (نیہیدن - nihîden): دانان،
بیرکردنہ وه و رامن و غہم خواردن.

نہیق - ا.ع (نہہیق - nehîx): زہرہی نیرہ کەر.

نھیو - ا (نہہیف - nehîv): ترس، تانہ و
تہ شہر.

نہیہ - ا.ع (نوهیہ - nuhye): ئەقل و ئاوهز.

نی - حر(نی - nî): نا، نہ، نہ خیر.

نی - ا (نہی - ney): قامیش، نہی، نای کہ
نامیریکی مؤسیقایہ.

نیا - ا (نییا - nîya): باپیرہ، باوہگہ ورہ، (بابی
دایک یان بابی پاوک).

نیابت - مص.ل.ع (نییابہت - nîyabet): بوون
بہ جیگر، دانیشتن لہ جیتی کہ سیک، ئەنجامدانی
کاریک لہ جیاتی کہ سیک.

نیات - ا.ع (نییات - niyyat): نیازو نہت.

نیاح - مص.ل.ع (نییاه - niyah): شیوہن کردن
بۆ مہرگی کہ سیک، شین و رۆرۆ.

نہانزا - ا.ص (نیہانزا - nihanza): ئەو گیاو
رودکانہی کہ ہەر رەگ و قەدو گەلایان ہەییو
گولیان نییہ، ئەو گیایانہی بہ نہینتی زاوژی
دەکن.

نہایت - ا.ع (نیہایہت - nihayet): کۆتایی،
پایان.

نہب - ا.ع (نہب - nehb): تالان.

نہبہ - ا.ع (نوبہہ - nuhbe): تالانی، مالی
تالانکراو.

نہج - ا.ع (نہج - nehc): پەپرہو، رینگہی
روون و ئاشکرا.

نہر - ا.ع (نہر - nehr): زئی، رووبار، رۆخانہ،
جۆگہ.

نہرہ - ا (نہرہ - nehre): دۆژہنگہ.

نہزت - ا.ع (نوهزت - nuhzet): دەلیشہ،
دہرفہت.

نہشل - ا (نہشہل - nehşel): گیزہری کتوی.

نہشل - ا (نہشہل - nehşel): گورگ، پیاوی
پیری شہ پلہ دار.

نہزت - ا.ع (نہزت - nehzet): راپہرین،
سہرہلدان.

نہفت - ا (نیہوفت - nihuft): پەنہان،
قہشارتی، پەناگہ.

نہفتن - مص.م (نیہوفتہن - nihûften):
شاراوه.

نہفتہ - ص.مف (نیہوفتہ - nihufte):
شاراوه.

نہلیست - ص.فر (نیہلیست - nihlîst):
نہلیست.

نہمار - ص (نہمار - nehmar): بیج شومار،
فراوان، زۆر، بیج کۆتایی، عہجیب، دژوار،
ئہستہم، زہحمہت.

نہمت - ا.ع (نہمہت - nehmet): پتوبست،
پتوبستی، ئارہزوو.

نہنبان - ا (نیہنبان - nihenban): سہرقہ باغ،
سہری مہنجہل، سہری تہ نور، سہری گۆزہ.

نیاز - (نیباز - niyaz): پتیویستی، ئەشق و ئارەزوو، توحفه و دیاریی دەرویشان.

نیازمند - ص (نیبازمەند - niyazmend): موحتاج، دەستکورت.

نیام - (نیبام - niyam): کیف، کێلان، کێلانی خەنجەر، کیفی شمشیر.

نی انبان - ا.مر (نەبەن - neyenban): جۆره نایه که له هه‌مانه‌یه‌ک خراوه هه‌مانه که پر له هه‌وا ده‌کری و به‌دهست گوشاری لێده‌کری و به‌و جۆره لێده‌دری، هه‌مانه نای.

نیایش - ا.مص (نیبایش - niyayîş): دو‌عا و پارانه‌وه، ستایش، پارانه‌وه، عیباده‌تکردن.

نییت - ا.ع (نییه‌ت - niyyet): عه‌زم، نیاز.

نیترۆژ - ا.فر (نیترۆژین - nitrûjin): گازی نیاترۆجین.

نیچه - (نه‌یچه - neyçe): نه‌یچه.

نیدلان - ا.ع (نیدیلان - nîdilan): کابوس، مۆته‌که، میترده‌زمه.

نیر - ص.ع (نه‌بیر - neyyir): زۆر دره‌خشان، دره‌وشاوه، روناکی به‌خش.

نیران - ا.ع (نیران - nîran): ئاگر، ئایر.

نیرم - ا.ص (نه‌یرم - neyrem): دلیر، پالنه‌وان.

نیرنج - (نیرهنج - nirenc): فیتل، حیلله، نیرهنگ، سیحر، جادوو، ئەفسوون.

نیرنگ - (نیرهنگ - neyreng): حیلله، فیتل، سیحر، جادو، ئەفسون، نیرهنگ.

نیرنگ - (نیرهنگ - nireng): دو‌عا، ویرد، له رتپوره‌سمی ئایینی زه‌رده‌شتیدا به‌هه‌ندی دو‌عای تاییه‌تی ده‌گوتری نیرهنگ.

نیرو - (نیروو - nîrû): هه‌یز، توانا، وزه.

نیروسنج - ص.فا (نیروسه‌نج - nîrûsenc): دینامۆمه‌تر، وزه‌پیتو.

نیرومند - ص (نیرومه‌ند - nîrûmend): به‌هه‌یز، به‌توانا.

نیره - ص.ع (نه‌ییره - neyyîre): دره‌وشاوه، روناکی به‌خش، زۆر دره‌خشان.

نیز - ق (نیز - nîz): دیسانه‌وه، هه‌مدیس، جارێکی دی، هه‌روه‌ها.

نیزار - ا.مر (نه‌یزار - neyzar): قامیشه‌لان، نه‌یچه‌زار.

نیزک - (نه‌یزه‌ک - neyzek): نه‌یزه‌ک.

نیزه - (نه‌یزه - neyze): نیتزه.

نیزه‌دار - ا.ص (نه‌یزه‌دار - neyzedar): سه‌ربازی نیتزه‌دار.

نیزه - (نیزه - nîz): لا‌ولاو.

نیسار - ا.ص (نیساری - nîsarî): سه‌ربازی، سوپایی، له‌شکری.

نیسان - ص (نه‌يسان - neysan): وه‌کو قامیش، قامیش ئاسا.

نیسان - ا.ع (نه‌يسان - neysan): مانگی نیسان.

نیست - ا.ص (نیست - nîst): عه‌ده‌م، فه‌نا.

نیستان - ا.مر (نه‌یستان - neyyistan): قامیشه‌لان، قامیشه‌لێن.

نیسته - ص (نیسته - nîste): نابود، نه‌بوو.

نیسو - (نیسوو - nîsû): نه‌شته‌ر.

نیش - (نیش - nîş): هه‌ر شتیکی نوک تیژ وه‌کو سوزن و ده‌رزی و خه‌نجه‌روه‌ نه‌شته‌ر، چزوی دو‌وپشک و زه‌رده‌واله‌وو.چز.

نیشته - (نیشته‌ر - nîşter): نه‌شته‌ر.

نیشخند - ا.مر (نیش خه‌ند - nişxend): ژارخه‌ن، پیکه‌نینی رق نامیتز.

نی شکر - ا.مر (نه‌ی شیکه‌ر - ney şiker): نه‌ی شه‌کر، قامیشی شه‌کر.

نیشو - (نیشو - nîşû): نه‌شته‌ر.

نیشه - (نه‌یشه - neyşe): شمشالی شوانان.

نیفه - (نیفه - nîfe): مردار، پزوی شه‌روال، پزوی شه‌روال که دۆخینی تی ده‌خری.

نیاز - (نیباز - niyaz): پتیویستی، ئەشق و ئارەزوو، توحفه و دیاریی دەرویشان.

نیازمند - ص (نیبازمەند - niyazmend): موحتاج، دەستکورت.

نیام - (نیبام - niyam): کیف، کێلان، کێلانی خەنجەر، کیفی شمشیر.

نی انبان - ا.مر (نەبەن - neyenban): جۆره نایه که له هه‌مانه‌یه‌ک خراوه هه‌مانه که پر له هه‌وا ده‌کری و به‌دهست گوشاری لێده‌کری و به‌و جۆره لێده‌دری، هه‌مانه نای.

نیایش - ا.مص (نیبایش - niyayîş): دو‌عا و پارانه‌وه، ستایش، پارانه‌وه، عیباده‌تکردن.

نییت - ا.ع (نییه‌ت - niyyet): عه‌زم، نیاز.

نیترۆژ - ا.فر (نیترۆژین - nitrûjin): گازی نیاترۆجین.

نیچه - (نه‌یچه - neyçe): نه‌یچه.

نیدلان - ا.ع (نیدیلان - nîdilan): کابوس، مۆته‌که، میترده‌زمه.

نیر - ص.ع (نه‌بیر - neyyir): زۆر دره‌خشان، دره‌وشاوه، روناکی به‌خش.

نیران - ا.ع (نیران - nîran): ئاگر، ئایر.

نیرم - ا.ص (نه‌یرم - neyrem): دلیر، پالنه‌وان.

نیرنج - (نیرهنج - nirenc): فیتل، حیلله، نیرهنگ، سیحر، جادوو، ئەفسوون.

نیرنگ - (نیرهنگ - neyreng): حیلله، فیتل، سیحر، جادو، ئەفسون، نیرهنگ.

نیرنگ - (نیرهنگ - nireng): دو‌عا، ویرد، له رتپوره‌سمی ئایینی زه‌رده‌شتیدا به‌هه‌ندی دو‌عای تاییه‌تی ده‌گوتری نیرهنگ.

نیرو - (نیروو - nîrû): هه‌یز، توانا، وزه.

نیروسنج - ص.فا (نیروسه‌نج - nîrûsenc): دینامۆمه‌تر، وزه‌پیتو.

نیرومند - ص (نیرومه‌ند - nîrûmend): به‌هه‌یز، به‌توانا.

نیکوروش - ص. مر (نیکوروره-قیش -
 nîkûrevîş): خوش رفتار، خوش تہ بیعت،
 چاکه کار.
نیکوسگال - ص. فا (نیکوسیگال-nîkû sigal):
 چاکه خواز.
نیکوکار - ص (نیکوکار-nîkûkar): که سی
 دروستکار، خوشرفتار.
نیکومنش - ص (نیکومنه-نیش -nîkû
 meniş): نه سلزاده، خوش ره چلهک، خوش
 تہ بیعت.
نیل - ا (نیل-nîl): گیایه که له ولاتانی
 گهرمه سیر دهری، رهنگی شین و خمی لی
 دروستده کری.
نیل - مص. م. ع (نیل-neyl): گه بیشتن به
 مہ به ست، وده ست هیتانی مہ به ست، گه بیشتن
 به مر از.
نیلک - ا. مر. (نہی له بهک -ney lebek):
 بلویر، شمخال.
نیل پر - ا (نیلپر-nîlper): نیلؤفر.
نیلپر - ا (نیلپر-nîlûper): نیلؤفر.
نیلج - ا. ع (نیلج-nîlec): روو کتیکه.
نیل فام - ا. ع (نیل فام-nîlfam): شین، که وه.
نیلک - ا (نیلک-nîlek): رهنگی نیلی،
 نوقورج.
نیلگر - ا. ص (نیل گر-nîlger): خومچی،
 رهنک ریژ، خمگر.
نیلگون - ص (نیل گون-nîlgûn): شین وه کو
 نیل، نیلی.
نیلوفر - ا (نیلوفر-nîlûfer): گولی نیلؤفر.
نیلہ - ص (نیلہ-nîle): نیلی، شینباو.
نیم - ا (نیم-nîm): نیوه، نیمه، یهک له دوو.
نیم - ا (نیم-nîm): دره ختیکه.
نیم بالان - ا. مر (نیم بالان-nîm balan): بهو
 میروانه دهگوتری که بالی پیشه وه بیان تا نیوهی
 بالی پاشه وه بیان داده پۆش.

نیک - ص. (نیک-nîk): چاک، خوش،
 جوان.
نیک اختر - ص. مر (نیک نه ختہر-nîk exter):
 به شانس، به اختیار، به تالاح.
نیک انجام - ص. مر (نیک نه انجام-nîk encam):
 ناقیبهت خیر، که سیپک که تاکام و ناقیبهتی کاری
 باش بی.
نیک اندیش - ص. فا (نیک نه ندیش-nîk
 endîş): خیرخواز.
نیک پی - ص. مر (نیک پی-nîkpiy): پی
 به خیر.
نیکخواه - ص. فا (نیک خاه-nîk xah): چاکه
 خواز، که سیپک که خیر و چاکه ی خه لکی بوی.
نیک روز - ص. مر (نیک روز-nîk rûz):
 شادمان، به ختہ وه.
نیک فرجام - ص. مر (نیک فرجام-nîk
 fercam): ناقیبهت خیر.
نیکل - ا. فر (نیکل-nîkil): نیکل،
 جۆره کازایه که.
نیک محضر - ص. مر (نیک مہ هزر-nîk
 mehzer): روو خوش، خوش مہ شرب.
نیکمرد - ص. مر (نیک مہ رد-nîk merd):
 پیای چاک.
نیکنام - ص. مر (نیکنام-nîknam): که سیپک
 ناوی به چاکه رژی بی.
نیک نهاد - ص. مر (نیک نیهاد-nîk nihad):
 خوش تہ بیعت.
نیکو - ص (نیکو-nîkû): باش، جوان.
نیکوتین - ا. فر (نیکوتین-nîkûtîn):
 نیکوتین، ماده یه کی ژه رداره له گه لای توتندا
 هه یه.
نیکوداشت - ا. مص (نیکوداشت-nîkû
 daş): میهره بانی، خوشرفتاری، ههژی.
نیکورو - ص. مر (نیکورو-nîkûrû): قۆز،
 جوان.

نیمکت - ا. مر (نیمکت - nîmket): تهختی
دانیشتن، موبیله.

نیم کره - ا. مر (نیم کووره - nîmkure): نیوهی
گوئی زهوی.

نیمگرد - ا. مر (نیم گیرد - nîm gird):
نیودایه ره، نیو بازنه.

نیم گرم - ص. مر (نیم گهرم - nîm germ):
شیرتین، شله تین.

نیم لنگ - ا. مر (نیم لهنگ - nîm leng):
تیردان، کهوان دان، قاوغی که کهوانی تین
داینری.

نیمور - ا. (نیمور - nîmûr): کیری پیوا،
وانیکی پیوا.

نیمه - ا. (نیمه - nîme): نیوه، نیمه، یهک له
دوو.

نینیا - ا. (نینیا - nîniya): رهشکه.

نیو - ص. (نیف - nîv): دلیر، پالده وان، لاو،
جهوان.

نیواره - ا. (نه یقاره - neyvare): تیرۆک.

نیوشا - ص. فا. (نییوشا - nîyûşa): گوئیگر،
بیسهر، گوهدار، که سیک شت فیری، بهزه بن.

نیوشه - ا، مص. (نییوشه - nîyûşe): گوئی
هه لختن بۆ قسه ی خه لکی به دزییه وه، گریان به
ئه سپایی و هه نسک هه لدان.

نیوشیدن - مص. م. (نییوشیدن -
nîyûşîden): گوئیگرتن، بیستن.

نیوشنده - ا. فا. (نییوشنده - nîyûşende):
گوئیگر، گوهدار.

نیوند - ا. (نییشه ند - nîvend): تی گه بیشتن،
ئیدراک، جوړه گیایه که.

نیوه - ا. (نیشه - nîve): گریه و نالین.

نیین - ص. ن. (نه یین - neyîn): ئه و شته ی له
قامیش و نه یجه دروست کرابی.

نیم بسمل - ص. مر (نیم بیسمیل - nîm bis-
mil): گیانله به ریک که به نا ته واوی ملی
بردایی.

نیم پز - ص. (نیم پز - nîm pez): نیوه کول.

نیم تاج - ا. مر (نیم تاج - nîm taç): نیوه تاج،
تاجی بچووک.

نیم تخت - ا. مر (نیم تهخت - nîm text):
تهخت.

نیم ترک - ا. مر (نیم ته رک - nîm terk):
خیه تی بچووک، کلاو خود.

نیم تنه - ا. مر (نیم تنه - nîm tene):
قه مسه له، نیوکۆت.

نیمچه - ص. (نیمچه - nîmçe): جلی کورت،
شمشیر یان تفهنگی کورت، ههر شتیکی
کورت.

نیم خورده - ص. (نیم خورده - nîm xûrde):
به رماوه ی خه لکی.

نیم خیز - ا. مر (نیم خیز - nîm xîz): ناخیز،
نیو ناخیز، نیوه ههستان.

نیم دار - ص. (نیم دار - nîmdar): نیو داشت،
جلی ماوه یهک له بهر کرابی.

نیم دست - ا. مر (نیم دست - nîm dest):
تهخت.

نیم رخ - ا. مر (نیم رخ - nîm rux): وینه یهک
لایه کی رووی تیا دیاری.

نیمرو - ا. مر (نیمرو - nîmrû): هیلکه و روژن،
لایه کی روو.

نیمروز - ا. مر (نیم روز - nîm rûz): نیوه روژ،
ناوی نه وایه که له سی نه واکه ی باریه د.

نیم سوز - ص. مر (نیم سوز - nîm sûz):
نیوه سووت، نیوه سووتاو.

نیم کاره - ص. مر (نیم کاره - nîmkare):
نیوه چل.

نیم کاسه - ا. مر (نیم کاسه - nîm kase):
کاسه ی بچووک

و

و- حر (و- v, û):

- پیتی سییهمی ئه لقبای فارسییه که به (واو) دهخوئیریتته وهو به حساوی ئه بجه دهکاته (٦).
- وا- (فا- va): پیسگره، له پیش هه ندئ وشه وه دئ و مانا کانیان دهگۆرئ وهک: واگفتن- فاگوفتهن- گوتنه وه. واگردن- فاکه ردهن- کردنه وه.
- وا- (فا- va): ئاش، شله، وهک شوربا- شورو- شورقا.
- وابهسته- ص (فا بهسته- vabeste): په یوه ندی، وابهسته، به ندیوار.
- وابل- ا.ع (فابیل- vabîl): بارانی توندو دلۆپ زل.
- واپس- ا.ص (فابهس- vapes): پاش، دوا.
- واپسین- ص (فابه سین- vapesîn): دواین.
- وات- (فات- vat): وات، واتی کارهبا، یه که ی وزه ئه له تریک.
- وات- (فات- vat): فهروه.
- واترپروف- ا. انگل (فات ته رپروف- vaterprûf): جلی ئاو دانه دات، بارانی.
- واتگر- ص. فا (فات گهر- vatger): حیکاته خوان، شاعیر، هۆزانیان.
- واتگر- ص. فا (فات گهر- vatger): فهروه دروو.
- وات متر- ا. فر (فات میتر- vatmitr): واتپوو.
- واتق- ا. ف.ع (فاسیخ- vasîx): دنییا، متمانه دار.
- واج- ا (فاج- vac): قسه، وشه، دوعاو ویزدیکه زه رده شتیان له سه ر سفره ی نان خواردن ده یخوین.
- واجار- ا (فاچار- vacar): بازار، باژیر.
- واجب- ص.ع (فاجیب- vacib): واجب، ئه رک.
- واجبی- ا (فاجیبی- vacibî): موچه، داپو.
- واجد- ا. ف.ع (فاجید- vacid): دارا، دهوله مه ند، زه نگین.
- واچیدن- مص.م (فاجیدهن- vacîden): بهرچین، کۆکردنه وه.
- واحات- ا.ع (فاهات- vahat): ئاواپی بچووک له دهشتا، پارچه زه وییه کی سه وزه زار له بیاباندا.
- واحد- ا.ص (فاهید- vahid): یهک، یهک دانه.
- واحه- ا.ع (فاهه- vahe): واحه، پارچه زه وییه کی به ئاوو گیا له بیاباندا، ئاوه دانی.
- واخ- (فاخ- vax): ناخ، که سه ر، به هبه ه، یه قین، راست و دروست.

- واخواست** - ا.مص (فاخاست - vaxast):
 تبعترار، ناره زایی.
- واخواهی** - ا.مص (فاخاهی - vaxahî):
 ناره زایی، تبعترار، داوا کرده وه.
- واخوردن** - مص.ل (فاخوردهن - vaxûrden):
 راجله کین، چه په سان، له ره و اج که وتن.
- واخیدن** - مص.م (فاخیدهن - vaxîden):
 جیا کرده وه، جیا کرده وهی په موو له ناوکه که ی، شیکر دهنه وه.
- واخیده** - ا.مص (فاخیده - vaxîde):
 خوری یان لؤکه ی هه لاجی کراو.
- وادادن** - مص.م (فادادهن - vadaden):
 ویک کردن، شل کردن، که وتنی که فمال یان له بیخ له دیوار.
- وادار کردن** - مص.م (فادار کردهن - vadar kerden):
 هاندان، دنده دان، ناچار کردن، مهنع کردن، چه پس کردن.
- واداشتن** - مص.م (فاداشتهن - vadašten):
 چه پس کردن، ناچار کردن، دانانی که سیک له سه ر کاری.
- وادى** - ا.ع (فادی - vadî):
 دهره، دۆل، رۆخانه.
- وادیان** - ا.فادیان (vadiyan):
 رازیانه.
- وادیح** - ا.فادیج (vadîc):
 دار بهستی میتو، قایم میتو، که پری میتو، لقی میتو.
- وار** - ا.فار (var):
 پاشگره، که بچیتته سه ر وشه ماناکه ی ده گۆرئ وهک: دیوانه - دیقانه + وار - دیقانه فار؛ شیتت ناسا.
- وارث** - ا.ف.ع (فاریس - varis):
 میراتگر.
- وارد** - ا.ف.ع (فارید - varid):
 هاتوو، هاتگ.
- وارده** - ا.ف.ع (فاریده - varide):
 هاتوو، هاتگ، نهو کالایه ی له شوینانی تره وه ده هینرتین.
- وارسته** - ص (فارهسته - vareste):
 نازاد، خه له سبو، ره ها، رزگار.
- وارسی** - ا.مص (فارهسی - varesî):
 تهفتیش، پشکنین.
- وارغ** - ا.فارغ (varex):
 بهر بهستی ناو.
- وارغ** - ا.فارغ (varix):
 گلیم، بهر به، بهن، پته.
- وارغ** - ا.فارغ (varux):
 قرقینه.
- وارف** - ص.ع (فاریف - varif):
 سیبهری دریتز، بهرین، دریتز.
- وارفتن** - مص.ل (فارهفتهن - vareften):
 کرانه وه، رۆبیشته وه، گه رانه وه، توانه وه.
- وارفته** - ا.مص (فارهفته - varefte):
 گه رانه، تو او، هه لوه شاهه، چه په ساو.
- وارن** - ا.فارن (varen):
 ثانی شک، قونانسیک.
- وارو** - ص (فاروو - varû):
 دهمه ونخوون، ژیروبان.
- واروزدن** - مص.ل (فاروو زدهن - varû zeden):
 ژیروبان کردن، ناوه ژوو کردن، ته قلله لیدان، پیچچه وانه.
- واروک** - ا.فارووک (varûk):
 زیپکه، بالوکه.
- وارون** - ص (فاروون - varûn):
 ژیروبان، سه ره ونخوون، ناوه ژوو، شووم و نه حس.
- واره** - ا.فار (vare):
 پاشگره ده چیتته سه ر وشه و ماناکه ی ده گۆرئ وهک: گوش + واره - گوشقاره، = گواره.
- واره** - ا.فار (vare):
 جار، که رته، نوره، ده فعه، نۆبه.
- وارهانیدن** - مص.م (فاره هانیدهن - varehanîden):
 نازاد کردن، رزگار کردن.
- وارهیدن** - مص.ل (فارهیدهن - varhîden):
 نازاد بوون، خه له سین، رزگار بوون.
- وارختن** - مص.م (فارختنه - varîxten):
 رشتن، بهر آوردی حسابات، حساب کردن له گه ل که سیکدا، که وتنی که فمال یان له بیغی دیواران.
- واریس** - ا.فر (فاریس - varîs):
 ده لب بوونی، ده ماری پوز.

- وازدن** - مص.م (فازدهدن - vazedn):
شیکردنه‌وهی لۆکه، هه‌لاجی کردن، ره‌تکردنه‌وهی شتیکیان که‌سیک، وه‌لانا، په‌یمان شکاندن.
- وازر** - ا.ف.ع (فازیر - vazir): هه‌لگری باری گران، گونا‌حکار.
- وازع** - ا.ف.ع (فازیی - vazi): ریگر، به‌ره‌ه‌لست، سه‌رداری له‌شکر، به‌رتیوه‌به‌ری کاروباری له‌شکر.
- وازلین** - ا.ف.ع (فازیلین - vazilîn): فازیلین.
- واژ** - ا.ف.ع (فاز - vaj): باج.
- واژگون** - ص (فازگون - vajgûn):
دهمه‌ونخوون، دهمه‌وقلپ، سه‌ره‌وخوار، ژیریوبان، ناوه‌ژوو.
- واژوون** - ص (فازوون - vajûn): ناوه‌ژوو، به‌ره‌واژی، واژی، پشت و روو، ژیریوبان.
- واژه** - ا.ف.ع (فازه - vaje): وشه، په‌یف، بیژه.
- واستدن** - مص.م (فاسیتدهدن - vasitedn):
سه‌ندنه‌وه، وه‌رگرتنه‌وه.
- واستریوش** - (فاستریوش - vatriyûş):
جووتیاران، دپهاتیبیان.
- واسرنگییدن** - مص.م (فاسه‌ره‌نگییدن - vaserengîden):
هیرشکردن، په‌لاماردان، نکۆلی کردن.
- واسط** - ص.ع (فاسیت - vasit): ناوه‌راست، که‌سیک له‌ناوه‌راستدا دانیشتی.
- واسطه** - ص.ع (فاسیته - vasite): ناویریوان، ناوکۆ، هۆ، که‌سیک له‌ناوه‌ندابن.
- واسع** - ص.ع (فاسیی - vasi): به‌رین، گوشاد، ناواله، فراوان.
- واشامه** - ا.ف.ع (فاشامه - vaşame): له‌چک.
- واشدن** - مص.ل (فاشوده‌دن - vaşuden):
کرانه‌وه، جیابوونه‌وه.
- واشر** - ا.انگل (فاشیر - vaşir): واشهر.
- واشنگ** - ا.ص (فاشه‌نگ - vaşeng): که‌سیک له‌مانگی ره‌مه‌زاندای خه‌لکی بۆ پارشیتو خه‌وه‌ر بکاته‌وه. پاسه‌وان، گه‌وره‌ی پاسه‌وانان.
- واشه** - ا.ف.ع (فاشه - vaş): واشه، باشو، باشوکه.
- واشی** - ا.ف.ع (فاشی - vaşi): دوو زمان، قسه هیتان و بردن.
- واصف** - ا.ف.ع (فاسیف - vasif): وه‌سفکار، ستایشکار.
- واصل** - ا.ف.ع (فاسیل - vasil): گه‌یه‌نه‌ر.
- واضح** - ص.ع (فازیه - vazih): دیار، روون، ناشکرا، خوبا.
- واضع** - ا.ف.ع (فازیی - vazi): دانهر، برپارده‌ر.
- واعظ** - ا.ف.ع (فائیز - va'iz): وه‌عزاده‌ر، ئامۆژیکار، ئامۆژگاریکار.
- واعی** - ا.ف.ع (فائی - va'i): گوهدار، گوئیگر.
- وافد** - ا.ف.ع (فائید - vafid): هاتوو، شاندا، نوینه‌ر، که‌سیک به‌په‌یامیکه‌وه‌یی.
- وافر** - ص.ع (فافییر - vafir):
فراوان، مشه، زۆر، ناوی به‌حرتیکی شیعیری عه‌ره‌بییه.
- وافور** - ا.ف.ع (فافر - vafûr): وافر، تلیاک، سه‌بیلی تایبه‌تی تلیاک کیشان.
- وافور** - ا.ف.ع (فافر - vafûr): هه‌لم، دووکه‌ل، که‌شتی، که‌شتی هه‌لم.
- وافی** - ا.ف.ع (فافی - vafi): سه‌ر راست، ئەمه‌کدار، خودان به‌لین، که‌سیک پایه‌ندی په‌یمان و به‌لینی خۆی بی.
- واق** - ا.ع (فاغ - vax): واق واق، ماسیگره، واک.
- واقع** - ا.ف.ع (فاغی - vaxi): مه‌لیک له‌ئاسمانه‌وه‌بیته‌خواری، به‌رقه‌رار، به‌ریا، هه‌قیقه‌ت، رووداو، واقع، که‌وتوو.
- واقعه** - ا.ف.ع (فاغیه - vaxie): قیامه‌ت، رووداو پیشهات.
- واقف** - ا.ف.ع (فاغیف - vaxif): وه‌ستاو، به‌پتیه‌وه‌ستاو، ناگدار، شاره‌زا.
- واک** - ا.ف.ع (فاک - vak): ماسیگره، واق واق.

- واکردن** - مص.م (فاکهردهن - vakerden): کردنه وه.
- واکس** - ا (فاکس - vaks): بویاغی پیتلاو.
- واکسن** - ا.فر (فاکسین - vaksin): کوتان.
- واکسیل** - ا (فاکسیل - vaksîl): قهیتانی سهر شان و سنگی نه فسه ران.
- واکسیناسیون** - ا.فر (فاکسیناسیون - vaksînasyûn): کوتان.
- واکشییدن** - مص.م (فاکه شیییدن - vakeşiden): دهرهینان، هه لکیشانه وه.
- واکش** - ا.مص (فاکونیش - vakuniş): په رچه کردار، کاردانه وه.
- واکوئل** - ا.فر (فاکوئل - vakûul): ناوی پروتویلازم.
- واکوفتن** - مص.م (فاکوفتهن - vakûften): پیکدا کوتانی دووشت.
- واگذاردن** - مص.م (فاگوزاردن - vaguzarden): وازلیمه نان، ویتلکردن، تهرکردن، سپاردن، سپاردنی شتتیک به که سیتک.
- واگذاردنده** - ا.فا (فاگوزارنده - vaguzarende): که سیتک شتتیک به یه کیتیکی دی بدات.
- واگرایی** - ا.مص (فاگه رایبی - vagerayî): دووری.
- واگردان** - ا.مص (فاگهردان - vagerdan): ژماردنه وه، خۆگۆزین، ناوه ژوو کردن.
- واگرفتن** - مص.م (فاگیریفتهن - vagiriften): به دوواداچوون، وهرگرتهن وه.
- واگفتن** - مص.م (فاگوفتهن - vaguften): گوتنه وه.
- واگن** - ا.فر (فاگون - vagun): فارگۆن.
- واگن لی** - ا.فر (فاگون لی - vagun lî): فارگۆنی که جیی نووستنی هه بی.
- واگویه** - ا.مص (فاگویه - vaguye): گوتنه وهی قسه، دووباره کردنه وهی قسه.
- واگیر** - ص (فاگیر - vagîr): نه خووشییه درمه کان، په تا.
- وال** - ا (فال - val): جۆره ماسیبه که.
- وال** - ا (فال - val): جۆره هه ریرتکی تا راده به ک گرانبه هیه که ژنان کراس و عه بای لی دروست ده کن.
- والا** - ص (فالا - vala): بالا، بهرز، ره سه نو خانه دان.
- والا تر** - ص.ت (فالاته تر - valater): بالاته تر، بهرتر، بلتدتر.
- والاد** - ا (فالاد - valad): سایبته، ناسمانه، گومه ز، دیوار، چینی دیوار، قالب.
- والادگر** - ا.ص (فالادگر - valad ger): به نا، ته لارکار، وه ستای دیواری گل.
- والان** - ا (فالان - valan): دهسته یه که له گیانله به رانی شیرده ری دهریایی.
- والان** - ا (فالان - valan): رازیانه.
- والانس** - ا.فر (فالانس - valans): زار او به کی زانستی کیمیا یه.
- والانه** - ا (فالانه - valane): زام، برین.
- والد** - ا.ع (فالید - valîd): باب، باوک.
- والده** - ا.ع (فالیده - valide): دایک، داک، دایک و باوک.
- والدین** - ا.ع (فالیده یین - valideyîn): داک و باب.
- والریان** - ا.فر (فالیریان - valîrîyan): جۆره گیایه که.
- والس** - ا.مر (فالس - vals): جۆره سه مایه که.
- والک** - ا (فالهک - valek): سبری کیتی.
- والگونه** - ا (فالگونه - valgûne): نال گۆنا، سووراوی ژنان.
- والمیدن** - مص.ل (فاله میدن - valemîden): پالده انه وه، درتیز بوون، هه لا ژان.
- واله** - ا (فاله - vale): تراویلکه، سه راب.
- واله** - ا (فاله - vale): جۆره ماسیبه که.

واله - (قاله - vale): سوربون، زاری.
واله - ص.ع (قالیه - valih): خه مبار، شهیداو سهرگردان له عه شقا.
والی - ص.ع (قالی - valî): فه رمانره وا، حوکمران.
والیبال - ا.انگل (قالیبال - valîbal): یاری باسکه.
والیدن - مص.ل (قالیدن - valîden): نه شوفا کردن، فه خر کردن، نازین.
وام - ا(قام - vam): وام، قهرز، قهرد.
واماندن - مص.ل (قاماندن - vamanden): پاشکه و تن، ماندوو بوون.
وامانده - ا.مف (قامانده - vamande): پاشکه فتوو، دواکه و تگ، ماندوو.
وامپیر - ا.فر (قامپیر - vampîr): شه مشه مه کویره یه کی گوره یه.
وامخواه - ص.فا (قام خاه - vam xah): دواکاری قهرز، که سیک قهرز بکات، که سیک داوای قهرزی خۆی له قهرزدار بکاته وه.
وامدار - ص (قامدار - vamdar): قهرزدار.
وامران - ا(قامیران - vamiran): جۆره گیایه که له زرده چه وه ده چیت.
وامق - ص.ع (قامیخ - vamix): دۆست، عاشق، (وامیق و عه زرا) نای دوو دلداره و چیرۆکی خۆیان هه یه.
وامی - ص (قامی - vamî): قهرزدار، هیلاک و ماندوو.
وان - (قان - van): پاشگروه ده چیته سهر وشه و مانا که ده گۆرئ.
وانگاه - ق (قانگاه - vangah): ئه و کاته، هه نگی، له وه به دوا وه.
وانمودن - مص.م (قانیمودن - vanimûden): نیشان دادن، دووباره نیشان دادن.
وانیل - ا.فر (شانیل - vanil): جۆره رووه کیکه.

وانیلین - ا.فر (شانیلین - vanîlîn): شیله ی وانیل که بۆ دروستکردنی شیرینی و دهرمانان به کاردئ.
واویلا - ا.ع (قاهه یلا - vaveyla): واوه یلا، شیوه، ناله و زاری و رۆرۆ.
واه - (قاه - vah): واخ، به داخه وه، وای.
واهب - ا.فا.ع (قاهیب - vahib): به خشنده، له سیفه ته کانی یه زدانه.
واهمه - ا.ع (قاهیمه - vahime): واهمه، ترس و خه یالات.
واهی - ص.ع (قاهی - vahî): سست، فشهل، بیج بنج و بناوان، کۆن و ستۆک.
وای - (قای - vay): وای، ناخ و تۆف.
وایا - ا.ص (قایا - vaya): مرز، زهرورته، پیتویسته، گهره کی.
وایج - ا(قایج - vayic): که پری میو، قایه میو، دار به ستی میو.
وایست - ا(قایست - vayist): پیتویسته، پیتویسته.
وایه - ا.ص (قایه - vaye): پیتویستی، زهرورته، پیتدایستی.
ویاء - ا.ع (قهباء - veba): کولیرا، په تا.
ویال - ا.ع (قهبال - vebal): به لا، ته نگانه، عه زاب، ناکام شه ری.
ویر - ا.ع (قهبهر - veber): کولکه ی وشترو که رویشک و رتیوی و ئه و شتانه، کولکه. گیانله به رتیکی کولکنی کلک کورته له پشیله بچوو کتره، سه رمای پیریژن.
ویر - ا.ع (قهبهر - vebr): سه رمای پیره ژن، گیانله به رتیکی له تیره ی که رویشکی کیتیوی زهراوی.
وییل - ص.ع (قهبیل - vebîl): دژوار، ته نگانه، ناخۆشی، کاری سهخت و دژوار.
وتد - ا.ع (قتهد - veted): سنگ، میخ.
وتر - ا.ع (قتههر - veter): ژئی که وان، ژئی ساز.

وتگر - ا.ص (شه تگره - vetger): شاعیر، فهروه دروو.

وتو - ا.فر (فیتوو - vitû): فیتو، فتکردنه وه، ره تکردنه وه.

وتیره - ا.ع (شه تیره - vetîre): ریچکه، ری و ریبا، ده ستور.

وثائق - ا.ع (قه سائیغ - vesaix): به لگه نامان.

وثاق - ا.ع (قیساع - visax): وه تاق، هوّده، بن، پت، ههر شتیک که سیک یان شتیک پی بیه ستریتنه وه.

وتقی - ص.ع (فوسغا - vesxa): مکومتر، قایتر.

وثن - ا.ع (قه سهن - vesen): بت.

وثوب - مص.ل.ع (فوسووب - vusûb): راپه رین، بازدان.

وثوق - مص.ل.ع (فوسوغ - vusûx): متمانه دان به که سیک.

وثیق - ص.ع (قه سیغ - vesîx): مکوم، قایم، جیکیر.

وثیقہ - ا.ص.ع (قه سیغه - vesîxe): نه وهی متمانه ی پی بکری، مکوم، جیکیر، به لگه نامه.

وج - ا.ع (فه جج - vecc): سوّنی زهره.

وجاء - ا.ع (قیجاء - vica): لیدان، (چ به ده ست و چ به چه قو).

وجاء - ص.ع (فه جاء - veca): بی خیر، بی که لک.

وجاع - ا.ع (قیجاء - vica): نازار، نیش، ژان.

وجاهت - مص.ع (قه جاهت - vecahet): جوانی، شکوداری، حورمهت و سهر فزای.

وجب - ا.ع (فه جب - veceb): بست، وژه.

وجد - مص.ع (قه جد - vecd): هاتنه جوّش و خرّوش، حال لیھاتن.

وجدان - مص.م.ع (قیجدان - vicdan): دوزینه وه، ویزدان، هیزی باتینی که چاک و خراپی پی دهرک ده کری.

وجدانی - ص.ن.ع (قیجدانی - vicdanî): ویزدانی، نه وهی له ریگه ی هیزی باتینی وه دهرک بکری.

وجع - ا.ع (قه جهه - vece): نازار، نیش، ده غه زاری.

وجل - ا.ع (قه جهل - vecel): ترس.

وجنات - ا.ع (قه جهنات - vecenat): گونایان، گوپان.

وجنه - ا.ع (قه جهنه - vecene): گونا، گوپ.

وجوب - مص.ل.ع (فوجوب - vucûb): لازم بوون، واجب بوون، پیویست بوون.

وجود - مص.م.ع (فوجود - vucûd): دوزینه وه، هه بوون.

وجوه - ا.ع (فوجوه - vucûh): روو، چاره، روخساره کان.

وجه - ا.ع (قه جهه - vech): روو، روخسار، چاره، ریچکه، گه وردهی قه وم، پیاو ماقوول.

وجهاء - ص.ع (فوجه هاء - vuceha): پیاو ماقوولان، گه ورده پیوان.

وجهه - ا.ع (قیجهه - viche): لا، سهنت، رووگه.

وجیز - ص.ع (قه جیز - vecîz): کورت و کرمانجی، کورته، پوخته.

وجیع - ص.ع (قه جیی - vecî): به نازار، به سوئ.

وجین - ا.ع (قیجین - vicîn): بزارکردنی گیاهه له له ناو کشتوکالدا، بزار.

وجیه - ص.ع (قه جیه - vecîh): گه ورده، جوان، قوژ، پیاو ماقوول، گه وردهی قه وم.

وجیهه - ص.ع (قه جیهه - vecîhe): ژنی جوان و سهنگین و به هه بیهت.

وچر - ا.ع (قه چهر - veçer): فتوا، ده ستووری حاکمی شهرع.

وچرگر - ا.ص (قه چهرگر - veçer ger): حاکمی شهرع، قازی.

وتگر - ا.ص (شه تگره - vetger): شاعیر، فهروه دروو.

وتو - ا.فر (فیتوو - vitû): فیتو، فتکردنه وه، ره تکردنه وه.

وتیره - ا.ع (شه تیره - vetîre): ریچکه، ری و ریبا، ده ستور.

وثائق - ا.ع (قه سائیغ - vesaix): به لگه نامان.

وثاق - ا.ع (قیساع - visax): وه تاق، هوّده، بن، پت، ههر شتیک که سیک یان شتیک پی بیه ستریتنه وه.

وتقی - ص.ع (فوسغا - vesxa): مکومتر، قایتر.

وثن - ا.ع (قه سهن - vesen): بت.

وثوب - مص.ل.ع (فوسووب - vusûb): راپه رین، بازدان.

وثوق - مص.ل.ع (فوسوغ - vusûx): متمانه دان به که سیک.

وثیق - ص.ع (قه سیغ - vesîx): مکوم، قایم، جیکیر.

وثیقہ - ا.ص.ع (قه سیغه - vesîxe): نه وهی متمانه ی پی بکری، مکوم، جیکیر، به لگه نامه.

وج - ا.ع (فه جج - vecc): سوّنی زهره.

وجاء - ا.ع (قیجاء - vica): لیدان، (چ به ده ست و چ به چه قو).

وجاء - ص.ع (فه جاء - veca): بی خیر، بی که لک.

وجاع - ا.ع (قیجاء - vica): نازار، نیش، ژان.

وجاهت - مص.ع (قه جاهت - vecahet): جوانی، شکوداری، حورمهت و سهر فزای.

وجب - ا.ع (فه جب - veceb): بست، وژه.

وجد - مص.ع (قه جد - vecd): هاتنه جوّش و خرّوش، حال لیھاتن.

وجدان - مص.م.ع (قیجدان - vicdan): دوزینه وه، ویزدان، هیزی باتینی که چاک و خراپی پی دهرک ده کری.

وخیم - ص.ع (قه‌خیم - vexîm): دژوار، ناسازگار، پیاوی گرانجان و ناکولتوک.
ود - مص.ل.ع (قه‌دد - vedd): خو‌شوستان، ئەشق و مەحەبەت.
ود - ا.ع (قه‌دد - vedd): ناوی بتیک بووه که عەرەبێن پیتش ئیسلام پەرستوویانە.
وداج - ا.ع (قیداج - vidac): ره‌گی گه‌ردن، ده‌ماری مل.
وداد - مص.ل.ع (قیداد - vidad): خو‌شوستان.
وداع - ا.مص (قه‌دء - veda'): دو‌عاخوازی، خوا‌حافیزی، به‌رتکردن، مالتا‌وایی.
ودائع - ا.ع (قه‌دايدء - vedayi'): سپارده، ئەمانەت.
ودج - ا.ع (قه‌دهج - vedec): ده‌ماری مل که له‌کاتی تو‌ره‌بیدا هه‌لده‌ستت.
ودع - ا.ع (قه‌دهء - vede'): گو‌تچکه ماسی، جو‌ره سه‌ده‌فیکه.
ودگا - ا.ع (قودگا - vudga): قو‌دگا، جو‌ره مه‌یه‌کی رووسیه.
ودود - ص.ع (قه‌دود - vedûd): زو‌ر میه‌ره‌بان.
ودی - ا.ع (قه‌دی - vedi'): ورده نه‌مامی خو‌رما، تو‌ماو.
ودید - ص.ع (قه‌دید - vedîd): خو‌شه‌ویست، نازیز.
ودیعە - ا.ع (قه‌دیئە - vedi'): ئەمانەت، سپارده.
وئی - مص.ل.ع (قه‌زی - vezi): تو‌ماو، رو‌شان.
وژیە - ا.ع (قه‌زییە - veziye): ئیش، نازار، ناوی که‌م، عه‌یب، نه‌خو‌شی.
ور - (قه‌ر - ver): پاشگه‌ره ده‌چیتته سه‌ر وشه‌و ماناکه‌ی ده‌گو‌رتی وه‌ک هنر + ور = هنرور = هونەر‌قه‌ر - هونەر‌مه‌ند.
ور - ا.ع (قه‌ر - ver): به‌ر، لا، ته‌نیشته، که‌نار، سینه.

وحدانی - ص.ع (قه‌هدانی - vehdanî): ته‌نیا، یه‌کتا.
وحدانیت - ا.ع (قه‌هدانیه‌ت - vehdaniyet): یه‌کتایی.
وحدت - مص.ل.ع (قه‌هده‌ت - vehdet): یه‌کبوون، ته‌نیاایی.
وحش - ا.ع (قه‌هش - vehş): گیانله‌به‌رانی کتیی، هوشی.
وحشت - ا.ع (قه‌هشەت - vehşet): خەم و ترسو‌ په‌ژاره له‌ ته‌نیا‌بیدا، ته‌نیاایی، خه‌لو‌هت.
وحشی - ا.ص.ع (قه‌هشی - vehşî): حه‌یوانی کتیی، هوشی.
وحل - ا.ع (قه‌هه‌ل - vehel): قو‌ره‌سیان و چلپاو.
وحوش - ا.ع (قوهوش - vuhûş): کتییان، هوشییان.
وحی - مص.ع (قه‌هی - vehî): نانه‌دل، ئیله‌ام و سروشی خوایی بو‌ پیتغه‌مه‌ران.
وحید - ص.ع (قه‌هید - vehîd): ته‌نیا.
وخ - (قه‌خ - vax): وشه‌یه‌که بو‌ خو‌شی و له‌زه‌ت به‌کار دئی، ئوخه‌ی.
وخامت - مص.ل.ع (قه‌خامه‌ت - vexamet): گرانباری، ناخو‌ش، بو‌ خو‌اردن.
وخش - ص.ع (قه‌خش - vexş): بی‌ه‌وده، خه‌لکی هه‌یج و پو‌وج و خو‌تری.
وخش - ا.ع (قه‌خەش - vexesh): شه‌لکه‌ی ولاخان.
وخشور - ا.ص (قه‌خشوور - vexşûr): پیتغه‌مه‌ر (ته‌نیا به‌ زه‌رده‌شت ده‌گو‌رتی).
وخشوریند - ا.مر (قه‌خشو‌ریه‌ند - vexşur bend): ئایین، مه‌زه‌ب، شه‌ریعت.
وخم - مص.ل.ع (قه‌خه‌م - vexem): ئینته‌لا‌کردن.
وخم - ا.ع (قه‌خه‌م - vexem): پیسبوونی هه‌وا که بی‌ته‌ مایه‌ی بلا‌وبوونه‌وه‌ی نه‌خو‌شیه‌ درمه‌کان.

- ور- (فهر- ver): نامرزی مهرجه (نه‌گه‌ر).
 ور- (فهر- ver): تاقیکردنه‌وهی خوابی.
 ور- (اقیر- vir): چه‌نه‌بازی، زۆر بلایی، چه‌قاوه‌سوو، چه‌قه‌چناوه.
 ورا- (فهر- vera): نه‌و.
 ورا- ا.ع (فهر- vera): پاش، پشت، منالی منالی، جگه له.
 وراث- ا.ع (فهر- vuras): میراتگران.
 وراثت- مص.ع (فهر- viraset): میراتگرتن، میراتبردن، نه‌وهی له پاش مردوو بۆ کس و کار ده‌میته.
 وراج- ص. (فهر- virac): چه‌نه‌باز، هه‌له‌وه‌ر، چه‌قاوه‌سوو، چه‌قه‌چناوه.
 وراورد- ا.ع (فهر- vera rûd): نه‌وبه‌ری (جه‌یحوون).
 وراز- ا.ع (فهر- vuraz): به‌راز، به‌کانه (به‌رازی نیره).
 وراغ- ا.ع (فهر- verax): ناگر، تیشک و پرشنگ.
 وراق- ا.ع (فهر- verax): کاغه‌ز فرۆش، نووسه‌ر، کتیبینوس.
 ورام- ا.ع (فهر- veram): هه‌رشتیکی سووک، ئاسان، پارسه‌نگی ته‌رازوو.
 ورانبه‌ر- ق (فهر- veranber): نه‌وبه‌ر، نه‌ولا.
 وراندان- ا.ع (فهر- verandaz): به‌راورد، هه‌لسه‌نگاندن، ته‌خمین، مه‌زنده‌گرتن.
 وراندان‌کردن- مص.ع (فهر- verandaz kerdên): به‌راوردکردن، نه‌ندازه‌گرتن، ته‌خمین کردن.
 وریوشه- ا.ع (فهر- verpûşe): له‌چک، سه‌ریوش.
 ورتاج- ا.ع (فهر- vertac): تۆله‌که، گۆله به‌رۆژه، نیلۆقه‌ر.
 ورتیج- ا.ع (فهر- vertic): که‌ره‌واله.
- ورته- ا.ع (فهر- verese): میراتگران.
 ورج- ا.ع (فهر- verc): بایه‌خ، به‌ها.
 ورجاوند- ص (فهر- verçavend): هیترا، پایه به‌رز، ریت‌دار.
 ورجمند- ص (فهر- vercmend): پایه به‌رز، به‌ریت، قه‌در گران، هیترا، نه‌رجومه‌ن.
 ورجخ- ص (فهر- verexc): پیس، چلکن، ناشیرین، کریت، گه‌مار.
 ورد- ا.ع (فهر- verd): گۆله‌باخ، گۆلی محمه‌دی، گولاسۆر.
 ورد- ا.ع (فهر- vird): ویتد، زیکر، دوعا، نایه‌ت خوتندن.
 وردان- ا.ع (فهر- virdan): بالوکه.
 وردک- ا.ع (فهر- verdek): جییازی بووک، نه‌وهی بووک له‌گه‌ل خۆی بۆ مالی ده‌بات.
 وردنه- ا.ع (فهر- verdene): تیرۆکیکه.
 وردوک- ا.ع (فهر- verdûk): جییازی بووک، که‌پر.
 ورده- ا.ع (فهر- verde): داری کۆتر بازان.
 ورز- ا.ع (فهر- verz): کشتوکال، کاری به‌رده‌وام، پیشه، کاروکاسبی.
 ورزا- ص (فهر- verza): گاجووت.
 ورزش- ا.ع (فهر- verziş): وه‌رزش.
 ورزشکار- ص (فهر- verzişkar): پاله‌وان، وه‌رزشه‌وان.
 ورزشگاه- ا.ع (فهر- verzişgah): وه‌رزشگه، وه‌رزشخانه، زۆرخانه.
 ورزکار- ص (فهر- verzkar): جووتیار، وه‌رزیتر.
 ورزگاو- ا.ع (فهر- verzgav): گاجووت.
 ورزگر- ا.ع (فهر- verzger): وه‌رزیتر، جووتیار.
 ورزگن- ا.ع (فهر- verzgen): گۆزه، گۆزه‌ی پرتاو.

ورشک - ا(قه رشهک - veršek): کیسه‌ی پاره.

ورشکست - ص(قه رشیکهست - verşikest): شکان، دارووخان، نابودی.

ورشکستن - مص.ل(قه رشیکهسته‌ن - verşikesten): تیکشکان، رووخان، زهره‌رکردن له سه‌ودادا.

ورشکسته - ا.مف(قه رشیکهسته - verşikeste): بازرگانچه که ئیفلاس بکات.

ورشکستگی - ا.مص(قه رشیکهسته‌گی - verşikestegi): نابود بوون، ئیفلاسکردن.

ورشو - ا(قه رشه‌و - verşew): جزیره کائزایه‌که، ستیبل.

ورطه - ا.ع(قه رته - verte): گه‌رداو، زه‌لکاو، زۆنگ، شوینی خه‌ته‌رناک و بی ریگه، گرفت و گیرۆده‌بی.

ورع - مص.ع(قه ره‌ء - vere): خواناسی و ته‌قوا.
ورع - ص.ع(قه ری - veri): خواناس، له خوا ترس، به‌دین.

ورغ - ا(قه رغ - verx): به‌ریه‌ست.

ورغ - ا(قه رغ - verx): روشنی، روونایی.

ورغست - ا(قه رغه‌ست - verxset): رووه‌کیتکه له سپیناغ ده‌چو و ده‌کری به‌چیشته.

ورغلانیدن - مص.م(قه رغه‌لانیدنه - verxelanîden): هاندان، جولاندن، هارووژاندن، وروژاندن.

ورفان - ص(قه رفان - verfan): شه‌فاعه‌تکار، که‌سیک شه‌فاعه‌ت بو‌یه‌کیتک بکات.

ورفشان - ص(قه رفشان - verfan): شه‌فاعه‌تکار.

ورق - ا.ع(قه ره‌غ - verex): کاغه‌ز، په‌لکی دار، په‌ری کتیب و ده‌فته‌ران.

ورقاء - ا.ع(قه رغاء - verxa): کوتری کیتی، کوکوختی، دیتله‌گورگ.

ورقه - ا.ع(قه ره‌غه - verexe): یه‌ک گه‌لا، یه‌ک په‌ری کاغه‌ز.

ورزم - ا(قه رزم - verzem): ناگر، بلیسه‌ی ناگر، گه‌رمی هالاوی گه‌رمی.

ورزو - ص(قه رزه‌و - verzew): گاجووت.

ورزه - ص(قه رزه - verze): کارکردن، کشتوکال کردن.

ورزی - ص(قه رزی - verzi): وه‌رزیر، جوتیر، کرپکار.

ورزیدن - مص.ل(قه رزیده‌ن - verzîden): وه‌رزش کردن، کوشش کردن، کارکردن، کشتوکال کردن، مه‌شکردن.

ورزنده - ا.فا(قه رزنده - verzende): وه‌رشکار.

ورزیده - ا.مف(قه رزیده - verzîde): وه‌رزش کردوو، به‌ده‌ست هیتنه‌ر، به‌هتیز.

ورس - ا(قه ریس - veris): وه‌ریس، گوریس، په‌ت، کندر.

ورس - ا(قورس - vurs): سه‌رووی کیوی، ئورز.

ورس - ا.ع(قه رس - vers): جزیره گیایه‌که بو‌رهنگ کردنی جل به‌کاردی.

ورساز - ص(قه رساز - versaz): جوان و ناسک، قۆزو بالا به‌رز.

ورست - ا.فر(قیرست - virst): پیوانه‌یه‌که نزیکه‌ی هزاره‌تر ده‌بی.

ورستاد - ا(قیرستاد - virstad): سکه‌ی ریزکردنی حه‌رفان له چاپخانه‌دا.

ورستاد - ا(قه ره‌ستاد - verestad): مووچه، جیره.

ورسنگ - ا(قه ره‌سنگ - verseng): پارسه‌نگ.

ورسیج - ا(قه رسیج - versic): ده‌رگای مال، ئاستانه.

ورشان - ا.ع(قه ره‌شان - veresan): جووره کوتری کیتی، قومری.

ورستاد - ا(قه ره‌ستاد - verstad): مووچه، جیره.

ورک - ا(فهرک - verek): دهوه نیککی درکاوییه
 بو سوتان به کاردی.

ورک - ا.ع(فهریک - verik): ئیسقانی سمت.

ورکار - ا.ص(فهرکار - verkar): برک، وهکو
 برکی کالهکو و زههش و ناروو.

ورکاک - ا(فهرکاک - verkak): داله کهرخوره،
 سه رگه ی.

ورگوش - ا(فهرگوش - vergûş): گواره،
 گواره ی دریژ.

ورل - ا.ع(فهرل - verel): بز مژوک،
 قومقموک، قوپی.

ورم - ا(فهرم - verm): یاد، بیر، هزر، زهین،
 نه زهر.

ورم - ا.ع(فهرم - verem): په نام، ئاوسان،
 ماسان، لوو.

ورمالیدن - مص.ل(فهرمالیدن -
 vermalîden): هه لکردن، قوژ هه لکردن،
 چاک هه لکردن.

ورموت - ا.فر(فیرموت - virmût): جوژه
 شه رایبکه.

ورنا - ص(فورنا - vurna): جه وان، لاو.

ورنامه - ا(فهرنامه - vername): به نامه.

ورنجن - ا(فهرنجهن - verencen): دهسته ند،
 بازن، بازنک، موچه وانه.

ورنی - ا.فر(فیرنی - virmî): مه لحه م، رونی
 ره ونه ق.

ورواره - ا(فهرقاره - ver vare): باله خانه،
 هوژه، مالتی هاوینه.

وروت - ا(فوروت - vurût): خه شم و غه زه ب،
 تورهبی و رق.

ورود - مص.ل.ع(فورود - vurûd): هاتن،
 گه بیشتن.

وروغ - ا(فوروغ - vurûx): قرقینه.

وروغ - ا(فوروغ - vurûx): په شیبوی، ناخوشی،
 تاریکی، لیتلی.

ورهمین - ا.ص(فهرهه مین - verhemîn):
 ناننی قارشوغ.

وریب - ص(فوریب - vurîb): خوار، کهچ،
 ناراست، پیچ.

ورید - ا.ع(فهرید - verîd): شاده مار، ده ماری
 مل، ده ماریک که خوین بو دل بگه ریتینته وه.

وریز - ا(فهریز - verîz): که تیره، سه مخ.

وز - ا(فیز - viz): وزهوز، دهنگی میشو
 میشووله.

وزارت - ا.ع(فیزارت - vizaret): وهزیری،
 پایه ی وهزیری، پوستی وهزیری.

وزارتخانه - ا.مر(فیزارتخانه - vizaret
 xane): وهزاره تخانه، شوینی وهزیرو
 به ردهسته کانی.

وزان - ص.فا(فهان - vezan): هه لکردوو،
 بای هه لکردوو.

وزان - مص.ع(فهان - vizan):
 هه لسه نگانندن، هه لسه نگانندن و بهراورد کردنی
 دوو شت تابزانی کامیان قورستره.

وزان - ا.ع(فهان - vizan): بهرانبه ر،
 هاوسه ننگ.

وزر - ا.ع(فیزر - vizr): گوناح، سه نگینی،
 باری قورس، باری گران.

وزر - ا.ع(فه زه ر - vezer): کیوی بهرز،
 په ناگه، هه ر شوینیککی مکوم و قایم که بکری
 په نای تیا بگیری.

وزراء - ا.ع(فوزه راء - vuzera): وهزیران،
 شالیاران.

وزش - ا.مص(فه زیش - veziş): هه لکردنی با،
 هاتنی با.

وزغ - ا(فه زه غ - vezex): قورباقه، بوک.

وزغه - ا(فه زه غه - vezexe): جوژه
 مارمیلکه یه که.

وزن - مص.م.ع(فه زن - vezn): پیوان،
 کیشان، هه لسه نگانندن.

- وزنه** - ا.ع (فهزنه - vezne): سه‌نگی تهرازوو.
- وزیدن** - مص.ل (فهزیده‌ن - vezîden): هاتن، هه‌لکردن، هه‌لکردنی با، هاتنی شنه.
- وزیر** - ا.ع (فهزیر - vezîr): وهزیر، شالیبار، سه‌رۆکی ههر وهزاره‌تخانه‌یهک.
- وزیر مختار** - ا.مر (فهزیری موختار - vezîri muxtar): سه‌فیری پله دوو، نوینه‌ری ده‌وله‌تیک له پایته‌ختی ده‌وله‌تیک دی.
- وزین** - ص.ع (فهزین - vezîn): سه‌نگین، قورس، سه‌لارو به‌ویقار.
- وزنگ** - ا (فهژه‌نگ - vejeng): په‌راوێز، پینه.
- وژول** - ا (فهژول - vujûl): پاژنه‌ی پی، پاشنه‌یا، ئاژاوو فه‌رتنه.
- وژولیدن** - مص.ل (فهژوولیدنه‌ن - vujûlîden): هارووژان، پرووژان، په‌ریشان بوون، ئالۆزان.
- وژه** - ا (فهژه - veje): بست، وژه.
- وسانط** - ا.ع (فه‌سائیت - vesait): هۆکاران، ئەوزاران، ناو‌بژیوانان، ناوکۆیان، میانچی.
- وسائل** - ا.ع (فه‌سائیل - vesail): هۆکارو ئەوزارین گوسائنه‌وه، عه‌ره‌بانه، ترومبیل، که‌شتی... هتد.
- وساده** - ا.ع (فه‌ساده - visade): پشتی، سه‌رین، بالیف، سه‌نیا، سه‌رینگه.
- وساطت** - ا.مص (فه‌ساته‌ت - vesatet): نێوانکاری، ناوکۆیی.
- وسام** - ا.ع (فه‌سام - visam): میدال، نیشانه.
- وساوس** - ا.ع (فه‌سافیس - vesavis): دوودلی و راپایی، وازوای، ده‌م‌ده‌می، ههر ساته‌ی له‌سه‌ر خه‌یالی، خه‌یالی خراب.
- وستا** - ا (فه‌ستا - vesta): ئاو‌یستا، کتیبی ئاینی زه‌رده‌شتیان، ستایشی خوا.
- وستاخ** - ص (فه‌وستاخ - vustax): دلیر، بی‌په‌روا، بیتاک، بی‌ئه‌ده‌ب.
- وسخ** - ا.ع (فه‌سه‌خ - vesex): چلک، کیم و زوخاو.
- وسد** - ا.ع (فوسسه‌د - vussed): مه‌رجان.
- وسط** - ا.ع (فه‌سه‌ت - veset): ناوه‌ند، ناڤین، ناوه‌راست، نه‌چاک و نه‌خه‌راپ.
- وسطی** - ص.ع (فوستا - vusta): په‌نجه‌ی ناوه‌راست، زه‌رینه‌قووته.
- وسع** - ا.مص (فوس - vus): فراوانی، به‌رینی، دارایی، ده‌وله‌مه‌ندی.
- وسعت** - ا.ع (فوسئه‌ت - vus'et): گه‌وره‌یی شوین، به‌رینی.
- وسق** - ا.ع (فه‌سغ - vesx): باری و شتر.
- وسم** - مص.ع (فه‌سم - vesm): داغکردن، داغمه‌پیتوه‌نان، نیشانه‌کردن.
- وسمه** - ا.ع (فه‌سمه - vesme): ده‌رمان‌نیکه ژنان له‌برۆی ده‌ده‌ن.
- وسن** - ا.ع (فه‌سه‌ن - vesen): پیتوبستی، خه‌وو و ده‌هوز، له‌وتاووی.
- وسنی** - ا.ص (فه‌سینی - visni): وه‌سنی، هه‌وئ، دوو ژنی یه‌ک پیاو.
- وسواس** - ا.ع (فه‌سفاس - vesvas): وه‌سواس، خه‌یالی خراب، دوودلی، راپایی، وازواز.
- وسوسه** - مص.م.ع (فه‌سه‌سه - vesvese): وه‌سوسه‌په‌یداکردن، سه‌ره‌له‌دانی خه‌یالی خراب.
- وسه** - ا (فه‌سه - vese): دار عاسا، دار ده‌ست.
- وسیط** - ا.ع (فه‌سیت - vesit): ناوکۆ، پیتاو، میانه‌وان، میانچی، به‌ریوان.
- وسیطه** - ا.ع (فه‌سیته - vesîte): میانچی، به‌ریوان، ناوکۆ.
- وسیع** - ص.ع (فه‌سی - vesî): کراوه، به‌رین، پان.
- وسيله** - ا.ع (فه‌سیله - vesîle): هۆ، ئەوزار.
- وسیم** - ص.ع (فه‌سیم - vesîm): جوان، قۆز.
- وش** - (فه‌ش - ves): پاشگره، ده‌چیتنه‌سه‌ر وشه‌ماناکه‌ی ده‌گۆزێ وه‌ک: په‌ری+وش - - پریوش = په‌ری ئاسا.

وشگون - ا(قیشگون - vişgûn): نقورچ، نقورچک، قونجریکه، قورنجک.

وشم - ا(قشم - veşm): تم، تمومژ، دومان.

وشم - ا(قشم - veşm): که ره و آله.

وشم - ا.ع(قشم - veşm): خالی کوتراو لهسه ره بدهن.

وشن - ا(قشه - veşen): باران، به فر، به رف، له و تاوی.

وشنگ - ا(قشهنگ - veşeng): نامیریکه ههلاج لۆکه یی له ناوه که که یی جیا ده کاته وه.

وشی - ا.ع(قش - veşî): نه خش و نیگاری جل، جلی به نه خش و نیگار، جه وه هری شم شیر.

وشی - ا(قش - veşî): حه ریر، نه تله س.

وشیج - ا.ع(قشیج - veşîc): دره ختی که له قلیشه تاویراندا ده روئ، زور سهخت و قایمه و نیزه ی لیدروست ده که ن.

وشینه - ا(قشینه - veşîne): زرتپوش.

وصاف - ص.ع(قسه ساف - vessaf): وه سفکار، شاره زا له وه سف و به یانی حالدا، پزیشک.

وصال - مص.ل(قیسال - visal): ویسال، پیته گی بیشتن.

وصایا - ا.ع(قسه سایا - vesaya): وه سیتان، ناموزگاربان.

وصایت - ا.ع(قسه سایهت - vesayet): راسپارده، په ند، ناموزگاری.

وصف - مص.م.ع(قسه سف - vesf): وه سف کردن.

وصل - مص.م.ع(قسه سل - vesl): به یه ک گه بیشتن.

وصلت - مص.م.ع(قسه سلتهت - vuslet): به یه ک گه بیشتن.

وصمت - ا.ع(قسه سمه - vesme): په له، نه نگ، خه وش، عه یب و عار، سستی له له شا.

وصول - مص.ل.ع(قوسول - vusûl): گه بیشتن، هاتن.

وش - ا(قش - veş): قوزاخه ی په موو، ریشووی شاشک و سه روبه ست.

وش - ص(قش - veş): باش و هه لیژارده.

وشات - ص.ع(قوشات - vuşat): دوو زمانان.

وشاح - ا.ع(قیشاه - vişah): شم شیر، که وان.

وشاح - ا.ع(قوشاه - vişah): هه مایل، حه مایه ل، هه رچی راست و چه پ له مل بکری و شویریته وه، (حه مایه لی شیر، حه مایه لی دو عاو نوشته).

وشاق - ا(قوشاغ - vuşax): کورپژگه، کور، کوری جوان.

وشانی - ا(قشه شانی - veşani): زتری ناخالیه سه که یه کی کونه له خوراساندا باو بووه.

وشایت - مص.ع(قیشایهت - vişayet): دوو زمانه ی.

وشت - ص(قش - veşt): باش، چاک.

وشتن - مص.ل(قشه شتن - vešten): سووردان، ره قسین، سوورانه وه، هه لپه رکی.

وشج - ا.ع(قوشج - vuşç): سه مخ، شیله ی وشکه وه بووی درهخت.

وشق - ا.ع(قشه غ - veşex): گوئ رهش، حه یوانتیکی درنده یه به نه ندازه ی سه گتکه و له پلنگ ده چن، پیسته که ی ده کری به ده ستکیش یان نه سته ری جل.

وشک - ا(قوشک - vuşk): که تیره، سه مخ، شیله ی وشکه وه بووی درهخت.

وشکدانه - ا.مر(قوشکدانه - vuşkdane): وشکه بهر، وه کو فستق و پسته و قه زوان و...

وشکردن - مص.ل(قسه شکه ردهن - veşkerden): نه نجامدانی کاریک به گورجی.

وشگرده - ا.مف(قسه شگرده - veşgerde): چابوک، چالاک، کارکرده.

وشکول - ص(قشه شکول - veşkûl): پیاو ی چابک و چالاک، گورج و گوئل.

وشکولیدن - مص.ل(قشه شکولیدن - veşkûlîden): ده ست و برد کردن له کاردا.

وعده - ا.ع (قه‌ئده - ve'de): قه‌ول و قه‌رار، به‌لین.

وعظ - مص.م.ع (قه‌ئز - ve'z): وه‌عزادان، ناموژگاری کردن.

وعید - مص.ل.ع (قه‌ئید - ve'îd): هه‌ره‌شه کردن، هه‌روه‌گه‌فکردن.

وغا - ا.ع (قه‌غا - vexa): شه‌ر، جه‌نگ.

وغد - ا.ص (قه‌غد - vexd): بی‌ئاوه‌ز، گیتل، سووک، کۆبله‌و نوک‌ه‌رو غولام، باینجان.

وغست - ص (قه‌غه‌ست - vexest): دیار، ناشکرا، خویا.

وغستن - مص.م.ع (قه‌غه‌ستن - vexesten): ناشکراکردن، خویاکردن.

وغوغ - مص.م.ع (قه‌غ‌غ - vex vex): حه‌په حه‌پی سه‌گ، حه‌پین.

وغیش - ا.ص (قه‌غیش - vexîş): فره، زۆر، قامیشه‌لان.

وفاء - مص.ل.ع (قه‌فاء - vefa'): په‌یمان بردنه سهر، وه‌فاداری، ئه‌مه‌کداری.

وفات - ا.ع (قه‌فات - vefat): مرن، مه‌رگ، وه‌فات.

وفاق - مص.م.ع (قیفاغ - vifax): هاوکاری کردن، ریکه‌وتن، ته‌بایی.

وفد - مص.ل.ع (قه‌فد - vefd): چوونه‌لای که‌سیتک به‌مه‌به‌ستتیک.

وفد - ا.ع (قه‌فد - vefe): لوتکه‌ی چیا، که‌سیتک بوژگه‌بانندی په‌بامیتک بیچیتته نک پاشا، شاند.

وفق - ا.مص.ع (قه‌فغ - vefx): ته‌بایی.

وفود - ا.ع (قوفوود - vufûd): وه‌فدان، شانندان، هاتووان.

وفور - مص.ل.ع (قوفوور - vufûr): زۆر بوون، فراوان بوون.

وفی - ص.ع (قه‌فی - vefî): وه‌فادار، به‌ئمه‌ک، ئه‌مه‌کدار.

وفیات - ا.ع (قه‌فیات - vefeyat): مردن.

وصی - ص.ع (قه‌سی - vesî): سه‌روه‌سیت.

وصیت - ا.ع (قه‌سیبه‌ت - vesiyet): په‌ند، ناموژگاری، سپارده، وه‌سیت.

وصید - ا.ع (قه‌سید - vesîd): ده‌رگا، ئاستانه، ئه‌شکه‌وت، چیا.

وصیف - ا.ع (قه‌سیف - vesîf): خزمه‌تکار، میترومندال.

وضع - مص.م.ع (قه‌زه - vez'): دانان، شتیوه‌و شه‌کل، وه‌زعو حال.

وضوء - مص.ل.ع (قوزو - vuzu'): ده‌ستنوویژ گرتن.

وضوح - مص.ع (قوزوه - vuzûh): ناشکرا بوون، خویا بوون، روونیوونه‌وی کاریک.

وضیع - ص.ع (قه‌زی - vezî'): دهنی، خویری، هه‌تیوچه.

وطاء - ا.ع (قیئا - vita'): فه‌رش، رایه‌خ.

وطء - مص.ل.ع (قه‌تی - vet'): پایه‌مال کردن، پیشیتل کردن، سوار بوونی ئه‌سپ.

وطی - ا.ع (قه‌تی - vetî): گانکردن، گان.

وطن - ا.ع (قه‌ته‌ن - veten): زید، وه‌ته‌ن، نیشتمان.

وطواط - ا.ع (قه‌تقات - vetvat): خه‌لکی بی‌ئاوه‌ز، شه‌مشه‌مه‌کویره.

وطی - ا.ع (قه‌تی - vetî): پیش‌شیلکاری، جووتبوون.

وظایف - ا.ع (قه‌زائیف - vezaiif): ئه‌رک و فه‌رمانان، مووچه، جیره.

وظیفه - ا.ع (قه‌زیفه - vezîfe): جیره‌ی روژانه، وه‌زیفه‌و ئه‌رک.

وعاء - ا.ع (قیئا - via'): ده‌فر، ئامان و هیربار، قاب و قاچاغ.

وعاظ - ا.ع (قوئاز - vu'az): واعیزان، ناموژگاران.

وعد - مص.م.ع (قه‌ئد - ve'd): مرثدانه‌پی دان، به‌لیندان.

وقود - مص.ل.ع (ثوغوود - vuxûd):
 هه لایسان، داگیرسانی ناگر.
وقود - ا.ع (قه غوود - vexûd): سووته مه نی.
وقور - ص.ع (قه غوور - vexûr): سه نگیب،
 گران، سه لار، به وبقار.
وقوع - مص.ل.ع (قوغوء - vuxu'): كهفتن،
 كهوتن، روودان.
وقوف - مص.ل.ع (ثوغووف - vuxûf):
 وهستان، زانین.
وقیح - ص.ع (قه غییه - vexîh): چاوقایم،
 بیعار، بی شهرم، روودارو بی نه ده ب.
وقیعه - ا.ع (قه غیئه - vexî'e): نازار،
 قهوماو، غه بیهت، به دگژی، گولاو.
وقیه - ا.ع (ثوغییه - vuxiye): هقه.
وک - ا.ع (فهک - vek): بوق، قورباقه.
وکالت - ا.مص (ثیکالهت - vikalet):
 بریکاری، سپاردنی کاریک به که سیک و متمانه
 پین کردنی.
وکالت نامه - ا.مر (ثیکالهت نامه - vikalet
 name): وه کاله تنامه.
وکر - ا.ع (فهکر - vekr): لانه ی بالنده، هیلین.
وکلاء - ا.ع (ثوکه لاء - vukela'): وه کیلان،
 نوینه ران، بریکاران.
وکن - ا.ع (فهکن - vekn): هیلانه ی بالندان،
 هیلین.
وکیل - ا.ع (فهکیل - vekîl): وه کیل، نوینه ر،
 بریکار.
ول - ص (ثیل - vil): رها، نازاد، به ره لالا،
 خویری، ویل.
ولاء - ا.ع (ثه لاء - vela'): مه حبهت،
 لایه نگری، خزمایه تی، که سایه تی، پاشایی.
ولایم - ا.ع (قه لایم - velaim): میوانداری و
 ده عوه تکاری به بوونه پین وهک: زه ماوه ند،
 منالبوون، خانوو کردن.
ولات - ا.ع (ثولات - vulat): والیبان.

وقاحت - مص.ل.ع (قه غاههت - vexahet):
 بی شهرم بوون، بی نه ده بی، بی حه یایی.
وقاد - ص.ع (قه غغاد - vexxad): داگیرساو،
 زور رووناک.
وقار - مص.ل.ع (قه غار - vexar):
 به سه بریوون، گه وره بی، سه نگینی، سه لاری.
وقاع - مص.ل.ع (قیغاء - vixa'): شه رکردن،
 به شه رها تن، جوتیوون له گهل ژندا.
وقایت - مص.م.ع (قیغایهت - vixayet):
 پاراستن، پاراستنی که سیک له خه راپه.
وقایع - ا.ع (قه غایی - vexayi'): سه ربوور،
 رووداو، قهوماو، جه نگان، واریقات.
وقایع نگار - ص.فا (قه غایی نیگار - vexayi'
 nigar): واریقات نووس، رووداو اننووس.
وقت - ا.ع (قه غت - vext): وهخت، کات،
 گاٹ.
وقح - ص.ع (قه غیه - vexih): بی شهرم، بی
 حه یا.
وقر - مص.ل.ع (قه غر - vexr): سه نگینبوون،
 به وبقار بوون، گوئیگرانی.
وقع - ا.ع (قه غه - vex'): لوتکه ی چیا، شوینی
 بهرز، پله و پایه.
وقعات - ا.ع (قه غه تات - vex'e'at):
 رووداو ان، قهوماوان، شه ر.
وقعه - ا.ع (قه غه - vex'e): جهنگ، رووداو.
وقف - مص.ل.ع (قه غف - vexf): وهستان،
 هه لوه سته کردن، وهقف کردنی مولک یان مال بوق
 شتیکی تاییه تی.
وقفنامه - ا.مر (قه غفنامه - vexfname):
 وهقفنامه.
وقفه - ا.ع (قه غفه - vexfe): هه لوه سته،
 گومان و دوو دلئی.
وقل - ا.ع (قه غل - vexl): جوړه دره ختیکه.
وقواق - ص.ع (قه غ قاع - vex vax):
 ترسنوک، جوړه دره ختیکه.

- ولادت** - مص.م.ع (فیلاددت - viladet):
زایین، زایینی ژن.
- ولانه** - ا (فهلانه - velane): برین، زام،
جهراحت.
- ولایات** - ا.ع (فهلایات - velayat):
شارستانان، شارنیک به دهوریه رده که بیه وه،
هه ریمیک له ولایتیک که بیهک والی فرمانیره وایی
بکات.
- ولایت** - ا.ع (فهلایهت - velayet): ویلایهت.
- ولایت** - مص.ل.ع (فهلایهت - velayet):
حوکمرکن، که سایه تی و خزمایه تی.
- ولت** - ا.فر (فولت - vult): فولت.
- ولتاژ** - ا.فر (فولتاژ - vultaj): فولتاژ،
ریتکخیری وزدی کارهبا.
- ولت متر** - ا.مر.فر (فولت میتر - vult mitr):
فولت پیسو، نامیتریکه بۆئه اندازه گیری رادهی
کارهبا.
- ولج** - ا (فهلج - velec): که ره و اله.
- ولج** - ا.ع (فهلج - velec): ریتگی ناو له لآن.
- ولج** - ا.ع (فولهج - vulec): بیچوه هه لئو.
- ولد** - ا.ع (فهلده - veled): منال، کور.
- ولرم** - ص (فیلهرم - vilerm): شیرتین،
شله تین.
- ولع** - مص.ل.ع (فهله - vele): دل به ندبوون به
شتیکه وه.
- ولغونه** - ا (فولغوونه - vul'xûne): سووراو.
- ولگرد** - ص.فا (فیلگرده - vilgerd): به ره لالا،
بیکاره، ویل، خویری، هه رزه بی.
- ولنگار** - ص (فیلهنگار - vilengar): به ره لالا،
بیت ته ریتت.
- ولو** - ص (فیله و - vilew): په راگه نده، ره ها،
به ره لالا.
- ولو** - ع (فهل و - velew): نه گهر، نه گهرچی.
- ولوال** - مص.ل.ع (فهلقال - vel val): گریان و
زاری به دهنگی بهرز، هاوارکردن، رۆرۆ.
- ولوح** - مص.ل.ع (فهلوح - vulûc):
وهژوو که وتن.
- ولود** - ص.ع (فهلود - velûd): ژنی که منالی
رۆر بیتتی.
- ولوع** - ص.ع (فهلوء - velu'): دل به ندی، تیر
نه بوون.
- ولوع** - مص.ل.ع (فهلوء - velû'): حهز چونه
شتیک، ته ماچونه شتیک.
- ولوغ** - مص.ل.ع (فولوغ - vulûx): لستنه وه،
لستنه وهی قاپ له لایه ن سه گه وه.
- لوله** - مص.ل.ع (فهلله - velvele): شین و
شه پۆر، فیزاح و واوه بیلاکردن.
- وله** - مص.ل.ع (فهلله - veleh): خه مباریوون،
سه رگه ردان بوون، حه یرمان له خوشیا یان له
خه ما، سه رگه ردانی، شه یدایی.
- ولی** - (فهللی - velî): مه گهر، به لام، لی.
- ولی** - ص.ع (فهللی - velî): وهلی، پیایوی خوا،
پشتیوان، پشت و په نا.
- ولید** - ا.ع (فهلید - velîd): ساوا، نه وزاد،
به نده.
- ولی عهد** - ا.ص (فهللی نه هد - velî ehe):
حاکمی وهخت و رۆژ، میراتگری دهسه لات،
چیگری پاشا.
- ولیمه** - ا.ع (فهلیمه - velîme): میوانداری و
ده عوه تکاری.
- ون** - ا (فن - ven): دار قه زوان، داره به ن.
- ونانه** - ا.ص (فهنانه - venane): کولیره.
- ونج** - ا (فهنج - venc): چۆله که، مه لویچک،
پاساری.
- ونجنک** - ا (فهنجنک - vencnek): ریتحانه.
- وندیداد** - ا (فهنیداد - vendîdad): به شتیکه
له ناویستا، بیه کتیکه له پینج به شه که ی
ناویستا.
- ونژد** - ا (فهنژده - venjed): بنیشته تال،
شیلهی داره به ن.

وهره - ا.مص.ع (قههره - vehre): گیرزده بوون، به جوژی که رتی دهرچون نه بی.

وهل - ا(قوهل - vuhl): دارکاز، سه روی کیتی، عه رعهر.

وهله - ا.ع (قههله - vehle): هه وهل، هه وهلی هه ر کارتیک یان شتیک، سه ره تا، جار، دفعه، که رت.

وهم - مص.ل.ع (قههم - vehm): خه یالکردن، ویناکردنی شتیک به دهر له مه به ست و ویست، گومان، به غه لته ویناکردن.

وهمنش - ص (قیهمه نیش - vihmeniş): خوش خو، چاک سروشت.

وهن - مص.ل.ع (قههن - vahn): سستبوون، لاواز بوون، بنیتسانبوون.

وهنگ - ا(قههنگ - veheng): چه مری ده ستبار، ناو زهنگی دارین، به شی که ره تیک ناو خواردنه وه، جورعه یه ک ناو.

وی - ص (قهی - vey): نهو.

وی - ا(قهی - vey): به رانبهر، نه وهنده، وهک: ده نه وهنده. ده به رانبهر.

وی - ا(قهی - vey): وهی، وهیش، وایش.

ویار - ا(قییار - viyar): بیتزوو، مه گیرانی.

ویتامین - ا.فر (قیتامین - vitamîn): قیتامین.

ویتترین - ا.فر (قیترین - vîtrîn): جامخانه، شووشه به نند.

ویج - ا.ع (قهیج - veyc): نیر، نیله.

ویحک - ع (قهیهک - veyhek): وشه یه که بۆ به زهیی، یان ستایش و سه ر سورمان به کاردی، وهک: حه یف، خوشی له خۆت، خه نی له خۆت.

وید - ص (قید - vîd): کهم، گوم، نادیار.

ویدستر - ا(قییده سته ر - videster): گیانله به ریکه.

ویر - ا(قیر - vîr): بیر، هویر، هزر، زهین، یاد.

ویر - ا(قیر - vîr): ناله و زاری، هاوار.

ونک - ا(قهنگ - venk): کولکه ی و شتر و که رویشک و ...

ونگ - ا(قهنگ - veng): دهنگی بیچووه پشیله.

ونگ - ص (قهنگ - veng): خالی، به تال، قه له نده رو بیته وا، ده ستکورت.

وننگ - ا(قهنگ - veneng): لقی میو، لقی میو که سه ره که ی دهرن و ناوی لی ده چکی.

ونوس - ا.فر (قینوس - vinûs): قینوس، زوهره.

ونوس - ا.فر (قینوس - vinûs): قینوس، خواوهندی نه شق و جوانی له ده ف گریکی و یونانیانی کۆن.

وه - ا(قهه - veh): بۆ سه رسامی و ستایش به کاردی، قهه، بهه.

وه - ص (قیه - vih): چاک، باش.

وهاب - ص.ع (قهههاب - vehhab): زۆر به خشنده، یه کیکه له ناوه کانی خوا.

وهابی - ص.ن.ع (قهههابی - vehhabî): تا قمیکی مه زه بیبه له عه ره بستانی سهوودی که به ئاره زووی دلی خویان نه حکامی قورئان لیک ده دنه وه و پایه ندی هه ندی ری و ره سمی ئیسلامی نین و گه لیک له کارو کرده وی موسلمانان به گومرایی و بیدعت ده زانن و باوهریان به گومه زو پایه خدان به گۆرستان و گۆری ئیمامان و ته وافکردن و ماچکردنی گۆرو مه رقه دو مه زاری ئیمامان نبیه و به جایزی نازانن.

وهاج - ص.ع (قهههاج - vehhac): دره خشان، پرشنگدار، رۆشن، رووناک.

وهاد - ا.ع (قیهاد - vihad): دۆل، دۆلان، شیوان.

وهب - مص.ع (قهههب - veheb): به خشین.

وهده - ا.ع (قههده - vehde): دۆل، زهوی قوول و چال و نرم.

وهران - ص.ع (قهههران - vehran): ترساو، توقیر، زه نه قچوو، هه ترشچوو.

ویل - ا.مص (قهیل - veyl): به لایو مسیبهت، وهی، چالیکه له دۆزه خدا.

ویل - ا. (قیل - vîl): سه رکه وتن، دهر فته و ده لیقه، به دست هیتان.

ویلا - ا.فر (قیلا - vîlla): قیللا، ماتی هاوینه ی جوان، کۆشک و ته لاری هاوینه.

ویلان - ص (قهیلان - veylan): سه رکه ردان، گومرا، دهر به دهر، ویل.

ویلانج - ا. (قهیلانج - veylanc): جۆزه شیرینییه که.

ویله - ا.ع (قهیله - veyle): ته ننگانه و گرفتاری، فه زیحه ت، ریسوایی، نابروچوون.

ویله - ا. (قیله - vîle): فه رته نه و ناژاوه.

ویم - ا. (قیم - vîm): ته راو.

ویمه - ا.ع (قهیمه - veyme): تۆمه ت، دوو زمانی، بوختان.

وین - ا.ع (قهین - veyn): تری ره شکه.

ویوگ - ا. (قهیوگ - veyug): بووک، وهوی.

ویولون - ا.فر (قیولون - viyulûn): ویلون، که مانجه.

ویولون سل - ا.فر (قیولون سیل - viyulûn sil): چهلۆ.

ویولونیست - ا.فر (قییولولونیست - viyulûnist): که مانجه ژهن.

ویرا - ص (قییرا - vîra): زهینروون، زیرهک، به بیروهوش.

ویراستن - م.مص (قییراسته - vîrasten): ناماده کردن، ریک و پیک کردن.

ویران - ص (قییران - vîran): ویران، خاپوور.

ویران کردن - م.مص (قییران که رده - vîran kerden): ویران کردن، خاپوور کردن، رووخاندن، تیکدان.

ویرانه - ا.ص (قییرانه - vîrane): ویرانه، خه رابه، خاپوور.

ویرگول - ا.فر (قییرگول - vîrgûl): ویرگول، فاریزه، کۆما.

ویروس - ا.فر (قییروس - vîrûs): قیایروس، میکرۆبی وردی نه و تۆکه به میکرۆسکۆبیش نابینری.

ویره - ا. (قهیره - veyre): برک، وهکو برکی کالهک و نه و شتانه.

ویزا - ا.فر (قییزا - vîza): نیمزای په ساپۆرت، قییزه.

ویزیت - ا.فر (قییزیت - vîzît): دیدنه ی، سهردان.

ویژه - ص (قییژه - vîje): ویژه، تاییه تی، هه لپژارده.

ویس - ا.ع (قهیس - veys): هه ژاری، دهر ویشی، قه له نده ری.

ویسپرد - ا. (قییسپه رده - vîspered): به شیکه له ناو پستا.

ویستا ویزبون - ا.فر (قییستا قییزبون - vîsta vîsyon): جۆزه سه نعه تیکی فیلم سازییه.

ویس کنسول - ا.فر (قییس کونسول - vîskunsûl): کونسولیار، یاریده دهری کونسول.

ویسکی - ا. انگل (قییسکی - vîskî): جۆزه خواردنه وه به که، ویسکی.

ویشنو - ا. (قییشنوو - vîşnû): خواوه ندیکی هندۆسانه.

هـ - حر (هـ - H):

هاتل - ص.ع (هاتیل - hatil): ههوری پر باران.
هاج - ص (هاج - hac): گیتز، سه‌رگردان، ویتل، داماو، چه‌یران، بزیتوو هار.

هاجر - ا.ف.ع (هاجیر - hacir): باشتز، قسه‌ی ناچرو باچر.

هاجره - ا.ف.ع (هاجیره - hacire): نیسوه‌پو، هه‌رته‌ی گه‌رما.

هاجس - ا.ع (هاجیس - hacis): ئه‌وه‌ی به‌ دلدا ختوره بکات، ئه‌وه‌ی به‌ دلدا بئ، که‌لکه‌له، ختوره.

هاچه - ا (هاچه - haçe): دارتکی دوو لقه‌یه دهرتته به‌ر په‌لی درخت تا نه‌وه‌ی بیان نه‌شکئ، هاچه، فاقه، لکی دوو لکه، هاچه.

هادم - ا.ف.ع (هادیم - hadim): ویرانکه‌ر، روختنه‌ر.

هادوری - ا.ص (هادوری - hadûrî): گه‌دا، سوالکه‌ری خوازهلوک، خه‌لکی بی‌ سه‌روبه‌رو خوتپه‌له.

هادی - ا.ف.ع (هادی - hadî): رینوتین، پیشه‌نگ و پیشه‌وا.

هادیه - ا.ف.ع (هادیه - hadîye): دارعاسا، به‌ردی به‌رزو دیار، له‌ ناو ناودا.

پستی سیویه‌که‌می ئه‌لفبای فارسییه به (ها) ده‌خوتیرتته‌وه‌و به‌ حه‌ساوی ئه‌بجه‌د ده‌کاته (ه) و دوو جوړه: جوړتکی ده‌خوتیرتته‌وه‌و له‌ هه‌وه‌ل و ناوه‌راست و کو‌تابی وشه‌وه‌ دئ، جوړی دووه‌می ناخوتیرتته‌وه‌و له‌ کو‌تابی وشه‌وه‌ دئ وه‌ک: بنده، خنده، زنده.

ها - (ها - ha): وشه‌ی وه‌لامه: به‌لئ، ها.

ها - (ها - ha): نیشانه‌ی کو‌تیه بو‌غه‌یری گیانله‌به‌ران وه‌ک: خانه+ها= خانه‌ها، چوب+ها= چوبها.

هائب - ا.ف.ع (هائیب - haib): ترسناک، ترسینه‌ر، سامناک.

هانج - ا.ف.ع (هائیح - haic): هاروژاو، به‌ جو‌ش هاتگ، هاویج بونی حه‌یوانی نیر بو‌می و جووت بوون.

هاند - ا.ف.ع (هائید - haid): توپه‌کارو گه‌راوه.

هاتل - ا.ف.ع (هائیل - hail): ترساوهر، ترسناک، کارتیک له‌سه‌ر مرو‌ف قورس بی.

هائم - ص.ع (هائم - haim): سه‌رگردان، ویتل،

هه‌یرماو - ا.ف.ع (هه‌بیت - habit): دابه‌زیبو، هاتگه‌خوار.

هاتف - ا.ف.ع (هاتف - hatif): بانگکه‌ر، بانگکه‌رتیک که‌ خو‌ی دیار نه‌بی و ده‌نگی بژنه‌وی.

هاشور - ا.فر (هاشور - haşûr): رتوش، رتوش کردنى ویتنه به قه لثم.

هاضم - ا.ف.ع (هازیم - hazim): هه رس کهر.

هاضمه - ا.ف.ع (هازیمه - hazime): هه رس کهر، ده زگای هه رس.

هاف بک - ا.انگل (هاف بهک - haf bek): یاریکه رى ناوهر است.

هاک - ا.هاک (hak): هیتلکه، هیتلکه ی مریشک، تۆو.

هاکول - ا.هاکول (hakûl): زهرنیخی سپی، مهرگه موش، دهرمانی مشک.

هاکی - ا.انگل (هاکی - hakî): هۆکی، قاشوانی.

هال - ا.هال (hal): سهبر، نارام، تۆقره.

هال - ا.هال (hal): گۆلی گهمه ی هۆکی.

هال - ا.هال (hal): جۆره دره ختیکه.

هال - ا.ع (هال - hal): تراویلکه، سهراب.

هال - ا.فر (هال - hal): هۆل.

هالات - ا.ع (هالات - halat): خهرمانه، خهرمانان.

هالک - ا.ف.ع (هالیک - halik): کوشنده، له نیبویه ر.

هالکه - ا.ف.ع (هالیکه - halike): نه فسی، حه سودی ته ماعکار.

هالو - ص (هالو - halû): خۆشباوهر، دلّساف، خالتۆ، لالتۆ.

هالوژن - ا.فر (هالوژین - halojin): نه و ماده نیمچه کانزایانه یه که له گه ل کانزایانی دیدا خوتی وه کو خۆتی چیشته دروست ده کات.

هاله - ا.ع (هاله - hale): خهرمانه.

هاله - ص (هاله - hale): دووزمان، به دخوو.

هامال - ا.ص (هامال - hamal): هاوتا، به رانه ر، چوون یهک.

هاماور - ا.هاماثره (hamaver): ناوی تیره یه کی تاکنجی یه مهنه به ناوی حمیه ر.

هار - ا.هار (har): ملوانه ی مرواری، گهر دهنه ن.

هار - ص (هار - har): هار، سه گی هار.

هاراکیری - ا. (هاراکیری - harakîrî): جۆره خو کوژی به که له ژاپندا باوه و خۆکوژ به چه قو ورگی خوی له م تهنیشته وه تا نه و تهنیشت هه لده درئ.

هارب - ا.فا (هاریب - harib): هه لاتوو، راکردوو.

هارپ - ا.فر (هارپ - harp): چهنگ، سازتیکی ژیداره که ۴۶ ژتی هه یه و به قامکانی ده ست لیده درئ.

هارمونی - ا.فر (هارمونی - harmonî): هارمونی، هاوتاههنگی، هاوتوازی، سازگاری، کۆمه لیک نامیری موسیقا که بیگنه لی بدرین.

هارمونیک - ص.فر (هارمونیک - harmonik): هاوتاههنگ.

هارمونیم - ا.فر (هارمونیم - harmoniûm): تۆزگی بچووک.

هاروت - ا.ع (هاروت - harût): هاروت، ناوی فریشته یه که که بهر غه زهوی یه زدان که وتوه و ده لئین ده گه ل فریشته یه کی دیدا به ناوی ماروت له بیری بابل دا سه ره و خوار هه لئو سراون.

هارون - ا.ع (هارون - harûn): ناوی براکه ی حه زره تی موسایه، له فارسیدا به مانی ده رگاوان و پاسه وان و قاسیدو په یک هاتوه.

هازل - ا.ف.ع (هازیل - hazil): حه نه کچی، سوعیه تیچی، نوکته باز، هه رزه تیژ.

هاژ - ص (هاژ - haj): زه بون، سه رسام، سه رگه ردان، گیتژ، بزتیوو هار.

هاژیدن - م.ص.ل (هاژیدهن - hajîden): سه رسام بوون، سه رگه ردان بوون، دامابوون، زه بوون بوون، گریان.

هاس - ا.هاس (has): ترس و بیم.

هاس - ق (هاس - has): تیتتر، هه روه ها.

هاشم - ا.ف.ع (هاشیم - haşim): شکینه ر، وردوخاش کهر، که سیپک نان له قاپدا وردبکات و بیکات به نانه وللا، ترید.

- هام دبیره** - ا.م.ر (هام ده بییره - hamdebîrîh): جۆره خه تیتکی ئیرانییه بهر له هاتنی ئیسلام باوی بووه.
- هامراه** - ص (هام راه - hamrah): هاوړی.
- هامش** - ا.ع (هامیش - hamîş): په راو تیزی کتیبان.
- هامن** - ا (هامون - hamun): دهشت، بیابان، سارا.
- هاموار** - ص (هامشار - hamvar): هموار، ریک، راستانی و تهخت.
- هامواره** - ق (هامشاره - hamvare): بهرده وام، همیشه، په یتا په یتا.
- هامون نورد** - ص.فا (هامون نه قهره - hamûm neverd): بیابانگه،
- هاممه** - ا.ع (هامه - hamme): ههر گیانه و هدریک ژه هرداری و ده کو مار...
- هامه** - ا.ع (هامه - hame): سهر، سهری مرۆڅ و ههر شتیکی دی، ئه سپ، کونده په پو، کومه لئ خه لک، سهرۆک و دهم سپی قوم.
- هامی** - ص (هامی - hamî): حهیران، سهرگردان.
- هامیان** - ا (هامیان - hamyan): کیسه، هممانه.
- هان** - ا (هان - han): وشه ئاگادار کردنه و هیه.
- هاون** - ا (هاقنه - haven): هاوون، هاغن، دهسکا ونگ.
- هاویه** - ا.ع (هاثییه - haviye): دۆزهخ، هه لدر.
- های** - (های - hay): ئای، وای.
- های های** - (های های - hay hay): گریه و نالین، شین و شه پۆر.
- های هوی** - (های هوی - hay hûy): های و هو، شین و شه پۆر، هه راو هوربای کۆری شادی و خوشی.
- هایینه** - ق (هایینه - hayîne): ههر کاتی، ناچار.
- هبا** - ا.ع (هبا - heba): تۆزو غوبار، ته پوتۆز.
- هبات** - ا.ع (هبات - hibat): بهخشش، دیاری.
- هباک** - ا (هباک - hebak): ته پلئ سهر، ناوه ندی سهر، ته و قه سهر.
- هبد** - ا (هبد - hebed): ماله ی جووتیاران که زهوی کتلاوی پی هه موار ده کن.
- هبد** - ا.ع (هبد - hebd): ته حله سیف، که له که مارانه، گوژالک.
- هبر** - ا (هبر - heber): چلک و کیمی برین.
- هبک** - ا (هبک - hebek): ناو له پ.
- هبل** - ا.ع (هبل - hubel): بتی بووه له که عبه دا که له شیهوی مرۆڅ و له عه قیق دروست کرابو، ههردوو تیره ی قورده ییش و بهنی که نانه بهر له په یدا بوونی ئیسلام دهیان په رست.
- هبوب** - مص.ل (هبوب - hubûb): هاتنی با، هه لکردنی با، هه لاتنی ئه ستیره.
- هبوط** - مص.م (هبوت - hubût): نیشته و ه، دابه زین، هاتنه خوار.
- هبه** - مص.م.ع (هبه - hibe): بهخشین، دیاری، دانی شتی که به که سیک بی به رانه ر.
- هبید** - ا.ع (هبید - hebîd): ماله.
- هپیون** - ا (هپیون - hepyûn): ئه فیون.
- هتاک** - ص.ع (هتاک - hettak): په رده در، که سیک په رده له سهر کارین نهین و عه یب و خه وشین نادیاری خه لک هه لمالی، که سیک که خه لکی ریسواو بی ئاپرو بکات، به دزمان، زمان پیس.
- هتروژن** - ا.فر (هیتروژین - hitrojîn): مه حللول، گیراویه که به تا قیق کردنه و ی میکرو سکو ب ماده کانی لیکدی جیا بکرتته وه.
- هتک** - مص.م.ع (هتک - hetk): په رده درین، په رده له روو هه لمالین، ریسواو کردن و ئاشکرا کردن، له قاودان.

- هتل** - ا. فر (هوتیل - hutil): توتیل، میوانخانه.
- هتم** - مص. م. ع (هه تم - hetm): شکانی ددان له‌بنه‌وه، کهوتنی ددانی پیشه‌وه.
- هج** - ص (هه ج - hec): راست راوه‌ستتاو، شتیک که له زه‌ویدا داچه‌قینرایب و ده‌کو ئالا و رم و ئەو شتانه.
- هج کردن** - مص. م. ع (هه ج که‌رده‌ن - hec keren): هه‌ل‌کردن، راست کردن.
- هجا** - مص. م. ع (هیجا - hica): داشورین، زهم کردن، جنیویب دان، سیلاب، برگه، برگه‌برگه کردنی وشه، برگاندنی وشه.
- هجا** - ص. ع (هه‌ججا - hecca): هه‌جوکار، داشورینکار.
- هجاور** - ا (هه‌ج‌ا‌هر - hecaver): کۆمه‌له‌ه خه‌ل‌کتیک، ئاپۆزای خه‌ل‌کی.
- هجاور هجاور** - ص (هه‌ج‌ا‌هر هه‌ج‌ا‌هر - hecaver hecaver): کۆمه‌ل کۆمه‌ل.
- هجد** - ا (هه‌جده - hecde): هه‌ژده.
- هجر** - مص. ل. ع (هه‌جر - hecr): جیابوونه‌وه، دووری و جیایی.
- هجران** - مص. ل. ع (هیجران - hicran): جیابوونه‌وه، دوورکه‌وتنه‌وه له‌که‌س و کارو.
- هجرت** - ا. مص (هیجرت - hicret): هیجرت، دووره ولاتی، کوچ کردن له ولاتی خو، رۆژی هیجرتی پیغه‌مبهر له مه‌که‌وه بۆ مه‌دینه که ریکه‌وتی مانگی ربیع الاول سالی سیازده‌یه‌می په‌یامی ئیسلام بوو به‌رانبه‌ر به سالی ۶۲۲ ز بوو.
- هجن** - ا. ع (هوجهن - hucen): خه‌وش، عه‌یب، قسه‌ی عه‌بیدار.
- هجن** - ص. ع (هوجون - hucun): ناکه‌س به‌چه، له‌گام، ئەوه‌ی بابی نازادو داکی که‌نیزه‌ک بی، دوو ره‌گ.
- هجنه** - ص. ع (هوجنه‌ئا - hucena): دوو تو‌مان، دووره، دوو ره‌گان.
- هجنه** - ا (هه‌ج‌ه‌ند - hecend): جۆره رووه‌کتیکه له سپیناخ ده‌چیت و ده‌کرتت به‌چیت.
- هجنه** - ا. ع (هوجنه - hucne): قسه‌ی ناشیرین.
- هجو** - مص. م. ع (هه‌جو - hecû): هه‌جو، شیعی‌ری داشورین، جنیو.
- هجو** - مص. ل. ع (هوجوء - hucû): خه‌وتن، نووستن.
- هجوم** - مص. ل. ع (هوجوم - hucûm): هیترش کردن، په‌لاماردانی له‌نکاو.
- هجیر** - ا. ص (هه‌جیر - hecîr): نیوه‌رۆ.
- هجیر** - ص (هوجیر - hucîr): باش، چاک، خاس.
- هجین** - ص. ع (هه‌جین - hecîn): نارپه‌سن، دوو تو‌مه، دووره.
- هچه** - ا (هه‌چه - heçe): هاچه، فاقه، حاچه، لکی دوو لکه.
- هدات** - ا. ف. ع (هودات - hudat): ریتنیتان، پیشه‌وایان، رتبه‌ران.
- هدایا** - ا. ع (هه‌دایا - hedaya): دیارییان.
- هدایت** - مص. م. ع (هیدایه‌ت - hidayet): ریتنیتنی کردن، نیشاندانی رتی راست.
- هدبه** - ا (هه‌دبه - hedbe): جۆره می‌تروویه‌که له شوتنی تهر و شیدار ده‌ژی.
- هدر** - مص. ل. ع (هه‌در - heder): به‌فیرۆچوون، به‌باچوون، وون بوون.
- هدف** - ا. ع (هه‌د‌ف - hedef): نیشانه، نیشانه‌ی گولله، مه‌به‌ست.
- هدم** - مص. م. ع (هه‌دم - hedm): رووخاندن، ویرانکردن.
- هدنگ** - ا (هه‌ده‌نگ - hedeng): ئەسه‌پی سپی.
- هدنه** - ا. مص. ع (هوندنه - hudne): سولج، ناشتی، شه‌ر وه‌ستان، ئاگره‌س.
- هده** - ا. ص (هوده - hude): هه‌ق، راست و دروست، سوودو فایده.
- هدهد** - ا. ع (هود هود - hud hud): په‌پوه سلیمانکه، شانه‌به‌سه‌ر.

- هدی** - ا.مص.ع (هودا - huda): راستی، رزگاری، ریی راست، رینمایی.
- هدی** - ا.ع (هدهی - hedî): قوریانی، حیوانی به مهبهستی قوریانی بۆ مهککه بنیتردی وهک: (وشترو مهرو...).
- هدیر** - ا.ع (ههدیر - hedîr): بۆرهدی و شتر، گمه کیۆتر.
- هدیه** - ا.ع (ههدیه - hedîye): دیاری، پیشکته وتن.
- هزا** - ا.ع (هازا - haza): ناوه لئاوی نیشانه به بۆ نزیک.
- هذر** - ا.ع (ههزهر - hezer): وراوه، قسهی ههلهق و مهلهق، قسهی بی سهروبه، ورینه.
- هذلوله** - ا.ع (هوزلول - huzlûl): پیماوی سووک، ههوری باریک، تیلماسکه ههور، ئهسپی دریتۆ قه به.
- هذیان** - مص.ل.ع (ههزهیان - hezeyan): وراوه، ورینه.
- هر** - ق (ههر - her): هه موو.
- هر** - (هیر - hir): دهنگدانی کهسپیک یان حه یوانتیک، هر دانی مه ر.
- هر** - (هور - hur): دهنگی داروخانی شتیک، هاره.
- هر** - ا.ع (هیر - hir): پشیله، کتک.
- هرا** - (ههرا - hera): ههرا، هاواری ترسناک، نه رده گیانله به رین درنده.
- هرا** - ا (ههرا - herra): سازوبه رگی ئه سپ.
- هرار** - ا.ع (هورار - hurar): ئیسه هالی، سکچوون.
- هراس** - ا (ههراس - heras): ترس.
- هراسان** - ص.فا (ههراسان - herasan): ترساو، نیگهران، جازز، ههراسان، بی ئوقره.
- هراس انگیز** - ص.فا (ههراس ئهنگیز - heras engîz): مایه ی ترس و ههراسانی.
- هراسه** - ا (ههراسه - herase): داھۆل، داوھۆل.
- هراسیدن** - مص.ل.ع (ههراسیدن - herasîden): ترسان.
- هراسنده** - ا.فا (ههراسنده - herasende): ترسینه ر، ههراسان، ترسدار.
- هراسیده** - ا.مف (ههراسیده - herasîde): ترسینراو.
- هراش** - ا (ههراش - heraş): رشانه وه، وه پشان، هیتانه وه.
- هراش** - مص.ع (هیراش - hiraş): به شه ر هاتن.
- هراکش** - ا (ههراکش - herakiş): دهغل ودانی له وهختی خۆیدا تۆو درابن، ههراش.
- هراول** - ا (ههراول - heravul): پیشقه ره ولی له شکر.
- هراینه** - ق (ههر ئاینه - her ayîne): ههر کاتن، ناچار.
- هرپ** - مص.ل.ع (ههره پ - hereb): راکردن، هه لائن، پیربوون.
- هرید** - ا (هیربه د - hirbed): پیشه واو مامۆستای زانستین ئاینی زه رده شتی.
- هرینگ** - ا (هوربه نگ - hurbeng): جوژه گیایه کی ژه هره داره له ناو کیلگه ی گهنم و جو ده روئ.
- هرثمه** - ا.ع (ههرسه مه - herseme): شیری درنده، ناوی پیوانه.
- هرج** - مص.ل.ع (ههرج - herc): گیرۆده بوونی خه لکی به شه رو شوژو ناژاوه وه، به شه ر هاتنی خه لکی.
- هرجان** - ا.ع (ههرجان - hercan): بادهمی کیوی.
- هرجایی** - ص (ههرجایی - hercayî): ئاواره، سه رگه ردان، چه رچی، دیوده.
- هرچند** - ق (ههر چند - her çend): ههر ئه ندازه، ئه گه رچی، هه رچه نده.
- هرچه** - ق (هه رچی - herçi): هه رچه ن، ههر ئه ندازه.

- هرد** - ا.ع (هورد - hurd): زرده چه ووه، زه عفران.
- هردومان** - ا.ع (هردومان - herdûman): گياکه له په که له ناو گه نم و جو د پروی.
- هرز** - ص (هرز - herz): بیته وده، بیکاره، بهر لالا، هرزه و هله، به یار.
- هرزگی** - ا.مص (هرزه گی - herzegî): هله وده ری، چه قاه و سویی، بهر لالی، کاری ناشیرین کردن، کاری قورو ناشیرین.
- هرزاب** - ا.ص (هرزاب - herzab): ناوی به خوری بروت، ناوی بی سوودو بی فایده، چلپاوی مویه قیان گهرماو.
- هرزه داری** - ص.فا (هرزه داری - herze deray): چه نه بازی، هله وده ری، هرزه و بیژی.
- هرزه گرد** - ص.فا (هرزه گرد - herze gerd): ناواره، ویل، بهر لالا، سرگهردان، بیته واه.
- هرزه گو** - ص.فا (هرزه گو - herzegû): هرزه گو، بیته وده و بیژ، قسه ی قورو بیته مکه ر.
- هرزه لاف** - ص.فا (هرزه لاف - herze laf): بیته وده گو.
- هرزه لای** - ص.فا (هرزه لای - herze lay): هرزه چنه، بیته وده گو، قوریات بیژ.
- هرزه مرس** - ص.مر (هرزه مرس - herze meres): سه گی بهر لالا، خویری.
- هرس** - ا.ع (هرس - hers): کاریته، دیره ک، شاتیر.
- هرس** - ا.ع (هرس - hers): په چکردنی لق و پژی زیادی دره ختان.
- هرس کردن** - مص.م (هرس کردن - heres kerden): په چکردنی دره خت.
- هرس** - مص.م.ع (هرس - hers): کوتان، کوتین.
- هرشه** - ا.ع (هرشه - herşe): لاولو، هر رو کیتی خوه هلواس.
- هرطمان** - ا.ع (هورتومان - hurtuman): جوړه گيا په که له ناو کیتلگه ی گه نم و جو د پروی.
- هرفولیون** - ا.ع (هرفولیون - herfûliyûn): جوړه نه عنایه که.
- هرقلوس** - ا.ع (هرغه لوس - herxelûs): جوړه رو وده کیتکه.
- هرکاره** - ا.ع (هرکاره - herkare): مه نجه لیتی بهردینه که شله یان گوشتاوی تیا لی دهنین.
- هرکاره** - ص (هرکاره - herkare): هممه کاره، که سیک هممو کاریک بکات، په یک، جاسوس.
- هرکجا** - ق (هرکجا - herkuca): هر کویه ک، هر شوتینی.
- هرکول** - ا.ع (هیرکول - hirkûl): هرقل، پالوان، خوی به هیز له نه فسانه ین کونی یونانیدا.
- هرگاه** - ق (هرگاه - hergah): هرکاتین، نه گهر.
- هرگیز** - ق (هرگیز - hergiz): هرگیز، هممیشه یی، هیچ کاتین.
- هرم** - ا.ع (هورم - hurm): هلمی گهرما.
- هرم** - مص.ل.ع (هره م - herem): پیریوون.
- هرم** - ص.ع (هریم - herim): زور پیر.
- هرم** - ا.ع (هریم - herim): هوش و ناووز.
- هرم** - ا.ع (هره م - herem): قوچه ک.
- هرماس** - ا.ع (هورماس - hurmas): نه هریمه ن، شه یتان.
- هرماس** - ا.ع (هیرماس - hirmas): شیر ی بیته، بیچه پلینگ.
- هرمز** - ا.ع (هورمز - hurmuz): ناهورامه زدا، رژی یه که می هر مانگیکی هه تاوی.
- هرمس** - ا.ع (هیرمیس - hirmis): خواوهدنی سه فهور بازرگانی له نه فسانه ی یونانی کوندا.
- هرنج** - ا.ع (هره نج - herenc): زاری قهنات که ناوی لیوه دیتهدهر.

هرهفت کرده - ص.مف (ههر هفت کرده - her
(heft kerde): ئارایشته کردوو، ئارایشته
کراو.

هریر - ا.ع (ههریر - herîr): قروسکه‌ی سه‌گ،
لوره‌ی سه‌گ.

هریره - ا.ع (هوره‌یره - hureyre): دپلته
پیشله‌ی بچووک، نازناوی پیاویکه ده‌لین روژن
چووه‌ته خزمه‌تی پیغهمبه‌رو بیتچووه پیشله‌یه‌کی
میچکه‌ی به باوه‌شوه بوو، پیغهمبه‌ریش به ئه‌با
هوره‌یره گازی کردوووه ئیدی له‌وساوه به‌و ناوه
ناسراوه.

هریسه - ا.ع (ههریسه - herîse): ههریسه،
گه‌مه‌کو تراو به گۆشته‌وه، حه‌لیم، حه‌لیماو.

هرین - ا.ع (ههرینه - herîmen): ئه‌هریمه‌ن.

هرین - ا.ع (هورین - hurîn): نه‌ره‌ی گیانله‌به‌رانی
درنده.

هریوه - ص.ن (ههریقه - herîve): خه‌لکی
هورات.

زره‌یره - ا.م (زه‌ره‌ریقه - zer herîve):
سکه‌یه‌کی زتیری خالیسه بووه که له هوراتدا باوبوو.

هزار - ا.ع (هزار - hezar): هزار (۱۰۰۰).

هزاراوا - ا.م (هزاراوا - hazar ava):
بولبول، هزار ئاواز.

هزار فشان - ا.م (هزار ئه‌فشان - hezar
efşan): گیایه‌که وه‌کو لاولاو خۆی به‌دارو
دره‌ختانه‌وه هه‌لده‌واسخ و میوه‌که‌ی له هه‌نگور
ده‌چیت، هه‌نگوری کتوی - شی پچ ده‌گوترت.

هزاران - ا.ع (هزاران - hezaran): بولبولان،
هه‌زاران (ژماره).

هزارپیشه - ا.ع (هه‌زارپیشه - hezar bîşe):
هه‌زار پیشه، که‌سیتک سه‌ری له زۆر کاران
ده‌رچن، خوانچه‌یه‌کی دارینه چاوه چاوه کراوه بۆ
ئه‌وه‌ی زۆر شتی جیا‌جیای تیخه‌ن وه‌ک: چا،
قه‌ند، ئیستکان، که‌وچک و...

هزارپا - ا.م (هه‌زارپا - hezarpa):
میروویه‌که، هه‌زارپچ.

هرنوه - ا.ع (ههرنه‌فه - herneve): به‌ری دار
بخوردو عود.

هرو - ص (ههرث - herv): دلیر، ئازا، قه‌لا.

هروانه - ا.ع (ههرقانه - hervane): نه‌خۆشخانه،
ئه‌شکه‌نجه‌و ئازاردان، شیتخانه.

هروئین - ا.فر (هیروئین - hiruin): هیروئین،
بۆده‌یه‌کی سپیبه له‌مۆرفین وه‌رده‌گیرئ که له
مۆرفین و کۆکاین به‌هیتزتر و کوشنده‌تره، ئه‌مه‌ بۆن
ده‌کرئ و زۆر به‌خیرایی کار له‌ مروت ده‌کات و
به‌نج و مه‌ستی ده‌کات.

هروتوم - ا.ع (هه‌روتوم - herûtûm): جۆره
گیایه‌که.

هرول - ا.ع (هیرقول - hirvûl): دانه‌ویله‌یه‌که له
ماش ده‌چن.

هروله - ا.م.ص.ع (ههرقه‌له - hervele): جۆره
رویشتنیکه له‌ نیوان راکردن و روئیندا، هه‌روله.

هروم - ص.ع (هه‌روم - herûm): ژنی به‌دخوو.

هروهل - ا.ع (ههرقه‌هه‌ل - herve hel):
عه‌زهر ووت.

هروی - ص.ن.ع (ههرقی - hervî): خه‌لکی
هورات.

هره - ا.ع (هوره - hurre): کونی قون، کونی
کۆم.

هره - ا.ع (هوره - hurre): گیایه‌که له‌ نیو
کینگه‌ی گه‌نم و جۆدا ده‌روئ.

هرهر - ا.ع (هیرهیر - hir hir): تریقه‌ تریقی
پیکه‌نین.

هره‌ری - ص (هوره‌ری - hurhurî): حوول
حوالی، بی‌دین و ئیمان، که‌سیتک پابه‌ندی دین و
ئیمان نه‌بچ، بی‌مه‌زه‌ب.

هرهفت - ا.ع (ههر هفت - herheft): که‌ره‌سته‌ی
ئارایشته‌ی ژنان که له‌ کۆنا بریتی بووه له‌ هه‌وت
که‌ره‌سته: سوراو، سپیاو، خه‌نه، وسمه، کل،
زک و غالیبه.

هرهفت کردن - ا.م.ص.م (ههر هفت کرده‌ن - her
heft kerden): ئارایشته کردن.

- هزارتابه** - (ههزارتابه - hezar tabe): ههتاو، خۆر.
- هزارچشان** - ا.مر (ههزارچهشان - hezar ceşan): میتوی کیتیوی.
- هزارچشمه** - ا.مر (ههزارچهشمه - hezar çeşme): شیریه‌نجه، سه‌ره‌تان.
- هزارخانه** - ا.مر (ههزارخانه - hezar xane): ههزارلق، ههزارتوئ، ههزارلا.
- هزاردستان** - ا.مر (ههزاردهستان - hezar destan): جۆره بولبولیتکه.
- هزارشاخ** - ا.مر (ههزارشاخ - hezar şax): جۆره رووه‌کیتکه.
- هزارلا** - ا.مر (ههزارلا - hezar): ههزار لۆغانه‌ی چه‌یواناتی کاویژکه‌ر.
- هزارمیخ** - ا.مر (ههزارمیخ - hezar mîx): ناسمانی پرتیه‌ستیره، خه‌رقه‌ی بر داوو ته‌قه‌لی ده‌رویشان.
- هزاره** - (هه‌زاره - hezaer): هه‌زاره‌مین، ده‌وره‌یه‌کی هه‌زا ساله.
- هزاک** - ص (هه‌زاک - hezak): زه‌بوون، نه‌زان، گیتل، که‌سیتک زوو فریو بدرئ.
- هزال** - ا.ع (هوزال - huzal): لاوازی، له‌ری.
- هزال** - ص.ع (هه‌ه‌زال - hezzal): چه‌نه‌کچی، سوعبه‌تیچی، شوخیباز.
- هزالت** - ا.مص.ع (هوزاله - huzale): شوخی، سوعبه‌ت، خویش ته‌بیعه‌ت.
- هزاهز** - ا.ع (هه‌زه‌هیز - hezahiz): جه‌نگ و تاژاوه، هه‌راو فه‌رتنه.
- هزیر** - ص (هوزیر - huzebr): دلیر، شیر، سه‌خت و توکمه‌و گه‌وره.
- هزه** - ا.ع (هه‌زه‌ه - hezze): له‌رزه، جوله، ته‌کان.
- هزج** - ا.ع (هه‌زه‌ج - hezec): هه‌زه‌ج ناوی به‌حریکی شیعی‌ری عه‌ره‌بییه، ده‌نگی هه‌وره تریشه، تاوازو گۆرانی شادو خویش.
- هزد** - (هه‌زه‌د - hezed): سه‌ه‌گی ناوی، سه‌گلاوی.
- هزدگند** - ا.مر (هه‌زه‌د گوند - hezed gund): گونی سه‌گلاوی.
- هزل** - مص.ل.ع (هه‌زل - hezl): شوخی کردن، سوعبه‌تکردن، قسه‌ی ناجدی.
- هزم** - مص.م.ع (هه‌زم - hezm): شکاندن، راوانانی دژمن.
- هزمان** - ق (هه‌زمان - hezman): هه‌ر زهمانی، هه‌ر کاتی.
- هزوارش** - (هوزقاریش - huzvariş): شه‌رح و شروقه.
- هزیل** - ص.ع (هه‌زیل - hezîl): لاواز، له‌ر.
- هزیمه** - ا.مص.ع (هه‌زیمه - hezîme): هه‌لاتن، شکان.
- هزینه** - (هه‌زینه - hezîne): خه‌رج.
- هژهار** - (هه‌ژهار - hejhar): نه‌خوشی چوار پیتیانه، دانی زیاده‌که له‌ده‌می نه‌سپ ده‌ردئ و تا نه‌و دانه‌هه‌لنه‌کیشری، ناتوانی‌تالیک بخوات.
- هژی‌ر** - ص (هه‌ژی‌ر - hejîr): هیژا، زیره‌ک، هوشیار، په‌سند، هه‌ژی.
- هست** - ا.مص (هه‌ست - hest): بوون.
- هستره** - (هه‌سته‌ره - hestere): ئامپیریکی سه‌ره‌تاییه بو‌گواستنه‌وه‌ی به‌ردو خشت و... تد به‌کار ده‌هات.
- هستک** - (هه‌سته‌ک - hestek): ناوک.
- هستن** - مص.ل (هه‌سته‌ن - hesten): بوون، هه‌بوون.
- هستو** - ص (هه‌ستو - hestû): که‌سیتک دان به‌شتیکدا بنی، ئیعترافکه‌ر.
- هسته** - (هه‌سته - heste): ناوک.
- هستی** - ا.مص (هه‌ستی - hestî): بوون، دارایی و سه‌رمایه.
- هسر** - (هه‌سه‌ر - heser): زوقوم، سیخوار.
- هسک** - (هه‌سه‌ک - hesek): شه‌نه، شه‌ن.

- هش** - (هوش - huş) : هوش، هزر.
- هش** - (هوش - huş) : وشه په که بۆ راگرتنی ولاغ.
- هشاشت** - مص.ل.ع (هه شاشه - heşaş) : شادمانی نواندن، شادمانی.
- هشام** - ا.ع (هیشام - hişam) : سه خاوهت، دلا وایی، جوامیری، جوامیر.
- هشپلک** - (هوشپولهک - huşpulek) : فیکه، فیکه کی کۆتربازان له کاتی هه لفراندنی کۆتردا.
- هشت** - (ههشت - heşet) : ژماره ههشت.
- هشتاد** - (ههشتاد - heştad) : ژماره (۸۰).
- هشت پایان** - ا.مر (ههشت پایان - heşt payan) : نهخته بوتان.
- هشتصد** - (ههشت سهد - heşt sed) : ههشت سهد (۸۰۰).
- هشتم** - (ههشتوم - heştum) : ههشتم.
- هشتن** - مص.م (هیشتهن - hišten) : هیشتن، بهرهللاکردن.
- هشته** - ا.مف (هیشته - hişte) : وازلای هینراو، بهرهللاکراو، جیهیلراو، ته لاقدر او.
- هشته نامه** - ا.مر (هیشته نامه - hištename) : ته لاقنامه.
- هشتی** - ص.ن (ههشتی - heştî) : رارهوی سهرگیراوی ههشت گۆشه ی بهر ده رگای چوونه ژووره وه، مه جاز.
- هشدار** - (هوشدار - huşdar) : وریابه، ئاگاداریه.
- هشفیفل** - (ههشفیفل - heşfîful) : گیزه ری کپوی.
- هشنگ** - ص (ههشه نگ - heşeng) : بئ سه روبهر، لات، کۆته رهدار.
- هشوار** - ص (هوشقار - huşvar) : به هوش، هوشیار.
- هشومند** - ص (هوشومه ند - huşûmend) : هوشمن، به هوش.
- هشیار** - ص (هوشیار - huşyar) : زرینگ، به هوش، هوشیار، هوشمن.
- هشیوار** - ص (هوشیقار - huşîvar) : هوشیار، هوشمن.
- هضاب** - ا.ع (هیزاب - hizab) : هه رده، زورگ، باسک، بان.
- هضبیه** - ا.ع (هه زه به - hezebe) : زورگ، باسک، هه رده.
- هضم** - مص.ل.ع (هه زم - hezm) : هه رس، شکست و سته مکردن.
- هف** - (ههف - hef) : شانهی جۆلایی، که لگیت.
- هفت** - (ههفت - heft) : ههفت، ژماره ههوت (۷).
- هفت ابا** - ا.مر (ههفت ئابا - heft aba) : ههوت ئاسمان، ههوت ستیران.
- هفتاد** - (ههفتاد - heftad) : ههفتا (۷۰).
- هفت اقلیم** - ا.مر (ههفت ئیغلیم - heft ixlîm) : ههوت کیشوهری دنیا.
- هفت اندام** - ا.مر (ههفت نه ندام - heft en-dam) : ههوت نه ندامی به دهنی مرۆف: سه ر، سینگ، سک، ههردوو دهست، ههردوو پا.
- هفت اورنگ** - ا.مر (ههفت نه وره نگ - heft ewreng) : ههوت برا (ههوت نه ستیره).
- هفت برادران** - ا.مر (ههفت به راده ران - heft beradaran) : ههوت برا.
- هفت برگ** - ا.مر (ههفت به رگ - heft berg) : جۆره رووه کپیکه.
- هفت بیجار** - ا.ص (ههفت بیجار - heft bîcar) : جۆره ترشیاتیکه له چه ند میوه و سه وزه به کی جیاواز دروست ده کری.
- هفت تیر** - ا.مر (ههفت تیر - heft tîr) : ههوت تیر، جۆره ده مانچه به کی ههوت خۆره.
- هفت جوش** - ا.ص (ههفت جوش - heft cûş) : ههوت جوش، کانزایه کی سهخت و قایمه، خه لکی گیان سهخت و به تاقهت.

- هفت خزینه** - ا. مر (هفت خزینه - heft xezîne):
 حهوت ئەندامی گرینگی به‌دهن، میتشک، دل، گه‌ده،
 سیپه‌لاک، جگه‌ر، گورچیله، زراو.
- هفت خط** - ا. ص (هفت خهت - heft xet):
 بئ، حهوت روو، فیتلباز.
- هفت خوان** - ا. مر (هفت خان - heftxan):
 ههوت خوان: یه‌کیکه له داستانه‌کانی شانامه.
- هفت درهفت** - ا. مر (هفت دهر هفت - heft der heft):
 حهوت که‌ره‌سته‌ی ناراییشت:
 سوراو، سپیاو، خه‌نه، وسمه، کل، سورمه،
 غالبیه.
- هفت سبع** - ا. مر (هفت سوبء - heft sub'):
 سی جزمه‌ی قورتان.
- هفت سین** - ا. مر (هفت سین - heft sîn):
 حهوت سین، سفره‌یه‌که له نه‌ورۆزا راده‌خرئو
 حهوت جۆره خواردنی له‌سه‌ر داده‌نرئ که هه‌ر
 هه‌موویان به‌پیتی سین ده‌ست پئ ده‌که‌ن، وه‌ک:
 سیر، سرکه، سیتو، سماق، سه‌مه‌نی، سه‌نجو،
 سه‌وزه.
- هفتصد** - ا. هه‌فت سه‌د - (heft sed):
 حه‌وسه‌د (۷۰۰).
- هفت کار** - ا. مر (هفت‌کار - heft kar):
 قوماشی حهوت ره‌نگ.
- هفت کشور** - ا. مر (هفت کیشقه‌ر - heft kişver):
 حهوت ئیقلیم، حهوت قاره‌ی دنیا.
- هفتورنگ** - ا. مر (هفتوره‌نگ - heftû reng):
 ستیرانی حهوت برا.
- هفته** - ا. هه‌فته - (hefte):
 حهوت ره‌ژی حهوتنه.
- هفده** - ا. هه‌فده - (hefde):
 هه‌فده (۱۷).
- هفتوت** - ا. ع (هه‌فثوهت - hefvet):
 سه‌هو، هه‌له، خزین.
- هفیف** - ا. هه‌ف هه‌ف - (hef hef):
 حه‌په حه‌پی سه‌گ.
- هکتار** - ا. فر (هیکتار - hiktar):
 ده‌هزار مه‌تری چوار گوشه.
- هکتو** - ا. فر (هیکتو - hikto):
 هیکتو، سه‌د.
- هکچه** - ا. (هوکچه - hukçe):
 نزگره.
- هکل** - ا. (هوکهل - hukel):
 کارگ، قارچک.
- هکپک** - ا. (هوک هوک - huk huk):
 نزگره.
- هگرز** - ق (هه‌گیرز - hegirz):
 هه‌رگیز، هه‌یج کاتئ.
- ههل** - ا. (هه‌یل - hil):
 جۆره دره‌ختیکه.
- ههل** - ع (ههل - hel):
 نیشانه‌ی پرسیار.
- هه‌لاشم** - ص (هه‌لاشهم - helaşem):
 هه‌ر شتیکی خراب و کریت و ناحه‌ز.
- هه‌لاک** - مص. ل. ع (هه‌لاک - helak):
 مردن، فهوتان، له‌نیتوچوون.
- هه‌لاکت** - ا. مص (هه‌لاکت - helaket):
 مه‌رگ.
- هه‌لال** - ا. ع (هه‌لال - hilal):
 مانگی نوئ، هه‌یفک.
- هه‌لالوش** - ا. (هه‌لالوش - helalûş):
 فه‌رتنه‌و ناژاوه.
- هه‌لام** - ا. ع (هه‌لام - hulam):
 جۆره خۆزراکیتکه له‌گۆشتی گوێره‌که دروست ده‌کرئ.
- هه‌لاهیل** - ا. (هه‌لاهیل - helahil):
 گیانله‌به‌ریکی ئەفسانه‌یی ژه‌هرداری کوشنده‌یه.
- هه‌لاهیل** - ا. ع (هه‌لاهیل - hulahil):
 ئاوی زۆر زولال و ساف، جلی ناسک و جوان.
- هه‌لک** - ا. (هه‌له‌ک - hulek):
 ئامیرتیک بووه وه‌کو تاکی ته‌رازوو له‌ناو مه‌نجه‌نیقدا داده‌نراو
 به‌ردی تی ده‌کراو ده‌هاوێژایه دژمن.
- هه‌لم** - ع (هه‌لومه - helumme):
 وهره، بئ، به‌و.
- هه‌لندوز** - ا. (هه‌له‌ندوز - helendûz):
 چه‌ودهر، سیتیپه‌ره، جۆره گیایه‌که.
- هه‌لو** - ا. (هه‌لو - hulû):
 هه‌لۆزه.
- هه‌له** - ا. (هه‌لی - hilh):
 واز بینه، بیتله.
- هه‌لهال** - ا. ع (هه‌لهال - helhal):
 جلی ناسک، بیتزنگ.
- هه‌لهله** - مص. ع (هه‌له‌هه‌له - helhele):
 هه‌له‌له.

هم اویز - ص (هم ئاقیز - hem avîz): هاوتا، هه قوژک، خه نیم.

هم اهنگ - ص (هم ئاههنگ - hem aheng): هاوئا ههنگ، یهک ریتم، رازی.

هما - (هوما - huma): موبارهک، مه لیکه له شاهین ده چیت، گه وره یه و ئیسقان ده خوات و پیشینان پتیمان و ابوو سیبهری به رسهری هه رکهس بکه و ئی ده گاته مرازو شادمانی و کامه رانی.

هماتیت - ا. فر (هماتیت - himatît): پرۆکسیدی ئاسن.

هماتین - ا. فر (هماتین - himatîn): مادهی رده نگینی خوین.

همار - (هه مار - hemar): ئامار، ژماره و حیساب، هه همیشه.

همارا - ق (هه مارا - hemara): هه همیشه.

هم ارز - ص (هم ئهرز - hem erz): هاوئرخ، دوو شت ئرخیان به ئه ندازهی یهک بی.

هماره - ق (هه ماره - hemare): هه همیشه، به رده وام.

هماز - ص. ع (هه ماز - hemmaz): قسه هه لبه ست، دوو زمان، قسه بردن.

هماس - ص. ع (هه ماس - hemmas): شیریه بی شه.

همال - ص (هه مال - hemal): هاوتا، به رانه ر.

همام - ا. ص. ع (هومام - humam): پیای گه وره و دلپرو به خشنده، شیریه درنده.

همان - ق (هه مان - heman): هه وه، ئامازه یه بۆ دوور، ئه وه، هه مان شت.

همانا - ق (هه مانا - hemanana): هاوتا، وهک بلتی.

همانند - ص (هه مانه ند - hemanend): هاوتا، وهکو یهک، به رانه ر.

همایون - ص (هومایون - humayûn): ناوی ئاهه نگینی موسیقای ئیرانییه.

هلهلیون - (هه له هلیون - helhelyûn): گوژ.

هلیانه - (هه لیانه - helyane): شاته ره.

هلیدن - مص. م (هیلیده ن - hilîden): هیلان، هیشتن، وازل ئی هینان.

هل - (هیل - hil): به پته.

هلیس - ا. فر (هیلیس - hilîs): په روانه ی ئوتومبیل یان فرۆکه.

هلی کوپتر - ا. فر (هیلی کوپتیر - hilî kûptir): فرۆکه ی هه لیکۆپته ر، عه لی کوپته ر.

هلیله - (هه لیله - helîle): دره خه تیکه له هندوستان زۆره.

هلیم - ص. ع (هه لیم - helîm): هیلیم، که تیره، چه سپ، هه لیم، گه نه کو تراو به گو شه وه، چه شتی که شکهک.

هلیو تراپی - ا. فر (هلیو تراپی - hilîyû trapî): مالیجه ی هه ندی نه خو شییان به هو ی تیشکی هه تا وه وه.

هلیوم - ا. فر (هیلیوم - hilîyûm): جو ره گازیکه زۆر زوو گر ده گری.

هلیون - ا. ع (هیلیه ون - hilyewn): گیامارانه.

هم - (هه م - hem): هاو، پی شه گره له پیش هه ندی و شه وه دی مانا کانیان ده گو ژری، وهک: هه مسایه: هاوسن.

هم - ا. ع (هه مم - hemm): ویست، مه به ست، خه م و په ژاره.

هم اشیان - ص (هه م ئاشیان - hem aşyan): هاو هیلانه، دوو په رنده له هیلانه په کدا بژین، دوو کهس له مالتیکدا بژین.

هم اغوش - ص (هه م ئاغوش - hem axûş): هاو هه میتز، ده ست له ملان.

هم اواز - ص (هه م ئافاز - hem avaz): هاو ئاواز، هاو ئاههنگ، هاو پری.

هم اورد - ص (هه م ئافه رد - hem averd): هه قوژک، هه ریف، رکابه ر.

- همایون** - ص (هومایون - humayûn) : مویاره ک.
- همباز** - ص (همباز - hembaz) : هاوتا، حەریف، شەریک.
- همبازی** - ص (همبازی - hembazî) : هاوازی، دوو کەس پێتکەووە یاری بکەن.
- همبالا** - ص (همبالا - hem bala) : هاوبالا، هاوبەژن.
- همباور** - ص (همباور - hembaver) : هاو باوهر.
- همبەر** - ص (همبەر - hember) : بهرانبەر، هاوتا، هاوڕێ، هاوئشین.
- همبستر** - ص (همبستر - hem bister) : هاوجی، جیتی ژن و میترد.
- همبسته** - ا.ص (همبسته - hem beste) : هاوجۆش، هاوبهست.
- همبند** - ص (همبند - hem bend) : هاوبه‌ند، پێتکەووە به‌ستراو.
- همپا** - ص (همپا - hempa) : کەسێک که پێ به‌پێی کەسێکی دی پروات.
- همپایه** - ص (همپایه - hempaye) : هاوپله‌وپایه.
- همپشت** - ص (همپشت - hempušt) : هاوپشت، دوو کەس که به پشستیوانی یه‌کدی کارێک بکەن یان پشستیوانی له یه‌کدی بکەن.
- همپهلور** - ص (همپهلور - hemphehlû) : به‌پال یه‌که‌وه، شان به‌شان، هاوتا.
- همپیاله** - ص (همپیاله - hem pîyale) : هاو پیاله، دو کەس پێتکەووە قه‌خۆن.
- همپیشه** - ص (همپیشه - hem pîše) : هاوپیشه.
- همپیمان** - ص (همپیمان - hem peyman) : هاو عه‌هدو په‌یمان.
- هممت** - ا.ع (هممت - himmet) : بریارو نه‌ترسان، پیاوهرتی، چاکه.
- همتا** - ص (همتا - hemta) : هاوتا، چونبەک، شەریک، به‌رانبەر، هاوسەر.
- همتاب** - ص (همتاب - hemtab) : هاوتوانا، هاو تاقت.
- همتازانه** - ص (همتازانه - hem tazyane) : هاوتا له جریدبازیدا.
- همتاسه** - ص (همتاسه - hem tase) : هاوخەم و په‌ژاره.
- همترازوو** - ص (همترازوو - hem terazû) : هاوسه‌نگ، هاوکیش.
- هم تک** - ص (هم تک - hem tek) : هاو غاردان، دوو کەس پێتکەووە غار بده‌ن.
- همج** - ا.ع (همج - hemec) : پیتشکه، میتشووله، مه‌ره‌لات، خه‌لکی هیج و پوچ و گه‌وج.
- هم جوار** - ص (هم جوار - hem cevar) : هاوسێ، جیران، دراوسێ.
- همجوش** - ا.ص (همجوش - hencûş) : هاوجۆش، هاوبه‌ند.
- هم چشم** - ص (هم چشم - hem çeşm) : هاوچاو، ره‌قیب، حەریف، هه‌قێک.
- هم چشمی** - ا.مص (هم چشمی - hem çeşmî) : رکا به‌ری، رقبه‌رقی.
- همچنان** - ق (همچنان - hemçunan) : به‌و شتیوه‌یه، به‌و جۆره.
- همچند** - ص (همچند - hemçend) : یه‌کسان، به‌رانبەر.
- همچندی** - ا.مص (همچندی - hemçendî) : به‌رانبەری، یه‌کسانی.
- همچنین** - ق (همچنین - hem çunîn) : به‌م جۆره، وه‌کو ئه‌مه.
- همچو** - ق (همچو - hemçû) : وه‌ک.
- همخانه** - ص (همخانه - hemxane) : هاوخانه، کەسێک له یه‌ک ماڵدا له‌گه‌ڵ کەسێکی دیدا بژی.
- هم خداوند** - ص (هم خداوند - xudavend) : دوو یان چند کەسێک له خزمه‌تی گه‌وره‌به‌کدا بن.

- همخواب** - ص (همم خواب - hemxab):
 هاوباخل، ژتی له گهل میتردی خویدا بخوائی،
 هاوجی.
- همداستان** - ص (همم داستان - hem dastan):
 هاوراز، هاودهم، هاوری، رازی.
- همدرد** - ص (همم درد - hem derd):
 هاوخهم، شهریکی خهم، دوو کس دوچارای ههمان
 بهلابن.
- همدست** - ص (همم دست - hem dest):
 شهریک، هاوری، هاوکار، دوو کس به کومهکی
 یه کدی کاریک بکن.
- همدم** - ص (همم دمدم - hemdem):
 هاوتشین، هاوسوجبت.
- همدوش** - ص (همم دوش - hem dûş):
 بهرانهر، شان بهشان، هاوشان.
- همراز** - ص (همم راز - hemraz):
 هاوراز، دوو کس که رازی خوین لیکدی
 نهشارنهوه.
- همراه** - ص (همم راه - hemrah):
 هاوری.
- هم ردیف** - ص (همم ردیف - hem redif):
 هاوریز، هاو پلهو پایه.
- همرس** - ص (همم رس - hem res):
 هاوناهنگ.
- همرنگ** - ص (همم رنگ - hemreng):
 هاورهنگ، چوون یهک.
- هم ریش** - ص (همم ریش - hem rîş):
 هاوتهمهمن، هاوسونج.
- همزاد** - ص (همم زاد - hemzad):
 هاوسال، دوو مندال له یهک کاتدا له دایک بووین.
- همزانو** - ص (همم زانو - hem zanû):
 هاونشین، دووکس به یهکوهو نهژنو به نهژنو
 دانیشن.
- همزبان** - ص (همم زبان - hem zeban):
 هاوزمان.
- همزمان** - ص (همم زمان - hem zeman):
 هاوعهسر، هاوچاغ.
- همزه** - ا.ع (همم هزه - hemze):
 یهکیکه له پیسته کانی هیجا، پیستی یهکهمی
 نهلفبای فارسی.
- همزه** - ص.ع (همم هزه - humeze):
 دوو زمان،
 قسه ههلبهستن.
- همزی** - ص (همم می - hemzî):
 هاوشان،
 هاوپایه، هاوقهدهر.
- همزیستی** - ا.مص (همم زیستی - hem
 zîstî):
 هاوژینی، ژینی هاوبهشی.
- همساز** - ص (همم ساز - hemsaz):
 پیتهکهوه
 سازاو.
- همسال** - ص (همم سال - hemsal):
 هاوسال،
 هاوتهمهمن، هاوسونج.
- همسان** - ص (همم سان - hemsan):
 چون
 یهک، یهکسان، بهرانهر.
- همسایه** - ص (همم سایه - hemsaye):
 هاوسی.
- همسایگی** - ا.مص (همم سایه گی -
 hemsayegî):
 هاوسییاتی، هاوسییتهتی.
- همسر** - ص (همم سر - hem ser):
 هاوسهر،
 بهرانهر، هاوپلهو پایه، ژن و میترد.
- همسرا** - ص (همم سهر - hem sera):
 هاومال، دوو کس له مالیکدا بژین.
- همسنگ** - ص (همم سنگ - hem seng):
 هاوسهنگ، هاوقهدر.
- هم سوگند** - ص (همم سوگند - hem
 sûgend):
 هاو سویند، هاوعههدو پهیمان.
- هم شاگرد** - ص (همم شاگرد - hem şagird):
 چه ند که سیک لای یهک وهستا کار بکن یان لای
 یهک ماموستا بخوین.
- هم شکم** - ص (همم شیکم - hem şikem):
 جمکانه، لفانه، دووانه، دوو مندال یان زیاتر که
 به یهک سک بووین.
- همشهر** - ص (همم شههر - hem şehr):
 هاوشار، دوو کس یهک یهک شار،
 هاوشاری.

- همشیر** - ص (هم شیر - hem şîr): هاوشیر، دوو مندال، که یهک دایک شیر دابنئ.
- همشیره** - ص (هم شیره - hem şîre): دوو کهس یهک دایک شیر دابنئ، خوشکی شیر.
- همکار** - ص (همکار - hemkar): هاوکار، هاوپیسه.
- همکاری** - ا.مص (همکاری - hemkarî): کۆمهک کردنی یهکدی له کار یکهدا.
- همکاسه** - ص (هم کاسه - hemkase): هاوکاسه، هاوخۆراک.
- همکام** - ص (هم کام - hemkam): هاو حهزو ئارهزوو، دوو کهس که یهک مرزو مه به سستیان هه بیئ.
- همکنان** - ص (هم کونان - hemkunan): هاوکار، هاوپیسه، هاو دهست، هاوتا.
- همکیش** - ص (هم کیش - hemkîş): هاودین، هاو مه زه ب.
- همگام** - ص (هم گام - hem gam): هاو ریئ.
- همگان** - (همه گان - hemegan): هه مووان.
- همگانی** - ا.مص (همه گانی - hemeganî): گشتی، عمومی.
- همگر** - ا.ص (همه گر - hemger): پینه کاری به چینه وه.
- همگروه** - ص (همه گروه - hemgrûh): هاوگروپ.
- همگنان** - (همه گینان - hemginan): هه مووان.
- همگون** - ص (هم گون - hemgûn): هاو په ننگ، چوون یهک.
- همگونه** - ص (هم گونه - hemgûne): هاو په ننگ.
- همگونی** - ا.مص (هم گونی - hemgûnî): هاو رنگی، چوونیه کی.
- همگی** - ق (همه گی - hemegî): گشتی، گشت له گشت.
- همگین** - ق (همه گین - hemgîn): هه مووان.
- هملخت** - ا (هم له خت - hemlext): پیلاو، چه رمی پیلاو، ته ختی پیلاو، بنی پیلاو.
- همم** - ا.ع (همم - himem): هیمهت، ویست و وره.
- هم نام** - ص (هم نام - hemnam): هاوناو، دوو کهس ناویان یهک بیئ.
- هم نبرد** - ص (هم نه برد - hem neberd): هه قرق، حه ریف، ره قیب.
- هم نشین** - ص (هم نه شین - hemneşîn): هاو نشین، هاو دهم.
- هم نفس** - ص (هم نه فسه - hemnefes): هاو دهم.
- هم نمک** - ص (هم نه مک - hem nemek): هاو نمک، خه لکانیک نمکی یه کتریان کرد بیئ.
- هم نواله** - ص (هم نه نواله - hem nevale): هاو سفره.
- هموار** - ص (هم قار - hem var): هه مووار، تهخت، به رانه ر، به کسان.
- همواره** - ق (هم قاره - hem vare): هه میسه.
- هموژن** - ص.فر (هوموژین - homocîn): هاو جین، هاو توؤ.
- هموفیلی** - ا.فر (هموفیلی - himo fîlî): که سیک که خوینی دره ننگ به بیئ.
- هموگلوبین** - ا.فر (هموگلوبین - himoglobîn): مادهی سووری خرۆکه کانی خوین.
- هموم** - ا.ع (هموم - humûm): غه م و په ژاره.
- همه** - ق (همه - heme): هه موو، گشت.
- همه دان** - ص.فا (همه دان - hemedan): هه موو شتران، زۆر وریا.
- هم کاره** - ص (همه کاره - hemekare): هه موو کاره.
- هممه** - ا.ع (همه همه - hem heme): ورته ورت، ده ننگۆ.

هند - ا. انگل (هند - hend): دست لیدانی به نانقهستی تویی پچ که فاوله.

هندبا - ا. ع (هیندی با - hindi ba): جزوه رووه کیتکه.

هندبال - ا. انگل (هندبال - hendbal): تویی دهست.

هندبید - ا. (هیند بید - hind bîd): جزوه رووه کیتکه.

هندسه - ا. (هندسه - hendese): نه اندازه، زانستی که له مهر شپوهو مهوداو نه اندازه گیری.

هندل - ا. انگل (هندیل - hendîl): هه ندل.

هندو - ا. (هیندو - hindû): تایفه به کی هیندوستانین که ناین و مه زه بی تایه تی خویان هه به.

هندو اورپایی - ا. مر (هیندو ئورپایی - hindû urûpayî): خه لکی هیندو ئه وروپا که له هیندوه تا ئه وپه ری ئه وروپا ده گرتته وه و کراون به هه شت به شه وه: ئاریایی، یونان و مه قدوئی، ئه رمه نی، ئه لبانی، ئیتالیایی، سه لئی، ئه لمانی، لیتوانی و سلاقی.

هندوان - ا. (هیندوئان - hindû van): هیندوان، هیندوستان.

هندوانه - ق. ص. (هیندوئانه - hinduvane): هندو ئاسا، وه کو هندوئس.

هندوانه - ا. (هیندیئانه - hindivane): شووتی، شامی، زه به ش.

هندوانه ابوجهل - ا. مر (هیندیئانه ی ئه بو جهل - hindivaney ebû cehl): ته حله سیف، گوژالک، کاله که مارانه.

هندویار - ا. خ. (هیندویار - hindûbar): هیندوستان.

هندوک - ا. (هیندوئکه - hinduvek): هیندوئکه.

هندوکان - ا. (هیندوئکه کان - hinduvekan): هیندو کبیان.

هندی - ص. ن. (هیندی - hindî): خه لکی هیندوستان، هندی.

همی - ق. (همی - hemî): به م جزوه، هه همیشه، به رده وام، وه کو پیشگر، فرمانی رابردوو ده کات به رابردووی به رده وام.

همیان - ا. (همیان - hemyan): کیسه ی پول، کیسه ی پاره، هه نبانه، پریاسکه.

همیدون - ق. (همیدون - hemîdûn): ئا ئیستا، ئه م ساته، ئه م ده مه.

همیشک جوان - ا. ص. (همیشک جهقان - hemîşek cevan): هه همیشه جهوان، هه همیشه به هار.

همیشه - ق. (همیشه - hemîşe): هه همیشه، به رده وام، هه رمان.

همیشگی - ا. مص. (همیشگی - hemîşegî): هه همیشه بی، به رده وامی.

همیشه بهار - ا. (همیشه بهار - hemîşe behar): گولی هه مشیه به هار.

همین - ق. (همین - hemîn): ئه مه، ئا ئه مه، ئامازه به بز نیک.

هنایش - ا. مص. (هنایش - henayîş): کاریگه ری.

هناییدن - م. ص. م. (هناییدن - henayîden): کارتیکردن.

هناینده - ا. ف. ا. (هناینده - henayînde): کاریگه ر.

هنباز - ص. (هنباز - henbaz): شه ریک، هاوکار، به رانبه ر، هاوتا، هاوری.

هنجار - ا. (هنجار - hencar): ریگه، یاساو ریسا، رتی راست، جاده.

هنجام - ص. (هنجام - hencam): ته مه ل، بیکاره.

هنجمک - ا. (هنجمک - hencemek): جزوه رووه کیتکه.

هنجیدن - م. ص. م. (هنجیدن - hencîden): راکیشان.

هند - م. ص. م. (هند - hend): ریگه، جاده، یاساو ریسا، ری و ریپاز.

- هنر** - ا (هونه‌ر - huner): هونه‌ر، پیشه، صنعت.
- هنراموز** - ا.ص (هونه‌ر ناموز - huner amûz): شاگردی هونه‌رستان.
- هنرپرداز** - ص.فا (هونه‌ر پرداز - huner perdez): خودان هونه‌ر، هونه‌روهر، هونه‌رمه‌ند.
- هنرپرور** - ص.فا (هونه‌ر پرورش - huner perver): هونه‌ر پرور، که سبک له خه‌می هونه‌رو هونه‌رمه‌نداناب.
- هنرپیشه** - ا.ص (هونه‌ر پیشه - huner pîşe): هونه‌رمه‌ند، نه‌کته‌ر، ناراتبیست.
- هنرستان** - ا.مر (هونه‌رستان - huneristan): ناموزنگای هونه‌ران.
- هنرسرا** - ا.مر (هونه‌ر سه‌را - hunersera): ناموزنگای هونه‌ران.
- هنرکده** - ا.مر (هونه‌ر کده - hunerkede): نه‌نیستیوتی بالای هونه‌ران.
- هنرمند** - ص (هونه‌ر مه‌ند - hunermend): هونه‌رمه‌ند، هونه‌روهر، هونه‌رپیشه.
- هنری** - ص (هونه‌ری - hunerî): نه‌هلی هونه‌ر، کاری هونه‌ری.
- هنگ** - ا (هه‌نگ - heng): توانا، یقار، سه‌نگین، شه‌وکت، هوش.
- هنگ** - ا (هه‌نگ - heng): هه‌نگ، (زاراوه‌یه‌کی سویاییه)، قه‌وم و قبیله.
- هنگار** - ا (هه‌نگار - hengar): توندوتیژی، له‌ز، په‌له.
- هنگام** - ا (هه‌نگام - henganam): کات، زه‌مان، وه‌خت.
- هنگامه** - ا (هه‌نگامه - henganame): هه‌راوه‌ریا، قه‌رقه‌شه، ناپورای خه‌لک.
- هنگامه‌جو** - ص.فا (هه‌نگامه‌جو - henganamecû): ناژاوه‌چی، شه‌رانی، جه‌نگاوه‌ر.
- هنگفت** - ص (هه‌نگفت - henguft): گه‌وره، زۆر، فره.
- هنوز** - ق (هه‌نوز - henûz): هیشتا، تائیبستا.
- هنی** - ص.ع (هه‌نی - henî): زولال، سازگار، خوش، مفت و خورایی.
- هنیز** - ق (هه‌نیز - henîz): هیشتا.
- هو** - ا (هه‌و - hew): بانگ، فریاد.
- هوگردن** - مص.م (هه‌و که‌رده‌ن - hewkerden): فره‌رتنه‌نانه‌وه‌و ناوزرانی خه‌لکی.
- هوچی** - ا (هه‌وچی - hewcî): که‌سبیک که هه‌راو هوریا بنیته‌وه.
- هو** - ا (هه‌و - hew): چلک و زوخی برینان، هه‌و.
- هو** - ض.ع (هه‌و شه - huve): راناوی سییهم که‌سی تاکه، نه‌و.
- هوا** - ا.ع (هه‌وا - heva): نارده‌زوو، هه‌وه‌س، هه‌واو هه‌وه‌س.
- هوا** - ا.ع (هه‌وا - heva): هه‌وا، گازیکی بی‌رنگ و بی‌تامه.
- هواپرست** - ص.فا (هه‌وا پرست - hevaperest): هه‌وه‌سباز، که‌سبیک بی‌دلی خۆی نه‌کات و له‌دووی هه‌واو هه‌وه‌س بی.
- هواپیما** - ا.مر (هه‌وا پیما - hevapeyma): فرۆکه، باله‌فر، ته‌باره.
- هواجر** - ا.ع (هه‌وا جیر - hevacir): نیوه‌رۆ، جه‌رگه‌ی گه‌رما، هه‌رته‌ی گه‌رما.
- هواجس** - ا.ع (هه‌وا جیس - hevacis): نارده‌زووی دل، نه‌وه‌ی به‌دلدا بی، که‌لکه‌له، ختوره.
- هواخواه** - ص.فا (هه‌وا خواه - hevaxah): نارده‌زوومه‌ند، لایه‌نگر، یارو دۆست.
- هوادج** - ا.ع (هه‌وا دیج - hevadic): که‌ژاوه.
- هوار** - ا (هه‌وار - hevar): ده‌نگی هه‌ره‌س هیتانی میچ یان بینا، دارو په‌ردوو.
- هواری** - ا (هه‌واری - hevarî): خیه‌تی گه‌وره، باره‌گا، سه‌راپه‌رده.

هور- (هور- hûr): خۆر، هه تاو، ئەستێره و بهخت و تالاح.

هورا- ا.فر (هورا- hûra): هورا، هوتاف، هاواری خۆشی.

هورخش- (هورهخش- hûrexş): خۆری درهخشان.

هورشید- (هورشید- hurşîd): رۆژ، خۆر، هه تاو.

هورقلیا- (ههقهه غیلیا- hever xilfya): دنیای ئایدیالی.

هورمزد- ا.خ (هورمزد- hûr muzd): ناهورامه زدا.

هورمون- ا.فر (هورمون- hurmon): هورمون.

هورز- (هورز- hûz): دهنگی تیرشی و دک دهنگی قاپی کانزایی.

هورز- ا.ع (ههقهه ز- hevvez): هه وهز، دووهم وشه ی دهستکردی ئەبجده که بریتیه له: ه، و، ز.

هوس- ا.ع (ههقهه س- heves): جۆرتیکه له شیتیی و ئەقل سووکی.

هوسباز- ص.فا (هه وه سباز- hevesbaz): هه وه سباز، داوین پیس، میتباز.

هوسناک- ص (ههقهه سناک- hevesnak): پیر هه وه س و ئیشتیا، میتباز.

هوش- ا (هوش- hûş): هۆش و ئەقل.

هوش- (هوش- hûş): مهرگ.

هوشمه ند- ص (هوشمه ند- hûşmend): هۆشمه ند، زربنگ، زیره ک، هۆشیار.

هوشیار- ص (هوشیار- hûşyar): هوشیار، زربنگ، زیره ک.

هوشیاری- ا.مص (هوشیاری- huşyarî): هۆشیاری، زیره کی، زربنگی.

هوشیدر- (هوشیده ر- hûşîder): به کیکه له ناوه کانی یه زدان.

هوفاریقون- (هوفاریغون- hufarîxûn): هه زار چاوه، جۆره رووه کیکه.

هوازی- ق (هه قازی- hevazî): له پیر، له نکاو، له ناغافل.

هواسنج- ا.مص (هه قاسه نج- hevasenc): هه واپیتو، ئامیری هه واپیتوان.

هواسیدن- مص.ل (هه قاسیده ن- hevasîden): وشک بوون و بین رهنگ بوونی لیو له لاوازی یان له ترسا.

هواسیده- ص (هه قاسیده- hevasîde): لیوئی که وشک بووی.

هواسناسی- ا.مص (هه قاشاشیناسی- hevaşinasî): کهش ناسی، هه و اناسی.

هوام- ا.ع (هه قامم- hevamm): میرووانی ژه هردار.

هوان- مص.ل.ع (هه قان- hevan): زه لیل بوون، زیلهت و سووکی.

هوانورد- ا.ص (هه قانه قهره د- heva neverd): فرۆکه وان.

هویره- (هویره- hubere): چیرگ، چرگ.

هویه- (هویه- hûbe): شان.

هوتخش- (هوتوخش- hûtuxş): پیشه قهر، سنعه تکار، دهستپه نگی، ئەهلی سنعه ت.

هوتن- ص (هوتن- hûten): به ژن و بالار ریک.

هود- ا.ع (هود- hûd): جوله که، تۆیه کارو گه راوه، ناوی به کیک له کوره کانی نوح بووه و په یامبه ری قه بیله ی عاد بووه.

هود- ا.ع (هود- hûd): دهسته چيله.

هود- ا.ع (هه قهد- heved): کۆپه وانیه و شتر.

هودج- ا.ع (هه وده ج- hewdec): که ژاوه.

هودر- ص (هودر- hûder): ناشیرین، ناله بار، ناحه زو به دخوو.

هوده- ا.ص (هوده- hûde): سوودو فایده، راست و دروست، هه ق و ره و ا.

بیهوده- ا.ص (بیهوده- bîhûde): بیهوده، بین سوود، نارپه و ا.

هیاکل - ا.ع (هیاکیل - heyakil): جیتی قوریانی له کلیسادا، هیکه لان، پهیکه ران، قهسری بهرز، په رستگه.

هیالویلاسم - ا.فر (هیالویلاسم - hiyaloplasm): پروتویلازم.

هیام - ص.ع (هوییام - huyyam): سه رگه ردانان.

هیاهو - ا (هه یا هو - heyahû): هه راو هوریا، هات و هاوار.

هیئت - ا.ع (هه یئ هت - heyet): شه کل و شیوه، هه یئ هت، دهسته یهک له خه لکی، شانده.

هیبت - ا.ع (هه بیبت - heybet): ترس، شکوو گه وردی.

هیپنوتیزور - ا.فر (هیپنوتیزور - hîpnotîzûr): خه ولیخهر، که سیک به شیوه ی موگناتیبسی یه کییک بخه وینتی، خه وینته ری موگناتیبسی.

هیپنوتیسیم - ا.فر (هیپنوتیسیم - hîpnotîsîm): خه واندنی موگناتیبسی.

هیپی - ص (هیپی - hîpî): خه مژکی و مالیخولیایی، بهو گه نج و لاوانه ده گوتری که جوړه قه له نده ریبیهک ده گرنه بهرو قژو ردین بهر ده ده نه وهو جلکی سهیر له بهر ده کهن و ریبازو ریچکه یان خوشه ویستی و ناشقینیه.

هیت - ا.ع (هیت - hît): زهوی نرم.

هیتال - ا (هه یتال - heytal): رتیوی.

هیسم - ا.ع (هه یسم - heysem): جوجه هه لۆ، بیچووه هه لۆ.

هیجاء - ا.ع (هه یجاء - heyca): جهنگ، شهر.

هیجان - مص.ل.ع (هه یه جان - heyecan): وروژان، هه لچوون، هاتنه جوښ و خرؤش، خرؤشان، هاروژان.

هیچ - ص (هیچ - hîç): هیچ.

هیچکاره - ص (هیچکاره - hîçkare): بیتکاره، هیچ له بارا نه بوو، بی که لک.

هوکویک - ا (هوکویهک - hûgûyek): تاقتا قه که ره، قژاوکه.

هول - ا.ع (هه ول - hewl): ترس.

هولک - ا (هه ولهک - hewlek): نه خوښی ناو له، تلۆق.

هولناک - ص (هه ولناک - hewlnak): ترسناک، به ترس.

هوله - ا (هه وله - hewle): خاوی.

هولی - ا.ص (هه ولی - hewlî): جوانوویهک پشته نه بووی.

هولی - ا (هولی - hûlî): جه ژنیکه هیندیانه له سه ره تای وهرزی به هاردا ده یگین.

هوم - ا (هوم - hûm): جوړه رووه کیکه.

هون - مص.ع (هه ون - hewn): نه رم و ناسان بوون، زه لیل و زه بوون، سه لارو سه نکین.

هون - ا (هه ون - hewn): شووی پر کلو و که ستهک.

هوو - ا (هه هو - hevû): هه وی، دوو نافرته که ژنی یهک پیاوین.

هوچه - ا (هه هه چوه - hûve çûbe): جوړه گیایه که.

هوهو - (هه وهه و - hew hew): هه وهه و، دهنگی هه راو هوریا.

هویت - ا.ع (هه ویی هت - hûvîyet): حه قیقه ت، زاتی خوا، بوون، ناسنامه.

هویج - ا (هه فیج - hevîc): گیزه ر.

هوید - ا (هه قید - hevîd): نه رمه زین.

هویدا - ص (هه وهه یه دا - hûveyda): روون، دیار، ناشکرا.

هویدا شدن - مص.ل.ع (هه وهه یه دا شوده ن - huveyda şuden): ناشکرا بوون.

هی - (هه ی - hey): هیتی، ناگادار کرده وه.

هیاج - مص.ل.ع (هییا ج - hiyac): شه پر کردن، جهنگ کردن، شله ژان، هاروژان.

- هیختن** - مص.م (هیختنه - hîxten):
هه لکیشان، هه لکیشانی خه نجر له کیلان.
- هید** - مص.م.ع (هید - heyd): ترساندن،
نازاردان، سه زه نشت کردن، جوولاندن، پهریشان.
هید - ا (هید - heyd): شه نه.
- هیدان** - ص.ع (هیدان - heydan): به غیل،
گه وچ، ترسنوک، پهریشان، شله ژاو.
- هیدخ** - ا.ص (هیدخ - heydex): نه سپی
چه موش، نه سپی سرک و سلوک.
- هیدرات** - ا.فر (هیدرات - hîdrat): ناوئته به تاو.
- هیدراته** - ا.فر (هیدراته - hîdrate): ناوئته به
تاو.
- هیدروالکتریک** - ا.فر (هیدرو ئیلیکتریک -
hîdro iliktrîk): دروستکردنی کاره با به تاو.
- هیدروتراپی** - ا.فر (هیدروتیرابی - hîdro
tirapî): تاوی دهرمانی، مالیجه ی هندی
نه خوئی به تاوی مه عده نی.
- هیدروژن** - ا.فر (هیدروژین - hîdrojin): گازی
هایدروژین.
- هیرید** - ا (هیرید - hîrbed): پیشه وای
تایینی، ماموستای زانستین تایینی و قازی
زه رده شتی.
- هیروگلیف** - ا.فر (هیروگلیف - hîro glîf):
خه تیکی کۆن بووه که له جیبی نووسینی ناوی
شتان وینه ی شته کانبان کیشاوه، نه م خه ته له
نیوان پیشه و او کاهینانی میسریدا بۆ نووسینی
بابه تین تایینی به کار هاتووه، خه تی هیروگلیفی.
- هیرون** - ا.ع (هیرون - heyrûn): قه سپ،
خورمای وشک.
- هیری** - ا (هیری - hîrî): گولی شه ویۆ، یا گولی
هه میشه به هار.
- هیز** - ص (هیز - hîz): حیز، قوندهر.
- هیزم** - ا (هیزم - heyzum): داری وشک،
چیلکه و چه ویل بۆ سوتاندن.
- هیزم دان** - ا.مر (هیزم دان - heyzum dan):
عه ماری داری سوتانن، هیمه دان.
- هیزم کش** - ا.ص (هیزم کش - heyzum
keş): هیمه فروش، دارفروش.
- هیستری** - ا.فر (هیستیری - histirî):
هیستریا، جوژه نه خوئیشیه کی سایکولوژییه،
پهریشان خه بالی.
- هیستریک** - ص.ن.فر (هیستیریک -
hîstirîk): که سیک تووشی نه خوئی هیستیریا
بووی.
- هیش** - ص (هیش - hîş): هیچ.
- هیشهر** - ا.ع (هیشهر - heyşer): جوژه
رووه کیکه.
- هیضه** - ا.ع (هیضه - heyze): ئیسهال،
رشانه وه ئیسهال.
- هیکل** - ا.ع (هیکل - heykel):
بینای بهرز، دره ختی زه لام و بهرز، په بکه ر،
قه سر، په رستگه.
- هیگر** - ا.ص (هیکه ر - heyger): نه سپی
کوئیت، نه سپی سوری نامال رهش.
- هیگرومتر** - ا.فر (هیگرو میتر - hîgro mitr):
ده زگای نه اندازگرتنی راده ی شتی.
- هیله** - ا (هیله - hîl): جوژه دره ختیکه.
- هیلاج** - ا (هیلاج - heylac): عومرنامه،
تالخی ساوا.
- هیله** - مص.ل.ع (هیله له - heylele): گوتنی
لائیللاه ئیلله لالا.
- هیمان** - مص.م.ع (هیمان - heyman): ناشق
بوون، شه یدابوون، دلداری.
- هیمان** - ص.ع (هیمان - heyman): تینوو،
تامه زرو، سه رگه ردان، شه یداو عاشق.
- هیمنه** - مص.م.ع (هیمنه - heymene):
گوتنی: نامین، نیگابانی کردن، بالکیشانی
بالنده به سه ر جوجه له کانبیا، ویقارو هه بیته.
- هیمه** - ا (هیمه - hîme): داری وشک بۆ
سوتان، چیلکه و دار، هیمه.
- هیمه دان** - ا.مر (هیمه دان - hîmedan):
عه ماری چیلکه و دار.

- هین - ا (هین - hîn): ئاگاداریه، خیراکه.
- هین - ا (هین - hîn): سیتلاو، لافاو.
- هین - ص.ع (ههین - heyîn): ئاسان، سست و لاواز.
- هیناهین - ا (هیناهین - hînahîn): پهله‌پهل، هانکه هانک، بلهز، خیراکه.
- هیولا - ا.ع (هه‌یولا - heyûla): ماده، مادهو ئه‌سلی هه‌ر شتتیک، وینهو هه‌یکهل.
- هیولانی - ص.ن.ع (هه‌یولانی - heyûlanî): هه‌یولی، مادی.
- هیوم - ص.ع (هه‌یووم - heyûm): سه‌رگه‌ردان، چه‌یران، سه‌رسام.
- هیون - ا (هه‌یون - heyûn): وشتر، وشتری تیرپه‌و، وشتری گه‌وره، ئه‌سپ.
- هیهات - ا.ع (هه‌یهات - heyhat): دووره، چه‌یف، مه‌خابن، هه‌یهات.

ی

ی- حر (ی-ا، ی):

پیتی سی و دووهمی ئه لیبای فارسییه به (یا) دهخوینریتتهوه، به حساوی ئه بجه د دهکاته (۱۰) و دوو جـۆری ههیه: دیارو نادیار، (یای) دیار ئه وهیه که به تهواوه تی دهخوینریتتهوه وهک: (پیش، تیر، ریش)، (یای) نادیار، ئه وهیه وهکو ژیر-ی پر دهخوینریتتهوه وهک: دلیر، شمشیر، بهلام هیچ جیاوازییهک له نیوان (یای) دیارو (یای) نادیاردا ناکرئ و ههردووکیان وهک یهک دهخوینریتتهوه.

یا- (یا- ya): ئامرازی په یوهندی و عهتفه وهک: یا ئه مه یا ئه وه، یا ئازادی یا مهرگ.

یا- ع (یا- ya): ئامرازی بانگ کردنه بۆ دوورو بۆ نزیک.

یائس- ص.ع (یائیس- yais): ئاتومیید، نه زۆک، ژنی له سکوزا بووه ستیتتهوه.

یائسگی- ا.مص (یائیسه گی- yaisegi): قوئاغی وه ستانه وهی ژن له زاوژی.

یاب- ا (یاب- yab): په یادکردن، دۆزینه وه، به دهست هینان.

یاب- ص (یاب- yab): نابوود، بیتهووده، ههرزه، بیکه لک.

یابر- ا (یابیر- yabir): گوند یان ئاو و زهوییهک که پاشا بۆ بژتیوی به که سبکی بدات.

یابیس- ص.ع (یابیس- yabis): وشک، برینگ، سهخت و توند.

یابش- ا.مص (یابیش- yabiş): په یادکردن، به دهست هاتوو، دۆزینه وه

یابنده- ا.فا (یابنده- yabende): په یادکردن، دۆزه ره وه.

یابو- ا.ص (یابوو- yabû): بارگیر، ئه سپی باری، ئه سپی نارده سن، ئه سپی باره بهر، بارگین.

یابیدن- مص.م (یابیدن- yabîden): په یادکردن، به دهست هینان، دۆزینه وه، ده رک کردن.

یاختن- مص.م (یاختن- yaxten): هه لکیشان، ده رکیشان، ده رکیشانی شمشیر له کیتلان.

یاخته- ا.مف (یاخته- yaxte): خانه.

تک یاخته- ا.مر (تک یاخته- tek yaxte): تاک خانه، گیانه بهری تاک سیل (ئه میبیا).

یاد- ا (یاد- yad): بیر، زهین، هویر.

یاد آمدن- مص.ل (یادئامدن- yad ameden): وه بیر هاتن، وه یاد هاتنه وه، وه هویر هاتنه وه.

یاد آوردن- مص.م (یاد ئااوردن- yad averden): وه بیر هینانه وه، یادکردنه وه، هویر کردنه وه.

- یاد دادن** - مص.م (یاد دادن - yad daden):
فیت کردن، هینکردن.
- یادکردن** - مص.م (یاد کردهن - yad kerden):
بیرکردن، چونه دیده‌نی که سیتک، نووسینی، یادکردن.
- یادگرفتن** - مص.م (یاد گیرفتهن - yad giriften):
فیتوون، له‌بهرکردن، هینبوون.
- یادداشتن** - مص.م (یادداشتنه‌ن - yad dašten):
شماره‌زابوون، نووسین، به‌هزر سپاردن.
- یاداور** - ص.فا (یاد ئاقهر - yad aver):
شتیک که سیتک و دیاد بینیته‌وه، یاد ئاوه‌ر، مایه‌ی هینانه‌وه یاد.
- یادبود** - ا.مر (یادبود - yad bûd):
یادگار، دیاربیه‌ک بۆ یادگاری.
- یادداشت** - ا.مر (یادداشت - yaddašt):
نووسینی‌تیک بۆ له‌بیرنه‌چوونه‌وه، نووسین، یادداشتنامه، نووسینه‌وه‌ی یادنامه.
- یادگار** - ا (یادگار - yadgar):
له‌بیرنه‌چوونه‌وه.
- یاده** - ا (یاده - yade):
هزر، هویر.
- یار** - ا.ص (یار - yar):
دۆست، هاوری، هاوودم، نه‌زیر، ماشوقه، دل‌بهر.
- یارا** - ا.مص (یارا - yara):
جورته‌ت، دلیری، توانا، هیز.
- یارج** - ا.ع (یارج - yarec):
بازنگ، ده‌ستبه‌ند، موچه‌وانه.
- یارج** - ا (یارج - yarec):
دهرمانی عه‌مهل.
- یارد** - ا.نگل (یارد - yard):
سۆ پی، گه‌ز.
- یاررس** - ص.فا (یاررس - yarres):
دهر، کۆمه‌ککار، که سیتک ده‌ستی به‌دۆست و ئاشنای خۆیه‌وه بی.
- یارستن** - مص.ل (یارسته‌ن - yaristen):
توانین، دهره‌قه‌ت هاتن.
- یارغار** - ا.مر (یاری غار - yarixar):
نازناوی ئه‌بویه‌کری سدیکه که له‌گه‌ل پیغه‌مبهره‌را له ئه‌شکه‌وتی حه‌رادا مایه‌وه، دۆستی ئه‌مه‌کدار.
- یارغو** - ا.ت (یارغو - yarxû):
محاکه‌مه، قه‌رقه‌شه، شه‌ر.
- یارغوچی** - ا.ت (یارغوچی - yarxûçî):
حاکم، دادسین، دادوهر.
- یارک** - ا (یاره‌ک - yarek):
پزدان، یاوهره، ئاوال مندال.
- یارگی** - ا.مص (یاره‌گی - yaregî):
دهره‌فت و ده‌لیشه، توانایی، جورته‌ت.
- یارمند** - ص (یارمندی - yarmend):
یارمه‌تیده‌ر، یارودۆست.
- یارو** - ا (یارو - yarû):
یارو، فلائی، کاورا، کابرا.
- یاره** - ا (یاره - yare):
تیه‌وق، بازنگ، موچه‌وانه، ده‌ستبه‌ن.
- یاره** - ا (یاره - yare):
تاقه‌ت و توانا، زات و جورته‌ت.
- یاری** - ا.مص (یاری - yarî):
دۆستایه‌تی، کۆمه‌ک، هاوپییه‌تی.
- یاریکردن** - مص.م (یاری کرده‌ن - yarî kenden):
یارمه‌تی دان، ده‌ست گرتن.
- یاری دادن** - مص.ل (یاری دادنه‌ن - yarî daden):
یارمه‌تی دان، ده‌ست گرتن، کۆمه‌ک کردن.
- یاری خواستن** - مص.ل (یاری خاسته‌ن - yarî xasten):
کۆمه‌ک خواستن، یارمه‌تی خواستن، داواکردنی کۆمه‌ک.
- یاری** - ا.ص (یاری - yarî):
هیتوهرژن.
- یاری رس** - ص.فا (یاری رس - yarî res):
کۆمه‌ک کار، یارمه‌تی دهر.
- یاریگر** - ص.فا (یاریگره‌ر - yarî ger):
یارمه‌تیده‌ر.
- یاز** - ا (یاز - yaz):
بال.

یابنده - ا.فا (یابه‌نده - yabende): پدیداکەر، به‌دهست هیتنه‌ر، دۆزه‌ره‌وه.

یافع - ص.ع (یافیی - yafi): نه‌وجه‌وان، نۆلاو، خرت، هه‌رزه‌کار.

یافوخ - ا.ع (یافوخ - yafûx): مه‌لاشو، پیئشی سه‌ر، جییه‌کی کاسه سه‌ره که له مندالیدا نه‌رمه.

یافه - ص (یافه - yafe): بیته‌وده، بی مانا، گومبوو، سه‌ر لی شیتاو، په‌ریشان.

یاقوت - ا.ع (یاغوت - yaxût): یاقوت، جۆزه به‌ردیکی گرانبه‌هايه.

یاقوت رمانی - ا.مر (یاغوتی رومانی - yaxûyi rumanî): یاقوتی درشتی سوور وه‌کو ده‌نکی هه‌نار.

یاقوت خام - ا.مر (یاغوتی خام - yaxûti xam): لیوی دلدار، لیوی دل‌به‌ر.

یاقوت مذاب - ا.مر (یاغوتی موزاب - yaxûti muzab): یاقوتی تواوه، شه‌رابی سوورو نال.

یاقوتی - ص.ن (یاغوتی - yaxûtî): یاقوتی، جۆزه ترییه‌کی ده‌نک خری وردی سووریاوه.

یاکند - ا.یاکه‌ند (yakend): یاقوت.

یال - ا.یا (yal): گه‌ردن، بیخی گه‌ردن، ملی مرۆف یان حه‌یوان، یالی ئه‌سپ یا شپه‌ر.

یالمه‌ند - ص (یالمه‌ند - yalmend): عیالدار، منالدار.

یالیت - ا.ع (یاله‌یتسه - yaleyte): خۆزیا، کاشکی، بریا، خۆزگه، بریا.

یام - ا.یا (yam): ئه‌سپی یه‌ده‌ک، کاروانسه‌را، ویستگه‌ی قۆناغان.

یان - ا.ص (یان - yan): ورینه‌و قسه‌ی هه‌له‌قو مه‌له‌ق.

یانع - ص.ع (یانی - yani): گه‌بیوو، میوه‌ی گه‌بیوو.

یانکی - ا.انگل (یانکی - yankî): دنیایی، ئه‌مریکایی.

یازان - ص.فا (یازان - yazan): خوازبار، مه‌به‌ست، ئاره‌زوو.

یازدن - م.مص (یازدن - yazden): ویستن، به‌رزکردن، هه‌لگرتن، قه‌سدکردن.

یازده - ا. (یازده - yazde): ژماره (۱۱).

یازش - ا.مص (یازیش - yaziş): ویستن، خواستن.

یازه - ا.مص (یازه - yaze): له‌زه، جووله، کۆشش.

یازیدن - م.مص (یازیدن - yazîden): گه‌شه‌کردن، نه‌شوئماکردن، ویستن.

یاس - ا. (یاس - yas): جۆزه ده‌وه‌نیکه، گولی یاسه‌مین.

یاسا - ا.ت (یاسا - yasa): یاسا، قانون.

یاسج - ا. (یاسج - yasic): تیر، تیری نوک تیژ.

یاسر - ص.ع (یاسیر - yasir): ئاسان، لای چه‌پ، که‌سپیک و شتر بکوژیته‌وه‌و گۆشته‌که‌ی له‌تو په‌ت بکات، قومارباز.

یاسم - ا. (یاسه‌م - yasem): یاسه‌مین.

یاسمین - ا. (یاسه‌مین - yasemîn): گولیکی بۆن خۆشی زه‌رد یا شین یا سپییه.

یاسه - ا. (یاسه - yase): یاسا، قانون.

یاسین - ا.ع (یاسین - yasîn): ناوی یه‌کیتکه له‌سوره‌ته‌کانی قورئان.

یاشماق - ا.ت (یاشماغ - yaşmax): یه‌شماغ، یاشماغ، میتزه‌ر، په‌چه.

یاغی - ص.ت (یاغی - yaxî): سه‌ره‌ریزیو، یاخی، سه‌رکیش، دژمن.

یاغیگری - ا.مص (یاغی گه‌ری - yaxî gerî): سه‌رکیشی، سه‌ر بزیوی، دژمنایه‌تی.

یافتن - م.مص (یافته‌ن - yaften): به‌ده‌ست هیتنان، په‌یداکردن، دیتن، هه‌ستکردن، ناسین، زانین، دۆزینه‌وه.

یافته - ا.مف (یافته - yafte): به‌ده‌ست هاتوو، په‌یداوو، دۆزراوه.

یتیمچه - (یه تیمچه - yetîmce): باینجان یان کوله‌کە‌ی له رۆنا زەردکراو که به ماست یان که‌شکه‌وه بیخۆن.

یتیمه - ص.ع (یه تیمه - yetîme): کچۆله‌ی بێ باب، گه‌وه‌ری یه‌ک دانه.

یحتمل - ق.ع (یوه‌ته‌مه‌ل - yuhtemel): له‌وه‌یه، رهنکه، ده‌شیت، شایه‌د، له‌گوین.

یخ - (یه‌خ - yex): سه‌هۆل، یه‌خ.

یخ‌اب - ا.مر (یه‌خ‌ئاب - yexab): سه‌هۆلاو، یه‌خاو.

یخ‌بستان - مص.ل (یه‌خ‌به‌سته‌ن - yex besten): به‌ستن، سه‌هۆل به‌ستن، بوون به سه‌هۆل.

یخ‌بندان - ا.مر (یه‌خ‌به‌ندان - yex bendan): سه‌هۆل به‌ندان، به‌سته‌له‌ک.

یخ‌تراش - ا.مر (یه‌خ‌ته‌راش - yex teraş): ئامێریکی داس ئاسایه‌ یۆ داتاشینی سه‌هۆل.

یخ‌چال - ا.مر (یه‌خ‌چال - yexçal): چاله‌ به‌فر، به‌فردان، یه‌خ‌چال، سه‌لاجه.

یخ‌چه - (یه‌خ‌چه - yexçe): ته‌رزه، ته‌رزه، ته‌گر.

یخدان - ا.مر (یه‌خدان - yexdan): جینی سه‌هۆل، سه‌هۆل‌دان، سه‌ندووقی جلو به‌رگ، یه‌غدان.

یخ‌دره‌ه‌شت - ا.مر (یه‌خ‌دره‌به‌ه‌شت - yex der bihîst): محله‌بی.

یخ‌شکن - ا.ص (یه‌خ‌شیکه‌ن - yex şiken): به‌فرشکین، که‌شتیه‌کی تاییه‌تیه‌ یۆ ناو به‌فرو ده‌ریا به‌سته‌له‌که‌کان.

یخنی - (یه‌خنی - yexnî): گوشتی کولای سارده‌وه‌ بوو، گوشتاو، یه‌خنی، تاسی قوول بو شیبو تیکردن.

یخه - (یه‌خه - yexe): یه‌خه، یه‌خه‌ی کراس، ملیوان، یه‌قه، پتیسیر.

یخه - ا.ت (یوخه - yuxe): نانی تیری.

ید - ا.ع (یه‌د - yed): ده‌ست.

یاور - ص (یاوه‌ر - yaver): یاوه‌ر، (پله‌یه‌کی سوپاییه)، هاوکار، یارمه‌تی ده‌ر.

یاور - ا. (یاوه‌ر - yaver): ده‌سکی هاوه‌ن.

یاوگی - ا.مص (یاوه‌گی - yavegî): هه‌رزه‌و‌تیزی، بیه‌ووده‌گویی، بێ مانایی.

یاوند - ا. (یاوه‌ند - yavend): خواوه‌ند، پاشا.

یاوندان - ا. (یاوه‌ندان - yavendan): پاشایان.

یاوه - ا.ص (یاوه - yave): بیه‌ووده، قسه‌ی قۆر، به‌ره‌للا، خوێری.

یاهو - (یاهوو - yahû): جوړه‌کو‌تریکه، وشه‌ی سه‌رزاری ده‌رو‌تشانه‌و مه‌به‌ستیان لیبی (یه‌زدانه).

یاوج و ماجوج - ا.مر.ع (یه‌ئوج و مه‌ئوج - ya'cûc û me'cûc): یاوج و ماجوج، بوونه‌و‌د‌ریکی ئه‌فسانه‌یی کورته‌بالایه، تاییه‌یه‌که له مه‌هۆل، ناوی دوو تیره‌ی ئه‌فسانه‌یه‌یه که گوايه له پشت کیتی قه‌فازدا بوون.

یاس - مص.ل.ع (یه‌ئس - ya's): ئاومید بوون، بێ ئومیدی.

یب - ا. (یه‌ب - yeb): تیری، تیری په‌یکاندار.

یباب - ا.ع (یه‌باب - yabab): وێران، وێرانه‌خاک، قاقری.

یبروح - ا. (یه‌بروه‌ - yebrûh): جوړه‌رووه‌کیکه.

ییس - مص.ل.ع (یویس - yubs): وشکبوون، برینگبوون.

ییبست - ا. (یه‌به‌ست - yebest): جوړه‌گیایه‌کی خو‌رسکه له سپیناخ ده‌جیت.

ییبوست - ا.ع (یویبوسه‌ت - yubûset): وشکی، برینگی.

یپنلو - ا.ع (یه‌پونلوو - yepunlû): مه‌یدانی فرۆشتنی کالا.

یتاق - ا.ت (یه‌تاغ - yetax): پاسه‌وانی، نیگابانی.

یتاقی - ا.ت (یه‌تاغی - yetaxî): ئیشکچی، پاسه‌وان.

یتیم - ص.ع (یه‌تیم - yetîm): هه‌تیو، سیتیو، مندالی باوک مردوو، دوری بێ وینه‌و گرانبه‌ها.

ید - ا.فر (یود - yod): خوئی.

یدبیزا - ا.مر.ع (یه دی به یزا - yedi beyza): دهستی سپی و نورانی، مه به ست له دهستی حه زره تی موسایه که هه رکاتی له بهرکی ده کردو دهی دیناوه تیشکیکی لی هه لده ستا. کهر اما تدار.

یدطولی - ا.مر (یه دی تولا - yedi tûla): دهستی دریش، به ده سلات، لیها توو و کارامه.

یدفرم - ا.فر (یودؤفؤرم - yodoform): ته نترؤک.

یدک - ا (یه دهک - yedek): ئه سپی یه دهک، ئه سپی یه ختهرمه، ئه سپی زیندار که له دواي سواره وه ده روات.

یدکی - ا (یه دهکی - yedek): ئه وزاری یه دهک و سپیر بؤ ماشینان.

یده - ا (یه ده - yede): جوژه سیحرو ساحیریبه که گویاه به هویه وه به فرو باران و سه رما ده ست پیده کات.

یراع - ا.ع (یراعه - yera): قه له لم، قامیش، ترسنوک و قه له زراو و گه وج، گو له ئه ستیره.

یراعه - ا.ع (یراعه - yera'e): گو له ئه ستیره، قه له لم، نای، گه وج، ترسنوک، و شتری میچکه.

یراغ - ا (یراغ - yerax): ئه سپی خوش ره وتی خو شبه ز، ره هوان.

یراق - ا.ت (یراغ - yerax): چه ک و ئه سلله حه ی وه کو شیرو تیرو مه تال و که وان و تفه نگو و ئه و شتانه، زین و بهرگی ئه سپ.

یرغا - ا (یورغا - yorxa): ره هوان، تیژره و.

یرغو - ا (یرغو - yerxû): محاکه مه، سیاست، دادسپین.

یرقان - ا.ع (یره غان - yerexan): زهر دوی، زهر ددی.

یرلیغ - ا (یرلیغ - yerlîx): فه رمانی پاشا، فه رمانی خانی مه غؤل.

یرمع - ا.ع (یره مه - yermê): فریژکه، زیخ و چه و.

یرمغان - ا (یره مه غان - yermexan): دیاری، سه وقات.

یرمق - ا.ت (یره مه غ - yarmex): زپرو زیو، دره هم و دینار.

یرنا - ا.ع (یوره ننا - yurena): خه نه ی ده ست و پین.

یرنداق - ا.ت (یره ننداغ - yerendax): چه رمی خاو، ریخو له، قایشی پشت.

یزدادی - ا (یره زدادی - yezdadî): مه خله مه، گو شتی سووره وه کراو که هیلکه ی به سه ردا بکری.

یزدان - ا (یره زدان - yezdan): یه زدان، خوا، خولا.

یزدان پرست - ص.فا (یره زدان په رده ست - yazdan perest): خوا په رده ست.

یزش - ا (یره زیش - yezîş): ستایش و پارانه وه.

یزک - ا (یره زک - yezek): پیتش قه ره ول، پیتشه نگی سو یا، پیتشه وی له شکر.

یزنه - ا (یره زنه - yezne): میتردی خوشک.

یسار - ا.ع (یسار - yisar): لای چه پ، شووم و ناموباره ک، نه حس.

یسار - ا.ع (یه سار - yesar): فراوانی له مال و نیعمه ت، ده وله مه ند، زه نگی.

یساق - ا.ت (یه ساغ - yesax): یاسا، قانون، سیاست، سزا، قه ساس و توله.

یسال - ا (یه سال - yesal): ریز، به شیکلی له شکر.

یساور - ا (یه سافور - yesavur): یاساول، پاسه وان، ئیشکچی، نیگابان.

یساول - ا.ت (یه ساقول - yesavul): یاساول، حه ره س، پاسه وان، قه راول، نیگابان.

یسر - ا.ع (یوسر - yusr): ئاسانی، ده وله مه ندی، زه نگی.

یسر - ا.ع (یوسر - yusr): جو ره دره ختیکه که بهرکی ره شی قایی بؤنداری هه یه و ته زیجی لی دروست ده کرتیت.

یعوق - ا.ع (یهئووغ - ye'ûx): ناوی یه کیتکه لهو بتانهی که عاره ب بهر له ئیسلاام ده یانپه رست.

یغام - ا (یهغام - yexam): غول، دیو، نه ره گهور.

یغتنج - ا (یهغتنج - yextenc): زه رده ماریکی بی ژه ره له نیو باخ و سه زه زاراندا ده ئی.

یغلا - ا (یهغلا - yexla): تاوه یه کی چکۆله ی ده سک داره.

یغلیغ - ا (یهغ له غ - yex lex): تیر، تیری نووک تیر.

یغلری - ا (یهغ لاقی - yexlavî): تاوه، قسه عی سه ربازان.

یغما - ا (یهغما - yexma): تالان.

خوان یغما - ا.مر (خفانی یهغما - xvani yexma): خوانی که رهم، خوانی تالانی، سفره یه ک پۆ هه موو که سیک کراوه بی.

یغمای - ص.ن (یهغمای - yexmayî): خه لکی یه غما - ی سه ر به ترکستان که به ئافره تی جوان به ناویانگ بووه.

یغمیسا - ا (یهغمیسا - yexmîsa): ریواس.

یغوث - ا.ع (یهغوس - yexûs): بت، ناوی بتیکه که عاره ب بهر له ئیسلاام په رستوو یانه.

یغطین - ا.ع (یهغطین - yexîin): هه ر میوه یه ک به برک بی و ه کو: کوله که، کاله ک، شووتی، ئاروو.

یغظان - ص.ع (یهغظان - yexzan): بیدار، هوشیار.

یغه - ا (یهغه - yexe): یه خه، یاقه، ملیوان، پئیسیر.

یغین - ا.ع (یهغین - yexîn): بیگومان، دلنیا بی، یه قین، پیچه وانه ی گومان.

یک - ا (یهک - yek): ژماره (۱).

یک اسبه - ص (یهک ئه سبه - yek esbe): تاقه سواره.

یسری - ا.ع (یوسرا - yusra): لای چه پ، دهستی چه پ.

یسل - ا (یهسل - yesel): ریز، به شیک له له شکر، فهوج.

یسنا - ا (یهسنا - yesna): به شیکه له ئاو یستا که له کاتی ری و ره سمی مه زه ه بیدا ده خو تیری، ستایش و په رستوو نو ئیز.

یسوعیین - ص.ن.ع (یهسوعیین - yesû'âyîn): گروهی که له مه سیحیان.

یسیر - ص.ع (یهسیر - yesîr): ئاسان، که م.

یشپ - ا (یهشپ - yesp): جو ره عه قیقیتی که وه بی ئامال سپیبه.

یشت - ا (یهشت - yešt): په رستن، ستایش، پارانه وه، به شیکه له کتیبی ئاو یستا ده رباری ستایشی په روه ردار.

یشتن - مص.م (یهشته ن - yešten): په رستن، ستایش کردن، عیباده تکردن.

یشته کردن - مص.ل (یهشته که رده ن - yeštekerden): نو ئیز کردن، عیباده تکردن، دو عا خو ئیندن.

یشک - ا (یهشک - yeşk): ددان، ددانی تیژو برنده ی جان وه ران.

یشم - ا (یهشم - yeşm): به ردیکه له جو ری عه قیق و رهنگی جو روا جو ری هه یه: سپی، که وه بی، که سکی توخ.

یشمه - ا (یهشمه - yeşme): پیستی خاو، پیستی خو شه نه کراو.

یعیسوب - ا.ع (یهئسوب - ye'sûb): میشه نگینیر، پاشای میشه نگان، سه رکرده و پیسه و او دم سپی قه وم.

یعفور - ا.ع (یهئفور - ye'fûr): ئاسکه، کارمامز، مامز.

یعقوب - ا.ع (یهئغوب - ye'xûb): که وی نیره، نیره که و.

یعمور - ا.ع (یهئمور - ye'mûr): کارژوله، به رخۆله.

- یکان** - ص (یه کان - yekan): تاقانه، بئ هاوتا.
- یک انداز** - ص (یهک ئه انداز - yek endaz): یه کسان، به رانبهر، لیدانی شکار یا دژمن به یه کهم گولله.
- یکان یکان** - ق (یه کان یه کان - yekan yekan): یهک یهک.
- یکایک** - ق (یه کایهک - yekayek): یهک له دوای یهک.
- یکباره** - ق (یه کباره - yekbare): نشکیتفا، ناگهان، له پپر، هه موو، له ناکا.
- یک بسی** - ق (یهک به سی - yek besî): گشت له گشت، هه هه موو.
- یک بییک** - ق (یهک بییهک - yek biyek): یهک به یهک.
- یکارچه** - ص (یهک پارچه - yek parçe): یه کپارچه، یه کگرتوو.
- یک پهلو** - ص (یهک په لولو - yek pehlû): سه سهخت، چاوقایم.
- یکتا** - ص (یهکتا - yekta): یه کدانه، بئ هاوتا، بئ نه زیر.
- یکتادل** - ص (یهکتادیل - yekta dil): یهک دل، رازی، یه کپوو، بئ ریا، ئه وهی ناخو رواله تی یهک بئ.
- یک تنه** - ص (یهک تنه - yek tene): ته نیا، تاق و ته نیا، ته نیا بال.
- یک تهی** - ص (یهک ته هی - yek tehî): یهک لا، جلی یهک لۆو ته نک.
- یک تیغ** - ص (یهک تیغ - yek tîx): یه کگرتوو له جه نگدا.
- یکجا** - ص (یهکجا - yekca): گشت له گشت، هه موو.
- یک چشم** - ص (یهک چه شم - yek çəşm): یه که له چاو، روالهت بین و کورت بین، ریاکارو دوو روو.
- یک چند** - ق (یهک چند - yek çend): ماو یهک، رۆژگارتیک.
- یکدانه** - ص (یهک دانه - yek dane): گسه وهه ری بئ وینه، ملوانکه یهک یهک دانه مرواری گرانبه های تیدایی.
- یکدست** - ص (یهک دهست - yek dest): یهک دهست، که سئیک یهک دهستی هه بئ.
- یکدست** - ص (یهک دهست - yek dest): یهک جۆر، یه کسان، به رانبهر.
- یکدش** - ص (یهک دهش - yek deş): دووره، دووره گ.
- یکدک** - ص (یهک دهک - yek dek): شله تئین، شیرتئین.
- یکدل** - ص (یهک دیل - yek dil): یهک دل، رازی، یه کپوو، رازی، بئ ریا، که سئیک دل و رواله تی یهک بئ.
- یکدنده** - ص (یهک دهنده - yek dende): سه سهخت، یه کپا، لاساری، خو سه سه.
- یکدندگی** - ا. مص (یهک دهنده گی - yek dendeğî): سه سهختی، عینادی، خو سه سه ری.
- یکران** - ا. ص (یه کران - yekran): ئه سپ، ئه سپی ره سه ن، ئه سپی سووری ئامال زهرد.
- یکرنگ** - ص (یهک رننگ - yek reng): دژستی گیانی به گیانی و دلئسۆز، یهک رننگ.
- یکرنگی** - ا. مص (یهک رننگی - yek rengî): یهک رننگی، ئه مه کداری و دلئسۆزی.
- یکرو** - ص (یهک روو - yek rû): یهک روو، دلئسۆزو بئ ریا.
- یکروکردن** - مص. م (یه کروو که رده ن - yekrû kerden): یه کلا کرده وه، به ئه نجام گه بیانندی کارتیک.
- یکره** - ق (یهک ره ه - yekreh): یه کجار، بئ ریاو بئ نیفاق.
- یک زبان** - ق. مر (یهک زه بان - yek zeban): یهک زمان، یه کگرتوو.
- یک زبان شدن** - مص. م (یهک زه بان شوده ن - yek zeban şudan): یه کگرتن، قسه کرده یهک.

یک لخت - ص (یهک لهخت - yek lext):
یهکیپارچه، سهر راست و یهکری، کهسیک له
ههلویتستی خوی ژیتوان نه بیته وه.

یکنواخت - ص (یهک نه فاخت - yek nevaxt):
یهکدهنگ، یهک رهنگ، یهک ئاههنگ، یهک
ریتیم.

یک نورد - ص (یهک نه فهدرد - yek neverd):
به یهک شیتوه.

یکه - ص (یهککه - yekke): ته نیا، بی هاوتتا.

یکه تاز - ص (یهککه تاز - yekke taz): تاقه
سواره، دلیرو بیتباک، سواری به تهنی پلاماری
خه نیمی خوی بدات.

یکه خان - ص (یهککه خان - yekke xan):
کهسیک له کوی گوزانیدا به تهنی گوزانی بلتی.

یکه خوردن - مص. ل (یهککه خوردن - yeke
xûrden): راجله کین و سه رسام بوون،
راجله کین و حیرمان.

یکه سوار - ص (یهککه سه فار - yekke sevar):
تاقه سوار، یهک سوار، کهسیک له سوارچاکی و
رمبازیتدا بی وینه و بی هاوتتا بی.

یک یک - ق (یهک یهک - yek yek): یهک
یهک، یهک له دوای یهک.

یگان - ق (یهگان - yegan): یهک یهک.

یگانه - ص (یهگانه - yegane): تاقانه، بی
نه زیر.

یگانگی - ا. مص (یهگانه گی - yegane gî):
به ته نیایی، ته نیایی، دۆستایه تی و یه کیتی.

یگانه گوی - ص. فا (یهگانه گوی - yegane
gûy): یهک تاپه رست، کهسیک باوه پری به
یه کتایی به زدان بی، خواپه رست.

یگونه - ص (یهگونه - yegûne): یه کجۆر.

یل - ص (یهل - yel): پالته وان، قاره مان، دلیر،
دلاوه، خه باتکار.

یل - ا (یهل - yel): سه لته ی ژنانه، یه لهک.

یلامق - ا. ع (یهلامیغ - yelamîx): کهوا،
عه با.

یک زخم - ص (یهک زهخم - yek zexm):
کهسیک که به یهک جه زه به دژمن بکوژی.

یکسان - ص (یهکسان - yeksan): یهکسان،
به رانبهر، هاوتتا.

یکسر - ق (یهکسر - yekser): یهکسر، دهم و
دهست، سه رانسهر، هه موو.

یک سراسر - ق (یهک سه راسهر - yek seraser):
سه رانسهر، هه موو.

یکسو - ص (یهکسوو - yeksû): یهک لا، یهک
که نار.

یکسوشدن - مص. ل (یهکسووشودن - yeksû
şuden): به ته نجام گه بیشتن، که نار که وتن، لا
که وتن.

یکسون نهادن - مص. م (یهکسوونه هادهن -
yeksû nehaden): فه راموش کردن، له لاه
دانان.

یکسو کردن - مص. م (یهکسووکه ردهن - yeksû
kerden): یهکلاکردنه وه، به ته نجام گه یاندن،
ساغکردنه وه.

یکسوار - ص (یهک سه فار - yek sevar):
تاقه سواره، نازا، دلیر.

یکسواره - ص (یهک سه فاره - yeksevar):
تاقه سواره، دلیر.

یکسون - ص (یهک سوون - yek sûn):
یهکسان، به رانبهر، یهک جۆر.

یکسون - ص (یهک سوون - yeksûn): یهکلا،
یهک که نار، یهک رهخ.

یک شنبه - ا (یهک شهنبه - yek şenbe):
یهک شهنبه، دووهم رۆژی ههفته.

یک گره - ص (یهک گیریه - yek girih):
هاوپه یمان.

یک گونه - ص (یهک گوونه - yek gûne):
یهک جۆر، یهکسان، به رانبهر، چون یهک.

یک لا - ص (یهکلا - yekla): قوماش یان جلی
ته نک، جلی بی بهر، قوماشی یهک لۆکه پانی
که م بی، یهک بهر.

یلب - ا.ع (یله لب - yeleb): جۆشه نی چهرمی.
یلدا - ا (یهدا - yelda): دریتترین شهوی سال،
 یه که م شهوی چلهی گهورهی زستان.
یلک - ا (یله ک - yelek): سه لته ی ژنانه،
 یه له ک.
یللی - ا (یله لی - yeleli): کات به فیروزدان، بی
 کاری و تمه لئی، به ره لایی و راباردن.
یلم - ا (یله م - yelem): غه ره، که تیره، هیلیم.
یلمان - ا (یله مان - yelman): ده می تیغ.
یلمق - ا (یله مق - yelmex): که وا، عه با.
یلمه - ا (یله مه - yelme): که وا، عه با، جبه.
یلنجوج - ا.ع (یله ن جوج - yelen cûc):
 بخورو دار عودی هندی.
یله - ص (یله ه - yeleh): ره ها، ئازاد، ویتل،
 هه رزه، بیته ده، به ره لالا.
یلی زن - ص.فا (یله ی زن - yeli zen): ئه وه ی
 له کاتی خۆشی و شادیدا یالیتی بلتی.
یم - ا.ع (یله م - yemm): ده ریا، زه ریا.
یمام - ا.ع (یله مام - yemam): کۆتری کتوی،
 کۆتری دهشتی.
یمانی - ص.ن (یله مانی - yemani): خه لکی
 یه مهن، ده ستردی یه مهن.
یمکن - ا (یله مکن - yumkin): له وه یه،
 ده شیت، له گوین، شایه ت..
یمن - ا.ع (یله من - yumn): خیره به ره که ت،
 به خته وه ری، به خت باشی.
یمین - ا.ع (یله مین - yemin): لای راست،
 ده سته راست.
یمین - ا.ع (یله مین - yemin): سویتند.
ین - پس (ین - yin): پاشگره وه له کۆتایی
 وشه دادی و ماناکه ی ده گۆری وه ک: سیمین =
 زیوین - سیم + ین = سیمین.
ین - ا (یله ن - yen): دراوی باوی ژاپۆن.
ینابیع - ا.ع (یله نابی - yenabi): سه رچاوان،
 کانیاوان.

ینبوت - ا (یله نبوت - yenbût): جۆزه
 رووه کیکه، خه پ نوک.
ینبوع - ا.ع (یله نبوع - yenbu'): کانیاو،
 سه رچاوه، کانی.
ینگا - ا (یله نگا - yenga): نوئی، تازه.
ینگلی دنیا - ا.مر (یله نگلی دنیا - yengli
 dunya): دنیای تازه، ئه مریکا.
ینگه - ا.ص (یله نگه - yinge): به ربووک.
ینمه - ا (یله نمه - yenme): جۆزه گیایه که.
یواش - ق.ص (یله واش - yewash): هیتواش،
 له سه رخۆ، هیتدی.
یواقیت - ا.ع (یله قاعیت - yevaxit): یاقوتان.
یویه - ا (یله یویه - yûbe): ئاره زوو، ته معاع،
 تاسه.
یوت - ا (یله یوت - yût): وشکه سالی یان
 نه خۆشی یان سه رمای توش که ببیته باعیسی
 مردنی چوار بیتیان، چوار پی قران.
یوخه - ا (یله یوخه - yûxe): ناخ و ئوخه ی له زه تی
 گان.
یوخه - ا (یله یوخه - yûxe): نانی تیبری،
 ناسکه نان، ناسکه نان، نانی ته نک، یه وخه.
یورت - ا (یله یورت - yûrt): مال، ژور، ئوتاخ،
 سوکنا، خیتوت، له وه رگه.
یورقه - ا (یله یورقه - yûrtme): چوار ناله،
 ره وته.
یورش - ا (یله یورش - yûriş): هیشرش و
 په لامار.
یورغه - ا (یله یورغه - yûrxe): ره وته، ئه سپی
 ره هوان، ره هوال، خۆشره وه، یورغه.
یوز - ا (یله یوز - yûz): حه یوانیکی گوشت خۆری
 درنده یه له پلینگ ده چیت به لام تۆزی بچوو کتره،
 یۆز، هاس، تووله پلینگ.
یوزباشی - ا.مر.ت (یله یوزباشی - yûz başi):
 سه رده سته ی سه دنه فەر.
یوزک - ا (یله یوزک - yûzek): یۆز، تانجی.

یهودیه - ا.ع (یههودییه - yehûdiye):
 نافرته تی جولکه، نۆرشه لیم.
یهوه - ا (یههوه - yehûh): ناویکه له
 تهوراتدا به یهزدان گوتراوه.
ییری - ا.ص (یهیری - yeyrî): هیتوهر ژن.
بیلاق - ا.ت (یهیلاخ - yeylax): هاوینهههوار،
 زۆزان.

۲۰۰۴/۸/۱۷

یوزه - ا (یوززه - yûze): تاژی.
یوزیدن - م.مص (یوززیدن - yûzîden):
 داواکردن، تاقیب کردن.
یوسه - ا (یوسه - yûse): هه ره.
یوشن - ا (یوشه - yûşen): جۆره روه کییکه
 کسکی لی دروست ده کری.
یوغ - ا (یوغ - yûx): نیر، نیله، نیره، نیری
 سه ر ملی گاجووت.
یوگی - ا (یوگی - yûgî): جۆکی.
یولاخ - ا (یولاخ - yûlax): زهوی به بارو بی
 ئاو و دووره ئاوه دانی.
یولاف - ا (یولاف - yûlaf): جۆره گیایه که.
یوم - ا.ع (یهوم - yewm): رۆژ.
یوم البعث - ا.مر (یهمولبهئس - yewmul
 be's): رۆژی قیامت، رۆژی پهسلان.
یون - ا (یون - yûn): زین، نهرمه زین.
یونت نیل - ا.مر (یونت نیل - yûnt îl): سالی
 ئەسپ، ههتتهم سالی سالانی تورکی.
یونجه - ا (یونجه - yûnce): وینجه، خۆراکی
 چوارپیان.
یونجه زار - ا.مر (یونجه زار - yûnce zar):
 وینجه زار، شوینی که وینجهی زۆری لی
 چترایی.
یونسکو - ا.انگل (یونسکو - yûnskû):
 ریکخراوی فه رههنگی سه ر به ریکخراوی نه ته وه
 یه کگرتووه کان، له سالی ۱۹۴۶ دا دامه زراوه.
یونیسف - ا.انگل (یونیسف - yûnîsif):
 سازمانیکی سه ر به (un) ه که ئه رکی
 بایه خدانه به ته ندروستی منالان و دایکان و
 ناماده کردنی منالان و نهوجه وانان بۆ کارین
 سوودمه ند.
یهود - ا.ع (یههود - yehûd): تیهری
 ئیسرائیلیان، پهیره وانی هه زه تی موسا.
یهودی - ا.ع (یهودی - yehûdî): یهک
 جولکه که، جولکه مه زه ب.